
ROBERTO
BOLAÑO
2666
PEGASUS

2666

Pegasus Yayınları: 443
Bestseller Roman: 185

2666
ROBERTO BOLAÑO
Özgün Adı: 2666

Yayın Koordinatörü: Yusuf Tan
Editör: Aycan Ak
Bilgisayar Uygulama: Meral Gök
Kapak Uygulama: Yunus Bora Ülke
Kapak Baskı: Gündüz Ofset
Film-Grafik: Mat Grafik

Baskı-Cilt: Alioğlu Matbaacılık
Orta Mah. Fatin Rüştü Sok. No: 1/3-A
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: 0212 612 95 59

1. Baskı: Şubat 2012
ISBN: 978-605-5360-63-4

PEGASUS YAYINLARI © Türkçe Yayın Hakları, 2012
© 2004, Roberto Bolaño'nun Varisleri

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
The Wylie Agency aracılığıyla Roberto Bolaño Literary Estate'ten
alınmıştır.

Yayınevinden yazılı izin alınmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yayıncı Sertifika No: 12177

Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti
Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sk. Alara Han
No: 27/9 Taksim / İSTANBUL
Tel: 0212 244 23 50 (pbx) Faks: 0212 244 23 46
www.pegasusyayinlari.com / info@pegasusyayinlari.com

ROBERTO BOLAÑO

2666

İspanyolcadan Çeviren:
ZEYNEP HEYZEN ATEŞ

PEGASUS YAYINLARI

Alexandra Bolaño ve Lautaro Bolaño'ya

“Can sıkıntısı çölünde bir dehşet vahası.”
Baudelaire

İçindekiler

Yazarın Varislerinden Not 11
1 ELEŞTİRMENLERLE İLGİLİ BÖLÜM 13
2 AMALFİTANO'YLA İLGİLİ BÖLÜM 199
3 FATE'LE İLGİLİ BÖLÜM 279
4 SUÇLARLA İLGİLİ BÖLÜM 415
5 ARCHİMBOLDİ'YLE İLGİLİ BÖLÜM 711
Çevirmenin Notu 987
Birinci Baskı İçin Not 989

Yazarın Varislerinden Not

Ölümünün yakın olduğunu fark eden Roberto, *2666*'nın, romanın beş bölümüne tekabül eden beş ayrı roman olarak basılması talimatını vermiş ve hangi sırayla, ne kadar süre arayla (her biri arasında bir yıl olacaktı) basılacağı ve yayıncıyla anlaşılacak ücrete dair ayrıntıları da kesin bir şekilde ifade etmişti. Roberto, ölümünden günler önce Jorge Herralde'ye aktardığı bu kararla çocuklarının geleceğini güvenceye almaya çalışıyordu.

Ölümünün ardından, eserini ve Ignacio Echevarría'nın (Roberto'nun edebi vasisi ilan ettiği dostu) notlarını okuyup inceledikten sonra, yararcı ve araçsal olmayan bir başka bir noktayı, eserin edebi değerini korumayı da dikkate aldık ve Jorge Herralde'yle *2666*'yı ilk önce bir bütün olarak tek bir kitapta toplamaya karar verdik. Hastalığı en ağır aşamaya geçmemiş olsaydı kendisi de böylen yapardı kuşkusuz.

1 ELEŞTİRMENLE İLGİLİ BÖLÜM

Jean-Claude Pelletier, Benno von Archimboldi'yi ilk olarak 1980 yılının Noel'inde, Alman edebiyatı eğitimi almak için gittiği Paris'te, yani daha on dokuz yaşındayken okumuştu. Bahsi geçen kitap, *D'Arsonval*'di. Genç Pelletier, o zamanlar kitabın –İngiliz temalı *Bahçe*, Leh temalı *Deri Maske* ve adından da Fransızlığı anlaşılan *D'Arsonval*'den oluşan– bir üçlemenin parçası olduğunu fark etmemişti. Ama sadece ve sadece gençliğine bağlanabilecek bu cahillik veya dalgınlık veya bibliyografik kusur, romanın onda yarattığı hayranlığı ve merakı kesinlikle azaltmadı.

O günden itibaren (veya kitabı ilk kez okumayı bitirdiği sabahın erken saatlerinden itibaren) bir Archimboldi hayranına dönüşüp yazarın başka yapıtlarını aramaya başladı. Kolay bir iş değildi. 1980'lerde Benno von Archimboldi'nin kitaplarına ulaşmak Paris'te bile zordu. Üniversitenin Almanca bölümünde Archimboldi'yle ilgili tek bir kaynak bile yoktu. Pelletier'nin profesörleri, adamın adını duymamıştı. Aralarından biri ismin tanıdık geldiğini söylediyse de, on dakika sonra yazarı, hakkında hiçbir şey bilmediği İtalyan bir ressamla karıştırdığı ortaya çıktı. Pelletier, öfke (ve dehşet) içinde adama bakmakla yetindi.

D'Arsonval'in Hamburglu yayıncısına bir mektup yazdı ama herhangi bir yanıt alamadı. Ayrıca Paris'te bulabildiği Alman kitapçılarını araştırdı. Archimboldi ismine, Alman edebiyatı sözlüğünde ve hangi nedenle bilinmez ama Prusya edebiyatına adanmış bir Belçika dergisinde rastladı. 1981'de Alman edebiyatı bölümünden üç arkadaşıyla Bavyera'ya seyahat etti ve orada, Münih'teki Voralmstrasse'deki küçük bir kitapçıda, yazarın iki kitabını daha buldu: *Mitzi'nin Hazinesi* adlı ince kitap –yüz sayfadan kısaydı– ve daha önce bahsi geçen İngiliz temalı roman, *Bahçe*.

Bu iki romanı okuduğunda, Archimboldi konusunda haklı olduğuna bir kez daha inandı. 1983'te, yirmi iki yaşında, *D'Arsonval*'i çevirme yükünün altına girdi. Bunu yapmasını kimse istememişti. O zamanlar, komik isimli bir Alman yazarın çalışmalarını yayımlamakla ilgilenen Fransız yayınevleri yoktu. Pelletier kitaptan hoşlandığı ve çeviri yapmayı sevdiği için kitabı çevirmeye başladı. Ayrıca çeviriyi, Archimboldi'nin yapıtlarının incelemesini içeren bir önsözle beraber bitirme tezi olarak sunabileceğini ve –neden olmasın?– gelecekteki çalışmalarının temeli olarak kullanabileceğini düşünmüştü.

1984'te, çevirinin son taslağı tamamlandığında, aykırı yayımlar basmaktan hoşlanan bir Paris yayınevi, çeviriyi kabul edip Archimboldi'nin kitabını bastı. Başlangıçta romanın bin adetten fazla satmayacağı düşünülmüştü ama üç binlik birinci baskının ardından yayımlanan sıra dışı, olumlu, hatta coşku dolu eleştiriler, ikinci, üçüncü ve dördüncü baskılara kapıları açtı.

O zamana kadar Pelletier, Alman yazarın on beş kitabını okumuş, iki kitabını daha çevirmiş ve bütün dünya tarafından, Benno von Archimboldi konusunda Fransa'da yaşayan en büyük otorite olarak görülmeye başlamıştı.

Derken, Pelletier'nin geri dönüp baktığı ve Archimboldi'yi ilk okuduğu zamanları hatırladığı günler geldi. Genç ve yoksul halini düşündü: Hizmetçi odasında yaşıyor, yüzünü yıkayıp dişlerini fırçaladığı lavaboyu aynı karanlık evde yaşayan on beş kişiyle paylaşıyor, daha çok lağım çukurunu andıran, hijyenik olmaktan uzak, on beş kişilik hane halkıyla paylaştığı korkunç banyoda tuvaletini yapıyordu. Bunların bazıları, ellerinde saygın üniversite diplomalarıyla memleketlerine dönmüş veya Paris'teki daha konforlu dairelere taşınmışlardı. Bazıları hâlâ oradaydı, sayıları fazla değildi ama bitkisel hayatta yaşıyor veya yavaş yavaş mide bulantısından ölüyorlardı.

Dediğimiz gibi, o zamanlardaki hali gözünün önüne geldi: Kendini adamış bir mürit gibi tek bir ampulün zayıf ışığında iki büklüm Almanca sözlüğe doğru eğilmiş, saf iradeden oluşmuş bir genç; bir gram dahi yağ içermeyen, kas, kemik ve et yığını; yaptığı

işe aşırı düşkün ve başarılı olmaya kararlı. Başkentteki öğrenciler düşünüldüğünde oldukça olağan görünen bu manzara onda uyuşturucu etkisi yarattı: Gözlerinden yaşlar akmasına yol açan (19. yüzyılda yaşamış duygusal Hollandalı şairin çok güzel tarif ettiği) duygu seline kapıları aralayan bir uyuşturucuydu bu ve başlangıçta kendine acımayı andıran başka bir duyguyu da beraberinde getirdi (Kendine acıma değilse neydi o zaman? Öfke mi? Gayet mümkün.) ve bahsi geçen ruh hali okuduğu kelimeleri değil ama gençlik dediği o çıraklık döneminin acı verici manzaralarını zihninde defalarca döndürmesiyle sonuçlanan uykusuz bir gece geçirmesine neden oldu. O anlamsız uzun gecenin ardından, ister istemez iki sonuca ulaştı: Birincisi, hayatının o bölümü sona ermişti; ikincisi, önünde parlak bir kariyer uzanıyordu. Bu kariyerin parıltısını kaybetmemesi için tek yapması gereken, gençliğini geçirdiği o ufacık odayı ve o zamanki hevesini asla unutmamaktı. Bunu başarmanın zor olacağı bir an bile aklına gelmedi.

Jean-Claude Pelletier 1961'de doğdu ve 1986 yılına gelindiğinde çoktan Paris'te Alman dili ve edebiyatı profesörü olmuştu. Piero Morini ise 1956'da Napoli yakınlarındaki bir kasabada doğdu ve her ne kadar Benno von Archimboldi'yi ilk olarak 1976 yılında, yani Pelletier'den dört yıl önce, okumuş olsa da, Alman yazarın *Bifurcaria Bifurcata* isimli kitabını çevirmesi 1988'i buldu. Bu kitap ilk çevirisiydi ve önemli bir başarı elde etmeden İtalyan kitapçıların raflarından geçip gitti.

Archimboldi'nin İtalya'daki konumunun, Fransa'daki konumundan tamamen farklı olduğunu söylemek gerek. Öncelikle, yazarın ilk çevirmeni Morini değildi. Zaten Morini'nin eline geçen ilk Archimboldi romanı, *Deri Maske*'nin 1969 yılında Colossimo tarafından Einaudi Yayımları için yapılan çevirisiydi. İtalya'da *Deri Maske*'nin ardından 1971 yılında *Avrupa'nın Nehirleri*, 1973 yılında *Miras* ve 1975 yılında *Demiryollarının Mükemmelliği* yayımlandı; daha önceki tarihlerdeyse, kesin konuşmak gerekirse 1964'te, Roma'daki bir yayınevi yazarın, çoğu savaş hikâyelerinden oluşan öykü kitabı *Berlin*

Yeraltı Dünyası'nı yayımlamıştı. Yani Archimboldi'nin, İtalya'da hiç bilinmeyen biri olmadığını söylemek mümkündü. Ama bilinen bir isim olması başarılı olduğu veya herhangi bir başarı elde ettiği ve hatta en ufak bir başarı elde ettiği anlamına gelmiyordu. Aslına bakarsanız, Archimboldi tam bir başarısızlık örneğiydi; kitapları, kitapçıların arka raflarında tozlanmaya veya yayınevlerinin depolarında çürümeye bırakılan bir yazardı.

Archimboldi'nin yapıtlarının İtalyanların ilgisini çekmemesine aldırmayan Morini, *Bifurcaria Bifurcata*'yı çevirdikten sonra Milano ve Palermo'daki gazeteler için iki Archimboldi incelemesi yazdı. Biri *Demiryollarının Mükemmelliği* yapıtında kaderin oynadığı rol üzerineydi, diğerindeyse ilk bakışta erotik bir romanmış gibi görünen *Letea*'daki suçluluk duygusu ve vicdan olgusuyla birlikte, pek çok yönden Pelletier'nin Münih'teki sahafta bulduğu *Mitzi'nin Hazinesi* kitabına benzeyen ve Bern Eyaleti'ne bağlı Lützelflüh'de rahiplik yapan Albert Bitzius'un hayatını anlatan yüz sayfalık *Bitzius*'u anlatıyordu. Bitzius, Jeremiah Gotthelf takma adıyla yazdığı vaazlarla tanınırdı. Her iki makale de yayımlandı ve Morini'nin belagat sanatındaki başarısı veya Archimboldi'yi baştan çıkarıcı bir şekilde sunmaktaki becerisi bütün engelleri yıktı. 1991 yılında Piero Morini'nin ikinci çevirisi olan *Aziz Thomas,* İtalya'da yayımlandı. O dönemde Morini, Torino Üniversitesi'nde Alman Edebiyatı dersi veriyordu. Doktorlar ona MS hastalığı teşhisi koydu ve ardından onu sonsuza kadar tekerlekli sandalyeye mahkûm eden garip ve olağandışı bir kaza geçirdi.

Manuel Espinoza, Archimboldi'ye tamamen farklı bir yoldan ulaştı. Morini ve Pelletier'den genç olan Espinoza, en azından üniversitedeki hayatının ilk iki yılında, Alman edebiyatı değil İspanyol edebiyatı eğitimi aldı; bunun altında yatan, başka birçok hazin nedenin yanı sıra, yazar olma hayaliydi. (Şöyle böyle) Bildiği yegane Alman yazarlar, "üç büyükler"di: On altı yaşındayken kaderinde şair olmanın yattığına inandığı ve bulduğu bütün şiir kitaplarını okuduğu için keşfettiği Hölderlin; lisedeyken öğretmeni yarı şaka

yarı ciddi *Genç Werther'in Acıları*'nı okumasını önerdiği için okuduğu ve kahramanıyla özdeşleştiği Goethe ve bir oyununu okuduğu Schiller. Sonraları daha modern bir yazarın çalışmalarını keşfetti: Öyle gerektiği için iyice içli dışlı olacağı Jünger. Hayran olduğu (ve içten içe nefret ettiği) bütün Madridli yazarlar, hiç durmadan Jünger'den bahsediyordu. Yani Espinoza'nın başlangıçta tek bir Alman yazarı iyi bildiği ve o yazarın Jünger olduğu söylenebilir. Önceleri Jünger'in çalışmalarının muhteşem olduğunu düşündü. Yazarın pek çok kitabı İspanyolca'ya çevrilmiş olduğundan, Espinoza onları bulup okumakta güçlük çekmedi. Gerçi ona kalsa, kitapları daha zor bir şekilde bulmayı tercih ederdi. Bu arada tanıdıklarının çoğu, sadece Jünger hayranı olmakla kalmıyordu, aralarından bazıları yazarın çevirmeni olma lütfuna erişmişti ama Espinoza'nın buna aldırdığı söylenemezdi çünkü onun özendiği, çevirmenin değil yazarın ihtişamıydı. Aylar ve yıllar, sessiz ve zalim bir şekilde geçip gitti, zaten hep öyle olmaz mı? Espinoza, başlangıçtaki fikirlerini değiştirmesine yol açan şanssızlıklar yaşadı. Örneğin Jüngerci olduğunu düşündüğü grubun zannettiği kadar Jüngerci olmadığını keşfetmesi uzun sürmedi; onlar da diğer bütün edebiyat grupları gibi rüzgâra göre yön değiştiriyorlardı. Evet, sonbaharda Jüngerciydiler ama kış geldiğinde aniden Barojacılara ve ilkbahar geldiğinde Ortegacılara dönüşmüşlerdi. Yaz geldiğinde barda buluşmayı bırakıp sokaklara döküldüler ve Camilo Jose Cela onuruna pastoral dizeler haykırdılar. Eğer bunu karnaval havasında, eğlencesine yapıyor olsalardı tam bir vatansever olan genç Espinoza haykırışları koşulsuz kabullenirdi ama tüm bunları sahte Jüngerciler kadar ciddiye alması mümkün değildi.

Daha da kötüsü, grup üyelerinin onun yazma girişimiyle ilgili düşüncelerini keşfetmesiydi. Bu fikirler o kadar olumsuzdu ki bazen –örneğin uyuyamadığı gecelerde– ciddi ciddi, diğerlerinin üstü kapalı bir şekilde onu gruptan uzaklaştırmayı deneyip denemediklerini düşündü; belki de ondan rahatsız oluyor ve bir daha yüzünü dahi görmemek istiyorlardı.

En kötüsüyse, Jünger'in bizzat Madrid'e gelmesi ve Jüngercilerden oluşan grubun (ustanın aniden içine doğan El Escorial'ı ziyaret etme arzusu üzerine) onun için El Escorial'a gezi düzenlemesiydi. Espinoza, geziye katılma arzusunu dile getirip kendisine verilecek herhangi bir görevi üstlenebileceğini söylediğinde ona bu şerefi vermediler; sanki Jüngerciler onun, Alman yazarın etrafında olmaya layık olmadığına karar vermişti veya onun, Espinoza'nın, naif, yersiz bir yorumla onları küçük düşürmesinden korkuyorlardı. Ona resmi bir açıklama yapmayı da ihmal etmediler (Bunun altında muhtemelen merhamet duygusu yatıyordu.), söylediklerine göre endişelenmesini gerektiren bir şey yoktu, onu çağırmamışlardı çünkü Almanca bilmiyordu ve Jünger'le pikniğe gidenlerin Almanca bilen insanlar olmasına özen gösterilmişti.

Espinoza'nın Jüngercilerle ilişiği o noktada koptu ve bu kopuş, yalnızlığının ve çoğu birbiriyle çelişkili ve gerçekleştirilmesi imkânsız bir dizi karar aldığı bir dönemin başlangıcı oldu. Bunlar rahat geceler değildi, hoş oldukları da söylenemezdi ama Espinoza hayatının o erken döneminde, ona gerçekten yardımı olacak iki şey keşfetti: Asla roman yazarı olamayacaktı ve kendi çapında da olsa, cesur biriydi.

Ayrıca huysuz ve kırgınlıklarla dolu biri olduğunu keşfetti. Vücudundan kırgınlık yayılıyordu ve yalnızlıktan, yağmurdan ve Madrid'in soğuğundan korunacağı bir sığınak sağlayacağını bilse rahatlıkla adam bile öldürebilirdi. Bu keşfi kendine saklamayı tercih etti. Asla yazar olamayacağı gerçeğine odaklandı ve yeni keşfettiği cesaretini olabildiğince hayata yansıtmayı denedi.

Üniversitede İspanyol edebiyatı eğitimi almayı sürdürdü ama aynı zamanda Alman edebiyat bölümüne kaydoldu. Geceleri en fazla dört beş saat uyuyor ve kalan zamanı masasının başında geçiriyordu. Alman edebiyatından mezun olmadan önce Werther'in müzikle ilişkisini konu alan yirmi sayfalık bir deneme yazdı, bu metin *Madrid Edebiyat Dergisi* ve *Göttingen Üniversite Gazetesi*'nde yayımlandı. Yirmi beş yaşına geldiğinde iki bölümü de bitirmişti. 1990'da Benno von Archimboldi üzerine yaptığı çalışmayı bitirip

ardından Alman edebiyatında yaptığı doktorayı tamamladı. Bir yıl sonra, Barcelona'daki bir yayınevi, doktora tezini satın aldı. Espinoza artık Alman edebiyatı konferanslarının ve tartışmaların vazgeçilmez isimlerinden birine dönüşmüştü. Almanca'sı mükemmel olmasa da ortalamanın çok üzerindeydi. Ayrıca İngilizce ve Fransızca da biliyordu. Morini ve Pelletier gibi iyi bir işi ve iyi bir geliri vardı, öğrencileri ve meslektaşları ona (ne kadar mümkünse o kadar) saygı duyuyordu. Hiçbir zaman Archimboldi'nin veya başka bir Alman yazarın eserlerinin tercümesini yapmadı.

Morini, Pelletier ve Espinoza'nın, Archimboldi dışında bir ortak noktaları daha vardı: Çelik gibi iradeleri. Aslında ortak bir başka noktaları daha vardı ama bu konuya daha sonra geleceğiz.

Diğer taraftan Liz Norton, insanın azimli bir kadın olarak tarif edeceği türde biri değildi; yani uzun veya orta vadeli planlar yapmaz, kendini bir amacı gerçekleştirmeye adamazdı. Hırslı insanlara atfedilen özelliklerden hiçbirine sahip değildi. Acı çektiğinde insanlar acısını açıkça görürdü ve mutlu olduğunda hissettiği mutluluk bulaşıcıydı. Kendine bir amaç belirleyip ona doğru kararlı adımlarla ilerleme becerisine sahip değildi. En azından, hiçbir amaç, ona her şeyi bırakıp peşinden gidecek kadar çekici gelmiyordu. "Bir amaca ulaşmak" ifadesi, şahsi konular söz konusu olduğunda, ona dar kafalıların düştüğü bir tuzakmış gibi görünüyordu. Kendisi "amaca ulaşmak" ifadesinin yerine "yaşamak" kelimesini koyuyor ve bazen bu kelimenin yanına "mutluluk" kelimesini iliştiriyordu. Eğer irade, William James'in dediği gibi sosyal zorunluluklarla bağlantılıysa ve bu nedenle savaşa gitmek, sigarayı bırakmaktan daha kolaysa, rahatlıkla Liz Norton'un, sigarayı bırakmayı savaşa gitmekten daha kolay bulan bir kadın olduğu söylenebilirdi.

Bu lafı ona öğrenci olduğu dönemde söylemişler ve bu ne o zaman ne de daha sonra William James okumasına yol açmamış olsa da, çok hoşuna gitmişti. Onun için kitap okumak zevkle bağlantılıydı, Morini, Espinoza ve Pelletier'nin inandığı gibi bilgiyle veya enigmalarla veya biçimle veya söz labirentleriyle değil.

Archimboldi'yi keşfi, diğerlerine kıyasla oldukça kazasız belasız ve daha az şiirseldi. 1988 yılında, yirmi yaşındayken, Berlin'de yaşadığı üç aylık dönemde, Alman bir arkadaşı ona adını bile duymadığı bir yazarın kitabını ödünç verdi. Yazarın adı, genç kadının kafasını karıştırdı. Alman bir yazarın, önünde soyluluk ifade eden 'von' takısının yer aldığı İtalyan bir soyadına sahip olması nasıl mümkün olabilir, diye sordu arkadaşına. Alman arkadaşının buna verecek yanıtı yoktu. Büyük ihtimalle takma isimdir, dedi genç adam. Daha da garibi, diye ekledi, Almanya'da sesli harfle biten erkek adına çok ender rastlanır. Pek çok kadın adı sesli harfle sona erebilir ama erkek adları bu şekilde bitmezdi. Bahsi geçen roman *Kör Kadın*'dı ve Liz Norton'un hoşuna gitti ama koşup Benno von Archimboldi'nin o güne kadar yazdığı her şeyi satın alma ihtiyacı duyacak kadar değil.

Beş ay sonra artık İngiltere'ye dönmüş olan genç kadın, Alman arkadaşının postaladığı hediyenin paketini açtı. Tahmin edilebileceği gibi, bu da başka bir Archimboldi romanıydı. Kitabı okudu, beğendi, İtalyan adlı Alman yazarın başka kitaplarını aramak için üniversite kütüphanesine gitti ve iki tane kitabını buldu: Biri Berlin'de okumuş olduğu kitap, diğeri *Bitzius*'tu. Bu ikincisini okumak, gerçeklikten hızla kopmasına ve dışarı çıkıp koşmasına yol açtı. Dörtgen avluya yağmur yağıyordu ve dörtgen gökyüzü bir robotun veya bizim suretimizdeki bir Tanrı'nın somurtuşu gibi görünüyordu. Yağmur damlaları parktaki çimenlerden toprağa süzülüyordu ama topraktan yukarı doğru süzülseler de bir şey fark etmezdi. Ardından düşen eğik (damlalar) yuvarlak damlalara dönüşüyor ve çimenin yere saplandığı noktada toprak tarafından yutuluyordu. Çimen ve toprak konuşuyormuş gibiydi; hayır, konuşuyor gibi değil de şeffaf örümcek ağlarını andıran anlaşılmaz kelimelerle, ancak güçlükle duyulabilen hışırtılarla tartışıyormuş gibi. Sanki Norton bahsi geçen akşam vakti çay değil de bir fincan kaynamış peyote içmişti.

Ama doğruyu söylemek gerekirse sadece çay içmişti ve buna rağmen kendini sarhoş hissediyordu, sanki bir ses, kulağına aynı

korkunç duayı fısıldayıp duruyordu. Kütüphaneden uzaklaştığı sırada kulağına gelen kelimeler, rüzgârın sesini andıran belirsiz hışırtılardan farksızdı ve yağmur, gri eteğini, kemikli dizlerini, hoş bileklerini ve geri kalan her şeyi ıslattı çünkü Liz Norton dışarı çıkıp parkta koşmaya başlamadan önce, şemsiyesini almayı aklına bile getirmemişti.

Pelletier, Morini, Espinoza ve Norton birbirlerini ilk defa 1994 yılında Bremen'de düzenlenen Çağdaş Alman Edebiyatı Konferansı'nda gördü. Pelletier ve Morini, Doğu Almanya'nın can çekiştiği 1989 yılında Leipzig'de düzenlenen Alman Edebiyatı Semineri'nde tanışmıştı ve aynı yılın aralık ayında Mannheim'da düzenlenen Alman Edebiyatı Sempozyumu'nda (kötü oteller, kötü yemekler ve berbat bir organizasyonla hatırlanacak tam bir felaket) yeniden karşılaşmışlardı. 1990 yılında Zürih'te düzenlenen bir Modern Alman Edebiyatı Forumu'nda Pelletier ve Morini, Espinoza'yla tanıştı. Espinoza, Pelletier'yi 1991 yılında Maastricht'de düzenlenen 20. Yüzyıl Alman Edebiyatı Kongresi'nde yeniden gördü (Pelletier, "Heine ve Archimboldi: Kesişen Yollar"; Espinoza ise "Ernst Jünger ve Benno von Archimboldi: Ayrılan Yollar" başlıklı birer sunum yaptı) ve o günden sonra sadece birbirlerinin yayımladığı akademik makaleleri okumakla kalmayıp arkadaş da olduklarını söylemek yanlış olmaz. Daha doğrusu arkadaşlığı andıran bir ilişkinin içinde sıkışıp kaldılar. 1992 yılında Pelletier, Espinoza ve Morini yeniden Augsburg'daki Alman Edebiyatı Konferansı'nda karşılaştı. Her biri Archimboldi'yle ilgili bir çalışma sundu. Aylar boyunca, her zamanki Alman edebiyatı uzmanlarının yanı sıra Alman yazar ve şairlerinden oluşan büyük bir grubu da bir araya getirecek olan bu büyük buluşmaya Benno von Archimboldi'nin bizzat kendisinin de katılacağı söylenmişti. Ne var ki, son anda, toplantıdan sadece iki gün önce, Archimboldi'nin Hamburglu yayıncısı, özürlerini içeren bir telgraf yolladı. Konferans pek çok başka açıdan da büyük bir başarısızlık örneğiydi. Pelletier'ye göre konferanstaki ilgi çekici tek şey, Berlin'den gelen yaşlı bir profesörün, Arno Schmidt'in (burada sesliyle biten ender bir Alman erkek adı görüyoruz) yapıtları üzerine

yaptığı sunumdu; Espinoza ve –sunumu diğerleri kadar başarılı bulmamakla birlikte– Morini de bu görüşü paylaştı.

Boş zamanlarını, ki oldukça boldu, Espinoza'nın vasat bir şehir olduğunu düşündüğü ve Morini'nin başlangıçta "kısmen" vasat bulduğu ama son kertede vasat dışında hiçbir kelimeyle anlatılamayacağına karar verdiği Augsburg'ün, (Pelletier'ye göre) vasat olan ilginç bölgelerini dolaşarak geçirdiler. Morini'nin sağlığının zirvede olmadığı, hatta sağlık durumunun vasat olduğu söylenebileceği için iki arkadaşı, biraz temiz havanın meslektaşlarına zararı olmayacağına ve hatta iyi gelebileceğine karar verip sırayla İtalyan'ın tekerlekli sandalyesini ittirme görevini üstlendi.

1993 yılının Ocak ayında Paris'te düzenlenen bir sonraki Alman Edebiyatı Konferansı'na sadece Pelletier ve Espinoza katıldı. Morini de davet edilmişti ama sağlığı her zamankinden kötü olduğundan gelemedi; doktorları, başka pek çok şeyin yanı sıra, kısa yolculuklara dahi çıkmaktan kaçınmasını tavsiye etmişti. Kötü bir konferans değildi ve programları dolu olsa da Pelletier ve Espinoza, Saint-Julien-le-Pauvre yakınlarındaki Galende Sokağı'nda, ufak bir restoranda birlikte yemek yiyecek vakti buldu. Yemek sırasında gelecekle ilgili planlarından ve ilgilendikleri konulardan bahsettiler ve sıra tatlıya geldiğinde melankolik İtalyan'ın sağlığının ve kötüleşen durumunun dahi Archimboldi'yle ilgili yeni bir kitaba başlamasını engelleyememesinin (sağlığı kötüydü, sağlığı kritikti, sağlığı berbattı) dedikodusunu yaptılar. Kitap, Archimboldi üzerine yazılması beklenen o büyük başyapıt, Almanın yapıtlarının oluşturduğu büyük kara köpekbalığının yanında yüzecek küçük yol gösterici balık veya ona benzer bir şey olabilirdi. Pelletier'nin anlattığı kadarıyla Morini telefonda ona böyle söylemişti ama İtalyan'ın ciddi mi olduğu yoksa şaka mı yaptığı konusunda emin değildi. Hem Pelletier hem Espinoza, Morini'nin çalışmalarına saygı duyardı ama Pelletier'nin (eski bir kalenin derinliklerinden ya da eski bir kalenin hendeğinin altındaki zindandan söyleniyormuş gibi yankılanan) sözleri, Galende Sokağı'ndaki küçük restoranın huzurlu ortamında, karşı tarafın kulağına tehdit gibi geldi ve arkadaşça bir havada başlayan gecenin, alelacele sona ermesine yol açtı.

Tüm bunlar Pelletier'nin ve Espinoza'nın, Morini'yle arasını bozmadı.

Üçlünün bir sonraki karşılaşması 1993 yılında Bologna'da düzenlenen Alman Dili ve Edebiyatı toplantısında gerçekleşti. Üçü de, Archimboldi'nin yapıtlarına adanmış, Berlin'de çıkan *Edebiyat Çalışmaları* isimli derginin 46. sayısına katkıda bulundu. Dergiye ilk kez makale vermiyorlardı. 44. sayıda Espinoza'nın, Archimboldi ve Unamuno'nun yapıtlarında Tanrı kavramı üzerine bir yazısı yer almıştı. 38. sayıda Morini, Alman edebiyatının İtalya'daki durumu üzerine bir makale yayımlamış ve 37. sayıda, Pelletier 20. yüzyıl Fransası ve Avrupası'ndaki en önemli Alman yazarları değerlendiren bir makale sunmuştu; bu metin sayısız eleştiriyi ateşledi ve tepkilere yol açtı. Ama bizi ilgilendiren 46. sayı, çünkü o dergi, birbirine zıt iki Archimboldici grubun –Pelletier, Morini ve Espinoza'ya karşı Schwarz, Borchmeyer ve Pohl– oluşumuna şahitlik etmenin yanı sıra Liz Norton'un, Pelletier'ye göre inanılmaz başarılı, Espinoza'ya göre iyi tartışılmış ve Morini'ye göre son derece ilginç olan bir makalesini içeriyordu. Makale, üç arkadaşın tezleriyle (kimseyi kayırmaksızın) uyum içindeydi ve çeşitli noktalarda her birinden yapılan alıntılar, yazarın, üç akademisyenin çalışmalarını ve makalelerini ne kadar iyi bildiğini açıkça ortaya koyuyordu.

Pelletier genç kadına bir mektup yazmayı düşündü ama yazmadı. Espinoza, Pelletier'yi arayıp genç kadınla temasa geçmenin iyi bir fikir olup olmadığını sordu. Karar veremeyip Morini'ye sormaya niyetlendiler. Morini yorum yapmaktan kaçındı. Liz Norton'la ilgili tek bildikleri, genç kadının Londra'da bir üniversitede Alman Edebiyatı dersi verdiğiydi – ve bir de, kendilerinin aksine, henüz profesör olmadığı.

Bremen'deki Alman Edebiyatı Konferansı oldukça olaylı geçti. Morini ve Espinoza'nın desteklediği Pelletier, Jena'ya giren Napolyon misali, hiçbir şeyden şüphelenmeyen Alman Archimboldi araştırmacılarına saldırıya geçince, Pohl, Schwarz ve Borchmeyer'in bayrakları, kısa sürede Bremen'in kafelerinden ve barlarından indirildi. Konferansa katılan genç Alman profesörler başlangıçta kendilerini bozguna

uğramış hissetti ama ardından, temkini elden bırakmayarak, Pelletier ve arkadaşlarının tarafına geçtiler. Çoğunluğu Göttingen'den trenle veya minibüslerle gelen üniversite öğrencilerinden oluşan seyircilerse, Pelletier'nin tutkulu ve kararlı yorumlarına teslim oldu. Öğrencilerin temkini elden bırakmasıyla birlikte konferans, Pelletier ve Espinoza'nın başı çektiği Dionisos şenliklerini andıran bir karnaval havasına büründü. İki gün sonra Schwarz ve müritleri karşı saldırıya geçti. Archimboldi'yi Heinrich Böll'le kıyasladılar. Acıdan bahsettiler. Archimboldi'yi Günther Grass'la kıyasladılar. Bireyin görev bilincinden bahsettiler. Borchmeyer, Archimboldi'yi Friedrich Dürrenmatt'la bile kıyasladı ve espri anlayışından bahsederek Morini'yi dehşete düşürdü. Derken Liz Norton cennetten yollanmış gibi ortaya çıktı ve bu karşı saldırıyı adeta bir Desaix, bir Lannes, mükemmel Almanca konuşan sarışın bir Amazon savaşçısı gibi bertaraf etti; belki biraz aceleciydi ama Grimmelshausen'den, Gryphius'dan ve insanların daha çok Paraselsus adıyla tanıdığı Theophrastus Bombastus von Hohenheim da dâhil olmak üzere başka pek çoklarından alıntılar yaparak herkesi susturdu. Tek bir kusuru varsa o da, düşmanları yavaş yavaş öldürmek yerine tek bir hamlede işlerini bitirmesiydi.

Aynı gece, nehrin yakınlarında, terk edilmiş Nazi bürolarını andıran eski Hanseatik binalarla dolu karanlık bir sokaktaki ince uzun bir restoranda birlikte yemek yediler; restorana, çiseleyen yağmurun ıslattığı basamaklardan inerek ulaşmışlardı.

Daha berbat bir yer olamaz, diye düşündü Liz Norton ama gece uzun ve hoştu; üstelik Pelletier, Morini ve Espinoza'nın sıcakkanlılığı genç kadına kendini iyi hissettirmişti. Doğal olarak üçünün de çalışmalarını biliyordu ama kadını şaşırtan (elbette hoş bir şaşkınlıktı bu) onların da kendisinin çalışmalarından haberdar olmalarıydı. Sohbet dört etapta gelişti: İlk olarak, Norton'un konferansta Borchmeyer'i azarlayışını ve Norton'un gittikçe güçlenen acımasız saldırıları karşısında, Borchmeyer'in gittikçe artan rahatsızlığını hatırlayıp güldüler. İkinci olarak, gelecekteki konferanslardan, özellikle de Minnesota

Üniversitesi'nin düzenlediği garip konferanstan bahsettiler. Beş yüzden fazla profesörün, çevirmenin ve Alman edebiyatı uzmanının o konferansa katılacağı söyleniyordu ama Morini'nin tüm bunların büyük bir dolandırıcılık olduğuna inanmak için geçerli nedenleri vardı. Sonra Benno von Archimboldi'yi ve hakkında çok az şey bilinen hayatını tartıştılar. Pelletier'den (normalde aralarındaki en sessiz kişi olsa da o gece konuşkanlığı tutan) Morini'ye kadar hepsi, yazarla ilgili anekdotlar anlatıp hakkındaki dedikoduları tartıştı ve belki de bir milyonuncu kez, ellerindeki bilgileri karşılaştırıp büyük yazarın nerede olduğuyla ilgili spekülasyonları değerlendirdiler. Başka insanlar nasıl favorileri olan bir filmi analiz ediyorsa onlar da Archimboldi'den bahsediyordu. Ve son olarak ıslak, aydınlık sokaklarda ilerlerken (Aydınlık bir belirip bir kayboluyordu, sanki Bremen, sık sık güçlü elektrik akımlarıyla canlanan bir makineydi.) kendilerinden bahsettiler.

Dördü de bekârdı ve bunu cesaret verici bir işaret kabul ettiler. Dördü de yalnız yaşıyordu, gerçi Liz Norton Londra'daki dairesini bir sivil toplum kuruluşu için çalışan ve dünyayı dolaşıp yılda birkaç kez İngiltere'ye dönen kardeşiyle paylaşıyordu. Dördü de kendilerini kariyerlerine adamıştı; Pelletier, Espinoza ve Morini doktoralarını tamamlamıştı ve Pelletier ile Espinoza aynı zamanda bölüm başkanıydı. Norton hâlâ tezini hazırlamak için çalışıyordu ve üniversitenin Alman dili edebiyatı bölümünün başına geçmek gibi bir beklentisi yoktu.

Pelletier o gece, uykuya dalmadan önce, konferanstaki tartışmaları düşünmedi. Bunun yerine nehir kıyısındaki sokakları; Espinoza, Morini'nin tekerlekli sandalyesini ittirirken Liz Norton'un yanında yürüyüşünü; dördünün, kendilerine veya kaldırımda yan yana ilerleyen gölgelerine bakan Bremen mızıkacılarına bakıp kahkahalar atışlarını düşündü.

O günden veya daha doğrusu o geceden sonra, dördünün düzenli olarak birbirini aramadığı bir hafta bile olmadı, bazen anlamsız

saatlerde bile birbirlerine telefon açıyor ve faturanın ne kadar geleceğini kesinlikle düşünmüyorlardı.

Bazen Liz Norton, Espinoza'yı arayıp önceki gün konuştuğu ve hafif bir depresyona kapıldığını düşündüğü Morini'yi sorardı. Aynı gün Espinoza, Pelletier'yi arar ve Norton'un söylediğine göre Morini'nin sağlığının kötüye gittiğini haber verirdi. Pelletier bunun üzerine hemen Morini'yi arar ve lafı fazla uzatmadan nasıl olduğunu sorardı, birlikte duruma gülerlerdi (çünkü Morini sağlığı üzerine ciddi konuşmalara girmemek için elinden geleni yapardı), işle ilgili önemsiz birkaç gözlemde bulunur ve telefonu kapayıp sağlam bir akşam yemeği yedikten sonra, belki geceyarısına doğru, Norton'a telefon açar ve Morini'nin iyi ve normal olduğunu söyleyerek genç kadının içini rahatlatırdı. Norton'un depresyon olarak algıladığı şey, İtalyan'ın normal ruh haliydi; Morini hava değişimlerine karşı aşırı hassastı (belki Torino'da havalar kötüydü, belki Morini önceki gece, kim bilir ne tür, bir kâbus görmüştü) böylece bir veya iki gün sonra Morini, nedensiz yere, sadece merhaba demek ve bir süre sohbet etmek için Espinoza'yı arayınca yeniden başlayacak olan döngü şimdilik sona ermiş olurdu. Morini-Espinoza görüşmesi her seferinde önemsiz konularla başlar, hava durumuyla ilgili gözlemlerle (sanki Morini ve hatta Espinoza, İngilizler gibi sohbet etmeye başlamıştı), film önerileri ve yakın zamanda yayımlanan kitaplarla ilgili tutkusuz yorumlarla devam ederdi. Özetle, genel anlamda yüzeysel veya daha açık bir ifadeyle sıradan bir telefon konuşmasıydı ama Espinoza, anlatılanları garip veya daha doğrusu sahte bir heves veya şefkat veya en azından medeni bir ilgiyle dinleyip Morini'nin hayatı bu telefon görüşmelerine bağlıymış gibi davranırdı. Bu konuşmanın ardından, iki gün veya birkaç saat sonra Espinoza, Norton'u arayıp benzer bir sohbet gerçekleştirirdi ve Norton'un Pelletier'yi; Pelletier'nin ise Morini'yi aramasıyla günler sonra başa dönerlerdi. Bazen konuşmalar, Archimboldi metinlerindeki göstergelere, alt metinlere ve parametinlere, *Bitzius*'un son sayfalarında kelimenin ve fiziksel alanın fethi gibi uzmanlara özgü tartışmalara kayardı ama onlar için bu konulardan bahsetmek bir filmden, Alman Dili

ve Edebiyatı Bölümü'nün sorunlarından veya şehirlerinin üzerinde dolaşan bulutlardan bahsetmekle aynı şeydi.

1994 yılında Avignon'da düzenlenen Savaş Sonrası Avrupa Edebiyatı Konferansı'nda buluştular. Masrafları bağlı oldukları üniversiteler tarafından karşılansa da Norton ve Morini konferansa izleyici olarak katıldı, Pelletier ve Espinoza ise Archimboldi'nin eserlerinin diğer ülkelerde yayımlanışıyla ilgili sunumlar yaptı. Pelletier'nin araştırması, Archimboldi'nin yapıtlarını Avrupa edebiyatından ayırmasa da klasik Alman edebiyatından kopuk olduklarını ortaya koyuyor ve metinlerdeki tecrit havasının üzerinde duruyordu. Espinoza'nınkiyse o güne kadar yaptığı en zorlu çalışmalardan biriydi; yayıncısı dahil hiç kimsenin, hakkında hiçbir şey bilmediği Archimboldi'nin etrafındaki gizem perdesini biraz olsun aralamayı hedefliyordu. Kitaplarının arka ya da iç kapaklarında yazarın fotoğrafı yoktu; biyografik bilgiler minimal düzeydeydi (Alman yazar 1920'de Prusya'da doğmuştur.); yayıncısı *Spiegel* muhabiriyle konuşurken, yazarın kitaplarından birini Sicilya'dan yolladığını ağzından kaçırmış olsa da tam olarak nerede yaşadığı bilinmiyordu. Yazarlar arasında da onu gören olmamıştı; Almanya'da, Avrupa'nın geri kalanında ve hatta ortadan kaybolan yazarları (ortadan kaybolan yazarları veya milyoner yazarları veya ortadan kaybolan yazarlarla ilgili efsaneleri) seven Amerika Birleşik Devletleri'nde yazarla ilgili hiçbir bilgi yoktu. Kitaplarının üniversitelerin ve akademisyenlerin elinden kurtulup şehirlilere ulaşarak ciddi satış rakamları elde etmesi bile bu durumu değiştirmemişti.

Geceleri, Pelletier, Morini, Espinoza ve Norton birlikte yemek yiyordu; bazen uzun zamandır tanıdıkları Alman profesörlerden bir iki tanesi onlara eşlik ediyordu ama çoğunlukla ya geceyi erken bitirip otellerine dönüyor ya da gece boyunca kalıyor ama Archimboldiciler'in oluşturduğu dört köşeli şeklin içine giremeyeceklerini ve girmelerinin de beklenmediğini anlayarak sessizce geri plana çekiliyorlardı. En sonunda, geçmişte Bremen'in kasvetli,

bürokratik sokaklarını arşınladıkları ve gelecekte onları bekleyen pek çok şehrin sokaklarını arşınlayacakları gibi, neşeyle Avignon sokaklarını dolaşmaya çıkan her zaman sadece dördü oluyordu. Norton, solunda Pelletier ve sağında Espinoza'yla Morini'yi ittiriyor veya Pelletier solunda Espinoza ve önlerinde, geri geri yürüyen ve 26 yaşının bütün enerjisini attığı kahkahalarla dışa vuran Norton'la, Morini'nin tekerlekli sandalyesini ittiriyordu. Genç kadının kahkahası o kadar muhteşemdi ki hepsi çabucak onu taklit ederdi, oysa onlara bırakacak olsanız elbette kahkahalar atmak yerine genç kadını izlemeyi tercih ederlerdi. Veya dördü, yan yana, nehir kenarındaki alçak bir duvarın dibine dizilir, yağmurun bile bozamadığı uzun sessizliklerle bölünen bir sohbete koyulur, birbirlerinin lafını bölmeksizin Alman takıntılarından bahseder, birbirlerini sınar ve birbirlerinin zekâsının tadını çıkarırlardı.

Pelletier ancak 1994'ün sonunda Avignon'dan döndüğünde; Paris'teki dairesinin kapısını açıp, çantasını yere bırakıp kapıyı kapadıktan sonra; kendine bir bardak viski doldurup, perdeleri aralayıp her zamanki manzarayla, yani Unesco binasıyla dikkat çeken Breteuil Meydanı'yla karşılaştığında; ceketini çıkarıp, viskiyi mutfakta bırakıp telesekreterindeki mesajları dinlediğinde; göz kapaklarının ağırlaştığını hissettiğinde yatağa gidip uyumaktansa soyunup duş aldığında; neredeyse bileklerine kadar uzanan beyaz bornozu giyip bilgisayarı açtığında; Liz Norton'u özlediğini ve o an onunla olabilmek, onunla sadece konuşmak değil aynı yatakta olmak, ona onu sevdiğini söylemek ve dudaklarından onun da kendisini sevdiği yanıtını alabilmek için her şeyi feda edebileceğini kavradı.

Espinoza da benzer şeyler yaşıyordu ama onun deneyimi iki açıdan farklıydı. Öncelikle o, Liz Norton'un yakınlarında olma ihtiyacını Madrid'teki dairesine dönmeden keşfetti. Uçağa bindiği sırada Liz'in, her zaman bulmayı hayal ettiği mükemmel kadın olduğunu kavradı ve acı çekmeye başladı. İkinci olarak, uçak saatte dört yüz mil hızla İspanya'ya doğru uçarken, ses hızıyla Espinoza'nın zihninden geçen Liz Norton görüntüleri arasında, Pelletier'nin hayal

ettiğinden daha fazla sevişme sahnesi vardı. Aradaki fark büyük değildi ama oradaydı.

Bu arada Avignon'dan Torino'ya trenle giden Morini, yol boyunca bir derginin kültür-sanat ekini okudu ve daha sonra, tekerlekli sandalyesini perona indirmesine yardım edecek olan kondüktörler yanına gelip istasyona vardıklarını haber verene kadar uyudu.

Liz Norton'un kafasından neler geçtiğine gelince, hiç söylememek daha iyi.

Dört Archimboldicinin arkadaşlığı her zaman olduğu gibi devam etti. Onlarınki, kişisel arzularını arka plana koymalarını gerektirse de, sarsılmaz bir dostluktu, içlerinden hiçbirinin karşı koyamadığı bir güç tarafından şekillendirilmişti ilişkileri.

1995 yılında Amsterdam'da düzenlenen Çağdaş Alman Edebiyatı panelinde buluştular, bu panel aynı binada (ama farklı salonlarda) devam eden Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatı tartışmalarıyla birlikte, daha geniş bir konu başlığının alt başlığı olarak ele alınıyordu.

Tartışmalara katılmaya gelen dinleyicilerin çoğunun, Alman edebiyatının tartışıldığı salonun yanındaki salonda yapılan Çağdaş İngiliz Edebiyatı Paneli'ne yöneldiğini söylemeye gerek bile yok. İki salonu ayıran duvarlar, eski dönemlerde olduğu gibi taştan değil de üstü alçıyla kaplı kırılgan tuğlalardan yapılmış olduğundan diğer taraftaki bağırışlar, haykırışlar ve özellikle de İngiliz edebiyatının ateşlediği alkışlar, Alman edebiyatı salonundan rahatlıkla duyuluyordu. İki salonda yapılan tartışmalar tek bir tartışma gibiydi ve sanki İngilizler tarafından Almanlarla dalga geçiliyordu. Yine de Alman edebiyatı paneline katılanlar, katılımcı sayısının azlığından hoşnuttu çünkü, herkes bilir ki, insanların birbirlerinin sözlerini dinlediği ve söylenenleri düşünmek için kendine zaman ayırdığı, birbirine bağırmaktansa makul ve mantıklı ses tonlarıyla konuştuğu ve az sayıda insanın katıldığı bu tür sohbetler çok daha verimli geçer veya en azından kitleler halinde yapılan ve her zaman bir tür mitinge dönüşme ve sloganlara gömülme riski taşıyan toplantılardan çok daha rahat ortamlardır.

Ama asıl konuya gelmeden, daha doğrusu tartışmaların neye odaklandığına geçmeden önce, önemsiz olmakla birlikte olayların akışını etkileyen bir detaydan bahsetmek gerekiyor. Son dakikada organizatörler –paraları ve zamanları olmadığı için çağdaş İspanyol, Leh ve İsveç edebiyatını proje dışı bırakanlarla aynı kişiler–, ellerindeki paranın çoğunu İngiliz edebiyatının yıldızlarına lüks konaklama imkânları sağlamak için kullanmaya karar vermiş ve kalan parayla üç Fransız yazar, bir İtalyan şair, bir İtalyan kısa öykü yazarı ve artık birleşmiş olan Doğu ve Batı Berlin'den üç Alman yazar getirmişlerdi. Berlinli iki yazar Amsterdam'a trenle gelmiş ve yerleştirildikleri üç yıldızlı otelden yakınmamışlardı. Üçüncü yazar, hakkında hiç kimsenin, hatta dışarıdan pek belli olmasa da çağdaş Alman edebiyatıyla ilgili oldukça bilgi sahibi olan Morini'nin bile, hiçbir şey bilmediği gizemli biriydi.

Ve bahsi geçen gizemli Suabiyalı yazar, konuşması (veya tartışması) sırasında geçmişi anmaya başladı; gazetecilik hayatından, sanat sayfalarının editörü olduğu günlerden, çeşitli yazarlarla ve sanatçılarla röportajlar yaptığı dönemden bahsetti ve çok uzakta veya tamamen unutulmuş oldukları için dikkate alınmayan ama aslında kültürle derinden ilgilenen kasabalara gittiği dönemi anlatmaya başladığında birdenbire (belki de Espinoza ve Pelletier'nin başını çektiği bir önceki sohbetin etkisiyle) Archimboldi'nin adı dudaklarından döküldü çünkü anlaşılan Suabiyalı bu yazar, Wilhelmshaven'in kuzeyinde, Karadeniz'e ve Doğu Frisia adalarına bakan bir Frisia kasabasına yolu düştüğü zaman Archimboldi'yle tanışmıştı; yazarın gittiği yer soğuk, buz gibi bir bölgeydi, üstelik nemli bir soğuktu bu, tuzlu rutubeti insanın kemiklerine işliyordu ve bu kasabada kışı atlatmanın sadece iki yolu vardı: Birincisi siroz olana kadar içmek, ikincisi belediye binasının oditoryumunda, genelde yaylı sazlar dörtlülerinin verdiği konserleri dinlemek veya başka yerlerden gelen yazarlarla sohbet etmekti ki bu yazarlara kasabanın tek pansiyonunda bir oda tutmalarına ve geri dönüş için tren bileti almalarına yetecek kadar mark verilirdi, o trenlerin bugünkü Alman trenleriyle uzaktan yakından ilgisi yoktu ama o trenlerdeki insanlar bugünküne kıyasla daha hoşsohbet, daha na-

zik ve etraflarında neler olup bittiğiyle daha ilgiliydi; her neyse, ödemelerini ve ulaşım masraflarını alan yazarlar bu mekânları terk edip ceplerinde çok az parayla ve bazen birkaç kitap satmış olarak evlerine (bazen Frankfurt'taki veya Köln'deki ufak bir oda olurdu bu) dönerlerdi; bahsi geçen bu yazarlar ve şairler (özellikle şairler) yapıtlarından birkaç sayfa okuduktan sonra kasabalıların sorularını yanıtlar, kitaplarını satmak için kurdukları masanın başına geçip fazladan birkaç mark kazanırlardı, bu epey kâr bırakan bir faaliyetti çünkü dinleyiciler, yazarın okuduklarından hoşlanırlarsa veya yazarın okudukları onları duygulandırırsa veya eğlendirirse ya da düşündürürse kitaplarından birini alır, bazen hoş geçen bir gecenin anısı olarak saklar ve bazen de insanı buza çeviren soğuk rüzgâr Frisia kasabasının dar sokaklarında ıslık çalarken evlerine döner ve yazarın ziyaretinden haftalar sonra, her zaman elektrik olmadığı için, belki de bir gaz lambasının ışığında kitaptaki bir şiiri veya öyküyü yeniden okurlardı, elektrikler olmazdı çünkü savaş yeni bitmişti ve toplumun sosyal ve ekonomik alanda hâlâ kanayan yaraları vardı, ama edebiyat okumaları bugünkülerle aşağı yukarı aynı sayılırdı; elbette o zamanlar masada sergilenen kitapların çoğu yazarların kendileri tarafından bastırılıyordu, bugünse o tip masaları artık yayınevleri kuruyordu ve işte Suabiyalı yazarın kültür yaymak için gittiği o kasabaya gelen yazarlardan biri de Benno von Archimboldi'ydi; Suabiyalı yazara göre, Gustav Heller veya Rainer Kuhl veya Wilhelm Frayn (Morini daha sonra Alman yazarlar ansiklopedisinde bu yazarların adını arayacak ama bulamayacaktı) çapında bir yazardı ve üstelik yanında satmak için kitap da getirmemişti, sadece o sıralarda yazmakta olduğu ikinci romanından pasajlar okumuştu; ilk romanı da –gerçi Suabiyalı yazar, daha önce onun hiçbir kitabını okuduğunu hatırlamıyordu– aynı yıl Hamburg'ta yayımlanmıştı ve bu bahsettiğim ilk roman yazarın yanındaydı, dedi Suabiyalı, yani Archimboldi sanki kendisinden şüphelenileceğini tahmin etmişçesine yanında bir tane kitap getirmişti; yaklaşık yüz sayfalık, belki biraz daha uzun, yüz yirmi ya da yüz yirmi beş sayfalık küçük bir romandı ve romanı ceketinin cebinde taşıyordu, gariptir ki Suabiyalı, yazarın ceketini, kıvırıp ceketin cebine

yerleştirdiği romandan daha iyi hatırlıyordu; romanın üzeri kirli, sayfaları yıpranmıştı, bir zamanlar fildişi veya buğday veya artık tamamen kaybolmuş bir altın rengi olan kapağı şimdi renksiz ve sıkıcıydı, sadece romanın adı, yazarın adı, bir de yayınevinin amblemi görülüyordu, oysa ceket unutulacak gibi değildi; yüksek yakalı, siyah bir deri ceketti, kara, yağmura ve soğuğa karşı mükemmel bir koruma sağlıyordu, bol kesimli olduğundan bir kazağın ve hatta iki kazağın üzerine giyilebilirdi, her iki tarafında enine cepler, önde fermuar ve dört düğme vardı, düğmeler ne çok büyük ne çok küçüktü, misinayı andıran bir şeyle dikilmişlerdi, ceket, neden bilmiyorum, insanın aklına Gestapo subayları tarafından giyilen ceketleri getiriyordu; gerçi o zamanlar siyah deri ceket modaydı ve onları alacak kadar parası olan veya onlardan birinin mirasına konan herkes, ceketin neyi simgelediğini düşünmeden onu giyiyordu, ve o Frisia kasabasına gelen yazar Benno von Archimboldi'ydi, o sıralar herhalde 29-30 yaşlarında olan genç Benno von Archimboldi'yi almak için tren istasyonuna giden, pansiyona kadar ona eşlik eden, berbat hava üzerine onunla sohbet eden Suabiyalının kendisi olmuştu, ardından belediye binasına gitmişler, Archimboldi, yanında satacak kitap getirmediği için kendine bir masa kurmamış ama henüz bitirmediği romanından iki bölüm okumuştu, o gece Suabiyalı, küçük bir lokantada Archimboldi'yle akşam yemeği de yemişti, yanlarında bir öğretmen ve müziği veya resmi edebiyata tercih eden ama müzik veya resimden umudu kesince, edebiyata hiç de gönülsüz yaklaşmayan bir dul vardı ve akşam yemeği (sosis, patates ve bira: Suabiyalının hatırladığı kadarıyla ne o dönemin koşulları ne de belediyenin bütçesi daha şatafatlı bir yemeğe olanak tanıyordu) boyunca sohbeti devam ettiren hep o olmuştu, gerçi sohbeti devam ettirdiğinden çok yönlendirdiğini söylemek daha doğru olur çünkü masanın etrafındaki erkekler, belediye başkanının sekreteri, salamura balık ticareti yapan bir adam, elinde çatalıyla uyuyakalıp duran yaşlı bir öğretmen ve belediye çalışanlarından biri, Suabiyalının yakın arkadaşı olan Fritz adlı hoş çocuk, hep birlikte başlarını sallayıp sanat konusundaki bilgisi masadaki herkesten ve hatta Suabiyalınınkinden bile üstün olan dula ters düşmemek için

ellerinden geleni yapıyorlardı, bu kadın, İtalya'yı ve Fransa'yı dolaşmış, yolculuklarından birinde unutulmaz bir okyanus seyahatinin ardından, 1927 veya 1928'de, şehrin tam bir et pazarı olduğu ve derin dondurucu gemilerin depolarını etle doldurup limandan ayrıldıkları dönemde, ta Buenos Aires'e kadar gitmişti, ne manzaraydı ama: Depoları boş olarak limana giren yüzlerce gemi, tonlarca eti yüklenip dünyanın dört bir yanına gitmek üzere denize açılıyordu, kadın gece olduğunda, yarı uykulu bir halde, belki de deniz tutmuş olduğundan güverteye çıkmıştı ve tek yapması gereken demirlere yaslanmaktı, kısa sürede gözleri karanlığa alıştı ve limanın korkutucu manzarasıyla karşılaştığında, deniz tutmasını da, rahatsızlığını da, geri kalan her şeyi de unuttu, uykunun ve rahatsızlıkların bütün izleri ortadan kaybolunca, sinir sisteminin kayıtsız şartsız bu manzaraya teslim olmaktan başka çaresi kalmadı: Binlerce ölü ineğin parçalarını karınca misali taşıyıp duran göçmenler sürüsü, kurban edilen binlerce buzağının etleriyle dolu arabaların hareketi ve gündoğumundan günbatımına limanın her tarafını saran o müthiş kızıllık ve gece vardiyalarında bile, az pişmiş etin, kemiklerin, filetoların, tütsülenmiş kaburgaların kızıllığı ve o korkunç manzara; neyse ki, o zamanlar dul olmayan dul, tüm bunları sadece ilk gece izlemek zorunda kalmıştı, ardından gemiden inip Buenos Aires'in en pahalı otellerinden birinde oda tutmuş, operaya gitmiş ve usta bir binici olan kocasının, çiftlik sahibinin oğluyla at yarışına girmeyi kabul ettiği çiftliğe seyahat etmişlerdi; ilk yarıştan sonra kocası çiftlik görevlilerinden biriyle, oğlanın sağ kolu olan adamla, bir *gaucho*'yla[1] yarışmış ve onu da yenince sıra *gaucho*'nun oğluna, on altı yaşındaki küçük *gaucho*'ya gelmişti; sırık gibi zayıf ve parlak gözleri olan bir çocuktu bu, gözleri o kadar parlaktı ki kadın ona baktığında, başını yere çevirip sonra yeniden kaldırmış ve kadını rahatsız eden sinsi bir bakış fırlatmıştı, ne yüzsüz bir velet; kocasıysa gülmüş ve Almanca: Oğlanı etkilediğin belli, demişti, hanımefendinin hiç de komik bulmadığı bir espriydi ve sonra küçük *gaucho* atına atlamış ve yarışmaya başlamışlardı, oğlan ger-

1 (İsp.) Güney Amerika bozkırlarının çobanlık ve avcılık yaparak geçinen sakinleri. (yay. n.)

çekten at binmesini biliyordu, ata o kadar sıkı sarılmıştı ki boğduğunu sanırdınız ve ter içinde kırbacını şaklatıp atın gücünü sonuna kadar zorlamış ama sonunda kazanan yine kadının kocası olmuştu, adamı ordudayken boşuna süvari birliğinin kaptanı yapmamışlardı, çiftçi ve çiftçinin oğlu oturdukları yerden kalkıp adamı alkışlayarak yenilgiyi zarafetle kabul ettiklerinde diğer misafirler de onlara katılmıştı, bu Alman ne kadar mükemmel bir binici, olağanüstü bir binici demişlerdi, ama kadının kocasının gerisinde kalan küçük *gaucho* bitiş çizgisini geçtiğinde veya başka kelimelerle ifade edecek olursak, avluya vardığında, hiç de yenilgiyi zarafetle kabul etmiş biri gibi görünmüyordu; yüzünde kötücül, öfkeli bir ifade vardı, başını öne eğmişti ve Fransızca konuşan adamlar misafirlerin arasında dolaşıp buz gibi şampanyayla doldurulmuş kadehleri dağıtırlarken kadın, bir kenarda tek başına duran küçük *gaucho*'nun yanına gitti; oğlan sol eliyle atının dizginlerini tutmuştu (küçük *gaucho*'nun babası, Almanın bindiği atı diğer taraftaki ahırlara götürüyordu) ve kadın, oğlana anlamadığı bir dilde üzülmemesini, mükemmel yarıştığını ama kocasının da iyi bir binici olduğunu söyledi ve oğlandan çok daha deneyimli olduğunu hatırlattı; kelimeleri küçük *gaucho*'nun kulağına ay gibi, ayın önünden geçen bulutlar gibi, yumuşak bir fırtına gibi gelmişti ve sonra küçük *gaucho* başını kaldırıp ağa takılmış bir kuşun gözleriyle kadına baktı; kadının böğrüne bir bıçak saplayıp göğüslerini kesmeye ve ciğerlerini deşmeye hazırdı, gözleri garip bir yoğunlukla parıldıyordu, kadının hatırladığı kadarıyla beceriksiz genç bir kasabın gözlerine benziyordu ama bu durum, küçük *gaucho* elini tuttuğunda, kadının itiraz etmeksizin onun peşinden gitmesine engel olmadı ve evin diğer tarafına, çiçeklerle ve kadının hayatında hiç görmediği veya o an için hayatında hiç görmediğini düşündüğü türde ağaçlarla çevrelenmiş çardağa vardılar, kadın biraz ileride bir çeşme bile gördü; taş bir çeşme, ortasında tek ayağı üzerinde dengede durarak gülümseyen Afrikalı bir eros vardı, kısmen Avrupalı kısmen yamyamdı ve üç tarafından fışkıran sular tarafından yıkanıyordu, kadının ve küçük *gaucho*'nun hayranlıkla süzdükleri çeşme yekpare mermerdendi, derken çiftçinin uzak bir akrabası (veya çiftçinin

anılarında kaybolmuş bir metres) yanlarında belirip kadına kaba ama anlaşılır bir İngilizceyle kocasının bir süredir onu aradığını söyledi ve o zaman kadın, uzak akrabanın koluna girip sihirli parktan çıktı, küçük *gaucho* kadının arkasından seslendi veya en azından kadın öyle düşündü ve yanına gelmesine izin verdiğinde oğlan birkaç kelime fısıldadı, kadın çocuğun başını okşayıp uzak akrabaya küçük *gaucho*'nun ne dediğini sordu, parmakları oğlanın saçındaki buklelerin arasındaydı, uzak akraba bir an tereddüt etti ama yalanlardan ve yarım yamalak gerçeklerden hoşlanmayan bizim kadın, oğlanın söylediklerini olduğu gibi çevirmesini emretti. O zaman akraba şöyle dedi: Diyor ki... Diyor ki patron... kocanızın son iki yarışı kazanmasını... ayarlamış, ardından uzak akraba susmuş ve küçük *gaucho* dizginlerinden tuttuğu atı sürükleyerek parkın diğer ucuna koşmuş ve kadın partiye geri dönse de küçük *gaucho*'nun son anda itiraf ettiği şeyi düşünmekten kendini alamamıştı; ah günahsız kuzu, ne kadar düşünse de oğlanın söyledikleri hâlâ tam bir gizemdi, partinin sonuna kadar kadının zihninde kalan ve yatağa uzandığında ona işkence eden, uyumasına engel olan ve ertesi gün ata binilirken ve mangal partisi esnasında onu rahat bırakmayan ve onu Buenos Aires'e kadar takip eden bir bilmece; ne otelde geçirdiği günlerde ne de İngiliz veya Alman veya Ekvator konsolosluklarında katıldığı davetlerde oğlanın söylediklerini düşünmekten kendini alabildi ve bu gizemi ancak gemisi Avrupa'ya yelken açtığında, bir gece, daha doğrusu sabahın dördünde, dolaşmak için güverteye çıktığında çözebildi, hangi paralelde veya meridyende olduklarını bilmiyor ve bununla ilgilenmiyordu, tamamen veya kısmen kırk bir milyon küp tuzlu suyla çevrelenmişlerdi ve ancak o zaman, birinci sınıf yolculara ayrılan güvertede sigarasını yakıp gözlerini, göremediği ama duyduğu okyanusun sonsuzluğuna diktiğinde, gizem mucizevi bir şekilde çözüldü ve işte o zaman, tarihin o noktasında, dedi Suabiyalı, bir zamanlar zengin ve güçlü ve zeki (en azından kendince) olan o kadın, Frisialı hanım sustu ve dinsel, hatta daha kötüsü batıl inançlı bir sessizlik, kasvetli Alman restoranını kapladı ve herkes, kadının her an intikam perileri gibi ulumaya başlamasından korkarcasına, sosislerin ve patateslerin

kalanını midelerine indirip bardaklarındaki biraların son yudumlarını içti, kendilerini bekleyen soğuk eve dönüş yolculuğuna tok mideyle hazırlanmanın bilgece olacağına kanaat getirmişlerdi.

Derken kadın konuştu. Şöyle dedi: "Aranızda bu gizemi çözebilen var mı?"

Söylediği buydu ama kasabalılardan hiçbirine bakmadı veya doğrudan onlara hitap etmedi.

"Bu gizemi çözebilen var mı? Onu anlayan kimse var mı? Bu kasabada, kulağıma fısıldaması gerekse bile, bana yanıtın ne olduğunu söyleyebilecek biri var mı?"

Tüm bunları, dokunulmamış sosisin ve patateslerin durduğu tabaktan gözlerini ayırmadan söylemişti.

Bunun üzerine, o ana kadar başını önüne eğmiş halde yemeğini yemeyi sürdüren Archimboldi, alçak sesle, bunun bir misafirperverlik gösterisi olduğunu söyledi; çiftçi ve oğlu kocanızın ilk yarışı kaybedeceğine emin olduklarından eski süvari birliği kaptanının kazanabilmesi için ikinci ve üçüncü yarışa hile karıştırmışlardı. O zaman kadın adamın gözlerine baktı, güldü ve kocasının nasıl olup da ilk yarışı kazandığını sordu.

"Nasıl? Nasıl?" diye tekrarladı kadın.

"Çünkü çiftlik sahibinin şüphesiz ata kocanızdan daha iyi binen ve kocanızınkinden daha iyi bir atla yarışa katılan oğlu, son dakikada kendini feda etmeyi seçti, başka kelimelerle ifade edecek olursak, cömert davranmayı seçti, belki de babasıyla birlikte yaptıkları doğaçlamaya kendini kaptırdı. Sonuçta her şey, ve hatta onun zaferi bile, rahatlıkla gözden çıkarılabilmeliydi ve bir şekilde sizi aramaya gelen kadın dahil herkes, öyle olması gerektiğini kavramıştı. Küçük *gaucho* dışında herkes."

"Hepsi bu kadar mı?" diye sordu kadın.

"Küçük *gaucho* için o kadar değildi, hanımefendi. Eğer onunla biraz daha uzun süre kalsaydınız sanırım sizi öldürmüş olurdu, ama bunun da çiftlik sahibinin ve oğlunun aklındakinden farklı olmakla birlikte, kendince bir tür cömertlik olduğu söylenebilir."

Bunun üzerine kadın ayağa kalkıp herkese bu hoş gece için teşekkür ederek lokantadan ayrıldı.

"Birkaç dakika sonra," dedi Suabiyalı, "kalktık ve Archimboldi'ye misafirhaneye kadar eşlik ettim. Ertesi sabah onu istasyona götürmek için geri döndüğümdeyse çoktan gitmişti."

Olağanüstü biri, dedi Espinoza. Onu sadece kendime saklamak istiyorum, dedi Pelletier. Adamı boğmayın, korkutmayın, çok ilgileniyormuş gibi görünmeyin, dedi Morini. Onu el üstünde tutmalıyız, dedi Norton, yani ona karşı çok nazik olmamız gerekecekti.

Ama Suabiyalı söyleyeceği her şeyi çoktan söylemişti ve onu el üstünde tutsalar, Amsterdam'daki en iyi restorana götürseler, iltifat etseler ve ona ufak kasabalarda sıkışıp kalmış kültür temsilcilerinin kaderlerinden ve cömertlikten ve misafirperverlikten bahsetseler de, adamdan ilgi çekici bir şey öğrenmeleri mümkün olmadı. Dördü de adamın söylediği her kelimeyi, sanki Musa'larıyla karşılaşmışçasına zihinlerine not aldı, ne yazık ki bunu fark eden Suabiyalı daha da içine kapandı, ki Espinoza ve Pelletier'ye göre eski bir kültür temsilcisinde rastlanılması oldukça olağandışı bir özellikti ve Suabiyalının belki de bir tür sahtekar olduğunu düşündüler. Bunu hisseden Suabiyalı, tehlike kokusu alan eski bir Nazi'nin sessizlik yemini etmesi gibi, bozulması imkânsız bir suskunluğa büründü.

On beş gün sonra Espinoza ve Pelletier, birkaç gün izin alıp Archimboldi'nin yayıncısını ziyaret etmek için Hamburg'a gitti. Onları, ismi hızlı anlamına gelen ama anlaşılan bu ziyaret sırasında hiç de hızlı bir gününde olmayan Schnell adlı genel yayın yönetmeni karşıladı. Altmışlarında, ukala görünüşlü bir adamdı. Koyu kahverengi saçları şakaklarında kırlaşıyor ama bu durum sadece genç görüntüsünü vurgulamaya yarıyordu. Tokalaşmak için ayağa kalktığında hem Espinoza hem Pelletier adamın eşcinsel olduğunu düşündü.

"O nonoş tam bir yılan balığını andırıyordu," dedi Espinoza daha sonra, Hamburg sokaklarını arşınladıkları sırada.

Pelletier bu homofobik yorum yüzünden onu azarladı ama alttan alta meslektaşına hak vermiyor değildi, Schnell'de karanlık çamurlu sularda yüzen yılan balıklarını andıran bir yan vardı.

Elbette Schnell onlara bilmedikleri pek fazla bir şey söyleyemeyecekti. Archimboldi'yi hiç görmemişti ve miktarı gittikçe artan telif ücretleri, İsviçre bankasındaki bir hesaba yatırılıyordu. İki yılda bir, yazardan yazılı talimatlar geliyordu, mektupların üzerinde çoğunlukla İtalya damgası olurdu ama Yunanistan, İspanya ve Fas damgalı mektuplar da almışlardı. Tamamı yayınevinin sahibi olan Bayan Bubis'e gelirdi ve haliyle Schnell'in kendisi bu mektupları okumamıştı.

"Yayınevinde Benno von Archimboldi'yle şahsen tanışan sadece iki kişi kaldı, elbette Bayan Bubis'i saymazsak," dedi Schnell onlara. "Pazarlama Müdürü ve Redaksiyon Şefi. Ben burada çalışmaya başladığımda Archimboldi çoktan ortadan kaybolmuştu."

Pellettier ve Espinoza, Archimboldi'yi tanıyan iki kadınla da konuşmayı talep etti. Pazarlama Müdürü'nün ofisi, bitkilerle ve hiçbiri yazarlara ait olmayan fotoğraflarla doluydu ve kayıp yazarla ilgili tek söyleyebildiği, adamın iyi biri olduğuydu.

"Uzun bir adam, çok uzun boylu," dedi. "Merhum Bay Bubis'le yan yana yürüdüklerinde ti'ye benziyorlardı. Ya da li'ye."

Espinoza ve Pelletier, kadının ne demek istediğini anlamadılar ve Pazarlama Müdürü bir kâğıt parçasına önce l ardından i harfini yazdı. "Belki de daha çok le gibi. Şöyle."

Yeni bir kâğıt aldı ve üstüne bir şeyler yazdı.

Le

"l Archimboldi, küçük e ise merhum Bay Bubis."

Ardından Pazarlama Müdürü bir kahkaha attı ve bir süre onları izledikten sonra sessizce döner koltuğuna oturdu. Sonra Redaksiyon Şefi'yle görüştüler. Pazarlama Müdürüyle aynı yaşlardaydı ama o kadar neşeli biri değildi.

Evet, dedi. Yıllar önce Archimboldi'yle tanışmıştı ama şimdi yüzünü ya da nasıl biri olduğunu hatırlamadığını ve onunla ilgili anlatılmaya değer herhangi bir anıya da sahip olmadığını söyledi. Yayınevine en son ne zaman geldiğini de hatırlayamadı. Onlara Bayan Bubis'le konuşmalarını önerdikten sonra başka tek kelime etmeden önündeki metinleri düzeltmeye, editörlerin sorularını yanıtlamaya ve telefonda –Espinoza ve Pelletier'nin hafif bir acımayla– çevirmen olabileceğini düşündükleri kişilerle konuşmaya döndü. Cesaretlerinin kırılmasına izin vermeyi reddederek şehirden ayrılmadan önce Schnell'in ofisine geri döndüler ve onunla gelecekteki Archimboldi konferanslarından ve panellerinden bahsettiler. Saygıyı elden bırakmaksızın ve bütün dikkatini vererek onları dinleyen Schnell, bir şeye ihtiyaçları olursa kendisine güvenebileceklerini söyledi onlara.

Pelletier ve Espinoza, Paris ve Madrid'e dönüş uçaklarını beklemek dışında yapacak işleri olmadığından, Hamburg sokaklarında dolaştılar. Yol onları kaçınılmaz olarak sokak kadınlarının ve sapkın şovların yer aldığı mahalleye götürdü ve ikisi de kendilerini hüznün kollarına bırakıp birbirlerine aşk ve hayal kırıklığı hikâyeleri anlattılar. Elbette isim ve tarih vermediler, soyut kavramlarla konuşuyorlardı ama belli birisiyle ilgili değilmiş gibi talihsizliklerinden bahsetmek ve yaptıkları yürüyüş, kendilerini daha da derin bir melankolinin içinde bulmalarına yol açtı; öyle ki, iki saat sonra ikisi de bunalmıştı ve kendilerini boğuluyormuş gibi hissediyordu.

Taksiye binip otellerine dönerken yol boyunca hiç konuşmadılar.

Orada bir sürprizle karşılaştılar. Schnell resepsiyona ikisi adına bir mesaj bırakmıştı, sabahki sohbetlerinin ardından Bayan Bubis'le konuştuğunu ve yaşlı kadının onlarla görüşmeyi kabul ettiğini söylüyordu. Espinoza ve Pelletier'nin ertesi sabah, yayıncının Hamburg'un lüks bir mahallesinde bulunan, eski bir binanın üçüncü katındaki dairesine gitmeleri gerekecekti. Elbette gittiler. Kadınla görüşmek için bekledikleri sırada, duvardaki çerçeveli fotoğrafları incelediler. Diğer iki duvarda Soutine ve Kandinsky resimleri ve Grosz, Kokoschka ve Ensor'un çizimleri vardı ama Espinoza ve Pelletier'nin

ilgisini asıl çeken şey, fotoğraflar oldu çünkü hepsi ya küçümsedikleri ya da hayran oldukları yazarlara aitti ve altlarında tek tek kime ait oldukları yazıyordu: Thomas Mann ve Bubis, Heinrich Mann ve Bubis, Klaus Mann ve Bubis, Alfred Döblin ve Bubis, Herman Hesse ve Bubis, Walter Benjamin ve Bubis, Anna Seghers ve Bubis, Stefan Zweig ve Bubis, Bertolt Brecht ve Bubis, Feuchtwanger ve Bubis, Johannes Becher ve Bubis, Oscar Maria Graf ve Bubis. Enfes çerçeveler içinde vücutlar ve yüzler ve belirsiz manzaralar... Fotoğraflardaki insanlar artık yaşamadıkları için, ölülerin izlenmeye aldırmayan masumiyetleriyle, heyecanlarına güçlükle mukayyet olan profesörlere bakıyordu. Bayan Bubis yanlarına geldiğinde ikisi kafa kafaya vermiş, Bubis'in yanındaki adamın Pallada olup olmadığına karar vermeye çalışıyordu.

Evet haklısınız, o gerçekten de Pallada, dedi Bayan Bubis. Pelletier ve Espinoza dönüp baktıklarında, beyaz bluz ve siyah etek giymiş, daha sonra konuştuklarında Pelletier'nin Marlene Dietrich'e benzeteceği, yaşlı bir kadın gördüler; yılların güçten düşüremediği bir kadındı, uçurumun kenarına tutunmaktansa merak ve zarafetle boşluğa atlamış bir kadın. Boşluğun içine *otururak* düşen bir kadın.

"Kocam bütün Alman yazarları tanırdı ve Alman yazarlar da, birkaçı zaman zaman kocam hakkında yalan yanlış şeyler söylemiş olsa da, kocamı sever ve saygı duyarlardı," dedi Bayan Bubis gülümseyerek.

Archimboldi'den bahsettiler, Bayan Bubis çay ve pasta getirtmişti ama kendisi votka içiyordu. O kadar erken bir saatte içmeye başlaması değil ama her koşulda reddedecek olsalar bile onlara da içki ikram etmemesi, Espinoza ve Pelletier'yi oldukça şaşırttı.

"Yayınevinde Archimboldi'nin yapıtlarını mükemmel derecede bilen tek kişi," dedi Bayan Bubis, "onun bütün kitaplarını basan Bay Bubis'ti."

Ama sonra, kendi kendine (ve dolaylı olarak diğer ikisine) birinin başka bir kişinin çalışmalarını gerçekten çözmesinin mümkün olup olmadığını sordu.

"Örneğin, Grosz'un çalışmaları benim en büyük tutkumdur," dedi duvardaki Grosz çizimlerini işaret ederek, "ama onu gerçekten tanıdığım söylenebilir mi? Hikâyeleri beni güldürüyor, sık sık Grosz'un bu çizimleri beni güldürmek için yaptığını düşünüyorum, bazen kendimden geçene kadar kahkahalar atıyorum ve bu kahkahalar çaresiz bir coşkuya dönüşüyor. Ama bir gün bir sanat eleştirmeniyle tanıştım, adam elbette Grosz'dan hoşlanıyordu ama yine de çalışmalarını toplu halde gördüğünde veya yaptığı bir resme veya çizime profesyonel gözle baktığında hüzünlenmekten kendini alamıyordu. Bu hüzün veya depresyon haftalarca sürebiliyordu. Bahsettiğim sanat eleştirmeni arkadaşımdı ama onunla Grosz'u hiç tartışmadık. Bir defasında ona Grosz'un benim üzerimdeki etkisinden bahsettim ve başlangıçta bana inanmayı reddetti, ardından başını sallamaya başladı, sonra ilk kez görüyormuş gibi beni baştan aşağı süzdü. Çıldırdığını düşündüm ve bu olay arkadaşlığımızın sonu oldu. Bir süre önce hâlâ sağda solda Grosz'la ilgili hiçbir şey bilmediğimi ve estetik algımın ineklerinkinden farksız olduğunu söylediğini duydum, gerçi kime ne söylediği beni ilgilendirmiyor. Grosz beni güldürüyor, onu depresyona sokuyor ama kim Grosz'u gerçekten tanıdığını söyleyebilir?"

Durdu ve, "Diyelim ki," dedi Bayan Bubis, "tam şimdi kapı çalındı ve eski arkadaşım sanat eleştirmeni içeri girdi. Kanepeye, yanıma oturdu ve bu arada ikinizden biri, imzasız bir çizim getirip onun Grosz'a ait olduğunu ve satmak istediğini söyledi. Çizime baktım, gülümsedim ve çek defterimi çıkarıp onu satın aldım. Sanat eleştirmeni çizime baktı ve çizim onu hüzünlendirmediği için beni verdiğim kararı gözden geçirmeye davet etti. Grosz'a ait olduğunu düşünmedi. Bense Grosz'a ait olduğunu düşündüm. Hangimiz haklıyız? Ya da bu hikâyenin farklı bir versiyonunu ele alalım. Siz," dedi Bayan Bubis, Espinoza'yı işaret ederek, "imzasız bir çizim sunup Grosz'a ait olduğunu söylediniz ve satmayı denediniz. Çizime baktım ve gülmedim, buz gibi gözlerle onu inceledim, çizgileri, kontrolü, ironiyi takdir ettim ama çizim içimi gıdıklamadı. Sanat eleştirmeni dikkatlice çizimi inceleyip hüzünlendi ve hemen o anda bir teklifte bulundu. Bütün birikimlerini aşan bir teklif, eğer kabul

edilirse onu melankolinin sonsuz öğleden sonralarına mahkûm edecek bir teklif. Fikrini değiştirmeye çalıştım. Beni güldürmediği için çizimden şüphelendiğimi söyledim. Eleştirmen ise sonunda Grosz'a bir yetişkinin gözüyle bakmayı başardığımı söyleyip beni tebrik etti. Hangimiz haklıyız?"

Sonra yine Archimboldi'den bahsetmeye devam ettiler ve Bayan Bubis onlara Archimboldi'nin ilk romanı olan *Ludicke*'nin basılışının ardından Berlin gazetelerinden birinde çıkan garip bir eleştiriyi gösterdi. Schleiermacher adlı birinin imzasını taşıyan eleştiri, birkaç kelimeyle yazarın kişiliğini özetlemeyi deniyordu.

Zekâ: Ortalama

Karakter: Epileptik

Eğitim: Yetersiz

Hikâye anlatma becerisi: Kaotik

Şiirsellik: Kaotik

Almancayı kullanımı: Kaotik

Yetersiz eğitim ve ortalama zekâ yorumunu anlamak kolaydı ama epileptik karakter ne anlama geliyordu? Archimboldi'nin epilepsisi mi vardı? Kafası yerinde değil miydi? Tuhaf krizler mi geçiriyordu? Takıntılı bir şekilde Dostoyevski mi okuyordu?

"Schleiermacher adlı bu adamın kim olduğunu hiç öğrenemedik," dedi Bayan Bubis, "ve bazen merhum kocam, o eleştiriyi bizzat Archimboldi'nin yazdığı esprisini yapardı ama o da benim gibi bu söylediğinin doğru olmadığını biliyordu."

Öğlene doğru, ayrılma zamanı geldiğinde, Pelletier ve Espinoza, kendileri için gerçekten önemli olan tek soruyu sormaya cesaret ettiler: Kadın, Archimboldi'yle iletişime geçmelerine yardım edebilir miydi? Bayan Bubis'in gözleri ışıldadı. Sürüp giden bir yangın varmış gibi, diye tarif edecekti Pelletier daha sonra Liz Norton'a. Gözler öfkeli alevler saçmıyor olsa da aylarca yandıktan sonra sönmekte olan bir ateş gibiydi. Hayır kelimesi, hafif bir baş sallama eşliğinde

kadının dudaklarından döküldüğünde, Pelletier ve Espinoza yalvarmalarının hiçbir işe yaramayacağını anladılar.

Yine de biraz daha oturdular. Evin içinde bir yerlerden, popüler bir İtalyan şarkısının kısık sesli melodisi duyuluyordu. Espinoza kadına, Archimboldi'yi tanıyıp tanımadığını, kocası hayattayken yazarı şahsen görüp görmediğini sordu. Bayan Bubis yazarı gördüğünü söyledikten sonra alçak sesle şarkının son cümlelerini mırıldandı. İki arkadaşın anlattıklarına göre kadının İtalyancası çok iyiydi.

"Archimboldi nasıl biri?" diye sordu Espinoza.

"Çok uzun bir adam," dedi Bayan Bubis, "çok uzun, başı yükseklere ulaşan bir adam. Eğer günümüzde doğmuş olsaydı büyük ihtimalle basketbol oyuncusu olurdu."

Ama bunu öyle bir şekilde söylemişti ki Archimboldi gerçekte cüce bile olabilirdi. İki arkadaş taksiyle otele dönerken Grosz'u, Bayan Bubis'in pürüzsüz zalim kahkahasını ve önem verdikleri tek yazarın fotoğrafının aralarında yer almadığı bir sürü fotoğrafla dolu evin üzerlerinde bıraktığı izlenimi düşündüler. İtiraf etmek istemeseler de, her ikisi de, şehir merkezinde kendilerine bahşedilen uyanışın, Bayan Bubis'in misafirleriyken kokusunu aldıkları her tür bilgiden çok daha önemli olduğuna inanıyor veya bunu hissediyorlardı.

Tek kelimeyle ve kabaca özetlemek gerekirse: Sankt Pauli Mahallesi'ni dolaştıkları sırada, Pelletier ve Espinoza, Archimboldi'yi arayışlarının asla hayatlarını dolduramayacağını kavramışlardı. Onu okuyabilir, onun üzerine çalışabilir ve onu parçalara ayırabilirlerdi ama onunla gülemez veya üzülemezlerdi. Kısmen Archimboldi her zaman çok uzaklarda olduğu, kısmense yapıtlarının ne kadar derinine inerlerse yapıtlar tarafından o kadar yutuldukları için. Tek kelimeyle: Sankt Pauli'de ve daha sonra Bayan Bubis'in merhum Bay Bubis ve yazarlarının fotoğraflarıyla kaplı evinde, Pelletier ve Espinoza, yapmak istediklerinin savaşmak değil sevişmek olduğunu kavradılar.

O öğleden sonra birbirleriyle kesinlikle gerekenden fazlasını konuşmaksızın taksiyle havaalanına kadar gittiler ve uçaklarını beklerken

aşktan ve aşk ihtiyacından bahsettiler. İlk giden Pelletier oldu. Uçağı yarım saat sonra kalkacak olan Espinoza yalnız kaldığında, Liz Norton'u ve kendisinin onu tavlamak konusunda ne kadar şansı olduğunu düşündü. Genç kadını gözünde canlandırdı ve sonra kendini düşündü, iki görüntüyü yan yana hayal etti: Madrid'te bir daireyi paylaşıyor, süpermarkete gidiyor, birlikte Alman dili edebiyatı bölümünde çalışıyorlardı. Kendi ofisini ve kadının, onunkinden bir duvarla ayrılan, ofisini, Madrid'te baş başa geçirecekleri geceleri, iyi restoranlarda arkadaşlarıyla yemeğe çıkmayı ve eve, devasa küvetlerine, devasa yataklarına dönüşlerini hayal etti.

Ama bu hayale ilk ulaşan Pelletier oldu. Archimboldi'nin yayıncısıyla buluştuktan üç gün sonra, önceden haber vermeksizin Londra'ya gitti ve son haberleri Liz Norton'a anlattıktan sonra onu Rus Dili ve Edebiyatı bölümündeki bir meslektaşının önerdiği, Hammersmith'deki bir restorana davet etti; gulaş çorbası içip limon ve yoğurtla tatlandırılmış balık ve pancarlı nohut püresi yediler, mum ışığı ve kemanlar eşliğinde yenilen bir yemekti ve gerçek Rus garsonlar ve Rus kılığına girmiş İrlandalı garsonlar onlara servis yaptı ki tüm bunlar, hangi açıdan bakarsanız bakın oldukça abartılıydı, bir bakıma görgüsüzceydi ve gastronomik bakış açısıyla oldukça vasattı; yemekleri eşliğinde votka içip bir şişe Bordeaux şarabı bitirdiler ve bu yemek Pelletier'ye oldukça tuzluya patladı ama buna kesinlikle değerdi çünkü yemekten sonra Norton, Bayan Bubis'in anlattıklarını ve tabii Archimboldi ve Schleiermacher adlı eleştirmenin Archimboldi'nin ilk kitabıyla ilgili makalesini tartışmak bahanesiyle onu evine davet etti ve sonra ikisi de kahkahalar atmaya başladılar ve Pelletier, Norton'u dudaklarından öptü, kontrollü bir öpücüktü ve genç kadın muhtemelen akşam yemeğinin ve votkanın ve Bordeaux şarabının etkisiyle ona çok daha ateşli bir öpücükle karşılık verdi ama Pelletier bu öpüşmenin gelecek vadettiğini düşündü, ardından yatağa gittiler ve Norton uyuyakalana kadar bir saat seviştiler.

O gece Liz Norton uyurken, Pelletier, uzun zaman önce Almanya'da bir otel odasında Espinoza'yla korku filmi izleyerek geçirdikleri öğleden sonrayı hatırladı.

Japon filmiydi, ilk sahnelerden birinde iki genç kız vardı. Bir tanesi hikâyeyi anlatıyordu. Hikâye, tatilini Kobe'de geçiren ve favori televizyon programı gösterilirken dışarı çıkıp arkadaşlarıyla oynamak isteyen bir oğlanla ilgiliydi. Programı kaçırmak istemeyen oğlan bir video kaset bulmuş, videoyu programı kaydedecek şekilde ayarlayıp dışarı çıkmıştı. Sorun şu ki, oğlan Tokyo'da yaşıyordu ve Tokyo'da şov 34. Kanal'da yayımlansa da Kobe'de 34. Kanal boştu, ekranda karlanma dışında hiçbir şey görünmüyordu.

Oğlan eve geri döndüğünde ve televizyonun başına geçip videoyu çalıştırdığında en sevdiği program yerine öleceğini söyleyen beyaz yüzlü bir kadınla karşılaştı.

Ve bundan başka görüntü yoktu.

Ve derken telefon çalıyor, oğlan telefonu açıyor ve aynı sesin, "Bunu şaka mı zannediyorsun?" dediğini duyuyordu. Bir hafta sonra bahçede oğlanın ölüsünü buluyorlardı.

Ve filmde, birinci kız, bunları ikinci kıza anlatıyordu, söylediği her kelimeyi her an kahkahalardan kırılacakmış gibi telaffuz ediyordu. İkinci kızınsa anlatılanlardan korktuğu açıktı ama hikâyeyi anlatan ilk kız, her an kahkahalar atarak yerde yuvarlanmaya başlayacakmış gibi görünüyordu.

Ve Pelletier, Espinoza'nın ilk kızın ikiyüzlü bir psikopat ikinci kızınsa aptal bir sürtük olduğunu söylediğini hatırladı, ikinci kız korkmuş halde, ağzı açık durup boş boş bakacağı yerde, ilkine çenesini kapamasını söylese daha iyi olurdu. Üstelik nazikçe, kibarca değil; ikinci kız ilkine şöyle bağırmalıydı: "Kes sesini, seni sürtük, bu kadar komik olan ne? Ölü bir oğlanın hikâyesini anlatırken tahrik mi oluyorsun? Ölü bir oğlanın hikâyesini anlatmak boşalmanı mı sağlıyor, seni fahişe?"

Ve Espinoza konuşmaya devam etmişti. Pelletier, Espinoza'nın büyük bir hararetle konuştuğunu ve hatta söylediklerini ikinci kızın konuşmasını taklit ederek söylediğini ve o kelimeleri söylerken nasıl

durması gerektiğini gösterdiğini hatırlıyordu. En iyisinin televizyonu kapamak ve odalarına dönmeden önce birer içki içmek için bara gitmek olacağına karar vermişlerdi. Ayrıca o an Espinoza'ya karşı bir şefkat hissettiğini hatırladı, insanı ergenliğine geri götüren ve taşra öğleden sonralarında hararetle paylaşılan maceraları hatırlatan türde bir şefkatti bu.

Bahsi geçen hafta boyunca Liz Norton'un sabit telefonu her öğleden sonra üç dört defa ve cep telefonu her sabah en az iki üç kere çalmaya başladı. Arayanlar Pelletier ve Espinoza'ydı ve her ikisi de Archimboldi'yle ilgili detaylı bahaneler uydursalar da, bu bahaneler bir dakikada kendilerini tüketiyor ve iki profesör, dolaysız olarak, aslında akıllarında olan konulara geçiyordu.

Pelletier, Alman dili edebiyatı bölümündeki meslektaşlarından, İsviçreli bir şair olan ve burs listesine girebilmek için kendisine işkence eden genç öğretmenden, (Baudelaire, Verlaine ve Banville'e yapılan göndermelerle) Paris göğünden, günbatımında farlarını yakmış halde eve dönen arabalardan bahsediyordu. Espinoza ise kütüphanesinden, kitapları düzenlerken ne kadar yalnız hissettiğinden, bir grup Afrikalı müzisyene ev sahipliği yaptığına inandığı yan daireden arada bir gelen davul seslerinden, Madrid'in, Lavapies ve Malasana mahallelerinden ve insanın gecenin hangi saati olursa olsun gönül rahatlığıyla yürüyüşe çıkabileceği Gran Via ve çevresinden bahsediyordu.

Bu dönemde Espinoza da Pelletier de Morini'yi tamamen unuttu. Sadece Norton, her zamanki sohbetlerini yapmak üzere arada bir onu aramayı sürdürüyordu.

Morini'nin hafızalardan silindiği bile söylenebilirdi.

Pelletier, ne zaman canı çekerse Londra'ya seyahat etmeye kısa sürede alıştı ama yakınlık ve ulaşım imkanları göz önünde bulundurulduğunda, işi en kolay olanın zaten o olduğunu vurgulamak gerekiyor.

Bu ziyaretler bir gece sürüyordu. Pelletier dokuzdan sonra şehre varıyor, Paris'teyken rezervasyon yaptırdığı bir restoranda, saat 10'da Norton'la buluşuyordu ve saat 1'e doğru yatağa girmiş oluyorlardı.

Liz Norton tutkulu bir âşıktı ama tutkusu zamanla sınırlıydı. Çok geniş bir hayal gücüne sahip olmadığı için, inisiyatifi ele almaksızın veya alması gerektiğini düşünmeksizin, kendini aşığının önerdiği oyunlara teslim ediyordu. Bu seanslar ender olarak üç saatten uzun sürerdi ve bu durum, ona kalsa gündoğana kadar sevişmekten yılmayacak olan Pelletier'yi bazen üzüyordu.

Pelletier'yi asıl yıldıransa, cinsel birleşmenin ardından Norton'un, aralarında yaşananları dürüst bir biçimde değerlendirmektense, akademik konulardan bahsetmekten hoşlanmasıydı. Pelletier'ye göre Norton'un soğukluğu, kadınlara özgü bir savunma mekanizmasının göstergesiydi. Bir gece genç kadının kalkanlarını aşabilmeyi umarak ona kendi duygusal maceralarının hikâyesini anlatmaya karar verdi. Tanıdığı kadınların uzun bir listesini yaptı ve listeyi kadına sundu. Buz gibi veya aldırışsız olarak nitelenebilecek bir bakışla karşılaştı. Genç kadın listeden etkilenmiş görünmedi ve adamın bu itirafına, bir itirafta bulunarak karşılık verme arzusu duymadığı açıktı.

Pelletier, sabahları, taksi çağırdıktan sonra, kadını uyandırmamak için gürültü yapmamaya özen göstererek giysilerini giyiyor ve havaalanının yolunu tutuyordu. Evden ayrılmadan önce birkaç saniyeyi çarşafların arasına gömülmüş kadını izlemekle geçiriyordu ve bazen kendini öylesine âşık hissediyordu ki hemen oracıkta ağlamaya başlıyordu.

Bir saat sonra Liz Norton'un çalar saati çalar ve kadın yataktan fırlardı. Duş alıp su ısıtır, sütlü çay içip saçını kuruttuktan sonra gece ziyaretçisinin değerli bir eşyayı cebine atmış olmasından korkarmışçasına daireyi incelerdi. Oturma odası ve yatak odası her zaman darmadağınık olurdu ve bu durum kadını rahatsız ediyordu. Sabırsızca kirli bardakları toplar, kül tablalarını boşaltır, çarşafları değiştirir, şişeleri mutfağa geri götürür ve Pelletier'nin raflardan

alıp yerde bıraktığı kitapları yerlerine kaldırırdı. Ardından, giyinip üniversiteye giderdi. Eğer bölümden meslektaşlarıyla bir toplantısı varsa toplantıya katılırdı ve eğer toplantısı yoksa ders saati gelene kadar çalışmak veya kitap okumak için kendini kütüphaneye kapatırdı.

Bir cumartesi günü Espinoza, genç kadına Madrid'e gelmesini, onun misafiri olabileceğini, yılın bu zamanı Madrid'in dünyanın en güzel şehri olduğunu ve kaçırılmaması gereken bir Bacon retrospektifi düzenlendiğini söyledi.

"Yarın orada olurum," diyen Norton, bu teklifi kabul etmesine hiç ihtimal vermeyen Espinoza'yı hazırlıksız yakaladı.

Kadının ertesi gün dairesine geleceğini bilmek, doğal olarak Espinoza'nın kendini gittikçe artan bir heyecan ve güvensizlik kıskacında bulmasına yol açtı ama harika bir pazar günü geçirdiler (Espinoza günün iyi geçmesini garantilemek için elinden gelen her şeyi yaptı.) ve o gece aynı yatağı paylaştılar, yan daireden davul sesleri gelmesini beklediler ama hiçbir şey duyulmadı. Sanki o gün Afrikalı grup, pılısını pırtısını toplayıp diğer İspanyol şehirlerinde turneye çıkmıştı. Espinoza'nın aklında pek çok soru vardı ama zamanı geldiğinde tek bir soru bile sormadı. Sorması gerekmedi. Norton ona kendisinin ve Pelletier'nin sevgili olduklarını söyledi, gerçi farklı kelimelerle ifade etmiş, daha belirsiz sözcükler kullanmıştı. Arkadaş olduklarını söylemiş veya birbirimizle görüşüyoruz, demişti muhtemelen. Ama anlam açıktı.

Espinoza ne kadardır sevgili olduklarını sorabilmeyi isterdi ama tek yapabildiği sıkıntıyla iç çekmek oldu. Norton, pek çok arkadaşı olduğunu söyledi, arkadaş manasına gelen arkadaşlardan mı yoksa sevgili manasına gelen arkadaşlardan mı bahsettiğini açıklamadı, on altı yaşındayken otuz dört yaşındaki başarısız bir sokak müzisyeniyle sevişmişti, o günden beri pek çok arkadaşı vardı ve durduğu yer belliydi. Daha önce hiçbir kadınla Almanca konuşarak sevgiden "veya seksten" bahsetmemiş olan Espinoza, ikisi çırılçıplak yatakta uzanmışken kadına durduğu yer derken *tam olarak* ne kastettiğini

sorabilmeyi istedi çünkü kendisi durumu tam kavramamıştı ama yine de başını sallamakla yetindi.

Derken, sıra en büyük sürprize geldi. Norton adamın gözlerinin içine baktı ve ona kendisini tanıdığını düşünüp düşünmediğini sordu. Espinoza emin olmadığını, bazı açılardan tanıdığını düşündüğünü ama başka açılardan tanımadığını bildiğini, her koşulda ona büyük saygı duyduğunu ve bir akademisyen olarak çalışmalarını takdir ettiğini söyledi. O zaman Norton, adama bir zamanlar evli olduğunu ama sonra boşandığını anlattı.

"Hiç bilmiyordum," dedi Espinoza.

"Ama doğru," dedi Norton. "Ben dulum."

Liz Norton Londra'ya uçtuktan sonra Espinoza, kadının Madrid'de geçirdiği iki gün boyunca olduğundan çok daha gergindi. Bir tarafta beklediğinden de başarılı geçtiğini söyleyebileceği buluşma vardı, kendisi bu kadarını ummamıştı. Özellikle yatakta birbirini anlıyor gibiydiler, uyum içindeydiler, sanki birbirlerini uzun zamandır tanıyorlardı. Ama sevişme bittiğinde ve Norton sohbet etme havasına girdiğinde her şey değişiyordu. Kadın adeta transa geçmiş gibi konuşuyordu, *Konuşacak hiç kız arkadaşı yok mu acaba?* diye düşünmüştü Espinoza çünkü kalbinin derinliklerinde, kadının konuşmalarının erkeklerin kulaklarına uygun olmadığını, başka bir kadın tarafından dinlenmeleri gerektiğini düşünüyordu. Norton, örneğin, adet döneminden ve aydan ve birdenbire korku filmi olduğu ortaya çıkan siyah beyaz filmlerden bahsetmiş, tüm bunlar Espinoza'yı derin bir depresyona sokmuştu, öyle ki kadın konuşmayı kestiğinde adamın giyinmek ve Norton'la kol kola girip yemek yemek veya arkadaşlarıyla buluşmak üzere dışarı çıkmak için insanüstü bir çaba harcaması gerekmişti. Pelletier konusuysa apayrı bir meseleydi, düşündükçe tüyleri diken diken oluyordu, ve şimdi bir de Pelletier'ye Liz'le yattığını söyleme meselesi vardı. Tüm bunlar Espinoza'yı çok rahatsız ediyor ve yalnız kaldığında midesinin düğümlenmesine, banyoya koşmak istemesine yol açıyordu. Norton başına gelenleri anlattığında (Bana tüm bunları anlatmasına nasıl izin verdim!) ve bir seksen boyunda dengesiz bir adam olan eski kocasının, hem

kendisi hem başkaları için tehlike teşkil eden biri olduğundan, bir tür ufak çaplı serseri sayılabileceğinden ve genel kültürünün barlarda söylenen eski şarkılardan ibaret olduğundan bahsettiğinde de benzer şeyler hissetmişti. Adam televizyona inanan bir pislikti ve köktendincilerin çekmiş kumaşları andıran buruş buruş ruhuna sahipti. En yalın ifadeyle, nereden bakarsanız bakın, bir kadının bulabileceği en kötü kocaydı.

Espinoza kendini ilişkinin ilerlemesine izin vermeyeceği sözüyle sakinleştirse de dört gün sonra, ilk şoku atlattığında, Norton'u arayıp onu görmek istediğini söyledi. Norton, Londra'da mı Madrid'de mi buluşmayı tercih ettiğini sordu. Espinoza bu tercihin kadına kaldığını söyledi. Norton Madrid'i seçti. Espinoza kendini dünyanın en mutlu adamı gibi hissetti.

Norton cumartesi gecesi geldi ve pazar gecesi gitti. Espinoza onu El Escorial'a götürdü ve sonra bir Flamenko gösterisi izlediler. Kadının mutlu göründüğünü düşünüp memnun oldu. Cumartesi gecesi üç saat seviştiler, bu sefer Norton geçen sefer yaptığı gibi konuşmak yerine yorgun olduğunu söyleyip uykuya daldı. Ertesi gün duş aldıktan sonra yeniden seviştiler ve El Escorial'a gittiler. Dönüşte Espinoza kadına, Pelletier'yle görüşüp görüşmediğini sordu. Norton görüştüğünü, Jean-Claude'un arada bir Londra'ya uğradığını söyledi.

"O nasıl?" diye sordu Espinoza.

"İyi," dedi Norton. "Ona bizden bahsettim."

Espinoza kendini tedirgin hissetti ve yola konsantre oldu.

"Nasıl karşıladı?" diye sordu kadına.

"Bunun benim kararım olduğunu söyledi," dedi Norton, "ama er ya da geç bir seçim yapmam gerekecek."

Herhangi bir yorum yapmasa da Espinoza, Pelletier'nin tavrını takdir etti. *İşte adil dövüşmesini bilen bir adam*, diye düşündü. Derken, Norton ona bu konuda ne hissettiğini sordu.

"Aşağı yukarı benzer şeyler," diye yalan söyledi Espinoza gözlerini yoldan ayırmadan.

Bir süre konuşmadılar. Sonra Norton, kocasından bahsetmeye başladı. Bu sefer anlattığı korkunç hikâyeler Espinoza'yı hiç etkilemedi.

Pelletier o pazar gecesi, Espinoza, Norton'u havaalanına bıraktıktan hemen sonra Espinoza'yı aradı. Doğrudan konuya girdi. Espinoza'ya, "İkimiz de neler olduğunu biliyoruz," dedi. Espinoza, aradığı için arkadaşına teşekkür etti ve Pelletier, inansın ya da inanmasın, o gece kendisinin de onu aramayı planladığını belirtti. Bunu yapmamış olmasının yegane nedeni Pelletier'nin daha önce aramasıydı. Pelletier ona inandığını söyledi.

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu Espinoza.

"Her şeyi kaderin ellerine bırakacağız," diye yanıtladı Pelletier.

Sohbet etmeye başladılar – sadece Morini'nin davet edildiği Selanik'teki garip bir konferanstan bahsedip bir süre güldüler.

Morini, Selanik'te hafif bir kriz geçirdi. Bir sabah otel odasında uyandığında hiçbir şey göremiyordu. Kör olmuştu. Başlangıçta paniğe kapıldıysa da sonra kendini kontrol altına almayı başardı. Hareket etmeksizin yatmayı sürdürdü, yeniden uyumayı denedi. Hoş şeyler düşündü, çocukluğundan bazı anları, bazı filmleri, yüzleri gözünün önüne getirmeye çalıştı ama hiçbiri işe yaramadı. Oturup elleriyle yoklayarak tekerlekli sandalyesini bulmayı denedi. Sandalyeyi açıp beklediğinden daha az çaba harcayarak üzerine yerleşmeyi başardı. Ardından, çok yavaş hareketlerle, kendini odanın yegane penceresine doğru döndürmeyi denedi, aslında bu bir pencere değil sarı kahverengi tepelere ve bir emlak firmasının neon harflerle süslü reklam panosunun yer aldığı ofis binasına bakan balkona açılan sürgülü bir kapıydı.

Emlak firmasının reklam panosunda, tahminen Selanik yakınında olan evlerin reklamı yapılıyordu. Evlerin oluşturacağı uydu kente (henüz hiçbiri inşa edilmemişti) Apollon Evleri adı verilmişti ve Morini önceki gece balkonunda oturmuş, elinde bir kadeh viskiyle manzarayı ve reklam panosundaki neon ışıkların yanıp

sönüşünü izlemişti. Pencereye uzanıp açmayı başardığında başı döndü ve kendini bayılacakmış gibi hissetti. Başlangıçta, koridora açılan kapıyı bulmayı ve yardım istemeyi veya koridorun ortasına yığılmayı düşündü. Ardından en iyisinin yatağa dönmek olduğuna karar verdi. Bir saat sonra pencereden süzülen ışık onu uyandırdı. Ter içindeydi. Resepsiyonu arayıp kendisine bırakılan bir mesaj olup olmadığını sordu. Hiç mesajı olmadığı cevabını aldı. Yatakta soyundu ve yatağın kenarında hazır bekleyen tekerlekli sandalyeye yerleşti. Duş alıp temiz giysiler giymek yarım saatini aldı. Ardından dışarı bakmaksızın pencereyi kapadı ve konferansa katılmak üzere odadan çıktı.

Dördü yeniden 1996 yılında, Salzburg'da yapılan Çağdaş Alman Edebiyatı Sempozyumu'nda bir araya geldi. Espinoza ve Pelletier çok mutlu görünüyordu. Diğer taraftan Norton, tam bir buz kraliçesiydi, şehrin sunduğu kültürel zenginliklere ve güzelliğe karşı kayıtsızdı. Morini, Salzburg buluşması onu hayatının en meşgul dönemlerinden birinde hazırlıksız yakalamışçasına okunacak bir sürü kitap ve not verilecek sınav kâğıdı getirmişti yanında.

Dördü organizasyon tarafından aynı otele yerleştirilmişti. Morini ve Norton üçüncü katta, sırasıyla 305 ve 311 numaralı odalarda kalıyordu, Espinoza beşinci katta, 509 numaradaydı ve Pelletier altıncı kattaki 602 numaralı odadaydı. Otel bir Alman orkestrası ve Rus korosu tarafından bilfiil işgal edilmişti, koridorlarda ve merdivenlerde bazen alçak bazen yüksek sesli ama hiç durmadan devam eden bir müzik duyuluyordu, müzisyenler bir şeyler çalmayı hiç kesmiyordu ve sanki zihinsel ve müziksel bir kuru gürültü bütün oteli kaplamıştı. Espinoza ve Pelletier bundan hiç etkilenmedi. Morini durumun farkına bile varmadı ama Norton bunun, bahsetmeyeceği başka pek çok şeyle birlikte, Salzburg'u tam bir bok çukuru yapan şeylerden biri olduğunu söyledi.

Doğal olarak Pelletier de Espinoza da tek bir kez bile Norton'un odasına gitmedi. Espinoza'nın ziyaret ettiği oda (bir kere) Pelletier'ninki ve Pelletier'nin ziyaret ettiği oda (iki kere) Espinoza'nınkiydi, ikisi de

kontrolden çıkmış bir yangın gibi yayılan haber karşısında çocuklar gibi heyecanlanmıştı. Sempozyum boyunca koridorlar bu haberle yankılandı, Archimboldi o yıl Nobel için düşünülen isimlerden biriydi ve bu haber sadece Archimboldiciler arasında büyük bir coşku yaratmakla kalmamıştı, aynı zamanda Archimboldi araştırmacılarının oluşturduğu iki ayrı grubu da Salzburg'daki Kırmızı Boğa Birahanesi'nde bir araya getirecek kadar büyük bir zaferdi. O gece iki grup arasında geçici bir barış ilan edildi, şerefe kadeh kaldırıldı; Pelletier ve Espinoza ile Borchmeyer, Pohl ve Schwarz bu haberin ışığında birbirlerinin farklılıklarına, metinleri yorumlama yöntemlerine, harcadıkları çabalara bir süre de olsa saygı göstermeye ve birbirlerini sabote etmekten vazgeçmeye karar verdi; uygulamada bunun anlamı, Pelletier'nin, sözünün geçtiği dergilerde Schwarz'ın denemelerinin yayımlanmasını veto etmemesi ve Schwarz'ın kendi sözünün geçtiği dergilerde Pelletier'nin araştırmalarının yayımlanmasını engellememesiydi.

Pelletier ve Espinoza'dan çok daha az heyecanlı olan Morini, Archimboldi'ye o güne kadar Almanya'da hiçbir önemli ödül verilmediğini söyleyen ve ne kitap satıcılarının ne eleştirmenlerin ne okuyucuların ne yayıncıların verdiği hiçbir ödülü kazanmadığına dikkati çeken ilk kişi oldu, yani mantıken Almanlar, Archimboldi'nin dünya edebiyatındaki en büyük ödüle aday olduğunu öğrenince, kendilerini garantiye almak için, büyük ihtimalle ona ulusal veya sembolik veya onursal bir ödül verirlerdi. En azından bir saatlik bir televizyon röportajı yapılırdı. Bunların hiçbiri gerçekleşmedi ama Archimboldi'nin gördüğü kötü muamele Archimboldicilerin heveslerini kırmadı, medeni dünyanın, onlara göre sadece Almanya'nın değil tüm Avrupa'nın en iyi yazarı olan adama gösterdiği ilgisizliğin verdiği hayal kırıklığının da etkisiyle çabalarını ikiye katladılar. Bunun sonucunda Archimboldi'yle ilgili biyografik (Gerçi Archimboldi'nin hayatıyla ilgili hâlâ neredeyse hiçbir şey bilinmiyordu.) ve edebi araştırmalar çığ gibi büyüdü, akabinde okuyucuların sayısı arttı, eserlerinden olmasa da hayatından veya hayatsızlığından etkilenen

Almanlar onu okumaya başladı, kulaktan kulağa yayılan dedikodular Almanya'daki satışları gözle görülür ölçüde arttırdı (Schwarz, Borchmeyer ve Pohl grubunun son keşfi olan Dieter Hellfeld'le bağlantısı inkâr edilemez bir durum) ve bu sayede yeni çeviriler yapıldı ve eski çeviriler yeniden basıldı; elbette bunların hiçbiri Archimboldi'yi çoksatar yapmadı ama satışları güçlendirdi ve iki hafta boyunca İtalya'da çok satan kitaplar listesinde 9 numarada ve yine dört boyunca Fransa'da 12 numarada kalmasını sağladı. Hiçbir zaman İspanya'nın çok satan kitaplar listesine giremese de yayınevlerinden biri birkaç romanının hâlâ diğer yayınevlerinde olan haklarını satın alıp henüz İspanyolca'ya çevrilmemiş kitapları için teklif verince Archimboldi külliyatının İspanyolcaya aktarılması için ilk adım atılmış oldu. İşlerin kötü olduğu söylenemezdi.

Ama Britanya Adaları'nda, Archimboldi'nin kıyıda köşede kalmış, silik bir yazar olmayı sürdürdüğü belirtilmeli.

O ateşli günlerde Pelletier, Amsterdam'da tanışma zevkine nail oldukları Suabiyalı yazarın kaleme aldığı bir makaleye denk geldi. Suabiyalı, makalesinde temel olarak, Archimboldi'nin Frisia kasabasına yaptığı ziyaret ve sonrasında yenilen yemekte, Buenos Aires'e seyahat etmiş olan hanımla yapılan konuşmayla ilgili, zaten anlatmış olduğu şeyleri tekrarlamıştı. Makale, *Reutlingen Sabah Haberleri*'nde yayımlandı ve Suabiyalının daha önce anlattıklarından, kadın ve Archimboldi arasında konuşulanlar bağlamında ayrılıyordu, bu metinde alaycı bir espri anlayışının yakalandığı söylenebilirdi. Sohbet, kadının adama nereli olduğunu sormasıyla başlıyordu. Archimboldi Prusyalı olduğu yanıtını veriyordu. Hanım soylu olup olmadığını, Prusya'daki köklü ailelerden birinden gelip gelmediğini soruyordu. Archimboldi, bunun mümkün olduğu yanıtını veriyordu. Ardından kadın, gerçek olup olmadığını anlamak için altın parayı ısırırcasına, Benno von Archimboldi adını mırıldanıyordu. Hemen bu ismin tanıdık gelmediğini söylüyor ve Archimboldi'nin tanıyıp tanımayacağını görmek için başka birkaç isim sayıyordu. Archimboldi

bahsi geçenlerin hiçbirini tanımadığını söylüyordu, onun tek bildiği Prusya'nın ormanlarıydı.

"Ama adınız İtalyan kökenli," diyordu hanım.

"Fransız," diye yanıtlıyordu Archimboldi. "Huguenotlar'dan geliyor."

Bu söz üzerine kadın bir kahkaha atıyordu. Bir zamanlar çok güzel bir kadın olduğu belliydi, diyordu Suabiyalı yazısının bu noktasında. O zaman bile restoranın loş ışığında çok güzel görünüyordu, gerçi kahkaha attığında sahte dişi yerinden çıkmış ve kadın eliyle dişi düzeltmek zorunda kalmıştı. Yine de bunu yaparken zarafetini korumayı başardığı söylenebilirdi. Kadın, balıkçılarla ve köylülerle o kadar doğal, o kadar rahat bir tavırla konuşuyordu ki ister istemez herkeste saygı ve sevgi uyandırmıştı. Uzun zamandır duldu. Bazen kum tepelerinde ata binerdi, kalan zamanlardaysa Kuzey Denizi'nin rüzgârlarının estiği ara yollarda dolanırdı.

Pelletier, Salzburg'da dolaşmaya çıkmadan önce üç arkadaşıyla otelde kahvaltı ettikleri bir sabah, Suabiyalının makalesini tartışmaya açtığında hepsinin görüşlerinin ve yorumlarının birbirinden farklı olduğu ortaya çıktı.

Espinoza ve Pelletier'ye göre Archimboldi'nin okuma yapmaya geldiği dönemde, Suabiyalı yazar büyük ihtimalle kadının aşığıydı. Norton'a göreyse, Suabiyalı, ruh haline ve dinleyici grubuna göre olayın detaylarını değiştiriyordu ve kendisinin de artık neyin gerçek neyin uydurma olduğunu hatırlamıyor olması mümkündü. Morini'ye göre Suabiyalı, Archimboldi'nin çirkin bir taklidi veya ikiziydi, yıllar önce basılmış etkileyici bir fotoğrafın zamanla yıpranan ve kaderin ellerine terk edilen negatifi gibiydi ama iki görüntü yine de birbirinin aynıydı: İkisi de Hitler döneminin barbarlığını ve dehşetini yaşamış genç adamlardı, ikisi de 2. Dünya Savaşı gazisiydi, ikisi de yazardı, ikisi de iflas etmiş bir ülkenin vatandaşlarıydı; tanıştıkları sırada (groteks bir biçimde) bulundukları yere sürüklenmiş zavallı serserilerdi; Archimboldi ayakta durmaya çalışan bir yazar, Suabiyalı

ise kültürün ciddiye alınmadığı bir kasabada "kültürel aktiviteler" düzenlemeye çalışan bir kültür temsilcisiydi.

Sefil ve (bir bakıma) aşağılık Suabiyalının aslında Archimboldi olması gerçekten mümkün müydü? Soruyu soran Morini değil Norton'du. Aldığı yanıt, kesinlikle aynı kişi olamayacakları yönündeydi çünkü, geri kalan her şey bir tarafa bırakılacak olsa bile, Suabiyalı kısa boylu bir adamdı yani Archimboldi'nin dış görünüşüyle ilgili ellerindeki tarife uymuyordu. Pelletier ve Espinoza'nın açıklaması çok daha kabul edilebilirdi: Hanımefendi adamın büyükannesi olacak kadar yaşlı olsa da Suabiyalının soylu kadının aşığı olması mümkündü. Suabiyalı her öğleden sonra, karnını bisküvi ve çayla doldurmak için bir zamanlar Buenos Aires'e seyahat etmiş olan kadının evine uğruyordu. Suabiyalı, yağmur damlaları pencerelere vururken, insanda ağlama isteği uyandıran ama Suabiyalıyı ağlatmayan, sadece renginin solmasına ve en yakın pencereye gidip kadın kendisini çağırana kadar pencereden dışarı bakmasına yol açan hüzünlü bir Frisia yağmuru ortalığı kasıp kavururken, eski süvari birliği kaptanının dulunun sırtına masaj yapıyor; yağmur başladığında pencerenin önüne neden gittiğini, ne görmeyi umduğunu bilmiyordu ve derken artık pencerenin önünde kimse olmuyordu, odanın arka tarafındaki lambanın titreşen ışığından başka hiçbir şey...

Salzburg'daki günler genel olarak hoştu ve her ne kadar Archimboldi o yıl Nobel ödülünü almasa da bizim dört arkadaşın hayatı oldukça yolunda gitti, Avrupa üniversitelerinin Alman dili ve edebiyatı bölümlerinin düzenlediği toplantıların sakin akışına kapıldılar, kimse kimsenin kayığını sarsmadı veya sonunda birbirlerinin hayatına bir tutam biber, bir tutam tuz, bir tutam hardal, bir tutam sirke katarak yaşamayı sürdürdüler ve hayatları dışarıdan bakıldığında son derece sakin görünüyordu, oysa ki dördü de sırtlarında herkes gibi kendi şahsi yükünü taşıyordu, eski kocasından sürekli etrafta dolaşan bir tehditmiş gibi bahseden ve sık sık ona uygunsuz göndermelerde bulunan, adama canavarlara özgü rezil özellikler ve zaaflar atfeden Norton'un yükü bir garipti, ürkütücü ve fosforluydu, Pelletier

ve Espinoza adamı hiç görmemiş olmalarına rağmen, Norton'un sözleri bu var olmayan, sadece sıfatlarını bildikleri canavarı ete kemiğe bürümüştü. Derken Espinoza'dan daha keskin zekâya sahip olan Pelletier, Norton'un hiç durmaksızın ondan bahsetmesinin ve sıraladığı sonsuz pişmanlıklar listesinin aslında kendi kendine verdiği bir ceza olduğunu düşündü, belki de böyle bir yaratığa âşık olmanın ve evlenmenin verdiği utançla kendini cezalandırıyordu. Pelletier bu yorumunda, elbette ki yanılıyordu.

Pelletier ve Espinoza, yaklaşık aynı dönemde, ortak âşıklarının ruh hali konusunda endişelenmeye başladı ve bu konu üzerine telefonda iki uzun görüşme yaptı. İlk seferinde arayan Pelletier'ydi, görüşme bir saat on beş dakika sürdü. İkinci görüşme üç gün sonra, Espinoza'nın aramasıyla gerçekleşti ve iki saat on beş dakika sürdü. Bir buçuk saat konuştuktan sonra Pelletier, Espinoza'ya telefonu kapatmasını söyledi, bu görüşme pahalıya patlayacaktı ve devam edeceklerse kendisinin adamı araması daha adildi, ama Espinoza bunu şiddetle reddetti.

Espinoza, Pelletier'nin aramasını bekliyor olmasına rağmen ilk konuşmanın başlangıcı bir garipti. Sanki iki adam da er ya da geç söylemeleri gereken şeyleri söylemekte güçlük çekiyordu. Konuşmanın ilk yirmi dakikası trajik bir tonda ilerledi; *kader* kelimesi on kere, *arkadaşlık* kelimesi yirmi dört kere geçti. Liz Norton'un adı dokuzu boş yere olmak üzere elli kere anıldı. *Paris* kelimesi yedi, *Madrid* kelimesiyse sekiz kere söylendi. *Aşk* kelimesi ikisi tarafından da bir kez olmak üzere iki kere zikredildi. *Korku* kelimesi altı ve *mutluluk* kelimesi bir kere (Espinoza tarafından) kullanıldı. On iki kez *çözüm* dendi ve *solipsizm* yedi kere kullanıldı. Konuşmada *hüsnütabir* kelimesi on kere kullanılırken *kategori* kelimesi, tüm tekil ve çoğul kullanımları sayarsak dokuz kere geçti. *Yapısalcılık* kelimesi bir kere (Pelletier tarafından) kullanıldı. *Amerikan edebiyatı* tabiri üç kere anıldı. *Yemek, akşam yemeği, kahvaltı* ve *sandviç* kelimeleri toplamda on dokuz kere kullanıldı. *Göz, el* veya *saç* kelimeleri on dört kere tekrarlandı. Ardından konuşma daha yumuşak bir tona

büründü. Pelletier, Espinoza'ya Almanca bir fıkra anlattı ve Espinoza güldü. Aslında ikisi de güldü; ses dalgaları veya karanlık tarlaları, rüzgârlı ve karlı Pireneleri ve nehirleri ve dağ yollarını ve Paris'i ya da Madrid'i saran sonsuz banliyöleri aşıp kulaklarını ve seslerini birleştiren her neyse onunla sarmalanmışlardı.

İlkinden gözle görülür ölçüde uzun olan ikinci konuşma, iki arkadaşın atladıkları detayları gözden geçirmek ve bulanık noktaları netleştirmek amacıyla yaptıkları bir sohbetti, teknik veya lojistik detaylara kaymayı reddeden bir konuşmaydı ve doğrudan Norton'la ilgili konulara belli belirsiz değiniyordu. Konuşulanların duygusallıkla ilgisi yoktu, rahatça tartışılabilen ve tartışmanın kaynağı olan kadına, Liz Norton'a, dönmek istediklerinde, rahatça bir kenara bırakabildikleri konulardı ki ikinci görüşmenin sonlarına doğru onun arkadaşlıklarını yok eden kanatları kanlı bir intikam perisi veya başlangıçta iyi bir eş ve anne olan ama sonradan cadılığı öğrenip hayvana dönüşen bir Hekate değil de onlara zaten bildikleri şeyleri göstererek arkadaşlıklarını güçlendiren ve medeni varlıklar oldukları, soylu duygular besleyebilecekleri, rutin ve can sıkıcı işlere kendilerini teslim etmiş iki budala canavar olmadıkları yönündeki varsayımlarının doğrulanmasını sağlayan bir melek olduğuna karar verdiler. O gece, Pelletier ve Espinoza cömert insanlar olduklarını keşfettiler, o kadar cömerttiler ki aynı yerde olsalardı dışarı çıkıp birlikte kutlama yapma ihtiyacı duyarlardı, erdemlerinin parlaklığı, uzun sürmeyecek bir parlaklık olsa da (ne de olsa erdem bir kere fark edildi mi artık parıltısı kalmaz ve geldiği karanlık mağaraya geri döner) başlarını döndürmüştü ama kutlama veya şenlik yapma şansları olmadığından bu erdemi, dile getirilmeyen bir sonsuz dostluk vaadiyle selamladılar ve bu yemini her ikisi de, kendi kitaplarıyla dolu dairesinde, kendi telefonunu kapattıktan sonra viskisinden çok yavaş bir yudum içerek ve pencereden dışarıda hüküm süren geceyi izleyip belki de farkında olmaksızın Suabiyalının dulun penceresinden dışarı baktığında aradığı şeyi arayarak mühürledi.

Tahmin edilebileceği üzere, son öğrenen Morini oldu ama duyduklarına şaşırdığı söylenemezdi çünkü aralarında duyguları kestirmekte en usta olan oydu ve söz konusu Morini olduğunda duygusal hesaplamalar her zaman tutardı.

Morini daha Norton, Pelletier'yle yatmadan önce, olacakları hissetmişti. Bunun sebebi Pelletier'nin, Norton'un etrafındayken sergilediği davranışlar değil, kadının duygusal kopukluğuydu. Genel bir kopukluktu bu, Baudelaire'in Sıkıntı, Nerval'inse Melankoli diye adlandıracağı bir şeydi ve bu kopukluk, Norton'u yakınlaşma talebiyle kıyısına yanaşan herkesin insafına bırakıyordu.

Ama Morini, Espinoza'yı tahmin etmemişti. Norton arayıp ikisiyle de ilişkisi olduğunu söylediğinde Morini oldukça şaşırdı (gerçi Norton, Pelletier ve Londra Üniversitesi'nden bir meslektaşı ve hatta bir öğrencisiyle ilişkisi olduğunu söylese şaşırmazdı) ama şaşkınlığını iyi sakladı. Ardından başka şeyler düşünmeyi denedi ama beceremedi.

Mutlu olup olmadığını sorduğunda Norton, mutlu olduğunu söyledi. Kadına Borchmeyer'den son gelişmeleri içeren bir e-posta aldığını anlattı. Norton konuyla ilgilenmiş görünmedi. Morini kocasından haber alıp almadığını sordu.

"Eski kocam," diye düzeltti Norton.

Hayır, ondan haber almamıştı ama eski bir arkadaşları arayıp eski kocasının başka bir eski arkadaşlarıyla yaşadığını haber vermişti. Morini söz konusu kadının bir zamanlar Norton'un yakın arkadaşlarından biri olup olmadığını sordu. Norton soruyu anlamadı.

"Hangi kadın?" diye sordu.

"Şimdi eski kocanla yaşayan," dedi Morini.

"Eski kocamla yaşamıyor, onu ekonomik olarak destekliyor; ikisi tamamen farklı."

"Ha," dedi Morini ve konuyu değiştirmeyi denedi ama aklına söyleyecek hiçbir şey gelmedi.

Belki hastalığımdan bahsetmeliyim, diye düşündü huysuzca ama bunu asla yapmazdı.

Yine aynı zamanlarda, dördü de Sonora'daki seri cinayetlerden haberdar oldu ama *il Manifesto*'da yayımlanan ve Meksika'ya Zapatista gerillalarıyla ilgili bir makale yazmaya gitmiş İtalyan bir gazeteci kadının imzasını taşıyan makale sayesinde olanları ilk öğrenen Morini'ydi. Bunun korkunç bir haber olduğunu düşündü: İtalya'da da seri katiller vardı ama on kişiden fazlasını öldürdüklerine ender rastlanırdı, oysa Sonora'da bu rakam yüzü geçmişti.

Sonra *İl Manifesto*'nun gazetecisini düşündü; kadının ülkenin en güneyindeki Chiapas'a gitmek üzere yola çıkması ama kendini, eğer coğrafya bilgisi Morini'yi yanıltmıyorsa, kuzeyde, daha doğrusu kuzeybatıda, Amerika Birleşik Devletleri sınırında yer alan Sonora'daki olayları yazarken bulması oldukça garipti. Kadının Mexico City'den kuzeydeki çöllere uzanan bitmek tükenmek bilmeyen yolu otobüsle gittiğini hayal etti. Güzel Gözlü Marcos'la konuştuğunu hayal etti. Meksika'nın başkentinde olduğunu hayal etti. Orada birileri kadına Sonora'da yaşananları anlatmış olmalıydı ve kadın da bir sonraki uçağa atlayıp İtalya'ya döneceği yerde, otobüs bileti alıp Sonora'da bitecek uzun bir yolculuğa çıkmaya karar vermişti. Bir an için Morini, muhabirle birlikte yolculuk etmek için dayanılmaz bir arzu duydu.

Onu ölene kadar severdim, diye düşündü, bir saat sonra ise bu konuyu tamamen unutmuştu.

Kısa süre sonra Norton'dan bir e-posta geldi. Norton'un telefon etmek yerine yazmayı tercih etmesi garipti. Ne var ki, yazdıklarını okuduktan sonra, Norton'un düşüncelerini olabilecek en net şekilde ifade etme ihtiyacı duyduğunu ve bu nedenle yazmayı tercih ettiğini anladı. Norton mektupta bencilliği için özür diliyordu, o bencillik ki kadının hayalî veya sahici şanssızlıklarını sürekli tekrarlamasıyla kendini dışa vurmuştu. Metnin devamında eski kocasıyla meselelerini en nihayetinde çözdüğünü yazmıştı. Hayatını karartan bulutlar dağılmıştı, artık mutlu olmak ve şarkı söylemek istiyordu. Ayrıca, büyük ihtimalle önceki haftaya kadar hâlâ eski kocasına âşık olduğunu ama şimdi onu ve geçmişinin onu içeren kısmını geride

bırakmaya hazır olduğunu yazmıştı. Kendimi işime vermeye ve diğer insanlar gibi her gün yaşanan küçük mutluluklarla tatmin olmaya hazırım, diyordu. Metni şöyle bitirmişti: Sevgili sabırlı Piero'm, ilk olarak senin bilmeni istedim.

Morini yazanları üç kere okudu. Norton'un aşkını ve eski kocasını ve paylaştıkları her şeyi geride bıraktığını söylerken ne kadar yanıldığını düşününce kalbi ağırlaştı. Çünkü hiçbir şey hiçbir zaman geçmişin sayfalarına gömülü kalmaz.

Norton, Pelletier ve Espinoza'ya benzer açıklamalar yapma gereği duymadı. Ama Pelletier, Espinoza'nın fark etmediği bir şey fark etti. Londra-Paris yolculukları, Paris-Londra yolculuklarından daha sık olmaya başlamıştı. Norton sık sık elinde bir hediyeyle –denemeler, sanat kitapları, Pelletier'nin asla görmeyeceği sergilerin katalogları, hatta bir gömlek veya mendil– kapıda beliriyordu, oysa önceden asla böyle şeyler yapmazdı.

Bunun dışında her şey aynıydı. Sevişiyor, yemeğe çıkıyor, Archimboldi'yle ilgili son gelişmeleri tartışıyorlardı. Bir çift olarak geleceklerinden hiç bahsetmediler. Ne zaman Espinoza konusu açılsa (ender olarak) ikisi de tarafsız ve temkinli tavırlara bürünüyor, iyi niyetli bir ton benimsiyorlardı. Bazı geceler hiç sevişmeden, birbirlerinin kollarında uyuyakalıyorlardı; Pelletier, kadının Espinoza'yla böyle bir şey yaşamadığına emindi ama yanılıyordu çünkü Norton ve Espinoza arasındaki ilişki, genel olarak, Norton'un Pelletier'yle ilişkisinin birebir taklidiydi.

Yemekler farklıydı, Paris'tekiler daha iyiydi; ortam ve manzara farklıydı, Paris'inki daha moderndi; dil farklıydı çünkü Norton, Espinoza'yla çoğunlukla Almanca, Pelletier'yle ise İngilizce konuşuyordu, yine de, bütüne bakıldığında, benzerlikler farklılıklara ağır basardı. Doğal olarak, Norton'un Espinoza'yla da sevişmeden geçirdiği geceler oluyordu.

Eğer Norton'un (var olmayan) en yakın kız arkadaşı ikisinden hangisinin yatakta daha iyi olduğunu sorsaydı Norton ne söyleyeceğini bilemezdi.

Bazen Pelletier'nin daha yetenekli bir âşık olduğunu düşünüyordu, bazen de oyu Espinoza lehine oluyordu. Dışarıdan, katı bir akademisyen gözüyle bakıldığında, Pelletier'nin bibliyografisinin bu tür konularda zekâdan çok içgüdülere güvenen ve İspanyol olmak (yani erotizmi müstehcenlikle ve pornografiyi koprofajla karıştıran bir kültüre ait olmak) gibi bir dezavantaja sahip olan Espinoza'nınkinden uzun olduğunun altı çizilebilirdi. Bahsi geçen kafa karışıklığı, Espinoza'nın zihinsel kütüphanesine bakıldığında da açıkça görülebiliyordu; ne de olsa Marquis de Sade'ı sadece Pohl'un yazdığı ve yazarın *Justine* ve *Yatak Odasında Felsefe* kitaplarıyla Archimboldi'nin 1950'lerde yazdığı romanlardan biri arasında bağlantılar kuran bir makaleyi kontrol etmek (ve çürütmek) için okumuştu.

Buna karşın tanrısal Marquis'yi on sekizinde okumuş, on dokuzunda üniversiteden iki bayan arkadaşıyla "Fransız tipi üçlü ilişki" yaşamış ve erotik çizgi romanlar sayesinde ergenlik çağında zengin bir hayal gücü geliştirmiş Pelletier, 17. ve 18. yüzyıldan kalma erotik kitaplardan oluşan sağlam bir koleksiyona sahipti. Temsilen açıklayacak olursak: Pelletier, dağ tanrıçası ve dokuz ilham perisinin annesi ve aynı zamanda hafızanın ve hatıranın şekil bulmuş hali olan Mnemosyne ile Espinoza'ya nazaran daha sıkı fıkıydı. Daha düz bir ifadeyle: Pelletier bibliyografisi sayesinde, hiç durmadan (boşalmaksızın) altı saat sevişebiliyordu. Oysa Espinoza aynı süreye tamamen irade ve fiziksel güce dayanarak (iki bazen üç kere boşalıp sonunda yarı ölü halde yatağa yığılarak) ulaşabiliyordu.

Hazır Yunanlılardan laf açılmışken, Espinoza'nın ve Pelletier'nin kendilerinin Odysseus'un reenkarnasyon geçirmiş hali olduklarına ve Morini'nin de, Odysseia'da birbirinden çok farklı iki hikâyeyle anılan, sadık arkadaş Eurylokhos olduğuna inandıklarını söylersek herhalde ipin ucunu kaçırmış olmayız. İlk hikâyede, tedbirli davranarak domuza dönüştürülmekten kurtulan Eurylokhos'un zekâsı,

topluluktan bağımsız hareket etme yetisi, yöntemli şüpheciliği ve yaşlı denizciler gibi becerikli oluşu övülür. İkinci hikâyedeyse durum farklıdır; tanrıtanımaz, kutsal değerlere saygısız bir karakterdir şimdi söz konusu olan: Zeus'un veya başka bir güçlü tanrının inekleri Güneş adasında otlarken, Eurylokhos'un ağzının suları akmaya başlar ve belagat sanatını kullanıp arkadaşlarını ineklerden birini öldürerek büyük bir şölen düzenlemeye ikna eder. Bu eylem Zeus'u veya söz konusu olan hangi tanrıysa onu öylesine öfkelendirir ki havalara girdiği, aydınlandığını sandığı veya tanrıtanımaz bir davranış sergilediği (veya Prometheusvari davranışlar sergilediği) için Eurylokhos'u lanetler çünkü söz konusu olan tanrıyı asıl kızdıran şey, ineğinin yenmesi eylemi değil Eurylokhos'un tavrı, açlığının dışavurumudur. Bu eylem veya daha doğrusu bu ziyafet yüzünden, Eurylokhos'u taşıyan gemi saldırıya uğrar ve bütün gemiciler ölür. Pelletier ve Espinoza da, bilinçli bir şekilde olmasa da, diğer düşüncelerden bağımsız ve belki içgüdüsel bir şekilde, Morini'nin başına aynı şeylerin geleceğine inanıyordu – iki arkadaşın ruhlarının mikroskobik bir parçasını oluşturan, karanlık bir düşünce.

1996'nın sonlarına doğru Morini bir kâbus gördü. Rüyasında o, Pelletier ve Espinoza taş bir masada kâğıt oynarken Norton havuza dalıyordu. Espinoza ve Pelletier'nin başlangıçta sıradan bir otel havuzuymuş gibi görünen havuza sırtları dönüktü. Kâğıt oynadıkları sırada Morini diğer masaları, güneşlikleri ve havuzun iki tarafına dizilmiş şezlongları izliyordu. Uzakta çiy düşmüş gibi parlayan, koyu yeşil çalılarla kaplı bir park vardı. İnsanlar yavaş yavaş toplanıp gitmeye başlıyor, dışarıya, bara ve binadaki diğer odalara veya Morini'nin, mutfağı ve banyosu olan iki odadan oluştuğunu hayal ettiği süitlere açılan farklı kapılardan çıkıp gözden kayboluyorlardı. Kısa süre sonra dışarıda kimse kalmıyordu, önceden ortalıkta koşuşturduğunu gördüğü sıkılmış garsonlardan bile iz yoktu. Pelletier ve Espinoza kendilerini oyuna kaptırmıştı. Pelletier'nin yanında poker fişlerinden ve çeşitli ülkelerin bozuk paralarından oluşan bir yığın olduğu için Morini, Pelletier'nin kazanmakta olduğunu

tahmin ediyordu. Yine de Espinoza da yenilgiyi kabullenmeye hazır görünmüyordu. Kâğıtlarına bakan Morini, elinde işe yarar hiçbir şey olmadığını görüyordu. Pes edip dört kâğıt istiyor ama kâğıtlar kapalı olarak taş masaya bırakıldığında bakmaya gerek duymuyordu. Zorlanarak da olsa tekerlekli sandalyesini hareket ettirdiğinde Pelletier ve Espinoza nereye gittiğini sormaya zahmet etmiyordu. Sandalyeyle havuzun kenarına gidene kadar havuzun ne kadar büyük olduğunu anlamıyordu. Morini, havuzun genişliğinin en az 300 metre, uzunluğununsa 3 kilometreden fazla olduğunu görüyordu. Su koyu renkti ve yer yer limanlarda olduğu gibi yağ tabakasıyla kaplıydı. Norton'dan iz yoktu. Morini havuza doğru sesleniyordu.

"Liz."

Havuzun diğer ucunda bir gölge gördüğünü sanarak tekerlekli sandalyesini o yöne hareket ettiriyordu. Uzun bir yoldu. Geriye baktığında, Pelletier ve Espinoza'nın gözden kaybolduğunu görüyordu. Oturdukları alan sisle kaplıydı. Yola devam ediyordu. Havuzun suları kenarlara vuruyordu, Morini'nin geçtiği bölüm sessiz ve sakin olsa da, fırtınanın geldiğini belli eden en ufak bir ipucu görülmese de sanki ilerilerde bir yerlerde korkunç bir fırtına veya daha kötüsü onu bekliyordu. Kısa süre sonra bir sis bulutu Morini'nin etrafını sarıyordu. Başlangıçta yola devam etmeyi deniyor ama sonra havuza düşme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu kavrayıp riske girmemeye karar veriyordu. Gözleri alıştığında havuzun kenarında karanlık ve rengârenk bir mercan kayalığını görüyordu. Bu ona hiç garip gelmiyordu. O tarafa gidip bir kere daha Liz'in adını sesleniyor, artık onu bir daha görememekten korkuyordu. Tekerleklerini hafifçe çevirecek olsa suya düşecekti. Derken havuzun bomboş ve inanılmaz derin olduğunu fark ediyor, ayaklarının dibinde küflü siyah fayanslardan oluşan bir körfez uzandığını görüyordu. En dipte, kadını andıran bir şekil vardı (ama emin olmak imkânsızdı), kayalıklara yöneliyordu. Morini yeniden bağırmak üzereyken arkadan birinin yaklaştığını hissediyor ve aynı anda iki şeyden emin oluyordu: Arkasındaki her neyse şeytaniydi ve Morini'nin dönüp yüzünü görmesini istiyordu. Temkinli bir şekilde geriliyor ve havuzun etrafından dolanmayı

sürdürüyor, kendisini takip eden her kimse ona bakmamak için büyük çaba harcıyor, aşağı inmesini sağlayacak bir merdiven arıyordu. Ama mantıken köşede olması gereken merdiven, elbette hiç karşısına çıkmıyordu. Morini birkaç metre ilerledikten sonra durarak dönüyor ve korkusunu -kendisini takip eden ve katlanamayacağını bildiği bir kötülüğün kaynağı olan kişiyle karşılaşacağına emin olmanın daha da derinleştirdiği korkuyu- kontrol altına almaya çalışarak yabancının yüzüne bakıyordu. Sisin içinde beliren Liz Norton'un yüzüydü. Bu genç Norton -belki yirmilerinde- öylesine ciddi ve kararlı bir ifadeyle Morini'ye bakıyordu ki adam başını çevirme ihtiyacı duyuyordu. Öyleyse havuzun dibindeki kimdi? Morini hâlâ, artık bir dağa dönüşmüş olan, kayaya tırmanmayı deneyen ufacık bir noktacığı andıran adamı veya kadını görebiliyordu ve çok uzaklardaki o kişinin görüntüsü, gözlerinin yaşlarla dolmasına ve kendisini teselli edilemez ölçüde mutsuz hissetmesine yol açıyordu, sanki ilk aşkının labirentte kayboluşunu izliyordu. Ya da kendisinin, hâlâ sağlam bacaklara sahip olan halinin imkânsız bir tırmanışta kayboluşunu. Ayrıca (neyse ki) elinde olmadan manzaranın Gustave Moreau veya Odilon Redon tarafından yapılmış bir resme benzediğini düşünüyor, ardından Norton'la yüzleşmek için arkasına bakıyordu. Kadın şöyle diyordu o zaman:

"Geri dönüş yok."

Morini bu kelimeleri kulaklarıyla değil zihninde duyuyor ve *Norton telepatik güçler edinmiş*, diye düşünüyordu. "O kötü biri değil, iyi biri. Hissettiğim şey kötülük değil telepatiydi," diyordu kendine rüyanın akışını değiştirmek için, oysa kalbinin derinliklerinde rüyanın nereye gittiğini, hiçbir şeyi değiştirmesinin mümkün olmadığını ve kaçınılmaz bir sona doğru ilerlediklerini biliyordu. O zaman İngiliz, aynı cümleyi Almanca olarak tekrarlıyordu, *Geri dönüş yok*. Ve söylediğiyle çelişecek şekilde sırtını dönüp havuzdan uzaklaşıyor, sisin içinde güçlükle görülen bir ormanda, kırmızı parıltılar saçan bir ormanda kayboluyordu. Ormandan yayılan kızıl parıltı sonunda Norton'u da yutuyordu.

Bir hafta sonra, bu rüyayı en az dört ayrı şekilde yorumlamış olan Morini, Londra'ya gitti. Yolculuk kararı her zamanki düzeninin tamamen bozulması anlamına geliyordu çünkü normalde sadece ve sadece konferanslar ve toplantılar için seyahat eder, uçak biletinin parası ve otel ücreti, bahsi geçen organizasyonları düzenleyen kurul tarafından ödenirdi. Bu seferki seyahatinin herhangi bir mesleki mazereti olmadığı için, otel ve ulaşım masraflarını kendi cebinden ödedi. Liz Norton'dan gelen bir yardım çağrısına yanıt verdiği de söylenemezdi. Kadınla sadece dört gün önce konuşmuş ve ona uzun zamandır ziyaret etmediği Londra'ya gelmeyi planladığını söylemişti.

Norton bu habere çok sevinmiş ve kendisiyle kalması için adamı davet etmişti ama Morini, bir otelde rezervasyon yaptırdığı yalanını uydurdu. Gatwick Havaalanı'na indiğinde Norton onu bekliyordu. O gün Morini'nin otelinin yakınlarındaki bir restoranda birlikte kahvaltı ettiler ve o gece Norton'un dairesinde akşam yemeği yediler. Akşam yemeği sırasında Archimboldi, gittikçe artan ünü ve hayat hikâyesindeki sayısız boşluk üzerine –Morini tarafından yüzeysel ama nazik olarak nitelenen– bir konuşma yaptılar; daha sonra, tatlı sırasında, bu sohbet daha kişisel bir tona büründü, özel konulara kaydı ve sabahın üçüne kadar devam etti. Sonunda bir taksi çağırıldı; Norton, Morini'nin apartmandaki eski asansöre binmesine ve aşağıya vardıklarında altı basamaklık merdiveni inmesine yardım etti. İtalyan, sonradan geceyi düşündüğünde, görüşmelerinin beklediğinden çok daha hoş geçtiğine kanaat getirecekti.

Kahvaltı ve akşam yemeği arasında Morini yalnızdı, ilk başta odasından çıkmaya cesaret edemedi ama daha sonra, can sıkıntısının da etkisiyle dışarı çıkıp Hyde Park'a kadar gitti, boş boş parkta dolandı, düşüncelere dalmış olduğundan kimseyi görmedi veya etrafında olup bitenleri fark etmedi. Bazı insanlar meraklı gözlerle onu izledi, çünkü tekerlekli sandalyedeki bir adamın böylesi bir kararlılıkla ve böylesine sabit bir hızla ilerlediğini görmemişlerdi. Sonunda durduğunda, kendini İtalyan Bahçeleri'nin, daha doğrusu Morini'ye hiçbir açıdan İtalyan gibi gelmese de İtalyan Bahçeleri olarak adlandırılan bahçelerin, önünde buldu. *Belki de*

yanılıyorumdur, dedi kendi kendine, *belki İtalyan Bahçeleri böyledir ve ben bilmiyorumdur, ne de olsa insan burnunun dibinde olan şeylere karşı kör olabiliyor.*

Ceketinin cebinden bir kitap çıkarıp gücünü toplamak için dinlendiği sırada okumaya başladı. Kısa süre sonra, merhaba, diyen bir ses duydu, ardından ağır bir vücudun ahşap banka yığılırken çıkardığı ses duyuldu. Selama karşılık verdi. Yabancının yer yer kırlaşmış ve pis saman rengi saçları vardı ve en az 110 kiloydu. Bir süre birbirlerine baktılar ve tanımadığı bu adam, Morini'ye yabancı olup olmadığını sordu. Morini, İtalyan olduğu yanıtını verdi. Yabancı, Londra'da yaşayıp yaşamadığını ve okuduğu kitabın adını öğrenmek istedi. Morini, Londra'da yaşamadığını, okuduğu kitabın adının *İl libro di cucina di Juana İnes de la Cruz* olduğunu, Angelo Morino tarafından yazıldığını ve Meksikalı bir rahibeyi anlatmakla birlikte İtalyanca olduğunu söyledi. Kitap rahibenin hayatını ve yemek tariflerini içeriyordu.

"Yani bu rahibe yemek yapmaktan mı hoşlanıyormuş?" diye sordu yabancı.

"Bir bakıma," diye yanıtladı Morini onu. "Ayrıca şiirler yazmış."

"Rahibelere güvenmem," dedi yabancı.

"Bu rahibe harika bir şair," dedi Morini.

"Tariflerle yemek pişiren insanlara da güvenmem," dedi yabancı, Morini'yi duymamış gibi.

"Öyleyse kime güvenirsiniz?" diye sordu Morini.

"Aç olduklarında yemek yiyen insanlara sanırım," dedi yabancı.

Ardından uzun zaman önce fincan üreten bir şirkette çalıştığını anlatmaya koyuldu, sadece fincan üretiyorlardı, üzerlerinde eğlenceli cümleler, sloganlar veya espriler yazılı olan sade fincanlar: *Üzgünüm, Kahve Molasındayım*! veya *Baba Anneyi Seviyor* veya *Günün Son İçkisi* gibi şeyler. Derken bir gün talepler doğrultusunda fincanların üzerindekiler kökten değişmişti, resimler kullanmaya başlamışlardı, başlangıçta sadece siyah beyaz fotoğraflar vardı ama satışlar artınca bazıları esprili, bazıları açık saçık renkli resimlere geçmişlerdi.

"Bana zam bile yaptılar," dedi yabancı. "İtalya'da bu tür fincanlar var mı?" diye sordu ardından.

"Evet," dedi Morini, "bazılarında İngilizce, bazılarında İtalyanca yazılar oluyor."

"Hayal edebileceğimizden fazlasına kavuşmuştuk," dedi yabancı. "Çalışırken daha mutluyduk. Yöneticiler de daha mutluydu ve patron bile mutlu görünüyordu. Ama o fincanları yapmakla geçen birkaç ayın ardından, mutluluğumun yüzeysel olduğunu kavradım. Kendimi mutlu hissediyordum çünkü diğerlerinin mutlu olduğunu görüyordum ve çünkü mutlu hissetmem gerektiğini biliyordum ama gerçekte mutlu değildim. Aslında kendimi, zam almadan önceki zamanlardan bile kötü hissediyordum. Kötü bir dönemden geçtiğimi varsaydım ve bunları düşünmemeye çalıştım ama aradan üç ay geçti ve ben artık her şey yolundaymış gibi davranmayı başaramıyordum. Korkunç bir ruh hali içindeydim, içim şiddet doluydu, en ufak bir şeye öfkeleniyordum, içmeye başladım. Durumum iyi değildi, sonunda problemimle yüzleştim ve o tür fincanlar yapmaktan hoşlanmadığımı kavradım. Yemin ediyorum, geceleri domuz gibi terliyordum. Delirdiğimi zannettim; ne yaptığımın, ne düşündüğümün farkında değildim. O zamanlar zihnime doluşan düşüncelerden bazıları beni şimdi bile korkutuyor. Bir gün yöneticilerden biriyle tartıştım. O aptal fincanları yapmanın beni hasta ettiğini söyledim. Yönetici iyi bir adamdı, adı Andy'ydi ve her zaman işçilerle iletişim kurmaya çalışırdı. Bana, eskiden yaptığımız fincanları mı tercih ettiğimi sordu. Kesinlikle evet, dedim. Ciddi misin Dick, diye sordu bana. Çok ciddiyim, diye yanıtladım. Yeni fincanlar daha fazla çalışmayı mı gerektiriyor, diye sordu. Kesinlikle hayır, dedim, yapmam gereken iş miktarı aynı ama kahrolası fincanlar eskiden beni yıpratmıyordu, dedim. Ne demek istiyorsun, dedi Andy. O kahrolası fincanlar beni eskiden rahatsız etmiyordu ama şimdi içimi çürütüyor. Beni içten içe yok ediyor, diye cevap verdim. Modern olmalarının dışında onları farklı kılan ne, diye sordu Andy. Nedeni tam olarak bu, diye yanıt verdim, fincanlar eskiden bu kadar modern değildi ve bana zarar vermek isteseler bile veremezlerdi, canımı yaktıklarını hissetmezdim ama şimdi kahrolası fincanlar samuraylar gibi kahrolası

samuray kılıçları kuşanmış durumda ve beni çıldırtıyorlar. Her neyse, uzun bir konuşmaydı," dedi yabancı. "Yönetici beni dinledi ama söylediklerimin tek kelimesini bile anlamadı. Ertesi gün de alacağımı alıp şirketten ayrıldım. O günden beri çalışmıyorum. Buna ne dersiniz?"

Morini yanıt vermeden önce tereddüt etti.

"Bilmiyorum," dedi sonunda.

"Herkes aynı şeyi söylüyor. Bilmiyorlar," dedi yabancı.

"Şimdi ne yapıyorsunuz?" diye sordu Morini.

"Hiçbir şey. Artık çalışmıyorum, Londra'daki serserilerden biriyim," dedi yabancı.

Kendinden turistik bir objeymiş gibi bahsediyor, diye düşündü Morini ama bu düşüncesini yüksek sesle dile getirmeyecek kadar temkinli davrandı.

"Kitabı nasıl buldunuz?" diye sordu yabancı.

"Hangi kitabı?" diye sordu Morini.

Yabancı, kalın parmaklarından biriyle Sellerio Yayınevi tarafından Palermo'da basılmış olan ve Morini'nin narin ellerinde tutmakta olduğu kitabı işaret etti.

"Ah, bence gayet iyi," dedi Morini.

"Bana yemek tariflerinden birkaçını okuyun," dedi yabancı Morini'ye emredercesine.

"Zamanım var mı bilmiyorum," dedi, "bir arkadaşımla buluşacağım."

"Arkadaşınızın adı ne?" diye sordu yabancı, aynı ses tonuyla.

"Liz Norton," dedi Morini.

"Liz, çok hoş bir isim," dedi yabancı. "Sormamın sakıncası yoksa, sizin adınız nedir?"

"Piero Morini," dedi Morini.

"Ne garip," dedi yabancı, "adınız, kitabın yazarının adıyla neredeyse aynı."

"Hayır," dedi Morini, "benim adım Piero Morini, onun adıysa Angelo Morino."

"Eğer sizin için bir sakıncası yoksa bana en azından tariflerden bazılarının adlarını okuyun," dedi yabancı, "böylece gözlerimi kapatıp nasıl olduklarını hayal edebilirim."

"Tamam," dedi Morini.

Yabancı gözlerini kapatınca Morini, Juana ines de la Cruz'a atfedilen tariflerden bazılarının adlarını, tane tane ve aktörlerinkini aratmayacak bir tonlamayla okudu.

Sgonfiotti al formaggio

Sgonfiotti alla ricotta

Sgonfiotti di vente

Crespelle

Dolce di tuorli di uovo

Uova regali

Dolce alla panna

Dolce alle noci

Dolce di testoline di moro

Dolce alle barbabietole

Dolce di burro e zucchero

Dolce alla crema

Dolce di mamey

Dolce di mamey'e geldiğinde yabancının uyuyakaldığına kanaat getirerek İtalyan Bahçesi'nden ayrıldı.

Sonraki gün ilkine benziyordu. Bu sefer Norton adamla buluşmak üzere otele geldi ve Morini faturayı öderken adamın yegane valizini, arabasının bagajına koydu. Dışarı çıktıktan sonra, önceki gün adamı Hyde Park'a götürenle aynı yolu izlediler.

Bunu fark eden Morini hiç konuşmadan sokakları seyretti. Derken ona renkleri yanlış ve hüzünlü gelen park karşılarında belirdi ama köşeyi döndüler ve parktan uzaklaşıp şehrin sokaklarına daldılar.

Norton'un yeni keşfettiği bir mahallede birlikte yemek yediler, nehir yakınlarında bir mahalleydi, eskiden fabrikalar ve ambarlarla

dolu olan bölge, şimdi yenilenmiş binalarda hizmet veren butikler, büfeler ve şık restoranlarla dolmuştu. *Ufak bir butik, metrekare hesabı yapıldığında dört işçi evi büyüklüğünde,* diye düşündü Morini. Restoran ise on iki ila on sekiz. Liz Norton'un mahalleyi ve mahalleyi adam edenleri öven sesi, Morini'nin kulaklarında yankılandı.

Morini, *adam etmek* tabirinin yanlış olduğunu düşündü. Aslında tatlılarını yedikleri sırada neredeyse ağlayacaktı. Her an bayılabilir, gözleri Norton'un yüzüne dikilmiş olarak sandalyesinden aşağı kayıp bir daha asla uyanmayacağı bir uykuya dalabilirdi. Hiçbir şeyin farkında olmayan Norton, şimdi bu mahalleye ilk yerleşen kişi olan ressamın hikâyesini anlatıyordu.

Genç bir adamdı, otuz üç yaşlarındaydı, adı sanı bilinen biriydi ama meşhur değildi. Buraya gelmesinin asıl nedeni mahallede kiraların ucuz olmasıydı. O dönemde mahallenin hareketli bir yer olduğu söylenemezdi, hâlâ doğdukları evde yaşayan yaşlı işçiler vardı sadece, gençlerden veya çocuklardan eser yoktu. Ortalıkta kadın da görülmüyordu: Ya ölmüşlerdi ya da bütün günü evlerinde geçiriyor, hiç dışarı çıkmıyorlardı. Tek bir bar vardı ve orası da mahallenin geri kalanı kadar kötü durumdaydı. Özetlemek gerekirse tenha, gitgide çürümekte olan bir yerdi. Ama bu durum ressamın hayal gücünü ateşlemiş ve onu çalışmaya teşvik etmişti. Zaten yalnızlığı seven bir adamdı; başka bir deyişle, yalnızken rahat ediyordu.

Bu yüzden, mahalle onu korkutmamıştı. Hatta, buraya âşık olduğu bile söylenebilirdi. Geceleri eve dönerken kimseyle karşılaşmaksızın sokaklarda dolaşabilmeyi seviyordu. Sokak lambalarının rengi, evlerden yayılan ışık ve o hareket ettikçe hareket eden gölgeler hoşuna gidiyordu. Bir de isli, puslu şafaklar vardı. Az konuşan erkekler, ressamın da düzenli müşterisi olduğu barda toplanırdı. Adı konamayan bir şey, bir acı veya bir acının anısı, geriye boşluktan başka bir şey kalmayana dek her şeyi emip yok ediyordu. "Hiçliğe dönüşen acı" denkleminin mümkün olduğunun farkında olmak, bu denklemin hemen hemen her şeye uygulanabileceği bilgisi...

Tüm bunların ana fikri şu, ressam her zamankinden büyük bir hevesle çalışmaya koyulmuştu. Bir yıl sonra Wapping'de alternatif

işler sergileyen bir galeri olan Emma Waterson galerisinde bir sergi açarak büyük bir başarı elde etti. Sonraları, *yeni yozlaşma* veya *İngiliz animalizmi* olarak tanınacak akımı başlattı. Bu akıma dâhil olan resimler genelde çok büyüktü, üç metreye iki metre gibi, ve çoğunda mahalledeki harabeler gri tonlarında resmediliyordu. Sanki ressam ve mahalle birbirine geçmişti. Sanki, başka kelimelerle ifade edecek olursak, ressam mahallenin resmini yapıyor veya mahalle vahşi ve kasvetli fırça darbeleriyle ressamın resmini yapıyordu. Resimler kötü değildi. Yine de ortada yer alan ve diğerlerinden daha küçük olmakla beraber ilerleyen yıllarda pek çok İngiliz sanatçının yeni yozlaşma akımına kapılmasına yol açacak başyapıt olmasaydı sergi ne bu kadar başarılı olabilir ne de böyle bir etki yaratabilirdi. Bahsi geçen resim, iki metreye bir metre ebatlarındaydı ve yakından bakıldığında (gerçi resme yakından bakmak isteyecek kişi azdı) otoportrelerden oluşan bir elips veya bir tür spiral gibi görünüyordu (bakış açısına göre değişen bir durum) ve tam ortasında ressamın mumyalanmış sağ eli vardı.

Olaylar şöyle gelişmişti. Ressam, bir sabah, otoportre yapmakla geçen iki yoğun günün ardından, resim yaptığı elini kesmişti. Hemen kolunun ucuna bir turnike yapıp kanamayı durdurmuş ve eli, önceden işin niteliğinden haberdar ettiği bir mumyacıya götürmüştü. Normalde hayvanları doldurmakla uğraşan adam itiraz etmeksizin eli mumyalamayı kabul etmişti. Ardından ressam hastaneye gitmiş, kanama durdurulmuş ve dikiş atılmıştı. Ona kazanın nasıl olduğu sorulunca, elini çalışırken, yanlışlıkla kestiğini söylemişti. Doktorlar kesik elin nerede olduğunu sormuştu; elin yerine dikilebilme şansı vardı. Ressam, hastaneye gelirken öfke ve acı yüzünden eli nehre attığı yanıtını vermişti.

Fiyatlar astronomik olsa da bütün resimler satıldı. Başyapıtın ve resimlerden dördünün, borsa simsarı bir Arap'a gittiği söyleniyordu. Kısa süre sonra ressam delirdi ve eşinin (evlenmişti) onu Lozan veya Montrö yakınlarındaki bir tımarhaneye kapatmaktan başka çaresi kalmadı.

Hâlâ orada.

Aynı dönemde başka ressamlar da bu mahalleye taşınmaya başladı. Başlıca neden, kiraların ucuz olmasıydı ama aynı zamanda çağımızın en radikal otoportresini yapan adamın efsanesi de onları çekiyordu. Ressamlardan sonra mimarlar geldi, ardından bazı aileler elden geçirilen ve yeniden yapılandırılan evleri satın aldı. Onları mağazalar, tiyatrolar, son moda restoranlar takip etti. Sonunda burası Londra'nın en popüler mahallelerinden birine dönüştü.

"Hikâyeyi nasıl buldun?"

"Ne düşüneceğimi bilmiyorum," dedi Morini.

Ağlama arzusu ya da bayılma ihtiyacı devam ediyordu ama pes etmedi.

Çayı, Norton'un dairesinde içtiler. Kadın, Espinoza ve Pelletier'den bahsetmeye ancak o zaman başladı, önemsiz bir şeymiş gibi davranıyordu, sanki Fransız ve İspanyol'la aralarında geçenler özel bir ilgi göstermek veya tedirginliğini fark ettiği Morini'yle konuşmak için aşırı sıradandı. (Morini'nin iyi olmadığı belliydi ama Norton, insanı sorulara boğmanın pek işe yaramadığını bildiğinden, konuyu deşmemeye özen gösterdi.)

Hoş bir öğleden sonraydı. Morini oturduğu koltuktan Norton'un oturma odasını inceledi; kitaplara, beyaz duvarları süsleyen çerçeveli resimlere, gizemli fotoğraflara ve çeşitli süs eşyalarına baktı; kadının sade, rahat ve alçakgönüllü mobilya seçimiyle kendini gösteren zevkini takdir etti ve biraz olsun kendine geldi. Sanki arkadaşının karakterini ortaya koyan tüm bu nesneler tarafından sarmalanmıştı ve nesneler, tam olarak anlayamadığı ifadelerle de olsa onu onaylamış ve varlıklarıyla onu aradığı rahatlığa kavuşturmuşlardı.

Daireden ayrılmadan kısa süre önce, yemek sırasında hikâyesini dinlediği ressamın adını ve o korkunç serginin bir kataloğu olup olmadığını sordu. Adı Edwin Johns, dedi Norton. Ardından kalkıp raflardan birini kontrol etti. Büyük bir katalog çıkarıp Morini'ye uzattı. İtalyan, kataloğu açmadan önce, şimdi tam da yeniden rahatlamayı başarmışken bu fikirde ısrar etmenin akıllıca olup olmadığını düşündü. Ama yapmazsam meraktan öleceğim, dedi kendi

kendine ve ön sayfada elini kesmeden önceki dönemlerden kalma bir fotoğrafı yer alan ve Johns'un tüm kariyerini ele alan veya ele almayı hedefleyen bir sanat kitabı olan kataloğu açtı. Fotoğraftaki Johns yirmi beş yaşlarında bir gençti, objektife bakıyordu ve yüzünde utangaç veya alaycı addedilebilecek yarım yamalak bir gülümseme vardı. Saçları koyu renk ve düzdü.

"Hediyem olsun," dediğini duydu Norton'un.

"Teşekkür ederim," yanıtı döküldü kendi dudaklarından.

Bir saat sonra birlikte havaalanına doğru yola çıktılar ve bir saat daha sonra Morini İtalya'ya uçuyordu.

Aynı dönemde, önceden hiçbir önemi olmayan Sırp bir eleştirmen, Belgrad Üniversitesi'ndeki Alman dili profesörlerinden biri, Pelletier'nin danışmanlığını yaptığı akademik dergilerden birinde garip bir makale yayımladı. Bu makale, yıllar önce Fransız bir eleştirmen tarafından yayımlanan ve Marquis'nin çamaşırhaneye gittiğini gösteren bir kâğıt parçası, bir tiyatro yönetmeniyle görüşmeden önce tuttuğu notlar, ona yazılan ilaçların da yer aldığı doktor faturası, renk ve düğme işçiliğinin detaylı olarak belirtildiği ceket siparişi gibi evraklar üzerine yazılmış uzun paragrafları içeren Marquis de Sade makalesini andırıyordu. Tüm makaleden çıkarılabilecek tek bir sonuç vardı: Sade gerçekten yaşamıştı, Sade giysilerini yıkatıyor ve yeni giysiler alıyor ve artık tamamen silinip gitmiş olan insanlarla görüşüyordu.

Sırp'ın yazdığı metin de aynıydı ama onun makalesinde izi sürülen kişi Sade değil Archimboldi'ydi. İnsanı canından bezdirecek, angaryalarla dolu bir soruşturmanın ürünü olan makale Almanya'da başlayıp, Fransa, İsviçre, İtalya ve Yunanistan'da devam ediyor ve sonra yeniden İtalya'ya dönüp Palermo'daki bir seyahat acentesinde son buluyordu. Anlaşılan Archimboldi, Palermo'daki seyahat acentesine gidip Fas'a uçak bileti almıştı. Yaşlı bir adam, Alman, diye yazmıştı Sırp. *Yaşlı adam* ve *Alman* kelimelerini, sihirli değneğini sallayıp büyük bir sırrı aydınlatırcasına ortaya savurdu ve bu kelimeler hayal gücüne, fikirlere, yorumlara, çıkarsamalara,

şüphelere, insana yol gösterecek hiçbir türden içeriğe imkân tanımayan; herhangi bir olgunun tarafında veya karşısında olmayan; elle tutulabilen delillere şöyle bir göz atmakla yetinen; herhangi bir yorumda bulunmaksızın bulguları sunan; soğuk ve ancak fotokopi makinesinin üretim biçimiyle kıyaslanacak ölçüde yaratıcı somut bir edebi eleştiri yönteminin temelini oluşturdu.

Pelletier elindekinin garip bir metin olduğunu düşündü. Yayımlanmadan önce birer kopyasını Espinoza, Morini ve Norton'a yolladı. Espinoza, o şekilde araştırma yapıp yazmak fazlasıyla angarya bir iş olsa ve tam bir ayak işçiliği gibi görünse de yazının önemli olabileceğini söyledi ve Archimboldi projesinde bu tür at gözlüklü fanatiklere de yer vermek gerektiğini savundu. Norton (kadınsal bir içgüdüyle) er ya da geç Archimboldi'nin Fas'ta bir yerlerde ortaya çıkacağını hissettiğini söyledi ve Sırp'ın yazdığı metindeki tek kayda değer delilin, Benno von Archimboldi adına kesilmiş uçak bileti olduğunu ekledi. Bundan sonra Atlas Dağları'ndaki bir mağarada olduğunu hayal edebiliriz, dedi. Morini ise diğerlerinin aksine hiçbir şey söylememeyi tercih etti.

Bu noktada Sırp'ın iyi (veya kötü) niyetle yazdığı metni doğru değerlendirebilmek için bazı detayları netleştirmek gerekiyor. Gerçekten de Benno von Archimboldi adına bir rezervasyon yaptırılmıştı ama bu rezervasyon hiçbir zaman teyit edilmemişti, uçağın kalkma zamanı geldiğinde havaalanında Benno von Archimboldi falan yoktu. Sırp'a göre her şey gün gibi açıktı. Rezervasyonu Archimboldi'nin yaptırdığından şüphe edilemezdi. Onu otelinde hayal edebiliyorduk, bir şeylere üzülmüştü, belki sarhoştu, uyukluyordu ve zamanın hiçliğe karıştığı ve insanın hayatını etkileyen en büyük kararların verildiği o meşum saatlerde, Alitalia'nın görevlisi olan kızla konuşup rezervasyonu yaptırırken, yanlışlıkla pasaportunda yazan gerçek adını değil yazarken kullandığı takma adı vermişti. Ertesi gün havayolu şirketinin ofisine bizzat gidip gerçek adıyla bilet alarak bu hatayı düzeltecekti. Bu, Archimboldi'nin neden önceden Fas uçağında ol-

madığını açıklardı. Elbette başka ihtimaller de vardı: Son dakikada konuyu ikinci kez (veya dördüncü kez) düşünen Archimboldi seyahat etmemeye veya başka bir yere seyahat etmeye, örneğin Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmeye, karar vermiş olabilirdi ya da belki tüm bunlar bir şakadan veya yanlış anlamadan ibaretti.

Sırp'ın metninde Archimboldi'nin dış görünüşü de betimleniyordu. Bu tarif, Suabiyalının anlattıklarına büyük ölçüde uyuyordu. Elbette Suabiyalının hikâyesinde Archimboldi genç bir yazardı. Sırp'ın tek yaptığı, 1949 yılında kolunun altında yayımlanmış tek kitabıyla Frisia'ya seyahat eden aynı genç adamı yaşlandırmak, artık yayımlanmış pek çok eseri olan ama fazla değişmemiş, yetmiş beş seksen yaşlarında birine dönüştürmekti, sanki Archimboldi, pek çok insanın aksine, hiç değişmemişti ve gençken kimse oydu. Yapıtlarına bakıldığında yazarımızın inatçı bir adam olduğu anlaşılıyor, diyordu Sırp; katır kadar inatçıydı, keçi kadar inatçıydı ve bir Sicilya öğleden sonrasının en hüzünlü saatlerinde Fas'a yolculuk etme kararı almışsa, o rezervasyonu gerçek adı yerine yanlışlıkla Archimboldi adı altında yaptırmış olması hiçbir şeyi değiştirmezdi. Ertesi gün bileti satın almak için şahsen seyahat acentesine gitmediğini, gerçek adıyla yani pasaportunda yazan isimle bilet almadığını ve binlerce bekâr erkeğin, her gün Kuzey Afrika ülkelerine uçan bekâr Almanların arasına karışıp Afrika'ya doğru yola çıkmadığını düşünmek için geçerli bir neden yoktu.

Yaşlı ve yalnız, diye düşündü Pelletier. Kendi başına seyahat eden binlerce yaşlı Alman'dan biri. Bir *machines célibataire*[2]. Aniden yaşlanan bir bekâr veya ışık hızıyla yaptığı seyahatten dönüp diğer bekârların yaşlanıp tuz yığınına döndüğünü keşfeden bir bekâr. Binlerce, yüz binlerce *machines célibataires* her gün *Spaghetti al pomodoro* yiyip Chianti veya mandalina likörü içerek Alitalia'yla amniyotik denizi geçiyor, gözleri yarı kapalı ve emekliler için cennetin İtalya veya Avrupa'daki herhangi bir yer olmadığına eminler.

2 Marcel Duchamp'ın *The Bride Stripped Bare by Her Bachelors* tablosunun alt kısmına verdiği isim. (yay.n.)

Yaşlı bekârlar fillerin mezarlığına, Afrika'daki veya Amerika'daki havaalanlarına uçuyor. Işık hızıyla gidilen büyük mezarlıklar. *Neden böyle düşündüğümü bilmiyorum*, diye düşündü Pelletier. *Duvarda lekeler ve ellerde lekeler*, diye düşündü Pelletier ellerine bakarak. Kahrolası Sırp.

Sonunda Pelletier ve Espinoza, Sırp'ın yaklaşımındaki kusurları kabullenmek zorunda kaldı. Araştırmalara, edebi eleştirilere, yoruma dayanan denemelere ve hatta gayriresmî kitapçıklara ihtiyaç var ama bilimkurguyla yarı bitmiş polisiye roman melezi bu çalışma olmaz, dedi Espinoza ve Pelletier ona tamamen hak verdi.

Yaklaşık aynı dönemde, 1997'nin başlarında, Norton hayatında bir değişiklik yapma ihtiyacı duydu. Tatile çıkmak, İrlanda'yı veya New York'u ziyaret etmek, Espinoza'dan ve Pelletier'den uzaklaşmak istiyordu. İkisini birden Londra'ya çağırdı. Pelletier bu görüşmenin ciddi sonuçları olacağını düşünmüyordu, en azından geri dönülemez sonuçları olacağını düşünmüyordu, sakindi, söylenecekleri dinlemeye hazırdı ve söyleyecek çok az şeyi vardı. Espinoza'ysa tam aksine, en kötüsüyle karşılaşmaktan korkmuştu, (Norton'ın ikisini çağırmasının sebebinin Pelletier'yi tercih ettiğini söylemek olduğunu düşünüyordu, kadın kendisini hâlâ arkadaşı olarak gördüğünü söyleyerek Espinoza'yı teselli edecek ve belki de yaklaşan düğünde nikah şahitleri olmasını isteyecekti.)

Norton'un dairesine ilk gelen Pelletier oldu. Bir sorun olup olmadığını sordu. Norton, Espinoza da gelene kadar beklemeyi tercih ettiği yanıtını verdi, aynı konuşmayı iki kere yapmak istemiyordu. Söylenecek başka bir şey olmadığı için havadan sudan konuştular. Pelletier sonunda isyan ederek konuyu değiştirdi. Bunun üzerine Norton, Archimboldi'den bahsetmeye başladı. Bu yeni konu başlığı Pelletier'yi oyalamaya yetti. Yine Sırp'ı düşündü; yine zavallı yazarı, yaşlı, yalnız ve insan sevmez Archimboldi'yi düşündü, yine Norton'un hayatına girmesinden önceki boşa geçen yıllarına yandı.

Espinoza gecikmişti. *Hayat boktan,* diye düşündü Pelletier kasvet içinde. Ve sonra: *Eğer bir ekip olmasaydık, o benim olurdu,* diye düşündü. Ve Sonra: *Eğer aramızda karşılıklı bir anlayış ve arkadaşlık ve sevgi ve ittifak olmasaydı, o benim olurdu.* Ve biraz sonra: *Eğer tüm bunlar olmasaydı zaten onunla tanışamamış olurdum.* Ve: *Archimboldi'ye olan ilgimiz arkadaşlığımızdan kaynaklanmadığına ve ikimiz de birbirimizden ve diğerlerinden bağımsız olarak Archimboldi'yle ilgilendiğimize göre, onunla yine de tanışabilirdim.* Ve: *Benden nefret edebilir, beni sıkıcı, soğuk, kendini beğenmiş, kibirli, entelektüel bir elitist olarak görebilirdi. Entelektüel elitist* tabiri Pelletier'yi eğlendiriyordu. Espinoza gecikmişti. Norton çok sakindi. Aslında Pelletier de sakin görünüyordu ama görüntüsü, hissettiklerini yansıtmaktan uzaktı.

Norton, Espinoza'nın geç kalmasında garip bir yan olmadığını söyledi. "Uçaklar rötar yapar," dedi. Pelletier, Espinoza'nın uçağının alev aldığını, Madrid havaalanındaki piste çakıldığını hayal etti.

"Belki televizyonu açmalıyız," dedi kadına.

Norton adama bakıp gülümsedi. "Ben asla televizyonu açmam," dedi gülümseyerek, Pelletier'nin bunu bilmiyor olmasına şaşırmıştı. Pelletier elbette bunu biliyordu ama kendinde, aklından geçenleri söyleyecek cesareti bulamadı: Haberleri izleyip havaalanına çakılmış bir uçak var mı yok mu bakalım.

"Televizyonu açabilir miyim?" diye sordu.

"Elbette," dedi Norton ve Pelletier televizyonun düğmelerine doğru eğilirken televizyonun camında kadının yansımasını gördü; ışıl ışıldı, çok doğaldı, bir fincan çay hazırlıyor veya bir odadan diğerine geçip ders verirken kullandığı kitaplardan birini yerine kaldırıyor, telefona yanıt verip Espinoza olmayan biriyle konuşuyordu.

Televizyonu açtı. Farklı kanallarda dolaştı. Ucuz giysiler giymiş sakallı bir adam gördü. Zencilerin yolun kenarında yürüdüklerini gördü. Takım elbiseli ve kravatlı, yavaş konuşan iki adam gördü, ikisi de bacak bacak üstüne atmıştı, ikisi de arkalarında belirip kaybolan haritaya bakıyordu. Şişman bir kadının konuştuğunu gördü, şöyle diyordu kadın: "Kızı... fabrika... toplantı... doktorlar... kaçınıl-

maz," ve sonra yüzünde buruk bir gülümsemeyle kameraya bakıp başını öne eğiyordu. Pelletier, Belçikalı bir bakanın yüzünü gördü. Pistin yanındaki dumanı tüten uçak enkazını gördü, kalıntıların etrafı ambulanslar ve itfaiye araçlarıyla sarılmıştı. Hâlâ telefonda olan Norton'a seslendi.

"Espinoza'nın uçağı düşmüş," dedi Pelletier alçak sesle ve Norton televizyona bakmak yerine adama baktı. Alevler içindeki uçağın İspanyol uçağı olmadığını anlamak kadının birkaç saniyesini almıştı. İtfaiyecilere ve kurtarma ekiplerine ek olarak, kimi topallayan kimi battaniyelere sarılmış yolcuların da uçaktan uzaklaştıkları görülüyordu, yüzlerinden korku veya şok yüzünden sersemledikleri okunuyordu ama anlaşılan yaralanmamışlardı.

Yirmi dakika sonra Espinoza geldi ve öğle yemeği sırasında Norton, Espinoza'ya Pelletier'nin onun düşen uçakta olduğunu zannettiğini anlattı. Espinoza gülse de Pelletier'ye, Norton'un dikkatinden kaçan ama Pelletier'nin hemen yakaladığı garip bir bakış fırlattı. Her ne kadar Norton onlarla tesadüfen karşılaşmış, Londra'ya gelmelerini bizzat kendisi istememiş ve her şey son derece normalmiş gibi davranıyor olsa da, hüzünlü bir yemekti. İki erkek de, daha kadın herhangi bir şey söylemeden ne söyleyeceğini tahmin etmişti: Norton ikisiyle de ilişkisini sona erdirmek istiyordu, en azından şimdilik. Gösterdiği gerekçe, düşünme ve kafasını toplama ihtiyacıydı. Ardından ikisiyle de arkadaşlığını kesmeyi istemediğini dile getirdi. Yalnızca biraz düşünmeye ihtiyacı vardı.

Espinoza tek bir soru bile sormadan Norton'un açıklamasını kabullendi. Pelletier bu kararın eski kocasıyla bir ilgisinin olup olmadığını sormak istediyse de Espinoza'yı örnek alıp susmayı tercih etti. Yemekten sonra, Norton'un arabasıyla Londra'yı turladılar. Pelletier, Norton'un yüzündeki alaycı ifadeyi görene kadar arka koltuğa geçmekte ısrar etti, sonra herhangi bir yerde oturabileceğini söyledi ve sonuçta arka koltukta oturdu.

Cromwell Yolu'ndan geçtikleri sırada Norton, o gece ikisiyle birden yatmasının belki de en mantıklı seçenek olduğunu söyledi. Bu sözü şaka olarak, daha doğrusu eski bir şakanın devamı olarak gören Espinoza güldü ama Pelletier, Norton'un şaka yaptığından emin değildi; kendisinin üçlü ilişkiye katılmaya hazır olduğundansa hiç emin değildi. Sonra, güneşin batışını izlemek için Kensington Bahçeleri'ndeki Peter Pan heykelinin yanına gittiler. Dev meşe ağacının dibindeki banka oturdular, orası Norton'un favori yeriydi, çocukluğundan beri oraya çekildiğini hissederdi. Başlangıçta çimenlere uzanmış insanlar vardı ama yavaş yavaş etrafları boşaldı. Çiftler veya şık giyimli kadınlar yanlarından geçip Serpentine Galerisi'ne veya Albert Memorial'a yürüyor, diğer yöndense kollarının altına sıkıştırdıkları gazetelerle erkekler ve bebek arabalarını ittirerek Bayswater Yolu'na giden anneler geliyordu.

Güneş batarken, İspanyolca konuşan genç bir çiftin Peter Pan heykeline yaklaştığını gördüler. Kadının saçları siyahtı ve çok güzeldi, Peter Pan'ın bacağına dokunmak istermişçesine uzandı. Yanındaki adam uzun boyluydu, sakalı ve bıyığı vardı, cebinden bir not defteri çıkarıp bir şeyler karaladı. Ardından yüksek sesle şöyle dedi:

"Kensington Bahçeleri."

Kadın artık heykele değil göle bakıyordu, daha doğrusu, gölle patikayı birbirinden ayıran otların arasında hareket eden bir şeye takılmıştı gözleri.

"Neye bakıyor?" diye sordu Norton Almanca.

"Sanırım bir yılana," dedi Espinoza.

"Burada yılan olmaz!" dedi Norton.

O zaman İspanyol kadın, adama seslendi: "Rodrigo, gel de şuna bak," dedi. Adam onu duymamış gibi davrandı. Not defterini deri ceketinin cebine kaldırmış, Peter Pan heykelini inceliyordu. Kadın yere eğildi ve yaprakların arasındaki bir şey, nehre doğru kaydı.

"Gerçekten bir yılan galiba," dedi Pelletier.

"Ben de öyle dedim," dedi Espinoza.

Norton herhangi bir şey söylemedi ama daha iyi görebilmek için ayağa kalktı.

O gece Pelletier ve Espinoza, Norton'un oturma odasında birkaç saat uyudu. Yatağa dönüşen kanepe ve halı emirlerine amade olsa da uyumakta güçlük çektiler. Pelletier konuşmayı, uçak kazası meselesini Espinoza'ya açıklamayı denediyse de Espinoza açıklamaya gerek olmadığını, her şeyi anladığını söyledi.

Sabahın dördünde ortak bir kararla ışıkları açıp kitap okumaya başladılar. Pelletier, ilk kadın empresyonist olarak kabul edilen Berthe Morisot'nun çalışmalarını anlatan bir kitaba göz attıysa da kısa sürede kitaptan duvara fırlatmak isteyecek kadar sıkıldı. Espinoza'ysa, Archimboldi'nin son romanı *Kafa*'yı çantasından çıkarmış ve kenarlara aldığı notları gözden geçirmeye başlamıştı. Bu notlar, Borchmeyer'in editörlüğünü yaptığı akademik dergide yayımlanmasını planladığı denemenin özünü oluşturuyordu.

Espinoza'nın, Pelletier tarafından da desteklenen tezi, bu son romanla Archimboldi'nin edebi macerasının tamamlanmaya başlamış olduğu yönündeydi. "*Kafa*'dan sonra piyasada yeni kitaplar olmayacak," dedi Espinoza. Bir diğer Archimboldici, Dieter Hellfeld ise bu görüşün yazarın yaşı dışında hiçbir temele dayanmadığını belirterek Archimboldi, *Demiryollarının Mükemmelliği* kitabını yayımladığında da aynı şeylerin söylendiğini hatırlattı; Berlinli birkaç profesör, *Bitzius*'tan sonra bile bunu söylemişti.

Sabah beşte Pelletier duş aldı ve kahve yaptı, altıda uykuya daldı ve altı buçukta berbat bir halde uyandı. Yediye çeyrek kala oturma odasını toplayıp bir taksi çağırdılar.

Espinoza bir veda notu yazdı. Pelletier nota baktı ve birkaç saniye düşündükten sonra kendisi de bir not bırakmaya karar verdi. Daireden çıkmadan önce Espinoza'ya, duş almak isteyip istemediğini sordu. Madrid'de duş alırım, diye yanıtladı Espinoza. Orada sular daha iyi. Doğru, dedi Pelletier ama bu yanıtın aptalca olduğunu düşünmüştü. Ardından ikisi birlikte hiç ses çıkarmadan daireden ayrıldılar ve daha önce sayısız kere yaptıkları gibi havaalanında kahvaltı ettiler.

Uçakla Paris'e dönerken Pelletier açıklanamaz bir şekilde kendini önceki gece duvara fırlatmak istediği Berthe Morisot kitabını düşünürken buldu. *Neden*, diye sordu kendi kendine. Berthe Morisot'yu mu sevmemişti yoksa kadının geçici olarak bile olsa sembolize ettiği şeyleri mi? Aslında, Berthe Morisot'yu sevdiğini kavradı. O anda kitabı alanın Norton olmadığını, Paris'ten Londra'ya hediye paketi yapılmış kitapla seyahat edenin kendisi olduğunu, Norton'un hayatında ilk kez Berthe Morisot çalışmalarını o kitap sayesinde gördüğünü, baş başa kitabı inceledikleri zamanı, kadının boynuna masaj yapıp ona resimleri tek tek anlatışını hatırladı. Kadına kitabı verdiği için pişman mıydı? Hayır, elbette hayır. Ressamın, ayrılıklarıyla bir ilgisi var mıydı peki? Hayır, bunu düşünmek bile saçmaydı. O zaman neden kitabı duvara fırlatmak istemişti? Daha da önemlisi: Neden Berthe Morisot'yu ve kitabı ve Norton'un boynunu düşünüyor ama o gece Norton'un dairesinde vücut bulmayan ama bir vudu büyücüsünün ulumaları gibi havada dolanan üçlü ilişki ihtimalini düşünmekten özenle kaçınıyordu?

Madrid'e giden uçaktaki Espinoza'ysa, Pelletier'nin aksine Archimboldi'nin son romanını düşünüyordu çünkü kendisi haklıysa –ki haklı olduğuna inanıyordu– Archimboldi başka roman yazmayacaktı. Tüm bunları ve alevler içindeki uçağı ve Pelletier'nin gizli arzularını (orospu çocuğu sadece işine geldiğinde moderndi) düşündü ve pencereden uçağın motoruna bakıp bir an evvel Madrid'e dönmeyi diledi.

Pelletier ve Espinoza bir süre birbirlerini aramadı. Pelletier arada bir Norton'u arıyordu ama sohbetleri, nasıl söylemeli, donuklaşmıştı; sanki ilişkilerini ayakta tutan tek şey görgü kurallarıydı. Ama Morini'yi eskisi kadar sık arıyordu çünkü onunla arasındaki ilişki eskiden nasılsa hâlâ öyleydi. Espinoza için de aynısı geçerliydi ama Norton'un söylediklerinde ciddi olduğunu kavraması biraz daha uzun sürdü. Morini'yse doğal olarak bir şeylerin yanlış gittiğini fark etti ama başkalarının özel hayatına saygı duyduğundan

veya arada bir onu pençelerine alan garip ve acı verici tembellikten ötürü hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi davranmayı tercih etti ve bu hareketiyle Pelletier ve Espinoza'yı kendine minnettar bıraktı.

Espinoza ve Pelletier ikilisinden pek çok açıdan korkan Borchmeyer bile, ikisiyle yaptığı yazışmalardan bir şeylerin değiştiğini anladı, bir zamanlar paylaştıkları metodolojiden bahsederken üstü kapalı imalarda bulunuyor, ufak çekingenlikler gösteriyor ve yöntemlerine karşı zayıf da olsa varlıkları hissedilen şüpheler (karakter yapıları nedeniyle bu şüphelerin ifade edilişi son derece zarifti) sergiliyorlardı.

Derken Berlin'deki Alman Dili ve Kültürü toplantısına, Stuttgart'taki 20. Yüzyıl Alman Edebiyatı Kongresi'ne, Hamburg'daki Alman Edebiyatı Sempozyumu'na ve Mainz'deki Alman Edebiyatı Konferansı'na sıra geldi. Norton, Morini, Pelletier ve Espinoza, Berlin toplantısına katıldı ama şu ya da bu nedenle dördü sadece bir kez, o da kahvaltıda bir araya gelebildiler, etrafları jambon ve tereyağı için savaşan Almancacılarla çevriliydi. Pelletier, Espinoza ve Norton kongreye katıldı ve nasıl Espinoza, Schwarz'la görüş teatisinde bulunurken Pelletier, Norton'la baş başa konuşmayı başardıysa Norton'la konuşma sırası Espinoza'ya geldiğinde, Pelletier de zariflik gösterip, Dieter Hellfeld'le konuşmaya giderek onları baş başa bıraktı.

Bu sefer Norton, arkadaşlarının birbirleriyle konuşmamak ve hatta birbirlerinin yakınında olmamak için ellerinden geleni yaptıklarını fark etti, bu durum, aralarındaki uçurumdan kendini sorumlu tutan kadını kötü etkiledi.

Hamburg'daki sempozyuma sadece Espinoza ve Morini katıldı; zaten Hamburg'da olduklarından ve vakit öldürmeleri gerektiğinden, Bubis Yayınevi'ne gidip Schnell'e saygılarını sundular ama bir buket gül getirdikleri Bayan Bubis'i göremediler çünkü kadın Moskova'ya gitmişti. Ne kadın ama, dedi Schnell, bu enerjiyi nereden bulduğunu bilmiyorum. Ardından Espinoza ve Morini'nin abartılı buldukları bir kahkaha attı. Yayınevinden ayrılmadan önce gülleri Schnell'e verdiler.

Mainz'daki konferansaysa sadece Pelletier ve Espinoza katıldı ve bu sefer buluşup kartlarını açık oynamaktan başka seçenekleri yoktu. Başlangıçta doğal olarak birbirlerinden uzak durmaya çalıştılar ama karşılaştıklarında son derece kibar davranıyorlardı ve sonunda oturup konuşmaktan başka seçenekleri kalmadı. Bu olay otelin barında, gecenin geç saatlerinde gerçekleşti; içeride tek bir garson vardı; uzun, sarışın, uykulu bir oğlan olan en genç garsondu bu.

Pelletier barın bir ucundaydı Espinoza ise diğer ucunda. Derken bar boşalmaya başladı ve sadece ikisi kaldığında Pelletier kalkıp Espinoza'nın yanına oturdu. Konferansı tartışmayı denediler ama birkaç dakika sonra bu zoraki konuşmaya devam etmek veya devam ediyormuş gibi davranmak ikisine de saçma geldi. Bir kere daha ilk adımı atan, güven ve gönül alma sanatında daha donanımlı olan Pelletier oldu. Norton'un nasıl olduğunu sordu. Espinoza bilmediğini itiraf etti. Ardından kadını arada bir aradığını ama kendini bir yabancıyla konuşuyormuş gibi hissettiğini söyledi. (Aslında cümlenin Pelletier'nin müdahalesiyle bu hale geldiğini söylemek gerekiyor çünkü kendini bazen zekice olmayan tekrarlarla ifade etme eğiliminde olan Espinoza, Norton'u tarif ederken yabancı kelimesini değil, "meşgul" ve "zihni başka yerde" tabirlerini kullanmıştı.) Bir süre Norton'un dairesindeki telefon üstüne konuştular. Bir yabancının beyaz eli beyaz telefonun beyaz ahizesini tutuyordu. Ama hayır, kadın bir yabancı değildi. İkisi de onunla yattığına göre o kadar da yabancı olamazdı. Ah beyaz kalçalar, kalçacıklar, diye mırıldandı Espinoza. Pelletier bu sözün bir klasikten alıntı olduğunu varsaydı ama herhangi bir yorum yapmadan Espinoza'ya bundan sonra düşman olup olmayacaklarını sordu. Bu soru Espinoza'yı şaşırtmış gibiydi, sanki bu ihtimal hiç aklına gelmemişti.

"Bu söylediğin çok saçma, Jean-Claude," dedi ama yanıt vermeden önce uzun uzun düşündüğü Pelletier'nin dikkatinden kaçmadı.

Gece sona ererken ikisi de sarhoştu ve genç garsonun bardan çıkmalarına yardım etmesi gerekti. Pelletier'nin en net hatırladığı şey, birini bir tarafına diğerini öbür tarafına alıp onları dışarı taşıyan ve lobideki asansöre ulaşmalarını sağlayan garsonun gü-

cüydü. Sanki Espinoza ve o, on beş yaşından büyük olmayan cılız çocuklardı ve kıdemli garsonlar evlerine çoktan gitmişken kapanış saatine kadar çalışan genç Almanın güçlü kollarına yığılmışlardı. Yüzüne ve kaslı yapısına bakılacak olursa oğlan taşradandı veya bir işçiydi. Pelletier o geceye dair bir de fısıltıyı andıran ama sonradan bir tür kahkaha olduğunu anladığı sesi, çiftçi garson tarafından taşınan Espinoza'nın kıkırdamayı andıran temkinli kahkahasını hatırlıyordu. Sanki durumları sadece saçma olmakla kalmıyordu, o sarhoşluk aynı zamanda itiraf edilmeyen acıların dışarı dökülmesini sağlayan bir vananın açılmasını sağlamıştı.

Bir gün, Norton'u son ziyaretlerinden neredeyse üç ay sonra, biri diğerini arayıp Londra'da bir haftasonu geçirmeyi teklif etti. Telefonu açanın Pelletier mi Espinoza mı olduğu belli değil. Teoride daha güçlü sadakat ve arkadaşlık duygularına sahip olan aramış olmalı -ki bu örnekte ikisi aynı anlama geliyor- ama ne Pelletier ne de Espinoza da erdemler konusunda güçlü duygular beslemiyordu. İkisi de lafa gelince bunlardan bahsetmekten kaçınmazdı elbette ama sıra eyleme geldiğinde, ne arkadaşlığa ne sadakate inanıyorlardı. Tutkuya inanırlardı, halk mutluluğu da denilen sosyal mutluluğun melez bir biçimine inanırlardı (ikisi de, arada bir ihmal etseler de sola oy verirdi) ve insanın kendi kaderini yaratmasının mümkün olduğuna inanırlardı.

Önemli olan şu ki, biri diğerini aradı ve aranan kişi teklifi kabul edince bir cuma günü öğleden sonra Londra havaalanında buluştular. Taksiye binip otele doğru yola çıktılar ve sonra başka bir taksiye binip akşam yemeğine çok az kala (Jane&Chloe'de üç kişilik rezervasyon yaptırmışlardı) Norton'un dairesine gittiler.

Taksi şoförüne parasını ödedikten sonra kaldırımda durup pencerelere baktılar. İçeride ışık vardı. Taksi uzaklaşırken Liz'in silüetini, o sevgili silüeti gördüler ve derken hijyenik ped reklamını mahveden iğrenç koku misali pencerede beliren erkek silüeti, donup kalmalarına yol açtı; Espinoza elinde bir buket çiçek, Pelletier ise iyi kâğıda sarılmış Jacob Ebstein kitabıyla öylece kalakaldı. Ama üst kattaki

pandomim, o noktada sona ermedi. Pencerelerden birinden görünen Norton'un silüeti, karşısındakine el kol hareketleriyle kabullenmek istemediği bir şeyler anlatıyordu. Diğer penceredeki erkek silüeti iki izleyicinin dehşete düşmüş bakışları altında hulahop çevirir gibi bir hareket yaptı veya en azından Pelletier ve Espinoza'ya hulahop çevirmeyi andıran bir hareket yaptı, önce kalçası sonra bacakları, gövdesi ve en son boynu alaycılık ve ironi içeren bir dalgalanmayla sarsıldı. Eğer perdelerin arkasındaki adam soyunmuyorsa veya erimiyorsa, ki ikisi de muhtemel değildi, bu hareket ya da hareketler dizisi sadece alaycılık değil zalimlik de içeriyor demekti. Kontrol ondaydı, dairedeki güçlü kişi, kaslı, uzun ve hulahopçu taraf oydu.

Yine de Liz'in silüetinde bir gariplik vardı. İkisi de kadını tanıdıklarını, hatta iyi tanıdıklarını düşünürlerdi ve onların tanıdığı Norton, kendi evinde bu tür gövde gösterilerine izin verecek biri değildi. Yani, diye düşündüler, adamın silüetinin hulahop çevirmiyor veya Liz'e hakaret etmiyor olması mümkündü, belki de kahkaha atıyordu, kadınla birlikte başka bir şeye gülüyordu. Ama Liz'in silüeti hiç de kahkaha atıyormuş gibi değildi. Derken adamın silüeti kayboldu, belki kitaplara bakmaya belki de banyoya veya mutfağa gitmişti, belki kahkahalar atmayı sürdürerek kanepeye oturmuştu, ve tam o sırada Norton'un silüeti pencereye yaklaştı, perdeleri ittirip pencereyi açtı. İngiliz'in gözleri, gece havasını solumaya ihtiyacı varmış gibi kapalıydı. Ve sonra gözlerini açıp aşağı baktı ve aşağı, boşluğa bakmasıyla beraber onları gördü.

Taksiden yeni inmiş gibi ellerini sallayıp kadını selamladılar. Espinoza çiçek buketini, Pelletier kitabını salladı ve sonra Norton'un şaşkın bakışlarına aldırmadan binanın kapısına yürüyüp Liz'in onları içeri almasını beklediler.

Her şey için çok geç olduğuna emindiler. Konuşmaksızın merdivenleri çıkarken bir kapının açıldığını duydular ve kadını görmeseler de Norton'un varlığını apartmanın içinde hissettiler. Bina Hollanda tütünü kokuyordu. Kapıya yaslanan Norton, uzun zaman önce ölmüş iki arkadaşının denizden dönenen hayaletlerini görüyormuş

gibi baktı onlara. Oturma odasında onları bekleyen adam daha gençti, 60'larda değil, 70'lerde, hatta 70'lerin ortalarında doğmuş olmalıydı, yakası sarkmış dik yakalı bir kazak, taşlanmış kot ve spor ayakkabı giymişti. Norton'un öğrencilerinden ya da stajyer öğretmenlerden biri gibi görünüyordu.

Norton gencin adının Alex Pritchard olduğunu söyledi. Bir arkadaştı. Pelletier ve Espinoza genç adamla tokalaşıp yüzlerindekinin acınası birer gülümseme olacağını bile bile gülümsediler. Pritchard gülümsemedi. İki dakika sonra salona geçmiş, hiç konuşmadan viski içiyorlardı. Portakal suyu içen Pritchard, Norton'un yanına oturmuş ve bir kolunu kadının omzuna atmıştı, kadın başlangıçta bu harekete aldırmış görünmedi (aslında Pritchard'ın uzun kolu kanepenin arkasındaydı ve örümceklerin veya piyanistlerinki kadar uzun olan parmakları arada bir Norton'un bluzuna dokunuyordu) ama dakikalar geçtikçe Norton daha fazla tedirgin oldu ve mutfakla yatak odasına yaptığı seyahatler sıklaştı.

Pelletier sohbet etmeyi denedi. Birkaç konu ortaya attı. Filmlerden, müzikten, yeni tiyatro oyunlarından bahsetti ama çabaları Pritchard'dan ve onun suskunluğuna ayak uydurmuş görünen Espinoza'dan herhangi bir karşılık görmedi. En azından Pritchard'ın suskunluğu gözlemcilere özgü bir suskunluktu, hem dalgın hem dikkatliydi; Espinoza'nın suskunluğuysa gözlemlenenin suskunluğuydu, sefalet ve utanca gömülmüş bir sessizlikti. Aniden, sonradan hiçbiri konuyu kimin açtığını hatırlamasa da, Archimboldi araştırmalarından bahsetmeye başladılar. Yazardan ilk bahseden, büyük ihtimalle, mutfaktan onlara seslenen Norton'du. Pritchard kadının geri dönmesini bekledikten sonra bir kere daha kolunu kanepenin arkasından uzatıp örümcek parmaklarını Norton'un omzuna sürterek Alman edebiyatının işe yaramaz olduğu yönündeki düşüncesini dile getirdi.

Norton biri çok komik bir şaka yapmışçasına yüksek sesle kahkaha attı. Pelletier, Pritchard'a Alman edebiyatını bilip bilmediğini sordu.

"Çok az biliyorum," diye karşılık verdi genç.

"O zaman siz bir ahmaksınız," dedi Espinoza.

"Veya en azından cahilin birisiniz," dedi Pelletier.

"Her koşulda tam bir *badulaque*'siniz," dedi Espinoza.

Espinoza, *badulaque* kelimesini İspanyolca söylemişti ve Pritchard bu kelimenin ne anlama geldiğini bilmiyordu. Norton da kelimeyi anlamadığı için, anlamını öğrenme isteğini dile getirdi.

"Bir *badulaque*," dedi Espinoza, "kendi kendiyle çelişen, tutarsız biridir. Bu kelime budalalar için kullanılabilir ama tutarlı budalaların da var olduğu düşünülecek olursa *badulaque* ancak tutarsız budalalar için kullanılabilecek bir tabirdir."

"Bana hakaret mi ediyorsunuz?" diye sordu Pritchard.

"Kendinizi hakarete uğramış hissediyor musunuz?" diye sordu soğuk terler dökmeye başlayan Espinoza.

Pritchard portakal suyundan bir yudum aldı ve kendini hakarete uğramış hissettiğini söyledi. Evet, gerçekten hakarete uğramış hissediyordu.

"O zaman bir probleminiz var, beyefendi," dedi Espinoza.

"Tam bir *badulaque* tepkisi," diye ekledi Pelletier.

Pritchard kanepeden kalktı. Espinoza da koltuktan kalktı. Norton, "Bu kadar yeter, çocuk gibi davranıyorsunuz," dedi. Pelletier gülmeye başladı. Pritchard, Espinoza'nın yanına gidip neredeyse orta parmağı kadar uzun olan işaret parmağıyla göğsünü dürttü. Bir kere, iki kere, üç kere vurdu, bir yandan da şöyle diyordu:

"Bir: Bana hakaret etmeniz hoşuma gitmedi. İki: Beni budala yerine koymanız hoşuma gitmedi. Üç: Bir İspanyol'un benimle dalga geçmesi hoşuma gitmedi. Dört: Bana söyleyeceğiniz başka bir şey varsa dışarıda hesaplaşabiliriz."

Espinoza, Pelletier'ye bakıp, elbette Almanca, ne yapması gerektiğini sordu.

"Dışarı çıkma," dedi Pelletier.

"Alex, git buradan," dedi Norton.

Pritchard ise, aslında kimseyi dövmek gibi bir niyeti olmadığı için, Norton'un yanağına bir öpücük kondurdu ve diğerlerine hiçbir şey söylemeden daireden ayrıldı.

O gece üçü birlikte Jane&Chloe'ye gidip yemek yediler. Başlangıçta canları sıkkındı ama yemek ve şarap neşelerini yerine getirdi, daireye dönerken kahkahalar atıyorlardı. Yine de ikili, Norton'a Pritchard'ın kim olduğunu sormaya isteksizdi, kadın da tatsız gencin kimliğine açıklık getirecek hiçbir şey söylemedi. Tam aksine, yemeğin sonlarına doğru kendilerinden ve arkadaşlıklarını yok etmeye ne kadar yaklaştıklarından bahsetmeye başladılar.

Cinselliğin fazlasıyla muhteşem (gerçi bu sıfatı kullanır kullanmaz pişman oldular) olduğunda hemfikirdiler ama duygusal ve entelektüel bir yakınlaşmaya dayanan arkadaşlıklarının önünü kesecek kadar değil. Pelletier de Espinoza da sırayla, kendileri için ideal olanın ve Norton için de ideal olduğunu düşündükleri şeyin, kadının ikisinden birini seçmesi olduğunu dile getirdi. Birimizi seçmelisin, dedi Espinoza; ne olursa olsun bu karar kadının, Norton'un ellerindeydi ve dilediği zaman, kendisi ne zaman uygun görürse verebileceği bir karardı. İsterse hiçbir zaman bu kararı vermeyebilir, talepleri elinin tersiyle savuşturur, erteler, ihmal eder veya kararı vermek için ölüm döşeğine yatmayı bekleyebilirdi; Espinoza ve Pelletier'nin umurunda olmazdı çünkü Liz onları arafta tutsa bile hâlâ ona eskisi gibi âşıktılar, âşık oldukları dönemde nasıl hissediyorlarsa öyle hissediyorlardı ve ikisinden birini seçtiğinde veya, eğer dileği o yönde olursa, ikisini de seçmediğinde de onu sevmeye devam edeceklerdi, elbette bu son seçenek diğerlerinden daha acı bir gelecek anlamına geliyordu. Ama söz konusu ikili için, bu ortak bir acı olacaktı. Norton tüm bunlara, hiç şüphesiz kısmen retorik ama kabul edilebilir bir soruyla karşılık verdi: Kendisi seçeneklerini değerlendirirken, ikisinden biri, örneğin Pelletier, aniden, kadından daha genç ve güzel olan bir öğrencisine âşık olursa ne olacaktı? O zaman kadın bu gece yaptıkları anlaşmayı bozulmuş kabul edip otomatik olarak Espinoza'dan da mı vazgeçmeliydi? Yoksa geriye kalan sadece o olduğundan İspanyol'u mu seçmeliydi? Bu soruya Pelletier de Espinoza da böyle bir ihtimalin çok düşük olduğu karşılığını verdiler. Her koşulda kadın ne dilerse yapabilir, isterse rahibe bile olabilirdi.

"İkimizin de yegâne arzusu seninle evlenmek, seninle yaşamak, seninle çocuk sahibi olmak, seninle yaşlanmak ama hayatlarımızın bu aşamasında önemli olan tek şey, dostluğunu kaybetmemeyi başarmamız."

O geceden sonra, Londra yolculukları yeniden başladı. Bazen Espinoza kadının ziyaretine geliyordu, bazen Pelletier ve arada bir ikisi birden geliyorlardı. İkisi birden geldiğinde her zaman aynı yerde, Middlesex Hastanesi yakınlarındaki Foley Sokağı'nda, ufak, konforsuz bir otelde kalıyorlardı. Norton'un dairesinden ayrıldıktan sonra, genelde hiç konuşmadan otellerine yürürlerdi, yorgun olurlardı çünkü bu ziyaretlerde sergilemeleri gerektiğine inandıkları neşe ve enerji onları tüketmiş olurdu. Çoğu kez köşedeki sokak lambasının altında durur ve ambulansların gelip gidişini izlerlerdi. İngiliz hemşireler ciğerlerinin yettiğince bağırarak konuşsa da, ikilinin durduğu yerden boğuk mırıltılar dışında hiçbir şey duyulmazdı.

Bir gece, hastanenin her zamankinden sessiz olan kapısını izledikleri sırada, neden birlikte Londra'ya geldikleri zamanlarda ikisinin de Liz'in dairesinde kalmadığını sordular kendilerine. Görgü kuralları gereği, diye cevapladılar bu soruyu ama ikisi de artık o tür nezaket gösterilerine inanmıyordu. Ve kendilerine, başlangıçta tereddütle de olsa, gittikçe artan bir hararetle, neden üçünün birlikte yatmadığını sordular. O gece hastanenin kapılarından hastalıklı yeşil bir ışık sızıyordu, yarı şeffaf, havuz aydınlatmalarını andıran bir ışıktı ve müstahdemlerden biri, kaldırımda park etmiş arabaların hemen önünde durmuş sigarasını tüttürüyordu. Arabalardan birinin farları açıktı, sığınaklardakini andıran sarı bir ışık –ama herhangi bir sığınak değildi söz konusu olan, bu ışığın sarısı, nükleer savaş sığınaklarındaki gibi– belirsizliklerle dolu, soğuk, çaresiz ve dünyadan kopuktu.

Bir gece Paris'ten veya Madrid'den, Norton'u aradıklarında bu konuyu açtılar. Ne şaşırtıcı ki Norton da kendi kendine bir süredir aynı soruyu sorduğunu söyledi.

"Aklımızdan geçse de bu öneriyi asla gündeme getirmedik," dedi telefondaki kişi.

"Biliyorum," dedi Norton. "Korkuyorsunuz. İlk hareketi benim yapmamı bekliyorsunuz."

"Bilmiyorum," dedi telefondaki kişi. "Belki o kadar basit değildir."

Daha sonra Pritchard'ı birkaç kere daha gördüler. Kaba saba genç, ilk gördükleri zamanki kadar tatsız değildi; gerçi sonraki hiçbir karşılaşmaları kabalığa veya tatsızlığa yer bırakacak kadar uzun sürmedi. Örneğin Espinoza, Norton'un dairesine girerken dışarı çıkan Pritchard'la karşılaştı; Pelletier de onunla bir kere, merdivende karşılaşmıştı. Bu son karşılaşma, kısa olmasına karşın, anlamlıydı. Pelletier, Pritchard'a selam vermişti. Pritchard da Pelletier'ye selam vermiş ve birbirlerini birkaç adım geçtiklerinde, Pritchard dönüp Pelletier'ye seslenmişti.

"Bir öğüt ister misin?" diye sorduğunda tedirgin olan Pelletier, genç adamı süzmüştü. "Öğüt istemediğini biliyorum yaşlı adam ama yine de söyleyeceğim: Dikkatli ol," demişti Pritchard.

"Neye karşı?" diye sormuştu Pelletier.

"Medusa'ya karşı," demişti Pritchard. "Medusa'ya karşı dikkatli ol." Ve sonra, merdivenden inmeyi sürdürmeden hemen önce eklemişti: "Onu ellerine aldığın zaman paramparça olacaksın."

Pelletier bir süre yerinden kımıldayamamış, Pritchard'ın ayak seslerini ve ön kapının açılıp kapanışını dinlemişti. Ancak sessizlik katlanılamaz bir hal aldığında, düşünceler içinde, merdivenleri çıkmaya devam etmişti. Işığı yakmaya gerek duymamıştı.

Pritchard olayından Norton'a bahsetmedi ama Paris'e döndüğünde hiç gecikmeden Espinoza'yı arayıp olanları, bu gizemli karşılaşmayı anlattı.

"Garip," dedi İspanyol. "Kulağa hem bir uyarı hem bir tehditmiş gibi geliyor."

"Bir de şu var," dedi Pelletier. "Medusa, Phorkys ve Keto'nun üç kızından, Gorgo denilen üç canavardan biridir. Hesiodos'a göre

diğer iki kardeş, Sthenno ve Euryale, ölümsüz olsa da Medusa öyle değildir."

"Yunan mitolojisi okumaya mı başladın?" diye sordu Espinoza.

"Eve döner dönmez ilk yaptığım Medusa'ya bakmak oldu," dedi Pelletier. "Şunu dinle: Perseus, Medusa'nın kafasını kestiğinde, Geryon adlı canavarın babası Khrysaor ve Pegasus adlı at ortaya çıkmış."

"Pegasus, Medusa'nın vücudundan mı doğmuş? Şu işe bak," dedi Espinoza.

"Kesinlikle. Benim gözümde aşkı temsil eden kanatlı at Pegasus, Medusa'nın ölüsünden doğmuş."

"Pegasus'un aşkı simgelediğine mi inanıyorsun?"

"Evet."

"Garip," dedi Espinoza.

"Lisede öğrettikleri bir şey," dedi Pelletier.

"Sence Pritchard tüm bunları biliyor olabilir mi?"

"İmkânsız," dedi Pelletier. "Daha doğrusu kesin konuşmak zor ama sanmıyroum."

"O zaman sence tüm bunların anlamı ne?"

"Bence Pritchard beni, bizi, göremediğimiz bir tehlikeye karşı uyarıyordu. Veya ancak Norton'un ölümünden sonra gerçek aşkı bulacağımızı söylemeye çalışıyordu."

"Norton'un ölümünden sonra mı?" dedi Espinoza.

"Elbette, anlamadın mı? Pritchard kendini Medusa'nın katili Perseus olarak görüyor."

Pelletier ve Espinoza bir dönem hayaletleri andırıyordu. Hakkındaki Nobel adaylığı dedikoduları yeniden güçlenen Archimboldi, onları yarı yolda bırakmıştı. Üniversitedeki işleri, ders vermek ve dünyadaki Alman dili ve edebiyatı bölümlerinin çıkardığı dergilere yaptıkları düzenli katkılar artık yetmiyordu, konferanslarda uyurgezerler veya uyuşturucu verilmiş dedektifler gibiydiler. Hem oradaydılar hem değildiler. Konuşuyorlardı ama akılları başka yerdeydi. İlgilerini sadece Pritchard çekiyordu; Pritchard her yerdeydi, sürekli

Norton'laydı. O Pritchard ki Norton'u, Gorgolardan biri, Medusa olarak görüyordu. O Pritchard ki, ikisi de kim olduğu hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyordu.

Boşlukları doldurabilmek için, sorularını onlara yanıt verebileceğini düşündükleri tek kişiye yönelttiler. Başlangıçta Norton konuşmaya isteksizdi. Genç adam tahmin ettikleri gibi öğretmendi ama üniversitede değil, bir ortaokulda. Londra'dan değil, Londra yakınlarındaki Bournemouth kasabasındandı. Oxford'ta bir yıl eğitim görmüş ve sonra Londra'ya taşınıp eğitimini orada tamamlamıştı. Espinoza ve Pelletier bu harekete bir anlam veremedi. Solcuydu, Norton'a göre pragmatik bir solcuydu ve arada bir, İşçi Partisi'nde aktif rol almakla ilgili asla hayata geçirmediği planlarından bahsederdi. Ders verdiği okul, devlet okullarından biriydi ve öğrencilerin çoğunluğunu göçmen ailelerin çocukları oluşturuyordu. Dik kafalıydı, cömertti ve hayal gücünden yoksundu; Pelletier ve Espinoza o kadarını zaten çözmüştü ve tahminlerinin doğru olduğunu öğrenmek kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamadı.

"O piçin hayal gücü olmayabilir ama insanın en beklemediği anda hayal gücü gerektiren bir hamle yapıyor," dedi Espinoza.

"İngiltere öyleleriyle dolu," diye düşüncesini dile getirdi Pelletier.

Bir gece, telefonda konuşurken, Pritchard'dan nefret ettiklerini keşfettiler, şaşırtıcı bir keşif değildi, hayır, şaşırtıcı olmakla uzaktan yakından ilgisi yoktu. Genç adamdan, her geçen gün daha da fazla nefret ediyorlardı.

Katıldıkları bir sonraki konferansta ("Yirminci Yüzyılın Aynası Olarak Benno von Archimboldi'nin Çalışmaları", Bologna'da gerçekleşen iki günlük bir konferanstı, genç İtalyan Archimboldicilerle ve Avrupa'nın her tarafından gelen neoyapısalcı Archimboldicilerle doluydu) Morini'ye son birkaç ayda olan her şeyi ve Norton ve Pritchard'la ilgili korkularını anlatmaya karar verdiler.

Son gördüklerinden bu yana sağlığı az da olsa kötüleşmiş olan Morini (gerçi ne Espinoza ne Pelletier bunu biliyordu), kendisine anlatılanları otel barında, şehrin tarihi kısmındaki aşırı pahalı res-

toranda ve konferans merkezinin yakınlarındaki kafede, sabırla dinledi. Espinoza ve Pelletier sırayla Morini'nin tekerlekli sandalyesini ittirerek boş boş Bologna'nın sokaklarını dolaşırken hiç durmadan konuştular. Sonunda, içinde bulundukları bu hayalî veya gerçek romantik karmaşayla ilgili fikrini sorduklarında, Morini, ikisinden birinin Norton'a, Pritchard'la ilgili hislerini sorup sormadığını öğrenmek istedi. İngiliz'e, Pritchard'ı sevip sevmediğini sormuşlar mıydı? Durumun hassasiyetini ve görgü kurallarını göz önünde bulundurarak ama en çok da Norton'u kırmak istemediklerinden bu soruyu sormadıklarını itiraf ettiler.

"Eh, işe oradan başlamalıydınız," dedi birbiri ardına yaptıkları dönüşler yüzünden başı dönen ama kendini rahatsız hissetse de tek bir kez bile yakınmayan Morini.

(Bu noktada, *Önce ünlü ol, sonra yan gelip yat,* sözünün duruma uygun olduğu söylenebilir çünkü Espinoza ve Pelletier'nin "Yirminci Yüzyılın Aynası Olarak Benno von Archimboldi'nin Çalışmaları" konferansındaki varlıkları ve konferansa katkıları varla yok arasıydı, katatonik bir duruşları vardı, sanki bütün enerjileri tükenmişti, sanki erkenden yaşlanmış veya kaynağı bilinmeyen bir şaşkınlık anında donup kalmışlardı. Bu durum ne Espinoza'nın ve Pelletier'nin (kimi zaman abartılı olan) enerji dolu gösterilerine alışkın olan katılımcıların ne de yakın zamanda mezun olan ve doktoralarını sıcak sıcak kollarının altına alıp konferansa katılmış olan oğlanlar ve kızlarından oluşan yeni Archimboldici sürüsünün dikkatinden kaçtı. Sürüdeki gençlerden bazıları, Tanrı kelamını yayan misyonerler misali, ne pahasına olursa olsun kendi Archimboldi yorumlarını kabul ettirmeye kararlıydı ve şeytanla anlaşma yapmak pahasına da olsa bunu yapacaklardı çünkü çoğu, felsefi açıdan olmasa da günlük hayatta kullanıldığı biçimiyle rasyonalist diyeceğiniz tiplerdendiler, edebiyattan çok edebiyat eleştirisiyle ilgileniyorlardı çünkü onlara göre –en azından bazılarına göre– devrimin hâlâ mümkün olduğu tek alan buydu; Fransızcada nasıl "riche" –zengin– ve *nouveaux riches* –yeni zengin– varsa bunlar da

nouveaux genç'ti ve düşüncelerine genel olarak tutku değil mantık hâkimdi. Şimdi kısaca tekrarlayacak olursak, çoğunlukla popolarıyla dirseklerini birbirinden ayırt edemeyen bu gençler, bir yerde olmak ve olmamak arasındaki farkı bildiklerinden, Pelletier ve Espinoza'nın Bologna'daki varla yok arası duruşuna dikkat etmiş ama asıl önemli olan şeyi gözden kaçırmışlardı çünkü gerçekten neyin önemli olduğunu göremeyecek kadar kördüler: Pelletier ve Espinoza'nın o konferans süresince Archimboldi'yle ilgili anlatılan her şeyden sıkılmış olmaları, diğerlerinin bakışlarını görmezden gelmeleri, konferansa katılan gençlerin başarı açlığıyla kıvranan otuzlu yaşlardaki yüzleri ve yüzlerindeki ifadeler sıkıntı ve delilik arasında gidip gelen o aç ve susuz yamyamların önünde kendilerini yem gibi hissetmeleri ve kodlara bürünmüş gevelemeleri, aslında iki kelimenin tekrarından ibaretti: *Sev beni*. Ya da belki iki kelime ve bir cümleydi, *Sev beni, seni sevmeme izin ver*. Elbette kimse bunu anlamadı.)

Bu yüzden, Bologna sokaklarında hayalet misali dolaşan Pelletier ve Espinoza, Londra'ya yaptıkları bir sonraki ziyarette, koşmaktan geliyormuşçasına nefes nefese Norton'a, Bologna'ya gelemeyen sevgili Liz'lerine, Pritchard'ı sevip sevmediğini sordular. Pritchard'a karşı hissettikleri sevgi mi yoksa şehvet miydi?

Norton onlara Pritchard'ı sevmediğini söyledi ve sonra, belki de seviyorumdur, dedi, kesin bir yanıt vermek güçtü. Ama Pelletier ve Espinoza'nın yanıtı bilmeleri gerekiyordu, kesin bir yanıta ihtiyaçları vardı. O zaman Norton, neden birdenbire Pritchard'la bu kadar ilgilendiklerini sordu.

Neredeyse ağlamak üzere olan Pelletier ve Espinoza, şimdi değilse ne zaman ilgilenmeliyiz, diye karşılık verdiler.

Norton genci kıskanıp kıskanmadıklarını sordu. Tüm bunların çok fazla olduğu, kıskançlığın konuyla bir ilgisi olmadığı, doğaları ve arkadaşlıkları düşünüldüğünde, onları kıskançlıkla suçlamasının neredeyse bir hakaret olduğu yanıtını verdiler.

Norton, sadece bir soruydu, dedi. Pelletier ve Espinoza bu tür kırıcı ve kötü niyetli sorulara yanıt vermeye hazır olmadıklarını söyledi ve sonra üçü birlikte akşam yemeğine çıktı ve üçü de çok içti, çocuklar kadar mutluydular, kıskançlıktan ve onun felakete varan sonuçlarından bahsettiler. Ayrıca kıskançlığın kaçınılmazlığından ve gerekliliğinden bahsettiler, sanki geceyarısı bastıran karşı konulamaz bir dürtüden bahsediyorlardı. Açık yaralardan söz etmeye gerek bile yoktu ve eve dönmek için taksiye bindiklerinde, tartışma hâlâ bitmemişti.

İlk birkaç dakika boyunca Pakistanlı taksi şoförü, hiçbir şey söylemeksizin dikiz aynasından onları izledi. Sanki kulaklarına inanamıyordu ve sonra kendi dilinde birşeyler mırıldandı. Taksi Harmsworth Parkı'nı ve İmparatorluk Savaş Müzesi'ni geçip Brook Yolu'ndan Austral Sokağı'na ve sonra Geraldine Sokağı'na saptı. Parkın etrafından dolandı, neresinden bakarsanız bakın son derece gereksiz bir manevraydı. Ve Norton şoföre yanlış yola girdiğini ve yolu bulmak için hangi sokaklara sapması gerektiğini söylediğinde şoför yeniden sessizleşti, kendi anlaşılamaz dilinde bir şeyler mırıldanmaya başladı ve sonunda Londra'nın labirente benzediğini ve gerçekten de yolunu kaybettiğini itiraf etti.

Bu söz üzerine Espinoza, taksi şoförünün biraz önce, farkında olmaksızın, bir keresinde Londra'nın labirente benzediğini söyleyen Borges'ten alıntı yaptığını söyledi. Norton, Dickens ve Stevenson'ın, Borges'ten uzun zaman önce Londra'yı aynı şekilde betimledikleri karşılığını verdi. Bu söz şoförü çileden çıkardı ve Pakistanlı olarak bu Borges'in kim olduğunu bilmese ve bahsi geçen meşhur Dickens ve Stevenson'ı okumamış olsa da ve hatta Londra'yı ve sokaklarını bilmesi gerektiği kadar iyi bilmese de labirente benzedikleri için onları labirente benzettiğini, labirentin ne olduğunu iyi bildiğini, aynı zamanda saygınlığın ve düzgün davranmanın da ne olduğunu bildiğini söyledi. Duyduklarından anladığı kadarıyla oradaki kadının, yani Norton'un, saygınlıkla uzaktan yakından ilgisi yoktu. Kendi ülkesinde Norton gibiler için kullanılan bir kelime olduğunu, Londra'da da benzer kelimeler kullanıldığını ve bu kelimenin *sürtük* veya *yosma* veya *şırfıntı* olduğunu ve arabadaki beylere, aksanların-

dan İngiliz olmadıklarını anladığı beylere de bir isim verildiğini ve o ismin de *pezevenk* veya *kadın satıcısı* olduğunu söyledi.

Bu konuşmanın Archimboldicileri hazırlıksız yakaladığını söylemek abartmak olmaz, yanıt vermekte geciktiler. Şoför bu konuşmayı Geraldine Sokağı'ndan geçtikleri sırada yapmış olsa da Aziz George Yolu'na varana kadar konuşmayı başaramadılar. Ardından tek söyleyebildikleri: Arabayı durdur, iniyoruz, oldu. Ya da: Bu pis arabayı durdur, daha ileri gitmeyeceğiz. Pakistanlı hemen söyleneni yaptı, kaldırıma yanaşırken taksimetreye dokundu ve yolculara ona ne kadar borçlu olduklarını söyledi, böyle bir kapanış veya ayrılma sahnesi Norton'a ve Pelletier'ye az çok normal geldi, şüphesiz hâlâ çirkin sürprizin etkisindeydiler, ama Espinoza için bardağı taşıran son damlaydı: İspanyol, arabadan inip şoförün kapısını açtı ve iyi giyimli bir beyefendiden kesinlikle bu tür bir hareket beklemediği için hazırlıksız yakalanan şoförü dışarı sürükledi. Ardından gelen tekmelere karşı daha da hazırlıksızdı ve yağmur damlaları düşmeyi sürdürürken, önce sadece Espinoza ardından Pelletier ve Espinoza adamı tekmelediler. Norton'un durmalarını söyleyen bağırışları, Norton'un şiddetin hiçbir şeyi çözmeyeceğini söyleyen bağırışları ve Pakistanlıyı dövmelerinin adamın İngilizlerden daha da fazla nefret etmesine yol açacağını söyleyen bağırışları, İngiliz olmayan Pelletier için hiçbir şey ifade etmedi ve Espinoza için daha da az şey ifade etti ama her ikisi de tekme attıkları sırada her nedense Pakistanlıya İngilizce hakaretler savurmayı sürdürdüler; adamın yerde olması, iki büklüm olması ve acı içinde kıvranması umurlarında bile değildi, Müslüman kıçına tekmeleri indirdiler, bu Salman Rüşdi için (ikisinin de iyi olduğunu düşünmediği ama o noktada bahsinin geçmesi gerektiğine inandığı bir yazar) bu Parisli feministler için (Kesin şunu, diye bağırıyordu Norton.), bu New Yorklu feministler için (Onu öldüreceksiniz, diye bağırıyordu Norton.), bu Valerie Solanas'ın hayaleti için, seni pislik, diye adam bayılana kadar devam ettiler ve işleri bittiğinde gözleri dışında, kafasındaki bütün deliklerden kan geliyordu.

Adamı tekmelemeyi bıraktıklarında, o güne kadarki hayatları boyunca hissetmedikleri türde garip bir sükûnet içlerini kapladı, sanki sık sık rüyalarına giren üçlü ilişkiye sonunda kavuşmuşlardı.

Pelletier kendini boşalmış hissetti. Espinoza da aynı şeyi hissediyordu ama şiddeti farklıydı. Karanlıkta görmeyen gözlerle onlara bakan Norton bile üst üste orgazm oluyor gibiydi. Aziz George Yolu'ndan birkaç araba geçti ama o saatte yolculuk eden araçlar için üçü de görünmezdi. Gökyüzünde tek bir yıldız dahi yoktu. Yine de gece aydınlıktı: Her şeyi bütün detaylarıyla görebiliyorlardı, bir melek gelip gözlerine gece görüşlü dürbünler yerleştirmiş gibi her şeyin detaylarını seçebiliyorlardı. Tenleri yumuşacıkmış gibi hissediyorlardı, kaygandı oysa, çünkü ter içindeydiler. Espinoza ve Pelletier bir an için Pakistanlıyı öldürdüklerini düşündüler. Norton'un aklına da aynı şey gelmiş olacak ki şoförün nabzını kontrol etti. Hareket etmek ve diz çökmek, bacak eklemleri parçalanıyormuş gibi acı hissetmesine yol açtı.

Garden Row tarafından şarkı söyleyen bir grup geliyordu. Kahkahalar atıyorlardı. Üç adam ve iki kadın. Yerlerinden kımıldamayan Norton, Pelletier ve Espinoza, başlarını o yöne çevirip beklediler. Grup onlara doğru yürüdü.

"Taksi," dedi Pelletier, "taksiye binmek istiyorlar."

Ancak o zaman taksinin ışıklarının yandığını fark ettiler.

"Gidelim," dedi Espinoza.

Pelletier, Norton'a elini uzatıp ayağa kalkmasına yardım etti. Espinoza direksiyonun başına geçti ve acele etmeleri için diğerlerine seslendi. Pelletier, Norton'u arka koltuğa ittirdikten sonra yanına yerleşti. Garden Row'dan gelen grup doğrudan şoförün yığıldığı yere doğru ilerledi.

"Hâlâ hayatta, nefes alıyor," dedi Norton.

Espinoza arabayı çalıştırdı ve olay yerinden uzaklaştılar. Thames'in diğer tarafında, Old Marylebone yakınlarındaki dar bir sokakta taksiyi bırakıp bir süre yürüdüler. Norton'la konuşmak, olanları açıklamak istiyorlardı ama kadın eve kadar eşlik etmelerine bile izin vermedi.

Ertesi gün otelde zengin bir kahvaltı yaptılar ve Pakistanlı taksi şoförüyle ilgili bir haber olup olmadığını görmek için gazeteleri kontrol ettiler. Hiçbir habere rastlamadılar. Kahvaltıdan sonra, bulvar gazetelerini almak için dışarı çıktılar. Onlarda da herhangi bir haber göremediler.

Norton'u aradılar, önceki geceki kadar öfkeli değildi. O öğleden sonra kendisiyle görüşmek istediklerini söylediler. Ona söyleyecekleri önemli bir şey vardı. Norton da onlara söyleyeceği önemli bir şey olduğunu söyledi. Zaman öldürmek için mahallede yürüyüşe çıktılar. Sıkılana kadar Middlesex Hastanesi'ne girip çıkan ambulansları izleyerek kendilerini eğlendirdiler, içeri giren her hasta veya yaralı insanın dövdükleri Pakistanlı gibi göründüğünü hayal ettiler. Ardından, zihinleri sakinleşmiş olarak Strand'a doğru yürüdüler. Çok doğal bir şeymiş gibi sırlarını birbirleriyle paylaşıyorlardı. En derinlerde sakladıkları hisleri dahi dile getirdiler. İkisini de en çok endişelendiren şey, polisin peşlerine düşmesi ve sonunda onları yakalaması ihtimaliydi.

"Taksiden inmeden önce mendille bütün parmak izlerimi sildim," diye itiraf etti Espinoza.

"Biliyorum," dedi Pelletier, "parmak izlerini sildiğini görünce ben de aynı şeyi yaptım. Kendi parmak izlerimle, Liz'inkileri sildim."

Her adımda biraz daha sakinleşerek onları o noktaya, taksi şoförünü dövmeye götüren olaylar dizisini gözden geçirdiler. Sorunun temelinde hiç şüphesiz Pritchard ve Gorgo vardı, o masum ve ölümcül Medusa, ve örtülü veya açık tehdit ve sinirlerin gerilmesi. Ve son olarak, o cahil şoförün kabalığı. Son haberleri dinleyebilmek için bir radyo olmasını dilediler. Yere devrilen vücuda tekmeler indirirken kendilerini nasıl hissettiklerinden bahsettiler. Uykuyla cinsel arzu karışımı bir histi. Zavallı piçi becerme arzusu mu? Kesinlikle hayır! Sanki kendi kendilerini beceriyorlardı. Sanki kendi kendilerini deliyorlardı. Uzun tırnaklar ve boş elleriyle... Gerçi tırnaklarınız yeterince uzunsa, elleriniz asla gerçekten boş kalmazdı. Tırnaklarıyla kazıyarak iyice derinlere indiler, her şeyin üzerindeki örtüyü geçip

damarları parçaladılar ve hayati önem taşıyan organları deştiler. Ne arıyorlardı? Bilmiyorlardı. O noktada umurlarında da değildi.

O öğleden sonra Norton'la buluşup ona, Pritchard'la ilgili bildikleri ve kendilerini korkutan her şeyi anlattılar. Gorgo'yu, Gorgo'nun ölümünü. Onları paramparça edecek kadını. İngiliz, kelimeler tükenene kadar konuşmalarına izin verdi. Ardından onları sakinleştirdi. Pritchard sineği bile incitemez, dedi. Anthony Perkins'i düşündüler, sineği bile incitemeyeceğini iddia ederdi ama sonra ne olduğuna bak, yine de tartışmamak işlerine geldi, ikna olmasalar da kadının savını kabul ettiler. O zaman Norton, önceki gece yaşananların bir açıklaması olamayacağını söyledi.

Dikkatleri kendilerinden uzaklaştırmak istercesine kadına Pakistanlıyla ilgili bir şeyler duyup duymadığını sordular. Norton bir şeyler duymuştu. Yerel televizyon kanalında bir haber yayımlanmıştı. Bir grup genç, büyük ihtimalle Garden Row'dan geldiğini gördükleri insanlar, şoförü bulup polise haber vermişti. Adamın dört kaburgası ve burnu kırıktı, beyin kanaması geçirmiş ve üst dişlerini kaybetmişti. Şimdi hastanedeydi.

"Benim hatamdı," dedi Espinoza. "Beni uyardın ama kontrolümü kaybetmiştim."

"Bir süre görüşmesek iyi olacak," dedi Norton, "olanları düşünmem gerekiyor."

Pelletier kadına hak verdi ama Espinoza kendini suçlamayı sürdürdü: Norton'un, onu görmek istememesi adildi ama Pelletier'yi görmek istememesi için bir neden yoktu.

"Saçmalamayı bırak," dedi Pelletier arkadaşına alçak sesle ve Espinoza ancak o zaman, söylediklerinin gerçekten saçma olduğunu kavradı.

O gece ikisi de evlerine uçtular.

Espinoza, Madrid'e dönünce ufak çaplı bir sinir krizi geçirdi. Havaalanından taksiye bindiğinde ağlamaya başladı, ağladığını belli

etmemek için elleriyle gözlerini örtmüştü ama taksi şoförü adamın ağladığını görüp bir sorun olup olmadığını, kendini hasta hissedip hissetmediğini sordu.

"Bir şeyim yok sadece biraz gerginim," dedi Espinoza,

"Buralı mısınız?" diye sordu şoför.

"Evet," dedi Espinoza, "Madrid'te doğdum."

Bir süre ikisi de hiçbir şey söylemedi. Ardından şoför yeniden saldırıya geçti ve Espinoza'nın futbolla ilgilenip ilgilenmediğini sordu. Futbolla veya diğer sporlarla ilgilenmiyordu. Ayrıca, diye ekledi sohbeti bitirmek istercesine, önceki gece neredeyse birini öldürüyordum.

"Demeyin," dedi taksi şoförü.

"Evet," dedi Espinoza, "az kalsın onu öldürüyordum."

"Neden?" dedi taksi şoförü.

"Çok öfkeliydim," dedi Espinoza.

"Yurt dışında mıydınız?" dedi taksi şoförü.

"Evet," diyen Espinoza ilk kez bir kahkaha attı, "olay buradan çok uzaklarda gerçekleşti ve adamın oldukça garip bir işi vardı."

Pelletier ise ne sinir krizi geçirdi ne de onu havaalanından evine götüren şoförle sohbet etti. Eve varınca, duş aldıktan sonra kendine zeytinyağlı ve peynirli makarna hazırladı. Ardından e-postalarını kontrol etti, birkaç mesajı yanıtladı ve genç bir Fransız'ın yazdığı romanı alıp yatağa gitti, önemsiz ama eğlenceli bir yapıttı. Kısa süre içinde uykuya daldı ve birazdan anlatacağım garip rüyayı gördü: Norton'la evlenmişlerdi ve uçurum kenarındaki büyük bir evde yaşıyorlardı. Uçurumun dibinde, mayolarını giymiş güneşlenen veya yüzen ama asla kıyıdan fazla uzaklaşmayan insanlarla dolu bir kumsal görünüyordu.

Günler kısa sürüyordu. Pencereden bitmek tükenmek bilmeyen gündoğumlarını ve günbatımlarını izliyordu. Zaman zaman Norton odaya yaklaşarak ona bir şeyler söylüyor ama asla eşiği geçmiyordu. Kumsaldaki insanlar hep oradaydı. Adam, kumsaldakilerin geceleri bile eve gitmedikleri izlenimine kapılıyordu bazen veya

belki hava karardığında hep birlikte gidiyor ve güneş doğmadan önce hep birlikte geri geliyorlardı. Gözlerini kapayınca, martı gibi kumsalın üzerinde uçup kumsaldakileri yakından görebiliyordu. Her tür insan vardı ama çoğu yetişkindi, otuzlarında, kırklarında, ellilerinde insanlar. Hepsi birbirlerini yağlamak, sandviç yemek, ilgilendikleri için değil nezaketen arkadaşlarının, akrabalarının veya havlu ortaklarının anlattıklarını dinlemek gibi budalaca işlerle meşguldü. Bazen kumsaldakiler ihtiyatlı bir şekilde ayağa kalkar ve bir iki saniyeliğine bile olsa gökyüzüne bakardı. Gökyüzü sakindi, bulutsuzdu, şeffaf bir maviydi.

Pelletier bir an uyanıp gözlerini açtığında, kumsaldakilerin tavırlarını düşündü. Bir şeyi bekledikleri belliydi ama bu bekleyişin çaresiz olup olmadığı anlaşılmıyordu. Sadece arada bir daha tedirgin görünüyorlardı, gözleri bir iki saniye gökyüzünü ve ufku tarıyor ardından yeniden kumsaldaki hareketliliğin sıradan bir parçasına dönüşüyorlardı. Tüm bu eylemler arasında en ufak bir tereddüt anı yoktu. Yeniden uykuya dalar dalmaz kendini kumsaldakileri izlemeye kaptıran Pelletier, belki de hep evde kalacağına güvenerek, Norton'u unuttu, kadının varlığının tek delili evin içinden, penceresi olmayan odalardan veya pencereleri denize veya kalabalık kumsala değil de çayırlara ya da dağlara bakan odalardan gelen gürültülerdi. Uyumayı sürdüren Pelletier, kendini rüyanın derinliklerinde buldu: Pencereyle çalışma masasının arasındaki iskemlede oturuyordu. Uykusuzluk çekiyordu. Güneş battıktan sonra bile olabildiğince uzun süre uyanık kalıyordu, gözleri, artık siyah bir keten veya dipsiz bir kuyu kadar karanlık olan kumsaldaydı. En ufak bir ışık olup olmadığını kontrol ediyor, gözleriyle fenerlerden veya kamp ateşinden yayılan ışıkları arıyordu. Zaman kavramını tamamen kaybetmişti. Hem utanç hem de heyecan verici, kafa karıştırıcı bir sahneyi hayal meyal hatırlıyordu. Çalışma masasındaki evraklar Archimboldi'nin elyazmalarıydı, en azından evrakları satın aldığında ona söylenen buydu; gerçi onlara baktığında Almanca değil Fransızca olduklarını görmüştü. Adamın yanı başında hiç çalmayan bir telefon vardı. Hava gitgide ısınıyordu.

Bir gün, öğleye doğru, kumsaldakilerin işlerini güçlerini bırakıp hep birden ufku izlemeye başladıklarını gördü. Hiçbir şey olmadı. Ama sonra, ilk defa, kumsaldakiler birer birer kumsaldan ayrılmaya başladı. Bazıları iki tepenin arasından geçen patikaya yöneliyor, diğerleri çayırlara doğru koşup, çalıların ve taşların arasından geçiyordu. Pelletier, birkaç kişinin uçuruma doğru ilerlediğini fark etti, onları göremese de yavaş yavaş uçuruma tırmandıklarını biliyordu. Kumsalda kalan tek şey bir yığın, sarılığın ortasındaki koyu renk bir kütleydi. Pelletier bir anlığına da olsa kumsala inip kütleyi gömmeyi ve gerekli önlemleri almayı düşündü. Ama kumsala ulaşmak için yürümesi gereken mesafeyi düşünmek bile ter içinde kalmasına yol açıyor ve terlemesi gittikçe artıyordu, sanki bir musluk açık kalmıştı ve bir daha asla kapanmayacaktı.

Sonra denizde bir dalgalanma fark etti, sanki su da terliyordu veya kaynamak üzereydi. Başlangıçta güçlükle fark edilen baloncuklar dalgacıklara, dalgacıklarsa ölmek için kumsala gelen dalgalara dönüştü. Pelletier başının döndüğünü hissediyor, arıların dışarıdan gelen vızıltılarını duyuyordu ve vızıltı sona erdiğinde eve çöken sessizlik, her şeyden kötüydü. Pelletier, Norton'un adını haykırıyordu. Kadına sesleniyordu ama yanıt veren yoktu. Sanki sessizlik, adamın imdat çığlıklarını yutuyordu. O zaman Pelletier ağlamaya başlıyordu. Derken metalik denizin dibinden bir heykelin kalıntıları yükselmeye başlıyordu. Şekilsiz bir taş parçasıydı, devasaydı, zaman ve su tarafından yıpratılmış olsa da bir el, bir bilek ve kolun bir kısmı bütün netliğiyle seçilebiliyordu. Denizden yükselen heykelin gölgesi kumsala düştüğünde, hem dehşet verici hem büyüleyici bir manzara ortaya çıkıyordu.

Birkaç gün boyunca, hem Pelletier hem Espinoza, birbirlerinden bağımsız olarak, Pakistanlı taksi şoförüyle yaşananlar yüzünden suçluluk duydu ve bu suçluluk hissi, peşlerinde dolaşan bir hayalet misali onları rahat bırakmadı.

Espinoza, yaşananların, gerçekte nasıl biri olduğunu açığa çıkaran bir eylem olarak görülüp görülemeyeceği üzerine düşündü, başka

kelimelerle ifade edilecek olursa, şiddete eğilimli ve göçmenlerden hoşlanmayan saldırgan biri olabilir miydi? Pelletier'nin suçluluk duygusunun temelindeyse Pakistanlıyı yere yığıldıktan sonra da tekmelemiş olmak yatıyordu, hiç sportmence değildi. Buna ne gerek vardı, diye sordu kendi kendine. Şoför hak ettiği cezaya kavuşmuştu ve şiddeti şiddetle körüklemenin âlemi yoktu.

Bir gece, telefonda uzun konuştular. Karşılıklı, korkularını dile getirdiler. Birbirlerini rahatlatmayı denediler ama sohbet hep aynı yere kayıyor, birkaç dakika konuştuktan sonra yine olanlar yüzünden duydukları suçluluğu dile getirmeye başlıyorlardı. Oysa içten içe ikisi de, yabancılardan hoşlanmayan ve tepkisel davranan kişinin, şiddet dolu, anlayışsız ve saldırgan olanın aslında Pakistanlı şoför olduğuna ve başına gelenleri hak ettiğine ikna olmuşlardı ve böyle anlarda şoför birdenbire önlerinde maddeleşecek olsa onu rahatlıkla öldürebilirlerdi.

Uzunca bir süre, haftada bir Londra'ya yaptıkları seyahatleri unuttular. Pritchard'ı ve Gorgo'yu unuttular. Archimboldi'yi unuttular ama sırtlarını döndükleri yazarın ünü artmaya devam etti. Zaruretten yazdıkları, yaratıcılıktan uzak makaleleri unuttular; zaten son zamanlarda teslim ettikleri işlerin çoğu müritlerinin veya onlarla aynı bölümde çalışan ve Archimboldici amaçlar uğruna belirsiz vaatler ve yüksek maaş hayalleriyle kandırdıkları yardımcı profesörlerin ürünüydü. Konferanslardan biri sırasında Pohl, Archimboldi ve "Savaş Sonrası Alman Edebiyatı'nda Utanç" üzerine zekice bir konuşma yaparken, ikili, Berlin'deki kerhanelerden birini ziyaret etti ve orada uzun boylu, uzun bacaklı birer sarışınla yattı. Geceyarısına doğru kerhaneden ayrıldıklarında o kadar mutluydular ki yağmurun altında çocuklar gibi şarkı söylüyorlardı. Hayatlarında büyük bir yenilik olan bu deneyim, farklı Avrupa şehirlerinde pek çok kez tekrarlandı ve sonunda Paris'teki ve Madrid'teki günlük hayatlarının bir parçası oldu. Başkaları öğrencilerle yatıyor olabilirdi. Onlarsa âşık olmaktan korktukları veya artık Norton'a âşık olmamaktan korktukları için çözümü fahişelerde bulmuşlardı.

Pelletier, Paris'te fahişe bulmak için internete başvurdu ve mükemmel sonuçlar elde etti. Madrid'deki Espinoza ise *El Pais* gazetesindeki seks ilanları sayesinde onlara ulaştı. Gazetenin bu sayfalarının, Archimboldi'den neredeyse hiç bahsedilmeyen kültür sanat sayfalarından çok daha güvenilir ve kullanışlı bilgiler sunduğu kesindi.

"Biliyor musun," diye yakındı Espinoza, Pelletier'yle yaptıkları sohbetlerden birinde, belki de teselli arayarak, "biz İspanyollar, köylülüğü bir türlü içimizden atamıyoruz."

"Doğru," diye karşılık verdi Pelletier, ne cevap vereceğini tam iki saniye düşündükten sonra.

İkisi de fahişelerle olan maceralarını kazasız belasız atlatamadı.

Pelletier, Vanessa adlı bir kızla tanıştı. Kız evliydi ve bir oğlu vardı. Bazen haftalarca kocasını ve oğlunu göremiyordu. Kıza göre, kocası tam bir azizdi. Bazı kusurları vardı –örneğin Arap'tı, kesin konuşmak gerekirse Faslı, ayrıca tembeldi– ama bütününe bakıldığında, neredeyse hiçbir zaman hiçbir konuda sinirlenmeyen ve sinirlendiğinde de asla diğer erkekler gibi vahşi veya zalim davranmayan, bunun yerine melankoliye kapılan iyi bir adamdı. Pelletier, Vanessa'ya fahişelik yaptığından Arap'ın haberi olup olmadığını sordu, kadın adamın bildiğini ama umursamadığını çünkü bireysel özgürlüklere inandığını söyledi.

"O zaman o senin pezevengin," dedi Pelletier.

Bu söze Vanessa'nın verdiği tepki, "Belki" demek oldu, uzun uzadıya düşünecek olursanız belki de öyleydi ama kadınlarından çok fazla şey bekleyen diğer pezevenkler gibi değildi. Faslının hiçbir talebi yoktu. Vanessa'nın anlattığı kadarıyla, kendisinin de tembelleştiği zamanlar oluyordu, o zaman parasal sıkıntılar başlıyordu. Öyle zamanlarda Faslı, ellerinde olanla yetinir ve üçünü geçindirecek işler bulmayı denerdi. Şansı asla yaver gitmezdi. Müslümandı ve bazen kıbleye dönüp dua ederdi ama kendine özgü bir Müslüman olduğu açıktı. Adama göre Allah her şeye, neredeyse her şeye izin verirdi ama bile bile bir çocuğun canını yakmak affedilemezdi. Bir

çocuğu incitmek, öldürmek, ölüme terk etmek kesinlikle yasaktı. Geri kalan her şey göreceli, yani kabul edilebilirdi.

Vanessa, ilişkilerinin bir noktasında Pelletier'ye, bir keresinde İspanya'ya gittiklerini anlattı. Kendisi, oğlu ve Faslı. Barselona'da, Faslının yine bir Fransız kadınla yaşayan küçük kardeşiyle buluşmuşlardı. Faslı, Vanessa'ya kardeşinin ve Fransız kızın müzisyen olduğunu söylemişti ama aslında dilenciydiler. Kadın, Faslıyı hiç o kadar mutlu görmemişti. Sürekli gülüyor ve hikâyeler anlatıyordu, Barselona sokaklarında dolaşmaktan hiç sıkılmıyordu, banliyölerden şehrin ve Akdeniz'in görüldüğü dağlara kadar her tarafı gezmişlerdi. Vanessa, ömründe hiç o kadar enerjik bir adam görmediğini söyledi. Çocuklarda öyle bir canlılık gördüğü olmuştu, fazla değil, birkaç kez, ama yetişkinlerde hiç görmemişti.

Pelletier, Vanessa'ya oğlunun Faslıdan olup olmadığını sorduğunda olmadığı yanıtını aldı ve bu yanıtı verişindeki bir şeyler, kadının soruyu hakaret addettiğini veya kırıcı bulduğunu gösteriyordu. Oğlan açık tenli, neredeyse sarışın, dedi kadın ve Faslıyla tanıştığında, doğru hatırlıyorsa, altı yaşındaydı. Kötü bir dönemden geçiyordum, dedi ama detaylara girmedi. Faslının durumu içinse kötü demek yetmezdi. Tanıştıklarında, kadın zor bir dönem geçiriyordu ama adam açlıktan ölmek üzereydi.

Pelletier, Vanessa'dan hoşlandı ve pek çok kez görüştüler. Yunan burunlu, uzun boylu, havalı görünüşlü bir kızdı. Kültürü, özellikle de kitapları küçümseyişi öğrencilerinkini andırıyordu, olgunlaşmamış bir zarafeti ve masumiyeti vardı. En azından Pelletier öyle olduğuna ve Vanessa'nın kimsenin canını sıkmadan, en aptalca yorumlarda bulunabileceğine inanıyordu. Bir gece, seviştikten sonra, Pelletier yataktan çırılçıplak çıktı ve kitaplarının yanına gidip Archimboldi'nin romanlarından birini aradı. Kısa bir tereddüdün ardından *Deri Maske*'de karar kıldı, şansın da yardımıyla Vanessa'nın onu bir korku romanı olarak görebileceğini, kitabın karanlık tarafının kadına çekici gelebileceğini düşündü. Bu sürpriz kadını şaşırttı ve kalbine dokundu çünkü müşterileri normalde ona giysi, ayakkabı veya iç çamaşırı hediye ederdi. Gerçekten çok sevinmişti; Pelletier,

Archimboldi'nin kim olduğunu ve Alman yazarın hayatında nasıl bir rol oynadığını açıklayınca daha da mutlu oldu.

"Sanki bir parçanı bana veriyorsun," dedi Vanessa.

Bu gözlem Pelletier'yi şaşırttı çünkü bir açıdan kesinlikle doğruydu, Archimboldi onun bir parçasıydı ve kendisi, başka birkaç kişiyle beraber, Alman yazarın eserlerini okumak konusunda yeni bir yapılanma, yeni bir okuma biçimi yaratmıştı. Bu okuma biçimi, Archimboldi'nin kelimeleri kadar güçlü ve dayanıklıydı, Archimboldi'nin kelimelerine ayak uydurabiliyordu ve bir yöntem olarak kendini tüketene veya Archimboldi'nin kelimeleri tükenene, yapıtlarının insanları duygulandırma ve aydınlatma yetisi sona erene kadar var olmayı sürdürecekti. Pelletier bu sonuncusunun gerçekleşeceğine inanmıyordu, oysa bazı açılardan çoktan gerçekleşmişti çünkü o ve Espinoza Londra'ya gitmeyi bıraktıklarından beri Archimboldi'nin yapıtları, romanları ve hikâyeleri, yabancı, garip ve gizemli kelime yığınları gibi gelmeye başlamıştı, belirip kaybolan kaprisli yaratıklar ve bahanelerdi; hiçbir yere açılmayan bir kapıydılar, katilin takma adları ve kendisinin, Jean-Claude Pelletier'nin, hiçbir neden olmaksızın boş yere kendini öldüreceği otel odasındaki amonyakla dolu küvettiler.

Vanessa'nın hiçbir zaman kitaptan bahsetmemesi, Pelletier'yi şaşırtmadı. Bir sabah Vanessa'yla beraber kadının evine gittiler. Göçmenlerle dolu bir işçi sınıfı mahallesinde yaşıyordu. Eve vardıklarında kadının oğlu televizyon izliyordu. Vanessa, okula gitmesi gerektiği halde gitmediği için oğlanı azarladı. Oğlan karnının ağrıdığını söyleyince, Vanessa ona bitki çayı hazırladı. Pelletier kadının mutfakta koşturuşunu izledi. Vanessa'dan sınırsız bir enerji yayılıyordu ve bu enerjinin yüzde doksanı o anda ziyan olup gidiyordu. Ev darmadağınıktı, Pelletier dağınıklığın Faslının ve oğlanın suçu olduğunu düşünmek istese de aslında kadının eseriydi.

Kısa süre sonra mutfaktan yükselen gürültü (yere düşen kaşıkların sesi, kırılan bir bardak, çayın nerede olduğunu soran hedefsiz bağırışlar) Faslının içerde belirmesine yol açtı. Kimsenin kendilerini tanıştırmasına gerek duymaksızın tokalaştılar. Faslı ufak tefek, zayıf

bir adamdı. Oğlanın, kısa süre sonra, adamdan uzun ve güçlü olacağı belliydi. Adamın kalın bir bıyığı vardı ve kelleşiyordu. Pelletier'yle selamlaştıktan sonra yarı uyur halde kanepeye oturdu ve oğlanla birlikte çizgi film izlemeye koyuldu. Vanessa mutfaktan çıktığında, Pelletier gitmesi gerektiğini söyledi.

"Bence bir sakıncası yok," dedi kadın.

Adam önce bu yanıtın kaba olduğunu düşündü sonra Vanessa'nın zaten öyle biri olduğunu hatırladı. Oğlan bitki çayını yudumlayıp şekersiz olduğu yorumunu yaptı ve bardağı masaya bırakıp bir daha dokunmadı. Sıvının içindeki otlar Pelletier'ye son derece şüpheli göründü.

Ertesi sabah üniversiteye gittiğinde Vanessa'yı düşündü. Kadınla yeniden görüştüğü zaman sevişmediler ama adam sevişmişler gibi para ödedi. Saatlerce konuştular. Pelletier, uykuya dalmadan önce bazı sonuçlara varmıştı. Vanessa duygusal ve fiziksel olarak tam Ortaçağ'a uygun bir kadındı. Ona göre modern hayat kavramı anlamsızdı. Duyduklarından ve okuduklarından çok gözleriyle gördüklerine inanıyordu. İnsanlara güvenmekte güçlük çekiyordu ama cesurdu ve bu cesaret önsezileriyle çelişse de, neredeyse her zaman, onu hayal kırıklığına uğratan veya güvenine ihanet eden insanlara –örneğin garsonlara, şoförlere, başı belada arkadaşlara– güvenmesine yol açıyordu. Bu ihanetler, kadının zıvanadan çıkmasına ve şiddete eğilimli hale gelmesine neden oluyordu. Kin tutuyor ve insanlarla ilgili düşüncelerini lafı uzatmaksızın, açıkça dile getiriyordu. Ona göre kendisi özgür bir kadındı ve her şeye verecek bir yanıtı vardı. Anlamadığı şeyler kendisini ilgilendirmiyordu. Asla geleceği düşünmüyordu, oğlunun geleceğini bile düşünmüyordu, sadece şimdi vardı ve bu "şimdi" sonsuzdu. Güzel bir kadındı ama kendini güzel bulmazdı. Arkadaşlarının yarısından çoğu Faslı göçmenlerdi ama kendisi, göçü Fransa için en büyük tehlikelerden biri olarak gören Le Pen'e oy vermekten bir türlü vazgeçemezdi.

"Fahişeler becermek içindir," dedi Espinoza, Pelletier ona Vanessa'dan bahsettiğinde, "psikanalizlerini yapmak için değil."

Arkadaşının aksine Espinoza, fahişelerden hiçbirinin adını hatırlamıyordu. Bir tarafta vücutlar ve yüzler vardı diğer tarafta bir havalandırma borusundan uçup giden isimler, Lorena'lar, Lola'lar, Marta'lar, Paula'lar, Susana'lar, isimsiz vücutlar, yüzü olmayan isimler...

Asla aynı kızla iki kere görüşmüyordu. Bir Dominikli'yle, bir Brezilyalı'yla, üç Endülüslü'yle, bir Katalan'la birlikte oldu. Daha baştan iyi giyimli, iyi ödeyen, bazen ufak bir hareketle bile olsa ne istediğini açıkça dile getiren ve işi bittikten sonra giyinip çekip giden sessiz adam olmasını öğrendi. Şilili olduğunu söyleyerek kendi reklamını yapan bir Şilili ve Kolombiyalı olduğunu söyleyerek kendi reklamını yapan bir Kolombiyalıyla tanıştı, sanki bu iki ırka özel bir ilgi vardı. Bir Fransız, iki Polonyalı, bir Rus, bir Ukraynalı ve bir Alman'la sevişti. Bir gece Meksikalı bir kızla sevişti ve en iyisi oydu.

Her zamanki gibi bir otele gittiler ve sabah uyandığında Meksikalı gitmişti. O gün garip bir gündü. İçi parçalanmış gibi hissediyordu. Uzun süre yatakta çırılçıplak oturdu, çıplak ayaklarını yere bastırdı, belirsiz bir anıyı hatırlamayı denedi. Duşa girdiğinde bacağının iç tarafında bir iz olduğunu gördü. Sanki biri oradan kanını emmiş veya sol bacağına bir sülük yapıştırmıştı. Morluk, bir çocuğun yumruğu büyüklüğündeydi. İlk düşüncesi bunun fahişenin yaptığı bir aşk ısırığı izi olduğu yönündeydi, neler olduğunu hatırlamaya çalıştı ama hatırlayamadı, gözünün önüne sadece kendisinin kadının üzerinde olduğu zamanlar geliyordu – kadının bacakları omuzlarındaydı ve sonra belirsiz, ne olduğu anlaşılmaz ve onun tarafından mı yoksa Meksikalı tarafından mı söylendikleri belirsiz sözler duyuyordu.

Birkaç gün kadını unuttuğunu düşündü, derken bazı geceler kendini Madrid sokaklarında, fahişelerin gittikleri yerlerde veya Casa de Campo'da kadını ararken buldu. Öyle gecelerden birinde kadını gördüğünü sandı, peşinden koşup omzuna dokundu, dönüp adama bakan kadın İspanyoldu ve Meksikalı fahişeye hiç benzemiyordu. Başka bir gece, rüyasında kadının ne söylediğini hatırladığını gördü. Sonra rüya gördüğünü fark etti, rüyanın sonunun kötü olacağını, kadının söylediklerini yeniden unutacağını ve belki de en

iyisinin öylesi olduğunu fark etti. Ama yine de uyanır uyanmaz o kelimeleri hatırlayabilmek için elinden geleni yapmaya kararlıydı. Rüyanın ortalarına doğru, gökyüzü yavaş çekim dönerken, kendini uyanmaya, ışığı yakmaya, bağırıp kendi sesiyle uyanıklık haline geçmeye zorladı ama anlaşılan evdeki bütün ampuller yanmıştı ve boğazından dökülen bir bağırış değil hapsedilmiş bir hayvanınkini veya bir oğlan ya da kız çocuğununkini andıran bir inlemeydi.

Uyandığında elbette rüyasında Meksikalıyı gördüğü dışında hiçbir şey hatırlamıyordu. Gözünün önünde tek bir sahne vardı: Meksikalı, loş bir koridorun ortasında, adam tarafından izlendiğinin farkında olmadan duruyordu. Kız sanki duvara yazılmış bir şeyleri okumaya çalışır gibiydi, belki bir grafiti veya okuma yazma bilmiyormuş gibi heceleyerek okuduğu belirsiz bir mesaj. Hepsi bu kadar. Ardından, birkaç gün daha sokaklarda kadını aradı ama sonra bu arayıştan bıktı ve bir Macar, iki İspanyol, bir Gambiyalı, bir Senegalli ve bir Arjantinliyle yattı. Bir daha rüyasında kadını görmedi ve sonunda onu unutmayı başardı.

Zaman, ki bütün yaraları sarar, sonunda Londra'da yaşanan vahşetin bıraktığı bütün suçluluk duygusunu silip götürdü. Bir gün yeni açmış papatyalar kadar taze ve masum, işlerinin başına döndüler. Yeniden sıra dışı bir enerjiyle konferanslara katılmaya ve makaleler yazmaya başladılar, fahişelerle geçirdikleri zaman, Akdeniz'de yaptıkları dinlendirici bir gemi seyahatiydi sanki. Maceraları sırasında önce bir kenara attıkları, sonra tamamen unuttukları Morini'yle yeniden iletişime geçtiler. İtalyan'ın sağlığı her zamankinden biraz daha kötüydü ama kendisi her zamanki kadar sıcak, zeki ve temkinliydi; yani tek bir soru dahi sormadı, hiçbir şey anlatmalarını talep etmedi. Bir gece Pelletier, Espinoza'yla ikisini de şaşırtan bir düşüncesini paylaştı ve Morini'nin bir lütuf olduğunu söyledi. İkisi için Tanrı'nın bir lütfuydu. Çok aptal bir laftı ve bu sözü tartışmak, duygusallık bataklığına doğru kürek çekmek demekti ama Espinoza da aynı şeyleri düşündüğü için arkadaşına hemen o anda hak verdi. Hayat bir kere daha yüzlerine gülmüştü. Oradaki buradaki

konferanslara seyahat ettiler. Gastronomik zevkler paylaştılar. Bolca kitap okudular ve neşeleri yerine geldi. Etraflarında donmuş, bozulmuş ve paslanmış ne varsa yeniden harekete geçmişti. Yeniden başkalarının hayatlarını görebiliyorlardı. Pişmanlıkları, bahar gecesi atılan bir kahkaha gibi kaybolup gitti. Ve bir kere daha Norton'u aramaya başladılar.

Pelletier, Espinoza ve Norton yeniden bir araya gelmenin heyecanıyla bir barda, daha doğrusu sıra dışı bir galerinin küçük kafeteryasında (Gerçekten Liliput'luktu: İki masa ve omuz omuza otursalar bile ancak dört kişinin sığacağı bir bar) buluştular. Hyde Park'ın yakınlarında ve Hollanda Konsolosluğu'yla komşu olan galeri, kafeteryadan büyük sayılmazdı ve duvarlar resimlerle dolu olsa da asıl gelir kaynağı satılan ikinci el kitaplar, giysiler ve ayakkabılardı. Sohbet sırasında üçü de Hollanda'ya olan hayranlıklarını dile getirdiler, orası tam bir demokrasi abidesiydi.

Norton'a göre, o barda Londra'nın en iyi margaritalarını yapıyorlardı, bu durum Pelletier ve Espinoza'nın çok umurunda değildi ama kokteylleri denemeye hevesliymiş gibi davrandılar. İçerde sadece onlar vardı elbette ve barın tek çalışanı –ya da sahibi– sabah yedide uyanıp havaalanına gittikleri ve her biri kendi uçağının rötarına katlanmak zorunda kaldığı halde yine de canlı ve enerji dolu olan Pelletier ve Espinoza'nın aksine uykulu görünüyordu.

Başlangıçta sohbetin zor ilerlediğini söylemek gerekiyor. Sessizliklerini koruyan Pelletier ve Espinoza, Norton'u seyrettiler: Her zamanki kadar hoş ve baştan çıkarıcıydı. Bazen raflardan giysileri alıp arka odaya götüren ve götürdüklerine çok benzeyen giysilerle geri gelen ve onları ilk kaldırdığı giysilerin yerine bırakan galeri sahibi dışında dikkatlerini dağıtacak hiçbir şey yoktu.

Sessizlik Pelletier ve Espinoza'yı rahatsız etmese de Norton durumdan hoşnut değildi ve kendini sessizliği doldurmak zorunda hissetti. Aceleyle ve neredeyse kelimeleri birbiri üzerine yığarak, görüşmedikleri dönemde ne dersleri verdiğinden bahsetti. Üniversite sıkıcı bir konuydu ve kısa sürede tükendi, böylece Norton

önceki gün yaptığı her şeyi ve ondan önceki gün yaptığı her şeyi anlatmaya başladı ama sonra yine söyleyebileceği her şey tükendi. Üçlü, bir süre boş boş gülümseyerek margaritalarına baktı. Ama sessizlik gittikçe katlanılamaz bir hal aldı; sanki içinde, sessizliğin kesildiği noktalarda, yavaş yavaş keskin kelimeler ve keskin fikirler, umursamaz gözlerin göremeyeceği bir dans veya performans oluşuyordu. Bundan kurtulmak isteyen Espinoza, İsviçre'ye yaptıkları ve Norton'un katılmadığı bir seyahati anlatmanın kadını eğlendirebileceğine karar verdi.

Espinoza hikâyesini anlatırken bahar zamanı yeşile bürünmüş dağlardan veya insanı derin düşünceye dalmaya teşvik eden nehirlerden veya düzen içindeki şehirlerden bahsetmeyi ihmal etmedi ve sonra sıra tren yolculuğuna geldi: Üç arkadaşı bir araya getiren toplantı tamamlandığında taşraya, Montrö ve Bernese Alpleri'nin etekleri arasındaki kasabalardan birine gitmiş, oradan bir taksiye atlamış ve kıvrılarak ilerleyen düzgün asfalt yolları kullanarak on dokuzuncu yüzyılda yaşamış İsviçreli politikacı ve ekonomist Auguste Demarre'ın adını taşıyan sanatoryuma ulaşmışlardı. Kimsenin itiraz edemeyeceği bu isim, ağzı sıkı insanlar tarafından işletilen medeni bir tımarhaneyi saklıyordu arkasında.

Orayı ziyaret etmek Pelletier veya Espinoza'nın fikri değildi. Morini'nin fikriydi çünkü Morini her nasılsa yirminci yüzyılın en sarsıcı ressamlarından kabul edilen bir adamın orada yaşadığını öğrenmişti. Veya öğrenmemişti. Belki Morini hiç böyle bir şey söylememişti. Her neyse. Ressamın adı Edwin Johns'tu ve sağ elini, resim yaptığı elini kesip mumyalattıktan sonra kendi otoportresine yerleştirmişti.

"Neden bu hikâyeyi bana hiç anlatmadınız?" diye soran Norton adamın lafını böldü.

Espinoza omuz silkti.

"Anlattığımı sanıyordum," dedi Pelletier.

Gerçi birkaç dakika sonra kadına hikâyeyi anlatmadığına emin oldu.

Herkesi şaşırtan uygunsuz bir kahkaha krizine tutulan Norton birer margarita daha ısmarladı. Hâlâ giysileri indirip asmakla meşgul olan galeri sahibinin içkileri getirmesini bekledikleri sırada konuşmadan oturdular. Norton'un yalvarışları artık hikâyeye devam etmek istemeyen Espinoza'yı zor durumda bıraktı.

"Sen anlat," dedi Pelletier'ye, "sen de oradaydın."

Pelletier'nin hikâyesi, üç Archimboldicinin, Auguste Demarre tımarhanesine girilmesini sağlayan veya oradan çıkılmasını engelleyen demir parmaklıklı kapılardan geçtikleri anla başladı, veya birkaç saniye öncesiyle, Espinoza ve tekerlekli sandalyedeki Morini'nin demir kapıları ve iki yana uzanan demir parmaklıkları izleyişi ve hâlâ arabada olan Pelletier'nin şoföre parasını ödeyip kendilerini almak üzere geri gelmesiyle ilgili ayarlamaları yapışıyla. Sonra üçü birden dönüp tımarhaneye bakmıştı, ana binanın yolun sonunda olduğunu görebiliyorlardı, mimarisiyle olmasa da ölü havasıyla on beşinci yüzyıl kalelerini andırıyordu.

Bu nasıl bir havaydı tam olarak? Garip bir inanca sahip olmak gibi. Örneğin, Amerika Kıtası hiç keşfedilmemiş olsaydı veya başka kelimelerle ifade edilecek olursa, Amerika Kıtası *var olmasaydı,* İsviçre'nin demokratik ilerlemesinde, demografik büyümesinde ve hatta ekonomik gelişiminde hiçbir değişiklik olmayacağına duyulan inanç gibi bir şey. "Garip ve anlamsız fikirlerden biri," dedi Pelletier, "insanların seyahat ederken özellikle de bu seyahat böyle amaçsız bir seyahatse birbirlerine söyledikleri boş şeylerden biri işte."

Sonraki adımları, formaliteleri tamamlamak ve İsviçre tımarhanesinin kırmızı bandını geçip içeri girmek olmuştu. Sonunda, tedavi gören akıl hastalarından birini dahi göremeden suratsız, orta yaşlı bir hemşire tarafından kliniğin arka tarafındaki ufak kulübeye götürüldüler. Bahçeler içindeki kulübenin enfes bir manzarası vardı ama eğimli araziye inşa edilmişti ve Morini'nin tekerlekli sandalyesini ittirmekte olan Pelletier, evin arkasındaki yamaçların akli dengesizliği olan insanlar için çok da rahatlatıcı olamayacağını düşündü.

Ne var ki kulübe, beklediklerinin aksine, oldukça sıcak bir mekândı, çam ağaçları ve yabani güllerle çevriliydi. İçinde İngiliz taşra evlerini hatırlatan koltuklar, bir şömine, meşe ağacından masa, yarı boş bir kitaplık (başlıkların çoğu Almanca ve Fransızcaydı ama birkaç İngilizce kitap da vardı), üzerinde bilgisayar ve modemin yer aldığı bir bilgisayar masası, diğer mobilyalarla çelişen bir Türk divanı, tuvalet, lavabo ve hatta içinde sürgülü kapılı bir duş olan ufak bir banyo vardı.

"Kötü durumda oldukları söylenemez," dedi Espinoza.

Pelletier pencereye gidip manzaraya baktığında dağların eteklerinde bir şehir gördüğünü sandı. Belki Montrö'dür, dedi kendi kendine, ya da, göl görünmediğine göre, belki taksiye bindikleri kasabaydı. Espinoza pencerenin yanına geldiğinde evlerin kasabaya ait olduğunu düşündü, kesinlikle Montrö değildi. Tekerlekli sandalyedeki Morini ise pencereye değil kapıya bakıyordu.

Kapı açıldığında adamı ilk gören Morini oldu. Edwin Johns'un düz saçları vardı, tepesi seyrelmeye başlamıştı, teni solgundu. Çok uzun değildi ama çok zayıftı. Gri dik yakalı kazak ve deri ceket giymişti. İlk dikkatini çeken Morini'nin tekerlekli sandalyesi oldu ve hoş bir sürprizle karşılaşmış gibi tepki verdi. Johns'un sağ eline, elin olmadığı yere bakan Morini de bir sürprizle karşılaşmıştı ama onunki hoş değildi. Boş olmasını beklediği yerde, Johns'un ceketinin kolunun sonunda bir el vardı, elbette plastikti ama o kadar iyi yapılmıştı ki bilmeyen biri yapay olduğunu anlayamazdı.

Johns'un arkasından içeri bir hemşire girdi, onları kulübeye getirenden farklı bir hemşireydi, daha genç ve daha sarışındı. Pencere önündeki koltuklardan birine geçip Johns ve ziyaretçilere aldırmayarak gazetesini okumaya başladı. Morini, Torino Üniversitesi'nden bir Edebiyat Profesörü ve Johns'un eserlerinin hayranı olarak kendini tanıttıktan sonra arkadaşlarını takdim etti. Bütün bu süreç boyunca ayakta durmayı sürdüren Johns, tokalaşmak için Espinoza ve Pelletier'ye elini uzattı, temkinli bir şekilde adamların ellerini sıktı ve tokalaşma işlemi tamamlanınca, masanın yanındaki iskemleye oturup kulübede sadece ikisi varmış gibi Morini'ye baktı.

Sohbete başlamayı ilk deneyen, belli belirsiz bir hamleyle de olsa Johns oldu. Morini'ye kendisinin yaptığı sanat eserlerinden birini satın alıp almadığını sorunca, Morini olumsuz yanıt verdi. Hayır, dedi ve parasının Johns'un eserlerine yetmeyeceğini söyledi hemen. Espinoza, hemşirenin büyük bir dikkatle okuduğu kitabın *Yirminci Yüzyıl Alman Edebiyatı Antolojisi* olduğunu gördü. Dirseğiyle Pelletier'yi dürttü ve Pelletier, hemşireye, aradaki buzları kırmak amacıyla değil de gerçekten merak ettiği için, antolojide Benno von Archimboldi yer alıyor mu, diye sordu. O anda hepsi birden inek mö'lemesi veya kurbağa vrak'lamasını andıran bir ses duydular. Hemşire evet, dedi. Johns gözlerini kırpıştırdıktan sonra göz kapaklarını kapayıp takma elini yüzünde dolaştırdı.

"Kitap benim," dedi, "ona ben ödünç verdim."

"Ne inanılmaz bir tesadüf," dedi Morini.

"Elbette kitabı okumadım, Almanca bilmiyorum."

Espinoza o zaman adamın kitabı neden aldığını sordu.

"Kapağı için," dedi Johns, "kapaktaki çizim, iyi bir ressam olan Hans Wette'ye ait. Tesadüf konusuna gelince, inanılır veya inanılmaz tesadüf diye bir ayrım söz konusu olamaz. Dünya tesadüflerden ibarettir. Bana bu düşüncemin yanlış olduğunu söyleyen bir arkadaşım vardı. Arkadaşım, trenle yolculuk yapan biri için tesadüf diye bir şey yoktur, tren yolcunun ilk kez gördüğü ve bir daha görmeyeceği yerlerden geçse bile yanından geçip gideceği yerler bellidir, derdi. Sabah altıda uyanan, hayatından bezmiş bir halde işe giden, zaten çektiği acıların üzerine başka acılar eklemekten başka seçeneği olmayan biri için de tesadüf diye bir şey yoktur, derdi. Herkes acı çeker, bu bir gerçek, derdi arkadaşım, ve bir hayatta acının yeri ne kadar büyükse tesadüfün yeri de o kadar küçüktür."

"Öyleyse, tesadüf bir tür lüks müdür?" diye sordu Morini.

O anda Johns'un monoloğunu dinlemekte olan Espinoza, hemşirenin yanındaki Pelletier'nin bir dirseğini pencere pervazına koyup diğer eliyle kadının Archimboldi'nin hikâyesinin başladığı sayfayı bulmasına yardım ettiğini gördü. Sarışın hemşire kucağında kitapla pencerenin önündeki koltukta oturuyor ve Pelletier, kadının

yanında duruyordu, kibar bir havası vardı... Ve pencere pervazı ve dışarıdaki güller ve güllerin ötesindeki çayır ve çayırın ötesindeki ağaçlar ve yaklaşmakta olan gecenin belirginleştirdiği kayalıklar ve yamaçlar... Kulübeye süzülen gölgeler önceden var olmayan garip şekiller yaratıyordu, duvarlarda belirsiz karalamalar ve sessiz patlamalarla kaybolup giden daireler oluşuyordu.

"Tesadüf bir lüks değildir, kaderin öteki yüzü ve daha fazlasıdır," dedi Johns.

"Daha fazlası derken?" diye sordu Morini.

"Arkadaşımın son derece basit ve anlaşılması kolay bir nedenle kavrayamadığı bir şeyden bahsediyorum, (hâlâ bu sıfatla çağırabilir miyim bilmiyorum ama) arkadaşım insanlığa inanıyordu, yani düzene, resmin düzenine ve kelimelerle resim yaptığımıza göre kelimelerin düzenine inanıyordu. Pişmanlığa, günahların bedelinin ödenebileceğine inanıyordu. İçten içe ilerlemeye bile inanıyor olabilirdi. Diğer taraftan, tesadüf, tam bir özgürlük demektir; doğaldır. Tesadüf kanun tanımaz ve kuralları varsa bile biz onlara vakıf değiliz. Tesadüf, bir benzetme yapmama izin verirseniz, Tanrı'nın kendini gösterdiği anlardır. Mantıksız bir Tanrı, mantıksız yaratıklarına karşı mantıksız hamleler yapmaktadır. O fırtınada, o içedönük patlamada Tanrı'ya ulaşırız. Tesadüfün tanrısallığı ve etkileri ve etkilerin tanrısallığı hep bizimledir."

O zaman, ancak o zaman Espinoza, –ve Pelletier de– Morini'nin, sormaya geldiği soruyu zihninde şekillendirdiğini hissetti ve tekerlekli sandalyesinden düşmesinden korkmalarına yol açacak şekilde öne eğilerek, alçak sesle dile getirişini duydu.

"Elinizi neden kestiniz?"

Morini'nin yüzü tımarhane topraklarına dökülen son ışıklar nedeniyle parça parça görünüyordu. Johns, soruyu ifadesiz bir yüzle dinledi. Tekerlekli sandalyedeki adamın tavırları, ondan önceki pek çokları gibi, bu soruyu sormak için gelmiş olduğunu akla getiriyordu. Soru bittiğinde Johns gülümsemiş ve bir soruyla karşılık vermişti.

"Bu konuşmayı yayımlayacak mısınız?"

"Kesinlikle hayır," dedi Morini.

"O zaman bana neden bu soruyu soruyorsunuz?"

"Yanıtı sizin ağzınızdan duymak istedim," diye fısıldadı Morini.

Johns, Pelletier'nin yavaş ve prova edilmiş olduğunu düşündüğü bir hareketle, sağ elini kaldırıp Morini'nin beklenti dolu yüzünün birkaç santim ötesinde tuttu.

"Bana benzediğinizi mi düşünüyorsunuz?" diye sordu Johns.

"Hayır, ben sanatçı değilim," diye yanıtladı Morini.

"Ben de sanatçı değilim," dedi Johns. "Bana benzediğinizi mi düşünüyorsunuz?"

Morini başını iki kez ileri geri salladığında sandalyesi de hareket etti. Johns ince, kansız dudaklarında zayıf bir gülümsemeyle birkaç saniye adama baktı.

"Neden yaptığımı düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Dürüst olmak gerekirse bilmiyorum," dedi Morini adamın gözlerine bakarak.

Alacakaranlık artık Morini ve Johns'u sarmıştı. Hemşire ışığı yakmak istercesine harekete geçti ama Pelletier bir parmağını havaya kaldırınca koltuğuna geri döndü. Hemşirenin ayakkabıları beyazdı. Pelletier ve Espinoza'nın ayakkabıları siyahtı. Morini'nin ayakkabıları kahverengiydi. Johns'un ayakkabıları beyazdı ve uzun mesafe koşuları için yapılmıştı, hem yolda hem toprak zeminde giymeye uygundu. Pelletier'nin, gece onları Alpler'in soğuk hiçliğine gömmeden önce son gördüğü, ayakkabıların renkleri, şekilleri ve durağanlıkları oldu.

"Size elimi neden kestiğimi anlatacağım," diyen Johns'un bütün vücudu ilk defa rahatladı, dövüşmeye hazır duruşu, kavgacı duruşu kaybolup gitti. Ve Morini'ye doğru eğilip adamın kulağına bir şeyler fısıldadı.

Ardından doğrulup Espinoza'nın yanına giderek kibarca elini sıktı ve sonra Pelletier'nin de elini sıkarak peşinde hemşireyle beraber kulübeden ayrıldı.

Espinoza, ışığı açtığı sırada, diğerlerinin dikkat etmemiş olmaları ihtimaline karşın, Johns'un görüşmenin başlangıcında ve sonunda

Morini'nin elini sıkmadığına dikkatleri çekti. Pelletier buna dikkat etmiş olduğunu söyledi, Morini ise sessizliğini korudu. Bir süre sonra ilk hemşire gelip onları çıkışa götürdü. Hastane arazisini geçtikleri sırada, kadın bir taksinin kapıda onları beklediğini söyledi.

Taksi onları Helvetia Oteli'nde geceyi geçirecekleri Montrö'ye kadar götürdü. Üçü de çok yorgun olduklarından yemeğe çıkmamaya karar verdiler. Ama otele varmalarından birkaç saat sonra Espinoza, Pelletier'nin odasını arayıp acıktığını ve açık bir restoran arayacağını söyledi. Pelletier beklemesini, kendisinin de geleceği yanıtını verdi. Lobide buluştuklarında Pelletier, Espinoza'nın Morini'yi arayıp aramadığını sordu.

"Aradım," demişti Espinoza, "yanıt veren olmadı."

İtalyan'ın çoktan uyuduğuna karar verdiler. O gece otele döndüklerinde saat iyice ilerlemişti ve hafif sarhoştular. Ertesi sabah Morini'yi almak için odasına uğradılar ama adamı bulamadılar. Resepsiyonist, bilgisayara kayıtlarına göre Bay Piero Morini'nin faturayı ödeyip geceyarısı (Pelletier ve Espinoza, İtalyan restoranında yemek yerken) otelden ayrıldığını söyledi. Faturayı ödedikten sonra kendisine bir araç çağrılmasını istemişti.

"Otelden geceyarısı mı ayrıldı? Nereye gittiğini söyledi mi?"

Elbette resepsiyonistin bu konuda hiçbir bilgisi yoktu.

Pelletier ve Espinoza, Morini'nin Montrö'deki veya Montrö yakınlarındaki hiçbir hastanede olmadığına emin olduktan sonra Cenevre trenine bindiler. Cenevre Havaalanı'ndan, Morini'nin Torino'daki dairesini aradıklarında karşılarına telesekreter çıktı. Bir sürü mesaj bıraktıktan sonra her biri kendi uçağına binip kendi şehrine geri döndü.

Espinoza, Madrid'e varır varmaz Pelletier'yi aradı. Bir saat önce evine varmış olan Pelletier'de de yeni bir haber yoktu. Bütün gün hem Pelletier hem Espinoza, Morini'nin telesekreterine kısa ve gittikçe daha çaresiz duyulan mesajlar bıraktı. İkinci gün neredeyse acı çekmeye başlamış ve Torino'ya giden ilk uçağa binip Morini'nin kayıp olduğunu yetkililere haber vermeyi bile düşünmüşlerdi. Ama aceleci veya budala görünmek istemediklerinden hiçbir şey yapmadılar.

Üçüncü gün, ikinci günün aynıydı: Morini'yi aradılar, birbirlerini aradılar, tutabilecekleri yolları gözden geçirdiler, Morini'nin akıl sağlığını, inkâr edilemez olgunluğunu ve sağduyusunu göz önünde bulundurup yine hiçbir şey yapmadılar. Dördüncü gün Pelletier, doğrudan Torino Üniversitesi'ni aradı, geçici olarak Alman Dili ve Edebiyatı'nda çalışan genç bir Avusturyalı'yla konuştu. Avusturyalı, Morini'nin nerede olabileceğini bilmiyordu. Pelletier, fakülte sekreterini bağlamasını isteyince Avusturyalı, sekreterin kahvaltı etmeye gittiğini ve henüz dönmediğini söyledi. Pelletier hemen Espinoza'yı arayıp yaptığı telefon görüşmesini tüm detaylarıyla anlattı. Espinoza, kendisinin de şansını deneyeceğini söyledi.

Espinoza aradığında telefona çıkan Avusturyalı değil, Alman Edebiyatı öğrencilerinden biri oldu. Öğrencinin Almancası pek iyi olmadığı için, Espinoza İtalyanca konuşmaya başlayıp fakülte sekreterinin dönüp dönmediğini sordu. Öğrenci tek başına olduğunu söyledi, herkes kahvaltıya gitmiş olmalıydı, bölümde başka kimse yoktu. Espinoza, Torino Üniversitesi'nde saat kaçta kahvaltıya gidildiğini ve kahvaltının genelde ne kadar sürdüğünü öğrenmek istedi. Öğrenci, Espinoza'nın bozuk İtalyancasını anlamayınca ve Espinoza soruyu iki kere tekrarlamak zorunda kaldı. İkinci tekrarda agresif bir ton takındığı söylenebilirdi.

Öğrenci, örneğin kendisinin hiçbir zaman kahvaltı etmediği yanıtını verdi ama bu bir anlam ifade etmiyordu, herkes her şeyi kendine göre yapardı. Ne demek istediği anlaşılıyor muydu?

"Anlıyorum," dedi Espinoza dişlerini gıcırdatarak, "ama yetkili biriyle konuşmam gerekiyor."

"Benimle konuşun," dedi öğrenci.

Espinoza, Dr. Morini'nin derslere girip girmediğini sordu.

"Durun bir düşüneyim," dedi öğrenci.

O zaman Espinoza birinin, tahminen öğrencinin kendisinin, Morini... Morini... Morini... diye fısıldadığını duydu. Sanki onun sesi değil de bir büyücünün, daha net konuşmak gerekirse Roma İmparatorluğu Dönemi'nden bir cadının, taş kuyunun derinliklerinden sağır edici bir kükremeye dönüşerek Espinoza'ya ulaşan

sesiydi, binlerce sesin karışımıydı, bütün seslerin kaderini taşıyan büyük nehrin gürleyişiydi.

"Dün bir dersi vardı ve gelmedi," dedi öğrenci, uzun uzadıya düşündükten sonra.

Espinoza teşekkür edip telefonu kapadı. O öğleden sonra yeniden Morini'nin evini arayıp yanıt alamayınca Pelletier'ye telefon açtı. Pelletier de evinde olmadığı için, mesaj bırakmakla yetinmesi gerekti. Ardından düşünmeye başladı ama düşünceleri sadece geçmişe odaklanıp duruyordu, şimdiki zaman gibi görünüp insanı kandıran bir geçmişti bu. Morini'nin telesekreterindeki sesini, yani nazikçe o numaranın Piero Morini'nin numarası olduğunu ve lütfen mesaj bırakmalarını söyleyişini ve Pelletier'nin, numaranın Pelletier'ye ait olduğunu söylemek yerine rakamları tekrarlamakla yetinen ve arayan kişiye adını ve telefonunu bırakmasını söyledikten sonra, inandırıcı olmayan bir şekilde, geri aranacağını vadeden sesini düşünüyordu.

O gece Pelletier, Espinoza'yı aradı ve birbirlerinin söyleyeceklerini dinledikten sonra isteriye kapılmamak ve birkaç gün daha geçmesine izin vermek konusunda anlaşmaya vardılar. Morini'nin ne isterse yapmakta özgür olduğunu ve kendilerinin bunu engellemek için hiçbir şey yapamayacaklarını (ve yapmamaları gerektiğini) unutmamaları gerekiyordu. O gece İsviçre'den döndüklerinden beri ilk kez iyi birer uyku çektiler. Ertesi sabah iki adam da vücutları ve beyinleri dinlenmiş olarak işe gitti ama saat on bir olduğunda, meslektaşlarıyla öğle yemeğine çıkmadan kısa süre önce, Espinoza çözüldü ve Torino Üniversitesi Alman Dili Edebiyatı Bölümü'ne telefon açtı. Herhangi bir sonuç alamadı. İlerleyen saatlerde Pelletier Paris'ten aradı ve neler olup bittiğini Norton'a haber verme konusunu tartıştılar.

Artıları ve eksileri değerlendirip Morini'nin mahremiyetini sessizliklerini sürdürerek korumaya karar verdiler, en azından daha net bir bilgiye ulaşana kadar yapmayı planladıkları buydu. İki gün sonra Pelletier, neredeyse içine doğmuş gibi, Morini'nin dairesini aradı ve bu sefer biri telefonu açtı. Pelletier'nin ilk kelimeleri, arka-

daşının sesini telefonun diğer ucunda duymanın yaşattığı şaşkınlığı belli ediyordu.

"Olamaz," diye bağırdı Pelletier, "nasıl olabilir, imkânsız!"

Morini'nin sesi her zamanki gibiydi. O zaman sıra, rahatlamaya ve sevinmeye geldi. Kötü, rahatsız edici bir rüyadan uyanışa... Sohbetin ortasında Pelletier, hemen Espinoza'ya haber vermesi gerektiğini dile getirdi.

"Hiçbir yere gitmeyeceksin, değil mi?" diye sordu telefonu kapatmadan önce.

"Nereye gidebilirim?" diye sordu Morini.

Ama Pelletier, Espinoza'yı hemen aramadı, kendine biraz viski koyup önce mutfağa, sonra banyoya ve ardından çalışma odasına giderek dairenin bütün ışıklarını yaktı. Ancak bunu yaptıktan sonra Espinoza'yı aradı ve Morini'nin güvende olduğunu ve az önce onunla telefonda konuştuğunu haber verdi. Uzun konuşmak istemiyordu. Telefonu kapattıktan sonra biraz daha viski içti. Yarım saat sonra Espinoza, Madrid'den aradı. Doğruydu, Morini iyiydi. Son birkaç gündür nerede olduğunu söylememişti. Dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söylemişti. Düşüncelerini toplamak istiyordu. Onu soru yağmuruna tutmaya gönülsüz olan Espinoza'ya göre Morini bir şeyler saklıyordu. Nedeni hakkında Espinoza'nın en ufak bir fikri yoktu.

"Onun hakkında çok az şey biliyoruz," dedi, Morini'den, Espinoza'dan ve telefondan bıkmaya başlayan Pelletier.

"Kendisini nasıl hissettiğini sordun mu?" diye sordu Pelletier.

Espinoza evet, demiş ve Morini'nin iyi olduğu yanıtını verdiğini söylemişti.

"Şu an için yapabileceğimiz bir şey yok," diye konuşmayı sonuçlandırmıştı Pelletier ama sesinde Espinoza'nın dikkatinden kaçmayan bir hüzün vardı.

Kısa süre sonra telefonu kapamışlardı, Espinoza kitap okumayı denemiş ama başaramamıştı.

Norton, bu hikâyeyi dinledikten sonra, galeri çalışanı veya sahibi giysileri indirip asmayı sürdürürken, ortadan kaybolduğu dönemde, Morini'nin Londra'da olduğunu anlattı.

"Beni bir kere bile aramadan ilk iki günü tek başına geçirmiş."

Onu gördüğümde, zamanını müze gezip, Chesterton hikâyelerini hatırlatan ama Peder Brown'ın hayaletinin varlığı hissediliyor olsa bile Chesterton hikâyeleriyle hiçbir ilgisi olmayan mahallelerde boş boş dolaşarak geçirdiğini söyledi, sanki yalnızlığını abartılı bir melodrama dönüştürmemeye çalışıyordu. Ama Norton, onun bütün gün otel odasında oturduğunu, pencereden karşıdaki binaları izlediğini ve saatlerce kitap okuduğunu hayal edebiliyordu. Ardından Morini kadını aradı ve öğle yemeğine davet etti.

Doğal olarak Norton, adamın aramasına ve şehirde olmasına çok sevindi ve kararlaştırdıkları zamanda otelin lobisinde onunla buluştu. Tekerlekli sandalyedeki Morini kucağında bir paketle, sabırlı bir tavır ve ne düşündüğünü belli etmeyen bir yüzle, sürekli devinen lobiyi izliyordu. Bagajlarıyla lobiyi dolduran yorgun yüzlü otel müşterileri, gözlerinin altında filozofça morluklarla, arkalarında birbirine karışan kokularını bırakarak odalarına döner veya dışarı çıkarken, otel müdürü veya müdür yardımcısı, etrafında üzerlerinden kendilerini feda etmeye hazır genç kadınlara özgü bir enerji yayılan yardımcılarıyla birlikte, müşterilerin ihtiyaçlarını gidermek için koşturuyordu. Morini görevlilerin tamamını görmezden gelmeyi tercih etti. Norton geldiğinde, Notting Hill'deki vejeteryan bir Brezilya lokantasına gitmek üzere yola çıktılar.

Norton, Morini'nin iki gündür Londra'da olduğunu öğrendiğinde neler yaptığını ve neden aramadığını bilmek istedi. O zaman Morini, Chesterton konusunu açtı, boş boş dolanarak vakit öldürdüğünü söyledi ve şehrin, tekerlekli sandalyedekiler için engellerle dolu olan Torino'nun aksine engelliler için ne kadar rahat bir şehir olduğunu söyleyerek Londra'yı övdü, ikinci el kitap satan dükkânları dolaşıp birkaç kitap aldığını söyledi. Kitapların adını vermedi. Sherlock Holmes'ün Baker Sokağı'ndaki evine yaptığı iki ziyaretten bahsetti; o sokak Morini'nin favorilerinden biriydi, kültürlü, sakat ve dedektif

romanları okumayı seven orta yaşlı bir İtalyan olan Morini için Dr. Watson'ın hikâyelerinin, zamandan tamamen kopmuş olarak korundukları o sokağın özel bir yeri vardı. Ardından Norton'un evine gittiler ve Morini kadına, onun için aldığı hediyeyi verdi, Brunelleschi üzerine bir kitap, içinde, büyük Rönesans mimarı tarafından yapılan binaların, dört ayrı ülkeden dört fotoğrafçının çektiği mükemmel fotoğrafları yer alıyordu.

"Hepsi kendince binayı yorumlamış," dedi Morini. "Fransız fotoğrafçı en iyisi. En az sevdiğimse Amerikalı oldu. Fazla gösterişli. Brunelleschi'yi keşfetmek konusunda fazla hevesli. Brunelleschi olmak konusunda fazla hevesli. Almanınkiler kötü değil ama bence Fransız'ınkiler en iyisi. Bakıp ne düşündüğünü bana söylemelisin."

Kitabı daha önce görmemiş olsa da kâğıdının ve kapağının tanıdık bir yanı vardı. Ertesi gün bir tiyatronun önünde buluştular. Morini'de otelden satın aldığı iki bilet vardı ve onları güldüren, kötü ve kaba bir komedi izlediler. Norton, İngiliz argosunu anlamadığı için bazı esprileri kaçıran Morini'den daha çok güldü. O gece yemeğe çıktılar ve Norton, adama gününü nasıl geçirdiğini sorduğunda Morini, Hyde Park'taki İtalyan Bahçeleri'ni gezdiğini ve etrafta dolandığını söyledi ama Norton, bilinmeyen bir nedenle de olsa, adamın parkta oturup ne olduğunu seçemediği bir şeyi görebilmek için boynunu uzattığını ve çoğu zaman gözlerini kapatıp uyuyor numarası yaptığını hayal etti. Yemek sırasında Norton, Morini'ye oyundaki anlamadığı bölümleri açıkladı ve Morini ancak o zaman, oyunun düşündüğünden de kötü olduğunu kavradı. Ama oyunculuk fena değildi ve otele dönüp tekerlekli sandalyeden kalkmaksızın kısmen soyunduktan sonra kendisinin ve odanın yansımasını görebildiği kapalı televizyonun karşısına geçtiğinde, oyunun aslında o kadar da kötü olmadığı sonucuna vardı, iyiydi, gülmüştü, oyuncular fena değildi, koltuklar rahattı, bilet fiyatları idare ederdi.

Ertesi gün Norton'a eve dönmesi gerektiğini söyledi. Norton onu havaalanına bıraktı. Uçağı bekledikleri sırada Morini, her zamanki ses tonuyla, olağan bir şeyden bahsedercesine, Johns'un sağ elini neden kestiğini bildiğini sandığını söyledi.

"Hangi Johns?" dedi Norton.

"Edwin Johns, bana bahsettiğin ressam," dedi Morini.

"Ah, Edwin Johns," dedi Norton. "Neden kesmiş?"

"Para için," dedi Morini.

"Para mı?"

"Yatırıma, para akışına, oyunu kazanmak için riske girmek gerektiğine ve işte buna benzer şeylere inandığı için kesmiş."

Norton düşüncelere daldı ve sonra şöyle dedi: "Mümkün."

"Para için yaptı," dedi Morini.

O zaman Norton, ona (ilk kez) Pelletier ve Espinoza'nın nasıl olduğunu sordu.

"Burada olduğumu bilmemelerini tercih ederim," dedi Morini.

Norton soru soran gözlerle adama baktı ve endişelenmemesini, sırrının güvende olduğunu söyledi. Ardından, Torino'ya varınca aramasını rica etti.

"Elbette," dedi Morini.

Uçuş görevlisi yanlarına geldi ve birkaç dakika sonra gülümseyerek yanlarından ayrıldı. Yolcular uçağa binmeye başlayınca Norton, Morini'yi yanağından öpüp havaalanından ayrıldı.

Düşünceli olmakla beraber hüzünlü denemeyecek bir ruh hali içinde galerinin kafeteryasından ayrılmalarından hemen önce, galerinin hem sahibi hem tek çalışanı olan adam yanlarına gelip yakında galerinin kapanacağını söyledi. Kolunda lame bir elbiseyle, aynı zamanda galerinin de parçası olan evin, bir zamanlar, ileri görüşlü ve saygın bir kadın olan büyükannesine ait olduğunu anlattı. Öldüğünde, evin, en azından teoride, üç torununa kalması gerekiyormuş. Ama o zamanlar, o torunlardan biri olan kendisi, margarita hazırlamayı öğrenmenin yanı sıra, bilgi toplama ve casusluk işleriyle uğraştığı Karayipler'de yaşamaktaymış. Adam kendini kötü alışkanlıkları olan hippi bir casus olarak tasvir etti. İngiltere'ye döndüğünde, kuzenlerinin, evin tüm hakkını ele geçirdiklerini keşfetmiş. O zaman kavgalar başlamış. Ama avukatlar pahalıymış ve sonunda

adam, galerisini açtığı üç odaya razı olmak zorunda kalmış. Ama galeri batmış çünkü resim veya ikinci el giysi satamıyor ve hiç kimse yaptığı kokteylleri denemeye gelmiyormuş. Bu mahalle benim müşterilerim için fazla şık, dedi, artık galeriler eski işçi sınıfı mahallelerinde ve barlar da sadece barların olduğu ayrı bir bölgede. Üstelik bu kesimde yaşayan insanlar ikinci el giysi almıyor. Norton, Pelletier ve Espinoza ayağa kalkıp sokağa çıkan metal merdivenlere yöneldiklerinde, galeri sahibi tüm bunların üstüne, bir de kısa süre önce büyükannesinin hayaletini görmeye başladığını anlattı. Bu itiraf Norton ve arkadaşlarının ilgisini çekti.

"Onu gerçekten gördünüz mü?" diye sordular. Gördüm, diye yanıtladı galeri sahibi, gerçi başlangıçta sadece su sesini andıran garip gürültüler varmış. Evde daha önce öyle sesler hiç duymamış. Gerçi ev dairelere bölünüp satılmadan önce yeni banyolar yapılmış olduğundan, bu seslerin altında mantıklı bir açıklama yatıyor olabilirmiş. Ama sonra acı değil ama hayal kırıklığı gösteren inlemeler başlamış, sanki büyükannesinin hayaleti evini dolaşıyor ve bir sürü ufak eve dönüştürüldüğü için artık onu tanıyamıyormuş. Adama göre, var olduklarını hatırlamadığı duvarlar ve modern mobilyalar, kadını dehşete düşürmüş olmalıydı, bu da yetmezmiş gibi her yer aynalarla doluydu.

Bazen galeri sahibi o kadar depresyona girermiş ki galeride uyurmuş. Onu depresyona sokan, hayaletin çıkardığı sesler değilmiş elbette, işinin batmak üzere olmasıymış. Öyle gecelerde, yaşayanların ve ölülerin dünyasından hiçbir şey anlamıyormuş gibi üst katta dolaşan büyükannesinin ayak seslerini ve inlemelerini bütün netliğiyle duyarmış. Bir gece galeriyi kapatmadan önce galerideki tek aynada, müşterilerin elbiseleri denediklerinde kendilerini görebilmeleri için bir köşede tuttuğu Viktorya dönemi boy aynasında, kadının yansımasını görmüş. Büyükannesi, duvardaki resimlerden birine bakıyormuş, ardından bakışları –sanki kendisine yapılabilecek en büyük saygısızlık onlarmış gibi– askılardaki giysilere ve galerideki iki tanecik masaya kaymış.

Dehşetle ürperdi, dedi galeri sahibi. Onu ilk ve son görüşü bu olmuş. Ama hâlâ arada bir üst katlarda dolaştığını, eskiden orada olmayan duvarların içinden geçtiğini duyuyormuş. Espinoza, Karayipler'deki eski işinin nasıl olduğunu sorduğunda galeri sahibi hüzünlü hüzünlü gülümsedi ve onları göründüğü kadar deli olmadığına temin etti. Anlattığı kadarıyla, başkaları nasıl sansür bürosunda veya istatistik departmanında çalışıyorsa kendisi de casustu. Bu sözler, nedenini bilmeseler de diğerlerini hüzünlendirdi.

Toulouse'daki bir seminerde, gelişigüzel kitap okurken yolu Archimboldi'nin kitaplarıyla da kesişmiş, Rodolfo Alatorre isimli genç bir Meksikalı'yla tanıştılar. Yaratıcı yazarlık bursuyla yaşayan ve günlerini aç biilaç, üstelik anlaşılan boşu boşuna, modern bir roman yazmaya çalışmakla geçiren Meksikalı, birkaç sunuma katıldıktan sonra, onu başlarından atmak için ellerinden geleni yapan Norton ve Espinoza'ya kendini tanıttı, ardından Archimboldi'nin havarilerinin etrafında dolanıp duran, çoğu sinir bozucu, Avrupalı genç üniversite öğrencilerinden kendisini ayıran hiçbir özelliği olmadığı için, onu tamamen görmezden gelen Pelletier'yle şansını denedi. En büyük dezavantajı Almanca konuşamamasıydı, bu yüzden daha baştan hiç şansı yoktu. Diğer taraftan Toulouse semineri çok başarılıydı, çeşitli konferanslardan birbirini tanıyan ve en azından görünüşte yeniden karşılaştıklarına sevinen eleştirmenler eski tartışmalara devam etmeye hevesli görünüyorlardı, orada hiçbir işi olmadığı açıkça görülen Meksikalı ya eve dönecekti, ama burslu öğrencilere özgü korkunç bir odada yaşadığı için kendisini bekleyen kitaplara ve ödevlere dönmeye hevesli değildi, ya da bir köşede durup derin düşüncelere dalmış numarası yaparak sağa sola gülümseyecekti, ki sonunda yaptığı bu oldu. Şans eseri bu duruşu veya takındığı poz sayesinde tekerlekli sandalyesine oturmuş, dalgın dalgın insanların selamlarına karşılık veren Morini'yi fark etti. Adamdan burslu öğrencininkini andıran bir çaresizlik yayılıyordu – en azından Alatorre öyle düşündü. Alatorre'nin kendini tanıtmasından kısa süre sonra, Meksikalı ve İtalyan, Toulouse sokaklarını dolaşmaya çıktı.

Önce Morini'nin oldukça iyi tanıdığı Alfonso Reyes'i, sonra Morini'nin asla unutamadığı Rahibe Juana'yı konuştular; Morini, Morino tarafından kaleme alınan ve Meksikalı rahibenin yemek tariflerini içeren kitabı unutamıyordu. Ardından Alatorre'nin romanından, yazmayı planladığı ve şimdiye kadar yazdığı romandan bahsettiler. Genç Meksikalı'nın Toulouse'daki hayatının nasıl geçtiğini, ne kadar kısa olursa olsun hiç bitmeyecekmiş gibi gelen kış mevsimini, Alatorre'nin yeni Fransız arkadaşlarını (kütüphaneci, Ekvator'dan gelen burslu bir başka öğrenci, Meksika'yla ilgili düşünceleri Alatorre'ye biraz garip biraz da kırıcı gelen bir barmen), Mexico City'de bıraktığı ve hemen her gün romanının nasıl gittiğiyle ilgili uzun e-postalar attığı arkadaşlarını konuştular.

Mexico City'deki bu arkadaşlardan biri, dedi Alatorre ve bunu tamamen masumca, ufak yazarlara özgü kibirle söyledi, *daha geçen gün* Archimboldi'yle tanışmıştı.

Başlangıçta söylenenleri çok dikkatli dinlemeyen ve Alatorre'nin, kendisini turist kitaplarında yer almadığı halde görülmeye değer bulduğu ve bir kısmı gerçekten de ilginç olan sokaklarda dolaştırmasına izin verirken, içten içe, belki de Alatorre'nin asıl yeteneğinin roman yazmak değil tur rehberliği olduğunu düşünen Morini, topu topu iki Archimboldi romanı okumuş gencin böbürlendiğini veya hata yaptığını veya Archimboldi'nin uzun zaman önce ortadan kaybolduğunu bilmediği için inanılırlığı olmayan bir yalan uydurduğunu düşündü.

Alatorre'nin anlattığı hikâye kısaca şöyleydi: Arkadaşı, dostları arasında El Cerdo yani Domuz olarak tanınan, kırklı yaşlarında, Almendro adlı bir deneme yazarı/romancı/şairdi, bir geceyarısı biri tarafından aranmıştı. Almanca yapılan kısa konuşmanın ardından El Cerdo giyinmiş ve arabasına binip Mexico City havaalanı yakınlarındaki bir otele gitmişti. Gecenin o saatinde fazla trafik olmamasına karşın, otele ulaştığında saat biri geçmişti. Lobide otel görevlisi ve bir polis memuru duruyordu. El Cerdo, kendisini üst düzey bir devlet yetkilisi olarak tanıtan kimlik belgesini gösterdi ve polisin eşliğinde üçüncü kattaki odaya çıktı. Orada iki polis ve

gri tişört ve kot giymiş dağınık saçlı, ihtiyar bir Alman'la karşılaştı. Yatakta oturan Almanın ayakları çıplaktı, sanki polisin gelişi adamı hazırlıksız yakalamıştı. El Cerdo, Almanın giysileriyle uyuduğu sonucuna vardı. İki polisten biri televizyon izliyor diğeri duvara yaslanmış sigara içiyordu. El Cerdo'yla birlikte içeri giren polis televizyonu kapadı ve diğerlerine kendisini takip etmelerini söyledi. Duvara yaslanmış olan polis bir açıklama talep ettiyse de El Cerdo'yla yukarı çıkan polis, onu çenesini kapaması konusunda uyardı. Polisler odadan çıkmadan önce El Cerdo, Almanca konuşarak polislerin bir şey çalıp çalmadığını sordu ve ihtiyardan hayır yanıtını aldı. Para istemiş olsalar da hiçbir şey çalmamışlardı.

"Güzel," dedi El Cerdo Almanca, "bu da bir gelişmedir."

Ardından polislere hangi karakoldan olduklarını sordu ve gitmelerine izin verdi. Polisler gittiğinde El Cerdo televizyonun yanına oturup üzüntüsünü dile getirdi. İhtiyar hiçbir şey söylemeksizin yataktan kalktı ve banyoya gitti.

Devasa bir adamdı, diye yazmıştı El Cerdo, Alatorre'ye. Neredeyse iki metre boyundaydı. En az 1.90'dı. Kısaca dev gibi ve kudretliydi.

Banyodan çıkan ihtiyarın ayakkabılarını giydiğini fark eden El Cerdo, Mexico City'yi dolaşmak isteyip istemediğini sordu, bir şeyler içmeye gidebileceklerini söyledi.

"Eğer yorgunsanız söylemeniz yeterli," diye ekledi, "hemen giderim."

"Uçağım sabahın 7'sinde," dedi ihtiyar.

El Cerdo saatini kontrol etti. Saat 2'yi geçiyordu. Ne söylemesi gerektiğini bilemedi. O da, Alatorre gibi, ihtiyarın yapıtlarını çok iyi tanımıyordu. İspanyolca'ya çevrilen kitapları çoğunlukla İspanya'da yayımlanmış ve birçoğu hâlâ Meksika'ya ulaşmamıştı. Üç yıl önce, El Cerdo bir yayınevinin başındayken, yani hükümetin kültür ve sanat alanında çalışan üst düzey yetkililerinden biri olmadan önce, *Berlin Yeraltı Dünyası*'nı yayımlamayı denemiş ama kitabın telif hakkının Barselona'daki bir yayınevi tarafından çoktan satın alındığını öğrenmişti. İhtiyarın kendisinin numarasını nereden bulduğunu, numarayı ona kimin verdiğini merak ediyordu. Asla yanıtını alama-

yacağını bildiği bu soruyu kendine sorabilmek bile onu mutlu etti, içinin özel hayatının ve yazı kariyerinin kendisine veremediği bir haz ve tatminle dolmasını ve kendini önemli hissetmesini sağladı.

"Çıkabiliriz," dedi yazara. "Hizmetinizdeyim."

İhtiyar, gri tişörtünün üstüne deri ceketini giyip onu takip etti. El Cerdo, adamı Garibaldi Meydanı'na götürdü. Vardıklarında meydan tenhaydı, turistlerin çoğu otellerine dönmüş, geriye gecekuşları, ayyaşlar ve son futbol maçlarını tartışan sokak müzisyenleri kalmıştı. Karanlık tipler meydana çıkan sokaklarda dolanıyor, arada bir duraksayıp ikiliyi süzüyordu. El Cerdo elini, hükümet için çalışmaya başladığından beri yanında taşımaya alıştığı tabancanın üzerinde tutuyordu. Barlardan birine girdiklerinde, El Cerdo domuz etli *taco* sipariş etti. İhtiyar, tekila kendisi de bira aldı. Alman, yemeğini yerken, El Cerdo hayatın kendini nerelere sürüklediğini düşündü. Daha on yıl önce aynı bara girip ihtiyar bir adamla Almanca konuşmaya başlayacak olsa birileri mutlaka ona hakaret eder veya en ufak bir şeyi bahane ederek saldırıya geçerdi. Çıkan kavga, El Cerdo'nun birilerine yalvarması, özür dilemeye çalışması, açıklama yapması veya herkese tekila ısmarlamasıyla sonuçlanırdı. Şimdi kimse onu rahatsız etmiyordu, sanki gömleğinin altında silah taşımak veya hükümette üst düzey bir görevli olmak onu katillerin ve hatta sarhoşların uzaktan sezebildikleri bir azizlik halesiyle örtmüştü. Ödlekler, diye düşündü El Cerdo, kokumu alıyorlar, kokumu alıyorlar ve altlarına yapıyorlar. Ardından Voltaire'i (Tanrı aşkına neden Voltaire) düşünmeye başladı ve sonra bir süredir kafasını kurcalayan konuya geri döndü, Avrupa'da bir yerlerde büyükelçi olmayı talep edebilir veya en azından kültür ataşeliği gibi bir pozisyon isteyebilirdi, gerçi bağlantılarının, büyükelçilik kapmaya yeteceğine güveni tamdı. Sorun şu ki, büyükelçi olursa sadece büyükelçi maaşıyla yetinmesi gerekiyordu. Alman, yemeğini yerken El Cerdo, Meksika'dan ayrılmanın artılarını ve eksilerini tarttı. Artılardan biri yeniden yazma şansına kavuşmaktı. İtalya'da veya İtalya yakınlarında bir şehirde, Toscana'da ve Roma'da zaman geçirmek, Piranessi ve Meksika hapishanelerini olmasa da bazı Meksika hapishanelerinin hayalî ve ikonografik versiyonla-

rını hatırlatan hayalî hapishaneler üzerine bir deneme yazmak son derece cazipti. Eksilerden biriyse, hiç şüphesiz, fiziksel olarak güç odağından uzak düşmekti. Daha erken dönemlerde, henüz gerçek bir güce sahip değilken, Archimboldi'yi yayımlamayı deneyen yayınevinin başındayken keşfettiği üzere, güçten uzaklaşmak hiçbir zaman iyi değildi.

"Söylesenize," dedi aniden, "sizin ortadan kaybolmuş olmanız gerekmiyor muydu?"

İhtiyar, ona bakıp nazikçe gülümsedi.

Aynı gece, Alatorre aynı hikâyeyi Pelletier, Espinoza ve Norton'a anlattıktan sonra, Almendro'yu ya da diğer adıyla El Cerdo'yu aradılar ve adam Espinoza'ya genel hatlarıyla Alatorre'nin anlattığı hikâyenin aynısını tekrarladı. Alatorre ve El Cerdo arasındaki ilişki, öğretmen-öğrenci veya ağabey-kardeş ilişkisi gibiydi. Aslında Alatorre'ye Toulouse'daki bursu ayarlayan El Cerdo olmuştu; bir bakıma bu burs, çok daha prestijli yerlerde çok daha fiyakalı burslar ayarlayabilecek, hatta oğlanın Atina veya Caracas'a kültür ataşesi olarak atanmasını sağlayabilecek olan El Cerdo'nun, küçük kardeşiyle ilgili düşüncelerini de ortaya koyuyordu. Alatorre, kendisine bir kültür ataşeliği ayarlamış olsa adama müteşekkir olurdu ama, Tanrı biliyor ya, Toulouse'daki bursa da burun kıvırmamıştı. Gelecek sefer El Cerdo'nun çok daha cömert olacağına emindi. Almendro ise henüz ellili yaşlara bile gelmemişti ve çalışmalarının Mexico City sınırları dışında bilindiği söylenemezdi. Ama Mexico City'de ve dürüst olmak gerekirse bazı Amerikan üniversitelerinde adı bilinir, hatta fazlasıyla sık telaffuz edilirdi. İyi de, yaşlı Almanın gerçekten Archimboldi olduğu ve bir sahtekâr olmadığı varsayılacak olursa Archimboldi, adamın numarasına nasıl ulaşmıştı? El Cerdo, Archimboldi'nin numarayı, yapıtlarının Almanca baskılarının editörlüğünü yapan Bayan Bubis'ten aldığına inanıyordu. Espinoza şaşkınlığını gizlemeye gerek duymaksızın, adama, yaşlı kadını tanıyıp tanımadığını sordu.

"Elbette," dedi El Cerdo. "Berlin'de bir partideydim, Alman editörlerin de katıldığı kültürel bir *charreada*'daydım. Orada tanıştırıldık."

"Kültürel *charreada* da neyin nesi?" diye yazdı Espinoza, hepsinin gördüğü bir kâğıda. Soruyu sadece Alatorre'nin okuyabilmesi bir sorun teşkil etmedi çünkü zaten ona hitaben yazılmıştı.

"Kadına kartvizitimi vermiş olmalıyım," dedi Mexico City'den El Cerdo.

"Ve ev numaranız kartvizitinizde yazılıydı."

"Öyleydi," dedi El Cerdo. "Ona A kartvizitlerimden vermiş olmalıyım. B kartvizitlerimde sadece iş numaram yazar. C kartvizitlerinde ise sadece sekreterimin numarası bulunur."

"Anlıyorum," dedi Espinoza büyük bir sabır göstererek.

"D kartvizitinde hiçbir şey yazmıyor, dümdüz, sadece adım ve hepsi bu," dedi El Cerdo, kahkahalar atarak.

"Anlıyorum, anlıyorum," dedi Espinoza, "sadece adınız."

"Kesinlikle," dedi El Cerdo. "Adım, hepsi bu. Ne telefon numarası, ne unvan, ne yaşadığım sokağın adı, hiçbir şey. Beni anlıyor musunuz?"

"Sizi gayet iyi anlıyorum," dedi Espinoza.

"Yani, belli ki, Bayan Bubis'e A kartvizitlerimden vermişim."

"O da Archimboldi'ye vermiş olmalı," dedi Espinoza.

"Öyle," dedi El Cerdo.

El Cerdo sabahın beşine kadar yaşlı Alman'la birlikteydi. Bir şeyler yedikten sonra (ihtiyar aç olduğundan El Cerdo, kafasını devekuşu gibi melankoli ve güç hayallerine gömmeden önce yeniden *taco* ve tekila sipariş etti) Zocalo bölgesinde yürüyüşe çıkıp meydanı ve El Cerdo'nun tabiriyle yeni açmış leylaklar gibi etrafa yayılmış Aztek kalıntılarını gezdiler. Bunların taş çiçeklerin arasındaki taş çiçekler, çıkışı olmayan, sadece daha fazla kaosa yol açan bir kaos olduğunu söyledi El Cerdo, Alman'la beraber Zocalo sokaklarından geçip Santo Domingo Meydanı'na yürüdükleri sırada. Meydan

gündüz vakti, insanların mektup veya dilekçe yazdırmaya geldikleri arzuhâlciler ve daktilolarıyla dolu olurdu. Ardından Reforma'daki meleği görmeye gittiler ama o gece melek karanlık bir silüetten ibaretti ve meydanı döndükleri sırada arabanın camından dışarı bakan Alman, El Cerdo'nun tasviriyle yetinmek zorunda kaldı.

Sabahın beşinde otele geri döndüler. El Cerdo sigara içerek lobide bekledi. Üzerinde hâlâ aynı gri tişört ve kot olan yaşlı adam asansörden çıktığında elinde tek bir valiz vardı. Havaalanına giden sokaklar boştu ve El Cerdo pek çok kez kırmızı ışıkta geçti. Konuşacak konu bulmaya çalıştı ama başaramadı. Yemek yedikleri sırada yaşlı adama ilk gelişi olup olmadığını sormuş ve olumlu yanıt almıştı. Bunun garip olduğunu düşünüyordu çünkü neredeyse bütün Avrupalı yazarların yolu bir ara Meksika'ya düşerdi. Ama yaşlı adam bunun ilk gelişi olduğunda ısrarlıydı. Havaalanına yaklaştıklarında arabaların sayısı arttı ve trafik tıkandı. Yaşlı adam, otoparka girdiklerinde vedalaşıp yollarını ayırmaya çalıştı ama El Cerdo ona eşlik etmekte ısrar etti.

"Valizinizi bana verin," dedi yazara.

Tekerlekli valiz oldukça hafifti. İhtiyar, Mexico City'den Hermosillo'ya uçuyordu.

"Hermosillo mu?" dedi Espinoza. "Orası ne tarafta kalıyor?"

"Sonora Eyaleti'nde," dedi El Cerdo. "Sonora'nın başkenti. Meksika'nın kuzeybatısında, ABD sınırında."

"Sonora'da ne yapacaksınız?" diye sordu El Cerdo.

İhtiyar, yanıt vermeden önce tereddüt etti, sanki ne diyeceğini bilemiyordu.

"Tanıyacağım," dedi.

Gerçi El Cerdo bu son yanıttan çok emin değildi. Belki de tanıyacağım değil öğreneceğim demişti.

"Hermosillo'yu mu?" dedi El Cerdo.

"Hayır, Santa Teresa'yı," dedi yaşlı adam. "Orayı biliyor musunuz?"

"Hayır," dedi El Cerdo. "Birkaç kere Hermosillo'ya gitmişliğim var, zamanında edebiyat söyleşilerine katılmıştım. Ama Santa Teresa'ya hiç gitmedim."

"Sanırım büyük bir şehir," dedi yaşlı adam.

"Evet büyük," dedi El Cerdo. "Orada fabrikalar var. Sorunlu bir yer. Hoşunuza gideceğini sanmıyorum."

El Cerdo kimliğini gösterdi ve yaşlı adama uçağa binene kadar eşlik etmesine izin verdiler. Ayrılmadan önce Alman'a kartvizitini verdi. A kartvizitlerinden.

"Başınız belaya girerse ne yapacağınızı biliyorsunuz," dedi.

"Çok teşekkürler," dedi yaşlı adam.

Tokalaştılar ve El Cerdo yaşlı adamı bir daha görmedi.

Oy birliğiyle, öğrendiklerini kimseye anlatmama kararı aldılar. Sessiz kalarak kimseye ihanet etmediklerine, sadece durumun gerektirdiği ölçüde temkinli davrandıklarına kendilerini ikna ettiler. Yalan yere insanları umutlandırmanın doğru olmayacağı konusunda hemfikirdiler. Borchmeyer'e göre Archimboldi'nin adı, bu yıl da Nobel adayları arasındaydı. Yazar bir önceki yıl da adaylar arasında anılmıştı. Sahte umutlar. İsveç Akademisi üyelerinden olan Dieter Hellfeld'e veya Akademi üyelerinden birinin sekreterine göre, ödülü kazandığı takdirde yazarın nasıl davranacağını sormak için Archimboldi'nin yayıncısıyla temasa geçilmişti. Seksen yaşının üzerindeki adam ne diyecekti? Nobel, ailesi ve varisi olmayan, yüzü kimse tarafından bilinmeyen seksen yaşın üzerindeki bir adam için önem taşır mıydı? Bayan Bubis, Nobel'i alacak olursa Archimboldi'nin çok memnun olacağını söyledi. Büyük ihtimalle kendi çıkarlarını ve satışların ne kadar artacağını düşünüyordu. Bir Barones kitap satışlarıyla, Bubis Yayınevi'nin Hamburg'daki depolarında yığılı duran kitaplarla ilgilenir mi? Kesinlikle hayır, dedi Dieter Hellfeld. Barones neredeyse doksan yaşındaydı ve depolardaki kitaplar kadını ilgilendirmiyordu. Sık sık Milano'ya, Paris'e, Frankfurt'a seyahat ediyordu. Bazen Frankfurt'taki Bubis standında Sinyora Sellerino ile konuşurken görülebilirdi. Veya Cha-

nel takımı içinde Moskova'daki Alman Büyükelçiliği'nde, yanında korumasına aldığı iki Rus şairle, Bulgakov'dan ve sonbaharda Rus nehirlerinin (benzersiz) güzelliğinden bahsettiğini görebilirdiniz. Bazen Bayan Bubis, Archimboldi'nin var olduğunu dahi unutmuş gibi görünüyor, dedi Pelletier. Meksika'da normali bu, dedi genç Alatorre. Ne olursa olsun, Schwarz'a göre, Archimboldi ödül için düşünülen birkaç isimden biriydi yani Nobel'i kazanması gayet mümkündü. Belki İsveç Akademisi bir değişikliğin iyi olacağını düşünmüştü. Bir gazi, 2. Dünya Savaşı sırasında kaçmış ve hâlâ kaçmayı sürdüren biri, Avrupa'nın karışık olduğu zamanları hatırlatacak bir isim. Sitüasyonistlerin bile saygı duyduğu solcu bir yazar. Uzlaşılamaz olanla uzlaşmaya çalışmayan biri. Düşünsene, dedi Pelletier, Archimboldi Nobel'i kazanıyor ve tam o anda elinden tutup Archimboldi'yi ortaya çıkarıyoruz.

Archimboldi'nin Meksika'da ne yaptığı sorusuna bir yanıt bulamadılar. Seksenli yaşlarındaki biri, neden daha önce hiç gitmediği bir ülkeye giderdi? Ani bir ilgi miydi sebep? Ya da yeni bir roman için yapılan araştırmalar? Düşük ihtimal, diye düşündüler, çünkü başka birçok nedenin yanı sıra, dördü de Archimboldi'nin başka kitap yazacağına inanmıyordu.

Dile getirmeseler ve onlara son derece anlamsız gelse de en basit ihtimali kabullenmeye eğilimliydiler: Archimboldi, emekli olmuş pek çok Alman veya Avrupalı gibi, Meksika'ya turist olarak gitmişti. Ama bu ihtimale inanmak zordu. Bir sabah uyanıp da delirdiğini keşfeden, insan sevmez yaşlı bir Prusyalı hayal ettiler. Archimboldi'nin bunamış olması ihtimalini tartıştılar. Ardından tüm bu teorileri bir tarafa bırakıp El Cerdo'nun söylediklerine odaklandılar. Ya Archimboldi kaçıyorsa? Ya Archimboldi, kaçmak için aniden yeni bir gerekçe bulmuşsa?

Başlangıçta adamın izini sürmeye en az hevesli olan Norton'du. Archimboldi'yi elinden tutup Avrupa'ya geri getirdiklerini düşününce, kendini adam kaçırmaya hazırlanan bir çetenin üyesi gibi hissetmişti. Elbette kimse Archimboldi'yi kaçırmayı veya onu soru

yağmuruna tutmayı planlamıyordu. Onu görmek, Espinoza'ya yeterdi. Pelletier, romandaki deri maskenin kimin derisinden yapıldığını sorabilse tatmin olurdu ve Morini, adamın Sonora'da çekilmiş fotoğraflarını görse dahi kendini şanslı sayacaktı.

Kimsenin fikrini sormadığı Alatorre ise Pelletier, Espinoza, Morini ve Norton'la arkadaş olmayı başarsa ve belki de çok zahmet vermeden arada bir yaşadıkları şehirlerde onları ziyaret edebilse hayatından memnun olacaktı. Sadece Norton'un, Archimboldi'nin peşine düşmek konusunda şüpheleri vardı. Ama sonunda o da diğerlerine katılmaya karar verdi. Archimboldi'nin Yunanistan'da yaşadığını sanıyordum, dedi Dieter Hellfeld. Veya öldüğünü. Üçüncü bir seçenek daha var, dedi Dieter Hellfeld: Archimboldi adıyla tanıdığımız yazar, aslında Bayan Bubis olabilir.

"Evet, evet," dedi bizim dört kafadar, "tabii ki Bayan Bubis'tir."

Morini son dakikada yolculuğa katılmamaya karar verdi. Sağlığı kötüleştiği için seyahat etmesine imkân olmadığını söyledi. Sağlığı aynı ölçüde hassas olan Marcel Schwob, 1901'de, Stevenson'ın Pasifik'teki bir adada bulunan mezarını ziyaret etmek için çok daha zor bir yolculuğa çıkmıştı. Schwob'ın yolculuğu günler sürmüş, ilk önce *Ville de la Ciotat*'a, ardından Polonezya'ya ve sonra *Manapouri*'ye gitmişti. 1902 Ocak'ında zatürreye yakalanmıştı ve az kalsın ölüyordu. Schwob, bir damla su görse deniz tutan Çinli hizmetkârı Ting'le seyahat ediyordu. Ya da, belki de, adamı sadece deniz dalgalı olduğunda deniz tutuyordu. Hangisi doğru olursa olsun yolculuk, hastalıklar, dalgalı denizler ve deniz tutmalarıyla geçmişti. Yolculuğun bir noktasında, artık öleceğine iyiden iyiye inanan Schwob, birinin yanına uzandığını hissetmişti. Kendisini yatağında rahatsız edenin kim olduğuna baktığında, yüzü çimen kadar yeşil olan Doğulu hizmetkârıyla karşılaşmıştı. Ancak o zaman nasıl bir maceraya atıldığını anlamıştı. Bunca zorluğun ardından Samoa'ya vardığında, Stevenson'ın mezarını ziyaret etmemişti. Kısmen çok hasta olduğu için kısmen de artık çoktan ölmüş birini ziyaret

etmenin anlamlı olduğuna inanmadığından. Stevenson –Schwob bu aydınlanmayı yaptığı seyahate borçluydu– onun içinde yaşıyordu.

Schwob'a hayran olan (daha net konuşmak gerekirse ona karşı büyük sevgi besleyen) Morini, başlangıçta Sonora'ya yapacağı yolculuğun Fransız yazara ve ayrıca Fransız yazarın ziyarete gittiği İngiliz yazara yaptığı bir tür saygı gösterisi olabileceğini düşünmüştü ama Torino'ya döndüğünde seyahat etmenin kendisi için imkânsız olduğunu anladı. Bu yüzden arkadaşlarını aradı ve yalan söyledi, doktorun her tür seyahati kesinlikle yasakladığını açıkladı. Pelletier ve Espinoza bu açıklamayı kabul edip düzenli olarak onu arayacaklarına ve ne olup bittiğini haber vereceklerine söz verdiler.

Norton'la durum farklıydı. Morini gitmeyeceğini tekrarladı. Doktor yasakladı, dedi. Her gün onlara yazmayı planladığını söyledi. Bir kahkaha bile attı ve Norton'un anlamadığı aptal bir fıkra anlattı. İtalyanlar'la ilgili bir fıkra. Bir İtalyan, bir Fransız ve bir İngiliz uçaktaymış. Sadece iki paraşüt varmış. Norton bunun politik bir fıkra olduğunu düşündü. Aslında çocukların anlattığı fıkralardandı ama Morini'nin anlatış biçimi yüzünden, uçaktaki İtalyan (uçağın önce bir motoru sonra diğer motoru bozulmuş ve uçak düşmeye başlamıştı) Berlusconi'ye benziyordu. Norton ağzını bile açmadı. Hımm hımm benzeri sesler çıkardı. Sonra İngilizce, iyi geceler Piero, dedi ve çok tatlıydı, en azından Morini'ye katlanılamaz ölçüde tatlı geldi, sonra telefonu kapattı.

Norton, Morini'nin kendileriyle gelmeme kararını bir tür hakaret olarak kabul etti. Bir daha birbirlerini aramadılar. Morini, Norton'a telefon açabilirdi ama arkadaşları Archimboldi'yi aramaya gitmeden önce kendisi, aynı Samoa'daki Schwob gibi, başka bir yolculuğa çıkmıştı, cesur bir adamın mezarında sona erecek bir yolculuk değildi bu, yeni bir deneyim de denilebilecek bir vazgeçişle sona eren bir yolculuktu, yeni bir deneyimdi çünkü bu vazgeçişin bu tabirin gündelik anlamıyla veya sabırla ya da rahatlamakla ilgisi yoktu. Boyun eğme haliydi, Morini'nin nedensiz yere ağlamasına yol açan anlaşılamaz bir alçakgönüllülüktü ve kendi imgesi, Morini'nin Morini olarak gördüğü her şey sonunda bu vazgeçişte engel olu-

namaz bir şekilde kaybolup gitti. O artık nehir olmayı bırakan bir nehirden veya ufukta yanıp kül olmakta olan ama yandığının farkında olmayan bir ağaçtan farksızdı.

Pelletier, Espinoza ve Norton, Paris'ten El Cerdo'nun kendilerini beklediği Mexico City'ye seyahat etti. Geceyi bir otelde geçirip ertesi sabah Hermosillo'ya uçtular. Ne olup bittiğini çok anlamayan El Cerdo, Meksika Üniversitesi'nde, Bellas Artes'de veya UNA'da konuşma yapmayı reddederek kendisini hayal kırıklığına uğratsalar da böylesine seçkin misafirleri ağırladığı için heyecanlıydı.

Espinoza ve Pelletier, Mexico City'de kaldıkları gece, El Cerdo'yla beraber Archimboldi'nin kaldığı otele gitti. Otel görevlisi bilgisayar kayıtlarına bakmalarına izin verdi. El Cerdo fareyi tıklatıp Archimboldi'yle tanıştığı gece otelde kalanların listesinin yer aldığı sayfayı açtı. Pelletier adamın tırnaklarının altının pislik içinde olduğunu görünce, ona neden bu lakabın verildiğini anlatı.

"İşte," dedi El Cerdo, "işte bu o."

Pelletier ve Espinoza, Meksikalı'nın işaret ettiği isme baktı. Hans Reiter. Bir gece. Ödeme nakit. Kredi kartı kullanmamış ve mini bardan hiçbir şey almamıştı. El Cerdo, şehrin turistik taraflarını gezmeyi isteyip istemediklerini sordu. Hayır, dedi Espinoza ve Pelletier, ilgilenmiyoruz. Ve otellerine geri döndüler.

Bu arada Norton otelden hiç çıkmadı ve yorgun olmadığı halde ışıkları kapatıp bir süre televizyon izledi. Televizyonun sesi kısıktı. Odanın pencereleri açık olduğu için, çok uzaklardan, sanki kilometrelerce öteden gelen sesler duyuluyordu, şehrin uzak mahallelerinden birinde insanların evleri yıkılmaktaydı. Norton sesin kaynağının televizyon olduğunu düşünerek televizyonu kapattı ama gürültü devam etti. Pencerenin kenarına gidip şehre baktı. Güneye doğru uzanan bir ışık deniziyle karşılaştı. Pencereden sarktığı zaman gürültüler kesiliyordu. Hava soğuktu ve kadına iyi geldi.

Otelin girişinde, iki otel görevlisi, müşterilerden biri ve taksi şoförüyle tartışıyordu. Müşteri sarhoştu. Otel görevlilerinden biri müşteriyi tutmuştu ve diğer görevli, hareketlerinden anlaşıldığı

kadarıyla gittikçe daha fazla öfkelenen taksi şoförünü dinliyordu. Kısa süre sonra bir araba otelin önünde durdu ve Norton, Espinoza ve Pelletier'nin, peşlerinde Meksikalı'yla, arabadan inişlerini izledi. Aslında gelenlerin kendi arkadaşları olduğuna yüzde yüz emin değildi. Öyleyseler bile farklı görünüyorlardı, farklı yürüyorlardı, daha maço bir havaları vardı, gerçi maço kelimesi bir yürüme şeklini tasvir etmek için kullanıldığında Norton'a saçma geliyordu, kesinlikle anlamsızdı, yine de aklına daha uygun bir kelime gelmedi. Meksikalı, arabanın anahtarlarını otel görevlilerinden birine teslim etti ve üç adam otele girdiler. El Cerdo'nun anahtarlarını alan kapı görevlisi arabaya bindi, taksi şoförü kolunu, sarhoşu tutan görevliye doğru salladı. Norton şoförün daha fazla para talep ettiği izlenimine kapılmıştı, sarhoş otel müşterisi ise ödemek istemiyordu. Norton, durduğu yerden, müşterinin Amerikalı olabileceğini düşündü. Adam beyaz gömlek ve kumaş pantolon giymişti, pantolon kapuçino rengi veya sütlü kahverengiydi. Yaşını kestirmek güçtü. Diğer otel görevlisi geri geldiğinde, taksi şoförü iki adım geri çekilip bir şey söyledi.

Tavırları düşmanca, diye düşündü Norton. Derken otel görevlilerinden biri, o ana kadar sarhoş müşteriye destek olan adam, öne çıkıp şoförü ensesinden yakaladı. Taksi şoförü bu tepkiyi beklemiyordu, geri çekilmeyi denedi ama görevlinin elinden kurtulamadı. Hava kirliliğiyle yüklü bulutlarla dolu gökyüzünde bir uçağın ışıkları göründü. Norton bakışlarını yukarı çevirdi, şaşırmıştı çünkü, sanki milyonlarca arı oteli kuşatmış gibi bir vızıltı duyuluyordu. Bir an için aklına intihar bombacıları veya uçak kazası ihtimalleri geldi. Otelin girişindeki görevliler taksi şoförünü dövüyordu, adam yere yığılmıştı. Kesintisiz devam eden bir saldırı değildi. Adamı dört veya altı kere tekmeliyor sonra durup ona yürüyüp gitme şansı tanıyorlardı ama yerde iki büklüm yatan taksi şoförü ağzını açıp onlara küfredince yeni bir tekme tokat silsilesi başlıyordu.

Uçak iyice alçaldı. Norton uçağın pencerelerinden yolcuların heyecan dolu yüzlerini görebildiğini hayal etti. Ardından uçak dönüp yeniden yükseldi ve birkaç saniye içinde bulutların arasında kayboldu. Kuyruğundaki yanıp sönen, kırmızı ve mavi ışıklar, uçak

kaybolmadan önce Norton'un gördüğü son şeylerdi. Aşağı baktığında resepsiyonistlerden birinin dışarı çıkmış olduğunu ve yürüyemeyecek durumda olan sarhoş müşteriyi, yaralı birini taşırmış gibi içeri taşıdığını gördü. İki otel görevlisiyse taksi şoförünü taksiye doğru değil yeraltı otoparkına doğru sürüklüyordu.

İçgüdüleri Norton'a, bara inip Meksikalı'yla konuşmakta olan Pelletier ve Espinoza'yı bulmasını söylediyse de kadın bunu yapmadı, pencereyi kapatıp yatağa uzandı. Uğultu devam ediyordu, Norton gürültünün havalandırmadan geliyor olması gerektiğine karar verdi.

"Taksi şoförleri ve kapıdaki görevliler arasında bir tür savaş var," dedi El Cerdo. "Adı konmamış, inişleri çıkışları, gerilimleri ve barış dönemleri olan bir savaş."

"Şimdi ne olacak?" diye sordu Espinoza.

Otel barında, sokağa bakan büyük pencerelerden birinin önünde oturuyorlardı. Dışarıdaki havanın sıvımsı bir dokusu vardı. İnsanın uzanıp dokunma arzusu duymasına yol açan kara, kapkara bir suyu andırıyordu.

"Görevliler taksi şoförüne iyi bir ders verecek ve adam uzunca bir süre bu otele uğramayacak," dedi El Cerdo. "Bütün mesele bahşişler."

Ardından, El Cerdo, elektronik ajandasını çıkardı. Pelletier ve Espinoza ajandaya bakıp Santa Teresa Üniversitesi Rektörü'nün telefon numarasını not aldı.

"Onunla bugün konuştum," dedi El Cerdo, "size elinden geldiğince yardım etmesini söyledim."

"Taksi şoförünü kim buradan götürecek?" diye sordu Pelletier.

"Kendi başına gidecek," dedi El Cerdo. "Otoparkta onu bir temiz dövecekler, sonra arabasına binip gidebilmesi için, kafasından aşağı kovalarca soğuk su döküp kendine gelmesini sağlayacaklar."

"Eğer otel görevlileri ve taksi şoförleri savaştaysa müşteriler taksiye ihtiyaç duyduklarında ne yapıyor?" diye sordu Espinoza.

"O zaman oteldekiler telsiz taksileri çağırır. Telsiz taksiler herkesle barış içindedir," dedi El Cerdo.

Adamla vedalaşmak için dışarı çıktıklarında, taksi şoförünün topallayarak otoparktan çıktığını gördüler. Yüzü gözü sağlamdı ve giysileri ıslak değildi.

"Büyük ihtimalle anlaşma yapmıştır," dedi El Cerdo.

"Anlaşma mı?"

"Otel görevlileriyle. Para meselesi," dedi El Cerdo, "Onlara para vermiş olmalı."

Bir saniye için Pelletier ve Espinoza, El Cerdo'nun birkaç adım öteye, sokağın karşı tarafına bırakılmış, terk edilmiş görünüşlü taksiye gideceğini düşündü. Ama El Cerdo görevlilerden birine bakıp başını salladı ve adam arabayı getirmek üzere otoparka koştu.

Ertesi sabah Hermosillo'ya uçtular ve havaalanından Santa Teresa Üniversitesi Rektörü'nü aradıktan sonra araba kiralayıp sınıra doğru yola çıktılar. Havaalanından ayrıldıklarında üçü de Sonora'nın ne kadar aydınlık olduğunu fark etti. Büyük okyanustan yayılıyormuş gibi görünen o ışıkta seyahat etmek insanı acıktırıyordu ve aynı zamanda, diye düşündü Norton, hatta daha da yoğun bir biçimde, insanın açlığa sonuna kadar katlanma arzusu duymasına yol açıyor.

Santa Teresa'ya güneyden girdikleri için şehrin dev bir çingene kampına veya sığınmacılara ayrılmış bir bölgeye benzediğini düşündüler. Meksika Oteli'nin dördüncü katında üç oda tuttular. Üç oda birbirinin aynı görünse de, aslında, aralarında ufak tefek farklar vardı. Espinoza'nın odasında dev bir çöl resmi vardı; resmin sol tarafına, ordu mensuplarına veya binicilik kulübü üyelerine benzemelerine yol açan bej gömlekler giymiş bir grup atlı çizilmişti. Norton'un odasında bir değil iki ayna vardı. İlk ayna diğer odalardaki gibi kapıdaydı. İkincisi ise karşı duvara, sokağa bakan pencerenin yanına asılmıştı, aynalar öyle bir şekilde yerleştirilmişti ki belirli bir noktadan bakıldığında birbirlerini yansıtıyorlardı.

Pelletier'nin banyosundaki klozetin bir parçası kırıktı. İlk bakışta fark edilmeyen kırık klozet, kapağı kaldırıldığında aniden insanın karşısında beliriyordu. Nasıl olmuş da kimse bunu fark etmemiş, diye düşündü Pelletier. Norton da o kadar kötü durumda olan bir tuvalet hiç görmemişti. Neredeyse sekiz santimlik bir parça eksikti. Beyaz porselenin altında koli bandıyla sarılmış tuğla parçalarını andıran kırmızı bir madde vardı. Eksik parça, yarım ay şeklindeydi. Sanki biri çekiçle klozeti kırmıştı. Ya da biri, yerde olan başka birinin kafasını alıp klozete geçirmiş, diye düşündü Norton.

Santa Teresa Üniversitesi Rektörü hoş, utangaç görünüşlü bir adamdı. Çok uzun boyluydu ve her gün yürüyüşe çıkıyormuş gibi hafif bronz tenliydi. Onlara kahve ikram etti, sabır ve sahte bir ilgiyle hikâyelerini dinledi. Ardından üniversiteyi gezdirdi, binaları işaret edip hangi bölümün hangi binada yer aldığını anlattı. Pelletier, konuyu değiştirip Sonora'nın güneşinden bahsettiğinde rektör çölde günbatımıyla ilgili şiirsel bir şeyler söyledi ve adlarını bilmediği birkaç ressamın, o güneş yüzünden Sonora'ya veya yakınlardaki Arizona'ya taşındığını anlattı.

Ofisine döndüklerinde onlara yeniden kahve ikram etti ve nerede kaldıklarını sordu. Neresi olduğunu öğrenince, otelin adını bir kâğıt parçasına not alıp kâğıdı ceketinin cebine koydu ve hepsini evine akşam yemeğine davet etti. Kısa süre sonra üniversiteden ayrıldılar. Rektör'ün ofisinden otoparka yürürken, çimenlerde yürüyen bir öğrenci grubu dikkatlerini çekti ama fıskiyeler çalışmaya başlayınca, öğrenciler çığlık atıp dört bir yana kaçıştı.

Otele dönmeden önce arabayla şehri dolaştılar. Şehrin bu kadar karışık olması onları güldürdü. O ana kadar neşeleri yerindeydi. Etrafa bakınıp kendilerine yardımcı olabilecek insanlara kulak verdiler ama hepsi daha büyük bir planın ufak parçalarıydı. Otele dönerken düşman bir bölgede oldukları hissinden kurtulmuşlardı, gerçi *düşman* doğru kelime değildi, dilini tanımayı reddettikleri bir bölgedeydiler, seslerini yükseltmedikleri, kavga etmedikleri -ki

bunları yapmaya niyetleri yoktu– sürece varlıklarının hissedilmediği ve izlerinin kalmadığı paralel bir dünyadaydılar.

Otele vardıklarında Edebiyat ve Felsefe Fakültesi Dekanı Augusto Guerra'dan bir not buldular. Not, "Meslektaşları" Espinoza, Pelletier ve Norton'a hitaben yazılmıştı. Sevgili Meslektaşlarım, diyordu samimiyetle. Bu söz onları daha da güldürdü, gerçi hemen ardından garip bir hüzne kapıldılar çünkü "meslektaş" kelimesinin saçmalığı, Avrupa ve bu serseri cenneti arasında sağlamlaştırılmış betondan köprüler oluşmasına neden oldu. Bebek ağlamasını duymak gibi, dedi Norton. Dekan hoş vakit geçirmelerini dilediğini yazmıştı. Augusto Guerra, Profesör Amalfitano adlı birinden bahsediyordu, Benno von Archimboldi uzmanı olan bu profesör, kendilerine yardımcı olmak üzere akşamüstü otele uğrayacaktı. Ardından, not şiirsel bir havaya bürünüyor ve çölü, taşlaşmış bir bahçeye benzeten çiçekli böcekli bir cümleyle sona eriyordu.

Archimboldi uzmanını beklerken otelden ayrılmamaya karar verdiler. Görebildikleri kadarıyla, bazıları neredeyse iki metre boyundaki çeşit çeşit kaktüslerle süslenmiş terasta sarhoş olmakla meşgul olan bir grup Amerikalı turist de onlarla aynı fikirdeydi. Arada bir turistlerden biri masadan kalkıp yarı ölü bitkilerle süslü ahşap korkulukların yanına gidiyor ve sokağa bakıyordu. Ardından yalpalayarak arkadaşlarının yanına dönüyor ve aralarından biri müstehcen veya çok komik bir fıkra anlatmış gibi hep birlikte katıla katıla gülüyorlardı. Hiçbiri genç değildi, hiçbiri yaşlı da değildi. Büyük ihtimalle o gün ABD'ye dönecek olan kırklarında ve ellilerinde insanların oluşturduğu bir turist grubuydu. Bar yavaş yavaş doldu, sonunda tek bir boş masa bile kalmadı. Hava kararmaya başladığında, hoparlörlerden Willy Nelson şarkılarından birinin ilk notaları duyuldu.

Sarhoşlardan biri şarkıyı tanıyıp bağırarak ayağa fırladı. Espinoza, Pelletier ve Norton, adamın dans etmeye başlayacağını düşündülerse de adam korkuluğun yanına gidip sokağı kontrol etti, boynunu uzatıp etrafa bakındıktan sonra sakince karısının ve arkadaşlarının yanına döndü. Bu insanlar deli, dedi Espinoza

ve Pelletier. Ama Norton garip bir şeyler olduğuna karar vermişti; sokak, teras, otel odaları ve hatta gerçekdışı taksi şoförleri ve kapı görevlileriyle Mexico City bir garipti, her şey mantıksızdı. Aslında gariplikler Meksika'ya gelmelerinden çok önce başlamıştı, Avrupa'da bile, kadının ne olduğunu anlamadığı garip bir şeyler olmuştu, her şey, üçünün buluştukları Paris havaalanında garipleşmiş olabilirdi, veya belki daha önce, Morini onlara katılmayı reddettiğinde veya Toulouse'da o itici genç adamla tanıştıklarında ya da Dieter Hellfeld, Archimboldi'yle ilgili yeni haberlerle ortaya çıktığında başlamıştı.

Archimboldi'ye ve Archimboldi'nin yazdığı her şeye ve hatta Archimboldi'nin kitaplarını okuyan, onlarla ilgili notlar alan ve onları yorumlayan Norton'un kendisine bile birşeyler oluyordu. Norton artık kendini tanıyamadığını fark etti.

"Odandaki tuvaletin tamir edilmesi gerektiğini söyledin mi?" diye sordu Espinoza.

"Bu konuyla ilgilenmeleri gerektiğini söyledim," dedi Pelletier. "Ama resepsiyondaki görevli, oda değiştirmemi önerdi. Beni üçüncü kata yerleştirmek istediler. Ben de onlara bir sorun olmadığını, odamda kalmayı planladığımı ve ayrıldığım zaman tuvaleti tamir ettirebileceklerini söyledim. Bir arada kalmamızı tercih ederim," dedi Pelletier gülümseyerek.

"Doğru olanı yapmışsın," dedi Espinoza.

"Resepsiyon görevlisi bana klozeti değiştirmeyi planladıklarını ama doğru modeli bulamadıklarını söyledi. Otelden olumsuz bir izlenimle ayrılmamı istemedi. Her şeye rağmen nazik biriydi," dedi Pelletier.

Eleştirmenlerin Amalfitano'yla ilgili ilk izlenimleri büyük ölçüde olumsuzdu, mekânın avamlığına uygun bir adamdı ama adamın aksine mekân, çölün ortasındaki bu şehir, insan becerisinin çorak doğa karşısındaki başarısına şahitlik eden, yerel renklerle dolu otantik bir yapıt olarak kabul edilebilirdi, oysa Amalfitano, olsa olsa silik bir tipti, kötü giyimliydi, var olmayan bir üniversitenin var

olmayan profesörüydü, barbarlığa karşı verilen imkânsız savaştaki adsız askerlerden biriydi ya da, daha az melodramatik bir şekilde ifade edilecek olursa, hüzünlü bir felsefe profesörüydü, en cesur kahramanı bile bir lokmada yutacak kadar kaprisli bir canavar olan Meksika-Amerika sınırında doğacak kadar şanssız bir Heiddeger'di. Espinoza ve Pelletier, Avrupa'da yaşamış ve ders vermiş olduğu için ve kendini korumak adına sert adam maskesine bürünse de hareketlerindeki nezaket gerçeği ele verdiği için onu başarısız bir adam olarak gördü. Norton'un ilk izlenimiyse farklıydı, karşısındakinin hayatı elinden kayıp gitmiş ve aslında herhangi bir şeyi şehirde dolaşırken onlara rehberlik etmeye tercih edecek hüzünlü bir adam olduğunu düşünmüştü.

O gece üç eleştirmen erkenden yatmaya gitti. Pelletier rüyasında tuvaletini gördü: Hafif bir uğultu kendisini uyandırınca çırılçıplak yataktan kalkmış ve kapının altından, birinin banyonun ışığını yakmış olduğunu görmüştü. Başlangıçta Norton olduğunu düşündü veya belki Espinoza, ama kapıya yaklaştığında ikisi de olamayacağını biliyordu. Banyo kapısını açtığında içerisi boştu. Zeminde kan vardı. Küvet ve duş henüz tamamen kurumamış bir maddeyle kaplıydı. Pelletier başlangıçta bunun çamur veya kusmuk olabileceğini düşündü ama kısa sürede bok olduğunu anladı. Kandan korkmaktan çok, bok yüzünden midesi bulanmıştı. Kusmaya başladığı sırada uyandı.

Espinoza rüyasında çöl resmini gördü. Rüyada Espinoza yatağa oturmuştu, oradan, bir buçuk metreye bir buçuk metrelik bir televizyonu izlercesine, güneşin sarı ışıkları gibi insanın gözlerini acıtan bir parlaklığa sahip olan çölü izliyordu, at sırtındaki figürler de oradaydı ama hareket ettiklerini -atların ve binicilerin hareketlerini- fark etmek imkânsız denecek kadar zordu, sanki bizimkinden farklı bir dünyada yaşıyorlardı, orada fizik kanunları farklı işlediği için Espinoza'ya yavaş gelen bir hızla hareket ediyorlardı ama Espinoza, resme bakan kişinin çıldırmasına engel olan tek şeyin o yavaş olduğunu biliyordu. Bir de sesler vardı. Espinoza seslere konsantre

oldu. Duymak güçtü, başlangıçta sadece heceler, meteorlar gibi çöle düşen, otel odasındaki çerçeveye ve rüyaya düşen inlemeler vardı. Bazı kelimeleri anlayabildiği hissine kapıldı. *Hız, aciliyet, ivme, hafiflik.* Kelimeler ölü bir etten çıkan kökler gibi havası ağır odayı kattetti. Kültürümüz, diyordu bir ses. Özgürlüğümüz. *Özgürlük* kelimesi Espinoza'nın kulağına, boş bir sınıfta şaklatılan kırbacın sesi gibi geldi. Ter içinde uyandı.

Norton rüyasında iki aynadan birden yansıyan görüntüsünü gördü. Birinde kendini önden birinde de arkadan görüyordu, vücudu hafif eğikti ama ileri mi yoksa geri mi gideceğini söylemek mümkün değildi. Odanın loşluğu, İngiltere'deki günbatımlarını hatırlatıyordu, içerisinin görüntüsü bulanıktı. Lambalar yanmıyordu. Kadının aynalardaki yansımaları, dışarı çıkacakmış gibi şıktı, iyi kesimli gri bir takım elbise giymişti, garipti çünkü Norton asla öyle kıyafetler giymezdi. Başında 50'li yılların moda sayfalarını akla getiren küçük, gri bir şapka vardı. Siyah topuklu ayakkabı giyiyor olmalıydı ama ayakkabılar görünmüyordu. Vücudunun hareketsizliği ve savunmasız havası, kadının dışarı çıkmak için neyi beklediğini merak etmesine yol açtı. Birbirine bakan aynalar arasındaki alandan dışarı adım atmak, kapıyı açmak ve gözden kaybolmak için ne tür bir işaret bekliyordu? Koridorda bir gürültü mü duymuştu? Geçen biri kadının kapısını mı zorlamıştı? Odaları karıştıran bir otel müşterisi mesela. Ya da resepsiyonun yolladığı bir işçi, örneğin bir hizmetçi miydi gelen? Ama hayır, dünyaya tam bir sessizlik hâkimdi ve bu sessizliğin rahatlatıcı bir yanı vardı. Norton bir anda, aynada yansımasını gördüğü kadının kendisi olmadığını kavradı. Korktu ve içi merakla doldu. Hareket etmemeye özen göstererek aynadaki figürü daha da büyük bir dikkatle izledi. Nesnel konuşmak gerekirse, dedi kendi kendine, aynı bana benziyor ve ben olmadığını düşünmem için hiçbir neden yok. O benim. Ama sonra kadının boynuna baktı: Patlayacakmış gibi şiş bir damar, kulağından başlayor ve omzunun arkasında kayboluyordu. Gerçek gibi görünmeyen, oraya çizilmiş izlenimi yaratan bir damar. O zaman Norton şöyle düşündü: Buradan çıkmalıyım. Odayı taradı, kadının tam olarak nerede durduğunu tespit etmeye çalıştı. Ama onu görmek mümkün

değildi. Yansımasının iki aynada birden olabilmesi için kapı ve oda arasında bir yerde olmalı, dedi kendi kendine. Ama onu göremiyordu. Aynalardan kadına baktığında, bir değişiklik olduğunu fark etti. Kadının başı belli belirsiz hareket ediyordu. Benim yansımam da aynalarda görülüyor, dedi Norton kendi kendine. Eğer hareket etmeyi sürdürürse sonunda birbirimizi göreceğiz. İkimiz de birbirimizin yüzünü göreceğiz. Norton yumruklarını sıkıp bekledi. Aynadaki kadın da yumruklarını sıktı, sanki insanüstü bir çaba harcıyordu. Oda gri tonlarına büründü. Kül rengi. Norton dışarıda, sokaklarda dev bir ateş yakıldığı hissine kapıldı. Terlemeye başladı. Başını öne eğip gözlerini kapadı. Yeniden aynalara baktı, kadının boynundaki damar daha da şişti. Artık profili görülüyordu. Kaçmalıyım, diye düşündü Norton. Bir de Jean Claude ve Manuel nerede, diye düşündü. Morini aklına geldi. Tek görebildiği, boş tekerlekli sandalye ve arkasındaki sık ağaçlı, girilmesi imkânsız ormandı; yeşili siyaha dönecek kadar koyuydu. Bir süre sonra Hyde Park'ı tanıdı. Gözlerini açtığında, aynadaki kadının bakışlarıyla kendi bakışları odanın belirlenemeyen bir noktasında kesişti. Kadının gözleri, onun gözleri gibiydi. Elmacık kemikleri, dudakları, alnı, burnu... Norton acı veya korkudan ağlamaya başladı ya da ağladığını sandı. Aynı benim gibi, dedi kendi kendine, ama ölü. Kadının yüzünde baştan çıkarıcı bir gülümseme belirdi ve sonra aynı yüz, neredeyse hiçbir geçiş süreci yaşanmaksızın, korku dolu bir ifadeyle sarsıldı. İrkilen Norton arkaya baktı ama orada kimse yoktu, sadece duvar vardı. Kadın Norton'a gülümsedi. Gülümseme bu sefer korkuya değil çaresizliğe dönüştü. Ardından kadın yeniden Norton'a gülümsedi, yüzü tedirginleşti, hepten ifadesizleşti. Gergin ve pes etmiş bir havaya büründü ve sonra deliliğin tüm dışavurumları kadının yüzünde dolaştı, kadın her ifade değişikliğinden sonra gülümsemeyi ihmal etmedi. Bu arada kendini toparlayan Norton ufak bir not defteri çıkarmış, kaderi veya dünyadaki mutluluğu buna bağlıymış gibi, olup biten her şeyi not alıyordu ve uyanana kadar da not almayı sürdürdü.

Amalfitano, Arjantin'li bir yayıncı için 1974'te *Sonsuz Gül*'ü çevirdiğini anlatınca eleştirmenlerin adamla ilgili düşünceleri değişti. Almanca'yı nerede öğrendiğini, Archimboldi'yi nasıl keşfettiğini, yazarın hangi kitaplarını okuduğunu ve onunla ilgili neler düşündüğünü bilmek istediler. Amalfitano Almanca'yı çocukluğunda, Şili'deki bir Alman okulunda öğrendiğini söyledi, on beş yaşına bastığında bahsetmeye gerek olmayan nedenlerle oradan taşınmış, kaydını devlet lisesine aldırmışlardı. Yanlış hatırlamıyorsa, Archimboldi'nin eserleriyle yirmili yaşlardayken *Sonsuz Gül, Deri Maske* ve *Avrupa'nın Nehirleri*'ni okuduğunda tanışmıştı, hepsi Santiago Kütüphanesi'nden ödünç aldığı kitaplardı. Kütüphanede sadece bu üçü vardı, bir de *Bifurcaria Bifurcata,* ama bahsi geçen son kitabı asla bitirememişti. Burası sıradan bir halk kütüphanesiydi ama pek çok Almanca kitabı olan bir Alman, ölmeden önce kitaplarını Santiago'daki Nunoa Belediyesi'ne bağışlayınca kütüphane de zenginleşmişti.

Elbette Amalfitano, Archimboldi'yi takdir ediyordu ama hissettikleri, eleştirmenlerin hayranlığıyla kıyaslandığında bir hiçti. Amalfitano, örneğin Günter Grass'ın veya Arno Schmidt'in de Archimboldi kadar iyi olduğunu düşünüyordu. Eleştirmenler, *Sonsuz Gül*'ü çevirmenin kendi fikri olup olmadığını sorduklarında Amalfitano, hatırladığı kadarıyla Arjantinli yayıncının fikri olduğunu söyledi. O günlerde çevirebildiğim her şeyi çeviriyordum, dedi. Aynı zamanda redaktör olarak da çalışmıştı. Yapılanın korsan bir baskı olduğunu zannediyordu ama öyle olduğunu ilerleyen yıllara kadar fark etmemişti ve şimdi de emin olması mümkün değildi.

Ona karşı artık çok daha nazik hisler besleyen eleştirmenler, adamın 1974'te Arjantin'de ne aradığını sordular. Amalfitano önce onlara sonra margaritasına bakıp, defalarca aynı soruyu yanıtlamış gibi bezgin bir ses tonuyla, 1974'te Arjantin'de olmasının nedeninin Şili'deki darbe olduğunu açıkladı, sürgüne gitmek zorunda kalmıştı. Ardından büyük kelimelerle konuştuğu için özür diledi. Alışkanlıktan, dedi ama eleştirmenler bu yorumu dikkate almadı.

"Sürgün korkunç olmalı," dedi Norton anlayışlı bir sesle.

"Aslında artık o zaman yaşananları doğal bir süreç olarak görüyorum," dedi Amalfitano, "yaşadığım, kendine özgü yöntemlerle de olsa kaderi veya kader sanılan şeyi yok etmeye yardım eden bir süreçti."

"Ama sürgün," dedi Pelletier, "yapmaya çalıştığınız önemli olan ne varsa engel olan, sürekli tekrarlanıp hayata müdahale eden aksaklıklarla ve yetersizliklerle doludur."

"Kaderi yok etmek derken ben de bunu kastetmiştim," dedi Amalfitano. "Büyük kelimelerle konuştuğum için tekrar özür dilerim."

Ertesi sabah Amalfitano, onları otel lobisinde bekliyordu. Eğer Şilili profesör orada olmasaydı eleştirmenler birbirlerine önceki gece gördükleri kâbusları anlatırdı ve kim bilir neler gün ışığına çıkardı. Ama Amalfitano oradaydı ve dördü birlikte kahvaltıya oturup o gün yapacakları işleri planladılar. İhtimalleri gözden geçirdiler. Öncelikle, Archimboldi'nin üniversiteye uğramadığı açıktı. En azından Edebiyat ve Felsefe Fakültesi'ne uğramamıştı. Santa Teresa'da Alman Konsolosluğu yoktu, bu yüzden, o yöndeki seçenekler daha baştan elenebilirdi. Amalfitano'ya şehirde kaç otel olduğunu sordular. Adam, bilmediğini ama kahvaltıları biter bitmez öğreneceğini söyledi.

"Nasıl?" Espinoza yanıtı bilmek istiyordu.

"Resepsiyondakilere soracağım," dedi Amalfitano. "Onlarda bölgedeki otel ve motellerin listesi olmalı."

"Tabii ya," dedi Pelletier ve Norton.

Kahvaltıyı bitirdiklerinde yeniden Archimboldi'yi Santa Teresa'ya seyahat etmeye zorlamış olabilecek gerekçeler üzerine fikir yürüttüler. Amalfitano, o güne kadar Archimboldi'yi hiç kimsenin görmediğini işte o zaman öğrenmiş oldu. Bu durum, nedenini tam olarak bilmese de ona çok komik geldi ve kimse tarafından görülmek istemediği açık olduğuna göre, neden ısrarla Archimboldi'yi aradıklarını sordu. Çünkü yapıtları üstünde çalışıyoruz, dedi eleştirmenler. Çünkü ölüyor ve yirminci yüzyılın en büyük Alman yazarının, romanlarını en iyi bilen okuyucularla konuşma şansına sahip olmadan ölmesi

doğru değil. Çünkü, dediler, onu Avrupa'ya dönmeye ikna etmek istiyoruz.

"Yirminci yüzyılın en büyük Alman yazarının Kafka olduğunu sanıyordum," dedi Amalfitano.

O zaman, savaş sonrası Alman yazarları arasında en büyüğü veya yirminci yüzyılın ikinci yarısının en büyük Alman yazarı, dedi eleştirmenler.

"Hiç Peter Handke okudunuz mu?" diye sordu Amalfitano onlara. "Ya Thomas Bernhard?"

"Of," dedi eleştirmenler ve o andan sonra kahvaltı bitene kadar Amalfitano'ya acımasızca saldırdılar, öyle ki, kahvaltı bittiğinde, Lizardi'nin tüm tüyleri yolunmuş papağanına dönmüştü.

Resepsiyondakiler onlara şehirdeki otellerin listesini verdi. Amalfitano, Dekan Guerra ve eleştirmenler iyi anlaştığına göre, veya Guerra onlara hürmet ve hatta içinde yeri geldiğinde kibir ve züppelik barındıran korkuyla karışık bir saygı beslediğine göre, otelleri üniversiteden arayabileceklerini söyledi. Amalfitano'ya göre Guerra, Rektör'ün emirleri doğrultusunda hareket etse de adamın Avrupalı seçkin profesörlerin ziyaretinden çıkar elde etmeyi umduğu açıktı, ne de olsa kimse geleceğin ne getireceğini kestiremezdi ve adımlarımızın bizi ne gibi beklenmedik yerlere götüreceğini, kaderimizin nasıl bir yol izleyeceğini asla bilemezdik. Ama eleştirmenler üniversitenin telefonunu kullanmak istemedi, kendi odalarındaki telefonları kullanıp görüşmeleri kendileri ödedi. Zaman kazanmak için Espinoza ve Norton, Espinoza'nın odasından, Amalfitano ve Pelletier ise Pelletier'nin odasından telefon açtı. Bir saat sonunda elde ettikleri sonuçlar, son derece cesaret kırıcıydı. Hiçbir otelde Hans Reiter'in kaydına rastlanmamıştı. İki saatin sonunda, telefon etmekten vazgeçip içki içmek için bara indiler. Sadece birkaç otel ve şehrin dışındaki birkaç motel kalmıştı. Listeyi dikkatlice gözden geçiren Amalfitano, listedeki motellerin çoğunun, odaları günlük değil saatlik kiraladığını ve aslında kerhane olduklarını ve bir Alman turistin orada kaldığını hayal etmenin zor olduğunu söyledi.

"Herhangi bir Alman turisti aramıyoruz," diye karşılık verdi Espinoza, "Archimboldi'yi arıyoruz."

"Doğru," diye onlara hak verdi Amalfitano, gerçeği söylemek gerekirse Archimboldi'yi o motellerden birinde hayal edebiliyordu.

Asıl soru Archimboldi'nin bu şehre ne yapmaya geldiği, dedi Norton. Biraz tartıştıktan sonra üç eleştirmen, Amalfitano'nun da hak verdiği bir sonuca vardı: Archimboldi, Santa Teresa'ya ya bir arkadaşını görmeye ya da yazmakta olduğu roman için bilgi toplamaya gelmişti. Belki de ikisi birden. Pelletier, arkadaş ziyareti seçeneğine inanmaya eğilimliydi.

"Yaşlı bir arkadaş," diye fikir yürüttü. "Archimboldi gibi bir Alman."

"Yıllardır, belki savaş sona erdiğinden beri görmediği bir Alman," dedi Espinoza.

"Ordudan biri, Archimboldi için büyük anlam ifade eden ve savaş sona erer ermez, hatta sona ermeden önce ortadan kaybolmuş bir arkadaşı," dedi Norton.

"Ama Archimboldi'nin Hans Reiter olduğunu bilen biri olmalı," dedi Espinoza.

"İlla öyle olması gerekmez. Belki Archimboldi'nin arkadaşı, Hans Reiter ve Archimboldi'nin aynı kişi olduğunu bilmiyordur. Onu Reiter olarak tanıyordur ve Reiter'le nasıl temasa geçeceğini biliyordur," dedi Norton.

"Olası değil," dedi Pelletier.

"Evet değil, çünkü bu teori, Reiter'in arkadaşını son gördüğünden bu yana, yani 1945'lerden beri, aynı adreste oturmasını gerektiriyor," dedi Amalfitano.

"İstatistiksel konuşmak gerekirse, 1920'de doğup en az bir kez adres değiştirmemiş tek bir Alman bile yoktur," dedi Pelletier.

"Öyleyse, belki de Archimboldi'yle temasa geçen, arkadaşı değildi. Belki Archimboldi adamla temasa geçti," dedi Espinoza.

"Adamla veya kadınla," dedi Norton.

"Erkek olduğunu düşünmeye eğilimliyim," dedi Pelletier.

"Elbette erkek de kadın da olmayabilir, hepsini boşa sallıyor olabiliriz," dedi Espinoza.

"Öyleyse Archimboldi buraya niye geldi?" diye sordu Norton.

"Archimboldi'nin seyahat etme zorunluluğu hissedecek kadar sevdiği, yakın bir arkadaşı olmalı," dedi Pelletier.

"Ya yanılıyorsak? Ya Almendro bize yalan söylediyse, yanılmışsa veya biri ona yalan söylemişse?" dedi Norton.

"Hangi Almendro? Hector Enrique Almendro mu?" dedi Amalfitano.

"Ta kendisi. Onu tanıyor musun?" diye sordu Espinoza.

"Şahsen değil ama ben olsam Almendro'dan gelen tüyoya güvenmezdim," dedi Amalfitano.

"Neden?" diye sordu Norton.

"Çünkü o tipik bir Meksika entelektüeli, en büyük derdi geçimini sağlamak," dedi Amalfitano.

"Bütün Güney Amerika entelektüellerinin temel derdi bu değil midir?" diye sordu Pelletier.

"Pek sayılmaz. Bazıları daha çok yazmakla ilgilenir," dedi Amalfitano.

"Ne demek istediğini açıklar mısın?" dedi Espinoza.

"Nasıl açıklayacağımı bilmiyorum," dedi Amalfitano. "Meksikalı entelektüellerin güçle ilişkisi bilinen hikâyedir. Hepsi aynıdır demiyorum. Kayda değer istisnalar var. Güce teslim olanların kötü niyetli olduklarını da söylemiyorum. Hatta tamamen teslim olduklarını bile iddia etmiyorum. Sadece bir iş deyip geçebiliriz ama devlet için çalışmaktan bahsediyoruz. Avrupa'da entelektüeller, yayınevleri veya gazeteler için çalışır, karıları onlara bakar veya aileleri zengindir ve kendilerine aylık ödenek bağlatmıştır veya işçidirler ya da suçludurlar ve yaptıkları işten dürüstçe para kazanırlar. Meksika'da, ve bu söylediğim Arjantin hariç bütün Güney Amerika için de geçerli, entelektüeller devlet için çalışır. PRI[3] yönetiminde öyleydi

3 (Partido Revolucionario Institucional) Meksika'yı 70 yıla yakın yöneten sol parti. (ç. n.)

ve PAN[4] yönetiminde de öyle olacak. Entelektüelin kendisi, devletin tutkulu bir savunucusu olabilir veya devleti eleştirebilir. Devlet bunu umursamaz. Devlet onu besler ve sessizce gözetir, zamanı geldiğinde de aslında işe yaramaz yazarlardan oluşan bu dev orduyu kullanmanın bir yolunu bulur. Nasıl mı? Onları şeytan çıkarmakta kullanır, ulusun havasını değiştirir veya en azından değiştirmeye çalışır. Kimsenin var olup olmadığına kesin olarak emin olamadığı kuyuya taş atar. Her zaman böyle olduğunu söylemiyorum. Entelektüel, bir üniversitede çalışabilir veya daha iyisi, edebiyat fakülteleri Meksika'dakiler kadar kötü olsa da gidip bir Amerikan üniversitesinde iş bulur ama bu bile, bir geceyarısı, devlet adına konuştuğunu söyleyen birinden bir telefon almayacağı, ona daha iyi para kazanacağı daha iyi bir iş –entelektüelin kendisinin hak ettiğine inandığı türde bir iş– sunulmayacağı anlamına gelmez. Ve inanın bana, entelektüeller *her zaman* daha iyisini hak ettiklerine inanırlar. Bu mekanizma bir şekilde, Meksikalı yazarların kulaklarını kesiyor. Delirmelerine yol açıyor. Örneğin bazıları Japonca bilmeden Japonca şiirleri çevirmeye kalkıyor, diğerleri ise vakitlerini içki masasında tüketiyor. Almendro'yu ele alın – bildiğim kadarıyla, söylediklerimin ikisini de yapan bir adam. Meksika'da edebiyat, ilkokul, yuva, oyun parkı, çocuk kulübü gibidir. Bilmem ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Hava güzel, güneşli, dışarı çıkıp parkta oturabilir, Meksikalı yazarların en çok okudukları yazar olduğunu tahmin ettiğim Valery'nin kitaplarından birini okuyabilirsin ve sonra sohbet etmek için arkadaşının evine uğrarsın. Ama artık gölgen seninle değildir. Bir noktada gölgen sessizce kaybolup gitmiştir. Fark etmemiş gibi davranırsın, ama fark etmişsindir, kahrolası gölgen yerinde yoktur ve güneşin açısından, güneşin şapkasız kafalarda yarattığı bilinçsizlik derecesinden, sindirilen alkol miktarından, daha tesadüfî şeylerden duyulan korkudan, gözle görünür hale gelen bir hastalıktan, yaralanan gururdan ve hayatında tek bir kez olsun, doğru zamanda doğru yerde olmak için duyduğun arzudan bahsederek durumu açıklamayı deneyebilirsin ama sorun şu ki ne kadar

4 (Partido Acción Nacional) Merkez sağda yer alır ve Meksika'nın üç önemli partisinden biridir. (ç. n.)

açıklamayı denersen dene gerçek değişmez: Gölgen kaybolmuştur ve hatta bir an için onun varlığını unutmuşsundur. Böylece artık gölgesiz biri olarak bir tür sahneye varırsın, gerçekleri nakletmeye veya yorumlamaya veya gerçeklerin şarkısını söylemeye başlarsın. Sahne dediğin yer aslında perdenin önüdür ve arkasında bir tür dev tüp, madenlerin girişindekileri andıran bir delik vardır. Belki bir tür mağara, ama maden benzetmesi de işimizi görür. Madenin girişinden anlaşılmaz sesler duyulur. Yankılar, öfke veya baştan çıkarma nidaları veya baştan çıkarıcı öfke nidaları, mırıltılar ve fısıltılar ve inlemeler. Sorun şu ki, hiç kimse madenin girişini görmez. Sahnenin yapısı, ışık ve gölge oyunları ile zamanın manipülasyonu madenin girişinin gerçek şeklini seyircilerden saklar. Aslında sadece sahnenin en yakınındaki izleyiciler, orkestra çukurunun dibinde olanlar, bu kamuflaj perdesinin arkasındaki şekli seçebilir, gerçek şeklini göremeseler de orada bir şeyler olduğunu görür. Diğer seyirciler, sahnenin önünde oynanan oyunun ötesini göremez ve görmemelerinin daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Bu arada gölgesiz entelektüeller her zaman seyircilere dönüktür, yani kafalarının arkasında gözleri yoksa hiçbir halt göremezler. Sadece madenin derinliklerinden gelen sesleri duyarlar. Naklettikleri, yorumladıkları ve yeniden yarattıkları işte bu seslerdir. Ürettikleri eserlerin son derece düşük kaliteli olduğunu eklemeye gerek yok. Fırtınayı hissettikleri yerde belagat sanatını kullanır, taşmak üzere olan öfkeyi hissettiklerinde kibar davranarak durumu kurtarmaya çalışırlar. Sadece kulakları sağır eden yararsız bir sessizliğin oluştuğu yerlerde paçayı kurtarmak için metrik sistemin kurallarını uygulamaya kalkarlar. Cik cik, miyav miyav, hav hav derler çünkü devasa boyutlara sahip bir hayvanı veya öyle bir hayvanın yokluğunu hayal etmekten acizdirler. Bu arada üzerinde çalıştıkları sahne çok hoş, çok iyi tasarlanmış, çok etkileyici bir sahnedir ama zaman geçtikçe küçüldükçe küçülür. Sahnenin boyutlarının küçülmesi güzelliğini bozmaz, sadece sahne gittikçe küçülür ve salon gittikçe küçülür ve izleyen insanların sayısı azalır. Sahnenin yanında başka sahneler de vardır elbette. Zamanla eski sahneler yıkılır, yeni sahneler yapılır. Örneğin resim sahnesi vardır, devasadır ama seyircisi azdır,

ille bir kelimeyle tarif etmek gerekirse bu seyircilerin hepsi çok zariftir. Sinema sahnesi ve televizyon sahnesi vardır, bu salonların kapasiteleri çok büyüktür, içerisi her zaman doludur ve sahne her geçen yıl eklerle ve yeni bağlantılarla büyür. Bazen entelektüellerin konuşma yaptıkları sahnedeki oyuncular, televizyon sahnesinde gösteri yapmaya davet edilir. Bu sahneden bakıldığında madenin girişi yine aynıdır ama perspektif hafif değişmiştir, kamuflaj daha yoğundur ve bazen gizemli bir espri anlayışıyla karşılaşmak mümkündür ama yine de diğerleri kadar korkunçtur. Bu eğlenceli kamuflaj, doğal olarak pek çok farklı yoruma yol açar ve bu yorumlar, sonunda halkın iyiliği ya da halkın kolektif bakışının iyiliği düşünülerek, bir ya da ikiye indirilir. Bazen entelektüeller temelli olarak televizyon sahnesine transfer olur. Madenin girişinden gürültüler gelmeye ve entelektüeller de o sesleri yanlış yorumlamaya devam eder. Teoride dil ustası olan bu insanlar, aslında dili zenginleştirme becerisinden bile yoksundur. En iyi kelimeleri, ön sıralarda oturan seyircilerden duyup ödünç aldıkları kelimelerdir. Bu seyircilere *kendilerini kırbaçlayanlar* denir. Hastadırlar, zaman zaman iğrenç kelimeler icat ederler ve ölüm oranları yüksektir. İş günü bittiğinde perdeler kapanır ve madenlerin girişleri çelikten duvarlarla gizlenir. Entelektüeller geceyi geçirmek için evlerine çekilir. Dolunay vardır, gecenin havası sindirilebilirmiş gibi saftır. Bazı barlarda, notaları sokaklara taşan şarkılar çalınır. Bazen bir entelektüel her zamanki yolundan uzaklaşıp bu mekânlardan birine girer ve kaktüs suyu içer. Ya bir gün ben de, diye düşünür. Ama hayır, hiçbir şey düşünmez. İçer ve şarkıya eşlik eder. Bazen de içer ve efsanevi bir Alman yazarla karşılaşır. Aslında Alman yazarı falan görmez, gölgesi olan bir adam görür, bu entelektüellerin aklı fikri paramparça olmasınlar veya kendilerini asmasınlar diye her gece eve dönen *kendi* gölgelerindedir. Ama Alman yazarı gördüğüne yemin eder çünkü mutluluğu, düzen algısı, kendini beğenmişliği ve keyfi kendini buna ikna etmesine bağlıdır. Ertesi sabah her şey yine yolundadır. Parlayan ama yakmayan güneş geri gelir. Kişi, topuklarında gölgesiyle gidip kafasını dinlemeye karar verebilir ve bir parka girip Valery'den birkaç sayfa okur. Ve böylece sürüp gider."

"Söylediklerinin bir kelimesini bile anlamadım," dedi Norton.

"Zaten saçma sapan şeylerden bahsediyordum," dedi Amalfitano.

İlerleyen saatlerde kalan otelleri ve motelleri aradılar, Archimboldi hiçbirinde kalmıyordu. Birkaç saat Amalfitano'nun haklı olduğunu ve Almendro'nun tüyosunun, adamın aşırı çalışan hayal gücünün eseri olabileceğini, Archimboldi'nin Meksika seyahatinin sadece El Cerdo'nun zihninde gerçekleştiğini düşündüler. Günün geri kalanını okuyarak ve içerek geçirdiler, üçünün de otelden ayrılacak enerjisi yoktu.

O gece, Norton e-postalarına bakarken, Morini'den mesaj gelmiş olduğunu gördü. Morini, söyleyecek daha iyi bir şeyi yokmuş gibi havadan sudan, saat sekizde Torino'ya yağmur yağmaya başladığından ve yağmurun sabahın birine kadar kesilmediğinden bahsediyor ve bütün içtenliğiyle Meksika'da havanın daha iyi olmasını diliyordu. Norton, Morini'ninki dışında bazı mesajları yanıtladıktan sonra odasına çıktı, saçını sardı, dişlerini fırçaladı, yüzüne nemlendirici sürdü, bir süre yatağın kenarına oturup düşündü ve sonra koridora çıkıp önce Pelletier'nin sonra Espinoza'nın kapısını çaldı. Tek kelime etmeden onları odasına getirdi ve sabahın beşine kadar ikisiyle birden sevişti. Saat beş olduğunda, eleştirmenler, Norton'un talebi üzerine odalarına dönüp derin bir uykuya daldılar ama Norton o kadar şanslı değildi, bir türlü uyuyamadı, yatağının çarşafını ve örtüsünü düzelterek biraz vakit öldürdükten sonra ışıkları kapattı ama uyanık kalmaya devam etti.

Morini'yi düşündü. Daha doğrusu, Torino'daki, kendisinin hiç görmediği dairenin penceresinin dibinde tekerlekli sandalyesinde oturan Morini gözünde canlandı. Morini, sokağı, etraftaki binaları ve durmaksızın yağan yağmuru izliyordu. Sokağın diğer tarafındaki binalar griydi. Sokak karanlık ve genişti, aslında sokak değil caddeydi ama tek bir araba dahi yoktu, yirmi metrelik aralıklarla, belediye başkanının veya şehir planlamacısının yaptığı kötü bir

şaka olarak nitelenebilecek sivri dikenli ağaçlar dikilmişti. Gökyüzü, üst üste serilmiş örtülerden oluşuyordu, en üstte diğerlerinden daha kalın ve daha ıslak bir örtü daha vardı. Morini'nin dışarıyı seyrettiği pencere, Fransız modeli kapılarla kıyaslanacak kadar büyüktü; uzunluğu genişliğinden fazlaydı ve o kadar temizdi ki aşağı kayan yağmur damlalarıyla cam, saf kristale benziyordu. Pencerenin çerçevesi beyaza boyanmış ahşaptandı. Odanın ışıkları yanıyordu. Parkeler parıldıyordu, kitapların yer aldıkları raflar tam bir düzen içindeydi ve duvarlardaki az sayıda resim, mükemmel bir zevkin göstergesiydi. Halı yoktu ve mobilyalar –siyah deri kanepe ve iki beyaz deri koltuk– tekerlekli sandalyenin geçişine engel olmayacak şekilde düzenlenmişti. Aralık olan kapıdan karanlık koridor görünüyordu.

Morini'yle ilgili ne demeli? Tekerlekli sandalyedeki duruşunda bir tür teslimiyet vardı, sanki gece yağan yağmuru ve uyuyan mahalleyi izlemek bütün beklentilerini tatmin etmeye yetmişti. Bazen iki kolu da sandalyenin kenarlarındaydı, geri kalan zamanlarda başını eline yaslıyor ve dirseğini sandalyenin koluna yerleştiriyordu. Ölmek üzere olan bir ergenin bacakları gibi görünen işe yaramaz bacaklarına büyük gelen bir kot giydirilmişti. Üzerinde, üst düğmeleri açık beyaz bir gömlek, sol elinin bileğindeyse kayıp düşecekmiş gibi duran bir saat vardı. Ayakkabı değil, bir çift yıpranmış terlik giymişti. Üzerindekiler rahat giysilerdi, evin içinde giymek için seçildikleri belliydi ve Morini'nin tavırları, ertesi gün işe gitmeye niyeti olmadığını veya geç bir saatte işe gideceğini açıkça ortaya koyuyordu.

E-postasında da yazdığı gibi yağmur, pencerenin dışında dur durak bilmeksizin yağmayı sürdürüyordu ve Morini'nin durgunluğunda ve teslim olmuşluğunda, kendini uykusuzluğun kollarına hiç yakınmaksızın bırakışında, kaderci köylüleri hatırlatan bir şeyler vardı.

Ertesi gün el sanatları pazarına gittiler. Burası önceleri bölgede yaşayan zanaatkârların ve çiftçilerin ürünlerini sattıkları ve Santa

Teresa'da oturanların alışveriş yaptıkları sıradan bir halk pazarıydı, bazen Nogales ve Guerrero'da hayvancılık yapanlar veya Cananea'dan gelen at tüccarları da hayvanlarını getirirdi. Turizmin canlanmasıyla beraber müşterilerin yapısı değişmişti, artık pazarı Phoenix'ten otobüslerle, karavanlarla veya arabalarla gelen ve gece olmadan şehirden ayrılan Amerikalı turistler ayakta tutuyordu. Eleştirmenler yine de pazardan hoşlandı ve başlangıçta bir şey almamayı planlamış olsalar da oradan elleri dolu ayrıldılar, Pelletier, yok pahasına taşa oturmuş gazete okuyan adam biblosu satın aldı. Biblodaki adam sarışındı ve alnında şeytanınki gibi boynuzlar vardı. Espinoza, kilim satan tezgâhtar bir kızdan Kızılderili kilimi aldı. Kilimden çok hoşlanmamıştı aslında ama Espinoza'nın uzun süre sohbet ettiği tezgâhtar çok nazikti. Kıza nereli olduğunu sordu çünkü kilimleriyle birlikte çok uzaklardan geldiği hissine kapılmıştı. Kız oralı olduğu yanıtını verdi, Santa Teresa'dandı, pazarın batısındaki mahalledendi. Ayrıca liseye gittiğini ve her şey yolunda giderse hemşirelik eğitimi almayı planladığını söyledi. Sadece güzel değil aynı zamanda da zeki, diye düşündü Espinoza ama onun zevkine göre fazla zayıf ve narin bir görüntüsü vardı.

Amalfitano onları otelde bekliyordu. Onu öğle yemeğine çıkardıktan sonra, dördü birlikte, Santa Teresa'daki bütün gazeteleri ziyaret ettiler ve Almendro'nun, Archimboldi'yi Mexico City'de gördüğü güne uzanan bir aylık sürecin gazetelerini taradılar. Archimboldi'nin neden şehre geldiğini gösteren en ufak bir ipucuna rastlamadılar. Önce ölüm ilanlarını kontrol ettiler. Ardından politika sayfalarına ve güncel haberlere baktılar, tarım ve hayvancılık haberlerini bile okudular. Gazetelerden birinin kültür eki yoktu. Diğeri, kitap eleştirilerine ve Santa Teresa'daki sanatsal faaliyetlerin tanıtımına haftada bir sayfa ayırıyordu ama o sayfayı da spora ayırsalar kâğıdı daha iyi değerlendirmiş olurlardı. Akşam altıda, gazetelerden birinin kapısında, Şilili profesörden ayrılıp otellerine döndüler. Duş aldılar ve her biri kendi e-postalarını kontrol etti. Pelletier ve Espinoza, Morini'ye yazıp onu durumdan haberdar etti. İkisi de bir değişiklik olmazsa birkaç gün içerisinde Avrupa'ya döneceklerini söylüyordu. Norton, Morini'ye yazmadı, adamdan gelen e-postayı yanıtlamadı

ve yağmuru izleyen hareketsiz Morini'yle, kadına söyleyeceği bir şey varmış da son anda vazgeçmiş gibi görünen o adamla karşılaşmaya hevesli değildi. Bunları yapmak yerine iki arkadaşına haber vermeden Mexico City'deki Almendro'yu aradı ve birkaç başarısız girişimin ardından (El Cerdo'nun sekreteri de hizmetçisi de İngilizce konuşamıyordu ama haklarını vermek gerek, ikisi de konuşmayı denedi) ona ulaştı.

El Cerdo, kıskanılası bir sabır ve Stanford'da cilalanmış bir İngilizce'yle, bir kere daha, Archimboldi'nin üç polis tarafından sorgulandığı otelden açtığı telefondan başlayarak, olup biten her şeyi anlattı. Söyledikleri, öncekilerle çelişmiyordu, Archimboldi'yle ilk karşılaşmasını aynı şekilde tarif etti, Garibaldi Meydanı'nda vakit öldürdükten sonra otele dönmüşler, Archimboldi valizini almış ve birlikte havaalanına gitmişlerdi, yol boyunca fazla bir şey konuşulmamıştı, sonra Archimboldi Hermosillo'ya giden uçağa binmişti ve bir daha görüşmemişlerdi. Bunun üzerine Norton, Archimboldi'nin görünüşüyle ilgili bir sürü soru sordu. Bir seksenden uzun; arkada kelleşen bir nokta olsa da gri gür saçlı, güçlü bir adam olduğu yanıtını aldı.

"Yani yaşlı olmayan bir yaşlı adamdı," dedi Norton.

"Hayır, ben öyle demezdim," dedi El Cerdo. "Valizini açtığında bir sürü ilaç gördüm. Derisi, yaşlanmanın getirdiği lekelerle kaplıydı. Bazen çok yorgun görünüyordu ama ya çabucak toparlanıyor ya da toparlanmış gibi davranıyordu."

"Gözleri nasıldı?" diye sordu Norton.

"Mavi," dedi El Cerdo.

"Hayır, mavi olduklarını zaten biliyorum, kitaplarını pek çok kez okudum ve mavi olmamaları mümkün değil, sormak istediğim şu: Gözlerine bakınca nasıl bir izlenime kapıldınız?"

Hattın diğer tarafında uzun bir sessizlik oldu, sanki tamamen beklenmedik bir soru sormuştu veya belki El Cerdo bu soruyu kendine pek çok kez sormuş ama bir türlü yanıtlayamamıştı.

"Zor bir soru," dedi El Cerdo.

"Bu soruyu yanıtlayabilecek tek kişi sizsiniz. Uzun yıllardır kimse onu görmedi ve en yalın haliyle ifade edecek olursam, sadece bu nedenle bile olsa ayrıcalıklı bir konumunuz var," dedi Norton.

"Aaahhh," dedi El Cerdo.

"Efendim?" dedi Norton.

"Bir şey yok, düşünüyorum," dedi El Cerdo.

Bir süre sonra dedi ki:

"Onda kör bir adamın gözleri vardı, göremediğini söylemek istemiyorum ama gözleri körlerinki gibiydi, gerçi bu konuda yanılıyor olabilirim."

O gece Rektör Negrete'nin onların şerefine verdiği davete katıldılar ama davetin kendileri onuruna olduğunu ancak ilerleyen saatlerde keşfettiler. Norton bahçede dolaşıp Rektör'ün eşinin tek tek adlarını saydığı ve kendisinin bir saniye sonra adlarını unuttuğu bitkileri hayranlıkla inceledi. Pelletier, uzun süre Guerra'yla ve üniversiteden bir profesörle sohbet etti, profesörün Paris'teyken yazdığı tez, Fransızca yazan bir Meksikalı üzerineydi (Fransızca yazan bir Meksikalı mı?), evet gerçekten, son derece olağanüstü, sıra dışı, özgün, mükemmel bir yazardı, profesör, yazarın adını pek çok kez andı (Fernandez? Garcia?), adamın sonu iyi olmamıştı çünkü işbirlikçilerdendi, evet, gerçekten, Celine'in ve La Rochelle'in yakın arkadaşıydı, Maurras'nın öğrencisiydi, direnişçiler tarafından vurulmuştu, yanlış anlaşılma olmasın, direnişçiler Maurras'yı değil, Meksikalı yazarı vurmuştu, sonuna kadar düşüncelerini savunan bir adamdı, evet gerçekten, gerçek bir erkek, kuyruklarını bacaklarının arasına kıstırıp Almanya'ya kaçan Fransızlar gibi değildi, bu Fernandez ya da Garcia (yoksa Lopez veya Perez miydi) evini terk etmemiş, gerçek bir Meksikalı gibi gelip kendisini götürmelerini beklemişti ve onu merdivenlerden aşağı indirip (sürükleyip?) duvarın dibine dayadıklarında dizleri titrememişti. Onu oracıkta vurmuşlardı.

Bunlar konuşulurken Espinoza, Rektör Negrete ile ev sahipleriyle aynı yaşlardaki başka seçkin beyefendilerin yanında oturuyordu. Bu beyefendilerin çoğu sadece İspanyolca ve belki çok az İngilizce

konuşabiliyordu ve Espinoza, Santa Teresa'nın önüne geçilemez gelişiminin son göstergelerini öven sohbetlere katlanmak zorunda kaldı.

Bütün gece Amalfitano'nun yanından ayrılmayan genç adam, üç eleştirmenin de dikkatinden kaçmadı. Yakışıklı ve atletik bir gençti, açık tenliydi ve Şilili profesöre sülük gibi yapışmıştı. Arada bir abartılı hareketler yapıp kafayı üşütmüş biri gibi sırıtıyor, geri kalan zamanlardaysa başını hiç durmadan iki yana sallayarak Amalfitano'nun söylediklerini dinliyordu, sanki onu orada tutan sadece evrensel sohbet kanunlarıydı ve birşeylere çok kızmıştı veya belki Amalfitano'nun kelimelerinin (yüzünden okunduğu kadarıyla paylamalarının) hiçbiri hedefe ulaşmıyordu.

Davetten ayrılırken pek çok teklif almışlardı ve zihinlerinde ciddi bir şüphe oluşmuştu. Teklifler şöyleydi: çağdaş İspanyol edebiyatı üstüne ders vermek (Espinoza), çağdaş Fransız edebiyatı üzerine ders vermek (Pelletier), çağdaş İngiliz edebiyatı üzerine ders vermek (Norton), savaş sonrası Alman edebiyatı ve Benno von Archimboldi üzerine yüksek lisans dersi vermek (Espinoza, Pelletier ve Norton), Avrupa ve Meksika arasındaki ekonomik ve kültürel ilişkilerle ilgili panele katılmak (Espinoza, Pelletier ve Norton'a ek olarak Dekan Guerra ve üniversiteden iki ekonomi profesörü), Sierra Madre'yi ziyaret etmek ve son olarak Santa Teresa yakınlarındaki bir çiftlikte yapılacak mangal partisine katılmak. Mangal partisi büyük bir şölen olacaktı, kuzu çevrileceği söylenmişti, pek çok profesör orada olacaktı ve manzara, Guerra'nın anlattığına göre, inanılmaz güzeldi, gerçi Rektör Negrete manzaranın oldukça çorak olduğunu ve bazen insana boğucu geldiğini dile getirmişti.

Şüpheyse şuydu: Amalfitano eşcinsel olabilirdi ve yanındaki genç adam belki de aşığıydı, bu şüphe oldukça tedirginlik vericiydi çünkü gecenin sonlarına doğru bahsi geçen genç adamın, Amalfitano'nun patronu ve Rektör'ün sağ kolu olan Dekan Guerra'nın tek oğlu olduğunu öğrenmişlerdi ve yanılmıyorlarsa Guerra, oğlunun nelere karıştığını bilmiyordu.

"Bu işin sonunda ortalıkta kurşunlar uçuşabilir," dedi Espinoza.

Ardından başka şeylerden bahsedip yorgun argın yataklarına gittiler.

Ertesi gün arabayla şehri dolaşıp kendilerini tesadüflerin kollarına bıraktılar, aceleleri yoktu, şehrin sokaklarında uzun boylu yaşlı Alman'la karşılaşmayı umuyorlardı sanki. Şehrin çok yoksul olan batı mahallelerinde yollar asfaltsızdı ve her taraf birbiri üstüne yığılmış derme çatma evlerle doluydu. Şehir merkezi, çoğu üç dört katlı eski binalardan ve memur kılıklı gençlerin turladığı bakımsız meydanlardan oluşuyordu. Arnavut kaldırımlı sokaklarda, sırtlarında çıkınlarıyla koşturan yerli kadınlar gördüler, fahişeler ve serseriler köşelerde toplanmıştı, çoğu siyah beyaz filmlerden fırlamış gibiydi. Doğuya gidildikçe orta sınıfların ve üst-orta sınıfların yaşadıkları mahallelere ulaşılıyordu. Düzgün budanmış ağaçların süslediği sokaklardan, oyun parklarının ve alışveriş merkezlerinin önlerinden geçtiler. Üniversite de oradaydı. Kuzeyde terk edilmiş fabrikalar, ambarlar, barların olduğu bir sokak, hediyelik eşya dükkânları ve kimsenin hiçbir zaman kalmadığı söylenen ufak oteller vardı. Daha da kuzeye gidildiğinde iyice yoksul mahallelere ulaşılıyordu ama bu bölge, şehrin batısından daha tenhaydı. Evlerin arasındaki boşluklarda, arada bir okullarla karşılaşmak mümkündü. Güneyde tren yolunun ve ambarlarla çevrili bir futbol sahasının yer aldığını keşfettiler, arabadan inmeksizin maçı bile izlediler, ölümcül hastalarla açlıktan ölenler arasında oynanıyordu. Şehirden çıkan iki otoban vardı. Şehirden geçen tek ırmak, çöp boşaltma alanına dönmüştü. Güneydeki mahalleler kişiliksiz veya çarpık ve hatta sakattı ve bazen uzakta sanayi mahallelerinin silüetleri seçiliyordu. İkiz fabrikalarla dolu bir ufuk.

Şehir, bütün şehirler gibi sonsuzdu. Kişi, diyelim ki, doğuya doğru yola devam ederse orta sınıf mahallelerinin bittiği ve batakhanelerin başladığı bir noktaya ulaşıyordu, batıdakini andıran bir bölgeydi ama doğa daha zorluydu: Tepeler, vadiler, çiftlik kalıntıları ve kurumuş dere yatakları vardı, tüm bunlar yerleşimin gelişmesini engellemişti. İyice kuzeye gittiklerinde, Amerika Birleşik

Devletleri'ni Meksika'dan ayıran çiti gördüler ve bakışları Arizona çölünde dolaştı. Bu sefer arabadan indiler. Batıdaysa batakhanelerle kuşatılmış sanayi mahallelerinin etrafında tur attılar.

Şehrin her saniye daha da büyüdüğüne ikna olmuşlardı. Santa Teresa'nın bittiği yerde, çorak arazinin üstünde uçan ve dikkatli gözlerle etrafı izleyen kara akbaba sürüleri gördüler, çoğu hindi akbabasıydı. Akbabaların olduğu yerlerde başka kuşlara rastlanmadığını fark ettiler. Santa Teresa-Cavorca yolunun kenarındaki bir motelin önündeki masalara oturdular; tekila ve bira içip *taco* yediler. Günbatımında gökyüzü, etobur bir çiçeği andırıyordu.

Geri döndüklerinde Amalfitano, Guerra'nın oğluyla birlikte onları bekliyordu, oğlan onları Kuzey Meksika yemekleriyle tanınan bir restorana davet etti. Hoş bir mekândı ama yemekler aynı güzellikte değildi. Şilili profesörle Dekan'ın oğlu arasındaki ilişkinin, cinsel değil düşünsel olduğunu keşfettiler veya keşfettiklerini sandılar ve bunu bilmek zihinlerini biraz olsun rahatlattı çünkü Amalfitano bir şekilde üçüne de kendini sevdirmişti.

Üç gün boyunca suların altına gömülmüş gibi yaşadılar. Televizyon izleyip sıra dışı haberlere kulak kabarttılar, rastgele gazetelere göz gezdirdiler, Archimboldi'nin, birdenbire anlamamaya başladıkları, romanlarını yeniden okudular, uzun öğle uykuları çektiler. Geceleri terastan son ayrılanlar onlar oluyordu, daha önce hiç yapmadıkları şekilde çocukluklarından bahsettiler. İlk kez kendilerini birbirlerinin kardeşiymiş gibi hissediyorlardı, ya da belki dünyaya ilgilerini yitirmiş savaş gazileriydiler. Sarhoş oluyor, sabahları geç kalkıyor ve arada bir Amalfitano ile şehri dolaşmaya çıkıp yaşlı Alman turistlerin ilgisi çekebilecek yerlere gidiyorlardı.

Ve evet, mangal partisine gittiler ama hareketleri, yeni bir gezegene adım atmış üç astronotunki kadar temkinliydi, hiçbir şeyden emin değilmiş gibi davranıyorlardı. Toplanılan yerin biraz ötesinde dumanı tüten kuyular görülüyordu. Santa Teresa Üniversitesi profesörleri,

taşra hayatının eğlenceleri konusunda ender görülür yetenekler sergiliyordu. İki tanesi ata binip yarıştı, bir diğeri 1915'ten bir *corrido*[5] söyledi. Birkaçı, boğa güreşi antrenmanı yapılan ringde kementle şanslarını denedi, kimi başarılı kimi başarısız oldu. O ana kadar malikânede kâhyayla görüşmekte olan Rektör Negrete'nin gelişiyle etler kuyulardan çıkarıldı, pişmiş et ve taze toprak kokusu, cinayetten önce etrafı saran sisi andıran dumanla birlikte misafirlerin etrafını sardı ama verdiği rahatsızlık uzun sürmedi. Tabakları masaya taşıyan kadının gelişiyle duman geriye sadece giysilere sinen kokusunu bırakarak birdenbire dağıldı.

Belki yedikleri etler ve içtikleri içkiler yüzünden o gece üçü de, sabah uyandıklarında ne kadar uğraşsalar da hatırlayamadıkları rüyalar gördüler. Pelletier rüyasında bir sayfa görmüştü, düzden ve tersten okumayı deniyor, sayfayı çeviriyor, başını çeviriyor, hızlı ve yavaş okuyor, yine de bir türlü yazanları çözemiyordu. Norton rüyasında bir ağaç görmüştü. Taşradaydı, İngiliz meşesini alıp bir yerden diğerine taşıyor ama bir türlü kendini tatmin eden bir yer bulup ağacı dikemiyordu. Meşenin bazen kökü olmuyor, bazense kökleri yılanlar veya Medusa'nın bukleleri gibi kıvrılarak yere uzanıyordu. Espinoza rüyasında kilim satan bir kız görmüştü. Kilimlerden birini almak istiyordu, hangisini olursa, kız da ona bir sürü kilim gösteriyor, hiç durmadan birbiri ardına kilimleri adamın önüne yığıyordu. Kızın koyu tenli kolları hiç durmadan hareket ediyor ve adamın konuşmasına engel oluyordu. Sadece konuşmasına engel olmakla da kalmıyordu, Espinoza'nın söyleyecek önemli birşeyi vardı ama kızın hiç durmayan kolları, aklındakini söylemesine ve kızı kolundan tutup oradan götürmesine engel oluyordu.

Ertesi sabah Norton kahvaltıya inmedi. Hasta olabileceğini düşünerek ona telefon açtılar ama Norton bir şeyi olmadığını, uyuyakaldığını ve güne onsuz başlamalarını söyledi. Canları sıkılarak Amalfitano'yu beklediler ve arabaya binip şehrin kuzeyine, sirkin

5 Meksika halk şarkısı. (ç. n.)

kurulmakta olduğu yere gittiler. Amalfitano'ya göre sirkte Doktor Koenig adlı Alman bir sihirbaz vardı. Amalfitano sirkin varlığını önceki gece, mangal partisinden dönerken öğrenmiş, daha doğrusu, birinin, bütün mahalleye dağıtma zahmetine katlandığı broşürleri görmüştü. Ertesi gün, üniversiteye gidecek otobüsü beklediği köşede gök mavisi duvara yapıştırılmış sirk afişini fark etmişti. Afişte sirkin yıldızlarından bahsediliyordu, aralarında Alman sihirbaz da vardı ve Amalfitano onun, kılık değiştirmiş Archimboldi olabileceğini düşünüyordu. Aslında son derece aptalca bir teoriydi ama eleştirmenler öyle bir ruh hali içindeydi ki Amalfitano sirke gitmeyi önermenin zararının olmayacağını düşünmüştü. Onlara bu fikrini açtığında, adama sınıfın budalasına bakarmış gibi baktılar.

"Achimboldi'nin sirkte ne işi olabilir?" dedi Pelletier, arabaya bindiklerinde.

"Bilmiyorum," dedi Amalfitano, "uzman sizsiniz. Tek söylediğim, sihirbazın uzun zamandır karşımıza çıkan ilk Alman olduğu."

Sirkin adı Circo Internacional yani Uluslararası Sirk'ti ve oraya vardıklarında bir sürü adam, kablolardan ve manivelalardan oluşan karışık bir sistem aracılığıyla çadırı kurmakla meşguldü. Onlara sirkin sahibinin yaşadığı karavanı işaret ettiler. Sirkin sahibi ellili yaşlarda bir Meksikalıydı, uzun yıllar Kopenhag'dan Malaga'ya dek tüm kıtayı dolaşan Avrupa sirklerinde çalışmış, küçük kasabalarda orta karar başarılar elde etmiş, sonra da Kaliforniya'daki Earlimart'a gidip kendi sirkini kurmuştu. Sirkin adı Circo Internacional'di çünkü adam başlangıçta dünyanın dört bir yanından göstericileri bir araya toplamayı ummuştu, öyle olmamıştı, yalnızca Amerikalı ve Meksikalı göstericileri bir araya getirebilmişti ama arada bir Güney Amerika'dan birileri de iş istemek için sirke uğruyordu. Bir ara ekipte, ABD'de başka kimsenin iş vermediği yetmişli yaşlarda Kanadalı bir aslan yetiştiricisi bile vardı. Sirkinin çok şaşaalı olmadığını ama bir Meksikalı'nın sahibi olduğu ilk sirk olduğunu söyledi adam.

Seyahat etmedikleri zaman, onları Earlimart yakınlarındaki Bakersfield'de bulmak mümkündü, kışı orada geçiriyorlardı, gerçi bazen Meksika'daki Sinaloa'da kamp kurdukları da oluyordu ama uzun kalmıyorlardı, sadece adam Meksiko City'deki işlerini tamamlayıp güneydeki kasabalar için anlaşma imzalayıncaya kadar kalıyorlardı. Sonra Guatemala sınırına kadar iniyor ve oradan yeniden Bakersfield'e doğru yola çıkıyorlardı. Yabancılar Doktor Koenig'i sorduklarında, patron, sihirbazla aralarında bir sorun olup olmadığını, parasal bir anlaşmazlık yüzünden sihirbazının peşine düşüp düşmediklerini öğrenmek istedi. Amalfitano bu soruya kesinlikle öyle bir şey olmadığını söyleyerek karşılık verdi, bu beyler İspanya ve Fransa'dan gelen saygın profesörlerdi ve kendisi, övünmek gibi olmasın ama, Santa Teresa Üniversitesi'nden bir profesördü.

"Ah, tamam o zaman," dedi Meksikalı, "madem durum böyle, sizi Doktor Koenig'e götüreceğim. Sanırım o da bir zamanlar profesörmüş."

Bu sözler üzerine eleştirmenlerin kalbi duracak gibi oldu. Patronu izleyerek sirk karavanları ve tekerlekli kafesler arasından geçtiler ve sonunda her açıdan kampın sonu gibi görünen bir noktaya ulaştılar. Daha ileride yalnızca sarı toprak, siyah bir çadır ve ABD-Meksika sınırını gösteren dikenli teller vardı.

"Sessizliği sever," dedi patron, sormamış olsalar da.

Parmağıyla sihirbazın karavanının kapısını tıklattı. Biri kapıyı açtı ve karanlığın içinden bir ses, adama ne istediğini sordu. Patron gelenin kendisi olduğu yanıtını verdi, yanında ona merhaba demek isteyen Avrupalı arkadaşlar vardı. İçeri gelin o zaman, dedi ses. Tek sıra halinde, deliği andıran iki penceresi kalın perdelerle örtülü karavana girdiler.

"Hepimiz nasıl sığacağız bilmiyorum," dedi patron ve ilk iş perdeleri açtı.

Kel kafalı, yanık tenli bir adam yatağa uzanmıştı, üstünde yalnızca kendisine büyük gelen siyah bir şort vardı. Adam onlara bakıp gözlerini kırpıştırdı. En fazla altmışında görünüyordu yani Archimboldi olmasına imkân yoktu ama eleştirmenler nezaketen

oturmaya ve kendileriyle görüşmeyi kabul ettiği için adama teşekkür etmeye karar verdiler. Diğer ikisinden daha iyi bir ruh hali içinde olan Amalfitano, Alman bir arkadaşlarını, bir yazarı aradıklarını ve bulamadıklarını açıkladı.

"Onu benim sirkimde bulabileceğinizi mi düşündünüz?" diye sordu patron.

"Onu olmasa da onu tanıyan birini," dedi Amalfitano.

"Bugüne kadar bir yazarı işe aldığım olmadı," dedi patron.

"Ben Alman değilim," dedi Doktor Koenig. "Amerikalıyım. Adım Andy Lopez."

Bu sözlerin ardından kancaya asılı torbadan cüzdanını çıkarıp misafirlerine ehliyetini gösterdi.

"Gösteride nasıl bir numara yapıyorsunuz?" diye sordu Pelletier İngilizce.

"Gösteriye pireleri yok ederek başlıyorum," dedi Doktor Koenig. Bu söz beşini de güldürdü.

"Şaka yapmıyor," dedi patron.

"Ardından güvercinleri ve sonra da bir kediyi ve köpeği yok ediyorum. Son olarak da bir çocuğu yok edip gösteriyi tamamlıyorum."

Circo Internacional'den ayrıldıklarında, Amalfitano öğle yemeği için onları evine davet etti.

Espinoza bahçeye çıktığında, evin duvarıyla iki direği birleştiren tahta arasına gerilmiş çamaşır iplerinden birinde asılı olan kitabı gördü. Oraya kadar gidip kitabın ne olduğuna bakmak istemediğinden eve dönüp Amalfitano'ya kitabın ne olduğunu sordu.

"Rafael Dieste'nin *Testamente Geometrico*'su," dedi Amalfitano.

"Galisyalı şair Rafael Dieste mi?" diye sordu Espinoza.

"Evet," dedi Amalfitano, "ama bu kitap şiir değil geometri üzerine, Dieste'nin lisede öğretmenlik yaptığı dönemde ortaya attığı teorileri içeriyor."

Espinoza, Amalfitano'nun söylediklerini Pelletier için çevirdi.

"Öylece ipte asılı mı duruyordu?" diye sordu Pelletier yüzünde bir gülümsemeyle.

"Evet," dedi Espinoza, Amalfitano yiyecek bir şeyler getirmek için buzdolabının yanına gittiğinde, "kurumaya bırakılmış bir gömlek gibiydi."

"Fasulye sever misiniz?" diye seslendi Amalfitano.

"Ne olursa. Artık önümüze ne konursa yemeye alıştık," dedi Espinoza.

Pelletier pencerenin önüne gidip kitaba ve öğle rüzgârında sallanan sayfalarına baktı. Ardından dışarı çıkıp bir süre kitabı inceledi.

"Onu ipten indirme," diye bağırdığını duydu Espinoza'nın.

"Kitap kurusun diye asılmamış, uzun zamandır burada olduğu belli," dedi Pelletier.

"Ben de öyle düşünmüştüm," dedi Espinoza, "ama bu işin peşini bırakıp içeri girsek daha iyi."

Amalfitano pencereden onları izleyip dudağını ısırdı ama yüzündeki ifade çaresizlik değildi (en azından o sırada), hayır, yüzünden hüzün okunuyordu.

Eleştirmenler eve dönmek üzere harekete geçtiklerinde, Amalfitano pencerenin önünden çekildi, mutfağa dönüp yemek hazırlıyormuş gibi yaptı.

Otele döndüklerinde Norton, ertesi gün yanlarından ayrılacağı haberini verdi. Kendilerini o ana hazırladıklarında olsa gerek, haber ikisini de şaşırtmadı. Norton'un bulduğu uçağın Tucson'dan kalktığını öğrenince, taksi tutmayı planlayan kadının bütün itirazlarına rağmen onu havaalanına bırakmaya karar verdiler. O gece geç saatlere kadar sohbet ettiler. Norton'a sirke yaptıkları ziyareti anlattılar ve hiçbir şey değişmezse kendilerinin de en fazla üç gün daha kalıp geri döneceklerine söz verdiler. Derken, Norton odasına dönmek üzere ayağa kalktı ama Espinoza, Santa Teresa'daki son gecelerini birlikte geçirmelerini önerdi. Norton bu sözü yanlış anladığını için

ona sadece kendisinin şehirden ayrılacağını hatırlattı, ikisinin Santa Teresa'da geçirecekleri başka geceler de olacaktı.

"Üçümüzün geceyi bir arada geçirmemizi kastetmiştim," dedi Espinoza.

"Yatakta mı?" diye sordu Norton.

"Evet yatakta," dedi Espinoza.

"Bunun iyi bir fikir olduğunu sanmıyorum," dedi Norton. "Tek başıma uyumayı tercih ederim."

Bu sözden sonra kadını asansöre kadar geçirip bara döndüler ve iki Bloody Mary ısmarlayıp konuşmadan kokteyllerinin gelmesini beklediler.

"Bu sefer fena çuvalladım," dedi Espinoza, barmen içkileri getirdiğinde.

"Öyle görünüyor," dedi Pelletier.

"Farkında mısın," dedi Espinoza kısa bir sessizliğin ardından, "bu seyahat boyunca sadece bir kere yattık onunla."

"Elbette farkındayım," dedi Pelletier.

"Kimin suçu?" diye sordu Espinoza, "onun mu bizim mi?"

"Bilmiyorum," dedi Pelletier. "Doğrusunu söylemek gerekirse, son zamanlarda sevişmek pek fazla aklımdan geçmiyor. Ya senin?"

"Benim de," dedi Espinoza.

Yeniden bir süre sustular.

"O da benzer şeyler hissediyor olmalı," dedi Pelletier.

Sabahın erken saatlerinde Santa Teresa'dan ayrıldılar. İlk olarak Amalfitano'yu arayıp ABD'ye gideceklerini ve büyük ihtimalle bütün gün dönmeyeceklerini söylediler. Amerika sınırındaki görevliler arabanın evraklarını görmek istedi ve sonra geçmelerine izin verdi. Otel görevlisinin tarifine uyup tali yollardan birine saptılar ve bir süre ağaçların arasında yol aldılar, sanki farklı bir ekosisteme düşmüşlerdi. Bir ara havaalanına veya başka herhangi bir yere asla ulaşamayacaklarını düşündüler. Ama tali yol Sonoita'da sona erdi ve oradan Route 83'e sapıp 10 numaralı eyaletler arası otobana

ulaştılar, otoban onları doğrudan Tucson'a getirdi. Havaalanına vardıklarında uçağın kalkmasına daha vardı, kahve içip Avrupa'da yeniden görüştüklerinde neler yapacaklarından bahsettiler. Derken Norton'un uçağa gitme vakti geldi ve yarım saat sonra uçak, kadının Londra uçağına aktarma yapacağı New York'a doğru yola çıktı.

Geri dönmek için 19 numaralı otobandan Nogales'e gittilerse de Rio Rico'dan sonra yoldan ayrılıp Arizona tarafından sınırı takip ettiler. Lochiel'e vardıklarında yeniden Meksika'ya geçtiler. Aç ve susuz olmalarına rağmen hiçbir kasabada durmadılar. Öğleden sonra saat beşte otele dönmüşlerdi, duş aldıktan sonra sandviç yemek için aşağı indiler ve Amalfitano'yu aradılar. Onlardan otelden ayrılmamalarını rica eden Amalfitano, taksiye binip geleceğini söyledi. On dakika içinde orada olurdu. Acelemiz yok, dediler.

O andan sonra, Pelletier ve Espinoza'nın gerçeklikleri kâğıttan bir dekor gibi parçalandı ve tamamen ortadan kalktığında, arkasında saklananlar ortaya çıktı: Dumanlar içinde bir manzara, sanki bir varlık, belki bir melek, görünmez yaratıklardan oluşan bir güruh için barbekü hazırlıyordu ve kuyulardan tüten dumanlar her yanı kaplamıştı. Sabahları erken kalkmayı kestiler, otelde Amerikalı turistlerle yemek yemeyi kestiler ve şehir merkezindeki izbe barlarda kahvaltı etmeyi tercih etmeye başladılar (kahvaltıları bira ve *chilaquiles*'ti[6]), öğle yemeklerini geniş camlı, garsonların günün mönüsünü beyaz kalemle cama yazdıkları barlarda yiyorlar, akşam yemekleri için, o an neredelerse, oradaki mekânları seçiyorlardı.

Rektör'ün teklifini kabul edip çağdaş İspanyol ve Fransız edebiyatı üzerine seminerler verdiler, bu seminerler daha çok toplu katliamları andırıyordu ve başka açıdan olmasa da çoğunluğu Michon ve Rolin veya Marias veya Vila-Matas okuyan genç erkeklerden oluşan dinleyicilerin kalplerine korku salmaları açısından başarılı sayılabilirdi. Ardından, bu sefer birlikte, yüksek lisans öğrencilerine Benno von Archimboldi üzerine, kendilerini daha az kasap gibi hissetmelerini sağlayan bir seminer verdiler ve bu seminerde

6 Domatesli omlet benzeri geleneksel Meksika yemeği. (ç. n.)

dikkatlerini çeken sesler duydular, bu sesler başlangıçta fark edilmeyecek kadar zayıftı ama belki de kaderlerindeki karşılaşmayı sezmiş olduklarından eleştirmenlerin dikkatinden kaçmadı. Dinleyiciler arasında, gözlerinin yaşlarla dolmasına yol açan üç genç Archimboldi okuyucusu vardı. Aralarından Fransızca konuşabilen öğrenci, yanından Pelletier'nin çevirdiği kitaplardan birini bile getirmişti. Demek mucize diye bir şey vardı. İnternet kitapçıları işe yarıyordu. Suçluluk duygusuna ve yokluğa rağmen kültür hâlâ ayaktaydı ve Espinoza ile Pelletier'nin dersten sonra genç Archimboldi okuyucularını üniversitenin bir saatlik veya yarım saatlik kokteylinin yapılacağı toplantı salonuna davet ettiklerinde keşfettikleri üzere, deri değiştiriyordu. İçeri girdiklerinde herkes, tahminen konuşacak daha iyi bir konu bulamadıkları için, Almanların, hem de hepsinin, ne kadar iyi yazarlar olduklarından ve eleştirmenlerin şaşkınlıkla keşfettikleri üzere, profesörlerden ikisinin (biri Roma Hukuku diğeri Yirminci Yüzyıl Ceza Yasası dersine giriyordu) eğitim aldıkları Sorbonne ve Salamanca Üniversitesi gibi üniversitelerin tarihi öneminden bahsediyordu. Dekan Guerra ve sekreterlerden birinin onları bir kenara çekip çeklerini vermesinden kısa süre sonra, profesörlerden birinin eşinin bayılmasını fırsat bilip oradan kaçtılar.

Nefret etse de zaman zaman bu partilere katılmaktan başka seçeneği olmayan Amalfitano ve üç Archimboldi okuyucusu onlara eşlik etti. İlk önce şehir merkezinde yemek yediler ve sonra asla uyumayan sokaklarda arabayla dolaştılar. Kiralık araba büyük olsa da sığmak için neredeyse birbirlerinin üstüne oturmaları gerektiğinden sokaklardaki yayalar meraklı gözlerle onları süzüyor ve arka koltuğa sıkışan Amalfitano ve üç öğrenciyi gördüklerinde bakışlarını kaçırıyorlardı.

Oğlanlardan birinin bildiği bir bara girdiler. Bar büyüktü, arka tarafında ağaçlık bir bahçesi ve içinde horoz dövüşleri düzenlenen telle çevrili bir ringi vardı. Oğlan kendisini o bara eskiden babasının getirdiğini anlattı. Politikadan bahsettiler, Espinoza, Pelletier'nin

söylediklerini oğlanlara tercüme ediyordu. Hiçbiri yirmisinden büyük değildi ve gençlikleri yüzlerinden okunuyordu. Öğrenmeye açtılar. Amalfitano ise tam aksine, önceden olduğundan çok daha bezgin ve çok daha yenilmiş görünüyordu. Pelletier, alçak sesle, ona bir sorun olup olmadığını sordu. Amalfitano başını iki yana sallayıp, hayır, dedi, ama eleştirmenler otele dönerken, adamın bir sigarayı söndürüp diğerini yakışından ve bütün gece neredeyse tek kelime etmemiş olmasından, ya depresyonda ya da sinirsel çöküntü içinde olduğu sonucuna vardılar.

Espinoza ertesi gün uyandıktan sonra odadan çıktı ve Pelletier'yi otelin terasında otururken buldu, bermuda şort ve deri sandalet giymiş olan adam, yanında büyük ihtimalle o gün satın aldığı Fransızca-İspanyolca sözlükle, günün Santa Teresa gazetesini okuyordu.

"Kahvaltı için şehir merkezine inecek miyiz?" diye sordu Espinoza.

"Hayır," dedi Pelletier. "Bu kadar alkol ve ucuz yemek yeter. Şehirde neler olup bittiğini öğrenmek istiyorum."

O zaman Espinoza, önceki geceyi ve oğlanlardan birinin öldürülen kadınlardan bahsettiğini hatırladı. Oğlan, iki yüzden fazla kadının öldürüldüğünü söylemiş ve ne Pelletier ne de Espinoza kulaklarına inanamadıkları için bu sözü iki üç kere tekrarlamak zorunda kalmıştı. Gerçi Espinoza kulaklarına inanamamak lafını başlı başına abartılı bir ifade olarak görüyordu. Güzel bir şey görürdünüz ve gözlerinize inanamazdınız. Biri size... İzlanda'nın doğal güzelliklerinden bahsederdi .. termal sularda yüzen insanlardan, gayzerlerden... Aslında hepsi fotoğraflarını gördüğünüz şeylerdi, yine de inanamadığınızı söylerdiniz... Oysa elbette bunun inanmakla ya da inanmamakla ilgisi yoktu. Abartmak, nazikçe hayranlığını dile getirmekti amaç. Cümleyi öyle bir kurardınız ki konuştuğunuz kişi şunu söyleme şansı yakalardı: Gerçekten öyle. Sonra siz şöyle derdiniz: İnanılmaz. Yani önce inanamazdınız, sonra da inanılmaz bulurdunuz.

Önceki gece gençlerden biri onlara iki yüzden fazla kadının öldürüldüğünden bahsettiğinde ikisinin yaptığı da büyük ihtimalle buydu. İki yüz kadın... Ama kısa bir dönemden bahsetmiyoruz, diye

düşündü Espinoza. 1993'ten veya 1994'ten günümüze.... Daha da fazla kadın öldürülmüş olabilirmiş. Belki iki yüz elli veya üç yüz. Kimse asla bilmeyecek, demişti oğlan Fransızca. Archimboldi'nin Pelletier tarafından çevrilen kitaplarından birini okuyan o gençti. Espinoza gencin Fransızcasının pek iyi olmadığını düşünmüştü. Ama birinin bir dili kötü konuşması veya hiç konuşamaması, o dilde kitap okuyamayacağı anlamına gelmezdi. Her neyse, ortada bir sürü ölü kadın vardı.

"Suçlusu kim?" diye sormuştu Pelletier.

"Uzun zamandır hapiste olan birileri var ama kadınlar ölmeye devam ediyor," demişti oğlanlardan biri.

Espinoza'nın hatırladığı kadarıyla Amalfitano, yüzünde dalgın bir ifadeyle sessizliğini korumuştu, yakındaki bir masada, ne konuştuklarını öğrenmek istermiş gibi onlara bakıp duran üç adam oturuyordu. Geceyle ilgili başka neler hatırlıyorum, diye düşündü Espinoza. Biri, gençlerden bir tanesi, cinayet salgınından bahsetmişti. Başka biri kopyacı katillerden söz açmıştı. Biri Albert Kessler adını ağzına almıştı. Bir ara Espinoza kalkıp tuvalete gitmiş ve kusmuştu. Kusarken dışarıdan birinin sesinin geldiğini duymuş, ellerini veya yüzünü yıkayan veya ayna karşısında süslenen bu kişi ona seslenmişti:

"Sorun değil ahbap, rahat rahat kus."

Ses beni sakinleştirdi, diye düşünmüştü Espinoza, ama rahatlamış olmam, önceden gergin olduğum anlamına gelir, acaba niye gergindim? Kabinden çıktığında tuvalette kimse yoktu, sadece bardan gelen müzik ve su borularından yükselen gürültüler. Bizi otele kim geri getirdi, diye sordu kendi kendine.

"Otele dönerken arabayı kim kullandı?" diye sordu Pelletier'ye.

"Sen," diye yanıtladı Pelletier.

O gün Espinoza, gazete okuyan Pelletier'yi otelde bırakıp kendi başına dışarı çıktı. Kahvaltı için geç bir saat olmasına karşın Arizpe Sokağı'ndaki her zaman boş olan kafeye gitti ve kendini toparlamasını sağlayacak birşeyler sipariş etti.

"Akşamdan kalmalığa en iyi bu gelir," diyen barmen önüne bir bardak bira koydu.

İçeriden kızartmaların sesi geliyordu. Espinoza yiyecek birşeyler istedi.

"*Quesadila,* beyefendi?"

"Tek bir tane," dedi Espinoza.

Barmen omuz silkti. Bar boştu ve normalde sabahları gittiği barlar kadar karanlık değildi. Tuvaletin kapısı açıldı ve çok uzun boylu bir adam dışarı çıktı. Midesi bulanan Espinoza'nın gözleri acıyordu ve uzun boylu adamın varlığı onu şaşırtmıştı. Karanlıkta yüzünü göremiyor veya kaç yaşlarında olduğunu kestiremiyordu. Uzun boylu adam pencerenin yanına oturdu ve yeşil ışık, adamın hatlarını aydınlattı.

Espinoza adamın Archimboldi olamayacağını kavradı. Şehri ziyarete gelmiş bir çiftçi gibi görünüyordu. Barmen *quesadilla*'yı masaya bıraktı. Yiyeceği eline almayı deneyince elini yakan Espinoza, barmenden bir peçete getirmesini rica etti. Ardından üç *quesadilla* daha sipariş etti. Bardan ayrıldıktan sonra el sanatları pazarına gitti, satıcılardan bazıları eşyalarını ve masalarını toplamaya başlamıştı bile. Öğle yemeği zamanı olduğu için fazla insan yoktu. Başlangıçta, kilim satan kızın tezgâhını bulmakta güçlük çekti. Pazarın sokakları çok kirliydi, sanki orada el işleri değil de sebze meyve satılıyordu. Onu gördüğünde, kız elde dokunmuş kilimleri rulo yapıp kutulara yerleştirmekle meşguldü. Yüzünde boş bir ifade vardı, sanki aklı başka yerdeydi. Espinoza yaklaşıp kilimlerden birine dokundu. Kıza, kendisini hatırlayıp hatırlamadığını sordu. Kız herhangi bir şaşkınlık belirtisi göstermedi. Gözlerini önündeki işten ayırıp ona baktı ve adamı gülümseten bir doğallıkla, evet, yanıtını verdi.

"Kimim ben?" diye sordu Espinoza.

"Benden kilim alan İspanyol," dedi kız. "Bir süre sohbet etmiştik."

Pelletier, gazetelerde yazanları çözdükten sonra duş alma ve tenine yapışan pisliği temizleme ihtiyacı duydu. Uzaktan Amalfitano'nun

geldiğini gördü. Adamın otele girişini ve resepsiyon görevlisiyle konuşmasını izledi. Amalfitano terasa çıkmadan hemen önce, tanıdığını göstermek için hafifçe elini kaldırdı. Geldiğinde, Pelletier ayağa kalktı ve ona ne isterse ısmarlamasını, kendisinin duş almaya gideceğini söyledi. Yanından ayrılırken Amalfitano'nun gözlerinin kıpkırmızı olduğunu gözlemledi, altlarında uykusuz kalmış gibi mor halkalar vardı. Lobiyi geçerken fikrini değiştirdi ve barın yanındaki küçük odaya gidip otel müşterilerinin kullanımına açık olan bilgisayarlardan birini çalıştırdı. E-postalarına baktığında Norton'dan gelen ve aniden Meksika'dan ayrılmasının gerçek nedenlerini anlatan uzun bir e-posta olduğunu gördü. Yazanları okuduğunda kendini hâlâ sarhoşmuş gibi hissetti. Önceki geceki genç Archimboldi okuyucularını düşündü ve belli belirsiz onların yerinde olabilmeyi, kendi hayatıyla onlarınkini değiş tokuş diledi. Bu bir tür güçsüzlük hali, dedi kendi kendine. Ardından asansörün düğmesine basıp sabah kendisinin de okuduğu Meksika gazetelerinden birini okuyan, yetmiş yaşlarında Amerikalı bir kadınla birlikte asansöre bindi. Soyunurken, durumu Espinoza'ya nasıl anlatacağını düşündü. Norton ona da yazmış olmalıydı. Ne yapabilirim, dedi kendi kendine.

Tuvaletteki kırık hâlâ oradaydı, bir süre ona baktıktan sonra sıcak suyun altına girdi. Yapılacak en mantıklı şey ne olabilir, diye düşündü. En mantıklısı, geri dönüp bir sonuca varmaktan olabildiğince uzun süre kaçınmaktı. Ancak sabun gözüne kaçtığında, gözlerini tuvaletten ayırmayı başardı. Yüzünü suya tutup gözlerini kapadı. Tüm bunlar gerçekdışı, dedi kendi kendine. Ardından duşu kapadı, giyindi ve Amalfitano'ya katılmak üzere dışarı çıktı.

E-postalarını kontrol etmesi için Espinoza'yı bilgisayarın başına götürdü. Norton'un e-postasını görene dek arkadaşının arkasında durdu ve mesajı görüp kendisine gelen mesajdakilerle aynı şeylerin yazıldığına emin olduğunda, bilgisayarların birkaç adım ötesindeki koltuğa oturup turizm dergilerinden birinin sayfalarını karıştırmaya koyuldu. Zaman zaman gözlerini yukarı kaldırıp tamamen hareketsiz

olan Espinoza'ya bakıyordu. Kalkıp yanına gitmeyi ve sırtını sıvazlamayı isterdi ama yapmamayı seçti. Espinoza ona bakmak üzere arkasına döndüğünde, kendisinin de aynı postadan aldığını söyledi.

"İnanamıyorum," dedi Espinoza zayıf bir sesle. Pelletier dergiyi cam masaya bıraktı ve bilgisayarın başına gidip Norton'un yazdıklarına göz attı. Ardından bilgisayarın başına oturmadan, tek parmağını kullanarak, kendi e-postasını bulup Espinoza'ya kendisine gelen mesajı gösterdi. Ondan nazikçe yazanları okumasını istedi. Espinoza yeniden ekrana döndü ve Pelletier'ye gelen e-postayı defalarca okudu.

"Neredeyse tamamen aynı," dedi.

"Ne fark eder?" diye sordu Fransız.

"En azından bu konuda biraz daha saygılı davranmalıydı," dedi Espinoza.

"Bu tür durumlarda karşındakine haber vermek bile saygın davranmak sayılır," dedi Pelletier.

Dışarı çıktıklarında teras neredeyse bomboştu. Beyaz ceket ve siyah pantolon giymiş bir garson boş masalardan bardakları ve şişeleri topluyordu. Barın sonunda, korkuluğun yakınlarındaki masada oturan yirmili yaşlarında bir çift el ele tutuşmuş, hiç konuşmadan sokağı izliyordu. Espinoza, Pelletier'ye ne düşündüğünü sordu.

"Onu düşünüyorum, elbette," dedi Pelletier.

Ayrıca garip olduğunu söyledi, daha doğrusu bu olay da garipliklerden payını almıştı, onlar buradaydılar, bu oteldeydiler ve Norton dünyanın öbür ucunda sonunda kararını vermişti. Espinoza arkadaşını baştan aşağı süzdükten sonra, durumun midesini bulandırdığını söyledi.

Ertesi gün, Espinoza el sanatları pazarına geri döndü ve kızı bulup adını sordu. Kız, Rebeca, yanıtını verince, Espinoza gülümsedi çünkü bu ismin kıza çok yakıştığına karar vermişti. Üç saat tezgâhın başında durup turistler, biri kafalarına silah dayadığı için pazarı geziyorlarmış gibi bezgin ifadelerle mallara üstünkörü bakışlar atarken Rebeca'yla sohbet etti. Pazarı gezenlerden sadece

iki tanesi Rebeca'nın tezgâhının başında oyalandı, ikisi de bir şey almadı. Espinoza kızın kötü şansı için kendini, tezgâhın yanındaki inatçı varlığını suçladı. Diğerlerinin alacağını varsaydığı malları alarak, durumu telafi etmeye karar verdi. Bir büyük, iki küçük kilim, yeşil denilebilecek bir örtü ve kırmızı denebilecek bir başka örtü seçti. Bir de paçavralardan yapılma çanta aldı. Rebeca, ülkesine dönmesine ne kadar kaldığını sordu. Espinoza gülümseyip henüz bir karar vermediğini söyledi. Ardından kız bir oğlana seslendi ve Espinoza'nın aldığı malları sırtına yüklenen oğlan, adamla beraber arabayı park ettiği yere yürüdü.

Rebeca'nın oğlana seslenirken kullandığı ses tonu (oğlan birdenbire ortaya çıkmıştı veya belki kalabalığın arkasında saklanıyordu ki ikisi zaten aynı şeydi) ve otoriter tavrı Espinoza'nın ürpermesine yol açtı. Oğlanın peşinden otoparka giderken, satıcıların toplanmaya başladıklarına dikkat etti. Arabaya ulaştıklarında kilimleri bagaja kaldırdılar. Espinoza oğlana ne kadardır Rebeca'yla çalıştığını sordu. O benim ablam, dedi oğlan. Birbirlerine hiç benzemiyorlar, diye düşündü Espinoza. Ardından kısa boylu olmasına karşın güçlü görünen oğlana baktı ve eline on dolar bahşişi tutuşturdu.

Otele döndüğünde, Pelletier terasta Archimboldi okuyordu, Espinoza kitabın ne olduğunu sordu, Pelletier gülümseyerek *Aziz Thomas* yanıtını verdi.

"Şimdiye kadar kaç kere okudun?" diye sordu Espinoza.

"Hesabı çoktan karıştırdım ama bu, en az okuduklarımdan."

Aynı benim gibi, diye düşündü Espinoza, aynı benim gibi.

Aslında ortada iki mektup yoktu, aynı boşluğa açılan, birkaç kaba kişisel detayla süslenmiş iki versiyonu olan tek bir mektup vardı. Santa Teresa, o korkunç şehir, beni düşünmeye sevk etti, diyordu Norton. Yıllardır ilk kez en yalın anlamıyla düşünmüştü. Başka kelimelerle ifade etmek gerekirse pratik düşünmeye başlamıştı, gerçek, elle tutulur şeyleri gözden geçiriyordu ve geçmişi hatırlamıştı. Ailesini, arkadaşlarını, işini düşünmüş ve neredeyse aynı

anda, ailesiyle ilgili sahneler, iş yerinden manzaralar, arkadaşlarıyla kadeh tokuşturdukları anlar gözünün önüne gelmişti. Kime kadeh kaldırdıklarını hatırlayamadı, belki kendisi içindi belki başka biri için. Meksika inanılmazdı (bunu Pelletier anlayamazmış gibi sadece Espinoza'ya yazdığı mektupta vurgulamıştı ya da belki, daha başta mektupları kıyaslayacaklarını biliyordu), öyle bir yerdi ki, yazar olduğu söylenen ve Kültür Bakanlığı'ndaki büyük balıklardan biri, gelebileceği en yüksek noktaya gelmiş olan bir kişi, El Cerdo olarak adlandırılabiliyordu ve kimse bu lakaptaki zalimliği veya lakaptaki zalimlikle adamın zalimliği arasındaki bağlantıyı sorgulamıyordu. Kimse bu zalimlikle, Santa Teresa'da uzun zamandır işlenen suçlar arasındaki bağlantıyı görmüyor, diyordu Norton.

Küçükken hoşlandığım bir oğlan vardı. Neden ondan hoşlandığımı bilmiyorum ama hoşlanırdım. Sekiz yaşındaydım ve o da sekiz yaşındaydı. Adı James Crawford'du. Utangaç bir çocuktu. Yalnızca diğer oğlanlarla konuşuyor, kızlardan uzak duruyordu. Koyu renk saçları ve kahverengi gözleri vardı. Hep kısa pantolon giyerdi, diğer oğlanlar uzun pantolon giymeye başladığında bile o, kısa pantolon giymeyi sürdürdü. Onunla ilk konuştuğumda –bu olayı kısa süre önce ilk kez hatırladım– ona James diye değil Jimmy diye hitap ettim. Kimse ona Jimmy demezdi. Sadece ben. İkimiz de sekiz yaşındaydık. Ciddi bir yüzü vardı. Onunla konuşmak için nasıl bir bahane bulmuştum? Galiba masada bir şey unutmuştu, bir silgi veya bir kalem, şimdi tam hatırlamıyorum, ona dedim ki: Jimmy, silgini unutmuşsun. Gülümsediğimi hatırlıyorum. Ona neden Jim veya James diye değil de Jimmy diye hitap ettiğimi iyi hatırlıyorum. Sevgidendi. Ona Jimmy demek beni mutlu etmişti çünkü Jimmy'den hoşlanıyor ve çok yakışıklı olduğunu düşünüyordum.

Espinoza ertesi sabah ilk iş el sanatları pazarına gitti. Satıcılar ve zanaatkârlar tezgâhlarını kurmakla meşguldü ve sokaklar henüz temizdi. Espinoza'nin kalbi her zamankinden hızlı çarpıyordu. Katlanır masanın yanında durmuş kilimleri dizen Rebeca, adamı görünce gülümsedi. Satıcılardan bazıları ortalıkta dolanıp kahve

veya gazoz içerek birbirleriyle sohbet ediyordu. Masaların dizildiği yerin arka tarafındaki kaldırımda, daha geleneksel dükkânların yer aldığı bölümde, bir grup adam, toptancıyla Tucson veya Phoenix'te satılması garanti olan bir dizi çanak çömleğin pazarlığını yapıyordu. Espinoza, Rebeca'ya merhaba dedi ve son kilimleri sermesine yardım etti. Ardından kendisiyle kahvaltı etmeyi isteyip istemediğini sordu, kız edemeyeceği yanıtını verdi, zaten evde kahvaltı etmişti. Pes etmeyi reddeden Espinoza kıza, kardeşinin nerede olduğunu sordu.

"Okulda," dedi kız.

"Bunları taşımana kim yardım ediyor öyleyse?"

"Annem," dedi Rebeca.

Espinoza bir süre hiçbir şey söylemedi, bakışlarını yere çevirdi, bir kilim daha almak ya da hiçbir şey söylemeden gitmek arasında karar vermeye çalışıyordu.

"Benimle öğle yemeği ye," dedi kıza.

"Tamam," dedi kız.

Espinoza otele döndüğünde, Pelletier'yi Archimboldi okurken buldu. Uzaktan bakıldığında Pelletier'nin yüzünden ve hatta sadece yüzünden değil bütün vücudundan, kıskanılası bir sükûnet akıyordu. Biraz daha yaklaştığında adamın elindeki kitabın *Aziz Thomas* değil *Kör Kadın* olduğunu gördü ve Pelletier'ye diğer kitabı baştan sona okumayı başarıp başaramadığını sordu. Pelletier başını kaldırdı ama yanıt vermedi. Bunun yerine Archimboldi'nin, utancı ve acıyı tasvir ediş şeklinin şaşırtıcı olduğunu, en azından kaç kere okursa okusun kendisini şaşırttığını dile getirdi.

"İncelikli," dedi Espinoza.

"Aynen öyle," dedi Pelletier, "incelikli."

Santa Teresa'da, o korkunç şehirde, diyordu Norton yazdığı e-postada, Jimmy'yi hatırladım ama aslında aklıma gelen kendim, sekiz yaşındaki halimdi. İlk önce zihnime doluşan düşünceler belirsizdi, sonra deprem misali görüntüler birbiri üstüne binmeye başladı, tek

bir anıya konsantre olamıyor, tek bir parçayı net görmeyi başaramıyordum ve sonunda bunu yapmayı başardığımda daha da kötü oldu, Jimmy deyişimi, gülümseyişimi hatırladım, Jimmy Crawford'un ciddi yüzü gözümün önüne geldi, sırtları bize dönük bir grup çocuğun ani bir sel gibi bahçeyi doldurmasını hatırladım, dudaklarım, oğlana birşeyi unuttuğunu söylüyordu, silgi veya belki kalem, o zamanki gözlerimin nasıl göründüğünü şimdi sahip olduğum gözlerle gördüm ve bağırışım, sesimin tınısı bir kere daha kulaklarımda çınladı, sekiz yaşındaki bir kızın sekiz yaşındaki bir oğlanın arkasından seslenirken kullandığı aşırı nezaketi, ona silgisini unutmamasını söyleyişimi hatırladım. Ona adıyla seslenememiş, okulda ona dediğimiz gibi James veya Crawford diyememiştim ve bilinçli veya bilinçsiz olarak kısaltmaya yönelmiş, bir tür sevgi sözcüğü olan, sözel ve kişisel bir sevgi göstergesi olan Jimmy'yi seçmiştim. Sonsuzluk kadar uzun gelen o anda, o kız, o çocuğa unuttuğu şeyi hatırlatmak için seslenirken içinde sevecenlik taşıyan veya bir sevecenlik iması taşıyan o ismi kullandı, silgini unuttun, kalemini unuttun Jimmy, ve bu ifade sözel olarak ister zengin ister yoksul olsun, aslında en yalın haliyle mutluluğun ifadesiydi.

Pazarın yakınındaki ucuz bir restoranda öğle yemeği yediler, Rebeca'nın küçük kardeşi, her sabah kilimleri taşımakta kullandıkları el arabasına ve katlanır masaya göz kulak oluyordu. Espinoza, Rebeca'ya arabayı öylece bırakırlarsa ne olacağını sordu, oğlan da onlarla yiyemez miydi? Rebeca ona oğlanı düşünüp endişelenmemesi yanıtını verdi. Arabanın başında kimse durmazsa, biri mutlaka onu çalardı. Espinoza restoranın penceresinden, kilimlerin üstüne bir kuş gibi tüneyerek ufku süzen oğlanı görebiliyordu.

"Ona yiyecek bir şeyler götüreceğim," dedi Espinoza, "kardeşin ne yemekten hoşlanır?"

"Dondurma," dedi Rebeca, "ama burada dondurma satmıyorlar."

Espinoza birkaç saniye dışarı çıkıp dondurma aramayı düşündüyse de döndüğünde kızın gitmiş olacağını tahmin ettiğinden vazgeçti. Kız, İspanya'nın nasıl olduğunu sordu.

"Farklı," dedi hâlâ dondurmayı düşünmekte olan Espinoza.

"Meksika'dan mı farklı?" diye sordu kız.

"Hayır," dedi Espinoza, "birbirlerinden farklı olan bir sürü yerden farklı."

Aniden Espinoza'nın aklına, oğlana sandviç götürmek geldi.

"Sandviçe Meksika'da *torta* denir ve kardeşim jambonlusunu sever," dedi Rebeca.

Bu kız tam bir prenses ya da büyükelçi gibi, diye düşündü Espinoza. Garsondan kendisine gazoz ve sandviç getirmesini istedi. Garson, sandviçin nasıl olmasını istediğini sordu.

"Ona içinde her şeyin olmasını söyle," dedi Rebeca.

"İçinde her şey olsun," dedi Espinoza.

Daha sonra sandviç ve gazozla dışarı çıkıp onları el arabasının tepesine tünemiş olan oğlana verdi. Oğlan, başlangıçta başını iki yana sallayıp aç olmadığını söyledi. Espinoza köşede üç iri yarı çocuğun beklemekte olduğunu gördü, gülmemek için kendilerini zor tutuyorlardı.

"Aç değilsen gazozu iç, sandviçi de sonraya sakla," dedi, "ya da köpeklere ver."

Rebeca'nın yanına döndüğünde kendini iyi hissediyordu. Hatta kendini tamamen doymuş hissettiği bile söylenebilirdi.

"Böyle olmaz," dedi, "böylesi doğru değil. Gelecek sefer üçümüz birlikte yeriz."

Rebeca'nın çatalı havada kaldı, adamın gözlerinin içine baktı, yüzünde yarım yamalak bir gülümseme belirdi ve sonra yemeği ağzına götürdü.

Otelde Pelletier boş havuzun yanındaki şezlonglardan birine yerleşmiş, kitap okumayı sürdürüyordu ve Espinoza daha kapağı görmeden kitabın *Aziz Thomas* veya *Kör Kadın* olmadığını anladı, Archimboldi'nin başka bir kitabıydı. Pelletier'nin yanına oturduğunda kitabın *Letea* olduğunu gördü, favorilerinden biri değildi ama Pelletier'nin yüz ifadesi, yaptığı okumanın verimli geçtiğini

ve adamın kitaptan hoşlandığını gösteriyordu. Yanındaki şezlonga oturduğunda, Pelletier'ye bütün gün ne yaptığını sordu.

"Okudum," diye yanıt verdi Pelletier ve aynı soruyu arkadaşına yöneltti.

"Fazla bir şey yapmadım," dedi Espinoza.

O gece, oteldeki restoranda birlikte yemek yedikleri sırada Espinoza birkaç hediyelik eşya aldığını ve Pelletier'yi de unutmadığını söyledi.

"Sana kızılderili kilimi aldım," dedi Espinoza.

Yorucu yolculuğun ardından Londra'ya ulaştığımda, diyordu Norton yazdığı e-postada, Jimmy Crawford'u düşünmeye başladım veya belki de New York-Londra uçağını beklediğim sırada onu düşünmeye başlamışımdır, ne olursa olsun Jimmy Crawford ve sekiz yaşındaki halimin ona seslenişi, dairemin anahtarlarını bulduğum, ışığı açtığım ve çantamı yere bıraktığım sırada benimle birlikteydi. Mutfağa girip çay hazırladıktan sonra duş alıp yatmaya gittim. Uyumayı başaramayacağımı hissettiğim için uyku ilacı aldım. Bir derginin sayfalarını karıştırdığımı hatırlıyorum, ikinizi ve o korkunç şehri düşündüğümü hatırlıyorum, oteli düşündüğümü hatırlıyorum. Oteldeki odamda, beni korkutan iki garip ayna vardı. Uyuklamaya başladığımı hissettiğimde güçlükle uzanıp ışığı kapadım.

Rüya görmedim. Uyandığımda nerede olduğumu bilmiyordum ama bu his birkaç saniye sürdü çünkü sokaktan gelen gürültüleri tanıdım. Her şey bitti, diye düşündüm. Kendimi dinlenmiş hissediyordum, evdeydim, yapacak bir sürü işim vardı. Ama yatakta doğrulduğumda tek yaptığım, nedensiz yere, tam bir aptal gibi ağlamaya başlamak oldu. Bütün gün öyle geçti. Bazı anlarda Santa Teresa'dan ayrılmamış olmayı, sonuna kadar sizinle kalmış olmayı diliyordum. Birçok kere, havaalanına gidip Meksika'ya giden ilk uçağa atlama arzusunu güçlükle bastırdım. Bu arzuları, dairemi yakmak, bileklerimi kesmek, üniversiteye asla dönmemek ve bundan

sonra sonsuza kadar sokaklarda yaşamak gibi daha yıkıcı ve daha güçlü arzular takip etti.

Ama İngiltere'de sokakta yaşayan kadınlar çoğunlukla korkunç muamelelere maruz kalır, gazetelerden birinde daha yeni bu konuyla ilgili bir şeyler okudum. İngiltere'de sokaklarda yaşayan bu kadınlar toplu tecavüze uğruyor, dayak yiyor ve hastanelerin önünde ölü bulunmaları da ender rastlanır bir durum değil. Onlara bunları yapan insanlar, on sekizimdeyken inandığım gibi Neo-nazilerden oluşan çeteler ya da polisler değil, onlar gibi sokakta yaşayan insanlar, ki bu da durumu daha da korkunç kılıyor. Kafam sürekli karışıktı, neşemin biraz olsun yerine gelmesini umarak dışarı çıktım ve akşam yemeğinde buluşmak üzere bir arkadaşımı aramayı düşündüm. Nasıl oldu bilmiyorum, kendimi birden, otoportresine koymak için sağ elini kesen sanatçının, Edwin Johns'un, retrospektifinin yer aldığı galerinin önünde buldum.

Sonraki ziyaretinde Espinoza, kızı evine kadar ona eşlik etmesine izin vermeye ikna etti. Espinoza işçi önlüğü giymiş şişman kadına yüklü bir bahşiş ödedi ve kızın el arabasını, geçen sefer yemek yedikleri restoranın arka odasına, boş şişelerin ve et konservelerinin arasına bıraktılar. Kilimleri Espinoza'nın arabasının arka koltuğuna yerleştirip üçü birlikte öne sıkıştılar. Oğlan halinden memnundu, Espinoza eğer isterse o gün nerede yiyeceklerine karar verebileceğini söyledi oğlana. Sonunda kendilerini şehir merkezindeki McDonalds'ta buldular.

Kızın evi batıdaki mahallelerden birindeydi, Espinoza'nın gazetelerden okuduğu kadarıyla en çok suç işlenen bölgelerden biriydi burası ama Rebeca'nın yaşadığı mahalle ve sokak, herhangi bir yoksul mahalleden veya herhangi bir yoksul sokaktan farksızdı, adamın görebildiği kadarıyla da dikkat çekici hiçbir özelliği yoktu. Arabayı evin önüne park etti. Ön tarafta, sınırları değnek ve tellerle belirlenmiş çiçek ve bitki saksılarıyla dolu ufak bir bahçe vardı. Rebeca kardeşine dışarıda kalıp arabaya göz kulak olmasını söyledi.

Ev ahşaptandı ve yürürken parkelerden, alt tarafta kanalizasyon boşluğu veya gizli bir oda varmış gibi tok bir ses yükseliyordu.

Espinoza'nın beklentilerinin aksine, Rebeca'nın annesi adamı büyük bir sevecenlikle karşıladı ve ona gazoz ikram etti. Ardından çocuklarının geri kalanını tanıttı. Rebeca'nın iki erkek, üç kız kardeşi vardı ama en büyükleri evlendiği için artık o evde yaşamıyordu. Kız kardeşlerinden biri, Rebeca'nın küçük bir versiyonu gibiydi. Adı Cristina'ydı ve herkes ailedeki en zeki kişinin o olduğunu söylüyordu. Espinoza, yeterince zaman geçtiğine kanaat getirince, Rebeca'ya mahallede yürüyüşe çıkmalarını önerdi. Evden çıkarken, oğlanın arabanın üstüne oturduğunu gördüler. Çizgi roman okuyordu ve ağzında bir şey –tahminen bir şeker– vardı. Yürüyüşten geri döndüklerinde oğlan hâlâ aynı yerdeydi ama artık kitap okumuyordu ve şekeri de bitmişti.

Espinoza otele döndüğünde, Pelletier yine *Aziz Thomas*'ı okuyordu. Espinoza yanına oturduğunda arkadaşı başını kitaptan kaldırdı, hâlâ anlamadığı ve büyük ihtimalle asla anlayamayacağı şeyler olduğunu söyledi. Espinoza güldü ama bir şey söylemedi.

"Amalfitano uğradı," dedi Pelletier.

Ona göre Şilili profesörün sinirleri iflas etmişti. Pelletier onu havuza girmeye davet etmişti. Amalfitano'nun yanında mayo olmadığından, Pelletier onun için resepsiyondan mayo ödünç almıştı. Başta her şey yolunda gidiyordu ama Amalfitano havuza girer girmez aniden şeytan görmüş gibi donup kalmış, ardından dibe batmıştı. Pelletier, dibe batmadan önce, adamın elleriyle ağzını kapadığını hatırlıyordu. Ne olursa olsun, suyun yüzeyine dönmek için herhangi bir girişimde bulunmamıştı. Neyse ki Pelletier oradaydı ve dalıp adamı yüzeye çıkarmakta güçlük çekmemişti. Ardından viski içmişler ve Amalfitano son yüzüşünün üzerinden uzun zaman geçtiğini açıklamıştı.

"Archimboldi'den bahsettik," dedi Pelletier.

Sonra Amalfitano giyinip otelden ayrılmıştı.

"Sen yaptın?" diye sordu Espinoza.

"Duş aldım, giyindim ve yemek yiyip okumaya devam etmek için aşağı indim."

Bir an için kendimi, tiyatronun aniden yanan parlak ışıkları karşısında büyülenip ne yapacağını şaşıran bir serseri gibi hissettim. Ruh halim galeriyi gezmeye uygun değildi ama Edwin Johns adı beni mıknatıs gibi kendine çekiyordu. Galerinin kapısına gittim, camdandı, içeride pek çok kişi olduğunu gördüm, güçlükle hareket eden beyaz giysili garsonların şampanya ve kırmızı şarap kadehleriyle dolu tepsileri dengeleyerek ortalıkta dolaşmalarını izledim. Beklemeye karar verdim ve yeniden sokağın karşısına geçtim. Galeri yavaş yavaş boşaldı ve sonunda içeri girebileceğimi düşündüğüm an gelip çattı. Retrospektifin en azından bir kısmını görebilecektim.

Kapıyı açtığımda, o andan itibaren göreceğim veya hissedeceğim her şey, hayatımın geri kalanını belirleyecekmiş gibi garip bir hisse kapıldım. Bana hem hüzünlü, hem tatlı, hem derin gelen bir kesinlikle, sade, pastoral bir resmin önünde durdum, Johns'un erken dönemlerinden bir Surrey manzarasıydı, ancak İngilizler'in çizebildiği türden bir manzara resmiydi. Bir anda o tek resmi görmenin yeterli olduğuna karar verdim ve dışarı çıkmak üzereydim ki bir garson, belki de içerideki garsonların sonuncusu, tepsisinde bana özel hazırlanmış tek bir kadeh şarapla yanıma geldi. Hiçbir şey söylemedi, yalnızca kadehi uzattı. Gülümseyip kadehi aldım. Derken serginin afişini gördüm, odanın diğer ucunda, tam karşımdaki duvarda olan afişte adamın kesik elli otoportresi vardı. Johns'un başyapıtı. Altına ressamın doğum ve ölüm tarihi yazılmıştı.

Öldüğünü bilmiyordum, diyordu Norton yazdığı metinde, İsviçre'de rahat bir tımarhanede yaşadığını, kendine ve daha önemlisi bizlere güldüğünü sanıyordum. Şarap kadehinin elimden düştüğünü hatırlıyorum. İnce uzun iki kişi, önünde durdukları resmi incelemeyi bırakıp ressamın ölümünü yeni öğrenmiş eski bir sevgiliymişim veya yaşayan ve bitmemiş bir resimmişim gibi bana baktı. Geri dönüp arkama bakmadan yürüyüp gittiğimi, galeriden çıktığımı biliyorum, ağladığımı fark edene kadar uzun süre yürüdüm.

Espinoza, sabahları Rebeca'yı evinden alıyordu. Arabayı ön tarafa park ediyor, bir kahve içiyor ve sonra hiçbir şey söylemeksizin kilimleri arka koltuğa yerleştirip arabayı silerek vakit öldürüyordu. Eğer mekanik konulara en ufak bir eğilimi olsaydı kaportayı kaldırıp motoru incelerdi ama mekaniğe ilgisi yoktu ve zaten araba mükemmel çalışıyordu. Sonra kız ve kardeşi evden çıkıyorlardı, Espinoza sanki yıllardır aynı rutini tekrarlıyorlarmış gibi tek kelime etmeden yolcu kapısını açıp binmelerini bekliyor ve şoför koltuğuna yerleşip toz bezini torpido gözüne kaldırıyordu. El sanatları pazarının yolunu tutuyorlardı. Oraya vardıklarında tezgâhı kurmalarına yardım ediyordu ve işleri bitince hep birlikte yakınlardaki restorana gidip iki kahve, bir koka kola alıyor, ayakta içiyor, diğer tezgâhlara veya alanı çevreleyen kaba saba ama gururlu binalara bakıyorlardı. Espinoza bazen kızın kardeşini azarlayıp, ona sabahları kola içmenin kötü bir alışkanlık olduğunu söylüyordu ama adı Eulogio olan oğlan, gülüp adamı duymazdan geliyordu çünkü Espinoza'nın öfkesinin yüzde doksanı numaraydı. Espinoza sabahın kalanını mahalledeki bir kafede geçiriyordu, orası Santa Teresa'daki mahalleler arasında, Rebeca'nın mahallesi sayılmazsa, hoşuna giden tek yerdi; gazetesini okuyup kahvesini ve sigarasını içiyordu. Banyoya gidip aynada kendine baktığında, yüz hatlarının değiştiğini düşünüyordu kimi zaman. Bir beyefendi gibi görünüyorum, diyordu kendine. Daha genç görünüyorum. Başka biri gibi görünüyorum.

Otele döndüğünde, Pelletier her zaman ya terasta ya havuzda ya dinleme yerlerindeki koltuklardan birinde oluyor, *Aziz Thomas, Kör Kadın* veya *Letea*'yı yeniden okuyordu, anlaşılan Archimboldi'nin kitapları arasından yalnızca o üçünü yanında Meksika'ya getirmişti. Espinoza, o üç kitap üzerine makale veya deneme yazmayı planlayıp planlamadığını sorduğunda, Pelletier'nin yanıtı belirsizdi. Başlangıçta birşeyler yazmayı düşünmüştü. Artık düşünmüyordu. Tekrar tekrar onları okumasının nedeni, elinde onların olmasıydı. Espinoza ona kendi kitaplarından birini ödünç vermeyi düşündü ve

bir anda, hafif bir panik duygusuyla, Archimboldi'nin kitaplarıyla ilgili her şeyin, aklından uçup gitmiş olduğunu fark etti.

O gece hiç uyumadım ve Morini'yi aramak aklıma geldi, diyordu Norton mektubunda. Çok geçti, onu o saatte rahatsız etmek büyük kabalık olacaktı, aşırı aceleci davranıyordum, yaptığım haksızlıktı ama yine de onu aradım. Numarasını çevirdiğimi ve hemen odanın ışığını kapadığımı hatırlıyorum. Karanlıkta olduğum sürece, Morini yüzümü göremezdi. Telefonu hiç bekletmeden açıp beni şaşırttı.

"Piero, benim Liz," dedim. "Edwin Johns'un öldüğünü biliyor muydun?"

"Evet," dedi Morini'nin Torino'dan gelen sesi. "Birkaç ay önce öldü."

"Ben daha bu gece öğrendim," dedim.

"Bildiğini sanıyordum," dedi Morini.

"Nasıl ölmüş?" diye sordum.

"Kazaymış," dedi Morini. "Yürüyüşe çıkmış, sanatoryumun yakınlarındaki şelalenin resmini yapmak istiyormuş, kayalıklara tırmanmış ve kayıp yamaçtan aşağı düşmüş. Cesedini uçurumun dibinde, iki yüz metre aşağıda bulmuşlar."

"Olamaz," dedim.

"Ama olmuş," dedi Morini.

"Tek başına mı yürüyüşe çıkmış? Onu izleyen kimse yok muymuş?"

"Yalnız değilmiş," dedi Morini, "bir hemşire ve bir deliyi anında yere çivileyebilecek genç bir adam da onunla birlikteymiş."

Deliyi anında yere çivilemek lafı uzun zamandan beri ilk kez beni güldürdü, telefonun diğer ucundaki Morini de benimle birlikte güldü ama kahkahası uzun sürmedi.

"Onlara hastabakıcı deniyor," dedim.

"Yanında bir hemşire, bir de hastabakıcı varmış," dedi. "Johns kayaya tırmanınca genç adam da tırmanmış. Hemşire, Johns'un isteği üzerine bir kütüğe oturmuş ve kitap okur gibi yapmış. Ardından Johns, artık iyice geliştirdiği sol eliyle çizmeye başlamış. Şelaleyi,

dağları, kayalardaki otları, ormanı ve kitap okuyan hemşireyi çizmiş. Derken kaza gerçekleşmiş. Johns kayanın üzerinde ayağa kalkmış ve kaymış, öteki adam onu yakalamaya çalışmış ama beceremeмiş."

Hepsi buymuş.

Bir süre konuşmadık, diyordu Norton, sonunda Morini sessizliği bozdu ve Meksika'da işlerin nasıl gittiğini sordu.

"Kötü," dedim.

Başka soru sormadı. Soluklarını dinledim, düzenliydi ve o da benim gittikçe sakinleşen soluklarımı dinledi.

"Yarın seni ararım," dedim ona.

"Tamam," dedi ama ikimiz de telefonu bir iki saniye kapayamadık.

O gece Edwin Johns'u ve tabii ki retrospektifte sergilenmekte olan elini, hastabakıcının ressam düşerken uzanıp yakalayamayacağı eli düşündüm, gerçi bu yaptığımın oldukça abartılı bir sembolizm olduğu söylenebilir ve Johns'la aslında hiçbir ilgisi yok. Daha gerçek olan, siz ikinizin gördüğü ve benim görmediğim manzaraydı; dağları ve ormanları, parlak taşları ve şelaleleri, ölümcül uçurumları ve kitap okuyan hemşireleriyle İsviçre...

Bir gece Espinoza, Rebeca'yı dansa götürdü. Santa Teresa şehir merkezinde, kızın daha önce hiç gitmediği ama arkadaşlarının tavsiye ettikleri bir kulübe gittiler. Küba libre içerlerken Rebeca, sonradan cesetleri bulunan kızlardan ikisinin, o kulüpten çıkarken kaçırıldıklarını anlattı. Cesetler çöle atılmıştı.

Espinoza, kızın, katilin kulübe gelmeyi alışkanlık haline getirişinden bahsedişini kötüye işaret olarak yorumladı. Kızı evine bıraktığında onu öptü. Rebeca içki kokuyordu ve teni buz gibiydi. Kıza sevişmek isteyip istemediğini sorduğunda kız hiçbir şey söylemeksizin defalarca başını salladı. Ön koltuktan arka koltuğa geçip seviştiler. Ayaküstü bir sevişmeydi ama sonrasında kız hiçbir şey söylemeksizin başını adamın göğsüne yasladı ve Espinoza uzun süre kızın saçlarını okşadı. Gece havası dalga dalga yüzlerine çarpan kimyasal kokularla doluydu. Espinoza yakınlarda kâğıt fabrikası olup olmadığını merak etti. Rebeca'ya sorduğunda, çevrede sadece

içlerinde yaşayan insanlar tarafından inşa edilmiş evlerin ve boş arsaların olduğu yanıtını aldı.

Saat kaçta otele dönerse dönsün, Pelletier hep uyanıktı, kitap okuyor ve onu bekliyordu. Bu şekilde hâlâ arkadaş olduklarını hatırlatıyordu, gerçi uyku sorunu çekiyor olması da mümkündü, belki de Pelletier'nin şafağa kadar boş salonlarda kitap okumasına yol açan uykusuzluktan başka bir şey değildi.

Pelletier bazen de kazağını giyerek veya havluya sarılarak havuzun başında oturup viskisini yudumlamayı tercih ediyordu. Başka zamanlar Espinoza onu, duvarında devasa manzara resminin yer aldığı odada buluyordu, sınır bölgesine ait bir manzaraydı ama o bölgeye hiç gitmemiş birinin elinden çıktığı belliydi; manzaradaki uyum ve beceri, gerçekçi tavırdan çok iyimser hayallere işaret ediyordu. Garsonlar, gece vardiyasında çalışanlar bile, Pelletier'nin bir eksiğinin olmamasına özen gösteriyorlardı çünkü Pelletier iyi bahşiş veriyordu. Espinoza içeri girdiğinde, iki adam iki üç kelime sohbet ediyorlardı.

Bazen otelin boş salonlarında Pelletier'yi aramaya başlamadan önce, Avrupa'dan, Hellfeld veya Borchmeyer'den gelen ve Archimboldi'nin nerede olduğuna ışık tutan mesajlara rastlamak umuduyla e-postalarını kontrol ederdi. Ardından gidip Pelletier'yi buluyor ve ikisi birlikte odalarının yolunu tutuyorlardı.

Ertesi gün, diyordu Norton mesajında, dairemi temizleyip evraklarımı düzenledim. İşler beklediğimden erken bitti. Öğleden sonra sinemaya gittim ama sinemadan çıktığımda kendimi sakin hissetsem de kafamda filmin konusunu toparlayamıyor ve oyuncuları hatırlayamıyordum. O gece bir arkadaşımla yemek yedikten sonra erkenden yattım ama uyuduğumda saat geceyarısını bulmuştu. Kalkar kalkmaz, sabahın erken saatlerinde, elimde bilet olmamasına karşın havaalanına gittim ve ilk İtalya uçağında yer ayırttım. Londra'dan Milano'ya uçtuktan sonra Torino trenine bindim. Morini kapıyı açtığında kalmaya geldiğimi söyledim, otele mi gideceğime

yoksa onunla mı kalacağıma kendisi karar verebilirdi. Sorumu yanıtlamadı. Tekerlekli sandalyesiyle kenara çekilip içeri girmemi söyledi. Banyoya gidip yüzümü yıkadım. Döndüğümde Morini çay hazırlamış ve bir tabağa üç tane kurabiye koymuştu. Kurabiyelerin tadına bakmamı rica etti. Bir tanesini ısırdım ve enfesti. Fıstıklı Yunan kurabiyeleri gibiydi. Üçünü de çabucak mideye indirdim ve iki fincan çay içtim. Bu arada Morini bir telefon görüşmesi yaptı ve oturup beni dinledi, arada bir lafımı bölüyor ve yanıtlamaktan mutluluk duyduğum sorular soruyordu.

Saatlerce konuştuk. İtalyan sağından, Avrupa'da faşizmin dirilişinden, İngiliz ve ABD politikalarından, Müslüman teröristlerden, göçmenlerden bahsettik ve konuştukça kendimi daha iyi hissettim; garip bir durumdu çünkü konuştuğumuz konular oldukça iç karartıcıydı, sonunda artık konuşamayacak hale geldim ve ondan bir sihirli kurabiye daha istedim, sadece bir tane, Morini saate baktı ve aç olmamın doğal olduğunu söyledi, ona göre bana fıstıklı kurabiye vermekten daha iyisini yapabilirdi, Torino'daki bir restoranda rezervasyon yaptırdı ve beni akşam yemeğine çıkardı.

Restoran, taş heykeller ve tahta sıraların yer aldığı bir bahçenin ortasındaydı. Morini'nin sandalyesini ittirdiğimi hatırlıyorum, bana heykelleri gösterdi. Bazıları mitolojiden karakterler olsa da kalanlar, gecenin içinde kaybolmuş sıradan insanlardı. Parkta dolaşan başka çiftler de vardı ve bazen yollarımız onlarınkiyle kesişiyordu ve kesişmediğinde, gölgelerine bakmakla yetiniyorduk. Yemek yediğimiz sırada Morini sizi sordu. Ona aldığımız ipucunun yanlış çıktığını söyledim, Archimboldi, Meksika'nın kuzeyinde değildi ve belki de ülkeye ayak bile basmamıştı. Ona Meksikalı arkadaşınızdan, büyük entelektüel El Cerdo'dan bahsettim, uzun süre güldük. Kendimi gittikçe daha iyi hissediyordum.

Bir gece, Rebeca'yla arabanın arka koltuğunda ikinci kez seviştikten sonra, Espinoza, kıza ailesinin kendisi hakkında ne düşündüğünü sordu. Rebeca, kız kardeşlerinin onu yakışıklı buldukları yanıtını verdi, annesiyse sorumluluk sahibi olduğunu düşünüyordu. Çev-

reden gelen kimyasalların kokusu arabayı yerden birkaç santim havalandırıyordu sanki. Ertesi gün Espinoza beş kilim satın aldı. Kız, bu kadar kilimi ne yapacağını sorduğunda Espinoza onları hediye edeceğini söyledi. Otele döndüğünde kilimleri kullanmadığı yatağa bıraktı ve kendi yatağına oturdu. Saniyenin binde biri kadar bir süre için bile olsa gölgeler geri çekildi ve o an parmaklarının arasından kayıp giden gerçekliğe şöyle bir göz atabildi. Başı döndüğü için gözlerini kapadı. Farkında olmadan uyuyakaldı.

Mide ağrısıyla ve ölme isteğiyle uyandı. Öğleden sonrayı alışveriş yaparak geçirdi. İç çamaşırı mağazasına gitti, kadın giysileri satan bir mağazaya ve ayakkabıcıya uğradı. O akşam Rebeca'yı otele getirdi ve birlikte duş aldıktan sonra ona tanga, jartiyer, siyah kombinezon ve sivri topuklu siyah ayakkabılar giydirip bitap düşünceye kadar kızı becerdi. Ardından oda servisini aradı ve iki kişilik akşam yemeği istedi, yemekten sonra kıza diğer hediyeleri verdi ve güneş doğana kadar seviştiler. Güneş doğduktan sonra ikisi de giyindi, kız hediyelerini torbalara koydu ve Espinoza kızı önce evine sonra el sanatları pazarına götürdü. Pazara vardıklarında kızın tezgâhını kurmasına yardım etti. Vedalaşmadan hemen önce kız, onu bir daha görüp görmeyeceğini sordu. Espinoza nedenini bilmese de, belki de çok yorgun olduğu için, omuz silkmekle yetindi ve, kim bilir, dedi.

"Sen biliyorsun," dedi kız, adamın fark etmediği üzgün bir sesle. "Meksika'dan ayrılacak mısın?" diye soru adama.

"Bir gün gitmem gerekecek," diye yanıtladı adam.

Otele döndüğünde, Pelletier her zamanki gibi salonlardan birinde, havuzun başında veya terasta değildi. Resepsiyondakilere, arkadaşı dışarı çıkalı uzun zaman olup olmadığını sordu ve Pelletier'nin otelden ayrılmadığı yanıtını aldı. Pelletier'nin odasına çıktı, kapıyı çaldı ama kimse yanıt vermedi. Yeniden çaldı, defalarca kapıya vurdu, ama yanıt yoktu. Resepsiyon görevlisine arkadaşının başına bir şey gelmiş olmasından korktuğunu söyledi, kalp krizi geçirmiş olabilirdi ve ikisini de tanıyan görevli Espinoza'yla beraber üst kata çıktı.

"Kötü bir şey olduğunu sanmıyorum," dedi adam, Espinoza'ya asansörde.

Anahtarıyla kapıyı açan görevli, eşiği geçmedi. İçerisi karanlık olduğundan Espinoza ışığı açtı. Yataklardan birinde, örtüyü boğazına kadar çekmiş olan Pelletier'yi gördüler. Sırt üstü uzanmıştı, başı hafif yana eğikti ve ellerini göğsünde birleştirmişti. Yüzünde Espinoza'nın daha önce görmediği huzurlu bir ifade vardı. Espinoza ona seslendi:

"Pelletier, Pelletier."

Sonunda merakına yenik düşen görevli birkaç adım ilerledi ve Espinoza'ya, Pelletier'ye dokunmamasını tavsiye etti.

"Pelletier," diye bağırdı Espinoza ve yanına oturup adamı omuzlarından tutarak sarstı.

O zaman Pelletier gözlerini açtı ve neler olduğunu sordu.

"Öldüğünü sandık," dedi Espinoza.

"Hayır," dedi Pelletier. "Rüyamda, Yunan adalarından birinde tatilde olduğumu görüyordum, bir tekne kiralamıştım ve bütün gününü dalgıçlık yaparak geçiren bir oğlanla tanışmıştım. Harika bir rüyaydı," dedi.

"Huzur verici bir rüyaya benziyor," dedi görevli.

"Rüyanın en garip yanı, suyun canlı olmasıydı," dedi Pelletier.

Torino'daki ilk gecemin ilk birkaç saatini Morini'nin misafir odasında geçirdim, diyordu Norton e-postasında. Uyumakta güçlük çekmedim ama gerçek mi hayal mi olduğunu bilmediğim bir gök gürültüsü beni uyandırdı ve koridorun sonunda Morini'yi ve tekerlekli sandalyesini gördüğümü sandım. Başlangıçta onu görmezden gelip uyumayı denedim ama birden ne gördüğümü kavradım: Bir tarafta tekerlekli sandalye, bir tarafta Morini vardı, koridorda değil oturma odasındaydı ve sırtı bana dönüktü. Aniden uyanıp kül tablasını kaptım ve ışığı açtım. Koridor boştu. Oturma odasına gittim. Boştu. Üç dört ay önce olsa bir kadeh şarap içip yatağıma dönerdim ama artık hiçbir şey eskisi gibi değildi. Ben de Morini'nin

odasına gittim. Kapıyı açtığımda ilk gördüğüm, yatağın kenarında duran tekerlekli sandalye oldu, ardından düzenli soluk alıp veren Morini'yi gördüm. Adını fısıldadım, tepki vermedi. Sesimi yükselttim, Morini'nin ne olduğunu soran sesiyle karşılaştım.

"Seni koridorda gördüm," dedim.

"Ne zaman?" diye sordu Morini.

"Bir dakika önce, gök gürültüsünü duyduğumda."

"Yağmur mu yağıyor?" diye sordu Morini.

"Öyle olmalı."

"Koridorda değildim Liz," dedi Morini.

"Seni orada gördüm. Ayaktaydın. Tekerlekli sandalye koridordaydı, bana dönüktü ama sen diğer tarafta, oturma odasındaydın ve sırtın bana dönüktü," dedim.

"Rüya görmüş olmalısın," dedi Morini.

"Tekerlekli sandalye bana dönüktü, sense sırtını dönmüştün," dedim.

"Sakinleş Liz," dedi.

"Bana sakin olmamı söyleme, bana çocukmuşum gibi davranma. Sandalye bana dönüktü ve sen diğer tarafta duruyordun, buz gibiydin, bana bakmıyordun. Ne dediğimi anlamıyor musun?"

Morini durup birkaç saniye düşündü, dirsekleri üzerinde doğruldu.

"Sanırım anlıyorum," dedi. "Ben seni görmezden geliyordum ama sandalye seni izliyordu, yanılıyor muyum? Sanki sandalye ve ben tek bir varlıktık. Sandalye kötüydü çünkü seni izliyordu, ben kötüydüm çünkü sana yalan söylemiştim ve sana bakmıyordum."

O zaman gülmeye başladım, ona asla kötü olamayacağını söyledim ve kendisine bu kadar yararı dokunan tekerlekli sandalye de kötü olamazdı.

Gecenin kalanını onunla birlikte geçirdim. Ona yana kaymasını ve bana yer açmasını söyledim, Morini tek kelime etmeden talimatıma uydu.

"Beni sevdiğini anlamam nasıl bu kadar uzun sürdü?" diye sordum ona daha sonra. "Seni sevdiğimi anlamam, neden bu kadar uzun sürdü?"

"Benim hatam," dedi Morini karanlıkta. "Bu konularda çok beceriksizim."

Espinoza sabah olduğunda, topladığı kilimleri ve örtüleri oteldeki görevlilere, nöbetçilere ve garsonlara dağıttı. Odasını temizleyen kadına da iki kilim verdi. Son örtüyü -geometrik desenleri olan kırmızılı yeşilli bir örtü- bir torbaya koydu ve otel görevlisinden onun isimsiz olarak Pelletier'ye yollanmasını istedi.

"Kimden geldiği bilinmeyen bir hediye," dedi.

Görevli göz kırparak karşılık verdi, icabına bakacaktı.

Espinoza el sanatları pazarına gittiğinde, kız tahta sıralardan birine oturmuş, renkli fotoğraflarla ve Meksikalı şarkıcılarla ve onların düğünleriyle, boşanmalarıyla, turneleriyle, altın ve platin plaklarıyla, hapse düşüşleriyle, yoksulluk içinde ölüşleriyle ilgili haberlerle dolu magazin dergilerinden birini okuyordu. Öpüp öpmemek konusunda tereddüt ederek kızın yanına, kaldırıma oturdu. Yolun diğer tarafında, kil bibloların yer aldığı yeni bir tezgâh vardı. Espinoza durduğu yerden ürkütücü bibloları görebiliyordu, hüzünle gülümsedi. Kıza, kardeşinin nerede olduğunu sorunca, her sabah yaptığı gibi okula gittiği yanıtını aldı kızdan.

Evlenecekmiş gibi beyazlar giymiş, kırış kırış yüzlü bir kadın Rebeca'yla konuşmak için durunca, Espinoza, kızın masanın altındaki öğle yemeği kutusuna bıraktığı dergiyi aldı ve Rebeca'nın arkadaşı gidene kadar derginin sayfalarını karıştırdı. Birkaç kere bir şeyler söylemeyi denedi ama beceremedi. Kızın sessizliği rahatsız edici değildi, içinde içerleme ya da hüzün yoktu. Şeffaftı, yoğun değildi. Hiç yer kaplamıyordu. Bazı insanlar böylesi bir sessizliğe rahatlıkla alışabilir ve hatta onunla mutlu olmayı öğrenebilir, diye düşündü Espinoza. Ama kendisi o insanlardan değildi ve bunu da iyi biliyordu.

Oturmaktan sıkılınca rastgele bir bara gidip bira ısmarladı. Bara oturdu, etrafında yalnızca erkekler vardı ve kimse tek değildi. Espinoza barı inceleyince, erkeklerin hem içip hem yediğini fark etti. Kahretsin, diye mırıldandı ve yere, ayakkabısının bir santim ötesine tükürdü. Bir bira daha ısmarladı ve yarısı boşalmış şişeyle Rebeca'nın tezgâhına döndü. Rebeca ona bakıp gülümsedi. Espinoza kaldırıma, kızın yakınlarına oturdu ve ona artık eve döneceğini söyledi. Kız hiçbir şey söylemedi.

"Santa Teresa'ya, bir yıldan kısa sürede geri döneceğim," dedi adam. "Yemin ederim."

"Yemin etme," dedi kız, yüzünde hoş bir gülümsemeyle.

"Sana döneceğim," dedi Espinoza, birasının son yudumunu içerken. "Belki evleniriz. Belki benimle Madrid'e gelirsin."

Kız adama şuna benzer bir şey söyledi: Hoş olurdu. Ama Espinoza kızı duyamadı.

"Efendim? Efendim?" dedi.

Rebeca suskunluğunu korudu.

O gece otele döndüğünde, Pelletier havuz başında kitap okuyup viski içiyordu. Espinoza şezlonglardan birine oturup planlarının ne olduğunu sordu. Pelletier gülümseyip elindeki kitabı masaya bıraktı.

"Hediyeni odamda buldum," dedi, "mükemmel bir hediye. Çok hoş."

"Ha, örtü," diyen Espinoza, arkasına yaslandı.

Gökyüzü yıldızlarla kaplıydı. Havuzun yeşil-mavi suları, masalardan ve saksılardan yansıyıp sonsuz bir yansımalar zinciri halinde, arkasında tenis kortunun ve Espinoza'nın büyük bir başarıyla uzak durduğu saunanın yer aldığı krem rengi kiremit duvara çarpıyordu. Arada sırada raketten yükselen tak sesi ve maçla ilgili yorum yapan mırıltılar duyuluyordu.

Pelletier ayağa kalktı ve yürüyelim, dedi. Peşinde Espinoza'yla tenis kortuna yöneldi. Kortun ışıkları açıktı ve koca göbekli iki adam

komik bir maç yaparak kendilerini izleyen iki kadını kahkahalara boğuyordu. Kadınlar, havuzun kenarındakileri andıran şemsiyenin altına yerleştirilmiş olan ahşap sıraya oturmuştu. Arkalarında, batmış bir geminin lombozlarını andıran iki deliğiyle beton bir kutudan ibaret olan sauna vardı. Pelletier kiremit duvara oturup şöyle dedi:

"Archimboldi'yi bulamayacağız."

"Bunu günler önce kavradım," dedi Espinoza.

Ardından sıçradı, bir kere daha, bir kere daha, duvarın üstüne oturmayı başarana dek sıçramayı sürdürdü ve ayaklarını tenis kortuna doğru sallandırdı.

"Yine de Archimboldi'nin burada, Santa Teresa'da olduğuna eminim," dedi Pelletier.

Espinoza, kendini incittiğinden korkarak ellerine baktı. Kadınlardan biri yerinden kalkıp korta koştu. Adamlardan birinin yanına varınca kulağına birşeyler fısıldadı ve yine koşa koşa oturduğu yere döndü. Konuştuğu adam kollarını kaldırdı, itiraz edercesine ağzını açtı ve başını geriye devirdi. Tüm bunları en ufak bir ses çıkarmadan yaptı. İlki gibi bembeyaz giyinmiş olan diğer adam, rakibi sessiz nidasını bitirip sakinleşene kadar bekledikten sonra topu attı. Maç yeniden başladı ve kadınlar gülüştü.

"İnan bana," dedi Pelletier, estiğinde her şeyi çiçeklerin kokusuna bulayan rüzgâr gibi yumuşacık bir sesle, "Archimboldi'nin burada olduğunu biliyorum."

"Nerede?" diye sordu Espinoza.

"Buralarda bir yerde, ya Santa Teresa'da ya da yakınlarda."

"Öyleyse neden onu bulamadık?" diye sordu Espinoza.

Tenis oyuncularından biri yere düşünce Pelletier gülümsedi.

"Bunun bir önemi yok. Belki beceriksizliğimizden, belki Archimboldi saklanmakta usta olduğundan. Ama bunların hiçbir anlamı yok. Önemli olan başka bir şey."

"Ne?" diye sordu Espinoza.

"Onun burada olması," dedi Pelletier ve saunayı, oteli, çiti, uzakta, otel arazisinin karanlık kısmında belli belirsiz görünen çalıları işaret

etti. Espinoza'nın ensesindeki tüyler diken diken oldu. Sauna olan beton kutu, içinde ceset saklanmış olan bir sığınağa benziyordu.

"Sana inanıyorum," dedi, gerçekten de arkadaşının söylediklerine bütün kalbiyle inanıyordu.

"Archimboldi burada," dedi Pelletier, "ve biz de buradayız. Ona hiçbir zaman bundan daha yakın olamayacağız."

İlişkimizin ne kadar süreceğini bilmiyorum, diyordu Norton e-postasında. Benim için bunun bir önemi yok ve (sanırım) Morini için de yok. Birbirimizi seviyoruz ve mutluyuz. İkinizin de bizi anlayacağınızı biliyorum.

2 AMALFİTANO'YA İLGİLİ BÖLÜM

Şehirde yaşamaya başladığının birinci haftasında, Santa Teresa'da ne aradığımı bilmiyorum, dedi Amalfitano kendi kendine. Bilmiyor musun? Gerçekten bilmiyor musun, diye sordu sonra. Gerçekten bilmiyorum, diye yanıtladı kendini. Verip verebileceği en anlamlı yanıt buydu.

Üç odalı, banyosu ve tuvaleti ayrı olacak şekilde tasarlanmış, Amerikan mutfaklı ve tek katlı bir evi vardı. Mutfak/salon/yemek odasının pencereleri dağlardan ve denizden esen rüzgârın, kuzey rüzgârının, deliklerden giren rüzgârın, duman gibi kokan ve güneyden gelen rüzgârın yıprattığı ahşap bir sıranın yer aldığı bahçeye bakıyordu. Amalfitano'nun yirmi beş yıldan uzun süredir elinde tuttuğu kitaplar vardı. Sayıları fazla değildi. Hepsi eskiydi. Son on yıl içerisinde satın aldığı kitaplar vardı, onları ödünç vermeye aldırmaz, çalınmalarını veya kaybolmalarını umursamazdı. Kimin gönderdiğini bilmediği şık paketlerden çıkan kitaplar vardı, artık açıp ne olduklarına bile bakmadığı kitaplar. Çimen ve çiçek ekmeye çok uygun bir bahçesi vardı ama toprağın hangi çiçekler için uygun olduğunu bilmiyordu – yine de ekmekle ilgilendiği kaktüsler veya dayanıklı bitkiler değil, çiçeklerdi. Bahçeyle ilgilenecek zamanı olacaktı (en azından öyle sanıyordu). Ahşap bahçe kapısının boyanmaya ihtiyacı vardı. Amalfitano, ayda bir aldığı maaşla geçiniyordu.

Her zaman onunla yaşamış olan Rosa adlı bir kızı vardı. İnanması güç ama doğru.

Bazen, geceleri, Rosa'nın annesini hatırlardı, bazen kahkahalar atar bazense ağlayacak gibi olurdu. Kendini çalışma odasına kilitlediğinde ve Rosa odasında uyurken düşünürdü kadını. Salon sessiz ve boştu, ışıklar kapalıydı. Avluda durup dikkatle etrafı dinleyen biri, rahatlıkla sineklerin vızıltısını duyabilirdi. Ama kimse hiçbir şeyi dinlemiyordu. Komşu evler sessiz ve karanlıktı.

Rosa on yedi yaşındaydı ve İspanyol'du. Amalfitano elli yaşındaydı ve Şilili'ydi. Rosa'nın on yaşından beri pasaportu vardı. Amalfitano, bazı yolculuklarında garip durumlarla karşılaştıklarını hatırlıyordu, Rosa, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin vatandaşlarına ayrılan pasaport kontrol kapılarından geçerken Amalfitano, Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelere ayrılan kapıları kullanmak zorundaydı. Bu durumla ilk karşılaştıklarında, Rosa büyük bir yaygara koparmış, ağlamaya başlamış ve babasından ayrılmak istememişti. Başka bir sefer, sıralar farklı hızlarda ilerlediğinden, daha açık konuşmak gerekirse Avrupa Birliği üyesi ülkelerin vatandaşlarına ayrılan sıra hızlı, diğer sıra yavaş gittiği için Rosa kaybolmuş ve Amalfitano'nun onu bulması yarım saatini almıştı. Bazen görevliler, Rosa'nın ne kadar küçük olduğunu görüp yalnız seyahat edip etmediğini, dışarıda kendisini bekleyen birinin olup olmadığını sorarlardı. Rosa, Güney Amerikalı olan babasıyla yolculuk ettiğini ve onun kendisini kapının diğer tarafında beklediğini söylerdi. Bir keresinde babasının, kızının masum görüntüsünden ve pasaportundan yararlanıp ülkeye uyuşturucu veya silah kaçırdığından şüphelendikleri için Rosa'nın valizini aramışlardı. Ama Amalfitano'nun hiçbir zaman uyuşturucu veya silah ticareti gibi işlerle ilgisi olmamıştı.

Her zaman silahla seyahat eden kişi Rosa'nın annesi Lola'ydı, paslanmaz çelik bıçağı olmadan hiçbir yere gitmezdi, diye hatırlardı Amalfitano, karanlık avluda veya çalışma odasında oturmuş Meksika sigarası içerken. Bir keresinde, Rosa doğmadan çok önce, havaalanında durdurulmuşlardı ve Lola'ya bıçakla ne yaptığı sorulmuştu. Meyve soymak için, demişti kadın. Portakal, elma, armut, kivi,

hangi meyveyi isterseniz soyabilirsiniz. Memur, kadını uzun uzun süzdükten sonra gitmelerine izin vermişti. Bundan bir yıl ve birkaç ay sonra Rosa doğdu. İki yıl sonra evi terk edereken, Lola'nın bıçağı hâlâ yanındaydı.

Lola'nın bahanesi, San Sebastian yakınlarındaki Mondragon'da, bir tımarhanede yaşayan en sevdiği şairi ziyaret etmekti. Amalfitano bütün bir gece kadının açıklamalarını dinleyip bavullarını hazırlayışını izledi ve kadın en kısa sürede ona ve Rosa'ya döneceğine söz vererek çekip gitti. Lola son zamanlarda şairi tanıdığını, Amalfitano'yla daha tanışmadığı günlerde Barselona'da bir partide tanıştıklarını iddia etmeyi alışkanlık haline getirmişti. Lola'nın, uzun zamandır beklenen çılgın bir parti olarak tasvir ettiği o partide, kırmızı farları yanan, birbirine girmiş arabaların ortasında, yaz sıcağı zirveye ulaşmışken şairle yatmışlardı. Lola bütün gece seviştiklerini söylüyordu ama Amalfitano bunun doğru olmadığını biliyordu, sadece şair eşcinsel olduğu için değil, ayrıca Lola şairin varlığını bile ilk kez Amalfitano'nun ona ödünç verdiği bir kitap sayesinde öğrendiği için. O günden sonra Lola şairin yazdığı her şeyi okumayı kendine görev edinmiş ve şairin dâhi, Tanrı'nın habercisi ve hatta uzaylı olduğuna inanan arkadaşlar edinmişti, bu arkadaşlar, kendileri de Sant Boi Tımarhanesi'nden çıkmış veya rehabilitasyona girip çıkmaların ardından kafayı hepten sıyırmış insanlardı. Doğruyu söylemek gerekirse Amalfitano kadının er ya da geç San Sebastian'a gideceğini biliyordu, bu yüzden tartışmamayı seçti ve biriktirdiği paradan ona düşen kısmı kadına vermeyi teklif etti, birkaç ay sonra dönmesi için yalvardı ve Rosa'ya iyi bakacağına söz verdi. Lola söylenenlerin tek kelimesini dahi duymadı. Bavullarını hazırlama işi bittiğinde mutfağa gitti, kahve hazırladı. Amalfitano onun ilgisini çekecek, en azından zamanın daha hızlı geçmesini sağlayacak konulardan bahsetmeye çalıştıysa da kadın hiç konuşmadan oturup güneşin doğmasını bekledi. Saat altı otuzda kapı çaldığında Lola yerinden sıçradı. Beni almaya geldiler, dedi ama kapıya gitmek yerine yeniden yerine oturunca, kapıya gidip gelenin kim olduğunu sorma işi Amalfitano'ya kaldı. Zayıf bir

sesin, benim, dediği duyuldu. Kimsiniz, diye sordu Amalfitano. Hâlâ güçlükle duyulan ses, sorgulamaya alınmış birinin sesi gibi çekingendi. Benim, benim, dedi tekrar. Amalfitano gözlerini kapayıp sokak kapısını açan düğmeye bastı ve asansör kablolarının sesini duyduğunda mutfağa döndü. Lola hâlâ olduğu yerde oturuyor, kahvesinin son yudumlarını içiyordu. Sanırım ziyaretçin var, dedi Amalfitano. Lola onu duyduğunu belli eden herhangi bir harekette bulunmadı. Rosa'yla vedalaşacak mısın, diye sordu Amalfitano. Lola başını kaldırıp kızı uyandırmamanın daha doğru olacağını söyledi. Kadının mavi gözlerinin altında mor halkalar vardı. Derken kapı zili iki kere çaldı. Amalfitano kapıyı açmaya gitti. Kısa boylu, ufak tefek bir kadın adamı şöyle bir süzüp anlaşılmaz bir selamlaşma cümlesi mırıldandı ve Lola'nın alışkanlıklarını çok iyi biliyormuşçasına adamın yanından geçip doğrudan mutfağa gitti. Amalfitano mutfağa döndüğünde kadının buzdolabının yanına, yere bıraktığı sırt çantasına dikkat etti, Lola'nınkinden küçüktü, mini minnacık bir çantaydı. Kadının adı İnmaculada'ydı ama Lola ona İmma diye hitap ediyordu. Amalfitano birkaç kere kadınla karşılaşmıştı, işten eve döndüğünde dairelerinde kadına rastladığı olmuştu, o zamanlardan birinde kadın, adama adını ve kendisine ne şekilde hitap edilmesinden hoşlandığını söylemişti. İmma, Katalan dilince İmmaculada'nın kısaltmasıydı ama ne Lola'nın arkadaşı Katalan'dı ne de adı iki m ile yazılan İmmaculada'ydı, kadının adı İnmaculada'ydı ve Amalfitano tamamen dilbilimsel nedenlerle ona İnma demeyi tercih etmişti, gerçi bunu her yaptığında karısı onu azarlardı ve sonunda adam, kadına hiçbir şey dememeye karar verdi. İki kadını mutfak kapısından izledi. Olmayı beklediğinden çok daha sakindi. Lola ve arkadaşı, gözlerini formika masaya dikmişlerdi, Amalfitano bir daha baktığında artık ikisinin de yukarı baktıklarını gördü ve sonra kadınlar, Amalfitano'ya tamamen yabancı, yoğun bir enerjiyle birbirlerine baktılar. Lola kimsenin kahve isteyip istemediğini sordu. Bana soruyor, diye düşündü Amalfitano. İnmaculada başını iki yana salladı ve zaman olmadığını söyledi, yola çıkmalıydılar yoksa Barselona'dan çıkmaları mümkün olmayacaktı. Barselona ortaçağ şehirlerinden biriymiş gibi konuşuyor, diye düşündü Amalfitano.

Lola ve arkadaşı ayağa kalktı. Aniden susuzluk çekmeye başlayan Amalfitano iki adım attı ve bira almak için buzdolabının kapısını açtı. Bunu yapmak için İmma'nın sırt çantasını kaldırması gerekti. Çanta o kadar hafifti ki içinde olsa olsa iki gömlek ve bir siyah pantolon olabilirdi. Amalfitano, çantanın cenini andırdığını düşündü ve onu bir kenara attı. Lola adamı iki yanağından öptü ve arkadaşıyla birlikte gittiler.

Bir hafta sonra Amalfitano, Lola'dan Pamplona damgalı bir mektup aldı. Kadın mektubunda o ana kadarki yolculuklarının hem hoş hem rahatsız edici olaylarla dolu olduğundan bahsediyordu. Hoş olaylar çoğunluktaydı ve rahatsız edici olayların rahatsız edici oldukları kesin olsa da onları *olay* olarak tanımlamak doğru olmayabilirdi. Başımıza gelen hiçbir rahatsız edici olay bizi hazırlıksız yakalayamaz çünkü İmma tüm bunları zaten yaşadı diyordu Lola. İki gün boyunca Lerida'da, yol kenarındaki restoranlardan birinde çalıştık, diye yazıyordu. Yanında çalıştıkları adamın bir de elma bahçesi vardı. Büyük bir bahçeydi ve ağaçlar yeşil elmalarla doluydu. Kısa zaman içinde elma hasadı başlayacağından bahçenin sahibi onlardan hasat zamanına kadar kalmalarını istemişti. İmma adamla konuşurken Lola, meyve bahçesindeki tek kavağın gölgesine kurdukları ve ikisinin birlikte uyuduğu Kanada malı çadırın yanına oturup Mondragon'daki şairin kitabını okumuştu (Adamın o güne kadar yayımlanmış bütün kitapları kadının çantasındaydı.). Bir süre sonra İmma geri dönmüş ama restoran sahibinin ona nasıl bir anlaşma önerdiğinden bahsetmek istememişti. Ertesi gün kimseyle vedalaşmadan otostop çekmek üzere otobana çıkmışlardı. Zaragoza'da İmma'nın üniversiteden tanıdığı bir arkadaşının yanında kalmışlardı. Lola çok yorgun olduğu için erkenden uyumaya çekilmiş ve rüya aralarında kahkahalar ve gürültülü konuşmalar duymuştu, çoğu İmma'nındı ama arkadaşının sesi de duyuluyordu. Eski günlerden, Franco'ya karşı verilen mücadeleden, Zaragoza'daki kadınlar hapishanesinden bahsediyorlardı. Bir kuyudan bahsediyorlardı, içinden kömür veya petrol çıkarılan çok derin bir delikti, yeraltı ormanından, kadın intihar bombacılarından oluşan intihar

timinden bahsediyorlardı. Derken Lola'nın mektubu beklenmedik bir havaya büründü. Bunu sana neden söylediğimi bilmiyorum ama lezbiyen değilim, diyordu mektubunda. Neden bunu söyleyerek sana çocuk muamelesi yaptığımı bilmiyorum. Eşcinsellik bir yalan, ergenlik dönemimizde hepimize karşı işlenmiş olan şiddet dolu bir suç. İmma bunu biliyor. Biliyor. Biliyor, bilmezlik edemeyecek kadar ileri görüşlü ama elinden hiçbir şey gelmiyor. İmma lezbiyen, her gün yüz binlerce inek kurban ediliyor, her gün otobur sürüler veya başka sürüler kuzeyden güneye vadiyi geçiyor, yavaş yavaş ilerledikleri halde bana o kadar hızlı geliyor ki midem bulanıyor, şimdi bile midem bulanıyor, şimdi, şimdi, anlıyor musun beni Oscar? Hayır, diye düşündü Amalfitano mektubu iki eliyle tutup bir ayağıyla beşiğindeki kızını sallarken, *anlamıyorum*.

Ardından Lola, Mondragon Tımarhanesi'nde, yarı ihtişamlı yarı gizli bir nekahat dönemi geçiren şairle seviştiği geceyi bir kere daha tarif ediyordu. O zamanlar adam hâlâ özgürdü, herhangi bir yere kapatılmamıştı. Eşcinsel bir filozofla Barselona'da yaşıyordu ve haftada bir veya iki haftada bir parti düzenliyorlardı. Bu, seninle tanışmamdan önceydi. İspanya'ya gelmiş miydin, yoksa henüz İtalya'da, Fransa'da veya pis Güney Amerika deliklerinden birinde miydin, bilmiyorum. Eşcinsel filozofun partileri Barselona'da meşhurdu. İnsanlar, şairin ve filozofun sevgili olduğunu söylüyordu ama bana öyle gelmemişti. Birinin dairesi, parası ve fikirleri vardı, diğerininse efsanesi, şiirleri ve yürekten inananlara özgü bir coşkusu; köpeğimsi bir coşku, geceyi veya bütün gençliğini dışarıda, yağmur altında geçirmiş, dayak yemiş köpeğin coşkusu... Bahsettiğim, sonunda İspanya'nın fırtınalarından kurtulup başını sokacak bir yer bulduğu için mutlu olan ve o yerin sidik kokmasına aldırmayan bir köpek. Her neyse, bir gün şans bana güldü ve bu partilerden birine katıldım. Filozofla tanıştığımı söylemek abartmak olur ama onu gördüm. Odanın bir köşesinde başka bir şair ve başka bir filozofla konuşuyordu. Nutuk atıyor gibiydi. Her şeyin sahte bir havası vardı. Misafirler, şairin partiye gelmesini bekliyorlardı. Kavga çıkarmasını bekliyorlardı. Ya da odanın ortasına, *Bin Bir Gece Masalları*'ndan fırlamış görü-

nen Türk halısına, bazen ayna olarak kullanılan ve alttan hepimizi yansıtan o halıya pislemesini bekliyorlardı. Halı, spazmlarımızla aynaya dönüşüyordu demek istiyorum. Nörokimyasal spazmlarımızla. Ama şair ortaya çıktığında hiçbir şey olmadı. Önce bütün gözler beklentiyle ona döndü. Sonra herkes, o gelmeden önce neyle uğraşıyorsa onunla uğraşmaya devam etti. Şair, yazar arkadaşlarına selam verdi ve eşcinsel filozofun çevresindeki gruba katıldı. Tek başıma dans ediyordum ve tek başıma dans etmeyi sürdürdüm. Sabahın beşinde yatak odalarından birine girdim. Şair elimden tutmuş beni yönlendiriyordu. Soyunmaksızın onunla sevişmeye başladım. Şairin nefesini boynumda hissederek üç kere orgazma ulaştım. Onun işinin bitmesi çok daha uzun sürdü. Yarı karanlık odanın köşesinde başkalarının da olduğunu görebiliyordum. Aralarından biri sigara içiyordu. Bir diğeri hiç durmadan birşeyler fısıldıyordu. Üçüncüsü eşcinsel filozoftu ve yatağın, onun yatağı olduğunu kavradım. Oda da, dedikodulara göre, şairle ikisinin seviştikleri odaydı. Ama şimdi orada sevişen bendim. Şair bana karşı çok nazikti ve tek anlamadığım şey, neden diğer üçünün bizi izledikleriydi, gerçi çok aldırmadım, hatırlarsan, o günlerde böyle şeylerin pek bir önemi yoktu. Şair, sonunda boşaldığında haykırıp başını üç arkadaşına çevirdi, yumurtlama döneminde olmadığım için üzüldüm çünkü onun bebeğini doğurmayı çok isterdim. Ardından ayağa kalktı ve karanlığın içindekilerin yanına gitti. Aralarından biri elini şairin omzuna koydu. Diğeri ona bir şey verdi. Kalkıp onlara bakmaksızın banyoya gittim. Salonda hâlâ birkaç misafir vardı. Banyodaki küvette bir kız uyuyordu. Yüzümü ve ellerimi yıkadım. Saçımı topladım. Dışarı çıktığımda filozof, yürüyecek durumda olan herkesi tekme tokat evden kovuyordu. Hiç sarhoş ve uçmuş gibi görünmüyordu. Capcanlıydı, sanki yeni uyanmış ve koca bir bardak portakal suyu içmişti. Partide tanıştığım birkaç kişiyle birlikte oradan ayrıldım. O saatte sadece Las Ramblas'taki eczane açıktı ve tek kelime etmeden oraya gittik. Eczanede yıllar öncesinden tanıdığım bir kızla karşılaştım, *Ajoblanco*'da muhabirdi, ama orada çalışmaktan iğreniyordu. Bana Madrid'e taşınmaktan bahsetti. Kendimi değişikliğe ihtiyacım varmış gibi hissedip hissetmediğimi sordu. Omuz silktim. Bütün

şehirler birbirine benzer, dedim. Aslında şairi ve onunla biraz evvel yaptığımız şeyi düşünüyordum. Eşcinsel bir adam onu yapamaz. Herkes onun eşcinsel olduğunu söylüyordu ama ben öyle olmadığını biliyordum. Derken birbirine karışan duyguları düşündüm ve her şeyi anladım. Şairin yolunu kaybettiğini anladım, o kaybolmuş bir çocuktu ve ben onu kurtarabilirdim, bana verdiğinin bir kısmını ona geri verebilirdim. Şairi yeniden görmeyi ve tekrar benimle sevişmeyi istemesini umarak, neredeyse bir ay boyunca, filozofun evini gözetledim. Onu görmedim ama bir gece filozofu gördüm. Yüzünde bir gariplik vardı. Daha yakına geldiğinde (beni tanımadı) bir gözünün morardığını ve yüzünün çürüklerle kaplı olduğunu gördüm. Şairden iz yoktu. Bazen ışıklara bakarak dairenin hangi katta olduğunu tahmin etmeye çalışıyordum. Bazen perdelerin arkasında gölgeler görüyordum. Bazen biri, yaşlı bir kadın, kravatlı bir adam, asık suratlı bir delikanlı pencereyi açıp alacakaranlıkta Barselona sokaklarını izliyordu. Bir gece, şairi gözetleyen ve ortaya çıkmasını bekleyen tek kişinin ben olmadığımı keşfettim. On sekiz yaşlarında, tahminen biraz daha genç bir çocuk, karşı kaldırımdan sessizce binayı gözetliyordu. Beni fark etmemişti, dalgın tiplerden olduğu belliydi – bir hayalperest. Barlardan birinin kaldırıma yerleştirdiği masada oturuyor ve Coca-Cola sipariş edip elindeki deftere bir şeyler yazıyor veya bir bakışta tanıdığım kitaplar okurken içeceğini yudumluyordu. Bir gece, genç çocuk masadan kalkıp ortadan kaybolmaya fırsat bulamadan oraya gidip yanına oturdum. Ne yaptığını bildiğimi söyledim. Kimsin sen, diye sordu dehşet içinde. Gülümseyip onun gibi biri olduğumu söyledim. Bana delirmişim gibi baktı. Yanlış bir fikre kapılma, dedim, deli değilim. Aklım tamamen başımda. Güldü. Deli olmasan bile öyle görünüyorsun, dedi. Ardından hesabı istedi. Ayağa kalkmak üzereyken ona benim de şairi aradığımı itiraf ettim. Aniden, kafasına silah dayamışım gibi yerine oturdu. Papatya çayı ısmarlayıp hikâyemi anlattım. Bana kendisinin de şiir yazdığından bahsetti, şiirlerini okutmak için şairle karşılaşmayı istiyordu. Fazla soru sormama gerek kalmadan eşcinsel ve yapayalnız olduğunu anlamıştım. Bırak şiirlerine bakayım, dedikten sonra defteri elinden aldım. Şiirleri kötü değildi. Tek

sorunu, yazdıklarının şairinkine çok benzemesiydi. Bunlar senin başına gelmiş olamaz, daha çok gençsin, dedim. Benim fikrime aldırmadığını göstermek istercesine bir hareket yaptı. Önemli olan iyi yazılmış olmaları, dedi. Hayır, dedim ona, önemli olanın bu olmadığını biliyorsun. Hayır, hayır, hayır, dedim ve sonunda bana hak verdi. Adı Jordi'ydi, bugün üniversitede ders veriyor veya *La Vanguardia* veya *El Periodico*'ya eleştiri yazıyor olabilir.

Bir sonraki mektup Amalfitano'ya San Sebastian'dan geldi. Mektupta Lola, İmma'yla beraber Mondragon'daki tımarhaneye, yarı bunamış halde orada yaşayan şairi ziyaret etmeye gittiğini ve görevlilerin, güvenlik görevlisi kılığındaki rahiplerin, onları içeri almadığını anlatıyordu. San Sebastian'da İmma'nın bir arkadaşında kalmak üzere program yapmışlardı; kadın, bir zamanlar ETA üyesi olan, Edurne adlı bir Basklıydı ve ancak demokrasi geldiğinde silahlı mücadeleden vazgeçmişti. Ne yazık ki Edurne, onları evinde bir geceden fazla istememişti, yapacak çok işi olduğunu ve kocasının davetsiz misafirlerden hoşlanmadığını söylemişti. Kocasının adı Jon'du ve Lola'nın gözlemlediği kadarıyla gerçekten de misafirlerden hoşlanmıyordu. Titriyordu, yüzü sık sık parlak kil kâseler gibi kızarıyordu ve tek kelime etmese de her an patlayıp bağırıp çağırmaya başlayacak gibi görünüyordu. Sürekli ter içindeydi, elleri titriyordu, iki dakikalığına bile olsa kımıldamadan duramazmış gibi sürekli hareket halindeydi. Edurne ise rahattı. Küçük bir oğlu vardı (gerçi İmma ve Lola oğlanı hiç görmemişti, çünkü Jon, onları oğlanın odasından uzak tutmak için bahaneler üretip durmuştu) ve tam gün sosyal görevli olarak çalışıyordu, uyuşturucu bağımlısı ailelerle ve San Sebastian Katedrali'nin basamaklarını mesken edinmiş, rahat bırakılmaktan başka arzusu olmayan evsizlerle ilgileniyordu. Edurne bunları sadece kendisinin ve İmma'nın anladığı bir espriymiş gibi kahkahalar atarak anlatmıştı. O gece hep birlikte akşam yemeği yenmiş ve ertesi sabah iki kadın oradan ayrılmıştı. Edurne'nin önerdiği ucuz bir pansiyona yerleşip otostopla Mondragon'a dönmüşlerdi. Tımarhaneye girmelerine yine

izin verilmeyince mekânı dışarıdan gözetlemeye razı olmuşlar ve görebildikleri bütün patikaları ve çakıl taşlı yolları, gri duvarları, topraktaki tümsekleri ve çukurları, mahkûmların yaptıkları yürüyüşleri ve uzaktan onları izleyen bakıcılarını, düzensiz aralıklarla veya kavrayamadıkları bir düzenle birbirini takip eden ağaçları zihinlerine not almışlardı. Etrafında sineklerin uçuştuğunu gördüklerini sandıkları bir çalılık vardı ve manzaradan, tımarhane sakinlerinden ve belki çalışanlardan bir iki tanesinin, karanlıkta veya gece çökerken oraya işediği sonucuna ulaşmışlardı. Ardından yol kenarına oturup Mondragon Tımarhanesi'nin duvarlarının yaralı gölgeleri üzerlerine düşerken, hiç konuşmadan, San Sebastian'dan getirdikleri peynirli sandviçleri yemişlerdi.

Üçüncü denemelerinde, önce randevu almak için tımarhaneyi aramışlardı. İmma kendini Barselona'dan gelen bir gazeteci olarak tanıtmış ve Lola da şair olduğunu söylemişti. Bu sefer şairi görmeyi başarmışlardı. Lola adamın yaşlanmış göründüğünü düşünmüştü, gözleri çökmüş, saçları seyrelmişti. Başlangıçta onlara bir doktor veya rahip eşlik etmişti, mavi beyaza boyanmış duvarları olan sonsuz koridorlardan geçip sonunda şairin onları beklediği kişiliksiz odaya varmışlardı. Lola'nın izlenimlerine göre tımarhane halkı, şairi bir hasta olarak ağırlamaktan gurur duyuyordu. Hepsi onu tanıyordu, sakinleştiricilerini içmeye gittiğinde veya bahçeye çıktıklarında herkes ona selam vermişti. Yalnız kaldıklarında Lola, şaire onu özlediğini söylemiş, bir süre filozofun Ensanche'deki dairesini gözetlediğini anlatmıştı. Ama ne kadar azimli davranmış olsa da onu bir daha hiç görememişti. Benim hatam değil, demişti adama. O, elinden geleni yapmıştı. Şair, kadının gözlerine bakıp bir sigara istemişti. İmma, ikisinin oturdukları sıranın yanında duruyordu, tek kelime etmeksizin adama bir sigara uzatmıştı. Şair, teşekkür ederim, demiş ve sonra, azim, diye eklemişti. Azmettim, gerçekten azmettim, demişti şaire dönen Lola. Bakışları şairin üzerindeydi, yine de göz ucuyla bile olsa, çakmağını çakan İmma'nın, şairin sigarasını yaktıktan sonra çantasından bir kitap çıkarıp oku-

maya başladığını görmüştü, arkadaşı ufak tefek ama sonsuz sabra sahip bir Amazon gibi öylece dikiliyordu ve çakmağı bile kitabı elinden bırakmaksızın çakmıştı. Derken Lola, birlikte yaptıkları seyahatten bahsetmeye başlamıştı. Otobanlardan ve arka sokaklardan bahsetmiş, şovenist kamyon şoförleriyle yaşadıkları sorunları, şehirleri ve kasabaları, kamp yaptıkları adsız ormanları, yıkandıkları nehirleri ve benzin istasyonu tuvaletlerini anlatmıştı. Şair bu sırada sigarasının mavi dumanını ağzından ve burnundan dışarı üflemiş, mükemmel çemberler yapmış, bahçede esen rüzgârla kaybolup giden veya ağaçların dallarının tepelerden gelen ışıkla gümüş rengi ışıltılar saçtığı karanlık ormanın başladığı noktaya doğru sürüklenen mavimsi nimbüsler, grimsi kümülonimbüsler oluşturmuştu. Lola zaman kazanmak istermiş gibi, daha önceki, olaylı ama sonuca ulaşamamış ziyaret girişimlerini anlatmıştı. Ardından adama söylemeye geldiği şeyi söylemişti: Sen eşcinsel değilsin, demişti, mahkûm olduğunu ve kaçmak istediğini bildiğini, ne kadar kötü muamele edilmiş ve yıpranmış olursa olsun, sevginin umudu yarattığını ve kendisinin planının şairin tek umudu olduğunu söylemişti; bu plan adamın kadınla beraber tımarhaneden kaçıp Fransa'ya gitmesini içeriyordu. Ya o ne olacak, diye sormuştu günde on altı ilaç içip gördüğü hayalleri yazan şair, etekleri ve iç etekleri betondan yapıldığı için asla oturamazmış gibi ayakta durarak kitap okumayı sürdüren İmma'yı işaret ederek. Bize yardım edecek, demişti Lola. Ve hatta aslında plan İmma'nındı. Kaçak göçmenler gibi dağlardan Fransa'ya geçeceğiz. Saint-Jean-de-Luz'a gidip oradan trene bineceğiz, yılın bu zamanı dünyanın en güzel yeri olan taşradan geçeceğiz, tren bizi Paris'e götürecek. Pansiyonlarda kalacağız. İmma'nın planı bu. Sen şiirlerini yazarken İmma'yla ikimiz temizlikçilik yapacağız veya Paris'in zengin semtlerinde yaşayan ailelerin çocuklarına bakacağız. Geceleri bize şiirlerini okuyacaksın ve benimle sevişeceksin. İmma'nın planı bu, bütün ayrıntıları düşündü. Üç ya da dört ay içinde hamile kalacağım ve bu durum, eşcinsel olmadığının, soyunun sonuncusu olmadığının en büyük ispatı olacak. Düşmanlarımızın asıl istediği senin, sende sona ermendi! Birkaç ay daha çalışmayı sürdüreceğim ama doğum

yaklaştığında, para kazanma sorumluluğu tamamen İmma'nın olacak, işleri onun üstlenmesi gerekecek. Dilenci kâhinler ya da çocuk peygamberler gibi yaşayacağız, Paris'in gözleri modada, filmlerde, kumarda, Fransız ve Amerikan edebiyatında, iyi yemeklerde, ihracat fazlasında, silah ticaretinde veya toplu anestezik üretiminde olsa da bütün bunlar, minik ceninimizin ilk birkaç ayının dekoru olmanın ötesine geçemeyecek. Sonra, hamileliğimin altıncı ayına ulaştığımda İspanya'ya döneceğiz ama bu sefer sınırı Irun'dan değil La Jonquera veya Portbou'dan geçeceğiz, ilk gittiğimiz yer Katalonya olacak. Şair ilgili gözlerle kadına ve gözlerini bir an olsun şairin şiirlerinden -belki beş yıl önce yazdığım şiirler, diye düşünmüştü şair- ayırmayan İmma'ya bakmış ve yeniden sigarasının dumanından halkalar yaparak havaya üflemeye başlamıştı, Mondragon'da kaldığı süreyi sigara dumanından halkalar yapma sanatında ustalaşmaya çalışarak geçirmiş gibi dumandan yapılması çok zor şekiller yapabiliyordu. Nasıl beceriyorsun, diye sormuştu Lola. Dilimi kullanıp dudaklarımı belirli şekillere sokuyorum, demişti adam. Bazen dudaklarımı büzüyorum. Bazen dudaklarım yanmış gibi, bazen ufak bir penisi emermiş gibi yapıyorum. Bazen de bir Zen hedefine Zen yayla Zen oklar atmak gibi. Ah, anlıyorum, demişti Lola. Sen, şiirlerden birini oku, demişti şair. İmma adama bakıp kitabı, arkasına saklanmak istermiş gibi biraz daha yukarıya kaldırmıştı. Hangi şiiri? Hangisini en çok seviyorsan, demişti şair. Hepsini seviyorum, demişti İmma. Öyleyse herhangi bir tanesini oku, demişti şair. İmma, labirentle ve labirentte kaybolan Ariadne'yle ve Paris'te bir çatı katında yaşayan genç bir İspanyol'la ilgili şiiri okumayı bitirdiğinde şair, yanlarında çikolata olup olmadığını sormuştu. Hayır, demişti Lola. Artık tüttürmüyoruz, diye eklemişti İmma, bütün dikkatimizi seni buradan çıkarmaya verdik. Şair gülümsemişti. O çikolatadan bahsetmiyorum, demişti, kakao, şeker ve sütle yapılan çikolatadan bahsediyorum. Anlıyorum, demişti Lola ama ikisi de yanlarında o tür çikolatalardan da olmadığını itiraf etmek zorunda kalmışlardı. Çantalarında peçete ve alüminyum folyoya sarılmış peynirli sandviçler olduğunu hatırlamış ve şaire onları ikram etmişlerdi ama şair onları duymamış gibiydi.

Hava kararırken, siyah kuşlardan oluşan bir sürü, parkın üstünden kuzeye uçup gözden kaybolmuştu. Önlüğünün etekleri akşam rüzgârıyla uçuşan bir doktor, tozlu patikadan geçerek onlara doğru gelmişti. Yanlarına ulaştığında, şaire kendini nasıl hissettiğini sormuş, adama kırk yıllık arkadaşlarmış gibi adıyla hitap etmişti. Şair, adama boş gözlerle bakmış ve aynı şekilde, ilk adıyla hitap ederek, biraz yorgun olduğu yanıtını vermişti. Adı Gorka olan ve en fazla otuz yaşında görünen doktor, şairin yanına oturup elini adamın alnına koymuş ve sonra nabzını kontrol etmişti. Zımba gibisin ahbap, demişti şaire. Ya siz hanımlar, nasılsınız, diye sormuştu sonra, sağlık ve neşe dolu bir gülümsemeyle. İmma yanıt vermemişti. Lola, o anda İmma'nın kitabın arkasında yavaş yavaş öldüğünü düşünmüştü. Çok iyiyiz, diye karşılık vermişti sonra da. Uzun zamandır görüşemiyorduk ve bu harika bir buluşma oldu. Demek birbirinizi önceden tanıyordunuz, demişti doktor. Ben tanımıyordum, diyen İmma sayfayı çevirmişti. Ben onu tanıyordum, demişti Lola. Yıllar önce Barselona'da yaşarken, daha doğrusu o Barselona'da yaşarken, arkadaştık. Aslında, arkadaştan fazlasıydık, diye eklemişti, akıl hastanesindekilerden biri gizli bir düğmeyi çevirip parkın ışıklarını yaktığında havalanan kara kuşların sonuncularına bakarak. Ne kadar ilginç, demişti Gorka, yapay ışıkla parıldayan gözlerini kuşlardan ayırmaksızın. Hangi yıldı, diye sormuştu. 1978 ya da 1979'du, şimdi tam hatırlamıyorum, demişti Lola zayıf bir sesle. Umarım özel hayatınıza burnumu soktuğumu düşünmüyorsunuzdur, demişti doktor, ama arkadaşımızın biyografisini yazıyorum ve hayatı üzerine ne kadar bilgi edinebilirsem o kadar iyi. Bir gün buradan çıkacak, demişti Gorka. Bakışları yumuşamıştı. Bir gün İspanyol halkı onun yaşayan en büyük İspanyol şairlerinden biri olduğunu anlayacak, ona ödül vereceklerini kastetmiyorum, hayır, onun kaderinde Asturias veya Cervantes ödülü yok, Akademi'de bir koltuğu olacağını veya sosyal statüsünü yükseltmek isteyen, ifademi mazur görürseniz, yalaka edebiyatçılar gibi edebiyat kariyeri yapacağını da sanmıyorum. Ama bir gün buradan kurtulacak. Bunu tartışmaya dahi gerek yok. Bir gün ben de buradan kurtulacağım. Hastalarım ve meslektaşlarımın hastaları da buradan kurtulacak. Bir gün he-

pimiz Mondragon'dan ayrılmayı başaracağız ve bu soylu kurum, ilahi kökleri olan, yardım amaçlı bu enstitü herkes tarafından terk edilecek. O zaman yazdığım biyografi yayınevlerinin ilgisini çekecek ve onu yayımlatmayı başaracağım ama tüm bunlar gerçekleşene dek görevim, tahmin edebileceğiniz üzere, olabildiğince bilgi toplamak, tarihleri, isimleri öğrenmek, bazıları son derece zevksiz hatta zararlı, diğerleri tasvirlerle dolu ama hepsi yerçekiminin kaotik merkezine, yani buradaki arkadaşımıza doğru çekilen hikâyeleri, en azından kendisinin açıklanmasını istediği kadarını, açıklamaya gönüllü olduğu kısmını, amacını tam kavrayamasam da stratejisini çözebildiğim kadarıyla dışarıya sunduğu benliğin düzenlenmiş halini, o benliğin en azından sözel olarak belli bir düzene sokulmuş halini oluşturan o hikâyeleri kontrol etmek. Ama yanlış anlamayın, bu hikâyelerdeki düzenin, aslında bizim tarafımızdan tecrübe edilecek veya sezilecek olursa ruhumuzu özünden sarsacak sözel bir kaosu gizlemek amacıyla orada olduğunu bilmiyor değilim. Sözlerinizle günümü aydınlattınız doktor, demişti Lola. İmma dişlerini gıcırdatmıştı. Ardından Lola, Gorka'ya şairle olan heteroseksüel deneyimini anlatmaya koyulmuş ama İmma ayakkabısının sivri burnuyla kadının bileğine tekme atmıştı. Tam o sırada yeniden dumandan halkalar üflemeye başlamış olan şair, Barselona'daki Ensanche'de bulunan evi ve filozofu hatırlamış, her ne kadar gözleri ışıldamasa da bu anının etkisiyle kemikleri canlanmıştı: Çenesi, çene kemiği, çökük yanakları... Sanki Amazon ormanlarında kaybolmuş ve üç Sevilyalı keşiş ya da üç kafalı hilkat garibesi bir keşiş tarafından kurtarılmıştı. Ardından Lola'ya dönüp filozofla ilgili sorular sormuş, filozofun adını söylemiş, filozofun dairesinde kaldığı zamandan bahsetmiş, Barselona'da işsiz güçsüz geçirdiği ayları, yaptığı aptalca şakaları, kendisine ait olmayan kitapları pencereden fırlatışını (filozof onları toplamak için merdivenlerden koşarak inmiş ama her zaman başarılı olamamıştı), yüksek sesle müzik dinleyişini, neredeyse hiç uyumayıp hep güldüğünü, arada bir çevirmen veya eleştirmen olarak geçici işleri kabul edişini anlatmıştı. O zaman Lola korkmuş, elleriyle yüzünü örtmüştü. Ve sonunda şiir kitabını cebine kaldırmış olan İmma da aynısını yapmış ve

yüzünü küçük, kemikli elleriyle örtmüştü. Ve önce iki kadına sonra şaire bakan Gorka, içinde güçlükle bastırdığı kahkahaların birikmesine engel olamamıştı. Ama adamın içindeki uysal kahkahalar dışarı taşamadan Lola, filozofun yakın zamanda AIDS'ten öldüğünü söylemişti. Şu işe bak, demişti şair. Son gülen iyi gülermiş, demişti. Erken kalkan her zaman çok iş başarmaz. Seni seviyorum, demişti Lola. Şair ayağa kalkmış ve İmma'dan bir sigara daha istemişti. Yarın için, demişti. Doktor ve şair birlikte tımarhaneye giden patikada yürümeye başlamıştı. İmma ve Lola başka bir patikayı kullanıp kapıya gitmişler, orada başka bir delinin kız kardeşiyle, yeniden delirmiş bir işçinin oğluyla ve kuzeni tımarhaneye yatırılan hüzünlü yüzlü bir kadınla karşılaşmışlardı.

Ertesi gün tımarhaneye gittiklerinde, onlara hastanın yatak istirahatinde olduğu söylenmişti. Sonraki günlerde de aynı şey tekrarlanmıştı. Sonunda bir gün paraları bitmiş ve İmma yeniden yollara düşmeye karar vermişti, bu sefer güneye, Madrid'e gidecekti, orada, demokrasinin gelişiyle birlikte işlerini yoluna koymuş bir kardeşi vardı ve ondan borç istemeyi planlıyordu. Seyahat edecek gücü olmadığı için, Lola'nın olduğu yerde kalıp İmma'nın dönüşünü beklemesi konusunda anlaşmışlardı. Eğer bir sorun çıkmazsa İmma bir hafta içinde dönecekti. Yalnız kalan Lola, Amalfitano'ya, San Sebastian'ı ve her gün ziyaret ettiği tımarhanenin çevresindeki gündelik hayatı anlattığı mektuplar yazarak vakit öldürmüştü. Parmaklıklara yaslanıp şairle telepatik temasa geçtiğini hayal etmişti. Günlerini, çoğu zaman, yakınlardaki ormanda bir açıklık bulup kitap okuyarak veya çiçek toplayıp hazırladığı buketleri parmaklıkların üzerinden tımarhaneye fırlatarak geçiriyordu. Bazen de buketleri kaldığı pansiyona götürüyordu. Bir seferinde, tımarhaneye gitmek için otostop çektiğinde onu alan şoförlerden biri, kadının Mondragon mezarlığını görmek isteyip istemediğini sormuştu. Lola, görmek istediğini söylemişti. Adam arabayı mezarlığın dışına, akasyalardan birinin altına park etmiş ve bir süre, çoğunda Bask adları yazılı olan mezar taşlarının arasında dolaşmışlardı.

Sonunda, adamın annesinin gömülü olduğu mezara varmışlardı. Adam, Lola'ya onu orada becermek istediğini söylemişti. Lola bir kahkaha atmış ve adama açıkta olduklarını, mezarlığın ortasındaki yoldan geçen bütün ziyaretçilerin kendilerini rahatça göreceğini hatırlatmıştı. Şoför bir iki saniye düşündükten sonra şöyle demişti: Haklısın! Daha gözden uzak bir yer aramışlar ve her şey on beş dakikadan kısa sürede bitmişti. Şoförün soyadı Larrazabal'dı ve elbette bir adı vardı ama ne olduğunu Lola'ya söylemek istememişti. Sadece Larrazabal, arkadaşlarım beni öyle çağırır, demişti kadına. Ardından, mezarlıkta ilk kez sevişmediğini söylemişti Lola'ya. Kulüplerden birinde tanıştığı, kız arkadaşı diyebileceği biriyle ve sonra San Sebastian'dan iki fahişeyle oraya gelmişliği vardı. Adam, mezarlıktan ayrılırlarken Lola'ya para vermek istese de kadın parayı almamıştı. Arabada uzun uzun konuşmuşlardı. Larrazabal kadına tımarhanede yatan bir akrabası olup olmadığını sorunca, Lola ona bütün hikâyeyi anlatmıştı. Larrazabal, hayatında hiç şiir okumadığını söylemişti. Lola'nın şaire olan takıntısını anlamadığını eklemişti. Ben de senin mezarlıkta sevişme takıntını anlamıyorum ama seni ona göre yargılamıyorum, demişti Lola. Haklısın, herkesin kendi takıntıları var diye durumu kabullenmişti Larrazabal. Tımarhanenin girişine vardıklarında, Lola arabadan inmeden önce, Larrazabal kadının cebine beş bin pesetalık bir banknot sıkıştırmıştı. Lola parayı fark etmiş ama bir şey söylememişti. Derken yine ağaçların altında, onu görmezden gelmeyi seçen şairin evi olan tımarhanenin demir parmaklıklarının önünde yalnız başına kalmıştı.

Aradan bir hafta geçtiği halde İmma hâlâ dönmemişti. Lola, yüzü eğitimli çiftçi kızlarının veya ellili yaşlardaki kara kuru lise öğretmenlerinin yüzünü andıran arkadaşının, hiçbir yana bakmamaya özen göstererek, hâlâ tarihöncesi canavarların izlerinin görülebildiği vadiden geçişini hayal etmişti. Arkalarında yükleriyle kamyonlar tozu dumana katarak geçerken, kadının yol ayrımlarında duraksayışını hayal etmişti, kararsızlığı ve kırılganlığı onu kaderin cilvelerinden, doğadan ve türdeşlerinden koruyan bir zarafet kalkanı oluşturmuş

gibiydi, toz bulutlarının zerresi dahi kadına dokunmuyordu. Lola'nın, bu hayalin gerçek olup olmadığını öğrenme şansı olmamıştı. Dokuzuncu gün, pansiyonun sahibi onu odadan atmıştı. O günden sonra tren istasyonunda veya her biri kendi işine bakan evsizlerin kaldığı depolarda uyumuştu. Bazen de tımarhaneyle dış dünya arasındaki sınırın yakınlarında, açıkta yatmıştı. Bir gece otostop çekip mezarlığa gitmiş ve boş bir mezarda uyumuştu. Ertesi sabah kendini mutlu ve şanslı hissetmiş, İmma dönene kadar orada beklemeye karar vermişti. İçecek, yüzünü yıkayacak ve dişlerini fırçalayacak suyu vardı, tımarhanenin yakınlarındaydı ve huzurlu bir yerdi. Bir öğleden sonra, yeni yıkadığı tişörtü kuruması için mezarlık duvarının yanındaki beyaz çıkıntıya sererken, anıt mezarların birinden gelen sesler duymuş ve neler olduğuna bakmaya gitmişti. Mezar, Lagasca ailesine aitti ve durumuna bakılacak olursa, Lagasca'ların sonuncusu da uzun zaman önce ölmüş veya uzaklara taşınmıştı. Anıt mezarın içinde fener ışığını andıran bir parıltı gördüğünde, kim var orada, diye seslenmişti. Tanrım, senmişsin, demişti içerden gelen ses. Lola, içeridekilerin mezar hırsızları veya mezarı restore eden işçiler olabileceklerini düşünmüş, derken miyavlamayı andıran bir ses duymuş ve tam arkasını dönmek üzereyken, Larrazabal'ın şişkin yüzüyle karşılaşmıştı. Adam mezarın kapısında duruyordu. Ardından bir de kadın dışarı çıkmıştı. Larrazabal, kadına arabanın yanına gidip beklemesini emretmiş, ardından bir süre Lola'yla sohbet etmiş ve güneş yıpranmış mezarlık duvarının arkasında kaybolana dek kol kola girip mezarların arasında dolaşmışlardı.

Delilik bulaşıcı, diye düşündü, evinin önündeki verandada oturmakta olan Amalfitano. Gökyüzü aniden griye dönerken ay ve yıldızlar kayboldu, kuzey Sonora ve güney Arizona'dan teleskop ve dürbünle görülebilen meşhur ışıklarını da beraberlerinde götürdüler.

Delilik gerçekten bulaşıcı ve özellikle insan yalnız olduğunda arkadaşlar büyük bir lütuf. Lola yıllar önce yazdığı, nereden gönderildiği belli olmayan bir mektupta Amalfitano'ya Larrazabal'la

karşılaşmasını, adamın onu on bin peseta borç almaya ikna edişini ve arabasına binip gitmeden ve arabanın yanındaki sabrı tükenmiş fahişeye aynısını yapmasını işaret etmeden hemen önce ertesi gün geri gelmeye söz verişini bu kelimelerle anlatmıştı. O gece Lola, kapısı açık olan mezarlardan birine girmeye niyet ettiyse de sonunda duvardaki girintilerden birinde uyumuştu, işler iyiye gidecekmiş gibi göründüğü için sevinçliydi. Ertesi sabah ıslak bir bezle her tarafını silmiş, dişlerini fırçalamış, saçlarını tarayıp toplamış, temiz giysiler giymiş ve Mondragon'a otostop çekmek için otobana çıkmıştı. Kasabaya vardığında keçi peyniri ve ekmek alıp meydanda kahvaltı etmişti, çok açtı, açık konuşmak gerekirse en son ne zaman yemek yediğini hatırlamıyordu. Ardından inşaat işçileriyle dolu bir bara girip kahve içmişti. Larrazabal'ın mezarlığa ne zaman döneceğini söylediğini hatırlamıyordu, ama fark etmezdi, her nedense Larrazabal'ın, mezarlığın, kasabanın, sabahın erken saatlerindeki enfes manzaranın bir önemi yoktu. Bardan çıkmadan önce tuvalete gidip aynada kendine bakmıştı. Otobana geri yürümüş ve kadının biri arabasıyla durup nereye gittiğini sorana dek beklemişti. Tımarhaneye, demişti Lola. Yanıtı, arabayı kullanan kadını hazırlıksız yakalamıştı ama yine de Lola'ya arabaya binmesini söylemişti. Kadın da akıl hastanesine gidiyordu. Birini mi ziyaret ediyorsunuz yoksa orada mı yatıyorsunuz, diye sormuştu kadın. Ziyarete gidiyorum, diye yanıtlamıştı Lola. Kadının ince uzun bir yüzü vardı, dudakları, yok denecek kadar ince oldukları için, yüzüne soğuk, hesaplı bir ifade veriyorlardı ama hoş elmacık kemikleri vardı ve artık bekâr olmayan, evi, kocası ve belki de ilgilenmesi gereken çocukları olan bir kadın gibi giyinmişti. Babam orada yatıyor, diye itiraf etmişti kadın. Lola bir karşılık vermemişti. Girişe vardıklarında Lola arabadan inmiş ve kadın tek başına yola devam etmişti. Lola bir süre hastane arazisinin sınırlarında dolaşmıştı. Atların sesini duyunca, bir yerlerde, ormanın diğer tarafında, binicilik okulu ya da ona benzer bir şey olduğunu tahmin etmişti. Biraz dolaşınca, uzakta, tımarhanenin parçası olmayan kırmızı kiremitli bir bina görmüştü. Geldiği yolu takip ederek geri dönmüştü. Parmaklıklara geldiğinde, araziyi en iyi görebildiği yere gitmişti. Güneş gökte

yükselirken hasta grubunun binadan çıktığını görmüştü, hastalar parktaki banklara dağılıp sigaralarını yakmışlardı. Lola bir an şairi gördüğünü sanmıştı. İki hastayla birlikteydi, kot pantolon ve daracık bir tişört giymişti. Adama el sallamıştı, önce kolları soğuktan donmuş gibi utangaç bir biçimde, sonra hevesle. Lazerimsi bir kesinlikle adama işareti ulaştırmaya çalışmış, onun durduğu yöne telepatik mesajlar yollamıştı. Beş dakika sonra şairin banktan kalktığını görmüştü, delilerden biri şairin bacağına bir tekme indirmişti. Kadın, tüm iradesini kullanıp çığlık atma arzusuna engel olmuştu. Şair de dönüp kendisini tekmeleyen kişiyi tekmelemişti. Darbe, artık oturmakta olan delinin göğsüne inmiş ve adamın küçük bir kuş gibi yere düşmesine yol açmıştı. Onun yanında oturmuş sigara içen arkadaşı, şairi on metre kadar kovalamış, poposuna tekmeler savurmuş ve sırtına yumruklar indirmişti. Sonra geri dönüp sakince banka oturmuştu. Bu arada diğer hasta kendine gelmişti, göğsünü, boynunu ve kafasını abartılı bir şekilde ovuşturuyordu, kim olsa abarttığını anlardı, ne de olsa yalnızca göğsüne darbe almıştı. O anda Lola şaire el sallamayı kesmişti. Banktaki delilerden biri mastürbasyon yapmaya başlamıştı. Abartılı bir şekilde acı çekiyormuş gibi davranmaya devam eden deli ceplerini karıştırıp bir sigara çıkarmıştı. Şair onlara yaklaştı. Lola adamın kahkahasını duyduğunu zannetmişti. İronik bir kahkahaydı, "Şakadan da hiç anlamıyormuşsunuz?" der gibiydi. Ama belki de şair gülmüyordu. Belki de gülen benim deliliğimdi, diyordu Lola, Amalfitano'ya yazdığı mektupta. Ne olursa olsun, gülen ister kadının deliliği olsun ister olmasın, şair iki deliye doğru eğilip bir şeyler söylemişti. Delilerden hiçbiri yanıt vermemişti. Lola onları görmüştü: Yere, ayaklarının dibinde, çimenlerin arasında, çamurun içinde akıp giden hayata bakıyorlardı. Her şeyin suyun şeffaflığına sahip olduğu kör bir hayat. Ama şair, kendine kader yoldaşlığı eden o adamların yüzlerine bakıyordu. Önce birini, sonra diğerini incelemiş, yeniden banka oturmasının güvenli olup olmadığını çözmesini sağlayacak bir işaret aramıştı. Sonunda banka oturmuştu. İkisinin arasına otururken barış veya teslimiyet anlamına gelecek şekilde, pes etmiş gibi, beyaz bayrak sallarcasına elini kaldırmıştı. Parmaklarını kımıldatmıştı,

her parmağı alev almış bir bayrak gibiydi, yenilmezlerin bayrağı. İkisinin arasına oturmuş ve mastürbasyon yapanın kulağına bir şeyler söylemişti. Bu sefer Lola söylenenleri duyamamış ama şairin sol elinin, hastanın önlüğünün altına girişini görmüştü. Ve sonra üçünün birlikte sigara içişlerini, şairin dudaklarından ve burnundan çıkan sanatsal spiralleri izlemişti.

Amalfitano'nun karısından aldığı bir sonraki ve son mektubun üzerinde de nereden geldiğini gösteren bir damga yoktu ama pullar Fransız puluydu. Lola, Larrazabal'la yaptığı bir konuşmayı anlatıyordu mektupta. Tanrım, ne şanslısın, diyordu Larrazabal. Hayatı boyunca mezarlıkta yaşamak istemişti. Gelir gelmez mezarlığa taşındığı için kadının çok şanslı olduğunu düşünüyordu. Larrazabal iyi biriydi. Kadını dairesinde kalmaya davet etmişti. Onu her sabah İspanya'nın en büyük ve kendini kandırmaya en hevesli şairinin kemik bilimi araştırması yaptığı Mondragon Tımarhanesi'ne bırakmayı önermişti. Kadına, karşılığında hiçbir şey istemeksizin para vermeyi teklif etmişti. Bir gece kadını sinemaya götürmüştü. Başka bir gece, İmma'dan haber olup olmadığını öğrenmek için onunla beraber pansiyona gitmişti. Bir keresinde, bir cumartesi gecesi, saatlerce seviştikten sonra kadına evlenme teklif etmiş ve Lola ona zaten evli olduğunu hatırlatınca ne kendini aptal gibi hissetmiş ne de üzerine alınmıştı. Larrazabal iyi biriydi. Kadına sokaktaki bir sergiden bir etek ve San Sebastian'daki bir dükkândan marka bir kot satın almıştı. Sık sık çok sevdiği annesinden ve yakın olmadığı akrabalarından bahsediyordu. Tüm bunların Lola üstünde fazla bir etkisi olmamıştı, daha doğrusu olmuştu ama adamın beklediği şekilde değil. Kadın için adamla geçirilen günler, uzay yolculuğunun ardından paraşütle dünyaya düşerken geçirilen zaman gibiydi. Artık eskisi gibi her gün değil, üç günde bir Mondragon'a gidiyor ve şairi görme umudu olmaksızın parmaklıkların diğer tarafına bakıyordu. Daha baştan, asla anlayamayacağını veya ancak yıllar sonra, tüm bunların hiçbir önemi kalmadığında anlayacağını kabullendiği bir işaret bekliyordu.

Lola bazen, önceden haber vermeksizin veya herhangi bir not bırakmaksızın Larrazabal'ın dairesinden ayrılır ve adam, mezarlıkta, bir zamanlar kadının kaldığı pansiyonda, San Sebastian'daki evsizlerin ve fahişelerin takıldıkları yerlerde onu arardı. Bir keresinde kadını tren istasyonunun bekleme salonunda bulmuştu. Başka bir seferindeyse La Concha'daki denize bakan banklardan birinde otururken. Birbirine tamamen zıt iki grup insanın ortalıkta dolandığı bir saatti: Vakit öldürenler ve öldürecek vakti olmayanlar. Sabahları kahvaltıyı Larrazabal hazırlıyordu. Geceleri, işten eve dönüğünde akşam yemeğini hazırlayan da yine kendisiydi. Gün boyunca Lola sadece bol bol su içer ve bir parça ekmek veya dolaşmaya çıkmadan önce köşedeki fırından aldığı küçük kurabiyeyi yerdi. Bir gece Lola, birlikte duş alırlarken, Larrazabal'a ondan ayrılmayı planladığını söylemiş ve tren bileti için para istemişti. Sana sahip olduğum her şeyi veririm, ama gitmen için para vermem, demişti adam. Gidersen seni bir daha göremem, demişti. Lola ısrar etmemişti. Bir şekilde –Amalfitano'ya nasıl yaptığını yazmamıştı– bilet alacak kadar parayı denkleştirmiş ve bir gün, öğle vakti Fransa'ya giden trene binmişti. Bir süre Bayonne'da kalmıştı. Oradan Landes'a gitmiş ama yine Bayonne'a geri dönmüştü. Pau ve Lourdes'da kalmıştı. Bir sabah hasta insanlarla, felçilerle, inme geçirmişlerle, deri kanseri olan çiftçilerle, ölümcül hasta Kastilyalı bürokratlarla, rahibeler gibi giyinmiş nazik yaşlı kadınlarla, kaşıntısı olanlarla ve kör çocuklarla dolu bir tren görmüş ve bu işe nasıl atıldığını bilemese de kilise tarafından onlara yardım etmeye atanmış bir rahibe gibi o çaresiz insanlara yardımcı olmaya başlamıştı. Hastalar birer birer tren istasyonunun park yerinde bekleyen otobüslere binmiş ve kalanlar, her biri zalim ve arsız ve dev bir yılanın boğumlarıymış gibi art arda dizilip beklemişti. Ardından İtalya'dan ve Fransa'nın kuzeyinden trenler gelmişti. Lola koca mavi gözlerini kırpmaksızın ileri geri turlamıştı ama geçirdiği günlerin yorgunluğu üzerine çökmeye başladığı için yavaş hareket ediyordu. İstasyonun her yerine girmesine izin vermişlerdi, bazı odalar ilk yardım koğuşlarına dönüştürülmüştü, diğerleri kötü durumda olanların hayata döndürülmeye çalışıldığı odalardı ve bir tanesi, gözden uzak bir oda, vücutları tren yolcu-

luğunun gittikçe artan zorluklarına katlanamayacak kadar güçten düşmüş olanların cesetlerinin kaldırıldığı morgdu. Gece Lourdes'un en modern binalarından birinde uyumuştu, çelik ve camdan yapılma bina, başını kuzeyden gelen koca hüzünlü bulutlara (veya batıdan gelen ve gücü sayılarında yatan dağınık orduları andıran bulutlara veya Pirenelerden gelen ölü canavarların hayaletlerini andıran beyaz kümülüslere) gömmüş bir canavardı. O binanın küçük bir kapıdan girilen çöplüğünde uyumuştu. Kalan zamanlarda istasyondaydı, trenlerin karmaşası azaldığında istasyonun barında vakit geçirmiş, yaşlı adamların, kendisine kahve ısmarlayıp filmlerden ve hasattan bahsetmelerine izin vermişti. Bir öğleden sonra İmma'yı, yanında bir grup sakatla Madrid treninden inerken gördüğünü sanmıştı. Kadın İmma'yla aynı boydaydı, İmma gibi uzun siyah etek giymişti, Kastilyalı rahibe yüzü İmma'nınkini andırıyordu. Lola kadın gözden kaybolana dek olduğu yerde oturmuştu. Ona seslenmemişti. Beş dakika sonra insanlara dirsek atarak Lourdes istasyonundan çıkıp Lourdes şehrinden ayrılmış, otobana yürümüş ve elini kaldırıp gördüğü ilk aracı durdurmaya çalışmıştı.

Amalfitano beş yıl boyunca Lola'dan hiçbir haber almadı. Bir öğleden sonra kızıyla beraber çocuk parkında oynarken, çocuk parkını parkın geri kalanından ayıran tahta çitlere yaslanmış bir kadın gördü. Kadının İmma'ya benzediğini düşündü ve nereye baktığını kontrol etti. Deli kadının dikkatinin başka bir çocuğun üzerinde olduğunu görmek onu rahatlattı. Oğlan şort giymişti ve Amalfitano'nun kızından biraz büyüktü, sürekli yüzüne düşen ipek gibi siyah saçları vardı. Çit ile belediyenin aile üyelerinin oturup çocuklarının oyun oynamasını izleyebilmesi için yerleştirdiği bankların arasında, parkın dışındaki meşe ağacına kadar uzanan çalılar vardı. İmma'nın eli, güneşin ve buz gibi suların sertleştirdiği o kaba, eğri büğrü el, bir köpeği okşarmış gibi çalının yeni budanmış dallarını okşadı. Yanında plastik bir torba vardı. Amalfitano kendini sakin olmaya zorlayarak kadına doğru yürüdü. Kızı, kaydıraktan kaymak için sıraya girmişti. Amalfitano aniden, daha İmma'yla konuşamadan, oğlanın sonunda kendisine bakan kadını fark ettiğini gördü ve oğlan

gözlerine giren saçları ittirdikten hemen sonra sağ kolunu kaldırıp kadına el salladı. O zaman İmma, beklediği işaret buymuş gibi, sessizce sol kolunu kaldırdı, el salladı ve işlek bir caddeye açılan kuzey kapısından çıkarak parktan ayrıldı.

Amalfitano, kendilerini terk edişinden beş yıl sonra Lola'dan tekrar haber aldı. Mektup kısaydı ve Paris'ten geliyordu. Lola mektupta, temizlikçi olarak iş bulduğunu yazmıştı. Saat onda başlayan ve sabaha karşı beşe altıya kadar süren bir gece işiydi, çoğunlukla ofisleri temizliyordu. Herkes uyuduğunda güzelleşen bütün büyük şehirler gibi, Paris de geceleri hoştu. Eve dönmek için metroyu kullanıyordu. O saatte metro, dünyadaki en hüzünlü şeydi. Bir çocuğu daha olmuştu, bir oğlan, adını Benoit koymuştu. Lola, oğluyla yaşıyordu. Hastaneye yattığını söylüyor ama nedenini açıklamıyordu. Hâlâ hasta olup olmadığını yazmamıştı. Herhangi bir erkeğin varlığından bahsetmemişti. Rosa'yı sormuyordu. Onun için Rosa hiç var olmamış gibi, diye düşündü Amalfitano ama sonra durumun hiç de öyle olmayabileceğini kavradı. Mektubu elinde tutmayı sürdürerek bir süre ağladı. Ancak eliyle yüzünü silerken, mektubun daktiloda yazıldığına dikkat etti. Hemen o anda, Lola'ın mektubu temizlediği ofislerden birinde yazdığını kavradı. Bir an, yazan her şeyin yalan olabileceğini, Lola'nın büyük şirketlerden birinde yönetici yardımcısı veya sekreter olarak çalıştığını düşündü. Ama sonra durumu tüm açıklığıyla gördü. İki sıra masa arasına bırakılmış elektrikli süpürgeyi, ahşap masayla saksı bitkisi arasındaki cilayı, arkasında Paris'in ışıklarının görüldüğü dev pencereyi ve temizlik şirketinin önlüğünü, yıpranmış mavi önlüğü giymiş temizlik yapan Lola'yı, sigarasından birkaç nefes alışını ve oturup mektup yazışını, gözünde canlandırdı. Lola'nın elleri, parmakları, bilekleri, boş bakışları geldi gözünün önüne. Pencerede başka bir Lola'nın yansıması vardı, Paris göğünde süzülüyordu, fotoğraf hilelerine benzeyen ama aslında fotoğraf hilesi olmayan görüntülerden biriydi, Paris göğünde süzülen o kadının düşünceli bir havası vardı ve tutkunun buz gibi diyarından adama haber yolluyordu.

Son mektubundan iki yıl sonra, Amalfitano'yu ve kızını terk edişindense yedi yıl sonra, Lola eve döndü ama ailesi artık orada yoktu. Üç hafta etrafta dolanıp karşısına çıkan herkese kocasının yeni adresini sordu. Komşular onu içeri bile almadı çünkü kim olduğunu anlayamadılar, kadını yıllar önce unutmuşlardı. Bazıları onu kapı eşiğinde tuttu çünkü ona güvenmiyorlardı. İçlerinden çok azı, kadını içeri davet edip Lola'nın acelesi olduğu için asla kabul etmediği bir fincan çay veya kahve teklif etti. Kızını ve Amalfitano'yu görmek istiyordu. Başlangıçta arayışı umut kırıcı ve gerçekdışıydı. Varlığını dahi unuttuğu insanlarla konuştu. Geceleri, Las Ramblas yakınlarındaki bir pansiyonda, yabancı uyruklu işçilerin doluştuğu küçük bir odada kalıyordu. Şehri değişmiş bulmuştu ama sorulsa, tam olarak neyin değiştiğini söyleyemezdi. Bütün sabah yürüyor, öğleden sonralarıysa dinlenmek için bir kilisenin basamaklarına oturup girip çıkan insanların konuşmalarını dinliyordu. Yunanistan'la ilgili Fransızca kitaplar, çadılıkla ilgili araştırmalar, sağlıklı yaşam kılavuzları okudu. Bazen kendini Agamemnon'la Klytaimestra'nın Mikene sokaklarında kılık değiştirip dolaşan kızı Elektra gibi, askerlerin veya halkın arasına karışan, zihnini kimsenin, FBI uzmanlarının ve avucuna bozuk para bırakan yardımsever insanların dahi çözemediği bir katil gibi hissediyordu. Geri kalan zamanlardaysa Strophios ve Medonte'nin annesiydi[7], fonda beyaz bulutlarla kaplı gökyüzü, Akdeniz'in kollarından kurtulmaya çalışırken pencereden çocuklarının oyun oynayışını izleyen mutlu bir anneydi. Pilades, Orestes, diye fısıldıyordu ve bu iki isim zihninde, Amalfitano'nun, şimdi aramakta olduğu adamınki hariç pek çok erkeğin yüzlerinin yerini aldı. Bir gece kocasının eski öğrencilerinden biriyle karşılaştı, oğlan üniversite günlerinde ona âşık olduğundan kadını hemen tanıdı. Onu evine götürdü, dilediği kadar kalabileceğini söyledi, misafir odasını sadece kadının kullanması için ayırdı. İkinci gece, birlikte yemek yedikleri sırada, öğrenci kadına sarıldı ve kadın, bir iki saniyeliğine bile olsa, kendisinin de bu sarılmaya ihtiyacı varmış

7 Euripides'in Elektra yorumundan bahsediyor. (ç. n.)

gibi, öğrencinin sarılmasına izin verdi. Sonra öğrencinin kulağına bir şeyler fısıldadı. Öğrenci kadından uzaklaşıp salonun köşesinde yere oturdu. Saatlerce öyle kaldılar, kadın iskemlede, oğlan garip görünüşlü sarı parkelerin üzerinde yerde oturmayı sürdürdü. Ancak masadaki mumlar söndüğünde kadın kalkıp yere, zıt köşeye oturdu. Karanlıkta hıçkırık sesleri duyduğunu sandı. Oğlanın ağladığını düşündü ve ninni gibi gelen ağlama sesi eşliğinde uykuya daldı. Sonraki günlerde ailesini bulma yönündeki çabalarını ikiye katladı ve öğrenci de ona yardım etti. Lola, sonunda bir gün Amalfitano'yu bulduğunda bir an için adamı tanımadı. Amalfitano kilo almıştı ve saçlarının çoğu dökülmüştü. Lola onu uzaktan gördü ve yanına gitmekte bir saniye bile tereddüt etmedi. Çok değişmişsin, dedi adama. Amalfitano kadını hemen tanıdı. Sen hiç değişmemişsin, dedi. Teşekkürler, dedi kadın. Bu laf üzerine Amalfitano ayağa kalktı ve birlikte oradan ayrıldılar.

O günlerde Amalfitano Sant Cugat'ta yaşıyor ve fazla uzakta olmayan Universidad Autonoma'da felsefe dersi veriyordu. Rosa, kasabadaki devlet okuluna yazılmıştı, sabahları sekiz buçukta evden çıkıyor ve akşam beşe kadar dönmüyordu. Lola, Rosa'yı gördüğünde, kıza annesi olduğunu söyledi. Rosa çığlık attı, kadına sarıldı ve hemen ardından kaçıp yatak odasına saklandı. O gece Lola, duş alıp kanepeye kendisi için bir yatak kurduktan sonra, Amalfitano'ya çok hasta olduğunu anlattı. Büyük ihtimalle ölecekti ve ölmeden önce son bir kez Rosa'yı görmek istemişti. Amalfitano ertesi gün onu hastaneye götürmeyi teklif ettiyse de Lola, Fransız doktorların her zaman için İspanyol doktorlardan daha iyi olduğunu söyleyerek bu teklifi reddetti ve çantasından kesin olarak AIDS olduğunu açıklayan, Fransızca yazılmış belgeleri çıkardı. Amalfitano ertesi gün üniversiteden döndüğünde, Lola ve Rosa'nın el ele istasyonun yakınlarında yürüdüklerini gördü. Onları rahatsız etmek istemediği için uzaktan takip etti. Eve döndüğünde, oturmuş birlikte televizyon izliyorlardı. İlerleyen saatlerde, Rosa uyuduktan sonra, Lola'ya oğlu Benoit'yı sordu. Kadın bir süre konuşmadı, oğlunun vücudunu, hareketlerini, hayranlık veya şaşkınlık anında yüzünde beliren ifadeleri hatırladı.

Benoit'nın zeki ve hassas bir çocuk olduğunu söyledi, kadının öleceğini ilk o öğrenmişti. Amalfitano oğlana haberi kimin verdiğini sordu ama yanıtı zaten biliyordu. Kimsenin ona söylemesine gerek olmadı, dedi Lola. Bir çocuk için annesinin öleceğini bilmek korkunç, dedi Amalfitano. Onlara yalan söylemek daha korkunç, çocuklara asla yalan söylenmemeli, dedi Lola. Fransa'dan gelirken yanında getirdiği ilaç tükendiği için, onlarla geçirdiği beşinci sabahta, gitmesi gerektiğini söyledi. Benoit daha çok küçük, bana ihtiyacı var, dedi. Aslında bana ihtiyacı yok ama bu çok küçük olmadığı anlamına gelmiyor, dedi. Kimin kime ihtiyacı olduğunu bilmiyorum, gerçek şu ki gidip onu görmek zorundayım, dedi. Amalfitano çıkarken masaya bir not ve içinde biriktirdiği paranın çoğunun yer aldığı bir zarf bıraktı. Eve döndüğünde Lola'nın çoktan gitmiş olacağını düşünmüştü. İş çıkışı Rosa'yı okuldan aldı ve eve yürüdüler. Eve döndüklerinde, Lola televizyonun karşısındaki kanepedeydi, televizyonun sesi kapalıydı, Yunanistan üzerine bir kitap okuyordu. Birlikte akşam yemeği yediler. Rosa'nın gidişi geceyarısını buldu. Amalfitano kızını yatağına yatırdı, iyi geceler diledi. Lola elinde bavuluyla salonda bekliyordu. Gece burada kal, dedi Amalfitano. Herhangi bir yere gitmek için çok geç. Barselona'ya bu saatte tren yok diye yalan söyledi. Trene binmeyeceğim, dedi Lola. Otostop çekeceğim. Amalfitano boynunu büktü, kadına nereye isterse gidebileceğini söyledi. Lola adamı yanağından öpüp evden ayrıldı. Ertesi gün Amalfitano sabah altıda uyandı ve yakınlardaki otobanlarda herhangi bir otostopçunun tecavüze uğramadığına veya öldürülmediğine emin olmak için radyoyu açtı. Hiçbir vukuat olmamıştı.

Lola'nın o halinin görüntüsü yıllarca adamın zihninde kaldı, buz denizinden yükselen bir anı gibiydi, aslında hiçbir şey görmemişti, yani karısının sokak lambasının ışığında karşı binaya yansıyan gölgesinden başka hatırlanacak hiçbir şey yoktu. Ve sonra bir rüya: Lola, Sant Cugat'tan geçen otobanlardan birinin kenarında yürüyor, arabalar zaman kazanmak için yeni otobanları tercih ettikleri için

neredeyse bomboş olan bir otoban ve bavulunun ağırlığıyla yana eğilmiş korkusuz bir kadın, yolun kenarında korkusuzca ilerliyor.

Santa Teresa Üniversitesi birdenbire karar vererek, boşu boşuna düşünmeye odaklanmış bir mezarlığa benziyordu. Ya da boş bir gece kulübüne.

Bir öğleden sonra Amalfitano, gömleğinin kollarını sıvadı ve topraklarını kontrol etmek için atına atlayan feodal derebeyi misali bahçeye çıktı. Bir saniye önce çalışma odasında, yerde oturmuş, ekmek bıçağıyla içi kitap dolu kutuları açıyordu ve kutulardan birinde, satın aldığını veya kendisine hediye edildiğini hatırlamadığı garip bir kitaba rastlamıştı. Kitap, Rafael Dieste'nin *Testamento Geometrico*'suydu[8], La Coaruna'daki Castro Yayımları tarafından 1975'te basılmıştı, göründüğü kadarıyla Amalfitano'yu hiç ilgilendirmeyen bir konu olan geometri üzerineydi ve üç bölümden oluşuyordu. İlki "Öklid'e Giriş, Lobachevsky ve Riemann", ikincisi "Hareketin Geometrisi", üçüncüsü "V Teorisinin Üç İspatı" idi. Sonuncusu, Amalfitano için üçü arasında en gizemli olandı çünkü adam, V teorisinin ne olduğu veya neyi kapsadığı konusunda en ufak bir fikre sahip değildi ve öğrenmeye de niyeti yoktu. İlgisizliğinin nedeni merak yoksunluğu değildi, hayır, Amalfitano'nun merakı sonsuzdu ama öğleden sonraları Santa Teresa'yı silip süpüren sıcaktan, acı güneşin kuru, tozlu sıcağından kaçmak imkânsızdı – elbette havalandırmalı, yeni dairelerden birinde yaşamıyorsanız, ki Amalfitano öyle bir yerde yaşamıyordu. Kitabın yayımlanışı, yazarın, bir parti çıkışı çekilmiş gibi görünen fotoğrafta ölümsüzleştirilen bazı arkadaşlarının desteğiyle mümkün olmuştu. Fotoğraf, normalde yayıncı bilgilerinin konulduğu dördüncü sayfaya yerleştirilmişti. Altında şöyle yazıyordu: *Bu kitap Ramon BALTHASAR DOMİNGUEZ, Isaac DİAZ PARDO, Felipe, FERNANDEZ ARMESTO, Francisco FERNANDEZ DEL RİEGO, Alvaro GİL VARELA, Domingo GARCİA SABEL, Valentin PAZ-ANDRADE ve Luis SEOANE LOPEZ tarafından, Rafael*

8 (İsp.) Geometrik Şehadet. (ç. n.)

Dieste'ye ithaf edilmiştir. Her şey bir yana, yazarın adı ve soyadı küçük harflerle yazılmışken, arkadaşlarının soyadlarının büyük harflerle yazılmış olması Amalfitano'ya çok garip geldi. Kitabın iç kapağında, okuyucu, *Testamento Geometrico*'nun aslında "birbirinden bağımsız ama işlevsel olarak kitabın bütünüyle bağlantılı" üç kitaptan oluştuğu konusunda bilgilendiriliyordu. Ardından şöyle deniyordu: "Bu kitap Dieste'nin son teorilerinin ve bütün geometri tartışmalarının merkezinde yer alan mekân sorunsalı çerçevesinde yaptığı araştırmalarının damıtılmış halidir." Amalfitano bunu okuduğu anda, Rafael Dieste'nin şair olduğunu hatırladı. Elbette, Galisyalı bir şairdi ya da hatırladığı kadarıyla, uzun süre Galisya'da yaşamıştı; La Coruna veya Santiago de Compostela Üniversiteleri'nde ders vermiş olabilirdi ya da belki lise öğretmenliği yapmış, dersi dinlemektense pencereden kış vakti kara yağmur bulutlarıyla kaplı olan Galisya göğüne bakmayı tercih eden on dört on beş yaşındaki çocuklara geometri öğretmişti. Kitabın arka kapağında Dieste'yle ilgili daha fazla bilgi veriliyordu. Şöyle yazıyordu: "Dieste'nin, farklı alanları kapsamakla beraber teorik veya şiirsel tüm yapıtlarının, kişisel gelişiminin gereklerine uygun olarak şekillendikleri ve tek bir noktaya odaklandıkları göz önünde bulundurulursa, tutarlı kabul edilebilecek bibliyografyası içinde elinizdeki kitaba en yakın eserleri arasında, *Nuevo taratado del paralelismo* (Buenos Aires, 1958) ve daha yakın tarihli çalışmaları *Elea'lı Zenon Üzerine Denemeler* ve *Aksiom Nedir?* ve onu takip eden *Devingenlik ve Benzerleri* sayılabilir."

Demek Dieste'nin geometri tutkusu yeni değildi, diye düşündü, yüzü mikroskobik toz zerreciklerinin yapıştığı ter damlalarıyla dolan Amalfitano. Kitabın sponsorları, bu yeni bilginin ışığında bakınca, artık her akşam barlara gidip kafayı çektiği, politikadan, futboldan veya metreslerinden bahsettikleri arkadaşlar olmaktan çıktı, tam aksine, bir anda saygın üniversite öğretim görevlilerine dönüştüler, bir kısmının emekli olduğu kesindi ama ötekiler hâlâ çalışıyordu ve başarılı ya da görece başarılı insanlardı. Elbette böylesi, bütün saygın entelektüeller gibi arada bir buluşup barlara gitmedikleri anlamına gelmezdi ama başka kelimelerle ifade edilecek olursa, Amalfitano'nun zihninde hepsi, kaliteli konyak veya viski

içmek ve eşleri veya boşandıkları eşleri veya kâhyaları televizyon başında oturur veya akşam yemeğini hazırlarken entrikalardan ve metreslerinden bahsetmek için Klüp La Coruna'ya giden hali vakti yerinde insanlara dönüşmüşlerdi. Ama adamın aklındaki asıl soru başkaydı, kitabın kutuya nasıl girdiğini merak ediyordu. Yarım saat hafızasını zorladı, dikkatlice Dieste'nin kitabının sayfalarını karıştırdı ve sonunda bu gizemi çözmenin o an için kendi gücünün ötesinde olduğuna kanaat getirdi ama yine de pes etmedi. Banyoda makyaj yapmakla meşgul olan Rosa'ya kitabın ona ait olup olmadığını sordu. Rosa, kitaba bakarak, hayır, dedi. Amalfitano kitaba daha dikkatli bakıp kesin bir yanıt vermesi için kıza yalvardı. Rosa babasına kendisini iyi hissedip hissetmediğini sordu. Gayet iyiyim ama Barselona'dan yolladığım kutulardan birinin içinden çıkan bu kitap benim değil, dedi Amalfitano. Rosa Katalanca endişelenmemesini söyledi ve makyajına geri döndü. Hafızamı kaybediyormuş gibi hissederken nasıl endişelenmem, diye yanıt verdi Amalfitano, Katalanca. Rosa yeniden kitaba bakıp şöyle dedi: Belki de benimdir. Emin misin, diye sordu Amalfitano. Hayır, benim değil, dedi Rosa. Benim olmadığına eminim, diye ekledi, bu kitabı daha önce hiç görmedim. Amalfitano kızını banyo aynasının karşısında bırakıp kitabı elinde sallayarak tozlu kahverengi tonlarının hakim olduğu çorak arka bahçeye döndü, çöl, adamın yeni evine el koyuyor gibiydi. Kitabı satın almış olabileceği kitapçıları düşündü. İlk sayfaya ve son sayfaya bakıp damga olup olmadığını kontrol edince, ilk sayfadaki, Follas Novas Kitapçısı, Montero Rios No:37 Santiago, Tel: 981-59-44-06 ibaresiyle karşılaştı. Bahsi geçen Santiago'nun, Amalfitano'nun kendisini katatonik bir ruh hali içinde kitapçıya girip kapağına bile bakmaksızın bir kitabı alırken hayal edebileceği tek yer olan Şili'deki Santiago olmadığı açıktı. Belli ki bu Santiago, Galisya'daki Santiago de Compostela'ydı. Amalfitano, Santiago'ya giden göçmenleri hayal ederek bahçenin diğer ucuna, tahta çitle komşu evi saran çimento duvarın birleştiği yere yürüdü. Duvardaki cam kırıkları, ev sahibinin davetsiz misafirlerden korktuğunu gösteriyor, diye düşündü. Amalfitano çorak bahçedeki yürüyüşünü tamamladığında, cam kırıkları öğleden sonra güneşinin ışığında

parlıyordu. Komşunun bahçesinin duvarı gibi evinin duvarları da çoğunlukla bira ve likör şişelerinin yeşil ve kahverengi camlarından geldiği anlaşılan cam parçalarıyla kaplıydı. Amalfitano sol taraftaki duvarın gölgesinde dururken, hayatı boyunca, hatta rüyasında bile, Santiago de Compostela'ya hiç gitmediğini kendine hatırlattı ama bunun bir önemi yoktu. Barselona'da sık sık uğradığı kitapçılardan bazıları, İspanya'nın her tarafındaki başka kitapçıların dükkânlarını kapadıkları veya stokları tüketmek istedikleri için ucuza sattıkları kitaplarla doluydu, bu kitapçıların hem yayıncı hem dağıtımcı oldukları ender örnekler de vardı. Bu kitabı Laie'den veya felsefe kitabı almaya gittiğimde La Central'dan almış olmalıyım, diye düşündü. Belki de Pere Gimferrer, Rodrigo Rey Rosa ve Juan Villoro orada olduğu için, uçmak hakkında konuştukları, uçak kazaları hakkında fikir teatisinde bulundukları ve inişin mi kalkışın mı daha tehlikeli olduğu konusunda ateşli bir tartışmaya tutuştukları için kasiyer çok heyecanlıydı ve kitabı yanlışlıkla benim torbama koydu. Le Central, evet kulağa mantıklı geliyor. Ama olaylar gerçekten böyle geliştiyse nasıl oldu da eve gelip torbayı açtığımda, kitabı bulup şaşırmadım? Ama belki de eve dönerken, başıma, yeni kitaplarımı incelemekle ilgili bütün isteğimi veya merakımı yok eden çok kötü veya çok üzücü bir şey geldi. Sokakta gördüğüm bir şey, örneğin bir araba kazası veya bir gasp vakası, metroda bir intihar –gerçi öyle bir şeyler görseydim kesin hatırlardım veya en azından zihnime yerleşen bulanık anılar olurdu– beni çok sarstığı için, paketi zombi gibi açıp yeni kitabı masaya, Dieste'ninkiniyse rafa koymuş olmam mümkün. Böyle olduysa evet, *Testamento Geometrico*'yu hatırlamazdım ama *Testamento Geometrico*'yu bana unutturan her neyse onu hatırlamam gerekir. Bu da yetmezmiş gibi en büyük sorun kitabın nereden geldiği değil, nasıl olup da Amalfitano'nun Santa Teresa'ya yolladığı kutulardan birinin içine girdiğiydi. Amalfitano, şehirden ayrılmadan önce kutulara koyduğu kitapları büyük bir dikkatle, tek tek seçmişti. Nasıl bir farkında olmama hali içinde kitabı kutuya yerleştirmişti? Ne yaptığını bilmeksizin, kitabı nasıl paketlemiş olabilirdi? Meksika'nın kuzeyine vardığında onu okumaya mı niyetlenmişti? Amaçsızca geometri çalışmak için başlangıç

noktası olarak onu mu kullanmayı planlamıştı? Ve eğer planı buysa, nasıl olmuş da hiçliğin ortasındaki şehre gelir gelmez böyle bir plan yaptığını unutmuştu? Kızıyla beraber doğudan batıya uçtukları sırada kitap hafızasından silinmiş miydi? Yoksa Santa Teresa'ya vardıktan sonra, kitaplarla dolu kutuların gelmesini beklerken mi onu unutmuştu? Dieste'nin kitabı, uzun uçuşun ardından oluşan uykusuzluk yüzünden mi hafızasından silinmişti?

Amalfitano'nun *jetlag*'le ilgili nev'i şahsına münhasır düşünceleri vardı. Bu düşünceler birbiriyle tutarlı olmadıkları için, onlara "düşünce" demek abartılı olabilir, daha çok "duygu"ydular. Sahte düşüncelerdi. Pencereden bakıp kendini dünya dışı bir manzara gördüğüne inandırmaya çalışmak gibi. Kişi Barselona'dayken, Buenos Aires ve Mexico City'de yaşayan, orada bulunan insanların var olmadıklarına inanıyordu (ya da inandığını düşünmekten hoşlanıyordu). Zaman farkı, onların yokluğunu gizlemek içindi. Amalfitano'nun teorisine göre var olmayan veya kendilerini toparlama şansı bulamamış olan şehirlere yapılan ani yolculukların sonucunda oluşan fenomene *jetlag* deniyordu ve kaynağı, sizin yorgunluğunuz değil siz oraya gitmeseniz hâlâ uyuyor olacak insanların yorgunluğuydu. Elbette bunun bilimkurgu romanlarından veya öykülerinden birinde okuduğu ama okuduğunu unuttuğu teorilerden olması da mümkündü.

Düşüncelerin, duyguların veya gevelemelerin kendilerine özgü tatmin edici bir yanları vardı. Başkalarının acılarını, insanın kendi anılarına dönüştürüyorlardı. Son derece doğal, zorlayıcı, muzaffer bir durum olan acıyı, insani, geçici, kısa ve uçup giden bireysel bir anıya dönüştürüyorlardı. Vahşi bir adaletsizlik, taciz veya başı sonu olmayan tutarsız bir uluma, intiharın her zaman hoş bir seçenek olarak sunulduğu düzgün kurgulanmış bir hikâyeye dönüşüyordu. Özgürlük, kaçışın ebedileşmesinden başka bir şey olmadığı halde, kaçışı özgürlüğe dönüştürüyorlardı. Bedeli, çoğu kişi tarafından akıl sağlığı olarak adlandırılan nitelikti ve böylece kaos, düzene dönüşüyordu.

Ve Amalfitano sonradan Santa Teresa Üniversitesi'nde Rafael Dieste'nin hayatı ve yapıtlarıyla ilgili bilgilere ulaştıysa da (edindiği bilgiler zaten tahmin ettiği ve Don Domingo Garcia Sabell'in Heiddeger'den alıntı yapıp "*Es Gebt Zeit: Daha zaman var*" diyecek kadar ileri gittiği "Aydınlanmış Önsezi" başlıklı önsözünde ima ettiği şeyleri doğruladı) ortaçağ prenseslerini andıran kızı banyo aynasının karşısında makyajını tamamlarken, ortaçağdan kalma derebeyleri gibi, mütevazı ve çorak topraklarında dolaştığı o öğleden sonra vaktinde, kitabı nereden veya neden aldığını, nasıl olup da paketlenip sevilen ve değer verilen diğer kitaplarla birlikte Sonora-Arizona sınırında kurulmuş, çöle meydan okuyan bu kalabalık şehre yollandığını kesinlikle hatırlamıyordu. Ve o tam bunu düşünürken, havaya sıkılan ve her şeyi başlatan kurşun misali, ileride acı tatlı anılara dönüşecek olaylar zincirini başlatan eylem gerçekleşti: Rosa evden çıktı. Çıkarken bir arkadaşıyla sinemaya gideceğini söyledi ve Amalfitano'ya anahtarı olup olmadığını sordu, evet, dedi adam ve kapının çarptığını, kızının, beline kadar bile gelmeyen tahta bahçe kapısına uzanan, yamuk döşenmiş taşlarla kaplı patikadaki ayak seslerini duydu. Ardından, otobüs durağına yürüyen kızının yoldaki ayak seslerini duydu, derken bir arabanın motoru çalıştı. Amalfitano, ancak o zaman çorak bahçesine çıkıp sokağı kontrol etti, boynunu uzatıp sokağın iki ucuna baktı, arabayı veya Rosa'yı görmedi ve Dieste'nin hâlâ sol elinde tutmakta olduğu kitabını sıkı sıkı kavradı. Sonra göğe baktı ve henüz gece olmamasına karşın fazlasıyla büyük ve fazlasıyla eğri büğrü olan ayın gökte parladığını gördü. Çorak bahçesine geri döndü, birkaç saniye duraksadı, sağa sola baktı, öne, arkaya baktı, gölgesini görmeye çalıştı ama hâlâ gündüz saatleri olmasına ve güneş batıda, Tijuana yönünde parlamasına rağmen, göremedi. Sonra gözleri dört sıra ipe kaydı, biraz ileride, boyları iki metreyi bulan iki direk vardı, minyatür bir futbol kalesi oluşturmak istenmiş gibi yerleştirilmişlerdi. Üçüncü bir tahta, daha sağlam olmaları için üzerlerine çakılmıştı. İpler, bu tahtadan evin duvarına iliştirilmiş kancalara uzanıyordu. Çamaşır ipleriydi bunlar. Orada asılı olanlar, Rosa'nın yakası işlemeli beyaz

gömleği, bir iç çamaşırı ve üzerlerinden hâlâ sular akan bir çift havluydu. Çamaşır makinesi, köşedeki tuğla kulübedeydi. Bir süre olduğu yerden kıpırdamadı, çamaşır ipinin gerildiği dikey direklerden birine dayandı, ağzından nefes alıp veriyordu. Ardından oksijen yetersizliği çekiyormuşçasına kulübeye girdi, kızıyla birlikte alışveriş yaptıkları süpermarketin logosunu taşıyan plastik torbadan, kendisinin, Şili'de olduğu gibi, ısrarla *perritos* olarak adlandırdığı çamaşır iplerinden üçünü çıkardı, onları kitaba doladı ve dışarıdaki çamaşır iplerinden birine astı. Ancak ondan sonra, biraz olsun sakinleşmiş olarak eve döndü.

Fikir, elbette Duchamp'ındı.

Duchamp'ın Buenos Aires ziyaretinden geriye kalan tek şey bir *ready-made*'dir. Gerçi onun bütün hayatı bir *ready-made*'di, hazır nesne, bir anlamda kadere meydan okumasının veya imdat sinyalleri yollamasının bir yoluydu. Calvin Tomkins şöyle özetliyor: *Duchamp, 14 Nisan 1919'da Paris'te evlenen kız kardeşi Suzanne ve yakın arkadaşı Jean Crotti'ye hediye olarak yazdığı bir mektupta, bir geometri kitabını ipe bağlayıp dairelerinin balkonundan sallandırmaları talimatını verdi, böylece rüzgâr "kitabın sayfalarını karıştırabilecek, kendi problemlerini seçebilecek, sayfaları çevirip parçalayabilecekti."* Yani Duchamp'ın Buenos Aires'te sadece satranç oynamadığı açıktı. Tomkins şöyle devam ediyor: Duchamp'ın, *kendi verdiği adla,* Mutsuz Ready-made'i, *yeni evli çifte garip bir düğün hediyesi gibi görünmüş olabilir ama Suzanne ve Jean, Duchamp'ın talimatlarını yerine getirdi; havada sallanan yarı açık kitabın bir fotoğrafını çektiler (doğa koşullarına dayanamayan işin, var olan tek kaydı o fotoğraftır), Suzanne sonradan o fotoğrafı,* La Ready-made malheureux de Marcel[9] *olarak adlandırdı. Duchamp sonradan Cabanne'a şöyle diyecekti: "Hazır nesnelere mutluluk ve mutsuzluk kavramlarını kazandırmak beni eğlendirdi. Ve rüzgârı, yağmuru, uçuşan sayfaları... Eğlenceli bir fikirdi."* Söylediklerimi geri alıyorum: Buenos Aires'teyken Duchamp'ın tek yaptığı satranç oynamaktı. Onunla birlikte Buenos Aires'te olan Yvonne, oyun-bilimlerden

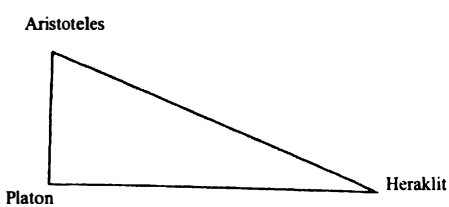
9 *Marcel'in Mutsuz Hazır Nesnesi.* (ç. n.)

sıkılıp Fransa'ya döndü. Tomkins'e göre: *Duchamp yıllar sonra bir röportajda "kurallarla dolu bir kitabın ciddiyetiyle" dalga geçmekten hoşlandığını söyledi ve başka bir röportajda kitabın hava koşullarıyla sınanması hakkında "hayatın gerçeklerine ulaşan bir deneydi" yorumunu yaptı.*

O gece Rosa sinemadan eve döndüğünde, Amalfitano salonda oturmuş televizyon izliyordu. Kıza, Dieste'nin kitabını çamaşır ipine astığını söyledi. Rosa adama baktı ve neden bahsettiği konusunda hiçbir fikri olmadığı karşılığını verdi. Onu bahçeyi sularken ıslattığım veya suya düşürdüğüm için asmadım demek istiyorum, dedi Amalfitano, doğanın saldırılarına nasıl karşı koyacağını, sağ çıkıp çıkmayacağını görmek için onu oraya astım. Umarım delirmiyorsundur, dedi Rosa. Delirmiyorum, endişelenmene gerek yok, dedi Amalfitano, gerçekten de keyfi yerinde gibiydi. Kitabı indirmemen için anlatıyorum bunları. Kitap yokmuş gibi davran. Tamam, dedi Rosa ve odasına kapandı.

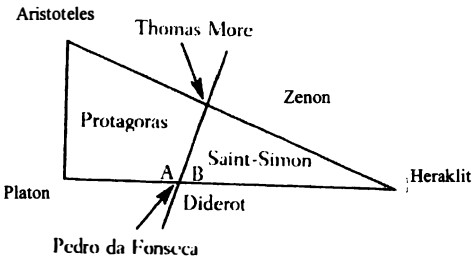
Amalfitano ertesi gün, öğrencileri not almakla meşgulken ya da kendisi konuşurken basit geometrik şekiller çizmeye başladı: Üçgen, dikdörtgen – ve her köşeye, serbest çağrışım veya öğrencilerine borçlu olduğu katlanılmaz can sıkıntısı ve insanın canına okuyan sıcak aklına hangi ismi getiriyorsa onu yazdı. Şunun gibi:

Şekil 1

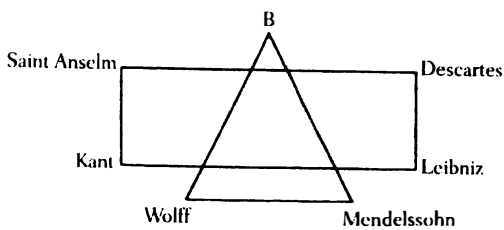
Ya da şunun:

Şekil 2

Ya da şunun:

Şekil 3

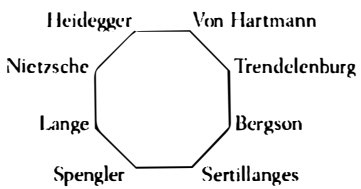

Kendisine ayrılan bölmeye döndüğünde kâğıdı buldu ve çöpe atmadan önce birkaç dakika inceledi. Birinci şeklin tek açıklaması can sıkıntısıydı. İkinci şekil, birincinin uzantısına benziyordu ama eklediği isimler adama delice geldi. Zenon akla yatkındı, orada bir mantık hatası yoktu, Protagoras da öyle ama ya Thomas Moore ve Saint-Simon? Neden Diderot, orada ne işi vardı Tanrı aşkına, ya Aristo'nun binlerce yorumcusundan biri olan Portekizli Cizvit Pedro da Fonseca şekle nasıl girmişti? Nereden bakarsanız bakın ufak çaplı bir düşünürdü. İlk iki şeklin aksine üçüncü şekilde belirgin bir mantık vardı, ergenlik çağındaki bir moronun veya çölde dolaşan paçavralar içindeki -yine de en azından giyinik olan- genç serserinin mantığı. Bütün isimler, kendilerine varlıkbilimsel sorular yönelten filozoflardı. Üçgenin tepesine egemen olan B, Tanrı veya Tanrı'nın özünden ayrıştırılmış varlığı olabilirdi. Amalfitano ancak o zaman, A'nın ve B'nin ikinci çizimde de olduklarını gördü

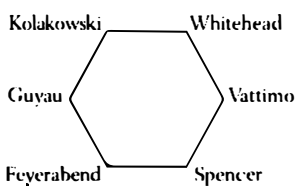
ve alışkın olmadığı sıcak havaların, ders verirken zihnini etkilediğinden yana hiçbir şüphesi kalmadı.

Ne var ki Amalfitano o gece, akşam yemeğini bitirip haberleri izledikten ve suçları araştırmasını yürütme biçimleri yüzünden Sonora polisine ve Santa Teresa polisine öfke kusan Profesör Silvia Perez'le telefonda konuştuktan sonra, masasında üç çizim daha buldu. Onları kendisinin çizdiği açıktı. Daha doğrusu, başka şeyler düşünürken boş bir kâğıda bilinçsizce bir şeyler karaladığını hatırlıyordu. Şekil 1 (ya da Şekil 4) şöyleydi:

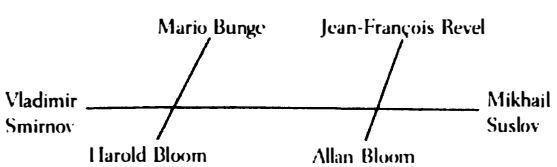
Şekil 4

Şekil 5

Şekil 6

Dördüncü şekil iyice bir garipti. Trendelenburg – Trendelenburg'u düşünmeyeli yıllar olmuştu. Adolf Trendelenburg. Neden özellikle

şimdi ve neden Heiddeger, Nietzsche ve Spengler'le birlikte aklına gelmişti? Beşinci şekil daha da garipti. Kolakowkski ve Vattimo'nun varlığı. Şimdiye kadar unutulan Whitehead'in varlığı. Ama özellikle zavallı Guyau'nun, 1888'de otuz dört yaşında ölen ve bazı şaklabanlar tarafından Fransızlar'ın Nietzsche'si olarak adlandırılan ama dünyada toplasanız belki on takipçisi bulunan (aslında altı taneydiler, Amalfitano'nun bunu bilme nedeni Barselona'da tek İspanyol Guyaucu'yla tanışmış olmasıydı, Gerona'dan utangaç bir profesördü ve en büyük arzusu Guyau'nun İngilizce yazdığı ve 1886-1887 arasında bir San Fransisco gazetesinde yayımlanan metnini –şiir de olabilirdi felsefi bir metin de– ele geçirmekti) Jean Marie Guyau'nun beklenmedik bir biçimde belirmesi nedeniyle sıra dışıydı. Altıncı şekilse aralarında en garibi ve en az felsefi olanıydı. Yatay çizginin bir ucunda Vladimir Smirnov'un diğer ucunda Suslov'un olması, bunu açıkça ispatlıyordu. Smirnov, 1938'de Stalin'in toplama kamplarında kaybolmuştu (Stalinciler tarafından 1936'da, Moskova'da yapılan göstermelik bir mahkemenin ardından idam edilen Ivan Nikitiç Smirnov'la karıştırılmasın), Suslov ise parti ideologlarındandı, her tür suça ve çirkinliğe katkıda bulunmaya hazırdı. Ama yatay çizgiyi kesen iki eğik çizgi ve üstte Bunge ve Revel'i, altta Harold Bloom ve Allan Bloom'u okumak şaka gibiydi. Ama özellikle iki Bloom'un varlığı, Amalfitano'nun anlayamadığı bir şakaydı. Bu şekilde saklı bir espri olmalıydı ama Amalfitano ne kadar düşünse de bir türlü ne olduğunu bulamıyordu.

O gece, kızı uyurken Santa Teresa'nın en popüler radyo istasyonu olan Sınırın Sesi'nin yaptığı haber yayınını dinledikten sonra arka bahçeye çıktı. Sigara içti, ıssız çöle baktı, sonra çukura düşmekten veya çevreye egemen olan karanlıktan korkar gibi, tereddütlü adımlarla eve yöneldi. Dieste'nin kitabı hâlâ, Rosa'nın o gün yıkadığı giysilerle beraber, ipte asılıydı, giysiler çimentodan veya ona benzer ağır bir maddeden yapılmışçasına hiç sallanmıyordu, oysa güçlü esinti kitabı ileri geri sallıyordu, adeta kindar bir tavırla onu iteliyor ya da ipten koparmaya çalışıyordu. Amalfitano, esintinin

yüzünü okşadığını hissetti. Ter içindeydi, yüzüne vuran hava, ter damlalarının kurumasına ve ruhunun tıkanmasına yol açıyordu. Sanki Trendelenburg'un çalışma odasındayım ya da kanalın kıyısında Whitehead'in adımlarını takip ediyorum, belki de Guyau'nun hasta yattığı yatağa yaklaşıp öğüt dileniyorum. Ne yanıt verirdi? Mutlu ol. Anı yaşa. İyi ol. Ama hayır, öyle demezdi. Kimsin sen, derdi. Burada ne işin var? Git başımdan.

İmdat.

Ertesi gün üniversite kütüphanesine gidip Dieste'yi araştırdı. Rianxo, La Coruna'da 1899'da doğmuştur. Eserlerini Galisyaca yazmaya başlamış ama sonra Katalancaya dönmüş veya iki dilde birden yazmıştır. Tiyatro adamı. İç Savaş döneminde faşizm karşıtıdır. Tuttuğu taraf yenildiğinde sürgüne yollanmış ve kendini Buenos Aires'te bulmuştur. 1945'te önceden yayımlanmış üç kitabının birleşmesinden oluşan *Viaje, duelo y perdicion: Tragedia y comedia*'yı[10] yayımlamıştır. Şair. Deneme yazarı. 1958'de (Amalfitano yedi yaşındayken) önceden bahsi geçen *Nuevo Tratado del Paralelismo*'yu[11] yayımlamıştır. En bilinen hilkayesi 1943'te yayımlanan *Historia e Invenciones de Felix Muriel*'dir[12]. İspanya'ya, Galisya'ya dönmüş ve 1981'de Santiago de Compostela'da ölmüştür.

Deney ne, diye sordu Rosa. Ne deneyi, diye karşılık verdi Amalfitano. Asılı kitapla yaptığın deney, dedi Rosa. Kelimenin gerçek anlamıyla bir deney sayılmaz, dedi Amalfitano. O zaman kitap neden orada asılı, diye sordu Rosa. Birden içimden geldi, gerçek hayata dair bir şeyler öğrenmek umuduyla bir geometri kitabını doğa koşullarına maruz bırakmak aslında Duchamp'ın fikri, dedi Amalfitano. Kitabı mahvedeceksin, dedi Rosa. Ben değil, doğa, diye düzeltti Amalfitano. Her gün daha da delice işler yapıyorsun,

10 (İsp.) Seyahat, Acı ve Kayıp: Trajedi ve Komedi. (ç. n.)
11 (İsp.) Paralelliğin Yeni Tarihi. (ç. n.)
12 (İsp.) Felix Muriel'in Hayatı ve İcatları. (ç. n.)

dedi Rosa. Amalfitano gülümsedi. Daha önce hiçbir kitaba böyle davrandığını görmemiştim, dedi Rosa. Benim kitabım değil, dedi Amalfitano. Önemi yok, dedi Rosa, artık senin. Komik, haklısın öyle hissetmeliyim ama hissetmiyorum, bana aitmiş gibi gelmiyor, neyse zaten kitabın zarar görmediğine emin sayılırım, dedi Amalfitano. Benim olduğunu farz et ve kitabı oradan indir, dedi Rosa, komşular delirdiğini düşünecek. Duvarlarını cam kırıklarıyla kaplayan komşulardan mı bahsediyorsun, diye karşılık verdi Amalfitano. Var olduğumuzun farkında bile değiller ve benden bin kat daha deliler. Hayır, onlardan bahsetmiyorum, dedi Rosa, diğerlerinden, bahçende neler olup bittiğini açıkça görebilecek olanlardan bahsediyorum. Sana bir şey mi söylediler, diye sordu Amalfitano. Hayır, diye yanıtladı Rosa. O zaman mesele yok, dedi Amalfitano. Şehirde çamaşır ipine asılı bir kitaptan çok daha korkunç şeyler olurken bunu düşünüp endişelenmek aptalca. İki yanlış bir doğru etmez, dedi Rosa, bizler medeni insanlarız. Kitabı rahat bırak, orada yokmuş gibi davran, onu unut, dedi Amalfitano, zaten geometriye hiç ilgin yok.

Amalfitano sabahları üniversiteye gitmeden önce arka kapıya gidip kahvesini bitirirken kitabı izlerdi. Kitabın iyi kâğıda basıldığına ve kapağının doğanın acımasız darbelerine iyi dayandığına hiç şüphe yoktu. Rafael Dieste'nin arkadaşları, şairin onuruna basılan kitap için kaliteli malzeme seçmişlerdi, eğitimli adamlardan oluşan bir grubun, eğitimli bir adama vedasıydı kitap. Her koşulda Meksika'nın kuzeybatısındaki, özellikle de Amalfitano'nun çorak bahçesindeki hava koşulları, adamın düşüncesine göre fazla zorlayıcı değildi. Bir sabah, üniversiteye gitmek üzere otobüs beklerken, bahçesine çimen ekme planları yaptı, bitki türü şeyler satan mağazalardan birini bulup ufak bir ağaç alacaktı. Çitin kenarına da çiçek dikecekti. Başka bir sabah, bahçeyi güzelleştirmek için atacağı her adımın boşuna olacağına karar verdi çünkü Santa Teresa'da çok kalmayı planlamıyordu. Artık geri dönmeliyim, dedi kendi kendine. Ama nereye dönecekti? Beni buraya ne çekti, diye sordu kendine. Neden kızımı bu lanetli şehre getirdim? Dünyadaki henüz görmediğim cehennem çukurlarından biri olduğu için mi? Sadece ölmek istedi-

ğim için mi? Dieste'nin ipte kayıtsızca asılı duran kitabı *Testamento Geometrico*'ya baktı. İçi birdenbire kitabı indirme ve üstünde biriken tozları silme arzusuyla doldu ama buna cesaret edemedi.

Amalfitano bazen, Santa Teresa Üniversitesi'nden eve dönerken veya verandada oturmuş öğrencilerinin ödevlerini okurken, boks yapmaktan hoşlanan babasını hatırlardı. Amalfitano'nun babası, bütün Şilililer'in ibne olduğunu söylerdi. O zamanlar on yaşında olan Amalfitano şöyle karşılık verirdi: Ama baba, asıl ibne olan İtalyanlar, II. Dünya Savaşı'na baksana! Amalfitano'nun babası, bunu söyleyen oğluna sert bir bakış fırlatırdı. Adamın kendi babası, yani Amalfitano'nun büyükbabası Napoli doğumluydu. Ve adam, kendisini Şilili'den çok İtalyan hissederdi. Her neyse, adam bokstan bahsetmekten hoşlanırdı, daha doğrusu boks dergilerinde veya spor sayfalarında okuduğu dövüşlerle ilgili yazılardan bahsetmekten hoşlanırdı. Böylece, El Tani'nin yeğenleri olan Loayza kardeşlerden, Mario ve Ruben'den, yumruk atmasını beceremeyen ve tam bir ibne olan Godfrey Stevens'tan, yine El Tani'nin yeğeni olan ve iyi yumruk atsa da yeterince hevesli olmadığı için bir halt olamayan Humberto Loayza'dan, iyi bir dövüşçü olan şehit Arturo Godoy'dan, Şili'de doğmakla kaderin sillesini yiyen Şilili İtalyan Luis Vicentini'den ve El Tani olarak tanınan Estanislao Loayza'dan ve Amerika'da ona nasıl haksızlık yapıldığından, dünya şampiyonu unvanını almasına bin bir numarayla nasıl engel olunduğundan bahsederdi. Ringe adım attığı anda, daha birinci raundun ortasında, rakibi El Tani'nin ayağına basıp bileğini incitmesine neden olmuştu. İnanabiliyor musun, diye sorardı Amalfitano'nun babası. İnanamıyorum, derdi Amalfitano. Haydi bir deneyelim, derdi Amalfitano'nun babası, yumruk atıyormuş gibi yaparak etrafımda dolan, ben de senin ayağına basayım. Yapmamayı tercih ederim, derdi Amalfitano. Bana güvenebilirsin, bir şey olmayacak, derdi Amalfitano'nun babası. Başka bir zaman, derdi Amalfitano. Hayır, şimdi olmak zorunda, derdi babası. O zaman Amalfitano yumruklarını havaya kaldırıp şaşırtıcı bir çeviklikle babasının etrafında dans etmeye başlar, sol yumruğuyla birkaç kroşe indirirdi. Ve derken, aniden babası harekete geçer ve oğlunun ayağına basardı. Her şey böylece

biter, Amalfitano yerinden kımıldamayamaz, babasına yumruk atmaya ve geri çekilmeye çalışır ama babası ayağını çekmediği için hareket edemezdi. Ama bileğine bir şey olmazdı. Bence rakibi bilerek yaptı, derdi Amalfitano'nun babası. Sadece ayağına basarak birinin bileğini incitemezsin. Sonra yine aynı nakarata dönerdi: Bütün Şilili boksörler ibnedir, bu kahrolası ülkedeki herkes ibne, hepsi de hileyle yenilmekten memnunlar, satın alınmaktan memnunlar, biri saatlerini çıkarmalarını istediğinde pantolonlarını indirip her şeylerini o kişiye vermekten memnunlar. On yaşındayken, spor dergilerini değil de tarih dergilerini, özellikle de askeri tarih dergilerini okumaktan hoşlanan Amalfitano, o noktada babasının sözünü keser ve İtalyanların daha II. Dünya Savaşı'nda ibnelik sıfatına el koydukları yanıtını verirdi. Babası o zaman susardı, gerçek bir hayranlık ve gururla oğluna bakar, nasıl olup da böyle bir çocuğa sahip olduğunu düşünürdü ve bir süre daha sessizliğini korurdu. Ardından alçak sesle, sır verircesine, tek tek bireylere bakıldığında, İtalyanların cesur olduğunu söylerdi. Ama sayıları çoğaldığında, işe yaramaz olduklarını itiraf ediyordu. Ama bu bile insana umut vermeye yeter, diye açıklardı oğluna.

Tümdengelim diye buna derler, diye düşündü Amalfitano ön kapıdan çıkıp elinde bir bardak viskiyle verandada durarak sokaktaki arabaları izlerken; park edilmiş az sayıda araca bakıp saatlerdir orada duran arabalara sinen metal ve kan kokusunu içine çektikten sonra, evin içinden geçmemeye özen göstererek arka tarafa dolandı. Arka bahçede onu bekleyen *Testamento Geometrico*'yu gördüğünde içten içe de olsa umutlu biriydi, ne de olsa damarlarında İtalyan kanı vardı, topluma değil bireye önem verirdi ve medeniydi. Kim bilir, korkak olmaması bile ihtimal dâhilindeydi ama bokstan hoşlanmazdı. Bunları düşündüğü sırada Dieste'nin kitabının sayfaları uçuştu ve rüzgârın siyah mendili Amalfitano'nun alnında biriken ter damlalarını silip geçti, Amalfitano gözlerini kapadı ve babasının görünüşünü hatırlamaya çalıştı. Boşuna. Arka kapıdan değil de evi yeniden dolanıp ön kapıdan içeri girmeden hemen önce bahçe

kapısının ötesine ve sokağın iki tarafına baktı. Bazı geceler, gözetlendiği hissine kapılıyordu.

Amalfitano sabahları Dieste'nin kitabına yaptığı zorunlu ziyaretin ardından mutfağa girip kahve fincanını lavaboya bıraktığında, Rosa evden çıkmaya hazır olurdu. Genelde birbirleriyle konuşmazlardı ama bazen, eğer Amalfitano her zamankinden erken eve dönmüşse veya arka bahçeye çıkmaktan vazgeçmişse kızıyla vedalaşır, ona kendine dikkat etmesini söyler ve bazen de kızının yanağına bir öpücük kondururdu. Bir sabah sadece güle güle demeyi başardı ve sonra çamaşır ipinin görüldüğü pencereye bakan masaya oturdu. *Testamento Geometrico*'nun sayfaları her zamanki gibi uçuşuyordu. Aniden her şey durdu. Komşu bahçelerde şakıyan kuşlar sustu. Bir an için her şey tam bir sessizliğe gömüldü. Amalfitano bahçe kapısının açılıp kapandığını ve kızının evden uzaklaşırken çıkardığı ayak seslerini duyduğunu sandı. Ardından bir arabanın motorunun çalıştığını duydu. Amalfitano o gece, Rosa kiraladığı bir filmi izlerken, Profesör Perez'i aradı ve sinirlerinin mahvolduğunu itiraf etti. Daha sonra, Profesör Perez onu sakinleştirdi, bu kadar endişelenmemesini söyledi, tek yapman gereken dikkatli olmak, paranoyalara kendini kaptırmanın yararı yok, dedi. Kurbanların, çoğunlukla şehrin diğer bölgelerinden kaçırıldığını hatırlattı. Amalfitano, kadının konuşmasını dinledikten sonra aniden bir kahkaha attı. Kadına sinir krizi geçirmek üzere olduğunu söyledi ve bir espri yaptı. Profesör Perez espriyi anlamadı. Kimse buralarda espriden anlamıyor, diye düşündü Amalfitano öfkeyle. Daha sonra Profesör Perez Amalfitano'yu, Rosa'yı ve kendi oğlunu da alıp hafta sonu bir yerlere gitmeye ikna etmeye çalıştı. Nereye, diye sordu Amalfitano, neredeyse duyulamayacak kadar alçak bir sesle. Şehrin on beş kilometre ötesindeki *merendero*'ya[13] gidip bir şeyler yiyebiliriz, dedi kadın. Çok hoş bir yerdi, çocukların yüzebilecekleri bir havuz vardı ve gölgeye yerleştirilen masalara oturup şarap yudumlayarak dağların silüetini izlemek mümkündü. Dağlardan birinin tepesinde kara

13 (İsp.) Açık havada, piknik de yapılabilen kafe. (yay. n.)

taşlardan yapılma bir kilise vardı. Kilisenin içi de tepedeki delikten gelen ışık sayılmazsa karanlıktı ve duvarlar, turistler tarafından yazılan yazılarla ve 19. yüzyılda Chihuahua ve Sonora arasındaki zorlu yolu aşmaya cesaret eden yerlilerin yaptığı çizimlerle doluydu.

Amalfitano'nun Santa Teresa ve Santa Teresa Üniversitesi'ndeki ilk günleri tam bir sefalet olsa da adamın bunun farkında olduğu söylenemezdi. Hastalandı ama sorunun *jetlag* olduğunu düşünüp durumu görmezden geldi. Üniversitedeki meslektaşlarından biri, üniversiteden yeni mezun olmuş Hermosillolu genç bir öğretmen, neden Barselona Üniversitesi'nden ayrılıp Santa Teresa Üniversitesi'nde çalışmayı tercih ettiğini sordu. Ardından, umarım buraların havasını sevdiğiniz için değildir, dedi. Santa Teresa'nın havasının harika olduğunu düşünüyorum, diye itiraz etti Amalfitano. Haklısınız, ben de aynı şeyi düşünüyorum Profesör, dedi genç adam, ama bu soruyu sormamın nedeni, havalar yüzünden buraya gelmeyi tercih eden insanların çoğunlukla hasta olmaları, umarım sizin sorununuz da bu değildir. Hayır, buraya havası için gelmedim, Barselona'yla yaptığım sözleşme sona ermişti ve Profesör Perez beni üniversitenizden gelen teklifi kabul etmeye ikna etti, dedi Amalfitano. Profesör Silvia Perez'le Buenos Aires'te tanışmıştı ve Barselona'da iki kere görüşmüşlerdi. Onlar için evi kiralayan ve birkaç mobilya alan da Profesör Perez'di. Amalfitano, herhangi bir yanlış anlaşılmaya engel olmak için daha ilk maaş çekini almadan kadına olan borcunu ödemişti. Ev, üst-orta sınıfların oturduğu, bahçeli, bir veya iki katlı evlerin yer aldığı Lindavista Mahallesi'ndeydi. Kaldırım, iki dev ağacın kökleri yüzünden yer yer çatlamış olsa da aynı ağaçlar sokağa hoş bir hava kazandırıyordu, gerçi bahçe kapılarının ötesine baktığınızda evlerin bir kısmının onarılamayacak kadar kötü durumda olduğu görürdünüz, sanki komşular, acele içinde, satmaya dahi zaman bulamadan evlerini terk etmişlerdi. Profesör Perez aksini iddia etse de dışarıdan bakan biri bu mahallede kiralayacak ev bulmanın hiç de zor olmadığını düşünürdü. Amalfitano, Santa Teresa'ya geldiğinin ikinci günü Profesör Perez tarafından tanıştırıldığı Felsefe ve Edebiyat Fakültesi'nin Dekan'ından hiç hoşlanmamıştı. Dekan'ın

adı Augusto Guerra'ydı, cılız olmasına karşın şişman insanlarınkini andıran yağlı bir görüntüsü vardı. Kendinden emin birine benzemiyordu, askeri bir ciddiyet ve köylü kurnazlığıyla özgüven eksikliğini saklamaya çalıştığını görmek mümkündü. Felsefeye ve bununla bağlantılı olarak felsefe öğretme eylemine inanmıyordu, ona göre, bilimin mucizeleri karşısında felsefenin ve felsefecilerin soyunun tükenmesi kaçınılmazdı. Felsefenin ne işe yaradığı tartışılır, demişti Amalfitano'ya. Amalfitano nazikçe, edebiyatla ilgili olarak da aynı şeyleri düşünüp düşünmediğini sormuştu. Hayır, ister inanın ister inanmayın, edebiyatın ve tarihin gelecekleri var, diye karşılık vermişti Augusto Guerra, örneğin biyografileri ele alın, onlara eskiden ne arz ne de talep vardı, oysa bugün herkes biyografi okuyup duruyor. Yanlış anlamayın, anı kitaplarından değil biyografilerden bahsediyorum. İnsanlar başkalarının hayatlarını öğrenmek için büyük bir açlık çekiyor, özellikle de çağdaşları olan ünlü kişilerin hayatlarını, zirveye ulaşan veya ulaşmaya yaklaşanlarınkileri, ayrıca *chincuale*'lerin neler yaptığını öğrenmek için büyük bir açlık çekiyorlar, gerçi kendileri aynı dağları aşmaya hazır değiller. Amalfitano nazikçe daha önce hiç duymadığı *chincuale* kelimesinin ne anlama geldiğini sormuştu. Gerçekten ilk kez mi duyuyorsunuz, diye sormuştu Augusta Guerra. Yemin ederim ilk kez duyuyorum, demişti Amalfitano. O zaman Dekan, Profesör Perez'e dönmüştü: Silvia'cığım, sen *chincuale*'nin ne demek olduğunu biliyor musun? Profesör, sevgiliymişler gibi Amalfitano'nun koluna girmiş ve kelimenin ne anlama geldiği konusunda en ufak bir fikri olmadığını ama kelimeyi önceden duyduğunu hayal meyal hatırladığını söylemişti. Tam bir gerizekâlı sürüsü, diye düşünmüştü Amalfitano. *Chincuale* kelimesinin Meksika argosundaki pek çok kelime gibi birden fazla anlamı vardır, demişti Augusta Guerra. İlk olarak bit ya da tahtakurusu ısırığı anlamına gelir, o küçük kırmızı noktacıkları bilirsiniz işte. Böceğin ısırdığı yer kaşınır ve zavallı kurbanlar, tahmin edebileceğiniz üzere, kaşınmadan duramaz. Kelimenin ikinci anlamı buradan gelir, *chincuale* sürekli hareket eden ve kaşınan, onları izlemek zorunda kalan herkesi rahatsız eden huzursuz insanları tarif etmekte kullanılır. Avrupa-

lıların uyuz tipler diye tarif ettikleri insanlardan bahsediyorum. Umumi tuvaletlerden veya o korkunç Fransız, İtalyan ve İspanyol helalarından uyuz kapan insanların nasıl kıvrandıklarını bilirsiniz. Buradan da kelimenin üçüncü anlamına geliyoruz, buna kelimenin Guerraca anlamı da diyebilirsiniz, belirli bir tür gezgini, düşünsel maceralara atılanları anlatmakta kullanılır. *Zihinsel* sükûnete alışamayan insanlardan bahsediyorum. Haa, demişti Amalfitano. Muhteşem, demişti Profesör Perez. Amalfitano'nun hoş geldin karşılaması olarak değerlendirdiği, Dekan'ın ofisindeki bu önceden planlanmamış görüşmede edebiyat bölümünden üç profesör daha vardı; Guerra'nın sekreteri bir şişe Kaliforniya şampanyası açmış ve karton bardaklara doldurup krakerlerle birlikte dağıtmıştı. Derken Guerra'nın oğlu içeri girmişti. En fazla yirmi dört yirmi beş yaşlarındaki güneş gözlüklü genç adamın üzerinde eşofman vardı ve güneşten epey yanmıştı. Bütün zamanını bir köşede babasının sekreteriyle konuşup yüzünde eğlendiğini belli eden bir ifadeyle arada bir Amalfitano'ya bakarak geçirmişti.

Amalfitano, geziye çıkmalarından önceki gece, sesi ilk kez duydu. Belki daha önce de duymuştu, sokakta dolaştığı sırada veya uyurken, ses onunla konuşmuştu belki ama öyle olmuşsa bile, sesin başka birinin konuşmasının parçası olduğunu düşünmüş veya belki kâbus gördüğünü sanmıştı. Ama o gece sesi açık ve net olarak duydu ve kendisine hitap ettiğinden şüphesi kalmadı. Başlangıçta delirdiğini sandı. Şöyle dedi ses: Selam, Oscar Amalfitano, lütfen korkma, yanlış giden bir şey yok. Amalfitano korktu. Ayağa fırladı ve kızının odasına koştu. Rosa huzur içinde uyuyordu. Amalfitano ışığı açıp pencerenin kilidini kontrol etti. Rosa uyanıp sorunun ne olduğunu sordu, genel bir soru değildi bu, Amalfitano'nun nesi olduğunu öğrenmek istiyordu. Berbat görünüyor olmalıyım, diye düşündü Amalfitano. Koltuğa oturup kızına anlamsız yere tedirgin olduğunu anlattı, bir ses duyduğunu sanmıştı, onu bu iğrenç şehre getirdiği için kızından özür diledi. Boşver, önemli değil, dedi Rosa. Amalfitano kızının yanağına bir öpücük kondurdu, saçlarını okşadı, odadan çıktı ama ışığı söndürmedi. Bir süre sonra, salonun penceresinden bahçeye,

sokağa ve ağaçların kıpırtısız dallarına bakarken, Rosa'nın ışığı söndürdüğünü duydu. Gürültü yapmadan arka kapıdan dışarı çıktı. Bir fenere sahip olmayı dilerdi ama fenerin yokluğunun kendisine engel olmasına izin vermedi. Dışarıyı kontrol etti. Kimse yoktu. *Testamento Geometrico,* birkaç çorap ve kızının pantolonuyla beraber çamaşır ipinde asılıydı. Arka bahçeyi turladı. Verandada da kimse yoktu. Bahçe kapısına gidip dışarı çıkmaksızın sokağı inceledi. Tek gördüğü, sokaktan otobüs durağının yer aldığı Madero Caddesi'ne doğru sakince ilerleyen bir köpekti. Otobüs durağına giden bir köpek, dedi Amalfitano kendi kendine. O mesafeden bile safkan değil kırma olduğu anlaşılıyordu. *Quiltro*'lardan[14] biri, diye düşündü Amalfitano ve bir kahkaha attı. Şili İspanyolcasının kelimeleri... Zihindeki çatlaklar... Bir de oyuncuların karşı takımın oyuncularını hiç görmedikleri ve kendi takımlarının üyeleriyle bile ancak arada bir karşılaştıkları Atacama Çölü büyüklüğündeki bir hokey sahası vardı. Eve döndü. Kapıları ve pencereleri kilitledi, mutfak çekmecesinden sağlam bir bıçak aldı ve *1900'lerden 1930'lara Alman ve Fransız Felsefe Tarihi* kitabının yanına bıraktıktan sonra masanın başına geri döndü. Ses şöyle dedi: Benim için de kolay olduğunu sanma. Bana kolay geldiğini sanıyorsan yüzde yüz yanılıyorsun. Aslında, çok zor. Yüzde doksan zor. Amalfitano gözlerini kapatıp delirdiğini düşündü. Evde hiç sakinleştiricisi yoktu. Ayağa kalktı. Mutfağa gidip yüzüne su çarptı. Mutfak havlusuyla üstünü başını ve ellerini kuruladı. Deneyimlediği işitsel fenomene verilen psikiyatrik adı hatırlamaya çalıştı. Çalışma odasına döndü ve kapıyı kapadıktan sonra masanın başına oturdu. Başını öne eğip ellerini masaya koydu. Ses devam etti: Lütfen beni affet. Lütfen rahatla. Lütfen bunu özgürlüğüne müdahale olarak görme. Özgürlüğüme müdahale mi, diye düşündü Amalfitano, şaşırmıştı, gidip pencereyi açtı ve yan bahçeye, komşu evin cam kırıklarıyla kaplı duvarına, sokak ışıklarının cam kırıklarından yansıyıp zayıf yeşil ve kahverengi ışıltılar saçışına baktı. Gecenin o saatinde duvar, barikat olmaktan çıkıp bir tür süs nesnesine dönüşüyordu, kapı komşusu olan gösteriş

14 (İsp.) Sokak köpeği, başıboş köpek. (yay. n.)

budalası koreografın, o derebeyinin, tasarladığı dekorun önemsiz parçalarından biriydi ve ne işe yaradığını kestirmek zor olsa da adamın kalesinin saldırı veya savunma amaçlı doğasına dair ipuçları veriyordu. Bu ışıkta bakıldığında, duvarı sarıp sarmalayan bir sarmaşık varmış gibi görünüyor, diye düşündü Amalfitano, pencereyi kapamadan hemen önce.

O gece ses yeniden duyulmamasına rağmen, Amalfitano kötü bir uyku çekti, irkiliyor ve bir yerlerine kramplar saplanıyordu, birisi kollarını ve bacaklarını çekiştiriyor gibiydi, tüm vücudu ter içinde kalmıştı. Sabah beşe doğru işkence azaldı ve rüyasında Lola'yı gördü, kadın, demir parmaklıkların arkasındaki parktan adama el sallıyordu, parmaklıkların yanında Amalfitano'nun yıllardır görmediği ve büyük ihtimalle bir daha asla görmeyeceği iki arkadaşı ve diğer tarafta da tozla kaplanmış olmalarına karşın muhteşem görünen felsefe kitaplarıyla dolu bir oda vardı. Tam o anda, Santa Teresa polisi başka bir genç kızın cesedini şehrin kenar mahallelerinden birindeki boş arazide yarı gömülmüş halde buldu, doğudaki dağların tepelerinden esen sert bir rüzgâr tozu dumana katıp Santa Teresa sokaklarındaki gazeteleri ve çöpleri uçuşturdu, Rosa'nın arka bahçeye astığı giysilere ulaştı ve kısa ve enerjik hayatı sona ermeden önce Amalfitano'nun gömleklerinin ve kızının iç çamaşırlarının arasından süzülüp *Testamento Geometrico*'nun birkaç sayfasını okudu, sayfalarda yazanlar arasında işe yarar bir şeyler olup olmadığına baktı, garip sokakları ve aralarında dolaştığı evleri ya da kendisinin neden rüzgâr olduğunu açıklayacak bir şeyler aradı.

Saat sekizde Amalfitano kendini zorlayıp mutfağa gitti. Kızı, iyi bir uyku çekip çekmediğini sordu. Amalfitano, yanıt gerektirmeyen bir soru olduğu için omuz silkmekle yetindi. Rosa şehir dışında geçirecekleri gün için alışveriş yapmaya gittiğinde, Amalfitano kendine bir fincan sütlü çay hazırladı ve içmek için oturma odasına geçti. Perdeleri açtığında kendine, Profesör Perez'in planladığı yolculuğa hazır olup olmadığını sordu. Hazır olduğuna kanaat getirdi, bir

gece önce yaşananlar, vücudunun Santa Teresa'ya özgü bir virüs saldırısına verdiği tepkiden başka bir şey değildi veya belki de grip oluyordu. Duşa girmeden önce ateşine baktı. Ateşi yoktu. On dakika duşun altında kalıp gece yaşadıklarını düşündü, verdiği tepkiler kendisini utandırdı hatta kızarmasına yol açtı. Arada bir suyun doğrudan yüzüne dökülmesi için yukarı bakıyordu. Suyun tadı Barselona'daki suyun tadından farklıydı. Santa Teresa'daki su filtreden geçirilmediği için minerallerle doluydu, toprak tadı vardı, yoğundu. Şehre geldiklerinden birkaç gün sonra, Rosa'yla birlikte dişlerini Barselona'dakinden iki kat fazla fırçalama alışkanlığı geliştirmişlerdi çünkü Amalfitano, dişlerinin kahverengiye döndüğü hissine kapılmıştı, sanki Sonora'nın yer altı nehirlerinden gelen yabancı bir madde, ince bir katman halinde, adamın dişlerini kaplıyordu. Zamanla yeniden dişlerini üç dört kere fırçalamaya döndü ama görünüşü konusunda çok daha hassas olan Rosa, altı yedi kere fırçalamayı sürdürüyordu. Amalfitano sınıftaki öğrencileri incelediğinde, bazılarının dişlerinin koyu sarı olduğuna dikkat etmişti. Profesör Perez'in dişleri beyazdı. Bir keresinde kadına, Sonora'nın o bölgesindeki suların dişleri lekelediği söylentisinin doğru olup olmadığını sormuştu. Profesör Perez bilmiyordu. İlk kez duyuyorum, demiş ve konuyla ilgili bilgi edinmeye söz vermişti. Önemli değil, demişti tedirgin olan Amalfitano, önemli değil, sorduğumu unut. Profesör Perez'in yüz ifadesinde rahatsız olduğunu ele veren ipuçları yakalamıştı, sanki bu sorunun altında başka bir soru vardı ve o soru kırıcı ve kaba bir soruydu. Söylediklerine dikkat etmelisin, diyen şarkıyı mırıldandı Amalfitano duşun altında, kendini tamamen iyileşmiş hissetti, akıp giden suyla beraber deliliğin bütün izlerinden kurtulmuştu.

Rosa yanında getirdiği iki gazeteyi masaya bıraktıktan sonra jambonlu veya ton balıklı sandviç hazırlamaya koyuldu, ekmek dilimlerine domates parçaları ve marul yerleştirip mayonez ya da acı sos sürdü. Sandviçleri önce peçeteye sonra alüminyum folyoya sardı ve üzerinde yay şeklinde "Phoenix Üniversitesi" yazan kahverengi çantaya kaldıracağı plastik torbaya koydu. Çantaya ayrıca iki şişe su

ve bir düzine kâğıt bardak yerleştirdi. Saat dokuz buçukta Profesör Perez'in korna çaldığını duydular. Profesörün oğlu on altı yaşında, kısa boylu, kare suratlı bir çocuktu. Sporcularınkini andıran geniş omuzları vardı. Yüzü ve boynunun bir kısmı sivilcelerle kaplıydı. Profesör Perez kot pantolon ve beyaz gömlek giymiş, beyaz bandana takmıştı. Yüzüne büyük gelen güneş gözlüğü, gözlerini saklıyordu. Amalfitano, kadının uzak mesafeden 70'lerin meşhur Meksikalı aktristlerinden birine benzediğini düşündü. Adam arabaya bindiğinde, bu yanılsama tamamen kayboldu. Arabayı Profesör Perez kullandı, Amalfitano ise yolcu koltuğunda oturmayı sürdürdü. Önce doğuya yöneldiler. Otoban ilk birkaç kilometre boyunca, gökten yağmış gibi görünen kayalarla dolu ufak bir vadiden geçiyordu. Kökeni belli olmayan dağınık granit parçaları. Profesör Perez'in de Amalfitano'nun da ne olduğunu çözemedikleri ürünlerin görünmez çiftçiler tarafından yetiştirildiği tarlaların arasından geçtikten sonra çöle ve dağlara ulaştılar. Dağlar büyük ihtimalle, yol boyunca yanından geçtikleri yetim kayaların ebeveyniydi. Granitler, volkanik kayalar, şekilleri ve duruşları kuşları andıran tepelerin silüetleri; hüzün kuşları, diye düşündü Amalfitano, Profesör Perez, oğluna ve Rosa'ya gitmekte oldukları yerle ilgili bilgi verirken. Çizdiği tablo hem eğlenceli (kayaların arasına gizlenmiş bir havuz vardı) hem gizemliydi, gözetleme noktalarından bakıldığında sesler duyulduğundan bahsetmişti. Elbette bunlar, bilimsel düşünen herkesin rüzgâr tarafından yapıldığını bildiği seslerdi. Amalfitano, Rosa'nın ve Profesör Perez'in oğlunun yüz ifadelerini görmek için başını çevirince, arkalarında onları sollamak için fırsat bekleyen dört araba olduğunu gördü. Her arabada mutlu bir aile olduğunu hayal etti; bir anne, yiyeceklerle dolu piknik sepeti, iki çocuk ve arabayı kullanan bir baba. Amalfitano'nun hayalî babaları, camı indirip kollarını yarı dışarı sarkıtmış, huzur içinde araba kullanıyorlardı. Kızına bakıp gülümsedi ve yeniden önüne döndü. Yarım saat kadar yokuş yukarı ilerlediler, tepeden, arkalarında bıraktıkları çölün ne kadar uçsuz bucaksız olduğu görülüyordu. Başka arabalar da gördüler, Amalfitano yolun kenarındaki bar/kafe/restoranın ve odaları saatlik olarak kiralanan motelin çok popüler olduğuna kanaat getirdi, Santa Teresa

sakinlerinin oraya gitmekten hoşlandıkları açıktı. Seyahat davetini kabul ettiğine pişman oldu. Bir noktada uyuyakaldı. Uyandığında çoktan varmışlardı. Profesör Perez'in eli Amalfitano'nun yüzündeydi – bu hareket şefkat gösterisi olabilirdi de olmayabilirdi de. Kadının elinin dokunuşu, kör bir kadının dokunuşu gibiydi. Rosa ve Rafael arabadan inmişti. Neredeyse tamamen dolu olan otoparkı, arabaların gün ışığıyla parıldayan krom kaplı kaportalarını, biraz daha yüksekte olan terası, birbirine sarılmış bir çiftin belirsiz bir noktaya bakışını, beyaz bulutlarla kaplı gökyüzünün kör edici maviliğini gördü ve uzaktan gelen müzik sesini duydu, biri ya şarkı söylüyor ya da büyük bir hızla bir şeyler mırıldanıyordu, kelimeleri seçmek imkânsızdı. Profesör Perez'in yüzü, kendi yüzünün birkaç santim ötesindeydi. Kadının elini tutup öptü. Amalfitano'nun gömleği terden sırılsıklamdı ama adamı en çok şaşırtan, profesörün de terlediğini fark etmek oldu.

Her şeye rağmen hoş bir gün geçirdiler. Rosa ve Rafael havuzda yüzdükten sonra, masalardan birine yerleşen Amalfitano ve Profesör Perez'e katıldılar. Hepsi bir araya toplandığında içecekler ısmarlandı ve ardından yürüyüşe çıkmaya karar verdiler. Tırmandıkları garip bir dağdı, bazen yürüdükleri yol sona ermiş gibi görünüyor ve iki tarafta derin yarıklar, kayalıklar veya yüksek uçurumlar beliriyordu, her taraf, hepsi farklı renklerde olan veya ışık oyunları yüzünden farklı renklerde görülen kayalarla doluydu. Lutitler ve andesitler, kumtaşları arasına sıkışmıştı, bazalt tipi kayalarsa dikey çizgiler oluşturuyordu. Orada burada, dağın yamacından sarkan Sonora kaktüslerine rastlamak mümkündü. Daha uzağa gidildiğinde başka dağlar ve sonra başka ufak vadiler ve yine dağlar vardı, en ötedeyse bulut mezarlığını andıran bir sis perdesi görülüyordu. Sisin ötesi Chihuahua ve sonra New Mexico ve ardından Texas'tı. Kayalara oturup manzarayı izleyerek hiç konuşmadan bir şeyler atıştırdılar. Rosa ve Rafael tek bir kez, o da sandviçlerini değiş tokuş etmek için konuştu. Profesör Perez düşüncelere dalmıştı, Amalfitano ise yorgundu, son nefeslerini verene dek kendilerine ve başkalarına imkânsız görevler yüklemeye kararlı, iyi ya da kötü, genç ya da

yaşlı, aptal ya da duyarsız insanlara yakıştırdığı manzaranın etkisine kaptırmıştı kendini.

Amalfitano o gece geç saatlere kadar uyanık kaldı. Eve döndüğünde ilk yaptığ iş, Dieste'nin kitabının hâlâ yerinde olup olmadığını görmek için arka bahçeye bakmak oldu. Eve dönüş yolculuğu sırasında Profesör Perez nazik davranmaya çalışmış ve dördünün de katılabilecekleri bir sohbet açmak istemişti ama dağdan inmeye başladıkları anda oğlu uyuyakalmış ve kısa süre sonra Rosa da başını pencereye yaslayıp kendini uykunun kollarına bırakmıştı. Amalfitano'nun kızının peşinden gitmesi uzun sürmemişti. Rüyasında bir kadının sesini duymuştu, Profesör Perez'in değil, Fransız bir kadının sesiydi. Ona işaretlerden ve sayılardan ve Amalfitano'nun anlamadığı başka bir şeyden bahsediyordu, rüyadaki ses, tarihin kırılmasından veya tarihin parçalanıp yeniden bir araya getirilmesi gibi bir şeylerden bahsetmişti ama açıkça anlaşıldığı kadarıyla yeniden bir araya getirilen tarih aslından farklıydı, sayfanın dibine karalanan bir yazıydı, zekice atılmış bir dipnot, andesit kayadan riolit kayaya sıçrarken yavaşça kaybolan bir kahkahaydı. Ve tarihöncesi dönemlerden kalma bu kayalar, aslında Amerika'nın aynası, demişti ses, Amerika'daki zenginliğin, yoksulluğun ve dur durak bilmeyen, hiçbir işe yaramayan değişimin aynası, acıdan oluşan ve acıyı yansıtan bir ayna. O anda Amalfitano, o rüyadan başka bir rüyaya geçmişti, sesleri duymaz olmuştu, yani belki daha derin bir uykuya dalmıştı, sadece bir çift bacaktan oluşan bir kadına doğru ilerlediğini görmüştü rüyasında, bacaklar karanlık koridorun öteki ucundaydı. Derken birinin, horlamasına güldüğünü duymuştu, Profesör Perez'in oğlunun sesiydi ve şöyle düşünmüştü: Güzel. Batı otobanından Santa Teresa'ya girdikleri sırada, tırlar ve şehirdeki pazarlardan veya Arizona'daki şehirlerden evlerine dönen kamyonlarla doldu yol. Amalfitano şehre girmeden hemen önce uyanmıştı. Sadece ağzı açık uyumakla kalmamış üstelik salyaları gömleğinin yakasına akmıştı, aman ne harika, diye geçirmişti içinden. Profesör Perez'e baktığında kadından yayılan hüznü hissetmişti. Kadın, arka koltukta oturan çocuklarının göremeyeceği şekilde Amalfitano'nun

bacağını okşarken, başını çeviren adam, kemerlerinde silahlarıyla bira içip sohbet ederek kızıl siyah günbatımını izleyen bir grup polisin oturduğu büfeye bakmıştı. Eve vardıklarında hava kararmıştı ama Dieste'nin çamaşır ipine asılı kitabının silüeti açıkça görülüyordu, her zamankinden güçlü duruyor, diye düşündü Amalfitano, kitap Santa Teresa'nın eteklerinde gördüğü her şeyden ve hatta tutunacak yeri olmayan, dünyanın bütün yetimlerinin gölgelerinin doluştuğu şehrin kendisinden daha gerçek, daha net, daha dayanıklıydı.

O gece, geçmek bilmeyen bir korku içinde, sesin dönmesini bekledi. Yarın vereceği derse hazırlanmaya çalıştıysa da, kısa sürede, baştan sona ezbere bildiği bir konuya hazırlanmanın anlamsızlığını kavradı. Önündeki beyaz kâğıda bir şeyler çizmeyi düşündü ama yine temel geometri şekilleriyle karşılaşacağını düşündüğü için bir yüz çizdi ve sonra onu silerek kendini kaybolup giden yüzün anısına bıraktı. Çakan bir şimşeği hatırlamak gibi, tam bir belirsizlik içinde, Raimondo Lulio ve muhteşem makinesini hatırladı. Makinenin işe yaramazlığı muhteşemdi. Önündeki beyaz kâğıda bakınca, üç sütun halinde aşağıdaki isimleri yazdığını gördü.

Pico della Mirandola	Hobbes	Boecio
Husserl	Locke	Alexander Halensis
Eugen Fink	Erich Becher	Marx
Merleau-Ponty	Wittgenstein	Lichtenberg
Aziz Bede	Lulio	Sade
St. Bonaventure	Hegel	Condorcet
İskenderiyeli John	Pascal	Fourier
Aziz Agustin	Canetti	Lacan
Schopenhauer	Freud	Lessing

Amalfitano bir süre isimleri dikey ve yatay olarak, içten dışa, yukarıdan aşağı, aşağıdan yukarı, düzenli ve rastgele şekillerde tekrar tekrar okudu ve sonra kahkahalara boğuldu, ne olduğu açıkça

ortadaydı, hem de gizemli bir formül aramayı gerektirmeyecek kadar ortadaydı. Ardından musluğu açıp bardağı doldurdu ve Sonora dağlarından gelen suyu kana kana içti. Suyun gırtlağından geçişini beklerken vücudunu saran titreme geçti, Sierra Madre yeraltı sularının, sonsuz gecenin içinden şehre akışını hayal etti, saklandığı yerden çıkan suyun Santa Teresa'ya gelişini ve dişleri sarı bir örtüyle kaplayışını düşündü. Ve iki bardak su içtikten sonra pencereden dışarı baktığında, Dieste'nin bahçede asılı olan kitabının bıraktığı tabutumsu uzun gölgeyi gördü.

Ama ses geri geldi, bu sefer ondan bir talebi vardı, erkek olması, ibnelik etmemesi için adama yalvarıyordu. İbne mi, diye sordu Amalfitano. Evet, ibne, nonoş, yumuşak, dedi ses. Ho-mo-sek-sü-el, dedi ses. Ardından adama, onlardan biri olup olmadığını sordu. Nelerden biri, diye karşılık verdi korku içindeki Amalfitano. Ho-mo-sek-sü-el-ler-den biri, dedi ses ve Amalfitano yanıt veremeden, ses, mecazi konuştuğunu açıkladı, ibnelerle veya nonoşlarla herhangi bir sorunu yoktu, hatta bu tür cinsel eğilimleri olan bazı şairlere büyük bir hayranlık besliyordu, bazı ressamları ve devlet memurlarını da unutmamak gerekirdi. Devlet memurları mı, diye sordu Amalfitano. Evet, evet, evet, dedi ses, kısa ömürlü genç devlet memurları. Resmi evrakları gözyaşlarıyla ıslatan memurlar. Ölümleri kendi ellerinden olanlar. Bunları söyledikten sonra sustu ve Amalfitano, çalışma odasında yalnız kaldı. Çok sonra, belki on beş dakika sonra, belki ertesi gece, ses şöyle dedi: Diyelim ki ben senin büyükbabanım, babanın babasıyım ve diyelim ki büyükbaban olarak sana kişisel bir soru sormak istiyorum. Yanıt verip vermemekte özgürsün. Büyükbabam mı, dedi Amalfitano. Evet, büyükbaban, dedi ses. Bana *nono* diyebilirsin. Soracağım soru şu: İbne misin, koşarak bu odadan kaçacak mısın, ho-mo-sek-sü-el misin, gidip kızını uyandıracak mısın? Hayır, dedi Amalfitano. Seni dinliyorum. Ne söyleyeceksen söyle.

Ve ses şöyle dedi: İbne misin? Öyle misin? Ve Amalfitano, hayır, dedi başını iki yana sallayarak. Kaçmayacağım. Sırtımı veya tabanları yağladığımı görmeyeceksin. Elbette herhangi bir şey görebiliyorsan. Ve ses şöyle dedi: Görmek mi? Doğruyu söylemek gerekirse görmüyorum. En azından fazla bir şey görmüyorum. Dokunmaya çalışmak bile aşırı bir çaba gerektiriyor. Nereye dokunmaya çalışmak, diye sordu Amalfitano. Sanırım evine, dedi ses. Burası benim evim, dedi Amalfitano. Evet, bunun farkındayım, dedi ses, şimdi neden biraz rahatlamıyoruz. Ben rahatım, dedi Amalfitano, ne de olsa evimdeyim. Zihnindense şu geçiyordu: Bana neden rahatlamamı söylüyor? Ses dedi ki: Sanırım bugün uzun ve verimli olacağını düşündüğüm ilişkimizin ilk günü. Ama bu ilişkiyi yürüteceksek, ikimizin de sakin kalması hayati önem taşıyor. Sakin olmak her şeyin can damarı, sükûnet bizi asla yarı yolda bırakmayacaktır. Amalfitano dedi ki: Geri kalan her şey bizi yarı yolda mı bırakacak? Ve ses: Evet, itiraf etmek zor, daha doğrusu sana itiraf etmek zor ama gerçek bu. Ahlak bizi yarı yolda bırakmıyor mu? Görev bilinci? Dürüstlük? Merak? Aşk bizi yarı yolda bırakmıyor mu? Cesaret bizi yarı yolda bırakmıyor mu? Ya sanat? Görüyorsun ya, dedi ses, her şey hem de her şey bizi yarı yolda bırakıyor. Ya da seni yarı yolda bırakıyor, ikisi aynı şey değil ama şu an için aynı olduklarını söyleyebiliriz. Sakin olmak hariç, sükûnet bizi asla yarı yolda bırakmaz, gerçi hiçbir şeyin garantisi olmadığını kabul etmek gerek. Yanılıyorsun, dedi Amalfitano, cesaret bizi asla yarı yolda bırakmaz. Çocuklarımıza olan sevgimiz de. Öyle mi dersin, dedi ses. Evet, dedi kendini aniden sakin hisseden Amalfitano.

Ve derken, o ana kadar olduğu gibi yine fısıldayarak, sakin olmanın deliliğin zıttı olup olmadığını sordu. Ses dedi ki: Hayır, kesinlikle hayır. Delirmiş olmaktan korkuyorsan hiç endişelenme, delirmedin. Bu, sıradan bir sohbet. Demek delirmedim, dedi Amalfitano. Hayır, kesinlikle hayır, dedi ses. Demek benim büyükbabamsın, dedi Amalfitano. Bana dede de, dedi ses. Demek merak ve dürüstlük ve sevdiklerimiz de dâhil olmak üzere her şey bizi yarı yolda bırakacak. Evet, dedi ses, ama neşelen çünkü hepsi mutlu sonla bitecek.

Arkadaşlık yok, dedi ses, aşk yok, efsaneler yok, bütün lirik şiirler egoistlerin böğürtülerinden ve kıkırtılarından, hainlerin mırıltılarından, dolandırıcıların gevelemelerinden, üst sınıfa tırmanmak isteyenlerin yakarışlarından ve ibnelerin nağmelerinden ibaret. Eşcinsellerle ne sorunun var, diye fısıldadı Amalfitano. Hiçbir sorunum yok, dedi ses. Mecazi konuşuyorum. Santa Teresa'da mıyız, diye sordu ses. Bu şehir Sonora Eyaleti'nde mi? Eyaletin önemli şehirlerinden, yanılıyor muyum? Evet, dedi Amalfitano. İşte böyle, dedi ses. Üst sınıflara tırmanmaya çalışmakla, ibnelik arasında nasıl bir bağlantı var, diye sordu Amalfitano. Mecazi konuşuyorum, diye tekrarladı ses. Beni anlayabileceğin şekilde konuşuyorum. Ho-mo-sek-sü-el bir ressamın atölyesindeymişim ve sen de hemen arkamdaymışsın gibi konuşuyorum. Kaosun sadece bir maske olduğu, unutkanlığın belirsiz kokusunu taşıyan bir atölyeden sana sesleniyorum. Işıkların kapalı, iradenin gücünün, yılanın dilinin vücudundan ayrılışı gibi, kendini vücuttan ayırdığı, kendini sakatladığı bir yerden, bir çöplükten sesleniyorum. Hassas konulardan bahsediyorum sana. Felsefe öğretmiyor musun, dedi ses. Wittgenstein'ı öğretmiyor musun, dedi ses. Kendine hiç elinin el olup olmadığını sordun mu, dedi ses. Evet sordum, dedi Amalfitano. Ama şimdi kendine soracak daha önemli soruların var; yanılıyor muyum, dedi ses. Hayır, dedi Amalfitano. Örneğin neden gidip tohum ve bitki almayayım diye soruyorsun ve belki bir de arka bahçenin ortasına dikilecek bir fidan, dedi ses. Evet, dedi Amalfitano. Arka bahçemin imkânlarını ve nasıl bir bahçeye dönüşebileceğini, almam gereken bitkileri ve gerekli bahçe aletlerini düşündüm. Ve ayrıca kızını düşündün, dedi ses, bu şehirde her gün işlenen cinayetleri ve Baudelaire'in ibne bulutlarını (pardon) düşündün ama hiçbir zaman elinin el olup olmadığı konusunda ciddi ciddi düşünmedin. Yanılıyorsun, dedi Amalfitano. Bu konuyu düşündüm, düşündüm. Eğer düşünmüş olsaydın, dedi ses, başka bir yol izlerdin. Amalfitano o zaman sustu ve oluşan sessizliğin kendini beslediğini hissetti. Saatine baktı. Sabahın dördüydü. Bir arabanın motorunun çalıştığını duydu. Arabanın çalışması biraz zaman alınca, oturduğu yerden kalkıp pencereye gitti. Evin önüne park edilmiş olan araçta kimse yoktu. Arkasını kontrol ettikten

sonra elini kapı koluna koydu. Dikkatli ol, dedi ses ama artık çok çok uzaklardan, kızıl kuyruklu kartalların uçtuğu, ölümüne dövülen yerli kadınların tenlerinde oluşan morlukları andıran bir mora bürünmüş gökyüzünün altındaki volkanik kayalarla, andesitlerle ve riolitlerle kaplı uçurumun dibinden gelen bir fısıltıya dönüşmüştü. Amalfitano verandaya çıktı. Sol tarafta, evin on metre ötesinde siyah bir arabanın farları yandı ve motoru çalıştı. Şoför, evin önünden geçerken eğilip Amalfitano'ya baktı ama durmadı. Kapkara saçlı, şişman bir adamdı. Ucuz takım elbise giymiş, kravat takmamıştı. Adam gidince, Amalfitano eve döndü. Kapıdan içeri girdiği anda, adamdan hiç hoşlanmadım, dedi ses ve ekledi: Dikkatli olmalısın dostum, sorun çıkacakmış gibi görünüyor.

Söylesene kimsin sen ve buraya nasıl geldin, diye sordu Amalfitano. Sana bunu açıklamanın manası yok, dedi ses. Manası mı yok, diye sordu Amalfitano sinek vızıltısını andıran bir kahkahayla. Hiçbir manası yok, dedi ses. Sana bir soru sorabilir miyim, dedi Amalfitano. Haydi sor, dedi ses. Gerçekten büyükbabamın hayaleti misin? Sorduğun şeye bak, dedi ses. Elbette değilim, ben babanın ruhuyum. Büyükbabanın ruhu artık seni hatırlamıyor. Ama ben babanım ve seni asla unutmayacağım. Anlıyor musun? Evet, dedi Amalfitano. Benden korkmana gerek yok, anlıyor musun? Evet, dedi Amalfitano. O zaman bir işe yara, önce manalı bir şeyler yap sonra da gidip kapıların ve pencerelerin kilitli olup olmadığını kontrol et ve uyu. Manalı ne yapayım, diye sordu Amalfitano. Örneğin gidip bulaşıkları yıka, dedi ses. Amalfitano bir sigara yaktı ve sesin önerisine uydu. Sen bulaşıkları yıkarken ben de konuşayım, dedi ses, ikimiz de sakin olalım. Bozuşmayalım. Başındaki ağrı –eğer başın ağrıyorsa– ve kulaklarındaki çınlama, bil ki yakında geçecek, kalp atışların yavaşlayacak. Rahatlayacaksın, düşüneceksin ve rahatlayacaksın, bu arada kızına ve sana yararı dokunacak bir şeyler yap, dedi ses. Anladım, diye fısıldadı Amalfitano. Güzel, dedi ses, bu, acısız bir endoskopi gibi. Anladım dedim ya, diye fısıldadı Amalfitano. Çatalları, bardakları ve tabakları yıkadı, tencerenin dibine yapışan makarna ve domates sosu kalıntılarını kazıdı, fırını ve ye-

mek yedikleri masayı temizledi. Sigara üstüne sigara yakıyor, arada bir ağzını musluğa dayayıp su içiyordu. Sabahın beşinde, banyoda duran çamaşır sepetindeki kirli giysileri aldı, arka bahçeye çıktı, giysileri çamaşır makinesine koydu, normal yıkamaya ayarlayıp çalışma düğmesine bastı ve Dieste'nin kıpırdamadan asılı duran kitabına baktı. Sonra oturma odasına döndü ve uyuşturucu bağımlılarının gözlerini andıran gözleri, yıkanacak veya düzenleyecek veya temizleyecek başka bir şeyler aradı. Hiçbir şey bulamayınca koltuğa oturdu, evet veya hayır veya hatırlamıyorum veya belki diye fısıldayarak boşluğa baktı. Her şey yolunda, dedi ses. Alışma meselesi. Gürültü yapmadan. Çırpınıp ortalıkta koşturmadan.

Amalfitano, giysilerini çıkarmaya gerek duymaksızın yatağa yığıldığında saat altıyı geçmişti. Bebekler gibi uyudu. Rosa onu dokuzda uyandırdı. Amalfitano kendini uzun zamandır hiç bu kadar iyi hissetmemişti ama sabah verdiği derslerden kimse hiçbir şey anlamadı. Saat birde yemek yemek için yemekhaneye indi, herkese uzak bir masaya yerleşmeyi tercih etti. Profesör Perez'i görmek istemiyordu ve diğer meslektaşlarıyla da karşılaşmak istemiyordu, yolunun kesişmesini en az istediği kişiyse, her gün yemekhanede yemeyi alışkanlık haline getirmiş olan Dekan'dı, çevresi her zaman profesörler ve ona yağ çeken öğrencilerle dolu olurdu. Amalfitano yemeğini yerken önceki gece yaşadıklarını düşündü. Büyük bir şaşkınlıkla, deneyimlediği şeyin kendisini heyecanlandırdığını fark etti. Ruhum bir kırlangıç gibi havalanıyor, diye düşündü neşeyle. Basit ve modası geçmiş ve saçma sapan bir ifade olsa da o an hissettiklerini en iyi açıklayan söz buydu. Rahatlamayı denedi. Öğrencilerin kahkahaları, birbirlerine seslenmeleri ve tabak çanak sesleri, yemekhaneyi düşünmek için ideal bir yer olmaktan çıkarıyordu. Yine de birkaç saniye sonra, oradan daha iyi bir yer olamayacağını kavradı. Orası kadar iyi yerler olabilirdi, evet, ama daha iyisi düşünülemezdi. Şişedeki sudan bir yudum aldı (tadı musluk suyundan farklıydı ama çok da farklı değildi) ve düşünmeye başladı. Önce deliliği düşündü. Aklını kaçırma ihtimalini gözden geçirdi. Bu düşüncenin, daha doğrusu ihtimalin heyecanını veya mutluluğunu

azaltmadığını keşfetmek onu şaşırttı. Heyecanım ve mutluluğum fırtına gibi güçleniyor, dedi kendi kendine. Deliriyor da olsa kendini harika hissediyordu. Gerçekten deliriyorsa işler kötüye gidebilirdi, o zaman heyecanı acıya ve çaresizliğe dönüşebilirdi. Özellikle kızı için endişeleniyordu. Gözlerinde X ışınları varmış gibi hesap cüzdanlarını gözden geçirdi ve biriktirdiği parayı hesapladı, Rosa bu parayla Barselona'ya geri dönebilir ve her şeye baştan başlayabilirdi. İyi de neye baştan başlayacaktı? Bu, yanıtlamamayı tercih ettiği bir soruydu. Kendisini Santa Teresa veya Hermosillo'da bir tımarhaneye kapadıklarını hayal etti, Profesör Perez arada bir ziyaretine gelir ve Rosa çalıştığı veya eğitimini tamamladığı Barselona'dan mektup yazar, hoş bir Katalan'la tanıştığından, ne kadar sorumluluk sahibi ve sevgi dolu bir oğlan olduğundan ve birbirlerine âşık olduklarından bahsederdi. Oğlan ona saygı gösterecek, onu sevecek, ona iyi bakacaktı. Birlikte yaşayacak, geceleri sinemaya gidecek, temmuz veya ağustosta İtalya'yı veya Yunanistan'ı gezeceklerdi. Bu senaryo kulağa kötü gelmiyordu. Amalfitano, ardından diğer seçenekleri gözden geçirdi. Çocukluğunda, güney Şili'de, ağaçların dallarına tırmanıp atlıların gelmesini bekleyen, sonra da üstlerine atlayıp sarılışlarıyla atı da sürücüyü de delirten, belalı bir âşık gibi atlılara yapışan *mechona*'lardan bahsedildiğini duymuştu ama hayaletlere veya ruhlara inanmıyordu. *Mechona*'lar kurbanlarının, hem atın hem atlının, korkudan ölmesine veya uçurumun dibini boylamasına yol açardı. Bir de *colocolo, chonchon, candelilla* ve benzeri bir sürü yaratık vardı, Şili, özellikle de And Dağları'yla Cordillera de la Costa arası, kayıp ruhlar, iblisler, ecinniler ve cinlerle ilgili hikâyelerle doludur. Ama Amalfitano felsefe eğitimi sayesinde olmasa da (ne de olsa Schopenhauer hayaletlere inanıyordu ve Nietzsche'ye görünüp onu delirten de elbette bir hayaletti) materyalist eğilimleri yüzünden hiçbirine inanmazdı. Böylece diğer seçenekleri tamamen eleyene kadar, sesin bir hayalete ait olması ihtimalini bir tarafa bıraktı. Bu ihtimali tamamen göz ardı etmiyordu, son kertede ses, bir hayaletin sesi olabilirdi, kendisinin yaptığı, farklı bir açıklama aramaktı. Uzun uzun düşünüp kayıp bir ruhla karşı karşıya olabileceğine karar verdi. Hermosillo'daki medyumu, Madam Christina'yı

hatırladı. Azize olduğu söylenirdi. Babasını düşündü. Ses, Meksika İspanyolcasıyla konuştuğu için, babasına ait olması ihtimalini eledi, gerçi homofobik olması adama uyuyordu. Saklanması güç bir mutlulukla, kendi kendine nasıl bir belaya bulaştığını sordu. Öğleden sonra birkaç derse daha girdi ve yürüyerek eve döndü. Santa Teresa meydanından geçerken, belediyenin önünde protesto gösterisi yapan kadınlarla karşılaştı. Ellerindeki afişlerden birinde "Dokunulmazlıklar Kaldırılsın" yazıyordu. Bir diğerindeyse: "Yolsuzluğa Son." Bir grup polis, kadınları koloni mimarisine göre inşa edilmiş yapının kemerlerinin altından izliyordu. Hiçbiri eyalet polisi değildi, üzerlerinde Santa Teresa üniformaları vardı. Meydanı geçtiği sırada birinin kendisine seslendiğini duydu ve dönüp baktığında Profesör Perez ve Rosa'nın karşı kaldırımda olduklarını gördü. Onlara içecek bir şeyler ısmarlamayı teklif etti. Kafeye gidip oturduklarında, Profesör Perez ve Rosa, protesto gösterisinin kaybolan ve öldürülen kadınlarla ilgili yürütülen soruşturmanın şeffaflaştırılması amacıyla düzenlendiğini anlattı. Profesör Perez, Mexico City'den gelen üç feministin kendi evinde kaldıklarından ve o gece onlar onuruna bir yemek düzenlemeyi planladığından bahsetti. Gelmenizi isterim, dedi. Evet, dedi Rosa. Amalfitano itiraz etmedi. İçecekleri bittiğinde kızıyla Profesör Perez protesto gösterisine geri döndü ve Amalfitano yoluna devam etti.

Ama eve varamadan bir kere daha kendisine seslenildiğini duydu. Profesör Amalfitano, diye bağırıyordu biri. Dönüp baktığında kimseyi göremedi. Artık şehir merkezinde değildi. Madero Caddesi'nde yürüyordu, dört katlı binaların yerini çiftlik evleri ve 50'lerin Kaliforniya evlerinin taklidi olan yapılar almıştı, çoğu uzun zaman önce çürümeye başlamış, ev sahipleriyse şehrin, Amalfitano'nun yaşadığı bölgesine taşınmıştı. Bazı evler, aynı zamanda dondurma da satan araba tamirhanelerine dönüştürülmüştü, diğerleriyse ekmek veya giysi imal etmekte kullanılıyordu ama görünüşlerinde herhangi bir değişiklik yoktu. Birçoğunun üzerinde doktorların ve boşanma veya ceza avukatlarının tabelaları vardı. Bazı evlerde günübirlik oda kiralamak mümkündü, diğerleriyse düzgün bir iş

çıkarmak için hiçbir çaba harcamadan, iki üç dükkâna bölünmüştü, kiminde gazete ve dergi satılırken kimi de manav veya bakkal dükkânı olarak kullanılıyordu. Amalfitano yürümeye devam etmek üzereyken bir kere daha adını duydu. Bu sefer sesleneni gördü. Ses, kaldırıma park etmiş arabadan geliyordu. Başlangıçta kendisine seslenen genç adamı tanımadı. Öğrencilerden biri olduğunu sandı. Her kimse, güneş gözlüğü takmıştı ve siyah gömleğinin düğmeleri açıktı. Şarkıcıları veya Porto Ricolu jigoloları andıran yanık bir teni vardı. Binin profesör, sizi evinize bırakayım. Amalfitano yürümeyi tercih edeceğini söylemek üzereyken, genç adam kendini tanıttı. Ben Dekan Guerra'nın oğluyum, dedi genç adam, arabanın kapısını açıp arabaların vızır vızır aktığı sokağa adım atarken, iki yöne de bakmaya gerek duymamıştı. Tehlikeyi görmezden gelişi, Amalfitano'ya abartılı bir cüretkârlık gibi geldi. Arabanın etrafından dolanan genç adam Amalfitano'nun yanına gelince elini uzattı. Ben Marco Antonio Guerra, dedikten sonra, babasının ofisinde şampanya içtikleri zamanı ve Amalfitano'nun hoş geldin partisini hatırlattı. Benden korkmanıza gerek yok profesör, diyerek Amalfitano'yu şaşırttı. Genç Guerra, artık tam önünde duruyor, ilk tanıştıkları zamanki gibi gülümsüyordu. Özgüven dolu, alaycı bir gülümsemeydi, kibirli bir keskin nişancının gülümsemesi gibiydi. Kot pantolon ve kovboy çizmesi giymişti. Arabanın arka koltuğunda özel tasarım, inci grisi bir ceket ve bir sürü evrak vardı. Buradan geçiyordum, dedi Marco Antonio Guerra. İkisi birlikte Lindavista Mahallesi'ne doğru yola çıktılar ama gidecekleri yere varmadan Dekan'ın oğlu bir şeyler içme teklifinde bulundu. Amalfitano nazikçe teklifi reddetti. O zaman evinize gidip orada içelim, dedi Marco Antonio Guerra. Evimde ikram edebileceğim hiçbir şey yok, diye karşılık verdi Amalfitano. Öyleyse karar verilmiştir, dedi Marco Antonio Guerra ve ilk sapaktan döndü. Kısa süre sonra, şehir manzarası yerini Lindavista'nın batısındaki yeni evlere bıraktı. Çoğunun etrafı göz alabildiğine boştu, altyapı henüz tamamlanmadığı için bazı sokaklara asfalt dahi dökülmemişti. İnsanlar bu mahallelerin şehrin geleceği olduğunu söylüyor ama bana göre bu çöplüklerin hiçbir geleceği yok, dedi Marco Antonio Guerra. Etrafları dikenli tellerle çevrili depoların ve bir çift dev

hangarın karşısındaki futbol sahasının ortasından geçti. Depoların arkasında mahallenin pisliğini kuzeye taşıyan bir kanal veya dere vardı. Biraz daha ilerleyince, bir zamanlar Santa Teresa'yı Ures ve Hermosillo'ya bağlayan eski tren yoluyla karşılaştılar. Birkaç köpek arabanın peşinden koştu. Marco Antonio pencereyi açıp köpeklerin elini koklamasına ve yalamasına izin verdi. Sol taraflarında Ures'e giden otoban vardı. Santa Teresa'nın dışına yöneldiler. Amalfitano nereye gittiklerini sordu. Guerra'nın oğlu, meskal olarak bilinen, gerçek Meksika kaktüsü suyunun içilebileceği sınırlı sayıdaki yerlerden birine gitmekte olduklarını söyledi.

Mekânın adı Los Zancudos'tu, eni on metre, boyu otuz metre, dikdörtgen bir yapıydı ve odanın en uzak köşesinde, cuma ve cumartesileri Meksika halk müziği yapan ve *corrido* veya *ranchera* denilen grupların çıktığı ufak bir sahne vardı. Bar, en az on beş metre uzunluğundaydı. Tuvaletler dışarıdaydı ve avludan veya doğrudan barı tuvalete bağlayan galvanize edilmiş teneke tünelden geçerek onlara ulaşılabiliyordu. Mekânın içinde fazla müşteri yoktu. Marco Antonio Guerra'nın adıyla hitap ettiği bir garson onları selamladı ama kimse onları masalarına oturtmaya gelmedi. Işıkların çok azı yanıyordu. Los Suicidas adlı meskali tavsiye ederim, dedi Marco Antonio. Amalfitano nazikçe gülümsedi ve tavsiyenize uyacağım ama küçük olsun, dedi. Marco Antonio elini kaldırıp parmaklarını şıklattı. Piç kurusu sağır mı olmuş ne, dedi. Kalkıp bara gitti. Aradan biraz zaman geçti. Elinde iki bardak ve yarım şişe meskalle geri döndü. Deneyin, dedi. Bir yudum alan Amalfitano tadının hoş olduğuna karar verdi. Şişenin dibinde bir solucan olmalıydı, ama anlaşılan bu pislikler onu yemiş, dedi Marco Antonio. Amalfitano, Marco'nun sözleri kulağa şaka gibi geldiği için güldü. Ama sizi temin ederim ki bu gerçek bir Los Suicidas, için ve eğlenin, dedi Marco Antonio. Amalfitano ikinci yudumun ardından, elindekinin gerçekten olağanüstü bir içki olduğuna karar verdi. Artık bunu üretmiyorlar, dedi Marco Antonio, bu kahrolası ülkedeki pek çok şey gibi bunun da sonu geldi. Bir süre sonra bakışlarını Amalfitano'ya dikti. Sanırım biliyorsunuzdur profesör ama hepimiz cehenneme

gideceğiz, dedi. Amalfitano, gidişatın çok iyi olmadığını itiraf etmekle birlikte yanıtını detaylandırmadı. Her şey ellerimizin arasından kayıp gidiyor, dedi Marco Antonio Guerra. Politikacılar nasıl yönetmeleri gerektiğini bilmiyor. Orta sınıfın tamamı ABD'ye göçmek istiyor. Gittikçe artan sayıda insan, ikiz fabrikalarda çalışmak için kuzeye geliyor. Ben olsam ne yapardım biliyor musunuz? Hayır, dedi Amalfitano. Birkaçını yakardım. Neyin birkaçını, diye sordu Amalfitano. Fabrikaların. İlginç, dedi Amalfitano. Orduyu sokaklara salardım, sokaklara olmasa da otobanlara gönderir ve oradan şehre gelen pislikleri durdurmalarını sağlardım. Otoban kontrol noktaları mı, diye sordu Amalfitano. Kesinlikle. Başka bir çözüm düşünemiyorum. Başka çözümler olmalı, dedi Amalfitano. İnsanlar başkalarına ve kendilerine olan saygılarını kaybetti, dedi Marco Antonio Guerra. Amalfitano bara baktı. Üç garson, onların oturdukları masaya bakıp birbirleriyle fısıldaşıyordu. Artık gitmeliyiz, dedi Amalfitano. Marco Antonio Guerra garsonları fark edip belirsiz bir el hareketinin ardından bir kahkaha attı. Amalfitano onu kolundan tutup otoparka sürükledi. Artık gece olduğu için, girişteki tabelanın ışıkları yanıyordu, üzerinde uzun bacaklı bir sivrisinek resmi vardı. İçerdekilerin sizden hoşlandığını sanmıyorum, dedi Amalfitano. Endişelenmeyin profesör, silahlıyım, dedi Marco Antonio Guerra.

Amalfitano eve döner dönmez Marco Antonio Guerra'yla ilgili her şeyi unuttu ve belki de zannettiği kadar deli olmadığına ve duyduğu sesin kayıp bir ruha ait olmayabileceğine karar verdi. Telepatiyi düşündü. Telepatik yeteneklere sahip olan Mapucheleri veya Araucanoları düşündü. Okuduğu incecik bir kitabı hatırladı, Avrupa'da yaşadığı dönemde, yılların bilgeliğine sahip eski bir arkadaşının yolladığı, Lonko Kilapan tarafından yazılan kitap yüz sayfayı bile bulmuyordu ve 1978'de Santiago de Chile'de basılmıştı. Kilapan adlı adam, kitapta kendini şu unvanlarla takdim ediyordu: Irk tarihçisi, Şili Yerli Halk Konfederasyonu Başkanı ve Araucano Dili Akademisi Sekreteri. Kitabın adı, *O'Higgins Aslında Araucanyalıydı* ve alt başlığı *Araucanya Gizli Tarihinden Alınma On Yedi Delil*'di. Başlık

ve alt başlık arasında şu cümle yer alıyordu: Bu kitap, Araucanya Tarih Konseyi tarafından onaylanmıştır. Sonra önsöz vardı, şöyle bir şeydi: "Önsöz. Şili bağımsızlık savaşının kahramanlarının Araucanyalılarla kan bağı olduğunu ispatlamak zor, bunu gösteren deliller bulmaksa daha da zordur. Carrera Kardeşler'in, Mackenna, Freire ve Manuel Rodriguez'in damarlarında sadece İberyalı kanı akar. Ama Araucanya'nın baş döndürücü kudreti, Bernardo O'Higgins'in damarlarında akıyor. Bunu ispatlamak amacıyla sizlere on yedi delil sunuyoruz. Bernardo, kimi tarihçilerin acıyarak kimi tarihçilerinse saklamaya çalıştıkları bir tatmin duygusuyla tarif ettikleri gibi gayrimeşru bir çocuk değildi. Şili Valisi ve Peru Genel Valisi İrlandalı Ambrosio O'Higgins'in, Araucanya'nın önde gelen kabilelerinden birine mensup Araucanyalı bir kadından olan çocuğuydu. Evlilik, Admapu Yasaları'na uygun olarak geleneksel Gapitun Töreni'yle de (kız kaçırma töreni) resmileştirilmişti. Kahramanın biyografisi binlerce yıllık Araucanya sırrını, Bernardo'nun doğumunun 200. yılında ortaya çıkarıyor. Litrang*dan kâğıda dökülen bu kelimeler, ancak bir Epeutufe'nin sahip olabileceği bir sadakatle yazıldı." Saavedre Limanı Amiri Jose R. Pinchinual tarafından yazılan önsöz, böylece sona eriyordu.

Ne kadar garip, diye düşündü elindeki kitaba bakan Amalfitano. Garip, hem de çok garip. Örneğin yıldız işareti. *Litrang*: Araucanyalıların yazı yazmakta kullandıkları taş tabletler. Ama neden *litrang* kelimesi için dipnot konulmuş da *Admapu* veya *Epeutufe* için konulmamış? Saavedre Limanı Amiri, herkesin bu kelimelerin anlamını bileceğini mi varsaymış? Bir de O'Higgins'in piç olup olmadığını tartışan cümle vardı: *Bernardo, kimi tarihçilerin acıyarak kimi tarihçilerinse saklamaya çalıştıkları bir tatmin duygusuyla tarif ettikleri gibi, gayrimeşru bir çocuk değildi.* İşte size Şili'nin günbegün tarihi, özel, kapalı kapılar arkasındaki tarihi. Ülkenin kurucu atasına, piç olduğu için acımak. Ya da konu açıldığında hissedilen tatmin duygusunu saklayamamak. Amalfitano, Kilapa'nın kitabını ilk okuduğu zamanı hatırladı, kahkahalar atmıştı, sonra şimdiki okuyuşunu düşündü, yine gülüyordu ama kahkahalara karışan bir

hüzün de vardı. Ambrosio O'Higgins'in İrlandalı olması şaka gibiydi. Ambrosio O'Higgins'in Araucanyalı bir kadınla evlenmesi ama bunu *Admapu* Kanunları'na göre yapması ve hatta geleneksel *Gapitun* veya kız kaçırma törenini dahi uygulayacak kadar ciddiye alması, Amalfitano'ya göre ancak korkunç bir şaka olabilirdi ve olsa olsa şişko Ambrosio'nun yerli kadına yapacağı taciz, tecavüz ve diğer işkenceleri huzur içinde yapması anlamına geliyordu. Bunları okuduğumdan beri *tecavüz* kelimesi zihnimde belirip duruyor, diye düşündü Amalfitano. Ardından elinde kitapla koltuğunda uyuyakaldı. Belki bir rüya görmüştür. Kısa bir rüya. Belki rüyasında çocukluğunu gördü. Belki de görmedi.

Sonra uyanıp kendine ve kızına yiyecek bir şeyler hazırladı. Çalışma odasına döndüğünde aşırı yorgundu, derse hazırlanacak veya kayda değer bir şeyler okuyacak durumda olmadığı için, pes edip Kilapa'nın kitabına döndü. On yedi delil. Bir numaralı delilin başlığı, *Bernardo, Araucanya Bölgesi'nde Doğdu* idi. Şöyle yazıyordu: "Şili (1), adlı Yekmonçi (2), coğrafi ve politik anlamda, Antik Yunan gibiydi ve 35. paralelle 42. paralel arasındaki deltadaydı." Cümledeki imla hatalarını ve fazladan kullanılan virgülleri görmezden gelen Amalfitano, okumayı sürdürdü. İlk paragrafın en ilginç yanı, askeri doğasıydı. Çeneye indirilen bir yumrukla veya bütün askerlerin düşmanın üzerine sürüldüğü bir saldırı hamlesiyle başladığı söylenebilirdi. 2 numaralı dipnot, Yekmonçi'nin bölge anlamına geldiğini netleştiriyordu. 1 numaralı nottaysa Şili'nin Yunanca kökenli bir kelime olduğu ve "uzaktaki kabile" anlamına geldiği söyleniyordu. Ardından Şili adlı Yekmonçi'nin coğrafi tarifi vardı: "Arjantin'in batısındaki Maullis Nehri'nden Chiligüe'ye uzanan topraklardı. Diğerlerine hükmeden ve Şehirlerin Anası denilen başkent, yani Şili, Butaleufu ve El Tolten nehirleri arasında yer alıyordu. Antik Yunan'da olduğu gibi Şili'de de başkent, akraba toplumlar ve Küga Chiliches'e boyun eğen müttefikler tarafından çevrelenmişti. (Chiliches: Şilili/Küga: Kabile; yani Küga Chiliches, Şili Kabilesi anlamına geliyordu.) Küga Chiliches geri kalan kabilelere bilimi, sanatları, sporları ve özellikle de savaş sanatını öğretti."

İlerleyen sayfalarda Kilapa'nın şöyle bir itirafı vardı: "1947'de," Amalfitano bunu bir dizgi hatası olduğundan ve bahsi geçen yılın aslında 1974 olduğundan şüphelendi, "Kurillanka'nın mezarını açtım. Geriye sadece Katankura, Metave, kara taştan yapılma birkaç süs, örneğin Kurillanka'nın ruhunun Antik Yunan'da Şaron olarak anılan Zenpilkawe'ye ödeme yapmak için kullanacağı obsidyen ok ucu, kalmıştı. Şili inancına göre Zenpilkawe, ruhları alıp ait oldukları yere, denizin ötesindeki uzak bir adaya götürür. Bulduğum parçalar, Temuco Müzesi, Villa Alegre'deki Abate Molina Müzesi ve Santiago'daki Araucanya Müzesi arasında paylaştırıldı." Villa Alegre'den bahsetmek, Kilapan'ı garip bir dipnot eklemeye zorlamıştı: "Eskiden Warakulen olarak bilinen Villa Alegre'de Juan İgnacio Molina'nın kalıntıları yer alır, Molina öldüğünde, kalıntıları İtalya'dan doğduğu şehir olan Villa Alegre'ye getirilmiştir. Kendisi Bologna Üniversitesi'nde profesördü, heykeli, İtalya'nın Seçkin Çocukları Anıt Mezarı'nın girişinde, Kopernik ve Galile'nin heykellerinin arasında yer alır. Molina'ya göre Yunanlılar ve Araucanyalılar arasında bir akrabalık olduğu tartışılmazdır." Bahsi geçen Molina, doğa araştırmacısı bir Cizvit'ti, 1740'tan 1829'a kadar yaşamıştı.

Amalfitano, Los Zancudos olayından kısa süre sonra, Dekan Guerra'nın oğlunu tekrar gördü. Sinekkaydı tıraş olup Calvin Klein marka parfüm sürünmüş delikanlı bu sefer kovboy gibi giyinmişti. Kokuya rağmen gerçek bir kovboy gibi görünmek için tek eksiği, şapkaydı. Günün geç saatleriydi, Amalfitano üniversitenin anlamsız ölçüde uzun ve tenha koridorunda yürürken, Marco Antonio Guerra kötü bir şaka yapıp ona saldıracakmış gibi karanlığın içinden fırladı. Amalfitano yerinden sıçradı ve içgüdüsel olarak saldırgana bir yumruk indirdi. Benim, Marco Antonio, dedi Dekan'ın oğlu, yediği ikinci yumruğun ardından. O zaman Amalfitano onu tanıyıp sakinleşti ve koridorun sonundaki dikdörtgen ışık hüzmesine doğru ilerlediler. Marco Antonio hiç durmadan konuşuyordu, koridorun, komadaki insanların veya tıbbi olarak ölmüş kişilerin hikâyelerindeki, sonunda ışık olan karanlık tüneli anımsattığını söyledi. Bu insanlar bazen ölmüş yakınlarını gördüklerine, o kişi-

lerin ellerini tutup onları geri dönmeye ikna ettiğine ve daha diğer tarafa geçme zamanlarının gelmediğini söylediğine yemin ederlerdi. Ne düşünüyorsunuz profesör? Ölümün eşiğinden dönen insanlar bu zırvaları uyduruyor mu yoksa hepsi gerçek mi? Gördükleri bir rüya mı yoksa böyle bir şeyin imkânı var mı? Bilmiyorum, diye kestirip attı hâlâ şaşkınlığı üzerinden atamamış olan Amalfitano, üstelik son karşılaşmalarında yaşananları tekrarlayacak havada değildi. Öyle olsun, dedi Marco Antonio Guerra ve devam etti, benim ne düşündüğümü bilmek isterseniz hemen söyleyeyim, hiçbirine inanmıyorum. İnsanlar görmek istediklerini görür ve insanların görmek istediklerinin gerçeklerle hiçbir ilgisi yoktur. İnsanlar son nefeslerinde bile korkaktır. Aramızda kalsın ama genelleme yapmak gerekirse, insan denilen şey fareden farksız.

Amalfitano, aniden önüne fırlayan ve ölümden sonra yaşam sohbetiyle başını ağrıtan Marco Antonio Guerra'dan olabildiğince çabuk kurtulmak istese de sesini çıkarmadan genç adamı takip etmek zorunda kaldı çünkü Dekan'ın oğlu onu Santa Teresa Üniversitesi Rektörü Dr. Pablo Negrete'nin evinde verilecek akşam yemeğine götürmeye gelmişti. Bu yüzden yeniden Marco Antonio'nun arabasına bindi, birlikte profesörün evine gittiler, ardından Marco Antonio beklenmedik bir çekingenlik sergileyerek adamı dışarıda beklemeyi tercih etti, Amalfitano yıkanıp üstünü değiştirirken ve tabii ki yemeğe davetli olan kızı da aynısını yaparken, veya aslında nasıl isterse öyle giyinebileceği için hiçbir şey yapmazken, Marco Antonio, Lindavista Mahallesi hırsızlarla doluymuş gibi arabasının başında bekledi. Ne isterse giyebilecek olan kızının aksine Amalfitano'nun, Dr. Negrete'nin evindeki davete en azından ceket ve kravatla katılması zorunluydu. Sonunda akşam yemeğinin endişelenecek bir şey olmadığı ortaya çıktı. Dr. Negrete, Amalfitano'yla tanışmak istemiş ve ilk görüşmelerini idari binadaki ofisinde değil, evinin rahat ortamında yapmanın daha hoş olacağını varsaymıştı. Veya kendisine böyle yapması öğütlenmiş ve o da uygun görmüştü. İki katlı evin bahçesi Meksika'nın her tarafından getirtilmiş bitkilerle doluydu ve küçük grupların ağırlanabileceği hoş bir çardağı bile

vardı. Dr. Negrete çok konuşmayan ve içine kapalı biriydi, sohbeti yönlendirmekten değil de başkalarının konuşmalarını dinlemekten zevk aldığı anlaşılıyordu. Amalfitano'ya Barselona'yla ilgili sorular sordu, gençliğinde Prag'daki bir konferansa katıldığından, Santa Teresa Üniversitesi'nin eski profesörlerinden birinin artık Kaliforniya Üniversitesi'nde ders verdiğinden bahsetti ve gecenin geri kalanında sustu. Rektörden çok daha becerikli olan eşi, Amalfitano'ya ve özellikle Rosa'ya karşı çok nazikti, görünüşünden hiçbir zaman çok güzel biri olmadığı anlaşılan kadın, Rosa'ya yıllardır Phoenix'te yaşayan Clara adlı en küçük kızına benzediğini söyledi. Amalfitano yemek sırasında bir ara, rektör ve eşi arasındaki bakışmaya şahit oldu. Kadının gözlerinde nefret dolu ışıltılar vardı. O bakışın hemen ardından Rektör'ün yüzünde korku dolu bir ifade belirip kayboldu. Bir kelebeğin kanat çırpışı kadar belirsiz olsa da Amalfitano'nun gözünden kaçmadı ve bir an için (kelebeğin ikinci kanat çırpışı) Rektör'ün korkusu neredeyse onunkine dokunacaktı. Ama hemen toparlandı, etrafa bakındı, diğer misafirlerden hiçbiri Rektör'ün üzerinde dolaşan ve insanın zihninde alarm çanları çalmasına yol açan gölgeyi fark etmemişti.

Amalfitano yanılıyordu. Genç Marco Antonio Guerra durumun farkındaydı. Ayrıca Amalfitano'nun farkında olduğunun da farkındaydı. Hayat ne kadar değersiz, diye fısıldadı Amalfitano'nun kulağına, bahçeye çıktıklarında. Rosa, Rektör'ün eşiyle Profesör Perez'in yanına oturmuştu. Rektör çardaktaki sallanan koltuğa geçmişti. Dekan Guerra ve iki felsefe profesörü, Rektör'ün eşinin yakınındaki koltuklara yerleşmişlerdi. Üçüncü bir profesör, Amalfitano ve Marco Antonio Guerra'nın yanında ayakta duruyordu. Hizmetçilerden biri, yaşlı denebilecek bir kadın, bardaklarla dolu devasa tepsiyi mermer masaya bıraktı. Amalfitano kadına yardım etmeyi düşündüyse de saygısızlık olarak görülebileceğine kanaat getirip olduğu yerde kalmayı tercih etti. Yaşlı kadın geri geldiğinde, tepsiye hassas bir dengeyle dizilmiş olan yediden fazla şişe taşıyordu, Amalfitano kendine engel olamadı ve kadına yardım etmek üzere harekete geçti. Kadın kendisine doğru gelen adamı görünce şaşırdı,

gözleri kocaman açıldı ve tepsi, yaşlı kadının ellerinden kaymaya başladı. Amalfitano, profesörlerden birinin eşinin attığı anlamsız çığlığı duydu ve tam o anda, tepsi düşerken, genç Guerra'nın gölgesi gözüne ilişti, genç adam tepsiyi yakaladı. Boşver Chachita, dediğini duydu, Rektör'ün eşinin. Ardından genç Guerra'nın şişeleri masaya yerleştirdikten hemen sonra, Dona Clara'ya içki dolabında hiç Los Suicidas bulundurup bulundurmadığını sorduğunu duydu. Ve Dekan Guerra'nın şöyle dediğini duydu: Oğlumu ve budalalıklarını dikkate almayın lütfen. Ve Rosa'nın şöyle dediğini duydu: Los Suicidas ne hoş bir isim. Ve profesörün eşinin şöyle dediğini duydu: Gerçekten sıra dışı. Ve Profesör Perez'i duydu: Kalbim duracak gibi oldu, hizmetçinin şişeleri düşüreceğini sandım. Ve sonra felsefe profesörlerinden birinin konuyu değiştirmek için *Norteño* müziğinden bahsettiğini duydu. Ve Dekan Guerra'nın, *Norteño* gruplarıyla ülkenin diğer yerlerindeki gruplar arasındaki farkın, *Norteño* gruplarının her zaman akordeon ve gitardan meydana gelmesi olduğunu söylediğini duydu, onlara *bajo sexto* yani on iki telli gitar, bazen *de brinco* eşlik ederdi. Aynı felsefe profesörünün, *brinco*'nun ne olduğunu sorduğunu duydu. Dekan, *brinco*'nun vurmalı çalgılar olduğunu söyledi ve rock gruplarındaki bateri örneğini verdi, *Norteño* müziğinde kullanılan uygun *brinco*'nun, içi boş tahtadan yapılma bir *redova* olduğunu ve bazen de bir çift sopa kullanıldığını ekledi. Amalfitano, Rektör Negrete'nin haklısınız dediğini duydu. Ardından kendisine sunulan bir kadeh viskiyi kabul etti ve viski bardağını eline tutuşturan kişiye bakmak için başını çevirdiğinde, genç Guerra'nın ay ışığında bembeyaz görünen yüzüyle karşılaştı. İki numaralı delil, Amalfitano'ya göre tüm deliller arasında en ilginç olanıydı ve *Araucanyalı Bir Kadının Oğluydu* başlığını taşıyordu. Paragraf şöyle başlıyordu: "Araucanyalılar, İspanyollar'ın gelişinin ardından Santiago'yla iletişim kurmak için iki yöntem geliştirdi: Telepati ve adkintuwe (55). Bunun üzerine, saygın telepatik yetenekleri sayesinde Lautaro (56), daha çocukken annesiyle birlikte kuzeye götürülüp İspanyolların hizmetine sokuldu. Lautaro bu şekilde İspanyolları yenme mücadelesine katkıda bulundu. Telepatlar öldürülebildiği ve iletişimin kesilmesi riski ortaya çıktığı için, sonradan

adkintuwe yaratıldı. Ancak Araucanyalıların, Concepcion şehrinde olup biten her şeyi bilmelerine şaşıran İspanyollar, 1700'lerden sonra, dalların hareket ettirilmesi yoluyla mesajların iletildiği bu yöntemin varlığını keşfetti. Adkintuwe'nin varlığını keşfettiler keşfetmesine ama şifresini çözmeyi başaramadılar. Araucanyalıların telepati yeteneğine sahip olduğundan hiçbir zaman şüphelenmediler, bunun yerine onların şeytanla işbirliği yaptıklarına ve Santiago'da olup bitenleri onlara şeytanın bildirdiğine inandılar. Başkentten yayılan üç adkintuwe hattı vardı: Biri And Dağları'ndan, diğeri kıyıdan, üçüncüsüyse vadiden geçerdi. Mağara adamı dil bilmezdi, hayvanlar ve bitkiler gibi, beyin dalgalarıyla iletişim kurardı. İnsanlar ne zaman ki iletişim kurmak için sesleri, hareketleri ve el işaretlerini kullanmaya başladılar, o zaman telepati yeteneklerini kaybettiler ve doğadan kopup şehirlerde yaşamaya başladıklarında, bu yeteneğin kaybolması süreci daha da hızlandı. Araucanyalıların iki tür yazısı vardı, ip düğümleme olarak bilinen prom (57) ve adentunemul (58) olarak bilinen üçgen yazı; ama birbirleriyle farklı yollardan da iletişim kurmaktan hiçbir zaman vazgeçmediler, tam aksine akrabaları Amerika'nın her tarafına ve hatta Pasifik adalarına yayılmış olan bazı Kügalar iletişim konusunda öylesine ustalaştılar ki hiçbir düşman onları hazırlıksız yakalayamıyordu. Telepati sayesinde Hindistan'ın kuzeyine yerleşen ilk Şilili göçmenlerle sürekli temas halindeydiler, orada onlara Ari adı verildi, sonra bugün Almanya olarak bilinen bölgeye yönelip Akdeniz'e kadar indiler. Oradan Hindistan'a giden geleneksel yolu kullanıp yeniden Pasifik Okyanusu'nun ötesine ulaştılar." Bu cümlenin hemen ardından Kilapan başka bir konuya atlıyordu: "Killenkusi, Machi (59) rahibesiydi. Kızı Kinturay, onun yerini almak veya casus olmak arasında seçim yapmak zorundaydı; kız ikinci seçeneği seçti ve İrlandalı'ya âşık oldu. Böylece Lautaroları ve melez bir ırk olan Alejoları andıran, İspanyolların arasına rahatlıkla karışabilecek bir çocuk doğurmayı umuyordu, çocuk İspanyollar arasında büyüyecek ve bir gün işgalcileri Maule Nehri'nin ötesine püskürtecek bir ordunun başına geçecekti çünkü Admapu Kanunları, Araucanyalıların Yekmonçi sınırları dışında savaşmalarını yasaklıyordu. Genç kadının hayalleri gerçek oldu, 1977

baharında (60) Palpal şehrinde bir çocuk dünyaya getirdi, doğum ayakta gerçekleşti, normal bir doğumdan çok daha acı vericiydi ama kadın bu acıya katlandı çünkü geleneklere göre, zayıf anneden güçlü çocuk doğmazdı. Oğlan doğdu ve Şili'nin kurtarıcısı oldu."

Dipnotlara bakıldığında, Kilapan'ın hafiften uçmuş olduğu açıkça anlaşılıyordu. 55 numaralı, *Adkintuwe*'yle ilgili dipnot şöyleydi: "Uzun yılların ardından, İspanyollar bu yöntemin varlığını keşfetti ama asla çözemedi." Sonraki not: "*Lautaro*: Yumuşak ses (Yunanca *Taros* kelimesinden geliyor.)" 57: "*Prom* kökeni, tanrılardan yazıyı çalıp insanlara veren titana, Prometheus'a dayanır." 58: "*Adentunemul*, üçgenlerden oluşan gizli yazı." 59: "*Machi*: Kâhin. Yunanca kutsal anlamına gelen *mantis* kelimesinden geliyor." 60: "*Bahar*: Admapu Yasası çocukların yazın, bütün meyveler olgunlaştığında rahme düşmesi gerektiğini söylerdi. Böylece bebek bir sonraki baharda, toprak uyanıp gücüne kavuşurken, bütün hayvanlarla aynı dönemde doğardı."

Bunlardan çıkarılabilecek sonuçlar şöyleydi: 1. Araucanyalıların tamamı veya çoğu telepattı. 2. Araucan dili Homeros'un diliyle akrabaydı. 3. Araucanyalılar dünyayı dolaşmış ve özellikle Hindistan'a, bugün Almanya'nın yer aldığı topraklara ve Akdeniz'e gitmişti. 4. Araucanyalılar inanılmaz denizcilerdi. 5. Araucanyalılar'ın iki tür yazısı vardı, birinde düğümler diğerinde üçgenler kullanılıyordu ama üçgenlerin kullanıldığı daha gizliydi. 6. Kilapan'ın *adkintuwe* olarak adlandırdığı iletişim yönteminin gerçek doğası pek açık değildi. (Ve İspanyollar tarafından varlığı keşfedilmiş ama şifresi çözülememişti.) Belki stratejik yerlere, örneğin tepelerin zirvesine bırakılan ağaç dalları aracılığıyla mesajların iletilmesiydi. Kızılderililer'in duman işaretlerine benzeyen bir yöntem olabilir miydi? 7. Yukarıdakilerin aksine, telepati aracılığıyla sağlanan iletişim hiçbir zaman tespit edilmemiş ama İspanyollar geri kalan herkesle beraber telepatları da öldürdükleri için, bir süre sonra ortadan kalkmıştı. 8. Şili'deki Araucanyalılar telepati sayesinde, dünyanın dört bir tarafına yayılan, kalabalık Hindistan veya yeşil Almanya'ya giden göçmen Şilililerle,

sürekli temas halindeydi. 9. Buradan, Bernardo O'Higgins'in de telepat olduğu çıkarsamasına ulaşılabilir miydi? Yazarın kendisinin, yani Lonko Kilapan'ın, telepat olduğu sonucuna varmak mümkün müydü? Evet, mümkündü.

Ayrıca başka sonuçlara varılabilir (ya da hiç çaba harcamaksızın bazı detaylar görülebilir), diye düşünen Amalfitano, Dieste'nin karanlık arka bahçede asılı olan kitabını izledi. Örneğin kitabın yayımlandığı yılın 1978 olduğunu görebilirdiniz – askeri dikta dönemi, yalnızlık ve korku dolu bir dönem. Görünüşünden kızılderili olduğu anlaşılan bir beyefendinin, San Francisco Sokağı 454 numaradaki prestijli Üniversite Yayımları'nın kapısından içeri adım atışını görebilirdiniz. O küçücük kitabın, ırk tarihçisi, Şili Yerli Halkları Konfederasyonu Başkanı ve aynı zamanda Araucano Dili Akademisi Sekreteri Kilapan'a kaça patladığını görebilirdiniz. O kadar pahalıdır ki Bay Kilapan rakamı aşağı çekmek için elinden geleni yapar, yayınevinin sahibi zaten ellerinde fazla iş olmadığından Bay Kilapan'a indirim yapabilir, özellikle de yazar, tamamlanmış ve elden geçirilmiş iki kitabı daha olduğuna yemin ettiği (*Araucanya Efsaneleri ve Yunan Efsaneleri* ile *Amerika Halklarının Kökenleri ve Araucanyalılar, Süryaniler, Almanlar ve Yunanlılar Arasındaki Kan Bağı*) ve tekrar tekrar diğer kitapları da orada bastıracağını söylediği için ikna eder onları, çünkü beyler, der, Üniversite Yayımları tarafından basılan bir kitabın seçkinliği ilk bakışta ayırt edilir, bunlar saygın kitaplardır ve işte bu son sözler, yayınevinin ve matbaanın sahibini ikna edip istediği azıcık indirime kavuşmasını sağlar. *Seçkin* kelimesi. *Saygın* kelimesi. Ah, ah, ah dedi Amalfitano, astım krizine tutulmuş gibi güçlükle nefes alırken. Ah, Şili.

Elbette farklı senaryoları göz önüne getirmek veya aynı hüzünlü resmi farklı açılardan görmek mümkün. Kitap, nasıl çeneye indirilen bir yumrukla başlıyorsa ("Şili (1) adlı Yekmonçi (2), coğrafi ve politik anlamda, Antik Yunan gibiydi") aktif okuyucu da –Cortazar'ın hayalini kurduğu okuyucu– okumasına, yazarın testislerine bir tekme

indirip daha ilk cümleden onu işe yaramaz biri, gizli servisteki albaylardan birinin uşağı veya kendini entelektüel zanneden generallerden biri olarak etiketleyerek başlayabilirdi – ki bahsi geçen yerin Şili olduğu düşünülecek olursa bu hiç garip bir durum olmazdı, aslında tam aksi daha garip olurdu. Şili'de ordu mensupları yazarlar gibi, yazarlarsa, ezilmemek için, ordu mensupları gibi davranır ve politikacılar (sağcısı solcusu) hem yazar hem ordu mensubu gibi hareket eder, diplomatlar miskin çocuklara, doktorlar ve avukatlar hırsızlara benzer. Ama konunun geneline bakılacak olursa, Kilapan'ın kitabı yazan kişi olmaması da mümkündü. Ve Kilapan kitabı yazmamışsa, Kilapan'ın var olmaması, başka kelimelerle ifade edecek olursak, Şili Yerlileri Konfederasyonu Başkanı diye birinin, başka birçok nedenin yanı sıra belki de Yerli Konfederasyonu diye bir şey olmadığı için, var olmaması mümkündü ve hatta Araucano Dili Akademisi Sekreteri diye biri de yoktu çünkü belki de Araucano Dili Akademisi diye bir yer hiç var olmamıştı. Hepsi sahteydi. Hiçbiri yoktu. Bu açıdan bakıldığında Kilapan, rahatlıkla Pinochet'nin takma adlarından biri olabilirdi. Kitap belki de Pinochet'nin uykusuz gecelerde veya kendini üretken hissettiği sabahlarda, saat altıda veya beş buçukta uyanıp duş aldıktan sonra, uluslararası durumu gözden geçirmek veya Şili'nin yurt dışındaki olumsuz ünü üzerine düşünmek amacıyla kendini kütüphaneye kapadığında aldığı notlardan oluşuyordur, diye düşündü Amalfitano, başını Dieste'nin pencerenin diğer tarafında sallanan kitabına uyacak şekilde hafif hafif sallarken. Ama bunları düşünüp heyecana kapılmaya gerek yoktu. Kilapan'ın dili Pinochet'ye kesinlikle uysa da Aylwin veya Lagos'unkine de uyuyordu. Kilapan'ın söylemi, Frei'ye ve hatta sağcı neo-faşistlerden herhangi birine de ait olabilirdi. Lonko Kilapan'ın söylemi, Şili'deki bütün söylemleri kapsamakla kalmıyor, sağcılardan komünistlere, liberallerden hayatta kalan eski MIR'cılara[15] kadar bütün politik bakış açılarını da içeriyordu. Kilapan'ın dili, Şili'de konuşulan ve yazılan üst düzey İspanyolca'ydı, tonlamalarında sadece Abathe Molina'nın koca burnuna değil Lynch'in kasaplığına, Batık

15 (Movimente de Izquierda Revolucionario) Şilili Devrimci Sol Hareket Partisi. (yay. n.)

Esmeralda'ya, Atacama Çölü'ne, Guggenheim Kardeşliğine, sosyalist politikacıların cuntanın ekonomi politikasına düzdükleri övgülere, kabaklı böreklerin satıldığı köşelere, haşlanmış mısıra, *mote con hue sillo*'ya[16] Berlin duvarının hayaletine, aile içi şiddete, iyi kalpli fahişelere ve ucuz evlere rastlamak mümkündü, bir de Şili'de kin gütmek olarak adlandırılan Amalfitano'nunsa delilik dediği şeye...

Ama onun asıl aradığı bir isimdi. O'Higgins'in telepat annesinin adı. Kilapan'a göre kadın, Killenkusi ve Waramanke Treulen'in kızı Kinturay Treulen'di. Resmi tarihe göreyse İsabel Riquelme. O noktadan sonra Amalfitano, Dieste'nin kitabının karanlıkta hafif hafif sallanışını izlemekten vazgeçti ve oturup kendi annesinin adını düşündü: Dona Eugenia Riquelme (tam adıyla Dona Filia Maria Eugenia Riquelme Grana). Elinde olmadan şaşırdı. Birkaç saniye boyunca tüyleri diken diken oldu. Kahkaha atmaya çalıştı ama atamadı.

Sizi anlıyorum, dedi Marco Antonio Guerra, adama. Daha doğrusu, yanılmıyorsam sizi anlıyorum. Sizi anladığımı sanıyorum. Siz bana benziyorsunuz, ben size. Mutsuzuz. Etrafımızı saran hava bizi boğuyor. Her şey normalmiş gibi davranıyoruz ama değil. Bizim neyimiz var böyle? Patlamak üzereyiz. Siz kendi yöntemlerinizle akıl sağlığınızı koruyorsunuz, ben birilerini öldüresiye dövüyor veya ölümüne dayak yiyorum. Ama karıştığım kavgalar, sıradan kavgalar değil, kahrolası kıyamet muharebeleri. Size bir sır vereceğim. Bazı geceler, sizin hayal bile edemeyeceğiniz barlara gidiyorum. İbneymiş gibi davranıyorum. Ama sıradan bir ibne gibi değil, yumuşak, alaycı Sonora'nın pisliğinin içinde papatya gibi görünen bir ibne. Elbette arasanız vücudumda tek bir eşcinsel kemik bile bulamazsınız, anamın ölüsü üzerine yemin ederim, ama öyleymiş gibi davranıyorum. Herkesi küçük gören zengin kibirli bir ibne gibi. O zaman, kaçınılmaz olan gerçekleşiyor. Akbabalardan bir iki tanesi benden dışarı çıkmamı istiyor. Sonra birbirimizin canına

16 Alkolsüz ve serinletici bir Şili içeceği. (yay. n.)

okuyoruz. Ne olacağını biliyor ve umursamıyorum. Bazen, özellikle silahımın yanımda olduğu zamanlar ben onların canına okuyorum. Diğer zamanlarsa dayak yiyorum ama umurumda bile olmuyor. Rahatlamaya ihtiyacım var. Bazen arkadaşlarım, sahip olduğum birkaç arkadaş, çoğu artık avukat olan benim yaşımdaki gençler, bana dikkatli olmamı öğütlüyorlar ama ben saatli bir bombayım, mazoşistim. Aralarından biri, bir zamanlar çok yakın olduğum bir arkadaşım, ancak benim gibi birinin yaptıklarımı yapıp paçayı sıyırabileceğini söyledi çünkü babam her seferinde beni kurtarırmış. Ona babamın babam olmasının tesadüften başka bir şey olmadığını söyledim. Bugüne dek ondan hiçbir şey istemedim. Doğrusunu söylemek gerekirse, aslında arkadaşım falan da yok. Arkadaş istemiyorum. En azından Meksikalı arkadaşlara sahip olmamayı tercih ederim. Meksikalılar içten içe çürümüştür, bunu biliyor muydunuz? Hem de her biri, kimse çürümeden kaçamaz. Ne cumhurbaşkanı ne de Güzel Gözlü Marcos denilen şaklaban. Ben Marcos olsaydım ne yapardım biliyor musunuz? Bütün ordumu toplayıp Chiapas'taki güçlü askeri karargâhlardan birine saldırırdım, hangi şehir olduğu önemli değil. Zavallı yerlilerimi orada kurban ederdim. Sonra da gidip Miami'de yaşardım. Ne tür müzikten hoşlanıyorsunuz, diye sordu Amalfitano. Klasik müzikten profesör, Vivaldi'den, Cimarosa'dan, Bach'tan. Ne tür kitaplar okuyorsunuz? Eskiden her şeyi okurdum profesör, sürekli kitap okurdum. Artık sadece şiir okuyorum. Hastalığın bulaşmadığı, oyunun parçası olmayan tek şey şiir. Söylediklerimi anlayabiliyor musunuz bilmiyorum, profesör. Açık açık söyleyeceğim, sadece şiir. Hepsi olmasa da bir kısmı bizler için iyi, bokluğun parçası olmayan tek şey, o.

Genç Guerra'nın yeniden düz, saldırganlıktan uzak bir tınıya kavuşan sesi şöyle devam etti: Georg Trakl, en sevdiğim şairlerden biridir.

Trakl'ın bahsi, Amalfitano'nun Barselona'da yaşadığı dönemde oturduğu evin yakınlarındaki eczaneyi hatırlamasına neden oldu, Rosa için ilaç gerektiğinde oraya giderdi. Çalışanlardan biri genç bir eczacıydı, ergenlik çağından yeni çıkmıştı, aşırı zayıftı ve göz-

lük camları şişe dibi gibi kalındı. Eczanenin yirmi dört saat açık olduğu gecelerde, gece boyunca kasanın dibine oturup kitap okurdu. Bir gece, oğlan rafları kontrol ederken, Amalfitano sohbet olsun diye ne tür kitaplardan hoşlandığını ve okuduğu romanın ne olduğunu sordu. Eczacı, dönüp ona bakmadan, *Dönüşüm*, *Bartleby*, *Noel Şarkısı* ve *Yalnız Yürek* gibi romanlardan hoşlandığını söyledi. Ardından, Capote'nin *Tiffany'de Kahvaltı* kitabını okumakta olduğunu ekledi. *Yalnız Yürek* ve *Noel Şarkısı*'nın roman değil hikâye oldukları bir tarafa bırakılacak olursa, saydığı başlıklar, başka bir hayatta Trakl olabilecek ve hatta belki bu hayatında da, Avusturyalı benzeri gibi, çaresizce şiirler yazan kitapsever genç eczacının zevkini ortaya koyuyordu. Daha az bilinen yapıtları, meşhur olanlara tercih ettiği açıktı. *Dava*'yı değil *Dönüşüm*'ü, *Moby Dick*'i değil *Bartleby*'yi, *Bouvard* ve *Pecuchet*'yi değil *Yalnız Yürek*'i ve *İki Şehrin Hikâyesi*'ni değil *Noel Şarkısı*'nı seçmişti. Ne üzücü bir ikilem, diye düşündü Amalfitano. Kitapsever eczacılar bile, bilinmeze uzanan yollar sunan muhteşem kitaplara el atmaya korkuyor. Büyük ustaların antrenman niyetine yazdığı kitapları tercih ediyorlar ya da daha kötüsü, büyük ustaların ustalığını görmek isteseler de bunun için çaba harcamaya hevesleri yok, gerçek mücadeleden, ustanın hepimizi korkutan mücadelesinden kaçıyorlar, oysa büyük yazarlar, ölümcül yaralar almaya ve kan kaybetmeye aldırmaksızın, bizleri korkutan canavarlarla savaşmayı sürdürüyor.

Genç Guerra'nın şatafatlı kelimeleri profesörün beyninde uzun süre yankılandı ve belki onların da etkisiyle, Amalfitano o gece rüyasında yirminci yüzyılın son komünist filozofunu gördü. Adam, pembe mermerden bir avludaydı. Rusça konuşuyordu. Daha doğrusu avlunun ortasındaki krateri andıran kırmızı İtalyan çinili bölüme doğru salınarak ilerlerken Rusça şarkı söylüyordu. Son komünist filozof koyu renk takım elbise giymiş, gök mavisi kravat takmıştı. Saçları kırlaşmıştı. Her an yere devrilecekmiş gibi görünse de mucizevî bir şekilde ayakta durmayı sürdürüyordu. Söylediği şarkı monoton değildi, araya bazen İngilizce bazen de Fransızca kelimeler karışıyordu – başka şarkıların, aşk şarkılarının ve tangoların sözleri, sarhoşluğu veya aşkı öven melodiler gibi. Yine de bu kopmalar kısa

ve bütünden bağımsızdı, adam her seferinde, Rusça söylediği özgün melodiye geri dönüyordu, insan rüyalarda, çoğunlukla, aynı kutsal kitaplarda olduğu gibi, bütün dilleri konuşma yeteneğine sahiptir ama Amalfitano adamın söylediği şarkının sözlerini bir türlü anlayamıyor, sadece kelimelerdeki hüznü hissediyordu, Volga üzerinde gidip gelen gemilerde çalışanların hikâyesi veya onlara yakılan bir ağıttı, bütün gece yelken açıp ay ışığında hüzünlü kaderlerine doğru yol alan bu adamlar, doğuma ve ölüme mahkûm edilmişlerdi. Son komünist filozof en nihayetinde kratere ulaştığında, Amalfitano büyük bir şaşkınlıkla onun Boris Yeltsin'den başkası olmadığını görüyordu. Son komünist filozof bu muydu? Böyle saçma sapan rüyalar gördüğüme göre, delirdiğimden şüphe edilebilir mi? Yine de rüya Amalfitano'nun ruhuna huzur vermişti. Kâbus değildi. İyi olduğunu, üzerinden büyük bir yük kalktığını hissetmişti. Derken Boris Yeltsin, meraklı bakışlarını Amalfitano'ya çeviriyordu, sanki o Amalfitano'nun değil de Amalfitano onun rüyasını işgal etmişti. Yeltsin şöyle diyordu: Söyleyeceklerimi iyi dinle yoldaş. Sana insan denilen masanın üçüncü ayağının ne olduğunu söyleyeceğim. Sen de beni rahat bırakacaksın. Yaşam, talep ve arzdan ibarettir veya arz ve taleptir, her şey bundan ibarettir ama böyle yaşanmaz. Masanın devrilmemek, tarihin çöplüğüne, yani boşluğun çöplüğüne düşmemek için üçüncü bir ayağa ihtiyacı vardır. Bu söylediklerimi aklına kazı. Denklem şöyle: Arz+talep+sihir. Sihir nedir? Sihir maceradır ve cinselliktir ve Dionisosçu bir eğlenme ve oyun oynama becerisidir. Yeltsin, bu sözlerin ardından kratere oturdu ve Amalfitano'ya parmaksız ellerini gösterip çocukluğundan, Ural Dağları'ndan, Sibirya'dan ve karlar arasında dolaşan beyaz kaplandan bahsetti. Ardından ceketinin cebinden bir şişe votka çıkardı ve dedi ki:

"Bence bir tek atma zamanı geldi."

Ve içkisini içip zavallı Şilili profesöre avcılara özgü zalim bir bakış fırlattıktan sonra yeniden şarkısına başladı, artık daha da yüksek sesle söylüyordu. Ve sonra üstünde oturduğu kan kırmızı krater tarafından yutulmuş gibi birdenbire ortadan kayboldu, Amalfitano yalnızdı ve kraterin ortasındaki deliğe bakmaya cesareti olmadığı için artık tek seçeneği uyanmaktı.

3 FATE'LE İLGİLİ BÖLÜM

Her şey ne zaman başladı, diye düşündü. Ne zaman battım? Karanlık, yarı tanıdık bir Aztek gölü. Kâbus. Buradan nasıl çıkmalı? Kontrolü nasıl ele almalı? Ve sorular birbirini izledi: Gerçekten çıkmak istiyor muydu? Gerçekten her şeyi geride bırakmak istiyor muydu? Ayrıca şunu düşündü: Acının bir önemi yok. Bir de: Belki her şey annemin ölümüyle başladı. Bir de: İşler daha da kötüye gitmediği sürece, katlanılamaz olmadığı sürece, acının bir önemi yok. Bir de: Kahretsin, canım yanıyor, kahretsin, canım yanıyor. Önemi yok, önemi yok. Etrafını hayaletler sarmıştı...

Annesi öldüğünde, Quincy Williams otuz yaşındaydı. Komşulardan biri işyerini arayıp haber verdi.

"Tatlım," dedi kadın, "Edna öldü."

Adam, annesinin ne zaman öldüğünü sordu. Telefonun diğer ucundaki kadının hıçkırıklarını dinledi, arkadan başka kadınların sesleri geliyordu. Nasıl oldu, diye sordu. Karşı taraftan yanıt gelmeyince telefonu kapattı. Annesini aradı.

"Kimsiniz?" dediğini duydu öfke içinde bir kadının.

Annem cehennemde, diye düşündü. Telefonu kapattı. Numarayı yeniden çevirdi. Bu sefer genç bir kadın çıktı.

"Ben Quincy. Edna Miller'ın oğlu," dedi.

Ne olduğunu çözemediği bağırışlar duyuldu ve bir saniye sonra başka bir kadın telefona geldi. Adam, annesinin komşusuyla konuşma isteğini dile getirdi. Şu an yatıyor, dedi kadın. Az önce kalp

krizi geçirdi Quincy, ambulansın gelip onu hastaneye götürmesini bekliyoruz. Bunu duyan adam, annesini sormaya cesaret edemedi. Arkada bir adamın küfrettiğini duydu. Adam koridorda olmalıydı ve sesi geldiğine göre, demek ki annesinin kapısı açıktı. Elini alnına götürüp telefonu kapatmadan, birilerinin açıklama yapmasını bekledi. İki ayrı kadın sesi küfreden adamı azarladı. Adamın adını söylediler ama Quincy ne olduğunu tam duyamadı.

Yan masada bir şeyler yazmakla meşgul olan kadın, her şeyin yolunda olup olmadığını sordu. Quincy önemli bir şey dinlediğini göstermek istercesine gibi elini kaldırıp başını iki yana salladı. Kadın işine geri döndü. Quincy bir süre bekleyip telefonu kapattı, koltuğunun arkasında asılı olan ceketi alıp giydi ve acilen gitmesi gerektiğini söyledi.

Annesinin dairesine vardığında içerdeki tek kişi, kanepeye oturmuş televizyon izleyen on beş yaşında bir kızdı. Adamın içeri girdiğini görünce ayağa kalktı. En az 1.85 boyunda olmalıydı ve çok zayıftı. Kot pantolon üstüne sarı çiçekli, siyah, bol bir elbise giymişti.

"Annem nerede?" diye sordu.

"Yatak odasında," dedi kız.

Annesi yataktaydı, gözleri kapalıydı, dışarı çıkacak gibi giyinmişti. Dudaklarına ruj bile sürmüşlerdi. Tek eksiği ayakkabılarıydı. Quincy bir süre kapının eşiğinde durup kadının ayaklarına baktı: Ayak parmakları nasırlıydı. Topuğu yara olmuştu, yürürken canı yanmış olmalıydı. Bunları düşünürken annesinin Lewis Sokağı'ndaki ayak hastalıkları doktoruna gittiğini hatırladı, hep aynı kişiye muayene olurdu, Dr. Johnson diye biri. Sonra kadının yüzüne baktı, balmumundan yapılmış gibi görünüyordu.

"Ben gidiyorum," dedi oturma odasındaki kız.

Quincy yatak odasından çıkıp kıza bir yirmilik vermeye çalıştı ama kız para istemediğini söyledi. Adam ısrar etti. Kız sonunda parayı alıp kotunun cebine koydu. Bunu yapmak için, elbisesini kalçasına kadar sıvaması gerekmişti. Rahibelere veya tehlikeli tarikatlara mensup kişilere benziyor, diye düşündü Quincy. Kız,

adama komşulardan birinin üzerine cenaze evinin numarasını yazdığı kâğıdı uzattı.

"Her şeyle onlar ilgilenecek," diye açıkladı.

"Tamam," dedi adam.

Kalp krizi geçiren komşu kadını sordu.

"Hastaneye kaldırıldı," dedi kız. "Galiba kalp pili takacaklar."

"Kalp pili mi?"

"Evet," dedi kız, "kalbine takılacak."

Kız gittiğinde Quincy, binadakilerin ve mahalledekilerin annesini sevdiklerini ama annesinin yüzünü bir türlü hatırlayamadığı komşusunu, annesinden daha fazla sevdiklerini düşündü.

Cenaze evini aradı ve Tremayne adlı biriyle konuştu. Edna Miller'ın oğlu olduğunu söyledi. Tremayne notlarına baktı ve aradığı kâğıdı bulana kadar pek çok kez başsağlığı temennilerini dile getirdi. Ardından adamı beklemeye alıp Lawrence diye birini bağladı. Lawrence ona ne tür bir cenaze töreni istediğini sordu.

"Sade ve sessiz," dedi Quincy. "Çok sade bir cenaze töreni istiyorum."

Sonunda, annesinin yakılması konusunda anlaştılar, cenaze töreni bir sonraki akşam saat yedide cenaze evinde gerçekleşecekti. 7.45'te her şey bitmiş olacaktı. Quincy işlerin daha çabuk halledilip halledilemeyeceğini sordu. Mümkün değildi. Ardından Bay Lawrence nazikçe ödeme konusuna değindi. Sorun yoktu. Quincy polisi mi yoksa hastaneyi mi araması gerektiğini öğrenmek istedi. Hiçbir şey yapmanıza gerek yok, dedi Bay Lawrence. Bayan Holly her şeyi halletmişti. Quincy, Holly'nin kim olduğunu hatırlamaya çalıştıysa da başaramadı.

"Bayan Holly, merhum annenizin komşusuydu," dedi Bay Lawrence.

"Doğru ya," dedi Quincy.

İkisi de sanki Edna Miller'ın ve komşusunun yüzlerini hatırlamaya çalışıyormuşçasına bir süre hiç konuşmadı. Bay Lawrence hafifçe öksürdü. Ardından Quincy'ye annesinin hangi kiliseye mensup olduğunu bilip bilmediğini sordu. Onun herhangi bir dini tercihi olup

olmadığını sordu. Quincy annesinin Düşmüş Melekler Kilisesi'ne mensup olduğu yanıtını verdi ya da belki kilisenin başka bir adı vardı. Hatırlamıyordu. Haklısınız, dedi Bay Lawrence, adı farklı, Affedilmiş Melekler Kilisesi. Evet, evet o, dedi Quincy. Ayrıca herhangi bir dini tercihi olmadığını söyledi. Hıristiyan töreni olduğu sürece detayların bir önemi yoktu.

Quincy o gece annesinin evindeki kanepede uyudu. Odaya tek bir kez girip cesede baktı. Ertesi sabah ilk iş cenaze evinden birileri gelip kadının cesedini götürecekti. Erkenden uyanıp onları içeri aldı, bir çek imzaladı ve çam ağacından tabutun merdivenlerden indirilişini izledi. Ardından kanepeye dönüp yeniden uyudu.

Uyandığında, rüyasında önceki gün izlediği filmi gördüğü hissine kapıldı. Ama her şey farklıydı. Örneğin oyuncular siyahtı, yani rüyadaki filmin, gerçek filmin ters bir kopyası olduğu söylenebilirdi. Ayrıca bir sürü başka şey olmuştu. Olay akışı aynıydı, ana hikâye aynıydı ama sonu farklıydı veya bir noktada işler tamamen farklı bir hal almış ve her şey değişmişti. En kötüsüyse rüya gördüğü sırada hiçbir şeyin aslında öyle olmaması gerektiğini bilmesiydi, filmle olan benzerlikleri fark etmişti, ikisinin de aynı temellere dayandığını düşündü ve eğer izlediği gerçek filmse diğeri, rüyasındaki, belki kâbus değil de ilk filmin mantığın süzgecinden geçirilmiş bir eleştirisi olarak görülebilirdi. Ama bütün eleştiriler son kertede kâbustur, diye düşündü artık annesinin cesedine ev sahipliği yapmayan dairenin banyosunda yüzünü yıkarken.

Ayrıca, annesi yaşasaydı kadının ne söyleyeceğini düşündü: Erkek ol ve üzerine düşeni yap.

İşyerinde herkes onu Oscar Fate diye çağırırdı. İşe geri döndüğünde kimse bir şey demedi. Kimsenin bir şey demesi için bir neden yoktu. Barry Seaman'la ilgili notlarını gözden geçirerek vakit öldürdü. Yan masadaki kadın, yerinde yoktu. Notları çekmeceye kilitleyip yemeğe çıktı. Asansörde derginin editörüyle karşılaştı, genç katiller

üzerine yazan şişman bir kadınla birlikteydi. Birbirlerine başlarını sallayarak selam verdikten sonra kendi yollarına gittiler.

İki blok ötedeki iyi ve ucuz bir restoranda Fransız usulü soğan çorbası içip omlet yedi. Önceki günden beri bir şey yememişti ve karnının doyması ona kendini iyi hissettirdi. Hesabı ödeyip çıkmaya hazırlandığı sırada, spor sayfalarında çalışan bir adam onu yanına çağırdı ve bira ısmarlamayı teklif etti. Barda oturmuş biralarını beklerken adam ona baş boks muhabirinin o sabah Şikago'da öldüğünü söyledi. Baş muhabir aslında onursal bir tabirdi çünkü ölen adam, zaten derginin tek boks muhabiriydi.

"Nasıl ölmüş?" diye sordu Fate.

"Şikagolu zenciler onu ölümüne bıçaklamış," dedi diğer adam.

Garson, bara bir hamburger bıraktı. Fate birasını bitirip adamın omzunu sıvazladı ve gitmesi gerektiğini söyledi. Cam kapıya ulaşınca dönüp kalabalık restoranı inceledi, spor sayfalarında çalışan adamın sırtına, yemek yerken veya sohbet ederken birbirlerinin gözlerinin içine bakan çiftlere ve sürekli hareket halinde olan üç garsona baktı. Ardından kapıyı açıp dışarı çıktı. Yeniden restorana baktı ama arada cam varken her şey farklıydı. Yürüyüp gitti.

"Ne zaman yola çıkacaksın Oscar?" diye sordu derginin editörü.

"Yarın."

"İhtiyacın olan her şey tamam mı, hazır mısın?"

"Her şey tamam," dedi Fate. "Gitmeye hazırım."

"Benim duymak istediğim de buydu evlat," dedi editör. "Jimmy Lowel'ı şişlediklerini duydun mu?"

"Kulağıma bir şeyler çalındı."

"Şikago yakınlarındaki Paradise City'de olmuş," dedi editör. "Jimmy'nin orada bir sevgilisi olduğunu söylüyorlar. Ondan yirmi yaş küçük, evli bir sürtük."

"Jimmy kaç yaşındaydı?" diye sordu, konuyla kesinlikle ilgilenmeyen Fate.

"Elli beşin üzerinde olmalı," dedi editör. "Polis, sevgilisi olan kadının kocasını tutukladı ama Şikago'daki adamımız, kadının da işe karıştığını söylüyor."

"Jimmy iri yarı biri miydi, yüz kilo var mıydı?" diye sordu Fate.

"Hayır, Jimmy ne iri yarıydı ne de yüz kiloydu. Yaklaşık 1.70 boyunda bir adamdı, olsa olsa 80 kiloydu," dedi editör.

"Onu başkasıyla karıştırıyor olmalıyım," dedi Fate. "Arada bir Remy Burton'la yemeğe çıkan iri yarı biri vardı. Onunla asansörde karşılaşırdık."

"Hayır," dedi editör, "Jimmy neredeyse hiç ofise uğramazdı. Sürekli yoldaydı. Yılda en fazla bir kere gelirdi buraya. Hatırladığım kadarıyla Tampa'da yaşıyordu. Hayatının otellerde ve havaalanlarında geçtiği düşünülürse, aslında bir evi bile olmayabilir."

Duş aldı ama tıraş olmadı. Telesekreterdeki mesajları dinledi. İşyerinden getirdiği Barry Seaman dosyasını masaya bıraktı. Temiz kıyafetler giyip dışarı çıktı. Hâlâ zamanı olduğu için, önce annesinin evine gitti. İçeri girdiği anda bir şeylerin çok kötü koktuğunu fark etti. Mutfağa girdi ve çürümüş herhangi bir şeye rastlamayınca, çöp torbasının ağzını bağlayıp pencereyi açtı. Ardından kanepeye oturup biraz televizyon izledi. Televizyonun yakınındaki rafta videokasetler vardı. Onlara göz atmayı düşünmesiyle bu fikirden vazgeçmesi bir oldu. Büyük ihtimalle annesinin kaydedip geceleri izlediği programların kasetleriydi. Güzel şeyler düşünmeye çalıştı. Yapması gereken işleri düşünmeye çalıştı. Yapamadı. Bir süre hiçbir şey yapmadan oturduktan sonra televizyonu kapattı, anahtarları ve çöp torbasını alıp evden çıktı. Merdivenlerden inmeden önce komşunun kapısını tıklattı. Yanıt veren olmadı. Dışarı çıktı ve çöp torbasını tıka basa dolu çöp kutusuna attı.

Cenaze töreni sade ve yapaydı. İş toplantılarını andıran bir havası vardı. Birkaç kâğıt imzaladı. Bir çek daha yazdı. İlk önce Bay Tremayne'in, ardından elinde annesinin küllerinin konulduğu vazoyla cenaze evinden ayrılmak üzereyken ortaya çıkan Bay Lawrence'ın başsağlığı dileklerini kabul etti. "Hizmetimizden memnun kaldınız

mı?" diye sordu Bay Lawrence. Tören sırasında, odanın uzak ucunda uzun boylu kızı gördü. Daha önce gördüğü gibi giyinmişti, kot ve sarı çiçekli siyah elbise. Kıza baktı ve arkadaşça başını sallamaya çalıştı ama kız ona bakmıyordu. Törendekilerin geri kalanı adama yabancıydı, çoğu kadındı, annesinin arkadaşları olmalıydı. Tören sona erdiğinde, aralarından ikisi oğlanın yanına gelip anlamadığı şeyler söylediler – teselli kelimeleri. Yürüyerek annesinin evine döndü. Vazoyu videokasetlerin yanına bırakıp televizyonu açtı. İçerisi artık kötü kokmuyordu. Bütün bina, içinde kimse yaşamıyormuş gibi sessizdi, sanki herkesin acil bir işi çıkmıştı. Pencereden bakınca, oyun oynayan, sohbet eden veya komplo kuran gençleri gördü. Hiçbir eylem birbirine karışmıyordu. Başka kelimelerle ifade etmek gerekirse, bir dakika oyun oynuyor, duruyor, toplanıyor, bir dakika sohbet ediyor ve sonra oynamaya dönüyorlardı. Ardından yeniden duruyorlardı ve bütün döngü tekrarlanıyordu.

Kendine, gençlerin oynadığının nasıl bir oyun olduğunu, duraksamaların ve sohbetin oyunun parçası olup olmadığını sordu. Belki de kuralları bilmiyorlardı. Yürüyüşe çıkmaya karar verdi. Bir süre sonra karnı acıktı ve Ortadoğu yemekleri yapan ufak bir restorana girdi, Mısır veya Ürdün yemekleri olabilirdi, hangisi olduğuna emin değildi, kuzu etli bir sandviç ısmarladı. Dışarı çıktığında midesi bulanıyordu. Karanlık bir ara sokağa sapıp kuzuyu kustu, ağzında kusmuk ve baharat tadı kaldı. Sosisli sandviç arabasını ittiren satıcıyı gördü. Koşarak adamın yanına gitti ve bir bira istedi. Adam, Fate'e deliymiş gibi baktı ve ona alkollü içecek satmaya izni olmadığını açıkladı.

"Elinde ne varsa ver," dedi Fate.

Adam ona bir kola uzattı. Fate içeceğin parasını ödedikten sonra adam arabayı ittirerek uzaklaşırken, kutuyu kafasına dikip hepsini içti. Bir süre sonra sinemanın afişini gördü. On dört on beş yaşlarındayken orada çok vakit geçirdiğini hatırladı. Gişedeki görevli filmin çoktan başladığını söylediği halde içeri girmeye karar verdi.

Sadece tek bir sahne boyunca içerde kaldı. Beyaz bir adam, üç zenci polis tarafından tutuklanıyor. Onu karakola değil boş bir araziye götürüyorlar. Tutuklanan adam arabaya bindirildiğinde, yine bir zenci olan polis şefini görüyor. Aptal olmadığı için, onların narkotikten olduklarını anlıyor. Telaffuz edilmeyen kelimeler ve uzayıp giden sessizlikler aracılığıyla aralarında anlaşıyorlar. Derken adam camdan dışarı bakıyor. İniş pistini ve pistin bir ucundaki Cessna'yı görüyor. Kokainleri indiriyorlar. Kasaları açıp paketleri çıkaran polis zenci. Yanındaki bir diğer zenci polis, malları evsizlerin kış geceleri kendilerini ısıtmak için içinde ateş yaktıkları fıçıları andıran bir fıçıya dolduruyor. Ama bu polisler serseri değil. Onlar iyi giyimli narkotik polisleri, devlet memurları. Adam başını çevirip polis şefine neden bütün adamlarının zenci olduğunu soruyor. Motivasyonu en güçlü olanlar onlar, diyor polis şefi ve ekliyor: Artık gidebilirsin. Adam giderken polis şefi gülümsüyor ama gülümseme çabucak pis bir sırıtışa dönüşüyor. Tam o anda, Fate kalkıp tuvalete gitti ve midesindeki kuzunun geri kalanını kustu. Ardından annesinin evine geri döndü.

İçeri girmeden önce komşunun kapısını çaldı. Kendi yaşlarında bir kadın kapıyı açtı. Gözlük takmış, saçlarını yeşil bir Afrika türbanıyla toplamıştı. Fate, kim olduğunu açıklayıp komşunun durumuyla ilgili bilgi istedi. Kadın, Fate'in gözlerinin içine baktıktan sonra onu içeri davet etti. Oturma odası, annesininkine benziyordu. Mobilyalar bile aynıydı. Odada altı kadın ve üç adam vardı. Bazıları ayaktaydı, bir iki tanesi kapı eşiğine yaslanmış duruyordu ama çoğu bir yerlere oturmuştu.

"Ben Rosalind," dedi türbanlı kadın. "Anneniz ve annem çok yakın arkadaştı."

Fate başını salladı. Dairenin arka tarafından ağlama sesleri duyuluyordu. Kadınlardan biri kalkıp banyoya gitti. Kapıyı açtığında ağlama sesleri daha da güçlendi ama kapı kapanınca sesler tamamen kayboldu.

"Kız kardeşim," dedi Rosalind yorgun bir ses tonuyla. "Kahve içmek ister misiniz?"

Fate, evet dedi. Kadın mutfağa girdiğinde ayaktaki adamlardan biri gelip Bayan Holly'yi görmek isteyip istemediğini sordu. Fate başını salladı. Adam onu yatak odasının kapısına kadar götürdü ama kendisi içeri girmeyip kapının diğer tarafında kaldı. Komşu kadının cesedi yatağa yatırılmıştı ve yanında, dizleri üstüne çökmüş dua eden bir kadın vardı. Pencerenin yanındaki sallanan koltukta, kot pantolon üstüne sarı çiçekli siyah elbise giymiş kız oturuyordu. Gözleri kıpkırmızıydı, adama onu daha önce hiç görmemiş gibi baktı.

Fate yatak odasından çıkınca, tek heceden fazlasını söyleyemiyormuş gibi görünen kadınlarla dolu kanepenin en ucuna oturdu. Rosalind bir fincan kahveyi ellerine bıraktığında, annesinin ne zaman öldüğünü sordu. Bu öğleden sonra, dedi Rosalind sakin bir sesle. Ölüm nedeni neydi? Yaşlılık, dedi Rosalind gülümseyerek. Fate, annesinin evine girdiğinde, kahve fincanının hâlâ elinde olduğunu fark etti. Bir an komşunun dairesine dönüp fincanı geri vermeyi düşündüyse de bu işi ertesi güne bırakmanın akıllıca olacağında karar kıldı. Kahveyi bitiremedi. Fincanı, videokasetlerin ve annesinin küllerini içeren vazonun yanına bıraktı, televizyonu açtı ve ışıkları kapayıp kanepeye uzandı. Televizyonun sesini açmaya gerek duymadı.

Ertesi sabah gözlerini açtığında, ilk gördüğü bir çizgi film olmuştu. Fareler sessizce cıyaklayarak şehirde koşturuyordu. Uzaktan kumandayı alıp kanalı değiştirdi. Haberleri bulunca, fazla yüksek olmamasına özen göstererek, televizyonun sesini açtı ve kanepeden kalktı. Yüzünü ve boynunu yıkadı ama tam ellerini kurularken, askıdan aldığı havlunun, neredeyse yüzde yüz ihtimalle, annesinin kullandığı son havlu olduğunu kavradı. Havluyu kokladı ama burnuna tanıdık bir koku gelmedi. Banyo dolabı, ilaçlar, nemlendiriciler ve pişik kremleriyle doluydu. İş yerini arayıp editörü bağlamalarını istedi ama adam yerinde yoktu. Ofisteki tek kişi, yan masada çalışan

kadındı. Onunla konuşup dergiye uğramayacağını çünkü birkaç saat içinde Detroit'e doğru yola çıkacağını anlattı. Kadın haberi olduğunu söyledi ve adama iyi şanslar diledi.

"Üç, en fazla dört gün içinde döneceğim," dedi kadına.

Sonra telefonu kapadı, gömleğini düzeltti, ceketini giydi, kapının yanındaki aynada kendine baktı, kendini toparlamaya çalıştı ama başaramadı. Dışarı çıkma zamanı gelmişti. Elini kapı koluna uzattığında, annesinin küllerinin durduğu vazoyu yanına almasının gerekli olup olmadığına karar vermeye çalıştı. Bu işi dönünce hallederim, diye düşündü ve kapıyı açtı.

Kendi evinde sadece çantaya birkaç gömlek, birkaç çorap, birkaç iç çamaşırı ve Barry Seaman dosyasını atacak kadar kaldı. Koltuklardan birine oturduğunda, sinirlerinin çökmek üzere olduğunu fark etti. Rahatlamaya çalıştı. Dışarı çıktığında yağmur yağıyordu. Ne zaman yağmur yağmaya başlamıştı? Yoldan geçen bütün taksiler doluydu. Çantasını omzuna atıp kaldırımda yürümeye başladı. Sonunda bir taksi durdu. Kapıyı kapamak üzereyken silah sesini andıran bir ses duydu. Taksi şoförüne sesi duyup duymadığını sordu. Şoför Latin kökenliydi ve çok az İngilizce biliyordu.

"İnsan New York'ta her gün yeni yeni fantastik şeyler duyuyor," dedi şoför.

"Fantastik derken ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Fate.

"Fantastik demek istiyorum," dedi taksi şoförü.

Bir süre sonra Fate uyuyakaldı. Arada bir gözlerini açıyor ve içinde hiç kimse yaşamıyormuş gibi görünen binaları veya yağmurdan ıslanmış gri caddeleri izliyordu. Yeniden uykuya daldı ve ancak taksi şoförü hangi terminale gitmek istediğini sorduğunda uyandı.

"Detroit'e gidiyorum," diye yanıtladı adamı ve uykusuna geri döndü.

Önünde oturan iki kişi hayaletlerden bahsediyordu. Fate yüzlerini göremese de konuşanların yaşlı insanlar oldukları izlenimine kapılmıştı, altmış yetmiş yaşlarında olabilirlerdi. Portakal suyu

istedi. Hostes sarışındı, kırklı yaşlardaydı ve boynunda, beyaz eşarpla örttüğü ama yolcularla ilgilenmek için eğildiğinde bazen açığa çıkan bir yara izi vardı. Fate'in yanında oturan adam zenciydi ve elindeki şişeden su içip duruyordu. Fate çantasını açıp Seaman dosyasını çıkardı. Önünde oturan yolcular hayaletleri bırakıp adı Bobby olan birinden bahsetmeye başlamışlardı. Bu Bobby denilen kişi, Michigan'daki Jackson Tree'de yaşıyordu ve Huron Gölü kıyısında bir kulübesi vardı. Bir seferinde bu Bobby tekneyle göle açılıp alabora olmuştu. Yakınlardaki bir tahta parçasına tutunmayı başarmış ve sabah olmasını beklemişti. Ama gece bitmek bilmemiş ve su gittikçe soğumuştu. Bobby donuyordu, bütün gücü tükenmek üzereydi. Her saniye daha da zayıf düşüyordu. Kemeriyle kendini tahta parçasına bağlamak için elinden geleni yapmış ama başaramamış, ne kadar uğraşsa da becerememişti. Kulağa kolay gelebilir ama, gerçek hayatta, suda sürüklenirken kendini kemerle bir tahta parçasına bağlamak hiç de kolay iş değildi. Bobby sonunda tüm umudunu yitirmiş, sevdiklerini düşünmeye başlamış (Sohbetin bu noktasında adı Jig olan birinden bahsettiler, bu bir arkadaşın, köpeğin veya adamın evcil kurbağasının adı olabilirdi.) ve tahtaya bütün gücüyle sarılmıştı. Birden gökyüzünde ışıklar görmüştü. Onu almaya gelen bir helikopter olduğunu sanmıştı, aptalca bir fikir olduğunu bilse de bağırmaya başlamıştı. Derken aklına helikopterlerin çok gürültü yaptığı gelmişti, gördüğü ışıklar sessizdi. Işıkların bir uçaktan geldiğini anlamak birkaç saniyesini almıştı. Büyük bir uçak onun tahtaya sarılarak yüzdüğü yere çakılmak üzereydi. Aniden bütün yorgunluğu kaybolmuştu. Başının hemen üstündeki alevler içindeki uçak, yüzdüğü yerin tam üç yüz metre ötesinde suya çakılmıştı. İki büyük patlama duyulmuştu, ya da belki daha da fazla. Adam felaket mahalline yaklaşma arzusu duymuş ve öyle de yapmıştı, tahtayı yönlendirmek zor olduğu için, çok yavaş bir ritimle kaza yerine yüzmüştü. Uçak ikiye bölünmüştü ve yalnızca bir parçası yüzüyordu. Bobby oraya varamadan uçak gölün derinliklerine batmış ve etraf yeniden zifiri karanlık olmuştu. Bir süre sonra kurtarma helikopterleri gelmişti. Tek buldukları kişi Bobby'ydi ve adam onlara kendisinin düşen uçaktan olmadığını,

balık tutarken teknesi battığı için suda olduğunu söylediğinde, kendilerini ihanete uğramış hissetmişlerdi. Yine de bir süreliğine çok meşhur oldu, dedi hikâyeyi anlatan kişi.

"Hâlâ Jackson Tree'de mi yaşıyor?" diye sordu öteki adam.

"Hayır, zannedersem artık Kolorado'da," oldu yanıt.

Konuyu değiştirip spora geçtiler. Fate'in yanında oturan adam, suyu bittiğinde eliyle ağzını kapayarak nazikçe geğirdi.

"Hepsi yalan," dedi alçak sesle.

"Efendim?" dedi Fate.

"Yalanlar, yalanlar," dedi adam.

Anlıyorum, dedi Fate, adama sırtını döndü ve katedralleri andıran bulutları izledi, ama belki de yanılıyordu, belki gördükleri buluttan katedraller değil Büyük Kanyon'dan yüz kat büyük mermer bir labirente hapsolmuş oyuncak kiliselerdi.

Fate, Detroit'e vardığında araba kiraladı ve araba kiralama şirketinden aldığı haritaya baktıktan sonra, Barry Seaman'ın oturduğu mahalleye doğru yola çıktı.

Seaman evde yoktu ama bir oğlan, adamın hemen her zaman Pete'in Yeri adlı barda olduğu konusunda Fate'i bilgilendirdi, tahmin edilebileceği üzere bar çok uzakta değildi. Mahalle, Ford ve General Motors'tan emekli olanların yaşayacakları türde bir yere benziyordu. Fate bara yürürken etraftaki binaları inceledi, beş altı katlı yapılardı ve balkonlar, oturup sigara içen yaşlılarla doluydu. Arada bir, köşede takılan delikanlı gruplarının ya da ip atlayan kızların önünden geçiyordu. Sokağa park edilmiş olan arabaların hiçbiri yeni ya da hoş değildi ama bakımlıydılar.

Bar, eskiden orada olan yapının kalıntılarıyla dolu olan, her yanını ot bürümüş boş bir arsanın yanındaydı, yabani çiçeklerin süslediği yıkıntılardan orada bir zamanlar büyük bir binanın olduğu anlaşılıyordu. Komşu yapının duvarında, ona garip gelen bir duvar resmi gördü. Yuvarlaktı ve saati andırıyordu ama numaraların olması gereken yerlerde, Detroit fabrikalarında çalışan insanlar resmedilmişti. On iki sahne, üretim zincirinin on iki etabını gösteriyordu.

Bütün sahnelerde yer alan tek bir karakter vardı, zenci bir genç veya çocukluğunu elden bırakmamaya kararlı, aşırı cılız zenci bir adam. Üstünde, sahneden sahneye değişen ama hepsinde de ona küçük gelen giysiler vardı. Anlaşılan ona şaklaban rolü uygun bulunmuş, insanları güldürmesi planlanmıştı ama yakından bakıldığında sadece insanları güldürmek için çizilmediği açıktı. Duvar resmini delinin teki yapmış olmalıydı. Delinin son resmi. Saatin ortasında, bütün sahnelerin birleştiği yerde, jelatinden yapılmış gibi görünen harflerle yazılmış bir sözcük vardı: *Korku.*

Fate bara girdi. Bir tabure çekip barmene dışarıdaki duvar resmini kimin yaptığını sordu. Altmış yaşlarında zenci bir adam olan iri yarı barmen, resmi kimin yaptığını bilmediğini söyledi.

"Büyük ihtimalle mahalleli çocuklardan biridir," diye mırıldandı.

Fate bira ısmarlayıp göz ucuyla barı süzdü. Seaman olabilecek kimseyi görmedi. Birayı elinden bırakmadan, Barry Seaman'ı tanıyan var mı, diye bağırdı.

"Kim bilmek istiyor?" dedi Pistons tişörtü üstüne gök mavisi tüvit ceket giymiş tıknaz bir adam.

"Oscar Fate," dedi Fate. "New York'tan, *Kara Şafak* dergisinden geliyorum."

Barmen yanına gelip gerçekten gazeteci olup olmadığını sordu. Gazeteciyim. *Kara Şafak* için çalışıyorum.

"Bir dergi için ne berbat isim," dedi tıknaz adam, yerinden kalkmadan. Onunla kâğıt oynayan diğer iki arkadaşı, bu lafa kahkahalarla güldü. "Şahsen ben şafaklardan çok sıkıldım," dedi tıknaz adam. "Niçin New York'takiler bir kez olsun günbatımıyla ilgili bir şeyler yapmıyor? Günün en güzel zamanı o, en azından bu kahrolası mahallede öyle."

"Geri döndüğümde bu görüşünüzü iletirim," dedi Fate. "Benim işim, hikâyeleri yazmak."

"Barry Seaman bugün uğramadı," dedi, Fate gibi barın kenarındaki taburelerden birinde oturan yaşlı adam.

"Galiba hasta," dedi bir başkası.

"Doğru, ben de öyle bir şeyler duymuştum," dedi yaşlı adam.

"Bir süre burada oturup onun gelmesini bekleyeceğim," dedi Fate.

Barmen, Fate'in önünde durmaya devam etti ve ona bir zamanlar boksör olduğundan bahsetti.

"Son boks maçım Athens'deydi, Güney Carolina'da. Beyazın biriyle dövüştüm. Sence kim kazandı?" diye sordu.

Fate adamın gözlerinin içine baktı, farkında olmadan kaşlarını çattı ve bir bira daha ısmarladı.

"Menajerimi görmemin üzerinden dört ay geçmişti. Antrenörüm olan Hindi Johnny adlı yaşlı adamla seyahat ediyordum, Güney ve Kuzey Carolina'daki kasabaları dolaştık, berbat motellerde kalıyorduk. O da titrekti ben de, neden bahsettiğimi anlıyor musun? Ben çok fazla yumruk yediğim için titriyordum, yaşlı Hindi ise o sıralar en az seksen yaşında olduğu için. Doğru söylüyorum, seksen yaşındaydı, hatta daha bile yaşlıydı. Işığı kapatır, uyumadan önce bunu tartışırdık. Hindi, seksene daha yeni bastığını söylerdi, ben seksen üç yaşında olduğunu iddia ederdim. Dövüşe hile karışmıştı. Dövüşü düzenleyen kişi, beşinci rauntta yenilmemi söyledi. Dördüncü rauntta da bol yumruk yemem gerekiyordu. Bana anlaştığımızın iki katını ödeyeceklerdi, gerçi o bile fazla para değildi. O gece yemek yerken Hindi'ye bunu anlattım. Bana göre hava hoş, dedi. Umurumda değil. Ama bu insanlar çoğunlukla borçlarını ödemezler, o nedenle sen bilirsin. Aynen böyle dedi."

Seaman'ın evine giderken, Fate'in hafiften başı dönüyordu. Devasa bir ay, çatıların üstünde parlamaktaydı. Binanın girişine yaklaştığında adamın biri yanına gelip ya anlamadığı ya da kesinlikle kabul edilemez bir şeyler söyledi. Ben Barry Seaman'ın dostuyum seni pislik, dedi Fate, adamı deri ceketinden yakalamaya çalışırken.

"Hey, sakin ol," dedi adam. "Sakinleş ahbap."

Kapının eşiğinde, karanlıkta parlayan dört çift sarı göz vardı ve ceketinden yakaladığı adamın terli elinde, ayın kaçıp giden yansımasını gördü.

"Git buradan yoksa işini bitiririm," dedi adama.

"Hey, önce yakamı bırak," dedi adam.

Fate adamın ceketini bıraktı ve gökyüzünde ayı aradı. Gözleriyle onu takip etti. Yürürken yan sokaklardan gelen gürültüler duydu, ayak sesleriydi, birileri koşturuyordu, mahalle kısmen uyanmıştı. Seaman'ın evinin yanına varınca, kiraladığı arabayı buldu. İnceledi. Başına hiçbir şey gelmemişti. Sonra zili çaldı. Misafir sevmediği her halinden belli bir ses, ne istediğini sordu. Fate kendini tanıttı ve *Kara Şafak*'tan geldiğini söyledi. İnterkomdan tatminkâr kısa bir kahkaha duyuldu. İçeri gel, dedi ses. Fate dört adımda basamakları çıktı. Bir noktada, kendini iyi hissetmediğini anladı. Seaman kapının önünde onu bekliyordu.

"Banyonuzu kullanmam gerek," dedi Fate.

"Tanrım," dedi Seaman.

Oturma odası küçük ve sadeydi, her yan kitaplarla doluydu, duvarlara posterler asılmış, etrafa küçük fotoğraflar serpiştirilmiş ve kenardaki masanın üzerine bir televizyon konmuştu.

"İkinci kapı," dedi Seaman.

Fate içeri girip kusmaya başladı.

Uyandığında, Seaman'ın elinde kâğıt kalem olduğunu ve bir şeyler yazdığını gördü. Yanında dört kalın kitap ve kâğıtlarla dolu dosyalar vardı. Seaman yazarken gözlük takıyordu. Fate dört kitaptan üçünün sözlük olduğunu fark etti, dördüncüyse ne üniversitede ne de sonrasında adını duyduğu, *Kısaltılmış Fransız Ansiklopedisi* adlı kalın bir ciltti. Gün ışığı pencereden içeri süzülüyordu. Battaniyeyi üzerinden atıp kanepeye oturdu. Seaman'a neler olduğunu sordu. Yaşlı adam gözlüğünün üstünden ona baktı ve bir fincan kahve teklif etti. Seaman en az 1.80 boyundaydı ama kambur durduğu için daha ufak tefek görünüyordu. Hayatını çeşitli konularda konuşmalar yaparak kazanıyordu ama işverenleri çoğunlukla kenar mahallelere yönelik projeler üreten eğitim kurumları olduğu için, fazla bir şey kazandığı söylenemezdi. Bazen dar bütçeli ilerici üniversiteler de adama iş veriyordu. Yıllar önce, *Berry Seaman'la Pirzola Yemek* isimli, pirzola tariflerini topladığı bir kitap yayımlamıştı, çoğu tarifte etler ızgarada pişiriliyor ve bazen bu tarifler Seaman'ın

yemekleri öğrendiği yerlerle ilgili garip veya kayda değer dipnotlar içeriyordu. Kitabın en çarpıcı bölümü, hapishanede patates veya elma püreli pirzola yaptığı bölümdü, onları pişirecek malzemeleri nasıl elde ettiği ve geri kalan pek çok şey gibi yemek yapmanın da yasak olduğu bir yerde onları nasıl pişirdiği okuyucuların büyük ilgisini çekmişti. Kitap çoksatar listelerine girmese de Seaman'ı tanınan biri yapmıştı, adam birkaç sabah programına çıkmış, meşhur yemeklerinden bazılarını canlı yayında yapmıştı. Artık eskisi gibi meşhur değildi ama yemek pişirmekle ilgili konuşmalar yapmayı ve bazen, gidiş dönüş bileti ve üç yüz dolar gibi cüzi rakamlara da olsa, ülkenin dört bir yanında yemek pişirme dersi vermeyi sürdürüyordu.

Seaman'ın yazı yazdığı ve birlikte kahve içtikleri masanın yanında, siyah ceketle siyah bere giyip güneş gözlüğü takmış iki genç zencinin siyah beyaz posteri vardı. Fate ürperdi -poster yüzünden değil, kendini hasta hissettiği için- ve kahvesinden bir yudum aldıktan sonra Seaman'a, iki gençten birinin kendisi olup olmadığını sordu. Benim, dedi Seaman. Fate, hangisi, dedi. Seaman gülümsedi. Tek bir dişi bile yoktu.

"Söylemesi zor, değil mi?"

"Emin değilim, kendimi pek iyi hissetmiyorum, iyi olsaydım eminim hangisi olduğunuzu çıkarırdım," dedi Fate.

"Sağdaki, kısa boylu olan benim," dedi Seaman.

"Diğeri kim?" diye sordu Fate.

"Tanımadığına emin misin?"

Fate postere uzun uzun baktı.

"Marius Newell," dedi.

"Doğru bildin," dedi Seaman.

Seaman üstüne bir ceket aldıktan sonra yatak odasına girdi ve dışarı çıktığında kafasında koyu yeşil bir şapka vardı. Karanlık banyodaki bardaktan takma dişlerini alıp dikkatlice ağzına yerleştirdi. Fate, salondan onu izledi. Adam kırmızı bir sıvıyla ağzını çalkaladı, lavaboya tükürdü, tekrar çalkaladı ve hazır olduğunu haber verdi.

Kiralık arabaya binip yirmi blok ötedeki Rebeca Holmes Parkı'na gittiler. Boş vakitleri olduğu için, arabayı parkın yanına bırakıp yürüyüşe çıktılar ve sohbet ettiler. Rebeca Holmes Parkı büyüktü ve ortasında yarı parçalanmış bir çitin çevrelediği A. Hoffman Çocuk Parkı bulunuyordu ama içinde hiç çocuk yoktu. Aslında Seaman'ı ve Fate'i görünce kaçmayı yeğleyen birkaç fare dışında park bomboştu. Meşe ağaçlarının ötesinde, doğu havası taşıyan, minik bir Rus Ortodoks Kilisesi'ni andıran bir çardak vardı. Çardağın diğer tarafından rap müzik sesi geliyordu.

"Müzik dedikleri bu gürültüden nefret ediyorum," dedi Seaman. "Bunu da yazına koymayı ihmal etme."

"Neden?" diye sordu Fate.

Çardağa doğru ilerleyince, yanında kurumuş bir gölet olduğunu gördüler. Kuru kısımda, çamurun içinde, bir çift Nike ayakkabı görülüyordu. Fate dinozorları düşündü ve yeniden midesi bulandı. Çardağın etrafını dolaştılar. Diğer tarafta, çalıların yanında, taşınabilir bir müzik seti vardı, ses ondan geliyordu. Ama kimse yoktu. Seaman rap müzikten hoşlanmadığını çünkü bu müziğin sunduğu tek şeyin, intihar arzusu olduğunu söyledi. Üstelik peşkeş çekilen bir intihar, yani anlamlı bir intihar bile değildi. Biliyorum, biliyorum, dedi. Anlamlı bir intihar hayal etmek zor. Yaygın değildir. Gerçi iki tane anlamlı intihar görmüşlüğüm veya yakınlarında bulunmuşluğum var. En azından ben öyle sanıyorum. Yanılıyor da olabilirim, dedi.

"Rap müzik ile intihar arasındaki bağlantı ne?" diye sordu Fate.

Seaman yanıt vermedi. Onu ağaçların arasındaki bir kestirmeden geçirdi. Bir açıklığa ulaştılar. Kenarda üç kız ip atlıyordu. Söyledikleri şarkı son derece sıra dışıydı. Şarkının sözleri, kolları, bacakları ve dili kesilmiş bir kadınla ilgiliydi. Ardından Şikago'nun kanalizasyonundan, belediye çalışanlarından ve Sebastian D'Onofrio adlı birinden bahsediliyordu, sonra nakarat geliyordu, hiç durmadan tekrarlanan Şi-şi-şi-kago. Şarkı, ayın çekim gücünden ve kadının kollarının ve bacaklarının yeniden çıktığından bahsediyordu ama kadının yeni uzuvları tahtadan, dili ise çimendendi. Tamamen ka-

fası karışan Fate, arabanın ne tarafta olduğunu sorduğunda yaşlı adam, arabanın parkın diğer ucunda kaldığı yanıtını verdi. Spordan bahsederek sokağı geçtiler. Yüz metre yürüdükten sonra, bir kiliseye girdiler.

Orada kürsüye çıkan Seaman, hayatı üzerine bir konuşma yaptı. Rahip Ronald K. Foster onu dinleyicilere tanıttı ama konuşma biçiminden, Seaman'ın kilisede önceden de konuşma yaptığı anlaşılıyordu. Beş konuya değineceğim, ne az ne fazla, dedi Seaman. İlk konu, TEHLİKE idi. İkincisi, PARA. Üçüncüsü, YEMEK. Dördüncüsü, YILDIZLAR. Beşinci ve son konu, İŞE YARAMAK'tı. Dinleyiciler gülümsedi, bazıları onaylamak istercesine başlarını salladı, sanki konuşmacıya onu dinlemekten başka işleri olmadığı konusunda güvence veriyor veya başlarını sallayarak ne kadar isterse o kadar konuşmasına izin verdiklerini gösteriyorlardı. Fate bir köşede siyah ceket ve siyah bere giyip güneş gözlüğü takmış beş oğlan gördü, hiçbiri yirmisinden büyük değildi. İfadesiz yüzlerle Seaman'ı izliyorlardı, her an onu alkışlayabilir veya yuhalayabilirlerdi. Her zamankinden kambur duran yaşlı adam sahnede ileri geri yürüdü ve konuşmasını unutmuş gibi duraksadı. Derken bir anda, kilise korosu rahibin işaretiyle ilahilerden birini söylemeye başladı. Musa ve halkını İsrail'den çıkarışıyla ilgili bir ilahiydi. Rahibin kendisi piyanonun başına geçmiş koroya eşlik ediyordu. Ardından Seaman, sahnenin ortasına dönüp elini kaldırdı, gözlerini kapattı ve birkaç saniye sonra koro şarkı söylemeyi kesti. Kiliseye sessizlik hâkim oldu.

TEHLİKE. Seaman, dinleyicilerin –en azından büyük kısmının– beklediklerinin aksine, konuşmasına Kaliforniya'da geçen çocukluğunu anlatarak başladı. Eyaletin, Kaliforniya'ya hiç gitmemiş kişilerin gözüne sihirli bir ada gibi göründüğünü söyledi. Büyülü bir imge. Filmlerdeki gibi ama daha da güzel. İnsanlar apartmanlarda değil evlerde yaşıyor, dedi. Ardından evleri (tek katlı, en fazla iki katlı evler) ve asansörlerin günaşırı bozulduğu dört beş katlı binaları kıyaslamaya geçti. Apartmanların evlerden iyi olan tek yanı, daha dar bir alana daha fazla insanın yerleşmesini sağlamalarıydı. Apart-

manlardan oluşan bir mahalledeki mesafeler daha kısadır, dedi. Her şey birbirine yakındır. Yürüyerek bakkala veya mahalledeki bara gidebilirsiniz (Burada Rahip Foster'a göz kırptı.) veya kiliseye veya varsa müzeye yürüyebilirsiniz. Arabaya binmeniz gerekmez. Arabanızın olması bile gerekmez. Bu noktada, Detroit'teki ve Los Angeles'taki ölümle sonuçlanan araba kazalarıyla ilgili istatistikleri sıraladı. Üstelik düşünün, arabalar Los Angeles'ta değil Detroit'te üretildiği halde rakamlar böyle, dedi. Parmağını kaldırıp ceketinin cebini yokladı ve bir astım spreyi çıkardı. Herkes suskunluğunu koruyarak bekledi. Nefes açıcı ilacı içine çekerken çıkardığı gürültü kilisenin en uzak köşesinden bile duyuldu. Özür dilerim, dedi. Ardından, on üç yaşındayken araba kullanmasını öğrenmek zorunda kaldığını söyledi. Artık araba kullanmıyorum ama on üç yaşındayken araba kullanmasını öğrendim ve bununla gurur duymuyorum, dedi. Odanın ötesine, kutsal mekânın ortasındaki belirsiz bir noktaya gözlerini dikti. Kara Panterler'in kurucularından olduğunu söyledi. Kesin konuşmak gerekirse, Marius Newell ve ben kurduk, dedi. O noktadan sonra konuşma yön değiştirdi. Sanki kilisenin kapıları açılmış ve Newell'ın hayaleti içeri girmişti, diye yazdı Fate not defterine. Ama Seaman tam o sırada havadaki gerginliği kırmak istercesine Newell'ı bir kenara bırakıp Newell'ın annesi Anne Jordan Newell'dan bahsetmeye başladı. Kadının görünüşünü (hoş), işini (sulama gereçleri üreten bir fabrikada çalışıyordu), inancını (her pazar kiliseye giderdi), nezaketini (herkese gülümserdi), sağduyululuğunu (her zaman iyi ve bilgece öğütler verir ama kimseyi onları tutmaya zorlamazdı) ve becerikliliğini (evi her zaman pırıl pırıldı) anlattı. Anne dediğin önemli bir şeydir, diyerek sözlerini tamamladı Seaman. Marius'la birlikte Panterler'i kurduk. Ne iş bulduysak yapıp para biriktirdik ve insanlar kendilerini koruyabilsin diye silah aldık. Ama bir anne, Kara Devrim'den daha değerlidir. Bana inanın. Uzun ve olaylı hayatım boyunca pek çok şey gördüm. Cezayir'e, Çin'e gittim, ABD'deki pek çok hapishanede yattım. Anne dediğin değerli bir şeydir. Şimdi söylediğim bu ve yarın da aynı şeyi söylüyor olacağım, dedi çatlayan bir sesle. Dinleyicilerden özür dileyip sunağa döndü ve sonra yeniden seyircilere dönüp onlarla yüzleşti. Hepinizin bildiği

gibi Marius Newell öldürüldü, dedi. Sizin, benim gibi bir zenci, gece vakti, Kaliforniya'daki Santa Cruz'da onu vurdu. Ona söylemiştim, Marius, Kaliforniya'ya geri dönme, çok fazla polis var, hepsi peşimizde, dedim. Ama beni dinlemedi. Kaliforniya'yı seviyordu. Pazar günleri kayalıklarla kaplı sahile gidip Büyük Okyanus'un kokusunu içine çekmeyi seviyordu. İkimiz de hapisteyken ondan, rüyasında okyanus havasını ciğerlerine doldurduğunu anlatan kartpostallar alırdım. Aslında garip, denizi onun kadar seven fazla zenciyle tanışmadım. Hatta hiç zenci tanımıyorum, hele Kaliforniya'dan. Ama ne demek istediğini, neden bahsettiğini anlıyordum. Biz de denizi severiz. Deniz, diğerlerini çağırdığı kadar olmasa da, bizi de çağırır. Ama bu, başka zaman konuşulacak başka bir konu. Marius bana Kaliforniya'da işlerin değiştiğini söyledi. Artık polisler arasında da zenciler var, dedi. Doğruydu. O açıdan işler değişmişti ama başka pek çok açıdan her şey hâlâ aynıydı. Yine de bir şeylerin değiştiğini inkâr etmek imkânsızdı ve Marius bunun farkındaydı. Ayrıca bu değişimde rolümüz olduğunu biliyordu. Panterler, değişim sürecini hızlandırmıştı. Evet, bizim de katkımız olmuştu. Newell'ın, geceleri uyumak yerine rüyalarında cehennemin kapılarını gören ve hiç durmadan ağlayan annesinin ve diğer bütün siyah annelerin de katkısı olmuştu. Bu yüzden Kaliforniya'ya dönmeye ve hayatının geri kalanını orada huzur içinde geçirmeye karar verdi. Belki bir aile kuracaktı. Her zaman, ilk oğluna Frank adını vereceğini söylerdi, Soledad Hapishanesi'nde kaybettiği bir arkadaşının adıydı. Gerçeği söylemek gerekirse, ondan alınan bütün arkadaşlarını onurlandırmaya kalkacak olsa, en az otuz çocuk yapması veya on çocuk yapıp her birine üçer isim vermesi gerekirdi. Ya da beş çocuk yapıp altışar isim verebilirdi. Ama Marius'un hiç çocuğu olmadı çünkü bir gece, Santa Cruz sokaklarında dolaşırken, kara derili bir adam onu öldürdü. Para için dediler. Marius'un adama borcu olduğunu ve bu yüzden öldürüldüğünü söylediler ama buna inanmakta güçlük çekiyorum. Bence biri, katili onu öldürmesi için kiralamıştı. Marius o sıralar, uyuşturucu tüccarlarına karşı savaşıyordu, birileri bundan hoşlanmamış olmalı. Belki. Belki. O sırada hapishanede olduğum için neler olduğunu tam olarak bilmiyorum. Herkes gibi benim de

bir sürü teorim var. Kesin bildiğim tek şey, Marius'un birkaç günlüğüne gittiği Santa Cruz'da öldüğü. Kendisi orada yaşamıyordu ve katilin de orada yaşadığını hayal etmekte zorlanıyorum. Yani katil, Marius'un peşinden Santa Cruz'a gitmiş olmalı. Marius'un Santa Cruz'a gidişini açıklayan tek şey ise okyanus, en azından ben başka bir gerekçe düşünemiyorum. Marius, Büyük Okyanus'u görmeye, Büyük Okyanus'u koklamaya gitti. Ve katil onu Santa Cruz'a kadar takip etti. Sonra neler olduğunu hepiniz biliyorsunuz. Sık sık, doğruyu söylemek gerekirse düşünmeyi isteyeceğimden çok daha sık, Marius'u düşünüyorum. Onu Kaliforniya'daki kumsallardan birinde hayal ediyorum. Big Sur'daki ya da Monterrey'deki kumsallardan birinde. Gözlerini uzaklara dikmiş. Mevsim kış, ölü sezon. Panterler hâlâ genç, hiçbirimiz daha yirmi beşimize bile basmamışız. Silahlıyız ama tabancalarımızı arabada bırakmışız ve yüzlerimizden derin bir tatmin okunuyor. Deniz kükrüyor. Marius'un yanına yürüyüp buradan gidelim diyorum. O zaman Marius dönüp bana bakıyor. Gülümsüyor, dünyevi her şeyin ötesine geçmiş. Denizi işaret ediyor çünkü hissettiklerini açıklayacak kelimeler bulması imkânsız. O zaman yanımda duran kişi kardeşim olduğu halde korkuyorum ve şöyle düşünüyorum: Tehlike, denizdir.

PARA. Bir kaç kelimeyle ifade etmek gerekirse Seaman paranın gerekli olduğuna inansa da bazılarının iddia ettiği kadar gerekli olduğuna inanmıyordu. Ekonomik görecelilik adını verdiği bir şeyden bahsetti: Folsom Hapishanesi'ndeyken bir sigara, onda bir kavanoz reçel ediyordu. Soledad'da ise bir sigara, bir kavanoz reçelin yirmide biri değerindeydi. Walla-Walla'da bir sigara, koca bir kavanoz reçelle eş değerdeydi ama bunun başlıca nedeni Walla-Walla'daki mahkûmların tatlı şeylerden kesinlikle hoşlanmamalarıydı (kim bilir, belki birileri yemek konusunda beyinlerini yıkamıştı veya belki de nikotine aşırı bağımlı oldukları için sigara bu kadar pahalıydı). Oradakilerin yegane isteği, ciğerlerini dumanla doldurmaktı. Para son kertede büyük bir gizemdir, dedi Seaman ve eğitimsiz biri olarak kendisinin para konusunu açıklamak için doğru kişi olduğu söylenemezdi. Yine de söyleyecek iki şeyi vardı. Birincisi,

yoksulların özellikle de yoksul zencilerin, paralarını harcama şekillerini onaylamıyordu. Pezevengin birinin limuzinle dolaştığını gördüğümde kan beynime sıçrıyor, dedi. Bunu görmeye katlanamıyorum. Yoksulluktan gelen insanlar parayı bulduklarında, doğuştan zenginlere göre daha onurlu davranmalı, dedi. Yoksullar para kazandıklarında komşularına yardım etmeli. Yoksullar para kazandıklarında çocuklarını üniversiteye yollamalı, bir hatta birden fazla yetimi evlat edinmeli. Yoksullar para kazandıklarında, gerçekten kazandıklarının en fazla yarısı kadar para kazandıklarını söylemeli. Kendi çocuklarına bile gerçekten ne kadar paraları olduğunu söylememeliler çünkü söylerlerse çocukları bütün paranın kendilerine kalmasını ister ve mirası, evlat edinilmiş kardeşleriyle paylaşmak istemez. Yoksullar para kazandıklarında gizli vakıflar kurmalı, sadece ülkenin hapishanelerinde çürüyen zencilere yardım etmek için değil, çamaşırhane ve bar gibi ufak işletmeler kurmak için yapmalı bunu. Bu işletmelerin kârları, yatırım olarak topluma geri dönmeli. Burslar. Burs alan öğrencilerin bazılarının kötü yola düşmesi önemli değil. Burs alan öğrencilerin çok rap müzik dinledikleri için öfke krizine kapılıp kendilerini veya beyaz öğretmenlerini ve beş sınıf arkadaşlarını öldürmelerini de boşverin. Zenginliğe giden yol, yoksulların aldırmaması gereken hayal kırıklıkları ve başarısızlıklarla doludur. Paramız olduğunda, onu bizden olanlarla paylaşmalıyız. Gerekirse taştan su çıkarmalıyız ama paranın çözülmesi gereken bir sorun olduğunu asla unutmamalıyız, dedi Seaman.

YEMEK. Domuz pirzolanın hayatımı kurtardığını hepiniz biliyorsunuz, dedi Seaman. Önceleri Panterler'den biriydim ve Kaliforniya'daki bütün polisler peşimdeydi, dünyayı dolaştım ve bir süre Amerikan hükümetinin ekmeğini yedim. Hapishanedeyken beni iyi doyurdular ama dışarı çıktığımda hiçbir şeydim. Artık Panterler yoktu. Bazılarına göre bizler, modası geçmiş teröristlerdik. Diğerleri için 60'ların zenci dünyasına ait belirsiz anılardık, geçmişin parçasıydık. Marius Newell, Santa Cruz'da öldürülmüştü. Yoldaşlarımızdan bazıları hapiste öldü, diğerleri televizyonlara çıkıp insanlardan özür diledi ve hayatlarına baştan başladı. Artık yegâne değişim, polisler

arasında zenciler olması değildi. Devlet dairelerinde de zenciler vardı; zenci belediye başkanları, zenci iş adamları, zenci avukatlar, zenci film yıldızları vardı ve Panterler kaybolup gitmişti. Yani hapisten çıktığımda, gençken içine düştüğümüz kâbusun çürümekte olan kalıntılarından başka beni bekleyen hiçbir şey yoktu. Artık yaşlı bir adam sayılırdım. Herhangi bir geleceğim olamazdı çünkü hapishanede geçirdiğimiz yıllarda bildiklerimizi unutmuş ve yeni hiçbir şey öğrenmemiştik – gardiyanlardan öğrendiğimiz zalimliği ve diğer mahkûmlardan öğrendiğimiz sadizmi saymazsanız. Durum buydu. Şartlı tahliyeyle dışarı çıktıktan sonraki ilk birkaç ay hüzünlü ve griydi. Bazen saatlerce pencerenin kenarında oturur, isimsiz bir sokağın ışıklarının yanıp sönüşünü izlerdim, sigaramı tüttürmekten başka bir şey yapmazdım. Yalan söylemeyeceğim, pek çok kez zihnimden korkunç düşünceler geçti. Her şeyi bir tarafa bırakıp bana yardım eden tek bir kişi vardı: Ablam, nur içinde yatsın. Kalmam için beni Detroit'teki evine davet etti. Küçücük bir evdi ama kendimi Avrupa'daki prenseslerden birinin şatosuna davet edilmiş gibi hissettim. Günlerim birbirinin aynıydı ama bugün, yaşlılığın verdiği deneyimle baktığımda, o zamanlarda mutluydum diyebilirim. Düzenli olarak görüştüğüm iki kişi vardı, dünyadaki en iyi kalpli insan olan ablam ve şartlı tahliye memurum. Bürosuna her gittiğimde bana bir kadeh viski ikram eden şişman bir adamdı, söylesene Barry, nasıl kötü yola düştün, derdi. Bazen bunu laf olsun diye sorduğunu düşünürdüm, bazense aklıma şu düşünce gelirdi: Bu adam Kaliforniya polisinden para alıyor, beni öfkelendirmek istiyor sonra da beni vuracak. Bana t...larından bahset Barry, derdi, erkeklik organımı kastederek; bazen de, öldürdüğünüz kişileri anlatsana, diyerek beni zorlardı. Konuş, Barry. Konuş. Ve masasının çekmecesini açardı, silahını orada tuttuğunu biliyordum. Durup beklerdim. Başka ne yapabilirdim? Eh, derdim, Mao'yla tanışmadım ama sonradan Mao'yu öldürmeyi deneyen ve Rusya'ya kaçarken uçak kazasında ölen Lin Piao'yla tanıştım. Yılan kadar kurnaz ve ufak tefek bir adamdı. Lin Piao'yu hatırlıyor musun? Lou hayatı boyunca tek bir kez bile Lin Piao'nun adını duymadığını söylerdi. Bak Lou, derdim, Lin Piao Çin'deki önemli adamlardan biriydi.

Bizdeki parlamento üyeleri falan gibi ya da Çin'in İçişleri Bakanı diyebiliriz. O günlerde Çin'de fazla Amerikalı yoktu. Kissinger ve Nixon'a yolu bizim açtığımızı söylemek mümkün. Lou ve ben üç saat boyunca konuşup dururduk, o bana sırtından vurduğum adamları sorardı ben de ona gittiğim ülkelerde tanıştığım politikacıları anlatırdım. Sonunda şartlı tahliye sürem doldu ve ondan kurtulmayı başardım, bir daha asla görüşmedik. Lou, herhalde sirozdan ölmüştür. Hayat akıp gidiyordu, hiçbir şey kesin değildi. Derken bir gün, hapishanede bana unutturamadıkları bir şey olduğunu fark ettim. Melek gibi bir kadın olan ve yemekten bahsetmeyi seven ablamın yardımıyla, hatırladığım yemek tariflerini yazmaya başladım. Annemin tarifleri, hapiste uydurduğum tarifler, cumartesi günleri çatıda otururken ablam için hazırladığım yemeklerin tarifleri. Kitabı bitirdiğimde New York'a gittim, başta şansım çok yaver gitmedi ve birkaç yayıncı dolaşmam gerekti. Sonunda biri kitabımla ilgilendi, hikâyenin kalanını biliyorsunuz. O kitap yeniden göz önünde olmama sebep oldu. Yemeği tarihle birleştirmeyi öğrendim. Yemeği minnettarlık ve bazılarının, örneğin merhum ablamın şefkatinin bana hissettirdiği kafa karışıklığıyla birleştirmeyi öğrendim. Şunu açıklamama izin verin, kafa karışıklığı derken, aynı zamanda hayranlığı kastediyorum. Bir günde açıp solan leylaklarınki gibi bir mucizeye duyulan hayranlıktan ve şaşkınlıktan bahsediyorum, ama bu kadarının yeterli olmadığını da kavramıştım. Sonsuza kadar pirzola tariflerim üzerinden geçinemezdim. Aradığım yanıt, pirzola değildi. Değişmek gerek, değişime uymak gerek, insan ne aradığını bilmese de aramayı asla bırakmamalı. Bu yüzden aranızda konuyla ilgilenenler varsa şimdi kâğıtlarını ve kalemlerini hazırlasın çünkü size yeni bir tarif okuyacağım. Portakallı ördek tarifi. Her gün yemek isteyeceğiniz bir şey değil çünkü pahalı ve pişirmesi bir buçuk saatten uzun sürüyor, ama iki ayda bir veya doğum günleri gibi özel günlerde yapmak için ideal. İşte dört kişilik malzeme listesi: Bir buçuk kiloluk bir ördek, 25 gram tereyağı, 4 diş sarımsak, iki bardak un, baharat, bir kaşık domates salçası, 4 portakal, 50 gram şeker, 3 kaşık konyak, 3 kaşık sirke, 3 kaşık şarap, karabiber, zeytinyağı ve tuz. Ardından Seaman, adım adım yemeğin nasıl

pişirileceğini anlattı ve açıklamayı bitirdiğinde, ördeğin güzel bir yemek olduğunu söyledi. Hepsi buydu.

YILDIZLAR. Seaman, insanların farklı yıldız türlerini bildiklerini veya farklı yıldız türlerini bildiklerini sandıklarını söyledi. Geceleri, örneğin 80 numaralı otoban üzerinden Des Moines'den Lincoln'e giderken görülen yıldızlardan bahsetti, olur ya, arabanın motoru bozulur, yağı bitmiştir veya belki radyatörde sorun vardır ya da belki lastik patlar, değiştirmek için arabadan inersiniz, bagajdan yedek lastiği alırsınız, olsa olsa yarım saat uğraşıp işiniz bittiğinde başınızı kaldırır ve yıldızlarla dolu gökyüzünü görürsünüz. Samanyolu'nu görürsünüz. Sonra spordaki yıldızlardan bahsetti. O da başka bir yıldız türü, dedi ve onları film yıldızlarıyla kıyasladı. Spordaki yıldızların ömrü çoğunlukla daha kısa oluyordu. Yıldız bir sporcu en fazla on beş yıl yıldız olarak kalabilirdi oysa film yıldızları, hele erken yaşta işe başlamışlarsa, kırk elli yıl zirvede kalabilirlerdi. Bu arada, 80 numaralı otoban üzerinden Des Moines'den Lincoln'e giderken görebileceğiniz yıldızların ömrü tahminen milyonlarca yıldı ama onlara bakıp kesin bir şey söylemek mümkün değildi. Gördüğünüz yeni bir yıldız olabilirdi, gördüğünüz ölü bir yıldız olabilirdi. Bazen, bakış açınıza bağlı olarak, ölü bir yıldız ve yeni bir yıldız arasında hiçbir fark yoktur çünkü gece beliren yıldızlar görüntüler krallığında yaşar, diye devam etti sözlerine. Yıldızların da rüyalar gibi görüntülerden oluştuğunu söylemek mümkündür. İkisi birbirine o kadar yakındır ki 80 numaralı otobanda seyahat eden yolcu, karanlık gecede gördüklerinin yıldızlar mı yoksa rüyalar mı olduğunu bilemez. Zaten yolcunun kendisi de aslında rüyanın parçasıdır ama bu rüya diğerlerinden ayrışmış bir rüyadır, rüyalar denizi dediğimiz damlalar birikintisinden kopmuş bir damladır. Seaman tam bu noktada yıldızların ve meteorların birbirine karıştırılmaması gerektiğini söyledi. Meteorların, özellikle de dünyaya çarpmalarıyla sonuçlanacak bir rota izleyenlerin, yıldızlarla veya rüyalarla ilgisi yoktu, gerçi ayrışma kavramıyla ilgileri vardı ama onlarınki farklı bir kopuştu. Sonra denizyıldızından bahsetmeye başladı, nasıl bilinmez ama Marius Newell ne zaman Kaliforniya

kumsallarında yürüse bir denizyıldızı bulurdu, dedi. Kumsalda bulunan denizyıldızları çoğunlukla ölmüş olur, diye ekledi, dalgalar onları kıyıya taşırdı. Elbette istisnalar vardı ve Newell her zaman canlı bir denizyıldızını ölü bir denizyıldızından ayırt edebilirdi. Nasıl yapardı bilmiyorum ama yapardı. Ölü olanları sahilde bırakır, canlıları denize geri fırlatırdı, onlara ikinci bir şans tanırdı. Tek bir sefer hariç. Bir keresinde okyanusun tükürdüğü denizyıldızlarından birini Pasifiğin suyunu doldurduğu kaba koyup eve getirmiş, sonra da akvaryuma yerleştirmişti. Kara Panterler'in ilk günleriydi; grup üyeleri, arabalar aşırı hız yapıp çocukları öldürmesin diye trafiği idare etmekle uğraşırdı. Birkaç trafik ışığı olsa işleri çok kolaylaşırdı ama belediyenin onlara yardım etmeye niyeti yoktu. Anlayacağınız Kara Panterler'in ilk görevlerinden biri buydu; trafik polisliği yapıyorlardı. Marius Newell denizyıldızını o dönemde bulup eve getirmişti. Bir süre sonra akvaryumun pompaya ihtiyacı olduğunu keşfetti. Bir gece Küçük Nelson Sanchez'i yanımıza alıp üçümüz birlikte pompa çalmaya gittik. Hiçbirimiz silahlı değildik. Beyaz mahallesindeki Colchester Sun isimli mağazaya gittik, nadir bulunan balıkların satıldığı lüks bir yerdi, Marius ve ben arka kapıdan içeri girdik. Marius pompayı eline aldığında karşımızda tüfekli bir tip belirdi. İşimiz bitti sandım, dedi Seaman. Ama Marius adama seslendi: Ateş etme, ateş etme. Pompayı, denizyıldızım için alıyorum. Tüfekli adam olduğu yerde kaldı. Biz yavaş yavaş geriledik. Adam peşimizden geldi. Sonunda Küçük Nelson'un direksiyonun başında oturduğu arabaya vardık, adam birkaç metre ötemizdeydi. Nelson arabayı çalıştırınca adam tüfeği doğrultup nişan aldı. Onu ez, dedim. Hayır, dedi Marius, yavaş git. Araba yavaş yavaş ana caddeye ilerlerken adam hâlâ peşimizdeydi, tüfeğinin ucuyla bizi takip ediyordu. Şimdi gaza basabilirsin, dedi Marius ve Küçük Nelson gaza bastıktan kısa süre sonra adam dikiz aynasındaki silik bir lekeye dönüştü. Sonunda kaybolup gitti. Elbette pompanın Marius'a bir yararı olmadı, bir iki hafta sonra gösterdiği bütün özene rağmen denizyıldızı öldü; öldü ve çöplüğü boyladı. İnsan yıldızlardan bahsettiğinde aslında sembolik konuşur. Metafordur onlar. Birine film yıldızı dediğinizde, kullandığınız bir metafordur. Gökyüzü

yıldızlarla dolu dediğinizde yine metafor kullanmış olursunuz. Biri çenesine sıkı bir yumruk yiyip yere yığıldığında "yıldızları gördü" dersiniz. Bir metafor daha. Metaforlar, kendimizi görüntüler denizi içinde kaybetme veya kendimizi görüntüler denizinden kurtarma yolumuzdur. Metafor bu anlamda can yeleğine benzer. Bazı can yeleklerinin yüzdüğünü, diğerlerinin kurşun gibi dibe çöktüğünü sakın unutmayın. Gerçekte sadece tek bir yıldız var ve o yıldız görüntü ya da metafor değil, rüyadan veya kabustan gelmiyor. Hemen dışarıda. O yıldız, Güneş. Üzülerek itiraf etmeliyim ki tek yıldızımız Güneş. Küçükken izlediğim bir bilimkurguyu hatırlıyorum. Roket rotadan çıkıp Güneş'e yönelmişti. İlk önce astronotların başı ağrımaya başladı. Ardından ter içinde kaldılar, uzay tulumlarını çıkardılar ama terlemeleri kesilmedi. Kısa sürede aşırı su kaybettiler. Güneşin çekim gücü, onları kendine doğru sürüklüyordu. Uzay gemisinin gövdesi erimeye başladı. İzleyiciler bile oturdukları yerden ısıyı hissediyordu, katlanılamayacak kadar sıcaktı. Filmin nasıl bittiğini unuttum. Galiba son dakikada kurtuluyor, geminin rotasını düzeltip dünyaya dönüyorlardı. Koca güneş, uzayın boşluğundaki parlak bir yıldız olarak arkalarında kalıyordu.

İŞE YARAMAK. Herkesin bildiği gibi güneşin pek çok yararı vardır, dedi Seaman. Yakınına gittiğinizde cehennem olabilir ama uzaktan bakıldığında onun ne kadar yararlı, ne kadar güzel olduğunu görmemek için vampir olmak gerekir. Bu sözlerin ardından, gülümsemeler gibi eskiden yararlı olan ve herkesin takdir ettiği ama artık insanda güvensizlik yaratan şeylerden bahsetmeye başladı. Örneğin 50'lerde, bir gülümseme insana pek çok kapıyı açabilirdi, dedi. Bir yerlere gelmesini sağlar mıydı bilmiyorum ama kapıları açardı. Artık kimse gülümsemelere güvenmiyor. Eskiden satıcıların gülümsemeyi bilmesi gerekirdi, iyi iş yapmanın sırrı gülümsemekti. Garson, iş adamı, sekreter, doktor, senarist veya bahçıvan olmanız fark etmezdi. Sadece polisler ve gardiyanlar gülümsemezdi. İşin o kısmı değişmedi, ama geri kalan her şey değişti. 50'li yıllar, Amerikalı diş doktorlarının altın çağıydı. Siyahlar elbette her zaman gülümsüyordu, beyazlar gülümsüyordu, Uzak Doğulular gülüm-

süyordu, Güney Amerikalılar gülümsüyordu. Oysa bugünlerde, yüzümüze gülümseyen bir insan, içten içe en büyük düşmanımız olabilir. Başka türlü ifade edecek olursam, artık hiç kimseye, özellikle de gülümseyen insanlara, güvenmiyoruz çünkü bizden bir şey isteyeceklerini biliyoruz. Amerikan televizyonu gülümsemeler ve gün geçtikçe daha mükemmel görünen dişlerle dolu. Onlara güvenmemiz bekleniyor mu? Hayır. Televizyondaki gülümseyen insanların iyi insanlar olduklarını, sineği dahi incitmeyeceklerini düşünmemiz bekleniyor mu? Yine hayır. Gerçek şu ki, bizden hiçbir şey beklenmiyor. Televizyondaki o insanlar bizden hiçbir şey istemiyor. Tek istedikleri bize dişlerini, gülümsemelerini göstermek ve bunun karşılığında onlara hayran olmamızı bekliyorlar. Hayranlık. Onlara bakmamızı istiyorlar, hepsi bu. Mükemmel dişlerine, mükemmel vücutlarına, mükemmel tavırlarına tapmamızı bekliyorlar, hepsi de Güneş'ten kopmuş birer ateş parçası, tapılmak için sıradan gezegenimize düşmüşler. Çocukluğumda diş teli olan çocuklar gördüğümü hatırlamıyorum, dedi Seaman. Bugün diş teli takmayan çocuğa rastlamak zor. Bizi yararsız şeyleri kullanmaya zorluyorlar ve bu nesnelerin amaçları hayat standardımızı yükseltmek değil, insanlar onları moda veya statü sembolü oldukları için kullanıyor. Elbette moda geçicidir, bir şeyin modası bir yıl, en fazla dört yıl sürer, sonra çürümenin aşamalarından geçerek kaybolup gider. Ama statü sembolleri farklıdır. Onlar, ancak bir zamanlar onlara sahip olmuş cesetler çürüdüğünde çürürler. Seaman, vücudun ihtiyaç duyduğu yararlı şeylerden bahsetmeye başladı. İlki dengeli beslenmeydi. Bu kilisede pek çok şişman var, dedi. Çok azınızın sebze yediğine eminim. Belki yeni bir yemek tarifinin sırası gelmiştir. Bu seferki tarifin adı Limonlu Brüksel Lahanası. Lütfen not alın. Dört kişilik yemeğin malzemeleri: 800 gram Brüksel lahanası, limon suyu, soğan, maydanoz, 40 gram tereyağı, karabiber ve tuz. Şöyle hazırlanıyor: 1. Brüksel lahanalarını iyice yıkayıp dış yapraklarını ayıkladıktan sonra soğan ve maydanozu ince ince doğrayın. 2. Kaynar suya attığınız lahanaları 20 dakika boyunca veya yumuşayana kadar kaynatın. Ardından sularını süzülüp bir kenara koyun. 3. Tereyağını tavada eritip soğanları kavurun, limon

suyunu, tuzu ve biberi ilave edin. 4. Brüksel lahanalarını ekleyip sosla karıştırın ve bir iki dakika ısıtıp üstüne maydanoz serpin. O kadar güzel olacak ki parmaklarınızı yalayacaksınız, dedi Seaman. İçinde hiç kolesterol yok, karaciğer ve kan basıncı için iyi, çok sağlıklı. Ardından karides salatası ve brokoli salatası hazırlamayı tarif etti ama cümlesini insanın sadece sağlıklı yiyecekler yiyerek yaşayamayacağını söyleyerek tamamladı. Kitap okumalısınız, dedi. Bu kadar televizyon izlemeyin. Uzmanlar, televizyonun göze zararı olmadığını söylüyor. Onlara inanmıyorum. Televizyonun göze iyi gelmediği kesin ve cep telefonları hâlâ gizemini koruyor. Belki bazı bilim adamlarının dediği gibi kansere yol açıyorlar. Kansere yol açıp açmadıklarını söylemek bana düşmez ama soru işareti hepimizin kafasında. Söylemeye çalıştığım şu, kitap okumak gerek. Rahip, doğruyu söylediğimi biliyor. Zenci yazarların yazdığı kitapları okuyun ama sadece bununla yetinmeyin. İşte, bu gece size vereceğim en değerli bilgi: Okumak, asla zaman kaybı değildir. Hapisteyken kitap okurdum. Okumaya orada başladım. Bir sürü kitap okudum. Bir yemek gibi kitapları sindirdim. Hapishanede ışıkları erkenden kapatırlar. Yatağa yatarsınız ve sesler duyulur. Ayak sesleri. Bağrışan insanların sesleri. Hapishane sanki Kaliforniya'da değil de Güneş'e en yakın gezegen olan Merkür gezegenindedir. Aynı anda hem soğuk hem sıcaktır, hem üşür hem terlersiniz ki bu da yalnız veya hasta olduğunuzun işaretidir. Başka şeyler, güzel şeyler düşünmeye çalışırsınız elbette ama bazen elinizden gelmez. Bazen biri masasındaki lambayı açar ve o lambadan yayılan ışık hücrenize ulaşır. Pek çok kez bunu yaşadım. Yanlış bir yere yerleştirilmiş lambanın veya koridordaki floresanların ışığı gecenin bir vakti hücremi aydınlattı. O zaman kitabımı çıkarıp ışığın altına yerleştirdim ve okumaya devam ettim. Kolay değildi çünkü harfler ve paragraflar, yeraltı dünyasının ne yapacağı kestirilemez ışığından ürküyormuş gibiydi. Ama okumayı sürdürdüm, anlamasam da okudum. Bazen kendimi şaşırtacak kadar hızlı, bazense çok yavaş okuyordum, her cümle veya kelime sadece beynimi değil vücudumu da besliyordu. Yorgunluğa veya hapishanede olduğum gerçeğine aldırmaksızın saatlerce kitap okuyabilirdim, hapishanede olmamın yegâne nedeni kardeşlerim

adına savaşmış olmamdı, oysa hapishanede çürüyüp gitmem çoğunun umurunda bile değildi. Ölsem, ruhları bile duymazdı. Ama kitap okurken, yararlı bir şey yaptığımı biliyordum. Önemli olan buydu. Gardiyanlar ileri geri turlar ve kulağıma küfür gibi gelen arkadaşça sözler eşliğinde nöbet değiştirirken okumayı sürdürüyordum. Şimdi düşünüyorum da gerçekten kaba saba şeyler söylüyor olabilirler. Yararlı bir şey yapıyordum. Neresinden bakarsanız bakın yararlıydı. Okumak, düşünmeye, dua etmeye, bir arkadaşla konuşmaya, düşünceleri ifade etmeye, başkalarının düşüncelerini dinlemeye, müziğe kulak vermeye, hoş bir manzaraya bakmaya veya sahilde yürümeye benzer. Şimdi, aranızdan bazılarının, iyi de ne okudun Barry, diye sorduğunu duyar gibiyim. Her şeyi okudum ama hayatımın en çaresiz dönemlerinden birinde okuduğum ve bana huzur veren bir kitaptan bahsetmeden geçemeyeceğim. *Voltaire'in Toplu Eserlerinin Kısaltılmış İncelemesi* adlı bir kitaptı ve yemin ederim ki çok işe yarar bir kitaptır, en azından benim çok işime yaradı.

Fate, Seaman'ı evine bıraktıktan sonra, derginin onun için tuttuğu otel odasına dönüp uyudu. Resepsiyonist ona kendisini bir gün önce beklediklerini söyledi ve editöründen gelen notu uzattı. Adam, her şeyin yolunda olup olmadığını soruyordu. Seaman odasına çıktığında, kimseyi bulamayacağını bilse de dergiyi aradı ve yaşlı adamla görüşmesini özetleyen bir mesaj bıraktı.

Duş alıp yatağa girdi. Televizyonu açıp porno aradı. Alman bir kadının iki zenciyle sevişiği bir film buldu. Alman kadın da zenciler de Almanca konuşuyordu. Almanya'da zenci var mı, diye düşündü. Sonra sıkılıp ücretsiz kanallardan birini açtı. Kırklı yaşlarındaki aşırı şişman kadının otuz beş otuz altı yaşlarındaki aşırı şişman kocasıyla kavgasını ve kocasının otuzlu yaşlardaki daha az şişman yeni kız arkadaşının kadına hakaret edişini izledi. Adamın ödleğin teki olduğu açıktı. Program Florida'da çekilmişti. Beyaz bir takım ve gri-yeşil gömlek giymiş sunucu haricindeki herkes kısa kollu giyinmişti. Fildişi rengi kravatlı sunucu, zaman zaman rahatsız görünüyordu. Şişman adam elini kolunu salladı ve *rap*'çiler gibi başını sallayarak daha az şişman olan kız arkadaşına doğru eğildi.

Şişman adamın şişman karısıysa sessizdi, bir süre seyircilere baktı ve derken tek kelime etmeden ağlamaya başladı.

Programın sonu olmalı, diye düşündü Fate ama program veya programın o bölümü bitmek bilmedi. Karısının ağladığını gören şişman adam, hakaretlerini daha da arttırdı. Fate, adamın karısına, pek çok şeyin yanı sıra, şişko da dediğini duydu. Adam, hayatımı mahvetmene izin vermeyeceğim, ben senin malın değilim, dedi. Daha az şişman olan kız arkadaşı araya girdi, o sana ait değil, bunu kafan almıyor mu, dedi, adamın karısına. Bir süre sonra koltuktaki kadın çileden çıktı, ayağa kalktı, canıma yetti artık, dedi. Bunu kocasına veya kocasının kız arkadaşına değil, doğrudan sunucuya söyledi. Sunucu, kadını kendini toparlaması konusunda uyardı, ne söyleyecekse sıra ona geldiğinde söyleyebilirdi. Beni bu programa çıkmam için kandırdınız, dedi kadın gözyaşları içinde. Kimse kimseyi kandırmadı, dedi sunucu. Ödleklik etme, sana söylediklerimi dinle, dedi şişman adamın kız arkadaşı. Sana söyleyeceklerimi iyi dinle, dedi şişman adam. Kadın adamı kendinden uzaklaştırmak istercesine elini kaldırdı ve stüdyodan çıktı. Ayağa kalkmış olan kız arkadaş ve şişman adam koltuklarına döndü. Seyircilerin arasında oturan sunucu, şişman adama geçimini nasıl sağladığını sordu. Şimdilerde işsizim ama eskiden güvenlik görevlisiydim, dedi adam. Fate kanalı değiştirdi. Mini bardan ufak şişedeki Toro de Tennessee marka viskiyi aldı. İlk yudumun ardından kusacak gibi oldu. Şişenin ağzını kapatıp mini bara geri koydu ve televizyon açık uyuyakaldı.

Fate uyurken haberler başladı, Meksika'nın kuzeyindeki Sonora Eyaleti'nde yer alan Santa Teresa'da kaybolan Amerikalı kadından bahsettiler. Dick Medina adlı muhabir, Santa Teresa'da öldürülen ve kimse cesetlere sahip çıkmadığı için kimsesizler mezarlığına gömülen kadınlardan bahsetti. Medina, çölden bildiriyordu. Arkasında otoban ve daha da geride Medina'nın parmağıyla işaret edip Arizona olduğunu söylediği lekeler vardı. Rüzgâr, kısa kollu gömlek giymiş muhabirin parlak siyah saçlarını uçuşturdu. Ardından ekranda ikiz fabrikalar belirdi ve Medina'nın, sınır hattında iş bulmanın neredeyse imkânsız olduğunu söyleyen sesi duyuldu.

Kaldırıma dizilmiş insanların görüntüsü ekranda belirdi. Toz içindeki kamyonlar, yollarda I. Dünya Savaşı'nda atılan bombaların açtığı kraterleri andıran delikler, kir içindeki bir çocuğun esmer yüzü... Derken ekranda yanık tenli, yirmilerinde bir genç belirdi, gülümsüyordu. Medina'nın sesi, çıkık elmacık kemikli genci *pollero* veya *coyote* veya kaçak göçmenleri sınırdan geçiren bir rehber olarak tanıttı. Medina bir isim söyledi. Genç bir kızın adıydı. Ekranda kızın yaşadığı Arizona kasabasında çekilen görüntüler belirdi. Bakımsız bahçeleri olan, tel örgülerle çevrelenmiş evler... Bir annenin üzgün yüzü... Ağlamaktan yorgun düşmüş... Geniş omuzlu bir adam olan baba, hiçbir şey söylemeden kameraya bakıyor. Arkalarında, belirip kaybolan üç genç kız var. Diğer kızlarımız, diyor anne, ağır aksanlı İngilizcesiyle. Hiçbiri on beşinden büyük olmayan üç kız, karanlık evde koşuşturup duruyor.

Televizyonda bu haber gösterilirken, Fate rüyasında bir zamanlar hikâyesini yazdığı bir adamı gördü, reddedilen üç yazısının ardından, *Kara Şafak*'ta yayımlanan ilk haberiydi. Adam yaşlı bir zenciydi, Seaman'dan çok daha yaşlıydı, Brooklyn'de yaşıyordu ve komünist parti üyesiydi. Fate adamla tanıştığında, Brooklyn'de tek bir komünist dahi kalmamıştı ama adam komünizmi tek başına ayakta tutuyordu. Adı neydi? Antonio Ulises Jones, gerçi mahalledeki çocuklar ona Scottsborolu adını takmıştı. Ona ayrıca Kemik veya İhtiyar Deli de diyorlardı ama en çok kullanılan isim Scottsborolu'ydu çünkü Antonio Jones sık sık, Scottsboro olaylarından, Scottsboro mahkemelerinden ve az kalsın linç edilecek olan ama artık Brooklyn'deki hiç kimsenin hatırlamadığı zencilerden bahsederdi.

Fate, tamamen şans eseri bir şekilde Antonio Jones'la tanıştığında, adam en az 80 yaşındaydı ve Brooklyn'in en yoksul kesiminde, iki odalı bir dairede yaşıyordu. Oturma odasında bir masa ve en az on beş adet eski tip katlanır bar sandalyesi vardı. Duvarda, dönemin işçileri gibi giyinmiş 1.80 boyunda iri yarı bir adamın fotoğrafı asılıydı, doğrudan objektife bakan bir çocuğun elinden diplomasını alırken, bembeyaz dişlerini açığa çıkaracak şekilde gülümsemişti. Dev işçinin yüzü, bazı açılardan bir çocuğun yüzünü andırıyordu.

"O çocuk benim," demişti Antonio Jones, Fate'in onu ilk ziyaretinde, "iri yarı adamsa Robert Martillo Smith, kanalizasyona inip on metrelik timsahlarla dövüşmekte ustalaşmış Brooklynli bir belediye işçisi." Fate, yaptıkları üç sohbet boyunca Jones'a, bir kısmı yaşlı adamın vicdanını hedefleyen pek çok soru sormuştu. Stalin'i sorduğunda, Antonio Jones, piçin tekiydi, demişti. Lenin'i sorduğunda, Antonio Jones, o da piçin tekiydi, demişti. Marx'ı sorduğunda, Antonio Jones, işte şimdi konuşmaya başladın, demişti, sohbete başlanması gereken nokta orasıydı: Marx muhteşem bir adamdı. Bu sözün ardından Antonio Jones parlak kelimelerle Marx'ı anlatmaya başlamıştı. Marx'ın hoşlanmadığı tek bir özelliği vardı: Öfkesi. Bunun suçlusu ona göre yoksulluktu çünkü Jones'a göre yoksulluk sadece hastalığa ve içerlemeye yol açmakla kalmıyor, çabuk öfkelenmeye de neden oluyordu. Fate'in bir sonraki sorusu, adamın Berlin Duvarı'nın yıkılışı ve sosyalist rejimin çöküşüyle ilgili ne düşündüğüydü. Tahmin edilebilir bir olaydı, gerçekleşmesinden on yıl önce bunun olacağını söylemiştim, demişti Antonio Jones. Ardından durduk yerde *Enternasyonal Marşı*'nı söylemeye başladı. Pencereyi açıp Fate'i şaşırtacak kadar gür bir sesle ilk birkaç dizeyi söylemişti. Uyanın, diye bağırmıştı. Ayaklanın! Marşı söylemeyi bitirdiğinde, Fate'e bu marşı zencilere yakıştırıp yakıştırmadığını sormuştu. Bilmiyorum, hiç o açıdan düşünmemiştim, demişti Fate. Daha sonra Jones ona Brooklyn'li komünistlerin gayriresmi tarihini anlatmıştı. II. Dünya Savaşı'nda Brooklyn'de binden fazla komünist vardı. Savaştan sonra bu rakam bin beş yüzlere kadar çıkmıştı. McCarthy döneminde sayı yedi yüze düşmüş ve sonra iki yüzlere inmişti. 60'lara gelindiğinde Brooklyn'deki komünistlerin sayısı bunun yarısı kadardı ve 70'lerde beş gruba ayrılmış otuz kadar komünist vardı. 70'lerin sonunda on kişi kalmıştı. 80'lerin başında sayıları dörde düştü. 80'lerde dördünden ikisi kanserden öldü ve üçüncüsü, kimseye tek kelime etmeden çekip gitti. Belki seyahate çıktı ve gittiği yerde ya da dönüş yolunda öldü, diye fikir yürütmüştü Antonio Jones. Nedeni ne olursa olsun bir daha ortalıkta görünmemiş, dairesine dönmemiş, hep gittiği bara uğramamıştı. Belki Florida'daki kızının yanına taşınmıştı. Yahudi'ydi ve orada

yaşayan bir kızı vardı. Sonuç olarak, 1987'de geriye tek bir komünist kalmıştı ve hâlâ da buradayım, demişti. Neden, diye sormuştu Fate. Antonio Jones birkaç saniye tereddüt edip yanıt vermeden önce düşünmüş, donra Fate'in gözünün içine bakmıştı:

"Çünkü biri komünist hücreyi ayakta tutmak zorunda."

Jones'un gözleri küçük ve kömür gibi siyahtı, göz kapakları sarkmıştı. Neredeyse hiç kirpiği yoktu. Kaşları ayrıktı ve bazen, Fate'le yürüyüşe çıktıklarında yüzüne büyük gelen güneş gözlüğü takardı. Eve döndüğünde bastonunu kapının eşiğine bırakmayı alışkanlık haline getirmişti. Bazen hiçbir şey yemediği günler olurdu. Belirli bir yaşa gelince yiyeceğin yararı yok, derdi. Ne Amerika'daki ne yurt dışındaki komünistlerle temas halindeydi, sadece UCLA'dan emekli bir öğretmenle, Dr. Minski'yle yazışıyordu. On beş yıl öncesine kadar Üçüncü Enternasyonal'e bağlıydım, Minski beni dördüncüye katılmaya ikna etti, demiş, ardından eklemişti:

"Evlat, sana ileride çok yararını göreceğin bir kitap vereceğim."

Fate, bahsi geçen kitabın *Komünist Manifesto* olacağını zannetmişti çünkü oturma odasında bu kitabın bir sürü baskısını görmüştü, Antonio Jones'un bizzat kendisinin yayımladığı baskıları bile vardı –acaba parayı nereden bulmuş veya matbaacıları nasıl ikna etmişti– ama yaşlı adamın getirdiği kitap, *Manifesto* değildi. Fate büyük bir şaşkınlıkla kalın kitabın daha önce adını duymadığı Hugh Thomas adlı biri tarafından yazılmış *Köle Ticareti* olduğunu görmüştü. Başlangıçta kitabı almayı reddetmişti.

"Pahalı bir kitaba benziyor ve elinizdeki tek kopya zannedersem bu," demişti.

Jones, Fate'e endişelenmemesini, kitabı parayla değil zekâsını kullanarak aldığını söylemişti. Fate bu sözlerden Jones'un kitabı çaldığı sonucuna varmıştı. Gerçi öyle olmasına ihtimal vermek zordu çünkü yaşlı adam hırsızlık yapacak kadar dinç değildi ama belki kitapları cebine indirdiği kitapçıda bir suç ortağı vardı, orada çalışan genç zencilerden biri, Jones kitapları cebe indirirken onu görmezden geliyordu.

Saatler sonra dairesinde kitabın sayfalarını karıştıran Fate yazarın beyaz olduğunu fark etmişti. Yazar, Kraliyet Askeri Okulu'nda öğretmenlik yaptığı için, Fate'in eğitim subaylarına benzediğine karar verdiği beyaz bir İngiliz'di, diğer İngiliz subaylar gibi kısa pantolonla dolaşıyordu. Fate kitabı bir kenara bıraktı. Okumadı. İnsanlar Antonio Ulises Jones'la yaptığı röportaja ilginç tepkiler verdi. Meslektaşlarının çoğu hikâyenin klasik Amerikalı zenci manzaralarından olduğunu düşünüyordu. Yarı deli bir vaiz, yarı deli bir caz müzisyeni, Brooklyn Komünist Partisi'nin son üyesi. Sosyolojik açıdan ilginç olmanın ötesine geçmiyordu. Ama dergidekiler Fate'i sevdi. Kısa süre sonra genç adam kadrolu yazar oldu. Antonio Jones'u bir daha görmedi, büyük ihtimalle Barry Seaman'ı da bir daha görmeyecekti.

Uyandığında hava hâlâ karanlıktı.

Detroit'ten ayrılmadan önce şehirdeki tek doğru düzgün kitapçıya gidip Kraliyet Askeri Akademisi öğretmenlerinden Hugh Thomas'ın *Köle Ticareti* kitabını aldı. Ardından Woodward Caddesi üzerinden şehir merkezine indi. Yunan lokantasında kahve içip kızarmış ekmek yedi. Başka hiçbir şey istemediğini söylediğinde kırklı yaşlarda sarışın bir kadın olan garson, ona hasta olup olmadığını sordu. Fate midesini bozduğu yanıtını verdi. O zaman garson kahveyi adamın önünden çekti ve onun için daha iyi bir içeceği olduğunu söyledi. Kısa süre sonra Fate'in daha önce hiç tatmadığı ve denemeye çekindiği anasonlu bir karışımdan yapılan çaydan getirdi.

"Bu sana iyi gelecek," dedi garson.

Koca göğüsleri ve hoş kalçaları olan ince uzun bir kadındı. Siyah etek ve beyaz bluz giymişti. Ayakkabıları topuksuzdu. Bir süre ikisi de hiçbir şey söylemediler, beklenti dolu gözlerle birbirlerine baktılar, Fate sonunda pes edip bitki çayından bir yudum aldı. O zaman garson gülümsedi ve diğer müşterilerle ilgilenmeye gitti.

Otelde, faturasını ödemek üzereyken, New York'tan arayan birinin kendisine mesaj bıraktığını öğrendi. Tanımadığı bir ses, en kısa

zamanda editörüyle veya spor sayfalarının editörüyle temasa geçmesini söylüyordu. Lobiden dergiyi aradı, telefonu yine yanındaki masada çalışan kadın açtı ve ona beklemesini, editörü bulmaya çalışacağını söyledi. Bir süre sonra sesini tanımadığı biri telefona geldi. Konuşan kişi kendini spor sayfalarının editörü Jeff Roberts olarak tanıttı ve Fate'e bir boks maçından bahsetmeye başladı. Count Pickett dövüşüyor ve elimizde müsabakayı izleyecek kimse yok, dedi adam. Spor editörü, birbirlerini yıllardır tanıyorlarmışçasına ona Oscar diye hitap ediyordu. Adam hiç durmadan gelecek vadeden Harlemli bir tüy sıklet olan Count Pickett'tan bahsedip durdu.

"Bunun benimle ne ilgisi var?" diye sordu Fate.

"Sevgili Oscar," dedi spor editörü, "bildiğin gibi Jimmy Lowell öldü ve onun yerine bakacak birini bulamadık."

Fate dövüşün Detroit veya Şikago'da olduğunu düşündü. New York'tan uzakta birkaç gün daha geçirmek kötü bir fikirmiş gibi gelmedi.

"Dövüşün haberini yapmamı mı istiyorsunuz?"

"Aynen öyle evlat," dedi Robert. "Beş sayfalık bir şey olsun, Pickett'ın profili, maç ve yöresel tatlar."

"Dövüş nerede?"

"Meksika'da," dedi spor editörü. "Üstelik biz sana, sizin bölümünüzde verilenden daha yüksek harcırah vereceğiz."

Valizini hazırlayan Fate, son bir kez Seaman'ın dairesine gitti. Yaşlı adamı, kitap okur ve notlar alırken buldu. Mutfaktan baharat ve kızarmış soğan kokusu geliyordu.

"Veda etmek için uğradım," dedi. "Şehirden ayrılıyorum."

Seaman yemeğe kalmak isteyip istemediğini sordu.

"Zamanım yok," dedi Fate.

Vedalaştılar, Fate acelesi varmış gibi basamakları üçer üçer atlayarak merdivenlerden indi, arkadaşlarıyla buluşmaya hazırlanan bir çocuk gibi heyecanlıydı. Detroit-Wayne havaalanına giderken, Seaman'ın garip kitaplarını düşündü, Kısaltılmış Fransız Ansiklopedisi ve görmediği ama Seaman'ın hapiste okuduğunu iddia ettiği

Voltaire'in Toplu Eserlerinin Kısaltılmış İncelemesi – ki ikincisini düşünmek bile, yüksek sesle kahkahalar atmasına yol açıyordu.

Havaalanına vardığında Tucson'a bilet aldı. Beklerken, gördüğü rüyayı ve yıllar önce ölen Antonio Jones'u düşündü. Pek çok kez yaptığı gibi kendi kendine Jones'un neden ölmüş olabileceğini sordu, aklına gelen tek yanıt, yaşlılıktı. Bir gün, Brooklyn'deki sokaklardan birinde yürürken kendini her zamankinden yorgun hisseden Antonio Jones kaldırıma çökmüş ve bir saniye sonra dünya üzerinden silinmişti. Belki ölümü anneminki gibi olmuştur, diye düşündü Fate ama içten içe öyle olmadığını biliyordu. Uçak Detroit'ten havalanırken, fırtına bulutları şehrin üstünü kapladı.

Fate Kraliyet Askeri Akademisi'nde öğretmen olan beyaz adamın kitabını açıp 361. sayfadan okumaya başladı. Şöyle yazıyordu: *İngiltere'den gelen Liverpoollu tüccarlar 18. yüzyılın sonlarına doğru Nijerya deltasının ilerisinde, Afrika kıyı şeridinin yeniden güneye kıvrıldığı yerde, Kamerun'da, köle ticaretine başladı. 1780'lere gelindiğindeyse, iyice güneyde, Gabon Nehri'nde ve Lopez Burnu'nun kuzeyinde köle ticareti alıp başını yürümüştü. Bu bölge Rahip John Newton'ın belki de "Avrupa'yla çok az bağlantıları olduğundan", "Afrika'da tanıştığım en ahlaklı ve en merhametli insanlar" diye tarif ettiği kişilere ev sahipliği yapıyordu. Ama sahilin açıklarında, Hollandalıların uzun zamandır ticaret merkezlerinden biri olarak kullandıkları, adı Portekizce şimşek ve yıldırım anlamına gelen Corisco Adası vardı. Burada ticareti yapılan tek şey, köleler değildi.* Bu satırın hemen altında Danimarkalılar tarafından 1637'de ele geçirilen Elmina adlı Portekiz kalesinin resmi vardı – kitabın içi resimlerle doluydu. Elmina, 350 yıl boyunca köle ticaretinin merkeziydi. Kalenin tepesinde Fate'in tanımadığı bir bayrak dalgalanıyordu. Hangi krallığın bayrağı acaba, diye düşünürken gözleri kapandı ve kucağında kitapla uyuyakaldı.

Tucson Havaalanı'nda araba kiraladı, harita satın aldı ve güney yönünden şehirden çıktı. Çöl havası iştahını açtığı için karşılaştığı

ilk mola yerinde durmayı planlıyordu. Yanından aynı renk ve aynı model iki Camaro geçti, ikisi de korna çaldı. Yarışıyor olabilirlerdi. Arabaların motorları güçlendirilmiş olmalıydı, kaportalarıysa Arizona güneşinde parlıyordu. Portakal satılan ufak bir çiftliğin önünden geçti ama durmadı. Çiftlik, otobandan yüz metre uzaktaydı ama iki Meksikalı çocuk yolun kenarına tahta tekerlekli eski bir el arabasından devşirme bir portakal standı kurmuştu. Birkaç kilometre daha gittiğinde Cochise'in Yeri adlı lokantayı gördü, benzin istasyonunun yanındaki otoparka arabayı bıraktı. İki Camaro, üst tarafında kırmızı alt tarafında siyah bir şerit olan bayrağın dalgalandığı direğin altına park edilmişti. Bayrağın ortasında Chiricahua Otomobil Kulübü'nün çember şeklindeki amblemi vardı. Fate bir an Camaro'ları kullananların iki yerli olabileceğini düşündüyse de bu fikri saçma bulup zihninden attı. Lokantaya girip pencere kenarındaki masalardan birine geçti çünkü arabayı gözünün önünden ayırmak istemiyordu. Yan masada iki adam oturuyordu. Biri uzun boylu ve gençti, bilgisayar öğretmenlerini andıran bir görüntüsü vardı. Sık sık gülüyor ve bazen şaşırmış veya korkmuş gibi elleriyle yüzünü örtüyordu. Fate diğer adamın yüzünü göremese de ilkinden yaşlı olduğu anlaşılıyordu. Boynu kalındı, saçları kırlaşmıştı ve güneş gözlüğü takıyordu. Konuşurken de dinlerken de kayıtsız bir havası vardı ve abartılı hareketlerden kaçınıyordu.

Onunla ilgilenen garson kız Meksikalı'ydı. Fate kahve sipariş etti ve birkaç dakika mönüyü inceledi. Üçgen sandviçlerden olup olmadığını sordu. Garson kız, başını iki yana salladı. Biftek, dedi Fate. Soslu mu, diye sordu garson. Ne tür bir sos kullanıyorsunuz, diye sordu Fate. Acı biber, domates, soğan ve kişniş. Başka baharatlar da koyuyoruz. Tamam, deneyeceğim, dedi Fate. Garson uzaklaşınca, lokantayı inceledi. Masalardan birinde iki yerli oturuyordu. Biri genç diğeri yaşlıydı, belki baba ve oğuldular. Diğerinde iki beyaz adam ve bir Meksikalı kadın vardı. Erkekler tıpatıp birbirlerine benziyordu, ellili yaşlarda ve tek yumurta ikiziydiler. Meksikalı kadın kırklarındaydı ve ikizlerin onun için çıldırdıkları açıktı.

Camaro'ların sahipleri, diye düşündü Fate. Ayrıca koca restoranda kendisi dışında tek bir siyah bile olmadığını fark etti.

Yan masadaki genç adam ilhamla ilgili bir şeyler söyledi. Fate'in duyduğu şuydu: Hepimize ilham kaynağı oldunuz. Beyaz saçlı adam, bir önemi yok, dedi. Genç adam ellerini yüzüne götürüp irade ve insanın gözünün içine bakmakla ilgili bir şeyler söyledi. Ardından ellerini yüzünden çekti, gözleri parlıyordu: Gerçek bakıştan bahsetmiyorum, soyut bir bakıştan bahsediyorum.

Elbette, dedi beyaz saçlı adam. Jurevich'i yakaladığınızda, dedi delikanlı ama dizel motorun kükremesi oğlanın sesini bastırdı. Otoparka bir kamyonet giriyordu. Garson, Fate'in kahvesini ve soslu bifteğini getirdi. Delikanlı, hâlâ beyaz saçlı adam tarafından yakalanan Jurevich'ten bahsediyordu.

"Zor olmadı," dedi beyaz saçlı adam.

"Organize olmayan bir katil," dedi genç adam ve esneyecekmiş gibi eliyle ağzını örttü.

"Hayır," dedi beyaz saçlı adam, "Organize bir katil."

"Organize olmayan asosyallerden olduğunu sanıyordum," dedi genç adam.

"Hayır, organizeydi," dedi beyaz saçlı adam.

"Hangisi daha kötü?" diye sordu genç adam.

Fate etinden bir parça kesti. Kalın ve yumuşaktı, tadı hoştu. Sos, acı olmasını yadırgamazsanız, oldukça lezzetliydi.

"Organize olmayanlar daha kötüdür," dedi beyaz saçlı adam. "Bir sonraki hareketlerini tahmin etmek daha zor olur."

"Yine de tahmin edilebilir mi?" diye sordu genç adam.

"Yeterince zaman ve imkân sunulursa her şey yapılabilir," dedi beyaz saçlı adam.

Fate'in gözleri garsonu aradı. Meksikalı kadın, başını ikizlerden birinin omzuna yaslamıştı, diğer ikiz, bu her zaman yaşanan bir durummuş gibi gülümsüyordu. Fate kadının, kolunu beline dolamış ikizle evli olduğunu ama bu evliliğin, diğer ikizin kadına olan aşkını veya umutlarını yok etmediğini düşündü. Babayla oğlun oturduğu

masada bir hareketlenme oldu, baba hesabı istedi, oğlu cebinden çıkardığı çizgi romanı okumaya başladı. Otoparka bakan Fate az önce otoparka bırakılan kamyonetin sürücüsünü gördü. Adam benzin istasyonunun tuvaletinden çıkmış, lokantaya geliyordu. Sarı saçlarını atkuyruğu yapmıştı. İçeri girdiğinde, garson ne istediğini sordu. Kahve ve su.

"Ölüme alıştık," dediğini duydu genç adamın.

"Buralarda hep öyle olmuştur," dedi beyaz saçlı adam, "her zaman."

19. yüzyılda, 19. yüzyılın ortalarına veya sonlarına doğru, dedi beyaz saçlı adam, insanlar, daha doğrusu toplum, kelimeleri kullanarak ölümün etkisini yumuşatmayı denerdi. O dönemin gazete haberlerini okursanız, neredeyse hiç suç işlenmediği veya tek bir cinayetin bütün ülkeyi hüzne boğduğu hissine kapılırsınız. Evimizde, hayallerimizde ve fantezilerimizde ölümü istemezdik, yine de korkunç suçların işlendiği bir gerçekti, tecavüzler ve hatta seri cinayetler vardı. Elbette seri katillerin çoğu hiç yakalanmadı. En meşhur örneği düşünün. Kimse Karındeşen Jack'in kim olduğunu bilmiyordu. Her şey kelimelerin süzgecinden geçirilir, korkularımıza uyacak biçimde şekillendirilirdi. Korktuğu zaman bir çocuk ne yapar? Gözlerini kapatır. Tecavüze uğramak veya öldürülmek üzereyken bir çocuk ne yapar? Gözlerini kapatır. Çığlık atar ama gözlerini kapadıktan sonra. Kelimelerin işlevi tam da buydu işte. İlginç olan şu; çılgınlığın ve zalimliğin ilk arketipleri günümüz insanları tarafından değil, atalarımız tarafından icat edildi. Kötülüğün, hepimizin içindeki kötülüğü görmek yoluyla, Yunanlılar tarafından icat edildiğini söylemek mümkündür. Ama bu kötülüğün delilleri artık bizi ikna etmeye yetmiyor, bizi etkilemiyor. Delilik için de aynı şeyleri söylemek mümkün. Bu kapıyı açan Antik Yunanlılardı ama o karanlık artık bizim için bir anlam ifade etmiyor. Her şey değişir, diyeceksiniz. Elbette her şey değişir ama suçun doğası değişmez çünkü insanın doğası değişmez. Belki o zamanlar şehirlilerin sayısı az olduğu için durum farklıydı. 19. yüzyıldan, 18. yüzyıldan, 17. yüzyıldan bahsediyorum. Toplum dendiğinde kastedilen, küçük bir güruhtu. Çoğu insan toplumun dışında yaşıyordu. Örneğin 17.

yüzyılda, köle gemilerindeki malların en az yüzde yirmisi ölüyordu. Mal derken, satılmak üzere, diyelim ki, Virginia'ya götürülen kara derililerden bahsediyorum. Ama bu durum kimseyi üzmüyor, Virginia gazetelerine manşet olmuyor veya kimsenin sokaklara dökülüp kaptanın asılmasını talep eden çığlıklar atmasıyla sonuçlanmıyordu. Oysa bir çiftlik sahibi çıldırır, komşusunu öldürür, atına atlayıp evine döner ve karısını öldürürse Virginia'da yaşayanlar sonraki iki ayı korku içinde geçirirdi. Topu topu iki ölüm. At üstündeki katille ilgili efsane kuşaklar boyunca anlatılırdı. Ya da Fransızları düşünün. 1871 Paris Komünü sırasında binlerce kişi öldürüldü ama kimse gözünü bile kırpmadı. Yaklaşık aynı dönemde bir bıçak bileyicisi, eşini ve annesini öldürdükten sonra polis tarafından vuruldu. Bu hikâye sadece Fransız gazetelerine manşet olmadı, bütün Avrupa gazetelerinde yer aldı ve hatta *New York Examiner*'a kadar ulaştı. Neden? Çünkü komünde öldürülenler toplumun parçası değildi, gemilerde ölen kara derili insanlar da toplumun parçası değildi ama Fransa'nın başkentinde öldürülen kadın ve Virginia'daki atlı katil toplumun parçasıydı. Onların başına gelenler üzerine yazılabilirdi çünkü, kaba bir tabirle, yazılmaya değer şeylerdi. Bunu söylerken, kelimelerin o zamanlar açığa çıkartmaktan çok bir şeylerin üstünü örtmek amacıyla kullanıldığını anlatmaya çalışıyorum. Belki yine de bir şeyleri açığa çıkarıyorlardı. Neyi? Bilmediğimi size itiraf ediyorum.

Genç adam elleriyle yüzünü örttü.

"Bu Meksika'ya ilk ziyaretiniz değil," dedikten sonra ellerini yüzünden çekip sinsice gülümsedi.

"Hayır," dedi beyaz saçlı adam. "Birkaç yıl önce oradaydım, yardım etmeye çalıştım ama imkânsızdı."

"Bu sefer neden geri geldiniz?"

"Şöyle bir göz atmak için diyebiliriz," dedi beyaz saçlı adam. "Geçen gelişimde edindiğim bir arkadaşın evinde kaldım. Meksikalılar misafirperver insanlar."

"Resmi bir ziyaret değil miydi?"

"Hayır," dedi beyaz saçlı adam.

"O zaman, orada olup bitenlerle ilgili gayriresmi teoriniz nedir?"

"Pek çok teorim var Edward ama hiçbirinin, iznim olmaksızın yayımlanmasını istemiyorum."

Genç adam yeniden elleriyle yüzünü örttü.

"Profesör Kessler, dudaklarım mühürlü."

"Pekala," dedi beyaz saçlı adam. "Sana kesin emin olduğum üç şeyi söyleyeceğim: A) O şehirde yaşayan hiç kimse toplumun parçası değil ve hiç kimse derken hiç kimseyi kastediyorum, oradaki herkes Romalıların arenasına atılan ilk Hıristiyanlar gibi. B) İşlenen suçların dokusu birbirinden farklı. C) Şehir ekonomik anlamda canlanıyormuş gibi görünüyor, durdurulamaz bir şekilde gelişiyormuş gibi görünüyor ama orada yaşayan insanların yapacakları en akıllıca şey, gece vakti çölün yolunu tutup sınırı geçmek olacaktır."

Güneş, arkasında kızıl tonlarını bırakarak batmaya başladığında, ikizler, Meksika yerlileri ve yan masada oturan adamlar çoktan gitmişti. Fate hesabı isteme zamanının geldiğine karar verdi. Hafif şişman, koyu tenli bir kız hesabı getirdi, önceki garson gitmiş olmalıydı, yenisi, her şeyden memnun olup olmadığını sordu.

"Gayet memnunum," dedi Fate ve elini cebine sokup para çıkardı.

Ardından günbatımını izlemeye döndü. Annesini, annesinin komşusunu, dergiyi ve New York sokaklarını düşündü. Kelimelerle tarif edilemeyecek bir hüzün çöktü üstüne. Eski Askeri Akademi öğretmeninin yazdığı kitabı açıp rastgele bir paragraf okudu: *Köle gemilerinin kaptanları, köleleri teslim etmeyi sıradan bir görev olarak görürdü. Ticaretin yapıldığı adalarda uzun süre kalmak istemezlerdi. Ama köleleri çabucak satıp gemiye şeker yüklemek kolay bir iş değildi. Tüccarlar ve kaptanlar, taşıdıkları mallara ne fiyat verileceğine asla emin olamazdı. Çiftçilerin, satın aldıkları kölelerin parasını ödemeleri bazen yıllar sürerdi. Avrupalı tüccarlar bazen malların karşılığında şeker, pamuk, çivit otu veya zencefil almak yerine para veya senet almayı tercih ederdi çünkü Londra'da bu malların kaça gideceğini kestirmek güçtü.* Ne hoş isimler, diye düşündü Fate. Şeker, çivit otu,

zencefil, pamuk. Çivit otunun kızılımsı çiçekleri. Koyu mavi boya. Çivit mavisine boyanmış bir kadın duş alıyor.

Uyandığında, şişman garson gelip ne tarafa gittiğini sordu. Meksika'ya, dedi Fate.

"O kadarını tahmin etmiştim," dedi garson. "Meksika'da nereye gidiyorsunuz?"

Aşçı, tezgâhın üzerinden salona bakarak bir yandan sigarasını içiyor bir yandan konuşmayı dinliyordu.

"Santa Teresa'ya," dedi Fate.

"Hoş bir yer değildir," dedi garson, "ama büyük bir şehirdir, bir sürü bar ve kulüp olduğu için, gece hayatı canlıdır."

Fate gülümseyerek yere, çöl güneşinin kızıla boyadığı parkelere baktı.

"Gazeteciyim," dedi.

"Cinayetlerin haberini mi yapacaksınız?" diye sordu aşçı.

"Neden bahsettiğiniz konusunda en ufak bir fikrim yok. Cumartesi yapılacak boks maçını yazmaya gidiyorum," dedi Fate.

"Kim dövüşüyor?" diye sordu aşçı.

"New Yorklu bir tüy sıklet, Count Pickett."

"Eskiden dövüşleri takip ederdim," dedi aşçı. "Bahis oynardım, boks dergilerini gözden geçirirdim, ama bir gün kesin kararımı verip bu işleri bıraktım. Artık boksörlerin adlarını dahi bilmiyorum. Bir şeyler içer misiniz? Bizden olsun."

Fate tezgâhın önündeki taburelerden birine geçip bir bardak su istedi. Aşçı gülümseyip bütün muhabirlerin kafa çekmeyi sevdiğini bildiğini söyledi.

"Ben de içmeyi severim," dedi Fate, "ama midemi bozdum."

Ona bir bardak su veren aşçı, Count Pickett'ın kiminle dövüştüğünü sordu.

"Adını hatırlamıyorum," dedi Fate. "Bir yerlere not almıştım. Bir Meksikalı galiba."

"Garip," dedi aşçı, "ortalıkta işe yarar Meksikalı tüy sıklet yok. Yirmi yılda bir, bir ağır sıklet çıkarırız, o da ya kafayı yer ya kendini

öldürtür, ama şimdiye kadar doğru düzgün bir tüy sıklet çıkardığımız olmadı."

"Belki yanılıyorumdur, belki Pickett'ın dövüştüğü kişi Meksikalı değildir," dedi Fate.

"Belki Kübalı veya Kolombiyalı'dır," dedi aşçı. "Gerçi Kolombiyalılar'dan da iyi tüy sıklet çıkmaz."

Fate suyunu içtikten sonra ayağa kalkıp gerindi. Gitme zamanı, dedi, oysa lokantada oturmaktan memnundu.

"Santa Teresa'ya ne kadar yolum kaldı?" diye sordu.

"Belli olmaz," dedi aşçı. "Bazen yol kamyonlarla dolu olduğu için, sınır kapısında yarım saat trafik kilitlenir. Buradan sınıra yarım saat desek, oradan da Santa Teresa'ya üç, üç buçuk saatlik yol var. Yuvarlak hesap dört saat."

"Buradan Santa Teresa'ya gitmek, bir buçuk saat sürüyor," dedi garson.

Aşçı kaşlarını çatıp bunun duruma ve sürücünün yolu ne kadar iyi bildiğine bağlı olduğunu söyledi.

"Hiç çölde araba kullandınız mı?" diye sordu.

"Hayır," dedi Fate.

"Göze kolay görünse de hiç kolay değildir. Dünyadaki en kolay şeymiş gibi görünür, ama aslında kolay hiçbir yanı yoktur," dedi aşçı.

"Orası öyle," dedi garson kız. "Özellikle geceleri zor bir yoldur. Gece vakti çölün düşüncesi bile beni korkutuyor."

"Bir hata yaparsanız ya da farkına varmadan yanlış bir yerden saparsanız tek bir yön tabelasıyla karşılaşmadan yanlış yöne elli kilometre gidebilirsiniz," dedi aşçı.

"Belki şimdi, hava hâlâ aydınlıkken yola çıkmalıyım," dedi Fate.

"Şimdi yola çıksanız da fazla bir yararı olmaz," dedi aşçı. "Beş dakika içinde hava kararacak. Çöldeyken, günbatımı insana hiç bitmeyecekmiş gibi görünür ve derken, en beklemediğiniz anda güneş kaybolur, yerini sonsuz karanlık alır. Biri ışıkları kapamış gibi, her şey birkaç saniyede olur biter."

Fate bir bardak su daha istedi, pencerenin önüne gidip dışarıyı izleyerek suyunu içti. Gitmeden önce bir şeyler yemek istemez mi-

siniz, diye sorduğunu duydu aşçının. Yanıt vermedi. Çöl, gözden kaybolmaya başladı.

Radyoyu açıp Phoenix'ten yayın yapan caz radyosunu dinleyerek iki saat boyunca zifiri karanlıkta yol aldı. Evlerin, restoranların, çiçekli bahçelerin ve düzgün park edilmemiş arabaların önünden geçti ama evlerde ışık yoktu ve havada, ev sakinleri daha o gece ölmüş gibi, hâlâ kan kokusu vardı. Ay ışığı sayesinde uzaktaki tepelerin silüetleri ve alçaktan uçan, daha doğrusu oldukları yerde duran ve ancak arada bir çıkan ani rüzgârla batıya sürüklenen ve sonra yeniden duran bulutlar görülebiliyordu. Rüzgâr, görev bilinciyle hareket edercesine tozu dumana katıyor, arabanın farlarının ışığı, dans eden veya yol kenarında avlarını bekleyen hayaletleri andıran toz bulutlarını aydınlatıyordu.

Fate, iki kere yolunu kaybetti. Lokantaya veya Tucson'a dönmeyi düşündü. Derken Patagonia adlı bir kasabaya vardı ve benzin istasyonundaki çocuk ona Santa Teresa yolunu tarif etti. Patagonia'dan çıkarken bir at gördü. Arabanın farları atı aydınlatınca, hayvan başını kaldırıp ona baktı. Fate arabayı durdurup bekledi. At kapkaraydı, bir anlık duraksamanın ardından karanlığa karışıp gözden kayboldu. Fate tepeleri geçip dere yatağına ulaştığında arabadan indi, farları açık bırakarak uzun uzun işedi ve serin gece havasını ciğerlerine doldurdu. Ardından yol, ilk bakışta uçsuz bucaksızmış gibi görünen bir vadiye çıktı. Vadinin en uzak köşesinde bir ışık vardı. Her şey olabilirdi. Belki çok yavaş hareket eden bir kamyon konvoyu, belki de ufak bir kasabaydı. Ya da karanlıktan kaçma arzusu, Fate'in hayal görmesine yol açmıştı. Son seçenek, çocukluktan ergenliğe geçtiği dönemi hatırlattı. Çocukluk ve ergenlik arasında bir dönemde, rüyasında böyle bir araziyi görmüştü, daha az karanlık daha az çölümsü olsa da buna benziyordu. Annesi ve annesinin kız kardeşlerinden biriyle otobüsteydiler, New York'tan, yakınlardaki bir kasabaya yaptıkları kısa bir yolculuktu. Oğlan pencere kenarındaki koltuğa oturmuş hiç değişmeyen manzaraya bakıyordu. Binalar ve yollar, binalar ve yollar. Sonra şehir dışına çıkmışlardı. Tam o anda, ya da belki bir süre önce, güneş batmaya

başlamıştı. Oğlan ağaçları ve o zamanlar gözüne çok büyük görünen ormanı seyretmişti. Ormanın eşiğinde yürüyen bir adam gördüğünü sanmıştı. Adam, geceye yakalanmamak istercesine büyük adımlar atıyordu. Oğlan, adamın kim olduğunu merak etmişti. Kadın değil erkek olduğunu biliyordu çünkü gömlek giymişti ve yürürken kollarını sallıyordu. Adamın yalnızlığı o kadar dehşet vericiydi ki Fate, hatırladığı kadarıyla, bakışlarını adamdan uzaklaştırıp annesine sarılma ihtiyacı duymuştu. Ama otobüs ormandan uzaklaşana kadar gözlerini adamdan ayıramamıştı, sonra yeniden binaların, fabrikaların ve depoların doldurduğu bir şehre varmışlardı.

Şimdi geçtiği vadi daha da ıssız, daha da karanlıktı. Kendini yolun kenarında yürürken hayal etti. Ürperdi. Derken annesinin küllerinin durduğu vazoyu ve komşuya geri verme fırsatı bulamadığı fincanı hatırladı. Arabayı durdurup güneş doğana kadar beklemeyi düşündü. Ama Arizona'da, bir zencinin kiralık bir arabayı yol kenarına park edip uyumasının iyi bir fikir olmadığını biliyordu. Radyo kanalını değiştirdi. İspanyolca konuşan biri Durango Eyaleti'nde bulunan memleketine dönüp intihar eden Gomez Palacio isimli şarkıcının hikâyesini anlatıyordu. Ardından halk türküleri söyleyen bir kadın çıktı. Fate müziği dinleyerek vadide yol almayı sürdürdü. Bir süre sonra yeniden Phoenix'ten caz yayını yapan kanalı bulmaya çalıştı ama bulamadı.

Sınırın Amerika tarafında Kerpiç adlı bir kasaba vardı. Bir zamanlar kasabada kerpiç fabrikası olmalıydı ama şimdi kasaba, ana caddenin iki tarafına dizilmiş evlerden ve dükkânlardan ibaretti. Sokağın sonunda iyi aydınlatılmış, boş bir arazi, arazinin hemen ötesindeyse Amerika sınır kapısı vardı.

Polis, belgelerini isteyince, Fate pasaportunu ve basın kimliğini uzattı. Polis, cinayetleri yazmak için mi geldiniz, diye sordu.

"Hayır," dedi Fate, "bu cumartesi günü yapılacak dövüşü yazacağım."

"Ne dövüşü?" diye sordu polis.

"New Yorklu bir tüy sıklet olan Count Pickett dövüşecek."

"Adını ilk kez duyuyorum," dedi polis.

"Dünya şampiyonu olacak," dedi Fate.

"İnşallah," dedi adam.

Ardından Fate yüz metre ötedeki Meksika sınır kapısına ilerledi. Ona arabadan inmesi ve valizini açması söylendi, arabasının belgeleri, pasaportu ve basın kimliği kontrol edildi. Bazı formları doldurmasını istediler. Meksika polislerinin yüzlerinden yorgunluk akıyordu. Gümrük kulübesinin penceresinden dışarı bakılınca, iki ülkeyi ayıran dikenli teller görülüyordu. Dört kuş en üstteki tele konmuş, başlarını tüylerinin arasına gömmüştü. Hava soğuk, dedi Fate. Çok soğuk, dedi Fate'in doldurduğu formu incelemekte olan Meksikalı görevli.

"Kuşlar. Üşüyorlar."

Görevli, Fate'in işaret ettiği yöne baktı.

"Hindi akbabası onlar, bu saatte hep üşürler," dedi.

Fate, Santa Teresa'nın kuzeyindeki Las Brisas adlı motelde oda tuttu. Motelin önündeki yoldan, arada bir, Arizona'ya giden kamyonlar geçiyordu. Bazen otobanın diğer tarafındaki benzincide mola veriyor ve sonra yeniden yola çıkıyorlardı ve bazen de kamyon şoförleri inip gök mavisine boyanmış benzin istasyonunda bir şeyler atıştırıyordu. Sabah olduğunda, büyük kamyonların yerini arabalar ve kamyonetler almıştı. Fate o kadar yorgundu ki içeri girer girmez saatin kaç olduğuna aldırmaksızın uykuya daldı.

Uyandığında resepsiyonistle konuşmaya gitti ve ondan şehrin haritasını istedi. Yirmilerinin ortasında bir adam olan resepsiyonist, Fate'e Las Brisas'ta harita bulundurmadıklarını, kendisi orada çalışmaya başladığından beri harita getirildiğini hiç görmediğini söyledi. Fate'e nereye gitmek istediğini sordu. Fate gazeteci olduğunu ve Count Pickett dövüşünü izlemeye geldiğini açıkladı. Count Pickett-El Merolino Fernandez maçı, dedi görevli.

"Lino Fernandez," dedi Fate.

"Burada ona El Merolino deriz," dedi resepsiyonist gülümseyerek. "Sizce kim kazanacak?"

"Pickett," dedi Fate.

"Belli olmaz ama bana yanılıyormuşsunuz gibi geliyor." Ardından motel görevlisi bir kâğıt parçası çıkarıp ona dövüşün yapılacağı Arena del Norte boks ringine nasıl gideceğini gösteren detaylı bir harita çizdi. Harita, elle çizilmiş olmasına karşın, Fate'in beklediğinden çok daha başarılıydı ve en ufak bir sorun yaşamadan gideceği yere ulaşmasını sağladı. Arena del Norte, 1900'lerden kalma eski bir tiyatroyu andırıyordu, tek fark, ortasında boks ringi olmasıydı. Fate gişelerin birinden içeri girmesini sağlayacak belgeleri aldı ve Pickett'ın nerede kaldığını sordu. Ona Amerikalı boksörün henüz şehre gelmediğini söylediler. Karşılaştığı muhabirlerden bazıları İngilizce biliyordu, ayrıca aralarında bir iki Amerikalı daha vardı. Amerikalılar Fernandez'le röportaj yapmayı umuyorlardı. Fate onlarla gitmesinde bir sakınca olup olmadığını sorunca, muhabirler omuz silkti ve fark etmez, dediler.

Fernandez'in basın toplantısı düzenlediği otele vardıklarında, boksör çoktan bir grup Meksikalı muhabirle konuşmaya başlamıştı. Amerikalılar ona İngilizce, Pickett'ı yenme şansı olup olmadığını sordu. Fernandez soruyu anladı ve evet, dedi. Amerikalılar Pickett'ın hiçbir dövüşünü görüp görmediğini sordu. Fernandez soruyu anlamayınca, Meksikalı muhabirlerden biri ona tercüme etti.

"Önemli olan kişinin kendi gücüne güvenmesi," dedi Fernandez. Amerikalı muhabirler bu yanıtı defterlerine not aldı.

"Pickett'ın istatistiklerini biliyor musunuz?" diye sordular.

Fernandez sorunun çevrilmesini bekledikten sonra böyle şeylerle ilgilenmediğini söyledi. Bu yanıt Amerikalı muhabirleri ister istemez güldürdü, ona istatistiklerini sordular. Otuz dövüşten yirmi beşini kazandım, dedi Fernandez. On sekizi nakavttı. Üçünü kaybetmiş, ikisi beraberlikle bitmişti. Hiç fena değil, dedi muhabirlerden biri ve soru sormayı sürdürdü.

Muhabirlerin çoğu Santa Teresa'nın göbeğindeki Sonora Resort Oteli'nde kalıyordu. Fate kasaba sınırında bir motelde kaldığını söylediğinde, oradan ayrılıp Sonora Resort'ta oda tutmasını öner-

diler. Fate nasıl bir yer olduğunu görmek için otele uğradığında, kendini Meksikalı spor muhabirlerinin kongresindeymiş gibi hissetti. Meksikalı muhabirlerin çoğu İngilizce biliyordu ve tanıştığı Amerikalı muhabirlerden çok daha arkadaş canlısıydılar, en azından başlangıçta öyle görünüyorlardı. Bara gittiğinde muhabirlerden bazılarının maç üzerine bahse girdiğini gördü, barın havası neşeliydi, insanlar rahattı ama Fate yine de motelinde kalmanın daha iyi olacağına karar verdi.

Sonora Resort'taki bir telefondan dergiyi arayıp spor sayfalarının editörüyle görüşmeyi talep etti. Konuştuğu kadın orada kimse olmadığını söyledi.

"Bütün ofisler boş," dedi.

Genizden gelen boğuk bir sesi vardı, New Yorklu bir sekreter gibi değil cenazeden gelmiş bir taşralı gibi konuşuyordu. Bu kadın, ölüler dünyası hakkında birinci elden bilgilere sahip, diye düşündü Fate. Ne dediğini bilmiyor.

"Tekrar ararım," dedi kadına, telefonu kapamadan önce.

Fate arabasına atlayıp Merolino Fernandez'le röportaj yapmak isteyen Meksikalı muhabirlerin arabasını takip etti. Meksikalı boksör, Santa Teresa dışındaki bir çiftliğe yerleşmişti ve muhabirlerin yardımı olmasa Fate orayı hayatta bulamazdı. Asfaltsız ve kötü aydınlatılmış sokaklardan geçerek şehrin dış kesimlerindeki bir mahalleye ulaştılar. Fate, tarlaların ve yoksulların çöplerini döktükleri boş arsaların yanından geçerken sonunda ferah bir alana ulaşacaklarını zannetti ama yanılıyordu, ilki kadar kalabalık başka bir mahalleye çıktılar, bu seferki, etrafı tenekeden yapılma gecekondularla çevrili kerpiç evlerle doluydu, ilkinden daha izbe bir havası vardı, bu yapılar insanı ancak güneşten ve belki yağmurdan korurdu ama dikkatli bakınca, hiçbiri göze sağlam görünmüyordu. Bu mahallede farklı olan sadece evler ve etrafı bürüyen otlar değildi, buranın sinekleri bile farklı bir türdü. Mahalleyi geçince karşılarında günbatımı yüzünden güçlükle görülen tozlu bir yol belirdi. Yol, açıktan akan kanalizasyona paralel gidiyordu ve diğer kenarında yarı kurumuş

ağaçlar vardı. Derken çitler belirdi. Yol daraldı. Burası bir zamanlar yarış pistiymiş diye düşündü Fate. Tekerlek izlerini görebiliyordu ama ne zamandan kaldıklarını kestirmek zordu.

Merolino Fernandez'in yerleştiği çiftlik, betonu andıran kuru ve sert topraklı avlunun etrafına dizilmiş, alçak tavanlı, uzun üç binadan oluşuyordu. Birileri avluya uyduruk görünüşlü bir boks ringi kurmuştu. Ringin yanına varınca, içinin boş olduğu görülüyordu. Avludaki tek kişi, sallanan sandalyede uyuklayan orta yaşlı bir adamdı, motorların gürültüsüyle uyanıp gelenlere baktı. İri yarı, kaslı bir tipti, yüzü yaralarla kaplıydı. Meksikalı muhabirler onu tanıyorlardı, hemen sohbete daldılar. Adı Victor Garcia olan adamın sağ omzundaki dövme, Fate'in ilgisini çekti. Dövmede, kilise kürsüsünün önüne diz çökmüş çıplak bir adam vardı. Etrafında, karanlığın içinden uçarak gelen on kadar dişi melek görülüyordu. Adamın dualarına karşılık veren kelebekler gibiydiler. Geri kalan her şey karanlık ve belirsizdi. Teknik olarak çok başarılı bir dövme olsa da sanki hapishanede, yeteneğine uygun aletlere ve mürekkebe sahip olmayan bir dövme sanatçısı tarafından yapılmış gibi duruyordu, üstelik tasvir edilen sahne çok rahatsız ediciydi. Fate muhabirlere adamın kim olduğunu sorduğunda, Merolino'nun ekibinden biri olduğu yanıtını aldı. O sırada, baştan beri camdan onları izlediği anlaşılan bir kadın, elinde soğuk biraların ve başka içeceklerin yer aldığı tepsiyle dışarı çıktı.

Bir süre sonra Meksikalı boksörün antrenörü yanlarına geldi. Beyaz gömlek ve beyaz kazak giymiş olan adam, Merolino'yla antrenmandan önce mi sonra mı röportaj yapmak istediklerini sordu. Siz nasıl uygun görürseniz, dedi Lopez adlı muhabir. Size atıştıracak bir şeyler getirdiler mi, diye sordu antrenör, biraların yakınına otururken. Muhabirler başlarını iki yana sallayınca antrenör, Garcia'yı, atıştıracak bir şeyler getirmesi için mutfağa yolladı. Garcia geri gelmeden önce Merolino, peşinde İspanyolca konuşmayı deneyen ama küfretmekten fazlasını beceremeyen, eşofman giymiş bir zenciyle çöle karışan yollardan birinde belirdi. Avluya girdiklerinde kimseyle selamlaşmadılar, çeşmenin yanına gidip kovaya su doldurarak yüzlerini ve gövdelerini yıkadılar. Ancak ondan sonra, üstlerini

kurulamaya ve bir şeyler giymeye gerek duymaksızın muhabirlere selam vermeye geldiler.

Zenci, Oceanside, Kaliforniyalıydı, en azından orada doğmuş ama Los Angeles'ta büyümüştü. Adı Ömer Abdül'dü ve Fate'e bir süre Meksika'da yaşamayı düşündüğünü söyledi. Merolino antrenman maçlarını onunla yapıyordu.

"Dövüşten sonra ne yapacaksın?" diye sordu Fate.

"Elimden geleni," dedi Ömer. "Hepimiz öyle yapmaz mıyız?"

"Nereden para bulacaksın?"

"Burada insanın fazla parasının olması gerekmiyor," dedi Ömer. "Ülke çok ucuz."

Ömer birkaç dakikada bir, herhangi bir neden olmaksızın gülümsüyordu. Hoş bir gülümsemesi, keçisakalı ve komik bir bıyığı vardı. Ama yine birkaç dakikada bir somurtuyordu ve o zaman keçisakalı ve bıyık, yüzüne tehditkâr bir hava veriyordu. Fate, profesyonel boksör olup olmadığını, daha önce hiç maça çıkıp çıkmadığını sorduğunda genç adam, "dövüştüm," dediyse de başka bir açıklama yapmayı reddetti. Fate, Merolino Fernandez'in kazanması ihtimalini sorduğunda, maç bitene kadar kimse bilemez, yanıtını aldı.

Boksörler hazırlanırken Fate avluyu dolaşıp çiftliği inceledi.

"Neye bakıyorsun?" diye seslendiğini duydu Ömer Abdül'ün.

"Manzaraya," dedi Fate. "Çok hüzünlü bir görüntü."

Yanına gelen boksör gözleriyle ufku taradı.

"Buralar böyle. Günün bu saati her yana hüzün çöküyor. Tam da kadınların hoşuna gidecek manzara."

"Hava kararıyor," dedi Fate.

"Hâlâ yeterince ışık var," dedi Ömer Abdül.

"Geceleri, antrenmanlar bittiğinde ne yapıyorsunuz?"

"Hepimizi mi soruyorsun?" dedi Ömer Abdül.

"Evet, bütün ekibi soruyorum."

"Bir şeyler yiyoruz, televizyon izliyoruz, önce Bay Lopez uyuyor, sonra Merolino uyuyor ve geri kalanlarımız da odamıza çekiliyor, televizyon izliyor veya şehre iniyoruz." Göz kırptı. "Anlarsın ya," diye ekledi, her anlama gelebilecek bir gülümsemeyle.

"Kaç yaşındasın?" diye sordu Fate aniden.

"Yirmi iki," dedi Ömer Abdül.

Merolino ringe çıktığında güneş batmak üzere olduğu için, antrenör, eve elektrik sağlayan jeneratöre bağlı olan ışıkları açtı. Garcia bir köşede başını önüne eğmiş, hareketsiz duruyordu. Üstünü değiştirmiş ve dize kadar gelen boks şortlarından giymişti. Uyukluyormuş gibi bir hali vardı. Ancak ringin ışıkları yandığında başını kaldırdı ve işaret beklercesine, birkaç saniye Lopez'e baktı. Muhabirlerden biri, durmadan gülümseyen bir adam, gongu çaldığında Garcia savunma pozisyonuna geçip ringin ortasına ilerledi. Merolino kafasını koruyan bir boks kaskı takmıştı, Garcia'nın etrafında dans etti, Garcia bir iki sol kroşe indirmeyi denedi, fazla bir şey yapmadı, bir yumruk yedi. Fate muhabirlerden birine, antrenman maçlarında boksörlerin genelde koruyucu kask takıp takmadıklarını sordu.

"Genelde takarlar," dedi muhabir.

"Öyleyse o neden takmamış?" diye sordu Fate.

"Çünkü ona kimse, ne kadar vurursa vursun, zarar veremez," dedi muhabir. "Neden bahsettiğimi görmüyor musun? Adam uçmuş, hiçbir şey hissetmiyor."

Üçüncü rauntta Garcia ringden çıktı ve yerini Ömer Abdül aldı. Oğlanın üstü çıplaktı ama eşofman altını çıkarmamıştı. Meksikalı boksörden daha hızlıydı, Merolino onu köşeye sıkıştırmaya çalıştığında kolayca kurtuldu. Gerçi dövüş, gerçek bir dövüşe benzemiyordu çünkü iki boksörün birbirlerinin canını yakmaya niyetlerinin olmadığı açıktı. Bir yandan dövüşüp bir yandan sohbet ederek kahkahalar atıyorlardı.

"Aklın Kosta Rika'da mı?" diye sordu Ömer Abdül. "Haydi, ama sağlam bir yumruk indir."

Fate muhabire boksörün ne dediğini sordu.

"Hiç," dedi muhabir, "bu orospu çocuğunun tek bildiği küfretmek."

Üçüncü raundun ardından antrenör dövüşü durdurdu ve peşinde Merolino'yla eve girdi.

"Masörün yanına gittiler," dedi muhabir.

"Masör de kim?" diye sordu Fate.

"Onu bugüne kadar görmedik, avluya hiç çıkmaz, kör bir adam, doğuştan öyleymiş. Bütün gün mutfakta oturup yemek yiyor, tuvaletini yapıyor veya odasında yere uzanıp körler için hazırlanmış kitaplardan okuyor. Neydi adı, kör dilinde yazılmış kitaplar..."

"*Braille*," dedi diğer muhabir.

Fate karanlık odada oturmuş kitap okuyan masörü düşününce, elinde olmadan ürperdi. Onun mutluluk anlayışı da böyle demek, diye düşündü. Çeşmenin yanına giden Garcia kovaya su doldurup Ömer Abdül'ün sırtına döktü. Kaliforniyalı boksör, Fate'e göz kırptı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu.

"Hiç fena değil," dedi Fate nezaketen, "ama Pickett'ın daha formda olduğunu düşünüyorum."

"Pickett serserinin biri," dedi Ömer Abdül.

"Onu iyi tanıyor musun?"

"Birkaç kere televizyonda maçını izledim. Pislik herif, nasıl hareket edeceğini bile bilmiyor."

"Aslında ben onu ilk kez bugün gördüm," dedi Fate.

Ömer Abdül saklayamadığı bir şaşkınlıkla Fate'e baktı.

"Daha önce Pickett'ı dövüşürken hiç görmedin mi?" diye sordu.

"Hayır, gerçeği itiraf etmem gerekirse derginin boks muhabiri geçen hafta öldü ve ellerinde başka kimse olmadığı için beni yolladılar."

"Paranı Merolino'ya yatır," dedi Ömer Abdül, kısa bir sessizliğin ardından.

"İyi şanslar," dedi Fate gencin yanından ayrılmadan önce.

Dönüş yolculuğu kısa geldi. Bir süre muhabirlerin arabasının arka farlarını takip etti, Santa Teresa'nın asfaltlı yollarına döndükten sonra arabayı barlardan birinin önüne park ettiklerini gördü. Arabasını onlarınkinin yanına park etti ve planlarını sordu. Bir şeyler yiyeceğiz, dedi muhabirlerden biri. Fate aç olmasa da bir biralığına onlara katılmayı kabul etti. Muhabirlerden birinin adı Chucho Flores'ti ve yerel radyo istasyonu ve gazete için çalışıyordu. Diğeri, Angel Martinez Mesa, antrenman maçı sırasında gongu çalan gazeteci,

Mexico City'de yayımlanan bir spor gazetesindendi. Martinez Mesa kısa boyluydu ve ellili yaşlardaydı. Chuhco Flores, Fate'den biraz daha kısaydı. Otuz beş yaşındaydı ve sürekli gülümsüyordu. Flores ve Martinez Mesa, minnettar bir çırak ve kayıtsız bir usta gibiydiler, en azından aralarındaki ilişkiden Fate'in çıkardığı sonuç buydu. Ama Martinez Mesa'nın kayıtsızlığı, kibirden veya üstünlük duygusundan değil, yorgunluktan kaynaklanıyordu, giysilerine, lekeli ceketine, tuz içindeki ayakkabılarına yansımış bir yorgunluktu bu; oysa çırağı, modacı elinden çıkma takım elbise giymiş, özel tasarım kravat ve altın kol düğmeleri takmıştı ve kendini tarz sahibi biri olarak gördüğü açıktı. Meksikalılar kızarmış patates ve ızgara et yerken Fate, Garcia'nın dövmesini düşündü. Sonra çiftliğin ıssızlığını, annesinin dairesinin ıssızlığıyla kıyasladı. Annesinin hâlâ dairede olan küllerini düşündü. Ölen komşuyu düşündü. Barry Seaman'ın mahallesini düşündü. Meksikalılar yemeklerini yerken, anılarının aydınlattığı her yer gözüne çok tenha göründü.

Martinez Mesa'yı Sonora Resort'a bıraktıktan sonra, Chucho Flores bir içki daha içmekte ısrar etti. Barda, aralarında Fate'in konuşmaktan hoşlanacağı birkaç Amerikalı'nın da yer aldığı pek çok muhabir vardı ama Chucho Flores, otelin barına girmek istemedi. Santa Teresa'nın göbeğindeki dar sokaklardan birinde yer alan, duvarları parlak renklere boyanmış ucuz bir bara gittiler. Viski ve portakal suyu ısmarladılar. Barmen, Chucho Flores'i tanıyordu. Adamda barmenden çok, bar sahibi havası vardı. Tavırları rahat, duruşu güçlüydü, beline bağladığı önlükle bardakları kurulamaya başladığında bile havasından geçilmiyordu. Ama oldukça gençti, en fazla yirmi beş yaşındaydı ve Fate'e New York'tan ve New York'ta muhabirlik yapmaktan bahsetmeye dalmış olan Chucho Flores, ona dikkat etmeye gerek duymuyordu.

"Orada yaşamayı çok isterdim," diye itiraf etti Chucho Flores, "belki İspanyolca yayın yapan radyo kanallarından birinde çalışabilirdim."

"New York'ta onlardan çok var," dedi Fate.

"Bilmez miyim," dedi bu konuyu iyi araştırmış görünen Chucho Flores ve sonra Fate'in önceden adını bile duymadığı İspanyolca yayın yapan iki kanaldan bahsetti.

"Söylesene, çalıştığın derginin adı ne?" diye sordu Chucho Flores.

Fate derginin adını söylediğinde, Chucho bir süre düşündükten sonra başını iki yana salladı. "Hiç duymamıştım," dedi, "önemli bir dergi mi?"

"Önemli ya da büyük bir dergi sayılmaz," dedi Fate. "Sonuçta bir Harlem dergisi, ne demek istediğimi anlıyor musun, bilmiyorum."

"Hayır," dedi Chucho Flores, "anlamıyorum."

"Sahipleri zenci, editörü zenci ve muhabirlerinin çoğu zenci olan bir dergi," dedi Fate.

"Sahiden mi?" dedi Chucho Flores. "İyi de bu durumda nasıl tarafsız olabiliyorsunuz?"

O zaman Fate, Chucho Flores'in çakırkeyif olduğunu anladı. Az önce söylediği şeyi düşündü. Aslında *bütün* muhabirlerin zenci olduğu pek doğru değildi. Ofiste gördüğü insanlar siyahtı ama muhabirler hakkında fikri yoktu. Belki Kaliforniya'dan bildiren Meksikalılar vardı. Ya da belki Teksas'tan bildiren Kızılderililer. Ama ona Teksas'tan bildiren kimse yokmuş gibi geliyordu çünkü orada bir muhabirleri olsa Detroit'teki Fate'i Meksika'ya yollamak yerine, işi Teksas'taki muhabirlerine vermezler miydi?

Birkaç kız Chucho Flores'e selam vermek için yanlarına uğradı. Geceye özenle hazırlanmış gibi bir havaları vardı, topuklu ayakkabılar ve kulüplere uygun giysiler giymişlerdi. Biri saç rengini açıp çirkin bir sarıya boyamıştı, diğeri koyu renk saçlı, koyu tenli, sessiz ve utangaç bir kızdı. Sarışın olan, barmene selam verdiğinde, adam kızı iyi tanıyormuş ve ona güvenmiyormuş gibi başını salladı. Chucho Flores, Fate'i diğerlerine New Yorklu meşhur bir spor muhabiri olarak tanıttı. Fate, Meksikalı'ya aslında spor muhabiri olmadığını söylemek için tam o anı seçti, politik ve sosyal konularda yazıyorum, dedi. Söyledikleri, Chucho Flores'in ilgisini çekti. Bir süre sonra yanlarında başka bir adam belirdi, Chucho Flores adamın Arizona'nın güneyindeki en bilgili film eleştirmeni olduğunu

söyledi. Adı Charly Cruz'du ve bütün yüzüne yayılan bir gülümsemeyle Fate'i, Chucho Flores'in söylediklerinin tek kelimesine dahi inanmaması konusunda uyardı. Film kiralanan bir dükkânı vardı ve işi gereği bir sürü film izliyordu, ama hepsi buydu, eleştirmen falan değilim, dedi adam.

"Kaç dükkânın var?" diye sordu Chucho Flores. "Çekinme, arkadaşım Fate'e kaç dükkânın olduğunu söyle."

"Üç," dedi Charly Cruz.

"Bu adamın cebi şişkin," dedi Chucho Flores.

Sarartılmış saçlı kızın adı Rosa Mendez'di ve Chucho Flores'e göre bir zamanlar onun kız arkadaşıydı. Bir zamanlar Charly Cruz'un da kız arkadaşıydı ama şimdi dans salonlarından birinin sahibiyle çıkıyordu.

"İşte sana Rosita," dedi Charly Cruz. "Bildim bileli böyledir."

"Yani nasıldır?" diye sordu Fate.

Genç kız, kötü bir İngilizceyle, eğlenmekten hoşlandığı yanıtını verdi. Hayat kısa, dedikten sonra sustu. Derin düşüncelere dalmış gibi bakışlarını Fate ve Chucho Flores arasında dolaştırdı.

"Rosita'mızın filozof bir yanı da vardır," dedi Charly Cruz.

Fate başını salladı. İki kız daha geldi yanlarına. Bunlar öncekilerden gençti, Chucho Flores'i ve barmeni tanıyorlardı. Fate ikisinin de on sekizinden büyük olamayacağına kanaat getirdi. Charly Cruz, Fate'e Spike Lee'yi sevip sevmediğini sorduğunda, evet, dedi Fate, aslında pek sevmese de.

"Meksikalılara benziyor," dedi Charly Cruz.

"Haklı olabilirsin," dedi Fate. "İlginç bir bakış açısı."

"Ya Woody Allen?"

"Onu severim," dedi Fate.

"O da Meksikalılara benziyor ama Mexico Cityli ya da Cuernavacalı Meksikalılara," dedi Charly Cruz.

"Cancun'dakilere," dedi Chucho Flores.

Fate, neden bahsettiklerini anlamasa da bir kahkaha attı. Kendisiyle dalga geçildiği hissine kapılmıştı.

"Ya Roberto Rodriguez?"

"Severim," dedi Fate.

"O pislik herif, bizden biri," dedi Chucho Flores.

"Sattığımız kasetler arasında Roberto Rodruguez'in filmlerinden biri var," dedi Charly Cruz. "Hemen hiç kimsenin görmediği bir film."

"*El Mariachi* mi?" diye sordu Fate.

"Hayır, onu herkes gördü. Roberto Rodriguez'in henüz meşhur olmadığı dönemlerde çektiği filmlerden birinden bahsediyorum. Beş parasız bir Meksikalı olduğu zamanlarda yaptığı bir filmden. O zamanlar, kapabildiği bütün işlere dört elle sarılırdı," dedi Charly Cruz.

"Masalardan birine geçelim de bize hikâyeyi anlat," dedi Chucho Flores.

"İyi fikir," dedi Charly Cruz. "Barda oturmaktan sıkılmaya başlamıştım."

Hikâye basit olmakla birlikte, saçma sapandı. İnanılacak tarafı yoktu. *El Mariachi*'yi çekmeden iki yıl önce Roberto Rodriguez Meksika'ya gitmiş, Teksas-Chihuahua sınırında birkaç gün dolanmıştı. Sonra daha güneydeki Mexico City'ye inmiş ve içki içip uyuşturucu kullanarak vakit öldürmüştü. Dibe vurmuştu, dedi Charly Cruz. Öğleden önce meyhaneye girer ve ancak kapanırken dışarı çıkardı. Bardakiler onu dışarı atana kadar yerinden kalkmazdı. Kerhanelerden ya da kerhane niyetine kullanılan otellerden birinde yaşıyordu, fahişelerden biriyle ve El Perno olarak bilinen pezevengiyle arkadaş oldu, El Perno lakabı pezevenkler için Penis ya da Sik diye çağrılmak gibidir. Bu El Perno denilen adamla Roberto Rodriguez iyi anlaşıyorlardı. Adam bazen kapının önünde sızıp kalan Rodriguez'i uyuması için odaya taşırdı. Bazen de fahişeyle birlikte giysilerini çıkarıp onu duşun altına sokarlardı. Roberto Rodriguez'in hayatı sızmakla geçiyordu. Bir sabah, geleceğin meşhur film yönetmeninin yarı ayık olduğu ender sabahlardan birinde, pezevenk, ona film çekmek isteyen birkaç arkadaşı olduğunu söyledi ve onlara yardımcı olup olamayacağını sordu. Tahmin edebileceğiniz üzere Roberto Rodriguez elbette, dedi ve işin kalanını El Perno halletti.

Çekimler üç gün sürmüştü ve Roberto Rodriguez kameranın arkasına geçtiğinde ya sarhoştu ya da uyuşturucudan uçuyordu. Doğal olarak adı filmin jeneriğinde geçmiyordu. Yönetmen olarak Johnny Swidgerson görünüyordu ama Roberto Rodriguez'in filmlerini, ışığı kullanışını ve çekim tarzını bilen biri, filmi görür görmez ona ait olduğunu anlardı. Tek fark filmin montajındaydı, ki bundan çıkarılacak sonuç, montajı başkasının yaptığıydı. Ama yönetmenin o olduğuna eminim, dedi Charly Cruz.

Fate, ne Roberto Rodriguez'le ne ilk filmiyle ne son filmiyle ne de filmlerinin hikâyeleriyle ilgileniyordu. Roberto Rodriguez umurunda bile değildi, artık akşam yemeği yemek ve hatta bir sandviçle idare edip motele dönmek ve biraz uyumak istiyordu. Yine de nezaketen kalıp filmin konusundan parçalar dinlemesi gerekti, bilgece öğütler veren fahişelerle ilgiliydi ya da belki altın kalpli fahişeler demek lazımdı, aralarından biri, Justine adlı fahişe, Fate'in anlayamadığı birtakım nedenlerden ötürü, Mexico City'de geceleri polis kılığında dolaşan vampirlere bulaşmıştı. Filmin kalanını dinlemedi. Rosa Mendez'le birlikte bara gelen koyu renk saçlı kızla öpüşürken, piramitlerden, Aztek vampirlerinden, kanla yazılmış bir kitaptan ve tüm bunların Roberto Rodriguez'in en büyük kâbusu olan *Günbatımından Şafağa* filminin ilham kaynağı olduğundan bahsedildiğini duydu. Koyu renk saçlı kız, öpüşmesini bilmiyordu. Fate, bardan çıkmadan önce Chucho Flores'e kaldığı motelin telefon numarasını verdi ve sonra yalpalayarak bardan ayrılıp arabayı park ettiği yere gitti.

Kapıyı açarken birinin, iyi misin, diye sorduğunu duydu. Kendini toparlamak için derin bir nefes alıp başını çevirdi. Chucho Flores birkaç metre ötesindeydi, kolunu Rosa Mendez'in beline dolamıştı. Rosa, egzotik bir hayvanı inceler gibi Fate'i inceliyordu. Ne tür bir hayvan olduğumu düşünüyor acaba? Fate yanıtı bilmiyordu ama kızın gözlerindeki parıltılar hoşuna gitmemişti.

"İyiyim," dedi. "Bir şeyim yok."

"Seni moteline bırakmamı ister misin?" diye sordu Chucho Flores.

Rosa Mendez'in gülümsemesi yüzüne yayıldı. Fate, Chucho Flores'in eşcinsel olabileceğini düşündü.

"Gerek yok, başımın çaresine bakarım," dedi.

Chucho Flores, Rosa Mendez'i bırakıp ona doğru birkaç adım attı. Fate onlara bakmamaya özen göstererek arabaya bindi, motoru çalıştırdı. Güle güle amigo, dediğini duydu Meksikalı'nın. Ellerini kalçalarına yaslamış olan Rosa Mendez'in çok yapay bir duruşu vardı. Ne ona ne de arabaya bakıyordu, gözleri, donup kalmış görünen eşlikçisindeydi.

Motelin resepsiyonunda farklı biri çalışıyordu. Fate, yiyecek bir şeyler ısmarlayıp ısmarlayamayacağını sordu. Oğlan mutfakları olmadığını ama ön taraftaki otomattan çikolata veya kurabiye alabileceğini söyledi. Motelin önündeki yoldan kamyonlar geçip duruyordu ve bir kısmı kuzeye bir kısmı güneye giden kamyonların işgal ettiği yolun ötesinde benzin istasyonu vardı. Işıkları yandığına göre açık olmalıydı. Fate o yöne gitti. Karşıdan karşıya geçerken az kalsın ezilecekti. Bir an, az kalsın ezilecek olmasını sarhoş olmasına bağladıysa da yolu geçmeden önce her iki yönü de kontrol ettiğini ve araba farı görmediğini düşündü. Öyleyse araba nerden gelmişti? Benzin istasyonu aydınlık ve tenhaydı. Tezgâhın arkasında, başını elindeki dergiye gömmüş olan on beş yaşında bir kız oturuyordu. Fate kızın kafasının küçücük olduğunu düşündü. Kasada yirmili yaşlarda bir kadın duruyordu, gözleri, sosisli sandviçlerin yer aldığı makineye doğru ilerleyen adamın üzerindeydi.

"Önce parasını öde," dedi kadın İspanyolca.

"İspanyolca bilmiyorum," dedi Fate. "Ben Amerikalı'yım."

Kadın aynı şeyi İngilizce tekrarladı.

"İki sosisli sandviç ve bir bira," dedi Fate.

Kadın üniformasının cebinden kalemini çıkarıp ödemesi gereken miktarı bir kâğıda yazdı.

"Dolar mı peso mu?" diye sordu Fate.

"Peso," dedi kadın.

Fate parayı kasanın yanına bıraktıktan sonra, soğutucudan birasını almaya gitti. Sonra küçük kafalı kıza dönüp iki parmağını havaya kaldırdı ve kızın sosisli sandviçlerden bahsettiğini anlamasını umdu. Kız, kastedileni anladı ve adama sosisli sandviçlerini verdi. Fate sos makinesinin nasıl çalıştığını sordu.

"Neye istiyorsan düğmesine bas," dedi kız İngilizce.

Fate ilk sandviçe ketçap, hardal ve *guacamole*'ye benzeyen bir sos döktükten sonra sandviçi oracıkta yedi.

"Güzel," dedi.

"Güzel," diye tekrarladı kız.

Ardından aynı işlemi ikinci sosisli sandviç için de tekrarladı ve para üstünü almaya kasaya gitti. Bozukları cebine attıktan sonra genç kızın yanına dönüp bahşiş bıraktı.

"*Gracias senorita*," dedi.

Ardından, elinde birası ve sosisli sandviçiyle dışarı çıktı. Santa Teresa'dan Arizona'ya giden üç kamyonun otobandan geçmesini beklerken kasiyere söylediklerini hatırladı. Amerikalıyım. Neden Amerika'da olsa yapacağı gibi "Afrika kökenli Amerikalı'yım" dememişti? Yabancı bir ülkede olduğum için mi? Ülkeme iki adımlık mesafedeyken, yabancı bir ülkede sayılır mıyım? Yani bazı yerlerde Amerikalı, bazı yerlerde Afrika kökenli Amerikalı ve bazı yerlerde ilk ikisinin doğal bir uzantısı olarak, hiç kimse miyim?

Uyandığında, derginin spor sayfalarının editörü olan adamı arayıp Pickett'ın Santa Teresa'da olmadığını söyledi.

"Hiç şaşırtıcı değil," dedi editör. "Vegas taraflarındaki çiftliklerden birindedir."

"O zaman onunla nasıl röportaj yapacağım?" diye sordu Fate. "Vegas'a gitmemi mi istiyorsunuz?"

"Ne röportajı? Röportaj falan yapman gerekmiyor. Maçı yaz, genel havayı yaz, ringde olup bitenleri yaz, Pickett ne durumdaymış onu yaz, bilirsin işte, Meksikalılarda nasıl bir etki bıraktığından falan bahset."

"Mizansenden mi yani?" diye sordu Fate.

"Miz–ne?" dedi spor editörü.

"Atmosfer işte," dedi Fate.

"Basit bir İngilizce kullan," dedi editör. "Hikâyeyi, barda oturmuş, arkadaşlarınla konuşuyormuş gibi yazmalısın. Meyhane arkadaşlarına anlatıyormuşsun gibi anlat."

"Anladım," dedi Fate. "İki güne sizde olur."

"Anlamadığın bir şeyler olursa boşver. Biz burada yazını elden geçiririz. Aynen hayatını maç izleyerek geçiren birinin yazısı gibi olur."

"Tamam anladım," dedi Fate.

Odasından çıkıp motelin önüne geldiğinde, albino denebilecek kadar beyaz olan üç çocuğun, beyaz bir top, kırmızı bir kova ve kırmızı küreklerle oynadıklarını gördü. En büyükleri olsa olsa beş yaşında, en küçükleriyse üç yaşlarındaydı. Çocukların oynaması için güvenli bir yer değildi. Dikkatli olunmazsa karşıdan karşıya geçmeye çalışabilirlerdi ve büyük ihtimalle kamyonun teki onları ezerdi. Etrafa bakındı, gölgedeki bankta aşırı sarışın, güneş gözlüklü bir kadın oturmuş çocukları izliyordu. Kadına el salladı. Kadın onu şöyle bir süzdükten sonra, bakışlarını yeniden çocuklara çevirdi.

Yürüyüp arabasına gitti. Korkunç bir sıcak vardı. Camları açtı. Nedenini bilmese de aklı annesine kaydı. Küçük bir çocukken annesinin ona göz kulak oluşunu hatırladı. Motoru çalıştırdığında, albino çocuklardan biri doğrulup ona baktı. Fate çocuğa gülümseyip el salladı. Oğlan topu bırakıp hazır ol duruşuna geçti. Araba motelin otoparkından çıkarken, oğlan sağ elini kaldırıp asker selamı verdi ve Fate'in arabası gözden kaybolana dek öyle kaldı.

Fate, şehre doğru yol alırken tekrar annesini düşündü. Kadının yürüyüşü, arkadan görünüşü, televizyon izlerkenki hali gözünün önüne geldi; kahkahasını, bulaşıkları yıkayışını hatırladı. Ama yüzünü hatırlayamıyordu, sanki bir gölge annesinin yüzünü örtmüştü, sanki anılarda bile ölüydü ve adama, kelimelerle olmasa da hareketleriyle, ne bu hayatta ne de sonrakinde, yüzlerin önemli olmadığını söylemeye çalışıyordu. Sonora Resort'ta hiç muhabir

yoktu, resepsiyoniste nereye gittiklerini sordu ve herkesin Arena del Norte'ye gittiği yanıtını aldı. Stadyuma varınca kalabalığı fark etti. Ayakkabı boyacılarından birine neler olduğunu sorduğunda, ayakkabı boyacısı, Amerikalı boksörün geldiğini söyledi.

Count Pickett'ı ringde buldu. Takım elbise giyip kravat takmış olan boksör, büyük bir özgüvenle gülümsüyordu. Fotoğrafçılar adamın fotoğrafını çekmekle meşguldü, muhabirlerse ona adıyla seslenip sorularını haykırıyorlardı. Şampiyonluk dövüşü ne zaman? Jesse Brentwood'un senden korktuğu doğru mu? Santa Teresa'ya nasıl geldin? Vegas'ta mı antrenman yapıyordun? Vegas'tan kaçmak zorunda kaldığın doğru mu? Pickett'ın menajeri de yanındaydı. Kısa boylu ve şişman bir adamdı, soruları yanıtlayan o oldu. Meksikalılar onunla İspanyolca konuşuyor, ona adıyla hitap ediyorlardı. Sol, Bay Sol, diyorlardı ve Bay Sol onlara İspanyolca yanıt veriyordu, bazen o da Meksikalı muhabirlere adlarıyla hitap ediyordu. Amerikalı muhabirlerden köşeli suratlı iri yarı bir tip, Pickett'ı dövüşmek için Santa Teresa'ya getirmenin politik anlamda doğru bir hareket olup olmadığını sordu.

"Doğru derken ne demek istiyorsun?" diye sordu menajer.

Muhabir yanıt verecekken, menajer sözünü kesti.

"Boks," dedi adam, "bir spordur ve spor da sanat gibi doğru ve yanlışın ötesindedir. Politikanın ötesindedir. Sporla politikayı birbirine karıştırmayalım Ralph."

"Sizi doğru anladıysam," dedi Ralph adlı muhabir, "Count Pickett'ı Santa Teresa'ya getirmekten hiç korkmadınız?"

"Count Pickett kimseden korkmaz," dedi menajer.

"Şu dünyada beni yenebilecek kimse yok," dedi Count Pickett.

"Eh, Count bir erkek, orası kesin. Öyleyse soru şu olmalı, grubunuzda hiç kadın var mı?" dedi Ralph.

Ringin diğer tarafındaki Meksikalı muhabir ayağa fırladı ve Amerikalı muhabire defolup gitmesini söyledi. Fate'in yakınlarındaki biri de dayak yemek istemiyorsa Meksikalılar hakkında ileri geri konuşmaması için onu uyardı.

"Kes sesini, yoksa seni susturmasını biliriz."

Ralph söylenenlere kulak asmayarak menajerin yanıt vermesini bekledi. Amerikalı muhabirlerden bazıları, fotoğrafçıların yakınında, ringin köşesinde duranlar, soru sorarcasına menajere bakıyordu. Menajer hafifçe öksürdü.

"Yanımızda kadın yok Ralph, kadınlarla yolculuk etmediğimizi bilirsin."

"Bayan Alversohn bile mi?"

Menajer ve muhabirlerden bazıları bu söze güldü.

"Karımın bokstan hoşlanmadığını da bilirsin Ralph," dedi menajer.

Fate, Chucho Flores'e, "Hiçbir şey anlamadım, neden bahsediyorlardı?" diye sordu, Arena del Norte yakınlarındaki bir barda kahvaltı ettikleri sırada.

"Öldürülen kadınlardan," dedi Chucho Flores üzgün bir sesle. "Sayıları gün geçtikçe artıyor," dedi. "Bazen sayılar o kadar artıyor ki cinayetler haberlere konu oluyor. Muhabirler onlardan bahsediyor, insanlar onlardan bahsediyor. Hikâye, tepeden aşağı yuvarlanan bir kartopu gibi büyüyor. Sonra güneş çıkıyor, kahrolası kartopu eriyor ve herkes her şeyi unutup işine dönüyor."

"Herkes işine mi dönüyor?" diye sordu Fate.

"Kahrolası cinayetler bir tür grev gibi, kahrolası bir grev."

Cinayetlerin greve benzetilmesi Fate'e garip geldi ve aradaki bağlantıyı tam çözemedi. Yine de başını sallamakla yetindi ve yorum yapmadı.

"Burası büyük bir şehir, gerçek bir şehir," dedi Chucho Flores. "Her şeyimiz var. Fabrikalarımız, dükkânlarımız, Meksika'nın işsizlik oranı en düşük şehirlerinden biriyiz. Kokain kartelimiz bile var, diğer şehirlerden işçiler gelip duruyor, Orta Amerikalı göçmenler buraya taşınıyor, öyle ki şehrin altyapısının kaldıramadığı bir hızla kalabalıklaşıyoruz. Paramız da çok yoksulluk da, hayal gücümüz ve bürokrasimiz var, burada şiddet ve huzur içinde iş yapma arzusu iç içe girmiş. Sahip olmadığımız tek bir şey var," dedi Chucho Flores.

Petrol, diye düşündü Fate ama bu düşüncesini dile getirmedi.

"Neyiniz yok?" diye sordu.

"Zamanımız," dedi Chucho Flores. "Hiç zamanımız yok."

Ne yapmak için zamanları yok, diye düşündü Fate. Bu pislik yuvasını Detroit gibi bir şehre döndürecek zaman mı? Bir süre konuşmadılar. Chucho Flores kâğıt kalem çıkarıp kadın yüzleri çizmeye başladı. Hızlı çiziyordu, kendini elindeki işe kaptırmıştı ve yeteneksiz değildi. Fate, Chucho Flores'in spor muhabiri olmadan önce resim eğitimi almış olabileceğini ve belki de yıllarını bir şeyler çizerek geçirdiğini düşündü. Çizdiği kadınların hiçbiri gülümsemiyordu. Bazılarının gözleri kapalıydı. Diğerleri yaşlıydı ve çığlık atar gibi başlarını çevirmişti. Hiçbiri güzel değildi.

"İyi çiziyorsun," dedi Fate, Chucho Flores yedinci portreye başladığında.

"İşe yaramaz bir alışkanlık," dedi Chucho Flores.

Ardından, Meksikalı'nın ne kadar iyi çizim yaptığından bahsetmeyi sürdürmek yerine ölü kadınları sordu.

"Çoğu fabrika işçisi. Uzun saçlı genç kızlar. Ama katilin, öldürmek için uzun saçlı kızları aradığını söyleyemeyiz, Santa Teresa'daki neredeyse tüm kızlar uzun saçlı olduğu için bu durum tamamen tesadüf olabilir," dedi Chucho Flores.

"Hepsi tek bir katilin işi mi?" diye sordu Fate.

"Öyle diyorlar," dedi Chucho Flores çizmeye ara vermeksizin. "Birkaç kişi tutuklandı. Bazı vakalar çözüldü. Ama şehir efsanesine göre tek bir katil var ve onu yakalamak imkânsız."

"Kaç kadın öldürüldü?"

"Bilmiyorum," dedi Chucho Flores. "Bir sürü kadın, iki yüzden fazla."

Fate, dokuzuncu portresini çizmeye başlayan Meksikalı'ya baktı.

"Tek bir katil için biraz fazla değil mi?" dedi.

"Haklısın *gringo*. Meksikalı bir katil için bile çok fazla."

"Nasıl öldürülüyorlar?" diye sordu Fate.

"Kimse tam olarak bilmiyor. Kadınlar kayboluyor. Bir gün varlar, ertesi gün yoklar. Ve bir süre sonra cesetleri çölde bulunuyor."

E-postalarına bakabileceğini umduğu Sonora Resort'a doğru yol aldıkları sırada, Fate'in aklına, öldürülen kadınlarla ilgili bir haberin, Pickett-Fernandez maçından daha ilgi çekici olabileceği geldi. Editörüne bu düşüncesini yazdı. Şehirde bir hafta daha kalmak istediğini söyleyip bir fotoğrafçı yollamasını talep etti. Ardından içki içmek için bara gitti ve Amerikalı muhabirlerle konuştu. Herkes maçtan bahsediyordu ve genel görüş, Fernandez'in dört raunt dahi dayanamayacağı yönündeydi. İçlerinden biri, Meksikalı boksör Hercules Carreno'yu anlattı. Carreno neredeyse iki metrelik bir adamdı. Halkın çok uzun boylu olmadığı Meksika için son derece sıra dışı bir durumdu bu. Çok da güçlüydü. Biri onu keşfedip boks yapmaya ikna edene dek kamyonlara mal yükleyip indirme işiyle uğraşıyordu, pazarlarda veya kasapların yanında çalışırdı. Spora geç, belki yirmi beşinde başlamıştı. Ama Meksika'daki ağır sıkletlerden daha iyiydi ve bütün dövüşlerini kazanmıştı. Bu ülkede iyi horoz sıklet, sinek sıklet ve tüy sıklet vardır, hatta orta sıklet bile vardır ama ağır sıklete pek rastlanmaz. Gelenekler ve kötü beslenmeyle ilgili olmalı. Genetikle de ilgiliydi tabii. Meksika'nın şimdiki devlet başkanı, Amerika başkanından uzun. Böyle bir şey ilk kez yaşanıyor. Başkanlar gittikçe uzuyor. Eskiden böylesi düşünülemezdi bile. Meksika başkanı, Amerika başkanının en fazla omzuna gelirdi. Bazen Meksika başkanının başı, Amerika başkanının göbeğinin bir kafa boyu üstünde olurdu. İşler öyleydi. Ama artık Meksika'nın orta ve üst sınıfı değişiyor. Zenginleşip sınırın kuzeyindeki kadınlarla evleniyorlar. Buna, *ırkı geliştirmek* denir. Kısa boylu Meksikalılar, kısa boylu oğullarını üniversitede okumaları için Kaliforniya'ya yolluyor. Çocukların paraları var. Zengin çocuk aklına eseni yapıyor ve bu tavır bazı kızları etkilemeye yetiyor. Dünyada metrekareye en fazla sayıda aptal kızın düştüğü yer Kaliforniya üniversiteleridir. Ana fikir şu: Oğlan bir diplomaya ve dönerken beraberinde de Meksika'ya getirdiği bir eşe kavuşuyor. Böylece Meksikalı torunlar artık kısa boylu olmuyorlar, orta boylu oluyorlar, tenleri daha açık renk oluyor. Bu torunlar, zamanı geldiğinde babalarının Amerika'daki üniversitelere yaptıkları seyahatin aynısını yapıyor. Bu da yine Amerikalı eşler ve gittikçe daha

uzayan çocuklar anlamına geliyor. Yani Meksika'nın üst sınıfları, İspanyolların yaptığının tersini yapıyor. Kanları kaynayan ve uzun vadeli planlar yapmakta başarısız olan İspanyollar yerli kadınlarla birlikte oldu, onlara tecavüz etti, onları kendi dillerini kabullenmeye zorladı ve bu şekilde ülkeyi beyaza döndürebileceklerini düşündü. O İspanyollar, sonucun beyaz olacağını sanıyordu ama hatalıydılar, kendi döllerinin gücünü fazla ciddiye alıyorlardı. Halkın yapısını değiştirecek kadar fazla sayıda kadına tecavüz etmek mümkün değildir. Matematiksel olarak imkânsızdır. İnsanın gücü buna yetmez. Kimse tecavüz yoluyla bütün bir ülkeyi beyaza çeviremez. Eğer kendi melez çocuklarına ve melez torunlarına tecavüz edebilselerdi, belki bir sonuç elde ederlerdi. Ama yetmiş yaşına geldiğinde ve ayakta bile zor dururken kim kime tecavüz edebilir? Sonuçları her yanda görüyorsunuz. Kendilerini tanrı sanan İspanyolların dölleri, binlerce yerlinin arasına karışıp kayboldu. İlk melezler, yüzde elli beyaz ve yüzde elli yerli olanlar ülkeyi yönetti; bakan, asker, tüccar ve yeni şehirlerin kurucuları oldular. Tecavüz etmeyi sürdürdüler ama bu tecavüzlerin meyveleri aynı olmadı çünkü tecavüz ettikleri yerli kadınlar, daha az beyaz kanı taşıyan melezler doğuruyordu. Böylece devam edip gitti. Ve bu süreç, bahsi geçen boksörü, ya rakipleri ondan kötü olduğu için ya da maçlar satıldığı için sürekli kazanan Hercules Carreno'yu doğurdu. Bir gün Hercules Carreno'yu Amerika Birleşik Devletleri'ne götürüp sarhoş bir İrlandalı'yla dövüştürdüler. Sonra sıra ot tüttüren bir zenciye ve şişko bir Rus'a geldi, Carreno hepsini yenip Meksikalıların içini gurur ve mutlulukla doldurdu. Şampiyonları çok büyüktü. Yenilmezdi. Los Angeles'ta, Arthur Ashley'le bir maç ayarlandı. Bilmem o maçı gören oldu mu? Ben gördüm. Arthur Ashley'e Sadist Art diyorlardı. Bu lakabı, Carreno'yla yaptığı dövüşte kazandı. Zavallı Hercules Carreno'yu paspasa çevirdi. Daha birinci raunt yeni başladığında, tam bir katliam olacağı ortadaydı. Sadist Art hiç acele etmedi, yumruklarını mükemmel zamanlamayla indirdi, her biri imza gibiydi, üçüncü rauntta yüze, dördüncü rauntta karaciğere çalıştı. Hercules Carreno sekizinci raunda kadar dayandı. O maçın ardından sadece üçüncü sınıf maçlara çıkabildi. Neredeyse her zaman ikinci rauntta yeni-

lirdi. Yeniden hamal olarak iş aradı ama beyni o kadar bulanmıştı ki hiçbir işte bir haftadan uzun dayanamıyordu. Meksika'ya geri dönmedi. Belki de Meksikalı olduğunu unutmuştu. Meksikalılar da elbette onu unuttu. Dilencilik yaptığını ve köprülerden birinin altında öldüğünü söylediler. İşte Meksika'nın gururu olan ağır sıkletin hikâyesi, dedi muhabir.

Diğerleri önce kahkahalar attı sonra düşünüyormuş pozlarına büründü. Şanssız Carreno'nun anıldığı yirmi saniyelik sessizlik. Aniden ciddileşen yüzler Fate'e maskeli baloları hatırlattı. Bir an nefesi sıkıştı, gözünün önüne annesinin boş dairesi geldi. Ku-Klux Klan şakşakçılığı mı yapıyorsun, diye sordu Fate, hikâyeyi anlatan muhabire. Tamam, tamam, anlaşılan aramızda hassas bir zenci varmış, diye karşılık verdi muhabir. Fate adamı yumruklamaya çalıştıysa da diğer muhabirler, hikâyeyi anlatan adamın etrafını sarıp Fate'i durdurdu. Öylesine konuşuyordu, dediğini duydu birinin. Burada hepimiz Amerikalıyız. Aramızda Klan'dan kimse yok. En azından ben öyle sanıyorum. Yine kahkahalar duyuldu. Fate sakinleştiğinde tek başına kalmayı tercih etti, gidip barın köşesine oturdu, Hercules Carreno'nun hikâyesini dinleyen muhabirlerden biri yanına gelip elini uzattı.

"Chuck Campbell, *Spor Dergisi*. Şikago'danım."

Fate muhabirin elini sıktıktan sonra adını ve hangi dergi için çalıştığını söyledi.

"Spor muhabirinizin öldüğünü duymuştum," dedi Campbell.

"Doğru duymuşsun," dedi Fate.

"Eminim bir eksik etek yüzündendir," dedi Campbell.

"Bilmiyorum," dedi Fate.

"Jimmy Lowell'ı tanırdım," dedi Campbell. "En az kırk kere karşılaşmışızdır, bazıları metreslerini, hatta karılarını o kadar sık görmez. İyi biriydi. Bira içmeyi ve iyi yemeği severdi. Çok çalışan bir adamın çok yemesi, iyi yemesi gerekir, derdi. Bazen birlikte uçardık. Ben uçakta uyuyamam. Jimmy Lowell uyurdu, sadece yemek yemek veya hikâye anlatmak için uyanırdı. Doğruyu söylemek gerekirse boks umurunda bile değildi, onun sporu beyzboldu. Ama

sizin için bütün spor haberlerine bakardı. Tenis haberi yaptığı bile oldu. Hiç kötü konuştuğunu duymadım. İnsanlara saygı duyardı ve insanlar da ona saygı duyardı. Sen de öyle düşünmüyor musun?"

"Lowell'la hiç tanışmadım," dedi Fate.

"Duyduklarına aldırma," dedi Campbell. "Spor muhabirliği sıkıcı bir iştir, bizim çocuklar ağızlarını açarken düşünmeye gerek duymaz, iş olsun diye hikâyeler uydurur. Hepimiz aslında istemediğimiz şeyler söyleriz. Aptalca şeyler. Meksikalı boksörün hikâyesini anlatan adam aslında kötü biri değil. Diğerleriyle kıyaslandığında, düzgün biri olduğu bile söylenebilir, açık görüşlüdür. Arada bir, vakit öldürmek için pislik gibi davranmaya alışmışız. Ciddiye almamalısın," dedi Campbell.

"Sorun değil," dedi Fate.

"Sence Count Pickett kaç rauntta kazanacak?"

"Emin değilim," dedi Fate, "dün Merolino Fernandez'in antrenmanını izledim ve kaybedecek biriymiş gibi görünmedi gözüme."

"Üçüncü raunttan önce devrilecek," dedi Campbell.

Başka bir muhabir, Fernandez'in nerede kaldığını sordu.

"Şehirden çok uzakta olmayan bir çiftlikte," dedi Fate, "yerini tam bilmiyorum, tek başıma gitmedim, beni Meksikalılar götürdü."

Fate, e-postalarını kontrol ettiğinde editöründen yanıt geldiğini gördü. Onlara önerdiği hikâyeyle ilgilenmiyorlardı ve buna ayıracak bütçeleri yoktu. Editör, spor editörünün ona verdiği görevi tamamlamaya konsantre olmasını ve işi biter bitmez New York'a dönmesini söylüyordu. Fate, Sonora Resort'taki resepsiyonistle konuşup bağlaması için derginin numarasını verdi.

Resepsiyonistin numarayı bağlamasını beklerken derginin geri çevirdiği diğer konu tekliflerini düşündü. Sonuncusu, Harlem'deki Muhammed Kardeşliği adlı politik grupla ilgiliydi. Onları, Filistin lehine yapılan gösterilerden biri sırasında keşfetmişti. Etnik ve sosyolojik olarak farklı kesimlerden üyelerin bir araya geldiği bir gruptu, Araplar, New Yorklu solcular, küreselleşme karşıtı eylemciler – grupta ne ararsanız vardı. Ama Muhammed Kardeşliği'nin Fate'in

dikkatini çekmesinin asıl nedeni, yürüyüşe dev bir Usame Bin Ladin posteriyle katılmalarıydı. Hepsi siyahtı, siyah deri ceket ve siyah bere giymiş ve kaba hatlarıyla Kara Panterler'e benzemelerine yol açan güneş gözlükleri takmışlardı, elbette benzerlik bir yere kadardı çünkü Panterler gençlerden oluşuyordu ve genç olmayan üyelerinin bile çocuksu bir havası vardı oysa Muhammed Kardeşliği'nin üyeleri geniş omuzlu, kocaman pazuları olan, spor salonunda bitmek bilmeyen saatler geçiren, ağırlık kaldıran ve fedailik yapmak için doğmuş –ama kimin fedailiğini?– gerçek çam yarmalarıydı, varlıkları dahi ürkütücü olan yetişkinlerdi ve en fazla yirmi gösteriye katılmış olsalar da Bin Ladin posterinin grubun gücünü olduğundan büyük gösteren bir etkisi olmuştu çünkü Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırının üstünden henüz altı aydan az zaman geçmişti ve Bin Ladin posteriyle dolaşmak, protesto amacıyla yapılsa bile, çok az kişinin göze alacağı bir provokasyondu. Elbette küçük ama güçlü Kardeşlik'i keşfeden tek kişi Fate değildi, televizyon kanalları onları hemen gözlerine kestirmişti, sözcüleriyle röportajlar yapılmış ve farklı gazetelerden fotoğrafçılar, grubun gösteriye katılışını belgeleyen fotoğraflar çekmişti.

Fate olup biteni uzaktan seyretmişti. Grup üyelerinin televizyon ekipleriyle ve radyo muhabirleriyle konuşmalarını, bağırışlarını, kalabalığın arasından marş adımlarıyla geçişlerini izlemiş ve peşlerine takılmıştı. Göstericiler dağılmaya başlamadan önce, Muhammed Kardeşliği üyeleri önceden planlanmış bir manevrayla gösterinin yapıldığı alandan ayrılmıştı. Köşede onları bekleyen iki minibüs vardı. O zaman Fate, sayılarının on beşten fazla olmadığını kavramıştı. Minibüslere koşmuşlardı. O da peşlerinden koşmuş, dergi için onlarla röportaj yapmak istediğini söylemişti. Ara sokağa park edilmiş araçların yanında durup sohbet etmişlerdi. Liderleri gibi görünen uzun boylu şişman dazlak, Fate'e hangi dergiden geldiğini sormuştu. Aldığı yanıt, adamın sırıtmasına neden olmuştu.

"Kimse artık o zırvayı okumuyor," demişti.

"Siyah kardeşler için hazırlanan bir dergi bizimki," demişti Fate.

"Satılmış bir dergi," demişti adam gülümseyerek. "Hepiniz satılmışsınız."

"Yanılıyorsunuz," demişti Fate.

Çinli bir aşçı yamağı çöpleri atmak için sokağa çıkmış, köşede duran bir Arap, gözlerini dikip onu izlemişti. Grup üyeleri garip, yüzleri mesafeli insanlardı. Grubun lideriymiş gibi görünen adam Fate'e ne zaman buluşabileceklerini söylemiş ve Bronx'ta bir yerin adresini vermişti.

Fate kararlaştırılan randevuya gitmişti. Kardeşlik'in üç üyesi ve siyah bir minibüs onu bekliyordu. Baychester yakınlarındaki bir binaya gidip bodrum katına inmişlerdi. Şişman dazlak onu ve adamlarını orada bekliyordu. Ona Halil diye hitap edebileceğini söylemişti. Diğerleri adlarını vermedi. Halil, Cihad'dan bahsetmiş, kutsal savaş bizi bekliyor, demişti. Kutsal Savaş'la ne kastediyorsun, diye sormuştu Fate. Susturulduğumuzda bizim yerimize Kutsal Savaş konuşur, demişti Halil. Kutsal Savaş dilsizin, konuşma gücünü kaybedenlerin, nasıl konuşacağını hiçbir zaman öğrenememiş olanların dilidir. İsrail'le ne derdiniz var, diye sormuştu Fate. Neden İsrail karşıtı yürüyüşe katıldınız? Yahudiler bizi eziyor, demişti Halil. Ku-Klux Klan'da Yahudi göremezsiniz, demişti Fate. Yahudiler öyle düşünmenizi istiyor. Aslında Ku-Klux Klan her yerde. Tel Aviv'de, Londra'da, Washington'da. Klan liderlerinin çoğu Yahudi, demişti Halil. Hep öyle oldu. Hollywood bile Klan üyeleriyle dolu. Örneğin kim, diye sormuştu Fate. Halil onu, bundan sonra söyleyeceklerinin kayıt dışı olduğu konusunda uyarmıştı.

"Yahudi para babalarının, becerikli Yahudi avukatları olur," demişti.

"Kim?" diye tekrarlamıştı Fate. Halil, üç yönetmenin ve iki oyuncunun adını vermişti. O zaman Fate'in aklına bir fikir gelmişti. Woody Allen, Ku-Klux Klan üyesi mi, diye sormuştu. Elbette, filmlerine bak, bir tane bile siyah görüyor musun, demişti Halil. Fazla siyah yok, demişti Fate. Bir tane bile yok, demişti Halil. Neden Bin Ladin posteri taşıyordunuz, diye sormuştu Fate. Çünkü Usame Bin Ladin bugün yüz yüze olduğumuz savaşın gerçek doğasını anlayan ilk kişi. Ardından Bin Ladin'in masum olduğundan, Pearl

Harbour'dan ve İkiz Kuleler'e yapılan saldırının kimlerin işine geldiğinden bahsetmişti. Borsacılar, demişti Halil. Ofislerinde onları suçlu duruma düşürecek evraklar saklayanlar, silah satıcıları, en çok onların böyle bir şeye ihtiyaçları vardı. Size göre Muhammed Atta gizli bir CIA veya FBI Ajanı mıydı, diye sormuştu Fate. Halil soruya soruyla karşılık vermişti: Muhammed Atta'nın cesedine ne oldu? Muhammed Atta'nın uçaklardan birinde olduğuna nasıl emin olabiliriz? Sana ne düşündüğümü söyleyeyim, bence Atta öldü. İşkence sırasında ölmüş olabilir, belki de sırtından vurmuşlardır. Sonra onu ufak parçalara böldüler, kemiklerini tavuk kemiğine benzeyene kadar öğüttüler. Sonra o küçük kemikleri ve cesetten kalan diğer parçaları bir kutuya koyup kutuyu çimentoyla doldurdular ve Florida'daki bataklıklardan birine attılar. Yanındaki adamlara da aynısını yaptılar.

Öyleyse uçakları kim uçurdu, diye sormuştu Fate. Ku-Klux Klan üyesi deliler, Orta Batı'daki akıl hastanelerinden çıkarılan adı sanı bilinmeyen hastalar, beyni yıkanarak intihara ikna edilmiş gönüllüler. Her yıl bu ülkede binlerce kişi kayboluyor ve kimsenin onları aradığı yok. Sonra Romalılar'dan, Roma arenalarından ve ilk Hıristiyanların aslanlar tarafından yenişinden bahsetmişlerdi. Ama aslanlar, bizim kara etimizi yemeye çalışırken boğulacak, demişti Halil.

Fate ertesi gün grup üyeleriyle Harlem'deki bir kulüpte buluşmuş, orta boylu, yaralı yüzlü bir adam olan İbrahim'le tanışmış ve Kardeşlik'in yaptığı hayır işlerini anlatışını dinlemişti. Kulübün yanındaki lokantada hep birlikte bir şeyler yemişlerdi. Lokantayı bir kadın işletiyordu, ona yardım eden bir oğlan ve mutfakta hiç durmadan şarkı söyleyen yaşlı bir adam vardı. Öğleden sonra Halil yanlarına geldiğinde Fate, ikisinin nerede tanıştıklarını sormuştu. Hapiste tanışmışlardı. Siyah Kardeşler birbirleriyle hapiste tanışırdı. Harlem'deki diğer Müslüman gruplardan bahsetmişlerdi. İbrahim ve Halil onlarla ilgili iyi şeyler düşünmeseler bile adil davranmaya ve onlarla irtibatı koparmamaya çalışıyorlardı. Akıllı Müslümanlar er ya da geç doğru yolun Muhammed Kardeşliği'nin yolu olduğunu anlayacaktı.

Fate, yanlarından ayrılmadan önce, Usame Bin Ladin posteriyle yürüdükleri için insanların onları asla affetmeyeceğini söylemişti. İbrahim ve Halil gülerek karşılık verdiklerinde Fate, ikisinin, kahkahalardan çatlayan iki kara taşı andırdıklarını düşünmüştü.

"Asla *unutmayacaklar*," demişti İbrahim.

"Böylece kiminle uğraştıklarını bilecekler," demişti Halil.

Editörü, Fate'e Kardeşlik'le ilgili haberi unutmasını söylemişti.

"Kaç kişiler?" diye sormuştu.

"Yaklaşık yirmi," demişti Fate.

"Yirmi zenci," demişti editör. "En az beşi FBI'dandır."

"Belki daha bile fazlası," demişti Fate.

"Neden okuyucuya ilginç geleceklerini düşünüyorsun?" diye sormuştu editör.

"Aptallıkları yüzünden," demişti Fate. "Kendimizi yok etmenin yeni yeni yollarını bulmakta ne kadar usta olduğumuzun ispatı değil mi bu?"

"Mazoşist eğilimler mi geliştiriyorsun Oscar?" diye sormuştu editörü.

"Belki," demişti Fate.

"Senin daha fazla sevişmeye ihtiyacın var," demişti editör. "Git kendine bir kadın bul, müzik dinle, arkadaş edin, edindiğin arkadaşlarla sohbet et."

"Bunu ben de düşündüm," demişti Fate.

"Neyi düşündün?"

"Kendime birini bulmayı."

"İnsan böyle şeyleri düşünmez, gidip yapar," demişti editör.

"Önce düşünmek gerekiyor," demişti Fate. Sonra eklemişti: "Makaleyi yazayım mı?"

Editör başını iki yana sallamıştı.

"Unut gitsin. İstersen mevsimlik felsefe dergilerinden birine veya şehir antropolojisi makaleleri yayımlayan akademik bir dergiye satabilirsin. Ya da senaryosunu yazıp Spike Lee'ye yolla, umurumda değil. Benim dergimde bu hikâyeye yer yok."

"Anladım," demişti Fate.

"Anısını siktiğimin orospu çocukları Usame Bin Ladin posteriyle yürüyüşe katıldı," demişti editör.

"Cesaret gerektiren bir işti," demişti Fate.

"Cesaret gerektirdiği doğru, ayrıca bunu yapmak için insan tam bir gerizekâlı olmalı."

"Kesin sivil polislerden birinin fikridir," demişti Fate.

"Kimin fikri olduğu fark etmez," demişti editör. "Kimin fikri olursa olsun, bu bir işaret."

"Neyin işareti?" demişti Fate.

"Delilerle dolu bir gezegende yaşadığımızın," demişti editör.

Editörü telefonu açtığında Fate, Santa Teresa'da olanları anlattı. Yazmayı planladığı hikâyeyi özetledi. Kadınların öldürüldüğünü ve bütün cinayetlerin tek bir kişi tarafından işlenmiş olabileceğini söyledi, yani ellerindeki, tarihteki en büyük seri cinayet hikâyesi olabilirdi, uyuşturucu ticaretinden, sınırdan, polis yolsuzluğundan ve şehrin engellenemez gelişiminden bahsetti. Belki tek bir katil yoktur, belki iki kişidirler ama fark etmez, yine de böyle bir cinayet seli görülmedi, dedi ve bir hafta daha orada kalabilirse hikâyeyi yazmak için yeterince malzeme toplayabileceğinden bahsetti. İşi bittiğinde New York'a dönmeye ve beş günde haberi teslim etmeye söz verdi.

"Oscar," dedi editör, "kahrolası boks maçını yazmak için ordasın."

"Bu haber çok daha önemli," dedi Fate. "Maç bununla kıyaslandığında çok önemsiz, ben size çok daha fazlasını teklif ediyorum."

"Tam olarak ne teklif ediyorsun?"

"Üçüncü dünya ülkelerinden birinin endüstriyel bir portresini, Meksika'nın bugünkü durumunu açıklayan bir *aide-memoire*[17], sınırın panoraması, birinci sınıf bir cinayet hikâyesi, daha ne olsun!"

"*Aide memoire* mı?" diye sordu editör. "Şimdi de Fransızca mı konuşmaya başladın? Ne zamandan beri Fransızca konuşuyorsun?"

17 Hatırlatıcı metin. (yay. n.)

"Fransızca bilmiyorum," dedi Fate, "ama kahrolası *aide-memoire*'ın ne olduğunu biliyorum."

"Ben de kahrolası *aide-memoire*'ın ne olduğunu biliyorum," dedi editör, "ayrıca *merci*, *au revoir* ve *faire l'amour*'u[18] da biliyorum, ki *coucher avec moi*[19] ile aynı şeydir. Ve beni iyi dinle zenci, bana senin istediğin de buymuş gibi geliyor, bütün derdin *coucher avec moi* ama *voulez-vous*[20] kısmını unutuyorsun, oysa ilk hamlen o olmalıydı, beni duyuyor musun? Ya *voulez-vous* dersin ya da siktirip gidersin."

"Elimdeki büyük bir haber," dedi Fate.

"İşin içinde kaç siyah var?" diye sordu editör.

"Siyah mı? Nasıl yani?" diye sordu Fate.

"Kaç zenci kardeşimiz bu işe karıştırılmış?" diye sordu editör.

"Nerden bileyim? Burada büyük bir haberden bahsediyorum," dedi Fate, "kenar mahallelerdeki ayaklanmalardan değil."

"Yani işin içinde hiç siyah yok," dedi editör.

"Hiç siyah yok ama öldürülen iki yüzden fazla Meksikalı kadın var," dedi Fate.

"Bahisçiler Pickett'a kaç veriyor?" diye sordu editör.

"Count Pickett'ı alıp kara kıçına sok," dedi Fate.

"Diğer boksörü gördün mü?" dedi editör.

"Count Pickett'ı alıp ibne kara kıçına sok," dedi Fate, "ve ona oradan senin arkanı kollamasını söyle çünkü New York'a döndüğümde k.çına tekmeyi basacağım.

"Seni yapman için yolladığımız işi yap ve faturaları saklamayı ihmal etme," dedi editör.

Fate telefonu kapattı.

Kot pantolon ve deri ceket giymiş bir kadın, Fate'in yanında durmuş ona gülümsüyordu. Güneş gözlüğü, şık çantası ve pahalı fotoğraf makinesiyle turiste benziyordu.

"Santa Teresa'daki cinayetlerle mi ilgileniyorsunuz?" diye sordu.

---

18 (Fr.) Teşekkürler, hoşçakal ve sevişmek. (ç. n.)

19 (Fr.) Benimle seviş. (ç. n.)

20 (Fr.) İster misiniz? (ç. n.)

Kadının, editörüyle yaptığı telefon görüşmesini dinlediğini anlamak Fate'in birkaç saniyesini aldı.

"Ben Guadalupe Roncal," diyen kadın elini uzattı.

Fate kadının elini sıktı. Zarif bir eldi.

"Gazeteciyim," dedi Guadalupe Roncal, Fate elini bıraktığında. "Ama dövüşün haberini yapmaya gelmedim. Bazı kadınlara seksi gelse de boks ilgimi çekmiyor. Dürüst olmam gerekirse her zaman kaba ve anlamsız olduğunu düşünmüşümdür. Ya siz? İki yetişkinin birbirine yumruk atışını izlemekten hoşlanıyor musunuz?"

Fate omuz silkti.

"Yanıt vermeyecek misiniz? Öyle olsun. Ne izlemekten hoşlandığınızı yargılamak bana düşmez. Aslını sorarsanız hiçbir spordan hoşlanmam. Bokstan hoşlanmadığımı söylemiştim ama futbolu ve basketbolu da sevmiyorum. Pistte ya da sahada yapılan sporların hiçbirinden hoşlanmıyorum. Öyleyse bu kadının spor muhabirleriyle dolu bir otelde ne işi var, diye sorabilirsiniz; belki de neden unutulmuş muhteşem dövüşlerle ilgili acınası hikâyeleri dinleyip durmak zorunda kalmayacağım sessiz sakin bir otelde kalmadığımı merak ediyorsunuzdur. Eğer benimle oturur ve size bir içki ısmarlamama izin verirseniz sorularınızı yanıtlayabilirim."

Fate, kadını takip ederken, onun delinin teki veya fahişe olma ihtimalini gözden geçirdi, Meksikalı delilerin veya fahişelerin neye benzediğini bilmese de Guadalupe Roncal deliye veya fahişeye benzemiyordu. Ama gazeteciye de benzemiyordu. İnşaat halindeki on katlı binaya bakan masalardan birine oturdular. Bir otel daha, dedi kadın umursamaz bir sesle. Bazı işçiler kirişlere yaslanmış bazıları da tuğla yığınlarına oturmuş onları izliyordu, en azından Fate izlendikleri hissine kapıldı ama inşaat halindeki binada çalışan silüetler küçücük olduğu için, kesin konuşmak zordu.

"Başta da belirttiğim gibi, gazeteciyim," dedi Guadalupe Roncal. "Mexico City'nin en büyük gazetelerinden birine çalışıyorum ve korktuğum için bu otelde kalıyorum."

"Neden korkuyorsunuz?" diye sordu Fate.

"Her şeyden. Santa Teresa'da öldürülen kadınları araştırmak, insana korkmayı öğretiyor. Dayak yemekten korkuyorsunuz. Kaçırılmaktan korkuyorsunuz. İşkenceden korkuyorsunuz. Elbette zamanla korku azalıyor ama benim için daha o kadar zaman geçmedi. Korkmak konusunda deneyimli değilim. Deneyimsizlik, benim lanetim. Gizli gazeteci diye bir şey varsa gizli çalışan bir gazeteci olarak burada olduğum bile söylenebilir. Cinayetlerle ilgili her şeyi biliyorum ama konunun uzmanı olduğum söylenemez. Daha bir hafta önce bu konuyla ilgim yoktu. İşin peşinde değildim, konu hakkında tek satır yazmamıştım ve birdenbire cinayetlerle ilgili dosyayı masamda buldum. Bana, araştırmayı sen yapacaksın, dediler. Nedenini biliyor musunuz?"

Fate nedenini biliyordu.

"Çünkü kadınım ve kadınlar kendilerine verilen görevleri geri çeviremez. Benden önce cinayetleri araştıran gazeteciye ne olduğunu biliyordum, gazetedeki herkes biliyordu. Olay büyük yankı uyandırdı. Siz bile duymuş olabilirsiniz."

Fate başını iki yana salladı.

"Öldürüldü. Cinayetlerin derinine inmişti ve onu öldürdüler. Burada, Santa Teresa'da değil, Mexico City'de. Polis, olayın bir gasp vakası olduğunu söyledi. Neler olduğunu bilmek ister misiniz? Taksiye binmiş. Taksi yola çıkmış. Köşeyi dönerken durmuş ve iki yabancı araca binmiş. Bir süre ATM'leri dolaşmışlar, kredi kartlarındaki bütün para çekilmiş, sonra şehir dışına çıkıp onu bıçaklamışlar. Yazdıkları yüzünden öldürülen ilk gazeteci o değildi. Eski haberleri araştırıp başka iki gazeteciyle ilgili yazılara ulaştım. Mexico City'de radyo muhabiri bir kadın kaçırılmış ve Arizona'da yayımlanan *La Raza* gazetesi için çalışan bir Meksikalı ortadan kaybolmuş. İkisinin de üstünde çalıştıkları son iş, Santa Teresa'da kaybolan kadınlarmış. Radyo muhabiri olan kadınla, gazetecilik okurken tanışmıştım. Arkadaş değildik. En fazla bir iki kere selamlaşmışızdır. Ama onu tanıyordum. Öldürmeden önce ona tecavüz ve işkence etmişler."

"Olay burada, Santa Teresa'da mı oldu?" diye sordu Fate.

"Hayır, Mexico City'de. Katillerin eli her yere ulaşıyor," dedi Guadalupe Roncal, buğulu bir sesle. "Eskiden şehir haberleri bölümünde çalışıyordum. Şimdiye kadar hiç manşetlik haberim olmadı. Kimse adımı sanımı bilmez. Benden önce bu habere bakan kişi öldürüldüğünde, büyük patronlardan ikisi gazeteye beni görmeye geldi ve beni yemeğe davet etti. Elbette ilk düşüncem, bir yerlerde hata yaptığım oldu. Sonra ikisinden birinin benimle yatmak istiyor olabileceğini düşündüm. Kim olduklarını biliyordum ama ikisiyle de konuşmuşluğum yoktu. Hoş bir öğle yemeği yedik, bana karşı çok düzgün ve nazik davrandılar. Ben de dikkatli davrandım ve zekice cümleler kurdum. Aptalca cümleler kursaydım sanırım daha lehime olurmuş. Gazeteye döndüğümüzde bana kendilerini takip etmemi, benimle konuşmak istedikleri önemli bir şey olduğunu söylediler. Ofislerine gittik. İlk soruları, zam isteyip istemediğim oldu. O noktada garip bir şeyler döndüğünü anlamıştım. Aklımdan hayır demek geçti ama evet dedim. O zaman bir kâğıt çıkarıp üzerine bir rakam yazdılar, muhabir olarak kazandığım rakamdı bu ve sonra gözlerimin içine bakıp öncekinden çok daha yüksek bir rakam söylediler. Mutluluktan havalara uçacaktım. Sonra benden önceki muhabirin hazırladığı dosyayı elime tutuşturup bundan sonra sadece ve sadece Santa Teresa'da öldürülen kadınları araştıracağımı açıkladılar. Hayır dersem işimi kaybedeceğimi anladım. Neden ben, diye sordum güçlükle duyulan bir sesle, ciğerlerimdeki bütün hava tükenmişti. Çünkü zekisin Lupita, dedi bir tanesi. Çünkü kimse seni tanımıyor, dedi öteki."

Kadın sıkıntıyla iç çekti. Fate'in yüzünde anlayışlı bir gülümseme belirdi. Birer viski ve bira daha ısmarladılar. İnşaatta çalışan adamlar ortadan kaybolmuştu. Çok içiyorum, dedi kadın.

"Benden önceki gazetecinin dosyasını okuduğumdan beri viski içip duruyorum, eskiden içtiğimden çok daha fazlasını içiyorum, votka ve tekila da içiyorum, bir de Sonora'ya özgü *bacanora* diye bir içki keşfettim, onu da bol bol tüketiyorum," dedi Guadalupe Roncal. "Ve her gün daha da fazla korkuyorum. Bazen sinir krizinin eşiğinde olduğumu hissediyorum. Eminim ki size, Meksikalıların hiçbir şeyden korkmadığını söylemişlerdir." Kahkaha attı. "Yalanın

dik âlâsı. Biz de korkarız ama saklamakta ustayızdır. Santa Teresa'ya vardığımda o kadar korkuyordum ki korkudan öleceğimi sandım. Hermosillo'dan buraya uçarken, uçak düşse bile umurumda olmazdı. Hızlı bir ölüm olurdu, en azından öyle olduğu söylenir. Şans eseri, Mexico City'deki meslektaşlarımdan biri bana bu otelin adresini verdi, dövüşün haberini yapmak için Sonora Resort'ta olacağını ve etrafta onca spor muhabiri varken kimsenin bana dokunamayacağını söyledi. İşte buradayım. Sorun şu ki maçtan sonra diğer gazetecilerle birlikte şehirden ayrılma lüksüm yok. Birkaç gün daha Santa Teresa'da kalmam gerekiyor."

"Neden?" diye sordu Fate.

"Cinayetlerin başşüphelisiyle röportaj yapacağım. O da bir Amerikalı."

"Hiç haberim yoktu," dedi Fate.

"İyi de bunu bile bilmeden cinayetlerin haberini nasıl yazacaktınız?" diye sordu Guadalupe Roncal.

"Araştırma yapabilmeyi umuyordum. Az önceki telefon görüşmesinde bana zaman tanımaları için yalvardım."

"Konuyu asıl bilen benden önceki muhabirdi. Neler döndüğünü genel hatlarıyla çözmek yedi yılını almış. Hayat sizce de çok hüzünlü değil mi?"

Guadalupe Roncal, ani bir migren krizine tutulmuşçasına şakaklarını ovuşturdu. Fate'in duyamadığı bir şey fısıldadıktan sonra garsonu çağırmaya çalıştı ama dışarıdaki masalarda oturan sadece ikisi kaldığı için garson içeri dönmüştü. Bunu fark eden kadın titremeye başladı.

"Hapishaneye gitmem gerekiyor," dedi. "Cinayetlerin başşüphelisi, yani hemşehriniz, yıllardır hapiste."

"O zaman nasıl başşüpheli olabilir?" diye sordu Fate. "Cinayetlerin hâlâ devam ettiğini duydum."

"Meksika'ya özgü bir durum," dedi Guadalupe Roncal. "Sevgili ülkemin gizemleri. Benimle gelmek ister misiniz? Benimle gelip onunla röportaj yapmak ister misiniz? Gerçek şu ki, bütün feministliğime rağmen, yanımda bir erkek olursa kendimi daha iyi hissedeceğim.

Feministlerle bir sorununuz var mı? Meksika'da feminist olmak zordur. Zengin feministler belki zorlanmaz ama orta sınıfların işi zordur. Belki başlangıçta öyle görünmez, hayır, başlangıçta, örneğin üniversitedeyken, o kadar zor değildir çünkü o yaşlarda feminist olmakta bir sakınca yoktur ama yıllar geçtikçe güçleşir. Meksikalı erkekler, yalnızca genç kadınların feminizmini çekici bulur. Ama ne yazık ki bu ülke, kadınları çabuk yaşlandırır. Genetiğimiz öyle. Neyse ki hâlâ gencim."

"Oldukça gençsiniz," dedi Fate.

"Ama korkuyorum. Bana eşlik edecek birine ihtiyacım var. Bu sabah, Santa Teresa Hapishanesi'nin önünden geçerken, az kalsın sinir krizi geçiriyordum."

"Demek o kadar kötü?"

"Kâbus gibi," dedi Guadalupe Roncal. "Sanki bir yaratıkla boğuşuyorum."

"Yaratık mı?"

"Nasıl açıklayacağımı bilmiyorum. Hapishane, sanki canlı bir yaratık. Sıradan bir binadan çok daha canlı. Söyleyeceklerim sizi şok etmez umarım ama parçalanmış bir kadına benziyor. Parçalara ayrılmış ama hâlâ hayatta olan bir kadına... Ve mahkûmlar, bu kadının içinde yaşıyorlar."

"Anlıyorum," dedi Fate.

"Hayır, anladığınızı sanıyorsunuz ama anlamıyorsunuz. Ama bunun bir önemi yok. Konuyla ilgileniyorsanız size cinayetlerin şüphelisiyle tanışma şansı sunuyorum ve karşılığında tek istediğim, bana eşlik edip beni korumanız. Adil bir teklif. Anlaştık mı?"

"Teklifiniz adil," dedi Fate, "ve çok teşekkür ederim. Ama sizi korkutanın ne olduğunu anlayabilmiş değilim. Hapishanede kimse size zarar veremez, en azından mahkûmların size zarar verememesi gerekir. Onlar sadece birbirlerine zarar verebilirler."

"Başşüphelinin fotoğrafını hiç görmediğiniz için böyle konuşuyorsunuz."

"Evet görmedim," dedi Fate.

Guadalupe Roncal gökyüzüne bakıp gülümsedi.

"Deli olduğumu düşünmüş olmalısınız," dedi, "ya da fahişe olduğumu düşündünüz. İkisi de değilim. Sadece gerginim ve son zamanlarda çok içiyorum. Sizinle yatmak istediğimi mi sanıyorsunuz?"

"Hayır. Anlattıklarınıza inanıyorum."

"Benden önce konuyla ilgilenen muhabirin bıraktığı evraklar arasında pek çok fotoğraf vardı. Birkaçı şüpheliye aitti. Kesin bir rakam vermek gerekirse, üç tanesi. Üçü de hapishanede çekilmiş. İkisinde *gringo* –özür dilerim, kabalık etmek istememiştim– oturduğu yerden fotoğraf makinesine bakıyor. Saçları sarı, gözleri mavi, hem de o kadar mavi ki körlere benziyor. Üçüncü fotoğraftaysa ayakta, fotoğraf profilden çekilmiş. Çok uzun ve aşırı zayıf bir adam ama güçsüz olmadığı belli. Onda, bir hayalperestin yüzü var. Tüm bunların size anlamlı gelip gelmediğini bilmiyorum. Rahat görünüyor. Adam hapiste ama fotoğrafa baktığınızda durumundan rahatsız olmadığını hissediyorsunuz. Sakin veya huzurlu görünmüyor ama öfkeli de değil. Onda bir hayalperestin yüzü var, sıradan bir hayalperestin değil üstelik, takip edilemeyecek bir hızla hayal kuran birinin yüzü. Rüyaları bizimkilerin ötesine geçmiş birinin yüzü. Ve bu, beni korkutuyor. Anlıyor musunuz?"

"Anladığımı söyleyemem," dedi Fate. "Ama onunla görüşmeye gittiğinizde, sizinle geleceğim."

"Tamam o zaman," dedi Guadalupe Roncal. "Yarından sonraki gün, saat onda sizi otelin kapısında bekleyeceğim. Uygun mu?"

"Sabah onda. Orada olacağım," dedi Fate.

"Sabah onda. Anlaştık," dedi Guadalupe Roncal. Ardından Fate'le tokalaşıp yanından uzaklaştı. Fate, kadının yürürken dengede durmakta güçlük çektiğini fark etti.

Günün kalanını Sonora Resort'un barında Campbell'la kafa çekerek geçirdi. Spor muhabirliğinin çıkmaz sokak olduğundan, asla Pulitzer alamayacaklarından ve çoğu insanın bu işi maçlara gitmekten ibaret sandığından yakındılar.

Üniversite yıllarını andılar, Fate New York Üniversitesi'nde, Campbell ise Sioux'ta bir üniversitede okumuştu.

"O günlerde beyzbol ve dinden başka hiçbir şey umurumda değildi," dedi Campbell.

Fate, karanlık bir odanın köşesine diz çökmüş, elinde sımsıkı tuttuğu *İncil*'le, hiç durmadan ağlayan Campbell'ı gözünde canlandırdı. Ama sonra Campbell, Smithland'deki bir bardan ve bardaki kadınlardan bahsetmeye başladı, Little Sioux Nehri yakınlarında bir yerdi ve oraya varmak için önce Smithland'e gitmek, sonra da doğu yönüne devam etmek gerekiyordu. Bar birkaç kilometre ötede, ağaçların altındaydı ve barda çalışan kızların müşterilerinin çoğu, çiftçiler ve Sioux City'den arabalarla gelen öğrencilerdi.

"Hep aynı şeyi tekrarlardık," dedi Campbell. "İlk önce kızları becerir sonra da dışarı çıkıp yorgun düşene kadar beyzbol oynardık. Hava kararmaya başladığında sarhoş olur ve verandaya oturup kovboy şarkıları söylerdik."

Fate, New York Üniversitesi'ndeki öğrencilik döneminde hiç sarhoş olmamış ve hiçbir fahişeyle yatmamıştı. Doğrusunu söylemek gerekirse, sevişmek için hâlâ hiçbir kadına para ödemişliği yoktu. Boş vakitlerini çalışarak ve kitap okuyarak değerlendirirdi. Haftada bir, cumartesi günleri, yaratıcı yazarlık atölyesine katılırdı ve uzun sürmese de bir dönem, belki birkaç ay, dersleri veren yazar ona gazeteciliğe yönelmesinin daha iyi olacağını söyleyene kadar, bir gün yazar olabileceğini, roman yazarak para kazanabileceğini hayal etmişti.

Ama Campbell'a anlattığı hikâye bu değildi.

Hava kararmaya başladığında Chucho Flores gelip Fate'i buldu. Fate, çıkarlarken Chucho Flores'in, Campbell'ı davet etmediğine dikkat etti. Nedenini bilmese de bu durum onu mutlu etti, aynı zamanda da mutsuz etti. Flores'in arabasıyla bir süre boş boş Santa Teresa sokaklarını dolaştılar, en azından Fate boş boş dolaştıkları hissine kapıldı, sanki Chucho Flores'in ona söylemesi gereken bir şeyler vardı ama bir türlü doğru zamanı bulamıyordu. Gece olduğu için, şehrin yanmaya başlayan ışıkları, Meksikalı'nın yüzünü değiştirmişti. Yüz kasları gergindi. Çirkin bir profili var, diye düşündü

Fate. Ayrıca, arabasını orada bıraktığı için, bir ara Sonora Resort'a dönmesi gerektiğini fark etti.

"Fazla uzaklaşmayalım," dedi.

"Aç mısın?" diye sordu Meksikalı. Fate, evet, dedi. Meksikalı bir kahkaha atıp radyoyu açtı. Müzik, akordeon sesleri ve acı veya mutluluktan çok kendini tüketen saf bir enerjinin dışavurumu olan bağırışlardan ibaretti. Chucho Flores gülümsedi ve o gülümseme, dövmeyle çizilmiş gibi adamın yüzünde kaldı, araba kullanmayı sürdürüyor, Fate'e değil yola bakıyordu. Fate, çığlıklar ve inlemeler güçlendikçe, onların insanlardan değil şarkı söylemeyi öğrenmiş vahşi canavarlardan geldiğini düşünmeye başladı, birileri durduk yerde *viva* diye bağırıyordu.

"Bu müzik de ne?" diye sordu Fate.

"Sonora usulü caz," dedi Chucho Flores.

Fate motele döndüğünde sabahın dördüydü. Gece sarhoş olmuş, ayılmış ve yeniden sarhoş olmuştu. Şimdi odasının kapısının önünde dururken yine ayıktı, sanki Meksikalılar gerçek alkol değil insanı kısa süreliğine hipnotize eden birtakım sıvılar içiyorlardı. Bir süre arabasının kaportasına oturup otobandan geçen arabaları izledi. Gece serin, gökyüzü yıldızlarla kaplıydı. Annesini ve Harlem gecelerini düşündü, kadının, pencereden dışarıyı seyretmektense televizyonun başında oturmayı veya televizyondan yükselen kahkahalar eşliğinde mutfakta bulaşık yıkamayı tercih ettiğini hatırladı; bulaşıkları yıkamakla meşgul olduğu için, daha net bir şekilde ifade edilecek olursa o gün kullandığı tencereyi ve o gün kullandığı tabağı ve o gün kullandığı çatal bıçağı büyük bir durağanlık içerisinde, sıradan durağanlığın çok ötesindeymiş gibi görünen bir durağanlık içerisinde yıkamakla meşgul olduğu için, televizyondakilerin neler söylediğine dikkat etmezdi ama televizyon, kahkahalar atan ve annesinin de ara sıra komik bulduğu espriler yapan siyahlarla ve beyazlarla doluydu, yine de annesinin dikkatinin televizyonda değil bulaşıklarda olması daha muhtemeldi ve pisliği sıra dışı bir durağanlık içinde temizleyen kadın tek bir kez olsun halinden şikâyet etmezdi.

Belki de durağanlığı aslında durağanlıktan fazlasıydı, diye düşündü Fate, ya da belki hayır, o durağanlık sadece durağanlıktı ve belki biraz yorgunluktu, durağanlık ve sakinlik, durağanlık ve rüyaydı, zaten durağanlık aslında rüyadan başka bir şey değildi, başladığı ve bittiği yer rüyaydı. Ama o zaman durağanlık kesinlikle sadece durağanlık değildir, diye düşündü Fate. Bizim bildiğimiz durağanlık kavramı yanlış ve durağanlık ya da durağanlığın kapsamına giren şeyler aslında hareketin göstergeleri, duruma göre hızlanan veya yavaşlayan bir hareketin...

Ertesi gün öğleden sonra ikide uyandı. İlk aklına gelen, yatmadan önce midesinin bulandığı ve kustuğuydu. Yatağın iki tarafını kontrol ettikten sonra banyoya baktı ama kustuğuna dair en ufak bir ize rastlamadı. Yine de gece boyunca iki kere uyanmış ve kusmuk kokusu almıştı: Koku, odanın her köşesinden yükseliyordu. Kalkıp pencereyi açamayacak kadar yorgun olduğu için uyumaya geri dönmüştü.

Artık ne koku ne de kustuğuna dair herhangi bir iz vardı. Duş aldıktan sonra giyindi, maçtan sonra doğrudan Tucson'a gidip New York uçaklarından birine binmeyi düşünüyordu. Guadalupe Roncal'la olan randevusuna gitmeyecekti. Üzerine yazamayacaksa, seri katille röportaj yapmanın ne anlamı vardı? Motelden telefon açıp uçak rezervasyonu yaptırmayı düşündüyse de son anda vazgeçti, Arena del Norte veya Sonora Resort'taki telefonları kullanıp bu işi daha sonra halledebilirdi. Valizini topladı ve motelden çıkış işlemlerini tamamlamak için resepsiyona gitti. Çıkışınızı şimdi yapmanız gerekmiyor, dedi resepsiyonist, geceyarısı da çıksanız sizden aynı parayı alacağım. Fate ona teşekkür edip anahtarı cebine kaldırdı ama valizini arabasının bagajına koydu.

"Sizce kim kazanacak?" diye sordu resepsiyonist.

"Bilmiyorum. Böyle bir dövüşte her şey mümkün," dedi Fate, kırk yıllık spor muhabiri gibi.

Gökyüzünün mavisi, arada bir geçen ve doğuya, şehre doğru sürüklenen silindir bulutlarla bölünüyordu.

"Tüpleri andırıyorlar," dedi Fate kapının önünden.

"Sirius bulutları bunlar," dedi resepsiyonist. "Santa Teresa'ya ulaştıklarında, tamamen dağılmış olacaklar."

"Ne komik," dedi kapının eşiğinde durmayı sürdüren Fate, "*sirius* sert anlamındadır, Yunanca sert anlamına gelen *skirrhos* kelimesinden gelir ama bu bulutlar hiç sert görünmüyor."

"Değiller," dedi resepsiyonist. "Atmosferin en üst tabakasındaki bulutlar bunlar. Birazcık yükseldiklerinde veya alçaldıklarında ortadan kaybolurlar.

Arena del Norte'de kimse yoktu. Ana kapı kapalıydı. Duvarlarda Fernandez-Pickett maçının şimdiden solmuş afişleri vardı. Bazıları yırtılmış, diğerlerinin üzerleri bilinmez eller tarafından asılan yeni posterlerle örtülmüştü. Halk konserlerinin, toplantıların ve hatta kendine Circo Internacional diyen bir sirkin afişleri her yanı kaplamıştı.

Fate binanın etrafını dolaştı. Seyyar satış arabasını ittiren bir kadınla karşılaştı. Uzun siyah saçlı kadın, bileklerine kadar uzanan bir etek giymişti. Meyve suyu satıyordu. Meyve sularının ve buz kovalarının arasından, iki çocuğun kafası çıktı. Köşeye ulaştığında duran kadın, şemsiyenin metal borularını birleştirmeye başladı. Çocuklar arabadan inip kaldırıma oturdu. Fate bir süre onları ve ıssız sokağı izledi. Yeniden yürümeye başladığında, karşı köşede başka bir seyyar tezgâh belirdi. Fate yine durdu. El arabasını ittiren adam, kadına el salladı. Kadın şöyle bir başını sallamakla yetindi, arabasındaki dev cam kavanozları çıkarıp kurduğu tezgâha yerleştirmekle meşguldü. Yeni gelen adam haşlanmış mısır satıyor olacak ki arabasından buharlar yükseliyordu. Fate arka kapıyı buldu, zili aradı ama zil falan yoktu. Kapıyı yumruklaması gerekti. Çocuklar, mısır satıcısının yanına gitmişti, adam iki küçük mısırı tereyağına bulayıp üstüne peynir ve kırmızıbiber serptikten sonra çocuklara uzattı. Fate mısırcının çocukların babası olduğunu, anneleriyle, meşrubatçı kadınla, kavgalı ayrıldıklarını, hatta belki boşandıklarını ve birbirlerini ancak işe çıktıklarında gördüklerini hayal etti.

Elbette bunların gerçek olması mümkün değildi. Yeniden kapıyı çaldı ama kimse gelip onu içeri almadı.

Maçın haberini yapacak muhabirlerin neredeyse tamamını Sonora Resort'un barında buldu. Campbell, görünüşünden Meksikalı olduğu anlaşılan bir adamla konuşuyordu, onlara doğru yürüdü ancak yanlarına varmadan önce Campbell'ın iş konuştuğunu fark edip onu rahatsız etmemeye karar verdi. Chucho Flores bara yaslanmıştı, yanında, eski boksör oldukları anlaşılan üç adam vardı. Fate'in el sallamasına, isteksiz bir el sallayışla karşılık verdi. Fate dışarıdaki boş masalardan birine oturdu. Bir süre, insanların masalarından kalkıp sarılarak selamlaşmalarını ve bağrışarak birbirleriyle konuşmalarını izledi, fotoğrafçılar, grupları kendi zevklerine göre tekrar tekrar düzenleyerek fotoğraf çekiyordu. Santa Teresa'nın önemli kişileri, Fate'in tanımadığı yüzler, iyi giyimli genç kadınlar, Armani takım altına kovboy çizmesi giymiş uzun boylu erkekler, gözleri parlayan ama konuşmaktansa başlarını sallayıp evet veya hayır demekle yetinen genç adamlar... Sonunda garsonun içkisini getirmesini beklemekten sıkıldı ve kalabalığı yararak bara ilerledi, işittiği kaba sözlere aldırmadı, zaten ne olduğunu anlamadığı İspanyolca hakaretlerdi ama anlasa bile karşılık vermek için orada durup oyalanmazdı.

Akşam yemeğini şehrin doğusundaki bir restoranın serin avlusunda, sarmaşıkla kaplı ağacın dibindeki masada yedi. Avlunun arka tarafında, çitlerin yanında üç langırt masası vardı. Bir süre hiçbir şey anlamadığı mönüye baktıktan sonra garsona el kol hareketleriyle ne istediğini anlatmaya çalıştı ama genç kadın gülümseyip omuz silkmekle yetindi. Biraz sonra kadının yerini başka bir adam aldı ama adamın İngilizcesi İspanyolcasından daha anlaşılmazdı. Fate yalnızca ekmek ve bira kelimelerini anladı.

Garson yanından ayrıldığında tamamen yalnız kaldı. Ayağa kalkıp langırt masalarının yanına gitti. Langırt oynayan takımlardan biri yeşil üstüne beyaz giymiş siyah saçlı ve açık tenli adamlardan,

diğeri ise siyah üstüne kırmızı giymiş sakallı adamlardan oluşuyordu. En garibiyse kırmızılı takımın oyuncularının alınlarında ufak boynuzlar olmasıydı. Diğer iki masada da durum aynıydı.

Fate, ufukta tepeleri görebiliyordu. Etrafa koyu sarı ve siyah hakimdi. Tepelerin ötesinde çöl uzanıyor olmalıydı. Restorandan ayrılıp tepelere gitme arzusu duydu ama masasına geri döndüğünde, garson kadın birasını ve sandviçini getirmişti. Sandviçten bir ısırık aldığında fena olmadığını keşfetti, alışkın olmadığı, baharatlı bir tadı vardı, üstteki ekmek parçasını kaldırdığında sandviçin tıka basa dolu olduğunu gördü. Birasından büyük bir yudum alıp gerindi. Sarmaşığın dalları arasına konmuş bir arı gördü. İki gün ışığı hüzmesi dikey olarak toprak zemine düşüyordu. Yarım yamalak İngilizce konuşan adam geri geldiğinde, tepelere nasıl gidebileceğini sordu. Adam güldü. Fate'in anlamadığı bir şeyler söyledikten sonra birkaç kere "hoş değil" dedi.

"Hoş değil?"

"Hoş değil," diyen adam, bir kahkaha daha attı.

Ardından Fate'i kolundan tutup son derece derli toplu görünen mutfaktan geçirdi, etkileyici bir mutfaktı, her şey yerli yerindeydi, beyaz fayanslı duvarda tek bir yağ lekesi yoktu. Adam, çöp tenekesini işaret etti.

"Tepeler hoş değil?" diye tekrarladı Fate.

Adam yeniden güldü.

"Tepeler, çöp mü?"

Adam gülmekten kırılıyordu. Kolunda kuş dövmesi vardı. Çoğu kuş dövmesi gibi uçan bir kuş değil de dağa tünemiş kırlangıcı andıran küçük bir kuştu.

"Tepeler çöplük olarak mı kullanılıyor?"

Adam kahkahalar atmayı sürdürerek başını salladı.

Fate o gece saat yedide basın kimliğini göstererek Arena del Norte'ye girdi. Dışarısı tıklım tıklımdı. Seyyar satıcılar yiyecek, içecek ve boks temalı hediyelik eşya satıyordu. İçeride ilk maçlar başlamıştı. Meksikalı horoz sıkletlerden biri başka bir Meksikalı horoz sıkletle

dövüşüyordu. Fazla izleyicileri yoktu. İnsanlar içecek almakla, sohbet etmekle ve selamlaşmakla meşguldü. Ringin kenarında iki kamera vardı. Biri seyircileri çekiyordu. Hangi televizyon kanalına ait olduğu anlaşılmayan diğer kameranın kameramanı, sıralardan birine oturmuş atıştırmakla meşguldü. Fate basına ayrılan bölüme doğru ilerledi. Bahse giren erkekler gördü, kollarında, dar elbise giymiş ince uzun birer kadın olan iki kısa boylu adam gördü, sigara ve içki içen başka erkekler gördü, kravatlarını gevşetmiş başka erkeklerin, çocuk oyunu oynarmış gibi, parmaklarıyla işaretler yaptıklarını gördü. İlerlediği koridorun üst tarafında ucuz koltuklar vardı ve oradan gelen gürültü daha da güçlüydü. Gidip soyunma odalarını ve basın odasını kontrol etmeye karar verdi. Basın odasında canından bezmiş iki Meksikalı muhabir vardı. İkisi de ter içindeydi. Merolino Fernandez'in soyunma odasının girişinde Ömer Abdül'ü gören Fate, genç adama selam verdiyse de onu tanımamış gibi davranan boksör Meksikalılarla konuşmayı sürdürdü. Kapının önündekiler kandan bahsediyordu, daha doğrusu Fate, kan lafını duyduğunu sandı.

"Neden bahsediyorsunuz?" diye sordu onlara.

"Boğa güreşinden," dedi Meksikalılardan biri İngilizce.

Yanlarından ayrılırken birinin ona seslendiğini duydu. Senyör Fate. Dönüp baktığında kendisine gülümseyen Ömer Abdül'ü gördü.

"Arkadaşlarına selam vermez misin, zenci?"

Yaklaştığında, boksörün yanaklarında çürükler olduğunu fark etti.

"Anlaşılan Merolino sıkı antrenman yapmış," dedi Fate.

"Mesleğin cilveleri," dedi Ömer Abdül.

"Patronunu görebilir miyim?"

Ömer Abdül başını çevirip soyunma odasına baktıktan sonra, hayır, dedi.

"Seni içeri bırakırsam diğer serserilere de izin vermem gerekir.

"Onlar da muhabir mi?"

"Bazıları muhabir ama çoğu Merolino'yla fotoğraf çektirmek, elini öpmek, kıçını yalamak isteyen tipler."

"Sen ne durumdasın?"

"Fena değil," dedi Ömer Abdül.

"Maçtan sonra ne yapacaksın?"

"Sanırım kutlayacağım," dedi Ömer Abdül.

"Hayır, bu akşam değil. Tüm bunlar bittiğinde ne yapacağını sormak istemiştim," dedi Fate.

Ömer Abdül gülümsedi. Kendini beğenmiş, alaycı bir gülümsemeydi. Genç zencilere özgü bir gülümseme, diye düşündü Fate, çok Amerikalı bir gülümseme.

"Bilmiyorum," dedi genç adam. "İş arayacağım, Sinalao'daki plajlarda dolanacağım, belli olmaz."

"İyi şanslar," dedi Fate.

Yürüyüp gitmek üzereyken, Ömer'ın seslendiğini duydu: "Bu gece şansa ihtiyacı olan kişi Count Pickett." Salona geri döndüğünde ringde başka iki boksör vardı. Basına ayrılan bölüme ilerledi. Ona ayrılan koltuğa şişman bir adam oturmuştu, Fate'in ne dediğini anlamadı. Fate biletini gösterdiğinde adam ayağa kalktı ceplerini aradı ve kendi biletini buldu. İkisinde de aynı koltuk numarası yazıyordu. Fate gülümsedi. Şişko gülümsedi. O sırada boksörlerden biri, rakibini yere seren bir kroşe indirdi ve seyirciler ayağa fırlayıp tezahürata başladı.

"Şimdi ne olacak?" diye sordu Fate, şişkoya. Şişko omuz silkti ve hakem ona kadar sayarken, gözlerini boksörden ayırmadı. Yere düşen boksör ayağa kalktığında, seyirciler yeniden bağırdı.

Fate, avucu şişkoya dönük olacak şekilde elini kaldırıp geri çekildi. Sıralar arasındaki boşluğa döndüğünde, birinin ona seslendiğini duydu. Çevreye bakındı ama kimseyi göremedi. Fate, Oscar Fate, diye bağırdı ses. Yeni ayağa kalkan boksör, kolunu rakibinin boynuna doladı. Rakibi, boksörün karnına yumruk yağdırarak ondan kurtulmayı denedi. Bu tarafa bak Fate, bu tarafa, diye bağırdı ses. Hakem iki boksörü ayırdı. Yeni ayağa kalkan boksör saldıracakmış gibi yaptı ama son anda dans ederek geri çekilip gong sesini bekledi. Rakibi de geri çekildi. İlk boksör beyaz şort giymişti ve yüzü kan içindeydi. İkinci boksör siyah, mor ve kırmızı çizgili şort giymişti ve diğer boksörün nakavt olmamasına şaşırmış görünüyordu. Oscar, Oscar, buradayız, diye bağırdı ses. Gong çaldığında, hakem

boksörleri köşelerine yolladı ve beyaz şortlu boksörün yanına gidip doktorun gelmesini bekledi. Doktor ya da her kimse, boksörün kaşlarını inceledikten sonra dövüşün devam etmesine izin verdi. Fate etrafa bakınıp kendine seslenenleri bulmaya çalıştı. Seyircilerin çoğu ayakta olduğu için, kimseyi göremiyordu. Sonraki raunt başladığında çizgili şortlu boksör, rakibini nakavt etmek amacıyla saldırıya geçti. Diğer boksör ilk birkaç saniye kendini savunmayı başardı ama sonra kollarını, çizgili şortlu boksörün etrafına doladı. Hakemin defalarca onları ayırması gerekti. Çizgili şortlu boksörün omzuna diğerinin kanı bulaşmıştı. Fate yavaş adımlarla ringin kenarındaki koltuklara yürüdü. Basketbol dergisi okuyan Campbell'ı gördü. Diğer Amerikalı muhabir, önündeki deftere bir şeyler not alıyordu. Kameramanlardan biri kamerasını tripoda yerleştirmişti ve yanındaki ışıkçı çocuk sakız çiğneyip kızları süzüyordu.

Yeniden adını duyan Fate, dönüp baktığında, kendisine el sallayan sarışın bir kadın gördü. Beyaz şortlu boksör yeniden yere yuvarlandı. Boksörün ağızlığı, dişlerinin arasından fırlayıp ringin dışına uçtu ve Fate'in yanına düştü. Fate bir an için eğilip ağızlığı almayı düşündüyse de bu fikir onu iğrendirdi ve olduğu yerde durup yere yığılan boksörü izledi. Hakem dokuza kadar saydı. Ama on diyemeden boksör ayağa kalktı. Ağızlığı olmadan dövüşecek, diye düşündü Fate. Ağızlığı almak için eğildiğinde, yerde olmadığını gördü. Kim aldı, diye düşündü. Olduğum yerden kıpırdamadım ve kıpırdayan kimseyi görmedim, öyleyse kahrolası ağızlığı kim aldı?

Maç bittiğinde hoparlörlerden duyulan müzik, Chucho Flores'in, Fate'e Sonore usulü caz olduğunu söylediği müzikti. Ucuz koltuklardaki seyirciler zevk çığlıkları atıyordu. Sonra hep birlikte şarkıyı söylemeye başladılar. İçerdeki üç bin Meksikalı hep bir ağızdan şarkıyı söylüyordu. Fate onlara bakmaya çalıştı ama ışıklar ringe dönük olduğu için, salonun üst kısımları karanlıktı. Şarkının sonu güçlü, hatta meydan okuyucuydu, savaş ilahilerini andırıyordu. Şarkının görkemi söyleyenlerin çaresizliğinden ve ölümden gelse de o meydan okuyuşta kendine özgü ve ancak rüyalarda rastlanan türde bir espri anlayışı vardı. Sonora usulü caz. Ringe yakın koltuklarda

oturanlardan da şarkıya eşlik edenler vardı ama sayıları azdı. Seyircilerin çoğu sohbet etmekle ya da bira içmekle meşguldü. Fate, siyah pantolonlu, beyaz gömlekli bir oğlanın koridorda koştuğunu gördü. Bira satan adamın, kendi kendine şarkı söyleyerek koridorlarda dolaştığını gördü. Ellerini kalçalarına koymuş bir kadın, kısa bıyıklı, kısa boylu bir adamın anlattıklarına kahkahalarla gülüyordu. Kısa boylu adam bağırıyordu ama sesini duymak imkânsızdı. Bir grup erkeğin çenelerini kımıldatışlarından sohbet ettikleri anlaşılıyordu ama aslında kayıtsızlıklarını dile getirmekten başka bir şey yapmıyorlardı. Herkes mutlu görünüyordu. Fate, tam o anda, vahiy gelen peygamberlerinkine denk bir aydınlanma anı yaşadı ve insanların neden mutlu olduklarını çözdü; arenadaki herkesin, maçı Merolino Fernandez'in kazanacağına inandığını anladı. Bu kadar emin olmalarının nedeni neydi? Bir an yanıtı bildiğini sandı ama yanıt, daha o yakalayamadan parmaklarının arasından kayıp gitti. Böylesi daha iyi, diye düşündü çünkü düşüncenin parmaklarının arasından kayıp giden gölgesi bile, onu oracıkta yok edebilirdi.

Derken en sonunda onları gördü. Chucho Flores yanlarına gelmesini işaret ediyordu. O zaman yanındaki sarışını tanıdı. Kızı önceden görmüş ama şimdi şık giyinmiş olduğu için, ilk bakışta tanıyamamıştı. Bira alıp kalabalığın arasından geçti. Sarışın kız, yanağına bir öpücük kondurdu. Unuttuğunu tahmin ederek ona adını söyledi: Rosa Mendez. Chucho Flores, Fate'i yanlarındaki diğer iki kişiyle tanıştırdı. Daha önce hiç görmemiş olsa da muhabir olduğunu tahmin ettiği Juan Corona ve inanılmaz güzel bir kız olan Rosa Amalfitano. Bu da Charly Cruz, videocular kralı, onu tanıyorsun, dedi Chucho Flores. Charly Cruz'la tekrar tokalaştılar. Etrafta olup bitene hiç aldırmadan yerinde oturan tek kişi oydu. Hepsi maçtan sonra galaya gidecekmişçesine şık giyinmişti. Koltuklardan biri boştu ve ötekiler oraya attıkları paltoları ve ceketleri çektiklerinde Fate koltuğa yerleşti. Birini bekleyip beklemediklerini sordu.

"Bir hanımı bekliyorduk," diye fısıldadı Chucho Flores kulağına, "ama son dakikada bizi ekti."

"Gelirse kalkarım," dedi Fate.

"Hayır, artık seni yerinden etmek olmaz," dedi Chucho Flores.

Corona, Fate'e Amerika'nın neresinden olduğunu sordu. New York, dedi Fate. Ne iş yapıyorsun? Gazeteciyim. Corona'nın İngilizcesi bu soruyla tükenmiş olduğu için, başka bir şey sormadı.

"Tanıştığım ilk siyah sensin," dedi Rosa Mendez.

Charly Cruz söyleneni tercüme etti. Fate gülümsedi. Rosa Mendez de gülümsedi.

"Denzel Washington'ı severim," dedi kız.

Charly Cruz söyleneni tercüme ettiğinde, Fate tekrar gülümsedi.

"Daha önce hiç siyah bir erkekle arkadaşlık etmemiştim," dedi Rosa Mendez, "televizyonda ve sokakta siyahlara rastlıyorum ama şehirde fazla siyah yok."

İşte sana Rosita, dedi Charly Cruz. İyi biridir ama biraz naif. Fate, adamın naif derken ne kastettiğini anlamadı.

"Doğrusu şu ki Meksika'da fazla siyah yok," dedi Rosa Mendez. "Veracruz'da birkaç tane var. Hiç Veracruz'a gittin mi?"

Charly Cruz söylenenleri tercüme etti. Rosa'nın daha önce Veracruz'a gidip gitmediğini öğrenmek istediğini söyledi. Hayır hiç gitmedim, dedi Fate.

"Ben de. On beş yaşındayken oradan geçmiştim ama hiçbir şey hatırlamıyorum. Sanki Veracruz'da başıma bir şey geldi ve beynim, şehri zihnimden sildi. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Bu sefer tercümeyi yapan Rosa Amalfitano oldu. Charly Cruz gibi gülümsemiyor, büyük bir ciddiyetle diğer kadının söylediklerini çeviriyordu.

"Anlıyorum," dedi Fate ama hiçbir şey anlamamıştı.

Rosa Mendez, Fate'in gözlerinin içine bakıyordu, Fate bir an için, kadının havadan sudan mı konuştuğuna yoksa büyük bir sır mı verdiğine emin olamadı.

"Orada başıma bir şey gelmiş olmalı çünkü gerçekten hiçbir şey hatırlamıyorum," dedi Rosa Mendez, "Orada uzun süre kalmadık, belki iki, en fazla üç gün ama şehirle ilgili her şeyi unutmuşum. Başına böyle bir şey geldiği oldu mu?"

Büyük ihtimalle gelmiştir, diye düşündü Fate. Ama bunu itiraf etmektense, genç kadına bokstan hoşlanıp hoşlanmadığını sordu. Rosa Amalfitano soruyu tercüme ettiğinde, Rosa Mendez, bazen, sadece bazen, dedi. Ancak boksör yakışıklı olursa maçı heyecan verici buluyordu.

"Ya sen," diye sordu Fate, İngilizce konuşan kıza.

"Bilmiyorum," dedi Rosa Amalfitano, "ilk kez boks maçına geliyorum."

"İlk kez mi?" diye sordu, kendisinin de bokstan anlamadığını unutan Fate.

Rosa Amalfitano gülümseyip başını salladıktan sonra bir sigara yaktı ve Fate, başını diğer yöne çevirdi. Chucho Flores'le göz göze geldiler. Chucho Flores, ilk kez karşılaşmışlar gibi bakıyordu. Hoş kız, dedi yanında oturan Charly Cruz. Fate içerisinin çok sıcak olduğunu söyleyerek karşılık verdi. Rosa Mendez'in sağ şakağında, aşağı kayan bir ter damlası vardı. Göğüslerini ortaya çıkaran dar bir elbise ve krem rengi sütyen giymişti. Merolino'ya içelim, dedi Rosa Mendez. Charly Cruz, Fate ve Rosa Mendez bira şişelerini tokuşturdu. Rosa Amalfitano içi su ya da votka ya da tekila dolu olan kâğıt bardağını kaldırdı. Fate kıza ne içtiğini sormayı düşündüyse de bunun iyi bir fikir olmadığına karar verdi. Rosa Amalfitano gibi kızlara böyle sorular soramazdınız. Chucho Flores ve Corona, gelmeyen kızı görmeyi umuyormuşçasına ayakta duruyorlardı. Rosa Mendez, Santa Teresa'yı çok mu yoksa çok çok mu sevdin, diye sordu. Rosa Amalfitano tercüme etti. Fate soruyu anlamadı. Rosa Amalfitano gülümsedi. Fate, kızın tanrıçalara yakışır bir gülümsemesi olduğunu düşündü. Biranın tadı eskisinden de kötüydü, acı ve sıcaktı. Kızın elindekinden bir yudum içmek istiyordu ama bunu asla teklif edemezdi.

"Çok mu çok çok mu? Ne demem gerekir?"

"Sanırım çok çok," dedi Rosa Amalfitano.

"Çok çok, o zaman," dedi Fate.

"Boğaları görmeye gittin mi?" diye sordu Rosa Mendez.

"Hayır," dedi Fate.

"Ya futbol maçına? Beyzbol maçına? Basket takımımızın nasıl oynadığını gördün mü?"

"Arkadaşın gerçekten sporla ilgileniyormuş gibi görünüyor," dedi Fate.

"Pek sayılmaz, sadece sohbet etmeye çalışıyor," dedi Rosa Amalfitano.

Sohbet etmeye mi çalışıyor, diye düşündü Fate. O zaman ya aptalı oynuyordu ya da gerçekten aptaldı. Hayır, kız yalnızca nazik davranıyordu ama altında başka şeyler de vardı.

"Saydıklarının hiçbirini görmedim," dedi Fate.

"Spor muhabiri değil misin?" diye sordu Rosa Mendez. Ha, diye düşündü Fate, ne aptalı oynuyor ne de gerçekten aptal, nazik olmaya da çalışmıyor. Spor muhabiri olduğumu zannettiği için bunları soruyor.

"Ben kaza eseri spor muhabiri oldum," diyen Fate, iki Rosa ve Charly Cruz'a gerçek spor muhabirinin ölümünü ve kendisinin Pickett-Fernandez maçının haberini yapmaya yollanışını anlattı.

"Spor yazmıyorsan ne yazıyorsun?" diye sordu Charly Cruz.

"Politika haberleri," dedi Fate. "Amerika'daki siyahları ilgilendiren politik olaylar. Sosyal gelişmeler."

"Çok ilginç olmalı," dedi Rosa Mendez.

Fate, söylenenleri tercüme eden Rosa Amalfitano'nun dudaklarını seyretti. Orada olduğuna mutluydu.

Maç kısa sürdü. İlk önce Count Pickett ringe çıktı. Nezaket alkışları, yuhalamalar. Sonra Merolino Fernandez ringe çıktı. Kükremeler, gök gürültüsünü andıran alkışlar. İlk rauntta birbirlerini tarttılar. İkincide Pickett saldırıya geçti ve bir dakikadan kısa sürede rakibini nakavt etti. Merolino Fernandez, iki seksen yere yığıldı. Yardımcıları onu köşesine taşıdı ve orada da kendine gelmeyince, acil yardım ekipleri gelip onu hastaneye götürdü. Count Pickett yarı bezgin bir şekilde kolunu havaya kaldırdı ama kendi adamlarından başka kimse zaferini kutlamıyordu. Seyirciler arenayı boşaltmaya başlamıştı bile.

Taco Kralı'nda yemek yediler. Girişte neon ışıklarından bir levha vardı: Kafasında taç olan bir çocuk, ayaklarını havaya kaldırışından onu üstünden atmaya kararlı olduğu anlaşılan bir eşeğe binmişti. Bir elinde *taco* diğer elinde kırbaç olarak da kullanılabilecek kraliyet asası olmasına rağmen, çocuk yere düşmüyordu. İçerisi McDonalds'a benziyordu ama daha rahatsız ediciydi. Koltuklar plastik değil hasırdı, masalar ahşap, yerler yeşil parkelerle kaplıydı ve bazılarının üstüne çöl manzaraları çizilmişti. Duvarlarda Taco Kralı'nın hayatından sahneler vardı. Tavandansa çocuğun ve eşeğin başka maceralarını anlatan süsler sarkıyordu. Tasvir edilen sahnelerin bazıları sıradandı: Çocuk, eşek ve tek gözlü yaşlı bir kadın veya çocuk, eşek ve kuyu veya çocuk, eşek ve bir kap fasulye. Diğer sahneler daha fantastikti. Kiminde çocuk ve eşek uçurumdan aşağı düşüyordu, diğerlerinde çocuk ve eşek yakılmak üzere direğe bağlanmıştı. Çocuğu eşeğin kafasına silah dayadığı bir resim bile vardı. Sanki Taco Kralı, restoranın adı değil, Fate'in daha önce hiç duymadığı bir çizgi roman karakteriydi. Yine de kendini McDonalds'taymış gibi hissetmeye devam etti. Belki askeri üniformalar içindeki garsonlar (Chuco Flores, üniformaları *federal*'lerin giysilerine benzetti) bu imgeyi güçlendiriyordu. Bunun zafer kazanmış bir ordu olmadığı aşikârdı. Gülümsemelerine rağmen, hepsinin üzerinden yorgunluk akıyordu. Bazıları Taco Kralı denilen çölde kaybolmuştu. On dört on beş yaşındaki diğerleri, boşu boşuna müşterilerle şakalaşmayı deniyordu ama kimi memur kimi polis kılıklı müşterilerin gençlere bakışlarından şakayla işlerinin olmadığı anlaşılıyordu. Kızlardan bazılarının gözleri ağlamaklıydı ve rüyalardakini andıran gerçekdışı bir görüntüleri vardı.

"Burası cehennem," dedi Fate, Rosa Amalfitano'ya.

"Haklısın," dedi kız, yüzünde anlayışlı bir ifadeyle, "ama yemekler lezzetlidir."

"İştahım kaçtı," dedi Fate.

"Önüne bir tabak *taco* koyduklarında geri gelecektir," dedi Rosa Amalfitano.

"Umarım haklısındır," diye yanıt verdi Fate.

Restorana üç ayrı arabayla gelmişlerdi. Rosa Amalfitano, Chuco Flores'in arabasındaydı. Charly Cruz ve Rosa Mendez, sessizliğini koruyan Corona'yla gelmişti. Fate yalnızdı, diğer iki arabayı yakından takip ediyordu ve pek çok kez, şehrin sonsuz sokaklarında daireler çizdikleri hissine kapıldığı için, konvoydan ayrılmayı düşünmüştü. Sonora Resort'a dönüp şahit olduğu kısa maçın hikâyesini yazabilirdi. Belki Campbell'ı bulur ve dövüşle ilgili sorular sorardı. Gerçi sorulacak soru falan yoktu. Pickett dövüşmesini biliyor, Fernandez bilmiyordu, bu kadar basitti. Belki Sonora Resort'a gitmeye dahi gerek yoktu, doğrudan sınıra, Tucson'a gidebilirdi, havaalanındaki internet kafede hikâyesini yazardı, yorgun olacağı için ne yazacağını düşünmesi dahi gerekmezdi. Sonra New York'a yani gerçek dünyaya geri dönerdi.

Ama Fate, sürekli araba kullanmalarının tek amacının kendisini yormak olduğundan şüphelense de, yabancısı olduğu şehirde dönüp duran araba konvoyunu takip etmeyi sürdürdü. Amerika'ya dönmeden önce kendileriyle yemek yemesi için Fate'i davet etmişlerdi. Meksika'da son bir akşam yemeği yiyelim, demişlerdi, ikna edici veya içten bir davetten çok Meksika misafirperverliğinin bir gereğiydi ve belki Fate'in onlara teşekkür edip yanlarından uzaklaşması gerekirdi, böylece saygınlığını korumuş olurdu.

Ama daveti kabul etmişti. İyi fikir, çok açım, demişti. Gidip bir şeyler yiyelim. Dünyadaki en doğal şeymiş gibi konuşmuştu. Ve her ne kadar Chucho Flores'in yüzündeki ifadenin değiştiğini ve Corona'nın, Chucho'nunkinden bile soğuk olan bakışlarını üzerine diktiğini fark ettiyse de Meksika'daki son gecesinde onlarla gitmeye karar vermişti. Son gecem, tipik bir akşam yemeği yiyelim mi, demişti. *Meksika lokantasına* gitmeye ne dersiniz? Yalnızca Charly Cruz ve diğer iki kız onun kalmasından hoşlanmış gibiydi, her birinin, karakter farklılıklarından kaynaklanan farklı gerekçeleri vardı. Kızlar, ben olsam da olmasam da eğlenirdi, diye düşündü Fate. Ama Charly Cruz, o ana kadar her zamankinden monoton ilerleyen hikâyelerinde beklenmedik gelişmelerle karşılaşmaktan gerçekten mutlu görünüyordu.

Neden buradayım, neden tanımadığım Meksikalılarla bira içip *taco* yiyorum, diye sordu Fate kendi kendine. Yanıt basitti. O'nun için buradayım. Hepsi İspanyolca konuşuyor sadece Charly Cruz İngilizce konuşmaya özen gösteriyordu. Charly Cruz filmlerden bahsetmekten ve İngilizce konuşmaktan hoşlanıyordu. İngilizcesi, üniversite öğrencilerini taklit etmeye çalışırcasına hızlı ve hatalarla doluydu. Bizzat tanıştığı Barry Guardini adlı Los Angeleslı yönetmenden bahsetti; Fate, Guardini'nin hiçbir filmini görmemişti. Ardından DVD'lerden konuştular. Gelecekte her şeyin DVD'de ya da DVD'ye benzer ama daha iyi şeylerde olacağına inanıyordu, sinema falan kalmayacaktı.

Bir işe yarayan sinema salonları sadece eski sinema salonları, dedi Charly Cruz. Onları hatırlıyor musun? Işıklar söndüğünde insanın kalp atışlarının hızlanmasına yol açan dev salonlardı. Muhteşemdiler, gerçek sinema salonları onlardı. Yüksek tavanları, sütunları, yıpranmış halıları ve balkonlarıyla kiliselere benzerlerdi. O salonlar, sinemaya gitmenin hâlâ dini bir deneyim, sıradan ama kutsal bir eylem olduğu dönemlerde inşa edilmişti. Çoğunu yıkıp yerlerine banka, süpermarket veya alışveriş merkezi diktiler. Bugün, dedi Charly Cruz, onlardan sadece birkaç tane kaldı. Artık sinemaların hepsi megasinema, ufacık perdeleri, ufak salonları, rahat koltukları var. Bu salonlardan yedi tanesini, eski salonlardan bir tanesine sığdırabilirsin. On tanesini. Hatta on beş tanesini. Artık filmlerden önce o baş dönmesi hissedilmiyor, kimse kendini sinemada yalnız hissetmiyor. Ardından, kutsallığın bitişinden bahsetmeye başladı.

Charly Cruz, sonun nerede başladığını bilmiyordu, bir yerlerde başlamıştı işte; kökü, belki rahiplerin Latince ayin yapmayı bıraktığı kiliselerde veya babaların anneleri terk ettiği ailelerdeydi. Kutsallığın sona erişi, sonunda filmleri de etkilemişti. Büyük sinema salonları yıkılıp iğrenç alışveriş merkezleri dikilmiş, binaların işlevselliklerine övgüler düzülmüştü. Katedraller, inşaat ekipleri tarafından yıkılmıştı. Derken biri videoyu keşfetti. Televizyon ekranı beyaz perdeyle aynı şey değildir, diye devam etti Charly Cruz. İnsanın oturma odası, sonu gelmeyen sıralarına oturulan sinema salonlarıyla aynı değildir. Ama dikkatli bakıldığında, insanın oturma

odasının, eski sinema salonlarına, yeni sinema salonlarından çok daha yakın olduğu görülür. Öncelikle filmi *tek başına* izleyebilirsin. Perdeleri kapa, televizyonu aç, videoyu yerleştir ve koltuğa otur. İlk gereklilik: Yalnız olmak. Evin ne kadar büyük ya da küçük olursa olsun, kimse yokken ev daha büyüktür. İkinci gereklilik: Uygun koşulları hazırlamak. Filmi kiralamak, içecekleri ve abur cuburları satın almak, ne zaman televizyonun başına geçeceğine karar vermek. Üçüncü gereklilik: Telefona bakmamak, kapıyı kimseye açmamak ve sonraki bir bir buçuk saati tek başına geçirmeye hazır olmak. Dördüncü gereklilik: Bir sahneyi yeniden izlemeyi isteme ihtimaline karşı, uzaktan kumandayı el altında bulundurmak. Hepsi bu. Gerisi sana ve filme bağlı. Her şey yolunda giderse –ne yazık ki bazen gitmez– insan, *kutsallığı* yeniden keşfeder. Başını koltuğa yaslar, gözlerini açar ve izler, diye düşüncelerini kelimelere döktü Charly Cruz.

Bana göre kutsal olan ne, diye düşündü Fate. Annemin ölümüyle hissettiğim acı mı? Değiştirilemez bir algı mı? Yoksa bu kıza baktığımda içimde hissettiğim coşku mu? Neden böyle hissediyorum? Neden o bana baktığında böyle hissediyorum ama arkadaşı bana baktığında böyle hissetmiyorum? Çünkü arkadaşı onun kadar güzel değil, diye düşündü Fate. Yani benim için kutsallık, güzellik demek, hoş bir kız demek, güzel hatları olan hoş bir kız demek. Ya aniden Hollywood'daki en güzel oyuncu bu iğrenç restorana girecek olursa... O da bana aynı şeyleri hissettirir mi? Bu kıza bakarken hissettiğim coşkuyu hissetmeyi sürdürür müyüm yoksa daha üstün bir güzelliğin, tanınmışlık tarafından daha da çekici kılınan bir güzelliğin içeri girişi ve bu kızın güzelliğini sıradanlaştırmasıyla özgür mü kalırım? O zaman bu üç garip adam ve fahişeye benzeyen öteki kızın söylediklerine konsantre olabilir miyim? Ben kimim ki Rosita Mendez'in fahişeye benzediğini düşünüyorum? Meksikalı fahişeleri, bir görüşte kimin ne mal olduğunu anlayacak kadar tanıyor muyum? Masumiyet ya da acıyla ilgili ne biliyorum? Kadınlarla ilgili ne biliyorum? Bir sürü film izledim, diye düşündü Fate. Sinemaya gitmeyi severim, kadınlarla sevişmeyi severim. Şu

an için bir kız arkadaşım yok ama kız arkadaş sahibi olmanın nasıl olduğunu biliyorum. Herhangi bir yerde *kutsallığı* görüyor muyum? Tek gördüğüm alışkanlıklar, diye düşündü Fate. Doldurulması gereken boşluklar, tatmin edilmesi gereken açlık. Neden Rosa Amalfitano'nun buluştuğu bu insanların garip olduklarını düşünüyorum? Onları garip kılan ne? Nasıl oluyor da Hollywood yıldızlarından biri içeri girecek olsa Rosa Amalfitano'nun güzelliğinin solacağına bu kadar emin olabiliyorum? Ya solmazsa? Ya daha da güçlenirse? Ya Hollywood yıldızı, Taco Kralı'nın eşiğinden içeri adım attığı anda dünya daha hızlı dönmeye başlarsa?

Sonradan o geceyi düşündüğünde, birkaç kulübe gittiklerini hatırladı. Üç. Aslında dört de olabilirdi. Hayır, üç. Ama bir yere daha gitmişlerdi, kulüp değildi, birinin evi de değildi. Tam hatırlamıyordu. Müziğin sesi çok yüksekti. Kulüplerden birinin, ilkinin değil ama, bahçesi vardı; bahçe, bira kasalarıyla doluydu. Dışarı çıkıp gökyüzüne bakabiliyordunuz. Gök, denizin dibi gibi karaydı. Fate bir ara kusmuştu. Sonra bahçedeki bir şeyler ona komik geldiği için güldü. Neydi? Bilmiyordu. Çitin üstünde bir şeyler vardı. Belki gazete kâğıdıydı. İçeri döndüğünde, Corona'yla Rosa Mendez'in öpüştüklerini gördü. Corona'nın sağ eli, kızın memesini sıkıyordu. Yanlarından geçerken, Rosa Mendez gözlerini açıp onu tanımamış gibi baktı. Charly Cruz bara yaslanmış barmenle konuşuyordu. Fate, Rosa Amalfitano'nun nerede olduğunu sordu. Charly Cruz omuz silkti. Fate, soruyu tekrarladı. Charly Cruz, Fate'in gözlerinin içine bakıp kızın tuvalette olabileceğini söyledi.

"Tuvalet nerede?" diye sordu Fate.

"Üst katta," dedi Charly Cruz.

Fate bulabildiği tek merdivenden yukarı çıktı. Yere tam oturmayan metal bir merdivendi, gemi merdivenlerine benziyordu. Yeşil halılı bir koridora çıktı. Koridorun sonunda açık bir kapı vardı. İçerden müzik sesi geliyordu. Odadan süzülen ışık da halı gibi yeşildi. Koridorun ortasında cılız bir çocuk oturuyordu. Fate'i görünce ona doğru yürüdü. Fate çocuğun saldıracağını sanıp kendini yumruk

yemeye hazırladı. Ama oğlan hiçbir şey yapmadı, yanından geçmesine izin verip merdivenden indi. Fate, oğlanın yüzünde ciddi bir ifade olduğunu hatırlıyordu. Chucho Flores'in cep telefonuyla konuştuğu odaya varana kadar yürümeyi sürdürdü. Yanında kırklı yaşlarda bir adam vardı, masaya oturmuştu, Fate'i görünce soru sorarcasına Chucho'ya döndü. Chucho Flores, adamın baktığı yöne baktı.

"İçeri gel Fate," dedi.

Tavandan sarkan lamba yeşildi. Rosa Amalfitano, pencerenin yanındaki koltuğa oturmuştu. Bacak bacak üstüne atmış sigara içiyordu. Fate içeri girdiğinde, başını kaldırıp ona baktı.

"Pazarlık ediyoruz," dedi Chucho Flores.

Fate nefes alamıyormuşçasına duvara yaslandı. Yeşil ışık yüzünden, diye düşündü.

"Anlıyorum," dedi.

Rosa Amalfitano uçuyormuş gibi görünüyordu.

Fate, o gecenin birilerinin doğum günü olduğunun söylendiğini hayal meyal hatırlıyordu, doğum günü çocuğu aralarından biri değildi ama ya Chucho Flores'in ya Charly Cruz'un tanıdığıydı. Tekila içerlerken kadının biri İngilizce *Happy Birthday* şarkısını söylemeye başladı. Ardından üç erkek (Chucho Flores aralarında mıydı?) Meksika doğum günü şarkısı *Las Mananitas*'ı söyledi. Pek çok kişi onlara eşlik etti. Rosa Amalfitano, o sırada Fate'in yanında oturuyordu. Şarkıyı söylemek yerine, sözlerini tercüme etmişti. Fate kıza Davud ve doğum günleri arasındaki ilişkinin ne olduğunu sordu.

"Bilmiyorum," dedi Rosa. "Ben Meksikalı değil İspanyol'um."

Fate, İspanya'yı düşündü. Kıza İspanya'nın neresinden olduğunu sormak üzereyken, salonun köşelerinden birinde, adamın birinin yanındaki kadını dövdüğünü gördü. İlk darbe kadının başının geriye savrulmasına, ikincisi yere devrilmesine yol açtı. Fate düşünmeden harekete geçtiyse de biri kolundan yakalayıp onu durdurdu. Kendisini kimin durdurduğunu görmek için arkasına baktığında, kimseyi göremedi. Adam hâlâ yerdeki kadını tekmeliyordu. Adamın birkaç adım ötesindeki Rosa Mendez mutlu mutlu gülümsüyordu. Yanında,

yüzünde her zamanki ciddi ifadesiyle başka yöne bakan Corona vardı, kolunu Rosa Mendez'in omzuna atmıştı. Kadın arada bir Corona'nın elini ağzına götürüp parmağını ısırıyordu. Bazen Rosa Mendez'in dişleri etine fazlasıyla sert saplandığından olsa gerek, Corona'nın kaşları çatılıyordu.

Gittikleri son yerde Fate, Ömer Abdül'ü ve Merolino'yu çalıştıran öteki boksörü gördü. Bir köşede oturmuş tek başlarına içiyorlardı. Gidip selam verdi. Garcia adlı boksör, şöyle bir başını salladı. Ömer Abdül ise gülümsedi. Fate, Merolino Fernandez'in ne durumda olduğunu sordu.

"İyi," dedi Ömer Abdül. "Çiftlikte."

Fate yanlarından ayrılmadan önce, Ömer Abdül neden hâlâ şehirden ayrılmadığını sordu.

"Bu şehri sevdim," dedi Fate bir şey söylemiş olmak için.

"Bu şehir tam bir bok çukuru," dedi Ömer Abdül.

"Ama güzel kadınlar var," dedi Fate.

"Buradaki kadınlar bir boka yaramaz," dedi Ömer Abdül.

"O zaman neden Kaliforniya'ya dönmüyorsun?" dedi Fate.

Ömer Abdül gözlerinin içine bakıp başını salladı.

"Keşke muhabir olsaydım," dedi, "sizden hiçbir şey kaçmıyor."

Fate cebinden birkaç banknot çıkarıp barmeni çağırdı. Bu arkadaşların içtikleri benden, dedi. Barmen parayı aldıktan sonra, boksörlere döndü.

"İki meskal daha," dedi Ömer Abdül.

Fate masaya döndüğünde, Chucho Flores boksörlerin arkadaşı olup olmadığını sordu.

"Onlar boksör değil," dedi Fate. "Merolino'nun çalıştırıcıları."

"Garcia bir zamanlar Sonora'da tanınan bir boksördü," dedi Chucho Flores. "Çok iyi değildi ama herkesten iyi yumruk yerdi."

Fate boksörlerin oturduğu yöne baktı. Ömer Abdül ve Garcia, konuşmadan içkilerini yudumluyordu.

"Bir gece çıldırıp kız kardeşini öldürdü," dedi Chucho Flores. "Avukatı geçici delilik savunması yaptı. Bu sayede Hermosillo

Hapishanesi'nde sekiz yıl yatıp çıktı. Hapisten çıktığında boks yapmak istemediğine karar verdi. Bir süre Arizona'daki dinci bir gruba katıldı. Ama Tanrı ona nutuk atma yeteneği bahşetmemiş. Sonunda kutsal kelamı yaymayı bırakıp fedailiğe başladı. Derken Merolino'nun antrenörü Lopez, onu çalıştırıcı olarak tuttu."

"İşi bitmiş pislikler," dedi Corona.

"Nasıl dövüştüklerine bakılırsa, işlerinin bittiği gerçekten doğru," dedi Fate.

Sonrasını ve gecenin bu kısmını bütün netliğiyle hatırlıyordu, Charly Cruz'un evine gitmişlerdi. Olayı, filmler yüzünden hatırlıyordu, özellikle de Roberto Rodriguez'in çektiği söylenen film yüzünden. Fate, Charly Cruz'un evinin büyük olduğunu, hatırlıyordu. İki katlı bir sığınak gibiydi, sağlamdı. Yapının gölgesi, yanındaki boş araziye düşüyordu. Bahçesi yoktu ama dört beş arabalık bir garajı vardı. Gecenin ilerleyen saatlerinde -gerçi Fate'in bu bölümü o kadar da net hatırladığı söylenemezdi- dördüncü bir adam onlara katılmıştı. Nedensiz yere gülümseyip duran dördüncü adam, hiç konuşmasa da nazik birine benziyordu. Esmer tenli ve bıyıklıydı. Arada bir arkalarına bakıyor, bazen de saatini kontrol ediyordu. Ama ağzını açık tek kelime konuşmuyordu.

"Dilsiz misin?" diye sordu Fate, pek çok sohbet girişiminin ardından. "Dilini kedi mi yuttu? Kahrolası, neden saatine bakıp duruyorsun?" Adam her zamanki gibi gülümsemeyi sürdürerek başını salladı.

Eve gelişleri olaysız olmuştu. Charly Cruz'un arabası en öndeydi, onu Chucho Flores'inki takip etmişti. Fate bazen, örneğin kırmızı ışıkta durduklarında, Chucho ve Rosa Amalfitano'nun silüetlerini seçebiliyordu. İkisinin silüetleri bazen öpüşüyormuş gibi birbirine yaklaşıyordu. Fate diğer zamanlarda sadece şoförün silüetini görmüştü. Bir ara Chucho Flores'in arabasının yanına yanaşmayı denemiş ama başaramamıştı.

"Saat kaç?" diye sordu bıyıklı adama, bıyıklı adam omuz silkmekle yetindi.

Charly Cruz'un garajının beton duvarlarından birine duvar resmi yapılmıştı. Ormanların, dağların, gümüş madenlerinin, mısır tarlalarının, buğday tarlalarının ve ineklerin otladığı geniş çayırların ortasında, Guadalupe Meryemi'nin resmedildiği yapıt, iki metreye üç metreydi. Bakire, tüm bu zenginlikleri karşılıksız sunuyormuşçasına kollarını iki yana açmıştı. Fate, sarhoş olmasına rağmen, kadının yüzünde bir yanlışlık olduğunu fark etmişti. Bakire'nin gözlerinden biri açık, diğeri kapalıydı.

Evin pek çok odası vardı. Bazıları depo olarak kullanıldıkları için kasetlerle, Charly Cruz'un mağazalarından gelen DVD'ler ve özel koleksiyonunu oluşturan kayıtlarla doluydu. Salon, birinci kattaydı. İki koltuk, deri kaplı iki kanepe, bir ahşap masa ve televizyon. Koltuklar kaliteli olmakla birlikte, eskiydi. Zemin siyah kenarlı sarı parkelerle döşenmişti ve leş gibiydi. Rengarenk Hint halıları bile pisliği gizleyemiyordu. Duvarda boy aynası vardı. Aynanın karşısında 50'lerden kalma bir Meksika filminin afişi asılıydı, çerçevelenip camın arkasında korumaya alınmıştı. Charly Cruz neredeyse tüm kopyaları kaybolmuş nadir bulunan bir filmin orijinal posteri olduğunu söyledi. Şişelerce içki cam dolabın içine dizilmişti. Salonun bitişiğinde, son model müzik setlerinden birine ev sahipliği yapan, kullanılmıyormuş gibi görünen bir oda vardı. Rosa Mendez odadaki CD kutusunun yanına diz çöküp içindekileri karıştırdı.

"Kadınlar müziğe deli olur," dedi Charly Cruz, Fate'in kulağına, "bense filmlere deli oluyorum."

Charly Cruz'un ona bu kadar yakın durması, Fate'in irkilmesine neden oldu. Ancak o zaman odanın penceresi olmadığını fark etti ve adamın, özellikle de ev bu kadar büyükken, salon olarak o odayı kullanmayı seçmesinin garip olduğunu düşündü. Işık alan pek çok oda olmalıydı. Müzik başladığında Corona ve Chucho Flores kızları kapıp salondan ayrıldı. Bıyıklı adam koltuğa oturup saatine bakmaya başladı. Charly Cruz, Fate'e, Roberto Rodriguez'in filmiyle ilgilenip ilgilenmediğini sordu. Fate başını salladı. Bıyıklı adam, oturduğu koltuğun açısı yüzünden boynunu yana uzatmadan televizyonu göremeyecekti ama zaten filmle ilgileniyormuş gibi bir

havası yoktu. Olduğu yerde oturup diğer ikisine ve arada bir tavana bakmayı sürdürdü.

Charly Cruz'a göre film, olması gerekenden en az yarım saat daha uzundu. Ekranda ağır makyajlı bir kadın belirdi. Bir süre sonra kadın anlaşılamaz kelimeler fısıldamaya ve ağlamaya başladı. Emekli bir fahişeye benziyordu. Fate zaman zaman kadının ölmek üzere olduğu hissine kapıldı. Derken koyu tenli, koca memeli, zayıf bir kadın yatağa oturup giysilerini çıkardı. Nereden geldiği belli olmayan üç adam kadraja girdi, kadının kulağına bir şeyler fısıldayıp onu becerdiler. Başlangıçta kadın karşı koydu. Doğrudan kameraya bakıp Fate'in anlamadığı İspanyolca bir şeyler söyledi. Ardından orgazm numarası yaptı ve çığlık atmaya başladı. O zaman, o ana kadar sırayla kadını beceren adamlar hep birlikte işe koyuldu, ilki vajinasına, ikincisi anüsüne, üçüncüsü ağzına organlarını soktu. Bir makineyi izlemek gibiydi. Seyirci, makinenin bir noktada patlayacağını görebiliyordu ama nasıl bir patlama olacağını veya bunun ne zaman gerçekleşeceğini söylemek güçtü. Derken, kadın gerçekten orgazm oldu. Kadının beklemediği, tamamen öngörülemez bir orgazmdı. Üç adamın ağırlığı yüzünden güçlükle kımıldayan kadının hareketleri hızlandı. Gözleri, yüzüne yaklaşan kameraya dikilmişti. O gözler, tanımlanamaz bir dilde konuşsalar da bir şeyler söylüyorlardı. Bir için kadın parlıyormuş gibi göründü, göğüsleri parladı, çenesi parladı, adamlardan birinin omzunun kısmen örttüğü vücudu parladı, dişleri doğaüstü bir beyazlığa büründü. Ardından kemiklerinin üzerindeki et eriyormuş gibi göründü, et parçaları, adı sanı bilinmeyen kerhanenin zeminine düşüyor veya buhar olup kayboluyordu. Geriye sadece iskelet kaldı, ne göz, ne dudaklar. Kadının yüzü, ölümün her şeye kahkahalarla gülen yüzüne dönüştü. Derken ekranda, günbatımında Meksika'daki bir şehrin, büyük ihtimalle Mexico City'nin sokaklarından biri belirdi, yağmurdan ıslanmış, arabaların kaldırıma park edildiği, dükkânların metal kepenklerini indirdikleri ve insanların ıslanmamak için koşturduğu bir sokaktı. Her taraf yağmur çamurdu. Sular, arabaları yıkıyor, üstlerindeki toz tabakası kaybolup gidiyordu. Devlet binalarının aydınlık pencereleri. Ufak parkın yanındaki otobüs durağı. Hasta

bir ağacın dalları hiçliğe uzanıyordu. Doğru yaptım mı? İyi görünüyor muydum? Herkes memnun mu, dercesine kameraya bakıp gülümseyen yaşlı fahişenin yüzü. Kırmızı tuğladan merdivenler görüntüye giriyor. Uyduruk parkeler. Aynı yağmur, ama odanın içinden çekilmiş. Kenarları çentikler içinde plastik bir masa. Bardaklar ve bir kavanoz Nescafe. İçinde omlet artıkları olan tava. Koridor. Yerde, yarı çıplak bir kadın cesedi. Kapı. Darmadağınık bir oda. İki adam aynı yatakta uyuyor. Ayna. Kamera, aynaya zum yapıyor. Kayıt bitiyor.

"Rosa nerede?" diye sordu Fate, film bittiğinde.

"İkinci bir kaset daha var," dedi Charly Cruz.

"Rosa nerede?"

"Odalardan birinde Chucho'nun aletini emiyor," dedi Charly Cruz.

Sonra ayağa kalkıp odadan çıktı ve elinde diğer kasetle geri döndü. Kaseti başa sardığı sırada, Fate tuvaleti kullanmak için izin istedi.

"Koridorun sonundaki dördüncü kapı," dedi Charly Cruz. "Ama aslında tuvaletle bir işin yok, Rosa'ya bakmak istiyorsun değil mi, seni yalancı *gringo*."

Fate güldü.

"Belki Chucho'nun yardıma ihtiyacı vardır," dedi, sanki hem uyuyordu hem sarhoştu.

Fate kalktığında bıyıklı adam irkildi. Charly Cruz adama İspanyolca bir şeyler söyledi ve adam yeniden rahatladı. Fate kapıları sayarak koridorda ilerledi. Üçüncü kapıya geldiğinde, yukarıdan gelen sesler duydu. Duraksadı. Gürültü kesildi. Banyo büyüktü ve dekorasyon dergilerinden birinden fırlamış gibiydi. Duvarlar ve zemin beyaz mermerdendi. Küvet, içine dört kişinin sığabileceği kadar büyüktü. Küvetin yanında tabut şeklinde meşe bir kutu vardı. İnsanın kafasının dışarı fırlayacağı bir tabut – o kadar dar olmasa Fate onun bir tür sauna olduğunu düşünebilirdi. Tuvalet, siyah mermerdendi. Yanında bir bide, bidenin yanında Fate'in ne işe yaradığını çözemediği mermer bir çıkıntı vardı. Hayal gücünüzü zorlarsanız bir tür oturma yeri olduğunu söyleyebilirdiniz. Ama

mantıklı değildi, herhangi birinin oraya oturacağını hayal etmek güçtü. Belki bide havlularının konulduğu yerdi. İşerken, tahta kutuya ve mermer çıkıntıya baktı. Bir an ikisinin de canlı olduğunu düşündü. Arkada bütün duvarı kaplayan bir ayna olduğu için, tuvalet olduğundan da büyük görünüyordu. Sola bakan Fate tabutu gördü, sağa bakınca mermer çıkıntıyı. Bir noktada kendi arkasına baktı ve tuvaletin önünde dikilmiş durur kenki halini inceledi. İnsanın gözüne gerçekdışı görünen bir manzaraydı.

Gürültü yapmadan üst kata çıkmayı denedi. Charly Cruz salonda bıyıklı adamla İspanyolca konuşuyordu, Charly Cruz adamı rahatlatmak istermiş gibi yumuşak bir sesle konuşuyordu. Bıyıklı adamın sesi, ses telleri zarar görmüş gibi cırtlaktı. Fate'in koridorda duyduğu gürültü tekrarlandı. Merdivenlerin sonunda, jaluzili penceresi olan karanlık bir oda vardı. Fate odada oyalanmayıp koridora saptı. Kapılardan birini açtı. Rosa Mendez yüzükoyun yatakta yatıyordu. Giysileri ve topuklu ayakkabıları üzerindeydi, ya sızmış ya uyuyakalmıştı. Odada sadece yatak ve koltuk vardı. Alt katın aksine yere halı serilmiş olduğu için, Fate'in adımları hiç ses yapmadı. Kızın yanına gidip hafifçe başını çevirdi. Rosa Mendez gözlerini açmadan gülümsedi. O koridor, başka bir koridora açıldı. Fate kapılardan birinin altından ışık geldiğini gördü. Chucho Flores ve Corona'nın kavga ettiklerini duydu ama neden kavga ettiklerini anlamadı. Belki ikisi de Rosa Amalfitano'yu becermek istiyordu. Belki de Fate konusunda kavga ediyorlardı. Corona'nın sesi gerçekten öfkeliydi. Fate, çalmaya gerek duymadan kapıyı açınca, iki adam aynı anda dönüp ona baktı. Yüzlerinde uykusuzluk ve şaşkınlık karışımı bir ifade belirdi. Şimdi kendim gibi davranmalıyım, diye düşündü Fate, Harlem'den bir zenci, insanın canına okuyan ürkütücü bir Harlemli gibi. Ama tavırlarının ve diklenmesinin, iki Meksikalıyı zerre kadar etkilemediğini fark etti.

"Rosa nerede?" diye sordu.

Chucho Flores odanın Fate'in dikkat etmediği bir köşesini işaret etti. Bu sahneyi daha önce yaşadım, diye düşündü Fate: Rosa koltuğa oturmuş, bacak bacak üstüne atmış kokain çekiyordu.

"Gidelim," dedi. Kıza ne emretti ne yalvardı. Yalnızca ruhunu döktüğü kelimelerle ondan kendisiyle gelmesini istedi. Rosa anlayışlı bir şekilde gülümsediyse de anlamış görünmüyordu. Chucho Flores'in, git buradan *gringo*, bizi alt katta bekle, dediğini duydu. Fate elini kıza uzattı, Rosa elini tutup kalktı. Kızın eli sıcacıktı, ısısı insanın aklına başka fikirler sokuyor ve içinde bulundukları tatsız durumu unutturuyordu. Fate, kızın eli, eline değdiği anda kendi elinin soğukluğunun bilincine vardı. Bunca zamandır ölüyordum, diye düşündü. Buz gibiyim. Eğer Rosa elimi tutmasa buracıkta ölürdüm ve cesedimi New York'a yollamak zorunda kalırlardı.

Odadan çıkarlarken, Corona'nın kolunu yakaladığını hissetti ve adamın sivri bir nesneyi sıkı sıkı kavradığı diğer elini kaldırdığını gördü. Dönüp Corona'nın çenesine Count Pickett tarzı sert bir aparkat indirdi. Merolino Fernandez nasıl devrildiyse Corona da iki seksen yere yığıldı. Fate ancak o zaman Corona'nın elindekinin tabanca olduğunu gördü. Tabancayı alıp Chucho Flores'e ne yapmayı planladığını sordu.

"Ben kıskanç biri değilim amigo," dedi Chucho Flores. Adam, silah taşımadığını Fate'in görebilmesi için ellerini göğüs hizasına kaldırmıştı.

Rosa Amalfitano, Corona'nın silahına, erotik dükkânlardan alınmış bir oyuncakmış gibi baktı.

"Gidelim," dediğini duydu kızın.

"Alt kattaki adam kim?" diye sordu Fate.

"Charly, arkadaşın Charly Cruz," dedi Chucho Flores gülümseyerek.

"Hayır seni pislik, ötekini, bıyıklı adamı soruyorum."

"Charly'nin arkadaşı," dedi Chucho Flores.

"Bu kahrolası evin başka bir çıkışı var mı?"

Chucho Flores omuz silkti.

"Baksana, bu işi fazla ileri götürmüyor musun?" diye sordu.

"Bir arka kapı var," dedi Rosa Amalfitano.

Fate, Corona'nın yerdeki vücuduna bakıp birkaç saniye düşündü.

"Araba garajda, onsuz gidemeyiz," dedi.

"O zaman ön kapıyı kullanmanız gerekecek," dedi Chucho Flores.

"Ya o ne olacak?" diye soran Rosa Amalfitano, Corona'yı işaret etti. "Öldü mü?"

Fate yerdeki adama baktı. Gözlerini ondan ayıramıyordu. Ona kalsa saatlerce bakabilirdi.

"Gidelim," dedi kararlı bir sesle.

Merdivenlerden inip ferah mutfaktan geçtiler, toz içindeki kamyonun durduğu avluya bakan holü aşıp zifiri karanlıkta garaj kapısına yürüdüler. Fate elektrik düğmesine bastığında, garajı aydınlatan tavandaki iki floresan yandı. Fate o zaman, Guadalupe Bakiresi'nin resmine yeniden baktı. Garaj kapısını açmaya gittiğinde, bakirenin tek gözünün nereye giderse gitsin onu takip ettiğini gördü. Chucho Flores'i ön koltuğa, Rosa'yı arka koltuğa yerleştirdi. Garajdan çıkarlarken göz ucuyla, bıyıklı adamı gördü. Merdivenlerin tepesindeydi ve ürkmüş bir ergenin surat ifadesiyle onlara bakıyordu.

Charly Cruz'un evini geride bırakıp asfaltsız yollardan şehre döndüler. Farkında olmadan, ot ve çürümüş yiyecek kokan boş bir arsaya daldılar. Fate arabayı durdurup mendille silahın kabzasını sildikten sonra çöplüğe fırlattı.

"Ne hoş bir gece," diye mırıldandı Chucho Flores.

Ne Rosa ne de Fate ona karşılık verdi.

Chucho Flores'i aydınlık ama tenha bir sokaktaki otobüs durağına bıraktılar. Rosa ön koltuğa geçerken, Chucho Flores'e bir tokat attı. Ardından labirenti andıran sokaklarda ilerlediler, Rosa da Fate de yolu bilmiyordu, sonunda doğrudan şehir merkezine giden bir sokağa çıktılar.

"Çok aptalca davrandım," dedi Fate.

"Asıl ben aptalca davrandım," dedi Rosa.

"Hayır, ben," dedi Fate.

Gülmeye başladılar ve şehir merkezinde bir süre daireler çizdikten sonra Meksika arabalarından ve Amerika plakalı arabalardan oluşan sürünün kendilerini sürüklemesine izin verdiler.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu Fate. "Nerede oturuyorsun?"

Kız, henüz eve gitmek istemediğini söyledi. Fate'in motelinin önünden geçtiler, sınıra gitmek veya orada kalmak konusunda kararsızdı. Yüz metre gittikten sonra U dönüşü yapıp yeniden motele yöneldi. Resepsiyonist adamı selamladı. Maçın nasıl gittiğini sordu.

"Merolino kaybetti," dedi Fate.

"Doğal," dedi resepsiyonist.

Fate, odasının müsait olup olmadığını sordu. Resepsiyonist müsait olduğu yanıtını verince, elini cebine sokup yanından ayırmadığı anahtarı çıkardı. Bir gecelik daha ücret ödedikten sonra dışarı çıktı. Rosa arabada onu bekliyordu.

"Bir süre burada benimle kalabilirsin," dedi Fate, "ne zaman gitmek istersen seni evine bırakırım."

Rosa başını salladı ve birlikte odaya girdiler. Yatak yapılmış, çarşaflar değiştirilmişti. İki pencere aralıktı. Temizlikçi kusmuk kokusunu fark etmiş olmalı, diye düşündü Fate. Şimdi odanın kokusunda bir sorun yoktu. Rosa televizyonu açıp koltuğa oturdu.

"Gece boyunca seni izledim," dedi kız.

"Gururum okşandı," dedi Fate.

"Neden atmadan önce silahı temizledin?" diye sordu Rosa.

"Ne olacağı asla belli olmaz," dedi Fate, "herhangi bir silahta parmak izi bırakmamayı tercih ederim."

O zaman Rosa dikkatini televizyona verdi, uzun beyaz saçlı ve yaşlı bir kadının konuşup durduğu Meksika'ya özgü sohbet programlarındandı. Kadın arada bir gülümsüyordu ve zararsız yaşlı bir kadın olduğunu görebiliyordunuz ama çoğu zaman yüzünde çok önemli konulardan bahsediyormuş gibi ciddi bir ifade vardı. Fate söylenenlerin tek kelimesini dahi anlamadı. Derken Rosa koltuktan kalktı, televizyonu kapattı ve duş alıp alamayacağını sordu. Fate başını salladı. Rosa banyoya girip kapıyı kapatınca, o gece olup bitenleri düşündü ve midesi düğümlendi. Yüzünü ateş bastı. Yatağa oturdu. Elleriyle yüzünü örttü ve tam bir salak gibi davrandığını düşündü.

Rosa banyodan çıktığında, Fate'e Chucho Flores'in kız arkadaşı ya da ona benzer bir şeyi olduğunu anlattı. Santa Teresa'da çok

yalnızdı ve bir gün film kiralamaya gittiğinde Charly Cruz'un videocusunda Rosa Mendez'le tanışmıştı. Nedenini bilmese de görür görmez Rosa Mendez'den hoşlanmıştı. Genç kız ona gündüzleri süpermarkette geceleri ise bir restoranda garson olarak çalıştığını söylemişti. Filmlerden, özellikle de korku filmlerinden hoşlanıyordu. Rosa Amalfitano'nun hoşuna giden, belki de Rosa Mendez'in bitmek bilmez neşesi ve esmer teniyle tamamen tezat oluşturan sarıya boyanmış saçlarıydı.

Bir gün Rosa Mendez, kızı dükkânın sahibi Charly Cruz'la tanıştırmıştı, birkaç kere karşılaşmış olsalar da o güne kadar Rosa Amalfitano adamı tanımıyordu. Tanıştıktan sonra Charly Cruz'un rahat, her şeyi ağırdan alan ve kavga gürültüden hoşlanmayan biri olduğuna karar vermişti. Adam bazen kıza filmleri ödünç veriyor veya kiraladığı filmlerin parasını almıyordu. Sonunda öğleden sonralarını videocuda, Charly Cruz'un yeni filmleri yerleştirmesine yardım ederek veya onunla sohbet ederek geçirmeye başlamıştı.

Bir gece dükkân kapanmak üzereyken Chucho Flores'le tanışmıştı. O gece Chucho Flores hepsini yemeğe çıkarmış ve ardından kızı evine bırakmıştı. Rosa onu eve davet ettiyse de adam, babasını rahatsız etmek istemediğini söyleyerek bu teklifi geri çevirmişti. Kız, ona telefon numarasını vermişti. Chucho Flores ertesi gün onu arayıp sinemaya gitmeyi teklif etmişti. Rosa sinemaya gittiğinde, Chucho'nun yanında Rosa Mendez ve sevgilisinin de olduğunu görmüştü. Ellili yaşlarda yaşlıca bir adamdı, emlak işinde olduğunu söylemişti ve Chucho'ya yeğeniymiş gibi davranıyordu. Sinemadan sonra lüks bir restoranda yemek yemişlerdi ve Chucho Flores ertesi gün erken kalkıp Hermosillo'ya gitmesi gerektiğini söyleyerek geceyi erken kesip kızı evine bırakmıştı.

Aynı dönemde Rosa Amalfitano, Rosa Mendez'le sadece Charly Cruz'un videocusunda değil, kızın Madero'daki asansörsüz ve beş katlı eski bir binanın dördüncü katındaki dairesinde de görüşmeye başlamıştı. Dairenin kirası çok yüksekti. Başlangıçta Rosa Mendez'in iki ev arkadaşı varmış, o zaman kirayı bölüşüyorlarmış. Ama arkadaşlarından biri şansını denemeye Mexico City'ye gitmiş ve diğeri kavga ettikleri için evden ayrılmış. Rosa Mendez iki işte birden

çalışmasını gerektirse de yalnız yaşamaktan hoşlanıyordu. Rosa Amalfitano kimi zaman Rosa Mendez'in evinde saatler geçirirdi, kanepeye uzanır, hiçbir şey söylemeksizin arkadaşının hikâyelerini dinlerdi. Bazen erkeklerden konuşurlardı. Bu konuda da, diğer bütün konularda olduğu gibi Rosa Mendez çok daha deneyimliydi, farklı farklı erkeklerle birlikte olmuştu. Yirmi dört yaşındaydı ve kendi kelimeleriyle ifade edilecek olursa, hayatını değiştiren dört sevgilisi olmuştu. İlkiyle on beş yaşındayken tanışmıştı. İkiz fabrikalarda çalışan adam Amerika'ya gitmek için kızı terk etmişti. Rosa, adamı sevgiyle anıyordu ama sevgilileri arasından en az iz bırakan oydu. Bunu söylediğinde Rosa Amalfitano bir kahkaha atmış ve Rosa Mendez de kızın neden güldüğünü anlamamakla beraber kahkahalar atarak ona eşlik etmişti.

"Anlattıkların, *bolero* hikâyeleri gibi," demişti Rosa Amalfitano.

"*Bolero*'lar, gerçek hikâyelere dayanır, tatlım" demişti Rosa Mendez. "Aslında bütün şarkıların sözleri halkın kalbinde gelir ve hepsinde gerçek payı vardır."

"Hayır," demişti Rosa Amalfitano. "Gerçeğe benzerler, yaşanmış hikâyeleri andırırlar ama hepsi zırvadan ibarettir."

Rosa Mendez tartışmaya gerek duymamıştı. Açıkça söylemese de üniversiteye giden arkadaşının böyle konularda kendisinden daha bilgili olduğunu kabullenmişti. Amerika'ya giden sevgilisini anlatmaya döndü. Üzerinde en az iz bırakan oydu ama en çok onu özlüyordu. Nasıl mümkün olabilirdi? Bilmiyordu. Diğerleri, sonrakiler, ondan farklıydı. Hepsi buydu. Bir gün Rosa Mendez, Rosa Amalfitano'ya, bir polisle sevişmenin nasıl olduğunu anlatmıştı.

"En iyisi polislerdir," demişti.

"Ne fark var?" diye sormuştu detayları öğrenmek isteyen arkadaşı.

"Açıklaması zor ama aslında erkek olmayan bir erkekle sevişmek gibi. Yeniden küçük bir kıza dönüşmek gibi. Bir kaya tarafından becerilmek gibi. Hatta bir dağ tarafından. Dağ sana bitti diyene kadar orada olacağını, dizlerinin üstüne çökmüş bekleyeceğini bilirsin ve bittiğinde, için dolmuş olacaktır."

"Neyle, meniyle mi?" diye sormuştu Rosa Amalfitano.

"Hayır, tatlım iğrençleşme. Başka bir şeyden bahsediyorum. Mağaranın içinde dağla sevişiyormuşsun gibi bir his, beni anlıyor musun?"

"Mağarada mı?" diye sormuştu Rosa Amalfitano.

"Aynen öyle," demişti Rosa Mendez.

"Yani dağın içindeki mağarada, dağ tarafından becerilmek gibi," demişti Rosa Amalfitano.

"Kesinlikle," demişti Rosa Mendez.

Şöyle devam etmişti: "İspanyol aksanıyla konuşmana bayılıyorum. İspanyol İspanyolcası çok hoş."

"Çok garip birisin," demişti Rosa Amalfitano.

"Hep öyleydim," demişti Rosa Mendez.

Ve eklemişti:

"Bir şey daha bilmek ister misin?"

"Ne olduğuna bağlı," demişti Rosa Amalfitano.

"Uyuşturucu satıcılarıyla seviştim. Nasıl olduğunu bilmek ister misin? Yemin ederim ki hava tarafından becerilmek gibiydi."

"Yani polisle sevişmek dağ tarafından becerilmek ve uyuşturucu satıcılarından biriyle sevişmek hava tarafından becerilmek gibi."

"Evet ama soluduğumuz veya dışarı çıktığımızda hissettiğimiz hava değil. Çöl havası, şehrin havasından farklı bir hava. Doğa kokmayan, ülke kokmayan, kendi gibi kokan, kendine özgü kokusu olan bir hava. Saf. O kadar yoğun ki bazen nefes alamıyor, boğulduğunu hissediyorsun."

"Yani polisin biri seni becerirse içinde olduğun dağ tarafından becerilmek gibi, uyuşturucu satıcılarından biri seni becerirse çöl havası tarafından becerilmek gibi," diye özetlemişti Rosa Amalfitano

"Aynen öyle, uyuşturucu satıcıları her zaman açık havada sevişir."

Rosa Amalfitano o dönemde resmen Chucho Flores'le çıkmaya başlamıştı. Yattığı ilk Meksikalı oydu. Üniversitede kızla flört etmeye çalışan iki üç kişi olmuş ama aralarında bir şey yaşanmamıştı. Chucho Flores'le yattı. Flört dönemi uzun olmamakla beraber Rosa'nın beklediğinden uzun sürmüştü. Adam Hermosillo'dan döndüğünde, kıza inci bir kolye getirmişti. Rosa, yalnız kaldığında

aynanın karşısına geçip kolyeyi takmıştı, pahalı olduğu belli hoş bir kolye olmasına rağmen, herhangi bir yerde onu taktığını hayal edemiyordu. Rosa'nın uzun, güzel bir boynu vardı ama kolye başka türlü bir kadına yakışacak, farklı bir gardırop gerektirecek bir aksesuardı. Kolyeyi başka hediyeler takip etmişti. Chucho Flores lüks dükkânların olduğu sokaklarda yürüdükleri zamanlarda bazen aniden durur, giysilerden birini işaret edip kızdan denemesini ister, beğenirse giysiyi ona alacağını söylerdi.

Genelde Rosa'nın giysiyi deneyişini başka giysileri denemesi ve zevkine uygun bir şeyler bulması takip ederdi. Kızın resimlerden ve meşhur Avrupa müzelerinde çalışmalarını gördüğü ressamlardan bahsettiğini duyduğu için Chucho Flores kıza sanat kitapları hediye etmişi. Çoğu klasik müzik CD'si olan CD'ler alıyor ama arada bir yerel renklerin peşindeki tur rehberleri gibi verdiği CD'lere Kuzey Meksika müziklerinin CD'lerini veya Meksika halk şarkılarını ekliyordu. Rosa o CD'leri bulaşık yıkarken veya kirli çamaşırları çamaşır makinesine doldururken dinlerdi.

Geceleri Chucho Flores'in tanıdıklarıyla karşılaştıkları lüks restoranlarda yemek yiyorlardı, Chucho Flores, onu arkadaşım/Bayan Rosa Amalfitano/Felsefe Profesörü Oscar Amalfitano'nun kızı/arkadaşım Rosa veya Bayan Amalfitano olarak tanıştırır, güzelliğine ve zarafetine övgüler düzerdi, İspanya'dan ve hepsinin turist olarak gezdikleri ve övmekten geri kalmadıkları Barselona'dan bahsedilirdi. Chucho Flores bir gece kızı evine bırakmak yerine, kendisiyle gelmeyi isteyip istemediğini sormuştu. Rosa adamın onu dairesine götürmesini bekliyordu ama Santa Teresa'nın batısından şehir dışına çıkmış ve yarım saat gittikten sonra Chucho Flores'in oda tuttuğu ıssız motele ulaşmışlardı. Motel çölün ortasındaydı, otobanla arasında, yalnızca arada bir esen rüzgârın salladığı çalılar vardı. Oda büyüktü ve banyosunda ufak bir havuzu andıran büyükçe jakuzi yer alıyordu. Yatak yuvarlaktı, duvarlar ve tavan aynalarla kaplıydı. Halı, battaniye kadar kalındı. Odada mini bar değil her tür içkiyle dolu gerçek bir bar vardı. Rosa adama kendisini neden zenginlerin fahişelerini getirdikleri yerlere benzeyen motele getirdiğini sorduğunda, Chucho Flores bir an düşünmüş ve aynalar için, demişti.

Özür diler gibi konuşmuştu. Kızı soymasının ardından, yatakta ve halıda sevişmişlerdi.

Başta Chucho Flores çok nazikti, kendi zevkinden çok, partnerinin zevkini düşünüyordu. Sonunda Rosa orgazma ulaşınca Chucho Flores sevişmeyi kesmiş ve ceketinin cebinden ufak metal bir kutu çıkarmıştı. Rosa kutudan kokain çıkmasını bekliyordu ama içinde beyaz toz değil sarı haplar vardı. Chucho Flores haplardan ikisini viskiyle yutmuştu. Bir süre yatakta sohbet etmişler, sonra yeniden kızın üstüne çıkmıştı. Bu sefer hiç nazik değildi. Rosa şaşkınlıktan, itiraz etmeye veya bir şey söylemeye fırsat bulamamıştı. Chucho Flores sanki kızı mümkün olan bütün pozisyonlarda becermeye çalışıyordu, Rosa sonradan bu pozisyonlardan bazılarından hoşlandığını fark etmişti. Derken güneş doğmuş, sevişmeyi kesip motelden ayrılmışlardı.

Kırmızı tuğla duvarın otobandan ayırdığı otoparkta başka arabalar da vardı. Hava kuru ve soğuktu. Motel ve çevresindeki her şey sessizliğe gömülmüştü. Otoparkı geçerken kargaların gaklamasını duymuşlardı. Araba kapılarının açılıp kapanışı, motorun gürültüsü ve tekerleklerin tozlu yolda çıkardıkları ses Rosa'ya gürültülü bir müzik gibi gelmişti. Otobandan geçen tek bir kamyon dahi yoktu.

O geceden sonra Chucho Flores'le ilişkisi gittikçe garipleşmişti. Bazı günler kız olmasa yaşayamazmış gibi davranıyor, diğer günler ona köle muamelesi yapıyordu. Bazı geceler adamın dairesinde kalırlardı ve kız uyandığında adam çoktan gitmiş olurdu çünkü *Günaydın Sonora* veya *Günaydın Dostlar* isimli radyo programını yapması gerekiyordu, kız programın adından emin değildi çünkü programın başını yakaladığı hiç olmamıştı. Zaten dinleyicileri, daha çok sınırın her iki tarafındaki tır ve kamyon şoförleri, işçileri fabrikalara taşıyan otobüs şoförleri ve Santa Teresa'daki diğer erken uyanan insanlardı. Rosa kalkıp portakal suyu ve kızarmış ekmekten oluşan kahvaltısını eder, tabağı, bardağı, portakal sıkacağını temizledikten sonra daireden ayrılırdı. Bazen işi aceleye getirmez, pencereden, kobalt mavisi göğün altında göz alabildiğince uzanan şehri izledikten sonra yatağı toplar ve daireyi incelerdi. Hayatını

ve ilişkide olduğu garip Meksikalıyı düşünürdü. Adamın onu sevip sevmediğini, ona karşı hislerinin aşk olup olmadığını merak eder, kendi hislerini gözden geçirirdi. Adamı çekici buluyor muydu, ona karşı gerçekten bir şey hissediyor muydu ve bir ilişkiden beklemesi gereken bu kadar mıydı?

Bazı öğleden sonralar adamın arabasına atlar ve gaza basıp Santa Teresa'ya tepeden bakan dağlara giderlerdi. Şehirdeki ışıkların birer birer yanışını ve karanlığın dev bir kara paraşüt misali çölü örtüşünü seyrederlerdi. Her gidişlerinde sessizce günün geceye dönüşünü izledikten sonra Chucho Flores pantolonunun fermuarını açar ve kızın başını aletine doğru ittirirdi. O zaman Rosa adamın penisini dudaklarının arasına alır, sertleşene kadar emer ve sonra diliyle okşardı. Chucho Flores'in gelmeye yaklaştığını, adamın elinin başında yarattığı baskıdan anlardı. Rosa dilini oynatmayı keser ve boğulmamaya çalışarak öylece dururdu, derken adamın gırtlağına boşaldığını hisseder ama o zaman dahi kıpırdamazdı. Aşığının inlemelerini ve söylediği garip sözleri ve hatta küfürleri duysa da sesini çıkarmazdı çünkü sözlerin muhatabı kendisi değil, gecenin içinde belirip kaybolan hayaletlerdi. Ardından ağzında kalan tuzlu, acımsı tada aldırmaksızın bir sigara yakar ve Chucho Flores'in, gümüş sigaralığından içi kokain dolu sigara kâğıdını çıkarışını izlerdi. Adam hiç acele etmeksizin kokaini kapağın içine yayar ve kredi kartıyla üç çizgi oluştururdu, sonra da üzerinde Chucho Flores, muhabir ve radyocu yazan kartvizitlerinden birini kullanıp kokaini içine çekerdi.

Yine o akşamlardan birinde, kendisine sorulmasını beklemeksizin (Chucho hiçbir zaman kokainini paylaşmayı teklif etmemişti) Rosa dudaklarındaki meni artıklarını silerken, adama kokainden kendisine de bırakmasını söylemişti. Chucho, emin misin, diye sorduktan sonra umursamaz ama itaatkâr bir tavırla kıza sigaralığı ve yeni bir kartvizit uzatmıştı. Rosa kalan kokaini içine çektikten sonra koltuğuna yaslanıp kara gökyüzünde güçlükle gördüğü bulutları izlemişti.

O gece eve döndüğünde, bahçeye çıkmış ve babasının arka bahçedeki çamaşır ipinde asılı duran kitapla konuştuğunu görmüştü.

Ardından, babası onun orada olduğunu fark etmeden kitap okumak için kendini odasına kapatmış ve Meksikalıyla ilişkisini gözden geçirmişti.

Babası elbette Meksikalı'yla tanışmıştı. Chucho Flores o görüşmeden olumlu hislerle ayrıldığını söylediyse de Rosa adama inanmadı çünkü bir insanın, kendisine, babasının Chucho Flores'e baktığı gibi bakan birinden hoşlanması akıl kârı değildi. Amalfitano o gece Meksikalı'ya üç soru sormuştu. İlki, sekizgenler hakkında ne düşündüğü, ikincisi, sekizgen çizmeyi bilip bilmediği, üçüncüsü Santa Teresa'da öldürülen kadınlarla ilgili ne düşündüğüydü. Chucho Flores'in birinci soruya verdiği yanıt "hiçbir şey"di. İkinci soruya dürüstçe "hayır" yanıtı vermişti. Cinayetlere gelince, yaşananlar acı vericiydi ama polis, katilleri birer birer yakalıyordu. Rosa'nın babası başka soru sormamıştı. Kızı, Chucho Flores'e kapıya kadar eşlik ederken, Amalfitano kımıldamadan koltuğunda oturmuştu. Rosa geri döndüğünde, daha arabanın motorunun gürültüsü uzaklaşıp kaybolmadan, Oscar Amalfitano kızına dikkatli olmasını, içinde o adamla ilgili kötü bir his olduğunu söylemiş, başka bir açıklama da yapmamıştı.

"Yani onu terk etmemi söylüyorsun," demişti Rosa mutfaktan, kahkahalar atarak.

"Onu terk et," demişti Oscar Amalfitano.

"Baba, gün geçtikçe daha da deliriyorsun," demişti Rosa.

"Doğru," demişti Oscar Amalfitano.

"Öyleyse ne yapacağız? Ne yapabiliriz?"

"Sen, o cahil, yalancı pisliği terk edeceksin. Bense, bilmiyorum, belki Avrupa'ya döndüğümüzde elektroşok tedavisi için kliniklerden birine yatarım."

Chucho Flores ve Oscar Amalfitano ikinci kez Chucho Flores yanında Charly Cruz ve Rosa Mendez'le Rosa'yı eve bıraktığında karşılaşmıştı. Aslında Oscar Amalfitano'nun üniversitede ders veriyor olması gerekirdi ama hasta olduğunu söyleyip eve erken dönmüştü. Kısa bir

karşılaşmaydı çünkü Rosa arkadaşlarının uzun süre kalmalarına izin vermemişti, ama babasının her zamankinden sosyal olduğu bir gündü ve Charly Cruz'la hoş olmamakla beraber en azından sıkıcı olmayan bir sohbet etmişlerdi. O sohbet, günler sonra Rosa'nın zihninde keskin köşeleri olan bir konuşmaya dönüşmüştü, sanki zamanla gri taştan yapılma sade görünüşlü yaşlı adam heykelinin üstünü kaplayan tozlar uçuşmuş ve heykelin altına kazınmış yazı, açıkça ortaya çıkmıştı.

Her şey babasının, kızın misafirlerine, kendi misafiri olarak görmediği misafirlere sorduğu fesat bir soruyla başlamış olmalıydı, Rosa o sırada oturma odasında değil mutfakta, herkese mango suyu koymakla meşgul olduğu için, sohbetin nasıl başladığından emin değildi. Belki de sohbeti başlatan, Rosa Mendez'in prensiplerle ilgili masum sözleri olmuştu, ne de olsa başlangıçta en çok duyulan onun sesiydi. Belki Rosa Mendez filmleri ne kadar sevdiğinden bahsediyordu ve Oscar Amalfitano filmlerin göreli devinimden ibaret olduğunu bilip bilmediğini sormuştu. Başka türlüsü mümkün olamayacağı için, yanıtı kız değil Charly Cruz vermiş olmalıydı. Göreli devinim, retina izlenimi, sayesinde oluşan hareket illüzyonudur, demişti.

"Kesinlikle," dedi Amalfitano, "retinada saliselerce kalan görüntüler."

Ve sonra şaşırma becerisi ve öğrenme arzusu en az cehaleti kadar büyük olan Rosa Mendez'i bir tarafa bırakan babası, Charly Cruz'a retina izlenimini ilk kimin keşfettiğini bilip bilmediğini sormuştu. Charly Cruz adamın adını hatırlamasa da Fransız olduğuna emin olduğunu söylemişti. Babası şu yanıtı verdi:

"Doğru, Profesör Plateau diye bir Fransız."

Bahsi geçen Fransız, teoriyi keşfetmesinin ardından, kendini görüntüdeki nesnenin hareket ettiği yanılsamasını yaratabilmek amacıyla aynı nesnenin farklı pozisyonlardaki resimlerini büyük bir hızla art arda gösteren makineler icat etmeye vermişti. Derken zeotrop ortaya çıkmıştı.

"Ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sormuştu Oscar Amalfitano.

"Çocukken benim bir tane vardı," demişti Charly Cruz. "Sihirli kartonum da vardı."

"Ne kadar ilginç," demişti Oscar Amalfitano. "Neye benzediğini hatırlıyor musunuz? Tarif edebilir misiniz?"

"Size hemen bir tane yapabilirim," demişti Charlie Cruz. "Tek gereken bir parça karton, iki boya kalemi ve bir ip."

"Ah hayır, hayır, hayır, buna gerek yok," demişti Oscar Amalfitano. "İyi bir tarif bana yeter. Ne de olsa zihinlerimiz uçuşan sihirli kartonlarla dolu."

"Öyle mi?" demişti Charly Cruz.

"Ah," demişti Rosa Mendez.

"Kartonun iki yüzünde birer resim vardı. Bir taraftaki kahkahalar atan zavallı bir ayyaştı, arka yüzdeyse hapishane hücresi, daha doğrusu hücrenin parmaklıkları vardı. Diski hızlı çevirdiğinizde, kahkahalar atan ayyaş parmaklıklar arkasındaymış gibi görünüyordu."

"Hapishanede olmanın gülünecek bir şey olduğu söylenemez," demişti Oscar Amalfitano.

"Evet, değil," demişti Charly Cruz, iç çekerek.

"Yine de ayyaş (bir soru, neden sadece ayyaş değil de zavallı ayyaş) belki de aslında hapiste olmadığını bildiğinden gülüyordur," dedi Amalfitano.

Rosa'nın hatırladığı kadarıyla Charly Cruz, babasının nereye varmaya çalıştığını anlamak istercesine adamı süzmüştü. Önceden de belirttiğimiz gibi Charly Cruz rahat bir adamdı ve o birkaç saniye boyunca, duruşu ya da her zamanki sakinliği bozulmamış olsa da yüzündeki bir şeyler değişmişti, sanki kızın babasına artık başka gözle bakıyordu, değişim bir saniyeden kısa sürmüştü ama o bir saniyelik süreçte adamın bakışları boştu, çünkü bir bakış diğerinin yerini alıyordu ve adam başka bir bakışla bakmaya başlamadan hemen önce, Rosa'nın hatırladığı veya uydurduğu kadarıyla Charly Cruz'un yüzü bomboştu, tüm bu değişim abartılı ama kaba hatlarıyla doğru bir şekilde ifade edilecek olursa ışık hızıyla gerçekleşmişti, adamın, kızın babasına bakışı değişirken yüz ifadesi donuklaşmış, saçları, dişleri, yüzündeki kırışıklıklar, damarlar, gözenekler hepsi

kaybolmuş, yerini, Rosa'nın sadece baş dönmesi veya mide bulantısıyla tepki verilebileceğini düşündüğü bir boşluk almıştı.

"Zavallı ayyaş kendini özgür sandığı için gülüyor ama aslında hapiste," demişti Oscar Amalfitano, "işin esprisi burada ama kesin olan şu, kartonun diğer tarafında bir hapishane var ve tam da bu nedenle zavallı ayyaşın, bizler hapishanenin bir yüzde ve kendisinin diğer yüzde olduğunu göremediğimiz için güldüğünü de söyleyebiliriz. Kartonu ne kadar çevirirsek hapiste olduğuna o kadar inanacağız, oysa gerçek ortada. Kartonu ne kadar çevirirsek çevirelim değişmeyecek, zavallı sarhoşu parmaklıklar arkasında görmemiz, gerçeği değiştirmeyecek. Buradan yola çıkarak şu sonuca varılabilir: Enayiliğimize gülüyor, yüzümüze baka baka gülüyor."

Kısa bir süre sonra, Rosa'yı oldukça üzen bir şey yaşanmıştı. Bir gün, üniversiteden eve yürürken birinin kendisine seslendiğini duymuştu. Kendi yaşlarında bir genç, sınıf arkadaşlarından biri arabasını kaldırıma yanaştırıp kızı eve bırakmayı teklif etmişti. Kız, arabaya binmektense, yakınlardaki havalandırmalı kafeye gidip bir şeyler içmeyi tercih edeceğini söylemişti. Genç adam onu kafeye bırakmayı teklif ettiğinde, Rosa kabul etmiş, arabaya binip oğlana yolu tarif etmişti. Kafe, yeni ve ferah bir mekândı, L şeklindeydi, Amerikan tarzında dekore edilmişti, büyük pencereleri ve sıra sıra masaları vardı. Bir süre havadan sudan konuşmuşlar, sonra oğlan, gitmesi gerektiğini söyleyip kalkmıştı. Vedalaşırken birbirlerini yanaklarından öpmüşler ve Rosa garsondan bir fincan kahve getirmesini rica etmişti. Ardından yirminci yüzyıl Meksika resmiyle ilgili kitabı açıp Paalen'le ilgili bölümü okumaya başlamıştı. Günün o saatlerinde içerisi boştu. Mutfaktan gelen gürültüler duyuluyordu, kadının birinin başka bir kadına öğüt verişi, arada bir salonu dolaşıp müşterilere kahvelerinin tazelenmesini isteyip istemediklerini soran garsonun ayak sesleri... Derken yaklaştığını fark etmediği biri, aniden kıza bağırmıştı: Seni fahişe! Rosa, kötü bir şaka olduğunu veya kendisini başkasıyla karıştırdıklarını düşünerek sesin geldiği yöne bakmıştı. Chucho Flores karşısında duruyordu. Rosa ne yapacağını bilemediği için, tek söyleyebildiği

şey, oturmaz mısın, olmuştu ama Chucho Flores oturmak yerine dudaklarını neredeyse hiç kıpırdatmadan kıza kalkıp kendisiyle gelmesini söylemişti. Rosa, nereye gideceğiz diye sorduğunda, eve, demişti Chucho Flores. Yüzü kıpkırmızı ve ter içindeydi. Rosa hiçbir yere gitmiyorum, demişti. O zaman Chucho Flores, Rosa'ya, öptüğü oğlanın kim olduğunu sormuştu.

"Sınıf arkadaşım," demişti Chucho Flores'in ellerinin titrediğini fark eden Rosa.

"Seni fahişe," demişti adam yeniden.

Sonra Rosa'nın başlangıçta anlamadığı bir şeyler mırıldanmaya başlamış, bir süre sonra kız, adamın aynı kelimeleri üst üste tekrarladığını kavramıştı: Seni fahişe, adam büyük çaba harcaması gerekiyormuş gibi, dişlerini sıkarak konuşuyordu.

"Gidelim," diye bağırmıştı Chucho Flores.

"Seninle hiçbir yere gitmem," demişti Rosa. İnsanların onlara bakıp bakmadığını görmek için etrafa bakınmış, kimsenin onlara bakmadığını görünce içi rahatlamıştı.

"Onunla yattın mı?" diye sormuştu Chucho Flores.

Rosa, birkaç saniye, adamın neden bahsettiğine emin olamamıştı. İçerisi, havalandırma yüzünden aşırı soğuktu. Dışarı çıkıp güneşi teninde hissetmek istiyordu. Yanında kazak veya ceket olsa, çoktan üzerine giymiş olurdu.

"Yattığım tek kişi sensin," demişti, adamı sakinleştirmeye çalışarak.

"Yalancı," diye bağırmıştı Chucho Flores.

Salonun diğer ucundaki garson harekete geçip onlara doğru ilerlemiş ama yarı yolda fikir değiştirip tezgâhın başına dönmüştü.

"Lütfen olay çıkarma, saçmalıyorsun," demişti Rosa ve göz ucuyla Paalen'le ilgili makaleye bakmış ama sadece dökülen tuzun üstünde savaşan siyah karıncaları ve siyah örümcekleri görmüştü.

"Eve gidelim," dediğini duymuştu Chuco Flores'in. Üşüdüğünü hissetmişti.

Kız başını kaldırdığında, adamın ağlamak üzere olduğunu görmüştü.

"Sen benim bir tanemsin," demişti Chucho Flores. "Senin için her şeyimi veririm. Senin için ölürüm."

Rosa, birkaç saniye, ne söyleyeceğini bilememiş, belki her şeyi bitirmenin zamanı gelmiştir, diye düşünmüştü.

"Ben sensiz bir hiçim," demişti Chucho Flores. "Tek varlığım sensin. İhtiyaç duyduğum tek şey sensin. Hayalini kurduğum tek şeysin. Seni kaybedersem ölürüm."

Garson tezgâhın yanından onları izliyordu. Yirmi masa ötelerinde kahvesini yudumlayıp gazetesini okuyan bir adam vardı. Kısa kollu gömlek giymiş ve kravat takmıştı. Güneş, camların diğer tarafında parlıyordu.

"Lütfen otur," demişti Rosa.

Chucho Flores elini koyduğu iskemleyi çekip oturmuştu. Oturur oturmaz da elleriyle yüzünü örtmüştü. Rosa adamın yeniden bağıracağını veya ağlayacağını zannetmiş, rezil olduk, diye geçirmişti içinden.

"Bir şey içmek ister misin?"

Chucho Flores başını sallamıştı.

"Kahve," demişti, ellerini yüzünden çekmeden.

Rosa garsonu çağırmıştı.

"İki kahve," demişti.

"Tabii hanımefendi," demişti garson kadın.

"Yanımda gördüğün çocuk sadece arkadaşım. Arkadaşım bile değil, sınıfımdan biri, beni yanağımdan öptü. Vedalaşırken birini yanağından öpmek son derece normal," demişti Rosa. "Bunu herkes yapıyor."

Chucho Flores bir kahkaha atıp ellerini yüzünden çekmeden başını sallamıştı.

"Evet, elbette," demişti. "Normal olduğunu biliyorum. Özür dilerim."

Yanlarına dönen garson fincanı Chucho Flores'in önüne koymuş ve önce Rosa'nın fincanını sonra ötekini doldurmuştu. Elinde kahve sürahisiyle yerine dönmeden önce, Rosa'yla göz göze gelmişlerdi. Kadın bir işaret yapmıştı – en azından Rosa öyle olduğunu dü-

şünmüştü. Kaşlarını çatmıştı. Ya da belki dudaklarını oynatmıştı. Ses çıkarmadan bir şey söylemişti. Rosa emin olamıyordu. Yine de garsonun bir şey söylemeye çalıştığına emindi.

"Kahveni iç," demişti Rosa.

"İçeceğim," demişti Chucho Flores ama yerinden kımıldamamıştı, elleri hâlâ yüzündeydi.

İçeri giren genç bir adam kapının yanındaki masaya yerleşmişti. Garson genç adamın yanına gidince, bir süre konuşmuşlardı. Adamın üzerinde kendisine büyük gelen bir kot ceket ve siyah kazak vardı. Zayıftı, yirmi beşinden büyük olamazdı. Rosa genç adama bakmış ama kızın kendisine baktığını fark eden adam onu görmezden gelip kolasını içmiş ve kızın bakışlarına karşılık vermemişti.

"Üç gün sonra seninle tanıştım," dedi Rosa.

"Neden dövüşe geldin?" diye sordu Fate. "Boks sever misin?"

"Hayır, sana ilk kez maça geldiğimi söylemiştim. Gelmeye beni Rosa ikna etti."

"Öteki Rosa," dedi Fate.

"Evet, Rosita Mendez," dedi Rosa.

"Ama maçtan sonra Chucho Flores'le sevişecektin," dedi Fate.

"Hayır," dedi Rosa. "Kokainini aldım ama onunla yatmaya niyetim yoktu. Kıskanç erkeklere katlanamam, yine de onunla arkadaş kalmaya razıydım. Telefonda konuştuğumuzda, beni anladığını sandım. Ama garip davranıyordu. Arabada, restoranı ararken, ona oral seks yapmamı istedi. Son bir kez boşalmamı sağla, dedi. Ya da belki tam olarak böyle söylemedi ama kastettiği buydu. Ona çıldırdın mı, diye sorunca kahkaha attı. Ben de güldüm. Şaka gibiydi. İki gündür beni arayıp duruyordu. Onun aramadığı zamanlarda, Rosita Mendez arayıp ondan mesajlar iletiyordu. Chucho'dan ayrılmamamı söyledi. İyi bir av, dedi. Ama Rosita'ya, aramızdaki her şeyin bittiğini söyledim."

"Chucho, aranızdakilerin bittiğini anlamışa benzemiyor," dedi Fate.

"Telefonda konuştuk, kıskanç erkeklerden hoşlanmadığımı açıkladım. Ben kıskanç değilimdir," dedi Rosa. "Kıskançlığa hiç katlanamam."

"Seni kaybettiğini düşünmüş olmalı," dedi Fate.

"Büyük ihtimalle," dedi Rosa, "yoksa arabada oral seks yapmamı istemezdi. Asla yapmazdım, hele şehrin ortasındayken."

"Ama üzgün görünmüyordu," dedi Fate. "En azından ben, üzgün olduğu hissine kapılmadım."

"Hayır, mutlu görünüyordu," dedi Rosa. "O hep mutludur."

"Ben de öyle düşünmüştüm," dedi Fate, "kız arkadaşı ve arkadaşlarıyla iyi vakit geçiren mutlu bir adam."

"Uçuyordu," dedi Rosa. "Uyuşturucu alıp duruyor."

"Bana uçuyormuş gibi gelmedi," dedi Fate. "Garipti, sorunları varmış gibiydi. Sanki ne yapacağını bilmiyordu."

"Chucho'nun başının belada olduğunu düşündüğün için mi bizimle kaldın?" diye sordu Rosa.

"Bilmiyorum. Şimdi Amerika'da makalemi yazıyor olmalıydım ama işte buradayım, motel odasında seninle konuşuyorum. Artık olup bitenlerden hiçbir şey anlamıyorum."

"Rosita'yla yatmak istedin mi?" diye sordu Rosa.

"Hayır," dedi Fate.

"Benim için mi kaldın?" diye sordu Rosa.

"Bilmiyorum," dedi Fate.

İkisi birden esnedi.

"Bana âşık mı oldun?" diye sordu Rosa, insanın kalkanlarını indirmesine yol açan bir doğallıkla.

"Belki," dedi Fate.

Rosa uykuya daldığında, Fate, kızın topuklu ayakkabılarını ayağından çıkarıp üstüne battaniye örttü. Işıkları kapadıktan sonra bir süre perdelerin arasından otoparka ve otobanın ışıklarına baktı. Sonra ceketini giyip sessizce odadan çıktı. Resepsiyonist televizyon izliyordu, içeri girdiğini görünce Fate'e gülümsedi. Meksika ve Amerika'daki televizyon programlarından bahsettiler. Resepsiyonist, Amerikan

programları daha iyi olsa da Meksika programlarının daha komik olduğunu söyledi. Fate, kablolu televizyon var mı, diye sordu. Resepsiyonist, kablolu televizyon zenginler ve ibneler içindir, dedi. Gerçek hayat bedava kanallardaydı, neler olup bittiğini onlardan öğrenirdiniz. Fate ona, gerçekten bedava diye bir şey var mı, diye sorunca, resepsiyonist bir kahkaha attı ve Fate'e nereye varmaya çalıştığını anladığını ama kolay kolay ikna olmayacağını söyledi. Fate onu ikna etmeye çalışmadığını belirttikten sonra e-posta yollamak için bilgisayarı kullanıp kullanamayacağını sordu. Resepsiyonist başını iki yana salladıktan sonra masadaki kâğıtları karıştırıp Santa Teresa internet kafelerinden birinin broşürünü buldu.

"Bütün gece açıktır," diyen resepsiyonistin bu sözü, Fate'i şaşırttı çünkü New York'ta bile internet kafeler yirmi dört saat açık kalmazdı.

Santa Teresa internet kafesinin broşürü koyu kırmızıydı, o kadar kırmızıydı ki yazılanları okumak zordu. Kâğıdın arkasında, daha açık kırmızıyla çizilmiş bir harita vardı. Resepsiyonistten kafenin adını tercüme etmesini rica etti. Adam bir kahkaha atıp kafenin adının "Ateş, Benimle Dolaş" olduğunu söyledi.

"David Lynch filmlerinin adlarını hatırlatıyor," dedi Fate.

Resepsiyonist omuz silkip Meksika'daki her şeyin birilerine ya da bir şeylere atıfta bulunduğunu söyledi.

"Bu ülkedeki her şey, bazen henüz gerçekleşmemiş olmakla beraber dünyadaki başka bir şeye atıftır," dedi.

Fate'e internet kafeye nasıl gideceğini açıklamasının ardından, bir süre Lynch'in filmlerinden bahsettiler. Resepsiyonist filmlerin hepsini, Fate ise yalnızca üç dört tanesini görmüştü. Resepsiyoniste göre Lynch'in en büyük başarısı, *İkiz Tepeler* adlı televizyon dizisiydi. Fate, belki de kendini onun gibi hissettiği, başkaları gibi olmayı ne kadar arzulasa da farklı olduğunu bildiği için, en çok *Fil Adam*'ı seviyordu. Resepsiyonist, Michael Jackson'ın Fil Adam'ın iskeletini satın almaya çalıştığını bilip bilmediğini sorunca, Fate omuz silkti ve Michael Jackson'ın hasta ruhlu biri olduğunu söyledi. "Katılmıyorum," dedi resepsiyonist, gözlerini televizyondan ayırmaksızın. Herhalde önemli bir şeyler oluyordu.

"Bence," dedi adam, Fate'in göremediği televizyona bakmayı sürdürerek, "Michael, bizlerin bilmediği şeyler biliyor."

"Hepimiz başkalarının bilmediği şeyler biliyoruz," dedi Fate.

Ardından resepsiyoniste iyi akşamlar dileyip internet kafenin broşürünü cebine koydu ve odasına döndü.

Uzun süre ışıkları açmadı, perdelerin arasından geçip giden kamyonların farlarını izledi. Chucho Flores ve Charly Cruz'u düşündü. Charly Cruz'un evinin boş araziye düşen gölgesi gözünün önüne geldi. Chucho Flores'in kahkahası kulağında yankılandı ve keşişlerin hücrelerini andıran boş odadaki yatağa uzanmış olan Rosa Mendez'i düşündü. Aklına Corona, Corona'nın bakışları, Corona'nın kendisine bakışı geldi. Son dakikada onlara katılan ve hiç konuşmayan bıyıklı adamı düşünürken aklı, adamın kaçarlarken çıkardığı kuş ötüşünü andıran sese kaydı. Ayakta durmaktan yorulunca, pencerenin önüne bir iskemle çekip otobanı izlemeyi sürdürdü. Bazen annesinin dairesini düşünüyor, çocukların oyun oynadığı beton avluları hatırlıyordu. Gözlerini kapadığında, zafer dolu kahkahalar havaya savrulurken rüzgârın Harlem sokaklarında uçuşturduğu bir beyaz elbiseyi görüyordu, evlerden dökülen, kaldırımları kaplayan kahkahalar da aynı beyaz elbise gibi hem pırıl pırıl hem de sıcacıktı. Cama baktı. Uykunun zihnini kapladığını veya göğsünü doldurduğunu hissetti ama gözlerini kapamak istemediğinden otoparka, motelin önündeki iki sokak lambasına ve karanlıkta kuyruklu yıldızın kuyruğu gibi uzanan araba farlarına bakmayı sürdürdü.

Bazen başını çevirip uyuyan Rosa'yı izliyordu. Ama üçüncü seferin ardından, başını çevirip bakmasına gerek olmadığını kavradı. Bu kadar basitti, artık başını çevirmesine gerek yoktu. Bir an için, bir daha asla uyuyamayacağını zannetti. Birbiriyle yarışıyormuş gibi görünen iki kamyonun farlarını izlediği sırada birdenbire telefon çaldı. Telefonu açınca, resepsiyonistin sesini duydu ve beklediği telefon olduğunu anladı.

"Bay Fate," dedi resepsiyonist, "biri arayıp burada kalıp kalmadığınızı sordu."

Fate arayanın kimliğini öğrenmek istedi.

"Polisti," dedi resepsiyonist.

"Polis mi? Meksika Emniyeti'nden biri mi?"

"Onunla biraz önce konuştum. Motelde kalıp kalmadığınızı bilmek istiyordu."

"Ne yanıt verdin?" diye sordu Fate.

"Doğruyu söyledim, burada kaldığınızı ama ayrıldığınızı açıkladım," dedi resepsiyonist.

"Teşekkürler," diyen Fate telefonu kapattı.

Rosa'yı uyandırıp ayakkabılarını giymesini söyledi. Valizinden çıkardığı birkaç eşyayı geri koyup valizi kapattı ve arabasının bagajına kaldırdı. Dışarısı soğuktu. Odaya döndüğünde, Rosa banyoda saçını toplamakla meşguldü. Fate ona böyle şeylere zamanları olmadığını söyledi. Resepsiyona uğradıklarında resepsiyonist, gömleğinin ucuyla gözlüğünün şişe dibini andıran camlarını siliyordu. Fate elli dolar çıkarıp masaya koydu.

"Gelirlerse onlara eve döndüğümü söyle," dedi.

"Geleceklerdir," dedi resepsiyonist.

Fate otobana çıktıklarında, Rosa'ya pasaportunun yanında mı diye sordu.

"Elbette hayır," dedi Rosa.

"Polis beni arıyor," dedi Fate ve kıza resepsiyonistin söylediklerini anlattı.

"Polis olduğuna emin misin?" diye sordu Rosa. "Corona veya Chucho olabilir."

"Haklısın," dedi Fate. "Belki Charly Cruz veya erkek taklidi yapan Rosita Mendez'dir ama kim olduğunu öğrenmek için beklemeye niyetim yok."

Bloğun etrafında bir iki tur atıp evi gözetleyen birileri olup olmadığını kontrol ettiler, ortalık sütlimandı (yaklaşan şafağın huzuru hissediliyordu), üçüncü turlarında arabayı komşu evin önündeki ağacın altına park ettiler. Bir süre orada oturup sokağı kolladılar. Karşıya geçerken, sokak lambalarından uzak durmaya özen gös-

terdiler. Eve ön kapıdan değil, çitin üzerinden atlayarak girdiler. Arka bahçeyi geçerlerken, Rosa anahtarlarını aradı. Fate'in gözü, çamaşır ipinde asılı olan geometri kitabına ilişti. Hiç düşünmeden gidip parmağının ucuyla kitaba dokundu. Ardından, umurunda olduğu için değil ama gerilimi azaltmak için Rosa'ya *Testamento Geometrico*'nun anlamını sordu. Rosa herhangi bir yorum yapmaksızın kitabın adını tercüme etti.

"Birinin, kitabı gömlek asar gibi asmış olması gerçekten garip," diye fısıldadı.

"Babamın fikri." Baba ve kızın paylaştıkları eve kadın eli değdiği belliydi. İçerisi tütsü ve tütün kokuyordu. Rosa lambayı yaktı, bir süre üzerlerine rengârenk Meksika battaniyeleri serilmiş koltuklarda oturdular, ikisi de tek kelime etmedi. Sonra Rosa kahve hazırlamaya gitti ve kız mutfaktayken, Fate kapının eşiğinde beliren Oscar Amalfitano'yu gördü. Kırış kırış beyaz bir gömlek ve kot giymiş olan adamın ayakları çıplak, saçları karmakarışıktı. İkili bir süre birbirini süzdü, konuşmadılar, sanki uyuyorlardı ve rüyaları ortak bir noktada birleşmişti ama o noktada sese yer yoktu. İlk uyanan Fate oldu. Ayağa kalkıp kendini tanıttı. Amalfitano İspanyolca bilip bilmediğini sorduğunda, Fate başını iki yana sallayıp gülümsedi. Amalfitano aynı soruyu İngilizce tekrarladı.

"Kızınızın arkadaşıyım, beni o içeri aldı," dedi Fate.

Mutfaktan Rosa'nın sesi duyuldu, genç kadın babasına İspanyolca endişelenmemesini, adamın New Yorklu bir muhabir olduğunu söyledi. Ardından, kahve ister misin, diye sorduğunda, Amalfitano gözlerini yabancıdan ayırmaksızın, evet, yanıtını verdi. Rosa üç kahve fincanı, süt ve şeker kâsesini taşıdığı tepsiyle salonda belirince, babası neler olduğunu sordu. Şu anda bir şey olduğu yok, dedi Rosa, ama önceki saatlerde garip şeyler oldu. Amalfitano bu laf üzerine bakışlarını yere çevirip bir süre çıplak ayaklarını inceledi. Kahvesine süt ve şeker ekledikten sonra kızından her şeyi anlatmasını istedi. Rosa, Fate'e bakıp babasının söylediklerini tercüme etti. Fate gülümseyip koltuğuna döndü. Fincanlardan birini alıp, Rosa babasına olanları anlatırken, kahvesini yudumladı. Kız İspanyolca, o gece yaşananları, boks maçından başlayıp Amerikalının

motelinden ayrılmak zorunda kaldıkları ana kadar olup biten her şeyi anlattı. Rosa hikâyesini tamamladığında güneş doğuyordu. Ve sadece birkaç kere soru sormak için araya giren Amalfitano, moteli arayıp resepsiyoniste polisin gelip gelmediğini sormayı önerdi. Rosa babasının önerisini tercüme ettiğinde, Fate işe yarayacağını düşünmese de nezaketen motelin numarasını çevirdi. Kimse yanıt vermedi. Oscar Amalfitano koltuğundan kalkıp pencereye gitti. Sokak sessizdi. Gitseniz iyi olur, dedi. Rosa tek kelime etmeden babasına baktı.

"Amerika'ya gittikten sonra onu bir havaalanına götürüp Barselona uçağına bindirebilir misiniz?"

Fate bunu yapabileceğini söyledi. Oscar Amalfitano pencerenin önünden ayrılıp odasına gitti. Geri döndüğünde, Rosa'nın eline biriktirdiği parayı tutuşturdu. Fazla değil ama uçak biletine yeter ve Barselona'daki ilk günlerinin masrafını karşılar. Gitmek istemiyorum baba, dedi Rosa. Biliyorum, biliyorum, dedi Amalfitano ve kızını parayı almaya zorladı. Pasaportun nerede? Gidip al. Valizini topla. Acele et, dedi ve pencerenin önündeki nöbet yerine döndü. Komşunun Spirit model arabasının arkasında aradığı siyah Peregrino'yu gördü. İç çekti. Fate fincanını masaya bırakıp pencereye gitti.

"Neler olduğunu öğrenmek istiyorum," dedi Fate, boğuk bir sesle.

"Kızımı bu şehirden çıkar ve her şeyi unut. Veya hiçbir şeyi unutma ama onu hemen buradan götür."

Fate o anda, Guadalupe Roncal'la olan randevusunu hatırladı.

"Cinayetlerle mi ilgili?" diye sordu. "Sizce Chucho Flores'in cinayetlerle bir ilgisi mi var?"

"Hepsi işin içinde," dedi Amalfitano.

Kot pantolonlu, kot ceketli uzun boylu bir genç arabadan inip sigara yaktı. Rosa babasının omzunun üstünden dışarıya baktı.

"O da kim?" diye sordu.

"Onu daha önce görmedin mi?"

"Hayır, gördüğümü sanmıyorum."

"Polis," dedi Amalfitano.

Ardından kızını elinden tutup diğer odaya götürdü. Kapıyı kapattılar. Vedalaştıklarını tahmin eden Fate, yeniden pencereden dışarı baktı. Peregrino'dan çıkan adam arabaya yaslanmış sigarasını tüttürüyordu. Arada bir yavaş yavaş aydınlanan gökyüzüne bakıyordu. Rahattı, acelesi yoktu, endişeli görünmüyordu, Santa Teresa'da yeni bir gündoğumunu izlemekten memnundu. Komşulardan biri evinden çıkıp arabasına bindi. Peregrino'ya yaslanan adam sigarasını kaldırıma fırlatıp arabasına bindi. Tek bir kez bile eve bakmadı. Rosa odasından çıktığında, elinde ufak bir valiz vardı.

"Nasıl çıkacağız?" diye sordu Fate.

"Kapıdan," dedi Amalfitano.

Ardından Fate bir filmi izler gibi ona annesinin ölümünü hatırlatan vedalaşma sahnesini, Amalfitano'nun kızına sarılıp öpüşünü izledi ve sonra Amalfitano kararlı adımlarla dışarı çıktı. Fate adamın önce bahçeyi geçtiğini, sonra boyası dökülen ahşap kapıyı açtığını ve en sonunda çıplak ayak, sokağın diğer tarafındaki Peregrino'ya doğru yürüdüğünü gördü. Arabanın yanına vardığında, sürücü camı indirdi ve bir süre konuştular. Amalfitano sokakta, adam arabadaydı. Birbirlerini tanıyorlar, bu, ilk konuşmaları değil, diye düşündü Fate.

"Gitme zamanı," dedi Rosa.

Fate kızın peşinden dışarı çıktı. Bahçeyi ve sokağı geçtiler. Vücutları korkudan titrediği için, sokağa düşen gölgeleri de titreşiyordu, öyle ki güneş sürekli yer değiştiriyor sanırdınız. Fate, arabaya binerken sokaktan gelen bir kahkaha sesi duyduğunu sandı ama dönüp baktığında Amalfitano ve genç adam aynı pozisyonda durmuş konuşmayı sürdürüyordu.

Guadalupe Roncal ve Rosa Amalfitano birbirlerine hemen ısındı, ne de olsa benzer bir korkuyu paylaşıyorlardı. Gazeteci kadın onlara Tucson'a kadar eşlik etmeyi teklif etti. Rosa, abartmaya gerek yok dedi. Bir süre sohbet ettiler. İspanyolca konuşuyorlardı. Fate pencereden dışarı baktı ama Sonora Resort'ta her şey normaldi.

Bütün gazeteciler gitmişti, boks maçlarından bahseden kimse yoktu, maratondan çıkmış görünen garsonlarsa daha az arkadaş canlısıydı. Rosa otelden babasını aradı. Fate kızın Guadalupe Roncal'la birlikte resepsiyonun önünde duruşunu izledi ve dönmelerini beklerken bir sigara yakıp hatırladıklarını not aldı. Gün ışığında, önceki gece yaşananlar gerçekdışı geliyordu. Düşünceleri önceki gecede dolaşırken, Merolino'nun çalıştırıcıları Ömer Abdül ve Garcia gözünün önüne geldi. Otobüse binip sahile gittiklerini, otobüsten indiklerini, kumsala yürüdüklerini ve rüzgârın uçurduğu kum tanelerinin yüzlerine çarpışını hayal etti. Ne kadar huzurlu, diye düşündü. Ne kadar yalın bir manzara. Ardından kapkara otobüsü gözünde canlandırdı. Abdül'ün kibirli gülümsemesini, Garcia'nın kayıtsız yüzünü ve garip dövmelerini hatırladı. Aniden, kırılan tabak çanağın sesini duydu ve ancak o zaman, bir an için uyuyakaldığını anladı. Kahve istemek için garsonu aradı ama kimseyi göremedi. Guadalupe ve Roncal ve Rosa Amalfitano hâlâ telefondaydı.

İyi insanlar, arkadaş canlısı ve misafirperverler. Meksikalılar çok çalışkan, her konuda meraklılar, insanları önemsiyorlar, cesur ve cömertler, üzüntüleri yıkıcı değil yapıcı, dedi Rosa, Amerika sınırını geçtikleri sırada.

"Onları özleyecek misin?" diye sordu Fate.

"Babamı ve insanları özleyeceğim," diye yanıtladı genç kız.

Rosa, arabayla Santa Teresa Hapishanesi'ne giderlerken, babasının telefonu açmadığını söyledi. Kız, defalarca Amalfitano'yu aradıktan sonra, Rosa Mendez'in evini aramıştı ama orada da kimse yoktu. Bence Rosa öldü, dedi. Fate, olanlara inanamıyormuş gibi başını salladı.

"Hâlâ hayattayız," dedi.

"Hâlâ hayattayız çünkü hiçbir şey görmedik ve hiçbir şey bilmiyoruz," dedi Rosa.

Muhabir, arabasıyla önden gidiyordu. Sarı bir Nemo'ydu. Guadalupe Roncal, arada bir hangi yöne gideceğini hatırlayamıyormuş

gibi yavaşlasa da fena araba kullanmıyordu. Fate kadını takip etmeyi bırakıp doğrudan sınıra gitmenin daha akıllıca olabileceğini düşündü. Ama Rosa bu öneriye itiraz etti. Fate kıza, şehirde arkadaşları olup olmadığını sordu. Hayır, dedi Rosa, arkadaş diyebileceği kimse yoktu. Chucho Flores, Rosa Mendez ve Charly Cruz vardı ama onlara arkadaş denmezdi, değil mi?

"Denmez," dedi Fate.

Sınırı geçmeden önce, çöle doğru dalgalanan Meksika bayrağını gördüler. Amerika tarafındaki sınır kapısına vardıklarında, görevli polis, Fate ve Rosa'yı inceledi. Beyaz bir kızın, üstelik güzel bir beyaz kızın bir zenciyle ne işi olduğunu merak etti. Fate bakışlarını adama dikti. Gazeteci mi, diye sordu polis. Fate başını salladı. Büyük balık, diye düşündü polis. Her gece kızı beceriyordur. İspanyol mu acaba? Rosa polise gülümsedi. Polisin yüzünden bezginlik akıyordu. Diğer tarafa geçtiklerinde bayrak kayboldu, tek görünen, dikenli teller ve duvarlarla çevrelenmiş depolardı.

"Sorun, kötü şans," dedi Rosa.

Fate onu duymadı.

Penceresiz görüşme salonunda bekledikleri sırada, Fate penisinin sertleştiğini hissetti. Annesi öldüğünden beri hiç ereksiyon yaşamadığı aklına geldiyse de bu fikri zihninden uzaklaştırdı, o kadar uzun süre geçmiş olamaz, diye düşündü ama olabilirdi de; her şey mümkündü, kaçınılmaz şeyler bile imkân dahilindeydi. Öyleyse neden penisine giden kan akışı, görece uzun süre durmuş olmasın? Rosa Amalfitano ona bakıyordu. Yere sabitlenmiş sandalyede oturan Guadalupe Roncal, notları ve kayıt cihazıyla meşguldü. Hapishanenin gürültüleri arada bir onlara kadar geliyordu. Bağırışlar, kısık müzik sesi, uzaklaşan ayak sesleri. Fate tahta sıraya oturup esnedi. Uyuyakalabilirdi. Rosa'nın bacaklarını açtığını hayal etti. Motel odası gözüne geldi ve sevişip sevişmediklerini hatırlamaya çalıştı. Elbette sevişmedik, dedi kendi kendine. Sonra, bekârlığa veda partilerini andıran gürültüleri duydu. Cinayetleri düşündü.

Uzaktan bir kahkaha sesi geldi. Kükremeler. Guadalupe Roncal'ın Rosa'ya bir şey söylediğini ve Rosa'nın yanıt verdiğini duydu. Uyku, gözkapaklarını ağırlaştırdı. Annesinin Harlem'deki evindeki kanepede, huzur içinde uyuduğunu hayal etti. Bir saat uyuyacağım, dedi kendi kendine, sonra işimin başına döneceğim. Maçın haberini yazmalıyım. Bütün gece araba kullanmam gerekecek. Güneş doğduğunda her şey bitecek.

Sınırı geçtiklerinde, El Adobe sokaklarında gördükleri turistler, uyurgezerleri andırıyordu. Çiçekli elbiseli, Nike spor ayakkabı giymiş yetmişlerinde bir kadın, Kızılderili halılarını incelemek için eğilmişti. Kadında 1940'lardan kalma bir atletin görüntüsü vardı. Üç çocuk el ele tutuşmuş vitrinlerden birindeki nesneleri izliyordu. Nesneler sürekli hareket ettiği için, Fate onların hayvan mı yoksa hareketli oyuncaklar mı olduklarını seçemedi. Barın önünde Meksika yerlisiymiş gibi görünen kovboy şapkalı adamlar el kol hareketleri yaparak konuşuyordu. Sokağın sonunda ahşap barakalar ve metal konteynerler vardı. Ötesi çöldü. Tüm bunlar bir başkasının rüyası gibi, diye düşündü Fate. Rosa başını koltuğa yaslamış, gözlerini ufka dikmişti. Fate kızın mükemmel görünüşlü dizlerine ve kalçalarına ve omuzlarına ve gerdanına baktı. Ardından El Adobe'dan çıkan yol, buruk bir toprak rengi yola konsantre oldu.

"Acaba Guadalupe Roncal ne yapıyor?" diye sordu Rosa, uykulu bir sesle.

"Çoktan uçağa binmiş olmalı," dedi Fate. "Eve dönüyordur."

"Ne garip," dedi Rosa.

Rosa'nın sesi adamı uyandırdı.

"Dinle," dedi kız.

Fate gözlerini açtıysa da hiçbir şey duymadı. Guadalupe Roncal yerinden kalkmıştı, artık yanlarında duruyordu, gözleri en korkunç kâbusu gerçek olmuşçasına kocaman açılmıştı. Fate gidip kapıyı açtı. Ayaklarından biri uyuştuğu için sendeliyordu. Bir koridor ve koridorun sonunda beton merdivenler vardı. Merdivenler, işçiler

tamamlamayı unutmuşçasına kaba sabaydı. Koridorsa kötü aydınlatılmıştı.

"Gitme," dedi Rosa adama.

"Tuzağa düştük, buradan çıkmalıyız," dedi Guadalupe Roncal.

Koridorun ucunda hapishane memurlarından biri belirdi. Onlara doğru geliyordu. Fate adama basın kartını gösterdi. Adam kimliğe bakmaksızın başını salladı ve kapıda duran Guadalupe Roncal'a gülümsedikten sonra kapıyı kapatıp fırtınayla ilgili bir şeyler anlattı. Rosa, anlatılanları Fate'e tercüme etti. Kum fırtınası, yağmur fırtınası veya elektrik fırtınası. Dağlardan gelen bulutlar, Santa Teresa'ya ulaşmayacak olsalar da gölgelerini çöle düşüren bulutlar. Sefil bir sabah. Mahkûmlar böyle havalarda da gergin olur, dedi memur. Gençti, kaytan bıyıklıydı, hafif göbekliydi ve işinden hoşlanmadığı anlaşılıyordu.

Katili getiriyoruz, dedi.

Kadınlara kulak vermek gerekir. İnsan, bir kadının korkularını asla göz ardı etmemeli. Fate annesinin veya komşusu merhum Bayan Holly'nin böyle birşeyler söylediğini hatırlıyordu. O zamanlar iki kadın da gençti ve Fate daha bacak kadar çocuktu. Bir an için adaletin terazisini, terazinin kefelerini düşündü, terazinin iki tarafında tabak değil de iki şişe ya da şişeye benzeyen bir şeyler olduğunu hayal etti. Sol taraftaki şişe şeffaftı ve çöl kumuyla doluydu. Delik deşik olduğu için, kum dışarı dökülüyordu. Sağ taraftaki şişe, asit doluydu. Delikleri yoktu ama asit, şişeyi içten içe eritiyordu. Fate, Tucson'a giderken, birkaç gün önce aynı yolda aksi istikamete giderken gördüğü şeylerin hiçbirini tanımadı. Şimdi sağımda olanlar, o zaman solumdaydı, diye düşündü. Hiçbir şey hatırlamıyordu. Hepsi zihninden silinmişti. Öğlene doğru otoban kenarındaki bir lokantada mola verdiler. İçerisi işsiz Meksikalı göçmenlerle doluydu. Şişelenmiş su ve Fate'in adlarını ve logolarını tanımadığı yerel gazozlardan içiyorlardı. Kısa sürede iflas edecek yeni işletmeler. Yemek kötüydü. Rosa uykuluydu. Arabaya döndüklerinde hemen uyudu. Fate, Guadalupe Roncal'ın söylediklerini hatırladı. Kimse cinayetleri

önemsemiyor ama dünyanın sırrı onlarda saklı. Bunu Guadalupe Roncal mı söylemişti Rosa mı? Otoban, bazı anlarda nehir gibiydi. Katil zanlısı söyledi, diye düşündü Fate. Kara bulutlarla birlikte gelen, kahrolası dev albino söyledi.

Fate yaklaşan ayak seslerini duyduğunda, onların bir deve ait olduğunu düşündü. Guadalupe Roncal da benzer düşüncelere kapılmış olacak ki bayılacak gibiydi. Ama bayılmak yerine memurun koluna tutundu. Adam, kadının elini ittirmek yerine kolunu omzuna doladı. Fate, Rosa'nın vücudundan yayılan ısıyı hissetti. Sesler duydu. Sanki mahkûmlar birine tezahürat yapıyordu. Kahkahalar atıldığını ve emirler yağdırıldığını duydu ve derken doğudan gelen kara bulutlar hapishaneye ulaştı. Ayak sesleri yaklaştı. Fate kahkahaları ve yalvarışları duydu. Aniden, şarkı söyleyen birinin sesi duyuldu. Ses, ağaç kesen bir oduncunun sesini andırıyordu. Şarkı İngilizce değildi. Fate, yanında duran Rosa Almanca olduğunu söyleyene kadar şarkının hangi dilde olduğunu çözemedi. Ses güçlendi. Fate'in aklına, hâlâ rüya görüyor olabileceği geldi. Ağaçlar birer birer yere devriliyordu. Ben, yanıp kül olmuş bir ormanda kaybolmuş bir devim. Ama biri beni kurtarmaya gelecek. Rosa, şüphelinin hakaretlerini tercüme etti. Çok dil bilen bir oduncu, diye düşündü Fate, İspanyolca ve İngilizce konuşmanın yanı sıra Almanca şarkı da söyleyebiliyor. Kömür olmuş bir ormanda kaybolmuş bir devim. Yine de sadece ben, nereye gittiğimi, sadece ben, kaderimin ne olduğunu biliyorum. Ardından bir kere daha ayak sesleri ve kahkahalar duyuldu. Mahkûmlardan ve deve eşlik eden gardiyanlardan, küfürler ve cesaret verici sesler yükseldi. Ardından dev boyutlarda, aşırı sarışın bir adam görüşme salonuna girdi, tavana çarpmaktan korkuyormuş gibi başını öne eğdi ve ormanda kaybolan oduncuyla ilgili Almanca şarkıyı söylemekle arsız bir şey yapmış gibi gülümsedi. Bakışları zeki ve alaycıydı. Adama eşlik eden gardiyanlar, Guadalupe Roncal'a mahkûmun iskemleye kelepçelenmesini isteyip istemediğini sordu ve Guadalupe Roncal başını iki yana salladı, gardiyan, mahkûmun omzuna nazikçe vurdu ve salondan çıktı ve Fate'in ve kadınla-

rın yanında duran memur da salondan çıktı ama çıkmadan önce Guadalupe Roncal'ın kulağına birşeyler fısıldamayı ihmal etmedi.

"İyi günler," dedi dev, İspanyolca. Oturup bacaklarını öne uzattığında, ayakları masanın diğer tarafından çıktı.

Siyah spor ayakkabı ve beyaz çorap giymişti. Guadalupe Roncal bir adım geri çekildi.

"Ne isterseniz sorun," dedi dev.

Guadalupe Roncal zehirli bir gaz solumuş gibi elini ağzına götürdü. Aklına, soracak tek bir şey dahi gelmedi.

4 SUÇLARLA İLİ BÖLÜM

Kızın cesedi Las Flores Mahallesi'ndeki boş bir arazide bulundu. Üstünde uzun kollu beyaz bir gömlek ve bir beden büyük gelen sarı bir şort vardı. Onu, arazide top oynayan çocuklar buldu ve ailelerine haber verdiler. Annelerden biri hemen aramış olsa da polislerin gelmesi yarım saati buldu. Terk edilmiş bakkalın duvarının dibindeki hendeğe kadar uzanan arsanın bir tarafında Pelaez, diğer tarafında Chacon Kardeşler Sokağı vardı. Ortalıkta kimse olmadığından polisler önce birilerinin kendileriyle dalga geçtiğini düşündü. Yine de arabalarını Pelaez Sokağı'na park ettiler ve aralarından biri inip arsaya baktı. Çalıların arasında olsalar da diz çökmüş dua eden başörtülü iki kadını görmesi uzun sürmedi. Uzaktan yaşlı görünüyorlardı ama aslında ikisi de gençti. Ceset önlerindeydi. Polis onları rahatsız etmeden geldiği yoldan geri döndü ve arabada sigarasını tüttüren ortağına gördüklerini anlattı. İkisi birlikte cesedin olduğu yere döndüler (arabadan inen polisin silahı elindeydi), diz çökmüş dua eden kadınların yanında durup cesede baktılar. Silahlı polis, kadınlara ölen kadını tanıyıp tanımadıklarını sordu. Hayır efendim, dedi kadınlardan biri. Onu daha önce hiç görmedik. Zavallı, buralı değil.

Yıl 1993'tü. 1993 Ocak'ı. Öldürülen kadınlar o günden itibaren sayılmaya başlandı ama o kadından önce başkalarının da öldürülmüş olması muhtemel. İlk kurbanın adı Esperanza Gomez Saldana'ydı ve daha on üçündeydi. Belki öylesi herkesin kolayına geldiğinden, belki de 1993'te öldürülen ilk o olduğundan listenin başında yer alıyor. Ancak 1992'de öldürülen ama listeye girmeyen ve cesetleri asla bulunmayan, çöldeki adsız mezarlara gömülmüş veya gecenin bir vakti, külleri serpiştiren kişinin dahi neresi olduğunu bilme-

diği yerlere külleri serpiştirilmiş başka kadınların ve kızların da olduğu kesin.

Esperanza Gomez Saldana'nın kimlik tespiti görece kolay oldu. Ceset ilk olarak, üç Santa Teresa karakolundan birine taşındı, yargıç tarafından görüldü, polisler tarafından incelendi ve fotoğraflandı. Bir süre sonra Emniyet Müdürü Pedro Negrete yanında yardımcılarıyla karakola geldi ve cesedi yeniden inceledi. Tüm bunlar olurken dışarıda bir ambulans bekliyordu. Negrete, işi bittiğinde, ofiste kendisini bekleyen yargıç ve üç polisle görüştü, onlara ne sonuca vardıklarını sordu. Kız boğulmuş, dedi yargıç. Orası gün gibi açıktı. Polisler başlarını sallamakla yetindi. Kim olduğunu biliyor muyuz, diye sordu Emniyet Müdürü. Hayır, dediler. Önemli değil, öğreniriz, dedi Pedro Negrete ve yargıçla beraber oradan ayrıldı. Yardımcılarından biri karakolda kalıp cesedi bulan polislerle görüşmeyi talep etti. Ona, polislerin yeniden devriyeye çıktığı söylendi. Öyleyse çağırın onları, sizi mankafalar, dedi. Ardından ceset, adli tabibin otopsi yapması için şehir hastanesinin morguna götürüldü. Otopsiye göre Esperanza Gomez Saldana boğazı sıkılarak öldürülmüştü. Çenesinde ve sol gözünde morluklar, bacaklarında ve göğsünde darbe izleri vardı. Tahribata bakılacak olursa hem vajinadan hem anal yoldan pek çok kez tecavüze uğramış, çok kan kaybetmişti. Sabahın ikisinde, adli tabip otopsiyi tamamlayıp evine gitti. Yıllar önce Veracruz'dan Santa Teresa'ya taşınan zenci hastabakıcı, cesedi soğutucuya kaldırdı.

Luisa Celina Vazquez beş gün sonra, ocak sonunda, boğularak öldürüldü. On altı yaşında, sağlam yapılı bir kızdı, açık tenliydi ve beş aylık hamileydi. Birlikte yaşadığı adam, arkadaşıyla beraber dükkânları ve malzeme depolarını soyan ufak çaplı bir hırsızdı. Çiftle aynı binada yaşan bir komşunun ihbarı üzerine Mancera Mahallesi, Ruben Dario Sokağı'ndaki binaya giden polis, dairenin kapısını kırdı ve kızı televizyonun kablosuyla boğulmuş olarak buldu. Âşığı Marcos Sepulveda ve ortağı Ezequiel Romero, o gece

tutuklandı. Her ikisi de 2. Karakol'a götürüldü ve gece boyunca polis şefinin sağ kolu, Polis Memuru Epifano Galindo tarafından sorguya çekildi. Galindo o kadar başarılıydı ki Romero daha güneş doğmadan arkadaşının ve ortağının arkasından sevgilisiyle işi pişirdiğini itiraf etmişti. Hamile olduğunu öğrenen Luisa Celina ikisiyle de ilişkisini bitirmeye karar verdiğinde Romero, bebeğin babasının Marcos Sepulveda değil de kendisi olduğuna inandığından, ayrılık kararını kabul etmeyi reddetmişti. Birkaç ay sonra, Luisa Celina fikrini değiştirmeyince, bir delilik anında kadını öldürmeye karar vermiş ve Sepulveda'nın evde olmadığı bir gece bu eylemi gerçekleştirmişti. İki gün sonra Sepulveda serbest bırakıldı ama Romero'yu hapse yollamak yerine sorgulamaların devam ettiği 2. Karakol'da tuttular, amaç Luisa Celina'nın ölümüyle ilgili yanıtsız kalan soruları araştırmak değil Romero'yu artık kimliği teşhis edilmiş olan Esperanza Gomez Saldana cinayetiyle ilişkilendirmekti. İlk itirafı çabucak elde ettikleri için farklı beklentiler içinde olan polisler hayal kırıklığına uğradılar; Romero taviz vermedi ve diğer cinayetle ilgili bütün suçlamaları reddetti.

Çöpçüler ocak ayı ortalarında, şehir merkezindeki ara sokaklardan birinde başka bir kadının cesedini buldu. Kadın otuzlu yaşlardaydı, siyah etek ve beyaz bluz giymişti. Ölümüne bıçaklanmıştı ama yüzündeki ve karnındaki morluklardan yumruk da yediği anlaşılıyordu. Çantasında, sabah 9'daki –binme şansı bulamadığı– Tucson otobüsünün bileti vardı. Ayrıca ruj, pudra, göz kalemi, ıslak mendil, yarım paket sigara ve bir paket prezervatif bulundu. Kimliğinin tespit edilebileceği bir pasaportu veya telefon defteri yoktu. Kadının üzerinde çakmağa veya kibrite de rastlanmadı.

Mart ayında *El Heraldo del Norte* gazetesinin kardeş şirketi El Heraldo del Norte Radyo İstasyonu'nda çalışan bir kadın muhabir, saat onda, yanında erkek bir muhabir ve ses mühendisiyle stüdyodan ayrıldı. Piazza Navona adlı İtalyan restoranına gidip üç dilim pizza yediler ve üç ufak şişe Kaliforniya şarabı içtiler. Gruptan ilk

ayrılan erkek muhabir oldu. Kadın muhabir, İsabel Urrea ve ses mühendisi Francisco Santa Maria biraz daha kalıp sohbet etmeye karar verdi. İşten, yayın akışından ve programlardan bahsettiler, radyodan ayrılıp evlenen ve kocasıyla Hermosillo yakınlarındaki, adını hatırlayamadıkları ama okyanusa birkaç dakikalık mesafede olduğunu bildikleri, kasabaya taşınan arkadaşlarından söz ettiler. Bahsi geçen arkadaşlarına göre kasaba yılın altı ayı tam bir cennetti. Restorandan birlikte ayrıldılar. Ses mühendisinin arabası olmadığından İsabel Urrea adamı evine bırakmayı teklif etti. Gerek yok, dedi mühendis, evi yakındı ve yürümeyi tercih ederdi. Mühendis aksi istikamete yürümeye başladığında İsabel arabasını park ettiği yere yürüdü. Kapıyı açmak için anahtarını çıkardığı sırada kaldırımda bir karaltı belirdi ve kadına üç el ateş etti. Anahtarlar yere düştü. Beş metre öteden geçen biri, korunmak amacıyla kendini yere yattı. İsabel ayağa kalkmayı denedi ama tek yapabildiği başını arabanın lastiğine yaslamaktı. Acı çekmedi. Karanlıkta saklanan kişi her kimse, yaklaşıp kadının kafasına bir kurşun sıktı.

İsabel Urrea cinayeti ilk üç gün kadının çalıştığı radyo istasyonunun ve bağlı olduğu gazetenin gündemini oluşturmuştu, kötü giden bir soygun girişimi olduğu söyleniyordu, delinin tekinin veya bir uyuşturucu bağımlısının işiydi ve adamın amacı, büyük ihtimalle, kadının arabasını çalmaktı. Bu teoriye göre saldırgan Guatemalalı veya San Salvadorlu olabilirdi, Güney Amerikalı savaş gazilerinden biri olması akla yatkındı, neden çaresizce ABD'ye gitmek için para bulmaya çalışan biri olmasın? Kadının ailesinin ısrarına rağmen otopsi yapılmadı ve hiçbir zaman halka açıklanmayan balistik analiz Santa Teresa'dan Hermosillo'ya gönderilirken kaybolup gitti.

Bir ay sonra, Ciudad Nueva ve Morelos arasındaki El Arroyo Sokağı'ndan geçmekte olan bıçak bileyicisi, devrilmek üzere olan sarhoşlar gibi sokak lambasının direğine yaslanmış bir kadın gördü. Sokaktan koyu renk camlı, siyah bir Peregrino geçti. El Arroyo'nun diğer ucunda bıçak bileyicisine doğru gelen seyyar bir dondurma

satıcısı vardı. İki adamın yolları sokak lambasının yanında kesişti, kadın direğe tutunacak gücü kalmadığından yere yığılmıştı. Kadının kolunun yarı yarıya örttüğü yüzü morluklarla kaplıydı ve kan içindeydi. Bıçak bileyicisi, ambulans çağırmalıyız, dedi. Arabasının etrafında sinekler uçuşan dondurma satıcısı, kadına baktı ve El Torito Ramirez'le on beş raunt dövüşmüş gibi göründüğü yorumunu yaptı. Bileyici, dondurmacının kılını kıpırdatmayacağını anlayınca adamdan arabasına göz kulak olmasını rica etti ve hemen döneceğini söyleyerek sokağın sonuna koştu. İyice uzaklaşmadan önce dönüp dondurmacının yerinde kalıp kalmadığını kontrol etti ve dondurma arabasının etrafında uçuşan sineklerin artık kadının pestili çıkarılmış kafasının etrafında uçuştuklarını gördü. Sokağın diğer tarafındaki pencerelerden olup biteni izleyen birkaç kadın vardı. Bir ambulans çağırmalı, dedi bileyici. Kadın ölüyor. Bir süre sonra ambulans geldi ve sağlık görevlisi hastane masraflarını kimin ödeyeceğini öğrenmek istedi. Bileyici kendisinin ve dondurmacının kadını o halde bulduklarını söyledi. Biliyorum, ama beni sadece kadının sorumluluğunu kimin alacağı ilgilendiriyor, dedi sağlık görevlisi. Adını bile bilmediğim birinin sorumluluğunu nasıl alabilirim, diye sordu bileyici. Biri almak zorunda, dedi sağlık görevlisi. Kulaklarında bir sorun mu var, seni pislik, dedi bileyici, tezgâhının çekmecesindeki bıçaklardan birini çekti. Sakin ol, sakin ol, dedi sağlık görevlisi. Haydi, onu ambulansa koyun, dedi bileyici. Kadını incelemekle meşgul olan diğer sağlık görevlisi eliyle sinekleri kovdu ve kimsenin yapabileceği bir şey yok, kadın çoktan ölmüş, dedi. Bileyicinin gözleri o kadar kısıldı ki artık kömürle çizilmiş iki çizgiyi andırıyorlardı. "Lanet olası pislik, ölmesi senin suçun," dedikten sonra sağlık görevlisine saldırdı. Diğer görevli araya girmeye yeltendi ama bileyicinin elindeki bıçağı görünce kendini ambulansa kilitleyip polisi aramanın daha akıllıca olacağına karar verdi. Bileyici, öfkesi, çaresizliği ve kan dökme arzusu yatışana kadar sağlık görevlisini kovaladı ve sonra, hareketinin anlamsızlığını fark ettiği için değil de yorgun düştüğü için adamın peşini bıraktı. Arabasının başına döndü ve izleyicilerin meraklı bakışları arasında El Arroyo Sokağı'ndan çıkıp gözden kayboldu.

Kadının adı İsabel Cansino'ydu, Elizabeth adıyla bilinen bir fahişeydi. Aldığı darbeler böğrünü delik deşik etmişti. Polis, suçun, gördükleri muameleden hoşnut kalmayan bir veya daha fazla müşteri tarafından işlendiğine karar verdi. Kadın, bulunduğu yerin çok daha güneyindeki mahallelerden San Damian'da yaşıyordu ve komşulardan biri sık sık uğrayan İvan adlı bir adamdan bahsetmiş olsa da, düzenli görüştüğü bir erkek arkadaşı yoktu. Polis ayrıca Nicanor adlı bıçak bileyicisinin yerini tespit etmeyi denedi, Cuidad Nueva ve Morelos sakinlerinin verdikleri ifadelere göre adam birkaç haftada bir oradan geçiyordu ama onu bulmak yolundaki bütün çabalar boşa çıktı. Ya meslek değiştirmiş ya Santa Teresa'nın batısından güneyine taşınmış ya da şehri tümden terk etmişti. Onu bir daha gören olmadı.

Sonraki ay, mayıs ayında, Las Flores ve General Sepulveda Sanayi Mahallesi'nin arasındaki çöplükte bir kadın cesedi bulundu. Çöplüğün arkasında ev aletleri imal eden dört fabrika vardı. Fabrikalara elektrik sağlayan elektrik trafosu yeniydi ve gümüş rengine boyanmıştı. Fabrikaların yanında, alçak tepelerde, fabrikalardan kısa süre önce inşa edilen barakaların tren yoluna kadar uzanan çatıları görünüyordu. Sanayi mahallesinin meydanında, her köşede birer tane ve ortada iki tane olmak üzere, altı ağaç vardı, üstleri o kadar tozluydu ki renkleri sarıya dönmüştü. Meydanın bir tarafında otobüs durağı vardı, Santa Teresa'nın çeşitli mahallelerinden gelen otobüsler işçileri orada indirirdi. Bir de fabrikaya girip işlerinin başına geçmelerine izin verilmeden önce, işçilerin kimliklerinin nöbetçiler tarafından kontrol edildiği kapılara uzanan uzun ve tozlu yol vardı. Fabrikalardan sadece birinin kantini vardı. Diğerlerindeyse işçiler öğle yemeği arasının bittiğini haber veren siren sesi duyulana dek makinelerin yanında birşeyler atıştırır veya küçük gruplar halinde toplanıp sohbet eder ve kahkahalar atarak yemeklerini yerlerdi. Çoğu kadındı. Kadının cesedinin bulunduğu çöplükte, fabrika çöplerinin yanı sıra gecekonduların çöpleri de

vardı. Polise cesedin bulunduğunu çokuluslu bir televizyon üreticisinin yan kuruluşu olan Multizone-West fabrikasının müdürü haber verdi. Polisler olay yerine vardıklarında fabrikadan üç yöneticinin çöplüğün başında kendilerini beklediğini gördüler. İkisi Meksikalı, biri Amerikalıydı. Meksikalılardan biri cesedin en kısa sürede kaldırılmasını umduklarını söyledi.

Polislerden biri cesedin nerede olduğunu sorarken, öteki ambulans çağırdı. Üç yönetici çöplüğe kadar polislere eşlik etti. Dördü de elleriyle burunlarını kapattı ama Amerikalı elini burnundan çektiğinde Meksikalılar da ona uydu. Ölü kadın esmer tenliydi, düz siyah saçları omuzlarına dökülüyordu. Siyah kazak ve şort giymişti. Dört adam öylece durup ona baktı. Amerikalı eğilip kalemiyle kadının saçlarını kenara ittirdi ve boynunu açığa çıkardı. *Gringo* ona dokunmasa daha iyi olurdu, dedi polis. Ona dokunmuyorum, dedi Amerikalı, İspanyolca. Boynunu görmek istedim. İki Meksikalı yönetici eğilip kadının boynundaki morlukları inceledi ve sonra ayağa kalkıp saatlerine baktılar. Ambulansın gelmesi ne kadar uzun sürdü, dedi bir tanesi. Birazdan burada olur, dedi polis. Geri kalan her şeyle siz ilgileneceksiniz değil mi, dedi yöneticilerden biri. Polis, evet, elbette dedikten sonra yöneticinin uzattığı parayı alıp cebine attı. Kadının cesedi geceyi Santa Teresa hastanesindeki morgda geçirdi ve ertesi gün adli tabibin asistanlarından biri otopsiyi gerçekleştirdi. Boğarak öldürülmüş. Tecavüze uğramış. Vajinal ve anal giriş olmuş, diye not etti adli tabibin asistanı. Kadın beş aylık hamileydi.

Mayıs ayında ölü bulunan ilk kadının kimliği hiçbir zaman tespit edilemedi. Güneydeki eyaletlerden Amerika Birleşik Devletleri'ne giderken Santa Teresa'da mola veren bir göçmen olduğu varsayıldı. Yalnız yolculuk ettiğinden kaybolduğunu bildiren olmamıştı. Otuzlu yaşlardaydı ve hamileydi. Belki Amerika'ya kocası veya aşığıyla, karnındaki çocuğun babasıyla, kaçak göçmen olan zavallı bir pislikle buluşmaya gidiyordu. Adam belki de kadının hamile olduğunu bilmiyordu veya belki kadın hamile olduğunu öğrendiğinde adamı bulmaya karar vermişti. Bu ölüm, mayıs ayındaki ilk ölüm

olsa da son olmayacaktı. Üç gün sonra kimliği hemen tespit edilen Guadalupe Rojas öldürüldü. Yirmi altı yaşındaydı, Carranza Caddesi'ne paralel sokaklardan biri olan Jazmin Sokağı'nda oturuyordu ve Nogales otobanı kenarına inşa edilen, Santa Teresa'ya on kilometre mesafedeki File-Sis fabrikasında çalışıyordu. İşe bakın ki tehlikeli ve ıssız bir bölgede çalışıyor olmasına karşın Guadalupe Rojas çalıştığı yerde, yani en yakın otobüs durağıyla arasında en az bir buçuk kilometre mesafe olduğu için herkesin arabayla gitmeyi tercih ettiği işyerinin yakınlarında değil, Jazmin Sokağı'ndaki evinin kapısında öldürüldü. Ölüm nedeni üç kurşun yarasıydı, ikisi ölümcüldü. Katilin, aynı gece kaçmaya çalışırken, daha erken saatlerde kafayı çektiği Los Zancudos barının yakınlarındaki tren yolunda yakalanan erkek arkadaşı olduğu ortaya çıktı. Polise haber veren polis emeklisi bar sahibiydi. Şüpheli sorguya çekildiğinde, cinayetin kıskançlık nedeniyle işlendiği açığa çıktı ve yargıcın da onayıyla suçlu mahkemesini beklemek üzere Santa Teresa Hapishanesi'ne nakledildi. Mayıs ayındaki son kadın cesedi, adını tepeden baktığı mahalleye de veren, Estrella Tepesi'nin eteklerinde bulundu. Tepenin doğusu açık araziydi. Cesedi o tarafta buldular. Adli tabibe göre ölümüne bıçaklanmıştı. Tecavüze uğradığı kesindi. Yirmi beş yirmi altı yaşlarındaydı. Açık tenliydi ve saçları sarıya boyanmıştı. Kot, mavi gömlek ve Nike spor ayakkabı giymişti. Üzerinde kimliğinin tespit edilmesini sağlayacak herhangi bir belge yoktu. Kotunun ve gömleğinin yıpranmadığı göz önünde bulundurulduğunda onu, katilin giydirdiği anlaşılıyordu. Anal tecavüze dair bir ize rastlanmadı. Yüzündeki tek darbe izi çenesiyle sağ kulağı arasındaki morluktu. Kızın cesedinin bulunuşunu izleyen günlerde şehrin üç gazetesi birden, hem *El Heraldo del Norte* hem *La Tribuna de Santa Teresa* hem de *La Voz de Sonora*, Estrella'daki kimliği bilinmeyen cesedin fotoğraflarını yayımladı ama tanıyan kimse çıkmadı. Kadının cesedinin bulunuşundan dört gün sonra, Santa Teresa Emniyet Müdürü Pedro Negrete şahsen, yanına kimseyi, Epifanio Galindo'yu bile almaksızın, Estrella'ya geldi ve cesedin bulunduğu yeri inceledi. Ardından tepenin eteklerinden ayrılıp zirveye tırmanmaya başladı. Volkanik kayaların arasında çöple dolu süpermarket torbaları

vardı. Phoenix'te eğitim gören oğlunun ona bir keresinde, plastik torbaların çözülüşünün yüzlerce hatta binlerce yıl sürdüğünü söylediğini hatırladı, ama burada işler farklı anlaşılan, diye düşündü torbalardaki hızlı çürümeyi fark ettiğinde. Zirveye ulaştığında aşağı koşan ve Estrella Mahallesi'nde gözden kaybolan çocuklar gördü. Hava kararıyordu. Batıda birbirine giren sokaklara yayılmış teneke ve kartondan yapılma gecekondular, doğuda dağlara ve çöle uzanan otoban, kamyonların farları ve gecenin çökmesiyle beraber dağın diğer tarafından gelen yıldızlar, gecenin ilk yıldızları görülüyordu. Kuzeye baktığında hiçbir şey görmedi, sadece monoton bir boşluk vardı, sanki kendisi neye inanırsa inansın Santa Teresa bittiğinde hayat da bitiyordu. Derken köpeklerin gittikçe yaklaşan seslerini duydu ve sonunda onları gördü. Tepeye tırmandığında gözüne ilişen çocuklar gibi aç ve vahşiydiler. Omuz askısından silahını çekti. Beş köpek saydı. Emniyet kilidini açıp ateş etti. Köpek havaya sıçramak yerine yere yığıldı. Diğer dört köpek kaçtı. Pedro Negrete kaçışların izledi. İkisi kuyruklarını bacaklarının arasına kıstırmıştı. Diğerinin kuyruğu dikti ve dördüncü eğlenceli bir olay yaşamışçasına kuyruğunu sallıyordu. Ölü köpeğin yanına gidip ayağıyla dürttü. Kurşun kafasına saplanmıştı. Dönüp arkaya bakmaksızın kadının cesedinin bulunduğu yere indi. Durup bir sigara yaktı. Filtresiz bir sigara. Ardından arabasına yürüdü. Buradan bakıldığında her şey farklı görünüyor, diye geçirdi içinden.

Mayıs ayında, hastalık, yaşlılık veya sorunlu doğum gibi doğal nedenlerle ölenler sayılmazsa başka kadın ölmedi. Ama ayın sonuna bir yabancının kilisenin kutsallığını bozuşu damgasını vurdu. Yabancı, Patriotas Mexicanos Sokağı'ndaki San Rafael Kilisesi'ndeki erken ayinlerden biri sırasında içeri girdi. Kilise neredeyse boştu. Birkaç dini bütün kişi ön sıralara doluşmuştu, rahipse günah çıkarma kabinindeydi. Kilise tütsü ve ucuz temizlik malzemesi kokuyordu. Yabancı son sıralardan birine oturup, ağrıyormuş gibi başını ellerinin arasına aldı. Kilise cemaatinin yaşlı üyelerinden bazıları adama bakıp birbirleriyle fısıldaştı. Ufak tefek yaşlı bir kadın günah çıkarma kabininden çıktı ve yabancıyı görünce donup kaldı, bu sırada Mek-

sika yerlisi genç bir kadın günah çıkarmak için kabine girdi. Rahip Meksika yerlisinin günahlarını affettiğinde ayin başlayacaktı. Ama günah çıkarma kabininden çıkan yaşlı kadın yabancıyı izlemeyi sürdürdü, sessizdi ama arada bir dans adımlarını çalışıyormuşçasına ağırlığını bir ayağından diğerine aktarıyordu. Yaşlı kadın, adamda bir gariplik olduğunu hemen çözdü ve gidip diğer yaşlı kadınları uyarmaya niyetlendi. Sıralar arasındaki boşluğa doğru ilerlediğinde yabancının oturduğu yerden ortaya akan bir sıvı olduğunu fark etti ve sidik kokusu aldı. O zaman, diğer yaşlı kadınların toplandıkları yere gitmektense günah çıkarma kabinine döndü. Defalarca rahip bölmesinin penceresini tıklattı. Meşgulüm çocuğum, dedi rahip. Peder, burada Tanrı'nın evini kirleten bir adam var, dedi yaşlı kadın. Seni duyuyorum çocuğum, birazdan seninle ilgileneceğim, dedi rahip. Peder, bu işten hiç hoşlanmadım, Tanrı aşkına bir şeyler yapın. Yaşlı kadın konuşurken dans ediyormuş gibi görünüyordu. Geliyorum çocuğum, sabırlı ol, şimdi meşgulüm, dedi rahip. Peder, adam kiliseye tuvaletini yapıyor, dedi ufak tefek yaşlı kadın. Rahip hemen o anda kafasını perdenin arkasından çıkarıp yabancının oturduğu yere baktı ve günah çıkarma bölmesinden dışarı adım attı ve Meksika yerlisi olduğu anlaşılan kadın da günah çıkarma bölmesinden dışarı adım attı ve üçü birlikte inleyen ve pantolonunun ıslanmasına aldırmaksızın işeyen yabancıya ve sıralardan sunağa doğru akan sidik nehrine baktılar. Çişin akışından, kilisenin zemininin, rahibin endişe ettiği gibi yamuk olduğu anlaşılıyordu. İlk harekete geçen rahip oldu, arka odada kahvesini içen yorgun görünüşlü hademeyi çağırdı ve birlikte, azarlayıp kiliseden atmak için yabancının yanına gittiler. Yabancı onları gördüğünde gözleri yaşlarla doldu, kendisini rahat bırakmalarını söyledi ve bu sözleri söylemesiyle neredeyse aynı anda elinde beliren bıçak, ön sıradaki yaşlı kadınların çığlıkları eşliğinde hademeye saplandı.

Bu vakayla ilgilenme görevi becerikli ve ağzı sıkı olmakla ün yapmış Komiser Juan de Dios Martinez'e verildi, zaten ağzı sıkılık bazı polisler tarafından dini inançla eş tutulan bir nitelikti. Juan de Dios Martinez yabancıyı otuzlu yaşlarda, orta boylu, koyu tenli

sıradan bir Meksikalı olarak tarif eden rahiple konuştu. Ardından sıra yaşlı kadınlara geldi. Onlara göre yabancı hiç de sıradan bir Meksikalı değildi, şeytanın vücut bulmuş haliydi. İyi de şeytanın kilise ayininde ne işi olabilir, diye sordu komiser. Buraya hepimizi öldürmeye gelmişti, dedi yaşlı kadınlar. Juan de Dios Martinez, öğleden sonra saat ikide, yanında polis ressamlarıyla, hademenin ifadesini almak üzere hastaneye gitti. Hademenin tarifi rahibinkine uyuyordu. Yabancı, alkol kokuyordu. Koku, gömleğini gece boyunca alkolle dolu küvette bırakmışçasına keskindi. Fazla bir sakalı olmasa da günlerdir tıraş olmadığı belliydi. Juan de Dios Martinez, hademenin bunu nereden bildiğini merak etti. Yüzündeki tüylerden anlaşılıyordu, dedi hademe. Tüyler, sürtük anası ve ibne babası tarafından tek tek yüzüne yapıştırılmış gibi seyrekti. Ayrıca, büyük ve güçlü elleri vardı, dedi. Elleri vücuduna göre fazlasıyla büyüktü ve ağlıyordu. Hem ağlıyor hem gülüyordu. Hem ağlıyor hem gülüyordu, ne demek istediğimi anlıyor musunuz, diye sordu hademe. Uçuyormuş gibi mi, diye sordu komiser. Kesinlikle. Aynen öyle. Bu görüşmenin ardından Juan de Dios Martinez, Santa Teresa akıl hastanesini arayıp verdiği tarife uyan bir hastaları olup olmadığını sordu. Tarife uyan iki hastaları olduğunu ama ikisinin de şiddete eğilimli olmadığını söylediler. Hastalar dışarı çıkabiliyor mu, sorusuna birinin çıkabildiği diğerinin çıkamadığı yanıtını aldı. Onlarla görüşmeye geleceğim, dedi komiser. Saat beşte, polislerin asla uğramadığı bir kafede öğle yemeği yedikten sonra, Juan de Dios Martinez akıl hastanesini ziyarete gitti. Gümüş rengi Cougar'ını akıl hastanesinin otoparkına park etti. Onu, hastanenin müdürü karşıladı, saçını sarıya boyamış ellili yaşlarda bir kadındı, ona kahve ikram etti. Müdürün odası hoştu ve komisere göre zevkli döşenmişti. Duvarlarda, biri Picasso diğeri Diego Rivera reprodüksiyonu olan iki resim asılıydı. Juan de Dios Martinez, müdürü beklerken Rivera'nın resmine bakarak oyalandı. Masada iki fotoğraf vardı, biri müdürün kızıyla beraber objektife baktığı gençlik fotoğrafıydı. Kızın yüzünde tatlı ama boş bir ifade vardı. Diğer fotoğrafta müdür daha da gençti. Yüzünde hoş bir ifadeyle yaşlıca bir kadına bakıyordu. Diğer kadın ciddiydi ve objektife fotoğrafının çekilmesinden hoşlan-

mamış gibi bakmıştı. Müdür, en nihayetinde odasına döndüğünde komiser fotoğrafların çekilişinin üzerinden uzun yıllar geçtiğini anladı. Ayrıca müdürün hâlâ çekici bir kadın olduğunu gözlemledi. Bir süre akıl hastalarından bahsettiler. Müdür onu tehlikeli olanların dışarı bırakılmadıkları konusunda bilgilendirdi. Zaten tehlikeli hastaların sayısı fazla değildi. Komiser ona hademenin tarifiyle yapılan çizimi gösterdiğinde, müdür birkaç saniye bütün dikkatini vererek kâğıdı inceledi. Juan de Dios Martinez kadının ellerine baktı. Tırnakları ojeli, elleri bakımlıydı ama teninde birkaç kahverengi leke vardı. Müdür çizimin bir şeye benzemediğini ve resimdekinin herhangi biri olabileceğini söyledi. İki hastayı görmeye pislik içindeki bir futbol sahasını andıran bahçeye çıktılar, tek bir ağaç dahi yoktu. Beyaz tişörtlü hastabakıcı ilk hastayı getirdi. Juan de Dios Martinez hastaya kendini nasıl hissettiğini sordu. Sonra yiyeceklerden bahsettiler. Hasta, artık neredeyse hiçbir şey yemediğini söyledi ama ses tonu o kadar garipti ki komiser mönüden mi yakınıyor yoksa müdürü yeni durumuyla ilgili mi bilgilendiriyor anlamadı. Kadın protein almanın öneminden bahsetti. Rüzgâr hastanın saçlarını uçuşturdu. Duvar inşa etmeliyiz, dedi doktor. Rüzgâr estiğinde hastaların sinirleri bozuluyor, dedi beyaz tişörtlü hastabakıcı, ardından ikinci hastayı getirdiler. Juan de Dios Martinez başlangıçta ikisinin kardeş olabileceklerini düşündüyse de yan yana durduklarında benzerliğin yanıltıcı olduğunu kavradı. Belki uzaktan bakıldığında bütün deliler birbirine benziyordur, diye düşündü. Müdürün ofisine döndüklerinde kadına ne kadardır akıl hastanesini yönetmekle görevli olduğunu sordu. Yüzyıllardır, dedi kadın gülerek. O kadar uzun zaman oldu ki ne kadar olduğunu hatırlamıyorum. Yine kahve içtiler, anlaşılan müdür kahveyi çok seviyordu, komiser, kadına Santa Teresalı olup olmadığını sordu. Hayır, dedi müdür, Guadalajara'da doğup Mexico City'de büyüdüm. Eğitimimi San Francisco'da, Berkeley Üniversitesi'nde tamamladım. Juan de Dios Martinez daha fazla sohbet etmeyi, kahve içmeyi ve fırsat çıkarsa evli olup olmadığını sorabilmeyi isterdi ama hiçbirini yapmaya zamanı yoktu. Onları yanımda götürebilir miyim, diye sordu. Müdür boş gözlerle adama baktı. Hastaları yanımda

götürebilir miyim, diye tekrarladı adam. Müdür adama güldü ve aklınızı mı kaçırdınız, diye sordu. Onları nereye götüreceksiniz? Onları kurbana göstereceğim, dedi komiser. Bıçaklanan hademe hastanede yattığından buraya gelmesi mümkün değil. Hastalarınızı birkaç saatliğine ödünç verirseniz onları hastaneye götürüp hava kararmadan önce geri getiririm. Benden izin mi istiyorsunuz, diye sordu müdür. Patron sizsiniz, dedi komiser. Mahkeme emri getirmelisiniz, dedi müdür. Rahatlıkla mahkeme emri alabilirim ama bunu yaparsam hastalarınız önce karakola götürülür ve birkaç gün orada tutulur, onlar için hiç eğlenceli olmayacaktır. İkisini şimdi yanıma almama izin verirseniz her şeyi kolayca hallederiz. Arabamla götürürüm, neler olduğunu bilen tek polis ben olduğumdan kurban birini teşhis etse bile hastalarınızın ikisini de geri alabilirsiniz. Sizce de böylesi daha kolay değil mi? Hayır, değil, dedi müdür. Ancak mahkeme emriyle hastalarımı alabilirsiniz. Sizi kızdırmak istememiştim, dedi komiser. Kalbimi kırdınız, dedi müdür. Juan de Dios Martinez bir kahkaha attı. Tamam, o zaman onları almam, bu konu da burada kapanmış olsun, dedi. Ama bana ikisinin de akıl hastanesinden çıkmayacaklarına söz verebilir misiniz? Müdür ayağa kalktığında komiser, kadının onu dışarı atacağını sandı. Ama kadın sekreterini arayıp bir fincan kahve daha istedi. Siz de bir kahve ister misiniz? Juan de Dios Martinez başını salladı. Bu gece kesinlikle uyuyamayacağım, diye düşündü.

San Rafael'deki yabancının yolu, o gece Santa Teresa'nın güneydoğusundaki Kino Mahallesi'ndeki San Tadeo Kilisesi'ne düştü. Komiser Juan de Dios Martinez'in telefonu geceyarısı çaldı. Televizyon izlemeyi bırakıp telefona baktı ve görüşme bittiğinde masadaki kirli tabakları toplayıp lavaboya yerleştirdi. Masasının çekmecesinden silahını ve robot resmi çıkardı, resmi dörde katlayıp kırmızı Chevy Astra'sını park ettiği garaja indi. San Tadeo'ya ulaştığında kilisenin basamaklarına oturmuş kadınlar gördü. Sayıları fazla değildi. Kiliseye girdiğinde Komiser Jose Marquez'in rahibi sorguya çekmekte olduğunu gördü. Polislerden birine ambulans geldi mi, diye sordu. Polis gülümseyerek kimsenin yaralanmadığını söyledi. Öyleyse bunca

gürültü neden? Olay yeri ekibinden iki teknisyen sunağın yanındaki İsa heykelinden parmak izi almakla meşguldü. O manyak bu sefer kimsenin canını yakmamış, dedi Jose Marquez rahiple konuşması bittiğinde. Juan de Dios Martinez neler olduğunu öğrenmek istedi. Saat on civarı uyuşturucu almış pisliğin teki buraya gelmiş, dedi Marquez. Elinde falçata veya bıçak tarzı bir şey varmış. En arka sıraya oturmuş. Oraya. En karanlık yere. Yaşlı kadınlardan biri adamın ağladığını duymuş. Üzgün olduğu için mi, mutlu olduğu için mi bilmiyorum. İşiyormuş. Bunu gören yaşlı kadın, rahibi çağırmış. O zaman adam kalkıp heykelleri kırmış. İsa, Guadalupe Meryem'i ve birkaç heykel daha. Sonra da çekip gitmiş. Hepsi bu mu, diye sordu komiser Juan de Dios Martinez. Hepsi bu, dedi Marquez. Bir süre ikisi birlikte şahitlerle konuştular. Saldırganın tarifi San Rafael'dekine uyuyordu. Juan de Dios Martinez rahibe çizimi gösterdi. Rahip genç biriydi. O gece yaşananlar yüzünden olmasa da yılların ağırlığıyla ezilmiş görünüyordu. Ona benziyor, dedi rahip kayıtsız bir ses tonuyla. Kilise tütsü ve sidik kokuyordu. Yerlere saçılmış heykel parçaları komisere bir filmi hatırlattı ama hangi film olduğunu çözemedi. Ayağının ucuyla parçalardan birini dürttü. Parçalanmış bir eldi. Dikkat ettin mi, diye sordu Marquez. Neye, diye karşılık verdi Juan de Dios Martinez. Pisliğin ya geniş bir sidik torbası var ya da kiliseye girene kadar hiç tuvalete gitmiyor. Juan de Dios Martinez, kiliseden çıktığında *El Heraldo del Norte* ve *La Tribuna de Santa Teresa*'dan muhabirlerin cemaat üyeleriyle konuştuklarını gördü. Kilisenin etrafındaki sokakları dolaştı. Dışarı çıktığı anda tütsü kokusu kaybolmuştu ama sokak, yakınlarda lağım patlamış gibi çiş kokuyordu. Sokaklar loştu. Şehrin bu tarafına daha önce hiç gelmemiştim, dedi Juan de Dios Martinez kendi kendine. Sokağın sonuna büyük bir ağacın gölgesi düşüyordu. Binalar arasındaki açıklığa meydan havası veren tek şey o ağaçtı. Mahalleliler ağacın etrafına hem malzemesi hem işçiliği kötü birkaç sıra yerleştirmişlerdi. Komiser, hayal meyal o bölgenin eskiden Meksika yerlilerine ait olduğunu hatırlıyordu. O mahallede yaşayan bir polis öyle bir şeyler anlatmıştı. Sıralardan birine oturup tehditkâr bir edayla gökyüzüne yükselen ağacın gölgesine baktı. Yerliler şimdi

nerede? Akıl hastanesinin müdürünü düşündü. O an onunla konuşabilmeyi çok isterdi ama kadını aramaya cesareti yoktu.

San Rafael ve San Tadeo'ya yapılan saldırılar, basının ilgisini önceki aylarda öldürülen kadınlardan çok daha fazla çekti. Ertesi gün, Juan de Dios Martinez ve iki polis, Kino ve La Preciada mahallelerine dönüp insanlara saldırganın resmini gösterdi. Tanıyan çıkmadı. Öğle vakti polisler şehir merkezine döndü ve Juan de Dios Martinez akıl hastanesinin müdürünü aradı. Müdür gazeteleri okumadığından önceki gece yaşananlardan habersizdi. Juan de Dios kadını öğle yemeğine davet etti. Müdür beklenmedik bir şekilde daveti kabul etti ve Podesta Mahallesi'ndeki Usumacinta Nehri Sokağı'ndaki vejetaryen lokantasında buluşmayı kararlaştırdılar. Komiserin bilmediği bir restorandı. Oraya vardığında iki kişilik bir masa istedi ve kendine beklerken içmek için viski ısmarladı ama ona lokantada alkol satılmadığını söylediler. Bol gömlek ve sandalet giymiş garson adama, delirdiniz mi, dercesine baktı. Ya da belki, yanlış lokantaya mı geldiniz, diye sormak istiyordu. Mekan, komiserin gözüne hoş göründü. Diğer masalardaki müşteriler alçak sesle sohbet ediyordu ve çakıl taşlarının üzerinden akan suyun sesini andıran bir müzik vardı. Müdür içeri girer girmez adamı gördü ama merhaba demedi. Gidip barın arkasında meyve sıkmakla meşgul olan garsonla konuştu. Aralarında geçen kısa konuşmanın ardından, kadın, komiserin masasına geldi. Gri pantolon ve inci rengi kazak giymişti. Kadın masanın yanına geldiğinde, Juan de Dios Martinez ayağa kalkıp öğle yemeğinde buluşmayı kabul ettiği için kadına teşekkür etti. Müdür gülümsedi. Düzgün, beyaz ve keskin dişleri, kadına, lokantaya hiç uymayan etobur bir görüntü veriyordu. Garson ne yemek istediklerini sordu. Juan de Dios Martinez mönüye bakıp kadından kendisi için de bir şeyler seçmesini rica etti. Yemeklerinin gelmesini beklerlerken ona San Tadeo'da olanları anlattı. Müdür büyük bir dikkatle anlatılanları dinledikten sonra başka bir şey olup olmadığını sordu. Bütün hikâye bu, dedi komiser. İki hastam da bütün gece hastanedeydi, dedi kadın. Biliyorum, dedi adam. Nereden biliyorsunuz? Kiliseden ayrıldıktan sonra akıl hastanesine

gittim. Nöbetçiden ve görev başındaki hemşireden beni hastaların odasına götürmelerini istedim. İkisi de uyuyordu. Giysilerinde sidik lekesi yoktu. Kimse onları dışarı bırakmamıştı. Yaptığınız yasadışı, dedi müdür. Ama bu sayede artık şüpheli değiller, dedi komiser. Onları uyandırmadım bile. Hiçbir şeyin farkına varmadılar. Müdür bir süre hiç konuşmadan yemeğini yedi. Juan de Dios Martinez su sesini andıran müziği gittikçe daha fazla beğeniyordu. Bunu kadına söyledi. Albümünü almak isterdim, dedi. Ciddiydi. Müdür onu duymamış gibi davrandı. Tatlı olarak incir geldi. Juan de Dios Martinez yıllardır ilk kez incir yediğini söyledi. Müdür kahve ısmarladı ve kendi yemeğini kendi ödemekte ısrar etti. Adam buna izin vermedi ama uzun süre ısrar etmesi gerekti. Müdür adama karşı son derece soğuktu. Lokantadan çıktıklarında birbirlerini bir daha hiç görmeyecekmiş gibi tokalaşarak vedalaştılar.

İki gün sonra yabancı, gecenin geç saatlerinde, binanın kapalı olmasını fırsat bilerek Lomas del Toro'daki Santa Catalina Kilisesi'ne girip sunağa işedi ve sıçtı, ayrıca önüne çıkan bütün heykellerin kellelerini uçurdu. Bu sefer ulusal basın bile hikâyeyle ilgilendi ve *La Voz de Sonora*'dan bir muhabir saldırgana Tövbekâr İblis adını taktı. Juan de Dios Martinez'e göre son suçu işleyen herhangi biri olabilirdi ama amirleri o suçu da Tövbekâr'ın işlediğine karar verdiğinde resmi açıklamaya itiraz etmedi. Kutsal nesnelerin parçalanması zaman alacağı ve gürültü çıkaracağı halde kilise civarında yaşayan hiç kimsenin hiçbir şey duymamış olması garip değildi. Kilisede yaşayan kimse yoktu. Görevli rahip sabah dokuzdan öğleden sonra bire kadar kilisede kalıyor, günün kalanındaysa Ciudad Nueva'daki ruhban okulunda eğitmenlik yapıyordu. Kilisenin hademesi yoktu ve ayinlerde rahibe yardım eden çocuklar kiliseye bazen gelir bazen gelmezdi. Doğruyu söylemek gerekirse Santa Catalina neredeyse hiç cemaati olmayan bir kiliseydi ve içindeki heykeller piskoposluk tarafından aziz heykelleri satan toptancıdan alınmış ucuz mallardı. Rahip açık görüşlü biriydi, en azından Juan de Dios Martinez öyle düşündü. Bir süre sohbet ettiler. Hiçbir şey çalınmamıştı. Rahip şok geçirmiş veya öfkeden küplere binmiş gibi görünmüyordu. Hasarın

ne kadar olduğunun hesabını yapıp bu rakamın piskoposluk için devede kulak olduğunu söyledi. Sunaktaki bok şok geçirmesine yol açmamıştı. Siz gittikten sonra, birkaç saat içerisinde bütün buralar temizlenmiş olur, dedi. Ama sidik kokusundan hoşlanmamıştı, çünkü kilisenin kokudan kurtulması zaman alacaktı. Komiser ve rahip, siyam ikizleri gibi omuz omuza, Tövbekâr'ın işediği her köşeyi kontrol etti. Rahip en sonunda dayanamayıp adamın karpuz kadar idrar kesesi olmalı, dedi. O gece Juan de Dios Martinez, Tövbekâr'dan hoşlanmaya başladığını fark etti. İlk saldırı vahşiydi ve hademe neredeyse ölüyordu ama zaman geçtikçe saldırgan tekniğini mükemmelleştirmişti. İkinci saldırıda sadece kilise cemaatinden birkaç kişiyi korkutmuş üçüncüdeyse kimseye görünmediğinden huzur içinde işini halledebilmişti.

Santa Catalina Kilisesi'ne yapılan saygısızlıktan üç gün sonra, sabahın erken saatlerinde, Tövbekâr, Reforma'daki Nuestro Senor Jesucristo Kilisesi'ne girdi, şehirdeki en eski kiliseydi, on sekizinci yüzyılın ortalarında inşa edilmişti ve bir zamanlar Santa Teresa Piskoposluğu'na ev sahipliği yapmıştı. Üç rahip ve Santa Teresa Üniversitesi'nde tarih ve antropoloji eğitimi alan iki Papago yerlisi kilisenin yanındaki binada uyuyordu. Öğrenciler bir yandan eğitimlerini sürdürürken bir yandan basit temizlik işlerine yardım ediyor, örneğin her gece tabakları yıkıyor ve rahiplerin kirli çamaşırlarını toplayıp temizlikçi kadına teslim etmek gibi görevleri yerine getiriyorlardı. O gece öğrencilerden birini uyku tutmamış, odasında ders çalışmayı denedikten sonra kütüphaneden kitap almak için dışarı çıkmıştı. Belki de yorgun düştüğünden koltuklardan birinde uyuyakaldı. Bina, kiliseye Rektör'ün ofisinin önünden geçen bir koridorla bağlanıyordu. Devrim zamanı rahiplerin kullandığı bir yer altı geçidinin de olduğu söylenirdi ama Papago yerlisi öğrencinin geçitten haberi yoktu. Aniden kırılan camların sesiyle uyandı. Önce, gariptir ki yağmur yağdığını zannetti ama sonra sesin dışarıdan değil kilisenin içinden geldiğini fark etti ve araştırmaya gitti. Rektör'ün ofisine vardığında inlemeler duydu ve birinin yanlışlıkla günah çıkarma kabininde kilitli kaldığını

sandı. Aslında aptalca bir düşünceydi çünkü kabinlerin kilidi yoktu. Genel kanı Papago yerlilerinin çok cesur olduğu yönündedir ama bu Papago, anlaşılan atalarına çekmediğinden, tek başına kiliseye girmeye korktu. İlk önce diğer öğrenciyi uyandırdı ve sonra ikisi birlikte binadaki geri kalan herkes gibi uyumakta olan Peder Juan Carrasco'nun kapısını çaldı. Peder Juan Carrasco, Papago'nun anlattıklarını dinledi ve gazeteleri okuduğundan sonuca varmakta gecikmedi: Kilisedeki Tövbekâr olmalıydı. Hemen odasına döndü, pantolonunu ve koşu yapmaya çıktığında giydiği spor ayakkabıları giydi, beyzbol sopasını eline aldı. Ardından Papagolardan birini, birinci katta, merdivenlerin yanındaki ufak odada uyumakta olan cenaze levazımatçısını uyandırmaya yolladı ve herkesi uyandıran ilk Papago'yla birlikte kilisenin yolunu tuttu. İlk bakışta ikisi de içerde kimsenin olmadığı izlenimine kapıldı. Mumların dumanı kubbeye doğru yükseliyordu ve içeriyi yoğun, koyu sarı bir bulut kaplamıştı. Bir saniye sonra kusmamaya çalışan bir çocuğun çıkardığı sesleri andıran inlemeleri duydular, böğürtüler devam etti ve sonunda kusma sesi duyuldu. Tövbekâr, diye fısıldadı öğrenci. Peder Carrasco kaşlarını çatıp elinde sopası, kararlı adımlarla seslerin geldiği yöne ilerledi. Papago, rahibin peşinden gitmedi. O yöne doğru bir iki ufak adım atmış olabilir ama sonunda olduğu yerde donup kaldı. O kadar korkmuştu ki dişleri bile takırdıyordu. Ne ileri ne geri gidebiliyordu. Bu yüzden, dedi daha sonra polise verdiği ifadede, dua etmeye başlamıştı. Hangi dua, diye sordu Komiser Juan de Dios Martinez. Papago soruyu anlamadı. Kutsal babamız duasını mı okudun, diye sordu komiser. Ah, hayır, hayır, bütün dualar zihnimden uçup gitmişti, dedi Papago, ruhum için dua ettim, Meryem Ana'ya yalvardım, beni terk etmemesini istedim. Durduğu yerden beyzbol sopasının sert bir şeye çarpışının sesini duymuştu. Sopanın indiği yer Tövbekâr'ın vücudu da olabilirdi, üzerinde başmelek Cebrail'in heykelinin olduğu sütun da... Sonra birinin güçlükle nefes aldığını duymuştu. Tövbekâr inlemişti. Peder Carrasco birine küfretmişti ama kullandığı kelimeler garipti ve öğrenci, küfredilenin Tövbekâr mı yoksa rahibin peşinden gitmediği için kendisi mi olduğuna emin olamamıştı. Belki de Peder Carrasco

geçmişte tanıdığı birine, Papago'nun tanımadığı ve kendisinin bir daha asla görmeyeceği birine küfrediyordu. En sonunda beyzbol sopasının büyük bir ustalıkla kesilmiş taşlara düşüşünün sesi duyulmuştu. Tahta parçası –sopa– birkaç kere sekmiş ve sonunda gürültü kesilmişti. Ama öğrenci, gürültünün kesilmesiyle neredeyse aynı anda, içini yeni bir dehşet dalgasıyla dolduran çığlığı duymuştu. İnsana düşünme fırsatı tanımayan, ancak titreyen ellerle ifade edilebilen bir dehşetti. Sonra mum ışığında, gerçi çakan bir şimşeğin ışığı da olabilirdi, Tövbekâr'ın başmeleğin kemiklerini kırışına şahit olmuştu. Tövbekâr beyzbol sopasıyla vurarak tek bir darbede heykeli yere devirmişti. Bu sefer de ahşabın, ama çok eski bir ahşabın taşa çarpışının sesi duyulmuştu, sanki o gece kilisede taş ve ahşap birbirine düşmandı. Başka darbelerin sesi gelmeye devam etti. Levazımatçının ayak sesleri duyuldu. Koşarak gelen diğer Papago kilisedeki Papago'ya neler olduğunu sormuştu. Derken bağırışlar duyulmuş, diğer rahipler de kiliseye gelmiş ve birileri polisi aramıştı. Sidik kokusu, biri her tarafa amonyak dökmüş gibi taşlara bile işlemişti. Normal boyutlarda sidik torbası olan kimse bu kadar işeyemez, tek bir kişi için bu idrar çok fazla, dedi Juan de Dios Martinez, Papago'ya.

Bu kez Tövbekâr ipin ucunu iyice kaçırmış, dedi komiser Jose Marquez, Peder Carrasco ve levazımatçının cesetlerine bakmak için eğildiğinde. Juan de Dios Martinez, Tövbekâr'ın içeri girdiği pencereyi kontrol ettikten sonra dışarı çıkıp Soler ve Ortiz Rubio sokaklarını kontrol etti ve mahalle sakinlerinin geceleri arabalarını park ettikleri arsaya baktı. Kiliseye girdiğinde Pedro Negrete ve Epifanio'nun orada olduğunu gördü, onu hemen yanlarına çağırdılar. Son sıraya oturup bir süre konuştular ve sigara içtiler. Negrete'nin deri ceketinin altından pijamasının üstü görünüyordu. Pahalı bir parfüm sürünmüştü ve yüzü yorgun değildi. Epifanio, kilisenin loş ışıklarında çok yakışıklı görünmesine yol açan açık mavi bir takım giymişti. Juan de Dios Martinez, emniyet müdürüyle konuştuklarında Tövbekâr'ın arabalı olduğuna inandığını söyledi. Nereden bu sonuca vardın? Yaya olsaydı birilerinin dikkatini çekerdi, dedi

komiser. Sidik kokuyor olmalı. Kino'yla Reforma arası oldukça uzun. Reforma'yla Lomas del Toro arası da uzun. Diyelim ki Tövbekâr şehir merkezinde yaşıyor. Reforma'ya yürümüş ve gece olduğundan kimse sidik kokusunu fark etmemiş olabilir ama şehir merkezinden Lomas del Toro'ya yürümek insanın en az bir saatini alır. Hatta daha fazla, dedi Epifanio. Ya Lomas del Toro'dan Kino'ya? Şehri kaybolmayacak kadar iyi tanıdığını varsaysak bile kırk beş dakikalık mesafe, dedi Epifanio. Reforma ile Kino arasından bahsetmeye gerek bile yok, dedi Juan de Dios Martinez. Demek piç kurusu arabayla dolaşıyor, dedi emniyet müdürü. Emin olabileceğimiz tek şey bu, diye yanıtladı Juan de Dios Martinez. Ve arabada bir sürü giysi bulunduruyor olmalı. Neden, diye sordu emniyet müdürü. Önlem olarak. Yani sence Tövbekâr hiç de aptal değil, dedi Negrete. Kiliseye girdiğinde deliriyor ama dışarı çıktığında herkes gibi biri, diye fısıldadı Juan de Dios Martinez. Kahretsin, dedi emniyet müdürü. Sen ne düşünüyorsun Epifanio? Haklı olabilir, dedi Epifanio, Juan de Dios Martinez'i kastederek. Eğer tek başına yaşıyorsa eve sidik kokarak dönebilir, ne de olsa arabadan inip evine girmesi en fazla bir iki dakika sürer. Eğer evini paylaştığı bir kadın veya birileri varsa dönmeden önce üstünü değiştirmek zorunda. Kulağa mantıklı geliyor, dedi emniyet müdürü. Ama asıl soru tüm bunları nasıl durduracağımız. Herhangi bir fikri olan? Şimdilik bütün kiliselere nöbet tutmaları için birer polis memuru atayıp, Tövbekâr'ın bir sonraki hamlesini yapmasını bekleyelim, dedi Juan de Dios Martinez. Kardeşim koyu bir Katolik, diye düşündü emniyet müdürü, yüksek sesle. Ona sormam gereken şeyler var. Ne diyorsun Juan de Dios, sence Tövbekâr nerede yaşıyor? Bilmiyorum amirim, dedi komiser, herhangi bir yerde yaşıyor olabilir ama arabası varsa Kino'da yaşadığını sanmıyorum.

Komiser Juan de Dios Martinez sabahın beşinde eve vardığında telesekreterinde akıl hastanesi müdürünün bıraktığı mesajı buldu. Aradığınız kişi sakrofobik, diyordu müdür. Beni ararsanız ne olduğunu açıklarım. Uygunsuz bir saat olmasına karşın komiser, kadını hemen aradı. Telesekreterle karşılaştı. Ben Komiser Martinez, dedi Juan de Dios Martinez, bu kadar erken bir saatte aradığım

için özür dilerim, mesajınızı yeni aldım... Eve şimdi döndüm... Tövbekâr bu gece yine iş başındaydı... Her neyse, yarın sizinle temasa geçerim... Daha doğrusu bugün... İyi geceler ve mesajınız için teşekkürler. Ardından ayakkabılarını ve pantolonunu çıkarıp yatağa yığıldı ama uyuyamadı. Saat altıda karakoldaydı. Devriye polisleri bir meslektaşlarının doğum gününü kutluyorlardı, ona da içki ikram ettiler ama kabul etmedi. Komiserlerin masalarının yer aldığı boş bölümden devriyelerin iyi ki doğdun şarkısını söyleyişleri duyuluyordu. Birlikte çalışmak istediği polislerin bir listesini çıkardı. Hermosillo'daki ofise gönderilmek üzere rapor yazdıktan sonra kahve almak için otomatın başına gitti. İki devriye polisinin kol kola üst kattan geldiklerini gördü. Peşlerine takıldı. Koridora vardığında bir sürü polisle karşılaştı, ikili, üçlü, dörtlü gruplar halinde konuşup kahkahalar atıyorlardı. Bembeyaz giyinmiş kot pantolonlu bir adam sedyeyi ittirerek aralarından geçti. Sedyedeki gri plastik örtünün altında Emilia Mena Mena'nın cesedi vardı. Kimsenin dikkatini çekmemişti.

Emilia Mena Mena haziranda öldü. Cesedi Corinto Kardeşler Tuğla Fabrikası'na çıkan Yucatecos Sokağı yakınlarındaki kaçak çöplükte bulundu. Adli tabibin raporuna göre tecavüze uğramış, bıçaklanmış ve yakılmıştı, ölüm nedeninin bıçak yaraları mı yoksa yanıklar mı olduğu kesin olarak belirtilmemişti. Emilia Mena Mena'nın diri diri mi yoksa öldürüldükten sonra mı yakıldığı rapora işlenmemişti. Cesedin bulunduğu çöplükte sık sık yangın çıkardı, çoğu isteyerek, bazıları da kaza eseri çıkan bu yangınlar sebebiyle polis cesedin katil tarafından yakılmamış olabileceğini düşünmeye başlamıştı. Çöplüğün resmi bir adı yoktu çünkü ortada resmen öyle bir çöplük yoktu ama gayri resmi bir adı vardı: Mahalle sakinleri oraya Şili diyordu. Gündüz vakti Şili'de veya çöpler altında kalan diğer arsalarda tek bir kişi dahi görülmezdi. Geceleriyse, kaybedecek hiçbir şeyi olmayan çöplük halkı ortaya çıkardı. Mexico City'de öylelerine *teporocho* denir ama *teporocho*'lar tek başlarına veya ikili gruplar halinde Şili'de dolaşan insan bozmalarıyla kıyaslandıklarında hayatta kalmakta usta, şüpheci ve hatta alaycı insanlardır. Şili'ye

girmeye cesaret edenlerin sayısı fazla değildi, orada yaşayanlar başkalarının anlamadığı bir sokak lehçesiyle konuşur, yabancılardan hazzetmezlerdi. Emilia Mena Mena'nın cesedi bulunduktan sonra bölgeye, çöplükteki herkesi toplamaları için devriyeler yollandı. Devriye polisleri, satabilmek umuduyla çöplerin arasında karton arayan üç çocukla geri döndüler. Şili'de fazla insana rastlanmazdı ve rastlananların da hayattan bir beklentileri olmazdı. Çoğu, çöplükte geçirilen altı yedi ayın sonunda ölürdü. Ne yedikleri ne cinsel hayatları bilinirdi. Yemeği ve sevişmeyi unutmuş olmaları muhtemeldi, ya da belki yemek ve seks onlar için ulaşılamaz, tasvir edilemez, gerçekleştirilemez birer eyleme dönüşmüştü. İstisnasız hepsi hastaydı. Şili'deki bir cesedin giysilerini çıkarmak demek derisini yüzmek demekti. Çöplük halkının sayısı sabitti. Bu sayı asla üç kişiden az veya yirmi kişiden fazla olmazdı.

Emilia Mena Mena cinayetinin başşüphelisi kızın erkek arkadaşıydı. Polis, oğlanı almak için anne babası ve üç erkek kardeşiyle yaşadığı eve gittiğinde çoktan tabanları yağladığını öğrendi. Ailesine göre cesedin bulunmasından bir ya da iki gün önce otobüse binip şehirden ayrılmıştı. Baba ve erkek kardeşlerden ikisi birkaç günlüğüne hücreye atıldı ama polisin elde edebildiği tek tutarlı bilgi şüphelinin tahmini hedefi olan Guzman şehrindeki bir adres oldu. Babanın kardeşi orada yaşıyordu. Guzman'daki polislere haber verildi, bir komiser arama emri çıkartıp bahsi geçen eve gitti ama katil zanlısının izine rastlanmadı. Dosya kapanmasa da olay kısa sürede unutuldu. Beş gün sonra, soruşturmalar devam ederken, sınırın yakınlarındaki Morelos Lisesi'nde çalışan hademe, öğrencilerin bazen futbol bazen beyzbol oynadıkları arsada başka bir kadının cesedini buldu. Arsanın bir tarafında, dikenli tellerle arsanın kalanından ayrılan okul bahçesi ve bahçenin arkasında da üç katlı iki okul binası vardı. Lise, 1990'da açılmıştı ve hademe açıldığından beri orada çalışıyordu. Her sabah okula ilk gelen ve her akşam son ayrılan o olurdu. Kadının cesedini bulduğu sabah müdürün bürosundan anahtarları alırken bir şey dikkatini çekmişti. Başlangıçta ne olduğunu tam çözemedi ve ancak depoya indiğinde dikkatini çekenin ne olduğu

kafasına dank etti. Akbabalar. Okulun yanındaki arsanın üstünde akbabalar uçuyordu. Yapacak çok işi olduğundan bu konuyu daha sonra araştırmaya karar verdi. Kısa süre sonra, ahçı ve yamağı okula geldiklerinde, hademe onlarla kahve içmek için mutfağa indi. On dakika kadar havadan sudan konuştular. Hademe, okula gelirken akbabaları görüp görmediklerini sordu. Görmediklerini söylediler. O zaman hademe kahvesini bitirdi ve arsayı kontrol edeceğini söyledi. Köpek ölüsü bulmaktan korkuyordu çünkü o zaman okula dönmesi, küreğini alması, arsaya geri yürümesi ve köpeği gömmek için öğrencilerin kazıp çıkaramayacakları kadar derin bir çukur kazması gerekecekti. Ama ölü bir köpekle değil ölü bir kadınla karşılaştı. Kadının üstünde siyah gömlek ve yukarı sıyrılmış siyah bir etek vardı. Siyah ayakkabıları hâlâ ayağındaydı. Etek sıyrıldığından iç çamaşırı giymediği görülüyordu. Adamın dikkatini ilk çeken bu oldu. Kadının yüzüne baktığında, ölümünün üzerinden bir günden uzun süre geçtiğini anladı. Akbabalardan biri dikenli tele kondu ama adam kuşu kovaladı. Kadının uzun siyah saçları vardı. Bazı tutamlar kuruyan kanla birbirine yapışmıştı. Karnında ve bacaklarının arasında da kurumuş kan vardı. Adam iki kere haç çıkardıktan sonra ayağa kalktı. Okula döndüğünde gördüklerini ahçıya anlattı. Yamak tencerelerden birinin dibini ovalıyordu. Hademe onun duymaması için alçak sesle konuşuyordu. Müdürün bürosuna çıkıp müdürü aradı ama müdür çoktan çıkmıştı. Bir battaniye bulup cesedi örtmeye gitti. Ancak o zaman kadına kazık saplandığını fark etti. Okula dönerken gözlerinden yaşlar akıyordu. Bahçede oturmuş sigara içen ahçıyı gördü. Kadın nasıl gittiğini sorarcasına adama baktı, hademeyse tarif edilmesi imkânsız bir bakışla karşılık verdikten sonra müdürü beklemek için ön kapıya gitti. Müdür geldiğinde birlikte arsaya yürüdüler. Ahçı bahçede durup müdürün battaniyeyi kaldırışını izledi ve yerdeki güçlükle seçilen şekle baktı. Kısa süre sonra iki öğretmen onlara katıldı. Bir grup öğrenci on metre ötede durmuş neler olduğunu görmeye çalışıyordu. Öğlen iki devriye arabası, bir sivil polis aracı ve ambulans geldi, ceset götürüldü. Kadının adı hiçbir zaman öğrenilemedi. Adli tabip kadının günlerdir ölü olduğunu söylediyse de kesin bir tarih

vermedi. Ölüm nedeni büyük ihtimalle sivri uçlu bir nesneyle göğse indirilen darbelerdi ama asıl ölüm nedeni kafatasının kırılışı da olabilirdi. Merhum büyük ihtimalle yirmi üç ila yirmi beş yaşları arasındaydı. Boyuysa bir yetmiş ikiydi.

Haziran 1993'teki son ölüm Margarita Lopez Santos'unkiydi ve kız, cesedinin bulunuşundan kırk gün önce kaybolmuştu. Annesi, kızından haber alamayışının ikinci günü gidip 2. Karakol'da kayıp raporu doldurdu. Margarita Lopez, Nogales otobanı yakınlarındaki El Progresso Sanayi Bölgesindeki K&T fabrikasında çalışıyordu. Kaybolduğu gün fabrikadaki üçüncü vardiyada görevliydi yani gece dokuzdan sabah beşe kadar çalışmıştı. İş arkadaşlarına göre hayatında tek bir gün bile işe geç gelmeyen Margarita çoğu işçiden çok daha güvenilir ve sorumluluk sahibi bir çalışandı. Polis, kızın vardiya değişimiyle eve dönüşü arasında bir noktada kaybolduğu sonucuna vardı, kimsenin bir şey görmemiş olması normaldi çünkü sabahın beşinde hava hâlâ karanlıktı ve o bölgede yeterince sokak lambası yoktu. En yakın yerleşim bölgesi olan Guadalupe Victoria'nın kuzeyindeki evlerin çoğuna elektrik gelmemişti. Nogales otobanı sayılmazsa sanayi bölgesinin yolları da karanlık ve bozuktu. Kanalizasyon sistemi bile düzgün çalışmazdı, bölgenin bütün pisliği Las Rositas Mahallesi'ne aktığından orada güneşin beyazlattığı bir çamur gölü oluşmuştu. Margarita Lopez beş buçukta işten çıkmıştı. Bu kadarı tespit edildi. Sonra sanayi mahallesinin karanlık sokaklarına dalmıştı. Belki, her gece diğer fabrikanın otoparkının yanındaki boş araziye park eden kamyonu görmüştü. Çoğu kadın olan işçiler işe gelir veya işten çıkarken o kamyondan sandviç, kola veya kahve alırdı. Ama Margarita aç olmadığından veya evde onu düzgün bir yemeğin beklediğini bildiğinden kamyona uğramamıştı. Sanayi mahallesinden ve fabrikalardan uzaklaşmıştı. Nogales otobanını geçmiş ve Guadalupe Victoria Mahallesi'ne girmişti. Guadalupe Victoria'yı geçmek yarım saatten fazla zamanını almazdı. Sonra yaşadığı San Bartolome Mahallesi'ne ulaşmış olurdu. Toplamda, aşağı yukarı elli dakika sürerdi bu yürüyüş. Ama bu rota üzerinde bir yerlerde bir şey olmuş ve kız eve gelmemişti. Annesine, kızının bir erkekle kaçmış olabileceğini söylediler. Kızım daha on altı

yaşında ve o iyi bir kızdır, dedi annesi. Kırk gün sonra çocuklar kızın cesedini Maytorena'daki barakalardan birinin dibinde buldu. Sol eli *guaco*'ların üzerindeydi. Adli tabip cesetteki çürüme yüzünden ölüm nedenini tespit edemedi ama ceset taşınırken orada olan polislerden biri *guaco* bitkisini tanıdı. Sinek ısırığına iyi gelir, dedikten sonra eğilip sivri ve sert yapraklardan bir avuç topladı.

Temmuz ayında da ağustosta da ceset bulunmadı.

Yaklaşık aynı dönemde başkent gazetelerinden *La Razon* Sergio Gonzalez'i Tövbekâr'ın haberini yapması için Santa Teresa'ya yolladı. Sergio Gonzalez otuz beş yaşında, yeni boşanmış bir adamdı ve para kazanma derdindeydi. Normalde gazetenin kendisine verdiği görevi kabul etmezdi çünkü suç haberleri kendisinin alanına girmiyordu. Sergio Gonzalez kültür sanat sayfalarının yazarıydı, kimsenin okumadığı felsefe kitaplarının tanıtım metinlerini yazardı ve bazen kimsenin gitmediği sergilerin veya konserlerin haberini yapması için onu yollarlardı. Dört yıldır *La Razon*'da çalışıyor ve boşanmaya kadar da hayatını idare ettirebiliyordu ama artık sürekli parasızdı. Kültür sanat sayfalarına yazabileceği başka bir şey olmadığından (bütün makaleleri kendisinin yazdığı anlaşılmasın diye bazen takma adlar kullanırdı) diğer sayfaların editörlerine iş için yalvarmıştı. Böylece Santa Teresa'ya gidip Tövbekâr'ın hikâyesini yazma görevi ona verildi. İşi ona paslayan Gonzalez'in büyük saygı duyduğu editörlerden biriydi, yıllardır gazetenin Pazar Eki'ne bakıyordu. Gonzalez bir taşla iki kuş vurabileceğini düşündü. Hem fazladan birkaç kuruş kazanacak hem de yemeklerin iyi, havanın temiz olduğu kuzeyde üç dört gün tatil yapıp karısını aklından çıkaracaktı. Böylece Sergio Gonzalez, 1993'ün Temmuz ayında, Hermosillo'ya uçup otobüsle Santa Teresa'ya geçti. Gerçekten de hava değişimi ona çok iyi geldi. Hermosillo'nun masmavi göğü neşesini yerine getirdi. Havaalanında ve şehirde karşılaştığı insanların arkadaş canlısı ve rahat olduklarını düşündü, kendini başka bir ülkeye gelmiş gibi hissediyor, her şeyin sadece iyi taraflarını görüyordu. İşsizlik sorunu

olmayan bir sanayi şehri olarak gördüğü Santa Teresa'ya vardığında şehir merkezinde, devrimden kalma ve taşlarla döşenmiş dar bir sokaktaki El Oasis adlı ucuz otelde oda tuttu ve fazla oyalanmadan *El Heraldo del Norte* ve *La Voz de Sonora* gazetelerinin bürolarını ziyaret edip Tövbekâr'ın haberini yapan gazetecilerle görüştü. Ona kirletilen kiliseleri anlattılar, tuttuğu taksi şoförünün de yardımıyla bütün kiliseleri bir günde ziyaret edip San Tadeo ve Santa Catalina'da rahiplerle görüşmeyi başardı. İkisinin de anlatılanlara ekleyecek bir şeyleri yoktu. Ama Santa Catalina'daki rahip hazır gelmişken gözlerini dört açmasını önerdi çünkü Santa Teresa'da kiliseleri kirleten katilden çok daha büyük günahlar işleniyordu. Polisten saldırganın robot resminin bir kopyasını aldı ve vakanın başındaki Juan de Dios Martinez adlı komiserle görüşmek üzere gerekli ayarlamaları yaptı. Öğleden sonra, kendisini belediyenin yanındaki taş duvarlı restoranda yemeğe davet eden belediye başkanıyla görüştü. Restoranın yapay bir havası vardı ama yemekler iyiydi, belediye başkanı ve şehir yönetiminin daha düşük seviyeden iki üyesi dedikodular ve açık saçık esprilerle sohbeti canlı tutmayı kendilerine iş edinmişti. Ertesi gün emniyet müdürüyle röportaj yapmayı denedi ama tek görüşebildiği personelden biri oldu, büyük ihtimalle polis kuvvetlerinin basın ofisinde çalışan görevlilerdendi, hukuktan yeni mezun olmuş gibi görünen bu çocuk, Sergio Gonzalez'in eline bir gazetecinin Tövbekâr'ın hikâyesini yazmak için ihtiyaç duyacağı bütün bilgileri içeren bir dosya tutuşturdu. Oğlanın soyadı Zamudio'ydu ve o gece için bir programı olmadığından Sergio Gonzalez'e eşlik etmeyi kabul etti. Birlikte akşam yemeği yediler. Kulübe gittiler. Sergio Gonzalez on yedi yaşından beri ilk kez kulübe gidiyordu. Zamudio'ya bunu söylediğinde oğlan güldü. Bir sürü kıza içki ısmarladılar. Kızlar Sinaloa'dandı ve giysilerinden fabrika işçisi oldukları anlaşılıyordu. Sergio Gonzalez kızlardan birine dans etmeyi sever misin, diye sorduğunda kız, dünyadaki her şeyden çok severim, yanıtını verdi. Gonzalez bu yanıtı hem aydınlatıcı hem de açıklayamayacağı ölçüde hüzünlü buldu. Akabinde kız, Mexico City'den birinin Santa Teresa'da ne aradığını sordu ve Gonzalez de kıza Tövbekâr'ın haberini yapmaya geldiğini

açıkladı. Kız, söylenenlerden etkilenmiş görünmedi. *La Razon*'u hiç okumadığını söylediğinde Gonzalez buna inanmakta güçlük çekti. Gecenin ilerleyen saatlerinde Zamudio onu bir kenara çekip isterlerse kızlarla yatabileceklerini söyledi. Kulübün yanıp sönen ışıklarının altında Zamudio'nun yüzü çılgın bir adamın yüzünü andırıyordu. Gonzalez omuz silkmekle yetindi.

Ertesi gün otel odasında tek başına uyandığında yasak ya da uygunsuz bir şeyi görmüş ya da duymuş olduğu hissine kapıldı. Juan de Dios Martinez'le röportaj yapmaya gitti. Karakolda sadece ikisi zar atan ve biri de onları izleyen üç polis vardı. Üçü de komiserdi. Sergio Gonzalez kendini tanıttıktan sonra komiseri beklemek üzere bir koltuğa oturdu, ona Juan de Dios Martinez'in birazdan geleceği söylendi. Komiserler ceket ve kazak giymişti. Her oyuncunun önünde bir kap fasulye vardı ve zarlar atıldıktan sonra kendi kaplarından birkaç fasulye alıp masanın ortasına yerleştiriyorlardı. Gonzalez'e yetişkin adamların fasulyelerle kumar oynaması garip geldi, daha da garip olansa ortadaki fasulyelerin zıplamasıydı. Dikkatlice baktı, yanılmamıştı, arada bir fasulyelerden bir iki tanesi, fazla yükseğe olmamakla beraber, yukarı zıplıyordu. Oyuncular fasulyelere dikkat etmiyordu. Beş zarı kutuya koyuyor, kutuyu sallıyor ve sert bir hamleyle masaya döküyorlardı. Her atışta Gonzalez'in anlamadığı şeyler söyleniyordu. *Engarroteseme ahi* ya da *metateado* ya da *peladeaje* ya da *combiliado* ya da *biscornieto* ya da *bola de pinole* ya da *sin desperdicio* diyorlardı, sanki bilinmez tanrıların adlarını fısıldıyor veya gazetecinin anlamadığı ama herkesin uymak zorunda olduğu bir törenin gereklerini yerine getiriyorlardı. Oyunu izlemekle yetinen komiser onlarla birlikte başını sallıyordu. Sergio Gonzalez, bu fasulyeler zıplayan fasulyeler mi, diye sordu. Komiser ona bakıp başıyla onayladı. Hiç bu kadarını bir arada görmemiştim, dedi Gonzalez. Aslında hayatında bir tane bile zıplayan fasulye görmemişti. Juan de Dios Martiez karakola geldiğinde, komiserler ona aldırmayıp oynamayı sürdürdü. Juan de Dios Martinez hafif kırışmış gri bir takım giymiş, koyu yeşil kravat takmıştı. Gonzalez'in rahatlıkla içerideki en düzenli masa olduğunu söyleyebileceği masaya geçip Tövbekâr'ı

konuştular. Komiser, kayıt dışı kalması koşuluyla, Tövbekâr'ın hasta olduğuna inandığını söyledi. Nasıl bir hastalık, diye fısıldadı, Juan de Dios Martinez'in bu konuşmanın arkadaşları tarafından duyulmasını istemediğini anlayan Sergio Gonzalez. Sakrofobi, dedi komiser. O da neymiş, diye sordu Gonzalez. Kutsal nesnelerden korkmak ve nefret etmek, dedi komiser. Ona göre Tövbekâr kiliseleri kirletirken birilerini öldürmeyi planlamamıştı. Ölümler kasıtsızdı. Tövbekâr sadece azizlerden öfkesini çıkarmak istiyordu.

Tövbekâr'ın kirlettiği kiliselerin temizlenmesi ve oluşan hasarların onarılması uzun sürmedi. Sadece Santa Catalina bir süre Tövbekâr'ın bıraktığı şekilde kaldı. Pek çok şey için paraya ihtiyacımız var, dedi, Ciudad Nueva'nın ayin için iki günde bir Lomas del Toro'ya gelen rahibi. Parçalanan kutsal objelerin yerlerine yenilerinin alınmasından daha acil konular olduğunu ima ediyordu. Rahiple yaptığı bu ikinci ve son konuşma sayesinde Sergio Gonzalez, Santa Teresa'da Tövbekâr'ın işlediklerinden çok daha büyük suçlar işlendiğini öğrendi. Kadınlar öldürülüyor, dosyalar kapatılamıyordu. Rahip konuştu da konuştu, şehirden, Orta Amerikalı göçmenlerden, her gün iş aramak veya sınırı geçmek umuduyla Santa Teresa'ya gelen Meksikalılardan, *coyote*'ler tarafından yürütülen insan kaçakçılığından, fabrikalarda ödenen ücretin açlık sınırında bir yaşam sürmeye anca yettiğinden, Queretaro, Zacatecas veya Oaxaca'dan gelen zavallıların bu ücretleri daha da düşürdüğünden bahsetti ve, çaresiz Hıristiyanlar, dedi (garip bir kelime seçimiydi, özellikle de bir rahip için) bazen tek başlarına bazen aileleriyle akıl almaz işlere yelteniyorlar, sınıra ulaşmaya çalışıyorlar ve bunu başardıklarında da ya ağlıyor ya dua ediyor ya sarhoş oluyor ya uyuşturucu alıyor ya da yorgun düşene kadar dans ediyorlar. Rahibin sözleri ninni gibiydi ve onu dinlerken gözleri kapanan Sergio Gonzalez az kalsın uyuyakalacaktı. Daha sonra dışarı çıkıp kilisenin önündeki merdivene oturdular. Rahip gazeteciye bir sigara uzattı ve birlikte sigara içip ufka baktılar. Gazetecilik dışında neler yapıyorsun, diye sordu rahip. Sergio Gonzalez sigarasının dumanını içine çekerken verecek bir yanıt aradı ama bulamadı. Boşandım, şimdi bir sürü

kitap okuyorum, dedi. Ne tür kitaplar, diye sordu rahip. Çoğunlukla felsefe, dedi Gonzalez. Ya siz, okumayı sever misiniz? Önlerinden geçen bir grup kız, rahibi adıyla seslenerek selamladı. Gonzalez koca kırmızı çiçeklerin açtığı boş arsayı kestirme olarak kullanışlarını izledi. Elbette severim, dedi rahip. Ne tür kitaplar okursunuz, diye sordu Gonzalez. Özgürlük teolojisi. Ama polisiyeleri de seviyorum, dedi rahip. Gonzalez kalkıp ayağıyla ezerek sigarasını söndürdü. Sizinle tanıştığıma sevindim, dedi. Rahip, gazetecinin elini sıkıp başını salladı.

Ertesi sabah Sergio Gonzalez, Hermosillo otobüsüne binip dört saatlik bekleyişin ardından Mexico City'ye uçtu. İki gün sonra Tövbekâr'la ilgili hikâyeyi Pazar Eki'nin editörüne teslim etti ve sonra Santa Teresa'nın var olduğunu dahi unuttu.

Bu sakrofobi dediğiniz de nedir, diye sordu Juan de Dios Martinez, müdüre. Anlatın lütfen. Müdür, adının Elvira Campos olduğunu söylemiş ve kendine viski söylemişti. Juan de Dios Martinez bira içmeyi tercih etmişti. Müdürün yanıt vermesini beklerken barı inceledi. Terasında müzik yapan bir akordeoncu, bir de kemancı vardı, çiftçi gibi giyinmiş başka bir adamın dikkatini çekmeye çalışıyorlardı. *Uyuşturucu taciri*, diye düşündü Juan de Dios Martinez ama sırtı dönük olduğundan kim olduğunu göremiyordu. Sakrofobi, mensubu olduğunuz dinin kutsal nesnelerinden korkmaya veya nefret etmeye verilen addır, dedi Elvira Campos. Komiser haçtan korkan Drakula'dan bahsetmeyi düşündüyse de müdürün ona gülmesinden korktu. Tövbekâr'ın sakrofobik olduğuna mı inanıyorsunuz? Bu konuyu çok düşündüm ve yanıtım evet. Birkaç gün önce bir rahiple levazımatçıyı öldürdü, dedi Juan de Dios Martinez. Akordeoncu çok gençti, en fazla yirmi yaşındaydı ve yusyuvarlak bir vücudu vardı. Duruşu yüzünden belki yirmi beş yaşlarında olduğu hissine kapılabilirdiniz ama gülümsediğinde bütün gençliği ve deneyimsizliği ortaya çıkıyordu. Bıçağı kimsenin canını yakmak için taşımıyor, en azından canlılara zarar vermek gibi bir kastı yok,

kiliselerdeki kutsal nesneleri yok etmek istiyor, dedi müdür. Size adınızla hitap edebilir miyim, diye sordu Juan de Dios Martinez, kadına. Elvira Campos gülümseyip onaylarcasına başını salladı. Siz çok çekici bir kadınsınız, dedi Juan de Dios Martinez. İnce ve çekicisiniz. İnce kadınlardan hoşlanmaz mısınız komiser, diye sordu müdür. Kemancı kız, akordeoncudan uzundu, siyah bluz ve siyah tayt giymişti. Düz saçları neredeyse beline kadar gelen kız, bazen, çoğunlukla akordeoncunun çalıp söylediği bölümlere sıra geldiğinde, gözlerini kapıyordu. İşin acı tarafı, dikkatini çekmeye çalıştıkları *uyuşturucu taciri* –veya Juan de Dios Martinez'in sırtına bakıp *uyuşturucu taciri* yaftası yapıştırdığı adam– onlarla hiç ilgilenmiyordu çünkü fare suratlı bir adam ve kedi suratlı bir fahişeyle hararetli bir sohbete dalmıştı. Birbirimize adlarımızla hitap etmeyecek miydik, diye sordu Juan de Dios Martinez. Haklısınız, dedi müdür. Tövbekâr'ın sakrofobi hastası olduğuna emin misiniz? Müdür akıl hastanesinin arşivlerini araştırıp Tövbekâr'la benzer davranışlar gösteren eski bir hastaları olup olmadığına baktığını söyledi. Hiçbir şey bulamamıştı. Söylediğiniz yaşlardaysa mutlaka hastaneye yatırılmışlığı vardır, dedi müdür. Akordeoncu aniden garip davranmaya başladı. Oturdukları yerden onu duyamıyorlardı ama yüzünü şekilden şekle sokuyordu ve sonra bir elini saçlarının arasında dolaştırıp ulumayı andıran kahkahalar attı. Kemancı gözlerini kapadı. *Uyuşturucu taciri* başını o yöne çevirdi. Juan de Dios Martinez, oğlanın sonunda elde ettiğini düşündü. Hermosillo veya Tijuana'daki bir psikiyatri merkezinde onunla ilgili kayıtlar olmalı, aksi mümkün değil. Belki yakın zamana kadar ilaç tedavisi görüyordu. Belki de ilaçlarını almayı bırakmıştır, dedi müdür. Evli misiniz, yalnız mı yaşıyorsunuz, diye sordu Juan de Dios Martinez güçlükle duyulan bir sesle. Yalnız yaşıyorum, dedi müdür. Ama çocuklarınız var, masanızda fotoğraflarını gördüm. Bir kızım var, çoktan evlendi. Juan de Dios Martinez içinin rahatladığını hissetti ve bir kahkaha attı. Bana çoktan büyükanne olduğunuzu söylemeyin. Kadınlara böyle şeyler söylenmez, komiser. Kaç yaşındasınız, diye sordu müdür. Otuz dört, dedi Juan de Dios Martinez. Benden yedi yaş küçüksünüz. Kırktan büyük görünmüyorsunuz, dedi komiser.

Müdür bir kahkaha attı. Her gün spor yapıyorum, sigara içmiyorum, az alkol tüketiyorum, sağlıklı besleniyorum ve eskiden her sabah koşuya çıkardım. Artık çıkmıyor musunuz? Hayır, kendime bir koşu bandı aldım. Birlikte güldüler. Bach dinleyerek günde beş on kilometre koşuyorum. Sakrofobi. Eğer meslektaşlarıma Tövbekâr'ın sakrofobisi var dersem bana gülerler. Fare suratlı adam yerinden kalkıp akordeoncunun kulağına bir şeyler söyledi. Yerine oturduğunda, suratı asılan akordeoncu ağlamak üzere olan bir çocuk gibiydi. Kemancının gözleri açıktı ve gülümsüyordu. *Uyuşturucu taciri* ve kedi suratlı kadın kafalarını birbirlerine yaklaştırdı. *Tacirin*, koca burunlu, çıkık kemikli suratının aristokrat bir havası vardı. İyi de ne aristokratı? Dudakları hariç, akordeoncunun yüzü çarpılmıştı. Komiserin göğsü tanımadığı duygularla doldu. Dünya ne kadar garip ve büyüleyici bir yer, diye düşündü.

Sakrofobiden garip şeyler de var, ne de olsa Meksika'dayız ve din burada her zaman sorun olmuştur, dedi Elvira Campos. Aslında bütün Meksikalıların özlerinde sakrofobik olduklarını söyleyebilirim. Ya gefidrofobi? Son derece klasik bir korku. Pek çok insanda vardır. Gefidrofobi nedir, diye sordu Juan de Dios Martinez. Köprü geçme korkusu. Bir zamanlar bir çocuk tanımıştım, adım attığı an köprülerin yıkılacağından korktuğu için sürekli koşarak geçerdi, oysa öylesi daha tehlikelidir. Tam bir klasik, dedi Elvira Campos. Klostrofobiye ne demeli? Kapalı yerde kalma korkusu. Bir de agorafobi var, açık alanlardan korkmak. Bunları duymuştum, dedi Juan de Dios Martinez. Bir diğeri: Nekrofobi. Ölülerden korkmak, dedi Juan de Dios Martinez, öyle insanlar tanıyorum. Bazı polislerin işlerini yapmalarını engelleyen bir sorundur. Bir de hematofobi yani kan korkusu var. Doğru, dedi Juan de Dios Martinez. Ve pekatofobi, günah işleme korkusu var. Ama, daha ender rastlanır korkular da var. Örneğin klinofobi. Ne olduğunu biliyor musun? Hiçbir fikrim yok, dedi Juan de Dios Martinez. Yatak korkusu. İnsan gerçekten yataktan korkabilir veya nefret edebilir mi? İşe bakarsan evet, yataklardan korkan insanlar var. Yerde yatarak veya hiçbir zaman yatak odasına girmeyerek sorunlarını çözüyorlar. Bir de trikofobi

yani saç korkusu var. Aslında çok ciddi bir sorun. Ne gibi açmazları beraberinde getirdiğini tahmin ediyorsundur. Evet, edebiliyorum. İntiharla sonuçlanan trikofobi vakaları var. Sonra verbofobi var, kelime korkusu. O durumda en iyisi susmak her halde, dedi Juan de Dios Martinez. O kadar basit değil, dedi müdür. Kelimeler her yerde, sessizliğin içinde bile kelimeler var, zaten sessizlik hiçbir zaman sessiz değildir, haksız mıyım? Ya vestifobi, giysi korkusu? Kulağa garip gelse de tahmin edebileceğinden daha yaygındır. Bir de diğerlerinden daha olağan diyebileceğimiz iatrofobi yani doktor korkusu var. Jinofobiye, yani kadın korkusuna ne demeli – elbette bu, sadece erkeklerde oluyor. Meksika'da çok yaygındır ama kendini farklı şekillerde gösterir. Sence biraz abartılı olmadı mı? Hiç de değil. Neredeyse tüm Meksikalı erkekler kadınlardan korkar. Ne diyebilirim bilmiyorum, dedi Juan de Dios Martinez. Aklıma iki tane de çok romantik korku geliyor: Onbrofobi ve talasofobi, yağmur korkusu ve deniz korkusu. İki tane de azıcık romantik korku var: Antofobi yani çiçek korkusu ve dendrofobi, ağaç korkusu. Bazı Meksikalı erkekler jinofobik olabilir ama hepsinin olması mümkün değil, durum o kadar kötü olamaz, dedi Juan de Dios Martinez. Sence optofobi nedir, diye sordu müdür. Opto, opto... Gözlerle ilgili olmalı, Tanrım, yoksa göz korkusu mu? Daha kötüsü, gözlerini açmaktan korkmak. Mecazi konuşursak jinofobiyle ilgili sözlerinin optofobik olduğunu söyleyebiliriz. Ama gerçek hayata bakacak olursak bu fobi vahşi saldırılara, bilinç kaybına, halüsinasyonlara ve saldırgan tavırlara yol açar. Kendi gözlerini çıkarmayı deneyen bir hasta olduğunu duymuştum. Kendi gözlerini çıkarmayı mı denemiş? Tırnaklarını kullanarak, diye karşılık verdi müdür. Aman Tanrım, dedi Juan de Dios Martinez. Sonra pedofobi var, çocuk korkusu ve balistofobi, kurşun korkusu. İşte benim korkum, dedi Juan de Dios Martinez. Evet, sanırım sağduyulu herkes kurşunlardan korkar, dedi müdür. Ve bir korku daha, bu seferki yükselişte: Tropofobi, yer değiştirmekten korkmak. Şiddetlendiğinde ajirofobiye yani sokaktan veya sokağı geçmekten korkmaya dönüşebilir. Bazı renklerden korkmak anlamına gelen kromofobiyi, gece korkusu niktofobiyi ve iş korkusu ergofobiyi unutmamak gerek. Yaygın bir şikâyet de

karar verme korkusu olan desidofobi. Ayrıca, yeni yeni yayılmaya başlayan antrofobi yani insan korkusu var. Meksika yerlilerinden bazılarında astrofobi vardır, gök gürültüsü ve şimşek gibi meteorolojik olaylardan korkarlar. Kanaatimce en kötü korkular her şeyden korkmak olan pantofobi ve korkudan korkmak olan fobofobi. İkisinden birini seçmen gerekse hangisini seçerdin? Fobofobi, dedi Juan de Dios Martinez. İyi düşün, onun da beraberinde getirdiği ciddi sorunlar var, dedi müdür. Her şeyden korkmakla korkudan korkmak arasında seçim yapmam gerekirse korkudan korkmayı tercih ederim. Unutma ki ben polisim, her şeyden korksam çalışamazdım. Ama korkularından korkarsan sürekli onları düşünmek zorunda kalırsın ve düşündükçe daha kötü duruma düşersin, kendi kendinden beslenen bir sistem senin anlayacağın, tam bir kısırdöngü, dedi müdür.

Sergio Gonzalez'in Santa Teresa'ya gelmesinden birkaç gün önce, Juan de Dios Martinez ve Elvira Campos birbirleriyle yattı. Ciddi bir ilişki olduğunu düşünme, yanlış umutlara kapılmanı istemiyorum, diye komiseri uyardı müdür. Juan de Dios Martinez, kadının koyduğu kurallara uyacağına ve kararlarına saygı göstereceğine söz verdi. Müdür ilk cinsel birlikteliklerini oldukça tatmin edici buldu. On beş gün sonra yeniden buluştuklarında sonuç çok daha iyiydi. Bazen arayan taraf komiser oluyordu, öğleden sonraları, kadın hâlâ işteyken beş on dakika konuşuyor, o gün olup bitenlerden bahsediyorlardı. Kadın aradığında buluşma planları yapılıyordu, her seferinde Elvira'nın, doktorlar ve avukatlar gibi üst-orta sınıf üyelerinin oturduğu Michoacan Mahallesi'ndeki dairesinde görüşüyorlardı. Buluşmaları her zaman aynı şekilde gelişirdi. Komiser arabasını sokağa park edip asansöre biner, aynada görüntüsünü kontrol eder, elinden geldiğince iyi göründüğüne emin olduktan ve bir kusuru varsa düzelttikten sonra müdürün zilini çalardı. Kadın kapıyı açtığında tokalaşır veya birbirlerine dokunmaksızın selamlaşır ve hemen salona geçip içki içerlerdi. Ahşap iskemlelerin yanı sıra katlanır kumaş koltukların ve gölgeliğin yer aldığı balkona açılan cam kapılardan karanlığın dağlara yayılışını izleyerek içkilerini

yudumlarlardı. Sonra, herhangi bir ön sevişme olmaksızın yatak odasına geçer ve üç saat sevişirlerdi. İşleri bittiğinde müdür siyah ipek sabahlığını giyip duş almaya giderdi. Dışarı çıktığında Juan de Dios Martinez çoktan giyinip salona geçmiş olurdu. Dağlara değil balkondan görülebilen yıldızlara bakarlardı. Tek kelime konuşulmazdı. Bazen yakınlardaki evlerden birinin bahçesinde verilen partinin gürültüleri duyulurdu, birlikte bahçenin ışıklandırmasını, havuza girip çıkan veya kenarda duran insanları ve parti için kurulmuş çardakları ve çadırları izlerlerdi. Müdür asla konuşmazdı, Juan de Dios Martinez ise, bütün iradesini kullanıp, soru sorma veya başka hiç kimseye anlatmadığı şeyleri kadına anlatma ihtiyacını bastırırdı. Ardından kadın, komisere gitmesi gerektiğini söylerdi; komiser, haklısın, diye yanıtlardı kadını veya saatine bakıyormuş gibi yapar ve evden ayrılırdı. On beş gün sonra yeniden buluşurlar ve aynı şeyler baştan yaşanırdı. Elbette her zaman komşu evlerde parti verilmiyordu ve bazen müdür içki içmek istemezdi ama loş ışıklar her zaman aynıydı, duş sahnesi her zaman tekrarlanıyor, günbatımı ve dağlar hiç değişmiyordu, balkondan görülen yıldızlar hep aynı yıldızlardı.

Yaklaşık aynı dönemde, Petro Negrete eski dostu Pedro Rengifo adına güvenilir birini kiralamak için Villaviciosa'ya gitti. Pek çok genci gözden geçirdi. Hepsini tek tek inceledi, onlara sorular sordu, ateş etmesini bilip bilmediklerini öğrenmek istedi. Onlara güvenip güvenemeyeceğini öğrenmek istedi. Para kazanmak isteyip istemediklerini öğrenmek istedi. Villaviciosa'ya gelmeyeli uzun zaman olmuştu ama kasaba eskiden nasılsa öyleydi. Ufak bahçeli, alçak tavanlı kerpiç evler. İki bar ve bir bakkal. Güneşin durumuna göre doğudaki tepeler büyüyor ya da küçülüyor gibi görünürdü. Seçimini yaptığında Epifanio'yu çağırıp ne düşündüğünü sordu. Hangisi, patron? En genç olan, dedi Negrete. Epifanio oğlanı baştan aşağı süzdükten sonra diğerlerine baktı ve arabasına dönmeden önce oğlanın fena görünmediğini ama böyle işlerde kesin konuşmanın zor olduğunu söyledi. Sonra Negrete, Villaviciosa'dan birkaç yaşlı adamın kendisine içki ısmarlamalarına izin verdi. Biri çok zayıftı,

beyazlar içindeydi ve altın kaplama saati vardı. Yüzündeki kırışıklıklara bakılırsa yetmişini aşmış olmalıydı. Diğer adam daha kısa, daha yaşlı ve daha cılızdı, göğsü yara izleriyle kaplı olsa da gömlek giymemişti. *Pulque*[21] ve bol bol su içtiler çünkü *pulque* tuzluydu ve onları susatıyordu. Tepelerde kaybolan keçilerden ve dağlardaki mağaralardan bahsettiler. Ara verdiklerinde Negrete oğlanı çağırıp onu seçtiğini söyledi. Gidip annenle vedalaş, dedi, üstü çıplak olan yaşlı adam. Oğlan ne söyleyeceğini bilemiyormuşçasına önce Negrete'ye sonra yere baktı. Sonunda hiçbir şey söylememenin en iyisi olacağına karar verip dışarı çıktı. Negrete bardan ayrıldığında oğlan ve Epifanio arabanın kaportasına yaslanmış sohbet ediyorlardı.

Oğlan arka koltuğa, Negrete'nin yanına oturdu. Epifanio direksiyonun başındaydı. Villaviciosa'nın tozlu sokaklarını geride bırakıp çöle ulaştıklarında emniyet müdürü, oğlana adını sordu. Olegario Cura Exposito, dedi oğlan. Olegario Cura Exposito çok garip bir isim, dedi Negrete yıldızlara bakarak. Bir süre sessizlik oldu. Epifanio radyoda Santa Teresa kanallarından birini bulmayı denedi ama cızırtıdan başka bir şeye ulaşamayınca radyoyu kapattı. Emniyet müdürü pencereden baktığında kilometrelerce ötede çakan şimşeği gördü. Tam o anda araba sarsıldı, Epifanio frene bastı ve neye çarptıklarını görmek için arabadan indi. Emniyet müdürü, yardımcısının arabanın arkasına yürüyüşünü izledi ve fenerini yaktığını gördü. Pencereyi açıp yoldakinin ne olduğunu sordu. Silah sesi duydular. Emniyet müdürü kapıyı açıp dışarı çıktı. Bacaklarını esnetmek için birkaç adım attı. Epifanio arabaya döndü. Kurtmuş, öldürmek için bir kurşun sıktım, dedi. Şunu bir görelim, dedi müdür ve ikisi birlikte yeniden karanlığa daldı. Otobanda hiç ışık yoktu. Hava kuruydu ama rüzgâr çöle ulaşmadan önce tuz bataklıklarından geçmiş gibi tuzluydu. Oğlan arabanın arka camından dışarı baktı ve yüzünü elleriyle örttü. Diğerleri arabanın birkaç adım ötesindeydi. Müdür, Epifanio'dan feneri kendisine vermesini istedi ve ışığı yolda yatan hayvana doğrulttu. Kurt değil, dedi müdür. Değil mi? Kürküne bak,

21 Kaktüs suyundan yapılan, Meksika'ya özgü alkollü içecek. (ç. n.)

kurtların kürkü parlak olur, ayrıca çölün ortasındaki bir otobandan geçen bir arabanın altında kalacak kadar aptal değildirler. En iyisi ölçmek, sen feneri tut. Epifanio feneri hayvana doğrulttuğunda müdür, hayvanı düzeltip göz kararı ölçtü. Kafayı da katarsak çakallar yetmiş santimle doksan santim arasındadır, sence bunun boyu ne kadar? Seksen, dedi Epifanio. Doğru, dedi müdür ve ekledi: Çakallar on on altı kilo olur. Feneri bana ver ve hayvanı kaldır, merak etme ısırmaz. Epifanio hayvanın ölüsünü kollarına aldı. Sence kaç kilo? On iki on dört kilo civarı, dedi Epifanio, çakallar gibi. Çünkü o bir çakal seni budala, dedi müdür. Feneri gözlerine tuttular. Belki kör olduğu için arabayı görmemiştir, dedi Epifanio. Çakalın ölü gözlerini inceleyen müdür, hayır, kör değilmiş, dedi. Hayvanı yolun kenarına taşıyıp arabaya döndüler. Epifanio yeniden radyoda şansını denedi ama tek duyduğu cızırtılar olunca radyoyu kapattı. Ezdiği çakalın dişi olduğunu ve doğum yapmak için güvenli bir yer aradığını hayal etti. Bu yüzden beni görmemiştir, diye düşündü ama tatmin edici bir açıklama değildi. El Altillo'da, Santa Teresa'nın ilk ışıkları göründüğünde, emniyet müdürü arabayı kaplayan sessizliği bozdu. Olegario Cura Exposito, dedi. Evet efendim, dedi oğlan. Arkadaşların seni nasıl çağırır? Lalo, dedi oğlan. Lalo mu? Evet efendim. Duydun mu Epifanio? Duydum, dedi aklı hâlâ çakalda olan Epifanio. Lalo Cura mı yani, diye sordu emniyet müdürü. Evet efendim, dedi oğlan. Dalga geçiyorsun, değil mi? Hayır efendim, arkadaşlarım beni öyle çağırır, dedi oğlan. Duydun mu Epifanio, diye sordu emniyet müdürü. Tabii ki duydum, dedi Epifanio. Adı Lalo Cura'ymış dedi emniyet müdürü ve gülmeye başladı. *La Locura*, delilik demek, anladın mı? Elbette anladım, dedi Epifanio ve o da gülmeye başladı. Kısa süre sonra üçü birden kahkahalara boğulmuştu.

O gece Santa Teresa Emniyet Müdürü deliksiz bir uyku çekti. Rüyasında ikiz kardeşini gördü. On beş yaşındaydılar, çok yoksuldular ve yıllar sonra Lindavista Mahallesi'nin kurulacağı tepelerde hurda topluyorlardı. Sonbaharda çocukların kurbağa avlamaya gittiği dereyi geçiyorlardı, kurbağalar zehirli olduğundan uzaktan taşlanarak

öldürülmeleri gerekiyordu ama zaten o ve kardeşi kurbağalarla değil kertenkelelerle ilgileniyorlardı. Günbatımında Santa Teresa'ya dönüyorlardı. Şehrin girişinde, her zamanki gibi Hermosillo'ya, kuzeye veya Nogales'e giden kamyonlar yüzünden trafik yoğundu. Bazı kamyonlarda garip yazılar görülüyordu. Örneğin: Acele giden ecele gider. Bir diğeri: Yol ver baban geçiyor. Ve bir diğeri: Gelmek ister misin?

Rüyada ne o ne kardeşi konuşuyordu ama bütün hareketleri birbirinin aynıydı, eşit adımlarla, aynı hızla ve kollarını sallayarak yürüyorlardı. İkizi her zaman ondan uzun olmuştu, yine de birbirlerinin tıpatıp aynısı görünüyorlardı. Santa Teresa sokaklarına döndüklerinde rüya yavaş yavaş rahatlatıcı, sarı bir sisin içinde kayboldu.

Epifanio o gece rüyasında yolun kenarına bıraktıkları dişi çakalı gördü. Rüyasında kayaların üstüne oturmuş karanlığa bakıyor ve içi parçalanan çakalın inlemelerini dinliyordu. Yavrusunu kaybettiğini biliyor olmalı, diye düşünüyordu Epifanio ama bu sefer kalkıp hayvanın kafasına bir kurşun sıkmak yerine hiçbir şey yapmamayı seçiyordu. Ardından kendini, dağın eteklerine uzanan ince uzun bir yolda, Pedro Negrete'nin arabasını kullanırken görüyordu. Arabada başka yolcu yoktu. Arabayı çaldı mı yoksa emniyet müdüründen ödünç mü aldı, emin değildi. Yol dümdüz olduğundan saatte iki yüz kilometre yapabiliyordu ama ne zaman gaza bassa motordan garip sesler yükseliyordu. Arkasında koca bir toz bulutu bırakmıştı, sanki hayalî bir çakal onu takip ediyordu. Ama dağlar hâlâ uzakta olduğundan Epifanio inip motoru kontrol etmeye karar veriyordu. İlk bakışta her şey normaldi. Motor, amortisör, batarya, miller... Derken, araba durmakta olduğu halde yine gürültüler yükseldiğini duyuyor ve sesin bagajdan geldiğini anlıyordu. Bagajı açıyordu. İçinde biri vardı. Elleri ve ayakları bağlanmıştı. Kafasına siyah bir örtü geçirilmişti. Neler oluyor, diye bağırıyordu Epifanio. Kontrol ettiğinde bagaja tıkılan kişinin hâlâ hayatta olduğunu görüyordu, siyah kumaşın altına bakmaya cesaret edemeyerek bagajı kapatıyordu.

Arabaya biniyor, gaza bastığı anda araç ileri atılıyordu. Ufuktaki dağlar yanıyor veya parçalanıyormuş gibi görünse de onlara doğru gitmeyi sürdürüyordu.

O gece Lalo Cura iyi bir uyku çekti. Yatak aşırı yumuşak olsa da gözlerini kapatıp yeni işini düşünmeye başladığında hemen uykuya daldı. Santa Teresa'ya hayatında bir kere gelmişti, o da yaşlı bir kadının şifalı otlarını pazara taşımasına yardım etmek içindi. O zamanlar çok küçük olduğundan yolculuğu hayal meyal hatırlıyordu. Bu sefer de, en azından şimdilik, fazla bir şey görmemişti. Otobanın ışıkları, karanlık sokaklı bir mahalle, cam kırıkları yapıştırılmış yüksek duvarların çevrelediği büyük evlerin yer aldığı başka bir mahalle, başka bir yol, şehrin doğusu ve banliyölerin sessizliği. Bahçıvan kulübesinin yanındaki bungalovda, kendine ait bir yatakta uyuyordu. Battaniye ter kokuyordu. Yastık yoktu. Geldiğinde, yatağın üstünde, içinde çıplak kadın resimleri olan dergiler ve eski gazeteler bulmuş, hepsini yatağın altına atmıştı. Sabah bire doğru diğer yatakların sahipleri içeri girdi. Takım elbise ve kovboy çizmesi giymiş, kalın kravat takmış iki erkek. Işığı açıp oğlana baktılar. Biri, bu oğlan çok ufak tefek, dedi. Lalo gözlerini açmadı ama kokularını aldı. Tekila, Meksika viskisi ve korku kokuyorlardı. Sonra yeniden uykuya daldı ve rüyasında hiçbir şey görmedi. Ertesi sabah uyandığında iki adam bahçıvan kulübesinin mutfağındaki masaya oturmuş, yumurta yiyip sigara içiyorlardı. Yanlarına oturup bir bardak portakal suyu ve bir fincan sade kahve içti. Karnı aç değildi. Pedro Rengifo'nun güvenlik görevlilerinin başında Pat adlı İrlandalı bir adam vardı, onu diğerleriyle Pat tanıştırdı. İki adam da Santa Teresa'dan değildi. İri olan Tijuana'dan gelmişti. Diğeri Chihuahua'daki Ciudad Juarez'dendi. Lalo adamların gözlerine baktığında, bunlar tetikçi değil korkak, diye düşündü. Kahvaltısını bitirdiğinde güvenlikçilerin başı onu bahçenin uzak köşesine götürüp eline Çöl Kartalı denen 50'lik Magnum'lardan tutuşturdu. Lalo'ya kullanmasını biliyor musun, diye sordu. Lalo bilmediğini söyledi. Pat tabancaya yedilik şarjör taktı ve otların arasından aldığı tenekeleri önlerindeki arabalardan birinin tepesine yerleştirdi.

Bir süre atış talimi yaptılar. İrlandalı, oğlana silahı doldurmayı, emniyet kilidini açıp kapamayı ve nasıl silah taşınacağını gösterdi. Senin görevin patronun eşini, Bayan Rengifo'yu kollamak olacak, dedi. Oğlan az önce tanıştığı iki adamla çalışacaktı. Lalo, ne kadar ödeme yapılacaklarını sordu. İrlandalı ona ödemelerin on beş günde bir yapıldığını, bizzat kendisinin parayı getirdiğini ve kimsenin şimdiye kadar aldığı paradan şikâyet etmediğini söyledi. Oğlana adını sordu. Lalo Cura, dedi Lalo. İrlandalı ne güldü, ne oğlana garip garip baktı ne de espri yaptığını düşündü. Cebinde taşıdığı küçük siyah deftere oğlanın adını yazdı ve böylece görüşmeleri sona erdi. Yanından ayrılmadan hemen önce Lalo'ya adının Pat O'Bannion olduğunu söyledi.

Eylülde yeni bir kadın cesedi bulundu, bu seferki Lindavista Mahallesi'nin ilerisindeki Buenavista'daki bir arabadan çıktı. Issız bir yerdi. Tek yapı, çevredeki arsaları satan emlakçıların ofislerinin bulunduğu prefabrik evdi. Buenavista'nın kalanı, yer altı sularıyla beslenmeye çalışan, gövdeleri beyaza boyanmış birkaç hasta ağaç sayılmazsa bomboştu. Bölgenin en kalabalık olduğu gün pazardı. Aileler ve inşaatçılar arsaları görmeye gelirdi ama iyi parseller çoktan satıldığından fazla bir heyecan yaşanmazdı. Satışlar fena olmasa da Buenavista'da daha bir çivi bile çakılmamıştı. Haftanın kalanında ziyaretçiler randevu almak zorundaydı ve akşam sekizden sonra Maytorena Mahallesi'nden gelip dönüş yolunu bulamayan köpek sürüleri dışında ortalıkta kimsecikler kalmazdı. Cesedi emlakçılardan biri buldu. Adam sabah dokuzda Buenavista'ya geldi ve arabasını her zamanki gibi prefabrik evin yanına park etti. Derken satılmamış parsellerden birine bırakılmış arabayı gördü, rampanın arkasında kaldığından o ana kadar arabayı fark etmemişti. Diğer satıcılardan birinin arabası olabileceğini düşündüyse de bu fikri saçma bularak zihninden uzaklaştırdı. Kim arabasını ofisin o kadar uzağına park ederdi? Sonuçta, içeri girmek yerine kime ait olduğunu bilmediği arabaya doğru yürüdü. Belki sarhoşun teki arabayı oraya park edip uyuyakalmıştı veya yolunu kaybetmiş biri olabilirdi, ne de olsa otobanın çıkışına yakındılar. Hevesli bir alıcı olabileceğini

dahi düşündü. Rampayı tırmandığında arabanın alıcılardan birine ait olamayacak kadar külüstür olduğunu fark etti. Yeniden sarhoş varsayımına döndü ve az kalsın vazgeçip ofise dönecekti, ama sonra yan cama başını yaslamış kadını fark etti. Yürümeyi sürdürdü. Kadın beyaz elbise giymişti ve ayakları çıplaktı. 1.70 boylarındaydı. Sol elinin üç parmağında; işaret parmağında, orta parmağında ve yüzük parmağında üç yüzük vardı. Sağ elinde birkaç bilezik ve sahte taşlı iki yüzük görülüyordu. Adli tabibin raporuna göre vajinal ve anal yoldan tecavüze uğramış ve boğularak öldürülmüştü. Üstünde kimlik yoktu. Dava dosyası komiser Ernesto Ortiz Rebolledo'ya verildi. Komiser işe Santa Teresa'nın üst düzey fahişeleriyle konuşmakla başladı, ölü kadını tanıyıp tanımadıklarını sordu ve hiçbir sonuç alamayınca ucuz fahişelere geçti. Hiçbiri kadını daha önce görmemişti. Ortiz Rebolledo otelleri, pansiyonları ve motelleri dolaşıp muhbirlerini harekete geçirdi. Çabaları hiçbir sonuç vermedi ve dosya rafa kaldırıldı.

Aynı ay, Buenavista'daki kadın cesedinden iki hafta sonra, bir ceset daha bulundu. Kurban, yirmi yedi yaşındaki erkek arkadaşı Feliciano Jose Sandoval tarafından vurulan on sekiz yaşındaki Gabriela Moron'du, ikisi de Nip-Mex fabrikasında çalışıyordu. Polis soruşturmasına göre iki sevgili, Gabriela Moron, ABD'ye göç etmeyi reddettiği için kavga etmişlerdi. Katil zanlısı Feliciano Jose Sandoval iki kere sınırı geçmeyi denemiş ve Amerikalı sınır görevlileri tarafından geri yollanmıştı ama yeniden şansını denemek istiyordu. Arkadaşlarına göre Sandoval'ın Şikago'da akrabaları vardı. Diğer taraftan Gabriela Moron sınırı geçmeyi hiç denememiş ve Nip-Mex'te işe girdikten sonra Amerika'ya gitmek konusunda en ufak bir arzusu kalmamıştı. Patronları kızın çalışkan ve başarılı olduğunu, göç etmektense terfi etmeyi arzuladığını söyledi. Polisler, Feliciano Jose Sandoval'ı birkaç gün Santa Teresa, Lomas de Poniente ve doğduğu Tamaulipas kasabalarında aradı ve adına çıkarılan tutuklama emri, sınırı geçmiş olması ihtimaline karşı, Amerikalı yetkililere ulaştırıldı, varsayımlarla çelişkili bir hareketmiş gibi görünse de sınırı

geçmesine yardım etmiş olabilecek hiçbir *coyote* sorguya çekilmedi. Herkes dosyayı kapanmış kabul etti.

Sonraki kadın cesedi ekim ayında, Arsenio Farrell Sanayi Mahallesi'nin çöplüğünde bulundu. Adı Martha Navales Gomez'di. Yirmi yaşında, 1.70 boyunda, kahverengi ve uzun saçlı bir kızdı. İki gündür kayıptı. Onu bulduklarında üstünde, annesinin kızına ait olmadığını söylediği, bir bornoz ve naylon çoraplar vardı. Anal ve vajinal yoldan defalarca tecavüze uğramış, sonra da boğularak öldürülmüştü. Vakanın garip tarafı Martha Navales Gomez'in cesedinin, genç kız El Progresso Sanayi Mahallesi'ndeki Japon fabrikası Aiwo'da çalıştığı halde arabasız gidilemeyecek kadar uzak olan Arsenio Farrell Sanayi Mahallesi'nin çöplüğünde bulunmasıydı. Ceset, sabah çocuklar tarafından bulundu ve öğlen, çöplükten çıkarıldığı sırada, işçiler kurbanın tanıdıkları biri olup olmadığını görmek için ambulansın çevresine toplanmıştı.

Yine ekim ayında, çölde, Santa Teresa-Villaviciosa otobanının birkaç metre yakınlarında bir kadın cesedi daha bulundu. Ceset çürümeye yüz tutmuştu. Kurban, kazak ve kumaş pantolon giymişti, cebinden çıkan kimlik kartına göre adı Elsa Luz Pintado'ydu ve Del Norte adlı markette çalışıyordu. Katil veya katiller mezar kazmaya zahmet etmemişti. Yoldan fazla uzaklaşmaya da zahmet etmemişlerdi. Cesedi birkaç metre sürükleyip oracıkta bırakmışlardı. Del Norte'de yapılan sorgulamalar sonucunda şu sonuçlara ulaşıldı: Yakın zamanda kaybolan kasiyer veya satış görevlisi yoktu. Elsa Luz Pintado orada çalışmıştı ama bu, en az bir buçuk yıl önceydi. Elsa Luz Pintado'yu tanıyanlar onu uzun boylu bir kadın olarak tarif etti. 1.72 boyundaydı, oysa çölde bulunan ceset en fazla 1.60'lık bir kadına aitti. Polis, Elsa Luz Pintado'yu Santa Teresa'da aradıysa da bu girişim başarısızlıkla sonuçlandı. Soruşturmayı yürüten komiser Angel Fernandez'di. Adli tıp raporunda ölüm nedeninin belirlenemediği ama kadının boğularak öldürülmüş olabileceği yazıyordu. Rapora göre ceset en az yedi, en fazla otuz gündür çöldeydi. Soruşturmanın ilerleyen aşamalarında işe dâhil olan komiser Juan

de Dios Martinez, kaybolduğu varsayılan Elsa Luz Pintado için ülke çapında arama emri çıkarttırmak istedi. Resmi bir mektubun eyaletteki tüm karakollara yollanmasını talep etti ama bu önerisi reddedildi, ona sadece elindeki vakayla ilgilenmesini söylediler.

Kasımın ortalarında, on üç yaşındaki Andrea Pacheco Martinez okuldan eve dönerken kaçırıldı. Sokak kalabalık olsa da Andrea'nın Peregrino olduğu tahmin edilen siyah bir arabaya doğru yürüdüğünü gören iki sınıf arkadaşı dışında görgü şahidi yoktu. Kızı çağıran adam güneş gözlüğü takmıştı. Arabada başkaları da olabilirdi ama Andrea'nın sınıf arkadaşları arabanın camları koyu renk olduğundan içini görememişlerdi. O öğleden sonra Andrea eve dönmeyince ailesi önce arkadaşlarını aradı sonra polise haber verdi. Hem şehir polisi, hem de jandarma olaya el attı. İki gün sonra cesedi bulunduğunda boynundaki izlerden birinin boğazını sıktığı açıkça anlaşılıyordu. Anal ve vajinal yoldan tecavüze uğramıştı. Bileklerinde bağlandığını gösteren izler vardı. Ayaklarında da benzer izlere rastlandığından ayaklarının da bağlandığı sonucuna ulaşıldı. Cesedi El Salvadorlu bir göçmen, Alamos Mahallesi'ndeki I. Francisco Okulu'nun arka tarafında buldu. Giysileri üzerindeydi ve düğmeleri eksik olan gömleği dışında hepsi sağlamdı. El Salvadorlu göçmen cinayetle suçlandı, iki hafta 3. Karakol'daki bir hücrede tutuldu ama sonunda masumiyeti anlaşılınca serbest bırakıldı. Hapisten çıktığında yıkılmış bir adamdı. Kısa süre sonra kaçakçıların yardımıyla sınırı geçti, Arizona'da çölde kayboldu ve üç gün yürüdükten sonra susuzluktan ölmek üzereyken Patagonya'ya ulaştı. Bir çiftçi tarafından toprağına kusarken yakalandı. Onu şerife teslim ettiler, hapiste bir gün geçirdikten sonra hastaneye yollandı, artık elinden huzur içinde ölmekten başka bir şey gelmezdi, o da öyle yaptı.

20 Aralık'ta, 1993 yılının son vahşi kadın cinayeti kayıtlara geçirildi. Kurban elli yaşındaydı ve çıkmaya başlayan dedikodulara meydan okurcasına boş bir arsada, çöplükte veya çölde değil evinde ölü bulundu. Adı Felicidad Jimenez Jimenez'di, Multizone-West fab-

rikasında çalışıyordu. Cesedi komşusu buldu. Kadının belden altı çıplaktı, vajinasına tahta parçası sokulmuştu. Ölüm nedeni bıçak yaralarıydı, adli tabip altmış bıçak darbesi saydı, kadını birlikte yaşadığı oğlu Ernesto Luis Castillo Jimenez bıçaklamıştı. Komşuların ifadelerine göre oğlan arada bir cinnet geçiriyor ve ailenin ekonomik durumu müsait olduğu zamanlarda ilaç tedavisi görüyordu. Polis, oğlanı günbatımından sonra Morelos'un karanlık sokaklarında dolaşırken yakaladı. Oğlan hiçbir teşvike gerek kalmadan yaptığı itirafta annesini öldürdüğünü kabul etti. Ayrıca kiliseleri kirleten Tövbekâr'ın da kendisi olduğunu itiraf etti. Neden annesinin vajinasına odun parçası soktuğu sorulduğunda önce bilmediğini sonra bunu, annesine ders vermek için yaptığını söyledi. Ne dersi, diye sordu aralarında Pedro Negrete, Epifanio Galindo, Angel Fernandez, Juan de Dios Martinez ve Jose Marquez'in yer aldığı polisler. Beni ciddiye almayı öğrenmesi gerekiyordu, dedi oğlan. Ardından sinir krizi geçirdi ve şehir hastanesine nakledildi. Felicidad Jimenez Jimenez'in bir oğlu daha vardı ama Amerika'ya göç etmişti. Polis, onunla temasa geçmeyi denese de geçerli bir adrese ulaşamadı. Evi aradıklarında o oğuldan gelen herhangi bir mektuba veya giderken geride bıraktığı herhangi bir eşyaya ve hatta varlığının delili olabilecek herhangi bir şeye rastlanmadı. Sadece iki fotoğraf vardı. Birinde Felicidad yaşları on on üç olan iki oğlanla görülüyor, hepsi büyük bir ciddiyetle objektife bakıyorlardı. Daha eski olan diğer fotoğraftaysa Felicidad yine, biri (ileride onu öldürecek olan) daha birkaç aylık ve öteki (Amerika'ya gidip bir daha dönmeyecek olan) üç yaşında olan iki çocuklaydı. Ernesto Luis Castillo Jimenez, akıl hastanesinden çıktığında, Santa Teresa Hapishanesi'ne nakledildi. Polislere bilmek istedikleri her şeyi anlatıyordu. Yalnız olmaktan hoşlanmıyor, her zaman polisle veya gazetecilerle görüşmeyi talep ediyordu. Mahkûmun gönüllü tavırları buna davetiye çıkardığından polisler çözülmemiş başka cinayetleri de onun üstüne yıkmayı denedi. Juan de Dios Martinez, Castillo Jimenez'in Tövbekâr olmadığına emindi. Öldürdüğü tek kişi büyük ihtimalle annesiydi ve akli dengesizliği göz önünde bulundurulursa o cinayetten bile sorumlu kabul edilemezdi. Meksika'nın Sonora Eyaleti'nde kadın ölümleri-

nin başladığı yıl olan 1993 yılındaki son ölüm bu oldu. Dönemin valisi Portido Accion Nacional'den Jose Andres Briceno ve Santa Teresa belediye başkanı Partido Revolucionario Institucional'den Jose Refugio de Las Heras'tı, her şeye hazırlıklı olan ve her zaman korkusuzca doğru olanı yapan saygın ve öngörülü adamlardı ikisi de...

Ne var ki yıl sona ermeden, henüz birbirleriyle bağlantıları ispatlanmamış olan bu cinayetlerle ilgisi olmayan başka bir üzücü olay yaşandı. Lalo Cura ve işe yaramaz iki iş arkadaşı günlerini Pedro Rengifo'nun karısını koruyarak geçiriyordu. Lalo, Pedro Rengifo'yu tek bir kere, o da uzaktan, görmüştü ama onun için çalışan fedailerin çoğunu tanıyordu. Aralarında ilginç tipler vardı. Örneğin, Pat O'Bannion veya hiç konuşmayan Yaqui yerlisi. Ama birlikte çalıştığı iki adama güvenmiyordu. Onlardan öğreneceği hiçbir şey yoktu. Uzun boylu olan, Kaliforniya'dan ve orada tanıştığı kadınlardan bahsetmeyi seviyordu. İspanyolcayı İngilizceyle karıştırarak konuşuyordu. Yalan söylüyor, sadece Juarezli arkadaşının hoşlandığı hikâyeler uyduruyordu. Sessiz bir adam olan Juarezli, Lalo'ya göre daha güvenilmezdi. Her sabahki gibi bir sabah, Pedro Rengifo'nun karısı, çocukları okula götürmek üzere hazırlandı. İki arabayla yola çıktılar: kadın'ın bindiği açık yeşil Mercedes ve bütün sabah içinde iki fedaiyle okulun önünde bekleyen kahverengi Cherokee cip. O ikisi *çocukların fedailer*iydi, *kadının fedaileri* olan Lalo ve iki iş arkadaşından daha düşük rütbeliydiler, Lalo ve iş arkadaşları ise Pedro Rengifo'nun fedailerinden düşük rütbeliydi, onlara *patronun adamları* denirdi, böylece sadece hiyerarşideki yerleri değil aynı zamanda cesaretleri ve gözü karalıkları da dile getirilmiş olurdu. Pedro Rengifo'nun karısı, çocukları bıraktıktan sonra alışverişe çıktı. İlk önce bir mağazaya sonra eczaneye ve son olarak Madero'daki Astronomos Sokağı'nda oturan bir arkadaşını ziyarete gitti. Lalo Cura ve iki fedai neredeyse bir saat kadını bekledi, uzun boylu adam arabadaydı, Lalo ve Juarezli ise bahçe duvarına yaslanmışlardı. Pedro Rengifo'nun karısı, onu kapıya kadar geçiren arkadaşıyla dışarı çıktığında arabadaki fedai arabadan indi ve Lalo'yla öteki fedai toparlandı. Sokakta birkaç kişi vardı. Kalabalık olmasa

da tenha sayılmazdı. İnsanlar işlerini halletmek için şehir merkezine gidiyor, paydosa hazırlanıyor, öğle yemeği almaya çıkıyordu. Kaldırım griydi ama dallar arasından süzülen gün ışığı sayesinde ırmak mavisini andıran bir tona boyanmıştı. Pedro Rengifo'nun karısı arkadaşını öptükten sonra kaldırıma çıktı. Juarezli adam kadına bahçe kapısını açmak için koştu. Sokağın karşı tarafındaki kaldırım boştu. Onların olduğu tarafta arabaya doğru yürüyen iki hizmetçi vardı. Pedro Rengifo'nun eşi kapıdan çıkarken dönüp hâlâ evin girişinde beklemekte olan arkadaşına bir şeyler söyledi. O zaman uzun boylu fedai, iki hizmetçinin arkasından gelen iki adamı gördü ve duruşu değişti. Lalo Cura önce adamın yüz ifadesindeki değişimi sonra hizmetçilerin arkasındaki adamları gördü ve hemen Pedro Rengifo'nun eşini öldürmeye yollanmış tetikçiler olduklarını anladı. Uzun boylu fedai Juarezli arkadaşına adamları işaret etti ve bir şeyler söyledi. Pedro Rengifo'nun karısı gülümsedi. Arkadaşı, Lalo'nun çok uzaklardan, tepelerden birinin zirvesinden geliyormuş izlenimine kapıldığı bir kahkaha attı. Juarezli'nin Tijuanalı arkadaşına baktığını gördü, güneşe bakan domuzları andırıyordu, sol eliyle Çöl Kartalı'nın emniyetini açtı ve sonra topuk sesleri duyuldu – Pedro Rengifo'nun eşi arabaya gidiyor ve hizmetçiler sanki sohbet etmiyor da birbirlerini sorguluyorlarmış gibi soru işaretleri ve şaşkınlıkla dolu bir sohbet yürütüyorlardı. İkisi de yirmisinde bile yoktu. Toprak rengi etek ve sarı bluz giymişlerdi. Kapıdan kadına el sallayan arkadaşı dar pantolon ve yeşil kazak giymişti. Pedro Rengifo'nun eşinin üstünde beyaz takım, ayağında beyaz, yüksek topuklu ayakkabılar vardı. Diğer iki fedai sokağın yolunu tuttuğunda Lalo patronun eşinin kıyafetini düşünüyordu. Kahrolası ödlekler kaçmayın, diye bağırmak istedi. Pedro Rengifo'nun karısı hiçbir şeyin farkında değildi. Tetikçiler hizmetçileri kenara ittirdi. Birinin elinde yarı otomatik Uzi vardı. Esmer tenli zayıf bir adamdı. Diğeri koyu renk takım ve beyaz gömlek giymiş, profesyonel görünüşlü biriydi, tabanca taşıyordu. Artık tetikçilerle kadının arasında hiçbir şey yoktu. Pedro Rengifo'nun eşi, birinin ceketini çekiştirip onu yere yatırmaya çalıştığını hissetti. Hizmetçilerin yere düştüğünü gördüğünde deprem oluyor galiba diye düşündü. Göz

ucuyla elinde silahı, yanına diz çökmüş olan Lalo'yu gördü, bir gürültü duydu ve Lalo'nun silahından çıkan kovanı fark etti. Sonrasında hiçbir şey düşünme şansı olmadı çünkü kafasını kaldırıma çarpmıştı. Kapının eşiğinde durduğu için her şeyi daha net gören arkadaşı önce donup kaldı, sonra çığlık atmaya başladı, gerçi zihninin derinliklerinden gelen bir ses çığlık atmak yerine eve girip kapıyı kilitlemesini veya bunu yapamayacaksa bile en azından yere yatıp çiçeklerin arkasına saklanmasını söylüyordu. Tüm bunlar olurken Tijuanalı ve Juarezli fedailer aradaki mesafeyi iyice açmıştı, her ne kadar idmansız olsalar da ter içinde kalmaya aldırmayıp koşmayı sürdürdüler. Hizmetçilere gelince, yere düştükleri anda ikisi de dua etmeye başladı, gözlerini kapattılar ve her şey bitene kadar açmadılar. Bu esnada, Lola Cura'nın en büyük sorunu ilk önce hangi tetikçiyi vuracağıydı. Uzili olanı mı yoksa profesyonel görünüşlüyü mü vurmalıydı? İkincisine ateş etmesi gerekirdi ama Uzili adamı seçti. Kurşun esmer tenli adamın göğsüne saplandı ve adam o anda öldü. Diğer tetikçi ne olduğu görmek için hafifçe sağa döndü ve bir tereddüt anı yaşadı. Nasıl olur da çocuk silahlı olurdu? Neden diğer iki fedai gibi kaçmamıştı? Profesyonel tetikçinin kurşunu Lalo Cura'nın sol omzuna saplandı, damarları parçalayıp kemiği çatlattı. Baştan aşağı sarsılan Lalo Cura, pozisyonunu değiştirmeksizin yeniden ateş etti. Profesyonel katil yüzüstü yere yığıldı. Hâlâ hayattaydı. Kaldırımın çimentosunu, çatlaklarda büyüyen çimenleri, Pedro Rengifo'nun eşinin beyaz takım elbisesini, kafasını kurşun sıkmak için ona doğru gelen oğlanın spor ayakkabılarını gördü. Kahrolası çocuk, diye fısıldadı. Lalo Cura dönüp baktığında kaçmakta olan eski iş arkadaşlarını gördü. Nişan alıp ateş etti. Juarezli kendilerine ateş edildiğini anlayınca daha hızlı koşmaya başladı. İkisi birden ilk köşeyi dönüp gözden kayboldular.

Yirmi dakika sonra devriye arabası göründü. Pedro Rengifo'nun eşinin alnında derin olmayan bir kesik vardı. Polislere ne yapacaklarını o söyledi. İlk olarak şok geçiren arkadaşını kontrol edip ambulans çağrılmasını istedi. Sonra Lalo Cura'nın yaralandığını fark etti ve bir ambulans daha çağırttı. Hem oğlanın hem arkada-

şının Perez Guterson Kliniği'ne götürülmelerini talep etti. Ambulanslardan önce diğer polisler de geldi, pek çoğu yerde ölü yatan tetikçileri tanıdı. Lalo Cura ambulansa bindirilmek üzereyken iki komiser onu kollarından yakalayıp arabaya tıktı ve 1. Karakol'a götürdü. Pedro Rengifo'nun karısı kliniğe varıp arkadaşını kontrol ettikten sonra fedaiye bakmaya gitti ve oğlanın kliniğe getirilmediğini öğrendi. Diğer ambulanstaki sağlık görevlilerinin aranmasını talep ettiğinde ona, Lalo Cura'nın tutuklandığını söylediler. Pedro Rengifo'nun eşi kocasına telefon açtı. Bir saat sonra, Santa Teresa Emniyet Müdürü yanında üç gündür uyumuyormuş gibi görünen Epifanio'yla 1. Karakol'daydı. İkisi de mutlu görünmüyordu. Lalo'yu bodrumdaki hücrelerden birinde buldular. Oğlanın yüzü kan içindeydi. Onu sorguya çeken polisler neden iki tetikçinin de işini bitirdiğini öğrenmek istiyordu. Pedro Negrete'nin girdiğini görünce ayağa kalktılar. Emniyet Müdürü boşalan iskemlelerden birine oturup Epifanio'ya bir işaret yaptı. Epifanio sorguyu yürüten polislerden birini boynundan yakaladı ve cebinden çıkardığı bıçakla adamın yüzünü ağzından kulağına kadar kesti. Bunu öyle bir ustalıkla yapmıştı ki kendisinin üstüne bir damla kan bile sıçramadı. Seni beceren bu muydu, diye sordu Epifanio. Oğlan omuz silkti. Çocuğun kelepçelerini çıkarın, dedi Pedro Negrete. Diğer polis, ayy ay, diye mırıldanarak kelepçeleri çıkardı. Ne var, ne oldu, diye sordu Pedro Negrete. Bir hata ettik patron, dedi polis. Pepe'yi iskemleye oturt, bayılacakmış gibi görünüyor, dedi Pedro Negrete. Epifanio ve diğer polis yaralı polisi iskemleye oturttu. Nasıl hissediyorsun? İyiyim patron, önemli değil, başım döndü, hepsi bu, dedi polis, cebinde yanağındaki yaraya bastıracak bir şeyler arayarak. Pedro Negrete adama mendil uzattı. Neden oğlanı tutukladınız, diye sordu. Oğlanın öldürdüklerinden biri jandarma eri Patricio Lopez'di, dedi öteki polis. Şu işe bak, demek Patricio Lopez'di, sizce onu neden diğer fedailer değil bu oğlan öldürdü, diye sordu Pedro Negrete. Diğerleri kaçmış, dedi sağlam olan polis. Kahretsin, çocuğa ortak diye verdikleri heriflere bak, dedi Pedro Negrete. Bunun üzerine benim oğlan ne yapmış, diye sordu. Polisler anladıkları kadarıyla Lalo Cura'nın kaçaklara ateş ettiğini söylediler. Kendi ortaklarına

mı? Evet, kendi arkadaşlarına ateş etmiş ama bunu yapmadan önce hiçbir geçerli nedeni olmaksızın yanına gidip Patricio Lopez'in kafasına bir kurşun sıkmış. Şok yüzündendir, dedi Pedro Negrete. Eminim haklısınızdır, dedi yüzü kesilen polis memuru. Zaten başka ne seçeneği vardı, diye sordu Pedro Negrete. Patricio Lopez ikinci bir şans yakalasaydı oğlanın işini bitirirdi. Doğru, dedi öteki polis. Bir süre daha konuşup sigara içtiler, sonra Epifanio, Lalo Cura'nın hücreden çıkmasına yardım etti, birlikte Pedro Negrete'nin arabasına, aylar önce onu Villaviciosa'dan alan aynı arabaya bindiler.

Bir ay sonra Pedro Negrete, Pedro Rengifo'nun Santa Teresa'nın güneydoğusundaki çiftliğini ziyaret edip Lalo Cura'yı geri istedi. Onu sana ben verdim Pedro ve şimdi de geri alıyorum, dedi. Nedenmiş Pedro, diye sordu Pedro Rengifo. Ona yaptığın muameleden hoşlanmadım, dedi Pedro Negrete. Onu senin İrlandalı gibi deneyimli birinin yanına verip işi öğrenmesini sağlayacağına iki ibnenin yanına vermişsin. Bu konuda haklısın Pedro, dedi Pedro Rengifo, ama o ibnelerden birini senin tavsiyenle işe aldığımı hatırlatırım. Haklısın ve o herifi elime geçirir geçirmez bu hatayı düzelteceğim Pedro, dedi Pedro Negrete. Ama şimdi senin hatanı düzeltmek için buradayız. Benim için sorun değil Pedro, oğlanı geri istiyorsan senindir, dedi Pedro Rengifo ve adamlarından birine Lalu Cura'yı getirmesini söyledi. Beklerlerken Pedro Negrete, Pedro Rengifo'ya eşinin ve çocuklarının nasıl olduklarını sordu. Çiftlikte işlerin nasıl gittiğinden bahsettiler. Pedro Rengifo'nun Santa Teresa ve diğer kuzey şehirlerindeki işlerini konuştular. Karım bütün zamanını Cuernavaca'da geçiriyor, dedi Pedro Rengifo. Çocukları Amerika'ya yollamışlardı (nereye yolladıklarını söylemeye özen gösterdi), çiftlik zarar ediyordu, hayvanlar kârdan çok bela demekti ve satış işi inişli çıkışlı bir işti. O zaman Pedro Negrete, Lalo Cura'nın omzunun nasıl olduğunu sordu. Yeni gibi oldu Pedro, dedi Pedro Rengifo. Üstelik işi çok kolay, bütün gününü uyuyup dergi okuyarak geçiriyor. Burada mutlu. Mutlu olduğunu biliyorum, Pedro ama işler böyle giderse her an öldürülebilir, dedi Pedro Negrete. Her şeyi olduğundan kötü gösterme Pedro, dedi

Pedro Rengifo ama yüzü sararmıştı. Santa Teresa'ya dönerlerken Pedro Negrete oğlana, polis olmak ister misin, diye sordu. Lalo Cura başını sallayarak onayladı. Çiftlikten ayrıldıktan kısa süre sonra dev bir siyah kayanın önünden geçtiler. Lalo kayada kımıldamadan durmuş batıya bakan bir Gila canavarı gördüğünü sandı. O kayanın aslında meteor olduğunu söylerler, dedi Pedro Negrete. Tepelerden, Paredes Nehri'nin kuzeye doğru kıvrılarak aktığı ve Pedro Rengifo'nun ineklerini otlattığı yerden, aşağı bakıldığında ağaçların tepeleri yeşil bir halıyı andırırdı. Ama meteor olsaydı etrafında krater olması gerekirdi, dedi Pedro Negrete, hani krater, diye sordu. Lalo Cura dikiz aynasından siyah taşa baktığında Gila canavarı kaybolmuştu.

1994 yılındaki ilk kadın cesedi, kamyon şoförleri tarafından Nogales otobanı yakınlarındaki çölde bulundu. İkisi de Meksikalı olan kamyon şoförleri, Key şirketinin fabrikası için çalışıyordu ve o öğleden sonra, kamyonları yüklü olduğu halde, El Ajo adlı barda mola vermeyi kararlaştırdılar. Şoförlerden biri, Antonio Villas Martinez, barın düzenli müşterilerindendi. Bahsi geçen bara giderlerken diğer şoför, Rigoberto Resendiz, çölün ortasında bir şey gördüğünü sandı. Birinin şaka yaptığını düşünüp telsizden arkadaşı Villas Martinez'e kamyonu kenara çekmesini söyledi. Yol bomboştu. Villas Martinez, Resendiz'i gördüğü şeyin fırlatılmış bir şişeden veya cam kırığından yansıyan gün ışığı olduğuna ikna etmeye çalıştı. Ama Resendiz yüz metre ötede daha büyükçe bir kütle gördüğüne emindi. Villas Martinez bir süre sonra, gördüğü şeyin yanına giden Resendiz'in ıslığını duydu ve kamyonların kapılarının kilitli olup olmadığını kontrol ettikten sonra arkadaşının olduğu yere koştu. Diğer şoförün yanına vardığında, yüzü kan içinde olduğu halde bir kadına ait olduğu hemen anlaşılan cesedi gördü. İlk dikkatini çeken kadının ayakkabılarıydı. Pahalı, hoş, deri sandaletlerdi bunlar. Villas Martinez haç çıkardı. Şimdi ne yapacağız, diye sorduğunu duydu Resendiz'in. Arkadaşının ses tonundan aslında herhangi bir yanıt beklemediği anlaşılıyordu. Polisi arayacağız, dedi. İyi fikir, dedi Resendiz. Villas Martinez kadının belinde kocaman metal tokalı

bir kemer olduğunu gördü. Çölde parlayan herhalde buydu, dedi. Bir şey gördüğümü söylemiştim, diye karşılık verdi Resendiz. Ölü kadının üzerinde dar pantolon ve göğüs kısmına kocaman, siyah bir çiçek deseni işlenmiş sarı bluz vardı. Ceset adli tabibe ulaştığında, adam "şaşkınlıkla" kadının kenarlarında küçük fiyonklar olan beyaz iç çamaşırı giydiğini keşfetti. Anal ve vajinal yoldan tecavüze uğramıştı, ölüm nedeni kafaya aldığı darbeydi. Ayrıca bir kez önden ve bir kez de arkadan olmak üzere iki kere bıçaklanmıştı ama bıçak yaraları ölümcül değildi. Yüzü kamyon şoförlerinin de fark ettiği üzere tanınamaz haldeydi. Ölüm tarihi 1 Ocak ve 6 Ocak arasında bir gün olarak belirlendi ama cesedin çöle önceki yılın 25 veya 26 Aralık'ında fırlatılmış olması ihtimali de vardı.

Sonraki kadın cesedi Leticia Contreras Zamudio'ya aitti. Polisler isimsiz ihbar üzerine, Santa Teresa'nın merkezinde, Lorenzo Sepulveda ve Alvaro Obregon sokakları arasında yer alan La Riviera adlı gece kulübüne baskın yaptı. La Riviera'nın arka tarafındaki odalardan birinde karnı, göğsü ve kolları bıçak yaraları içindeki cesedi buldular, yara izlerinden Leticia Contreras'ın sonuna kadar mücadele ettiği anlaşılıyordu. Kadın 23 yaşındaydı ve dört yıldan uzun süredir fahişelik yaptığı halde tek bir kez bile polise yakalanmamıştı. Diğer fahişeler, kadını en son dört bilardo masasının bulunduğu bodrum katında gördüklerini söylediler. Leticia bilardoyu seviyordu ve fena bir oyuncu sayılmazdı. Kızlardan biri Leticia'nın yalnız olabileceğini iddia etti ama yalnızsa kulübün arkasındaki odada ne işi vardı. Sabahın dördünde, La Riviera'nın tüm çalışanları 1. Karakol'a götürüldü. Aynı günlerde Lalo Cura trafik polisliğini öğreniyordu. Geceleri yaya çalışıyor, Alamos ve Ruben Dario mahallelerini acele etmeksizin güneyden kuzeye turluyordu. Şehir merkezine vardıktan sonra 1. Karakol'a dönebilir veya canı ne isterse yapabilirdi. Karakola dönmüş üniformasını çıkarırken çığlıkları duydu. Gürültülere dikkat etmeksizin duşa girdi ama suyu kapattığında çığlıklar hâlâ devam ediyordu. Ses hücrelerden geliyordu. Silahını kemerine takıp koridora çıktı, gecenin o saatinde 1. Karakol, bekleme salonu dışında, neredeyse bomboştu. Hırsızlık masasına bakan polis uyuyakalmıştı.

Onu uyandırıp neler olduğunu sordu. Polis, hücrelerde parti var, dedi. İsterse aşağı inebilirdi. Lalo Cura yanından ayrıldığında polis uykusuna döndü. Lalo Cura merdivenlere ulaştığında alkol kokusu aldı. Hücreye yirmi kişi tıkılmıştı. Karşındaki manzaraya bakarken gözünü dahi kırpmadı. Bazıları ayakta uyuyordu. Parmaklıklara yaslanmış olanın pantolonu inikti. Arkadakiler birbiri üstüne binmiş karanlık bir et ve saç yığınıydı. İçerisi kusmuk kokuyordu. Hücre beş metreye beş metreden büyük değildi. Koridorda, elinde sigarayla diğer hücrelerde olup bitenleri izleyen Epifanio'yu gördü. Adamların boğulacağını veya ezilip öleceğini söylemek için onun yanına gidecekti ama ilk adımında donup kaldı. Diğer hücrelerdeki polisler, La Riviera'dan toplanan fahişelere tecavüz ediyordu. Nasıl gidiyor Lalito, dedi Epifanio, sen de payına düşeni mi istiyorsun? Hayır, dedi Lalo Cura, ya sen? Bununla işim olmaz, dedi Epifanio. Yeterince gördüklerine karar verdiklerinde temiz hava almak için dışarı çıktılar. Fahişelerin suçu ne, diye sordu Lalo. Başka bir kızı temizlemişler, dedi Epifanio. Lalo Cura bir şey söylemedi. Taze ve serin bir sabah rüzgârı Santa Teresa sokaklarını süpürüyordu. Ay ise hâlâ gökte parlıyordu.

Leticia Contreras Zamudio ile çalışan kızlardan ikisi, olay sırasında La Riviera'da olmaları dışında suçlu olduklarını gösteren herhangi bir delil bulunmamasına rağmen cinayetle suçlandı. Nati Gordillo otuz yaşındaydı ve ölü kadını, gece kulübünde çalışmaya başladığından beri tanıyordu. Cinayet işlenirken tuvalette olduğunu söyledi. Rubi Campos yirmi bir yaşındaydı ve beş aydan uzun süredir ilk kez La Riviera'ya geliyordu. Kadın öldürüldüğünde tuvalette Nati'yi bekliyordu, aralarındaki tek şey tuvalet kabininin kapısıydı. İkisinin yakın arkadaş oldukları tespit edildi. Ayrıca Leticia öldürülmeden iki gün önce Leticia ve Rubi ağız dalaşına tutuşmuştu. Başka bir kız, Rubi'nin Leticia'ya bunu ödeteceğini söylediğini duymuştu. Şüpheli bunların hiçbirini reddetmemekle beraber niyetinin kadını öldürmek değil dövmek olduğunu açıkladı. İki fahişe Hermosillo'ya nakledildi ve Paquita Avendano'daki kadınlar hapishanesine konuldu, davaları başka bir yargıca devredilene dek orada kaldılar,

ikinci yargıç beraat kararı verdi. Toplamda iki yıl hapis yattılar. Çıktıklarında şanslarını Mexico City'de ya da belki ABD'de deneyeceklerini söylüyorlardı. Kesin olan tek bir şey var, bir daha asla Sonora Eyaleti'nde görülmediler.

Sonraki kurban Penelope Mendez Becerra'ydı. On bir yaşındaydı. Annesi İnterzone-Berny fabrikasında çalışıyordu. On altı yaşındaki ablası da İnterzone-Berny işçilerindendi. On beş yaşındaki ağabeyi, sanayi mahallesindeki fırının teslimatlarını dağıtıyordu. Penelope, ailenin en küçüğüydü ve okula giden tek kişiydi. Babaları yedi yıl önce onları terk etmişti. O zamanlar Arsenio Farrel Sanayi Mahallesi yakınlarındaki Morelos'ta, babalarının kendi elleriyle mukavva ve hurdadan inşa ettiği evde yaşıyorlardı. Anneleri de babaları da ülkenin ortasındaki Hidalgo Eyaleti'ndendi ve ikisi de iş bulmak için 1985'te kuzeye göç etmişti. Bir gün Penelope'nin babası fabrikada kazandığı parayla ailenin yaşam koşullarını iyileştiremeyeceğini anladı ve sınırı geçmeye karar verdi. Hepsi Oaxaca'dan gelen dokuz kişiyle birlikte yola çıktı. Aralarından biri aynı yolculuğu üçüncü kez yapıyordu ve sınır görevlilerinden kurtulmanın yolunu bildiğini iddia etti. Diğerlerinin ilk denemesiydi. Onlara yol gösteren *pollero* endişelenmemelerini söyledi. Şansımız yaver gitmez ve yakalanırsak sakın direnmeyin, dedi. Penelope Mendez'in babası *pollero*'ya biriktirdiği bütün parayı verdi. Ailesine, Kaliforniya'ya gider gitmez onlara yazacağını söyledi. Bir yıldan kısa sürede ailesini yanına almayı planlıyordu. Bir daha ondan haber alamadılar. Penelope'nin annesi, adamın kendine Amerikalı veya Meksikalı yeni bir kadın bulduğunu hayal etti. Belki orada daha mutluydu. İlk birkaç ay adamın çölde tek başına, çakalların ulumasını dinleyerek veya çocuklarını düşünerek ölmüş olabileceğini de düşündü. Ya da Amerika'da araba kazası geçirmiş, ona çarpan arabanın şoförü tarafından ölüme terk edilmiş olabilirdi, ama bu düşünceler kadının o kadar canını yakıyordu ki böyle şeyler düşünmemeye karar verdi. Ayrıca ölmüş olsaydı biri ona haber verirdi, vermez miydi? Yanıt ne olursa olsun kocasının kaderine kafa yormaktan başka işleri vardı,

problemler bitmek bilmiyordu. Ailenin geçimini sağlamak zordu. Neyse ki doğuştan iyimser, arkadaş canlısı ve insanları dinlemesini bilen bir kadın olduğundan birçok arkadaşı vardı. Onunki gibi hikâyelere alışkın olan başka kadınlar onu teselli etti. Bu arkadaşlardan biri kadına İnterzone-Berny'de iş buldu. Başlangıçta, işe giderken çok uzun bir yol yürümesi gerekiyordu ve çocuklara büyük kızı bakıyordu. Bir öğleden sonra, sarhoş bir komşuları adı Livia olan kıza tecavüz etmeye yeltendi. Annesi eve döndüğünde kız olanları anlattı ve kadın, önlüğünün cebine bir bıçak atıp bahsi geçen komşuyu ziyarete gitti. Adamla ve eşiyle konuştuktan sonra adama döndü: Dua et de kızımın başına hiçbir şey gelmesin, çünkü gelirse seni suçlayacağım ve bu bıçakla seni öldüreceğim. Komşu, bir daha olmayacağına söz verdiyse de kadın, erkeklerin sözüne güvenmemeyi öğrenmişti. Daha sıkı çalıştı, iş arkadaşlarına satmak için sandviç hazırladı ve bütün parasını biriktirip Veracruz'da bir ev kiraladı. Bu ev, İnterzone-Berny fabrikasına eski evlerinden de uzaktı ama iki odası, sağlam duvarları ve kilitlenebilen bir kapısı olan gerçek bir evdi. Anne, her sabah yirmi dakika daha fazla yürümek zorunda kalmaya aldırmadı. Aslında, bazen yürürken içinden şarkı söylemek geliyordu. Uykusuz gecelere, üst üste iki vardiya çalışmaya veya sabahın ikilerine kadar mutfakta oturup fabrikada satmak için sandviç hazırlamaya aldırmadı. Aslında harcadığı fiziksel enerji kadının daha da canlanmasını sağlıyor, yorgunluğu enerjiye ve zarafete dönüşüyordu. Günler daha uzun geliyor, daha yavaş geçiyordu, nihayet kadının şansı dönmeye başlamıştı. On beş yaşına bastığında, büyük kızı da fabrikada işe girdi. Artık birlikte yürüdüklerinden yol hiç uzun gelmiyordu. Oğlu on dördünde okulu bıraktı. Birkaç ay İnterzone-Berny'de çalıştı ama birkaç kez uyarıldıktan sonra yeterince hızlı olmadığı için işten atıldı. Oğlanın elleri büyük ve hantaldı. O zaman annesi ona mahalledeki fırında iş buldu. Hâlâ okula giden tek çocuk Penelope'ydi. Okulunun adı Aquiles Serdan İlkokulu'ydu ve Aquiles Serdan Sokağı'ndaydı. Carranza, Veracruz ve Morelos mahallelerinde oturan çocuklar o okula giderdi. Penelope Mendez Becerra beşinci sınıftaydı. Sessiz sakin bir kızdı, her zaman iyi notlar alıyordu. Uzun siyah saçları vardı. Bir gün okuldan ayrıldı

ve bir daha görülmedi. O akşam kadın İnterzone'den izin alıp 2. Karakol'a gitti ve kayıp ihbarında bulundu. Karakoldaki polisler kızın adını not alıp birkaç gün beklemesini söylediler. Büyük kızı Livia kadınla birlikte karakola gidemedi çünkü İnterzone'dekilere göre annenin gitmesine izin vermek yeter de artardı. Ertesi gün, Penelope Mendez Becerra hâlâ kayıptı. Anne, ağabey ve abla tekrar karakola gidip bir gelişme olup olmadığını sordular. Görevli polis onlara küstahlık etmemelerini söyledi. Aquiles Serdan'ın müdürü ve üç öğretmen sorgulanmak üzere karakola çağrılmıştı, kamu düzenini bozmaktan hapse atılmadan önce aileyi karakoldan çıkaran onlar oldu. Ertesi gün, Penelope'nin ağabeyi kızın sınıf arkadaşlarıyla konuştu. Biri, Penelope'nin koyu renk camlı bir arabaya bindiğini gördüğünü sandığını söyledi. Tariften, arabanın Peregrino veya MasterRoad olduğu anlaşılıyordu. Penelope'nin ağabeyi ile sınıf öğretmeni kızla uzun süre konuştular ama daha fazlasını öğrenemediler. Penelope'nin ağabeyi, üç gün boyunca Santa Teresa sokaklarını dolaşıp siyah arabayı aradı. Bir sürü siyah araba buldu, bazılarının camları koyu renkti, çoğu fabrikadan yeni çıkmış gibi pırıl pırıldı. Ama arabaların sahipleri çocuk kaçıracak tiplere benzemiyordu, bazıları genç çiftlere aitti (mutlulukları Penelope'nin ağabeyini ağlattı) bazılarını kadınlar kullanıyordu. Yine de bütün plakaları not aldı. Geceleri ailecek bir araya toplanır ve başkalarına anlamsız gelen, sadece kendilerinin anlayabildiği kelimelerle Penelope'den bahsederlerdi. Bir hafta sonra kızın cesedi bulundu. Şili adlı kaçak çöplüğü geçtikten sonra, Casas Negras otoyolu yakınlarındaki kullanılmayan bir boruda cesedi bulan, San Damian'dan El Ojito'ya uzanan kanalizasyon borularının onarımında çalışan belediye işçilerinden biriydi. Ceset adli tıbba nakledildi, adli tabip kızın anal ve vajinal yoldan tecavüze uğradığını tespit ettikten sonra rapora boğazı sıkılarak öldürüldüğünü yazdı. Ancak yapılan ikinci otopside Penelope Mendez Becerra'nın yukarıda tarif edilen saldırılara uğradığı sırada kalp krizi geçirdiği ortaya çıktı.

Aynı dönemde Epifanio, on yedi yaşına basan Lalo Cura'ya –öldürülen Penelope Mendez'den sadece altı yaş daha büyüktü– kalabileceği

bir oda buldu. Oda, şehir merkezindeki eski evlerden birindeydi. Obispo Sokağı'ndaki ev üç katlıydı ve merdivenlerin başladığı holden, ortasından büyük bir çeşmenin yer aldığı avluya ulaşılıyordu. İçerisi her zaman sohbet eden kadınlarla veya oyun oynayan çocuklarla doluydu. Lalo Cura'nın odası ancak bir yatağın, bir masanın, üç iskemlenin, masanın yanına sıkıştırılan buzdolabının ve sahip olduğu az sayıdaki giysi düşünüldüğünde oğlan için aşırı büyük olan dolabın sığabileceği büyüklükteydi. Ufak bir ocak ve bir de bulaşıkları yıkayabileceği yeni yapılmış bir lavabo vardı. Tuvalet ve banyo ortaktı. Her katta iki tuvalet vardı. Epifanio oğlana önce birinci kattaki kendi odasını göstermişti. Giysileri duvardan duvara gerilmiş ipe asılmıştı ve yatağın kenarı, Lalo Cura'nın hemen dikkatini çeken bir sürü gazeteyle kaplıydı. En alttaki gazeteler sararmıştı. Ocak uzun zamandır kullanılmıyormuş gibiydi. Epifanio, bir polis için en iyisi yalnız yaşamaktır ama son karar senin, dedikten sonra Lalo Cura'yı üçüncü kattaki yeni odasına çıkarmış ve anahtarlarını vermişti. Artık bir evin var Lalito, demişti, odayı süpürmek istersen komşundan süpürge ödünç alabilirsin. Duvarda bir isim yazılıydı: Ernesto Arancibia. Arancibia kelimesi b ile değil v ile yazılmıştı. Lalo yazıyı işaret ettiğinde Epifanio omuz silkmişti. Kiralar ay sonunda ödenir, dedikten sonra başka bir açıklama yapmadan odadan ayrılmıştı.

Yine aynı dönemde, Juan de Dios Martinez'e Tövbekâr dosyasını bir tarafa bırakması ve Centeno ve Podesta'da yapılan silahlı soygunları incelemesi emredildi. Juan de Dios Martinez, Tövbekâr dosyasının kapanıp kapanmadığını sorduğunda kapanmadığı ama Tövbekâr ortadan kaybolduğu için dosyanın askıya alındığı yanıtını aldı. Santa Teresa'da sınırlı sayıda komiser olduğundan daha önemli vakalarla ilgilenmek zorundaydılar. Elbette bu, Tövbekâr'ı unuttukları veya Juan de Dios Martinez'in soruşturmanın başında olmadığı anlamına gelmiyordu. Ama onun emriyle yedi gün yirmi dört saat şehrin kiliseleri önünde nöbet tutan polisler artık daha öncelikli işlere verilmeliydi. Juan de Dios Martinez yeni görevini kavgasız gürültüsüz kabul etti.

Bir sonraki ölü kadın Lucy Anne Sander'di. Arizona'da, Santa Teresa'nın elli kilometre uzağındaki Huntsville'de yaşıyordu. Arkadaşıyla birlikte El Adobe'ye gitmiş ve sonra sınırı geçip meşhur gece hayatının tadına bakmak için Santa Teresa'ya gelmişlerdi. Arabanın sahibi ve şoförü kadının arkadaşı Erica Delmore'du. İkisi de Huntsville'de, Tombestone, Tucson, Phoenix ve Apaçi bölgesindeki hediyelik eşya dükkânlarında satılan Kızılderili boncuklarının toptan üretiminin yapıldığı bir fabrikada çalışıyorlardı. Fabrikada onlardan başka beyaz kadın çalışmıyordu, geri kalan bütün işçiler Meksikalı veya Kızılderili'ydi. Lucy Anne, Missisippi'deki ufak bir kasabada doğmuştu. Yirmi altı yaşındaydı ve en büyük hayali okyanus kıyısında yaşamaktı. Bazen, yorgun veya üzgün olduğunda eve dönmekten bahsederdi ama sık rastlanan bir durum değildi. Erica Delmore kırk yaşındaydı, iki kere evlenmişti, Kaliforniyalı olmasına karşın o kadar kalabalık olmayan ve hayatın daha rahat olduğu Arizona'da mutluydu. Santa Teresa'ya vardıklarında hiç zaman kaybetmeden şehir merkezindeki kulüplere, önce El Pelicano'ya sonra Domino's'a gittiler. Bu kulüplerden birinde, adının Manuel ya da Miguel olduğunu söyleyen yirmi iki yaşındaki bir Meksikalı onlara katıldı. Erica'ya göre hoş çocuktu, Lucy Anne'i yatağa atmayı denemiş ama Lucy Anne oğlanın teklifini geri çevirmişti. Erica'ya göre oğlan sapığın teki veya herhangi birini herhangi bir şeye zorlayacak bir kabadayı değildi. Domino's'tayken Manuel ya da Miguel (Erica oğlanın adını tam hatırlamıyordu) yanlarından ayrıldı ve barda tek başlarına kaldılar. Kulüpten çıkınca bir süre şehirde dolaştılar, tarihi yerleri ziyaret ettiler. Katedral, belediye binası, Sömürge Dönemi binaları ve ordu meydanını gördüler. Erica'ya göre kimse onları rahatsız etmemişti; takip eden birileri de olmamıştı. Arabayla meydanda dolanırken Amerikalı bir turist onlara seslendi: Kızlar, parkı görmelisiniz, inanılmaz. Ardından adam çalıların arasında kaybolmuştu. İki kadın yürüyüşe çıkmanın kötü bir fikir olmayacağına karar verdi. Gece aydınlık ve serin, gökyüzü yıldızlarla doluydu. Erica arabayı park edecek bir yer ararken, Lucy Anne arabadan indi, ayakkabılarını çıkardı ve yeni sulanmış çimenlerin

üstünde koştu. Erica arabayı park ettikten sonra Lucy Anne'i aradı ama bulamadı. Meydana doğru yürümeye karar verdi. Patikaların büyük kısmı uyduruktu ama ana yollar taşlarla döşenmişti. Banklarda sohbet eden ve öpüşen çiftler gördü. Sonunda açık hava konserlerinin düzenlendiği alana ulaştı. Gecenin geç saatleri olmasına karşın uyku özürlü gençler alanda müzik yapıyordu. Erica ışıkların ne kadar zayıf olduğuna dikkat etmişti, insanın nereye gittiğini göreceği ama etrafı göremeyeceği bir seviyede tutuluyorlardı. Yine de, alan kalabalık olduğundan, kendini tehlikede hissetmedi. Lucy Anne'i bulamadı ama onlara seslenen Amerikalı turisti gördü. Üç arkadaşıyla birlikte tekila içiyordu. Yanlarına gidip arkadaşını görüp görmediklerini sordu. Amerikalı turist kadına delice bir şey sormuş gibi baktı. Çok sarhoş ve çok gençtiler ama Erica hem sarhoşları hem gençleri idare etmesini bilirdi, durumu onlara açıkladı. Yapacak daha iyi bir işleri olmadığından kadına yardım etmeye karar verdiler. Bir süre sonra meydanda Lucy Anne nidaları yankılanıyordu. Erica arabayı park ettiği yere döndü. Orada kimse yoktu. İçeri girip kapıları kilitledi, defalarca kornaya bastı. Sonra sigara içmeye başladı ve içerisi duman altı olunca camı açmak zorunda kaldı. Şafakta karakola gidip şehirde Amerikan konsolosluğu olup olmadığını sordu. Onunla ilgilenen polis, sorunun yanıtını bilmediğinden onu başka bir polise yönlendirdi. Polislerden biri şehirde konsolosluk olduğunu söyledi. Erica kayıp raporu doldurduktan sonra bir kopyasını alıp konsolosluğa gitti. Amerikan konsolosluğu önceki akşam dolaştıkları yerlerin yakınında Centro-Norte'de Verdejo Sokağı'ndaydı ve hâlâ kapalıydı. Birkaç adım ötedeki kafede beklemenin daha akıllıca olacağına karar veren Erica kahvaltı etmek için içeri girdi. Vejetaryen sandviç ve ananas suyu sipariş ettikten sonra Lucy Anne'in Huntsville'deki evine telefon açtı ama yanıt veren olmadı. Masasından sokağın yavaş yavaş canlanışını izledi. Meyve suyunu bitirdiğinde yeniden Huntsville'i aradı, ama bu sefer çevirdiği Şerif'in numarasıydı. Kadının iyi tanıdığı Rory Campuzano adlı genç açtı telefonu. Şerif daha gelmedi, dedi. Erica ona Lucy Anne Sander'ın Santa Teresa'da kaybolduğunu ve işler böyle giderse kendisinin bütün sabahı konsoloslukta veya has-

taneleri dolaşarak geçireceğini söyledi. Bana konsolosluktan ulaşabilirsiniz, dedi. Tamam Erica, kendine dikkat et, dedi Rory ve telefonu kapattı. Bir saat boyunca vejetaryen sandviçini kemirdi ve oturmayı sürdürüp konsolosluğun kapılarında bir hareketlenme olmasını bekledi. Konsolosluk açıldığında onu adının Kurt A. Banks olduğunu söyleyen bir adamın yanına aldılar; adam, Erica'nın hikâyesine inanmamışçasına onunla ve arkadaşıyla ilgili sorular sordu. Erica adamın fahişe olduklarından şüphelendiğini ancak konsolosluktan ayrılınca anladı. O zaman karakola döndü, aynı hikâyeyi doldurduğu kayıp raporundan haberi olmayan polislere iki kere daha anlatması gerekti ve sonunda arkadaşından haber alınmadığını öğrendi. Sınırı geçmiş olabilir, dediler. Polislerden biri kadına onun da aynı şeyi yapmasını, işleri konsolosluğun eline bırakıp eve dönmesini söyledi. Erica şaşkın şaşkın adama baktı. İyi birine benziyordu ve bu öğüdü kadına yardımcı olmak amacıyla vermişti. Erica sabahın geri kalanını ve öğleden sonrayı hastaneleri ziyaret ederek geçirdi. O ana kadar Lucy Anne'in hastaneye kaldırılmış olabileceğini düşünmemişti. Kaza ihtimalini elemişti çünkü Lucy Anne parkta kaybolmuştu ve meydana dönüp kaza geçirmiş olsa bile fren seslerini duyar veya tekerlek izlerini görürlerdi. Lucy Anne'in hastaneye kaldırılmasını gerektirecek diğer durumları düşündüğünde tek aklına gelen kızın hafızasını kaybetmiş olabileceğiydi ve bu, o kadar düşük ihtimaldi ki Erica'nın gözleri yaşlarla doldu. Uğradığı hastanelerin hiçbirine Amerikalı bir kadın yatırılmamıştı. Sonuncu hastanedeki hemşirelerden biri Amerika Kliniği adlı özel hastaneyi denemesini söylediğinde kadını terslemeden edemedi. Bizler işçiyiz tatlım, dedi İngilizce, ben de öyleyim, diye karşılık verdi hemşire İngilizce olarak. İkisi bir süre sohbet ettiler. Hemşire, Erica'yı kantinde kahve içmeye davet etti ve ona Santa Teresa'da kaybolan kadınları anlattı. Amerika'da da durum farklı değil, dedi Erica. Hemşire, kadının gözlerine bakıp başını iki yana salladı. Burada işler daha kötü, dedi. Ayrılırken birbirlerine telefon numaralarını verdiler, Erica herhangi bir gelişme olursa hemşireyi haberdar edeceğine söz verdi. Şehir merkezindeki bir restoranın dışarı yerleştirilmiş masalarından birine oturdu ve yemeğini yerken en

az iki kere Lucy Anne'i gördüğünü sandı. İlkinde kendisine doğru geliyor, ikincisinde diğer yöne yürüyordu. İkisinde de geçip giden kadın Lucy Anne değildi. Ne ısmarladığını bilmeksizin pahalı olmayan birkaç yemek ısmarladı. Hepsine o kadar çok kırmızı biber serpiştirilmişti ki Erica'nın gözlerinden yaşlar geldi, yine de yemeyi sürdürdü. Sonra Lucy Anne'in kaybolduğu parkın yanındaki meydana dönüp arabasını büyük meşe ağacının gölgesine park etti ve direksiyon başında uyudu. Uyandığında konsolosluğa gitti Kurt A. Banks adlı adam, onu adının Henderson olduğunu söyleyen bir başkasıyla tanıştırdı. İkinci adam vakada herhangi bir gelişme olması için çok erken olduğunu söyledi. Ne zaman yeterince zaman geçmiş olacak, diye sordu kadın. Henderson kayıtsız gözlerle ona baktı. Üç gün daha. Ve ekledi: En azından. Erica odadan çıkmak üzereyken Kurt A. Banks, Huntsville Şerifi'nin arayıp Erica'yla ve Lucy Anne Sander'ın kayboluşuyla ilgili sorular sorduğunu söyledi. Kadın, adama teşekkür edip konsolosluktan ayrıldı. Dışarı çıktığında ankesörlü telefonlardan birinden Huntsville'i aradı. Rory Campuzano telefonu açtı ve Şerif'in üç kere ona ulaşmayı denediğini söyledi. Şimdi dışarıda ama döndüğünde seni aramasını söylerim, dedi Rory. Hayır, dedi Erica. Hâlâ kalacak bir yerim yok, ben sizi ararım. Hava kararmadan önce otelleri gözden geçirdi. İyi oteller çok pahalı olduğundan Ruben Dario Mahallesi'ndeki bir pansiyonda oda tuttu. Odasında tuvalet veya televizyon yoktu. Duş koridorun sonundaydı ve sürgüyle içerden kilitlenen bir kapısı vardı. Kadın duşa girerken giysilerini çıkardı ama mantar kapmaktan korktuğu için ayakkabılarını çıkarmadı. Yarım saat sonra kurulandığı havluya sarınmış olarak yatağa uzandı ve Huntsville Şerifi'ni ya da konsolosluğu aramaya fırsat bulamadan derin bir uykuya daldı.

O gün Lucy Anne Sander'ın cesedini sınırın yakınlarında, benzin depolarının ötesinde, Nogales otobanının kenarında buldular. Boynundan, göğsünden ve karnından bıçaklanmıştı, darbelerin çoğu derindi. Onu bulan işçiler hemen polise haber verdi. Adli tıpta yapılan otopside vajinada meni bulundu ve Lucy Anne Sander'ın

defalarca tecavüze uğradığı tespit edildi. Ölüm nedeni aldığı beş bıçak darbesinden biriydi ama hangisi olduğunu söylemek imkânsızdı. Erica Delmore haberi Amerikan konsolosluğunu aradığında aldı. Kurt A. Banks ona hemen konsolosluğa gelmesini, verecek kötü haberleri olduğunu söyledi. Ama kadın ısrar edip bağırınca adamın haberi telefonda vermekten başka şansı kalmadı. Erica konsolosluğa gitmeden önce Huntsville Şerifi'ni aradı ve bu sefer adama ulaştı. Lucy Anne'in Santa Teresa'da öldürüldüğünü söyledi. Seni almaya gelmemi ister misin, diye sordu şerif. İyi olurdu ama gelemezsen de anlarım, arabam var, dedi Erica. Seni almaya geleceğim, dedi şerif. Kadının üçüncü telefonu, tanıştığı hemşireyeydi. Ona, son gelişmeleri iletti. Cesedi teşhis etmeni isteyeceklerdir, dedi hemşire. Morg önceki gün ziyaret ettiği hastanelerin birindeydi. Yalnız gitmeyi tercih ederdi ama morga Kurt A. Banks'ten daha nazik olan Henderson'la birlikte gittiler. Bodrum kattaki koridorda bekledikleri sırada hemşire yanlarına geldi. Sarılıp birbirlerini yanaklarından öptüler. Erica, hemşireyi Henderson'la tanıştırdı, Henderson kadının kendisiyle değilse de iki kadının ne zaman tanıştıklarıyla ilgilendi. Yirmi dört saat önce, dedi hemşire. Hatta daha az. Doğru, diye düşündü Erica. Sadece bir gün olmuştu. Ama kadını çok daha uzun zamandır tanıyormuş gibi hissediyordu. Adli tabip geldiğinde Henderson'ın onunla içeri giremeyeceğini söyledi. Zaten girmemeyi tercih ederim ama işim bu, içeri girmek zorundayım, dedi Henderson. Hemşire, kadına sarıldı ve iki kadın, peşlerinde Amerikalı memurla içeri girdi. Morgda cesedi incelemekte olan iki Meksikalı polis vardı. Erica cesedi teşhis etti. Polis, bazı evrakları imzalamasını istedi. Erica evrakları okumayı denedi ama yazılar İspanyolcaydı. Önemli bir şey değil, imzala gitsin, dedi Henderson. Hemşire evrakları kontrol etti ve kadına imzalayabileceğini söyledi. Hepsi bu mu, diye sordu Henderson. Hepsi bu, dedi Meksikalı polislerden biri. Lucy Anne'e bunu kim yaptı, diye sordu. Polisler anlamayan gözlerle kadına baktı. Hemşire, kadının söylediklerini tercüme ettiğinde katilin kim olduğunu henüz bilmediklerini açıkladılar. Öğleden sonra Huntsville Şerifi, Amerikan konsolosluğuna vardı. Adam geldiğinde, Erica kapılarını kilitlediği arabasında oturmuş sigara

içiyordu. Şerif daha konsolosluğa yaklaşırken kadını fark etti ve yanına geldiğinde bir süre konuştular, kadın arabadan inmediği için adam bir kolunu açık kapıya yasladı ve diğer elini kemerine koyarak ona doğru hafifçe eğilerek kadınla konuştu. Konuşmaları bitince şerif bilgi edinmek için konsolosluğa girdi, Erica ise arabada kalıp kapıları kilitledi ve sigara üstüne sigara içmeyi sürdürdü. Şerif geri geldi ve eve dönmeleri gerektiğini söyledi. Erica, Şerif'in arabasını çalıştırmasını bekledikten sonra ne yaptığının belli belirsiz farkında olarak Meksika sokaklarında adamın arabasını takip etti, sınırı ve çölü geçip Arizona'ya ulaştılar. Yemek servisi yapan eski görünüşlü benzin istasyonuna varana kadar durmadılar. Erica aslında aç değildi ama Şerif'in ona söylemesi gereken şeyler vardı: Lucy Anne'in cesedi üç gün sonra Huntsville'e gönderilecekti, Meksika polisi katili yakalamaya söz vermişti ama bu işten pis kokular yükseliyordu. Şerif kendine omlet ve bira ısmarladığında kadın masadan kalkıp sigara almaya gitti. Döndüğünde şerif tabağındakileri silip süpürmüştü. Kalın telli kapkara saçları onu olduğundan daha genç gösteriyordu. Sence doğruyu mu söylüyorlar Harry, diye sordu. Hayır, dedi şerif, ama neler olduğunu öğreneceğim. Sana güveniyorum Harry, diyen kadın ağlamaya başladı.

Bir sonraki kadın cesedi, Lucy Anne Sander'ın cesedinin bulunuşundan iki gün sonra, Santa Teresa'nın on kilometre açığında, Hermosillo otobanı yakınlarında bulundu. Cesedi bulanlar dört çiftlik çalışanı ve çiftlik sahibinin yeğeniydi. Yirmi saatten uzun süredir kaçak bir ineği arıyorlardı. Beş iz sürücünün beşi de at üstündeydi ve kadının cesedini bulduklarında yeğen, aralarından birini patrona haber vermek için çiftliğe yolladı. Diğerleri cesedin başından ayrılmadı, cesedin bırakılış şeklinin garipliği hepsinin kafasını karıştırmıştı. Delinin teki olduğu anlaşılan katil kadının kafasını çukura gömmüştü, sanki sadece kafayı gömmenin yeterli olacağını düşünmüş, sanki kafayı toprağa gömünce vücudun geri kalanının da görünmez olacağına inanmıştı. Ceset yüz üstü yatıyordu, kolları açıktı ve ellerinin işaret parmakları kesilmişti. Göğüs bölgesinde kurumuş kanlar vardı. Kadın, mor renkli ince bir elbise

giymişti, çorabı veya ayakkabısı yoktu. Adli tıpta yapılan otopside göğsüne ve kollarına aldığı bıçak darbelerine rağmen ölüm nedeninin boğulma olduğu tespit edildi, soluk borusu ezilmişti. Tecavüz izi yoktu. Vakayı komiser Jose Marquez'e verdiler, o da kısa sürede kadının America Garcia Cifuentes olduğunu tespit etti, yirmi üç yaşındaydı ve poliste kaydı olan pezevenklerden Luis Chantre'nin Serafino adlı barında garsonluk yapıyordu. Kendisi gibi garson olan iki ev arkadaşı vardı ama onlarla yapılan görüşmelerin soruşturmaya herhangi bir katkısı olmadı. Kesin tespit edilen tek şey, America Garcia Cifuentes'in bar kapandığında, yani sabahın dördünde, eve gitmek üzere Serafino'dan çıktığıydı. Eve gelmedi, dedi ev arkadaşları. Komiser Jose Marquez birkaç gün Luis Chantre'yi gözaltında tuttu ama adamın şahitleri sağlamdı. America Garcia Cifuentes, Guerrero Eyaleti'ndendi ve beş yıldır Amerika'da olan ağabeyiyle birlikte geldikleri Santa Teresa'da yaşıyordu. Ağabeyi kızı yanına almaya çalışmamıştı; herhangi bir yazışmaya da rastlanmadı. Komiser Jose Marquez, sonraki birkaç gün Serafino'nun düzenli müşterilerini incelediyse de herhangi bir sonuca ulaşamadı.

İki hafta sonra, 1994 Mayıs'ında Monica Duran Reyes, Lomas del Toro'daki Diego Rivera Okulu'nun çıkışından kaçırıldı. On iki yaşındaydı ve aklı bir karış havada olsa da iyi bir öğrenciydi. Ortaokuldaki ilk yılıydı. Annesi de babası da Amerika ve Kanada'ya ithal edilen mobilyaların üretildiği Maderas de Mexico isimli ikiz fabrikada çalışıyordu. Kendisi gibi okula giden bir küçük kardeşi, kablo üreten fabrikada çalışan on altı yaşında bir ablası ve anne babalarıyla beraber Maderas de Mexico'da çalışan bir ağabeyi vardı. Cesedi iki gün sonra Santa Teresa'dan Azul'a uzanan otobanda bulundu. Giysileri üstündeydi, okul çantası, içinde bütün kitap ve defterleriyle birlikte yanı başındaydı. Adli tabip tecavüze uğradıktan sonra boğazı sıkılarak öldürüldüğünü söyledi. Yapılan soruşturmada arkadaşları, Monica'nın koyu renk camlı, Peregrino, MasterRoad veya Silencioso olabilecek siyah bir arabaya bindiğini gördüklerini beyan ettiler. Zorla kaçırılmış gibi durmuyordu. Çığlık atacak zamanı olmuş ama çığlık atmamıştı. Arabaya binmeden önce

arkadaşlarından birini görmüş ve vedalaşmak için el sallamıştı. Korkmuş görünmüyordu.

Lomas del Toro Mahallesi'nde bir ceset daha bulundu. Aradan bir ay geçmişti ve ceset otuz üç yaşındaki Rebeca Fernandez de Hoyos'a aitti. Beline kadar gelen uzun siyah saçları vardı, Ruben Dario yakınlarındaki Xalapa Sokağı'ndaki El Catrin barında garson olarak çalışıyordu. Önceden Holmes&West ve Aiwo fabrikalarında çalışmış ve sendika kurmaya çalıştığı için işten atılmıştı. On yıldan uzun süredir Sonora'nın kuzeyinde yaşasa da aslında Oaxaca'lıydı. On sekiz yaşına bastığında, fahişelikten birkaç kez yakalandığı Tijuana'dan ayrılmış ve ABD'ye yerleşmek için yaptığı birkaç başarısız girişimin ardından Kuzey Meksika'ya yerleşmişti. Cesedi, yedek anahtarını bıraktığı arkadaşı tarafından bulundu. Arkadaşı, Rebeca'nın günlerdir El Catrin'deki işine gelmemesine şaşırdığı için ona uğramaya karar vermişti. Sonradan verdiği ifadede de belirteceği üzere, Rebeca Fernandez de Hoyos sorumluluk sahibi bir kadındı ve haber vermeksizin işe gitmemesi düşünülemezdi. Arkadaşının ifadesine göre, ev her zamanki gibiydi, girdiğinde şüphelenmesine yol açan herhangi bir şeyle karşılaşmamıştı. Salonu, yatak odası, mutfağı ve banyosu olan ufak bir evdi. Banyoya girdiğinde arkadaşının cesedini bulmuştu, Rebeca düşüp kafasını çarpmış gibi görünüyordu ama kan yoktu. Arkadaşı ancak yüzüne su döküp onu kendine getirmeyi denediğinde Rebeca'nın öldüğünü keşfetmişti. Ankesörlü telefondan polisi ve Kızılhaç'ı aradıktan sonra eve dönmüş, arkadaşının cesedini yatağa taşımış ve salondaki koltuklardan birine oturup televizyon izleyerek görevlilerin gelmesini beklemişti. Kızılhaç polisten önce gelmişti. Ambulansta biri çok genç, en fazla yirmi yaşında, diğeri ise kırk beşinde iki sağlık görevlisi vardı. Yapabilecekleri hiçbir şey olmadığını söyleyen yaşlı görevliydi. Rebeca ölmüştü. Kadına cesedi nerede bulduğunu sorduğunda, banyoda yanıtını aldı. O zaman cesedi banyoya geri götürelim, polislerle başının belaya girmesini istemezsin, dedi adam. Oğlanla beraber cesedi olay yerine geri götürdüler. Sağlık görevlisi cesedi hangi pozisyonda bulduğunu sordu, klozete mi oturmuştu, yaslanmış mıydı, yerde miydi? Kadın televizyonu kapatıp banyoya gitti ve iki adama, Rebeca'yı hangi

pozisyonda bulduğunu anlattı. Üçü birlikte eşikte durup cesede baktılar. Rebeca beyaz fayanstan bir denizde boğuluyormuş gibi görünüyordu. Cesede bakmaktan sıkıldıklarında salona döndüler, kadın koltuğa, sağlık görevlileri masanın başına geçti. Sağlık görevlisinin pantolonunun arka cebinden çıkardığı sigaraları içtiler. Ertesi sabah adli tabip raporuna kızın boğularak öldürüldüğünü yazdı. Cinayetten önceki saatlerde kadın cinsel ilişkiye girmişti ama adli tabip tecavüz olup olmadığını söyleyemiyordu. Bir karar vermesi istendiğinde tecavüze benzemiyor, dedi. Polis kadının aşığını tutuklamayı denedi ama onlar Pedro Perez Ochoa'nın adresini bulana kadar adam çoktan tabanları yağlamıştı. Pedro Perez Ochoa, Las Flores'teki Sayuca Sokağı'nda, çalıştığı EastWest fabrikasının birkaç yüz metre ötesinde, kerpiç ve çerçöpten ustaca inşa edilmiş bir gecekonduda yaşıyordu. Komşuları onu nazik ve temiz görünüşlü bir adam olarak tarif ettiğinde polis adamın önceki aylarda Rebeca'nın evinde duş aldığı sonucuna vardı. Kimse adamın yerini bilmediğinden hiçbir yere tutuklama emri yollanmadı. EastWest fabrikasında adamın kaydına rastlanmadı ama olağan bir durumdu, işçiler sürekli değiştiğinden doğru düzgün kayıt tutulmazdı. Gecekonduda spor dergileri, Flores Magon'un biyografisi, birkaç kazak, birkaç terlik, iki şort ve Meksika boksörlerine ait üç fotoğraf bulundu, fotoğraflar dergilerden kesilip Perez Ochoa uyumadan önce son gördüğü şeylerin onlar olmasını istemişçesine yatağın yanındaki duvara asılmıştı.

1994 Temmuz'unda ölen kadın olmadı ama bir adam gelip sorular sormaya başladı. Cumartesileri öğle vakti geliyor ve pazar gecesi ya da pazartesi sabahı şehirden ayrılıyordu. Orta boylu, siyah saçlı, kahverengi gözlü bir adamdı ve kovboy gibi giyiniyordu. İşe şehir meydanını ölçmeye çalışıyormuşçasına hesaplı adımlarla turlayarak başlamıştı, sonra bazı kulüplerin düzenli müşterisi haline geldi, özellikle El Pelicano ve Domino's'a gidiyordu. Hiç kimseye doğrudan soru sormadı. Meksikalılar gibi görünse de İspanyolcası Amerikan aksanlı ve kelime bilgisi sınırlıydı. Espriden anlamıyordu ama gözlerine bakan insanlar zaten eğlence peşinde olmadığını

anlardı. Adının Harry Magaña olduğunu söyledi, en azından öyle yazdı ama ismini İskoç kökenliymiş gibi "Mekgana" diye telaffuz ediyordu. Domino's'a ikinci gelişinde Miguel ya da Manuel adlı yirmilerinde bir genci sordu, dürüst yüzlü iyi bir çocuk, dedi, ama ona yardımcı olan veya olmak isteyen kimse çıkmadı. Başka bir gece barmenlerden biriyle arkadaş oldu, barmen işten çıktığında Harry Magaña dışarıda arabasının başında onu bekliyordu. Ertesi gün barmen işe gelemedi, kaza geçirdiği söyleniyordu. Dört gün sonra Domino's'a döndüğünde yüzü morluklar ve yaralar içindeydi. Üç dişi kırılmıştı ve gömleğini kaldırdığında, sırtında ve göğsünde korkunç morluklar olduğu görülüyordu. Kimseye taşaklarını göstermedi ama birinde sigara yanığı vardı. Ona nasıl bir kaza geçirdiği sorulduğunda, Harry Magaña ile geç saatlere kadar içtiği gece, Amerikalının yanından ayrıldıktan sonra, Tres Virgenes Caddesi üzerinden evine dönerken beş kişilik bir grubun yolunu kesip kendisini dövdüğünü anlatıyordu. Sonraki hafta sonu Harry Magaña, Domino's veya El Pelicano'da görülmedi. Bunun yerine Madero-Norte Caddesi'ndeki İçişleri adlı kerhaneyi ziyaret edip pahalı içkiler içti ve neredeyse iki metre boyunda, iri yarı bir adam olan Demetrio Aguila'yla bilardo oynadı. Kısa sürede arkadaş oldukları söylenebilir. İri yarı adam Arizona'da ve New Mexico'daki çiftliklerde sığır çobanı olarak çalışmış ama evden uzakta ölmek istemediğinden Meksika'ya dönmüştü. Ailem diyebileceği kimse yoktu, altmışlarında bir kız kardeşi ve hiç evlenmemiş bir yeğeni vardı, ikisi de adamın doğup büyüdüğü Cananea'da yaşıyordu ama adam kasaba kendisine ne zaman dar gelse soluğu büyük şehirde alırdı. Kimseye tek kelime etmeden kamyona atlar veya kız kardeşiyle vedalaştıktan sonra saatin kaç olduğuna aldırmaksızın Santa Teresa yolunu tutardı. Cananea-Santa Teresa otobanı adama göre ülkedeki en hoş otobanlardan biriydi, hele de gece vakti, adam hiçbir yerde durmadan Santa Teresa'ya gelir, Ruben Dario Mahallesi, Luciernaga Sokağı'ndaki ufak evine kapağı atardı, arkadaşı Harry'ye ne zaman istersen onda kalabileceğini söyledi, onunki, siteler inşa edilmeye başladığında yıkılmayan bir iki evden biriydi. Demetrio Aguila en az altmış beşindeydi ve Harry Magaña'ya iyi biriymiş gibi göründü.

Bazen fahişelerden birini alıp odaya çekiliyor ama çoğu zaman içip kalabalığı izlemeyi tercih ediyordu. Harry, Elsa Fuentes adlı kızı tanıyıp tanımadığını sordu. Demetrio Aguila kızın neye benzediğini öğrenmek istedi. 1.60 boylarında, çakma sarışın, güzel kız, güzel göğüsleri var. Onu tanıyorum, dedi Demetrio Aguila. Elsita, iyi bir kız. Bu gece burada mı, diye sordu Harry Magaña. Demetrio Aguila kızı bir süre önce dans pistinde gördüğünü söyledi. Onu bana gösterebilir misiniz Bay Demetrio, diye sordu Harry. Elbette dostum. Merdivenlerden dans pistine indikleri sırada Demetrio Aguila kızla bir alıp veremediği olup olmadığını sordu. Harry Magaña başını iki yana salladı. Elsa Fuentes iki fahişe ve üç müşteriyle masalardan birinde oturmuş kahkahalar atıyordu. Harry Magaña bir elini masaya, diğerini kemerine yaslayıp kıza doğru eğildi. Ona ayağa kalkmasını söyledi. Fahişe gülmeyi kesip adama baktı. Müşteriler itiraz edecek gibi oldu ama Harry'nin arkasındaki Demetrio Aguila'yı görünce vazgeçtiler. Nerede konuşabiliriz? Bir oda bulalım, dedi Harry, Elsa'nın kulağına. Yukarı çıkarlarken, Harry Magaña duraksayıp Demetrio Aguila'ya gelmesine gerek olmadığını söyledi. Elbette yok, diyen Demetrio Aguila yanlarından uzaklaştı. Elsa Fuentes'in odasındaki her şey kırmızıydı, duvarlar, yatağın kenarı, çarşaflar, yastık, lamba, ampul, hatta parkelerin yarısı kırmızıydı. Pencereden bakıldığında bütün canlılığıyla Madero-Norte Caddesi görülüyordu. Harry Magaña, pencereden bakmayı bırakıp kıza döndüğünde Elsa'nın çoktan bluzunu ve sütyenini çıkarmış olduğunu gördü. Gerçekten büyük ve güzel memeleri var, diye düşündüyse de o gece kızla sevişmeyi planlamıyordu. Soyunmana gerek yok, dedi kıza. Kız yatağın kenarına oturup bacak bacak üstüne attı. Sigaran var mı, diye sordu. Adam bir paket Marlboro çıkarıp kıza bir sigara uzattı. Çakmağı da ver, dedi kız İngilizce. Adam kibrit çakıp kızın sigarasını yaktı. Elsa Fuentes'in gözleri loş ışıkta çok açık kahverengi, neredeyse çöl sarısı görünüyordu. Aptal kız, diye düşündü adam. Ona Miguel Montes'i, nerede olduğunu, neler yaptığını, kızın onu en son ne zaman gördüğünü sordu. Demek Miguel'i arıyorsun, dedi fahişe. Nedenini sorabilir miyim? Harry Magaña yanıt vermedi, kemerini çıkarıp sağ eline doladı, kemer tokası sağ

elinin altında sallanıyordu. Bununla uğraşacak zamanım yok, dedi. Onu en son bir ay önce gördüm, dedi kız. Nerede çalışıyordu? Hiçbir yerde, her yerde. Diploma peşindeydi, gece okuluna gittiğini sanıyorum. Nasıl para kazanıyordu? Orada burada yaptığı işlerle, dedi kız. Bana yalan söyleme, dedi Harry Magaña. Kız başını sallayıp sigaranın dumanını havaya üfledi. Nerede oturuyor? Bilmiyorum, sürekli yer değiştirir. Kemer ıslık sesi çıkararak fahişenin koluna indi ve kızıl bir iz bıraktı. Fahişe çığlık atamadan, Harry Magaña bir eliyle kızın ağzını kapatıp başını yatağa bastırdı. Çığlık atarsan seni öldürürüm, dedi adam. Fahişe doğrulduğunda kolundaki iz kanıyordu. Bir sonraki suratına inecek, dedi Harry Magaña. Şimdi söyle, Miguel nerede oturuyor?

Sonraki kadın cesedi 1994'ün Ağustos ayında Las Animas çıkmazında bulundu, sokağın o ucunda dört terk edilmiş ev ve bir de kurbanın evi vardı. Komşuları kadının yüzüne aşinaydı ama ilginçtir ki kimse adını bilmiyordu. Üç yıldır yaşadığı evde kadının kimliğini gösteren herhangi bir belgeye rastlanmadı. Birkaç kişi, adının İsabel olduğunu söyledi ama hemen herkes onu İnek lakabıyla tanıyordu. Sağlam yapılı bir kadındı. Esmer tenliydi. 1.65 boyunda ve kısa saçlıydı. Otuzlarında olmalıydı. Komşularından bazıları, kadının şehir merkezinde veya Madero-Norte'deki bir kulüpte fahişelik yaptığını söyledi. Diğerlerine göre İnek hiç çalışmıyordu. Yine de para sıkıntısı yoktu. Polisler kadının evini aradıklarında mutfaktaki rafların konservelerle dolu olduğunu gördüler. Sokaktaki diğer komşuları gibi kaçak elektrik kullanan kadının buzdolabı et, süt, yumurta ve sebze doluydu. Giyimine özen göstermese de çirkin değildi. Yeni bir televizyonu, videosu ve polisin tespit ettiği kadarıyla çoğu aşk filmi veya melodram olan altmış kaseti vardı. Arka bahçeyi sebze yetiştirmek için kullanmış, bir köşeye bir horozu ve on tavuğu olan ufak bir kümes kurmuştu. Dava dosyası Epifanio Galindo ve komiser Ernesto Ortiz Rebolledo'ya verildi, Juan de Dios Martinez'den de gerekirse onlara yardım etmesi istendi. Taraflardan hiçbiri bu iş dağılımından hoşnut olmadı. Kısa sürede İnek'in hayatının bir sürü gariplikle dolu olduğunu keşfettiler. Sokağın başında yaşayan

yaşlı bir kadına göre İsabel gibi kadınlara zor rastlanırdı. O, gerçek bir kadındı. Bir gece komşuları sarhoş olmuş, karısını dövüyordu. Sokakta yaşayan herkes kadının gittikçe artan çığlıklarını duydu, bir süre sonra çığlıklar doğum yapan kadınlarınki kadar şiddetlendi. Ama bu kadın doğum yapmıyor dayak yiyordu. Derken yaşlı kadın sokakta ayak sesleri duymuş ve pencereye gitmişti. Sokak loş olsa da görür görmez İsabelita'yı tanımıştı. Başka biri olsa yürüyüp evine giderdi ama yaşlı kadın İnek'in olduğu yerde durduğunu gördü. Genç kadın bir süre çığlıkları dinledi. O sırada çığlıklar biraz azalmıştı ama birkaç dakika sonra yine şiddetlendi. Bütün o zaman boyunca, dedi yaşlı kadın polise gülümseyerek, İnek öylece durdu, sokakta dolaşırken en sevdiği şarkıyı duyan biri gibi kadının çığlıklarını dinledi, komşu evin penceresinden gelen dünyanın en hüzünlü şarkısının sesiymiş gibi, hiç kıpırdamadı. Sesin hangi pencereden geldiği açıktı. Yaşlı kadın daha sonra yaşananlara inanmakta güçlük çekiyordu. İnek, komşunun evine dalıp adamı saçından sürükleyerek dışarı çıkarmıştı. Kendi gözlerimle gördüm, dedi yaşlı kadın, belki herkes görmüştür ama söylemeye utanıyorlardır. Erkek gibi yumruk atıyordu. Eğer sarhoşun karısı dışarı çıkıp kocasını bırakması için yalvarmasaydı İnek adamı öldürmüş olurdu. Bir komşu daha kadının şiddet eğilimli olduğunu söyledi, eve gece geç saatte ve sarhoş dönerdi, ertesi gün öğleden sonra beşe kadar yüzünü görmezdiniz, dedi. Epifanio'nun İnek'i ziyarete gelen erkekleri tespit etmesi uzun sürmedi. İki kişiydiler, biri El Mariachi, diğeri El Cuervo'ydu, bazen her gün üst üste uğruyor ve yatıya kalıyor bazen haftalarca ortadan kayboluyorlardı. Sadece lakapları değil ellerinde gitarlarla sokakta görülmüş olmaları da polislere İnek'in arkadaşlarının büyük ihtimalle müzisyen olduklarını düşündürdü. Epifanio şehir merkezindeki ve Madero-Norte'deki canlı müzik yapılan kulüpleri dolaşırken komiser Juan de Dios Martinez komşuları sorgulamayı sürdürdü. Şu sonuçlara vardı: 1) İnek iyi biriydi, kadınların çoğunun görüşü bu yöndeydi. 2) İnek işsizdi ama parası vardı. 3) İnek yeri geldiğinde şiddet eylemlerine girişebiliyordu, neyin doğru neyin yanlış olduğuyla ilgili güçlü fikirleri vardı. Bunlar ilkel fikirlerdi ama yine de fikirdiler.

4) Biri İnek'e bir şey karşılığında para veriyordu. Dört gün sonra El Mariachi ve El Cuervo tutuklandı. Gerçekten de müzisyen oldukları ortaya çıktı. Adları sırasıyla Gustavo Dominguez ve Renato Hernandez Saldana'ydı ve 3. Karakol'da sorguya çekildikten sonra Las Animas çıkmazındaki cinayeti işlediklerini itiraf ettiler. İşe bakın ki cinayeti tetikleyen, İnek'in izlemek istediği ama arkadaşları kahkahalara boğulup durduğu için doğru düzgün izleyemediği bir filmdi. Üçü de sarhoştu. Her şeyi Mariachi'ye yumruk atarak İnek başlatmıştı. El Cuervo önce işe karışmak istemedi ama İnek ona da saldırınca kendini korumak zorunda kaldı. Uzun ve adil bir dövüştü, dedi El Mariachi. İnek mobilyalara zarar vermemek için sokağa çıkmalarını söylemiş, diğer ikisi bu emre uymuşlardı. Dışarı çıktıklarında İnek temiz bir dövüş istediğini söylemişti, sadece yumruklar kullanılacaktı. İki erkek kadının en az seksen kilo olduğunu ve sıkı yumruk attığını bildikleri halde bu kuralı kabul etti. Üstelik kiloları yağ değil, kastı, dedi El Cuervo. Sokakta, karanlıkta ölesiye dövüşmüşlerdi. Dövüş, en az yarım saat sürmüştü ve bittiğinde El Mariachi'nin burnu, El Cuervo'nun kaburgası kırılmıştı. İnek yerdeydi. Ancak kadını kaldırmayı denediklerinde öldüğünü kavramışlardı. Dosya böylece kapandı.

Kısa süre sonra komiser Juan de Dios Martinez, Santa Teresa Hapishanesi'ne müzisyenleri ziyarete gitti. Onlara sigara ve dergi götürdü, işlerin nasıl gittiğini sordu. Yakınılacak bir şey yok patron, dedi El Mariachi. Komiser, içeride arkadaşları olduğunu, isterlerse onlara yardım edebileceğini söyledi. Karşılığında ne yapmalıyız, diye sordu El Mariachi. Öğrenmek istediğim şeyler var, dedi komiser. Nasıl şeyler? Basit şeyler. Siz ve İnek arkadaştınız, yakın arkadaşlardınız, size bazı sorular soracağım, siz de yanıtlayacaksınız, hepsi bu. Önce soruları duyalım, dedi El Mariachi. İnek'le yatıyor muydunuz? Hayır, dedi El Mariachi. Ya sen? Ben de yatmadım, dedi El Cuervo. Kahretsin, dedi komiser, bu nasıl mümkün olur? İnek erkeklerden hoşlanmazdı, kendisi yeterince erkekti, dedi El Mariachi. Gerçek adını biliyor musunuz, diye sordu komiser. Hiçbir fikrim yok, dedi El Mariachi, ona herkes gibi İnek derdik. Ne yakın

arkadaşmışsınız ama, dedi komiser. Doğruyu söylüyorum patron, dedi El Mariachi. Parayı nereden bulduğunu biliyor musunuz, diye sordu komiser. Aynı soruyu defalarca kendimize sorduk patron, dedi El Cuervo. Biz de fazladan birkaç peso kazanmak isterdik ama İnek parayı nereden bulduğundan hiç bahsetmezdi. Sizden ve sokaktaki yaşlı kadınlardan başka arkadaşı yok muydu, diye sordu komiser. Elbette vardı. Bir keresinde arabayla dolaşırken arkadaşı olan bir kızı işaret etmişti, dedi El Mariachi. Şehir merkezindeki kafelerden birinde çalışıyordu, özelliği olmayan cılız bir kızdı ama İnek onu gösterip hiç bu kadar güzel bir kadın gördün mü, dedi. Kızmasın diye, hayır, dedim ama kızın hiçbir özelliği yoktu. Adı neydi, diye sordu komiser. Ne adını söyledi ne beni onunla tanıştırdı, dedi El Mariachi.

Polis, İnek'in öldürülüşünü araştırırken Harry Magaña, Miguel Montes'in oturduğu evi buldu. Bir cumartesi günü, öğleden sonra evi gözetlemeye başladı ve iki saat sonra beklemekten sıkılıp kilidi zorlayarak açtı ve içeri girdi. Evin bir odası, bir mutfağı ve bir banyosu vardı. Duvarlarda Hollywood yıldızlarının posterleri asılıydı. Rafta Miguel'in kendisinin çerçeveli iki fotoğrafı vardı ve gerçekten dürüst yüzlü, yakışıklı, kadınların hoşlandığı türden bir erkek olduğu görülüyordu. Harry Magaña çekmeceleri karıştırdı, bir çek defteri ve bıçak buldu. Yatağı kaldırdığında altından dergiler ve mektuplar çıktı. Dergileri şöyle bir gözden geçirdi. Mutfaktaki çekmecelerden birinin altından içinde dört polaroid fotoğraf olan bir zarf çıktı. Fotoğraflardan biri çölün ortasındaki mütevazı bir eve aitti, ufak bir verandası ve iki küçük penceresi vardı. Evin önüne dört çeker kamyonlardan biri park edilmişti. Diğer fotoğrafta kol kola girmiş iki kız görülüyordu. Başlarını hafifçe sola yatırmış gülümseyerek kameraya bakıyorlardı, sanki gezegene yeni ayak basmışlardı veya valizlerini yapmış gitmeye hazırlanıyorlardı. Bu fotoğraf kalabalık bir sokakta çekilmişti. Üçüncü fotoğraf çöldeki bir iniş pistine aitti. Ufak bir uçak, uçağın arkasında da tepeler görünüyordu. Geri kalan her yer dümdüzdü. Son fotoğraf kameraya bakmayan iki adamındı, ya sarhoştular ya da kafaları güzeldi, beyaz gömlekliydiler,

birinin şapkası vardı ve yakın arkadaşmışçasına tokalaşıyorlardı. Şerif her yerde polaroid fotoğraf makinesini aradı ama bulamadı. Fotoğrafları, mektupları ve bıçağı cebine attıktan sonra evi bir kere daha aradı ve koltuklardan birine çöküp beklemeye başladı. Miguel Montes o gece veya sonraki gece evine dönmedi. Adam, gencin aceleyle şehri terk etmiş olabileceğini düşündü, ya da belki ölmüştü. Canı sıkıldı. Neyse ki Demetrio Aguila'yla tanıştığından beri pansiyonlarda veya otellerde gecelemesi gerekmiyordu. Bardan bara dolaştığı uykusuz geceler sona ermişti. Artık arkadaşının Ruben Dario Mahallesi'ndeki Luciernaga Sokağı'ndaki evinde uyuyordu. Demetrio Aguila ona anahtar verecek kadar güvenmişti. Küçük ev her zaman tertemizdi ama bu temizliğin ve düzenin kadın elinden çıkmadığı belliydi, zarafetten uzak, kişiliksiz bir temizlikti, hapishane veya manastır hücrelerinin temizliği gibiydi, ihtimam değil terk edilmişlik havası taşıyordu. Bazen eve geldiğinde Demetrio Aguila'yı mutfakta kahve yaparken bulurdu, salona geçip sohbet ederlerdi. Meksikalıyla konuşmak Şerif'i rahatlatıyordu. Meksikalı TTT çiftliğinde kovboyluk yaptığı günlerden bahsederdi. Bazen Harry adama Arizona'ya, kendisini ziyarete gelmesini söylerdi ama Meksikalının verdiği yanıt Arizona'nın, Sonora'nın, New Mexico'nun, Chihuahua'nın tamamının birbirinin aynı olduğuydu. Harry bu konuyu enine boyuna düşündü; hayır, hepsi birbirinin aynı değildi ama Demetrio Aguila'yla tartışmak istemediğinden sesini çıkarmadı. Bazen birlikte dışarı çıkarlardı, Meksikalı, *gringo*'nun kullandığı yöntemleri yakından gözlemleme şansı buldu. Bu yöntemleri teoride fazla sert bulsa da bazen sertliğin gerekli olduğunu kabul ediyordu. Ona göre Amerikalı'nın kullandığı yöntemleri haklı çıkaran koşullar vardı. O gece, Harry, Luciernaga'daki eve gittiğinde Demetrio Aguila uyanıktı, kahve hazırlamayı teklif etti. Harry arkadaşına sahip olduğu son ipucunu da kaybettiğini anlattı. Demetrio Aguila hiçbir şey söylemedi. Kahveleri fincanlara koyup jambonlu yumurta pişirdi. Konuşmadan yemeklerini yediler. Hiçbir şey hiçbir zaman kaybolmaz, dedi Meksikalı. İnsanlar, hayvanlar ve hatta eşyalar bazen, şu ya da bu nedenle kaybolmak, yok olup gitmek ister. İster inan ister inanma ama Harry, bazen bir taş parçası ortadan

kaybolmak ister. Bunu kendi gözlerimle gördüm. Ama Tanrı buna izin vermez. İzin vermez çünkü veremez. Tanrı'ya inanıyor musun Harry. Evet Bay Demetrio, dedi Harry Magaña. O zaman Tanrı'ya güven, O, hiçbir şeyin yok olmasına izin vermez.

Juan de Dios Martinez, hâlâ iki haftada bir Elvira Campos'la yatıyordu. Komiser bazen ilişkinin yürümesinin mucize olduğunu düşünüyordu. Zorluklar ve yanlış anlaşılmalar yaşanmıştı ama hâlâ birlikteydiler. Yataktaki çekim, en azından adamın inandığı kadarıyla, karşılıklıydı. Hiçbir kadını onu arzuladığı kadar arzulamamıştı. Ona kalsa bir saniye tereddüt etmeden müdürle evlenirdi. Bazen, kadını görmesinin üzerinden uzun zaman geçtiğinde, aralarındaki kültür farklılıklarını düşünürdü, adama göre en büyük sorunları buydu. Müdür sanattan hoşlanıyordu, bir resme bakıp ressamın kim olduğunu söyleyebilirdi. Adam, kadının okuduğu kitapların adlarını dahi duymamıştı. Dinlediği müzik ise aşırı yumuşak geliyor, adamda yatıp uyuma isteği uyandırıyordu, elbette kadının evindeyken bunu yapmamak konusunda dikkatliydi. Müdürün hoşlandığı yemekler bile adamın hoşlandıklarından farklıydı. Adam, kadına uymayı denedi, bir iki kere müzik dükkânlarına girip Beethoven'ın ya da Mozart'ın senfonilerini aldı ve evde tek başınayken dinlemeye çalıştı. Çoğunlukla uyuyakaldı ama gördüğü rüyalar huzurlu ve mutluydu. Elvira Campos'la birlikte dağlardaki bir kulübede yaşadıklarını görüyordu. Kabinin elektriği veya su tesisatı yoktu, medeniyetten uzaktı, ayı postu üzerinde bir kürkü battaniye olarak kullanarak uyuyorlardı. Bazen Elvira Campos evin içinde yankılanan kahkahalar atıyor ve koşarak ağaçların arasına dalıyordu. Adam kadının peşinden gidiyordu ama ormanda kadının izini bulmak imkânsızdı.

Mektupları okuyalım Harry, dedi Demetrio Aguila. Anlamadığın yerleri senin için tercüme ederim. İlk mektup Miguel'in Tijuana'da yaşayan bir arkadaşındandı ama üstünde damga yoktu. Birlikte geçirdikleri mutlu zamanlardan, beyzboldan, fahişelerden, çalıntı arabalardan, dövüşlerden ve alkolden bahsediyordu. İçinde Miguel

Montes ve arkadaşının hapse atılmış olmalarını gerektiren en az beş suç vardı. İkinci mektup bir kadındandı ve zarfta Santa Teresa damgası vardı. Kadın para istiyor ve ödemeleri düzenli yapması için oğlanı uyarıyordu. Yoksa sonu kötü olur, diye yazıyordu mektupta. Üçüncü mektup imzasız olsa da el yazısına bakılırsa aynı kadındandı, Miguel'e hâlâ borcunu ödemediğini ve üç gün içinde parayla gelmezse kötü olacağını söylüyordu. Eğer parayı her zamanki yere getirmezsen, diyordu kadın (bu noktada Demetrio Aguila ve Harry Magaña, insanın ancak bir dişiyle muhatap olduğunda karşısına çıkabilecek türden, beklenmedik bir anlayış sezinledi), kimseye tek kelime etmeden şehri terk etsen iyi olur. Dördüncü mektup başka bir arkadaştandı, damgayı çözmek imkânsızdı ama Mexico City'den gelmiş olabilirdi. Bahsi geçen arkadaş, başkente yeni gelmiş bir kuzeyliydi ve izlenimlerini yazmıştı. Toplu mezara benzettiği metrodan, insanların ne kadar soğuk olduklarından, kimsenin kimseye yardım etmediğinden ve trafik sürekli kilitlenmiş olduğu için bir yerden bir yere gitmenin ne kadar imkânsız olduğundan bahsediyordu. Hava çok kirli, kadınlar çirkindi. Bu sonuncusuyla ilgili zevksiz birkaç espri yapmıştı. Son mektup Sonora'nın güneyindeki Chucarit'tendi, bir aşk mektubuydu. Genç kız, genç adamı bekleyeceğini, sabırlı olacağını, onu görmek için ölüp bitse de ilk adımı onun atmasını bekleyeceğini söylüyordu. Acelem yok, diyordu. Liseli âşıkların yazdığı mektuplara benziyor, dedi Demetrio Aguila. Chucarit, dedi Harry Magaña. İçimde adamımız oralıymış gibi bir his var, Bay Demetrio. Biliyor musun, ben de tam aynı şeyi düşünüyordum, diye karşılık verdi arkadaşı.

Juan de Dios Martinez bazen müdürün hayatıyla ilgili daha fazla şey bilmeyi dilerdi. Örneğin arkadaşlarını tanımak istiyordu. Kadın kimlerle arkadaştı? Akıl hastanesinde çalışan birkaç eleman dışında müdürün çevresindeki kimseyi tanımıyordu. Kadının hiç arkadaşı var mıydı? Elbette olmalıydı ama kadın onlardan hiç bahsetmiyordu. Bir gece, seviştikten sonra, kadına hayatıyla ilgili daha fazla şey bilmek istediğini söyledi. Müdür adama şimdiden

gereğinden fazlasını bildiği yanıtını verdi. Juan de Dios Martinez bir daha konuyu açmadı.

İnek, 1994 Ağustos'unda öldürüldü. Bir sonraki kurban ekim ayında, her gün yüzlerce kamyonun çöplerini boşalttığı Casas Negras otobanı yakınlarındaki yeni çöplükte bulundu. Çöplük üç kilometreye bir kilometrelik geniş bir alanı kaplamasına karşın yakında çöplere dar gelmeye başlayacaktı ve şimdiden Casas Negras'ın batısında bir çöplük daha kurmaktan bahsediliyordu. Ölü kız, adli tabibin bulgularına göre on beş ila on yedi yaşları arasındaydı, cesedi adli tabipten üç gün sonra inceleyen patolog da meslektaşının bulgularını doğruladı. Anal ve vajinal yoldan tecavüze uğrayıp boğularak öldürülmüştü. 1.42 boyundaydı. Çöplükte satılabilecek mallar arayan evsizler tarafından bulunduğunda cesedin üzerinde sütyen, kot etek ve spor ayakkabı vardı. Polis geldiğinde sütyen ve kot etek çoktan çalınmıştı. Sağ elinin yüzük parmağında kara taşlı altın bir yüzük vardı, şehir merkezindeki İngilizce okulunun amblemini taşıyordu. Kızın fotoğrafı çekildi ve polis fotoğrafı dil okulundaki herkese gösterdi ama kızı tanıyan kimseyi bulamadı. Fotoğraf, *El Heraldo del Norte* ve *La Voz de Sonora* gazetelerinde yayımlandı, yine bir sonuç alınamadı. Komiser Jose Marquez ve komiser Juan de Dios Martinez okul müdürünü üç saat sorguya çekti ve fazla ileri gitmiş olacaklar ki müdürün avukatı taciz davası açtı. Dava bir yere varmasa da ikisi de emniyet müdüründen uyarı aldılar. Ayrıca haklarındaki rapor Hermosillo'ya yollandı. İki hafta sonra, kimliği belirlenemeyen kızın cesedi Santa Teresa Üniversitesi'ndeki tıp öğrencilerinin kullanması için üniversite morguna yollanmıştı.

Komiser Juan de Dios Martinez, Elvira Campos'un bu kadar iyi sevişmesine ve yatakta hiç yorulmamasına şaşıyordu. Bazen, bir saniye sonra ölecekmiş gibi sevişiyor, diye düşünürdü. Kadına kendini bu kadar hırpalamasının gerekli olmadığını, onu yanında hissetmenin bile kendisine yettiğini söylemek istiyordu ama sıra sevişmeye geldiğinde müdür konuya iş gibi yaklaşıyordu. Juan de Dios Martinez bazen ona sevgilim, tatlım, aşkım diye hitap eder

ama kadın sessiz olmasını söyleyerek karşılık verirdi. Sonra adamı son damlasına kadar emerdi – menisini, ruhunu, duygularından geriye kalan ne varsa onu. Kadın öyle sevdiği için karanlıkta sevişirlerdi. Adam, birkaç kere ışığı yakıp kadına bakmayı istedi ama onu kızdırmak istemediğinden bunu yapmadı. Işığı yakma, dedi kadın bir keresinde, zihnini okumuşçasına adama.

Kasımda, inşaat halindeki bir binanın ikinci katında çalışan işçiler, otuzlarında bir kadının cesedini buldu. 1.50 boyunda, esmer tenli, sahte sarışın bir kadındı, kazak ve şort giymişti. Tecavüze uğrayıp boğazı sıkılarak öldürülmüştü. Cesedin üzerinde kimliğini gösteren hiçbir şey yoktu. Bina Santa Teresa'nın kuzeyindeki Podesto Mahallesi'nde, Alondra Sokağı'ndaydı. Lüks bir mahalle olduğundan, normalde inşaat süresince inşaat alanında uyuyan işçilerin geceleri evlerine dönmeleri gerekiyordu. Vardiya bittikten sonra binaya özel bir güvenlik şirketinden kiralanan bekçi göz kulak oluyordu. Sorguya çekildiğinde, kontratının koşullarına uymadığını ve gündüzleri fabrikada çalıştığı için gece uyanık kalmakta güçlük çektiğini söyledi, hatta bazı geceler ikiye kadar inşaatta durduktan sonra San Damian Mahallesi'ndeki evine dönüyordu. Adamın sorgusunu emniyet müdürünün sağ kolu Epifanio Galindo yürüttü. Adama karşı sertti ama daha ilk andan bekçinin doğruyu söylediği açıktı. Kurbanın şehre yakın zamanda gelmiş olduğu varsayıldı, bu varsayım doğrultusunda pansiyonlarda ve şehir merkezindeki otellerde sorgulamalar yapıldı. Hiçbir sonuca ulaşılamadı. Fotoğrafının yerel gazetelerde yayımlanması da sonuç vermedi. Ya kimse onu tanımıyordu ya fotoğraf yeterince iyi değildi ya da kimse başının polisle belaya girmesini istemiyordu. Diğer eyaletlerdeki kayıp raporları gözden geçirildi ama Alondra Sokağı'nda cesedi bulunan kadına uyan bir tarife rastlanmadı. Tek bir şey açıktı, daha doğrusu Epifanio için tek bir şey açıktı: Kadın o mahalleden değildi ve o mahallede tecavüze uğrayıp boğulmamıştı. Öyleyse ceset neden her gece devriyelerin ve özel güvenlik şirketlerinin adamlarının sokakları turladığı lüks mahalledeki bir binaya atılmıştı? Neden bütün riskleri göze alıp cesedi inşaat halindeki binanın ikinci katına bırakmışlardı? Mantıklı olan cesedi çöle veya çöplüklerden birine

atmak olmaz mıydı? İki gün bu soruları düşündü. Yemek yerken, meslektaşlarının spordan veya kadınlardan bahsedişlerini dinlerken, Pedro Negrete'nin şoförlüğünü yaparken ve hatta uyurken mantıklı yanıtlar aradı. Derken bir gün ne kadar düşünürse düşünsün yanıtı bulamayacağına karar verdi ve bir daha o sorulara geri dönmedi.

Komiser Juan de Dios Martinez'in içinden bazen, özellikle de izin günlerinde, müdürle çıkmak gelirdi. Çıkmak derken, kadınla ne pahalı ne ucuz olan, çiftlerin gittiği sıradan ama kalabalık bir lokantada yemek yemeyi, insan içine çıkmayı, tanıdığı birileriyle karşılaşmayı, müdürü "Kız arkadaşım, Elvira Campos" diye tanıştırabilmeyi kastediyordu. Lokantada bir şeyler yedikten sonra kadının evine dönüp sevişebilir ve sonra da uyuyabilirlerdi. Gece olunca, kadının BMW'sine veya adamın Cougar'ına atlayıp sinemaya veya Santa Teresa'daki sayısız gece kulübünden birinde bir şeyler içmeye gidebilirlerdi. O zaman her şey mükemmel olurdu, diye düşündü Juan de Dios Martinez. Ama Elvira Campos insan içine çıkmanın lafını bile duymak istemiyordu. Çok uzun konuşmadığı sürece, adamın akıl hastanesini aramasına izin vardı. Buluşmalar on beş günde birdi. Bir bardak viski veya Absolut votka ve gece manzarası. Steril vedalaşmalar.

Aynı kasım ayında, Silvana Perez Arjona'nın yanmış cesedi boş bir arsada bulundu. On beş yaşında, esmer tenli, cılız bir kızdı. Bulunduğunda, büyük ölçüde yanmış olsa da, siyah saçları omuzlarının biraz altına geliyordu. Ceset, çamaşırlarını asmak için boş arsaya giden Las Floresli kadınlar tarafından bulundu, Kızılhaç'a haber verdiler. Ambulans geldiğinde, ambulansı kullanan yaşlı adam, kadınlara ve cesedi görmeye çalışan diğerlerine ölüyü tanıyıp tanımadıklarını sordu. Kimse tanımıyordu. O zaman buradan gidin, yoksa polisle uğraşmanız gerekir, dedi yaşlı sağlık görevlisi. Çok yüksek sesle konuşmadığı halde söylediklerini herkes duydu ve cesetten uzaklaştı. Şimdi arsa bomboş görünüyordu ama iki sağlık görevlisi gerçekte öyle olmadığının farkındaydı, insanlar saklandıkları yerden onları

izliyordu. İki görevliden genç olan ambulansın telsiziyle polise haber verirken yaşlı olan Las Flores'teki büfeye yürüdü. Büfe sahibi tanıdıktı. Altı dürüm sipariş etti, üçü mayonezli, üçü mayonezsiz, altısı da acılı. İki de Coca Cola aldı. Büfe sahibine parasını ödedi ve yavaş adımlarla, insanda oğlu olduğu izlenimi bırakan genç görevlinin çizgi roman okuyarak kendisini beklediği ambulansa döndü. Polis geldiğinde ikisi de dürümlerini yemeyi bitirmiş sigara içiyordu. Üç saat boyunca ceset boş arsada öylece durdu. Adli tabibe göre kız tecavüze uğramıştı, ölüm nedeni kalbe aldığı iki darbeydi. Katil delilleri yok etmek için cesedi yakmayı denemişti ama beceriksizin teki olduğundan veya biri ona gaz yerine su sattığından veya cesaretini kaybettiğinden işi eline yüzüne bulaştırmıştı. Ertesi gün kızın kimliği tespit edildi: General Sepulveda Sanayi Mahallesi'ndeki fabrikalardan birinde makine operatörlüğü yapan Silvana Perez Arjona'ya aitti. Bir yıl öncesine kadar Silvana, annesi ve hepsi farklı fabrikalarda çalışan dört kardeşiyle yaşıyordu. Kardeşler arasından sadece o okula gitmiş, Lomas del Toro'daki Profesör Emilio Cervantes Lisesi'nde okumuştu. Ama ekonomik nedenlerle, mezun olamadan okuldan ayrılıp ablasının ona iş bulduğu Horizon W&E fabrikasında işe girdi ve orada otuz beş yaşındaki Carlos Llanos'la tanışıp çıkmaya başladı. Bir süredir adamın Prometeo Sokağı'ndaki evinde birlikte yaşıyorlardı. Arkadaşlarının ifadesine göre Llanos iyi huylu bir adamdı, içerdi ama ayyaşın teki değildi, boş zamanlarında kitap okumasıyla diğerlerinden ayrılıyordu. Silvana'nın annesine göre, bu konularda deneyimsiz olan kızını baştan çıkarmasını sağlayan da adamın kitap okuma alışkanlığıydı. Yedi aydır birlikteydiler. Llanos kitap okuyordu, evet ve bazen ikisi adamın salonunda karşılıklı oturup okudukları kitaplardan bahsederlerdi ama adam okuduğundan çok içiyordu, kıskanç ve güvensiz biriydi. Silvana, annesini ziyarete geldiğinde Llanos'un arada bir ona vurduğunu itiraf etmişti. Anne ve kızın birbirlerinin kollarında ağlayarak saatler geçirdikleri olurdu. Llanos'un sorunsuz geçen tutuklanması Lalo Cura'nın katıldığı ilk tutuklamaydı. Santa Teresa devriye arabalarından ikisi adamın evinin önüne yanaştı, polis kapıyı çaldı, Llanos kapıya geldi, polis tek kelime etmeden adamı yere yapıştırdı, kelepçeledi ve böylece şüpheli

karakola götürüldü. Alondra Sokağı'ndaki cinayeti de onun üstüne yıkmaya, en azından şehrin yeni çöplüğünde bulunan cesedi ona yamamaya çalıştılar ama adamın şahidi Silvana Perez'in kendisiydi, bahsi geçen tarihlerde birlikte Carranza Parkı'nda görülmüşlerdi, Silvana'nın akrabaları bile bu bilgiyi doğruladı. Adam gecelerini fabrikada çalışarak geçiriyordu ve meslektaşları her gece fabrikada olduğuna tanıklık ettiler. Silvana'nın öldürülüşüne gelince... Carlos Llanos suçunu kabul etti ve kızı yakmaya çalıştığına pişman olduğunu dile getirdi. Silvana iyi biriydi, böyle bir muameleyi hak etmiyordu, dedi.

Aynı dönemde Sonora Tv'de bir medyum belirdi. Adı Florita Almada'ydı ama hayranları ona Azize diyordu. Florita Almada yetmiş yaşındaydı ve geleceği görme yetisi ona yakın bir tarihte, yaklaşık on yıl önce bahşedilmişti. Başka kimsenin görmediği şeyler görüyordu. Başka kimsenin duymadığı şeyler duyuyordu. Ayrıca her şeye anlamlı bir açıklama uydurmasını iyi biliyordu. Medyum olmadan önce şifacıydı, asıl işi oydu çünkü medyum olmak demek diğer tarafı veya geleceği görmek demekti ama kadının olağan dışı hiçbir şey görmediği zamanlar oluyordu, bazen de görüntü karlıydı, kötü bir antenle alınan televizyon yayını gibiydi, sanki beynindeki anten düzgün yerleştirilmemişti veya belki anten alüminyum folyodan yapıldığından en ufak rüzgârda sallanarak görüntünün bozulmasına yol açıyordu. Bu yüzden kendine medyum dese de veya hayranlarının ona medyum demelerine izin verse de şifalı otlara olan inancı medyumluğuna inancından fazlaydı. Sağlıklı beslenmek ve dua etmekle ilgili öğütler verirdi, örneğin yüksek tansiyonu olanların yumurta, peynir ve beyaz ekmek yemeyi bırakmaları gerektiğini söylerdi çünkü bu yiyeceklerdeki sodyum oranı yüksekti, sodyum suyu çeker ve vücutta su toplanmasına yol açarak kan basıncını arttırırdı. Gün gibi açık, diyordu Florita Almada. İnsan kahvaltıda omlet veya Meksika usulü yumurta yemeyi ne kadar severse sevsin tansiyonu yüksekse yumurta yemekten vazgeçmesi gerekirdi. Yumurta yemekten vazgeçen insanın et ve balıktan da vazgeçmemesi için hiçbir neden olamazdı. Sadece pirinç ve meyveyle

beslenmek mümkündü. Pirinç ve meyve sağlık açısından çok iyiydi, özellikle kırkın üzerindeki insanlar için. Almada ayrıca yağ tüketiminin sınırlanması gerektiğini savunuyordu. İnsanın tükettiği yağ miktarı yediği yiyeceklerin toplam enerjisinin yüzde yirmi beşinden fazlasını oluşturmamalı, diyordu. İdeal olan yağ tüketiminin yüzde on beşle yirmi arasında olmasıydı ama çalışan insanlar, hele iş güvenceleri varsa yüzde seksen hatta doksan yağ tüketebiliyordu. Kadına göre hiç hoş bir durum değildi. İşsizlerin yağ tüketimi ise yüzde otuzla elli arasındaydı, bu da bir sorundu çünkü bu yoksul insanlar sadece yetersiz beslenmekle kalmıyor üstelik kötü besleniyorlardı. Söylediklerimi dikkatlice dinlerseniz yetersiz beslenmenin başlı başına bir hastalık olduğunu anlarsınız, diyordu Florita Almada. Belki kendimi yeterince net açıklayamadım, söylemek istediğim fasulyeli dürümün domuz diye satılan köpek, kedi veya fare etlerinden çok daha iyi olduğu, diyordu. Almada ayrıca tarikatlara veya şifacıyım diyerek yoksulların parasını almaya çalışan sahtekârlara da karşıydı. Botanomansi'nin ya da bitkiler aracılığıyla geleceği tahmin etme sanatının çoğunlukla tam bir dolandırıcılık olduğuna inanıyordu. Bu konulardan bahsedenlerin hiçbiri ne söylediklerini bilmiyorlardı ve medyum bir keresinde bilmeyenler öğrensin diye botanomansiye dayanan botanoskopinin farklı dallarının adlarını saymıştı: Şekilleri, hareketleri ve bitkilerin verdikleri tepkileri inceleyen botanoskopi sanatı, kromniomansi ve fruktomansi olmak üzere ikiye bölünmüştü; ilki soğanları, ikincisi meyveleri okumaktı; bir de dendromansi yani ağaçları okumak ve filomansi yani yaprakları okumak ve ağaç dallarını kullanıp geleceği tahmin etme sanatı olan zilomansi vardı. Almada'ya göre hoş ve şiirseldi ama geleceği tahmin etmekten çok eski defterleri kapatmakla ilgiliydi. Sonra bir de kleromantik botanomansi vardı, branşları arasında bir avuç beyaz ve bir siyah fasulye aracılığıyla geleceği tahmin etmek olan kiamoboli ve tahta çubukların kullanıldığı rabdomansi ve palomansi vardı; kadının bu sanatlarla sorunu olmadığından söyleyecek sözü de yoktu. Sonra farmakoloji yani halüsinasyon yaratan bitkilerin kullanımı geliyordu, kadın ona da karşı değildi. Herkesin kafası kendineydi. Bazıları uyuşturucuyu

nasıl kullanacağını bilir bazıları ise işin suyunu çıkarırdı, özellikle kötü alışkanlıkları olan tembel gençler. Ama kendisi farmakoloji lehine veya aleyhine konuşmamayı tercih ederdi. Ardından çok ilginç olsa da çok az insanın ustalaştığı ve hatta konuyu iyi bilenlerin sayısının bir elin parmaklarını geçmediği meteorolojik botanomansi geliyordu. Bitkilerin verdikleri tepkileri izlemeye dayanan bir ilimdi. Örneğin afyon çiçekleri yapraklarını açarsa hava güzel olacak demekti, kavak ağaçlarının sallanması ise olağandışı bir şey yaşanacağı anlamına gelirdi; beyaz yapraklı papatyalar boyunlarını bükerse hava sıcak olurdu, Sonora'da adına kafur, Sinaloa'da neden bilinmez kargaburnu denilen hurma çiçeklerinin yapraklarını kapatması ise yağmur yağacağının göstergesiydi. Son olarak bir zamanlar kullanılan kestane ağacı dallarının yerini sarkaçların aldığı radyestezi vardı ve Florita Almada'nın ona da söyleyecek sözü yoktu. İnsan bir şeyi biliyorsa biliyordur ve bilmiyorsa öğrense iyi olur. Ve öğrenene kadar en iyisi susmak veya en azından bir şeyler öğrenene kadar ağzını açmamaktır. Benim hayatım sürüp giden bir çıraklık süreci oldu, diyordu kadın. Okuma yazma öğrendiğinde neredeyse yirmi yaşındaydı. Nacori Grande'de doğmuş ama annesi kör olduğundan diğer çocuklar gibi okula gidememişti. Kadına bakmak Florita'nın göreviydi. Hepsini sevgiyle andığı ağabeyleri ve ablalarıyla ilgili hiçbir şey bilmiyordu. Hayat, aile üyelerini Meksika'nın dört bir yanına savurmuştu ve şimdiye kadar ölmüş bile olabilirlerdi. Zorluklarla dolu bir çocukluktu ama mutsuz değildi. Şimdi böceklere katlanamasa da çocukken köy hayatını sevmişti. Üstelik Nacori Grande'deki hayat çok hareketli olabiliyordu. Kör bir annenin bakımıyla ilgilenmekse, ister inanın ister inanmayın, bazen eğlenceliydi. Çocukken kümesi onarmak, giysileri yıkamak, yemek pişirmek ona oyun gibi geliyordu. Geri dönüp baktığında, tek üzüntüsü okuyamamış olmaktı. Derken ağza alınmaya değmeyecek nedenlerle Villa Pesqueira'ya taşınmışlar, annesi ölmüş ve annesinin ölümünden sekiz ay sonra genç kız, neredeyse hiç tanımadığı ama çalışkan ve onurlu olduğu ortaya çıkan ve birliktelikleri boyunca ona saygı gösteren bir adamla evlendirilmişti. Adamın kendisinden biraz yaşlı olduğunu itiraf etmesi gerekiyordu,

rahibin karşısına geçtikleri gün kız on yedi müstakbel kocası otuz sekiz yaşındaydı, yani adam, kızdan yirmi bir yaş büyüktü ve hayvan ticaretiyle uğraşıyordu. Çoğunlukla keçi ve koyunların alım satımıyla ilgilense de bazen sığır ve koşullar zorunlu kıldığında domuz ticareti yapıyordu. İşi gereği sık sık diğer kasabalara, örneğin, San Jose ve Batuc, San Pedro de la Cueva, Huepari, Tepache, Lampazos, Divisaderos, Nacori Chico, El Chorro ve Napopa'ya gider veya hayvanları dağ yollarından bir kasabadan diğerine götürürdü. İşler kötü değildi. Almada, bir tüccarın yanında bir kadınla, hele de eşiyle, seyahat etmesi yakışık almadığından adamla çok sık seyahat edemiyordu ama kocası arada bir onu da götürürdü, birlikte labirenti andıran dağ yollarında seyahat ederdi. Dünyayı görmek için eşi bulunmaz bir fırsattı. Gittikleri yerler Villa Pesqueira'ya benzese de dikkatli bakıldığında aslında çok farklı oldukları ortaya çıkıyordu. Yüz metrede bir dünya değişiyor, diyordu Florita Almada. Bir yerin başka bir yerle aynı olduğunu söyleyenler yalan söylüyor. Dünya sürekli bir değişim içinde. Elbette çocuk sahibi olmayı isterdi ama doğa (genel anlamıyla doğa veya belki kocamın doğası, dedi gülerek) buna izin vermemişti. O da bebek bakmakla geçireceği zamanı yeni şeyler öğrenmeye ayırmıştı. Ona okumayı kim öğretmişti? Bana okumayı çocuklar öğretti, onlardan iyi öğretmen olmaz, dedi Florita Almada. Ellerinde okuma yazma defterleriyle mısır yemeği için evime uğrarlardı. Böylece, tam da artık okumak veya gece okuluna gitmek (Villa Pesqueira'da Gece Okulu'nun kerhane olduğu sanılırdı) gibi seçeneklerinin kalmadığına inanırken okuma yazma öğrenmişti, hem de hiç güçlük çekmeden. O günden sonra eline ne geçerse okudu. Bir deftere okuduklarından anladıklarını, okuduğu şeylerin ona ne hissettirdiğini yazardı. Eski dergileri ve gazeteleri okudu, arada bir uğrayan teslimatçıların bıraktıkları politik metinleri, yeni gazeteleri ve evdeki az sayıda kitabı okudu. Eşinin okumayı ne kadar sevdiğini gören kocası seyahatlerinden dönerken yanında kitap getirmeyi alışkanlık edindi. Kadın, kocasının tane tane değil de kiloyla aldığı yeni kitapları okudu. Beş kilo kitap. On kilo kitap. Tek birini dahi atlamadı ve hepsinden birşeyler öğrendi. Mexico City'den gelen dergileri, tarih kitaplarını, dini

kitapları, yüzünün kızarmasına yol açan açık saçık kitapları okudu, tek başına masanın başına geçiyor, yağ lambasının titreşen ışığı duvarlarda dans eden şeytani gölgeler oluştururken bazen şarap yetiştiriciliği veya prefabrik evlerin inşasıyla ilgili teknik kitaplar bazen korku hikâyeleri bazen de hayalet hikâyeleri okuyordu. Eline ne geçerse. Her neyse, eğitimli biri değildi, daha doğrusu klasik anlamda bir eğitim almamıştı ve bunun için üzgündü ama durumundan utanmıyordu çünkü Tanrı'nın aldıklarını Meryem geri verirdi ve işler böyleyken dünyayla barışık olmamak imkânsızdı. Ve yıllar geçti, bir gün geldi, kaderin cilvesi veya mucizevî simetrisi demek gerek belki, kocası kör oldu. Körlerle ilgilenmesini bilen kadın tüccarın son yıllarını huzurlu geçirmesini sağladı. Kırk dört yaşına geldiğinde yeniden yalnızdı. Talipleri olsa da yalnızlığı sevdiğinden bir daha evlenmedi. Koca almak yerine kendine bir 38'lik tabanca aldı ve hayvan ticareti işinin başına geçti. Sorun şu ki hayvan alım satımı bilgi, deneyim ve bazı gerçekleri görmemeyi gerektiren bir işti ve kadın bunların özellikle sonuncusunda zorlanıyordu. Dağda hayvanlarla seyahat etmek hoştu, onları pazarda satmak veya mezbahaya götürmekse tam bir kâbustu. Bu yüzden işi bırakıp yanına merhum kocasının köpeğini ve tabancasını alıp kendini seyahat etmeye adadı. Artık şifacı olarak şehirleri dolaşıyordu, Sonora'da onun gibi pek çokları vardı, Benito Juarez'in gençken yaptığı gibi bitki toplayıp notlar alarak dağları dolaştı, ah Benito Juarez, ne adamdı ama, onurlu, bilge, gençken çekiciydi de, ama hayatının o dönemiyle ilgili çok az şey bilinir, çok az şey söylenirdi çünkü Meksikalılar çocuklardan bahsederken boş konuşmaya eğilimlidir ve herkes bunu bilir. Ama kadının o konuda da söyleyecek sözü vardı, Meksika tarihi, İspanya tarihi, Kolombiya tarihi, dinler tarihi, papalar tarihi veya NASA'daki gelişmelerle ilgili onca kitap arasında Benito Juarez'in çocukluğundan, genç Benito Juarez'in sürüsüyle dağlara çıktığında hissettiklerinden bahseden topu topu birkaç sayfaya rastlamıştı. Sarı kapağını gayet net hatırladığı o kitapta her şey o kadar net ifade edilmişti ki Florita Almada bazen yazarın, Benito Juarez'i tanıyan biri olması gerektiğini düşünürdü, belki de bir çocukluk arkadaşıydı. Ya da belki Benito Juarez'in sır-

larını kulağına fısıldadığı biriydi – tabii böyle bir şey mümkünse. İnsanın gece çöktüğünde, yıldızlar belirdiğinde ve hiçliğin ortasında yapayalnız kaldığında neler hissettiğini, hastalık gibi kanını saran yabancı duyguları, hayatın ve gecenin gerçeklerini birer birer başkasına fısıldaması mümkün müdür? Söyle Ay, gökyüzünde ne işin var, diye soruyordu küçük çoban şiirinde. Ne yapıyorsun, söyle bana sessiz Ay? Sonsuz oyunu oynamaktan mı sıkıldın? Çobanın hayatı da Ay'ınki gibi. İlk güneşle kalkıp sürüyü kıra götürüyor, sonra yorgun argın eve dönüp dinleniyor ve huzurlu bir uykudan fazlasını istemiyor. Söyle bana çobanın ilham perisi, ölümsüz yolculuğun nerede sona erecek, dedi Florita Almada boğuk bir sesle. İnsan acıya doğar ve doğumun kendisi bile ölüm demektir, diyordu şiir. Ve kadın ekledi: Öyleyse neden aydınlanmalı? Hayat sefaletse neden ona katlanıyoruz? Ve dedi ki: Bu utanmaz Ay, ölümlüğün ta kendisidir, ama sen ölümlü değilsin, bu yüzden söyleyeceklerim seni ilgilendirmez. Ayrıca: Sen, ölümsüz gezgin, neden bu kadar düşüncelisin, dünyadaki hayatı, acılarımızı ve iç çekişlerimizi, ölümü ve dünyayı, tüm tanıdıklarımızı ve sevdiklerimizi geride bırakmanın ne olduğunu anladığın için mi? Ayrıca: Derin mavisiyle sonsuz gökyüzünün işlevi nedir? Bu yalnızlık neden? Ve ben neyim? Ayrıca: Ben başkaları mutluluktan coşarken ve zenginleşirken sadece kendi kırılgan varlığımın çektiği acıları bilirim. Ayrıca: Bu kadar yalnızlık yanlış. Ayrıca: Yaşlı, ak saçlı, zayıf, hasta, çıplak ayaklarla, omuzlarında ağır bir yükü taşıyarak dağa tırmanmak, vadiye inmek, kayalıkları ve çölleri aşmak, fırtınaya dönen rüzgârı, sıcağı ve soğuğu atlatmak, koşmak, daha hızlı koşmak, nehirleri ve bataklıkları geçmek, düşmek, ayağa kalkmak ve hep acele etmek, durmamak, dinlenmemek, yıpranmış ve kanlar içinde sonunda onca çabanın getirdiği yere varmak: İçine düşüldüğünde her şeyin unutulduğu korkunç boşluk. Ayrıca: Ey bakire Ay, insanoğlunun hayat dediği budur. Ayrıca: Kendi sefaletinin farkında olmayan sürü! Bilsen seni nasıl kıskanıyorum! Sadece özgürce seyahat ettiğin için değil, kısa sürede her ihtiyacı, her acıyı, her ölümcül korkuyu unuttuğun için de değil, asla sıkılmadığın için kıskanıyorum seni. Gölgede otlanırken sakin ve mutlusun, yılın çoğunu o şekilde geçiriyor ve hiç

sıkılmıyorsun. Ayrıca: Ben de o çimenlere oturuyorum, seninle aynı gölgeyi paylaşıyorum ama gerginlik fırtına misali içimi sarıyor, zihnimi işgal ediyor. Ve ayrıca: Hiçbir şey arzulamıyorum ve şimdiye kadar yakınacağım bir şey olmadı. Bu noktada, derin bir iç çekişin ardından, Florita Almada bu konuşmadan pek çok sonuç çıkarılabileceğini söyledi: 1: Çobanın düşünceleri zaman zaman alıp başını gidiyordu, ne de olsa insan doğası böyleydi. 2: Can sıkıntısıyla yüzleşmek cesaret gerektiren bir eylemdi ve Benito Juarez bunu yapmıştı; kadın da bunu yapmıştı ve ikisi de can sıkıntısının yüzüne baktıklarında korkunç şeyler görmüşlerdi, kadın bunları hatırlamak dahi istemiyordu. 3: Şimdi hatırladığı kadarıyla, bu şiir aslında Uzak Doğulu bir çobanla ilgiliydi, Meksikalı bir çobanla değil ama bunun bir önemi yoktu, orada da burada da çoban çobandı. 4: Tüm çabalarının sonunun sonsuz boşluk olduğu doğruysa kadının önerebileceği iki şey vardı: Birincisi kimseyi aldatmayın, ikincisi insanlara düzgün davranın. Gerisi tartışmaya açıktı. Kadının yaptığı da bu oldu; Reinaldo kaybettiği aşkıyla ilgili sorular sormak için ona gelip elinde sağlıklı beslenme planı, sakinleştirici ot karışımları ve sonradan evinin çeşitli köşelerine tıktığı, evin hem kilise hem uzay gemisi gibi kokmasına yol açan kokulu otlarla kadının yanından ayrılana kadar medyumun yaptığı gezmek, dinlemek ve öğrenmek olmuştu. Reinaldo, ziyaretine geldiklerinde, arkadaşlarına muhteşem kokudan, insanın ruhunu zenginleştiren kokudan bahsetti, insanda klasik müzik dinleme arzusu dahi uyandırıyor, sizce de öyle değil mi? Arkadaşları Reinaldo'ya onları Florita'yla tanıştırması için yalvardı, Ay Reinaldo, Florita'ya ihtiyacım var, dediler günah çıkarmaya gelmiş müritler gibi birbirleri ardında dizilerek. Reinaldo artıları eksileri hesapladı, tamam siz kazandınız, sizi Florita'yla tanıştıracağım, dedi. Ve bir cumartesi gecesi Florita, Reinaldo'nun bu olay uğruna süslenen, hatta tavanına içi şeker dolu uyduruk bir balon asılan evinde onlarla tanıştığında burnunu kıvırmak yerine neden benim için bunca zahmete girdiniz, dedi, ne hoş yiyecekler, onları kim hazırladı, diye sordu ve ahçıya iltifat etti, ne lezzetli pasta, hayatımda hiç böylesini yememiştim, ananas mı bu, değil mi, taze sıkılmış meyve suları masaya

ne güzel yerleştirilmiş, ne hoş gençlersiniz böyle, ne düşüncelisiniz, bana hediye bile almışsınız, üstelik doğum günüm bile değil. Ve sonra Reinaldo'nun odasına geçti ve gençler birer birer içeri girip ona acılarını anlattı. İçeri üzgün girenlerin hepsi dışarı umutlu çıktı, bu kadını nereden buldun Reinaldo, dediler. O bir Azize. Mucizeler yaratıyor. Ağladığımda o da benimle ağladı. Doğru kelimeleri bulamıyordum ama o ne söyleyeceğimi tahmin etti, bana sülfür glikoz denememi söyledi, böbreklere iyi gelirmiş, bana kolon hidroterapi önerdi, yüzünden ter yerine kan aktığını gördüm, alnında biriken yakut tanelerini gördüm, beni kucağında salladı ve bana ninniler söyledi, uyandığımda saunadan yeni çıkmış gibiydim; Azize, Hermosillo'nun zavallılarını herkesten iyi anlıyordu, Azize acı çekenlerin acısını, tacize uğramışların çilesini, tecavüze uğrayıp aşağılanmışların kederini, alay edilenleri, dalga geçilenleri, alay konusu olanları anlıyordu. Herkes bir öğüde kavuşuyor, ucubeler kendilerini assolist gibi hissediyor, şişkolar kilo kaybederken Aids hastaları gülümsüyordu. Durum böyle olunca Florita Almada'nın televizyona çıkmaya başlaması uzun sürmedi. Reinaldo ona bu teklifle ilk geldiğinde, hayır ilgilenmiyorum, dedi kadın; zamanı yoktu, üstelik biri kadının nasıl para kazandığını, ne kadar para kazandığını sorabilirdi, bu saatten sonra vergi ödeyecek değildi ya; kesinlikle hayır! Ama aylar sonra, Reinaldo sormayı bırakınca onu arayan kadın oldu, programa katılmayı istediğini çünkü halka iletmesi gereken bir mesaj aldığını söyledi. Reinaldo nasıl bir mesaj olduğunu sorunca ona imgelerden, aydan, kuma çizilen resimlerden, evde, mutfakta okuduklarından, misafirler gittikten sonra mutfak masasının başına geçip tek tek gazeteleri taradığından, gazetelerde gördüklerinden, onu pencereden izleyen gölgelerden bahsetti, aslında gölge değillerdi, demek ki kadını izledikleri falan da yoktu, geceydi ve geceler bazen bulanık olurdu. Kadın hiç durmadan konuşuyordu ve Reinaldo'nun, kadının neden bahsettiği konusunda en ufak bir fikri yoktu ama kadını çok sevdiğinden bir sonraki programında ona yer verdi. Stüdyo Hermosillo'da olduğundan sinyal Santa Teresa'da bazen iyi çeker, bazense görüntü karlı olurdu. Florita Almada televizyona ilk çıktığında Santa Teresa'da görüntü gerçekten bozuktu

ve *Reinaldo'yla Bir Saat* şehirdeki en popüler programlardan olsa da neredeyse kimse kadını görmedi. Guaymas'tan gelen bir vantriloktan sonra konuşması planlanmıştı, adam Mexico City, Acapulco, Tijuana ve San Diego'da nam salmış bir otodidakttı ve kuklasının canlı olduğuna inanıyordu. Programa çıkar çıkmaz ilk söylediği bu oldu. Bu küçük pislik canlı, dedi. Bazen kaçmaya çalışıyor, bazen beni öldürmeyi deniyor ama küçük elleri bırak beni boğmayı, silah ya da bıçak tutacak kadar bile güçlü değil. Reinaldo kendine özgü gülümsemesiyle kameraya bakarak filmlerde vantrilokların başına hep aynı şeyin geldiğinden bahsetti, başka kelimelerle ifade etmek gerekirse, kuklalar her zaman efendilerine isyan ediyordu ve Guaymaslı vantrilok yanlış anlaşılmışların buruk sesiyle bunun farkında olduğunu, o filmleri gördüğünü, hatta büyük ihtimalle Reinaldo veya seyircilerden birinin gördüğünden çok daha fazla kuklasının ihanetine uğrayan vantrilok filmi gördüğünü ve o filmlerin varoluşunu, ancak ve ancak kukla isyanının sanılandan çok daha yaygın oluşuyla açıklayabildiğini söyledi. İsyan ilk bakışta görünenden, kendisinin başlangıçta inandığından çok daha büyüktü ve tüm dünyaya yayılmıştı. Özümüzde hepimiz vantriloğuz, bilin ki bu pislikler belirli bir bilinç seviyesine ulaştıkları anda canlanıyorlar. Gösterilerde ortaya çıkan enerjiyi emiyorlar. Vantrilokların enerjisini emiyorlar. Alkışların, seyircinin saflığının enerjisini emiyorlar. Yalan mı söylüyorum, Andresito? Doğru. Arada bir şeytanlık ettiğin, yalan mı? Güzel Andresito, sus bakalım. Hiç beni öldürmeyi denedin mi? Hiç. Hiç. Hiiiiiçççç. Doğrusunu söylemek gerekirse vantriloğun sözleri ve tahta kuklanın yüzündeki masum ifade Florita Almada'yı bile etkiledi, adama büyük sempati duydu ve sıra kendisine geldiğinde adamı cesaretlendirecek birkaç söz söyledi, Reinaldo'nun göz kırpışını veya "adamın birkaç tahtası eksik, sen ona aldırma" dercesine gülümseyişini dikkate almadı. Adamı dinledi, sağlığı ve günde kaç saat uyuduğuyla ilgili sorular sordu, günde kaç öğün yemek yediğini ve bu yemekleri nerede yediğini öğrenmek istedi. Vantriloğun yanıtları çoğunlukla alaycıydı, kadına değil, sempati toplamak amacıyla seyircilere yönelikti. Azize yine de ihtiyacı olandan fazla bilgiye ulaştı, adama merkezi sinir

sistemiyle ilgili sorunları çözmekte kullanılan enfes bir yöntem olan kraniopunkturu bilen bir akupunkturcuya gitmesini önerdi. Ardından koltuğunda kıpırdanmaya başlamış olan Reinaldo'ya baktı ve aldığı son vahiyden bahsetmeye başladı. Ölü kadınlar ve ölü kızlar gördüğünü söyledi. Çöl ve vaha görüyordu. Fransız Yabancılar Lejyonu ve Araplarla ilgili filmlerdeki gibi bir yer. Bir şehir. O şehirde küçük kızları öldürdüklerini söyledi. Konuşup gördüğü imgeleri mümkün olduğunca net hatırlamaya çalışırken transa girmek üzere olduğunu kavradı ve dehşete düştü çünkü, çok sık olmasa da, bazen transa geçtiğinde işler kontrolden çıkıyor, medyum kendini yerlerde sürünürken buluyordu ve televizyona ilk çıkışı olduğundan böyle bir şeyin yaşanması en büyük arzularından değildi. Ama trans, ele geçiriliş çoktan başlamıştı, göğsünü ve kanını kaplayan ağırlığı hissetti ve ne kadar savaşırsa savaşsın süreci durduramayacağını anlayarak iyi olup olmadığını soran Reinaldo'ya gülümsedi, Florita, dedi adam, bir bardak su ister misin, spot ışıkları ve içerinin sıcaklığı seni rahatsız ediyor mu, diye sordu. Kadın konuşmaya korkuyordu çünkü bazen ilk ele geçirilen dili olurdu. Acısını azaltacağını bildiğinden gözlerini kapatabilmeyi isterdi ama kapandıkları anda vücudunu ele geçiren ruhu göreceğini bildiği için gözlerini kapamaya korkuyordu, bu yüzden Florita gözlerini açık ağzını kapalı tuttu (hoş ve etkileyici gülümsemesi yüzünden eksik değildi) vantriloğu izledi, bakışlarını kadınla kuklası arasında dolaştıran ve neler olacağı konusunda en ufak bir fikri olmasa da tehlikenin, büyük anın, beklenmedik ve anlaşılamaz bir aydınlanmanın, hem de çakan bir şimşek gibi belirip kaybolacak ve insanı içinde boşluk hissiyle yapayalnız bırakacak türde bir aydınlanma anının gelişinin kokusunu alan vantrilok da kadına baktı. Vantrilok birazdan yaşanacakların tehlikeli olduğunu biliyordu. Özellikle onun gibi aşırı hassas, sanatçı ruhlu, yaraları hâlâ açık kişiler için tehlikeliydi. Ve Florita vantriloğa bakmaktan yorgun düştüğünde Reinaldo'ya döndü, adam kadına şöyle dedi: Korkma Florita, çekinme, burayı evden uzaktaki evinmiş gibi düşün. Ve kadın daha ender olmakla beraber aralarında arkadaşlarının da oturduğu seyircilere bakıyordu, arkadaşları sabırsızlıkla kadının söyleyecekle-

rini duymayı bekliyordu. Zavallılar, benim için üzülüyor olmalılar, diye düşündü ve artık kontrolü tamamen kaybettiğinden transa girdi. Gözlerini kapattı. Ağzını açtı. Dili kımıldamaya başladı. Önceden söylediklerini tekrarladı: Büyük çöl, büyük şehir, eyaletin kuzeyinde genç kızlar öldürüldü, kadınlar öldürüldü, hangi şehir, diye sordu kendi kendine, haydi ama hangi şehir? O cehennem şehrinin adını bilmeliyim, birkaç saniye konsantre oldu. Dilimin ucunda. Kendimi sansürlemem, hanımlar, hele de böyle zamanlarda. Orası Santa Teresa! O şehir Santa Teresa! Artık bütün netliğiyle görüyorum. Kadınlar öldürülüyor. Kızlarımızı öldürüyorlar. Kızlarımızı öldürüyorlar! Kızlarımızı öldürüyorlar! Hayalî bir örtüye sarınırken çığlıklar savurdu, Reinaldo bir ürpertinin omurgasından aşağı yayıldığını veya omurgasından yukarı yayıldığını veya belki aynı anda bütün omurgasını sardığını hissetti. Polis hiçbir şey yapmıyor, dedi kadın saniyeler sonra, öncekinden farklı, daha derin ve erkeksi bir sesle. Kahrolası polis hiçbir şey yapmıyor, olup bitenleri izliyorlar. İyi de neyi izliyorlar? Neyi izliyorlar? Bu noktada Reinaldo, kadına sakinleşmesini ve susmasını söylemeyi denedi ama başaramadı. Benden uzak dur seni yalaka, dedi Florita. Valiye haber verilmeli, dedi boğuk bir sesle. Dalga geçmiyorum. Jose Andres Briceno olanları duymalı, Santa Teresa'nın güzel kızlarına ve kadınlarına neler yapıldığını öğrenmeli. Güzel ve çalışkan kadınlarına. Sessizlik sona ermeli, dostlarım. Jose Andres Briceno iyi bir adamdır, Jose Andres Briceno bilge bir adamdır, katillerin cezasız kalmasına izin vermeyecektir. Nedir bu korkunç duyarsızlık, bu korkunç karanlık! Ardından küçük bir kızın sesiyle devam etti: Bazıları siyah arabalara bindirilip götürülüyor ama onları farklı yerlerde öldürüyorlar. Her yerde öldürüyorlar. Ardından normal sesiyle devam etti: En azından bakireleri rahat bırakamazlar mı? Bir saniye sonra, Sonora Tv'nin 1 numaralı stüdyosundaki kameraların anı anına yakaladığı bir transtan çıktı ve koltuğundan fırlayıp kurşun yemiş gibi yere yığıldı. Reinaldo ve vantrilok, kadının yardımına koştu ama kollarından tutmayı denediklerinde Florita bağırarak karşılık verdi (Reinaldo kadını hiç bu kadar öfkeli görmemişti): Dokunmayın bana sizi kalpsiz pislikler! Beni boşverin!

Söylediklerimin tek kelimesini dahi duymadınız mı? Ardından doğruldu, yüzündeki ifade tamamen değişti, seyircilere döndü ve boş gözlerle Reinaldo'ya bakıp neler olduğunu sordu. Bir an sonra doğrudan kameralara bakarak herkesten özür diliyordu.

Yaklaşık aynı dönemde Lalo Cura, rafa kaldırılan unutulmuş raporların ve dosyaların arasında, karakolda kimsenin okumadığı ve orada kalsalar fare yeminden başka bir şey olamayacak bazı kitaplar buldu. Onları eve götürdü. Sekiz kitap vardı ama başlangıçta sorun çıkmasın diye sadece üç tanesini aldı: John C. Klotter'dan *Polis Komiserleri İçin Sorgulama Teknikleri*; Malachi L. Harney ve John C. Cross'tan *Kanun Kuvvetlerinde Muhbirler*; Harry Söderman ve John J. O'Connell'dan *Modern Sorgulama Teknikleri*. Bir öğleden sonra Epifanio'ya kitapları aldığını söylediğinde Epifanio kitapların Mexico City veya Hermosillo'dan yollandığını ama kimsenin onları okumaya zahmet etmediğini açıkladı. Bunun üzerine oğlan kalan beş kitabı da eve götürdü. Aralarından en sevdiği ilk okuduğu kitap olan *Modern Sorgulama Teknikleri*'ydi. Aslında adındaki modern kelimesi yanıltıcıydı, kitap uzun zaman önce yazılmıştı. Meksika'daki ilk baskısı 1965 tarihliydi ama oğlanın elindeki 1992 tarihli onuncu baskıydı; aslında dördüncü baskıda kitaba eklenen ve sonraki baskılarda çıkarılmayan yeni önsözde, Harry Söderman yakın arkadaşı Müfettiş John O'Connel'ın ölümünün kitabı elden geçirme yükünü kendisinin omuzlarına bıraktığından bahsediyordu. Şöyle diyordu: Kitabı elden geçirirken ne yazık ki merhum Müfettiş O'Connel'ın değerli katkılarından ve zengin deneyiminden yararlanma lüksünden mahrum kaldım. Kitabı tavandan sarkan tek ampulün loş ışığında veya yeni doğan güneşin pencereden süzülen ilk ışıklarından yararlanarak okuyan Lalo Cura, Söderman'ın kendisinin de bir süre önce ölmüş olduğunu tahmin etti ama bir önemi yoktu. Bazı soruların yanıtlarını bilememek, hiçbir şeyden emin olamamak onu okumaya iten nedenlerden biriydi. İsveçli adamın ve Amerikalı'nın söyledikleri bazen oğlanı güldürüyor bazense şok ediyordu. O sıralarda Santa Teresa televizyonunda ve iki şehir gazetesinde, Silvana Perez cinayetinin ne kadar hızlı çözüldüğüyle

ilgili haberler yayımlanmaya başlandı ve polisin önceki vakalarla ilgili beceriksizliği unutuldu. Bazı polisler her zamankinden mutluydu. Lalo Cura kafeye uğradığında vakayı tartışan on dokuz yirmi yaşlarındaki polislere rastladı. Eğer kocasıysa Llanos'un yaptığına nasıl tecavüz denir, diyordu bir tanesi. Diğerleri gülse de Lalo Cura bu soruyu ciddiye aldı. Yaptığı tecavüzdü çünkü kadını zorladı, kadına yapmak istemediği bir şey yaptırdı, dedi. Yoksa tecavüz olmazdı. Polislerden biri avukat mı olmak istiyorsun, diye sordu. Hukukçu mu olacaksın? Hayır, dedi Lalo Cura. Diğerleri, budalanın tekiymiş gibi oğlana baktı. 1994 yılının aralık ayında başka kadın öldürülmediğinden, en azından bilinen bir cinayet olmadığından yıl huzur içinde sona erdi.

1994 yılı sona ermeden Harry Magaña, Chucarit'e gidip Miguel Montes'e aşk mektupları yazan kızı buldu. Adı Maria del Mar Enciso Montes'ti ve Miguel'in kuzeniydi. On altı yaşındaki kız on ikisinden beri adama âşıktı. İncecikti ve kahverengi saçları güneşten sararmıştı. Harry Magaña'ya kuzenini neden aradığını sorduğunda Harry arkadaş olduklarını ve Miguel'in bir keresinde kendisine borç verdiği parayı geri ödemek istediğini söyledi. O zaman genç kız onu tuzlanmış balık da satan ufak bakkal dükkânını işleten anne babasıyla tanıştırdı, balıkları Huatabampo'dan Los Medanos'a ve bazen daha da kuzeydeki Lobos adasına gidip balıkçılardan kendileri aldıklarından tuzlu balık işi kârlı bir işti. Balıkçıların çoğu yerlilerdendi, çoğu cilt kanseriydi ama depoları balıklarla dolduğu sürece buna aldırdıkları yoktu. Denizde işleri bitince Chucarit'e döner, kendi salamuralarını kendileri yaparlardı. Harry Magaña, Maria del Mar'ın ailesinden hoşlandı. O gece akşam yemeğine kaldı. Ama önce, ona son derece misafirperver davranan aileye bir hediye vermek istediğinden, kızla birlikte Chucarit'i dolaştılar. Küçücük bir kasabaydı ve hiçbir şey yoktu. Adamın tek bulabildiği uyduruk bir bar oldu, içeri girip bir şişe şarap aldı. Kız dışarıda bekledi. Bardan çıktığında kız, Miguel'in evini görmek ister misin, diye sordu. Harry evet, dedi. Chucarit'in sınırına gittiler. Ağaçların gölgesinde kerpiç bir ev vardı. Orada artık kimse

yaşamıyor, dedi Maria del Mar. Harry Magaña arabadan inip kırık çitli, derme çatma evi ve içinde hareket eden bir şeylerin, bir farenin ya da yılanın olduğu kümesi inceledi. Evin kapısını açtığında ilk fark ettiği hayvan ölüsü kokusu oldu. Arabaya döndü, fenerini alıp peşinde Maria del Mar'la yeniden eve girdi. İçerisi ölü kuşlarla doluydu. Adam, fenerin ışığını tavana doğrulttu. Kirişlerin arasından tanımlanamaz nesnelerin üst üste yığıldığı tavan arası görülüyordu. Evden ilk ayrılan Miguel'di, dedi Maria del Mar karanlıkta. Sonra anası öldü ve babası ancak bir yıl dayandı. Bir gün o da gitmişti. Annem kendini öldürdüğünü söylüyor. Babam Miguel'i aramaya kuzeye gitti, diyor. Başka çocukları yok mu? Vardı ama bebekken ölmüşler, dedi Maria del Mar. Ya sen, tek çocuk musun, diye sordu Harry Magaña. Hayır, benim ailemde de aynısı olmuş. Ağabeylerim ve ablalarım varmış ama altı yaşına basamadan hastalanıp ölmüşler. Başın sağ olsun, dedi Harry Magaña. Diğer oda ilkinden karanlıktı ama ölüm kokmuyordu. İlginç, diye düşündü Harry. Hayat kokuyordu. Dondurulmuş, uçucu bir hayattı, zalim bir kahkaha gibiydi ama yine de hayattı. Dışarı çıktıklarında genç kız Chucarit'in yıldızlarla dolu göğünü işaret etti. Miguel'in bir gün döneceğini düşünüyor musun, diye sordu Harry Magaña. Umarım döner ama gerçekten döner mi dönmez mi bilmiyorum. Sence şimdi nerede? Bilmiyorum, dedi Maria del Mar. Santa Teresa'da mı? Hayır, eğer Miguel Santa Teresa'da olsaydı Chucarit'e gelmiş olmazdın, yalan mı? Haklısın, dedi Harry Magaña. Oradan ayrılmadan önce kızın elini tuttu ve Miguel Montes'in onun gibi bir kızı hak etmediğini söyledi. Kız gülümsedi. Küçücük dişleri vardı. Ama ben onu hak ediyorum, dedi kız. Hayır, dedi Harry Magaña, çok daha iyisini hak ediyorsun. O gece, kızın evindeki akşam yemeğinin ardından yeniden kuzeye doğru yola çıktı. Sabahın erken saatlerinde Tijuana'ya vardı. Elindeki tek bilgi Miguel Montes'in Tijuana'da Chucho adlı bir arkadaşının olduğuydu. O adda bir garson veya barmen olup olmadığını kontrol etmek için barları ve gece kulüplerini dolaşmayı düşündüyse de o kadar zamanı yoktu. Şehirde yardımını isteyebileceği birilerini bulmalıydı. Öğle olduğunda Kaliforniya'dan tanıdığı birini aradı. Benim, Harry Magaña, dedi.

Adam Harry Magaña diye birini tanımadığını söyledi. Beş yıl önce Santa Barbara'da bir seminere katılmıştık, dedi Harry Magaña. Tamam, şimdi hatırladım, Arizonalı şerif. Hâlâ şerif misin? Evet, dedi Harry Magaña. Hal hatır sordular. Doğu Los Angeleslı polis, eşinin iyi olduğunu, günbegün biraz daha şişmanladığını söyledi. Harry Magaña eşinin dört yıl önce, Santa Barbara'daki seminerden birkaç ay sonra öldüğünü anlattı. Başın sağ olsun, dedi diğer adam. Teşekkürler, dedi Harry Magaña ve gergin bir sessizlik anı yaşandı. Diğer polis eşinin nasıl öldüğünü sordu. Kanser, ama hızlı bir ölüm oldu, dedi Harry. Los Angeles'ta mısın Harry, diye sordu öteki adam. Hayır, Tijuana yakınlarındayım. Tijuana'da ne işin var? Tatilde misin? Hayır, hayır, dedi Harry Magaña. Birini arıyorum. Resmi polis işi değil. Elimde sadece bir isim var. Yardıma ihtiyacın var mı, diye sordu öteki polis. Fena olmazdı, dedi Harry. Nereden arıyorsun? Telefon kulübesinden. Birkaç bozuk para daha at ve bir süre telefondan ayrılma, dedi polis. Harry beklerken merhum karısını düşünmedi. Lucy Anne Sander'ı düşündü ve sonra Lucy Anne'i de düşünmeyi bırakıp sokaktan geçen insanları izledi, bazılarının ellerinde siyaha, mora veya turuncuya boyanmış kâğıt şemsiyeler vardı, hepsinin elleri kolları torbalarla doluydu ve gülümsüyorlardı, Şerif'in aklından Huntsville'e dönüp her şeyi unutmak geçti. Derken Doğu Los Angeleslı polisin ona söylediği ismi duydu: Raul Ramirez Cerezo, bir de adres: Oro Sokağı 401 numara. İspanyolca biliyor musun Harry, diye sordu Kaliforniya'dan tanıdığı ses. Her geçen gün daha kötü konuşuyorum, dedi Harry Magaña. Öğleden sonra üçte Oro Sokağı 401 numaranın zilini çaldı. Okul üniforması içindeki on yaşında bir kız kapıyı açtı. Raul Ramirez Cerezo'yu arıyorum, dedi Harry. Kız gülümsedi, kapıyı açık bırakıp evin içinde kayboldu. Harry içeri girip girmemek konusunda kararsız kaldı. Belki de dışarıdaki yakıcı sıcak yüzünden içeri girmeye karar verdi. Ev su ve yeni sulanmış bitki kokuyordu. İki koridor vardı. Koridorlardan biri gri fayanslı avluya ve sarmaşıklarla kaplı duvara çıkıyordu, ikincisi girişten bile karanlıktı. Ne istiyorsunuz, dedi bir erkek sesi. Bay Ramirez'i arıyorum, dedi Harry Magaña. Kimsiniz, diye sordu ses. Los Angeles polisinden Don Richardson'ın

bir arkadaşıyım. İşte bu ilginç, dedi ses. Bay Ramirez size nasıl yardımcı olabilir? Birini arıyorum, dedi Harry. Herkes birilerini arıyor, dedi bu sefer yorgunluğunu belli eden ses. O öğleden sonra Harry Magaña, Raul Ramirez Cerezo'yla Tijuana şehir merkezindeki karakola gitti, Meksikalı, Harry Magaña'yı bine yakın dosyayla baş başa bıraktı. Bunlara bir bakın, dedi. İki saat sonra Harry Magaña aradığı tarife tıpatıp uyan birini buldu. Ufak çaplı bir dolandırıcı, dedi Ramirez geri dönüp dosyaya baktığında. Arada bir pezevenklik yapar, onu gece olduğunda sürekli gittiği Wov adlı kulüpte bulabiliriz, ama önce iyi bir akşam yemeği yiyelim, dedi Ramirez. Açık havada yemeklerini yedikleri sırada Meksikalı polis hayat hikâyesini anlattı. Yoksul bir aileden geliyorum, hayatımın ilk yirmi beş yılı felaket üstüne felaketle geçti, dedi. Harry Magaña adamın hikâyesini dinlemek istemiyordu, Chucho'yla konuşmayı tercih ederdi ama dinliyormuş gibi yaptı. Dilediği zaman İspanyolcanın zihninden akıp gitmesini ve hiçbir iz bırakmadan kaybolmasını sağlayabiliyordu. Ne yazık ki İngilizce söz konusu olduğunda durum farklıydı. Özel bir dikkat göstermese de Ramirez'in hiç de kolay bir hayatı olmadığını öğrendi. Ameliyatlar, cerrahlar, şanssız bir anne. Polislik adı çıkmış bir meslek, hikâyelerin bazıları doğru bazıları yalan ama bu yükü hepimiz taşımak zorundayız. Yük kelimesi Harry Magaña'yı düşündürdü. Sonra Ramirez konuyu kadınlara çevirdi. Bacaklarını açan kadınlardan bahsetti. Kadının biri bacaklarını açtığında ne görülür, diye sordu. Kahretsin, yemekte de böyle şeyler konuşulmaz ki. Koca bir delik. Lanet olası bir delik. Kaliforniyadaki yarık gibi bir yarık, ne diyordunuz adına San Bernardino'nun Hatası mı? Kaliforniya'da öyle bir şey yok muydu? İlk defa duyuyorum ama ben Arizonalıyım, dedi Harry. Demek uzaklardan geldin, dedi Ramirez. Hayır, iki adım ötenizdeyim, yarın eve dönüyorum, dedi Harry. Ardından sıra çocuklarla ilgili uzun bir hikâyeye geldi. Çocukların ağlayışını dinlemek zorunda kaldığın oldu mu Harry? Hayır, çocuğum yok, diye yanıtladı adam. Doğru ya, özür dilerim, dedi Ramirez. Harry adamın neden özür dilediğini merak etti. Düzgün bir kadın, iyi bir kadın. İstemeden kötü davrandığın bir kadın. Alışkanlıktan. Hepimiz körüz, alış-

kanlıklar bizi kör ediyor Harry ve aniden, hiçbir şeyi düzeltme şansımız kalmıyor, kadın hastalanıp kollarımıza düşüyor. Hayatını kendi dışında herkese bakmakla geçiren o kadın gözümüzün önünde eriyip gidiyor. O zaman bile hiçbir şey anlamıyoruz, dedi Ramirez. Ona hikâyemi anlattım mı? O kadar düştüm mü, diye düşündü Harry Magaña. Hiçbir şey göründüğü gibi değil, diye fısıldadı Ramirez. Her şeyin göründüğü gibi olduğunu mu sanıyorsun, soru sormaya gerek yok mu? Soru sormaya her zaman gerek vardır, dedi Harry Magaña. Doğru, dedi Tijuanalı polis. Soru sormak her zaman önemlidir ve neden o soruları sorduğunu kendine sormak da önemlidir. Niye biliyor musun? Çünkü yanlış bir adım attığın anda o sorular seni gitmek istemediğin yerlere götürür. Nereye varmak istediğimi anlıyor musun Harry? Sorular doğaları gereği şaibelidir yine de onları sormamız gerekir. İşin en boktan tarafı da bu. Hayat, dedi Harry Magaña. Bu söz Meksikalı polisi susturdu, birlikte insanları izleyip yüzlerini serinleten esintinin tadını çıkardılar. Rüzgâr, benzin, ot, portakal ve mezarlık kokuyordu. Birkaç bira daha içelim mi yoksa Chucho'yu aramaya mı gidelim? Birer bira daha içelim, dedi Harry Magaña. Kulübe vardıklarında işi Ramirez'in devralmasına izin verdi. Ramirez ağırlık çalıştığı anlaşılan, daracık tişört giymiş, kaslı fedailerden birini çağırıp kulağına bir şeyler fısıldadı. Fedai bakışlarını yerden ayırmadan polisi dinledi, adama bakıp bir şey söyleyecek gibi oldu ama Ramirez fedainin yanıtını dinlemeksizin Harry Magaña'yı kulübün içine çekti. Arkadaki koridoru kullanıp erkekler tuvaletine gittiler. İçerde iki adam vardı ama polisi gördükleri anda ortadan kayboldular. Ramirez aynada kendini inceledi. Ellerini ve yüzünü yıkadıktan sonra cebinden bir tarak çıkarıp saçlarını taradı. Harry Magaña hiçbir şey yapmadı. Chucho kapıda belirip ne istediklerini sorana dek beton duvara yaslanıp bekledi. Buraya gel Chucho, dedi Ramirez. Harry Magaña kapıyı kapattı. Soruları Ramirez soruyordu. Chucho hepsini yanıtladı. Miguel Montes'i tanıyordu. Miguel Montes'in arkadaşıydı. Bildiği kadarıyla Miguel Montes hâlâ Santa Teresa'daydı, fahişenin tekiyle birlikte yaşıyordu. Hayır, fahişenin adını bilmiyordu ama genç olduğunu ve İçişleri adlı kulüpte çalıştığını biliyordu. Elsa

Fuentes olmasın? dedi Harry Magaña, Chucho dönüp Amerikalı'ya baktı ve başını sallayarak onayladı. Yüzünde bir türlü nefes alamayan zavallı pisliklere özgü içerlemiş bir ifade vardı. Sanırım kızın adı bu, dedi. Bana yalan söylemediğini nereden bileceğim Chuchito, diye sordu Ramirez. Size asla yalan söylemem patron, dedi pezevenk. Emin olmak zorundayım Chuchito, diyen Meksikalı polis cebinden bir falçata çıkardı. Sedef saplı on beş santimlik bir bıçaktı. Size asla yalan söylemem patron, diye inledi Chucho. Söyleyeceklerimi iyi dinle Chuchito, biz buradan gider gitmez Miguel Montes'i aramayacağını nereden bileceğiz? Arama derseniz aramam patron. Sence ne yapmalıyız Harry, diye sordu Meksikalı polis. Piç kurusunun yalan söylediğini sanmıyorum, dedi Harry Magaña. Kapıyı açtığında fedainin, yanında iki fahişeyle kapının önünde olduğunu gördü. Fahişeler kısa boylu ve dolgundu, duygusal tiplerden olmalıydılar çünkü Chucho'nun sağlam olduğunu görünce koşup ona sarıldılar. Tuvaletten son çıkan Ramirez oldu. Bir sorun mu var, diye sordu fedaiye. Hayır, dedi fedai zayıf bir sesle. Her şey yolunda demek? Sorun yok, dedi fedai. Kulübün önünde içeriye girmeyi bekleyen gençlerin oluşturduğu uzun bir sıra vardı. Harry Magaña kaldırımın diğer ucuna baktığında iki fahişesiyle kulüpten uzaklaşan Chucho'yu gördü. Gökyüzünde Harry'ye hayatında üç kere gördüğü okyanusu hatırlatan dolunay vardı. Evine dönüyordur, dedi Ramirez, Harry Magaña'nın yanına geldiğinde. İnsan o kadar korktuğunda tek istediği rahat bir koltuk, iyi bir kokteyl, televizyon ve kadınının pişirdiği yemektir. Bu ikisi yemek pişirmekten başka işe yaramaz, dedi Meksikalı polis Chucho'nun yanındaki fahişeleri iyi tanıyormuşçasına. Kulübün önündeki sırada Amerikalı turistler de vardı, bağırarak konuşuyorlardı. Şimdi ne yapmayı planlıyorsun Harry, diye sordu Ramirez. Santa Teresa'ya döneceğim, dedi Harry Magaña. O gece yıldızları takip etti. Rio Colarado'yu geçerken gökte bir meteor veya kayan bir yıldız gördü ve içinden bir dilek tuttu. San Luis'ten Los Vidrios'a giderken kahve içmek için iki kere durdu ve sonra güneye dönüp Caborca yoluna saptı. Dönmesi gereken kavşağı bulmaya çalışırken benzin istasyonu dışında her yerin kapalı olduğu şehir merkezinden geçti ve doğuya dönüp Pueblo Nuevo ve Santa

Ana'dan sonra en nihayetinde Santa Teresa'ya giden dört şeritli otobana vardı. Şehre ulaştığında sabahın dördüydü. Demetrio Aguila'nın evinde kimsenin olmadığını görünce bir dakikalığına bile yatıp dinlenmeden yüzünü ve kollarını yıkadı, göğsünü ve koltuk altlarını soğuk suyla temizledi, valizinden temiz bir gömlek çıkardı. Kapanmadan İçişleri'ne ulaştı ve Madam'la konuşmak istediğini söyledi. Talebini ilettiği adam kapının önündeki işlemeli ahşap kulübesinin içinden alaycı bir tavırla onu süzdü. Orası onun tek kişilik sahnesiydi, orkestra şefiydi veya çığırtkandı ve kulübedeyken, normalde olduğundan uzun görünüyordu. Burada Madam yok beyim, dedi. O zaman kulübün yöneticisiyle görüşmek istiyorum. Yönetici de yok, beyim. İşleri kim yürütüyor, diye sordu Harry Magaña. Halkla ilişkilerimizle ilgilenen bir hanımefendi var, beyefendi. Bayan İsela. Harry Magaña gülümsedi ve Bayan İsela'yla konuşmak istediğini söyledi. Kulübe girip sorun dedi çığırtkan. Harry Magaña içeri girip kulübün salonuna çıktığında koltuğunda uyuklamakta olan beyaz bıyıklı bir adam gördü. Duvarlar işlemeli kırmızı kumaşla kaplı olduğundan içerisi, fahişelerin kendilerine zarar vermelerini engellemek için hazırlanmış korumalı bir tımarhane hücresi havasındaydı. Merdivenlere ulaştığında tırabzanın da aynı kumaşla kaplı olduğunu gördü, yanında müşterisi olan fahişenin yanından geçerken kızı kolundan yakaladı. Elsa Fuentes hâlâ burada çalışıyor mu, dedi. Kolumu bırak, diyen fahişe merdivenlerden aşağı koştu. Dans pistinde az sayıda insan vardı, zaten çalan müzik de *Bolero*'ydu. Çiftler karanlıkta belli belirsiz hareket ediyordu. Güçlükle de olsa garsonu bulup Bayan İsela'yı sordu. Garson diğer taraftaki kapıyı işaret etti. Bayan İsela siyah takım elbise giyip sarı kravat takmış ellilerinde bir adamlaydı. Genç kadın, Harry Magaña'ya oturmasını söylediğinde adam yanlarından uzaklaşıp pencerenin pervazına yaslandı. Harry Magaña, Elsa Fuentes'i aradığını söyledi. Neden, diye sordu Bayan İsela. Belli bir nedeni yok, dedi Harry Magaña gülümseyerek. Bayan İsela bir kahkaha attı. İnceydi ve hoş bir vücudu vardı, sol omzuna kelebek dövmesi işlenmişti. Yirmi ikisinden büyük olamazdı. Pencerenin kenarındaki adam da gülmeyi denedi ama tek yapabildiği sırıtmak oldu. O ar-

tık burada çalışmıyor, dedi Bayan İsela. Gideli ne kadar oldu, diye sordu Harry Magaña. Bir ay kadar, dedi Bayan İsela. Onu nerede bulabileceğimi biliyor musunuz? Bayan İsela pencerenin kenarındaki adama bakıp, ona söyleyebilir miyiz, diye sordu. Neden olmasın, dedi adam. Biz söylemezsek başkasından öğrenir. Bu *gringo* inatçı birine benziyor. Doğru, inatçıyımdır, dedi Harry Magaña. Bu kadar uzatmak yeter İselita, ona Elsa Fuentes'in nerede yaşadığını söyle, dedi adam. Bayan İsela çekmeceden kalın kapaklı, ince bir defter çıkarıp sayfaları karıştırdı. Elsa Fuentes bildiğimiz kadarıyla Santa Catarina Sokağı 23 numarada yaşıyor. Orası nerede, diye sordu Harry Magaña. Carranza Mahallesi'nde, dedi Bayan İsela. Bulması zor değildir, dedi adam. Harry Magaña kalkarken ikisine de teşekkür etti. Yanlarından ayrılmadan önce onlara Miguel Montes'i sormayı düşündüyse de tam zamanında vazgeçip hiçbir şey söylemeden oradan ayrıldı.

Santa Catarina Sokağı'nı bulmakta güçlük çekse de sonunda oraya ulaştı. Elsa Fuentes'in evinin beyaz duvarları ve çelik kapısı vardı. İki kere kapıyı çaldı. Sokağa girdiğinde, tahminen işe gitmek için evlerinden çıkan üç kadının yanından geçmişti ama artık komşu evlerden en ufak bir gürültü duyulmuyordu. Kadınlar evlerinden çıktıktan sonra hemen bir araya toplanmış ve adamın arabasını süzüp sokaktan uzaklaşmayı seçmişlerdi. Bıçağını çıkardı, eğilip biraz uğraştıktan sonra kapıyı kolaylıkla açtı. Kapının iç tarafındaki sürgünün açık olması adama evde kimsenin olmadığını düşündürdü. Kapıyı kapattı, sürgüyü sürdü ve araştırmasına başladı. Ev terk edilmiş görünmüyordu, içeriye hoş bir hava hâkimdi. Duvarlarda süsler, bir gitar ve hoş kokular yayan şifalı ot torbaları asılıydı. Elsa Fuentes'in yatağı yapılmamıştı ama oda derli topluydu. Dolaptaki giysiler düzgün katlanmıştı. Komodinde, ikisi Elsa ve Miguel Montes'e ait olan birçok fotoğraf vardı. Yerler tozlu değildi. Buzdolabı yiyecek doluydu. Bütün elektrikli aletler kapatılmıştı, aziz resminin önündeki elektrikli mum bile yanmıyordu. Her şey Elsa Fuentes'in dönüşünü bekliyordu. Miguel Montes'in orada kaldığına dair deliller arayan Harry Magaña hiçbir şey bulamayınca oturma oda-

sındaki koltuğa oturup beklemeye hazırlandı. Ne zaman uyuyakaldığını tam olarak bilmiyordu. Uyandığında öğlendi ve kimse içeri girmeyi denememişti. Mutfağa gidip kahvaltılık bir şeyler bakındı. Son kullanma tarihini kontrol ettikten sonra kendine süt doldurdu ve pencerenin yanındaki plastik sepetten bir elma aldı. Kahvaltıdan sonra evi tekrar aradı. Ocağı yakmak istemediğinden kahve hazırlamadı. Mutfaktaki yiyecekler arasından, yalnızca açıkta bırakılmış olan ekmek küflenmişti. Kızın telefon defterini aradı. Otobüs bileti veya gözden kaçırdığı bir kavga izi olup olmadığını kontrol etti, banyoya, kızın yatağının altına, çöpe baktı. Üç ayakkabı kutusunu açtı, üçünden de ayakkabı çıktı. Halıların altını kontrol etti, yine bir şey bulamadı. O zaman aklına tavana bakmak geldi. Banyoda ve salonda hiçbir şey yoktu. Ama mutfak tavanında bir çatlak vardı. İskemleye çıkıp kaplama, zemine düşene kadar bıçakla çatlağı eşeledi. Sonunda elini sokabileceği büyüklükte bir delik ortaya çıktı. Delikteki plastik torbada on bin dolar ve bir not defteri vardı. Parayı cebe atıp defteri karıştırdı. Telefon numaraları vardı, ama çoğunda isim yoktu. Kızın müşterilerine ait olabilirlerdi. Birkaç numaranın yanında notlar vardı. Anne, Miguel, Lupe, Juana ve birkaç lakap, iş arkadaşları olabilirdi. Meksika numaralarının arasında birkaç Arizona numarası da vardı. Not defterini de cebine attı, gitme zamanı gelmişti. Gergindi ve canı kahve çekiyordu. Arabayı çalıştırırken birinin kendisini gözetlediği hissine kapıldı. Sokak sessizdi, futbol oynayan çocuklar dışında kimse yoktu. Kornayı çalsa da oğlanların yoldan çekilmesi uzun sürdü. Dikiz aynasında sokağın diğer tarafında beliren Rand Charger'ı gördü. Yavaş gidip Rand Charger'ın yetişmesine izin verdi. Arabanın sürücüsü ve yol arkadaşı ona en ufak bir ilgi göstermedi ve sokağın köşesine ulaştıklarında araba, gaza basıp gözden kayboldu. Harry Magaña şehir merkezine gitti ve kalabalık denebilecek bir restoranda kahve içip jambonlu yumurta yedi. Yemeğini beklerken kasaya gidip, oradaki oğlana, bir telefon açabilir miyim, diye sordu. Oğlan Amerika'yı mı yoksa Meksika'da bir yeri mi arayacağını öğrenmek istedi. Sonora içi, dedi Harry Magaña. Not defterini çıkarıp numaraları gösterdi. Nereyi isterseniz arayabilirsiniz, ona göre parasını alırım,

dedi oğlan. Tamam, dedi Harry Magaña. Kasiyer telefonu getirip diğer müşterilere döndü. Harry Magaña ilk olarak Elsa Fuentes'in annesini aradı. Telefonu açan kadına Elsa'yı sordu. Elsita burada değil, dedi kadın. Annesi misiniz, diye sordu adam. Evet annesiyim ama Elsita Santa Teresa'da yaşıyor, dedi kadın. Siz neredesiniz, diye sordu Harry Magaña. Tocolmico'da, dedi kadın. Orası nerede hanımefendi, diye sordu Harry Magaña. Meksika'da beyefendi, dedi kadın. Meksika'nın neresinde? Tepehuanes yakınlarında, dedi kadın. Tepehuanes nerede, diye bağırdı Harry Magaña. Elbette Durango'da beyefendi. Durango Eyaleti mi, diye sordu Harry Magaña, Tocomico ve Tepehuanes kelimelerini not alırken. Yanlarına Durango'yu ekledi. Telefonu kapatmadan önce kadından adresini istedi. Kadın bir saniye bile tereddüt etmeden adresini söyledi. Kızınız adına size para yollayacağım, dedi Harry Magaña. Tanrı sizi korusun, dedi kadın. Hayır, Tanrı kızınızı korusun, dedi Harry Magaña. Dediğiniz gibi olsun, dedi kadın, Tanrı kızımı korusun. Ardından Harry, kasiyeri çağırıp işinin henüz bitmediğini işaret etti ve yemeğini yiyip kahvesini içmek için masasına döndü. Yeni bir telefon görüşmesi yapmadan önce kahve fincanını tekrar doldurmalarını işaret etti ve bu sefer kasaya kahvesini alıp gitti. Miguel Montes'in numarasını çevirdi (gerçi bu Miguel başka bir Miguel de olabilirdi) ama korktuğu gibi yanıt veren olmadı. Lupe adlı kadını aradığında Elsa Fuentes'in annesiyle yaptığından bile garip bir konuşma geçti aralarında. Anlayabildiği kadarıyla Lupe, Hermosillo'da yaşıyor ve ne Elsa Fuentes'in ne Santa Teresa'nın adını duymak istiyordu, Miguel Montes'i tanıdığı doğruydu ama onunla da bir işi olmazdı, Santa Teresa'ya gelmekle büyük bir hata yapmıştı ve aynı hatayı ikinci kez tekrarlamayacaktı. Sırada Juana ve İnek adlı öteki iki kadın vardı – İnek lakabının bir erkeğe ait olması da mümkündü elbette ama Harry Magaña buna ihtimal vermedi. Otomatik yanıt sistemi iki numaranın da artık kullanılmadığı konusunda adamı bilgilendirdi. Magaña'nın son girişimi rastgele bir hamle oldu. Arizona numaralarından birini çevirdi. Telesekreterle karşılaştı, mesaj bırakırsa onu arayacağını söyleyen bir erkek sesiyle. Hesabı istedi. Kasadaki oğlan cebinden çıkardığı kâğıda sayıları yazıp topladı.

Yemeği beğenip beğenmediğini sordu. Çok iyiydi, dedi Harry Magaña. Demetrio Aguila'nın Luciernaga Sokağı'ndaki evinde iyi bir uyku çekti ve rüyasında Huntsville'in ana caddesini gördü. Kum fırtınası vardı. Kızları boncuk fabrikasına sokmalıyız, diye bağırıyordu biri ama Harry adama aldırmıyordu. Uyandığında soğuk bir duş alıp büyük, beyaz bir havluyla kurulandı. Bilgi sorma servisini arayıp Miguel Montes'in numarasını verdi ve numaranın ait olduğu adresi öğrenmek istedi. Telefonun diğer tarafındaki kadın ona istediği adresi verdiğinde numaranın kimin adına kayıtlı olduğunu sordu. Francisco Diaz, dedi operatör. Santa Teresa'da hava kararmaya başladığında Madero-Centro Caddesi'ne paralel uzanan Portal de San Pablo Sokağı'na gitti. Mahalle bir iki katlı beton ve tuğla evlerden oluşuyordu, eskiden memurların oturduğu evler artık orta sınıfa aitti. Sokakta sadece yaşlı kadınlar ve adamlar ve hurda arabaların etrafına toplanmış on dört on beş yaşındaki çocuklardan oluşan çeteler görülüyordu. Herkesin acelesi var gibiydi. Aslında acelesi olan sadece benim, diye düşündü Harry Magaña. Hava iyice kararana kadar arabada oturup bekledi. Gece çöktüğünde kimseye görünmeden karşıya geçti. Miguel Montes'in evinin kapısı ahşap olduğundan içeri girmek zor olmadı. Bıçağıyla biraz zorladığında kilit açıldı. Salondan çıkılan uzun koridor komşu bahçenin ışıklarının aydınlattığı arka bahçeye açılıyordu. Her yer rezil durumdaydı. Komşudan televizyon sesi geliyordu. Bir homurdanma duydu ve hemen yalnız olmadığını anladı. Harry Magaña'nın silahını getirmediğine pişman olduğu an o işte andı. İlk yatak odasına baktığında yatağın altından birşey çıkarmaya çalışan kısa boylu iri bir adamla karşılaştı. Yatak alçak olduğundan altındakini çıkarmak kolay değildi. Adam, her neyi çıkarmaya çalışıyorsa çıkarmayı başarıp koridora sürükledi. Başını çevirip Harry Magaña'yı gördüğünde şaşırmış bir havası yoktu. Sürüklediği şey plastiğe sarılmıştı. Harry Magaña'nın midesi bulandı ve içi öfkeyle doldu. Bir an ikisi de donup kaldı. Kısa boylu adam fabrikalardan birine ait olduğu anlaşılan siyah, fermuarlı bir tulum giymişti, öfkeliydi ama aynı zamanda utanmış görünüyordu. Yüz ifadesi, pis işler hep bana kalıyor der gibiydi. Harry Magaña, Francisco Diaz'ın şehir merke-

zine birkaç dakika mesafedeki evinde değil, başka bir yerde olduğunu hayal etti. Birinin ön kapıyı kapattığını duydu. Salondan ayak sesleri geliyordu. Yeni gelen, kısa boylu adama seslendi. Kısa boylu adam yanıtladı: Buradayım, arkadaşımız da yanımda. Öfkesi iyice arttı. Bıçağını adamın kalbine saplamak istedi. Saldırıya geçtiğinde koridordan ona doğru gelenlerin Rand Charger'daki adamlar olduklarını gördü.

1995 yılı, 5 Ocak'ta yeni bir kadın cesedinin bulunuşuyla başladı. Bu sefer bulunan Morelos Kardeşler Çiftçi Kooperatifi'nin tarlasına gömülmüş bir iskeletti. İskeleti kazıp çıkaranlar bir kadına ait olduğunu bilmiyorlardı. Ufak tefek bir adama ait olduğunu varsaydılar. İskeletin kimliğini tespit etmeye yarayacak herhangi bir şey yoktu. Çiftlik işçileri polise haber verdi, ilk devriye aracının gelmesi altı saat sürdü. Polisler iskelet bulunduğunda orada olan herkesin ifadesinin almanın yanı sıra işçilerden kaybolan kimse olup olmadığını da öğrenmek istediler, yakın zamanda kavga eden olmuş muydu, son zamanlarda tavırları değişen birine rastlamışlar mıydı? Tahmin edilebileceği üzere, her yıl olduğu gibi o yıl da kooperatiften çıkanlar olmuştu; iki genç, Santa Teresa'ya veya Nogales'e veya Amerika'ya gitmek üzere oradan ayrılmıştı. Her zaman kavgalar olurdu ama hiçbiri ciddi değildi. İşçilerin tavırları mevsime, hasadın nasıl geçtiğine, hayvanların durumuna, kısaca herkesinki gibi ekonomiye göre değişirdi. Santa Teresa adli tabibi kısa süre sonra iskeletin bir kadına ait olduğunu tespit etti. Kadının gömüldüğü delikte en ufak bir giysi izine rastlanmamasından çıkarılacak sonuç gün gibi açıktı: Bu bir cinayetti. Kadın nasıl öldürülmüştü? Artık herhangi bir şey söylemenin imkânı yoktu. Ne zaman öldürülmüştü? Yaklaşık üç ay önce ama adli tabip, cesetlerin çürüme hızı duruma göre değiştiğinden, kesin bir tarih vermek istemedi. İlla kesin bir tarih gerekiyorsa kemikleri Hermosillo'daki Adli Tıp Fakültesi'ne ya da Mexico City'ye yollayın, dedi. Santa Teresalı yetkililer bunu yapmaktansa kendilerini sorumluluklardan muaf tutacak bir bildiri yayımlamayı tercih ettiler. Katil rahatlıkla Chihuahua'ya giden bir

şoför, ölen kadın ise Tijuana'dan alıp Saric'de öldürdüğü ve öylesine Santa Teresa'ya gömdüğü bir otostopçu olabilirdi.

15 Ocak'ta bir sonraki kadın cesedi bulundu. Adı Claudia Perez Millan'dı. Ceset Sahuaritos Sokağı'ndan çıktı. Merhum, siyah bir kazak giyiyordu ve parmaklarında ucuz yüzükler, bir de daha pahalıca bir nişan yüzüğü vardı. Üzerinde etek veya çamaşır yoktu. Tecavüze uğradıktan sonra boğazı sıkılarak öldürülmüş ve beyaz battaniyeye sarılıp Sahuaritos Sokağı'ndaki çöplüğe atılmıştı. Polis başlangıçta katilin cesedi başka bir yere atmayı planladığını ama bir nedenle çöplüğe bırakmak zorunda kaldığını düşündü. Claudia Perez Millan otuz bir yaşındaydı, kocası ve iki çocuğuyla, cesedin bulunduğu yerden pek uzak olmayan Marquesas Sokağı'nda yaşıyordu. Polis, kadının evini kontrol etmeye gittiğinde kapıyı açan olmadı ama içerden çığlıklar ve bağırışlar duyuluyordu. Ellerinde arama izni olduğundan, polisler tereddüt etmeden kapıyı kırıp ölü kadının evine girdi ve odalardan birine kilitlenmiş olan iki çocuğu, Juan Aparicio Perez ve kardeşi Frank Aparicio Perez'i kurtardı. İki çocuğun kilitlendiği odada yapılan aramada sandviç ve bir kova içme suyu bulundu. Pedagog eşliğinde sorguya çekilen çocuklar, onları babaları Juan Aparicio Regla'nın kilitlediğini söyledi. Ardından gürültüler ve bağırışlar duymuşlardı ama kimin kime bağırdığını bilmiyorlardı. Ertesi sabah ev sessizdi. Polisin sesini duyunca çığlık atmaya başlamışlardı. Şüphelinin arabasının yerinde olmadığını gören polisler adamın karısı Claudia Perez Millan'ı öldürdükten sonra kaçtığına karar verdi. Claudia Perez Millan şehir merkezindeki bir kafede garson olarak çalışıyordu. Juan Aparicio Regla işsizdi. Bazıları fabrikalardan birinde çalıştığını söyledi, başkaları, *coyote*'ydi, kaçak göçmenleri sınırdan geçirirdi, dedi. Adam için arama emri çıkarılsa da onu tanıyanlar şehre bir daha adım atmayacağına emindi.

Şubatta Maria de la Luz Romero öldürüldü. On dört yaşındaydı. 1.58 boyundaydı ve beline kadar uzanan kahverengi saçları vardı,

birkaç gün önce, kız kardeşlerinden birine saçlarını kestirmeyi planladığından bahsetmişti. Santa Teresa'daki en eski fabrikalardan birinde, diğerleri gibi sanayi mahallesinde değil La Preciada bölgesinin ortasında yer alan ve uzaktan bakıldığında insan kurban edilen piramitleri andıran EMSA'da çalışıyordu. Maria de la Luz Romero akşam yedide onu almak için gelen arkadaşları eşliğinde evden ayrıldı. Kardeşlerine La Sonorita adlı ikinci sınıf gece kulübüne gittiğini söyledi, akşam yemeğini kulübün yakınlarında bir yerlerde yiyecekti. Anne ve babası gece vardiyasında çalıştıklarından evde değillerdi. Maria de la Luz gerçekten de arkadaşlarıyla yemek yedi, kulübün karşı sokağına park etmiş minibüsten kendilerine dürüm aldılar. Saat sekizde içeri girdiler. Kulüp tanıdıkları gençlerle doluydu çünkü hepsi ya EMSA'da çalışıyor ya da aynı mahallede oturuyordu. Arkadaşlarından birinin anlattıklarına göre, Maria de la Luz erkek arkadaşlarıyla gelen diğer kızların aksine pistte tek başına dans etmişti. İki kere birileri yanına gelerek ona içki veya kola ısmarlamayı teklif ettiyse de Maria de la Luz, ilkinde soruyu soran oğlanı beğenmediği ve ikincisinde de utandığı için reddetmişti. Saat on bir otuzda bir arkadaşıyla kulüpten ayrıldı. Evleri yakın olduğundan birlikte dönmeye karar vermişlerdi. Maria de la Luz'un evine beş blok kala birbirlerinden ayrıldılar. Ondan sonra kıza ne olduğu belli değildi. Mahalle sakinleri olayla ilgili sorguya çekildiğinde herhangi bir çığlık veya yardım çağrısı duymadıklarını söylediler. Kızın cesedi iki gün sonra, Casas Negras otobanı yakınlarında bulundu. Tecavüze uğramış ve dövülmüştü. Yüzüne indirilen darbelerden vahşice dayak yediği anlaşılıyordu. Damak kemiğinin kırılmış olması adli tabibin, Maria de la Luz'un taşındığı arabanın kaza yaptığı sonucuna ulaşmasına neden oldu. Ölüm nedeni göğse ve boyna alınan bıçak darbeleriydi, kızın ciğerleri ve atardamarları parçalanmıştı. Vakaya komiser Juan de Dios Martinez atandı. Kızla birlikte kulüpte olan kişilerin, kulüp sahibinin, barmenlerin ve Maria de la Luz'un kaçırıldığı beş blokluk alanda yaşayanların sorgulanmasının ardından herhangi bir sonuca ulaşılamadı.

Martta hiç kadın cesedi bulunmadı ama nisan ayı birkaç gün arayla bulunan iki cesetle başladı. Yaklaşık aynı dönemde, insanlar polisten şikâyet etmeye ve sadece seks suçları dalgasını durduramadıkları için değil katilleri yakalayıp şehirde huzuru sağlayamadıkları için de polislere kızmaya başladı. İlk ceset Santa Teresa şehir merkezindeki Mi Reposo Oteli'nin odalarından birinde bulundu. Yatağın altındaydı, çarşafa sarılmıştı, üzerinde sadece beyaz sütyen vardı. Mi Reposo'nun müdürüne göre kadının cesedinin bulunduğu oda, Alejandro Penalva Brown adına kayıtlıydı, odayı üç gün önce kiralayan adam bir daha otelde görülmemişti. Temizlikçi kadınlar ve resepsiyonistler Penalva Brown'ı sadece ilk gün otelde gördüklerini söylediler. Ama temizlikçi kadın ikinci ve üçüncü günün sabahında yatağın altında ceset falan olmadığına yemin etti. Polis kadının doğru düzgün temizlik yapmadığını saklamak için yalan söylediğini düşündü. Otele kaydını yaptırırken Penalva Brown ev adresi olarak Hermosillo'da bir adres vermişti. Durum Hermosillo emniyetine bildirildiğinde o adreste Penalva Brown diye birinin yaşamadığı ortaya çıktı. Otuz beş yaşlarındaki ölü kadının kolları iğne izleriyle dolu olduğundan polis şehirdeki uyuşturucu satıcılarını sorguladı ama cesedin kimliği teşhis edilemedi. Adli tabibe göre ölüm nedeni aşırı dozda kötü kokaindi. Kokainin kadına katil tarafından verilmiş olabileceği ihtimali gözardı edilmedi. İki hafta sonra, bütün dikkatler ikinci cinayete kaymışken, karakola gelen iki kadın ölüyü tanıdıklarını söyledi. Adı Sofia Serrano'ydu, üç fabrikada işçi ve sonraları bir kafede garson olarak çalışmış, yakın zamanda Ciudad Nueva Mezarlığı'nda fahişeliğe başlamıştı. Santa Teresa'da ailesinden kimse yoktu, hepsi de yoksul olan birkaç arkadaşı vardı ama onlar da cesedi sahiplenmedi. Böylece kızın cesedi Santa Teresa Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne devredildi.

İkinci ceset Estrella Sokağı'ndaki çöp kutusunda bulundu. Kadın tecavüze uğrayıp boğulmuştu. Olga Parades Pacheco olduğunun tespit edilmesi uzun sürmedi, yirmi beşindeydi, Avenida Real'de bir mağazada tezgâhtarlık yapıyordu. Ruben Dario Mahallesi'ndeki Hermanos Redondo Sokağı'nda kız kardeşi Elisa Parades Pacheco'yla

yaşıyordu, ikisi de arkadaş canlısı, güvenilir, sıcakkanlı insanlar olarak tanınırdı. Anneleri ve babaları beş yıl önce, iki ay arayla ölmüştü; ilk önce babaları kanserden ölmüştü, ardından kalp krizinden ölen anneleri Olga'yı toprağa vermişlerdi. Kızın bir sevgilisi yoktu. Yirmi yaşındaki kız kardeşi nişanlıydı. Elisa'nın nişanlısı Santa Teresa Üniversitesi'nden yeni mezun olmuş genç bir avukattı ve şirket hukukuyla ilgilenen ünlü bir firmada çalışıyordu. Olga'nın kaçırıldığı gece için genç adamın çok sağlam şahitleri vardı. Müstakbel baldızının ölümüyle sarsılmış olan genç avukat gayri resmi sorgulamada Olga'ya kötülük yapmak isteyecek kimseyi tanımadığını söyledi. Genç adam kötü kadere ve kötü şansa kafayı takmış görünüyordu, ona göre nişanlısının ailesinin üzerinde kara bulutlar dolaşıyordu, kız önce anne babasını şimdi de ablasını kaybetmişti. Olga'nın arkadaşları, kızın kardeşinin ve avukatın söylediklerini doğruladı. Herkes onu severdi, Santa Teresa'da artık bulunmayan türde, erdemli, dürüst ve sorumluluk sahibi bir genç kadındı. Ayrıca giyinmesini bilirdi, zarif ve zevkliydi. Adli tabip kızın giyim zevkiyle ilgili yorumlara hak verse de garip bir detay tespit etti: Öldürüldüğü gece giydiği etek –cesedin üzerindeki etek– ters giyilmişti.

Mayısta Amerikan Konsolosu, Santa Teresa Belediye Başkanı'nı ziyaret etti ve birlikte Emniyet Müdürü'nü görmeye gittiler. Abraham Mitchell adlı konsolosu eşi ve arkadaşları Conan diye çağırırdı. 1.90 boyunda 150 kiloluk bir adamdı ve kulakları yüzüne göre fazlasıyla büyüktü. Meksika'da yaşamayı ve çölde kamp yapmayı sever, çok ciddi bir durum olmadıkça hiçbir şeye şahsen müdahale etmezdi. Daha açık bir ifadeyle, ülkesi adına resmi davetlere katılmak dışında hiçbir zaman hiçbir şey yaptığı görülmemişti. Ama şimdi durum ciddiydi, Huntsville Şerifi kaybolmuştu ve araştırmalara göre son görüldüğü yer Santa Teresa'ydı. Emniyet Müdürü, Şerif'in turist olarak mı yoksa resmi bir iş için mi Santa Teresa'da olduğunu öğrenmek istedi. Elbette turist olarak, dedi Konsolos. O zaman benden ne beklediğinizi anlamadım, dedi Pedro Negrete. Her gün yüzlerce turistin şehre geldiğini hatırlattı. Konsolos, bir an düşündükten sonra, emniyet müdürünün haklı olduğuna karar verdi. Suları bu-

landırmamak en iyisi, diye düşündü. Yine de Pedro Negrete'nin arkadaşı olan belediye başkanının isteği üzerine, Konsolos'a veya Konsolos'un atadığı herhangi birine 1994 Kasım'ından sonra şehirde bulunan kimliği belirlenememiş cesetlerin fotoğraflarına bakma izni verildi. Sadece bu amaçla Huntsville'den gelen şerif yardımcısı Rory Campuzano fotoğrafların arasında Şerif'inkine rastlamadı. Büyük ihtimalle kafayı sıyırıp çölde kendini öldürmüştür, dedi Kurt A. Banks. Travestinin tekiyle Florida'da yaşıyordur, dedi diğer konsolosluk memuru, Henderson. Conan Mitchell kaşlarını çatıp Amerikalı bir şerif hakkında böyle konuştukları için onları azarladı.

Mayıs ve haziran aylarında Santa Teresa'da öldürülen kadın olmadı. Ama temmuzda iki kadın cesedi bulundu ve merkezi Hermosillo'da olan ve Santa Teresa'da sadece üç üyesi bulunan Sonora Kadın Derneği ilk protesto gösterisini düzenledi. Birinci ceset Nogales otobanı yakınlarındaki Refugio Sokağı'nda araba tamirhanesinin hurdalığında bulundu. On dokuz yaşında bir genç kızdı, tecavüze uğrayıp boğularak öldürülmüştü. Cesedi, parçalanmak için getirilen arabalardan birinin bagajından çıktı. Üzerinde kot, beyaz bluz ve kovboy çizmesi vardı. Üç gün sonra Lomas del Toro sakinlerinden Paula Garcia Zapatero olduğu tespit edildi, Tecnosa fabrikasında makine operatörüydü. Queretaro Eyaleti'ndendi ve aynı eyaletten üç kadınla birlikte oturuyordu. Bilinen bir erkek arkadaşı yoktu ama çalıştığı fabrikadan iki işçiyle çıkmıştı. Adamlar bulunup günlerce sorguya çekildi ama ikisinin de sağlam şahitleri vardı. Polis yine de birini dayaktan hastanelik etti. Paula Garcia Zapatero vakası hâlâ soruşturulurken Casas Negras otobanındaki Pemex benzin depolarının arkasında ikinci bir ceset bulundu. O da on dokuz yaşındaydı, esmer tenli, uzun siyah saçlıydı. Tekrar tekrar anal ve vajinal yoldan tecavüze uğramıştı ve adli tabibin tespit ettiği hematomlar kıza karşı aşırı şiddet uygulandığının ispatıydı. Ceset bulunduğunda tamamen giyinikti, kot pantolon, siyah iç çamaşırı, siyah çoraplar, beyaz sütyen, beyaz bluz – ve giysilerde tek bir sökük dahi yoktu. Bundan katilin veya katillerin kızı soyup taciz ve tecavüz ettikten sonra öldürdükleri ve cesedi atmadan önce yeniden kıyafetlerini giydirdikleri sonucu çıkarıldı. Paula Garcia Zapatero

vakası komiser Efrain Bustelo'ya, Rosaura Lopez Santana vakası ise Komiser Ernesto Ortiz Rebolledo'ya verildi. Herhangi bir şahit veya ipucu olmadığından her iki dosya da kısa süre sonra rafa kaldırıldı.

1995 Ağustos'unda yedi kadın cesedi bulundu ve Florita Almada ikinci kez Sonora televizyonuna çıktı. Ağustos'a damgasını vuran bir diğer olay da Tucsonlu iki polisin Santa Teresa'ya gelip sorular sormaya başlamasıydı. Konsolos, Kaliforniya'da, Kızılderili bölgesinin yakınlarındaki Sage kasabasında yer alan ve aslında uyduruk bir kulübeden ibaret olan çiftliğinde vakit geçirdiğinden, Tucsonlu polisler, konsolosluk memurları Kurt A. Banks ve Dick Henderson'la görüştü. Konsolos'un ailesinin o bölgede bir zamanlar geniş toprakları vardı ama Conan Mitchell'ın babası çoğunu sattığından, Konsolos'a kala kala Remington 870 Wingmaster'la tarla farelerine ateş ederek geçirdiği, kovboy romanları okuduğu ve porno film izlediği çeyrek dönümlük ufak bir arazi kalmıştı. Canı sıkıldığında arabaya atlar ve onu çocukluğundan beri tanıyan yaşlı adamlarla dolu bara giderdi. Conan Mitchell bazen yaşlı adamlara bakıp çocukluğunu o kadar iyi hatırlamalarının imkânsız olduğunu düşünürdü çünkü bazıları ondan en fazla birkaç yaş büyüktü. Ama yaşlı adamlar takma dişlerini takırdatıp genç Abe Mitchell'ın eşek şakalarını anlatır, Conan da eğleniyormuş gibi yapmak zorunda kalırdı. Aslında çocukluğunu net hatırlamıyordu. Babasını, ağabeyini ve fırtınaları hatırlıyordu ama hatırladığı yağmurlar bile aslında Sage'e değil başka bir yere aitti. Çocukken kendini yıldırım çarpmasıyla öleceğine inandırmıştı ama bu sırrı paylaştığı tek kişi eşiydi. Doğrusunu söylemek gerekirse Conan Mitchell konuşkan biri değildi. Meksika'da yaşamayı sevmesinin nedenlerinden biri de buydu, Meksikalılar gevezeydi ama üst sınıflarla, hele de Amerikalıysalar konuşmamayı tercih ederlerdi. Bu fikri nasıl edindiğini bilmese de bu düşünce sınırın güneyine indiğinde içinin rahatlamasını sağlıyordu. Bazen, karısının ısrarıyla Kaliforniya veya Arizona'da vakit geçirmek zorunda kalıyordu. İlk birkaç gün mekân değişimi onu pek etkilemezdi ama iki haftanın sonunda gürültüye (kendisine yöneltilen ve yanıt bekleyen soruların gürültüsüne) katlanamamaya başlar ve Sage'e kaçıp kendini eski

kulübeye kilitlerdi. Tucson'lu polisler Santa Teresa'ya geldiğinde Conan yirmi gündür ortalıkta yoktu. Bu durum adamın becerik-sizin teki olduğunu duymuş olan polisleri gizliden gizliye memnun etti. Henderson ve Banks polislerin rehberliğini yaptı. İki polis şehri dolaştı, barlara ve kulüplere götürüldü ve Pedro Negrete'yle tanıştırıldı. Emniyet Müdürü'yle uyuşturucu trafiği üzerine uzun bir konuşma yaptıktan sonra Komiser Ortiz Rebolledo, Komiser Juan de Dios Martinez ve şehir morgunda çalışan iki adli tabiple görüştüler. Çölde bulunan cesetler için açılan dosyaları inceledi-ler, İçişleri adlı kerhaneye gidip birer fahişeyle yattılar. Ardından geldikleri gibi birdenbire Amerika'ya geri döndüler.

Florita Almada'ya gelince, televizyona ikinci çıkışı ilkinden çok daha gösterişsizdi. Reinaldo'nun isteği üzerine, yazdığı üç kitaptan bahsetti. İyi kitaplar olmayabilirler ama yirmisine kadar okuma yazma bilmeyen bir kadın tarafından yazıldıkları düşünülürse ba-şarısız oldukları söylenemez, dedi kadın. Bu dünyadaki her şey, ne kadar büyük olursa olsun, evrenle kıyaslandığında bir toz zerre-sinden bile küçüktür, diye devam etti. Ne demek istiyordu? İnsan-ların kafalarına koyacak olurlarsa çok daha büyük işler başarabi-leceklerini söylemek istiyordu. Örnek vermesi gerekirse, çiftçinin birinin, ne kadar çalışırsa çalışsın bir gün NASA'yı yönetebileceğini ve hatta NASA için çalışabileceğini iddia ediyor değildi ama çift-çinin oğlunun, babasının bilgi sevgisiyle yönlendirilen oğlanın, bir gün NASA'da çalışmayacağını kim söyleyebilirdi? Bir örnek daha vermesi gerekirse, kendisi bir şansı olsa okula gidip öğretmen olmayı isterdi çünkü ona göre çocuklara bir şeyler öğretmek, çocukların gözlerini birazcık dahi olsun açmak dünyadaki en iyi işti. Ama kadere karşı çıkılmazdı ve kadın geçmişiyle de geleceğiyle de ba-rışmıştı. Bazen rüyasında taşrada yaşadığını ve öğretmenlik yap-tığını görürdü. Okulu, sarı çatılı, kahverengi ve beyaz evlerden oluşan kasabaya tepeden bakıyordu. Bahçeden, okulun yolunu tu-tan kızları görebiliyordu. Siyah saçlarını atkuyruğu yapmış, örmüş veya kurdeleyle toplamışlardı. Esmer tenleri ve bembeyaz gülüm-semeleri vardı. Daha da uzakta, çiftçiler tarlalarda çalışıyor, çölde

meyve yetiştiriyor, sürüleriyle ilgileniyordu. Hiç çaba harcamaksızın birbirleriyle konuşmalarını, iyi günler veya iyi geceler deyişlerini duyardı, söyledikleri her şeyi işitirdi, hiç değişmeyen kelimeleri ve her gün değişen kelimeleri, her saniye, her dakika değişen kelimeleri duyardı. Rüyalarda hep öyle değil midir? Her şeyin yerli yerine oturduğu rüyalar vardır ve başka rüyalarda hiçbir şey birbirine uymaz, dünya kırık dökük bir tabut gibidir. Yine de kadın dünyayla barışıktı çünkü okuyup öğretmen olamasa da bitkileri öğrenmiş ve şifacılık yapabilmişti, bazıları ona medyum diyordu ve çevresindeki herkes onlara yaptığı iyiliklerden ötürü kadına minnettardı, bunlar önemsiz şeylerdi, ufak öneriler, örneğin öğünlerinde lifli yiyeceklere daha fazla yer vermeleri gibi basit şeyler, lifli yiyecekler insanlar için değildir, yani sindirim sistemimiz lifli yiyeceklerin üstesinden gelemez ama tuvalete çıkmak için iyidir, özür dilerim Reinaldo ve sevgili izleyiciler, ama büyük abdest için idealdir. Sadece otobur hayvanların sindirim sistemi onların üstesinden gelebilir, dedi Florita, çünkü onlar selülozu sindirebilir ve böylece selülozu oluşturan glikoz moleküllerini de sindirirler. Sindirilemeyen lifli yiyecekler baskı oluşturup bağırsakların hareketlenmesini sağlar ve diğer artıkların da atılmasına yardımcı olur. İshalin iyi bir şey olduğunu söylemiyorum ama iç huzurunuzu korumak için günde iki kere büyük abdeste çıkmak gibisi yoktur. Huzur derken kastettiğim ruhani huzur değil, abartmaya gerek yok, yine de huzur huzurdur. Lifli yiyecekler ve demir içeren yiyecekler arasındaki farka bakın! Lifli yiyecekler otobur hayvanların yiyecekleridir ve bizi beslemeseler de huzur verirler. Demir ise tavırlarımızdaki sertliği simgeler, sertliğimizin en uç noktasıdır. Hangi demirden bahsediyorum? Kılıçların yapıldığı demirden bahsediyorum. Demir, eskiden ölüm demekti, Hazreti Süleyman bilge bir hükümdardı, büyük ihtimalle tarihteki en bilge hükümdardı, Las Mananitas adlı doğum günü şarkımızda bahsedilen kral odur, çocukların koruyucusudur ama bir keresinde bir çocuğu ikiye bölmeye kalkmıştı. Hazreti Süleyman Kudüs Tapınağı'nın inşaatında demir kullanılmasını yasaklamıştı, o dönem ve çöl koşulları düşünüldüğünde gerekli bir işlem olan ama günümüz koşullarında bana ge-

reksiz görünen sünnetlerde de demir kullanılmasını yasakladı. Kimseyi kızdırmak istemiyorum ama bence erkekler yirmi bir yaşına bastıklarında sünnet olup olmamayı düşünmeli, olmazlarsa da bir önemi yok. Demire dönecek olursak, dedi Florita, Yunanlı ve Kelt şifacıların da demirden uzak durdukları söylenir. Demir ölümle bir tutulduğundan, şifacılığa uygun değildi. Sonraki dönemlerde, Romalılar demirin iyileştirici erdemleri olduğunu iddia edip çeşitli hastalıkları iyileştirdiğine, örneğin kuduz köpeklerin ısırığına, ishale ve hemoroide iyi geldiğine inandılar. Ortaçağda iblislerin, cadıların ve büyücülerin demirden korktuklarına inanılırdı. Demir ölümlerine yol açabilecekken neden korkmasınlar! Kaçmasalar aptallık etmiş olurlardı! O karanlık yıllarda demir, sideromansi adlı geleceği tahmin etme sanatında kullanılırdı. Bir parça demir kızıla dönene kadar ısıtılır, sonra da üzerine saman parçaları atılırdı. Yıldızlar gibi kör edici bir ışık saçarak yanan samanlara bakıp geleceğe dair tahminler yürütülürdü. Ayrıca iyi cilalandığında demirin şövalyeleri cadıların zehirli bakışlarından koruyacağına inanılırdı. Bu, insana günümüzde bazı politikacıların veya polislerin taktıkları güneş gözlüklerini düşündürüyor. Sorarım size, neden gözlerini örtme ihtiyacı duyuyorlar? Bütün gece ülkenin ilerlemesine yardımcı olacak yollar aradıkları için mi, suçla savaşmanın yolunu bulmaya çalıştıkları için mi? Belki. Aksini söylemek bana düşmez. Belki bu yüzden gözlerinin altında halkalar var ama birinin yanına gidip gözlüğünü çekersem ve gözlerinin altında uykusuzluğun verdiği mor halkaların olmadığını görürsem ne olacak? O anı hayal etmek beni korkutuyor. Öfkelendiriyor. Çok öfkeleniyorum dostlarım. Ama beni daha da korkutan ve öfkelendiren bir şey var ve bunu burada –bu sözlerin ardından Florita Almada kameralara döndü– Reinaldo'nun, duruma son derece uygun olarak *Reinaldo'yla Bir Saat* olarak adlandırılmış, herkese eğlenme ve birşeyler öğrenme fırsatı tanıyan hoş programında söylemeliyim. Elbette Reinaldo kültürlü bir adam olmasaydı ve ilginç konuklar bulmak zahmetine girmeseydi bunların hiçbiri mümkün olmazdı. Şu konuklara bakın: Şarkıcılar, ressamlar, Mexico City'li bir ateş yutucu, dekoratör, vantrilok ve kuklası, on beş çocuk annesi

bir kadın, romantik parçalar besteleyen bir bestekar ve şimdi de ben, dedi. Ve burada olduğuna göre, önemli şeylerden bahsetmek onun göreviydi, yani kendinden bahsederek vakit kaybetmemeli, egosuna teslim olmamalı, kendini zaafın veya günahın kollarına bırakmamalıydı, elbette on yedi yaşında bir kız olsa bunlar ne zaaf ne günah sayılırdı ama yetmiş yaşında bir kadın için öyleydi; gerçi benim hayatımdan bir sürü roman hatta birkaç pembe dizi çıkar, dedi seyircilere, ama Bakire Meryem kendini böyle önemsiz konulara kaptırmasına engel olacaktı. Reinaldo kendimden bahsetmemi istiyordu ama beni affetmesi gerekecek çünkü benden ve "mucizelerimden" daha önemli şeyler var, ısrarla bunların mucize olmadığını, yıllarımı bitkileri okumaya vermiş olmamın, emeğimin, gözlem yetimin ve belki, sadece ve sadece belki, doğuştan gelme yeteneğimin ürünü olduğunu söylüyorum. Sonra şöyle devam etti: Anavatanımda, doğduğum ve büyük ihtimalle öleceğim yerde, sevgili Sonora Eyaleti'nde yaşananlar beni korkutuyor ve öfkeden deliye dönüyorum. Sonra dedi ki: En cesur erkeklerin bile nefes alamamasına yol açacak imgeler gördüm. Rüyalarımda, zihnimde bir televizyon patlamışçasına, işlenen suçları görüyorum, cam kırıkları, korkunç sahneler, sonsuz gözyaşları yatak odama saçılıyor. Ve dedi ki: Gördüklerimden sonra uyuyamıyorum. Sinirlerim için ne alırsam alayım yararı olmuyor. Ayakkabıcının oğlu hep çıplak ayak gezermiş, ben de şafağa kadar uyanık kalıp kitap okumayı deniyorum, işe yarar birşeyler yapmaya çalışıyorum ama sonunda yerim mutfaktaki iskemle oluyor, masanın başına çöküp sorunu düşünmeye başlıyorum. Son olarak şunu söyledi: Santa Teresa'da vahşice öldürülen kadınlardan bahsediyorum, şehrin mahallelerinde günaşırı bulunan cesetlerden, öldürülen annelerden ve kızlarından, ülkenin dört bir yanından iş bulma umuduyla gelişmekte olan Santa Teresa'ya gelen insanların eyaletin kuzeyindeki şehre kurban verdikleri kızlarından, kız kardeşlerinden, karılarından bahsediyorum. Santa Teresa'dan bahsediyorum. Santa Teresa'dan bahsediyorum.

1995 yılının Ağustos ayında bulunan kadın cesetlerine gelelim. İlki Aurora Munos Alvarez'di ve cesedi Santa Teresa-Cananea otoba-

nında bulundu. Boğularak öldürülmüştü. Yirmi sekiz yaşındaydı, yeşil taytı, beyaz tişörtü ve pembe spor ayakkabıları vardı. Adli tabibe görev dövülmüş ve kırbaçlanmıştı, sırtında kemer darbelerinin izleri görülüyordu. Şehir merkezindeki bir kafede garson olarak çalışıyordu. İlk olarak şahitlerin kızla sık sık kavga ettiğini söyledikleri erkek arkadaş sorguya alındı. Adı Rogelio Reinosa'ydı ve Rem&Co fabrikasında çalışıyordu. Aurora Munos'un kaçırıldığı gece için şahidi yoktu. Bir hafta boyunca onu sorguladılar. Bir ay sonra, Santa Teresa Hapishanesi'nde geçirdiği üç haftanın ardından delil yetersizliğinden serbest bırakıldı. Başka tutuklama yapılmadı. Görgü şahitlerinin ifadelerine göre kadın iki adamla siyah bir Peregrino'ya binmişti. Ağustostaki ilk kurbanın bulunuşundan iki gün sonra otuz üç yaşındaki Emilia Escalante Sanjuan'ın cesedi bulundu, göğsünde ve boynunda darbe izleri vardı. Ceset Michoacan ve General Saavedra'nın köşesinde bulundu. Adli tabibin raporuna göre boğularak öldürülmüş, defalarca tecavüze uğramıştı. Davayı üstlenen komiser Angel Fernandez'in raporu adli tabibin yanıldığını, ölüm nedeninin alkol zehirlenmesi olduğunu söylüyordu. Emilia Escalante Sanjuan şehrin batısındaki Morelos Mahallesi'nde yaşıyor, Newmarket fabrikasında çalışıyordu. İki küçük çocuğu vardı ve kadın işteyken onlara Oaxaca'dan gelen annesi bakıyordu. Kocası yoktu, iki ayda bir işten arkadaşlarıyla kulüplere gidip dans ederlerdi ve o gecelerde erkeklerle içki içtiği görülmüştü. Yani bir fahişeydi, dedi polis. Bir hafta sonra Estrella Ruiz Sandoval'ın cesedi Casas Negras otobanında bulundu, on yedi yaşındaydı, defalarca tecavüze uğramış ve boğularak öldürülmüştü. Üzerinde kot ve lacivert bluz vardı. Kolları arkada bağlanmıştı. Vücudunda işkence veya dayak izi yoktu. Üç gün önce ailesiyle yaşadığı evden çıkmış ve bir daha görülmemişti. Vakaya, bölge polisinin iş yükünü azaltmak amacıyla, Santa Teresa'dan Epifanio Galindo ve Noe Velasco atandı. Estrella Ruiz Sandoval'ın cesedinin bulunuşundan bir gün sonra yirmi yaşındaki Monica Posadas'ın cesedi Amistad Sokağı yakınlarındaki boş arazide bulundu. Adli tabibe göre Monica, anal ve vajinal yoldan tecavüze uğramıştı ve boğazında da meni izi vardı. Polislerin üç yollu tecavüz dediği türdendi. Polislerden biri "tam" bir tecavüzün

beş deliği de kapsaması gerektiğini söyledi. Ona diğer iki deliğin hangileri olduğunu sordular, "kulaklar" olduğunu söyledi. Başka bir polis, Sinaloa'da bir adamın bir kadına yedi delikten birden tecavüz ettiğini duyduğunu söyledi. Yukarıdaki beş delik ve bir de gözler dahildi buna. Bir diğer polis Mexico City'deki bir adamın bir kadını sekiz delikten becerdiğini söyledi, önceden bahsedilen yedi delik, bir de burun. Mexico City'deki adam burnu bıçağıyla kesip penisini sokmuştu, elbette bunu yapmak için kafayı tamamen sıyırmış olmak gerekirdi. Her neyse, üç yollu tecavüz haberi Santa Teresa polisleri arasında çabucak yayıldı. Basınla konuşurken, Monica Posadas vakasında kurban üç yoldan tecavüze uğramakla kalmamış aynı zamanda boğulmuş, diyorlardı. Ceset karton kutuların arkasında bulundu ve belden aşağısı çıplaktı. Bacakları kanla kaplıydı. O kadar fazla kan vardı ki yukardan bakan biri (veya aşağı bakmaya zahmet eden bir melek) kadının kırmızı tayt giydiğini zannederdi. Vajinası parçalanmıştı. Bacaklarında ısırık izleri vardı ve et parçaları koparılmıştı, polisler kızın ailesine ve tanıdıklarına odaklandı, cesedin bulunduğu boş arsanın çevresindeki altı blokluk bölge araştırıldı. Annesi, üvey babası ve ağabeyi, Monica'nın da Country&Seatech fabrikasına geçmeden önce üç yıl çalıştığı Overworld fabrikasında çalışıyordu. Monica'nın ailesi on yıl önce Michoacan'daki ufak bir kasabadan Santa Teresa'ya taşınmıştı. Başlangıçta işler iyiye gideceğine kötüye gitmiş, Monica'nın babası sınırı geçmeye karar vermişti. Adamdan bir daha haber alınamamıştı ve aile onun öldüğüne karar vermişti. Ardından Monica'nın annesi sorumluluk sahibi, çalışkan bir adamla tanıştı, evlendi ve üç çocukları oldu. Biri çizme fabrikasında çalışıyor, diğer ikisi okula gidiyordu. Uzun sorgulamaların ardından Monica'nın üvey babasının birbiriyle çelişkili ifadeler verdiği tespit edildi ve sonunda adam cinayeti itiraf etti. Polise anlattıklarına göre, on beşine bastığından beri gizliden gizliye Monica'ya âşıktı. Hayatım cehenneme döndü, dedi komiser Juan de Dios Martinez, komiser Ernesto Ortiz Rebolledo ve komiser Efrain Rebolledo'ya. Ama nefsine hâkim olup kızdan uzak durmuştu çünkü hem kız üvey kızıydı hem de annesi adamın üç çocuğunun annesiydi. Adamın cinayet günü yaşanan-

larla ilgili verdiği ifade çelişkiliydi, boşluklarla doluydu ve pek çok detay atlanmıştı. Üvey baba ilk ifadesinde cinayeti gece işlediğini söyledi, ikincisinde sabahın erken saatleriydi, dedi. Evde sadece o ve Monica vardı çünkü ikisi de o hafta öğleden sonra vardiyasında çalışıyordu. Cesedi dolaba saklamıştı. Kendi dolabıma sakladım çünkü herkes o dolabın benim dolabım olduğunu bilir ve kimse dolabıma dokunmaz, dedi komiserlere. Gece olup aile üyeleri uykuya daldığında cesedi battaniyeye sarıp yakınlardaki boş arsaya bırakmıştı. Ona Monica'nın bacaklarındaki ısırıkların nasıl oluştuğunu sorduklarında, ne söyleyeceğini bilemedi. Tek hatırladığı kızı boğduğuydu. Gerisi hafızasından tamamen silinmişti. Monica'nın cesedinin Amistad'daki boş arsada bulunuşundan iki gün sonra Santa Teresa-Caborca otobanında bir ceset daha bulundu. Adli tabibe göre kadın on sekiz ila yirmi iki yaşları arasındaydı ama rahatlıkla on altı veya yirmi üç yaşında da olabilirdi. En azından ölüm nedeni açıktı. Vurulmuştu. Genç kadının cesedinin bulunduğu yerin yüz metre ötesinde başka bir kadının yarı gömülmüş iskeleti bulundu. Topuklu ayakkabıları ve kot pantolonu hâlâ üzerindeydi. Geriye sadece kemikler kaldığından ölüm nedenini belirlemek imkânsızdı. Bir hafta sonra, ağustos sona ererken, yirmi beş yaşındaki Jacqueline Rios'un cesedi Santa Teresa-Cananea otobanı yakınlarında bulundu, Maderolu bir eczacıydı. Erkek arkadaşıyla paylaştığı yatak odasının duvarları Hollywood yıldızlarının afişleriyle kaplıydı. Bir arkadaşlarının söylediğine göre genç çiftin en büyük isteği Kaliforniya'ya taşınıp iyi birer işe kavuşmak ve sonra dünyayı gezmekti. Her ikisi de Madero'daki bir özel okulda İngilizce öğreniyordu. Dosya hiçbir zaman kapatılamadı.

Kahrolası devriye polisleri hiçbir işi halletmesini bilmiyorlar, dedi Epifanio, Lalo Cura'ya. Ardından evrakları karıştırıp not defterini buldu. Bunun ne olduğunu biliyor musun, diye sordu. Telefon defteri, dedi Lalo Cura. Hayır, çözülmemiş bir vaka, dedi Epifanio. Bu olay sen Santa Teresa'ya gelmeden önce oldu. Yılını tam hatırlamıyorum. Ama Don Pedro'nun seni getirişinden önce olduğunu hatırlıyorum. Belki 1993'tü. Sen hangi yılda gelmiştin? 93'te, dedi

Lalo Cura. Gerçekten mi? Evet, dedi Lalo Cura. O zaman sen gelmeden *aylar* önceydi, dedi Epifanio. Radyo muhabirlerinden biri öldürüldü. Adı İsabel Urrea'ydı. Vurularak öldürüldü. Katili yakalanamadı. Katili bulmayı denediler ama beceremediler. Elbette hiçbirinin aklına İsabel Urrea'nın randevu defterine bakmak gelmedi. Pislikler hemen kötü giden bir gasp olduğu sonucuna vardı. Orta Amerikalılardan biridir dendi. Sınırı geçmek için paraya ihtiyaç duyan çaresiz bir pisliktir, dediler. Meksika'da bile kaçak yaşayan biri. Kadının evini aradıklarında oradaydım. Hiçbir ipucu bulunamadı. Yanımda bir bardak tekilayla koltuğa oturduğumu, İsabel Urrea'nın koltuğunda İsabel Urrea'nın tekilasını içerken randevu defterini karıştırdığımı hatırlıyorum. Komiserlerden biri tekilayı nereden bulduğumu sordu ama kimse randevu defterini nereden bulduğumu veya içinde önemli bir şey olup olmadığını sormadı. Defteri karıştırdım, bazı isimlerin tanıdık olduğunu görünce onu diğer delillerin yanına bıraktım. Bir ay sonra karakolun deposuna indiğimde defter muhabirin eşyalarıyla beraber oradaydı. Onu cebime atıp zaman buldukça inceledim. Defterde üç uyuşturucu babasının telefon numaraları yazılıydı, numaralardan biri Pedro Rengifo'ya aitti, ayrıca başka polislerin ve Hermosillo'daki büyük patronlardan birinin numaraları vardı. O numaralar sıradan bir muhabirin defterinde ne arıyordu? Onlarla röportaj mı yapmıştı? Arkadaşı mıydılar? Arkadaşı değillerse onların telefon numaralarını kıza kim vermişti? Büyük bir soru işareti. Bir çok seçeneğim vardı. Örneğin rehberdeki isimlerden birini arayıp şantaj yapabilirdim. Ama benim istediğim para değildi. Böylece hiçbir şey yapmayıp defteri sakladım.

Eylül ayında, Marisa Hernandez Silva olarak teşhis edilen bir ceset bulundu. On yedi yaşındaydı, temmuz ayında okula gitmek üzere evden çıkmış ve bir daha görülmemişti. Adli tabibin raporuna göre tecavüze uğradıktan sonra boğularak öldürülmüştü. Memelerinden biri neredeyse tamamen kesilmiş diğerinin meme ucu ısırılarak koparılmıştı. Ceset Şili Çöplüğü'nün girişinde bulundu. Polise haber veren, öğle vakti buzdolabını çöplüğe atmaya giden bir kadındı.

Marisa Hernandez Silva içi çöp dolu iki büyük plastik torbanın arasına gömülmüştü. Üzerinde kaçırıldığı gün giydiği giysiler vardı: Kot pantolon, sarı bluz, spor ayakkabı. Santa Teresa Belediye Başkanı çöplüğün kapatılmasını emretti ama sonradan bu emri değiştirdi (çünkü yardımcısı tarafından resmi olarak zaten açık olmayan bir yerin kapatılmasının imkânsız olduğu konusunda uyarılmıştı) ve çöplüğün ortadan kaldırılmasını emretti. Üç gün üç gece boyunca çöp kamyonları, çöpleri polis gözetiminde Kino'daki resmi çöplüğe taşıdı ama işin büyüklüğü ve işgücü yetersizliği nedeniyle üçüncü günün sonunda pes ettiler.

Aynı günlerde, Mexico City'li Sergio Gonzalez adlı muhabir terfi etmiş ve maaşı arttığından eski eşine nafakasını her ay rahat rahat ödeyebilmeye başlamıştı, rahat bir hayat sürüyordu ve uluslararası haberler servisinde çalışan bir sevgilisi bile vardı, düzenli olarak sevişiyor ama karakterleri tamamen farklı olduğundan birbirleriyle doğru düzgün sohbet edemiyorlardı. Sergio Gonzalez her nedense –arada bir neden sürekli o günleri hatırladığını kendi kendine soruyordu– Santa Teresa'da geçirdiği günleri, öldürülen kadınları ve belirdiği gibi birdenbire ortadan kaybolan Tövbekâr adlı rahip katilini unutmamıştı. Bazen Meksika'da sanat muhabirliği yapmanın polis muhabirliği yapmakla aynı olduğunu düşünürdü. Bütün polis muhabirlerinin, sanat muhabirlerinin ibne olduklarını düşünmeleri ve bütün sanat muhabirlerinin, bütün polis muhabirlerinin pislik olduklarını düşünmeleri bu gerçeği değiştirmezdi. Bazen iş çıkışı polis muhabirleriyle içmeye giderlerdi, gazetedeki kıdemli muhabirlerin çoğunluğunu onlar oluştururdu, ikinci sırada politika ve spor muhabirleri vardı. Çoğunlukla Guerrero Mahallesi'ndeki dev Afrodit heykelinin tepeden baktığı, fahişelerle dolu bara gidilirdi, bir zamanlar şatafatlı olduğu anlaşılan ama en güzel günlerini geride bırakmış bir mekândı, Meksika'daki geriye gidişi yansıttığı bile söylenebilirdi, Meksika'daki gerileme mi? Aslında Güney Amerika'daki gerileme denmeliydi. Polis muhabirleri orada içmeyi sevseler de fahişelerle yatmazlardı. Eski vakalardan, yozlaşmadan, şantajlardan ve

dökülen kanlardan bahseder, arada bir uğrayan polislerle selamlaşır ve bazen birilerini bir kenara çekip konuşurlardı. Ama fahişelerle sevişmezlerdi. Başlangıçta Sergio Gonzalez de onlara uydu ama sonra gerçek nedeni keşfetti: Muhabirlerin fahişelerle sevişmemelerinin başlıca nedeni zaten hepsiyle sevişmiş olmalarıydı ve çoğunun artık ortalığa savuracak parası yoktu. Bunu keşfettikten sonra onlara uymayı bıraktı, genç fahişelerden birini seçip yakınlardaki otele attı. Bir keresinde, tanıdığı en eski muhabirlerden birine, kuzeyde öldürülen kadınlarla ilgili ne düşündüğünü sormuştu. Muhabir, Santa Teresa'nın uyuşturucu ticaretinin merkezi olduğunu söyledi ve orada olup biten her şeyin öyle ya da böyle uyuşturucuyla ilgisi vardır, dedi. Bu yanıt gün gibi ortada olan, kime sorsanız söyleyebileceği bir yanıttı ama muhabirin verdiği yanıtın aşikârlığına rağmen Sergio Gonzalez bazen işin içinde bundan fazlası olduğunu düşünürdü. Az sayıdaki arkadaşından hiçbiri Santa Teresa'da olup bitenleri bilmiyordu, öldürülen kadınların haberi Mexico City'ye ulaşsa da şehirdekiler ülkenin uzak bir köşesinde olup bitenlerle ilgilenmiyorlardı. Polis muhabirleri de konuya ilgisizdi. Bir gece, fahişeyle seviştikten sonra kıza kaçırılmalar ve çölde bulunan cesetlerle ilgili ne düşündüğünü sordu, kız olup bitenden habersizdi. O zaman Sergio ona cinayetlerle ilgili bildiği her şeyi anlattı, Santa Teresa'ya yaptığı yolculuktan, o yolculuğu niye yaptığından, o zamanlar yeni boşanmış olduğu için paraya ne kadar ihtiyaç duyduğundan bahsetti. Gazetelerden ve kadın derneğinin bildirilerinden okuduğu kadarıyla cinayetlerin ardı arkası kesilmiyordu. Kadın derneğinin adını hatırlamaya çalıştı. Sonoralı Kadınlar mıydı? Ve o, konuşmasını sürdürürken fahişe esnedi, söylediklerinle ilgilenmediğimden değil ama çok yorgunum, dedi adama. Bu sözler Sergio'yu rahatsız etti, Santa Teresa'da fahişeleri öldürüyorlar, neden meslektaşlarını desteklemiyorsun, diye sordu bezgince. Fahişe ona yanıldığını söyledi, anlattığın kadarıyla öldürülen kadınlar fahişeler değil fabrika işçileri, dedi, işçi, işçi, diye tekrarladı. O zaman Sergio kızdan özür diledi, zihninde bir şimşek çakmıştı, artık olaylara o ana kadar bakmadığı bir gözle bakıyordu.

Eylül ayı Santa Teresalılar için sürprizlerle doluydu. Marisa Hernandez Silva'nın cesedinin bulunuşundan üç gün sonra, Santa Teresa-Cananea otobanında kimliği teşhis edilemeyen bir kadın cesedi bulundu. Adli tabip kadının yirmi dört yirmi beş yaşlarında olduğunu tespit etti, sağ bacağında doğuştan bir sakatlık vardı. Bacağıyla ilgili bilgiler basına verildi ama kızı arayıp soran çıkmayınca kimliği tespit edilemedi. Elleri arkadan bağlanmış olarak bulunmuştu, ip olarak bir kadın çantasının kayışı kullanılmıştı. Boynu kırık, kolları bıçak yaraları içindeydi ama cesedin en dikkat çekici özelliği Marisa Hernandez Silva'nın cesedinde olduğu gibi memelerinden birinin kesilmiş, diğerinin meme ucunun ısırılarak koparılmış olmasıydı. Sakat bacaklı kurbanın Santa Teresa-Cananea otobanında bulunduğu gün Şili Çöplüğü'nü boşaltmaya çalışan belediye işçileri çürümekte olan bir kadın cesedi daha buldu. Çürüme ilerlemiş olduğundan ölüm nedenini tespit etmek imkânsızdı. Kadının uzun siyah saçları vardı. Açık renkli bluz giymişti ama bluzun üstündeki desenler çürüme yüzünden seçilmiyordu. Jokko marka kotu vardı. Polis kadının kimliğinin tespit edilmesini sağlayacak hiçbir şey bulamadı.

Eylül ayının sonunda Estrella Tepesi'nin doğusunda on üç yaşında bir kızın cesedi bulundu. Marisa Hernandez Silva ve Santa Teresa-Cananea otobanı yanında bulunan diğer kadınlar gibi onun da sağ memesi kesilmiş ve sol meme ucu ısırılarak koparılmıştı. Altında Lee kot, üzerinde kazak ve kırmızı ceket vardı. Çok zayıf bir kızdı. Defalarca tecavüze uğramış ve bıçaklanmıştı ama ölüm nedeni boynunun kırılmasıydı. Muhabirleri en çok şaşırtan kimsenin cesedi sahiplenmemesi oldu. Sanki kızcağız tek başına Santa Teresa'ya gelmiş ve katil ya da katiller onu fark edip öldürene dek herkes için görünmez olduğu bir hayat sürmüştü.

Suçlar birbiri üstüne yığılırken Epifanio tek başına Estrella Ruiz Sandoval cinayetini araştırmayı sürdürdü. Kadının ailesi ve akrabalarıyla konuştu. Kimse bir şey bilmiyordu. Evlenip Lomas del Toro Mahallesi'ndeki Esperanza Sokağı'na taşınan ablasıyla görüştü.

Kızın fotoğraflarına baktı. Hoş bir kızdı. Uzun boyluydu, güzel saçları ve çekici yüz hazları vardı. Ablası Epifanio'ya, öldürüldüğünde kızın fabrikadan arkadaşlarıyla birlikte olduğunu söyledi. Adam, fabrika işçileri çıkana kadar fabrikanın önünde bekledi. Kapının önünde bekleyen tek yetişkinin kendisi olduğuna dikkat etti, geri kalanlar çocuktu, bazılarının ellerinde ders kitapları bile vardı. Çocukların olduğu tarafta, bir seyyar satıcı yeşil dondurma tezgâhında dondurma satıyordu. Tezgâhın tepesinde beyaz bir şemsiye vardı. Epifanio ıslık çalıp çocukları etrafına topladı ve altı yaşlarındaki ablasının kucağındaki, üç aylık bile olmayan bebek hariç hepsine dondurma ısmarladı. Estrella'nın arkadaşlarının adları Rosa Marquez ve Rosa Maria Medina'ydı. Onları nerede bulabileceğini sorduğunda fabrikadan çıkan kadınlardan biri Rosa Marquez'i işaret etti. Epifanio kızın yanına gidip arkadaşının ölümünü araştıran polislerden olduğunu, Rosa Maria Medina'yı çağırmasını çünkü ikisiyle konuşmak istediğini söyledi. Birlikte sanayi mahallesinden çıktılar. Adı Rosa Maria Medina olan kız, Estrella'dan bahsederken ağlamaya başladı. Üçü, her pazar olmasa da çoğu pazar sinemaya gidiyordu, şehir merkezine inip Rex'teki iki film birden kampanyasından yararlanırlardı. Bazen de vitrinlere bakar, kadın giysilerini inceler veya Centeno'daki alışveriş merkezine giderlerdi. Pazar günleri alışveriş merkezinde bedava konserler olurdu. Epifanio, Estrella'nın gelecek için ne planladığını sordu. Kız, bütün hayatını fabrikada çalışarak geçirmek istemiyordu, eğitim almaya kararlıydı, dedi. Ne eğitimi? Bilgisayar kullanmasını öğrenmek istiyordu, dedi Rosa Maria Medina. O zaman Epifanio, kızlara, onların da eğitim almak isteyip istemediklerini sordu, evet dediler ama kolay değildi. Estrella sadece sizinle mi dışarı çıkardı, başka arkadaşları var mıydı, diye sordu kızlara. En iyi arkadaşları bizdik, diye yanıtladılar. Erkek arkadaşı yoktu. Bir zamanlar vardı ama bu çok uzun zaman önceydi. Adamın kim olduğunu bilmiyorlardı. Epifanio, adamla çıktığı dönemde Estrella'nın kaç yaşında olduğunu sorduğunda iki kız biraz düşünüp en az on iki yaşında olduğu yanıtını verdiler. Nasıl olur da o kadar güzel bir kızı kovalayan erkekler olmaz, diye sordu Epifanio. Bu soru kızın arkadaşlarının

gülüşmesine yol açtı, peşinde koşan bir sürü erkek vardı ama o, vaktini onlarla ziyan etmek istemezdi, dediler. Kendi işimiz varken, kendi paramızı kendimiz kazanıyor ve dilediğimizi yapabiliyorken erkeğe neden ihtiyacımız olsun, diye sordu Rosa Marquez. Haklısınız, dedi Epifanio. Haklısınız ama bazen, özellikle de gençken, biraz eğlenmenin sakıncası olmaz. İnsanın eğlenmeye ihtiyacı vardır. Biz kendi kendimize gayet güzel eğleniyoruz, dedi kızlar. İkisinden birinin evine ulaştıklarında Epifanio hiçbir işe yaramayacağını bile bile Estrella'yla çıkmak isteyen erkekleri tarif etmelerini söyledi. Sokağın ortasında durdular, Epifanio kendisine verilen beş adı yazdı, soyadları yoktu, hepsi aynı fabrikada çalışıyordu. Rosa Maria Medina'yla birkaç blok daha yürüdü. Cinayeti onlardan birinin işlediğini sanmıyorum, dedi kız. Neden sanmıyorsun? Çünkü hepsi iyi insanlara benziyorlar, dedi kız. Onlarla konuşacağım ve işim bittiğimde sana da haber veririm, dedi Epifanio. Üç gün içinde listedeki beş adamı da bulmuştu. Hiçbiri kötü insanlara benzemiyordu. Aralarından biri evliydi ama Estrella'nın kaybolduğu gece evinde karısı ve üç çocuğuylaydı. Diğer dördünün de sağlam şahitleri vardı ve daha da önemlisi, hiçbirinin arabası yoktu. Rosa Maria Medina'yla yeniden buluştu. Bu sefer kızı, evinin önünde bekledi. Kız eve geldiğinde, şaşkınlıkla, neden kapıyı çalıp içeri girmediğini sordu. Çaldım ve annen kapıyı açıp kahve içmek için beni içeri davet etti ama işe gitme zamanı geldiğinde ben de onunla dışarı çıktım ve seni kapının önünde beklemenin daha uygun olacağını düşündüm, dedi Epifanio. Kız onu davet ettiyse de içerisinin çok sıcak olduğunu söyleyerek dışarıda oturmayı tercih etti. Kıza sigara içip içmediğini sordu. Başlangıçta kız bir tarafta ayakta duruyordu, sonra kaldırıma oturdu ve sigara içmediğini söyledi. Epifanio kızın üzerine oturduğu taşa baktı, arka tarafı olmayan bir iskemleyi andıran, garip şekilli bir taştı ve Rosa Maria Medina'nın annesinin veya aileden birinin taşı evlerinin küçücük bahçesine koyması iyi bir zevkin ve hatta duyarlılığın göstergesiydi. Kıza taşın nereden geldiğini sordu. Babam Casas Negras'ta bulup tek başına buraya kadar taşımış, dedi Rosa Maria Medina. Estrella'nın cesedi de orada bulundu, dedi Epifanio. Otobanda bulundu, bili-

yorum, diyen kız gözlerini kapattı. Babam bu taşı Casas Negras'ta bir partide bulmuş ve ona âşık olmuş. Öyle biriydi. Ardından babasının öldüğünü söyledi. Epifanio adamın ne zaman öldüğünü bilmek istedi. Yıllar yıllar önce, dedi kız omuz silkerek. Adam bir sigara yakıp kızdan Estrella ve adı neydi, tamam, Rosa Marquez'le pazar günleri neler yaptıklarından bir kere daha bahsetmesini rica etti. Genç kız gözlerini annesinin bahçede tuttuğu saksılara dikerek anlatmaya başladı, arada bir bakışlarını adama kaydırıyor, anlattıklarının işine yarayıp yaramayacağını sorarcasına onu süzüyordu. Anlatmayı bitirdiğinde Epifanio'nun kafasında tek bir şey netleşmişti: Kızlar sadece pazar günleri çıkmıyorlardı, fabrikadaki vardiyalarına bağlı olarak pazartesi veya perşembe çıktıkları da oluyordu, vardiyalar işçilerin kafalarının almadığı üretim programlarına bağlı olarak düzenlendiğinden hangi günlerinin boş olacağını önceden kestirmek mümkün değildi. Bunu öğrendikten sonra adamın sorularının yönü değişti ve kıza örneğin boş gününüz salı olduğunda neler yapıyordunuz, diye sordu. Kızın anlattıklarına bakılırsa hep aynı şeyleri yapıyorlardı ama tatilin salıya gelmesi pazara gelmesinden iyiydi çünkü hafta içi olduğundan mağazalar açık oluyordu. Epifanio kızı biraz daha zorladı. Rex dışında hangi sinemalara gittiklerini ve herhangi bir yerde Estrella'ya yanaşan birileri olup olmadığını, hangi mağazalara baktıklarını, nerelerde kahve içtiklerini ve kulüplere gidip gitmediklerini öğrenmek istedi. Kız kulüplerden hiçbirine gitmediklerini çünkü Estrella'nın öyle yerlerden hoşlanmadığını söyledi. Ama siz hoşlanıyorsunuz, dedi Epifanio. Sen ve arkadaşın Rosa Marquez. Genç kız karşılık verirken adamın yüzüne bakamadı, bazen yanlarına Estrella'yı almadan çıkıyor ve şehir merkezindeki kulüplere gidiyorlardı. Ya Estrella? Sizinle gelmedi mi? Hiç, dedi kız. Estrella bilgisayarlarla ilgileniyordu, öğrenmek istiyordu, yükselmek istiyordu, dedi kız. Bilgisayarlar, bilgisayarlar, söylediklerinin tek kelimesine bile inanmıyorum tatlım, dedi Epifanio. Bana tatlım demeyin, dedi kız. Bir süre konuşmadılar. Epifanio güldü ve bir sigara daha yaktı, evin önünde oturup insanların gelip gidişini izlemeyi sürdürdüler. Nerede olduğunu hatırlamıyorum ama şehir merkezinde bir yer var,

dedi kız, bilgisayar mağazalarından biri, birkaç kere oraya gittik. Rosa ve ben dışarıda beklerdik, Estrella tek başına içeri girip çok uzun, gerçekten uzun, sizden bile uzun bir adamla konuşurdu, dedi genç kız. Demek uzun boylu bir tip, başka, dedi Epifanio. Uzun ve sarışın, dedi kız. Başka? Başlangıçta Estrella çok heyecanlıydı, özellikle dükkâna gidip uzun boylu adamla ilk defa konuştuğunda. Adamın dükkânın sahibi olduğunu ve bilgisayarlarla ilgili her şeyi bildiğini söyledi, paralı bir tip olduğu belliydi. Onu görmeye ikinci gidişimizde, Estrella dükkândan çıktığında öfkeden köpürüyordu. Ona neler olduğunu sordum ama anlatmak istemedi. Sonra Veracruz'daki kermese gittik ve dükkânla ilgili her şeyi unuttuk. Bu olay ne zaman yaşandı tatlım, diye sordu Epifanio. Bana tatlım dememenizi söylemiştim, domuz herif, dedi kız. Ne zamandı, diye sorusunu tekrarladı Epifanio, şimdiden çok uzun, çok sarışın bir adamın uzun karanlık sokağı arşınlayarak kendisini beklediğini gözünde canlandırabiliyordu. Estrella öldürülmeden bir hafta önce, dedi kız.

Hayat zor, dedi Santa Teresa Belediye Başkanı. Elimizde üç büyük vaka var, dedi Komiser Angel Fernandez. Her şey büyüteç altına alınmalı, dedi ticaret odasından gelen adam. Her şeyi büyüteç altına ala ala hiçbir şeyi düzgün göremez oldum, dedi Pedro Negrete. Önemli olan suları daha fazla bulandırmamak, dedi Belediye Başkanı. Ne gerekiyorsa yapmalıyız, dedi Pedro Negrete. Elimizde Amerikan filmlerindeki gibi bir seri katil var, dedi Komiser Ernesto Ortiz Rebolledo. Adımlarımıza dikkat etmeliyiz, dedi ticaret odasından gelen adam. Seri katille normal katil arasındaki fark nedir, diye sordu Komiser Angel Fernandez. Çok basit: Seri katillerin imzası olur. Bir gerekçelerinin olması gerekmez ama her zaman imzaları vardır, dedi komiser Ernesto Ortiz Rebolledo. Ne demek gerekçesinin olması gerekmez, diye sordu Belediye Başkanı. Bu işlerde insan ne söylediğine dikkat etmeli yoksa kendini istemediği yerlerde bulabilir, dedi ticaret odasından gelen adam. Elimizde öldürülmüş üç kadın var, dedi Komiser Angel Fernandez başparmağını, işaret parmağını ve orta parmağını açtı. Keşke sadece üç olsa, dedi Pedro Negrete. Sağ memeleri kesilmiş ve sol meme uçları ısırılarak kopa-

rılmış üç kadın, diye düzeltti Komiser Ernesto Ortiz Rebolledo. Ne düşünüyorsunuz, diye sordu komiser Angel Fernandez. Seri katilin işi mi, diye sordu belediye başkanı. Elbette, diye yanıtladı Komiser Angel Fernandez. Üç ayrı pisliğin kurbanlarını aynı şekilde deforme etmesi aşırı büyük bir tesadüf olurdu, dedi Komiser Ernesto Ortiz Rebolledo. Söylediklerıniz mantıklı, dedi belediye başkanı. Ama hepsi bu kadar olmayabilir, dedi Komiser Angel Fernandez. Hayal gücümüzün dizginleri ele almasına izin verirsek gerçeklerden uzaklaşabiliriz, dedi ticaret odasından gelen adam. Nereye varmak istediğinizi anlıyorum, dedi Pedro Negrete. Sence haklı mıyız, diye sordu belediye başkanı. Eğer üç kadının sağ memelerini kesip öldüren aynı kişiyse, diğer kadınları öldüren de o olamaz mı, diye sordu Komiser Angel Fernandez. Bu işin bilimi var, dedi komiser Ernesto Ortiz Rebolledo. Ne yani katil bilim adamı mı, diye sordu ticaret odasından gelen adam. Hayır, bu tür katiller üzerine yazılmış kitaplar var, demek istiyorum. Katilin *modus operandi*'sinden bahsediyorum. Bunlar ısınma turları, daha kötüsünü de göreceğiz, diye karşılık verdi Komiser Ernesto Ortiz Rebolledo. Şöyle açıklayayım: Pislik, kızları tecavüz edip boğarak işe başladı, normal cinayet yöntemleri diyebileceğimiz yöntemler kullandı ama yakalanmayınca cinayetleri özgünleşti, pisliğin içindeki canavar özgür kaldı. Artık işlediği her cinayete imzasını atıyor, dedi Komiser Angel Fernandez. Ne düşünüyorsunuz Yargıç, diye sordu belediye başkanı. Her şey mümkün, dedi yargıç. Her şey mümkün ama kargaşaya mahal vermeyelim, kontrolü kaybetmemeliyiz, dedi ticaret odasından gelen adam. Açıkça ortada olan tek şey bu üç zavallı kadının katilinin aynı kişi olduğu, dedi Pedro Negrete. Onu yakalayıp bu işi bitireceğiz, dedi belediye başkanı. Ama gizli çalışmanızı rica edeceğim, panik yaratmayalım, dedi ticaret odasından gelen adam.

Juan de Dios Martinez toplantıya davet edilmemişti. Toplantının yapıldığını, Ortiz Rebolledo ve Angel Fernandez'in orada olduğunu ve kendisinin dışarıda bırakıldığını biliyordu. Ama Juan de Dios Martinez'in, gözlerini kapattığında tek görebildiği Elvira Campos'un vücuduydu, Michoacan'daki dairenin loş ışıklandırmasını ve kadının

çıplak vücudunu hayal ediyordu. Bazen yatakta oldukları zamanı düşünüyor, bazen de kadını rüyasında, etrafında fallik nesnelerle terasta otururken görüyordu. Sonradan balkondaki metalik fallik nesnelerin teleskop olduğu ortaya çıkıyordu, kadın Santa Teresa'nın yıldızlarla dolu göğünü inceleyip kenarda tuttuğu deftere bir şeyler not alıyordu. Komiser arkadan yaklaşıp kadının aldığı notlara baktığında tek görebildiği çoğu Santa Teresa'ya ait telefon numaraları oluyordu. Kalem sıradan bir kalemdi. Defter öğrencilerin kullandıkları defterlerdendi. Her ikisinin de müdüre yakışmadığını düşünüyordu. O gece, toplantının yapılacağını ve kendisinin davet edilmediğini öğrendikten sonra, kadını arayıp görüşmek istediğini söyledi. Tam bir zayıflık anı. Kadın, hayır, deyip telefonu kapattı. Bazen bana hastalarından biriymişim gibi davranıyor, diye düşündü adam. Bir keresinde kadın konuyu yaşlarına getirmişti, ben elli birimdeyim sen ise otuz dört yaşındasın, dedi adama. Kendime ne kadar iyi bakarsam bakayım yakında ihtiyar bir kadına dönüşeceğim, sen ise hâlâ genç olacaksın. Gerçekten annen yaşında biriyle yatmak istiyor musun? Juan de Dios kadının ilk kez böyle şeyler söylediğini duyuyordu. İhtiyar mı? Dürüst olması gerekirse kadını hiçbir zaman ihtiyar olarak düşünmemişti. Çünkü sürekli spor salonuna gidiyorum, kendime iyi bakıyorum, dedi kadın. Kilomu koruyorum, piyasadaki en pahalı kırışıklık karşıtı ürünleri kullanıyorum. Kırışıklık karşıtı ürünler mi? Kremler, nemlendiriciler, kadınlara özgü şeyler, dedi kadın, adamı tedirgin eden bir ses tonuyla. Ben seni olduğun gibi seviyorum, dedi adam ama sesi kendine bile ikna edici gelmedi. Oysa gözlerini açsa ve korkularını kontrol altına alıp gerçek dünyaya baksa her şeyin aşağı yukarı aynı olduğunu görürdü.

Ne yani, Pedro Rengifo *uyuşturucu tüccarı* mı, diye sordu Lalo Cura. Öyle, dedi Epifanio. Buna inanmak zor, dedi Lalo Cura. Çünkü hâlâ çömezsin, dedi Epifanio. Şişman, yaşlıca bir yerli önlerine çorbalarını koydu. Sabahın beşiydi. Lalo Cura bütün gece trafikte çalışmıştı. O ve ortağı sokağı dönmek için yavaşladıklarında biri arabanın camını tıklatmıştı. Ne Lalo Cura ne diğer polis cama vurulana kadar birinin geldiğini fark etmemişti. Epifanio'ydu, sarhoş görünü-

yordu ama aslında değildi. Çocuk benimle gelecek, demişti devriye aracındaki diğer polise. Polis omuz silkmekle yetinmişti. Epifanio arabasızdı. Hava soğuktu ve yıldızlar çölün üstünde parlıyordu. Sohbet etmeden şehir merkezine yürümüşlerdi, Epifanio oğlana aç olup olmadığını sormuştu. Lalo Cura aç olduğunu söyleyince yiyecek bir şeyler bulmaya karar vermişlerdi. Şişman yaşlı kadın, domuz çorbalarını önlerine koyduğunda Epifanio üstünde başka birinin yüzünün yansımasını görüyormuşçasına toprak kaptaki çorbaya baktı. Buna *pozole* denir, nereden geldiğini biliyor musun Lalito, diye sordu. Hiçbir fikrim yok, dedi Lalo Cura. Kuzeyden değil, Orta Meksika'dan. Bu yemeği ilk Aztekler yapmış, dedi. Aztekler mi? Kim yapmışsa yapmış, iyi bir yemek, dedi Lalo Cura. Villaviciosa'da *pozole* içer miydin, diye sordu Epifano. Lalo Cura, Villaviciosa çok çok uzaklarda kalmış gibi uzun uzun düşündükten sonra hayır, dedi, oradayken *pozole* denememişti ama Santa Teresa'ya gelmeden önce bu çorbayı hiç tatmamış olması garipti. Belki denemişimdir ama hatırlamıyorumdur, dedi. Bu *pozole* gerçek bir *pozole* değil, yemeğin orijinal hali farklı, bunda bir malzeme eksik, dedi Epifanio. Hangi malzeme, diye sordu Lalo Cura. İnsan eti, dedi Epifanio. Benimle kafa bulma, dedi Lalo Cura. Doğru söylüyorum, Aztekler *pozole*'yi insan etiyle pişirirmiş, dedi Epifanio. Sana inanmıyorum, dedi Lalo Cura. Bir önemi yok, belki yanılıyorumdur veya bana bunu söyleyen adam yanılıyordu, gerçi böyle şeyleri iyi bilir, dedi Epifanio. Ardından Pedro Rengifo'dan bahsettiler, Lalo Cura hâlâ Don Pedro'nun *uyuşturucu taciri* olduğunu fark etmediği için kendini aptal hissediyordu. Daha çocuksun, dedi Epifanio. Ve sonra dedi ki: Sence neden o kadar çok fedaisi var? Çünkü zengin, dedi Lalo Cura. Epifanio güldü. Haydi, seni eve götürelim, ayakta uyuyorsun, dedi.

Ekim ayında Santa Teresa'da, ne şehirde ne çölde hiç kadın cesedi bulunmadı ve kaçak Şili Çöplüğü'nden kurtulma projesi tamamen durduruldu. *La Tribuna de Santa Teresa*'nın çöplüğün boşaltılışı daha doğrusu taşınışıyla ilgili haberi yazmakla görevlendirdiği muhabir hayatında böyle bir karmaşa görmediğini söyledi. Karmaşanın nedeninin belediye işçilerinin beceriksizliği olup olmadığını sor-

duğunda aldığı yanıt hayır olmuştu. Karmaşanın kaynağı eylemin kendisiydi. Ekim ayında şehirdekilere katılmak üzere Hermosillo'dan beş komiser yollandı. Biri Caborcalı, diğeri Obregonlu, diğer üçü ise Hermosillo'luydu. Göreve hazırdılar ve dosyaları okumuşlardı. Ekim ayında Florita Almada, *Reinaldo'yla Bir Saat* programına çıkıp arkadaşlarıyla konuştuğunu (onlara bazen arkadaşlarım, bazen yansımalar, bazen de hayaletler diyordu) ve cinayetlerin devam edeceğini öğrendiğini seyircilere aktardı. Ayrıca ona, kötülüğünü isteyen insanlar olduğunu ve dikkatli olması gerektiğini söylemişlerdi. Endişelenmiyorum, neden endişeleneyim, yaşayacağım kadar yaşadım, dedi kadın. Sonra, kameraların önünde kurbanlardan birinin ruhuyla iletişim kurmaya çalıştı ama başaramadı ve bayıldı. Reinaldo kadının bayılışının numara olduğunu düşündü, onu kendine getirmeyi denedi, nazikçe yanaklarına vurdu ve su içirmeye çalıştı ama baygınlığının numara olmadığı (gerçekten gözleri kararmış ve yere yığılmıştı) ortaya çıkınca Florita hastaneye kaldırıldı.

Uzun ve sarışın. Bilgisayar dükkânının sahibi veya dükkân sahibinin güvendiği bir eleman. Şehir merkezinde. Epifanio'nun bahsi geçen yeri bulması uzun sürmedi. Adamın adı Klaus Haas'tı. 1.90 boyundaydı ve saçları kanarya sarısıydı. Epifanio'nun dükkâna ilk gidişinde Klaus Haas masasının başında oturmuş müşterilerden biriyle konuşuyordu. Oldukça esmer, kısa boylu bir oğlan Epifanio'nun yanına gelip yardıma ihtiyacı olup olmadığını sordu. Epifanio, Haas'ı işaret ederek kim olduğunu öğrenmek istedi. Patron, dedi oğlan. Onunla konuşmak istiyorum, dedi Epifanio. Patron şimdi meşgul, dedi oğlan, ne istediğinizi bana söylerseniz sizin için bulurum. Hayır, diyen Epifanio oturup bir sigara yaktı ve beklemeye hazırlandı. İki müşteri daha içeri girdi. Sonra mavi tulumlu bir adam içeri girip köşeye birkaç kutu bıraktı. Haas yerinden kımıldamaya gerek duymadı, adama el sallamakla yetindi. Uzun ve güçlü kolları var, diye düşündü Epifanio. Dükkâna girdiğinde yanına gelen oğlan ona kül tablası getirdi. Arka tarafta bilgisayar başında oturan bir kız vardı. Müşteriler gittiğinde sekreter görünüşlü bir kız içeri girip bilgisayarlara bakmaya başladı. Tek tek hepsini inceliyor, fiyatla-

rını ve özelliklerini not alıyordu. Kısa etek ve topuklu ayakkabı giymiş olduğundan Epifanio kesin patronuyla işi pişiriyordur, diye düşündü. İki müşteri daha geldi, oğlan kızla ilgilenmeyi bırakıp onlara yöneldi. İçerde olup bitenlerle ilgilenmiyormuş gibi görünen Haas, Epifanio'nun sadece arkadan görebildiği adamla konuşmayı sürdürüyordu. Haas'ın kaşları da neredeyse beyazdı ve arada bir diğer adamın söylediklerine bembeyaz dişlerini ortaya çıkaran kahkahalar atarak karşılık veriyordu. Epifanio sigarasını söndürüp yeni bir sigara yaktı. Kız, kendisini bekleyen biri varmışçasına sokağa baktı. Yüzü tanıdıktı, uzun zaman önce Epifanio onu tutuklamış olabilir miydi? Ne kadar oldu, diye geçirdi içinden. Yıllar. Ama kız şimdi yirmi beşinden büyük olamayacağına göre o zamanlar on yedisinden büyük olamazdı. Belki, diye düşündü Epifanio. Görebildiği kadarıyla dükkânın işleri fena değildi. Düzenli müşterileri vardı ve adam masasının başında oturup rahat rahat dilediği kişiyle sohbet edebiliyordu. O zaman Epifanio, Rosa Maria Medina'yı ve kıza ne kadar güvenebileceğini düşündü. Kimseye güvenilmez, diye hatırlattı kendi kendine. Yarım saat sonra dükkân tamamen boşalmıştı. Kız çıkarken Epifanio'ya onu tanıdığını belli eden bir bakış fırlattı. Haas ve arkadaşı artık gülmüyordu. At nalı şeklindeki masanın arkasında duran dükkân sahibi Haas, yüzünde gülümsemesi Epifanio'yu bekliyordu. Epifanio cebinden Estrella Ruiz Sandoval'ın fotoğrafını çıkarıp adama gösterdi. Fotoğrafa bakan adamın yüzünde garip bir ifade belirdi, alt dudağı üst dudağının üstüne çıktı, konunun neyle ilgili olduğunu sordu. Onu tanıyor musunuz? Sanmıyorum ama dükkâna her gün yüzlerce kişi gelip gidiyor, dedi Haas. O zaman Epifanio kimliğini gösterdi: Epifanio Galindo, Santa Teresa polisi. Haas tokalaşmak için elini uzattı, Epifanio kendisine uzatılan eli sıktığında sarışın adamın kemiklerinin çelikten olduğu hissine kapıldı. Kendisine yalan söylememesini, kızı dükkânda gören bir şahitleri olduğunu söyleyebilmeyi isterdi ama gülümsemekle yetindi. Dükkâna girdiğinde onu karşılayan oğlan Haas'ın arkasındaydı, evraklara bakıyormuş gibi yapsa da konuşulanların tek kelimesini bile kaçırmıyordu.

Oğlan dükkânı kapattıktan sonra Japon malı motoruna atlayıp birini arıyormuş gibi yavaş yavaş şehrin sokaklarında dolaştı. Universidad Sokağı'na geldiğinde hızlanıp Veracruz Mahallesi'ne saptı. İki katlı bir binanın önünde durdu ve motordan indi. Annesi yemeği hazırlamış, on dakikadır onu bekliyordu. Oğlan annesini öpüp televizyonu açtı. Anne mutfağa döndü, önlüğünü çıkarıp sahte deri çantasını aldı. Oğlanı öpüp evden çıktı. Hemen döneceğim, dedi. Oğlan nereye gittiğini sormayı düşündüyse de sormadı. Yatak odalarından birinden bebek ağlaması duyuldu. Oğlan başlangıçta ağlamayı duymamış gibi yapıp televizyon izlemeyi sürdürdü ama ağlama şiddetlendiğinde yatak odasına gitti ve bebeği kollarına aldı. Bebek ağabeyinin aksine beyazdı. Oğlan bebeği dizine oturtup yemeğini yedi. Televizyonda bir tür haber programı başladı. Amerika'daki şehirlerden birinin sokaklarını dolduran zencileri gördü, adamın teki Mars'tan bahsetti, bir grup kadın okyanustan çıkıp kameraların önünde kahkahalar attı. Oğlan uzaktan kumandayla kanalı değiştirdi. Boks yapan gençler. Boks sevmediği için yeniden kanalı değiştirdi. Annesi hâlâ dönmemişti ama bebek artık ağlamıyordu ve oğlan için onu kucağında tutmanın bir sakıncası yoktu. Kapı çaldı. Oğlan kalkmadan önce kanalı değiştirdi, Brezilya dizilerinden birini açtı ve kollarında bebekle kapıya gitti. Demek burada yaşıyorsun, dedi Epifanio. Evet, dedi oğlan. Epifanio'nun arkasında kısa boylu olmakla beraber yine de oğlandan uzun olan bir polis daha vardı. Diğer polis izin istemeye gerek duymaksızın koltuğa oturdu. Yemek mi yiyordun, diye sordu Epifanio. Evet, dedi oğlan. Yemeyi sürdürebilirsin, diyen Epifanio tek tek diğer odaları kontrol etti. Adın ne, diye sordu oğlana. Juan Pablo Castanon. Juan Pablo öncelikle otur ve yemeğini ye, dedi Epifanio. Evet efendim, dedi oğlan. Tedirgin olmana gerek yok, bebeği düşüreceksin, dedi Epifanio. Bu söz diğer polisi gülümsetti.

Bir saat sonra oğlanın yanından ayrıldıklarında Epifanio'nun zihninde her şey çok daha netti. Klaus Haas Alman kökenliydi ama sonradan Amerikan vatandaşlığına geçmişti. Santa Teresa'da müzik setinden bilgisayara her şeyi sattığı iki dükkânı vardı, Tijuana'da

da bir dükkânı olduğundan ayda bir kez hesap defterlerini kontrol edip elemanların maaşlarını ödemeye şehir dışına çıkıyordu. Ayrıca iki ayda bir ABD'ye gidiyordu ama bu seyahatlerin tarihleri belli olmazdı. Hiçbir zaman üç günden uzun süre Amerika'da kalmıyordu. Bir süre Denver'da yaşamış ama bir kadınla başı belaya girdiği için şehirden ayrılmıştı. Kadınlardan hoşlanıyordu ama bilindiği kadarıyla evli değildi ve bir kız arkadaşı yoktu. Şehir merkezindeki kulüplere ve kerhanelere giderdi, güvenlik kameralarını o yerleştirdiğinden bir kısmının sahipleriyle arkadaştı. Oğlan adamın bir zamanlar bilgisayar programcısı olduğunu biliyordu. Haas iyi bir patrondu, adildi, oğlanın anlattığı kadarıyla fena para ödemiyordu ama bazen nedensiz yere öfkelenirdi. Öyle zamanlarda karşısına çıkanlara vurduğu olmuştu. Oğlan şimdiye kadar hiç dayak yememiş ama işe geç kaldığı için birkaç kere azar işitmişti. Haas kime vurmuştu mesela? Sekreterine, dedi oğlan. Vurduğu sekreter şimdiki sekreter miydi sorusuna oğlan, hayır bir öncekiydi, ben onunla tanışmadım, yanıtını verdi. O zaman adamın kadına vurduğunu nereden biliyordu? Çünkü eski elemanlar oğlana anlatmıştı, patronun eşyaları depoladığı yerde çalışanlar her şeyi biliyordu. Elemanların adları dikkatlice not alındı. Epifanio son olarak oğlana Estrella Ruiz Sandoval'ın fotoğrafını gösterdi. Onu dükkânda gördün mü? Oğlan fotoğrafa bakıp evet, dedi. Kızın yüzü tanıdıktı.

Epifanio, yeniden Klaus Haas'ı görmeye gittiğinde saat geceyarısına yaklaşıyordu. Zili çalıp kapının açılması için uzunca bir süre bekledi ama evin ışıkları yandığından içerde birinin olduğuna emindi. Adamın evi orta sınıf mahallelerinden, tek katlı ve iki katlı kimi yeni kimi eski evlerle dolu olan El Cerezal'daydı, daha uzaktaki Madero Mahallesi gibi gürültülü değildi, sessiz sakin sokaklardan geçerek rahatça ekmek veya süt almaya gidilebilen mahallelerdendi. Kapıyı Haas açtı. Beyaz bir gömlek giymişti, önce Epifanio'yu tanımadı veya tanımamış gibi yaptı. Epifanio yeniden rozetini gösterdi ve şaka yaparcasına Haas'a kendisini hatırlayıp hatırlamadığını sordu. Haas ne istediğini merak etti. İçeri girebilir miyim, diye sordu Epifanio. Adamın salonu hoş dekore edilmişti. Haas içki dolabından

bir şişe viski çıkarıp kendine bir kadeh doldurdu. Epifanio'ya da içki teklif etti. Epifanio görev başında olduğunu söyleyerek reddetti. Haas başını sallayıp garip bir kahkaha attı. Sanki aahhhhh, haahh gibi bir şey söylemiş veya hapşırmıştı. Epifanio koltuklardan birine geçip adama, Estrella Ruz Sandoval'ın öldürüldüğü zaman için iyi bir şahidi olup olmadığını sordu. Haas birkaç saniye adamı süzdükten sonra önceki gece ne yaptığını dahi hatırlamadığı yanıtını verdi. Yüzü kızardığı için kaşları daha da beyaz görünüyordu. Sizi kurbanla gören iki şahidim var, dedi Epifanio. Kimmiş o şahitler, diye sordu Haas. Epifanio karşılık vermedi. Salonu inceleyip başını salladı. Bunlar size bir servete patlamış olmalı, dedi. Çok çalışıyorum ve işler fena gitmiyor, dedi Haas. Bana etrafı gezdirir misiniz, diye sordu Epifanio. Efendim, diye karşılık verdi Haas. Bana evi gezdirir misiniz, diye tekrarladı Epifanio. Sen benimle dalga mı geçiyorsun be adam, dedi Haas, evimi aramak istiyorsan arama emriyle gel. Epifanio oradan ayrılmadan önce şunları söyledi: Bence o kızı öldürdünüz. O kızı ve kim bilir kaç kızı daha. Bana bulaşma, dedi Haas. Görüşmek üzere, dedi Epifanio ve tokalaşmak için elini uzattı. Bana bulaşma, diye tekrarladı Haas. Cesur adammışsınız, o kadarını söylemeliyim, dedi Epifanio kapı kapanmadan önce. Tanrı aşkına be adam, Tanrı aşkına beni rahat bırak, dedi Haas.

Epifanio, El Adobe polis kuvvetlerindeki bir arkadaşı sayesinde Klaus Haas'ın siciline ulaştı. Bu sayede Haas'ın hiçbir zaman Denver'da yaşamadığını öğrendi, bir süre Tampa'da oturmuş ve Laurie Enciso adlı bir kadın tarafından tecavüze yeltenmekle suçlanmıştı. Onu bir ay hapse atmışlar ama Laurie Enciso şikâyetini geri çekince gitmesine izin vermişlerdi. Ayrıca birkaç kere toplum içinde uygunsuz davranışlar sergilemekten ceza yemişti. Epifanio uygunsuz davranışla Amerikalıların ne kastettiğini sorduğunda elle sarkıntılık etmek, ırkçı hakaretler ve ikisinin karışımı cevabını aldı. Tampa'dayken pek çok kez fahişelerle yakalandığı için ceza ödemek zorunda kalmıştı ama ciddi bir şey yoktu. 1955'te, Almanya'nın Doğu ve Batı olarak ikiye ayrıldığı dönemde Batı Almanya'da kalan Bielefeld'de doğmuş, 1980'de ABD'ye göç etmişti. 1990'da yeniden ülke değiştir-

meye karar vermiş, bu sefer Amerikan vatandaşı olarak Meksika'ya göçmüştü. Kuzey Sonora'nın şanslı bir tercih olduğu anlaşılıyordu, adamın Santa Teresa'da ikinci dükkânını açması uzun sürmemiş ve müşterilerinin sayısı daha da artınca Tijuana'da üçüncü dükkânı açmıştı. O dükkân da iyi iş yapıyordu. Bir gece yanına iki polis daha alan Epifanio, Haas'ın şehir merkezindeki dükkânını ziyaret etti. (Diğer dükkân Centenero'daydı.) Dükkân, tahmin ettiğinden de büyük çıktı. Arka odalar, Haas'ın bizzat kendisinin birleştirdiği bilgisayar parçalarını içeren kutularla doluydu. Odalardan birinde yatak, şamdan ve boy aynası vardı. Odadaki lamba yanmıyordu. Epifanio sorunun kaynağını bulmakta gecikmedi, biri ampulü çıkarmıştı. İki tuvalet vardı, biri düzgündü, içinde sabun ve tuvalet kâğıdı vardı ve yerler temizdi. Klozetin yanında –Haas'ın sadece sifonu çekmeye alışkın olan çalışanlarını kullanmaya zorladığı– bir de tuvalet fırçası vardı. Diğer tuvaletse o kadar kirliydi ki kullanılmadığını zannedilebilirdi, ama sular akıyor ve sifon çalışıyordu. Sanki biri, anlaşılamaz bir nedenle de olsa, bilerek birbirinin tamamen zıttı iki tuvalet tasarlamıştı. Tuvaletlerin ardından sokağa açılan kapıya giden koridor geliyordu. Sokak karton kutular ve çöple doluydu ama kapıdan Santa Teresa'nın gece hayatının merkezinde yer alan kulüpler görülüyordu. Zemin katla işleri biten polisler bodruma indi.

İki gün sonra Epifanio, iki komiser ve Santa Teresa devriye polisinden üç kişi, ellerinde tutuklama emriyle Klaus Haas'ı almaya gittiler. Kırk yaşındaki Amerikan vatandaşı, on yedi yaşındaki Meksika vatandaşı Estrella Ruiz Sandoval'a tecavüz ve işkence edip öldürmek suçlarından yargılanmak üzere tutuklanacaktı. Ne var ki dükkâna vardıklarında çalışanlar patronun o gün işe gelmediğini söyledi. Bunun üzerine polisler gruplara ayrıldı, komiserlerden biri iki devriye polisini alıp Centeno'daki dükkâna gitti, Epifanio, diğer komiser ve son devriye polisi, Alman asıllı Amerikalı'nın El Cerezal'daki evine doğru yola çıktı. Vardıklarında stratejik olarak konuşlanıp evi kontrol ettiler. Devriye polisi, arka kapıyı tutarken Epifanio ve komiser kapıyı çaldı. Haas kapıyı açtığında şaşırdılar, adam grip

olduğunu söyledi, polisler adamın grip olup olmadığına emin olamazlardı ama kötü bir gece geçirdiği belliydi. Ona tutuklandığını söyleyip eline tutuklama emrini tutuşturdular. İki dükkânı ve evi için çıkarılan arama emirleri adama gösterildi. Sonra ilk iş bileklerine kelepçeler takıldı çünkü şüpheli iri yarı bir adamdı ve ne yapacağı kestirilemezdi. Devriye polisini evin önünde nöbetçi bırakıp adamı arabanın arka koltuğuna attılar ve 1. Karakola götürdüler.

Klaus Haas'ın sorgusu dört gün sürdü ve sorgulamayı Epifanio Galindo, jandarmadan Carlos Marin, Santa Teresa polisinden Tony Pintado, Angel Fernandez ve Ernesto Ortiz Rebolledo yürüttü. Tüm sorgulamalar, yanında misafir olarak şehirden iki yargıcı ve başsavcı Cesar Huerta Cerna'yı getiren Santa Teresa Emniyet Müdürü Pedro Negrete'nin gözetiminde gerçekleştirildi. Şüpheli iki kere öfke krizi geçirip çevresindekilere saldırdı ve sorgulamayı yapan polisler tarafından güçlükle zapt edildi. Krizlerden sonra Haas, Estrella Ruiz Sandoval'ı tanıdığını, kızın birkaç kere dükkâna geldiğini itiraf etti. Hermosillo polisi olay yeri ekibinden beş memur Haas'ın evinde ve Santa Teresa'daki iki dükkânında suçlu olduğunu gösterecek deliller aradı, şehir merkezindeki dükkânın bodrum katına özel ihtimam gösterildi ve yapılan tetkikler sonucunda şamdanlı odada bulunan battaniyede kan izine rastlandı. Estrella Ruiz Sandoval'ın akrabaları DNA örneği verdiler ama San Diego'ya yollanması gereken kan örnekleri daha Hermosillo'ya varmadan kayboldu. Kanla ilgili sorular sorulduğunda Haas birlikte olduğu kadınlardan birinin adet dönemine denk geldiği için battaniyeye kan bulaşmış olabileceğini söyledi. Haas bunu söylediğinde Komiser Ortiz Rebolledo sen ne tür bir erkeksin, diye sordu. Normal bir erkeğim, dedi Hass. Normal bir erkek adet döneminde kadınlarla sevişmez, dedi Ortiz Rebolledo. Ben sevişirim, dedi Haas. Sadece domuzlar böyle davranır, dedi Komiser. Avrupa'da hepimiz domuzuz öyleyse, dedi Haas. Bu sözler Komiser Ortiz Rebolledo'yu öfkelendirmiş olduğundan onun yerini Angel Fernandez ve Epifanio Galindo'nun almasına karar verildi. Olay yeri ekipleri bodrumda parmak izine rastlamadı ama Haas'ın garajında aralarında yetmiş beş santimlik eski ama

iyi korunmuş bir bıçağın ve iki av bıçağının da yer aldığı pek çok kesici alet buldular. Bütün silahlar temizdi, üzerlerinde ne kan ne kumaş izine rastlandı. Sorgulama sırasında Klaus Haas'ın bir kere gribi kötüleştiği ve ateşi çıktığı için, bir kere de gözündeki morluğun ve yüzündeki kesiklerin tedavisi amacıyla General Sepulveda Hastanesi'ne götürülmesi gerekti. Yaralanmaların sorgudan hücresine götürüldüğü sırada oluştuğu söylendi. Karakoldaki üçüncü gününde, Haas, Santa Teresa polisinin de teşvikiyle ABD Konsolosu Abraham Mitchell'la temasa geçmeyi denedi ama Konsolos'a ulaşılamadı. Telefonu açan Kurt A. Banks adındaki konsolosluk görevlisi ertesi gün karakola gelip Amerikalı'yla görüştü ve tek bir şikâyet dilekçesi dahi yazmadan karakoldan ayrıldı. Kısa süre sonra Klaus Haas şehir hapishanesine nakledildi.

Haas'ın karakolda tutulduğu süre içerisinde onu görmeye gelen polisler oldu. Çoğu Haas'ın uyuduğu veya uyuyor numarası yaptığı hücrenin karşısında dikilip durmakla yetiniyordu. Mahkûmun yüzü çoğunlukla battaniyenin altında olduğundan tek görülebilen kemikli koca ayağıydı. Bazen lütfedip yemeklerini getiren polisle konuşurdu. Yemeklerden bahsederlerdi. Bir keresinde polis Meksika yemeklerini seviyor musun, diye sorduğunda Haas fena olmadığını söyledi ve sustu. Epifanio Galindo, sorgulamalardan birine Haas'ı görmesi için Lalo Cura'yı da getirdi. Lalo, Haas'ın zeki olduğunu düşündü. Zeki birine benzemiyordu ama komiserlerin sorularına verdiği yanıtlar Lalo'nun bu sonuca ulaşmasına neden olmuştu. Ayrıca enerjikti, ses geçirmeyen odaya onunla beraber tıkılıp kalmış polisler terleyip sabırlarını kaybeder, onu tehdit eder veya suçunu itiraf etmesi için arkadaşça teşvik ederken, adam bana mısın demiyordu; Meksika'da ölüm cezası yok, anlat rahatlarsın, diyor, gülümsüyor, sonra da ona vurup hakaret ediyorlardı. Ama Haas'ın duruşu hiç değişmedi, sanki gerçek dünyada değildi, komiserleri şaşırtan yorumlar yapıyor, tutarsız sorular soruyordu. Lalo Cura yarım saat kadar sorgulamayı izledi ve ona kalsa iki üç saat daha dururdu ama Epifanio, patronun ve başka önemli insanların geleceklerini söyleyerek onu yolladı; tepedekiler işin gösteriye dönüşmesini istemiyorlardı.

Santa Teresa Hapishanesi'ne nakledilen Haas, ateşi düşene kadar tek kişilik hücreye yerleştirildi. Hapishanede sadece dört tane tek kişilik hücre vardı. Birinde iki Amerikan polisini öldürmekle suçlanan *uyuşturucu kaçakçısı*, diğerinde dolandırıcılıkla suçlanan bir avukat, üçüncüde *uyuşturucu kaçakçısı*nın iki fedaisi ve dördüncüde karısını boğup iki çocuğunu vuran El Alamillo'lu bir çiftçi yatıyordu. Haas'ı koyabilmek için uyuşturucu tüccarının fedailerini 3. Koğuşa, beş kişilik hücreye aldılar. Tek kişilik hücrelerde sadece yere sabitlenmiş tek kişilik yataklar vardı ve Haas hücreye yerleştirildiğinde, yatağın kokusundan orada kendisinden önce iki kişinin kaldığını anladı. Biri yatakta diğeri yerde uyumuştu. Hapishanedeki ilk gecesinde uyumakta güçlük çekti. Hücreyi arşınlıyor ve arada bir kendi kollarına vuruyordu. Uykusu hafif olan çiftçi gürültüyü kesip uyumasını söyledi. Haas konuşanın kim olduğunu sordu. Çiftçi yanıt vermedi ama Haas bir dakika kadar hareket etmeden durup birinin bir şey söylemesini bekledi. Kimsenin hiçbir şey söylemeyeceğini kavrayınca, çiftçi yeniden konuşana dek hücreyi turlamayı ve konan sinekleri öldürüyormuş gibi kollarına vurmayı sürdürdü. Çiftçi yeniden gürültüyü kesmesini söyledi. Haas bu sefer ne gürültü yapmayı kesti ne konuşanın kimliğini sordu. Geceler uyumak içindir, seni pis Amerikalı, dediğini duydu çiftçinin. Ardından yatağın gıcırtısı duyulduğunda Haas adamın başını yastığıyla örttüğünü hayal etti ve gülme krizine tutuldu. Kafanı örtsen de fark etmez, yakında öleceksin, diye bağırdı gür sesiyle. Kim beni öldürecekmiş, sen mi *gringo*? Sen mi? Ben değil, bir dev geliyor, seni o dev öldürecek, dedi Haas. Dev mi, diye sordu çiftçi. Beni duydun, dedi Haas. Dev. İri, hem de çok iri bir adam. Seni ve geri kalan herkesi öldürecek. Sen delirmişsin *gringo*, dedi çiftçi. Bir süre kimse hiçbir şey söylemedi ve çiftçi yeniden uykuya daldı ama kısa süre sonra Haas ayak sesleri duyduğunu söylemek için çiftçiye seslendi. Dev geliyordu. Baştan aşağı kanla kaplıydı ve artık gelmek üzereydi. Avukat uyanıp neden bahsettiklerini sordu. Sesi yumuşak ve ürkekti. Yeni getirdikleri *gringo* kafayı sıyırmış, dedi çiftçinin sesi.

Epifanio, Haas'ı ziyarete geldiğinde gardiyanlardan biri ona *gringo*'nun diğer mahkûmların huzur içinde uyumasına izin vermediğini söyledi. Bütün gece uyanık kalıyor, canavardan bahsediyordu. Epifanio adamın ne tür bir canavardan bahsettiğini öğrenmek istedi, bir dev, dedi gardiyan, Haas'ın bir arkadaşı sanırım, onu kurtarmaya gelecek ve ona yanlış yapan herkesi öldürecekmiş. Kendi uyuyamadığı için başka kimsenin uyumasına izin vermiyor ve Meksikalılara hiç saygısı yok, diye devam etti gardiyan. Onlara sürekli yerliler veya yağlı kafalar diye hitap ediyor. Epifanio adamın neden yağlı kafa dediğini sorunca gardiyan, büyük bir ciddiyetle, Haas'a göre Meksikalıların hiç yıkanmadıklarını söyledi. Ve yine Haas'a göre, Meksikalıların da zencilerinki gibi yağ kokmalarına yol açan, gizli ter bezleri vardı. Haas zencilerin kokusunu her yerde alabileceğini söylüyordu. Oysa hiç yıkanmayan tek kişi Haas'tı çünkü gardiyanlar, Yargıç veya Hapishane Müdürü şahsen emir vermediği sürece adamın duşları kullanmasına izin vermeye gönülsüzdü. Epifanio, Haas'ın karşısına dikildiğinde Haas onu tanımadı. Gözlerinin altında mor halkalar vardı ve Epifanio'nun onu ilk gördüğü zamankinden çok daha zayıftı. Sorgulama sırasında aldığı bütün yaralar iyileşmişti. Epifanio sigara uzattığında, Haas sigara içmediğini söyledi. O zaman Epifanio yeni olduğu için geniş hücreleri ve geniş bir avlusu olan Hermosillo Hapishanesi'nden bahsetmeye başladı. Haas suçunu itiraf ederse Epifanio adamın Hermosillo'ya nakledilip tek kişilik bir hücreye konmasını sağlayabilirdi. O zaman Haas, polisin gözlerinin içine baktı ve bana bulaşma, dedi. Epifanio, Haas'ın kendisini tanıdığını anlayıp gülümsedi. Haas bu gülümsemeye karşılık vermedi. Yüzündeki ifade garipti, belki şaşkındı. Başına gelenleri aklı almıyor galiba, diye düşündü Epifanio. Ona canavarı, devi sordu, dev sen misin, dedi. Haas güldü. Ben mi? Hiçbir şey bilmiyorsun, dedikten sonra yere tükürdü. Siktir git.

Tek kişilik hücrelerde kalan mahkumlar bahçeye sadece sabah 6:30'la 7:30 arasında veya gece 9'dan sonra yani diğer mahkumların bahçeyi kullanamayacakları saatlerde çıkabiliyordu. Yoklama akşam dokuzda

alınır ve bütün mahkûmlar hücrelerine gönderilirdi. Karısını ve çocuklarını öldüren çiftçiyle avukat akşam yemeğinden sonra dışarı çıkmayı seviyordu. Biraz dolanır, ekonomiden ve politikadan bahseder, sonra da hücrelerine dönerlerdi. *Uyuşturucu taciri* diğer mahkûmlarla aynı saatlerde dışarı çıkıyordu, bazen tüm gününü duvarın dibine çöküp sigara içerek geçirirdi ama onu diğerlerinden koruyacak fedaileri vardı. Ateşi düştüğünde, Klaus Haas'a ne zaman dışarı çıkmayı istediği soruldu. Normal saatlerde, diye yanıt verdi. Gardiyanlar bahçede öldürülmekten korkmuyor musun, diye sorduklarında Haas küçümsercesine onlara baktı ve çiftçinin ve avukatın gün ışığı görmeyen yüzlerinin cesetlere bezendiğine dair bir şeyler geveledi. Bahçeye ilk çıkışında, o ana kadar ona ilgi göstermeyen *uyuşturucu taciri* kim olduğunu sordu. Haas adını söyleyip kendini bilgisayar uzmanı olarak tanıttı. *Uyuşturucu tüccarı* adamı baştan aşağı süzdü ve bütün merakı bir anda kaybolmuş gibi çekip gitti. Mahkûmlardan bazıları hapishane üniforması giyse de çoğu ne isterlerse giymekte serbestti. Bazıları dörde dört basket veya futbol maçı yapılan sahanın kenarında içecek satıyorlardı. Kalanlar sigara ve porno işindeydi. En gizli kapaklı çalışanlar uyuşturucu alışverişi yapanlardı. Bahçe V şeklindeydi, yarı çimento yarı çamurdu ve iki tarafında esrar içip mahkûmları gözetleyen canı sıkkın gardiyanların nöbet tuttuğu gözetleme kuleleri vardı. V'nin dar kısmında bazı hücrelerin pencereleri ve dışarı asılmış çamaşırlar vardı. Geniş tarafına on metre yüksekliğinde parmaklıklar yerleştirilmişti. Parmaklıkların arkasında hapishanenin diğer binalarına giden taşlı yol ve yolun diğer ucunda dikenli tellerle çevrelenmiş ikinci bir çit vardı. Sonrası çöldü. Haas bahçeye ilk çıkışında yabancı bir ülkede, yabancısı olduğu bir şehrin parkında dolaştığı hissine kapıldı. Bu his bir anlığına da olsa ona kendini özgür hissettirdi. Kimsenin onu tanımamasının tadını çıkardı. Sonra kendine geldi, burada herkes her şeyi biliyor, diye hatırlattı kendi kendine ve kendisine yaklaşacak ilk mahkûmu bekledi. Daha bir saat bile geçmeden ona uyuşturucu ve sigara teklif ettiler ama satın aldığı tek şey kola oldu. Basketbol maçını izleyip kolasını yudumladığı sırada mahkûmlardan bazıları yanına gelip gerçekten o kadınları öldürüp öldürmediğini

sordu. Haas hayır, dedi. O zaman mahkûmlar işini ve bilgisayarcılıkta iyi para olup olmadığını sordu. Haas inişli çıkışlı bir iş ama iyi iş adamları risk almasını bilir, dedi. Demek iş adamısın, dedi mahkûmlar. Hayır, kendi işini kurmuş bir bilgisayar uzmanıyım, dedi Haas. Bunu o kadar ciddi bir ses ve öyle bir kararlılıkla söyledi ki mahkûmlardan bazıları başlarını sallama ihtiyacı duydu. O zaman Haas dışarıda ne yaparak vakit geçiriyorsunuz, diye sordu. Mahkûmların çoğu bu soruya gülerek karşılık verdi. Takılıyoruz, söylenenler arasında anlayabildiği tek yanıttı. O da güldü ve etrafına toplanan beş altı mahkûma kola ısmarladı.

Duşlara ilk gidişinde, El Anillo lakaplı mahkûm ona tecavüz etmeye kalktı. İri yarı bir adam olsa da Haas'la kıyaslandığında ufak tefek kalıyordu ve yüzündeki ifadeden koşullar öyle gerektirdiği için bu işe soyunduğu açıktı. Bana kalsa sessiz sakin hücremde takılırdım, diyordu yüz ifadesi. Haas adamın suratına bakıp nasıl biri böyle bir şeye yeltenir, diye sordu. El Anillo söylenenin tek kelimesini bile anlamayarak güldü. Kocaman bir suratı ve pürüzsüz bir teni vardı, kahkahası çirkin değildi. Etrafındaki mahkûmlar da güldü. El Anillo'nun arkadaşı olan El Guajolote lakaplı genç mahkûm, sustalısını çekip onlarla köşeye gitmesini söyledi. Köşeye mi, diye sordu Haas. Kahrolası bir köşeye mi? Haas'ın avludayken edindiği arkadaşlardan ikisi Guajolote'yi arkadan yakaladı. Haas'ın yüzünde sahte bir şaşkınlık ifadesi belirdi. El Anillo yeniden güldü, büyütmeye gerek yok, dedi. Köşeye çekilmeyi büyütmeye gerek yok mu, diye bağırdı Haas. Köşeye çekilip köpekler gibi becerilmeyi büyütmeye mi gerek yok mu? Haas'ın arkadaşlarından bir diğeri kimsenin içeri girip çıkmaması için kapıda duruyordu. Onu becer *gringo*, diye bağırdı mahkûmlardan biri. Şimdi. İşini bitir. Mahkûmlar bağrışmaya başladı. Haas sustalıyı Guajolote'nin elinden aldı ve El Anillo'ya domalmasını söyledi. Eğer kımıldamazsan, seni pislik, bu işten sağ çıkarsın. Eğer korkar ve kımıldarsan kıçında bundan sonra iki deliğin olur. El Anillo beline doladığı havluyu çekip domaldı. Oraya değil duşun altına geç, dedi Haas. El Anillo kayıtsız davranmaya çalışarak suyun altına girdi. Dalgalı saçları

yüzüne dökülüyordu. Tek istediğim biraz disiplin ve saygı, dedi Haas ve El Anillo'nun arkasına geçip kulağına bacaklarını açmasını fısıldadı. Ardından sustalıyı sonuna kadar adamın kıçına soktu. Mahkûmlardan bazıları El Anillo'nun çığlık atmamak için kendini güçlükle tuttuğunu görebiliyordu. Diğerleri arkasından damlayıp saniyeler içinde suya karışan kan damlalarını gördü.

Haas'ın arkadaşlarının adları Tormenta, Tekila ve Tutanramon'du. Tormenta yirmi iki yaşındaydı ve ablasına tecavüz etmeye kalktığını gördüğü *uyuşturucu tüccarı*nın fedaisini temizlemekten içerdeydi. İki kere onu temizlemeyi denemişlerdi. Tekila otuz yaşındaydı ve AIDS'liydi ama bunu bilenlerin sayısı azdı. Tutanramon on sekizindeydi ve lakabı *Mumyanın İntikamı* filminden geliyordu. Oğlanın asıl adı Ramon'du ama favori filmi yüzünden arkadaşları ona Tutanramon adını takmıştı. En azından onun anlattığı hikâye buydu ama Haas oğlanın bu lakabı kendi kendine taktığına inanıyordu. Haas yemek ısmarlayıp uyuşturucu parası vererek onları mutlu etmeyi sürdürdü. Onlar da kimi zaman fedailik yaptılar kimi zaman ayak işlerine koştular. Haas bazen kendileri için önemli olan şeylerden bahsedişlerini, işlerini, aile hayatlarını, arzularını ve korkularını dinler ama hiçbir şey anlamazdı. Onun için uzaylıdan farksızdılar. Bazense anlatan taraf Haas olurdu ve üç arkadaşı tam bir sessizlik içinde onu dinlerdi. Haas otokontrolden, çok çalışmaktan, kendini geliştirmekten ve her bireyin kendi kaderini belirlediğinden bahsederdi. İnsan aklına koyarsa Lee Giacoca olabilirdi. Lee Giacoca'nın kim olduğuna dair en ufak bir fikirleri yoktu, mafya babalarından biri olduğunu hayal ettiler ve kim olduğunu sormadılar çünkü Haas'ın konuşmasını bölmek istemiyorlardı.

Haas'ın tek kişilik hücrelerden koğuşa aktarılma zamanı geldiğinde *uyuşturucu taciri* vedalaşmak için yanına geldi, teşekkür ederek karşılık verdiği bu nezaket gösterisi Haas'ı duygulandırdı. Bir sorun yaşarsan bana haber ver, ciddi bir şey çıkarsa yani, beni anlamsız şeyler için rahatsız etme, dedi *uyuşturucu taciri*. Kimsenin yoluna çıkmamaya özen gösteriyorum, dedi Haas. Farkındayım, dedi *uyuş-*

turucu tüccarı. Haas'ın avukatlığını yapan kadın ertesi gün yaptığı ziyarette tek kişilik hücreye dönmek isteyip istemediğini sordu. Haas er ya da geç koğuşa geçmek zorunda kalacağını ve bu gerçeği ne kadar erken kabullenirse o kadar rahat edeceğini bildiğini söyledi. Senin için yapabileceğim bir şey var mı, diye sordu avukatı. Bana bir cep telefonu bul, dedi Haas. Hapishanede telefon bulundurmana izin vermelerini sağlamak kolay olmayacak, dedi avukat. Orası sorun değil, dedi Haas. Yeter ki bana bir telefon getir.

Bir hafta sonra avukatından yeni bir cep telefonu istedi ve kısa süre sonra bir telefon daha talep etti. İlkini üç kişiyi öldürmekten içerde olan bir adama satmıştı. Kısa boylu, sıradan görünüşlü bir adamdı ve ona, büyük ihtimalle çenesini kapalı tutması için düzenli olarak ona para yollanıyordu. Haas adama işleri yürütmenin en iyi yolunun cep telefonu olduğunu söylediğinde adam telefona gerçek fiyatının üç katını ödedi. Diğerini kasap bıçağıyla on beş yaşındaki elemanını deşen kasaba sattı. Nezaketen, oğlanı neden öldürdün diye sorduğunda kasap hırsızın tekiydi, üstelik benden yararlandı, dedi. Mahkûmlar gülüp onu becermene izin vermediği için olmasın, diye sordular. O zaman kasap inatçı bir tavırla başını iki yana salladı ama dudaklarından suçlamaları inkâr eden kelimeler dökülmedi. Sahip olduğu iki kasap dükkânını hapishaneden kendi idare etmek istiyordu çünkü o hapse girince işin başına geçen kız kardeşinin kârdan çaldığına inanmıştı. Haas ona telefonu sattıktan sonra nasıl arama yapacağını ve nasıl mesaj yollayacağını gösterdi. Telefonu asıl fiyatının beş katına sattı.

Haas hücresini beş mahkûmla paylaşıyordu. İşler Farfan adlı mahkûmdan soruluyordu. Kırklı yaşlardaydı ve Haas'ın o güne kadar gördüğü en çirkin adamdı. Alnının ortasından kıllar fışkırıyordu ve gözleri av arayan yırtıcı kuşların gözleri gibiydi. Göbekli ve leş gibi kokan biriydi. Bıyığında sık sık yemek artıkları olurdu. Güldüğü ender zamanlarda sesi eşek anırmasını andırırdı. Haas koğuşa getirildiğinde Farfan'ın ona sataşmasının uzun sürmeyeceğini düşündü. Adam onunla kavga etmediği gibi, işe yaramaz mahkûmlar

arasında kaybolmuş gibi görünüyordu. Diğer koğuşlarda onun gibi arkadaşları vardı; hepsi sert adamlardı ve Farfan'ın arkalarını kollamasını istiyorlardı. Tek gerçek arkadaşı, en az onun kadar çirkin olan, Gomez adlı cılız bir herifti. Adamın sol yanağında yumruk büyüklüğünde bir doğum izi ve gözlerinde, insanda sürekli uçtuğu izlenimi yaratan boş bakışlar vardı. Yemekhanede veya bahçede sürekli birlikteydiler. Yan yana olmadıkları zamanlarda birbirlerine bakıp başlarını sallar, daha büyük bir grubun içindeyseler sonunda gruptan ayrılıp bir köşeye çekilir veya basket sahasından parmaklıklara doğru düşünceli adımlarla yürürlerdi. Fazla konuşmazlardı çünkü konuşacak bir şeyleri yoktu. Farfan o kadar yoksuldu ki hapse düştüğünde devletin atadığı avukat bile onu ziyarete gelmemişti. Gomez kamyonları soyduğu için hapisteydi, avukatı vardı ve Farfan'la arkadaş olduklarında avukatına Farfan'ın evrak işlerini de yaptırdı. İlk sevişmeleri mutfak binasında oldu. Daha doğrusu Farfan, Gomez'e tecavüz etti. Onu çuvallara yasladı ve iki kere becerdi. Gomez o kadar öfkelendi ki Farfan'ı öldürmeye kalktı. Bir öğleden sonra Farfan'ın bulaşıkları yıkayıp çuvalları taşıdığı mutfağa gidip sustalıyı ona saplamayı denedi ama Farfan daha güçlüydü. Sonuçta Farfan ona bir daha tecavüz etti ve Gomez'in üstünden inmeden böyle durumların tek bir çözümü vardır, dedi. Durumu eşitlemek için Gomez'in onu becermesine izin verdi. Dahası bunu yapmadan önce güveninin göstergesi olarak sustalıyı adama geri verdi ve sonra pantolonunu indirdi. Poposu açıkta öylece dururken Farfan her zamankinden çirkin görünüyordu ama Gomez yine de onu becerdi ve arkadaşlıkları kaldığı yerden devam etti.

Farfan ortalıktaki en güçlü mahkûm olduğundan bazen diğerlerini hücreden çıkmaya zorluyordu. Herkes gidince Gomez gelir ve birbirlerini becerirlerdi. İşleri bitince sigara içer, sohbet eder veya konuşmadan yan yana uzanırlardı. Farfan kendi yatağında, Gomez başka bir mahkûmun yatağında olurdu, tavana bakıp sigaralarının dumanını açık pencereye üflerlerdi. Bazen Farfan'a sigaranın dumanı ilginç şekiller alıyormuş gibi gelirdi: Yılanlar, kollar, birbirine girmiş bacaklar, havada şaklayan bir kemer, başka boyutlardan de-

nizaltılar. Gözlerini kısıp şöyle derdi: Ne uçuş ama! Daha aklıselim olan Gomez ne uçuşu, neden bahsediyorsun, diye sorduğunda Farfan yanıt veremezdi. O zaman Gomez doğrulup etrafa bakar ve arkadaşının gördüğü hayaletleri görmeye çalışırdı. Sonuç hep aynı olurdu, Farfan'a dönüp şöyle derdi: Hayal görüyorsun.

Haas, Farfan'ınki ya da Gomez'inki gibi bir kıçla karşı karşıya olan bir aletin nasıl sertleşebildiğini anlamıyordu. Bir erkeğin genç bir erkeğe bakıp tahrik olmasını anlayabilirdi ama Farfan ya da Gomez gibi birine bakıp tahrik olan bir beyni anlamasına imkân yoktu. Hayvan bunlar, diye düşündü. Pis yaratıklar pisliğe çekiliyor. Bir rüyasında kendini hapishanenin koridorlarında dolaşırken gördü, horlamalar ve kâbuslar labirentini turlarken hücrelerde olup biten her şeyin bilincindeydi, her şeyi kuşbakışı olarak görüyordu, derken kendini karanlık bir uçurumun kıyısında buldu. (Rüyalarındaki hapishane dipsiz uçurumun tepesine dikilmiş bir kaleydi.) Geri çekilmeyi başaramadığından kollarını cennete uzanmak istercesine kaldırdı ve minik Klaus Haas'lardan oluşan orduya bir şeyler söylemeye çalıştı, onları uyarmak, öğüt vermek istiyordu ama biri dudaklarını birbirine diktiğinden konuşamıyordu. Ağzının içinde bir şey vardı. Dili veya dişleri değil. Yutmamaya çalıştığı bir et parçası. Çenesinden aşağı kanlar akıyordu. Dişetleri hissizleşiyordu. Sonunda ağzını açmayı başarıyor ve et parçasını tükürüyordu. Dizlerinin üstüne çöküp tükürdüğü et parçasını arıyordu. Penisti. Eli hemen kasıklarına gidiyordu çünkü kendi penisini kaybetmiş olmaktan korkuyordu ama penisi yerindeydi, öyleyse elindeki başkasının penisiydi. Kimin, diye düşünüyordu dudaklarından akan kana aldırmayarak. Kendini çok yorgun hissettiğinden uçurumun kenarına kıvrılıyor ve uykuya dalıyordu. Bu rüyayı başka rüyalar takip etti.

Kadınlara tecavüz edip öldürmek ona, Farfan'ı veya Gomez'i becermekten çok daha çekici geliyordu. Birbirlerini becermeyi sürdürürlerse onları öldüreceğim, diye düşünüyordu bazen. Önce Farfan'ı sonra Gomez'i, 3T bana yardım eder, bana silah bulur ve sonrasında

şahitliğimi yaparlar, cesetleri de hapishanenin yanındaki uçurumdan aşağı atarım ve böylece bir daha onları görmek zorunda kalmam.

Santa Teresa Hapishane'sine gelişinden on beş gün sonra Haas, Mexico City'den dört gazetecinin ve Sonora Eyaleti'ndeki tüm gazetelerin katıldığı basın toplantısı bozması bir şey düzenledi. Soru yanıt kısmında masum olduğunu tekrarladı. Sorgulama sırasında iradesini kırmak için ona "garip maddeler" verdiklerini söyledi. Herhangi bir şey imzaladığını, kendini suçlu duruma düşürecek bir ifade verdiğini hatırlamıyordu ama vermişse bile bunun nedeni dört gün süren fiziksel, psikolojik ve "tıbbi" işkenceydi. Gazetecilere Santa Teresa'da katilin o olmadığını ispatlayacak "şeyler" yaşandığını söyledi. Mexico City'den gelen gazeteciler arasında Sergio Gonzalez de vardı. Bu sefer orada olmasının nedeni paraya ihtiyaç duyması değildi. Haas'ın tutuklandığını öğrendiğinde editörlerle konuşmuş ve bu haberin kendisine verilmesini özellikle rica etmişti. Kimse itiraz etmeyince haber ona verilmiş ve Haas'ın basın toplantısına Sergio gönderilmişti. Olup bitmiş bir iş, demişti editörü. Gonzelez'in neden bu haberle ilgilendiğini anlamıyordu. Sergio Gonzalez de neden bu haberle ilgilendiğini anlamıyordu. Basın toplantısı bittiğinde Haas'ın avukatı bütün muhabirlerle tokalaştı. Sıra Sergio'ya geldiğinde avukat adamın eline gizlice bir kâğıt parçası tutuşturdu. Muhabir hiçbir şey belli etmeden kâğıdı cebine kaldırdı. Hapishaneden çıktığında, çağırdığı taksiyi beklerken kâğıdı inceledi. Üzerinde yazan tek şey bir telefon numarasıydı.

Haas'ın basın toplantısı ufak çaplı bir skandal yarattı. Ne zamandan beri mahkûmun biri evindeymiş gibi muhabirleri toplayıp görüşme yapabiliyordu? Bunu yapmasına izin vermek onu hapse yollayan yargı mekanizmasını ve eyalet kanunlarını görmezden gelmek demek değil miydi? Haas'ın Hapishane Müdürü'ne rüşvet vererek toplantıyı düzenlediği söylendi. Haas'ın çok zengin bir Avrupalı ailenin tek mirasçısı olduğu söylendi. Yine dedikodulara göre Haas para içinde yüzüyordu ve Santa Teresa Hapishanesi ondan soruluyordu.

Basın toplantısının yapıldığı günün gecesi Sergio Gonzalez avukatın verdiği numarayı aradı. Telefonu Haas açtı. Sergio ne diyeceğini bilemedi. Alo, dedi Haas. Demek bir telefonunuz var, dedi Sergio. Kiminle görüşüyorum, diye sordu Haas. Bugünkü muhabirlerden biriyim. Mexico City'den gelen, dedi Haas. Evet, dedi Sergio. Kiminle konuşacağınızı sanmıştınız, diye sordu Haas. Avukatınızla, dedi Sergio. Demek öyle, dedi Haas. Bir an için ikisi de konuşmadı. Size bir hikâye anlatayım mı, diye söze başladı Haas. Burada, hapishanede geçirdiğim ilk günlerde oldukça korkuyordum. Diğer mahkûmların beni gördüklerinde peşime düşeceklerini ve bütün o kızların intikamını almayı deneyeceklerini zannettim. Benim için hapse atılmak cumartesi öğle vakti Kino veya Las Flores gibi bir mahalleye bırakılmaktan farksızdı. Linç edilmeyi bekliyordum. Beni paramparça edeceklerini düşünüyordum. Anlıyor musunuz? Açıklama yapmama fırsat bırakmadan işimi bitireceklerdi. Ama kısa sürede hapishanedeki kimsenin bana saldırmayacağını anladım. En azından suçlandığım şeyler yüzünden bunu yapmayacaklardı. Neden, diye sordum kendi kendime. Bu pisliklerin dışarıda olup bitenlerden haberi yok muydu? Hayır, öyle ya da böyle dışarıda olup bitenleri duyuyorlardı. Öyleyse neden kimse bana saldırmıyordu? Mahkûmlardan birine sordum. Öldürülen kadınlarla, öldürülen kızlarla ilgili ne düşünüyorsun, dedim. Bana bakıp hepsi fahişe, dedi. Yani ölmeyi hak ettiklerini mi düşünüyorsun, diye sordum. Mahkûm hayır, diye yanıt verdi. Herkes tarafından defalarca becerilmeyi hak ediyorlardı ama ölmeyi hak etmiyorlardı. O zaman ona o kadınları benim öldürdüğüme inanıp inanmadığını sordum, ve pislik, hayır dedi. Hayır *gringo*, elbette sen yapmadın, dedi, kahrolası bir *gringo*'ymuşum gibi konuştu, hoş, belki de öyleyimdir, ya da bir zamanlar öyleydim. Ne demeye çalışıyorsunuz, diye sordu Sergio Gonzalez. Hapishanedekilerin masum olduğumu bildiğini söylüyorum, dedi Haas. Nereden biliyorlar, diye sordu kendi kendine, yüksek sesle. Bunu çözmek daha uzun zamanımı aldı ama sonunda çözdüm. İşin temelinde birinin rüyasında duyduğu *gürültü* var. O rüya, aynı yere kapatılan herkesin rüyalarının birbirine bulaşması

gibi diğer mahkûmların rüyalarına bulaşıyor. Bazen mahkûmlar birbirlerinin rüyalarını veya aynı rüyayı görür. Ama aralarından birinin duyduğu bu *gürültü*, aslında rüyanın değil, gerçek dünyanın parçası. O gürültü başka bir düzene ait. Beni anlıyor musunuz? Önce bir kişi sonra herkes rüyasında o gürültüyü duyuyor ama gürültünün kaynağı rüya değil, gerçek dünya; gürültü gerçek. Beni anlıyor musunuz? Söylediklerim sizin için yeterince açık mı sayın muhabir? Sanırım, dedi Sergio Gonzalez. Emin misiniz, diye sordu Haas. Yani size göre hapishanede bu cinayetleri sizin işlemediğinizi kesin olarak bilen biri var, dedi Sergio. Doğru, dedi Haas. Kim olduğunu biliyor musunuz? Bir fikrim var ama zamana ihtiyacım var, tam bir dilemma, sizce de öyle değil mi? Neden dilemma olsun, diye sordu Sergio. Çünkü burada zamandan bol bir şey yok ama benim daha fazlasına ihtiyacım var, dedi Haas. O zaman Sergio, Haas'a itirafını, mahkeme tarihini, polisin ona nasıl davrandığını sormak istedi ama Haas sonra konuşuruz diyerek telefonu kapattı.

Aynı gece Komiser Jose Marquez, Komiser Juan de Dios Martinez'e Santa Teresa karakollarından birinde kulağına çalınanlardan bahsetti. Pedro Negrete, Komiser Ortiz Rebolledo, Komiser Angel Fernandez ve Negrete'nin bekçi köpeği Epifanio Galindo gizli bir toplantı yapmıştı, gerçi Epifanio Galindo ağzını açıp tek kelime etmediği için varlığıyla yokluğu birdi. Toplantının konusu Klaus Haas'ın basın toplantısıydı. Ortiz Rebolledo, Hapishane Müdürü'nün suçlu olduğuna inanıyordu. Haas adama rüşvet vermiş olmalıydı. Angel Fernandez ona hak verdi. Pedro Negrete bu işte bir bit yeniği olduğu kanaatindeydi. Hapishane Müdürü'nün aklını çelmek için fazla paraya gerek yoktu. Toplantıda bir de Enrique Hernandez'in adı geçmişti. Anladığım kadarıyla Müdür'ü Enrique Hernandez ikna etmiş, dedi Negrete. Mümkündür, dedi Ortez Rebolledo. Kahrolası pislik, dedi Angel Fernandez. Hepsi buydu. O anda Jose Marquez içeri girip herkese selam verdikten sonra oturmaya yeltenmiş ama Ortiz Rebolledo bir el hareketiyle çıkmasını işaret etmişti. Kapıyı kapatıp kimse onları bir daha rahatsız etmesin diye kilitleyen de Ortiz Rebolledo'ydu.

Enrique Hernandez otuz altı yaşındaydı. Bir süre Pedro Rengifo, sonra da Estanislao Campuzano için çalışmıştı. Cananea doğumluydu ve yeterince parası olduğunda bölgedeki çiftliklerden birini alıp hayvan yetiştirmeye başlamıştı. Evi şehir merkezinde, pazar yerinin birkaç adım ötesindeydi. Adamlarının çoğu da Cananea'lıydı. Beş kamyonu ve üç Suburban'ı vardı, deniz yoluyla Sonora'ya getirilen uyuşturucuları nakletme işinden onun sorumlu olduğuna inanılıyordu. Görevi Guaymas ve Cabo'dan aldıklarını güven içinde Santa Teresa'ya getirmekti, uyuşturucuları ABD'ye götürmek başka birinin sorumluluğuydu. Bir gün Enriquito Hernandez işin içinde olan ve kendisi gibi bağımsız hareket etmek isteyen bir Salvadorluyla görüştü ve El Salvadorlu onu Kolombiyalılardan biriyle tanıştırdı, böylece Enriquito, Estanislao Campuzano'nun işlerini yürütmeyi bırakıp en büyük rakiplerinden biri haline geldi. Gerçi başlangıçta işleri miktar bakımından kıyas kabul etmezdi. Campuzano, Enriquito'nun yirmi katı iş yapıyordu ama bunun bir önemi yoktu, Campuzano rekabete, hele de kendi adamlarından birinin ihanetine izin veremezdi. Akıllı bir adam olduğundan doğru zamanın gelmesini bekledi. Enriquito'yu ele veremezdi çünkü öylesi işler için kötü olurdu. Onu yasal yolları kullanarak devre dışı bırakmayı denedi. Doğru zaman geldiğinde –Enrique bir kadın uğruna aynı aileden dört kişiyi öldürdüğünde– Campuzano, Sonora Savcısı'na haber verip işin peşini bırakmamaları için savcılıktakilere iyi para yedirdi. Sonunda Enriquito kendini hapiste buldu. İlk iki hafta hiçbir şey olmadı ama üçüncü hafta, dört tetikçi Sinaloa'nın kuzeyindeki San Blas'taki depolara gidip iki nöbetçiyi öldürdükten sonra yüzlerce kiloluk kokaini çaldı. Depo beş yıl önce ölmüş Guaymaslı bir çiftçiye aitti. Campuzano neler olduğunu araştırması için en güvendiği adamını yolladı. Sergio Carlos, Sergio Camargo ve Sergio Carrizo adlarıyla da tanınan Sergio Cansino, benzin istasyonundakileri sorguladığında, hırsızlık sırasında pek çok kişinin Enriquito Hernandez'in adamlarının kullandığı Suburban'a benzeyen bir aracı o civarda gördüğünü öğrendi. Sergio çevredeki çiftlikleri araştırıp Suburban'ın sahibini bulmayı denedi. El Fuerte'ye kadar gitti ama

karşılaştığı çiftçilerin hiçbirinin Suburban alacak parası yoktu. Ne yazık ki bu kadarı yeterli değildi. Suburban oradan geçen Amerikalı turistlerden birine ait olabilirdi. Bu soygundan kısa süre sonra, Estanislao Campuzano'nun yirmi kilo kokain yüklü kamyonu La Discordia'dan El Sasabe'ye giderken saldırıya uğradı, şoför ve yol arkadaşı öldürüldü. Arizona'ya geçmeyi planladıklarından ikisi de silahsızdı çünkü hiç kimse uyuşturucu kaçırırken yanında silahla sınırı geçmeyi denemez. Ya silah taşırsınız ya uyuşturucu, ikisini aynı anda taşıyamazsınız. Kamyondakilerin veya uyuşturucuların izine bir daha rastlanmadı. Kamyonun kendisi iki ay sonra Hermosillo'daki bir hurdalıkta bulundu. Sergio Cansino'ya göre hurdalığın sahibi kamyonu polis muhbirliği yapan üç uyuşturucu bağımlısından almıştı. Aralarından birini yakalayıp sorguya çekti. Elvis lakaplı bağımlı kamyonu Sinaloalı bir *salidor*'dan[22] dört pesoya aldığını söyledi. Sergio adamın Sinaloalı olduğunu nereden bildiğini sorduğunda Elvis, şivesinden, diye yanıtladı. Sergio *salidor* olduğunu nerden anladın diye sordu. Elvis, gözlerinden, dedi. Bakışlarından anladım, cömertti, ne tiranlardan ne zenginlerden korkuyordu, gerçek bir serseriydi. Kamyonunu bir Marlboro'ya değişecek kadar vurdumduymaz bir tipti. Kamyonu sana bir sigara karşılığında mı verdi, diye sordu Sergio kahkahalar atarak. Yarım esrar, dedi Elvis. Bunu duymak Campuzano'yu öfkeden küplere bindirdi.

Enriquito Hernandez neden Haas'ı koruyor, diye sordu komiser Juan de Dios Martinez kendi kendine. Bu işten ne çıkarı var? Haas'ı koruyarak kime zarar veriyor, diye de sordu kendi kendine. Ayrıca: Onu daha ne kadar koruyacak? Bir ay, iki ay, ne kadar gerekirse? Arkadaş olabilirler mi? Enriquito'nun Haas'la arkadaş olması mümkün müydü? Arkadaş oldukları için onu koruyor olabilir miydi? Hayır, dedi Juan de Dios Martinez kendi kendine, Enriquito Hernandez arkadaş edinmezdi.

22 Geceleri dışarı çıkmayı, eğlenmeyi seven kişi. (ç. n.)

1995 Ekimi'nde Santa Teresa veya çevresinde kadın cesedi bulunmadı. Eylül ortalarından beri şehir rahat bir nefes almıştı. Ama kasımda işler değişti, Adela Garcia Estrada olduğu tespit edilen bir genç kızın cesedi bulundu, on beş yaşındaydı ve EastWest fabrikasında çalışıyordu, cesedi El Ojito'da bulundu. Cesedin bulunmasından bir hafta önce kaybolduğu polise bildirilmişti. Adli tabibe göre ölüm nedeni boyun kemiğinin kırılmasıydı. Üzerinde rock gruplarından birinin adının yazılı olduğu gri kazak ve beyaz sütyen vardı. Sağ memesi kesilmiş, sol meme ucu ısırılarak koparılmıştı. Vakaya komiser Lino Rivera ve daha sonra komiser Ortiz Rebolledo atandı.

20 Kasım'da, Adela Garcia Estrada'nın cesedinin bulunmasından bir hafta sonra, kimliği teşhis edilemeyen başka bir genç kızın cesedi La Vistosa'daki boş arsada bulundu. On dokuz yaşındaydı, ölümüne bıçaklanmıştı ve darbelerin çoğu ölümcüldü. İki tarafı da keskin bir bıçak kullanılmıştı. Üzerinde inci beyazı ceket ve siyah pantolon vardı. Adli tıp laboratuarında pantolonunu çıkardıklarında bir pantolonu daha olduğunu gördüler, ikinci pantolon griydi. Nedenini anlamak mümkün değil, dedi adli tabip. Vakaya komiser Juan de Dios Martinez atandı, kimse cesedi almaya gelmedi.

Dört gün sonra Beatriz Concepcion Roldan'ın iğdiş edilmiş cesedi Santa Teresa-Cananea otobanında bulundu. Ölüm nedeni göğüs kafesinin boydan boya açılmasıydı, yara tahminen falçata veya avcı bıçağıyla açılmıştı. Beatriz Concepcion Roldan yirmi iki yaşında, 1.65 boyunda, ince, uzun ve yanık tenli bir kızdı. Saçları omuzlarına kadar geliyordu. Madero-Norte'deki bir restoranda garsonluk yapan genç kız Evodio Cifuentes ve adamın kız kardeşi Eliana Cifuentes ile yaşıyordu. İkili, kızın kaybolduğunu polise bildirmemişti. Cesette darp izleri görülse de ölüm nedeni tek bıçak darbesiydi. Adli tabip kurbanın kendini savunmadığı veya saldırı sırasında baygın olduğu sonucuna vardı. Kızın fotoğrafı *La Vos de Sonora*'da yayımlandığında, adını vermek istemeyen biri kızın kimliğini teşhis etti. Dört gün sonra, polis kurbanın evini ziyaret ettiğinde iki odalı evin tamamen terk edilmiş olduğunu gördü. Komşulara göre

kendine Evodio Cifuentes diyen adam ve kardeşi Eliana altı gün önce gitmişti. Komşulardan biri ikisinin de ellerinde ikişer valizle evden ayrıldıklarını görmüştü. Ev arandığında Cifuentes kardeşlere ait çok az eşyaya rastlandı. Başlangıçta vaka komiser Efrain Bustelo'ya verildi ve kısa sürede Cifuentes kardeşlerin hayaletten farksız oldukları ortaya çıktı. Onlara ait tek bir fotoğraf bile yoktu. Komiserin elde edebildiği bütün tarifler belirsizdi: Kısa boylu ve zayıftılar, belirgin hiçbir özellikleri yoktu. Komşulardan biri Evodio Cifuentes'in File-Sis fabrikasında çalıştığını hatırladı ama kontrol edildiğinde ne şimdi ne de geçen üç ay içerisinde o adla birinin fabrikada çalışmadığı ortaya çıktı. Efrain Bustelo altı ay öncesinin işçi listesini istediğinde dosyaların kaybolduğu söylendi. Efrain Bustelo ne zaman dosyayı bulmuş olursunuz diye soramadan File-Sis yöneticileri tarafından eline içi para dolu bir zarf tutuşturuldu ve Bustelo her şeyi unuttu gitti. Öyle bir liste varsa bile içinde Evodio Cifuentes'e rastlamam düşük ihtimal, dedi kendi kendine. İki kardeş adına çıkarılan tutuklama emri eyaletteki karakollara dağıtıldı. Dava asla çözülemedi.

Aralık ayında Morelos Mahallesi'ndeki boş arsalardan birinde, Colima ve Fuensanta sokaklarının köşesinde, Morelos İlkokulu yakınlarında Michelle Requejo'nun cesedi bulundu. Kurban bir hafta önce kaybolmuştu. Cesedi arsada beyzbol oynayan çocuklar buldu. Michelle Requejo şehrin güneyindeki San Damian'da yaşayan ve Horizon W&E fabrikasında çalışan, on dört yaşında, cılız, arkadaş canlısı bir kızdı. Erkek arkadaşı varsa bile kimse tanımıyordu. Annesi de aynı şirket için çalışıyor ve boş zamanlarında şifacılık ve falcılık yaparak fazladan birkaç peso kazanıyordu. Müşterilerinin çoğu mahalleli kadınlar veya aşk acısı çeken iş arkadaşlarıydı. Kızın babası Aguilar&Lennox fabrikasında çalışıyordu. Çoğu hafta çifte vardiya yapardı. Kızın, ikisi de okula giden, on yaşından küçük iki kardeşi ve babasıyla birlikte Aguilar&Lennox'ta çalışan on altı yaşında bir ağabeyi vardı. Michelle Requejo pek çok kez kollarından ve göğsünden bıçaklanmıştı. Siyah bluzu bıçak darbeleri yüzünden paramparçaydı. Sentetik kumaştantan pantolonu dizlerine indirilmişti. Siyah spor

ayakkabı giyiyordu. Elleri arkasında bağlanmıştı ve sonradan polislerden biri düğümün Estrella Ruiz Sandoval'ın elleri bağlanırken atılan düğümle aynı olduğunu fark etti. Dosya Jose Marquez'e verildi, Juan de Dios Martinez'le vakadaki gariplikleri tartıştılar. Juan de Dios Martinez tek garipliğin düğümler olmadığına dikkatleri çekti, Morelos İlkokulu yakınlarında bir cinayet daha işlenmişti. Jose Marquez öyle bir vaka hatırlamıyordu. Juan de Dios Martinez kurbanın hiçbir zaman teşhis edilemediğini söyledi. O gece iki komiser, Michelle Requejo'nun cesedinin bulunduğu arsaya gitti. Bir süre boş arsaya düşen gölgeleri izlediler. Sonra arabadan inip çalılıkları gözden geçirdiler. Birer sigara yaktılar. Havada çürümüş et kokusu vardı. Jose Marquez bu işten bıktığını ve Monterrey'de güvenlik görevlisi olarak çalışmayı düşündüğünü söyledikten sonra ilkokulun ne tarafta olduğunu sordu. Juan de Dios Martinez karanlıkta bir noktayı işaret etti. Orada, dedi. O yöne yürüdüler. Bir süre sonra izlendikleri hissine kapıldılar. Jose Marquez elini silahına götürdü, çekmeye niyeti yoktu ama eli silahındayken kendini daha güvende hissediyordu. Okulun, tek bir lambanın aydınlattığı parmaklıklarına ulaştılar. Kadının cesedi orada bulundu, diyen Juan de Dios Martinez, Nogales otobanını işaret etti. Cesedi hademe bulmuştu. Katil veya katiller arabayla gelmiş olmalı. Kadının cesedini bagajdan çıkarıp boş arsaya atmışlar. En az beş dakikalarını alacak bir iş. Cesedin atıldığı yer otobana yakın olmadığından o zaman en az on dakika süreceğini hesaplamıştım. Ya Cananea'ya gidiyor ya da Cananea'dan geliyorlardı. Cesedi bıraktıkları yere bakılırsa Cananea'ya gidiyorlardı derim. Neden, diye sordu Jose Marquez. Çünkü Cananea'dan gelirken cesedi atacak daha uygun bir sürü yer var. Ayrıca hiç acele etmediklerini düşünüyorum. Bana söylenenlere göre cesedin ortasına kazık saplanmıştı. Kahretsin, dedi Jose Marquez. Yaa Pepito, cesedi bagajdan çıkarıp taşımak, sonra da kazık saplamak kolay iş değil. Belki de onu kazık saplanmış olarak taşımışlardır. Bu herifler hayvan, dedi Jose Marquez. Kızı yere yatırıp sonra da kazığı saplamalarına ne diyorsun? Öylesi de zalimlik, ama bunu yaptıklarında zaten ölüydü, değil mi, dedi Jose Marquez. Tabii, zaten ölüydü, dedi Juan de Dios Martinez.

Sonraki iki kadın cesedi de 1995 yılının Aralık ayında bulundu. İlki Rosa Lopez Larios'tu, on dokuz yaşındaydı. Cesedi âşıkların geceleri sevişmek için buluştukları Pemex kulesinin arkasında bulundu. Önceleri çiftler oraya sadece araba veya minibüslerle gelirdi ama sonra motosiklet ve bisikletle gelmek de moda oldu, yaya gelenler bile vardı çünkü otobüs kulenin yakınlarındaki durakta duruyordu. Pemex kulesinin arkasına bir bina daha yapma planları çabucak rafa kaldırıldığından şimdilik orada birkaç baraka ve mesire yerinden başka bir şey yoktu. Barakalarda önceden fabrika işçileri kalırdı ama artık kimseye ev sahipliği yapmıyorlardı. Her gece arabalar mesire yerinin kenarına dizilir ve motorla ya da bisikletle gelen gençler barakalara girip mumlar yakar, müzik setini çalıştırır ve bazen yemek bile yaparlardı. Barakaların arkasında, kulenin inşa edildiği dönemde Pemex işçilerinin diktiği çam ağaçları vardı. Yalnız kalmaya ihtiyaç duyan âşıklar battaniyelerini alıp ağaçların arasına çekilirdi. Rosa Lopez Larios'un cesedi orada bulundu. Onu bulan on yedi yaşında bir kız ve sevgilisiydi. Kız uyuyan birini gördüğünü sanmış ama feneri tuttuklarında ölü bir kadın olduğunu anlamışlardı. Oğlan cesedi çevirip yüzüne bakacak kadar cesur ya da meraklıydı. Kızın çığlıkları herkesi oraya toplamıştı. Arabalardan bazıları hemen bölgeden uzaklaştı. Mesire yerindekiler arasında bir de polis vardı, diğer polisleri çağıran o oldu ve kulenin çevresindeki gençlerin kaçmasını engellemeye çalıştı. Başarılı olamadı. Polis geldiğinde mesire yerindeki polisin silah zoruyla orada tuttuğu birkaç korkmuş gençten başka kimse kalmamıştı. Sabahın üçünde Komiser Ortiz Rebolledo ve Epifanio Galindo olay yerine vardı. Onlar gelmeden önce diğer polisler mesire yerindeki polisi sakinleştirip Magnum'unu kaldırmasını sağlamıştı. Epifanio cesedi bulan kızı sorguya çekerken Ortiz Rebolledo cesede bakmaya gitti. Rosa Lopez pek çok kez bıçaklanmış, bluzu ve kazağı parçalanmıştı. Üzerinde kimlik yoktu ve başlangıçta kimliği belirsiz biri olarak sınıflandırıldı. Ama Santa Teresa gazetelerinde kızın fotoğrafının yayımlanmasından iki gün sonra kuzeni olduğunu iddia eden bir kadın onu Rosa Lopez Larios olarak teşhis etti ve bildiği her şeyi

polislere anlattı. Merhum, Las Flores'teki San Matae Sokağı'nda oturuyordu. Pemex kulesi Cananea otobanı üzerindeydi, Las Flores'e ne yakın ne uzaktı. Yani kurban orada buluşmak üzere birisiyle anlaşmış ve kuleye yayan veya otobüsle gelmiş olabilirdi. Rosa Lopez Larios kendisi gibi General Sepulveda'daki fabrikalarda çalışan iki arkadaşıyla birlikte yaşıyordu. Arkadaşları, Rosa'nın Ernesto Astudillo adlı bir erkek arkadaşı olduğunu söyledi, oğlan Pepsi'nin dağıtımını yapıyordu. Pepsi deposuna gittiklerinde, polislere, Astudillo'nun Las Flores-Kino hattında çalışan kamyonun işçilerinden biri olduğu söylendi, ama dört gündür işe gelmediğinden şirket yetkilileri tarafından işine son verilmişti. Oğlanın yaşadığı yeri tespit eden polis baskın düzenledi ama evdeki tek kişi Astudillo'nun ev arkadaşıydı. Genci sorguya çeken polisler Astudillo'nun insanları sınırdan geçiren *pollero*'lar'dan birinin kuzeni ya da yakın arkadaşı ya da öyle bir şeyi olduğunu öğrendiler. Cehenneme kadar yolu var, dedi Epifanio Galindo. Astudillo'nun arkadaşı ya da kuzeni olan *pollero*'yu bulmak umuduyla bilinen *pollero*'larla konuşuldu ama kimse hiçbir şey söylemedi. Ortiz Rebolledo dosyayı kapattı. Epifanio kendi yöntemleriyle araştırmayı sürdürdü, aklındaki soruları yanıtlamayı denedi. Ya Astudillo ölmüşse, diye sordu kendi kendine. Astudillo, diyelim ki kız arkadaşının cesedi bulunmadan üç gün önce ölmüşse, bu ne anlama gelirdi? Rosa Lopez Larios öldürüldüğü gece Pemex kulesinde kiminle buluştu, diye sordu. Doğruya doğru, bu vakanın cehenneme kadar yolu vardı. İkinci ceset -aralıktaki üçüncü ceset- Ema Contreras'a aitti ve bu sefer katili bulmak kolay oldu. Ema Contreras, Alamos Mahallesi'nde Pablo Cifuentes Sokağı'nda yaşıyordu. Bir gece komşular bir adamın bağırdığını duydu. Sonradan tarif ettikleri kadarıyla adam yalnız ve delirmiş gibiydi. Sabahın ikisine doğru adam bağırmayı kesti ve ortalık sessizleşti. Ev derin bir sessizliğe gömüldü. Sabahın üçünde iki el silah sesi komşuları uyandırdı. Evin ışıkları sönük olsa da herkes sesin nereden geldiğine emindi. Derken iki el silah sesi daha duyuldu ve biri bağırdı. Birkaç dakika sonra bir adam dışarı çıktı, evin önüne park ettiği arabasına bindi ve gözden kayboldu. Komşulardan biri polisi aradı. Devriye arabası geldiğinde sabahın

üç buçuğuydu. Kapı aralık olduğundan polisler hemen içeri girdi. Büyük yatak odasında, elleri ve ayakları bağlanmış Ema Contreras'ın cesedini buldular. Dört kere vurulmuştu, kurşunlardan ikisi kızın suratını dağıtmıştı. Dosya Komiser Juan de Dios Martinez'e verildi ve sabahın dördünde olay yerinde yapılan kısa bir araştırmanın ardından katilin, kurbanın ev arkadaşı (veya sevgilisi) polis memuru Jaime Sanchez olduğu ortaya çıktı; birkaç gün önce elinde Brezilya malı Magnum'la Pemex kulesinden uzaklaşmaya çalışan şahitleri durduran polisle aynı kişiydi. Juan de Dios Martinez telsizden adamın kaçak olduğunu anons etti. Sabahın altısında Jaime Sanchez'i Serafino'da buldular. Saat geç olduğu için mekân kapalıydı ama içerde poker oynanıyordu. Kâğıt oynayanların ve izleyicilerin arkasında sabaha karşı içki içmeyi sevenler vardı, çoğu polisti ve Jaime Sanchez de onlarlaydı. Juan de Dios Martinez adamın yerini öğrendiğinde barın kuşatılmasını ve ne olursa olsun Jaime Sanchez'in dışarı çıkmasına engel olunmasını emretti. Komiserin yanında iki devriye polisiyle beraber bara girdiğini gördüğünde Jaime Sanchez kadınlardan bahsediyordu. Konuşmayı sürdürdü. Poker masasındaki izleyicilerin arasında Juan de Dios'u görünce kalkıp sabahın erken saatlerinde Serafino'da ne işi olduğunu soran Komiser Ortiz Rebolledo da vardı. Birini tutuklamaya geldim, dedi Juan de Dios. Ortiz Rebolledo ona bakıp gülümsedi. Yanında iki polisle mi geldin, diye sordu ve ekledi: Pislik etme, neden gidip başkalarını rahatsız etmiyorsun? Juan de Dios Martinez kim olduğunu bilmiyormuşçasına komisere bakıp başını salladıktan sonra Jaime Sanchez'in yanına gitti. Durduğu yerden, Ortiz Rebolledo'nun polislerden birinin kolunu tuttuğunu görebiliyordu, polis komiserin kulağına bir şeyler fısıldadı. Kimi tutuklamaya geldiğimi söylüyor olmalı, diye düşündü Juan de Dios. Jaime Sanchez olay yaratmadan teslim oldu. Juan de Dios adamın üstünü arayıp tabanca askısını ve Magnum'u buldu. Onu bununla mı öldürdün, diye sordu. Öfkeden köpürüyordum, kontrolümü kaybettim, dedi Sanchez. Beni arkadaşlarımın önünde küçük düşürmeyin, diye ekledi. Arkadaşların umurumda bile değil, diyen Juan de Dios adamın bileğine kelepçeleri taktı. Bardan ayrıldıklarında poker oyunu hiçbir şey olmamış gibi devam etti.

1996'nın Ocak ayında Klaus Haas yeniden basın toplantısı düzenledi. Bu sefer önceki kadar çok muhabir gelmedi ama hapishaneye gelenler her zamanki gibi rahatsız edilmeden toplantıya katıldı. Haas, muhabirlere, katil (yani kendisi) parmaklıklar arkasındaysa nasıl oluyor da cinayetler devam ediyor, diye sordu. Michelle Requejo ve Estrella Ruiz Sandoval'ın bileklerinin aynı şekilde bağlanmış olduğundan bahsetti ve Estrella Ruiz Sandoval'ın ölü kadınlar arasında kendisiyle doğrudan bağlantısı olan tek kişi olduğunu hatırlattı ve kadınla tanışmış olmalarının yegâne nedeninin bilgisayarlara duyduğu ilgi olduğunu eklemeyi de unutmadı. Sergio Gonzalez'in çalıştığı *La Razon* gazetesi, vakadan ancak Hermosillo'ya yaptığı uçak yolculuğu sırasında okuduğu dosya sayesinde haberdar olan çömez polis muhabirlerinden birini yollamıştı. Dosyada Sergio Gonzalez'in notları vardı. Sergio yeni Meksika ve Güney Amerika edebiyatı üzerine uzun bir makale yazması gerektiğinden Mexico City'de kalmıştı. Basın toplantısına gitme görevi çömeze verilmeden önce, haber sayfalarının editörü, asansör kullanmayı sevmediği halde, beş kat yukarıdaki kültür sanat bölümüne çıkmış ve Sergio'ya toplantıya gitmeyi isteyip istemediğini sormuştu. Sergio yanıt vermeden önce bir süre donuk gözlerle adama bakmış ve sonra başını iki yana sallayarak teklifi geri çevirmişti. Ocakta da Sonora Kadın Derneği'nin Santa Teresa kolu, Santa Teresa'dan topo topu iki muhabirin katıldığı bir basın toplantısı düzenledi; ölü kadınların ailelerinin çektikleri acıdan ve onlara karşı ne kadar düşüncesizce davranıldığından bahsettikten sonra kadınlar, Eyalet Valisi Jose Andres Briceno'ya ve Başsavcı'ya göndermeyi planladıkları mektupları gösterdiler. Mektuplar yollandıysa da hiçbir zaman yanıtlanmadı. O toplantıdan sonra Sonora Kadın Derneği'nin Santa Teresa koluna üye olanların sayısı üçten yirmiye çıktı ve artık destekçileri de vardı. Tüm bunlara rağmen 1996 Ocak'ı emniyet amirliği için olaylı bir ay sayılmazdı. Uyuşturucu tacirleri kendi aralarında savaşa tutuştuklarından eski tren yolunun yakınlarındaki barda üç adam öldürüldü. Orta Amerikalı birinin gırtlağı kesilmiş cesedi *pollero*'ların kullandığı yolda bulundu. Gökkuşağı, çıplak kadın ve

hayvan kafası desenli garip bir kravat takan şişman, kısa boylu bir adam Madero-Norte'deki bir gece kulübünde Rus ruleti oynarken kendi kafasına bir kurşun sıktı. Ama ne şehirdeki boş arsalarda ne kenar mahallelerde ne de çölde kadın cesedi bulunmadı.

Ne var ki şubat ayının başında, kimliği belirsiz bir şahıs polisi arayarak terk edilmiş demiryolu kulübelerinden birinde ceset bulduğunu haber verdi. Adli tabibin incelemesinin ardından cesedin otuzlu yaşlarda bir kadına ait olduğu ortaya çıktı, oysa gören kadının en az kırk yaşında olduğunu varsayardı. Kadın iki bıçak darbesi almıştı ve ikisi de ölümcüldü, kollarında derin kesikler vardı. Adli tabibe göre kullanılan silah Amerikan filmlerinde görülenlere benzeyen bir av bıçağıydı. Adli tabip bununla kovboy filmlerinde görülen ve ayı avında kullanılan bıçakları kastettiğini açıkladı. Başka kelimelerle ifade etmesi gerekirse çok çok büyük bir bıçaktı. Soruşturmanın üçüncü gününde adli tabip önemli bir ipucunu daha açığa çıkardı. Öldürülen kadın Meksika kızılderililerindendi. Yaqui olabilirdi ama zannetmiyordu ve Pima olabilirdi ama adli tabip Pima da olduğunu da sanmıyordu, eyaletin güneyindeki Mayolardan olması mümkündü ama dürüst olmak gerekirse adli tabip kadının Mayo olduğundan şüpheliydi. Hangi Meksika yerlilerinden o zaman? Seri olabilirdi ama fiziksel özellikleri düşünüldüğünde zordu. Papago olabilirdi, ki en mantıklısı buydu çünkü Papagolar Santa Teresa'nın en yakınında yaşayan gruptu, ama adli tabibe göre kız Papago da değildi. Dördüncü gün yapılan incelikli hesaplamaların ardından, öğrencilerinin Sonora'nın Doktor Mengele'si diye çağırmaya başladıkları adli tabip, ölü kadının Tarahumara yerlilerinden olduğunu duyurdu. Bir Tarahumara yerlisinin Santa Teresa'da ne işi vardı? Büyük ihtimalle üst-orta sınıflardan bir ailenin hizmetçiliğini yapıyor veya ABD'ye geçmek için sırasının gelmesini bekliyordu. Soruşturma *pollero*'lar arasındaki muhbirlere ve aniden ortadan kaybolan hizmetçilere odaklandı. Kısa sürede ihmal edildi ve unutuldu.

Sonraki kız Casas Negras otobanı ile çalılar ve yaban çiçekleriyle dolu adsız bir vadinin arasında bulundu. Beş cesedin daha bulu-

nacağı 1996'nın Mart ayında cesedi bulunan ilk kız veya kadındı. Olay yerine gelen altı polis arasında Lalo Cura da vardı. Ölü kız ondan olsa olsa on yaş büyüktü. Boyu bir metre yirmi yedi santimdi. Metal tokaları olan plastik terlikler giymişti. Kahverengi saçlarının alnına dökülen kısmı boyanmış olmalı ki daha açık renkti. Üç kere göğsünden olmak üzere sekiz kere bıçaklanmıştı. Polislerden biri cesedi gördüğünde ağlamaya başladı. Ambulans görevlileri vadiye indiklerinde kızı sedyeye bağladılar çünkü çıkış zorlu olacaktı ve ayakları takılırsa ceset sedyeden düşebilirdi. Cesedi almaya kimse gelmedi. Resmi polis raporuna göre kız Santa Teresa'da yaşamıyordu. Öyleyse orada ne işi vardı? Şehre nasıl gelmişti? Rapor bu sorulara açıklık kazandırmıyordu. Kızın eşgali ülkedeki bütün karakollara yollandı. Vakaya Komiser Angel Fernandez atandı ve dosya kısa sürede rafa kaldırıldı.

Birkaç gün sonra yine vadide ama bu sefer Casas Negras otobanının diğer tarafında başka bir kızın cesedi bulundu. Bu seferki on üç yaşındaydı ve boğularak öldürülmüştü. Önceki kurban gibi onun da üzerinde kimliğinin belirlenmesini sağlayacak hiçbir şey yoktu. Beyaz şort ve üzerinde Amerikan futbolu takımlarından birinin logosunun yer aldığı gri kazak giymişti. Adli tabibin raporuna göre en az dört gündür ölüydü, yani her iki cesedin aynı anda atılmış olması mümkündü. Juan de Dios Martinez bunun olasılık dışı olduğunu düşünüyordu, en azından oldukça garipti çünkü katilin ilk cesedi bırakmak için arabayı, bagajında ikinci cesetle, Casas Negras otobanına park etmiş olması gerekirdi ve bunu yapmak hem devriye arabalarının dikkatini çekme riskine girmek hem de arabanın çalınması için davetiye çıkarmaktı. Katilin bıraktığı ilk ceset otobanın diğer tarafında, Obelisco Mahallesi yakınlarında bulunan ikinci ceset olsa bile aynı teori geçerliydi. Obelisco ne mahalle ne köy ne de banliyö olan, güneyden gelip kuzeye giden yoksuldan da yoksul insanların konakladıkları bir yerleşimdi ve kimse tarafından yerleşim birimi olarak görülmezdi, orası insanlar için sadece ve sadece daha iyi bir hayata giderken, en azından karınlarının doyacağı bir hayata giderken, duraksadıkları bir mola

yeriydi ve orada sadece geceler ve bazen de ölürlerdi ama kimse uzun süre kalmazdı. Bu yüzden bazıları oraya Obelisco değil Moridero derdi. Bir bakıma da haklıydılar çünkü dikilitaş anlamına gelen Obeslico'yu Obelisco yapacak bir dikilitaş olmasa da Obelisco'yu Moridero -ölme yeri- yapacak kadar ölü vardı. İnsanlar orada başka yerlerde olduğundan çok daha çabuk ölüyordu. (Çok fazla insan bilmese de aslında eskiden, oralarda bir dikilitaş vardı, Casas Negras'ın Santa Teresa'dan bağımsız bir kasaba olduğu günlerdi ve bahsedilen dikilitaş birbirinin üzerine dizilmiş üç büyük kayadan ibaretti. Kısaca ne işe yaradığı belirsiz bir sütundu ama birinin hayal gücü veya espri anlayışı sayesinde dikilitaş olarak görülmüş ve adını bölgeye vermişti.) Juan de Dios Martinez'e göre aynı katil söz konusuysa ve iki cesedi aynı anda taşımışsa ikisini birden aynı yere bırakması daha mantıklı olurdu. Birinci cesedi vadiye kadar taşıması anlamsızdı, yolun kenarına fırlatıp atabilirdi ve ikinci ceset için de aynısı geçerliydi. Neden görülme ve arabasının çalınması riskine girerek Obelisco'ya kadar yürümüştü? Elbette bir seçenek daha vardı, belki tek bir katil yoktu, arabalı üç kişiydiler, biri arabayı kullanırken diğer ikisi cesetlerden kurtulmuştu. Kızlar ağır değildi ve iki erkek tarafından taşındıklarında onları taşımak valiz taşımaktan daha zor bir iş olmazdı. O zaman Obelisco'yu seçmeleri anlam kazanırdı. Katiller, polislerin kâğıt evlerde yaşayanlardan şüphelenmesini mi istemişti? İyi de o zaman neden iki cesedi de aynı yere bırakmamışlardı. Çeşit olsun diye mi? Yoksa iki kız da Obelisco'da mı yaşıyordu? On yaşındaki kızı kimsenin sahiplenmediği düşünülecek olursa bu teori mantıklıydı. Yani katillerin arabası yok muydu? İlk kızla otobanı geçip cesedi öylece fırlatmışlar mıydı? İyi de neden onu gömmeye zahmet etmemişlerdi? Vadide toprak sert olduğu ve ellerinde gerekli aletler olmadığı için mi? Dosya komiser Angel Fernandez'e verildi, Obelisco'ya baskın düzenlendi ve yirmi kişi tutuklandı. Dört kişi hırsızlıktan suçlu bulundu ve hapse yollandı. Bir kişi, adli tabibin raporuna göre, 2. Karakol'daki hücresinde tüberkülozdan öldü. Kimse iki kızın cinayetini üstlenmedi.

On üç yaşındaki kızın cesedinin Obelisco yakınlarında bulunuşundan bir hafta sonra on altı yaşında bir kızın cesedi Cananea otobanında bulundu. Kız neredeyse 1.70 boyundaydı ve uzun siyah saçlıydı. Tek bir kez karnından bıçaklanmıştı ama bıçak o kadar derine saplanmıştı ki arka tarafta izini görmek mümkündü. Adli tabibe göre kız boğazı sıkılırken boyun kemiği kırıldığı için ölmüştü. Cesedin bulunduğu yerden alçak tepeler ve sanayi mahallesinin sarı ve beyaz çatılı evleri görülebiliyordu, fabrikalarsa otobanın diğer tarafındaki belirsiz bir serap gibiydi. Polise göre kurban Santa Teresa'ya giderken tecavüze uğrayan bir otostopçuydu. Kimliğini belirleme çabaları sonuçsuz kaldı ve dosya rafa kaldırıldı.

Neredeyse aynı zamanda, yine on altı yaşlarında ve bıçaklanmış başka bir kızın cesedi bulundu, üzerinde pençe izleri vardı ama o tahribat mahalledeki köpeklerin eseri olabilirdi. Onu şehrin kuzeydoğusunda, marttaki ilk üç kurbanın bulunduğu yerin kilometrelerce ötesinde, Estrella eteklerinde buldular. Balıketi bir kızdı ve uzun siyah saçlarıyla, bazı polislere göre, Cananea otobanında bulunan otostopçunun ikiz kardeşi gibiydi. Diğer kız gibi bu kızın üstünde de kimliğinin tespit edilmesini sağlayacak bir şey bulunamadı. Santa Teresa basını onlara önce *lanetli kardeşler* lakabını taktı sonra polisin kullandığı versiyona geçip *kader kurbanı ikizler* demeye başladı. Dosya, Komiser Carlos Marin'e verildi ve kısa süre sonra rafa kaldırıldı.

Mart ayı sona ererken aynı günde iki kurban bulundu. İlki Beverly Bertran Hoyos'tu. On altı yaşındaydı ve General Sepulveda'daki bir fabrikada çalışıyordu. Cesedin bulunmasından üç gün önce kaybolmuştu. Annesi İsabel Hoyos, kızı beş saatten uzun süre gecikince karakola gidip kayıp raporu doldurmuş ve işlemler başlatılmıştı. Mart ayındaki diğer kurbanların aksine Beverly'nin kahverengi saçları vardı. Bunun dışında çeşitli benzerlikler söz konusuydu. O da balıketiydi, 1.70 boylarındaydı, uzun saçlıydı. General Sepulveda Parkı'nın batısındaki arsada, oyun oynayan çocuklar tarafından bulundu. Ceset göğsünden ve karnından pek çok kez bıçaklanmıştı.

Beverly vajinal ve anal yoldan defalarca tecavüze uğradıktan sonra katiller tarafından giydirilmişti, giysileri evden ayrıldığında giydiklerinden farklıydı ve üzerlerinde en ufak bir delik veya yırtık yoktu. Vakaya Komiser Lino Rivera atandı, kızın iş arkadaşları kontrol edildi ve var olmayan erkek arkadaşı arandı. Kimse olay yerini kontrol etmedi veya olay yerindeki lastik izlerinin kalıbını almadı.

Günün ikinci, mart ayının sonuncu kurbanı Remedios Mayor Mahallesi'nin batısında, kaçak Şili Çöplüğü ve General Sepulveda Sanayi Mahallesi arasındaki boş arazide bulundu. Vakaya atanan Komiser Jose Marquez'e göre çekici bir kızdı, zayıftı ama cılız değildi, uzun bacakları, dolgun göğüsleri ve uzun saçları vardı. Hem vajinal hem anal yoldan tecavüze uğramıştı. Tecavüzden sonra ölümüne bıçaklanmıştı. Adli tabibe göre kız on sekiz ila yirmi yaşları arasındaydı. Kimliği yoktu ve kimse cesedi almaya gelmeyince makul bir bekleme süresinin ardından kimsesizler mezarlığına gömüldü.

2 Nisan'da Florita Almada Kadınlar Derneği'nden aktivistlerle beraber Reinaldo'nun programına çıktı. Florita söyleyecek önemli şeyleri olan diğer kadınları takdim etmek için orada olduğunu açıkladı. Sonra Kadınlar Derneği eylemcileri öne çıkıp Santa Teresa'daki suçların cezasız kalışından, polisin gevşekliğinden, yozlaşmadan ve kadın cesetlerinin 1993'ten beri sürekli artan sayısından bahsettiler. Konuşmaları bitince seyircilere ve sevgili arkadaşları Florita Almada'ya teşekkür edip herkesle vedalaştılar ama önce Eyalet Valisi Jose Andres Briceno'ya bir çözüm bulması ve insan haklarına saygı gösterildiği iddia edilen bir ülkede cinayetlerin çözümsüz bırakılmaması için talepte bulundular. Kanalın yöneticisi Reinaldo'yu odasına çağırdı ve programı yayından kaldırmayı düşündüğünü söyledi. Reinaldo sinir krizi geçirdi ve kendisine emredilen buysa dilerse kendisini kovabileceğini söyledi. Kanalın yöneticisi, sen ibne tahrikçinin tekisin, dedi. Reinaldo kendisini soyunma odasına kapatıp bir süre Los Angeles'taki bir radyo istasyonunun sahibiyle konuştu, kanaldan atılsa bile onu işe almak isteyen başkaları vardı. Programın yapımcısı, kanalın yöneticisine Reinaldo'ya bu kadar sert çıkmamasını

söyledi. Kanalın yöneticisi, sekreterini yollayıp Reinaldo'yu çağırttı. Reinaldo gitmeyi reddetti ve telefonla konuşmayı sürdürdü. Konuştuğu Meksikalı ona Los Angeleslı bir seri katili anlattı, herif sadece eşcinselleri öldürüyordu, aman Tanrım, bizde de sadece kadınları öldüren biri var, dedi Reinaldo. Los Angeles'taki katil eşcinsel barlarında pusu kuruyordu. Her yerde öyle tipler var, dedi Reinaldo. Sürüyü gözleyip tek kalanları avlayan kurtlar. Los Angeles'taki katil barlarda eşcinselleri baştan çıkarıyor veya sokaktaki erkek fahişeleri alıp kimsenin onları göremeyeceği bir yere götürdükten sonra öldürüyordu. Karındeşen Jack kadar kanlı bir katildi. Kurbanlarını ufak parçalara ayırıyordu. Filmini yapacaklar mı, diye sordu Reinaldo. Çoktan yaptılar, dedi telefonun öbür ucundaki Meksikalı. Ne yani, polis onu yakaladı mı? Elbette, dedi Meksikalı. Oh be, dedi Reinaldo. Filmde kim oynadı? Keanu Reeves. Keanu katili mi oynadı? Hayır, onu yakalayan polisi. Öyleyse katili kim oynadı? Sarışın adam, adı neydi, dedi Meksikalı, Salinger romanındaki karakterle aynı adı taşıyan adam. Salinger'ı hiç okumadım, dedi Reinaldo. Salinger okumadıysan genel kültüründe ciddi bir boşluk var demektir, dedi Meksikalı. Ben sadece eşcinsel yazarları ve hatta, sadece edebiyata benim gibi yaklaşan eşcinsel yazarları okurum, dedi Reinaldo. Los Angeles'a geldiğinde bununla ne demek istediğini bana açıklaman gerekecek, dedi Meksikalı. Reinaldo telefonu kapattığında kendini büyük palmiyelerle süslenmiş bir mahalledeki küçük bungalovda yaşarken hayal etti, her tarafı yıldızı yeni parlayan oyuncularla dolu olacaktı, meşhur olmadan önce hepsiyle röportaj yapacak ve bu sayede kendi de meşhur olacaktı. Sonra programın yapımcısı ve kanalın yöneticisiyle görüştü. Sonunda ikisi birden Reinaldo'nun karşısına dikildi. Soyunma odasının eşiğinde durup iki adamın suratına baktığında olanları unutup programa devam etmesini rica ettiler. Reinaldo bu konuyu düşüneceğini ama başka teklifler aldığını söyledi. O gece dairesinde bir parti verdi, şafağa karşı arkadaşları gündoğumunu izlemek için kumsala gitmeyi önerdi ve Reinaldo reddettiğinde onu bırakıp gittiler. Reinaldo yatak odasına kapanıp Florita Almada'yı aradı. Kadın üçüncü çalışta telefonu açtı. Reinaldo onu uyandırıp uyandırmadığını sordu. Florita evet, ama bir

önemi yok, rüyamda seni görüyordum, dedi. Reinaldo rüyanın nasıl olduğunu sordu. Florita Almada, Sonora kumsalındaki bir meteor yağmurundan ve Reinaldo'ya benzeyen bir oğlandan bahsetti. Oğlan kayan yıldızları mı izliyordu, diye sordu Reinaldo. Evet, dalgalar ayaklarına vururken yıldızların kayışını izliyordu, dedi Florita Almada. Ne hoş bir rüya, dedi Reinaldo. Ben de öyle düşünüyorum, dedi Florita Almada. Gerçekten çok çok hoş bir rüya Florita, dedi Reinaldo. Evet, dedi kadın.

Florita Almada ve Kadınlar Derneği'nden eylemcilerin katıldığı programı pek çok kişi izledi. Santa Teresa Akıl Hastanesi'nin Müdürü Elvira Campos programı izledikten sonra, izlememiş olan Juan de Dios Martinez'e televizyonda gördüklerini anlattı. Lalo Cura'nın Santa Teresa'daki çiftliğinden neredeyse hiç ayrılmayan eski patronu Don Pedro Rengifo da programı gördü ama konuyu kimseyle hatta yanında oturup programı izleyen sağ kolu Pat O'Bannion'la bile tartışmadı. Klaus Haas'ın arkadaşlarından biri olan Tekila, programı Santa Teresa Hapishanesi'nde izledi ve gördüklerinden Haas'a bahsettiyse de katil zanlısı omuz silkmekle yetindi. Yaşlı sürtüklerin ne düşündüğünün bir önemi yok, dedi. Katil öldürmeyi sürdürüyor bense burada hapisim. Bu, tartışılmaz bir gerçek. İnsanlar *bunu* göz önünde bulundurup ne sonuca varacaklarsa varmalı. Aynı gece, hücresinde uyurken Haas şöyle dedi: Katil dışarıda ve ben içerideyim. Ama katilden de benden de daha korkunç biri bu kahrolası şehre geliyor. Ayak seslerini duyuyor musunuz? Yaklaştığını duyuyor musunuz? Kes sesini *gringo*, diye seslendi Farfan yatağından. Haas sustu.

Nisanın ilk haftasında eski tren yolu yakınlarındaki boş arsada bir kadın cesedi daha bulundu. Kadının üzerinden Dutch&Rhodes fabrikasında çalıştığını gösteren fotoğraflı bir giriş kartı dışında herhangi bir kimlik çıkmadı. Kartta yazan isim Sagrario Baeza Lopez'di. Pek çok kez bıçaklanmıştı ve tecavüze uğradığına dair deliller vardı. Yirmili yaşlardaydı. Polis Dutch&Rhodes fabrikasını ziyaret ettiğinde gerçek Sagrario Baeza Lopez'in hayatta olduğu

ortaya çıktı. Sorgulama sırasında kadın ölüyü tanımadığını, onu daha önce hiç görmediğini beyan etti. Kartını altı ay önce kaybetmişti. Yapılan araştırmalar, kadının düzgün bir hayat sürdüğünü, iyi bir işçi olduğunu ve Carranza Mahallesi'nde ailesiyle yaşadığını ortaya çıkardı. İş arkadaşlarının da doğruladığı üzere kanunla başı hiç belaya girmemişti. Ayrıca Dutch&Rhodes kayıtlarında Sagrario Baeza'nın kartını kaybettiğini bildirdiği ve kendisine yeni bir kart çıkartıldığı görülüyordu. Kadın daha dikkatli davranması konusunda uyarılmıştı. Öyleyse ölü kadın başka birinin iş kimliğiyle ne yapıyordu, diye sordu kendi kendine komiser Efrain Bustelo. Ölü kadının fabrikada çalışan işçilerden biri olması ihtimaline karşı birkaç gün Dutch&Rhodes çalışanlarını sorguya çektiler ama işten ayrılan kadınların hiçbirinin eşgali cesedi bulunan kadınınkine uymuyordu. Yaşları yirmi beşle otuz arasında değişen üç işçi ABD'ye gitmeyi seçmişti, bir diğer işçi, kısa boylu ve şişman bir kadın, sendika kurmaya çalıştığı için kovulmuştu. Dava dosyası sessizce rafa kaldırıldı.

Nisanın son haftasında bir kadın cesedi daha bulundu. Adli tabibe göre ölmeden önce çok kötü dayak yemişti. Ölüm nedeni boğazı sıkılırken boyun kemiğinin kırılmasıydı. Ceset çölde, dağların yakınında, uyuşturucu taşıyan küçük uçakların inip kalkmakta kullandıkları pistin doğusunda bulundu. Dosyayla ilgilenmekle Angel Fernandez görevlendirildi. Cesedin üzerinden herhangi bir kimlik çıkmadı ve eşgali Santa Teresa polisine bildirilen kayıplardan hiçbirine uymuyordu. Fotoğrafı polis tarafından *El Heraldo Del Norte*, *La Voz de Sonora* ve *La Tribuna de Santa Teresa* gazetelerine yollanmış olsa da, kadının suratı dağılmış olduğundan, gazeteler fotoğrafı yayımlamadı. 1996 Mayıs'ında başka kadın cesedi bulunmadı. Lalo Cura beş tutuklamayla sonuçlanan araba hırsızlığı soruşturmasında rol aldı. Epifanio Galindo hapishaneye gidip Haas'ı ziyaret etti. Sohbetleri kısaydı. Santa Teresa Belediye Başkanı, basına, şehirde yaşayanların rahatlayabileceğini çünkü katilin parmaklıklar arkasında olduğunu ve yeni cinayetlerin sıradan suçlular tarafından işlendiğini duyurmuştu. Juan de Dios Martinez'e bir dizi soygu-

nun dosyaları verildi. İki günde suçluları yakaladı. Santa Teresa Hapishanesi'nde tek kişilik hücrede kalan yirmi bir yaşındaki bir mahkûm intihar etti. Amerika Konsolosu Conan Mitchell, iş adamı Conrado Padilla'nın Sierra eteklerindeki çiftliğine avlanmaya gitti. Arkadaşları Üniversite Rektörü Pablo Negrete, Banker Juan Salazar Crespo ve kimsenin tanımadığı kısa boylu, kızıl saçlı ve şişman bir adam olan Rene Alvarado da oradaydı. Alvarado silahları sevmediğini ve kalbinden rahatsız olduğunu söyleyerek onlarla ava çıkmayı reddetti. Rene Alvarado denen bu tip Guadalajara'dandı ve söylediklerine bakılırsa borsayla ilgileniyordu. Sabah diğerleri ava çıkarken Alvarado battaniyeye sarınıp balkondan dağları izlemeyi ve kitap okumayı tercih etti.

Haziranda, El Pelicano barındaki dansçılardan biri öldürüldü. Görgü şahitlerinin ifadelerine göre yarı çıplak dans ettiği sırada kocası Julian Centeno içeri girmiş ve tek kelime etmeye gerek duymadan dört el ateş etmişti. Santa Teresa'nın diğer barlarında Norma olarak bilinse de o barda Paula veya Paulina olarak tanınan dansçı yere yığılmış ve diğer iki dansçı onu canlandırmayı denese de bir daha şuuru açılmamıştı. Ambulans geldiğinde çoktan ölmüştü. Dosya Komiser Ortiz Rebolledo'ya verildi. Şafaktan önce Julian Centeno'nun evine varan polisler evin alelacele terk edildiğine dair izlere rastladı. Julian Centeno kırk sekiz yaşındaydı, öldürülen dansçıysa iş arkadaşlarına göre en fazla yirmi üçtü. Adam Veracruz'dan kız ise Mexico City'dendi ve birkaç yıl önce Sonora'ya gelmişlerdi. Dansçının anlattıklarına göre gerçekten evliydiler. Başlangıçta hiç kimse Paula veya Paulina'nın soyadını söyleyemedi. Genç kadının, Madero-Norte Mahallesi'ndeki Lorenzo Covarrubias Sokağı, 79 numaradaki evinde kimliğinin netleştirilmesini sağlayacak herhangi bir belge bulunamadı. Centeno'nun her şeyi yakmış olması mümkündü ama Ortiz Rebolledo, Paulina adlı kadının, çoğu gösteri kızı ve fahişe gibi, kimlik belgesi olmaksızın hayatını idame ettirdiğine inanma eğilimindeydi. Mexico City emniyet amirliğinden gelen bir belge bu durumu değiştirdi. Kimlik tespit bürosuna göre Paulina'nın gerçek adı Paula Sanchez Garces'ti. Pek çok kez fahişelikten tutuklanmıştı

ve yine kayıtlara göre on beş yaşından beri sokaklarda çalışıyordu. El Pelicano'daki arkadaşları, kurbanın yakın zamanda sadece adını bildikleri bir müşteriye âşık olduğunu ve Centeno'yu terk edip onunla yaşamayı planladığını söylediler. Centeno'yu bulmak yolundaki bütün çabalar sonuçsuz kaldı.

Paula Sanchez Garces'in öldürülüşünden birkaç gün sonra, 1.70 boyunda, balıketli, uzun saçlı, on yedi yaşında bir genç kızın cesedi Casas Negras otobanında bulundu. Üç kere bıçaklanmıştı, el ve ayak bileklerinde yaralar, boynunda morluklar vardı. Adli tabibe göre ölüm nedeni bıçak darbelerinden biriydi. Kırmızı bir tişört, beyaz sütyen, siyah çorap ve kırmızı topuklu ayakkabı giymişti. Pantolonu veya eteği yoktu. Vajinadan ve anüsten örnek alındığında kurbanın tecavüze uğradığı sonucuna ulaşıldı. Daha sonra adli tabibin asistanlarından biri kızın ayakkabılarının ayağına en az iki numara büyük geldiğini keşfetti. Cesedin kimliği teşhis edilemedi ve dosya rafa kaldırıldı.

Haziran sonunda, El Cerezal Mahallesi'nde, Pueblo Azul otobanı yakınlarında yirmi bir yaşında bir kadının cesedi bulundu. Ceset bıçak darbeleriyle delik deşik edilmişti. Adli tabip kimi yüzeysel kimi derine inen yirmi yedi darbe saydı. Cesedin bulunuşundan bir gün sonra, on yedi yaşındaki Ana Hernandez Cecilio'nun ailesi karakola gelip bulunan cesedin bir hafta önce kaybolan kızlarına ait olduğunu söyledi. Ancak Ana Hernandez Cecilio olduğu sanılan ceset Santa Teresa mezarlığına gömüldükten üç gün sonra, Ana Hernandez Cecilio karakola gelip erkek arkadaşıyla kaçtığını ve hâlâ hayatta olduğunu bildirdi. İkili Santa Teresa'dan ayrılmamış ama San Bartolome tarafına taşınmışlardı, ikisi de Arsenio Farrell'deki fabrikalardan birinde çalışıyordu. Ana Hernandez'in ailesi kızın söylediklerini doğrulayınca Pueblo Azul otobanında bulunan cesedin mezardan çıkarılması için emir verildi ve soruşturma Komiser Juan de Dios Martinez, Komiser Angel Fernandez ve Epifanio Galindo gözetiminde devam etti. Epifanio yanında eskiden polis olan yaşlı bir dükkân sahibiyle Maytorena ve Cerezal mahallelerini

dolaştı, bu sayede Arturo Olivarez denilen adamın eşi tarafından terk edildiğini öğrendi. Garip olan, kadının iki yaşındaki oğlunu ve birkaç aylık kızını yanına almamış olmasıydı. Diğer polisler başka ipuçlarını kovalarken Epifanio eski polis, yeni dükkân sahibine Olivarez'i izlemesini söyledi. Bu sayede şüphelinin sık sık, sonradan Olivarez'in kuzeni olduğu ortaya çıkan, Segovia adlı bir adam tarafından ziyaret edildiği açığa çıkarıldı. Segovia, Santa Teresa'nın batısındaki bir mahallede yaşıyordu ve işsizdi. Bir ay öncesine kadar Maytorena'da görüldüğü olmamıştı. Polisler Segovia'yı gözetlemeye başladı ve gizlice komşularıyla görüşüldüğünde, bir gün eve gömleğinde kan lekeleriyle döndüğü öğrenildi. Komşuları oyunculuk ve Aurora'da düzenlenen köpek dövüşlerindeki alışverişlerde aracılık yapan Segovia'dan çok hoşlanmıyordu. Juan de Dios Martinez ve Angel Fernandez, orada olmadığını bildikleri bir sırada Segovia'nın evine uğradılar. Onu Pueblo Azul otobanında öldürülen kadınlara bağlayacak bir şey bulamadılar. Köpek dövüşlerini izleyen polise Segovia'yı tanıyıp tanımadığını sordular. Polis tanıdığını söyledi. Ona Segovia'yı gözetleme görevi verildi. İki gün sonra polis Segovia'nın sadece dövüş düzenlemekle kalmadığını bahis de oynadığını söyledi. Parayı kimden buluyor, diye sordu Angel Fernandez. Polisler gölge gibi Segovia'nın peşine takıldı. En az haftada bir kez kuzenini ziyarete gittiği görüldü. Epifanio Galindo, Olivarez'i izleme işini üstüne aldı. Evdeki mobilyaları sattığını öğrendi. Olivarez şehirden kaçmayı planlıyor, dedi Epifanio. Pazar günleri Olivarez mahalle takımında futbol oynuyordu. Futbol sahası Pueblo Azul otobanı yakınlarındaydı. Olivarez ikisi sivil beş polisin kendisine yaklaştığını görünce futbol oynamayı kesip sahanın ortasında onları bekledi. Epifanio adama adını sorup bileğine kelepçe taktı. Olivarez karşı koymadı. Diğer oyuncular ve sayıları otuzu bulan izleyiciler donup kalmış, olup biteni izliyordu. Epifanio, o gece olanları Lalo Cura'ya anlatırken, o anı "çıt çıkmıyordu" diye tarif etti. Polisler çölü işaret edip kadını orada mı yoksa evde mi öldürdüğünü sordu. Orada, dedi Olivarez. Çocuklar her pazar olduğu gibi Olivarez'in bir arkadaşının eşinin yanındaydı. Tek başına mı yaptın yoksa kuzenin

de yardım etti mi? Yardım etti ama fazla bir yararı dokunduğu söylenemez, dedi Olivarez.

Epifanio o gece Lalo Cura'ya, ne kadar mutlu geçerse geçsin tüm hayatların acıyla sona erdiğini söyledi. Duruma bağlı, dedi Lalo Cura. Hangi duruma? Pek çok şeye, dedi Lalo Cura. Diyelim ki kafanın arkasına bir kurşun sıktılar, pisliğin geldiğini bile duymadın. Bir saniye sonra öteki dünyadasın, acı yok, çile yok. Hiç kafana bir kurşun yedin mi ki konuşuyorsun, dedi Epifanio.

Ölen kadının adı Erica Mendoza'ydı. İki çocuk annesiydi, yirmi bir yaşındaydı. Kocası Arturo Olivarez, karısını sık sık döven kıskanç bir adamdı. Kadını öldürmeye karar verdiği gece sarhoştu ve kuzeni de yanındaydı. Televizyondaki futbol maçını izlerken spordan ve kadınlardan konuşuyorlardı. Erica Mendoza yemek yapmakla uğraştığından televizyon izlemiyordu. Çocuklar uyuyordu. Olivarez birdenbire ayağa fırladı, bıçağı kaptı ve kuzeninden onunla gelmesini istedi. İkisi birlikte Erica'yı, Pueblo Azul otobanının diğer tarafına götürdüler. Olivarez'e göre, kadın başlangıçta hiç direnmedi. Çölün içlerine vardıklarında kadına tecavüz etmek üzere harekete geçtiler. İlk tecavüz eden Olivarez oldu. Sonra kuzenine de karısına tecavüz etmesini emretti, kuzeni başlangıçta reddetti ama Olivarez'in tavırlarından bu emre uymazsa adamın kendisini de öldüreceğini anladığından söyleneni yaptı. İkilinin tecavüzünün ardından kadın Olivarez'in bıçaklı saldırısına uğradı. Olivarez karısını defalarca bıçakladı. Sonra elleriyle yeterince derin olmayan bir çukur kazıp cesedi oraya bıraktılar. Eve dönerken Segovia, Olivarez'in kendisini ve çocukları öldürmesinden korkuyordu. Ama Olivarez'in üzerinden büyük bir yük kalkmış gibiydi, daha rahattı, en azından öyle görünüyordu. Televizyon izlemeye devam ettiler, kadının pişirdiği yemeği yediler ve üç saat sonra Segovia evine döndü. Saat çok geç olduğundan uzun ve yorucu bir yolculuktu. Madero Mahallesi'ne varması kırk beş dakika aldı, Madero-Carranza otobüsünüyse yarım saat beklemesi gerekti. Carranza'da inip kuzeye yürüdü, Veracruz'u ve Ciudad Nueva'yı geçip Mezarlık Caddesi'ne ulaştı. Oradan sonra

kestirmeden San Bartolome Mahallesi'ne gitti. Yolculuk dört saat sürdü. Eve vardığında güneş doğmuştu ama günlerden pazar olduğundan sokaklar boştu. Erica Mendoza vakasında katillerin yakalanması medyanın Santa Teresa polisine az da olsa güven göstermesini sağladı.

Sonora medyası cinayetlere değinmeye başladı çünkü Mexico City'de Mujeres en Accion (MA) adlı feminist grup televizyona çıkıp Santa Teresa'daki sayısız ölümden bahsederek hükümetten Mexico City'nin önde gelen polislerini sorunu çözmeleri için Santa Teresa'ya yollamasını talep etti, o güne kadar yaşananlar bu sorunun Sonora polisinin tek başına altından kalkamayacağı kadar büyük olduğunu göstermiyor muydu? Aynı programda seri katil konusu açıldı. Cinayetler bir seri katilin işi miydi? Ya da iki seri katilin? Ya da üç? Programın sunucusu, hapiste olan ve yargılanacağı günü bekleyen Haas'tan bahsetti. Mujeres en Accion üyesi kadınlar, Haas'ın günah keçisi olduğunu söyledi ve programın sunucusuna Haas'ın suçlu olduğunu ispatlayan tek bir delil göstermesi için meydan okudu. Ayrıca Kadınlar Derneği'nden, yıllardır bu savaşı veren Sonoralı feminist arkadaşlarından bahsettiler ve yerel televizyona onlarla beraber çıkan medyuma çamur atıp onu korkunç suçları sömürmeye çalışan yaşlı bir dolandırıcı olmakla suçladılar.

Elvira Campos bazen Meksika'daki herkesin çıldırdığını düşünüyordu. MA üyesi kadınları gördüğünde çok şaşırdı çünkü içlerinden biri üniversiteden arkadaşıydı. Çok farklı, çok yaşlı görünüyor, diye düşündü şaşkınlıkla. Yüzü kırışıklıklar içindeydi, yanakları çökmüştü ama aynı kişiydi. Doktor Gonzalez Leon. Acaba hâlâ doktorluk yapıyor muydu? Ve neden Hermosillolu medyuma kızıp duruyorlardı? Santa Teresa Akıl Hastanesi'nin Müdürü, Juan de Dios Martinez'e suçlarla ilgili daha fazla soru sorabilmeyi isterdi ama bunu yaparsa ilişkilerinin derinleşeceğini ve kendilerini anahtarına sadece kendisinin sahip olduğu kilitli odada bulacaklarını biliyordu. Elvira Campos bazen Meksika'dan ayrılmanın bazen de elli beşine basmadan kendini öldürmenin en doğrusu olduğunu düşünürdü. Ya da elli altısına...

Temmuzda, Cananea otobanının beş yüz metre ötesinde bir kızın cesedi bulundu. Ceset çıplaktı ve dosya kendisinden alınıp Komiser Lino Rivera'ya verilene dek vakaya bakan Juan de Dios Martinez'e göre, cinayet cesedin bulunduğu yerde işlenmişti çünkü kurbanın ellerinde sadece o bölgede yetişen Zachate adlı çimenlerden vardı. Adli tabibe göre ölüm nedeni kafaya aldığı darbe veya göğsündeki bıçak yaraları olabilirdi, kesin konuşmak imkânsızdı, çünkü ceset net bir şey söylenmesini imkânsız kılacak kadar çürümüştü. Ceset üzerinde yapılan patolojik çalışmalar Santa Teresa Üniversitesi'nden üç adli tıp öğrencisi tarafından yürütüldü ve bulguları yazdıkları rapor dosyalandıktan sonra kayboldu. Kurban on beş ya da on altı yaşında olmalıydı. Kimliği hiçbir zaman tespit edilemedi.

Kısa süre sonra, sınırın yakınlarında, Lucy Anne Sander'ın cesedinin bulunduğu yeri andıran bir yerde, narkotik şubeden Komiser Francisco Alvarez ve Komiser Juan Carlos Reyes tarafından on yedi yaşlarındaki bir kızın cesedi bulundu. Komiser Ortiz Rebolledo tarafından sorguya çekilen narkotik şube polisleri, sınırın Amerika tarafından birilerinin onları aradığını ve bir gariplik olduğunu haber verdiğini anlattı. Alvarez ve Reyes diğer taraftaki görevlilerin gördükleri şeyin bir çuval kokain olabileceğini düşünüp söylenen noktayı kontrole gitmişti. Adli tıbbın raporuna göre kurbanın boyun kemiği kırılmıştı. Cinayetten önce anal ve vajinal yoldan tecavüze uğramıştı. Kayıp raporları kontrol edildiğinde, cesedin Guadalupe Elena Blanco'ya ait olduğu ortaya çıktı. Babası, annesi ve üç küçük kardeşiyle Pacucha'dan Santa Teresa'ya geleli bir hafta bile olmamıştı. Kaybolduğu gün El Progresso Sanayi Mahallesi'ndeki fabrikalardan birinde iş görüşmesi vardı. Fabrikada çalışanların ifadelerine göre, genç kız görüşmeye gelmemişti. Ailesi aynı gün kayıp ihbarında bulundu. Guadalupe 1.63 boyundaydı, inceydi ve uzun siyah saçlıydı. Fabrikadaki görüşmeye giderken kot pantolon ve yeni aldığı koyu yeşil bluzu giyiyordu.

Kısa süre sonra, sinemalardan birinin arka sokağında, on altı yaşındaki Linda Vazquez bıçaklanmış olarak bulundu. Ailesinin ifadesine göre Linda on yedi yaşındaki sınıf arkadaşı Maria Clara Soto Wolf'la sinemaya gitmişti. Komiser Juan de Dios Martinez ve Komiser Efrain Bustelo tarafından sorguya çekilen Maria Clara, arkadaşıyla birlikte Tom Cruise'un filmini görmek için sinemaya gittiklerini kabul etti. Film bittiğinde Maria, Linda'yı eve bırakmayı teklif etmiş ama Linda, erkek arkadaşıyla buluşacağını söyleyerek bu teklifi reddetmişti. Maria sinemadan ayrıldı ve Linda sinemanın önünde durup gelecek programların afişlerine bakarak beklemeyi sürdürdü. Maria Clara arabasıyla sinemanın önünden geçerken Linda hâlâ bekliyordu. Hava henüz kararmamıştı. Kızın erkek arkadaşı Enrique Sarabia'yı bulmak uzun sürmedi ama on altı yaşındaki oğlan Linda'yla buluşmak üzere plan yaptıklarını inkâr etti. Sadece ailesi değil hizmetçi ve iki arkadaşı da Enrique'nin evden ayrılmadığına, bütün gününü bilgisayar oynayıp havuzda yüzerek geçirdiğine şahitlik ediyordu. Dahası, o gece eve uğrayan iki çift de oğlanın evde olduğunu doğruladı. Sinemanın yakınlarındaki hiç kimse ne bir şey görmüş ne duymuştu, oysa Linda'nın yaraları saldırganla dövüştüğünü gösteriyordu. Juan de Dios Martinez ve Efrain Bustelo sinemanın girişindeki gişe görevlisini şöyle bir sallamaya karar verdiler. Görevli, kızın girişte beklediğini ve onunla aynı sosyal statüye sahip olmadığı açıkça belli bir oğlanın kıza yaklaştığını gördüğünü söyledi. Gişe görevlisi, arkadaştan fazlası oldukları izlenimine kapılmıştı. Bütün söyleyebileceği bu kadardı çünkü bilet satmadığı zamanlarda gişede oturup kitap okurdu. Fotoğrafçıya uğrayan polisler daha şanslıydı. Fotoğrafçı, kepenkleri indirirken Linda'yı ve oğlanı görmüş, her nedense kendisine saldırmayı planladıkları hissine kapılıp alelacele dükkânı kapatıp gitmişti. Oğlanın sağlam bir tarifini verdi. 1.74 boyunda, arkasında amblem olan kot ceket ve siyah kot pantolon giymiş kovboy çizmeli bir tip. Polisler ceketin arkasındaki amblemle ilgili sorular sordu. Fotoğrafçı tam hatırlamadığını ama kurukafa olabileceğini söyledi. Juan de Dios Martinez çetelere bakan polisler tarafından (önceden narkotikte çalışan iki polis) hazırlanan dosyayı adama götürdü ve

yirmiye yakın amblem gösterdi. Adam, oğlanın ceketindeki amblemi hiç tereddüt etmeden tanıdı. Aynı gece baskın yapan polis kuvvetleri, Los Caciques Çetesi'nin iki düzine üyesini topladı. Hem gişe görevlisi hem fotoğrafçı, Jesus Chimal'ı teşhis etti. Oğlan on sekiz yaşındaydı ve Ruben Dario Mahallesi'ndeki motosiklet tamirhanesinde çalışıyordu. Ufak tefek suçlar dışında sabıka kaydı yoktu. Chimal'ın sorgusunu, yanında Epifano Galindo ve Komiser Ortiz Rebolledo'yla beraber, bizzat Emniyet Müdürü yürüttü. Bir saat içinde Chimal, Linda Vazquez'i öldürdüğünü itiraf etti. Söylediği kadarıyla El Adobe'deki rock konserinde tanışmışlardı ve üç haftadır çıkıyorlardı. Chimal kıza delicesine âşık olmuştu. Görüştüklerinden Linda'nın ailesinin haberi yoktu. Kızın ailesi Kaliforniya'ya gittiğinde, Chima iki kere kızın evine gitmişti. Yine oğlanın anlattığına göre Linda'nın ailesi yılda en az bir kere Disneyland'e gidiyordu. Onların evde olmadığı günlerden birinde sevişmişlerdi. Cinayeti işlediği gece Chimal, Linda'yı aynı zamanda boks maçlarının da düzenlendiği El Arenas'taki konsere davet etmişti. Linda gelemeyeceğini söylemişti. Bir süre yürümüş, binaların etrafından dolanıp Chimal'ın arkadaşlarını beklemek için ara sokaklardan birine sapmışlardı. Dört adam ve bir kadından oluşan ekip, yeni çaldıkları siyah Peregrino'yla ikilinin yanına gelmişti. Linda kadınla ve adamlardan ikisiyle önceden tanışmıştı. Konserden bahsetmiş ve esrar içmişlerdi. Linda da esrar içmişti. İşçilerin artık uğramadığı terk edilmiş evden bahsetmişlerdi. Oğlanlardan biri oraya gitmeyi önermiş, Linda reddetmişti. Chimal'ın kim olduğunu hatırlamadığı biri Linda'nın yaptığı bir şeyden yakınmış, daha doğrusu onu bir şeylerle suçlamıştı. O zaman Linda gitmek istemişti ama Chimal izin vermemiş, kıza arabadan inip kendisiyle sevişmesini söylemişti. Linda istememişti. Chimal ve diğerleri kıza vurmaya başlamışlardı. Sonra da ailesine hiçbir şey anlatamasın diye kızı bıçaklamışlardı. Aynı gece, Chimal'ın verdiği bilgiler doğrultusunda, biri hariç diğerleri de tutuklandı. Tutuklanamayan oğlan, ailesinin ifadesine göre cinayetten birkaç saat sonra Santa Teresa'dan kaçmıştı. Sorguya çekildiklerinde hepsi suçlarını itiraf etti.

Temmuz ayının sonunda çocuklar Los Heroes del Norte gece kulübünün sahibi Mariso Camarena'nın cesedinden kalanları buldu. Ceset asit dolu bir fıçıya konulmuştu. Sadece elleri sağlamdı. Kimliği göğsündeki silikonlar sayesinde teşhis edildi. İki gün önce kimliği bilinmeyen kişiler tarafından gece kulübünün üst katındaki dairesinden kaçırılmıştı. On sekiz yaşındaki hizmetçisi Carolina Arancibia, aynı kötü kaderden merhumun iki aylık bebeğiyle beraber tavan arasına saklanarak kurtulmuştu. Üst kattan aşağıdakilerin konuşmalarını, kahkahalarını, bağırışlarını, küfürlerini ve son olarak aynı anda bir sürü arabanın motorunun çalıştırıldığını duymuştu. Dosya Komiser Lino Rivera'ya verildi, kulübün müdavimleri sorguya çekildi ama katiller asla bulunamadı.

Ağustosun on beşinden itibaren şehri yeni bir sıcak dalgası vurdu ve iki kurban daha bulundu. İlki on üç yaşındaki Marina Rebolledo'ydu. Cesedi Felix Gomez Mahallesi'ndeki ortaokulun arkasında, polis karakolunun birkaç metre ötesinde bulundu. Esmer tenliydi, uzun saçlı, balıketli bir kızdı ve 1.56 boyundaydı. Üzerinde kaybolduğu gün giydiği giysiler vardı: Sarı şort, beyaz bluz, beyaz çoraplar ve siyah ayakkabılar. Genç kız, Veracruz Mahallesi, Mistula Sokağı 38 numaradaki evinden sabahın sekizinde, ablasıyla birlikte Arsenio Farrell Sanayi Mahallesi'ndeki fabrikaya gitmek üzere ayrılmış ve bir daha geri gelmemişti. Ailesi aynı gün kayıp ihbarında bulundu. Kızın erkek arkadaşlarından ikisi, biri on beşinde, diğeri on altısında iki yoksul genç, tutuklandı ama bir hafta kodeste tutulduktan sonra ikisi de serbest bırakıldı. 15 Ağustos'ta yirmi üç yaşındaki Angelica Nevares'in cesedi General Sepulveda Sanayi Mahallesi'nin batısındaki kanalizasyonda bulundu. Arkadaşlarının Jessica diye çağırdığı Angelica Nevares, Plata Mahallesi'nde yaşıyordu ve Mi Casita gece kulübünde dansçıydı. Ayrıca asit dolu fıçıda bulunan Marisol Camarena'nın sahibi olduğu Los Heroes del Norte gece kulübünde de dans ediyordu. Angelica Nevares, Sinaloa Eyaleti'ndeki Culyacan'dandı ve beş yıldır Santa Teresa'da yaşıyordu. On altı Ağustos'ta sıcaklar kırıldı ve dağlardan gelen soğuk rüzgâr, şehri biraz olsun serinletti.

17 Ağustos'ta yirmi sekiz yaşındaki Perla Beatriz Ochoterena adlı öğretmen, odasında kendini asmış olarak bulundu. Sonora-Chihuahua sınırındaki Morelos kasabasındandı. Ortaokul öğretmeniydi ve arkadaşlarına göre rahat ve hoş bir insandı. Carranza Caddesi'ne iki blok mesafedeki Jaguar Sokağı'nda, iki öğretmenle paylaştığı bir dairesi vardı. Odasında Mexico City ve Hermosillo'daki kitapçılardan sipariş ettiği şiir ve deneme kitapları bulundu. Ev arkadaşlarına göre hayata sıfırdan başlamış, hassas ve zeki bir kadındı, bulunduğu yere çok çalışarak ve kararlılığını koruyarak gelmişti. Ayrıca yazmaktan hoşlandığını ve *Hermosillo Edebiyat Dergisi*'nde takma adlarla şiirlerinden bazılarının yayımlandığını söylediler. Dosya Juan de Dios Martinez'e verildi. Komiser daha ilk andan, elindekinin intihar vakası olduğuna emindi. Genç kadının masasında Santa Teresa'da yaşananlara artık katlanamadığını söylediği bir intihar mektubu bulunmuştu. Mektupta ayrıca şöyle yazıyordu: Bütün o ölü kızlar... İnsanın kalbini acıtan bir mektup, diye düşündü Juan de Dios, biraz da budalacaydı. Şöyle devam ediyordu mektup: Daha fazla dayanamayacağım. Ayrıca: Kendime yeni bir hayat kurmak istiyorum, ama nasıl? Komiser, öğretmenin evraklarını karıştırıp şiirlerini bulmayı denedi ama bulamadı. Kadının kitaplığında yer alan kitaplardan bazılarının adlarını not aldı. Ev arkadaşlarına öğretmenin erkek arkadaşı olup olmadığını sordu. Ev arkadaşları onu şimdiye kadar bir erkekle görmediklerini söylediler. Arkadaşlarının sinirine dokunacak kadar sessiz sakin bir hayat sürüyordu. Tek derdi, verdiği dersler, öğrencileri ve kitaplarıydı. Fazla giysisi yoktu. Düzenli ve çalışkan bir kızdı, hiçbir zaman hiçbir şeyden yakınmazdı. Juan de Dios bununla ne demek istediklerini sordu. Ev arkadaşları bir örnek verdi: Bazen üzerlerine düşen ev işlerini yapmayı unuturlardı, örneğin bulaşıkları yıkamaz veya yerleri süpürmezlerdi, o tür şeyler işte, ama genç öğretmen hiç yakınmadan o işleri kendi yapardı. Aslında o güne kadar kimseye bir şeyden yakındığı olmamıştı. Hayatında başkalarına kızmaya ve etrafındakileri suçlamaya yer yoktu.

20 Ağustos'ta mezarlığın yakınlarındaki boş arsada yeni bir kurbanın cesedi bulundu. On altı on sekiz yaşları arasındaydı ve üzerinde kimlik yoktu. Beyaz bluzu sayılmazsa çıplaktı, üzerinde siyah ve kırmızı filler olan eski, sarı bir battaniye sarılmıştı. Adli tabibin incelemesinin ardından ölüm nedeninin biri boyna diğeri sağ kulağının altına indirilen iki bıçak darbesi olduğu tespit edildi. Yapılan ilk açıklamada, polis yetkilileri kızın tecavüze uğramadığını söyledi. Dört gün sonra bir düzeltme yayımlandı ve kızın tecavüze uğradığı açıklandı. Otopsiyi yürüten adli tabip, basına doğrudan açıklama yaptı, polise ve üniversitedeki patologlara kızın tecavüze uğradığına emin olduğunu bildirdiğini ve ilk rapora bunu açıkça yazdığını söyledi. Polis kuvvetleri adına konuşan basın sözcüsü yanlış anlaşmanın raporun yorumlanışından kaynaklandığını savundu. Vaka Komiser Jose Marquez'e verildi ve kısa sürede rafa kaldırıldı. Kurban eylülün ikinci haftasında kimsesizler mezarlığına gömüldü.

Perla Beatriz Ochoterena neden kendini öldürmüştü? Elvira Campos'a göre genç kadın büyük ihtimalle depresyondaydı. Belki de sinir krizi geçirmek üzereydi. Yalnızlık çeken aşırı hassas bir kadın olduğu açıktı. Juan de Dios Martinez, öğretmenin kitaplığındaki kitapların adlarını müdüre okudu. Bu kitaplardan herhangi birini okudun mu, diye sordu müdür, Komiser'e. Juan de Dios Martinez okumadığını itiraf etti. İyi kitaplardır ve bazılarını bulmak çok zordur, özellikle de Santa Teresa'da, dedi müdür, öğretmen onları başkentten getirtiyormuş, dedi Juan de Dios.

Cesedi bulunan bir sonraki kadın Adela Garcia Ceballos'tu, yirmi yaşında bir Dun-Corp fabrikasında işçisiydi, ailesinin evinde ölümüne bıçaklanmış olarak bulundu. Katil yirmi beş yaşındaki Ruben Bustos'tu, genç kadının sevgilisiydi, Mancera Mahallesi'ndeki Taxquena Sokağı 56 numarada birlikte yaşıyorlardı ve bir yaşına yeni basmış bir oğulları vardı. Genç çift bir haftadır kavga ediyordu ve Adela sonunda dayanamayıp baba evine geri dönmüştü. Bustos'a göre kadın, onu başka bir erkek için terk etmeyi planlıyordu. Bustos'u yakalamak zor olmadı. Onu Mancera'daki evinde sıkış-

tırdılar ve adamın elinde kendini savunmak için bıçaktan fazlası yoktu. Komiser Ortiz Rebolledo ateş ederek içeri girdiğinde Bustos yatağının altına saklandı. Polisler yatağın etrafını sardığında Bustos yatağın altından çıkmayı reddetti. Grubun içinde Lalo Cura da vardı. Arada bir Bustos, Adela'yı öldürdüğü bıçağı tutan elini dışarı savuruyor ve polislerin bileklerini kesmeye çalışıyordu. Polisler gülüp bir adım geri çekildi. Biri yatağın üstüne çıktığında Bustos yatağın altından adamın ayaklarını bıçaklamaya çalıştı. 3. Karakol'da erkeklik organının büyüklüğüyle ün yapmış Cordero adlı bir polis, yatağın altını hedef alarak işedi. Kendisine doğru akan sidiği gören Bustos hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Sonunda Ortiz Rebolledo gülmekten sıkıldı ve eğer çıkmazsan seni hemen buracıkta öldüreceğiz, dedi. Polisler adamın iki büklüm yatağın altından çıkışını izledi, onu mutfağa sürüklediler. Aralarından biri bir kaba su doldurup adamın başından aşağı döktü. Ortiz Rebolledo, Cordero'yu boynundan yakaladı ve arabasında sidik kokusu alırsa onu yaşadığına pişman edeceğini söyledi. Boğazına bastıran el yüzünden güçlükle konuşan Cordero arabaya işemeyeceğine söz verdi. Ya bu pislik işerse patron, diye sordu Cordero. Çişleri birbirinden ayırt edebilirim, dedi Ortiz Rebolledo. Bu pisliğin çişi korku gibi kokuyordur, seninki tekila kokuyor. Cordero mutfağa girdiğinde Bustos ağlıyordu. Hıçkırıklar arasında oğluyla ilgili bir şeyler söyledi. Ailesinin cinayete şahit olduğundan bahsediyordu ama kastettiğinin kendi ailesi mi yoksa Adela'nınki mi olduğu açık değildi. Cordero kaba su doldurup yeniden adamı ıslattı. Sonra tekrar su doldurdu ve tekrar ıslattı. Bustos'un iki tarafında nöbet tutan polislerin pantolonlarının paçaları ve siyah çorapları sırılsıklam oldu.

Öğretmenin daha fazla dayanamadığı neydi, diye sordu Elvira Campos. Santa Teresa'daki hayat mı? Santa Teresa'daki ölümler mi? Gencecik kızların ölmesine ve kimsenin cinayetleri durdurmak için hiçbir şey yapmamasına mı öfkeliydi? Bu kadarı genç bir kadını intihara sürüklemeye yeter mi? Bir üniversite öğrencisi kendini bu nedenle öldürür mü? Öğretmen olmak için deliler gibi çalışmış bir

çiftçi kızı kendini bu nedenle öldürür mü? Bin kişide bir kişi? Yüz bin kişide bir kişi? Milyonda bir kişi? Yüz milyon Meksikalıda bir kişi kendini bu nedenle öldürür mü?

Eylülde neredeyse hiç kadın öldürülmedi. Büyük çete savaşları oldu. Uyuşturucu nakilleri ve tutuklamalar gerçekleşti. Uzun, sıcak geceler ve şenliklerle dolu bir aydı. Kokainle dolu kamyonlar çölü geçti. Cessna uçaklar, herkesin gırtlağını kesmeye hazır Katolik yerlilerin dünyayı dolaşmaya mahkûm edilmiş ruhları gibi çölün üstünde uçtu. Sohbetler ve kahkahalar devam ederken, ayın fon müziği uyuşturucu kaçakçılığıyla ilgili dedikodulardı. Eylülün son günü Pueblo Azul yakınlarında iki kadın cesedi bulundu. Cesetlerin bulundukları yer Santa Teresalı motosikletçilerin yarış için kullandıkları yerdi. İki kadının üstünde ev kıyafetleri vardı. Kimlikleri yoktu. Dosya Komiser Jose Marquez ve Komiser Carlos Marin'e verildiğinde kadınların giysilerinin markalarından Amerikalı olabilecekleri sonucuna ulaştılar. Amerikan polisine haber verildiğinde ölü kadınların Tucson'daki Rillito kasabasından gelen Reynolds kardeşler olduğu ortaya çıktı. Biri otuz diğeri kırk dört yaşındaki Lola ve Janet Reynolds'ın uyuşturucu kaçakçılığından sabıkaları vardı. Marquez ve Marin gerisini tahmin edebiliyordu: Kardeşlerin uyuşturucu aldıkları satıcıya borçları vardı, büyük bir borç olamazdı çünkü büyük işler yapacak tiplere benzemiyorlardı. Belki nakit sorunu yaşadıklarından belki de havalara girdiklerinden borçlarını ödememişlerdi, belki tedarikçileri onları bulmuş, gecenin bir vakti kapılarına dikilip onları yatmak üzereyken yakalamış, kurbanlarıyla sınırı geçmiş ve Sonora'ya gelince onları öldürmüştü ya da belki, onları Arizona'da öldürmüş, kadınlar uyurken ikisinin de kafasına birer kurşun sıkmış ve ardından sınırı geçip cesetleri Pueblo Azul yakınlarına atmıştı.

Ekimde, çölde bir kadın cesedi daha bulundu, bu seferki Santa Teresa'nın güneyinde, eyaletler arası yolların kesiştiği noktadaydı. Ceset o kadar çürümüştü ki adli tabip ölüm nedenini belirlemenin günler süreceğini söyledi. Kurbanın tırnakları kırmızı ojeli oldu-

ğundan polis, önce genç kadının fahişelerden biri olduğu sonucuna vardı. Ama giysileri yaşının küçük olduğunu ele veriyordu. (Gerçi altmış yaşında olup öyle giyinenler de yok değildi.) Adli tabibin raporu geldiğinde ölüm nedeninin kızın aldığı bıçak yarası olduğu ortaya çıktı, ama basın dâhil herkes vakayı çoktan unutmuştu. Kavga gürültü olmadan ceset kimsesizler mezarlığına gömüldü.

Yine ekim ayında Linda Vazquez'in ölümünden sorumlu olan Los Caciques Çetesi üyesi Jesus Chimal, Santa Teresa Hapishanesi'ne nakledildi. Hapishaneye her gün yeni mahkûmlar getiriliyor olsa da genç katilin gelişi mahkûmlar arasında her zamankinden büyük bir ilgiyle karşılandı, sanki meşhur bir şarkıcı tarafından ziyaret ediliyorlardı, en azından hafta sonu eğlenceleri çıkmıştı. Klaus Haas hapishaneyi kaplayan heyecanı hissedebiliyordu, kendisi geldiğinde de böyle olup olmadığını sordu içinden. Hayır, bu sefer mahkûmların beklentileri farklıydı. İçeriyi kaplayan heyecanın ürkütücü bir yanı vardı. Mahkûmlar, Jesus Chimal'ın gelişini doğrudan tartışmıyor, futboldan veya ailelerinden, barlardan ve hayal ürünü fahişelerden bahsederken şöyle bir ona değiniyorlardı. En vahşi mahkûmların tavırları bile değişmişti, sanki *bunu* hak ettiklerini göstermeye çalışıyorlardı. *Neyi* hak ettiklerini, diye sordu Haas kendi kendine. Chimal'ı bekliyorlardı. Hapishaneye geleceğini biliyorlardı. Hangi hücreye konacağını ve çok zengin birinin kızını öldürdüğünü biliyorlardı. Tekila'ya göre, yalnızca eskiden Los Caciques üyesi olan mahkûmlar tüm bu melodramdan uzak duruyordu. Chimal'ın hapishaneye getirildiği gün onu karşılamaya gidenler de sadece onlardı. Chimal tek başına gelmedi. Linda Vazquez'i öldürmek suçundan tutuklanan diğer üç kişi de onunlaydı ve tuvalete giderken bile birbirlerinden ayrılmıyorlardı. Bir yıldan uzun süredir içerde olan başka bir Los Caciques üyesi Chimal'a kendini koruması için çelik bir keski verdi. Diğeri üç amfetamin koydu. İlk iki gün Chimal'ın hareketleri kafayı üşütmüş evsizlerinkini andırıyordu. Dönüp dönüp arkasında kimsenin olup olmadığını kontrol ediyor, elinde keskiyle uyuyor, onu kötülüklerden koruyan tılsımlarmış gibi her yere yanında amfetaminlerle gidiyordu. Üç arkadaşı her zaman

yakınlarındaydı. Bahçedeyken ikili gruplar halinde yürüyor, tehlikeli bir adaya atılmış komandolar gibi hareket ediyorlardı. Haas bazen uzaktan onları izler ve zavallı çocuklar, diye düşünürdü. Bir hayalin içinde kaybolmuş zavallılardan başka bir şey değillerdi. Hapishanedeki sekizinci günlerinde dördü de zorla çamaşırhaneye götürüldü. Gardiyanlar çoktan ayak altından çekilmişti. Dört mahkûm kapıyı gözetliyordu. Haas geldiğinde onu aralarından biriymiş gibi içeri aldılar, ona aileden biriymiş gibi muamele ettiler, hepsini küçümsemeye devam etse de Haas, nazikçe mahkûmlara teşekkür etti. Chimal ve üç arkadaşı çamaşırhanenin ortasındaydı. Ağızları koli bandıyla kapatılmıştı. Los Caciques üyelerinin iki tanesi çıplaktı. Çırılçıplak olanlardan biri tirtir titriyordu. Haas beşinci sırada, sütunun dibinde durup Chimal'ın gözlerini izledi. Gencin bir şeyler söylemek istediği açıktı. Ağzındaki bandı çıkarsalar onu yakalayanlara küfredecek, diye düşündü Haas. Gardiyanlardan bazıları yukarıdaki pencerelerden çamaşırhanede olanları izliyordu. Pencerelerden gelen ışık, çamaşırhanenin floresan lambalarıyla kıyaslandığında sarımtırak ve yetersizdi. Gardiyanlardan birinin elinde, Haas'ın gördüğü kadarıyla, fotoğraf makinesi vardı. Ayala adlı mahkûm çıplak çetecilerin yanına gidip erbezlerini kesti. Çete üyelerinin hareket etmemesini sağlayan mahkûmlar gerildi. Elektrik, diye düşündü Haas, saf hayat enerjisi. Ayala kesme işini tamamladığında yağ, kan ve Haas'ın ne olduğunu kestiremediği kristalimsi bir şeye bulanmış et parçaları yere düştü. Kim bu herif, diye sordu Haas. Ayala, sınır katili, diye yanıtladı Tekila. Sınır katili mi, diye sordu Haas. Daha sonra Tekila, Ayala'nın öldürdüğü sayısız insanın arasında kamyonla Arizona'ya götürdüğü sekiz göçmenin de yer aldığını anlattı. Göçmenleri aldıktan üç gün sonra Ayala, Santa Teresa'ya geri dönmüştü ama kamyona ve göçmenlere ne olduğundan kimsenin haberi yoktu, derken Amerikalılar her yanı kanla kaplı kamyondan kalanları bulmuşlardı, o kadar çok kan vardı ki yetkililer, Ayala'nın şehre dönmeden önce göçmenlerin vücutlarını ufak parçalara ayırdığını düşündüler. Burada çirkin işler dönmüş, dedi sınır devriyesi. Ama ortada ceset olmadığından her şeyi görmezden gelmek kolaydı. Ayala cesetleri ne yapmıştı? Tekila'ya göre

onları yemişti, işte o kadar çılgın ve kötü biriydi. Haas ne kadar deli ve ne kadar gözü dönmüş olursa olsun kimsenin sekiz kaçak göçmeni yiyebileceğine inanmıyordu. Hadım edilen çete üyelerinden biri bayıldı. Diğeri gözlerini kapatmıştı. Farfan da Ayala'nın yanına geldi, artık töreni ikisi idare ediyordu. Farfan, şunlardan kurtul dediğinde Gomez erbezlerini yerden aldı, kaplumbağa yumurtalarına benzedikleri yorumunda bulundu, yumuşak ve sıcak, dedi. İzleyicilerden bazıları hak verircesine mırıldandı ama kimse gülmedi. Ardından Ayala ve Farfan ellerinde yarım metrelik sopalarla Chimal ve diğer çete üyelerinin üzerine yürüdü.

Kasım ayının başında, Pancho Villa barının önündeki kaldırımda iş tutan fahişelerden otuz bir yaşındaki Maria Sandra Rosales Zepeda ölü bulundu. Maria, Nayarit Eyaleti'nde doğmuş, on sekizinde Horizon W&E fabrikasında çalışmaya Santa Teresa'ya gelmişti. Yirmi ikisinde fahişeliğe terfi etti. Öldürüldüğü gece kaldırımda ondan başka en az beş kız daha vardı. Görgü şahitlerinin ifadelerine göre içinde en az üç erkek olan siyah bir Suburban kadınların önüne yanaşmıştı. Arabanın hoparlörlerinden müzik sesi yükseliyordu. Adamlardan biri kadınlara seslendi ve yanına gelen kadınla bir süre konuştu. Kadın arabadan uzaklaştığında erkekler Maria Sandra'yı çağırdı. Suburban'ın camına yaslanan fahişe parayla ilgili uzun bir tartışmaya kendini hazırlamıştı ama konuşma bir dakikadan kısa sürdü. Adamlardan biri silahını çekip kızı vurdu. Maria Sandra arkaya savruldu. İlk birkaç saniye kaldırımda bekleyen fahişeler neler olduğunu anlamadı. Sonra pencereden uzanan kolun yeniden zaten yerde olan Maria Sandra'ya ateş ettiğini gördüler. Suburban'ın şoförü gaza bastı ve araba şehir merkezi yönünde gözden kayboldu. Dosya, Komiser Angel Fernandez'e verildi ve Epifanio Galindo bir süre sonra kendi arzusu üzerine vakaya atandı. Kimse Suburban'ın plakasını hatırlamıyordu. Arabadakilerle ilk konuşan fahişe, Maria Sandra'yı sorduklarını söyledi. Kızdan ününü duymuş, biri onu methetmiş gibi bahsetmişlerdi. Üç kişiydiler ve üçü de onunla iş tutmak istiyordu. Fahişe arabadakilerin yüzlerini hatırlayamadı. Meksikalıydılar, Sonoralı gibi konuşuyorlardı ve bütün gece parti

yapmaya hazırlanıyormuş gibi keyifliydiler. Epifanio Galindo'nun muhbirlerinden biri Maria Sandra'nın öldürülmesinden bir saat sonra, tarife uyan üç adamın Los Zancudos barına geldiğini söyledi. Keyifleri yerindeydi, su içer gibi meskalin içmişlerdi. Bir noktada aralarından biri silahını çıkarıp örümceklerden birini vurmak istercesine tavana doğrultmuş, kimse ağzını açıp bir şey söylemeyince silahı kaldırmıştı. Muhbire göre silah on beşlik şarjörü olan Avusturya malı bir Glock'tu. Sonradan dördüncü bir kişi onlara katılmıştı, beyaz gömlekli uzun boylu zayıf bir adamdı, bir süre hep birlikte içmeyi sürdürmüş, sonra da parlak kırmızı bir Dodge'la oradan ayrılmışlardı. Epifanio muhbirine adamların gelirken kullandıkları aracın Suburban olup olmadığını sordu. Muhbir nasıl bir arabayla geldiklerini bilmiyordu ama parlak kırmızı Dodge'la gittiklerini görmüştü. Maria Sandra'nın canını alan kurşunlar 7.65'lik Browning'ti. Glock ise 9 mm'lik Parabellum'du. Zavallı kızı Çek malı yarı otomatik Skorpion'la öldürmüş olmalılar, diye düşündü Epifanio. Sevmediği silahlardandı ve bazı modelleri Santa Teresa sokaklarına düşmeye başlamış, özellikle uyuşturucu kaçakçılığı veya fidye olaylarına karışanlar arasında popüler olmuştu.

Olup bitenlere Santa Teresa gazetelerinin iç sayfalarında şöyle bir değinildi, ülkedeki diğer gazetelerse hapishanede yaşananlardan bahsetmeye gerek bile duymadı. Hapishanede kozlar paylaşıldı, diyordu başlıkta. Los Caciques Çetesi'nin tutuklu yargılanan dört üyesi Santa Teresa Hapishanesi'ndeki mahkûmlar tarafından katledilmişti. Cesetleri çamaşırhanede bulunmuştu. Sonradan çetenin eski üyelerinden ikisinin daha cesedi tuvaletlerde bulundu. Polis ve hapishane görevlileri bir soruşturma başlattılarsa da cinayetlerden sorumlu olanların kimlikleri tespit edilemedi.

Avukatı onu ziyarete geldiğinde Haas, kadına çete üyelerinin öldürülüşüne şahit olduğunu söyledi. Herkes oradaydı, dedi Haas. Gardiyanlar üst kattaki pencerelerden olanları izliyordu. Fotoğraf çektiler. Kimse hiçbir şey yapmadı. Çete üyelerine işkence edildi. Ufak parçalara ayrıldılar. Yanlış bir şey mi söyledim, diye sordu

Haas, kadının bembeyaz olduğunu görünce. Liderleri Chimal kendisini öldürmeleri için yalvardı. Bayıldığında ayıltmak için üzerine su döktüler. Tam beş kere. Bu işi yapanlar arada bir gardiyanların iyi fotoğraflar çekebilmesi için kenara çekiliyordu. Kenarda durup izleyicileri de kenara çekiyorlardı. En ön sırada değildim ama uzun boylu olduğum için gösteriyi izleyebildim. Midemi bulandırmamış olması ne garip. Evet, gerçekten çok garip, sonuna kadar her şeyi izledim. Cellatları işkence ederken eğleniyormuş gibi görünüyordu. Adı Ayala. Ona benim koğuşumda kalan Farfan adlı çirkin bir adam yardım etti. Farfan'ın aşığı Gomez de katliamda rol aldı. Tuvalette cesetleri bulunan eski çete üyelerini kimin öldürdüğünü bilmiyorum ama ilk dördü yerlerinden kımıldamamalarını sağlayan altı mahkûmun yardımıyla Ayala, Farfan ve Gomez tarafından öldürüldü. Belki başkaları da vardı. Altıyı çizip on iki yap. Ve hepimiz öylece olanları izledik, kılımızı bile kıpırdatmadık. Dışarıdakilerin tüm bunları bilmediğini mi sanıyorsun? Ah Klaus, ne kadar naifsin. Hayır, aptalım, dedi Klaus. Biliyorlarsa neden hiçbir şey söylemiyorlar? Çünkü insanlar çenelerini tutmayı tercih eder Klaus, dedi avukat. Muhabirler de mi, diye sordu Haas. Ağzı en sıkı olan onlardır, dedi avukat. Muhabirler ağzı sıkılıklarıyla para kazanır. Demek ağzı sıkılık şişkin bir cüzdan demek, diye sordu Haas. Şimdi anlıyorsun, dedi avukat. Çete üyelerinin neden öldürüldüğünü biliyor musun? Bilmiyorum ama eminim bir nedeni vardır, dedi Haas. Bu söz avukatı güldürdü. Para için, dedi kadın. O hayvanlar zengin bir adamın kızını öldürdü. Geri kalan her şey hikâye, ıvır zıvır, dedi avukat.

Kasımın ortasında, Podesta'da bir kadının daha cesedi bulundu. Darbelerden kafatası çatlamış, beyni dışarı akmıştı. Vücudundaki izlerden mücadele ettiği anlaşılıyordu. Cesedi bulduklarında pantolonu dizlerine indirilmişti. Tecavüze uğradığı varsayıldı ama adli tabip bu teoriyi çürüttü. Beş gün sonra kadının kimliği belirlendi. Sinaloa Eyaleti'nden Luisa Cardona Pardo'ydu, otuz dört yaşındaydı, on yedi yaşındayken bir süre fahişelik yapmış olsa da Santa Teresa'ya taşındıktan sonra çoğunlukla fabrikalarda çalışarak hayatını ka-

zanmıştı. Dört yıldır EMSA fabrikasında çalışıyordu. Öncesinde bir süre garsonluk yapmıştı. Bir arkadaşıyla elektriği olan ve suları akan ama başka hiçbir özelliği olmayan bir evde yaşıyordu. Onun gibi EMSA'da çalışan arkadaşı, polise Luisa'nın ABD'ye göç etmekten söz ettiğini ve bir *pollero*'yla konuştuğunu ama sonra Meksika'da kalmaya karar verdiğini söyledi. Polis fabrika çalışanlarını sorguladıktan sonra dosyayı kapattı.

Luisa Cardona'nın cesedinin bulunmasından üç gün sonra Podesta'da, neredeyse aynı yerde, bir kadının daha cesedi bulundu. Devriye polisleri Santiago Ordonez ve Olegaryo Cura buldu cesedi. Ordonez ve Cura'nın orada ne işleri vardı? Olay yerini görmek istedik, diye itiraf etti Ordonez. Sonradan Cura ısrar ettiği için gittiklerini söyleyecekti. Devriye gezmeleri gereken bölge El Cerezal Mahallesi'nden Las Cumbres'e uzanıyordu ama Lalo Cura, Luisa Cardona'nın cesedinin bulunduğu yeri görmek istemiş ve arabayı kullanan Ordonez itiraz etmemişti. Aracı Podesta yakınlarına park edip yürüyerek ilk cesedin bulunduğu yere gittiler. Olay yerine insanların yaklaşmasını engellemek için çekilmiş olan şeritler hâlâ duruyordu. Ordonez'e göre Lalo Cura garip şeyler yapmış, örneğin Luisa Cardona'nın cesedinin nereden gelmiş olabileceğini hesaplamayı denemişti. Bir süre sonra, Ordonez bu işten iyice sıkıldığında, Lalo Cura ona katilin veya katillerin çabucak bulunması için cesedi o noktaya attıklarını söyledi. Ordonez oradan kimsenin geçmediğini söyleyip bu görüşe itiraz ettiğinde Lalo Cura, dibinde durdukları yokuşun tepesini işaret etti, hepsi şortlu üç çocuk veya bir yetişkin ve iki çocuk tepede durmuş onları izliyordu. Lalo Cura tepenin diğer tarafına dolanırken Ordonez kayaya oturup sigarasını tüttürdü ve itfaiyeye geçip geçmemeyi düşündü. Kısa süre sonra Lalo'nun ıslığını duydu ve nerede olduğunu görmese de sesin geldiği yöne doğru ilerledi. Ortağının yanına vardığında kadının cesediyle karşılaştı. Üzerinde kenarı yırtılmış bir bluz vardı ve belden altı çıplaktı. Ordonez'e göre Lalo Cura'nın yüzündeki ifade oldukça garipti, şaşkın değil mutlu görünüyordu. Mutlu derken ne demek istediğini sordular. Gülüyor muydu? Gülümsüyor muydu? Gülümsemiyordu, ciddiydi, konsantre

olmuştu, sanki aklı orada değildi, sanki sürtüğü Podesta'ya attıkları zamanı düşünüyordu, dedi Ordonez. Ordonez, yanına gelmek üzere harekete geçtiğinde Lalo Cura ona kımıldamamasını söylemişti. Elinde küçük bir not defteri vardı. Kalemini çıkarıp gördüğü her şeyi detaylarıyla yazmıştı. Kızın dövmesi var, dediğini duydu Ordonez. Kaliteli bir dövme. Duruşuna bakılırsa boynu kırılmış ama önce tecavüze uğramış olmalı. Dövme kızın neresinde, diye sordu Ordonez. Kalçasının sol tarafında, dedi ortağı. Ardından Lalo Cura cesedin başından ayrılıp kayıp giysileri aradı. Tek bulduğu eski gazeteler, paslanmış konserve kutuları ve yırtık plastik torbalardı. Pantolonu burada değil, dedi. Sonra Ordonez'e arabaya gidip polise haber vermesini söyledi. Cesedini buldukları kadın 1.72 boyundaydı ve uzun siyah saçları vardı. Üzerinde kimlik yoktu. Cesedi sahiplenen olmadı. Dosya kısa sürede rafa kaldırıldı.

Epifanio neden Podesta'ya gittiğini sorduğunda Lalo Cura, çünkü polisim, diye yanıt verdi. Seni küçük pislik, çağrılmadığın yere gitme, beni anlıyor musun, dedi Epifanio. Ardından oğlanı kolundan tutup gözlerinin içine baktı ve doğruyu söylemesini emretti. Bunca zamandır Podesta'da hiç kadın cesedi bulunmamasının garip olduğunu düşündüm, dedi Lalo Cura. Orada ceset bulunmadığını nereden biliyorsun, seni pislik, diye sordu Epifanio. Çünkü gazeteleri okuyorum, dedi Lalo Cura. Demek gazete okuyorsun seni piç kurusu? Evet, dedi Lalo Cura. Sen kitap da okuyorsundur! Okuyorum, dedi Lalo Cura. Sana verdiğim ibneler için yazılmış ibne kitaplarını mı? İsveç polisinden Harry Söderman'la eski polis şefi John J. O'Connell'ın *Modern Soruşturma Teknikleri* kitabını, dedi Lalo Cura. Madem o kadar süper polislermiş neden emekli olmuşlar, diye sordu Epifanio. Yanıt versene, seni pislik. Modern Soruşturma Tekniği diye bir şey olmadığını bilmiyor musun seni ukala piç? Daha yirmi yaşında bile değilsin, yanılıyor muyum? Yanılmıyorsun Epifanio, dedi Lalo Cura. Dikkatli olman gerek, oyunun birinci ve en önemli kuralı budur, dedi Epifanio. Oğlanın kolunu bıraktı, gülümsedi, ona sarılıp gecenin o saatinde Santa Teresa'da *pozole* çorbası bulabilecekleri tek yere yemeğe götürdü.

Aralık ayında on beş yaşındaki Estefania Rivas ve on üç yaşındaki Herminia Noriega'nın cesetleri El Cerezal Mahallesi'ndeki Garcia Herrero Sokağı'ndaki boş evde bulundu. Üvey kardeştiler. Estefania'nın babası, kız doğduktan kısa süre sonra ortadan kaybolmuştu. Herminia'nın babası, karısı ve kızlarıyla oturuyor kızın annesinin de çalıştığı MachenCorp fabrikasında gece bekçiliği yapıyordu. Kızlar hâlâ okula gidiyorlardı, ev işlerinde annelerine yardım ederlerdi ve Estefania ertesi yıl fabrikada işe girmeyi planlıyordu. Kaçırıldıkları sabah ikisi de, yanlarında on bir ve sekiz yaşlarındaki küçük kardeşleriyle, okula gitmek üzere evden çıkmıştı. İki küçük kız ve Herminia, Jose Vasconcelos İlkokulu'na gidiyordu. Estefania her gün önce onları bırakır, ardından on beş blok yürüyüp kendi okuluna giderdi. Kaçırıldıkları gün bir araba dört kızın yanına yanaşmış, arabadan inen adam Estefania'yı zorla arabaya sokmuş ve sonra dışarı çıkıp Herminia'yı da arabaya atmıştı. İki küçük kız ne yapacaklarını şaşırmış halde kaldırımda dururken araba gözden kaybolmuştu. Küçük kızlar eve döndü ama evde kimse olmadığından komşunun kapısını çaldılar. Orada başlarını geleni anlatıp ağlamaya başladılar. Kızları evine alan komşu Horizon W&E fabrikasında çalışıyordu, başka bir komşuyu çağırıp MachenCorp fabrikasını aradı ve kızların annesine ulaşmaya çalıştı. MachenCorp'taki santral görevlisi, işçilerle görüşmenin yasak olduğunu söyleyip telefonu kapattı. Kadın fabrikaya yeniden telefon açtı ve kızların babasının adını ve ne iş yaptığını söyledi, anneleri kendisi gibi sıradan bir işçi olduğundan önemsiz biriydi, onu her an işten atabilirlerdi ama babalarının yerine yeni birinin bulunması zordu. Bu sefer de santral görevlisi o kadar uzun süre hatta bekletti ki kadının bozuk paraları bitti ve görüşme kesildi. Sahip olduğu bütün parayı kullanmıştı. Yenilgiyi kabul eden kadın evine döndü, diğer komşu kadın ve kızlarla birlikte ailelerinin eve dönmesini beklediler, Araf'ta olmak böyle bir duygu olmalıydı, sonsuz, çaresiz bir bekleyişti, başı sonu belli olmayan, son derece Latin Amerika'ya özgü bir deneyimdi ve hiçbiri aslında bu tür bekleyişlerin yabancısı değildi, bir gün geçmişinize bakar ve hayatınızın her gününün bu tür bekleyişlerle harcandığını fark ederdiniz, tek fark bu seferki

bekleyişin üzerine mahalleye gölgesini düşüren akbaba sürüsü misali ölümün gölgesinin düşmüş olmasıydı, normal düzen bozulmuş, günlük hayatın dengesi sarsılmıştı. Bu yüzden kızların babasının eve dönmesini bekledikleri sırada komşu kadın vakit öldürmek ve korkusunun üstesinden gelmek için silahı olsa ne kadar rahat edeceğini düşündü. Örneğin bir tüfeği olsa kaptığı gibi sokağa fırlardı. Ya sonra? Öfkesini atmak için birkaç el havaya ateş eder, cesaretini toplamak umuduyla "Viva Mexico" diye bağırır, içini ateş bastığını hissettiğinde oracıkta bir çukur kazıp kendini tozlu sokağın ortasına gömerdi. Neden olmasın? Kızların babası sonunda eve geldiğinde hep birlikte en yakındaki karakola gittiler. Sorunu açıkladıklarında bir saatten uzun süre kendilerini sorgulayacak iki komiseri beklemeleri gerekti. Komiserler onlara tekrar tekrar aynı soruları sordu, sonra da çoğu Estefania ve Herminia'yı alan arabayla ilgili olan bazı yeni sorular sordular. Bir süre sonra kızları sorgulayan komiserlerin sayısı dörde çıktı. Aralarından nazik görünüşlü bir tanesi, komşu kadından kızları da alıp kendisiyle beraber karakolun otoparkına gelmesini rica etti, orada kızlara, ablalarını kaçıran arabanın park etmiş arabalardan hangisine en çok benzediği soruldu. Kızlardan alınan bilgiler doğrultusunda komiser, aracın siyah bir Peregrino olduğu sonucuna ulaştı. Saat beşte kızların annesi karakola geldi. Komşu kadınlardan biri çoktan karakoldan ayrılmıştı, diğeri ise en küçük kıza sarılmış, hiç durmadan ağlıyordu. O gece saat sekizde, Ortiz Rebolledo karakola gelip iki ekip oluşturdu, kızların ailesini ve arkadaşlarını sorgulayacak birinci ekibin başına Komiser Juan de Dios Martinez ile Lino Rivera ve kızları kaçıran Peregrino'yu bulmaya çalışacak ikinci ekibin başına Komiser Angel Fernandez ve Komiser Efrain Bustelo getirildi. Juan de Dios Martinez, herkesin ortasında bu taktiğe karşı çıkarak bütün ekiplerin arabayı bulmaya çalışmasının daha akıllıca olacağını söyledi. İtirazının temelinde Noriega ailesinin tanıdıklarından veya iş arkadaşlarından hiçbirinin, bırakın siyah Peregrino'yu sıradan bir araba alacak kadar dahi paralarının olamayacağı yer alıyordu, hepsi işçi sınıfındandı, o kadar yoksuldular ki çoğu işe giderken birkaç kuruş kâr etmek adına otobüse bile binmiyordu. Ortiz Rebolledo

bu itiraza kulak asmadı: Herkes Peregrino çalabilirdi, herkes Arquero ya da Bocho ya da Jetta çalabilirdi, araba alacak paraya veya ehliyete ihtiyaçları yoktu, tek gereken arabaya düz kontak yapmasını bilmekti. Böylece polis kuvvetleri, Ortiz Rebolledo'nun emrettiği şekilde iki gruba ayrıldı ve polisler, yenileceklerini bildikleri bir savaşa giden askerler gibi bezgin adımlarla harekete geçti. O gece yaptığı sorgulamaların ardından Juan de Dios Martinez, Estefania'nın bir erkek arkadaşı, daha doğrusu bir talibi olduğunu öğrendi, on dokuz yaşında, Ronald Luis Luque adlı başıbozuk bir tipti, Lucky Strike, Ronnie, Sihirbaz Ronnie gibi adlarla da tanınan genç adam iki kere araba hırsızlığından tutuklanmıştı. Ronald Luis hapisten çıktığında, hapiste tanıştığı Felipe Escalante'nin yanına taşınmıştı. Araba hırsızlığında usta olan Felipe Escalante, bir keresinde küçük yaşta bir kıza tecavüz suçundan da sorguya alınmış ama delil yetersizliğinden serbest bırakılmıştı. Ronald Luis beş ay Escalante'yle yaşadıktan sonra evden taşınmıştı. Juan de Dios Martinez, Ronnie'nin kızla bağlantısını öğrendiği gece Escalante'yi sorgulamaya gitti. Escalante'ye göre eski hücre arkadaşı evden kendi isteğiyle ayrılmamış, kiradan payına düşeni ödemediği için Escalante tarafından evden atılmıştı. Escalante artık süpermarkette çalışıyordu ve suç dünyasıyla ilgisi kalmamıştı. Yemin ederim en son araba çalışımın üzerinden yıllar geçti beyim, dedi haç çıkararak. Zaten arabası bile yoktu, gideceği her yere otobüsle gidiyordu, böylesi daha ucuzdu ve arabasız kendini daha özgür hissediyordu. Ona Lucky Strike'ın yeniden araba çalmaya başlayıp başlamadığı sorulduğunda Escalante, oğlanın araba çalma işine döndüğünü zannetmediğini söyledi, yine de emin olamazdı çünkü küçük pisliğin ne yapacağını kestirmek imkânsızdı. Sorgulanan herkes Escalante'nin söylediklerini doğruladı: Sihirbaz Ronnie, bedavacının tekiydi ve tembeldi ama hırsız veya serseri değildi, şiddet olayına karıştığı olmamıştı ve çoğu kişi, birini kaçırmaya kalksa korkudan altına yapacak kadar ödlek olduğuna inanıyordu. Araştırmalar, Ronald Luis'in ailesiyle yaşadığını ve işsiz olduğunu ortaya çıkardı. Juan de Dios Martinez, Ronnie'nin babasıyla konuştuğunda oğlanın Estefania ve Herminia'nın kaçırılışından kısa

süre sonra evden ayrıldığını öğrendi. Komiser eve göz atıp atamayacağını sordu. Kendinizi evinizde sayın, dedi Ronnie'nin babası. Juan de Dios Martinez girer girmez içeride bir şey bulamayacağını anlamış olsa da bir süre Ronnie'nin üç küçük kardeşiyle kaldığı odayı inceledi. Sonra bahçeye çıkıp bir sigara yakarak hayalet şehrin üstündeki turuncu günbatımını izledi. Oğlunuz nereye gideceğini söyledi mi, diye sordu. Yuma'ya, diye yanıtladı baba. Hiç Yuma'ya gittiniz mi? Genç bir adamken pek çok kez gitmiştim: Sınırı geçtim, iş bulup çalıştım, sınır polisleri tarafından yakalanıp Meksika'ya geri yollandım ve tekrar sınırı geçip şansımı denedim, hem de pek çok kez, dedi Ronnie'nin babası. Sonunda çabalamaktan yorgun düştüm, buraya yerleşip eşimi ve çocuklarımı geçindirecek bir iş buldum. Sizce Ronald Luis'e de aynısı mı olacak? Umarım olmaz, dedi adam. Üç gün sonra, Juan de Dios Martinez, kızları kaçırmakta kullanılan siyah arabayı bulmakla görevlendirilen ekibin dağıtıldığını öğrendi. Ortiz Rebolledo'ya gidip açıklama yapmasını talep ettiğinde ona emrin yukardan geldiği söylendi. Anlaşılan polisler şehirdeki büyük isimlerden birinin oğullarıyla sorun yaşamıştı, zaten Peregrino demek sorun demekti – Santa Teresa'nın zengin beyefendilerinin oğullarının neredeyse hepsi Peregrino kullanıyordu ve bu seçkin kişilerin seçkin oğulları babalarına polisleri şikâyet etmişti. Dört gün sonra polis, Garcia Herrero Sokağı'ndaki evlerden birinden silah sesi geldiğini söyleyen isimsiz bir ihbar aldı. Devriye arabası yarım saat sonra evin önündeydi. Memurlar zili pek çok kez çaldıysa da yanıt veren olmadı. Komşular sorguya çekildiklerinde hiçbir şey duymadıklarını söylediler ama sağırlıklarının kaynağı televizyonlarının sesini sonuna kadar açmaları olabilirdi. Bisikletli bir oğlan, sokaktan geçerken ateş edildiğini duyduğunu söyledi. Komşulara o evde kimin yaşadığı sorulduğunda alınan yanıtlar birbiriyle çelişkiliydi. Bu durum, olay yerine gelen devriye polislerine, işin içinde uyuşturucu kaçakçılarının olabileceğini düşündürdü ve yapılacak en akıllıca işin oradan gitmek olduğuna karar verdiler. Ne var ki komşulardan biri evin önünde siyah bir Peregrino gördüğünü söyleyince polislerin başka seçeneği kalmadı, silahlarını çekip Garcia Herrero Sokağı 677 numaranın kapısını

çaldılar ve yine bir yanıt alamadılar. Telsizle karakola durumu bildirdiler. Yarım saat sonra destek kuvveti olarak yollanan iki polis olay yerine vardı ve onları Juan de Dios Martinez ve Linoe Rivera'nın gelişi izledi. Sonuncunun anlattıklarına göre geri kalan komiserlerin gelişini beklemek yönünde emir almışlardı ama Juan de Dios Martinez o kadar zamanları olmadığını söyleyerek devriye polislerine kapıyı kırmalarını emretti. İçeri ilk giren Juan de Dios Martinez oldu. Ev, sperm ve alkol kokuyordu, dedi. Sperm ve alkol nasıl kokar? Kötü kokar, dedi Juan de Dios Martinez. Ama insan zamanla alışır. Asla alışamadığınız ama kokladığınız ilk andan itibaren zihninize yerleşen ve kaç kere duş alırsanız alın, giysilerinizi kaç kere yıkarsanız yıkayın günlerce, haftalarca, bazen aylarca burnunuzun ucundan gitmeyen çürümüş ceset kokusu gibi değildir. Juan de Dios Martinez'in arkasından Lino Rivera da içeri girdi, diğerleri dışarıda bekledi. Lino, Juan de Dios'un hiçbir şeye dokunma dediğini hatırlıyordu. İlk önce salonu gözden geçirdiler. Her şey normaldi. Ucuz görünüşlü sağlam mobilyalar, üstünde gazeteler olan bir masa... Hiçbir şeye dokunma, dedi Juan de Dios. İkisi de boş iki Sauza Tekila şişesi ve mutfakta bir şişe Absolud votka, o da boştu. Temiz bir mutfak. Normal. Çöp tenekesinde McDonald torbaları. Yerler temiz. Mutfak penceresinden ufak bir bahçe görülüyor, iki bahçeyi birbirinden ayıran duvarı saran sarmaşıklar dışında tamamen kurumuş. Normal. Sonra diğer tarafı kontrol etmeye gittiler. Juan de Dios önde Lino Rivera hemen arkasındaydı. Koridor. Yatak odaları. İki yatak odası. Birinde Herminia'nın cesedi çırılçıplak ve yüzüstü yatağa yatırılmıştı. Lanet olsun, dediğini duydu Juan de Dios, Lino Rivera'nın. Banyodaysa iki büklüm olmuş Estefania'nın cesedi vardı. Elleri arkadan bağlanmıştı. Koridorda kal, içeri girme, dedi Juan de Dios, ama kendisi banyoya girdi çünkü birinin girmesi gerekiyordu. Estefania'nın cesedinin yanına diz çöküp büyük bir dikkatle olay yerini inceledi. Lino'nun koridorda telsizle konuştuğunu duydu. Adli tabibi çağır, diye seslendi Juan de Dios. Adli tabibe göre Estefania başının arkasından iki kere vurulmuştu. Öncesinde dövülmüş ve boğazı sıkılmıştı ama ölümünün nedeni boğazının sıkılması değil, diye açıkladı adli tabip. Onunla

boğuyormuş gibi yapıp oyun oynamışlar. Bileklerinde kesikler vardı. Ayağından bağlanıp bir yere asılmış, dedi adli tabip. Juan de Dios, kızı asmış olabilecekleri bir kiriş veya kanca olup olmadığını kontrol etti. Ev polis doluydu. Biri Herminia'nın üstünü çarşafla örttü. Juan de Dios Martinez ikinci yatak odasının tavanında bir kanca keşfetti, iki yatağın ortasına denk geliyordu. Gözlerini kapayıp baştan aşağı tepetaklak oraya asılan Estefania'yı hayal etti. Polislerden ikisini çağırıp ipi bulmalarını emretti. Adli tabip Herminia'nın odasına geçmişti. O da kafasının arkasından vurulmuş, ama ölüm nedeni aldığı kurşun yarası değil, dedi yanına gelen Juan de Dios'a. Öyleyse onu neden vurmuşlar, diye sordu Juan de Dios. Ölü olduğuna emin olmak için. İşi olmayan herkesin evden çıkmasını istiyorum, diye bağırdı Juan de Dios. Polisler yavaşça evi boşalttı. Salonda yorgun görünüşlü iki teknisyen vardı, parmak izi arıyorlardı. Herkes dışarı, diye bağırdı Juan de Dios. Lino Rivera kanepeye oturmuş spor dergilerinden birini okuyordu. İşte ipler patron, dedi polislerden biri. Teşekkürler, ama şimdi hemen dışarı çık, teknik ekip dışında kimse kalmasın, dedi Juan de Dios. Fotoğrafçı fotoğraf makinesini indirip komisere göz kırptı. Bu işin sonu yok, değil mi Juan de Dios? Yok, diye yanıtladı Juan de Dios, Lino Rivera'nın yanına çökerken. Bir sigara yaktı. Kendine bu kadar yüklenme, dedi komiser. Daha sigarasını bitiremeden adli tabip onu yatak odasına çağırdı. İki kız da defalarca tecavüze uğramış, her iki taraftan da, ama banyodaki kızın üç deliğinden tecavüze uğradığını zannediyorum. İkisine de işkence edilmiş. Birinin ölüm nedeni açık. Diğerininki henüz kesin değil. Yarın resmi raporumu sunarım. Şimdi yolu açın çünkü onları morga götürmem gerekiyor, dedi adli tabip. Juan de Dios bahçeye çıkıp polislerden birine cesetlerin taşınacağını söyledi. Kaldırımlar izleyicilerle dolmuştu. Ne garip, diye düşündü Juan de Dios ambulans adli tıp fakültesine doğru yola çıktığında, saniyeler içinde her şey değişmişti. Bir saat sonra, Ortiz Rebolledo ve Angel Fernandez geldiğinde, Juan de Dios komşuları sorgulamakla meşguldü. Biri, 677 numarada bir çift yaşıyordu, dedi, ötekiyse üç oğlanın, daha doğrusu bir adam ve iki oğlunun o evde yaşadıklarını ama sadece uyumak için eve uğradıklarını

anlattı. Başka bir komşu orada kimseyle konuşmayan garip bir adamın kaldığını ve bazen günlerce ortalıkta görünmediğini iddia etti, adam Santa Teresa dışında çalışıyor olabilirdi, bazen günlerce evde kalıyor ve gece geç saatlere kadar televizyon izliyordu. 677 numarada bir çiftin yaşadığını iddia eden başkaları da oldu. Combi veya o tür başka bir arabaları olduğunu iddia ettiler. İşe gelip giderken onu kullanıyorlardı. Ne işi? Kimse bilmiyordu ama komşulardan biri garson olabileceklerini söyledi. Orada bir adam ve iki oğlunun yaşadığına inananlar adamın Combi olabilecek bir minibüs kullandığını görmüştü. Bekâr bir adamın yaşadığını iddia edenlerden hiçbiri adamın arabası olup olmadığını hatırlamıyordu ama arabalı arkadaşları tarafından ziyaret edildiğini hatırlıyorlardı. Sonuç olarak bu kahrolası evde kim yaşıyormuş, diye sordu Ortiz Rebolledo. Araştırmamız gerekecek, diye yanıtladı Juan de Dios evden ayrılmadan önce. Ertesi gün otopsiler tamamlandı, adli tabip ilk bulgularını doğruladı ve Herminia'nın kafasına saplanan kurşun yüzünden değil kalp krizinden öldüğünü söyledi. Zavallı küçük kız, işkence ve taciz katlanabileceğinden fazlasıymış, dedi adli tabip etrafına toplanan komiserlere. Kızın hiç şansı olmamıştı. Kullanılan silah büyük ihtimalle dokuz milimetrelik Smith&Wesson'du. Cesetlerin bulunduğu ev, hiçbir şeyden haberi olmayan yaşlı bir kadına aitti, Santa Teresa'nın seçkinlerinden olan kadın mülklerinden gelen kira geliriyle hayatını sürdürüyordu ve mahalledeki evlerin çoğu onundu. Mülklerin kiralama işlemleriyle yaşlı kadının torununa ait olan emlak şirketi ilgileniyordu. Emlakçının elindeki belgelere göre 677 numarada Javier Ramos adlı bir adam kalıyor ve her ay kirasını düzenli olarak banka havalesiyle ödüyordu. Bankada yapılan soruşturmada, Javier Ramos'un hesaba altı aylık kirayı, elektrik ve su faturalarını karşılayacak kadar büyük bir para yatırdığı ve o günden sonra bir daha bankaya uğramadığı ortaya çıktı. Juan de Dios Martinez'in ısrarı üzerine Emlak Kayıt Ofisi'nde yapılan araştırmada, Garcia Herrero Sokağı'ndaki evlerin neredeyse tamamının Pedro Rengifo'ya ve Garcia Herrero'ya paralel uzanan Tablada Sokağı'ndaki evlerinse Estanislao Campuzano için çalışan Lorenzo Juan Hinojosa'ya ait olduğu ortaya çıktı. Buna ek olarak,

Tablada'ya paralel uzanan Hortensia ve Licenciado Cabezaz sokaklarındaki evler de Santa Teresa Belediye Başkanı ve çocukları adına kayıtlıydı. Ayrıca: İki blok kuzeydeki İngeniero Guillermo Ortiz Sokağı'ndaki evler Pedro Negrete'nin kardeşi Santa Teresa Üniversitesi'nin cömert Rektör'ü Pablo Negrete'nindi. Ne garip bir tesadüf, dedi Juan de Dios kendi kendine. Evlerden birinde cesetler bulunuyor ve yer yerinden oynuyor. Cesetleri kaldırıyorlar ve o dakika her şey normale dönüyor. Rengifo'nun kızların öldürülüşüyle bir ilgisi var mı? Campuzano işin içinde mi? Rengifo iyi uyuşturucu babasıydı. Campuzano kötü uyuşturucu babasıydı. Garip, gerçekten garip, dedi Juan de Dios kendi kendine. Kimse kendi mülkünde birine tecavüz edip öldürmez. Kimse kendi mülkünün yakınlarında birine tecavüz edip öldürmez. Elbette delinin teki değilse ve yakalanmak istemiyorsa. Cesetlerin bulunuşundan iki gün sonra, şehir kulübünde Santa Teresa Belediye Başkanı, Jose Refugio de las Heras, Emniyet Müdürü Pedro Negrete, Pedro Rengifo ve Estanislao Campuzano'nun katıldıkları bir toplantı yapıldı. Toplantı sabahın dördüne kadar devam etti ve birkaç nokta netleştirildi. Ertesi gün şehirdeki bütün polisler Javier Ramos'un peşindeydi. Altına bakılmadık taş bırakılmadı. Ama tüm bu araştırmalara rağmen adamın robot resmine dahi ulaşılamadı.

Juan de Dios Martinez günlerce Herminia Noriega'nın ölmeden önce geçirdiği dört kalp krizini düşündü. Bazen yemek yerken veya bir kafenin tuvaletindeyken veya her zaman gittiği lokantalarda veya uykuya dalmadan hemen önce, tam ışıkları kapatırken ya da ışıkları kapatmadan birkaç saniye önce bu konuyu düşünüyor ve sonunda ışıkları kapatmaktan vazgeçip yatağa oturuyordu; kendini pencereden sıradan, çirkin, sessiz ve loş bir sokak olan sokağı izlerken buluyordu, ardından mutfağa gidip su ısıtıyor, kahve hazırlıyor ve bazen bir şeye benzemeyen şekersiz kahvesini içerken televizyonu açıp geceyarısı yayımlanan programları izliyordu. O saatte hem Meksika kanallarını hem Amerikan kanallarını izlemek mümkündü, kanallar İspanyolca veya İngilizce veya bazen İspanyol İngilizcesiyle anlamsız şeyler söyleyen insanlarla doluydu, söyle-

diklerinin tek kelimesinde bile zekâ kırıntılarına rastlanmıyordu. Böyle gecelerden birinde, Juan de Dios Martinez kahve fincanını masaya bırakıp yüzünü ellerine gömdü ve boğazından ağlıyormuş veya ağlamaya çalışıyormuş gibi zayıf hıçkırıklar döküldü. Ama ellerini yüzünden çektiğinde, televizyonun ışığının aydınlattığı yüz, her zaman nasılsa öyleydi, duygudan yoksun ve kupkuruydu ve gözlerinde gözyaşından eser yoktu.

Elvira Campos'a yaşadıklarını anlattığında, akıl hastanesinin müdürü hiçbir yorum yapmadan adamı dinledi ve uzun bir sessizliğin ardından, yatakta çırılçıplak yatarlarken, kendisinin de bazen her şeyi bırakıp kaçmak istediğini itiraf etti. Kendisi de sıkışıp kaldığı hayattan kurtulmak istiyordu. Örneğin dairesini, Santa Teresa'daki diğer iki mülkünü, arabasını ve mücevherlerini satıp Paris'e taşınmayı, Villiers ve Porte de Clichy arasında ufak bir daire kiralamayı, estetik cerrahi konusunda harikalar yaratan meşhur bir doktora gitmeyi, yüzünü gerdirmeyi, burnunu yaptırmayı, göğüslerini büyülttürmeyi, kısaca tamamen farklı bir kadına, ellilerinde değil kırklarında görünen ve hatta en fazla kırk yaşında görünen başka bir kadına dönüşmeyi düşlüyordu, gençleşmek uğruna bir süre mumyalar gibi her tarafı bandajlar içinde dolaşması gerekeceğini bilse de, örneğin o halde metroya binmek düşüncesi kadını hiç rahatsız etmiyordu, çünkü bütün Parislilerin gözlerini kendisinden ayıramayacaklarını ve hatta korkunç acılar çektiğini düşünüp koltuklarını ona vereceklerini biliyordu ve belki metrodan inip Montparnasse'daki müzeleri ve sanat galerilerini dolaşabilir, günde iki saatini heyecan verici Fransızca derslerine ayırırdı, Fransızca ne hoş bir dildi, melodikti, adı konulamaz bir büyüsü vardı, derken bir sabah sargıları yavaşça açılacak, inanılmaz bir keşif yapan arkeologların itinasıyla hareket eden doktor, bandajların altındaki genç kızı ortaya çıkaracaktı. Müdür sonsuza kadar genç kalmak istiyordu. Sonsuza kadar mı? Neredeyse sonsuza kadar, ve bütün bandajlar birer birer aşağı düşecekti. Nereye? Yere, halıya veya parkelerin üzerine, hangisi olursa olsun ne kadar kaliteli olduğu bir bakışta anlaşılan zemine düşeceklerdi ve bez parçaları yılanlar gibi kıvrılarak birbiri üstüne

yığılacaktı, ama kadın onların yılan değil yılanların koruyucu melekleri olduklarını bilecekti ve sonra birinin ona uzattığı aynada kendine bakıp gördüklerinden hoşlanarak başını sallayacaktı, sonra ona bir şeyler imzalatacaklardı, kâğıt, evrak, çek ve Paris sokaklarına adım atacaktı. Yeni bir hayata mı, diye sordu Juan de Dios Martinez. Sanırım, dedi müdür. Bu halin hoşuma gidiyor, dedi Juan de Dios Martinez. Meksikalıların, Meksika'nın veya Meksikalı hastaların olmadığı yeni bir hayat, dedi müdür. Senin için deli oluyorum, dedi Juan de Dios Martinez.

1996 yılının sonunda Meksika medyası, kuzeyde gerçek cinayetlerin filmlerinin çekildiğine dair haberler yaptı, *snuff* adı verilen bu filmlerin oluşturduğu sektörün merkezi Santa Teresa'ydı. Bir gece, iki muhabir, Mexico City Eski Emniyet Müdürü General Humberto Paredes'le Colonia del Valle'deki yüksek duvarlı kalesinde röportaj yaptı. Muhabirler, kırk yıldır polis haberlerine bakan yaşlı Macario Lopez Santos ve Sergio Gonzalez'di. Generalin sunduğu akşam yemeği acı soslu domuz tako ve La İnvisible marka tekiladan oluşuyordu. Generalin karnı doyup keyfi biraz olsun yerine gelene dek havadan sudan konuştular, derken Macario Lopez, General'e Santa Teresa'daki *snuff* endüstrisiyle ilgili ne düşündüğünü sordu ve generalden, uzun meslek hayatı boyunca çok korkunç şeyler görmüş olsa da tarif edilen filmlere benzeyen şeylere rastlamadığı yanıtını aldı. Eski Polis Müdürü bu filmlerin var olduklarından şüpheliydi. Var, var, dedi yaşlı muhabir. Belki var, belki yok ama benim bir tanesine dahi rastlamamış olmam oldukça garip, diye yanıtladı General. Ben her şeyi görür ve haber alırdım, diye ekledi. İki muhabir bunun oldukça olağandışı bir durum olduğu konusunda General'e hak verdiler ve bu filmlerin, General görevinin başındayken henüz çekilmemiş olabileceğini hatırlattılar. General itiraz etti. Ona göre pornografi zirve noktasına Fransız Devrimi'nden hemen önce ulaşmıştı. Bugün Hollanda filmlerinde veya fotoğraf albümlerinde veya açık saçık kitaplarda görebileceğiniz her şey 1789'dan önce zaten yapılmıştı ve şimdikiler çoğunlukla eskilerin tekrarından ibaretti. General, bazen aynı Octavio Paz gibi konuşuyorsunuz,

yakın zamanlarda onun kitaplarını okumuş olmayasınız, diye sordu Macario Lopez Santos. General kahkahalara boğuldu ve Paz'ın yıllar önce okuduğu yegâne kitabının *Yalnızlık Dolambacı* olduğunu ve onun da tek kelimesini dahi anlamadığını söyledi. O zamanlar çok gençtim, dedi gazetecileri süzerek, daha kırklı yaşlarındaydı, *ah Sayın Generalim, ah*, dedi Macario Lopez, ardından özgürlükten ve kötülükten, özgürlük denilen otobanda kötülüğün son hız giden bir Ferrari'ye dönüştüğünden bahsettiler ve bir süre sonra yaşlıca bir hizmetçi masayı toplayıp kahve içip içmeyeceklerini sorduğunda *snuff* filmler konusuna döndüler. Macario Lopez'e göre Meksika'da işler değişmişti. Ülke, tarihinin en yoz dönemini yaşıyordu. Buna bir de uyuşturucu ticareti ve beraberinde gelen çuvallarca para eklendiğinde sorunlar iyice artmıştı. Bu bağlamda değerlendirildiğinde *snuff* sektörü hastalığın semptomlarından sadece biriydi. Santa Teresa düşünüldüğünde korkunç bir semptomdu ama yine de hastalığın kendisi değil belirtisiydi. General, gazetecinin söylediklerini ciddiye almadığını gösterircesine elini salladı. Yozlaşmanın bugün eskisinden kötü olduğuna inanmıyordu. Ne Miguel Aleman dönemindeki kadar kötüydü ne Lopez Mateos'un başkanlık yaptığı dönemdeki kadar. Halk her zamankinden çaresizdi ama yozlaşma hep aynıydı. Uyuşturucu ticareti görece yeni sayılırdı ama ticaretin Meksika toplumu ve Amerikan toplumu üzerindeki etkileri abartılıyordu. *Snuff* filmi çekmek için tek ihtiyacınız olan şey paradır, dedi, sadece ve sadece para. Uyuşturucu babaları servet sahibi olmadan önce de para vardı ve pornografi endüstrisi uyuşturucu ticaretinden çok daha eskilere dayanır, dedi General. Yine de hâlâ doğru düzgün film çekemiyorlardı. Belki düzgünü vardır da siz görmemişsinizdir Sayın General, dedi Macario Lopez. General'in kahkahası karanlıkta yankılandı. Ben olabilecek ne varsa gördüm Macario, sevgili arkadaşım, diye karşılık verdi. Gece sona ermeden önce yaşlı polis muhabiri, General'e, Colonia del Valle'deki eve geldiklerinden beri neden hiçbir korumayla karşılaşmadıklarını sordu. General artık bütün korumaları kovduğu yanıtını verdi. Neden, düşmanlarınız peşinize düşmeyi bıraktı mı Sayın General, diye sordu muhabir. İyi güvenlik görevlileri her geçen gün pahalılaşıyor, dedi Gene-

ral onları begonvillerle süslenmiş yoldan kapıya geçirirken. Kalan son pesolarını daha keyifli şeylere harcamayı tercih ediyordu. Ya saldırıya uğrarsanız? General gömleğinin arkasını açıp İsrail malı 50'lik Magnum'unu gösterdi. Cebinde her zaman iki yedek şarjör taşıyordu. Ama silahı kullanmama gerek olacağını sanmıyorum, düşmanlarım çok yaşlandığımı, zaten yakında cehennemin dibini boylayacağımı düşünüyor, dedi. Bazı insanlar uzun süre kin tutar, diye hatırlattı Macario Lopez Santos. Doğru Macario, dedi General, biz Meksikalılar centilmenlikten anlamayız çünkü bizim oyunumuzda yenilen taraf çoğu zaman hayatını kaybeder ve bazen kazanan taraf da hayatını kaybeder, bu yüzden centilmen davranmak zordur. Yine de bazılarımız iyi bir oyun çıkarmaya çalışıyoruz, dedi General. Macario Lopez Santos bu sözlere kahkahalarla gülmekle yetindi.

1997 yılının Ocak ayında, Los Bisontes Çetesi'nin beş üyesi tutuklandı. Haas tutuklandıktan sonra işlenen cinayetlerin çoğu onlara yüklendi. Tutuklananlar on dokuz yaşındaki Sebastian Rosales, yirmi yaşındaki Carlos Camilo Alonso, on yedi yaşındaki Rene Gardea, on dokuz yaşındaki Julio Bustemante ve yirmi yaşındaki Roberto Aguilera'ydı. Beşi de cinsel tacizden hüküm giymiş ve aralarından ikisi, Sebastian Rosales ve Carlos Camilo Alonso, küçük yaşta birine tecavüzden hapse atılmıştı. Tecavüz ettikleri kişi Sebastian'ın kuzeni Maria İnez Rosales'ti ve Sebastian, Santa Teresa Hapishanesi'ne yollandıktan kısa süre sonra suçlamaları geri çekti. Garcia Herrero Sokağı'ndaki, Estefania ve Herminia'nın cesetlerinin bulunduğu evi kiralayan kişinin Carlos Camilo Alonso olduğu söyleniyordu. Beşi de, Podesta'da bulunan iki kadını kaçırmak, tecavüz ve işkence etmek ve öldürmek suçlarıyla yargılandı, ayrıca cesedi asit fıçısında bulunan Marisol Camarena'yı, Guadalupe Elena Blanco'yu, Estefania ve Herminia'yı öldürmekle itham edildiler. Sorgulama sırasında Carlos Camilo Alonso bütün dişlerini kaybetti, burnu kırıldı ve rivayete göre intihara yeltendi. Roberto Aguilera sorgudan paçayı dört kırık kaburgayla sıyırdı. Julio Bustamente iki kabadayıyla aynı hücreye kapatıldı, mahkûmlar sıkılana kadar Bustamente'ye tecavüz etti, saatlerce dayak atıp sol elinin bütün

parmaklarını kırdılar. Sonunda teşhis için Garcia Herrero Sokağı sakinlerinin karşısına çıkarıldıklarında on mahalle sakininden sadece ikisi Carlos Camilo Alonso'nun 677 numarada kalan kiracı olduğunu söyledi. Biri adı çıkmış polis muhbirlerinden olan iki şahit, Sebastian Rosales'i, Estefania ve Herminia'nın kaçırıldıkları hafta siyah Peregrino'yla gördüklerini söyledi. Rosales'in ifadesi de o hafta siyah bir Peregrino çaldığını doğruladı. Los Bisontes Çetesi'nin evlerinde yapılan aramada pek çok ateşli silaha rastlandı: İki Çek malı 9 mm'lik tabanca ve bir de Alman malı Heckler&Koch. Başka bir şahit, Carlos Camilo Alonso'nun kız kardeşlerin öldürülüşünde kullanılan türde bir Smith&Wesson'a sahip olduğunu söyleyerek övündüğünü duymuştu. Silah neredeydi? Aynı şahide göre, Carlos Camilo, onu tanıdığı Amerikalı uyuşturucu tacirlerinden birine satmıştı. Los Bisontes üyeleri tutuklandığında, tesadüfe bakın ki, Roberto Aguilera'nın, Santa Teresa Hapishanesinde Tekila adıyla tanınan ve Klaus Haas'la arkadaşlık ettiği bilinen Jesus Aguilera'nın küçük kardeşi olduğu ortaya çıktı. Dedikoduların başlaması uzun sürmedi. Polise göre Los Bisontes üyeleri kiralık katildi. Hikâyenin bu versiyonuna göre Haas kendi öldürdüklerine benzeyen her kadın cesedi için üç bin dolar ödüyordu. Bu haber kısa sürede basına sızdı. Halk Hapishane Müdürü'nün istifasını talep etti. Hapishanenin, suç örgütlerinin yönetiminde olduğu söylendi. Bunların başında Cananea'lı uyuşturucu kaçakçısı Enriquito Hernandez geliyordu, hapishanenin asıl patronu oydu ve işlerini de hücresinden rahat rahat idare ediyordu. *La Tribuna de Santa Teresa* gazetesinde yayımlanan bir makalede Enriquito Hernandez'in Haas'la işbirliği yaptığı ve bilgisayar parçaları ithalatı ve ihracatı kisvesi altında uyuşturucu ticareti yaptıkları iddia edildi. Makalenin altında kimsenin imzası yoktu ve onu yazan gazeteci Haas'ı hayatında bir kere görmüştü ama Haas'ın hiç söylemediği şeyleri o söylemiş gibi yazmaktan çekinmedi. Seri cinayetlerin sırrı böylece çözülmüştür, diye açıklama yaptı Santa Teresa Belediye Başkanı Jose Refugio de las Heras, Hermosillo televizyonuna çıkıp. Bu konuşma Mexico City kanallarında bile yayımlandı. O andan sonra olup biten her şey sıradan suçlar kategorisi altında ele alındı, hepsi gelişmekte

olan bir şehirde rastlayacağınız şeylerdi. Psikopatlarla ilgili hikâye burada bitmişti.

George Steiner'ın kitabını okumakta olduğu bir gece, başlangıçta kimden olduğunu çıkaramadığı bir telefon aldı. Öfkeli olduğu anlaşılan yabancı aksanlı bir ses, konuşmaya yeni başlamamışlar da yarım saattir konuşuyorlarmış gibi hepsi yalan, hepsi numara, dedi adama. Ne istiyorsunuz, diye sordu adam, kimini aramıştınız? Sergio Gonzalez değil misiniz, dedi ses. Benim. Nasıl gidiyor serseri, dedi ses. Sesi çok uzaklardan geliyormuş gibi boğuk, diye düşündü Sergio. Kimsiniz, diye sordu. Kahretsin beni tanımadınız mı, diye sordu ses şaşkınlıkla. Klaus Haas, diye sordu Sergio. Telefonun diğer ucundan bir kahkaha duyuldu, kahkahayı geceleri çöllerde ve hapishanelerde duyulan türde tatsız bir rüzgâr sesi takip etti. Bakıyorum beni unutmamışsınız. Hayır, nasıl unutabilirim, dedi Sergio. Fazla zamanım yok, diye söze başladı Haas. Size Los Bisontes üyelerine para verdiğimle ilgili saçmalıkların doğru olmadığını söylemek istedim. Onca ölümü emredebilmek için bir sürü mangırımın olması gerekir. Mangır mı, diye sordu Sergio. Para, dedi Haas. Arkadaşlarım arasında, herkesin Tekila dediği kafayı sıyırmış bir pislik de var, Los Bisontes'lerden biri Tekila'nın kardeşiymiş. Onlarla aramdaki yegâne bağlantı bu. Yemin ederim başka bir şey yok, dedi yabancı aksanlı ses. Bana değil avukatınıza söyleyin, artık Santa Teresa'daki cinayetleri yazmıyorum, dedi Sergio. Haas bir kahkaha attı. Herkes aynı şeyi söylüyor. Ona söyle, buna söyle. Avukatım zaten neyin ne olduğunu biliyor, dedi Haas. Sizin için yapabileceğim bir şey yok, dedi Sergio. Ben de yapabileceğiniz bir şey olduğunu söylüyorum, dedi Haas. Sonra Sergio borulardan gelen gürültüyü, yaprakların hışırtısını ve yumruğunu indiren rüzgârın uğultusunu dinlemeye döndü. Hapse düşsem ne yapardım, diye düşündü Sergio. Battaniyeme sarınıp bir köşede çocuklar gibi tir tir titrer miydim? Bana yardım etmeleri için insanlara yalvarır mıydım? Kendimi öldürmeyi dener miydim? Beni yok etmek istiyorlar, dedi Haas. Davayı erteliyorlar. Benden korkuyorlar. Beni yok etmek istiyorlar. Sonra Sergio çölün gürültüsünü ve hayvanların adımlarını andıran

sesleri dinledi. Hepimiz aklımızı kaçırıyoruz, diye düşündü. Haas? Hâlâ orada mısınız? Yanıt veren olmadı.

Los Bisontes'lerin ocakta tutuklanmalarının ardından şehir bir süre rahat etti. *La Voz de Sonora,* "Alabileceğimiz En İyi Noel Hediyesi" diye başlık attı ve beş serserinin yakalanışını anlatan uzunca bir makaleyi birinci sayfadan verdi. Evet, ölenler vardı. Şehir merkezinde iş tutan hırsızlardan biri ölümüne bıçaklanmıştı, uyuşturucu ticaretiyle uğraşan iki adam öldürülmüş, köpek yetiştiriciliği yapan bir başkası katledilmişti ama tecavüz veya işkence edilip öldürülen kimse olmadı, olduysa da cesetleri bulunmadı. Şubat da aynı şekilde geçti. Sıradan cinayetler işlendi, hepsi büyüyen bir şehirde olabilecek olaylardı, insanlar birbirlerini tebrik ederek güne başlıyor, öldürerek günü tamamlıyorlardı, bu cinayetlerin melodramatik yanları yoktu, geleneksel cinayetlerdi, kimseyi korkutmuyorlardı. Seri katilin parmaklıklar arkasında olduğu resmi olarak açıklanmış, onu taklit edenler, takipçileri veya kiraladığı adamlar da hapsi boylamıştı. Şehir rahat bir nefes alabilirdi.

Ocak ayında, Buenos Aires gazetelerinden birinin muhabiri, Los Angeles'a giderken Santa Teresa'da üç gün mola verdi, şehir ve öldürülen kadınlarla ilgili bir haber yazdı. Haas'ı hapishanede ziyaret etmek istedi ama gerekli izinleri alamadı. Boğa güreşine gitti. İçişleri adlı kerhaneye uğradı ve Rosana adlı fahişeyle yattı. Domino's adlı gece kulübünü ve Serafino's adlı barı ziyaret etti. *El Heraldo del Norte*'den bir meslektaşıyla buluşup kaçırılan ve öldürülen kadınlarla ilgili olarak gazetenin arşivini taradı. El Heraldo'nun muhabiri onu bir arkadaşıyla, o arkadaş da *snuff* filmleri gördüğünü söyleyen başka bir arkadaşla tanıştırdı. Arjantinli gazeteci, filmi görmek istediğini söyledi. Meksikalı gazetecinin arkadaşının arkadaşı ne kadar ödemeye hazır olduğunu sordu. Arjantinli öyle bir pislik için yarım mango bile ödemem ama işim gereği görmek istiyorum, dedi, sonra merak ettiğini itiraf etmekten de kendini alamadı. Meksikalının, şehrin kuzeyindeki evinde buluşmak üzere randevulaştılar. Arjantinli yeşil gözlüydü, 1.90 boyundaydı ve ne-

redeyse yüz kiloydu. Randevu zamanı geldiğinde Meksikalının evine gitti ve filmi izledi. Meksikalı kısa, topluca bir adamdı, filmi izledikleri sırada hiçbir şey söylemedi, genç bir kız gibi hiç kımıldamadan kanepede, Arjantinlinin yanında oturdu. Film boyunca Arjantinli, Meksikalının her an mastürbasyon yapmaya başlayabileceğini düşündü. Ama Meksikalı hırıltılı hırıltılı nefes almaktan başka hiçbir şey yapmadı. Sanki Arjantinlinin ciğerlerinden dökülen havayı kendi ciğerlerine doldurmaya çalışıyordu. Film bittiğinde, Arjantinli nazikçe filmin bir kopyasını alıp alamayacağını sordu ama Meksikalı bu teklifi duymak dahi istemedi. O gece bira içmek için Taco Kralı'na gittiler. Kafayı çektikleri sırada Arjantinli, bir an için restoranda çalışan garsonların zombi olduğunu düşündü. Devasa bir mekândı, duvarlar Taco Kralı'nın çocukluğunu tasvir eden resimlerle doluydu, ama hava kurşun gibi ağır, kabuslardaki gibi boğucuydu. İlerleyen saatlerde Arjantinli, birinin birasına ilaç attığı hissine kapıldı. Aniden masadan kalktı ve taksiye atlayıp oteline döndü. Ertesi gün otobüse binip Phoenix'e gitti ve ilk Los Angeles uçağına bindi. Günlerini röportaj yapmayı kabul eden oyuncularla röportaj yaparak geçirdi –sayıları fazla değildi–, geceleriniyse Santa Teresa'da öldürülen kadınlar hakkındaki makaleyi yazmaya ayırdı. Yazısı porno film endüstrisine ve *snuff* filmlere odaklanıyordu. Arjantinliye göre *snuff* adı Arjantin'de icat edilmişti ama türe adını veren Arjantinli biri değil *snuff* film çekmeye Arjantin'e gelen Amerikalı bir çiftti. Bahsi geçen Amerikalıların adları Mike ve Clarissa Epstein'dı ve zor zamanlar geçiren iki Buenos Airesli oyuncuyu kiralamışlardı. Çektikleri filmlerde oynattıkları gençlerden bazıları sonradan çok meşhur oldu. Set ekibi, Epstein'ın JT Hardy adlı kameraman arkadaşı haricinde, Arjantinliydi. Hardy, filmlerin çekimi başlamadan bir gün önce Buenos Aires'e geldi. Tüm bunlar 1972'de, Arjantin'de devrimden, Peronist devrimden, sosyalist devrimden ve hatta mistik devrimden bahsedilirken yaşandı. Psikiyatristler ve şairler sokaklara dökülmüştü, medyumlar ve kara büyüyle uğraşanlar pencerelerden onları izliyordu. Mike ve Clarissa Epstein, JT'yi Buenos Aires havaalanında karşıladı, Arjantin hepsini heyecanlandırıyordu. Taksiye binip kiraladıkları eve

gittikleri sırada Mike, ülkenin vahşi batıya benzediğini itiraf etti, Arjantin, Amerika'nın batısı gibiydi, ama daha iyi bir verisyonuydu çünkü Amerika'da kovboylar sadece sürü güderken burada kovboylar zombileri avlıyordu. Film zombilerle mi ilgili, diye sordu JT. İçinde bir iki tane var, dedi Clarissa. O gece kameramanın şerefine Epstein'ların bahçesinde, havuzun yanında oyuncuların ve teknik ekibin katıldığı Arjantin tarzı geleneksel bir barbekü düzenlendi. İki gün sonra Tigre'ye doğru yola çıktılar. Bir haftalık çekimin ardından bütün ekip Buenos Aires'e geri döndü. Çekime günlerce ara verildi. Çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu oyuncular ailelerini ve arkadaşlarını ziyaret ederken Epstein'ların havuzunun başına oturan JT senaryoyu okudu. Hiçbir şey anlamadı, daha da kötüsü Tigre'de çektiklerine benzeyen sahneler göremedi. Bir süre sonra iki tır ve bir kamyondan oluşan kervan yaylaya doğru yola çıktı. Arjantinli oyunculardan biri, bilinmeze yol alan Çingeneleri andırdıklarını söyledi. Yolun sonu yoktu. İlk gece kamyoncuların mola verdikleri yerlerden birinde uyudular ve Mike ve Clarissa ilk kavgalarını etti. Oyunculardan biri, on sekiz yaşındaki Arjantinli bir kızcağız, eve dönmek istediğini söyleyerek ağlamaya başladı. Başrolü oynayan erkek oyuncu sarhoş olup banyoda uyuyakaldı ve diğer oyuncuların onu odasına taşımaları gerekti. Ertesi gün Mike herkesi erkenden uyandırdı ve hep birlikte yola çıktılar. Tasarruf etmek için piknik yapar gibi nehir kenarlarında yemek yiyorlardı. Kızlar iyi ahçıydı ve oğlanlar da ızgara yapmaktan hoşlanıyordu. Yemekleri et ve şaraptan ibaretti. Yemek molalarında herkes fotoğraf makinelerini çıkarıp birbirinin fotoğrafını çekiyordu. Bazıları pratik yapmak için Clarissa ve JT ile İngilizce sohbet ediyordu. Mike, telaffuzu oyuncuları güldürse de herkesle İspanyolca konuşmayı alışkanlık haline getirmişti. Dördüncü gün, tam JT bir kâbusun ortasına düştüğünü düşünmeye başlamışken, sadece iki işçinin çalıştığı bir çiftliğe vardılar. Eve ve ahırlara bakmak için tutulmuş ellilerinde bir çiftti bunlar. Mike onlarla bir süre sohbet etti, patronlarının arkadaşı olduğunu açıkladı ve eve el koyup herkese araçları boşaltmalarını söyledi. O öğleden sonra çekimler yeniden başladı. Dış sahneleri çektiler, adamın biri ateş yakıyor, di-

kenli tellere bağlanmış kadın, iki adam yere oturmuş et yiyerek konuşuyorlar. Çekim sırasında kullanılan et o kadar sıcaktı ki adamlar yanmamak için eti bir ellerinden diğerine atıp tutmak zorunda kaldı. Gece büyük bir şölen düzenlediler. Politikadan, tarım reformundan, toprak sahiplerinden, Güney Amerika'nın geleceğinden konuşuldu, Epstein'lar ve JT fazla bir şey söylemedi çünkü konuşulanlarla ilgilenmiyorlardı ve düşünmeleri gereken daha önemli konular vardı. O gece JT, Clarissa'nın Mike'ı oyunculardan biriyle aldattığını öğrendi ama Mike'ın umurunda değil gibiydi. Ertesi gün iç çekimler yapıldı. JT'nin uzmanlık alanı sevişme sahneleriydi, dolaylı ışık kullanımında tam bir ustaydı. Çiftliğe bakan kâhya onlar için buzağılardan birini kesti, Mike elinde plastik torbalarla adamın yanına gitti, geri döndüğünde torbalar kanla doluydu. O sabah yapılan çekim tam bir katliamı andırıyordu. İki erkeğin kızı öldürüp parçalara ayırdıktan sonra parçaları gömmeye yaylaya gidişini çekeceklerdi. Çekimde sabah kesilen buzağının parçaları ve iç organları kullanıldı. Arjantinli kızlardan biri ağlayıp iğrenç bir film çektiklerini söyledi. Kâhya ise eğleniyormuş gibi görünüyordu. Filmin üçüncü gününde, çiftliğin sahibi olan kadın Bentley'iyle çiftliğe geldi. JT'nin o güne kadar gördüğü tek Bentley, Los Angeles'ta para kazanabileceğini zannettiği günlerde tanıştığı Holywoodlu yapımcılardan birine aitti. Çiftliğin sahibi olan kadın kırklı yaşlarında, çekici bir sarışındı, Amerikalılardan daha iyi İngilizce konuşuyordu. Arjantinliler başlangıçta ona karşı çekingendi, kadına güvenmiyor, onun da kendilerine güvenmediğini varsayıyorlardı, oysa durum hiç öyle değildi. Kadının son derece pratik zekâlı biri olduğu ortaya çıktı: Kileri öyle bir düzenledi ki artık her zaman herkese yetecek kadar yiyecek oluyordu. Temizlik işlerine yardım etmesi için bir kadın daha tuttu, yemek saatlerini düzenledi ve Bentley'ini yönetmenin emrine sundu. Birdenbire çiftlik kızılderili kampı olmaktan çıkıp düzene girdi. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse: Arjantinli genç oyunculardan birinin de dediği gibi, yayladaki ıssız çiftlik, Sparta olmaktan çıkıp Atina'ya dönüştü. Her akşam çiftlik sahibinin verandasında toplanılıyor ve sohbet ediliyordu. Bu sohbetler bazen sabahın üçüne, dördüne kadar devam

ediyordu, daha sonra o günleri düşündüğünde, JT ev sahibesinin parlak gözlerle anlatılanları dinleyişini, teninin ay ışığında parlayışını, anlattıklarını, özellikle taşrada geçirdiği çocukluğu ve İsviçre'deki yatılı okulda geçen ergenlik dönemiyle ilgili hikâyelerini gayet net hatırlayacaktı. Bazen tek başınayken, odasında otururken veya yatağa uzanıp battaniyeyi çenesine kadar çektiğinde, JT hayatı boyunca aradığı kadının o olabileceğini düşünürdü. Onunla tanışmak için değilse neden buradayım, diye sorardı kendi kendine. Mike'ın iğrenç ve anlaşılmaz filminin amacı bu kahrolası ülkeye gelip onunla tanışmamı sağlamak değilse nedir? Mike beni aradığında işsiz olmam bir işaret mi? Elbette öyle! Hepsi kaderin bir oyunu, Mike'ın teklifini kabul etmekten başka seçeneğim yoktu ve bu sayede onunla tanıştım. Çiftliğin sahibi kadının adı Estela'ydı ve JT sonsuza kadar bu ismi tekrarlayabilirdi. Estela, Estela, Estela, diyordu gece yatağına uzandığında. Gündüzleri karşılaştıklarında veya sohbet ettiklerindeyse kameraman temkini elden bırakmıyordu. Kadına özlem dolu bakışlar atmıyor, imalı sözler söylemiyor, romantik cümleler kurmuyordu. Ev sahibiyle ilişkisi nezaket ve saygı üzerine kuruluydu. Çekimler bittiğinde çiftlik sahibi, Epstein'ları ve JT'yi, Bentley'iyle Buenos Aires'e götürmeyi teklif etti ama JT ekiple dönmeyi tercih edeceğini söyledi. Üç gün sonra Epstein'lar kendisini havaalanına bıraktıklarında JT, Estela'yı sormaya cesaret edemedi. Filme ne olacağını da sormadı. New York'a dönüp kadını unutmayı denedi. İlk birkaç gün melankoli ve pişmanlıkla geçti, JT asla kendine gelemeyeceğini sandı. Ama zamanla kalbi, kaybettiğinden fazlasını kazandığını anladı. En azından hayallerimin kadınıyla *tanıştım*, dedi kendi kendine. Başkaları, çoğu insan, hülyalı bakışlarla filmlerdeki oyuncuları izler ve gerçek aşkın hayalini kurmakla yetinirdi. Ama ben şanslıydım, hayallerimin kadını kanlı canlı karşımdaydı, konuştuğunu duydum, yaylaya düşen gölgesini gördüm. Onunla konuştum ve bana *karşılık verdi*. Yakınacak neyim var? O sıralarda hâlâ Buenos Aires'te olan Mike, Corrientes Sokağı'ndaki ucuz bir stüdyoda filmin montajını yaptı. Çekimlerin bitmesinden bir ay sonra, genç kadın oyunculardan biri, Buenos Aires'e gelen İtalyan bir devrimciye âşık oldu ve onunla Avrupa'ya gitti. Kimse

nedenini bilmese de o oyuncunun Epstein'ın çekimleri sırasında öldüğü söylentisi yayıldı ve kimsenin ciddiye almadığı bu dedikodu sonradan Epstein ve ekibinin kızı öldürdükleri söylentisine dönüştü. Dedikodunun son versiyonuna göre Epstein, gerçek bir cinayeti çekmek istemiş, diğer oyuncuların ve teknik ekibin de yardımıyla, satanist törenlerle kadrodaki en genç, en adı sanı bilinmez kadın oyuncuyu kurban etmişti. Dedikoduları duyan Epstein yayılmaları için ellerinden geleni yaptı ve hikâyenin çeşitli versiyonları ABD'deki sinema düşkünlerinin kulaklarına kadar gitti. Ertesi yıl, Epstein'ın filmi Los Angeles ve New York sinemalarında gösterime girdi. Sonuç tam bir fiyaskoydu, İngilizce dublaj bile zayıf senaryoyu ve berbat oyunculukları kurtarmaya yetmemişti. ABD'ye dönen Epstein filmin içindeki iğrençlikleri sömürmeye çalıştı ama televizyon programlarından birinde film kare kare oynatılarak cinayetin sahte olduğu ispatlandı. Programı sunan eleştirmen, genç kadın oyuncunun kötü oyunculuğu için ölmeyi hak ettiğini ama en azından filmin çekimi sırasında kimsenin bu eylemi gerçekleştirmediğini söyledi. *Snuff*'ın ardından, Epstein düşük bütçeli iki film daha çekti. Eşi Clarissa, Buenos Aires'te kalıp Arjantinli bir film yapımcısının yanına taşındı. Peronist sevgilisi daha sonra Troçkistleri ve gerillaları öldüren, çocukların ve ev kadınlarının ortadan kayboldukları operasyonlar düzenleyen ölüm timlerine katılacaktı. Askeri dikta döneminde Clarissa, Amerika Birleşik Devletleri'ne geri döndü. Bir yıl sonra Epstein, son filmini çekerken asansör boşluğuna düşüp öldü. Filmin jeneriğine adı yazılmadı. Görgü şahitlerinin anlattıklarına göre on dört katlık düşüşün ardından cesedi tanınamaz durumdaydı.

1997 yılının Mart ayının ikinci haftasında, şehrin güneyindeki ıssız arazide bulunan cesetle ölüm şöleni yeniden başladı. Santa Teresa planlarına göre, arazi El Rosario sınırları içinde kalıyordu. Ceset El Rosario'yu ikiye bölüp Podesta'ya giden tali yola elli metre mesafede, yarı gömülmüş olarak bulundu. Yöredeki çiftliklerden birinin kâhyası atla araziyi dolaşırken bulmuştu cesedi. Adli tabip ölüm nedeninin boynun kırılması olduğunu tespit etti. Ceset kısmen çürümüş olsa

da dövüldüğüne, sert bir cisimle kafasına, ellerine ve bacaklarına darbeler indirildiğine dair deliller vardı. Kurbanın tecavüze uğramış olması muhtemeldi. Çevre koşulları da göz önünde bulundurularak şubatın birinci ya da ikinci haftasında ölmüş olabileceği söylendi. Üzerinde kimliğinin tespit edilmesini sağlayacak hiçbir şey olmasa da özellikleri 8 Şubat'ta San Bartolome'de ortadan kaybolan on bir yaşındaki Guadalupe Guzman Prieto'ya uyuyordu. Kemik ölçümleri ve diş röntgenleri kullanılarak bu tahmin doğrulandı. Yapılan otopside, kafasına darbe aldığı ve beyin kanaması geçirdiği ortaya çıktı. Boynu ezilmiş ve boyun kemiği kırılmıştı. Vakaya bakan komiserlerden biri katilin kızı kendi elleriyle boğmuş olabileceğini söyledi. Anne ve babası cesedi Guadalupe olarak teşhis etti. *La Voz de Sonora* gazetesine göre ceset fazla bozulmamıştı ve bu sayede kimliği tespit edilebilmişti, sanki El Rosario'nun sarı toprağı kızın cesedinin mumyalanmış gibi korunmasını sağlamıştı.

Guadalupe Guzman Prieto'nun cesedinin bulunmasından dört gün sonra, onun gibi on bir yaşında olan Jazmin Torres Dorantes'in cesedi Estrella Tepesi'nin doğu yamacında bulundu. Ölüm nedeni aldığı on beş bıçak darbesinin yol açtığı kanamaydı. Vajinadan ve anüsten alınan örnekler defalarca tecavüze uğradığını doğruladı. Küçük kız tamamen giyinikti – kahverengi kazak, kot ve ucuz spor ayakkabılar. Şehrin batısında, Morelos Mahallesi'nde oturuyordu ve yirmi gün önce kaçırılmış olsa da olay halka duyurulmamıştı. Polis, Estrella'nın mahallesinden, hepsi ufak çaplı araba hırsızlığı ve uyuşturucu satıcılığı yapan sekiz kişiyi tutukladı. Üçü çocuk mahkemesine gönderildi, diğerleri aleyhlerine delil olmamasına karşın tutuklu yargılanmak üzere Santa Teresa Hapishanesi'ne yollandı.

Jazmin'in bulunuşundan iki gün sonra, bir grup çocuk General Sepulveda Sanayi Mahallesi'nin çöplüğünde, on dokuz yaşındaki WS-Inc. işçisi Carolina Fernandez Fuentes'in cansız vücudunu buldu. Adli tabibin raporuna göre genç kız öldürüleli iki hafta olmuştu. Ceset çırılçıplaktı ama on metre ötede kanlı bir sütyene ve elli metre ötede naylon çoraplara rastlandı. Carolina'nın kendisi gibi WS-Inc.

işçisi olan ev arkadaşı sorguya çekildiğinde, sütyenin kıza ait olduğu ama çorapların kesinlikle ona ait olmadığı tespit edildi. Ona gösterilen fabrika işçisinden çok fahişelere uyacak türde bir çoraptı ve ev arkadaşı kesinlikle öyle şeyler giymezdi. Gerekli testler yapıldığında hem çorapta hem sütyende Carolina Fernandez Fuentes'in kanına rastlandı, Carolina'nın ikili bir hayat sürdüğü söylentileri başladı, vajinasında ve rektumunda meni izine rastlandığından kimileri toplu seks partisine katıldığı için öldürüldüğünü söyledi. İki gün boyunca WS-Inc. fabrikasındakiler sorguya çekildi ama bir sonuç alınamadı. Carolina'nın San Miguel de Horcasitas'ta yaşayan ailesi Santa Teresa'ya geldi. Herhangi bir yorum yapmaksızın kızlarının cesedini teslim aldılar, önlerine konan evrakları imzaladılar ve Carolina'dan kalanlarla Horcasitas otobüsüne binip eve döndüler. Ölüm nedeni boynuna aldığı beş bıçak darbesiydi. Uzmanlara göre genç kız bulunduğu noktada öldürülmüştü.

Carolina'nın bulunuşundan üç gün sonra, 1997'nin o uğursuz Mart ayında on altıyla yirmi yaşları arasında bir kızın cesedi Pueblo Azul otobanı yakınlarında bulundu. Ceset büyük ölçüde çürümüş olduğundan kızın en az on beş gündür ölü olduğuna karar verildi. Çırılçıplaktı, pil şeklinde pirinç küpeleri vardı. Ceset, haklarında kayıp ihbarı verilmiş kızların ve kadınların ailelerine gösterildi ama hiç kimse onun kızı, kardeşi, kuzeni veya karısı olduğunu söylemedi. Adli tabibe göre sağ göğsü kesilmiş, sol göğsünün meme ucu ısırılarak veya bıçakla kesilerek koparılmıştı. Resmi ölüm nedeni soluk borusunun ezilmesiydi.

Martın son haftasında, Cananea otobanının dört yüz metre uzağında yani çölün ortasında başka bir kadının iskeleti bulundu. Onu bulanlar Los Angeles'tan gelen Amerikalı bir tarih profesörü ve üç öğrenciydi. İfadelerine göre motosikletle Kuzey Meksika'yı geziyorlardı ve Yaqui köylerinden birini ararken kaybolmuşlardı. Santa Teresa polisi, *gringo*'ların yoz eylemlerde bulunmak üzere yoldan ayrıldıklarını düşündü –yani birbirlerini becermek için otobandan uzaklaştıklarını varsaydı– ve hepsini hücreye kapatmanın en akıl-

lıcası olacağına karar verdi. Aynı gece, öğrencilerin ve profesörün hapse atılmalarından yaklaşık sekiz saat sonra, Epifanio Galindo karakola geldi ve yeniden ifadelerini aldı. Amerikalılar ilk verdikleri ifadeyi tekrarlayıp cesedi nerede bulduklarını gösteren bir harita bile çizdiler. Onlara kemikler ineğe veya çakala ait olabilir mi, diye sorulduğunda profesör, kafatası insanınkini andıran sadece primatlar var ve çölde maymuna rastlama ihtimali insana rastlama ihtimalinden daha düşük, yanıtını verdi. Bunu öyle bir ses tonuyla söyledi ki Epifanio ertesi gün, şafak vakti, Amerikalıları da alıp bahsettikleri yere gitmeye karar verdi. Böylece Santa Teresa polisinin misafiri olan Amerikalılarla ilgili işlemler de kolaylaşacaktı, örneğin iğrenç hapishane yemekleri yerine polisin onlar için yakınlardaki kafeden aldığı düzgün yiyecekleri yiyebileceklerdi. Amerikalılar onunla gelmek istemediklerini söyleyip serbest bırakılmayı talep ettiler. *Gringo*'ların itirazlarına kimse kulak asmadı. Ertesi sabah Epifanio Galindo yanına polisleri ve iki komiseri alıp Amerikalılarla birlikte El Pajonal denilen bölgeye gitti, oralarda çölden ve taşlardan başka bir şey bulunmazdı, bir de orada burada yetişen gri yeşil otlar olurdu. Tam Amerikalıların söylediği noktada kemikleri buldular. Adli tabibe göre kurban soluk borusu zedelenmiş genç bir kadındı. Üzerinde kimliğini tespit etmeye yarayacak herhangi bir giysi yoktu. Ya cesedi buraya çıplak getirmişler ya da gömmeden önce soymuşlar, dedi Epifanio. Buna gömmek mi diyorsun, diye sordu adli tabip. Hayır efendim, diye yanıtladı Epifanio. Fazla uğraşmadıkları belli.

Ertesi gün, yirmi yaşındaki Elena Montoya'nın cesedi mezarlıktan La Cruz çiftliğine uzanan yolda bulundu. Üç gündür kayıptı ve hakkında kayıp ihbarı yapılmıştı. Cesedin üzerinde pek çok bıçak yarası vardı, karnı delik deşik edilmişti, bileklerindeki ve boynundaki kesiklerin ve yara izlerinin yanı sıra kafatasında da çekiç veya taşla vurulduğunu gösteren çatlaklara rastlandı. Dosya Komiser Lino Rivera'ya verildiğinde ilk yaptığı merhumun kocasını sorgulamak oldu. Samuel Blanco Blanco'nun sorgusu dört gün devam etti ama

sonunda adam, delil yetersizliğinden serbest bırakıldı. Elena Montoya Cal&Son fabrikasında çalışıyordu ve üç aylık bir oğlu vardı.

Martın son günlerinde, satabilecekleri hurdalar bulmak amacıyla Şili Çöplüğü'nü karıştıran çocuklar tamamen çürümüş bir cesetle karşılaştı. Kalıntılar Adli Tıp Kurumu'na yollandı ve standart prosedüre tabi tutuldu. İlk bulgulara göre kurban on beş ila yirmi yaşları arasındaydı. Adli tabibe göre öleli on iki aydan uzun süre olmuştu ve ölüm nedenini tespit etmek imkânsızdı. Bu kadarı bile, kızları aynı dönemde ortadan kaybolan Guanajuatolu Gonzalez Resendiz ailesinin dikkatini çekmeye yetti. Guanajuato polisi, Santa Teresa polisinden Şili'de bulunan kurbanın adli tıp raporunu talep etti, özellikle diş röntgenlerinin gerektiğini vurguladılar. Gerekli deliller kendilerine ulaştırıldığında, kurbanın 1996 yılının Ocak ayında ailesiyle kavga ettikten sonra evden kaçan on altı yaşındaki İrene Gonzalez Resendiz olduğu doğrulandı. Babası bölgede iyi tanınan politik isimlerdendi, annesi ise bir keresinde televizyonda canlı yayına çıkıp eve dönmesi için kızına yalvarmıştı. İrene'nin vesikalık fotoğrafı süt kutularına basılmış, altına tarifi ve bir telefon numarası eklenerek kızı görenlerin ailesiyle temasa geçmesi istenmişti. Santa Teresa polisinden o resmi gören kimse olmamıştı. Santa Teresa polisleri süt içmezdi. En azından Lalo Cura haricindekiler.

Santa Teresa'nın üç adli tabibinin üçü de birbirinden tamamen farklıydı. En yaşlılıları olan Emilio Garibay iri yarı, şişman bir adamdı ve astımı vardı. Bazen morgda otopsi yaparken astım krizi geçirir ama bunu görmezden gelmeye çalışırdı. Asistanı İsabel yakınlarındaysa koşup adamın portmantodaki ceketinin cebinden astım ilacını alırdı. Garibay yavru kuşlar gibi ağzını açıp bekler ve kızın spreyi dudaklarına yerleştirmesine izin verirdi. Ama tek başınaysa astım krizine aldırmaz çalışmayı sürdürürdü. Santa Teresa'da doğmuştu ve her şey Santa Teresa'da öleceğini gösteriyordu. Seçkin bir aileden geliyordu, aile üyelerinin çoğu çöldeki arazilerini 80'lerde sınırın bu tarafında kurulan fabrikalara satıp köşeyi dönmüştü. Ne var ki Emilio Garibay hiçbir şey satmamıştı. Daha doğrusu fazla bir

şey satmamıştı. Tıp fakültesinde profesördü ve adli tabip olarak iş sıkıntısı çektiği söylenemezdi, bu yüzden başka şeylere, örneğin arazi alım satımı gibi işlere, ayıracak zamanı yoktu. Ateistti, uzmanlık alanına giren kitaplardan, felsefe kitaplarından, Meksika tarihiyle ilgili çalışmalardan ve birkaç romandan oluşan sağlam bir kütüphanesi olsa da en son yıllar önce kitap okumuştu. Bazen ateist olduğu için artık kitap okumadığını düşünürdü. Okumamak ateizmin en güçlü dışavurumuydu, en azından onun kafasındaki ateizm öyle bir şeydi. Tanrıya inanmayan biri neden kahrolası bir kitaba inansın, diye sorardı kendi kendine.

İkinci adli tabip Juan Arredondo'ydu, Sonora'nın başkenti olan Hermosillo'dandı. Mexico City'de eğitim alan Garibay'ın aksine Hermosillo Üniversitesi'nde eğitim görmüştü. Kırk beş yaşındaydı, Santa Teresa'lı bir kadınla evliydi, üç çocuğu vardı, solcuydu ama politikada aktif rol almazdı. Garibay gibi o da hem adli tabip olarak çalışıyor hem de Santa Teresa Üniversitesi'nde ders veriyordu, öğrencileri tarafından sevilirdi, onu sadece öğretmenleri olarak değil arkadaşları olarak da görürlerdi. En büyük zevki televizyon izlemek ve ailesiyle akşam yemeği yemekti. Ama yurt dışındaki konferanslara çağrıldığında çılgınlar gibi eğlenir ve o şehirlerde yapabileceği ne varsa yapardı. Garibay'ın yakın arkadaşı olan Dekan, Arredondo'yu küçümser ve bazen sadece aşağılamak için önüne bir kemik atardı. Sonuçta Arredondo üç kere ABD'ye, bir kere İspanya'ya bir kere de Kosta Rika'ya gitti. Başka bir seyahatinde Kolombiya-Medellin'deki[23] sempozyumda Santa Teresa Üniversitesi Adli Tıp Fakültesi'ni temsil etti ve geri döndüğünde bambaşka birine dönüşmüştü. Orada neler olup bittiğini hiç bilmiyoruz, dedi eşine, başka da bir şey söylemedi.

Üçüncü adli tabip otuz iki yaşındaki Rigoberto Frias'tı. İrapuato Eyaleti'nin İrapuato şehrindendi ve bir süre Mexico City'de çalıştıktan sonra hiçbir açıklama yapmaksızın istifa etmişti. İki yıldır Santa Teresa'daydı, Garibay'ın eski sınıf arkadaşlarından birinin tavsiyesiyle işe alınmış ve kısa sürede becerikliliğiyle meslektaşlarının saygısını kazanmıştı. Tıp okulunda yardımcı öğretmenlik

23 Medellin uyuşturucu kartelinin bölgesi. (ç. n.)

yapıyor ve Serafin Garabito Mahallesi'ndeki sakin bir sokakta oturuyordu. Dairesi küçüktü ama zevkli döşenmişti. Bir sürü kitabı vardı, neredeyse hiç arkadaşı yoktu. Okul dışında öğrencileriyle görüşmezdi, bilindiği kadarıyla sosyal hayatı yoktu. Bazen Garibay'ın talebi üzerine üç adli tabip sabahın erken saatlerinde kahvaltı etmek için buluşurdu. Günün o saatlerinde açık olan tek yer yirmi dört saat hizmet veren Amerikan tarzı kafeydi, içerisi bütün gece çalışmış olan insanlarla dolu olurdu: General Sepulveda Hastanesi'nden hademeler ve hemşireler, ambulans şoförleri, hastaların akrabaları ve arkadaşları, fahişeler, öğrenciler. Kafenin adı Kaçak'tı ve sokakla kafenin birleştiği yerdeki ızgaradan sürekli buharlar yükselirdi. Kaçak'ın neon tabelası yeşil renkte olduğundan buharlar da bazen yeşil renkte görünürdü ve kendinizi tropikal bir ormana bakıyormuş gibi hissederdiniz. Öyle zamanlarda Garibay, yeşile dönen dumanlara bakıp hep aynı şeyi söylerdi: Kahretsin, ne manzara ama. Ardından susardı ve üç adli tabip, esmer tenli, balıketi genç kızın siparişlerini almak üzere yanlarına gelmesini beklerlerdi. Kız Aguascalientes'liydi, en azından adli tabipler oralı olduğunu düşünüyordu. Garson kahvelerini getirip siparişlerini alırdı. Genç Frias çoğunlukla hiçbir şey sipariş etmezdi, kahvaltıda asla açmadan fazlasını yemiyordu. Arredondo dondurmalı kek, Garibay az pişmiş biftek ısmarlardı. Bir keresinde Arredondo ona yemek alışkanlıklarının sağlığı için hiç iyi olmadığını söylemişti. Sizin yaşınızda biri böyle beslenmemeli, demişti. Garibay'ın yanıtını tam hatırlamasa da adamın kendisini terslediğini hatırlıyordu. Kahvaltılarını beklerken sohbet etmezlerdi. Arredondo kan bulaşıp bulaşmadığını kontrol etmek istercesine ellerinin tersine bakardı, Frias gözlerini masaya veya kafenin tavanına dikerdi, Garibay ise sokağı ve geçip giden az sayıdaki arabayı seyrederdi. Ender olmakla beraber, bazen laboratuar veya ofis asistanı olarak çalışıp fazladan birkaç kuruş kazanan iki üç öğrenci de onlarla olurdu, o zaman ufak sohbetler dönerdi ama genel olarak adli tabiplerin birlikte ettikleri kahvaltılar sessiz kahvaltılardı. Garibay'ın tabiriyle işlerini iyi yaptıklarını bilmenin hazzıyla derin düşüncelere dalarlardı. Hesap geldiğinde herkes kendi payına düşeni öderdi ve akbabalar gibi birlikte dışarı

çıkarlardı. Aralarından biri, sıra her kimdeyse, morga geri dönerdi, diğer ikisi yer altı otoparkına gider, vedalaşmaya gerek duymaksızın kendi arabalarına yönelir ve garajdan çıkarlardı. Otoparktan ilk çıkan genelde Renault'suyla Arredondo olurdu, kısa süre sonra Garibay'ın Grand Marquis'si onu takip eder ve ikisi birden şehrin sokaklarında kaybolurdu.

Günün aynı saatlerinde, vardiyaları biten gececi polisler kahvaltı için Trejo'da buluşurdu, burası çok az penceresi olan tabutumsu bir kafeydi. Kahve içip jambonlu yumurta veya omlet yerlerdi. Birbirleriyle şakalaşırlardı. Bazıları açık saçıktı. Espriler yani. Ve çoğu kadınlarla ilgiliydi. Polislerden biri diğerine sorardı: Mükemmel kadın nasıl olur? Yarım metre boyunda koca kulaklı, düz kafalı, dişsiz ve çirkin. Neden? Yarım metre boyunda, olursa tam bel hizana gelir, koca kulakları olursa tutup kafasını idare edebilirsin, kafasının tepesi düz olursa bira bardağını koyabilirsin, dişsiz olursa aletini ısıramaz ve çirkin olursa kimse onu senden çalmaz. Bazıları bu şakalara kahkahalarla güler, kalanlar yumurtalarını yiyip kahvelerini içmeyi sürdürürdü. İlk espriyi başka bir espri izlerdi. Kadınlar neden kayak yapmasını bilmez? Sessizlik. Çünkü mutfakta hiç kar yağmaz. Bazıları esprileri anlamazdı. Çoğu polis hayatlarında kayak yapmamıştı. Çölün ortasında nerede kayak yapacaktınız? Bazıları anlamasalar da gülerlerdi. Kadın nedir? Sessizlik. Yanıt: Bir vajina ve etrafında bir sürü hücre. Bir espri daha, bu seferki uluslararası: Özgürlük anıtı neden kadın? Çünkü gözlem kulesini koyabilmek için boş bir kafaya ihtiyaçları vardı. Bir tane daha: Kadın beyni kaça ayrılır? Duruma bağlı beyler! Hangi duruma bağlı, Gonzalez? Ona ne kadar sert vurduğunuza. Espriler devam ederdi: Kadınlar niye yetmişe kadar sayamaz? Çünkü altmış dokuza geldiklerinde ağızları dolar. Ve espriler şiddetlenerek devam ederdi: Aptal bir adamdan aptal ne vardır? Zeki bir kadın. Bir tane daha: Erkekler neden arabalarını kadınlara ödünç vermez? Çünkü yatak odasından mutfağa gitmek için arabaya gerek yoktur. Bir tane de bilimsel espri: Kadın beynindeki nörona ne denir? Turist. Bu espriye komiserlerin çoğu güldü ve biraz önce de Gonzalez'e iltifat eden komiser, hari-

kaydı Gonzalez, nöron ha, turist demek, muhteşem, dedi. Yorulmak bilmeyen Gonzalez anlatmayı sürdürdü: Dünyadaki en aptal üç kadını nasıl bulursunuz? Rastgele üç kadın seçerek. Anladınız mı? Çünkü hepsi birbirinden aptaldır, hangisini seçeceğiniz fark etmez. Ve: Kadınlara nasıl daha fazla özgürlük verilir? Daha büyük bir mutfak vererek. Ve: Kafasından vurulan bir kadının ölmesi ne kadar sürer? Yedi sekiz saat, kurşunun beyni bulmasının ne kadar süreceğine bağlı. Ve birileri Gonzalez'in şovenist şakalarından rahatsız olacak olursa Gonzalez Tanrı'nın şovenist olduğunu, erkekleri kadınlardan üstün yarattığını söylerdi. Ve devam ederdi: Kadınların köpeklerden zeki olduğunu nereden anlarız? Banyoyu temizlerken tuvaletten su içmemelerinden. Ve kadınını camdan atan adam ne yapmış olur? Çevreyi kirletmiş. Ve: Kadın ve duvara fırlatılan tenis topu arasındaki benzerlik nedir? Ne kadar hızlı fırlatırsanız o kadar hızlı geri gelir. Ve: Mutfakların neden penceresi olur? Kadınlar dünyayı görebilsin diye. Bu espriler enerjisi tükenen Gonzalez kendine bira ısmarlayıp koltuklardan birine geçene dek devam ederdi. Diğer polisler yumurtalarına dönerken bütün gece çalışmaktan yorgun düşmüş komiser bu esprilerin altında ne kadar gerçek payı olduğunu düşünürdü. Taşaklarını kaşır ve neredeyse bir kilo iki yüz gram gelen Smith&Wesson 686'sını plastik masaya koyardı, tabancanın masaya düşüşünün çıkardığı ses beş altı polisi irkiltirdi, bunlar komiserin anlattıklarını dinleyen polislerdi, hayır, komiserin anlattıklarına kulak kabartan polisler, komiserin anlattıklarına çöldeki vahaya veya uzakta görünen kasabaya veya bir sürü vahşi ata bakar gibi *göz ucuyla bakan* polisler. Tanrı aşkına, derdi komiser. Bu espriler nereden geliyor? Onları ilk kim *düşünmüş*? Onları ilk kim anlatmış? Birkaç saniyelik sessizliğin ardından uykuya dalar gibi gözlerini kapatır ve sonra sol gözünü aralayıp şöyle derdi: Kadının yolu mutfaktan yatak odasına uzanır, o da dayakla geçer. Ya da şöyle derdi: Kadınlar kanun gibidirler, çiğnenmek için yaratılmışlardır ve herkes gülerdi. Kafedeki hemen herkes kahkahalara boğulurdu. Bütün polisler değil, elbette. Uzak masada oturanlar etli yumurtalarını, fasulyeli yumurtalarını veya acı soslu yumurtalarını sessizlik içinde bitirir ya da arkadaşlarıyla

başka konulardan konuşurlardı. Onların zihinleri başka sorularla doluydu. Yanıtlarını bir türlü bulamadıkları bu sorular çoktan bellerini bükmüştü. Uykusuzluktan hissizleşmişlerdi: Başka kelimelerle ifade edilecek olursa kahkahalara sırtlarını dönmelerinin nedeni kendilerini uykunun, farklı türde bir uyuşukluğun kollarına bırakmaya hazırlanmalarıydı. Bazılarıysa tezgâha yaslanıp tek kelime etmeden kahvelerini içer, saçma sapan şeyler mırıldanır veya hiçbir şey mırıldanmaz, yozlaşmış polislerin ve komiserlerin görüntüsünü zihinlerine kazımakla yetinirdi.

Kadınlarla ilgili espri yaptığı günlerden birinde, Gonzalez ve ortağı devriye polisi Juan Rubio, Trejo'dan çıktıklarında Lalo Cura onları bekliyordu. Gonzalez ve ortağı oğlanı tartaklamaya kalktıklarında Epifanio sokağın köşesinde belirdi ve bu işi adam gibi halletmelerini söyledi. Juan Rubio'ya göre gece vardiyasında çalıştıkları için çok yorgundular ve Epifanio'nun sözünü dinlemeleri için bir neden yoktu. Bu tür olaylar Santa Teresa polisleri arasında kadınlarla ilgili pis espriler kadar yaygındı. Hatta daha da yaygın. Arabalara atlayıp terk edilmiş bir arsaya gittiler. Yavaş gidiyorlardı. Kim dayak yemeye koşa koşa gider ki? Gonzalez'in arabası önde Epifanio'nunki arkadaydı. Asfalt döşenmiş sokakları ve üç kattan yüksek binaları geride bıraktılar. Camlardan güneşin doğuşunu izlediler. Güneş gözlüklerini taktılar. Araçlardan biri telsizle durumu haber vermişti, onlar vardıktan kısa süre sonra on polis aracı daha arsaya gelmişti. Polisler arabalarından inip birbirlerine sigara uzattı, kahkahalar attı, taş parçalarını tekmeledi. Yanlarında cep içkisi taşıyanlar içkilerini yudumlayıp havadan sudan konuştu. Yarım saat sonra bütün arabalar arkalarında sarı bir toz bulutu bırakarak arsayı terk etti.

Bana soyundan sopundan bahset, diyordu pislikler. Aile ağacını anlat, diyordu piç kuruları. Lalo Cura öfkesine hâkim oluyordu. İbneler. Bu kadar yeter. Oğlan şimdi patlayacak. Sakin ol. Üniformaya saygı göster. Geri çekilme ve korktuğunu belli etme, seni kızdırdıklarını anlamalarına izin verme. Bazı geceler kiralık odasının loş ışığında kriminoloji kitaplarını okumayı bıraktığında,

zihni hırsızlık soruşturmasının kuralları, ayak izleri, robot resim hazırlama, olay yeri fotoğrafları çekme, parmak izleri, kan ve meni örnekleri ve toksikoloji prensipleriyle dolu olarak yarı uykulu gözlerle pencereden bakarken, ilk Exposito'dan bahseden sesler duyduğunu hatırlıyordu. Sesin anlattıklarına göre soyunun kökleri 1865'e dayanıyordu, her şey adsız bir yetimle başlamıştı, on beş yaşında bir kız, Villaviciosa'da Belçikalı askerin tecavüzüne uğramıştı. Ertesi gün asker kendi boğazını keserek intihar etmiş ve dokuz ay sonra Maria Exposito doğmuştu. İlk yetim doğum yaparken öldü, dedi ses –daha doğrusu birbiri ardına konuşan pek çok ses–, doğduğu evde evin sahibi olan çiftçilerin malı olarak büyüdü, ama ona aileden biriymiş gibi davrandılar. 1881'de, Maria Exposito on beşindeyken, San Dimas kutlamalarında sarhoşun biri kızı atının terkisine attı ve Gila canavarını andıran kayanın dibinde kıza defalarca tecavüz edip ortadan kayboldu. 1882'de Maria Exposito, Maria Exposito Exposito adıyla vaftiz edilen bir çocuk doğurdu, dedi ses, ve o kız Villaviciosa'nın mucizesiydi. Erken yaşlarda ne kadar zeki ve neşeli biri olduğu ortaya çıktı, hiçbir zaman okuma yazma öğrenmese de bilge bir kadın olarak tanınırdı, şifalı otları ve tıpta kullanılan karışımları hazırlamasını öğrendi. 1898'de yedi gündür kayıp olan Maria Exposito bir sabah Villaviciosa meydanında belirdi, çırılçıplaktı, kolu kırıktı ve vücudu morluklar içindeydi. Başına neler geldiğini ne o anlattı ne de onunla ilgilenen yaşlı kadınlar anlatmasını istedi. Dokuz ay sonra bir kızı oldu ve kıza Maria Exposito adı verildi, hiç evlenmeyen, başka çocuk doğurmayan veya hiçbir erkeği hayatına kabul etmeyen annesi ona şifa sanatını öğretti. Ama genç Maria Exposito annesinden sadece Villaviciosalı bütün Maria Exposito'ların ortak özelliği olan iyi huyunu almıştı, şifa konusunda onun kadar yetenekli değildi. Maria Exposito'ların bazıları sessiz sakin insanlardı, diğerleri sohbet etmeyi severdi ama geneline bakıldığında hepsi iyi huyluydu ve yokluk içinde yaşadılar. Genç Maria Exposito'nun çocukluğu ve ergenlik dönemi annesinin ve büyükannesininkinden iyi geçti. 1914'te, on altı yaşındayken, ayda bir kez annesiyle şifalı ot toplamaya giden ve bazen de giysileri yıkamak için evin arkasındaki

tahta oluğun başında saatler harcayan sevimli ve tasasız bir genç kızdı. O yıl, 1915'te korkaklıktan kurşuna dizilecek olan Albay Sabino Duque'nin orduya katılacak cesur erkekler bulmak için kasabaya geldiği yıldı, Villaviciosa'nın erkekleri herkesten cesur olmakla meşhurdu ve devrim savaşında ülkenin onlara ihtiyacı vardı. Kasabadan pek çok kişi Albay'a katıldı. Aralarından biri, o güne kadar Maria Exposito'nun sadece oyun arkadaşı olarak gördüğü, onunla aynı yaşta olan naif bir çocuk, savaşa gitmeden önce kıza aşkını ilan etmeye karar verdi. Bu amaçla kimsenin kullanmadığı bir tahıl ambarını seçti (Villaviciosa halkı her zamankinden yoksul düştüğünden kimsenin depolayacak tahılı yoktu) ve genç kız aşk ilanına kahkahalarla karşılık verince ona oracıkta beceriksizce tecavüz etti. Sabah kızın yanından ayrılmadan önce, geri dönüp onunla evleneceğine söz verdi ama yedi ay sonra çarpışmada öldü ve cesedi atıyla birlikte Sangre de Cristo Nehri tarafından uzaklara sürüklendi. Gönüllü olarak savaşa giden veya paralı askerlik yapan pek çokları gibi o da Villaviciosa'ya hiç geri dönmedi. Dokuz ay sonra Maria Exposito Exposito doğdu ve artık kendisi de anne olan genç Maria Exposito, hazırladığı losyonları ve kümesinden topladığı yumurtaları komşu kasabalarda satarak geçimini sağlamaya başladı. Hayatını idame ettirebiliyordu. 1917'de, Exposito ailesinde beklenmedik bir gelişme yaşandı: Maria komşu kasabalara yaptığı bu yolculuklardan birinden hamile döndü ve bu sefer oğlu oldu. Ona Rafael adını verdiler. Gözleri Belçikalı büyük büyükbabasınınkiler gibi yeşildi ve bakışlarında bir gariplik vardı, yabancıların Villaviciosalıların gözlerine baktıklarında gördükleri türden bir gariplikti: Oğlanın gözleri soğukkanlı bir katilin gözleriydi. Birkaç kere Maria Exposito'ya oğlanın babasının kim olduğu soruldu ama annesine atfedilen cadı kimliğini konuşması ve tavırlarıyla sahiplenmeye başlamış olan Maria Exposito'nun tek yanıtı, oğlanın babasının şeytan olduğu ve Rafael'in aynı ona benzediğiydi. 1934'te, destanlara yaraşır bir güreşin ardından, boğa güreşçisi Celestino Arraya ve arkadaşları, sabahın erken saatlerinde Villaviciosa'ya gelip artık var olmayan ama o günlerde gezginlerin oda kiralayabildikleri handa oda tuttu. Keçi rostosu sipariş ettiklerinde servis-

lerini kasabadan üç kız yaptı. Bu kızlardan biri Maria Exposito'ydu. Ertesi gün yabancılar saat on iki olmadan kasabadan ayrılmıştı ve üç ay sonra Maria Exposito annesine hamile olduğunu itiraf etti. Babası kim, diye sordu kardeşi Rafael. İki kadından da yanıt alamayınca oğlan ablasının önceki aylarda yaptıklarının izini sürdü. Bir hafta sonra Rafael Exposito bir tüfek ödünç alıp yürüyerek Santa Teresa'ya gitti. Daha önce hiç o kadar büyük bir şehirde bulunmamıştı, asfalt sokaklar, Carlota Tiyatrosu, sinemalar, belediye binası ve Meksika Mahallesi'nin sokaklarını dolduran fahişeler oğlan için tamamen yeniydi. Üç gün şehirde kalmaya karar verdi, yapmaya geldiği şeyi yapmadan önce çevreyi tanıması gerekiyordu. İlk gününü Celestino Arraya'nın arkadaşlarını arayarak ve bedava uyuyacak bir yer bulmaya çalışarak geçirdi. Bazı mahallelerde gece gündüz ayrımı olmadığını keşfetti ve hiç uyumamakta karar kıldı. İkinci gün, Meksika Mahallesi'nde dolaştığı sırada kısa boylu, dolgun vücutlu, kapkara saçlı Yukatekan yerlisi, bir kız ona acıyıp evine aldı. Oğlana pirinç çorbası hazırladı ve gece olana kadar seviştiler. Rafael Exposito için ilkti. Fahişe evden ayrılırken, oğlana odadan ayrılmamasını ve dışarı çıkarsa köşedeki kafede veya evin önündeki basamaklarda kendisini beklemesini söyledi. Oğlan kıza âşık olduğunu söylediğinde fahişe mutluluk içinde evden ayrıldı. Üçüncü gün, Meksika turnesine çıkan Dominikli Pajarito de la Cruz'un aşk şarkılarını ve Jose Ramirez'in halk şarkılarını dinlemek için Carlota Tiyatrosu'na gittiler, oğlan iki şarkıcıdan da çok hoşlanmadı ama Çinli sihirbazın numaralarına ve şov kızlarına bayıldı. Dördüncü gün, güneş batarken, iyi beslenmiş, zihni ve kalbi sakinleşmiş olan Rafael Exposito fahişeyle vedalaştı, tüfeği sakladığı yerden aldı ve kararlı adımlarla Los Primos Hermanos barına gidip Celestino Arraya'yı buldu. Ona ateş ettikten saniyeler sonra, zihninde adamı öldürdüğüne dair en ufak bir şüphe kalmadığında, intikamını almayı başardığı için kendini hiç olmadığı kadar mutlu hissetti. Adamın arkadaşları tabancalarını üzerine doğrultup kurşunları bitene kadar ateş ederken gözlerini kapamaya bile gerek duymadı. Santa Teresa Kimsesizler Mezarlığı'na gömüldü. 1935'te yeni bir Maria Exposito doğdu. Utangaç ve tatlı bir kızdı. O kadar

uzun boyluydu ki kasabadaki en uzun adam bile ondan kısaydı. On yaşına geldiğinde günlerini annesine ve büyükannesine, büyük büyükannelerinin ilaçlarını satmakta yardım ederek geçiriyor ve bazen büyük büyükannesiyle şifalı ot toplamaya çıkıyordu. Villaviciosalılar arada bir tepelere tırmanan kızın silüetini görür ve bir kızın bu kadar uzun boylu ve uzun bacaklı olmasının ne kadar olağandışı olduğunu düşünürlerdi. O, ailede okuma yazma öğrenen ilk kişiydi, dedi ses ya da sesler. On sekiz yaşındayken seyyar satıcının tekinin tecavüzüne uğradı ve 1953'te Maria Exposito adını verdiği bir kızı oldu. O dönemde, Maria Exposito'ların beş kuşağı Villaviciosa eteklerindeki küçük evlerinde hep bir arada yaşıyordu, küçük eve yeni odalar eklenmiş, mutfak büyütülmüş ve gaz ocağı alınmıştı. En yaşlıları ateşin başına oturur losyonları ve ilaçları hazırlardı. Akşam yemeği zamanı geldiğinde beşi de her zaman hep birlikte yemek yerlerdi. Kız, annesi, Rafael'in melankolik ablası, sevimli kız ve cadı. Sık sık azizlerden ve hiç yakalanmadıkları hastalıklardan, havadan ve başa bela olmaktan başka bir işe yaramadıklarını düşündükleri erkeklerden bahseder ve hallerine şükrederlerdi, ama çok içten nidalarla şükrettiklerini zannetme, dedi ses. 1976'da, Maria Exposito'ların en genci, çölde kaybolduklarını iddia eden ama aslında birinden kaçıyormuş gibi görünen ve o bölgede geçirdikleri bir haftanın ardından ortadan kaybolan Mexico Cityli iki öğrenciyle tanıştı. Öğrenciler arabalarında yaşıyordu ve bir tanesi hastaydı. Sürekli uyuşturucu almış gibi görünüyor, fazla konuşmuyor, fazla bir şey yemiyor ve kızın evden gizlice aşırıp getirdiği dürümlere yüz vermiyorlardı. Örneğin yeni bir devrimden, yavaş yavaş kök salmakta olan ama en az elli yıl daha –ya da beş yıl daha ya da beş bin yıl daha– insanları sokaklara dökmeyecek görünmez bir devrimden bahsediyorlardı. Öğrenciler Villaviciosa'dan değildi ve Ures'e veya Hermosillo'ya giden otobanı ararken oraya düşmüşlerdi. Her gece arabada veya çölün ılık kumları üzerinde kızla seviştiler, derken bir sabah, Maria Exposito onlara bakmaya geldiğinde çoktan gittiklerini gördü. Üç ay sonra, büyük büyükannesi karnındaki çocuğun babasının kim olduğunu sorduğunda, genç Maria Exposito ilginç bir rüya gördü: Kendisi

ufak tefek ama güçlüydü, tuzdan bir gölün ortasında iki erkekle sevişiyordu, içi bitkiler ve çiçeklerle dolu bir tünel gördü. Oğlana Rafael adının konmasını isteyen aile üyelerinin arzularına kulak asmayan Maria Exposito oğluna avcıların koruyucu azizi kabul edilen on ikinci yüzyılda yaşamış Katalan keşiş Olegario'nun adını verdi. Ayrıca oğlanın birinci soyadı Exposito olmayacaktı, Mexico Cityli öğrenci, birlikte geçirdikleri gecelerden birinde Exposito soyadının yetimlere verildiğini söylemişti kıza, dedi ses, bu yüzden Villaviciosa'nın otuz kilometre uzağındaki San Cipriano Kilisesi'nin kayıt bürosuna giden Maria Exposito oğlunu kütüğe Olegario Cura Exposito olarak kaydettirdi ve rahibin oğlanın babasının kimliğiyle ilgili sorularına aldırmayarak kiliseden ayrıldı. Büyük büyükannesi, Cura soyadını hepsinin soyadı olan Exposito'nun önüne koymanın gereksiz bir kibirden başka bir şey olmadığını söyledi ve bir süre sonra da öldü, o zamanlar Lalo iki yaşındaydı ve günlerini arka bahçede çırılçıplak oynayarak geçiriyordu. Derken Lalo dördüne bastığında diğer yaşlı kadın yani sevimli olan da öldü ve oğlan on beşine bastığında Rafael Exposito'nun ablası aralarından ayrıldı, dedi ses ya da sesler. Pedro Negrete o zaman onu almaya gelmiş ve Don Pedro Rengifo'nun yanında işe sokmuştu. Oğlan kasabadan ayrıldığında sadece büyükannesi ve annesi hayattaydı.

Direksiyonun başında Epifanio'yla şehri geride bıraktıkları sırada, çölde yaşamak denizde yaşamak gibi, diye düşündü Lalo Cura. Sonora ve Arizona arasındaki sınır ıssız takımadalardan oluşuyor. Şehirler ve kasabalar ise birer gemi. Çöl ucu bucağı olmayan bir deniz. Burası balıklara uygun bir yer, derin suları seven balıklara, insanlara değil.

Martta öldürülen kadınlar Mexico City gazetelerinin soru sormaya başlamasına neden oldu. Katil parmaklıklar arkasındaysa o kadınları kim öldürmüştü? Eğer katilin adamları veya suç ortakları da parmaklıklar arkasındaysa ölümlerin sorumlusu kimdi? Los Bisontes adlı çete ne kadar gerçek ne kadar polis uydurmasıydı? Haas'ın davası neden sürekli erteleniyordu? Neden federaller soruşturmayı yürütmesi

için sadece bu işle görevlendirilecek yeni bir savcı yollamıyorlardı? 4 Nisan'da, Sergio Gonzalez gazetesinin kadın cinayetlerini yazmak üzere onu yeniden Santa Teresa'ya göndermesini sağladı.

6 Nisan'da, meyve suyu şişeleme fabrikasının deposunun yanında Michele Sanchez Castillo'nun cesedi bulundu. Cesedi bulan bölgeyi temizlemekle görevli iki fabrika işçisiydi. Cesedin elli metre ötesinde, ucunda kan lekeleri ve kafatası parçaları olan demir bir çubuğa rastlandı ve cinayet silahının o olduğuna karar verildi. Michele Sanchez eski püskü kumaşlara sarılıp patlak lastik dağlarının arasına bırakılmıştı, sarhoşlar orayı uyumakta kullandıklarından kasabaya dönmek üzere fabrikadan çıkan işçiler için lastikler arasında sızmış birilerini görmek sıra dışı bir durum değildi ve fabrikadakiler bu durumu görmezden gelmeyi tercih ediyorlardı. Gece bekçisinin ifadesine göre uyumak için lastiklerin arasını kullanan kişiler kavgacı insanlar değillerdi, onlara dokunmamak daha iyiydi çünkü öfkelenirlerse lastikleri yakmaya kalkabilirlerdi ve sonuç çok daha kötü olurdu. Kurban yüzüne ve göğsüne darbe almıştı ama ölüm nedeni sağ kulağının arkasına indirilen darbeydi, kafatası parçalanmıştı. Beyaz boncuklu siyah pantolon giyiyordu ve polis onu bulduğunda pantolon dizlerine indirilmişti, üstünde kocaman siyah düğmeleri olan pembe bir bluz vardı, bluz da memeleri ortaya çıkaracak şekilde sıvanmıştı. Ayakkabıları kalın tabanlıydı. Kızın sütyeni hâlâ üzerindeydi. Saat 10'a doğru olay yerinin etrafı neler olduğunu görmek isteyen seyircilerle dolmuştu. Cinayeti araştırmakla görevlendirilen Komiser Jose Marquez'e göre, genç kadın onu buldukları yerde saldırıya uğrayıp öldürülmüştü. Komiseri tanıyan muhabirler cesedin yakınına gelip fotoğraf çekmek için izin istediler. Komiser itiraz etmedi. O sırada kızın kim olduğu bilinmiyordu çünkü üzerinde herhangi bir kimliğe rastlanmamıştı. Yirmi yaşından genç olduğu belliydi, dedi Jose Marquez. Cesede yaklaşan muhabirler arasında Sergio Gonzalez de vardı. İlk kez ceset görüyordu. Lastiklerin arasındaki boşluk mağarayı andırıyordu. Soğuk bir gecede sığınmak için iyi bir seçimdi. Emekleyerek aradaki boşluklara giren kişi soğuktan

tamamen korunmuş olurdu. Ama çıkmanın girmekten daha zor olduğu açıktı. Sergio Gonzalez iki bacak ve bir battaniye gördü. Santa Teresalı muhabirlerin Jose Marquez'e cesedin üstünü açmasını söylediklerini duydu, Jose Marquez kahkaha atarak karşılık verdi. Sergio Gonzalez göreceğini görmüştü. Kiraladığı Beetle'ı park ettiği yere yürüdü. Ertesi gün kurbanın on altı yaşındaki Michele Sanchez Castillo olduğu belirlendi. Adli tabibin raporuna göre otopsi sonucunda ölümünün kafaya alınan darbe sonucu gerçekleştiği tespit edilmişti. Tecavüze uğramamıştı. Tırnaklarının altında bulunan deri parçaları saldırganla mücadele ettiğini ispatlıyordu. Yüzündeki ve göğsündeki darbe izleri de aynı mücadelenin delilleriydi. Vajinadan alınan örnekler kızın tecavüze uğramadığını kesin olarak ortaya koydu. Ailesi Michele'nin 5 Nisan'da arkadaşıyla buluşmak üzere evden ayrıldığını ve fabrikada iş aramayı planladığını söyledi. Polis tarafından yayımlanan basın açıklamasında beş Nisan gecesiyle altı Nisan sabahı arasındaki saatlerde saldırıya uğradığı ve öldürüldüğü söyleniyordu. Demir çubukta parmak izine rastlanmadı.

Sergio Gonzalez, Komiser Jose Marquez'le röportaj yaptı. Güneş batarken şehre döndüğünde karakol neredeyse bomboştu. Resepsiyondaki görevli Jose Marquez'in masasını işaret etti. Gazeteci, koridorda kimseyle karşılaşmadı. Ofislerin çoğunun kapıları açıktı ve uzaktan fotokopi makinesinin sesi duyuluyordu. Röportaj yaptıkları sırada Jose Marquez'in bir gözü saatin üzerindeydi ve bir süre sonra zaman kazanmak için Sergio'dan kendisiyle soyunma odasına gelmesini rica etti. Komiser üstünü değiştirirken Sergio sorularını sormayı sürdürdü. Michele Sanchez'in şişeleme fabrikasının arkasına atıldığında hâlâ yaşıyor olması garip değil mi, diye sordu. Neden garip olsun, diye yanıtladı Marquez. Doğru anlamışsam kadınlar bir yerden kaçırılıyor, başka bir yerde tecavüz edilip öldürülüyor ve üçüncü bir yere atılıyor, dedi Sergio. Bazen öyle ama bütün cinayetler aynı şekilde gelişmiyor, dedi Marquez. Takım elbisesini kaldırıp eşofman ve ceket giydi. Karakolun neden boş olduğunu merak ediyor olmalısınız, dedi Magnum Çöl Kartalı'nı

düzeltirken. Komiserler iş için dışarıda olduğundan mı, diye sordu Sergio. Günün bu saatinde hayır, dedi Marquez. O zaman neden, diye sordu Sergio. Çünkü bugün Santa Teresa devriye polisleriyle komiserlerinin futbol maçı var. Siz de oynayacak mısınız, diye sordu Sergio. Belki evet belki hayır, ben yedeklerdenim, dedi Marquez. Soyunma odasından ayrıldıkları sırada komiser, gazeteciye cinayetlerde mantık aramamasını söyledi. Her şeyin boku çıktı, tek açıklaması bu, dedi Marquez.

Sonraki gün Gonzalez, Haas'ı ve Michele Sanchez'in ailesini ziyaret etti. Haas öncekinden de soğuk davrandı. Gazetecinin gözüne mahkûmun boyu daha da uzamış gibi geldi, sanki hapishanede hormonları alıp başını gitmiş ve adam sonunda gerçek cüssesine ulaşmıştı. Haas'a, Michele Sanchez vakasıyla ilgili düşüncelerini sordu, Los Bisontes Çetesi ve tutuklamalardan sonra Santa Teresa çölünde cesedi bulunan kadınlarla ilgili görüşlerini almak istedi. Haas yüzünde öyle bir gülümsemeyle soruları yanıtladı ki Sergio yeni cinayetlerden sorumlu olmasa da adamın kesinlikle bir şeylerden suçlu olduğuna kanaat getirdi. Ardından, hapishaneden ayrılırken birini gülümsemesine veya gözlerine bakarak yargılamanın ne kadar adil olduğunu sordu. Kendisi kimdi ki başkalarını yargılıyordu?

Michele Sanchez'in annesi gazeteciye bir yıldır korkunç rüyalar gördüğünü anlattı. Geceyarısı veya gece çalışmışsa gün ortasından, içinde küçük kızını sonsuza dek kaybettiğine dair korkunç bir hisle uyanıyordu. Sergio, Michele'nin çocukların en küçüğü olup olmadığını sordu. Hayır, ondan küçük iki çocuğum daha var, ama rüyamda Michele'yi kaybettiğimi görüyordum, dedi kadın. Neden? Bilmiyorum, dedi kadın. Rüyamdaki Michele daha bebekti veya belki iki üç yaşlarındaydı. Aniden kayboluyordu. Onu benden alan kişinin yüzünü göremiyordum. Tek görebildiğim boş sokaklar, bahçe veya kızımın bomboş kalan odasıydı. Bir an küçük kızım kollarımdaydı sonra kayboluyordu. Sergio kadına şehirlilerin korku içinde yaşayıp yaşamadıklarını sordu. Bütün anneler korku içinde, dedi kadın. Bazı babalar da korku içindeydi ama halk genel olarak

korkmuyordu. Gazeteciyle vedalaşmalarından hemen önce Arsenio Farrell Sanayi Parkı'na yaklaştıklarında kadın ilk rüyayı Florita Almada televizyona çıktıktan sonra gördüğünü söyledi. Azize Florita, diyordu medyuma. Otobüsten inen kadınlar farklı fabrikalara gitmek üzere dağıldı, farklı fabrikalardan gelen kadınlar otobüse doluşmaya başladı. Otobüsler bedava mı, diye sordu kadınlar yüzünden dikkati dağılan Sergio. Hiçbir şey bedava değildir, dedi kadın. O zaman Sergio, Florita Almada'nın kim olduğunu sordu. Arada bir Reinaldo'nun programına çıkan yaşlı bir kadın. Suçların arkasında kimin olduğunu biliyor ve bize söylemeyi denedi ama onu dinlemedik, kimse onu dinlemiyor. Katillerin yüzlerini gördü. Daha fazla bilgi edinmek istiyorsanız gidip onu görün ve onu gördükten sonra bana neler olduğunu yazın lütfen. Elbette, dedi Sergio.

Haas bahçeye çıkmayı, gölgede yere oturup duvara sırtını yaslamayı seviyordu. Uzun uzun düşüncelere dalardı. Tanrının var olmadığını hayal ederdi. Her gün en az üç dakikasını bu konuya ayırırdı. Ayrıca insan denen varlığın önemsizliğini düşünmeyi seviyordu. Beş dakika. Acı olmasaydı mükemmel olurduk, diye geçirirdi içinden. Önemsiz ve acıdan habersiz. Tam anlamıyla mükemmel. Ama acı diye bir şey vardı ve işleri bozuyordu. Son olarak lüksler üzerine düşünürdü. Hatırlama lüksü, bir veya birden fazla dil konuşma lüksü, düşünebilme ve düşüncelerden kaçmama lüksü. Ardından gözlerini açıp rüyadaymışçasına bahçenin aydınlık tarafındaki Los Bisontes üyelerine bakardı. Bizonlar hapishane bahçesinde otluyor, diye düşünür ve her nedense bu düşünce onu rahatlatırdı ve rahatlamaya ihtiyacı vardı çünkü her gün olmasa da bazen, Haas güne birileri kafasına çivi çakıyormuş gibi acı içinde başlıyordu. Tekila ve Tormenta yanındaydılar. Bazen kendisini taşların yanlış anladığı çoban gibi hissediyordu. Mahkûmlardan bazılarını izlemek ağır çekim film izlemek gibiydi. Örneğin içecek satan mahkûmun üç Coca Cola'yla yanlarına gelişi böyleydi. Ya da basketbol oynayanlar... Önceki gece uyumadan önce gardiyanlardan biri hücresine gelmiş ve Don Enrique Hernandez'in onu görmek istediğini söylemişti. Uyuşturucu taciri yalnız değildi. Hapishane Müdürü ve Haas'ın

sonradan avukatı olduğunu öğrendiği bir adam da onunlaydı. Yemeklerini biraz önce bitirdiklerinden Enriquito Hernandez ona bir fincan kahve ikram etti. Haas uyumasına engel olacağı bahanesiyle kahveyi reddetti. Avukat dışında herkes güldü. Senden hoşlanıyorum Amerikalı, dedi uyuşturucu taciri. Birilerinin Los Bisontes meselesiyle ilgilendiğini bilmeni istedim. Beni anlıyor musun? Gayet iyi anlıyorum Don Enrique. Bu sözün ardından onu yanlarına davet edip oturmasını işaret ettiler ve hapishane hayatının nasıl gittiğini sordular. Ertesi gün Haas, Tekila'ya bu işi artık Enriquito Hernandez bakıyor, kardeşine haber ver, dedi. Tekila başını salladı: İyi haber. Gölgede oturmak sence de hoş değil mi, dedi Haas.

Daha bir yıllık bile olmayan Santa Teresa Seks Suçları Masası'na göre Meksika'daki erkek ve kadın cinayetlerinin oranı ona birdi, Santa Teresa'daysa bu oran ona dörde çıkıyordu. Seks Suçları'nın şefi, Yolanda Palacio adlı otuzlarında, açık tenli, kahverengi saçlı, mesafeli davranmaktan hoşlanan bir kadındı. Ne yazık ki soğuk tavırları mutlu günlere duyduğu özlemi saklamaya yetmiyordu. Hangi *mutlu günler*, diye sordu Sergio Gonzalez kendi kendine. Belki bazı insanları geri kalanlarımızdan ayıran sonsuz bir hüznün içinde yaşamalarıdır. Yaşama arzuları, savaşma arzuları oradan gelir. İyi de neyle savaşmak? Kaçınılmaz olanla mı? *Kiminle* savaşmak? Ne için savaşmak? Daha fazla zaman, bilgi, gerçek denilen şeye göz ucuyla da olsa bakabilmek için mi? Sanki bu kahrolası ülkede gerçek diye bir şey vardı. Sergio Gonzalez kahrolası gezegende bile gerçek diye bir şey kaldığından şüpheliydi. Yolanda Palacio, Santa Teresa Üniversitesi'nde hukuk okumuş ve Hermosillo Üniversitesi'nde ceza hukuku üzerinde uzmanlaşmıştı. Mahkemelerden hoşlanmadığını keşfettiğinde artık çok geçti ama hayatını dava dosyası hazırlayarak geçirmek istemediğinden kendini araştırmaya verdi. Bu şehirde kaç kadının seks suçlarına kurban gittiğini biliyor musunuz? Yılda iki binden fazla. Neredeyse yarısı on sekizinden küçük. Ayrıca bir o kadar da bildirilmemiş suç vardı, yani yılda dört bine yakın tecavüz söz konusuydu. Anlatmaya çalıştığım, on kadından birinin her gün tecavüze uğradığı, dedi sanki kadınlar koridorda saldırıya uğru-

yormuş gibi koridoru işaret ederek. Bahsi geçen koridor Yolanda Palacio'nun ofisindekinin birebir aynısı olan sarı floresanla aydınlatılmıştı. Bazı tecavüzler cinayetle sonuçlanıyor. Yine de durumu abartmak istemiyorum, çoğu tecavüzcü işlerini gördükten sonra yollarına devam ediyorlar. Hepsi bu, sıradaki. Sergio ne diyeceğini bilemedi. Seks Suçları Masası'nda kaç kişi çalışıyor biliyor musunuz? Sadece ben. Eskiden bir de sekreterim vardı ama canına tak edince Ensenada'ya ailesinin yanına taşındı. Lanet olsun, dedi Sergio. Evet, lanet olası bir durum, hep öyleydi, hep öyle olacak ve kimsenin ne tek kelime edecek ne harekete geçecek cesareti var, dedi kadın. Sergio önce yere sonra Yolanda Palacio'nun yorgun yüzüne baktı. Karnınız aç mı? Ben açlıktan ölüyorum, yakınlarda Tako Kralı diye bir restoran var, Tex-Mex seviyorsanız mutlaka denemelisiniz, dedi kadın. Sergio ayağa kalktı. Ben ısmarlıyorum, dedi. Ben de öyle olacağını varsaymıştım, dedi Yolanda Palacio.

12 Nisan'da Casas Negras yakınlarında bir kadının kalıntıları bulundu, daha doğrusu cesedin yanına gidenler, beline gelen uzun siyah saçlarından dolayı cesedin bir kadına ait olduğu sonucuna vardı. Tamamen çürümüştü. Adli tıpta yapılan incelemenin ardından kurbanın yirmi sekiz ila otuz üç yaşları arasında 1.67 boyunda bir kadın olduğu tespit edildi. Kimliği yoktu. Siyah pantolon, yeşil bluz ve spor ayakkabı giymişti. Cebinden araba anahtarları çıktı. Santa Teresa'da bu tarife uyan hiç kimse kaybolmamıştı. Tahminen öleli aylar olmuştu. Dosya rafa kaldırıldı.

Medyum diye bir şeyin var olduğuna inanmayan Sergio Gonzalez nedenini bilmese de Florita Almada'yla görüşmeye karar verdi. Hermosillo'daki Kanal 7 stüdyolarına gitti. Önce sekreterlerden biriyle sonra başka bir sekreterle ve son olarak da Reinaldo'yla konuştu ve sonuncusu tarafından Florita'yla görüşmenin kolay olmadığı konusunda bilgilendirildi. Arkadaşları, Florita söz konusu olduğunda çok koruyucudur, dedi. Özel hayatını korumak için elimizden geleni yaparız. Azize'nin etrafını sarmış canlı bir kalkan gibiyizdir. Sergio gazeteci olduğunu ve Florita'nın mahremiyetine

saygı göstereceğini söyledi. Reinaldo o gece için bir görüşme ayarladı. Sergio oteline dönüp makalesinin ilk taslağını yazmayı denedi ama uzun süre uğraşmasına karşın tek satır bile yazamadı. Otelin barına indi ve yerel gazeteleri okuyup içki içerek vakit öldürdü. Ardından odasına döndü, duş aldı ve yeniden aşağı indi. Reinaldo'nun söylediği saate yarım saat kala taksi çağırdı ve buluşma yerine gitmeden önce şoförden şehir merkezini birkaç kere turlamasını istedi. Şoför nereli olduğunu sordu. Mexico City'denim, dedi Sergio. Çılgın bir şehir orası, dedi şoför. Bir keresinde aynı gün içinde yedi kere saldırıya uğramıştım. Bir tecavüze uğramadığım kaldı, dedi şoför, dikiz aynasına bakıp kahkahalar atarak. Şehir çok değişti, dedi Sergio, artık taksi şoförleri müşterilere saldırıyor. Ben de öyle duydum, zamanı da gelmişti, dedi taksi şoförü. Duruma nasıl baktığınıza bağlı, dedi Sergio. Buluşmayı kararlaştırdıkları yer müşterilerin çoğunu erkeklerin oluşturduğu bir bardı. Adı Pope'tu ve kapıdaki fedai iki metre boyunda, yüz elli kiloluk bir çam yarmasıydı. İçeride zikzak çizen bir bar, ufak lambaların aydınlattığı ufak masalar ve kadife kaplı mor koltuklar vardı. Hoparlörlerden New Age tarzı müzik bir yükseliyordu, garsonlar ise denizci gibi giyinmişti. Reinaldo ve tanımadığı biri bar taburelerine oturmuş onu bekliyorlardı. Tanımadığı adamın son modaya uygun bir saç kesimi vardı ve iyi giyinmişti. Adı Jose Patricio'ydu. Reinaldo ve Florita'nın avukatıydı. Yani Florita'nın avukata mı ihtiyacı vardı? Herkesin avukata ihtiyacı vardır, dedi Jose Patricio büyük bir ciddiyetle. Sergio içki ısmarlamadı, fazla uzatmadan üçü birlikte Jose Patricio'nun BMW'sine bindiler ve karanlık sokaklardan geçip Florita'nın evine ulaştılar. Yolda Jose Patricio, Mexico City'de polis muhabirliği yapmanın nasıl olduğunu sordu. Sergio aslında kültür sanat sayfaları için çalıştığını itiraf etti. Santa Teresa'daki cinayetleri yazma işinin nasıl kendisine kaldığını genel hatlarıyla anlattığında Jose Patricio ve Reinaldo büyük bir dikkatle onu dinlediler. Florita'nın evine yaklaştıklarında Reinaldo, Sergio'ya televizyondaki meşhur sunuculardan birinin adını söyledi ve onu tanıyıp tanımadığını sordu. Sergio ismen tanıdığı ama hiç karşılaşmadıkları yanıtını verdi. O zaman Reinaldo, bahsi geçen sunucunun bir zamanlar Jose Patricio'ya

âşık olduğunu söyledi. Bir ara, her hafta sonu Hermosillo'ya geliyor, Jose Patricio ve arkadaşlarını sahile götürüp para saçıyordu. O zamanlar Jose Patricio, Berkeley'den bir hukuk profesörüne âşık olduğundan sunucuyu tamamen görmezden gelmişti. Bir gece meşhur sunucu, Reinaldo'nun anlattıklarına göre, Reinaldo'yu odasına çağırmış ve ona bir teklifi olacağını söylemişti. Benimle yatmak istediğini veya beni kanatlarının altına alıp televizyonda kariyer edinmem için Mexico City'ye götüreceğini zannettim ama tek istediği konuşmaktı ve bana da seyirci rolünü uygun görmüştü. Başlangıçta midem bulandı, dedi Reinaldo. Çekici bir adam değildi, üstelik kişiliği televizyonda göründüğünden bile kötüdür. O zamanlar Florita Almada'yla henüz tanışmamıştım ve günahkâr bir hayat sürüyordum. (Kahkahalar.) Söylemek istediğim şu: Onu küçümsedim ve belki biraz da kıskandım, hak ettiğinden daha fazlasını elde ettiğine inanıyordum. Her neyse, onunla odasına gittim, dedi Reinaldo, Tiburon'a veya Turner Adası'na yelken açacağımız zamanlarda kaldığımız Bahia Kino Oteli'ndeki en iyi süitti, içerde ne ararsanız vardı, dedi Reinaldo, Jose Patricio'nun BMW'sinin camından yanından geçtikleri derme çatma evlere bakarken ve meşhur sunucu da oradaydı, Televisa'nın o zamanki yıldızı, yatağın kenarına oturmuştu, içki şişesi elindeydi, saçları karmakarışıktı, gözlerini o kadar kısmıştı ki gözbebekleri görünmüyordu, öylece odanın ortasına dikilmiş konuşmasını beklediğim sırada, birdenbire bunun dünyadaki son gecesi olduğunu söyledi. Başlangıçta tahmin edebileceğiniz üzere dehşete düştüm çünkü bu pislik Jose Patricio'ya ders vermek için önce beni sonra kendini öldürecek diye düşünmüştüm. (Kahkahalar.) Ona dinle beni, saçmalama dedim. Belki yürüyüşe çıkmalıyız. Bir yandan konuşuyordum, bir yandan da gözlerim odadaki silahı arıyordu. Ama silah falan görmedim, gerçi tetikçiler gibi gömleğinin altına saklamış olabilirdi. Ama görünüşünün tetikçiyle uzaktan yakından alakası yoktu, çaresiz ve yalnız görünüyordu. Televizyonu açtığımı ve Tijuana'dan yayımlanan bir programa denk geldiğimizi hatırlıyorum. Bu imkânları sana sunsalar daha iyi bir iş çıkaracağına eminim, dedim ama televizyona bakmadı bile. Yere bakıp hayatın ne kadar anlamsız ol-

duğunu mırıldanıyordu. Falan filan. O zaman söyleyeceğim hiçbir şeyin işe yaramayacağını kavradım. Beni dinlemiyordu. Her ihtimale karşı yakınlarında olmamı istiyordu, iyi de ne ihtimaline karşı? Bilmiyorum ama bir şeyler dönüyordu. Balkona çıkıp körfeze baktım. Dolunay vardı. Sahil ne kadar güzel görünüyor, diye düşündüm, ne yazık ki güzellikleri ancak tatlarını çıkaramayacağımız korkunç zamanlarda fark ederiz. Kıyı ve kumsal ve yıldızlarla dolu gökyüzü – hepsi çok güzeldi. Ama bir süre sonra canım sıkıldı. İçeri girip yatak odasındaki koltuğa oturdum, böylece sunucunun yüzüne bakmam gerekmeyecekti, televizyon izlemeye başladım, adamın biri ruhunun ele geçirildiğinden bahsediyordu, aynı bu kelimeleri kullandı, Ortaçağ'da yaşayanlar gibi ruhum ele geçirildi, dedi. ABD'ye kaçak olarak kaç kere girmişti biliyor musunuz? Üç yüz kırk beş kere! Üç yüz kırk beş kerenin üç yüz kırk beşinde de tutuklanıp sınırdışı edilmişti. Tüm bunlar dört yıllık bir süreçte gerçekleşmişti. Konunun ilgimi çektiğini itiraf etmeliyim. Adamı programıma çıkardığımı hayal ettim. Sorabileceğim soruları gözümde canlandırdım. Onunla nasıl temasa geçebileceğimi düşündüm, hikâyesinin ilginç olduğunu inkâr etmek mümkün değildi. Tijuana televizyonundaki adam çok önemli bir soru sordu: Sizi sınırın diğer tarafına geçirecek *pollero*'lara ödeyecek parayı nereden buluyorsunuz? Kaç kere sınırdışı edildiği düşünülecek olursa Amerika'da para biriktirecek kadar çalışmayı başarmışa benzemiyordu. Adamın verdiği yanıt nefes kesiciydi. Başlangıçta ondan istedikleri parayı ödüyordu ama onuncu kez sınırdışı edildiğinde indirim talep etmişti ve on beşinci sınırdışı edilişinin ardından kaçakçılar onu arkadaşları kabul edip bedava geçirmeye başlamıştı. Yüzüncü seferinden sonra onun için üzülmeye başlamış olmalıydılar. En azından adam, hikâyesini anlatırken öyle düşündüğünü söyledi. Artık *pollero*'lar sınırı geçecekleri zaman onu uğur olarak yanlarında taşıyorlardı, varlığı diğerlerini rahatlatıyordu: Aralarından biri yakalanacaksa yakalanan o olacaktı, sınırı geçtikten sonra ondan uzak durmaları yeterliydi. Şöyle diyelim: Adam, kendi tabiriyle, işaretlenmiş iskambil kâğıdına dönmüştü. Beceriksizin teki olan Tijuanalı sunucu ona bir aptalca bir de akıllıca soru sordu.

Aptal soru *Guinness Rekorlar Kitabı*'na girmeyi planlayıp planlamadığıydı. Adam, sunucunun neden bahsettiğinden habersizdi, *Guinness Rekorlar Kitabı*'nın adını bile duymamıştı. Sunucunun sorduğu sağlam soru ise buna devam edip etmeyeceğiydi. Neye, diye sordu adam. Sınırın diğer tarafına geçmeyi denemeye, dedi sunucu. Tanrı izin verdiği sürece, dedi adam. Sağlığı elverdikçe denemeyi sürdürecekti, Amerika'da yaşama fikrinden vazgeçmeye niyeti yoktu. Bıkmadınız mı, diye sordu sunucu. Köyünüze dönmek veya Tijuana'da iş aramak istemiyor musunuz? Adamın yüzünde utangaç bir gülümseme belirdi ve bir şeyi kafasına koydu mu vazgeçemediğini söyledi. Gerçekten delinin tekiydi, çılgın bir adamdı, dedi Reinaldo, ama ben daha çılgın bir adamla Bahia Kino'daydım, Mexico Cityli sunucu, yatağın kenarına oturmuş boş boş bakmayı sürdürüyordu, gerçekten ne düşünmemi bekliyordunuz ki? Elbette kendini öldürmekten çoktan vazgeçmişti. Yatağın kenarında oturuyordu ama yorgun gözleri televizyondaydı. Ne düşünüyorsun, diye sordum. Sence bu tip gerçek mi? Sence de büyüleyici değil mi? Masumiyetin vücut bulmuş halini andırmıyor mu? O zaman Mexico Cityli sunucu ayağa kalkıp onca zamandır bacağının veya kalçasının altında sakladığı tabancayı çıkardı, betim benzim attı, endişelenmeme gerek olmadığını gösteren ufak bir mimiğin, belli belirsiz bir el hareketinin ardından tuvalete girdi, kahretsin kendini öldürecek, diye düşündüm ama uzun uzun işemekle yetindi. Birdenbire her şey yerli yerine oturdu, açık televizyon, aralık kapı, dışarıdaki gece manzarası, mükemmel kaçak göçmen, programıma çıkarmayı istediğim ve belki Jose Patricio'ya âşık olan sunucunun da programına çıkarmak istediği kaçak göçmen, Şanssızlıklar Kralı, Meksika'nın kaderini omuzlarında taşıyan adam, gülümseyen kaçak, o kurbağamsı yaratık, o aptal, çaresiz esmer varlık, başka bir reenkarnasyonda elmas olabilecekken bu sefer kömür olarak dünyaya düşmüş o kütle, Hindistan'daki dokunulmazların Meksika versiyonu olan o adam, her şey hem de her şey yerli yerine oturup anlam kazandı. Koltuğumdan, Televisa sunucusunun silahı tıraş çantasına kaldırdığını ve çantayı kapatıp çekmecelerden birine koyduğunu gördüm. Otelin barına inip bir şeyler içmeyi isteyip istemediğini sordum.

Tamam, ama önce programın sonunu görmek istiyorum, dedi. Televizyonda artık başka birinden bahsediyorlardı, yanlış hatırlamıyorsam kedileri eğiten birinden. Hangi kanal bu, diye sordu sunucu. Tijuana 35, diye yanıtladım. Tijuana 35, diye tekrarladı hülyalı bir sesle. Sonra odadan çıktık. Koridorun ortasına vardığımızda sunucu aniden durdu, arka cebinden tarağını çıkarıp saçını taradı. Nasıl görünüyorum, diye sordu. Muhteşem, dedim. Ardından asansörün düğmesine basıp bekledik. Ne gün ama, dedi sunucu. Başımı salladım. Asansör geldiğinde binip tek kelime etmeden bara indik. Kısa süre sonra birbirimizden ayrıldık ve ikimiz de kendi yataklarımıza döndük.

Yemek yedikten sonra, Taco Kralı'nın penceresinden dışarıyı seyrederlerken, Yolanda Palacio, Santa Teresa'nın o kadar da kötü olmadığını söyledi. Özellikle kadınlar için o kadar da kötü bir yer değildi. Sanki karınları doyduğunda dünya daha umutlu bir yere dönüşmüştü, vücutları yorgun düştüğünden etraflarındaki iyilikleri de takdir edebiliyorlardı. Sigaralarını tüttürdüler. Meksika'nın hangi şehrinde kadınların işsizlik oranının en düşük olduğunu biliyor musunuz? Sergio Gonzalez çatılar yüzünden ancak kısmen görülebilen aya baktı. Çölde ay farklıydı. Santa Teresa mı, diye sordu. Doğru, Santa Teresa, dedi Seks Suçları Masası'nın Şefi Yolanda Palacio. Bu şehirde çoğu kadının işi gücü var. Ücretler kötü ve sömürülüyorlar, akıl almaz çalışma saatlerine ayak uydurmak zorundalar, sendikaları yok ama işleri var ve Oaxaca veya Zacatecas'taki kadınların hali düşünüldüğünde bunun bir lütuf olduğunu kabul etmek gerekiyor. Ayın şekli gerçekten böyle olamaz, diye düşündü Sergio. Göz yanılsaması veya Poe'nun sineği misali gece rüzgârıyla savrulan bulutlar yüzünden olmalı. Yani işsiz kadın yok mu, diye sordu. Kabalık etmeyin lütfen, dedi Yolanda Palacio, elbette işsizlik var, hem kadınlar hem erkekler işsiz, ama kadınlar arasındaki işsizlik oranı ülkenin kalanından düşük. Yani genelleme yapacak olursak kadınların hemen hepsinin çalıştığını söyleyebiliriz. İstatistikleri kontrol edip kendiniz de görebilirsiniz.

Mayıs ayında, on sekiz yaşındaki Aurora Cruz Barrientos kendi evinde öldürüldü. Yatağında defalarca bıçaklanmış olarak bulundu, göğsü boydan boya yarılmış, kolları cennete uzanmaya çalışıyormuşçasına iki yana açılmıştı. Onu bulan, arkadaşlık ettiği komşulardan biriydi, perdelerin hâlâ kapalı olmasından şüphelenen komşu kapının açık olduğunu görünce içeri girmiş ve bir şeylerin yanlış gittiğini hemen anlamıştı. Komşu kadın yatak odasına girip Aurora Cruz'a yapılanları görünce baygınlık geçirdi. Alt-orta sınıf mahallelerinden Felix Gomez'de, Estepa Caddesi 870 numarada işlenen bu cinayete Komiser Juan de Dios Martinez atandı. Devriye polislerinden bir saat sonra olay mahallindeydi. Aurora Cruz'un kocası Rolando Perez Mejia, City Keys fabrikasında çalıştığından henüz karısının öldüğünden habersizdi. Evi araştıran polisler banyoda Perez Mejia'ya ait olduğunu varsaydıkları kanlı iç çamaşırları buldu. İkindi vakti devriye polisleri City Keys fabrikasına gidip Perez Mejia'yı aldı ve 2. Karakol'a götürdü. Mejia verdiği ifadede eşiyle kahvaltı ettikten sonra sabahın erken saatlerinde işe gittiğini, eşiyle arasında bir sorun olmadığını, ekonomik sorunlarının hayatlarını etkilememesi için ellerinden geleni yaptıklarını söyledi. Perez Mejia'nın ifadesine göre bir yıldan uzun süredir evliydiler ve hiç kavga etmemişlerdi. Kanlı iç çamaşırları gösterildiğinde, Perez Mejia onların eşine ait olduğunu, daha doğrusu eşinin iç çamaşırlarına benzediklerini söyledi. Juan de Dios Martinez, adamın kanlı çamaşırları görünce bayılacağını sandı. Adam uzun uzun ağladıysa da bayılmadı ama ağlaması Juan de Dios Martinez'e daha garip geldi çünkü önüne konulan fotoğraf veya mektup değil uyduruk bir iç çamaşırıydı. Başka gelişmeler olması umuduyla adamı bir süre gözaltında tuttular, öyle de oldu, ortaya çıkan bir şahit Aurora Cruz'un evinin etrafında dolanan bir adam gördüğünü söyledi. Görgü şahidinin ifadesine göre atletik görünüşlü bir gençti, evlerin boş olup olmadığını kontrol etmek istercesine zillerini çalıyor ve pencerelerden içeri bakıyordu. En az üç eve aynısını yapmıştı, evlerden biri Aurora Cruz'unkiydi, sonra genç adam ortadan kaybolmuştu. Şahit başka bir şey bilmiyordu çünkü işe gitmesi gerekmişti ama evden çıkmadan önce karısını ve karısının annesini uyarıp gence karşı

dikkatli olmalarını söyledi. Şahidin eşi kocası gittikten sonra pencereden dışarıyı gözetlediğini ama kimseyi görmediğini anlattı. Sonra o da işe gitmişti, evde kalan annesi, kızı ve damadı gibi pencereden sokağı izledi ama şüphe uyandıracak bir şey görmedi. Uyanan torunlarına kahvaltı hazırladığı sırada mahallede atletik görünümlü yabancı falan yoktu. Kurbanın kocasının çalıştığı fabrikadaki işçiler, Rolando Perez Mejia'nın her zamanki saatinde işe geldiğine şahitlik etti. Adli tabibin raporuna göre Aurora Cruz, anal ve vajinal yoldan tecavüze uğramıştı. Adli tabibe göre tecavüzcü katil enerji dolu biriydi, hiç şüphesiz kontrolünü kaybetmiş bir gençti. Juan de Dios Martinez, kontrolünü kaybetmiş derken ne kastettiğini sorduğunda, adli tabip, kurbandan çıkan ve çarşaflarda bulunan meni miktarının normalin çok üzerinde olduğu yanıtını verdi. Kadına saldıranlar iki kişi de olabilir, dedi Juan de Dios Martinez. Elbette o da mümkün, dedi adli tabip. Alınan örnekleri çoktan Hermosillo'daki laboratuara yollamıştı, saldırganın DNA'sı tespit edilemese de en azından kan grubu belli olacaktı. Anüsteki parçalanmaya bakıldığında arkadan tecavüzün kurban öldükten sonra gerçekleştiği anlaşılıyordu. Kendini her geçen gün biraz daha hasta hisseden Juan de Dios Martinez o bölgede çalışan çetelerin üyelerini araştırdı. İyice fenalaşınca doktora gitmek zorunda kaldı ve grip teşhisi kondu. Ona grip ilacı ve bol sabır yazdılar. Hastalığı ciddiye almadığı için birkaç gün sonra gribi daha da kötüleşti ve boğaz ağrısı yüzünden antibiyotik kullanmak zorunda kaldı. Kurbanın kocası, 2. Karakol'daki hücrede bir hafta tutulduktan sonra serbest bırakıldı. Hermosillo'ya yollanan örnekler kaybolmuştu, giderken mi dönerken mi kayboldukları tespit edilemedi.

Kapıyı Florita'nın kendisi açtı. Sergio kadının bu kadar yaşlı olmasını beklemiyordu. Florita, Reinaldo'yu ve Jose Patricio'yu yanaklarından öpüp Sergio'nun elini sıktı. Sıkıntıdan ölüyorduk, dediğini duydu Sergio, Reinaldo'nun. Florita'nın elleri kırış kırıştı, tüm zamanını kimyasallarla çalışarak geçiren insanların elleri gibiydi. Salon küçüktü, iki koltuk ve bir de televizyon vardı. Duvarlara siyah beyaz fotoğraflar asılmıştı. Gazeteci fotoğraflardan birinde Reinaldo'nun

da olduğunu gördü, o ve bir sürü erkek Florita'nın etrafına toplanmışlardı. Rahibeleri etrafına toplanmış tarikat üyeleri gibiydiler. Çay veya bira isteyip istemediği sorulduğunda, Sergio birayı tercih etti ve Florita'ya Santa Teresa'daki cinayetleri gerçekten *görüp görmediğini* sordu. Azize, bu sorudan rahatsız olmuş gibiydi, hemen yanıt vermedi. Bluzunun kenarını ve ona dar gelen yün hırkasını çekiştirdi. Verdiği yanıt belirsizdi. Bazen herkes gibi o da bir şeyler görüyordu ve gördüğü şeyler her zaman kehanet değildi, bazen hayal gördüğünü kabul ediyordu, modern bir toplumda yaşamanın bedeli buydu, gerçi kendisi insanın nerede yaşarsa yaşasın arada bir *hayal göreceğine* inanıyordu ve o, şansa bakın ki son zamanlarda cinayetleri görmeye başlamıştı. Buna hayal görmek de diyebilirdiniz kehanette bulunmak da. Altın kalpli bir şarlatan, diye düşündü Sergio. Neden altın kalpli? Bütün ufak tefek yaşlı Meksika hanımları altın kalpli olduğu için mi? Taş kalpli lafı daha çok yakışıyor, diye düşündü Sergio, onca çileye ancak kayalar dayanırdı. Florita gazetecinin düşüncelerini okumuşçasına başını salladı. Gördüğünüz cinayetlerin Santa Teresa'da işlenenler olduğunu nereden biliyorsunuz, diye sordu Sergio. Çünkü ağırlıklarını hissediyorum, çünkü görüntüler bitmek tükenmek bilmiyor, dedi Florita, sıradan bir cinayet –gerçi sıradan cinayet diye bir şey yoktu– kayıp giden bir görüntüyle sona ererdi, çoğunlukla son karede kadını sakinleştiren bir su görüntüsü olurdu, göl veya kuyu, oysa seri cinayetler, hele sınır şehrinde işlenenler gibi seri cinayetler, metalik görüntülerle sona eriyor, kadının üzerindeki yük uyandığında bile hafiflemiyordu, cinayetleri gördüğü rüyalar bazen de puslu karelerle sona eriyordu, sanki perdeler yanıyor, dumanlar dans ederek göğe yükseliyor ama perde yandıkça arkasındaki görüntü ortaya çıkacağına duman yüzünden her şey bulanıklaşıyordu. Kadın, cinayetlerin işlendiği yatak odalarını veya salonları veya kulübeleri veya ambarları o duman bulutunun arkasından görüyordu. Katillerin yüzünü görebiliyor musunuz, diye sordu huzursuzlaşan Sergio. Bazen görüyorum ama uyandığımda unutuyorum, dedi Florita. Neye benziyorlar Florita? Sıradan yüzler – gerçi Meksika'da sıradan yüz diye bir şey yoktur. Yani katile benzemiyorlar mı? Hayır ama büyük suratları var. Büyük mü? Evet,

büyük, şişmiş gibi. Maske mi takıyorlar? Hayır, yüzlerini görüyorum, maske falan değil ama şişkin yüzler, kortizon kullananlarınki gibi. Kortizon mu? Ya da insanın yüzünün şişmesine yol açan diğer kortikosteroidlerden biri, dedi Florita. Yani katiller hasta mı? Bilmiyorum, duruma göre değişir. Hangi duruma göre? Onlara ne açıdan baktığınıza göre. Kendilerini hasta insanlar olarak görüyorlar mı? Hayır, kesinlikle görmüyorlar. O zaman sağlıklı olduklarını biliyorlardır? Bilmekle gerçekten bilmeyi kastediyorsan çocuğum, şu dünyada kimse hiçbir şeyi bilemez. Peki sağlıklı olduklarını mı zannediyorlar? Öyle diyebiliriz, dedi Florita. Ya sesleri, seslerini duyuyor musunuz, diye sordu Sergio. (Kadının ona çocuğum demesi çok garip gelmişti ama sesini çıkarmadı.) Ender olarak; ama birkaç kere konuşmalarını duydum. Neden bahsediyorlardı Florita? Bilmiyorum, İspanyolca konuşuyorlar ama karışık bir İspanyolca. Kulağa İspanyolca gibi gelmiyor, İngilizce gibi de gelmiyor, bazen uydurma bir dil olduğunu düşünüyorum ama bazı kelimeleri anlıyorum. Yani uydurma bir dil olamaz, bu yüzden konuştukları dilin İspanyolca, adamların da Meksikalı olduğunu söyleyebilirim ama kullandıkları kelimeler bana yabancı. Bir de tutup bana çocuğum diye hitap etti, diye düşündü Sergio. Altın kalpli bir şarlatan. Ona bir bira daha ikram edildi ama kabul etmedi. Yorgun olduğunu ve otele dönmesi gerektiğini söyledi. Reinaldo içerlediğini saklamaya gerek duymadı. Ne suç işledim, diye düşündü Sergio. Banyoya gitti; banyo yaşlı kadınlar gibi kokuyordu ve yerde, koyu yeşil yapraklı bitkiler vardı. Banyoya bitki koymak fena fikir değil, diye düşünerek Reinaldo, Jose Patricio ve Florita'nın seslerini dinledi, tartışıyor gibiydiler. Banyo penceresinden, saksılarla dolu ufak beton bahçeyi görebiliyordu, yağmur yağdığı için beton ıslanmıştı. Mavi ve kırmızı çiçeklerin hiçbirini tanımıyordu. Salona döndüğünde oturmadı. Florita'nın elini sıkıp, öyle bir niyeti olmasa da, yayımlayacağı makalenin bir örneğini ona da yollayacağına söz verdi. Rüyamdaki adamların ne konuştuklarını anlamıyorum ama şunu gayet iyi biliyorum, dedi Azize, gazeteciyi uğurlarken. Devam etmeden önce, hem Sergio'nun hem Reinaldo'nun gözlerine baktı. Nedir Florita, diye sordu Sergio. Söyleme Florita, dedi Reinaldo. Konuştu-

ğumuzda ses tonumuzun mutluluğumuzu veya acımızı kısmen de ele verdiğine inanıyor musunuz, diye sordu kadın. Gerçekten doğru, dedi Jose Patricio. Ben de, katillerin konuşmalarını anlamasam da kelimelerin içindeki acıyı hissedebiliyorum, çünkü görmezden gelinemeyecek kadar *büyük* bir acı, dedi Florita. Ne kadar büyük, diye sordu Sergio. Florita bakışlarını gazetecinin üzerine dikti. Kapıyı açtı. Sonora'nın karanlığı hayalet gibi içeri süzüldü. *Devasa*, dedi Florita. Yani kanunları çiğnediklerini biliyorlar mı? Hayır, hayır, hayır, dedi Florita, onların acısının kanunlarla hiçbir ilgisi yok...

1 Haziran'da, on beş yaşındaki Sabrina Gomez Demetrio yaya olarak Gerardo Regueira Hastanesi'nin acil servisine geldi. Pek çok bıçak darbesi almış ve sırtına iki kurşun yemişti. Hemen müdahale edildiyse de bir işe yaramadı. Ölmeden önce fazla bir şey söylemedi. Kendi adını ve kardeşleriyle oturduğu sokağın adını söylemeyi başardı. Onu Suburban'la kaçırdıklarını söyledi, aracın içinde kilitli tutulmuştu. Domuz yüzlü bir adamdan bahsetti. Kanamayı durdurmaya çalışan hemşirelerden biri, seni kaçıran o adam mıydı, diye sordu. Sabrina Gomez kardeşlerini bir daha göremeyeceği için üzgün olduğu yanıtını verdi.

Haziranda, Klaus Haas birkaç telefon görüşmesi yapıp Santa Teresa Hapishanesi'nde altı gazetecinin katıldığı bir basın toplantısı düzenledi. Avukatı toplantıyı düzenlemesinin akıllıca olmayacağını söylemişti ama Haas uyarılara kulak asmadı. Ayrıca avukatının ifadesine göre toplantıda neden bahsedeceğini açıklamayı reddetti. Tek söylediği artık elinde daha önce bilmediği ve şimdi halka duyurmak istediği bir bilgi olduğuydu. Toplantıya gelen gazeteciler bırakın kadın cinayetlerinin perdesini aralayacak bir şeyler öğrenmeyi hiçbir yeni bilgiye ulaşmayı beklemiyorlardı ama toplantıya geldiler çünkü son kertede Haas ve ölü kadınların haberini yapmak onların sorumluluğuydu. Büyük Mexico City gazeteleri muhabir yollamaya gerek duymadı.

Haziranda, Haas'ın telefonla gazetecilere baş döndürücü bir açıklama yapmayı vadetmesinden birkaç gün sonra, kaybolduğu haftalar önce kocası tarafından bildirilen Aurora İbanez Medel'in cesedi Casas Negras otobanında bulundu. Aurora İbanez otuz dört yaşındaydı ve İnterzone-Berny fabrikasında çalışıyordu. Yaşları üç ve on dört arasında değişen dört çocuğu vardı, on yedisinden beri Jaime Pacheko adlı makine teknisyeniyle evliydi ama adam aylardır işsizdi, İnterzone-Berny fabrikasındaki son işten çıkarmaların kurbanı olmuştu. Adli tıp raporuna göre ölüm nedeni oksijen yetersizliğiydi ve ölümünün üzerinden zaman geçmiş olmasına karşın kurbanın boynundaki yara izleri net olarak görülüyordu. Dil kemiği zedelenmemişti. Aurora'nın tecavüze uğramış olması muhtemeldi. Vakaya Komiser Efrain Bustelo ve Komiser Ortiz Rebolledo atandı. Kurbanın tanıdıklarıyla yaptıkları görüşmenin ardından Jaime Pacheko'yu tutukladılar ve o da, uzun bir sorgulamanın akabinde, suçunu itiraf etti. Ortiz Rebolledo basın açıklamasında cinayet nedeninin kıskançlık olduğunu söyledi. Söz konusu olan belli bir erkek yoktu, adam işsizliğe katlanamadığı için kadının konuştuğu bütün erkekleri kıskanmaya başlamıştı. Zavallı Pacheko karısının onu terk edeceğine inanmıştı. Kadını başka bir yerde öldürdüğü varsayılarak cesedi Casas Negras otobanına taşımak için hangi araçları kullandığı sorulduğunda Pacheko bu konuyu konuşmayı reddetti, bir arkadaşının arabasını ödünç aldığını söylemekle yetindi, yanlarında alev desenleri olan 87 model bir Coyote'ydi. Ama polis bütün aramalara karşın bahsi geçen arkadaşı veya arabasını bulamadı.

Haas'ın avukatı, mahkûmun yanında oturmuş, kurbanların resimleri gözünün önünden geçiyormuşçasına dümdüz karşıya bakıyordu, çevrelerinde üç yerel gazetenin muhabirleri vardı, *El Heraldo del Norte, La Voz de Sonora* ve *La Tribuna de Santa Teresa; El İndependiente de Phoenix, El Sonorense de Hermosillo* ve bazen on beş günde bir bazen ayda bir yayımlanan ve Green Valley vadisinde yaşayan alt-orta sınıf Meksikalıların ve Rio Rico, Carmen, Tubac, Sonoita, Amado, Sahuarita ve Patagonia'daki çiftçilerin abonelikleri sayesinde ayakta duran *La Raza de Green Valley* gazeteleri de birer

muhabir yollamıştı. Sadece *La Voz de Sonora* fotoğrafçı yollamaya zahmet etmişti, Chuy Pimentel adında bir adam, muhabirlerin arkasında durmuş olup biteni izliyordu. Arada bir kapı açılıyor, gardiyanlardan biri içeri girip bir şeye ihtiyaçları olup olmadığını sorarcasına Haas ve avukatına bakıyordu. Bu seferlerden birinde, avukat gardiyanlardan birinden bir bardak su rica etti. Gardiyan hemen getireceği yanıtını verip dışarı çıktı. Bir süre sonra elinde iki şişe su ve birkaç kutu buz gibi Coca Cola'yla geri döndü. Muhabirler gardiyana teşekkür edip Cola'ları alırken Haas ve avukatı suç içmeyi tercih etti. Birkaç dakika kimse konuşmadı, herkes içeceklerini içmekle ilgileniyordu.

Temmuz ayında, Maytorena Mahallesi'nin doğusunda, elektrik direklerinin yakınlarındaki kanalizasyon çukurunda bir kadın cesedi bulundu. Kadın yirmi ila yirmi beş yaşları arasındaydı ve adli tıp ekibine göre en az üç aydır ölüydü. Elleri büyük paketleri bağlamakta kullanılan plastik iplerle arkadan bağlanmıştı. Sol elinde, dirseğine kadar gelen, uzun, siyah bir eldiven vardı. Ucuz eldivenlerden değildi, kaliteli striptizcilerin kullandıkları türden şık, kadife bir eldivendi. Eldiven çıkarıldığında kızın parmaklarında iki yüzük olduğu görüldü, orta parmağındaki gerçek gümüştü ve yüzük parmağındaki yılan şeklindeydi. Sağ ayağında Tracy marka erkek çorabı vardı. Ve en şaşırtıcısı da çok pahalı bir siyah sütyenin kafasına şapka misali takılmış olmasıydı. Bunlar dışında kadın çıplaktı ve üzerinde kimlik yoktu. Gerekli işlemler yapıldıktan sonra dava dosyası rafa kaldırıldı ve ceset Santa Teresa Kimsesizler Mezarlığı'na gömüldü.

Temmuz ayının sonunda, Sonora Eyaleti'nin idarecileri, Santa Teresalı yetkililerle işbirliği yaparak Dedektif Albert Kessler'i şehre davet etti. Haber gazetecilere duyurulduğunda, özellikle Mexico Cityli muhabirler, Belediye Başkanı Jose Refugio de las Heras'a, emekli FBI Ajanı'nı kiralamanın Meksika polisinin yetersizliğini kabullenmek olup olmadığını sordular. De las Heras, Kessler'in çağrılmasının kesinlikle bu anlama gelmediğini söyledi, eski FBI Ajanı, Santa Teresa'ya, Sonora'nın ve Santa Teresa'nın en iyi dedektiflerinden

oluşan seçkin bir gruba on beş saatlik özel bir eğitim vermeye geliyordu ve bu çalışma için Santa Teresa'nın seçilmesinin –ve örneğin Hermosillo'nun seçilmemesinin– en önemli nedeni gelişmekte olan bir şehir olmasıydı. Ama Meksika'da önceden örneğine rastlanmayan bu seri cinayetleri araştırması ve seri cinayetler konusunda yeterince deneyimli olmayan polisleri eğitmesi için alanında uzman olan bir Amerikalıyı getirmekten daha akıllıca ne yapılabilirdi?

Size, Estrella Ruiz Sandoval'ı aslında kimin öldürdüğünü söyleyeceğim, haksız yere suçlandığımı göreceksiniz, dedi Haas. Onu, şehirdeki genç kadınlardan en az otuzunu daha öldüren kişiler öldürdü. Haas'ın avukatı başını öne eğdiğinde Chuy Pimentel günün ilk fotoğrafını çekti. O fotoğrafta muhabirlerin Haas'a veya önlerindeki bilgisayarlara bakan yüzleri görülür, o yüzlerde ne heyecandan ne şevkten eser vardır.

Eylül ayında Ana Munos San Juan'ın cesedi Felix Gomez ve şehir merkezi arasındaki Javier Parades Sokağı'ndaki çöp konteynırlarında bulundu. Tecavüze uğradıktan sonra boğulduğuna dair deliller vardı, ki adli tabip sonradan bu bulguları doğruladı. Kısa bir soruşturmanın ardından genç kadının kimliği tespit edildi. Kurbanın adı Ana Munos San Juan'dı ve on sekiz yaşındaydı. Ruben Dario Mahallesi'ndeki Maestro Caicedo Sokağı'nda, üç kadınla paylaştığı bir evde yaşıyor ve Santa Teresa'nın tarihi kesimindeki El Grand Chaparral adlı kafede garson olarak çalışıyordu. Kaybolduğu polise bildirilmemişti. Onu son görenler El Mono, El Tamaulipas ve La Vieja adlarıyla tanınan üç adamdı. Polis onları bulmayı denediyse de sanki yer yarılmış içine girmişlerdi. Dosya rafa kaldırıldı.

Albert Kessler'i kim getirtiyor, diye sordu muhabirler. Bay Kessler'in ücretini kim ödeyecek? Ne kadar ödenecek? Bu ödemeyi Santa Teresa şehri mi yoksa Sonora Eyaleti mi üstlenecek? Kessler'e ödenecek para nereden geliyor? Santa Teresa Üniversitesi mi ödemeyi yapacak yoksa bu ödeme eyalet polisinin kayıt dışı kaynaklarından

mı karşılanacak? Ödemeyi üstlenen üçüncü bir kişi veya grup var mı? Amerikalı dedektifin getirilişine biri mi sponsor oldu? Seri cinayetlerde uzman biri neden daha önce getirilmedi de şimdi getiriliyor? Ayrıca polisle işbirliği yapacak Meksikalı suç uzmanları yok mu? Örneğin Profesör Silverio Garcia Correa'nın yeterince iyi olmadığı mı düşünüldü? Yılın psikologu seçilmemiş miydi? New York Üniversitesi'nden ve Stanford'dan diplomaları yok mu? Profesör Garcia Correa'yı tutmak daha ucuza gelmez miydi? Meksikalıların işini Amerikalının tekine değil bir Meksikalıya teslim etmek daha vatanseverce olmaz mıydı? Ve evet, Albert Kessler İspanyolca biliyor mu? Bilmiyorsa çevirmenliğini kim yapacak? Kendi çevirmenini mi getiriyor yoksa burada ona bir çevirmen mi atanacak?

Haas dedi ki: Araştırmalar yaptım. Şöyle dedi: İpuçlarına ulaştım. Ve dedi ki: Hapishanede sır yoktur. Dedi ki: Arkadaşlarınızın arkadaşları sizin de arkadaşınızdır ve er ya da geç her şeyi anlatırlar. Ve ekledi: Arkadaşlarınızın arkadaşlarının arkadaşları etrafta dolanıp size birkaç iyilik yapar. Kimse gülmedi. Chuy Pimentel fotoğraf çekmeyi sürdürdü. Fotoğrafların çoğunda neredeyse ağlayacakmış gibi görünen avukat vardı. Üzüntüden değil öfkeden. Muhabirlerin bakışları soğukkanlı hayvanların bakışları gibiydi: Replikleri betonda yazılıymış gibi karşısındaki gri duvara bakan Haas'ı izliyorlardı. Muhabirlerden biri, bize bir isim ver, diye fısıldadı ama içerde çıt çıkmadığından onu herkes duydu. Haas bakışlarını duvardan ayırıp konuşan muhabire kaydırdı. Doğrudan bir yanıt vermek yerine bir kere daha Estrella Ruiz Sandoval'ın ölümünden sorumlu olmadığını tekrarladı. Onu tanımıyordum, dedi. Sonra elleriyle yüzünü örttü. Hoş bir kız, dedi. Keşke onu tanısaydım. Kendini hasta hissediyordu. İnsanlarla dolu bir sokağı, günbatımını, insanların yavaş yavaş uzaklara gidişini hayal ediyordu. Sonunda geriye kimse kalmıyordu, yalnızca köşeye park edilmiş olan araba. Gece çöküyor, sonra avukatın parmakları Haas'ın eline dokunuyordu. Fazlasıyla kalın ve kısa parmaklar. Bize bir isim ver, diyor başka bir muhabir. Elimizde bir isim olmazsa hiçbir yere varamayız.

Kasım ayında, Sur Mahallesi'ndeki boş arsada, Maria Estela Ramos'un çıplak cesedi, battaniye ve çöp torbasına sarılmış olarak bulundu. Ayakları bir iple bağlanmıştı ve daha ilk bakışta işkence gördüğü anlaşılıyordu. Vakayla Komiser Juan de Dios Martinez ilgilendi, bölge günün geri kalanında uyuşturucu tüccarları, müşterileri ve müzik dinlemeye gelen genç gruplarla dolu olduğundan, cesedin oraya cumartesi geceyarısı ve 1:30 arasında atıldığını belirledi. Alınan ifadeler birbiriyle karşılaştırıldığında, şu ya da bu nedenle saat 12 ile 1:30 arasında kimsenin orada olmadığı ortaya çıkmıştı. Maria Estela Ramos, Veracruz Mahallesi'nde oturuyordu, yani bulunduğu yer kadının evinin yakınlarında değildi. Yirmi üç yaşındaydı, dört yaşında bir oğlu vardı ve evini iki fabrika işçisiyle paylaşıyordu. Gerçi kadınlardan biri sendika kurmaya çalıştığı için kısa süre önce işten atılmıştı. Bu işe ne diyorsunuz, diye sordu kadın. Hakkımı aradığım için beni fabrikadan attılar. Komiser omuz silkti. Maria Estela'nın oğluna kimin bakacağını sordu. Ben, dedi işsiz sendikacı. Oğlanın ailesinde başka kimse yok mu, büyükannesi ya da büyükbabası yok mu? Olduğunu sanmıyorum ama birilerini bulmaya çalışacağız, dedi kadın. Adli tabibe göre kadının ölüm nedeni kafaya aldığı darbeydi, beş kaburgası kırılmıştı, kollarında derin olmayan kesikler vardı. Tecavüze uğramıştı. Cinayet, uyuşturucu bağımlıları çöplerin arasında kadını bulmadan dört gün önce işlenmişti. Arkadaşlarından alınan ifadelere göre, Maria Estela'nın El Chino adlı bir erkek arkadaşı vardı, elbette ayrılmış olmaları da mümkündü, kimse adamın gerçek adını bilmiyordu ama nerede çalıştığını bilenler vardı. Juan de Dios adamı aramak üzere Serafin Garabito Mahallesi'ndeki teknik servise gitti. El Chino'yu sorduğunda o adda birini tanımadıklarını söylediler. Maria Estela'nın arkadaşlarının tarif ettikleri kadarıyla El Chino'yu tarif etti ama aldığı yanıt aynı oldu: Ne o adı taşıyan ne o eşkale uyan biri hiçbir zaman teknik serviste çalışmamıştı. Komiser, muhbirlerine haber yollayıp adamı arattırdı ama bu araştırmalardan da bir sonuç elde edilemedi. Bir hayaletin peşine düşmekten farksızdı.

Albert Kessler son derece yetenekli bir uzman, dedi Profesör Garcia Correa. Bana anlatılanlara göre, Bay Kessler, seri katillerin profilini çıkartmayı ilk akıl eden kişilerden biri. Anladığım kadarıyla önce ABD askeri polisiyle sonra da FBI'la çalışmış, dedi Profesör Garcia Correa. Hayır, işi bana vermedikleri için alınmış değilim, beni atladıkları hissine de kapılmadım. Sonoralı yetkililer beni gayet iyi tanır ve gerçekleri öğrenmek konusundaki inatçılığımı iyi bilir, dedi Profesör Garcia Correa. Meksika'daki bizler, çabucak her şeyden etkileniyoruz. Gazetelerdeki makalelerde yer alan bazı sıfatları veya cümleleri okuduğum zaman tüylerim diken diken oluyor, maymunlar tarafından ortaya atılmış gibi duruyorlar, ama Meksika böyle bir yer, insan zamanla alışıyor, dedi Profesör Garcia Correa. Bu ülkede kriminolog olmak Kuzey Kutbu'nda şifre uzmanı olmaktan farksız. Sübyancılarla dolu bir koğuşta çocuk olmak gibi. Sığırlarla dolu bir ülkede dilenci olmak gibi. Amazonlar diyarında prezervatif olmak gibi, dedi Profesör Garcia Correa. İnsan, hak ettiği muameleyi görmemeye sonunda alışıyor. Biriktirdiği paranın tükenmesine, emeklilik için ayırdığı paranın uçup gitmesine alışıyor, oğlunun ondan para tırtıklamasına alışıyor. Kanunlar aklına eseni yapmasını söylerken kurallara uymaya çalışanların başına gelen budur. Tüm bunların üstüne bir de maaşı kesilirse ona da alışır. Ödemelerini yetiştirmek için dolandırıcı avukatlar ve yozlaşmış polislerle çalışması gerekirse ona da alışır. Ama bunları makalelerinize koymasanız iyi olur çocuklar, yoksa işim tehlikeye düşer, dedi Profesör Garcia Correa. Sayın Albert Kessler, başta da belirttiğim üzere son derece yetkin bir dedektif. Yanlış anlamadıysam araştırmalarında bilgisayarlardan yararlanıyor. İlginç çalışmaları var. Bazı macera filmlerinde danışman olarak görev almış. Hiçbirini görmedim çünkü uzun zamandır sinemaya gitmiyorum ve Hollywood'un ürettiği o çöpler uykumu getiriyor. Ama torunum eğlenceli olduklarını ve iyilerin her zaman kazandığını söylüyor, dedi Profesör Garcia Correa.

İsim, dedi gazeteci. Antonio Uribe, dedi Haas. Muhabirler, aralarında bu ismi tanıyan biri olup olmadığını görmek için birbirleriyle ba-

kıştı, yoktu. Santa Teresa'daki kadınları öldüren kişi Antonio Uribe, dedi Haas. Oluşan sessizliğin ardından şöyle devam etti: Ve şehrin çevresindeki cinayetleri işleyen de o. Şehrin çevresi mi, diye sordu muhabirlerden biri. O, Santa Teresa'daki kadınları öldüren kişi ve aynı zamanda cesetleri şehir sınırlarının hemen dışında bulunan kadınların katili de o. Sen bu Uribe'yi tanıyor musun, diye sordu muhabirlerden biri. Bir kez karşılaşmıştım, tek bir kez, dedi Haas. Ardından uzun bir hikâye anlatacakmış gibi derin bir nefes aldı, Chuy Pimentel fotoğrafını çekmek için tam o anı seçti. O fotoğrafta, ışık ve objektifin açısı nedeniyle, Haas normalde olduğundan çok daha zayıf görünür, boynuysa son şarkısını –insanın içini parçalayan, cam kırıklarıyla dolu o şarkıyı– söylemeye hazırlanan bir kuğununki gibi kıldan incedir...

7 Ekim'de, on dört on altı yaşlarında bir kızın cesedi tren raylarına otuz metre mesafedeki beyzbol sahasının sınırlarını belirleyen çalıların arasında bulundu. Cesette işkence yapıldığını gösteren izler vardı. Kolları, göğsü ve bacakları morluklar ve bıçak yaralarıyla kaplıydı, polisler sıkıldıkları için otuz beşten sonrasını saymadı, bıçak darbeleri hayati organlara isabet etmemişti. Kurbanın üzerinde kimlik yoktu. Adli tabibe göre ölüm nedeni boğazının sıkılmasıydı. Sol göğüs ucunda ısırık izleri vardı ve yarı yarıya koparılmıştı. Adli tabip bir bulgu daha elde etti: Kurbanın bacaklarından biri diğerinden kısaydı. Başlangıçta bu sayede kimlik tespitinin kolaylaşacağı düşünüldü ama öyle olmadı çünkü Santa Teresa'da o eşgale uyan hiç kadın kaybolmamıştı. Cesedin bulunduğu gün, Epifanio ve Lalo Cura olay yerine gidip incelemelerde bulundu. Her taraf polis kaynıyordu. Komiserler, devriye polisleri, olay yeri ekipleri, Kızılhaç görevlileri ve hatta muhabirler sahaya toplanmıştı. Epifanio ve Lalo Cura insanların etrafından dolanıp cesedin yanına gitti. Kısa boylu bir kız değildi, en az 1.68 boyundaydı, üzerinde beyaz sütyeni ve kanla kaplı beyaz bluzdan başka bir şey yoktu. Cesetten uzaklaşırlarken Epifanio, Lalo Cura'ya ne düşündüğünü sordu. Ölü kadınla ilgili düşüncelerimi mi soruyorsun, diye karşılık verdi Lalo Cura. Hayır, olay mahalliyle ilgili ne düşünüyorsun, dedi Epifanio

sigarasını yakarken. Olay mahalli diye bir şey yok, dedi Lalo. Belli ki bütün arazi bilinçli olarak temizlenmiş. Epifanio arabayı çalıştırdı. Bilinçli olarak değil, aptallıklarından ortalığı temizlemişler, dedi Epifanio, ama neyi neden yaptıklarının bir önemi yok, sonuçta bütün deliller yok edilmiş.

1997 Albert Kessler için güzel bir yıldı. Virginia, Alabama, Kentucky, Montana, Kaliforniya, Oregon, Indiana, Maine ve Florida'da konferanslar verdi. Bir sürü üniversiteye gidip artık profesör olan eski öğrencileriyle görüştü, aralarından evlenenler bile vardı. Adının yavaş yavaş duyulduğu Paris'e (Fransa), Londra'ya (İngiltere) ve Roma'ya (İtalya) seyahat etti, verdiği seminerlere katılanlar ona kitabının Fransızca, İtalyanca, Almanca ve İspanyolca tercümelerini imzalattılar, kitapların kapaklarına zekice yazılmış bir iki satır karalamasını istediler, o da seve seve yaptı. Moskova'ya (Rusya) ve St. Petersburg'a (Rusya) ve Varşova'ya (Polonya) gitti ve başka bir sürü şehre davet edildi. Her şey 1998'in de yoğun bir yıl olacağını gösteriyordu. Dünya ne küçük, diye düşünürdü Albert Kessler özellikle de uçarken. Sadece birinci sınıf veya *business class*'ta seyahat ederdi ve Tallahassee, Amarillo veya New Bradford'a konferansa gideceği zamanlarda, bazen bulutlara bakıp birkaç dakikalığına da olsa vereceği seminerlerle ilgili her şeyi unuturdu. Katiller rüyalarına girmezdi. Pek çok katille tanışmış, pek çoklarının izini sürmüştü ama ne rüyalarında ne kâbuslarında onlara yer vardı. Aslında rüya falan gördüğü de söylenemezdi ya da uyanır uyanmaz kâbuslarını unutacak kadar şanslıydı. Otuz yıldır evli olduğu eşi rüyalarını hemen her zaman hatırlar ve bazen, Albert Kessler'in evde olduğu zamanlarda, birlikte kahvaltı ederlerken ona bu rüyalardan bahsederlerdi. Radyoda klasik müzik yayını yapan istasyonlardan birini açar, kahve ve portakal suyu eşliğinde karısının mikrodalgada ısıttığı dondurulmuş ekmekleri yerlerdi, Kessler tattığı bütün ekmeklerden lezzetli olduğuna inandığı o ekmeklere tereyağı sürerken karısı ona gördüğü rüyayı anlatırdı, bu rüyalar, çoğu ölü olan akrabalarıyla veya uzun zamandır görüşmedikleri arkadaşlarıyla ilgili olurdu. Kahvaltıdan sonra karısı kendisini banyoya kapatır ve Albert Kessler

bahçeye çıkıp mahalleyi seyrederdi, karşısında kırmızı, gri ve sarı çatılardan, düzgün kaldırımlardan ve komşu çocuklarının yol kenarına park ettikleri son model arabalardan oluşan bir manzara vardı. Komşularının çoğu onu tanır ve saygı duyardı. Komşulardan biri Albert Kessler bahçedeyken dışarı çıkacak olursa, arabasına binip uzaklaşmadan önce el sallar ve, günaydın Bay Kessler, derdi. Bütün komşuları adamdan gençti. Çok genç değillerdi, çoğu doktor veya orta seviyedeki yöneticilerdi, işinde uzman olan çalışkan insanlardı, suya sabuna dokunmadan hayatlarını sürdürürlerdi. Neredeyse hepsi evliydi ve bir ya da iki çocukları vardı. Bazen arka bahçelerinde mangal partileri düzenlerlerdi ve bir keresinde, karısının yalvarışlarına dayanamayan Kessler, eşiyle beraber bu partilerden birine katılıp yarım şişe Bud içmişti. Mahallede hiç polis oturmuyordu ve Kessler'le konuşmaya cesaret eden tek kişi, öğretmenlik yapan kel kafalı bir adam oldu. Sonuçta adamın budalanın teki olduğu ortaya çıkmıştı. Polisler veya emekli polisler ancak bir kadının veya başka bir polisin yanında kendilerini rahat hissederler, diye düşünürdü Kessler. Kendisine gelince, sadece kendi seviyesinden polislerin yanında rahat ederdi. Kadınlara ilgisini kaybedeli uzun zaman olmuştu – elbette cinayet vakalarına bakan kadın polisler hariç. Bir keresinde, Japon meslektaşlarından biri boş zamanlarını bahçeyle ilgilenerek geçirmesini önermişti. Bahsi geçen meslektaş onun gibi emekli bir polisti ve bir zamanlar Osaka polis biriminin en önemli şahsiyetiydi. Kessler öğüdü tuttu ve eve döndüğünde eşine bahçıvanı kovmasını söyledi, bundan sonra bahçeyle kendisi ilgilenecekti. Elbette bahçeyi mahvetmesi uzun sürmedi ve sonunda bahçıvan yeniden işe alındı. Neden hissetmediğim bir baskıyı bahçıvanlık gibi işlerle tedavi etmeyi denedim, diye sordu kendi kendine. Bazen kitabının tanıtımı için gittiği yirmi otuz günlük bir turun ardından eve döndüğünde karısına bakar ve onu tanımadığı izlenimine kapılırdı. Kitap tanıtımı, polisiye yazarlarına ve macera filmi yönetmenlerine danışmanlık yapmak veya üniversitelerde seminerler vermek yorucu olabiliyordu. Karısını tanımadığı hissi, her seferinde birkaç gün devam ederdi. Kadını tanıyordu elbette, buna şüphesi yoktu. Ama belki yürüyüşü, hareketleri, adamı yanına

çağırışı değişmişti. Normalde alışverişleri karısı yapardı ama hava kararmaya başlamışsa, bazen, Kessler'den onunla birlikte hep gittiği süpermarkete gelmesini isterdi, böylece birlikte yola çıkar ve her sabah yedikleri dondurulmuş ekmeği alırlardı. Bazen doğrudan dondurulmuş ekmeği aldıkları Tesco'ya giderlerdi. Bazen alışverişi tamamladıklarında adamın kitabının satıldığı kitapçıya uğrarlardı. Karısı kitabı işaret edip, bak hâlâ raftaki yerini koruyorsun, derdi. Adam başını sallardı ve alışveriş merkezini dolaşmayı sürdürürlerdi. Kadını tanıyor muydu tanımıyor muydu? Elbette tanıyordu ama bazen adamı gerçek dünyaya bağlayan küçük gerçeklik silikleşiyordu, sanki zamanın eşyaları erozyona uğratan bir etkisi vardı ve anılar bulanıklaşıyordu veya doğaları gereği zaten bulanıktılar, tatmin edici olmaktan uzak ve gerçekdışıydılar.

Onu tek bir kez gördüm, dedi Haas. Kulüplerden birindeydi, veya müziğin sesini sonuna kadar açıp kulüp taklidi yapan bir bardaydı. Arkadaşlarımlaydım. Arkadaşlarım ve müşterilerimle. Bu çocuk, benim yanımdakileri tanıyan birileriyle barda oturuyordu. Yanında kuzeni Daniel Uribe vardı. Beni ikisiyle de tanıştırdılar. Kibar gençler olduklarını düşündüm, İngilizce biliyorlardı ve kovboy olmasalar da kovboy gibi giyinmişlerdi. Uzun boylu ve yapılı tiplerdi, Antonio Uribe kuzeninden uzundu, düzenli olarak spor salonuna gittikleri, ağırlık kaldırdıkları ve kendilerine iyi baktıkları her hallerinden anlaşılıyordu. İkisinin de kirli sakalı vardı ama pis kokmuyorlardı, saçları düzgün kesilmişti, hepsi marka olan gömlekleri, pantolonları ve tahminimce yine marka olan parlak kovboy çizmeleriyle sıradan iki tiptiler. Kısa süre sohbet ettik, sıkıcı konulardan konuştuk, arabalar, filmler, çiftlikler, Paulina Rubio, *uyuşturucu tacirleri,* adı neydi, şu siyah kadın şarkıcı? Whitney Houston mıydı? Hayır, değil, Lana Jones? Hayır o da değil, adını hatırlayamadığım siyah bir şarkıcı, her neyse birkaç tek attık, sonra hep birlikte kulüpten ayrıldık, nedenini hatırlamıyorum, herkes dışarıdaydı ve o karanlık sokakta Uribe'leri son kez gördüm ve sonra arkadaşlarımdan biri beni arabaya tıktı ve patlamak üzere bir bombadan kaçıyormuş gibi hızla oradan uzaklaştık.

10 Ekim'de, on sekiz yaşındaki Letticia Borrego Garcia'nın cesedi Pemex futbol sahası yakınlarında, Cananea otobanıyla tren rayları arasında yarı gömülmüş halde bulundu. Büyük ölçüde çürümüştü. Sanayi tipi çöp torbasına sarılmış olan cesette yapılan incelemeler, ölüm nedeninin boynunun kırılması olduğunu gösterdi. Ceset, bir ay önce kızının kaybolduğunu bildiren anne tarafından teşhis edildi. Neden katil ufak bir çukur kazıp kızı gömmeye zahmet etmiş, diye sordu olay yerini turlayan Lalo Cura. Neden onu Cananea otobanına veya tren yolu yakınındaki depoların çöplüğüne atmamış? Katil cesedi bıraktığı yerin yakınında futbol sahası olduğunun farkında mıymış? Lalo Cura oradan uzaklaşması emredilene kadar olduğu yerde durup cesedi buldukları noktaya baktı. Çukura bir çocuğun veya köpeğin cesedinin sığması mümkündü ama bir kadının oraya sığamayacağı açıktı. Herhangi bir nedenle katilin işi yarım mı kalmıştı? Cesedi attığında gece miydi, tanımadığı bir yerde olduğu için mi çuvallamıştı?

Albert Kessler'in Santa Teresa'ya gelmesinden bir gece önce, sabahın dördünde, Sergio Gonzalez, Kongre Üyesi Azucena Esquivel Plata'dan bir telefon aldı. Telefonu açtığında aile üyelerinden birinin sesini duymaya ve bir yerlerde kötü bir kaza olduğu haberini almaya kendini hazırlamıştı ama karşılaştığı Kongre Üyesi'nin insana tepeden bakan ve emreder bir tonla konuşan sesi oldu. Ne özür dilemeye ne özür kabul etmeye alışkın birinin sesi. Ses, ilk olarak yalnız olup olmadığını öğrenmek istedi. Sergio, uyuyordum, karşılığını verdi. Ama yalnız mısın yoksa yalnız değil misin, dedi ses. O anda Sergio Gonzalez'in işitsel hafızası devreye girdi ve konuşanın kim olduğunu anladı. Telefonun diğer tarafındaki, Meksika politikasının kraliçesi, Kongre'nin vahşi cadısı, bazı kongre üyelerinin ve ellinin üstündeki bütün siyasi gazetecilerin şehvet dolu fantezilerini süsleyen Azucena Esquivel Plata'dan başkası olamazdı. Yalnızım, dedi. Pijamalarınlasın, değil mi? Evet. Giyinip aşağı in, on dakika içinde seni alacağım. Aslında Sergio pijamalı değildi ama daha ilk andan kadına karşı çıkmak iyi bir taktikmiş gibi gelmemişti. Böy-

lece kotunu, çoraplarını ve kazağını giyip apartman kapısına indi. Kapının önünde ışıkları yanan bir Mercedes vardı. Mercedes'teki kişi onu görmüş olacak ki arka kapı açıldı ve mücevherlerle süslü bir el ona içeri gelmesini işaret etti. Kongrenin kraliçesi Azucena Esquivel Plata, arka koltuğun bir köşesinde battaniyeye sarınmış olarak oturuyordu. Gece olmasına rağmen, Fidel Velazquez'in gayrimeşru kızı, Steve Wonder ya da meraklı kişilerin boş bakışlı gözlerini görmesini istemeyen körler gibi güneş gözlüğü takmıştı.

Kessler önce Tucson'a gitti, sonra küçük bir uçakla Santa Teresa'ya uçtu. Sonora Başsavcısı yakında, bir veya iki yıl içinde, yeni Santa Teresa havaalanının yapımına başlayacaklarını açıkladı, yeni alan Boeing'lerin bile inebileceği kadar büyük olacaktı. Kessler'i bizzat Belediye Başkanı karşıladı ve gümrükten geçtikleri sırada *mariachi*'ler adam onuruna ufak bir konser verdi, içinde adının geçtiği, en azından Kessler'e öyle gelen bir şarkı söylediler. Doğru duyup duymadığını sormamanın daha akıllıca olduğuna karar verip gülümsedi. Belediye Başkanı, pasaportlara damga vuran vize memurunu kenara ittirip misafirin pasaportunu kendi damgaladı. Bunu yaparken önce damgayı havaya kaldırdı, gülümsedi, fotoğrafçıların güzel fotoğraflar çekebilmesi için birkaç saniye o pozda donup kaldı, sonra damgayı bastı. Savcı bir espri yaptı ve hiç mutlu olmadığı her halinden anlaşılan vize memuru hariç herkes güldü. Hep birlikte arabalara binip konvoy halinde belediye binasına doğru yola çıktılar. Emekli FBI Ajanı ilk basın toplantısını orada düzenledi, Santa Teresa'da öldürülen kadınlarla ilgili dosyanın elinde olup olmadığı soruldu; *Leke* filminin başrol oyuncusu Terry Fox'un gerçekten de üçüncü eşinin boşanmadan önce iddia ettiği gibi psikopatın teki olup olmadığı soruldu; daha önce Meksika'ya gelip gelmediği ve Meksika'yı sevip sevmediği soruldu. *Leke, Çocuk Katili* ve *Kod Adı* kitaplarının yazarı R. H. Davis'in gece uyurken ışıkları söndürememesiyle ve *Leke*'nin yönetmeni Ray Samuelson'ın Davis'i setten atmasıyla ilgili dedikoduların doğru olup olmadığı soruldu. Santa Teresa'daki gibi cinayetler ABD'de işlenebilir miydi, diye soruldu. Yorum yok, dedi Kessler ve gazetecilere teşekkür edip oteline döndü. Kendine en iyi

süiti ayırtmıştı, adı çoğu otellerdeki gibi başkanlık süiti veya balayı süiti değil çölü süitiydi çünkü balkonundan şehrin güneyi ve batısı görünüyordu ve bu da bütün haşmetiyle Sonora Çölü demekti.

Hem Sonoralı hem Arizonalılar, dedi Haas. Bu nasıl oluyor, diye sordu gazetecilerden biri. Hem Meksikalı hem Amerikalılar, çifte vatandaşlıkları var. Meksika-Amerika çifte vatandaşlığı diye bir şey var mı? Avukat gazetecilere bakmaksızın başını salladı. Nerede yaşıyorlar, diye sordu başka bir gazeteci. Santa Teresa'da ama Pheonix'te de bir evleri var. Uribe adı tanıdık geliyor, dedi gazetecilerden biri, bir diğeri de ona hak verdi: Evet, Uribe adı tanıdık geliyor. Hermosillo'lu Uribe'nin akrabası olabilirler mi? Hangi Uribe'yi soruyorsunuz? Hermosillolu adam var ya, dedi *El Sonorense*'den gelen gazeteci. Nakliyat işinde olan adam. Bir sürü kamyonu var. Chuy Pimentel yeniden gazetecilerin fotoğrafını çekti. Kötü giyimli, bazıları kendilerini en çok verene satmaya hazır bazıları çalışkan ve hevesli genç kalemler birbirilerine baktı. Yavaş yavaş uyandılar. *La Raza de Green Valley*'den gelen ve gazeteciden çok çiftçiyi andıran genç adam bile kendine geldi ve dikkatini elindeki işe verdi. Hermosillolu Uribe. Kamyonları olan Uribe. Adı neydi? Pedro Uribe? Rafael Uribe? Pedro Uribe, dedi Haas. Onun senin bahsettiğin Uribelerle bir bağlantısı var mı? Antonio Uribe'nin babası, dedi Haas. Ve ekledi: Pedro Uribe'nin yük taşımakta kullandığı yüzden fazla kamyonu var. Hermosillo ve Santa Teresa'daki fabrikaların mallarını naklediyor. Kamyonları her gün, neredeyse saat başı sınırı geçiyor. Pheonix ve Tucson'da malları var. Kardeşi Joaquin Uribe, Sonora ve Sinaloa'da bir sürü otelin sahibi, Santa Teresa'da da kafeleri var. O da Daniel'in babası. İki Uribe de Amerikalılarla evli olduklarından çocuklar aynı zamanda ABD vatandaşı. Antonio ve Daniel ailelerinin en büyük çocukları. Daniel tek çocuk, Antonio'nun iki kız, bir erkek kardeşi var. Antonio bir aralar babasının Hermosillo'daki ofisinde çalışırmış ama bir süre önce işi bırakmış. Daniel baştan beri serserinin tekiymiş. İkisi de Estanislao Campuzano için çalışan uyuşturucu tüccarlarından Fabio İzquierdo'nun korumasında. Estanislao Campuzano'nun Antonio'nun vaftiz babası olduğu söyleniyor.

Sadece başka milyonerlerin çocuklarıyla değil, Santa Teresalı polislerin ve uyuşturucu babalarının çocuklarıyla da arkadaşlar. Nereye gitseler para saçıyorlar. Santa Teresa'nın seri katilleri aslında onlar.

10 Ekim günü, yani Leticia Borrego Garcia'nın cansız vücudunun Pemex futbol sahası yakınlarında bulunduğu gün, Hidalgo Mahallesi'ndeki Persefone Sokağı'nın kaldırımında, Lucia Dominguez Roa'nın cesedi bulundu. İlk polis raporunda Lucia'nın fahişe ve uyuşturucu bağımlısı olduğu yazıyordu ve ölüm nedeni aşırı doz olarak belirlenmişti. Ne var ki ertesi sabah farklı bir bildiri yayımlandı, Lucia Dominguez Roa'nın Meksika Mahallesi'nde garsonluk yaparak hayatını kazandığı ve ölüm nedeninin karnına sıkılan kurşun olduğu açıklandı. Kurşun 44'lüktü ve altıpatlardan çıktığı sanılıyordu. Hiç görgü şahidi olmaması, arabadan ateş açıldığı varsayımını doğurdu. Kurşunun hedefinin başka biri olması ihtimali göz ardı edilmedi. Lucia Dominguez Roa otuz üç yaşındaydı, kocasından ayrılmıştı ve Mexico'da tek başına kalıyordu. Hodalgo'da ne işi olduğunu bilen biri çıkmadı, polislere göre muhtemelen yürüyüşe çıkmış ve tesadüfen öldürülmüştü.

Mercedes, Tlalpan Mahallesi'ne girdi, birkaç dakika sokaklarda dolandı ve sonunda yüksek duvarlarla çevrelenmiş, ıssız görünüşlü evlerin yer aldığı Arnavut kaldırımı sokağa saptı. Yol boyunca Azucena Esquivel Plata ağzını açıp tek kelime etmedi, battaniyesine sarınmış olarak sigara içmeyi sürdürdü, Sergio ise pencereden dışarıyı izledi. Kongre üyesinin evi iki katlı büyük bir evdi, eskiden ahırların yer aldığı iki tarafına taş oluklar yerleştirilmiş geniş bir avlusu vardı. Kadının peşinden, duvarında Orozco ve Tamayo'ya ait resimlerin asılı olduğu büyük salona girdi. Orozco siyah beyaz, Tamayo kırmızı ve yeşildi. Salonun duvarlarının beyazı insana hastaneleri hatırlatıyordu. Ve ölümü. Kongre üyesi bir şey içer misin, diye sorduğunda Sergio kahve istedi. Kahve ve tekila, dedi Kongre Üyesi sesini yükseltmeden, öyle ki kendi kendine konuştuğunu sanırdınız. Sergio'nun gözleri hizmetçileri aradıysa da kimseyi göremedi. Ama birkaç dakika sonra orta yaşlı bir kadın,

Kongre Üyesi'yle aynı kuşaktan olan ama yıllar nazik davranmadığı için olsa gerek ilk bakışta çok daha yaşlı görünen bir hizmetçi, elinde tepsiyle içeri girdi. Kahve ve tekila. Kahve mükemmeldi, Sergio ev sahibesine bu düşüncesini iletmekten çekinmedi. Azucena Esquivel Plata bir kahkaha attı – daha doğrusu dişlerini gıcırdatıp gecekuşlarınınkini andıran bir ses çıkardı ve tekilamı deneseniz o zaman iyinin ne olduğunu anlardınız, dedi. Ama şimdi işimize bakalım, diye devam etti kadehi elinden bırakmadan. Kelly Rivera Parker adını duymuş muydunuz? Hayır, dedi Sergio. Ben de bundan korkuyordum. Benim adımı duydunuz mu? Elbette, dedi Sergio. Ama Kelly'ninkini duymadınız? Hayır, dedi Sergio. Kahrolası ülke işte, diyen Azucena bir süre sessizliğini korudu, tekila bardağını inceledi veya lambaya baktı veya gözlerini kapadı –herhangi birini yapmış olabilirdi ve bilemezdiniz çünkü güneş gözlükleri yüzünden gözlerini görmek imkânsızdı. Kelly'yle çocukken tanıştık, ukalanın tekiydi, en azından o zamanlar öyle düşünmüştüm, dedi Kongre Üyesi kadın dalgın bir sesle. Babası mimardı ve yeni zenginlerin evlerini tasarlıyordu. Annesi Amerikalıydı, babasıyla Yale'de veya Harvard'da tanışmışlardı. Elbette okul ücretini ödeyen kendi ailesi, Kelly'nin büyükannesi ve büyükbabası değil, devletti. Burslu okumuştu. Herhalde gerçekten iyi bir öğrenciydi, dedi kadın. Öyle olmalı, dedi Kongre Üyesi'nin bir kere daha dalıp gittiğini fark eden Sergio. İyi bir mimarlık öğrencisi olsa da berbat bir mimardı. Elizondo Evi'ni bilir misiniz? Hayır, dedi Sergio. Coyoacan'dadır, dedi Kongre Üyesi. Çirkinler çirkini bir evdir. Kelly'nin babasının eseri. Hiç duymamıştım, dedi Sergio. O evde artık film yapmayan alkolik bir film yapımcısı oturuyor. Sergio omuz silkti. Bir gün ölecek ve yeğenleri Elozindo Evi'ni yeni girişimcilerden birine satacaklar, o da evi yıkıp yerine apartman dikecek. Aslında şehirde Rivera'nın burada yaşadığını gösteren çok az iz kaldı. Gerçek dünya, sizce de Aidsli bir fahişe kadar acımasız değil mi? Sergio başını salladı, elbette kadın haklıydı. Rivera, Rivera, dedi Kongre Üyesi. Kısa bir sessizliğin ardından devam etti: Annesi hoş bir kadındı, güzel bir kadın, evet kelimenin tam anlamıyla güzel bir kadındı. Bayan Parker. Kocasının kraliçe gibi davrandığı güzel ve modern

bir kadındı. Zaten kraliçeler gibi muamele görmeyi hak ediyordu çünkü nereye gitse erkeklerin başını döndürürdü ve mimarı terk etmek istese yeni bir talip bulmakta kesinlikle güçlük çekmezdi. Ama mimarı hiç terk etmedi, gençliğimizde bir generalin bir de politikacının ona kur yaptıkları söylentileri vardı ama kadın ikisine de yüz vermedi. Belki de Rivera'ya gerçekten âşıktı, nedeni ne olursa olsun onu hiç bırakmadı. Tek çocukları oldu, Kelly, gerçek adı büyükannesi gibi Luz Maria'dır. Bayan Paker pek çok kez hamile kaldıysa da bütün hamilelikleri sorunlu geçti, sanırım rahminde bir sorun vardı. Belki de daha fazla Meksikalı çocuk doğurmaya dayanamamıştır. Meksikalı olmak fikrine dayamayan bebekler kendilerini öldürmüşlerdir. Neden öyle bakıyorsunuz, bu ülkede daha garip şeyler de gördük. Her neyse, Kelly tek çocuktu ve bu şansın veya lanetin izlerini üzerinde görebilirdiniz. Bir taraftan şımarık bir kıza benzerdi, diğer taraftan inatçıydı, neredeyse orijinal diyebileceğim bir kararlılığa sahipti. Başlangıçta pek anlaşamazdık ama onu tanıdıkça, birbirimizin evine gelip gittikçe birbirimizi sevmeye başladık. Sonunda birbirimizden ayrılmaz olduk. Böyle arkadaşlıklar insanın üzerinde iz bırakır, dedi Kongre Üyesi. Sizi anlıyorum, dedi Sergio. Biraz daha kahve almaz mıydınız?

Santa Teresa'ya geldiği gün, Kessler tek başına otelden çıkıp şehri dolaştı. Önce lobiye indi, resepsiyonistle görüşüp otelin bilgisayarları ve internet bağlantısı hakkında bilgi edindi, sonra bara gitti, kendine bir viski söyledi, yarısına geldiğinde kalıp tuvaletin yolunu tuttu. Tuvaletten çıktığında yüzü ıslaktı. Bardaki kimseyle göz göze gelmeden restorana gitti. Sezar salatası, beyaz ekmek, tereyağı ve bira ısmarladı. Yemeğini beklerken kalkıp restoranın girişindeki telefon kabininden bir telefon görüşmesi yaptı. Ardından masasına döndü, cebinden İngilizce-İspanyolca sözlüğünü çıkardı ve bazı kelimeleri kontrol etti. Garson, salatası ve ekmeğiyle geldiğinde Meksika birasından bir yudum alıp ekmeğine yağ sürdü. Yeniden kalktı, tuvalete gitti ama içeri girmedi. Tuvaletin kapısındaki görevlinin eline birkaç dolar tutuşturup kulağına bir şey söyledikten sonra yan koridorlardan birine girdi, başka bir kapıyı açtı ve başka

bir koridora geçti. Sonunda otelin mutfağına ulaştı, içerisi acı sos kokan bir dumanla kaplıydı, Kessler yamaklardan birine arka kapıyı sordu. Oğlan, adama kapıyı gösterdi. Kessler eline bir dolar tutuşturup arka kapıdan çıktı. Köşede kendisini bekleyen taksiye bindi. Kenar mahalleleri dolaşalım, dedi şoföre. Şoför, tamam, dedi ve yola çıktılar. Tur yaklaşık iki saat sürdü. Bir süre şehir merkezinde dolandıktan sonra Madero-Norte ve Mexico'dan geçerek neredeyse sınıra kadar gittiler, sınırın diğer tarafında El Adobe görülüyordu. Yeniden Madero-Norte'ye dönüp Madero ve Reforma sokaklarını turladılar. İstediğim bu değil, dedi Kessler. Ne istiyorsunuz beyim, diye soru şoför. Gecekondu mahalleleri, fabrikaların olduğu yerler, kaçak çöplükler. Şoför Centro üzerinden Felix Gomez Mahallesi'ne gitti, Carranza Caddesi'ne saptı ve Morelos Mahallesi'nin yolunu tuttu. Sokak sona erdiğinde boş, geniş bir araziyle karşılaştılar, yoğun bir sarı deniziydi – gelip giden kamyonlar, otobüsler, duraklar ve insanların sebzeden tavuğa ve hatta uyduruk mücevherlere her şeyi sattıkları tezgâhlar. Kessler şoföre durmasını söyledi, çevreye bakmak istiyordu. Şoför durmasak daha iyi, buralarda Amerikalıları pek sevmezler, diye karşılık verdi. Anamın karnından dün doğmadım, dedi Kessler. Şoför bu tabiri anlamadı ve adamın arabada kalmasında ısrar etti. Durdur arabayı seni kahrolası, dedi Kessler. Şoför arabayı durdurup Kessler'den inmeden parasını ödemesini istedi. Gitmeyi mi planlıyorsun, diye sordu Kessler. Hayır, dedi şoför. Sizi bekleyeceğim ama döndüğünüzde cebinizde para olur mu, orasını bilemem, dedi şoför. Kessler güldü. Kaç para istiyorsun? Yirmi dolar yeter, dedi şoför. Kessler adama bir yirmilik verip taksiden indi. Kravatını çıkardıktan sonra bir süre elleri ceplerinde pazarda dolandı. Kırmızı biberli ananas satan ufak tefek yaşlı kadına hepsi aynı yöne gidiyormuş gibi görünen otobüslerin nereye gittiğini sordu. Hepsinin sonu Santa Teresa, dedi kadın. O tarafta ne var, diye sordu İspanyolca, aksi istikameti işaret ederek. Sanayi bölgesi, dedi kadın. Kessler nezaketen kadından kırmızı biberli ananas aldı ama kadının göremeyeceğine emin olduğu bir yere varınca ananası attı. Arabaya döndüğünde görüyorsun ya bana hiçbir şey olmadı, dedi şoföre. Mucize, dedi dikiz aynasından adamı kontrol eden

şoför. Sanayi bölgesine gidelim, dedi Kessler. Meydanın sonunda yol ikiye ayrılıyordu. Arsenio Farrell Sanayi Bölgesi'ne giden yollar asfalt kaplıydı. Fabrika yapıları haşmetliydi ve hepsinin etrafı dikenli tellerle çevrilmişti. Sokak lambalarının ışığında her şeyi sahte bir koşturmaca havası kaplamıştı, oysa diğer iş günleri gibi sıradan bir gündü. Kessler taksiden inip sanayileşmenin havasını ciğerlerine doldurdu. Otobüsler işçileri getirip götürüyordu. Gaz kokan nemli hava adamın yüzüne çarptı. Kahkaha sesi duyduğunu sandı, bir de akordeon sesi. Sanayi Mahallesi'nin kuzeyi çatılar deniziydi. Güneyde, gecekonduların ötesinde başka bir sanayi mahallesi vardı. Şoföre orasının adını sordu. Şoför inip Kessler'in işaret ettiği yöne baktı. General Sepulveda Sanayi Mahallesi yanılmıyorsam, dedi. Hava kararmaya başlamıştı. Kessler, güzel bir günbatımı görmeyeli uzun zaman olduğunu düşündü ve birbirine giren renkleri izlerken yıllar önce Kansas'ta seyrettiği bir günbatımını hatırladı. Birebir aynı manzara olmasa da renkler aynıydı. O günü net hatırlıyordu. Şerif ve başka bir FBI Ajanı'yla birlikte arabayı yolun kenarına çekip işemek için araçtan inmişlerdi. Batıda parlak renkler görülüyor, gece sakat bir adam gibi ağır aksak doğuya uzanırken dev kelebekler gökte dans ediyordu. Gidelim, şansımızı zorlamanın gereği yok patron, dedi şoför.

Elinde seri cinayetleri Uribe'lerin işlediğini gösteren hangi deliller var Klaus, diye sordu *El Independiente de Phoenix*'ten gelen gazeteci kadın. Hapiste insan her şeyi duyuyor, dedi Haas. Bazı gazeteciler onaylarcasına başlarını salladı. Phoenix'ten gelen gazeteci, hapishanelerden her şeyin duyulduğu, mahkûmların uydurduğu bir efsanedir Klaus, dedi. Özgür olmamanın yarattığı ağırlığı hafifletsin diye yaratılan zırvalardan biridir. Hapishanede duvarlar ne kadarını duymana izin veriyorsa o kadarını duyarsın. Haas, kadına öfkeli bir bakış fırlattı. Hapishanede dışarıda dönen kanun dışı şeyler duyulur demek istedim, diye sözünü düzeltti. Yanılıyorsun Klaus, dedi aynı gazeteci. Yanılmıyorum, dedi Haas. Yanılıyorsun, dediğin şehir efsanesinden başka bir şey değil, dedi gazeteci. Filmlerin uydurması. Avukat dişlerini sıktı. Chuy Pimentel, kadının o halinin

fotoğrafını çekti: Boyalı siyah saçları kadının yüzünü örtüyor, profilden görünen yüzü, hafif çıkık burnu, sürmeli gözleri görülüyordu. Elinden gelse kadın bütün hapishaneyi yerle bir ederdi, çevresindeki herkesi, fotoğrafın kenarındaki bütün o karanlık yüzleri yok eder; Santa Teresa Hapishanesi'nin yüz yıllık duvarlarını da, gardiyanları da, mahkûmları da ortadan kaldırırdı. O patlamadan geriye kalan sadece sessizliğin hüküm sürdüğü dev bir krater, avukat ve kraterin derinliklerine zincirlenmiş Haas olurdu.

14 Ekim'de, Estrella'dan Santa Teresa sınırlarının ötesine uzanan toprak yolun kenarında bir kadın cesedi daha bulundu. Üzerinde uzun kollu penye, siyah beyaz çizgili pembe ceket, kot, büyük tokalı kemer, dize gelen çizmeler, beyaz çoraplar, siyah iç çamaşırı ve beyaz sütyen vardı. Adli tıp raporuna göre nefessiz kalana dek boğazı sıkıldığı için ölmüştü. Boynunun etrafında, ortasına düğüm atılmış üç metrelik elektrik kablosu buldular, cinayet silahının o olduğu açıktı. Boynunun etrafında başka yara izleri de vardı, sanki biri önce elleriyle kadını boğazlamayı denemiş, beceremeyince kabloyu kullanmıştı. Cesedin sol kolunda ve sağ ayağında morluklar görüldü, tekmelenmiş olabilirdi. Adli tıp raporuna göre üç dört gün önce ölmüştü. Yaşının yirmi beş otuz arası olduğuna karar verildi. Sonradan cesedin otuz sekiz yaşındaki eski işçi, yeni garson Rosa Gutierrez Centeno'ya ait olduğu tespit edildi. Santa Teresa şehir merkezindeki kafelerden birinde çalışan kadın dört gün önce ortadan kaybolmuştu. Onu kendisiyle aynı adı taşıyan on yedi yaşındaki kızı teşhis etti. Ceset morgdaki odalardan birine alınıp genç Rosa Gutierrez Centeno'ya gösterildiğinde, evet bu annem, dedi. Kimsenin aklında şüphe kalmasın diye, beyaz siyah çizgili pembe ceket de annemin ceketi dedi, yaşadıkları ev dâhil hayatlarındaki pek çok şey gibi onu da paylaşıyorlardı.

Birbirimizle her gün görüştüğümüz zamanları hatırlıyorum, dedi Kongre Üyesi kadın. Elbette okul döneminde seçme şansımız yoktu, teneffüslere birlikte çıkar, oyun oynayıp hayatlarımızdan bahsederdik. Bazen beni evine davet ederdi ve ne annemler ne de büyükannemler

Kelly gibi kızlarla arkadaş olmamı hoş karşılamasa da büyük bir hevesle onlara giderdim; sorun elbette Kelly değil ailesiydi, sevgili ailem, Kelly'nin mimar babasının, kızıyla arkadaşlığımı kullanıp ailemizin içişlerini öğrenmesinden korkuyordu. Ailemin çevresinde demirden bir duvar örülüdür, ne devrim saldırıları o duvarı yıkabilmiştir ne de Cristero Ayaklanmaları sonrasında gelen ekonomik bunalım. Bir fikriniz olsun diye söylüyorum: Porifiro Diaz Dönemi'nde bile işler ailem için fena gitmedi, ama İmparator Maximillian Dönemi'nde daha iyiydik ve ayaklanmalar olmasa en parlak dönemimiz Iturbide olurdu. Ailemin bakış açısına göre gerçek Meksikalıların sayısı azdır, bütün Meksika'da toplasanız üç yüz aile vardır. Bin beş yüz, iki bin kişi yani. Halkın geri kalanı yerlilerden, burada doğdukları için dünyaya içerleyen beyazlardan ve kim bilir nerelerden Meksika'yı yok etmeye gelmiş insanlardan oluşur. Son grubun çoğu hırsızdır. Servet avcıları. Vicdanları olmayan kişilerdir. Ailem için Kelly'nin babası sosyal statüsünü yükseltmek peşindeki pek çoklarından biriydi. Karısının Katolik olmadığına kesin gözüyle bakıyorlardı. Sonradan duyduklarına bakılırsa onun fahişenin teki olduğunu düşünüyorlardı. Her neyse, özetle takındıkları şahane tavır buydu. Ama hoşlarına gitsin gitmesin Kelly'nin evine gitmemi veya onun bize gelmesini hiçbir zaman yasaklamadılar. Doğrusunu söylemek gerekirse Kelly bize gelmeyi severdi, kendi evinde vakit geçirmektense bizde vakit geçirmeyi tercih ediyordu. Yaşına göre zevk sahibi bir kızdı Kelly. Belki de inadından bize gelmekten hoşlanıyordu, bilmiyorum. Bu ülkede kararlılık her zaman inatçılıkla karıştırılmaz mı? İnsan ne istediğini bildiği için öyle davrandığını zanneder oysa hareketlerinin altında yatan yegâne neden inattır. Bu anlamda Kelly son derece Meksikalıydı. İnatçıydı, karar verdi mi bir daha onu vazgeçiremezdiniz. Benden bile inatçıydı ki beni iyi tanısaydınız bunun ne kadar zor olduğunu bilirdiniz. Neden bizim evi kendininkinden daha çok seviyordu? Çünkü benim evimde "hava" vardı, onunkindeyse sadece "tarz". Üst sınıflara özgü havadan bahsediyorum elbette. Kelly'nin evi benimkinden rahattı, aydınlıktı, misafir ağırlamaya son derece uygun, geniş hoş bir salonu ve modern bir arka bahçesi vardı. Benimkiyse şimdi içinde bulunduğunuz evdi, şimdiki kadar

bakımlı değildi, mumya ve mum kokardı, hatta evdense dev bir kiliseyi andırdığı bile söylenebilir, ama Meksika'nın üst sınıfına atfedilen bütün özelliklere sahipti – bu eve baktığınızda serveti ve köklü aile geçmişini görürdünüz. Tarz sahibi olmayan, batan gemiler kadar çirkin bir evdi ama belli bir sınıfa aitti, o sınıfın havasını taşıyordu. Üst sınıflardan olmanın aslında ne demek olduğunu bilir misiniz? Ekonomik anlamda hükmeden tarafta yer almak demektir. Kimseye hiçbir şey borçlu olmamak demektir. Kimseye istisna göstermemek demektir. Kelly üst sınıftan değildi ama öyle biriydi. Bu özelliklerinin farkında olduğunu söylemiyorum. Ben de değildim. İkimiz de çocuktuk, her şey basitti, sıradandı ve kelimelerin tuzaklarına düşmüyorduk. Ama şimdi düşünüyorum da, saf iradeden yapılma bir kişiliği vardı, güçlüydü, patlamaya hazır bomba gibiydi. Kızınız var mı? Hayır, dedi Sergio. Çocuğum yok. Bir gün kızınız olursa ne demek istediğimi anlarsınız. Benim bir oğlum var, dedi Kongre Üyesi kısa bir sessizliğin ardından. ABD'de okuyor. Bazen Meksika'ya hiç dönmemesini diliyorum. Onun için en iyisi öylesi olacaktır.

O gece Kessler'i otelden alıp Belediye Başkanı'nın evindeki akşam yemeğine götürdüler. Masada Sanora Başsavcısı, Sonora Başsavcı Yardımcısı, iki yargıç, Adli Tıp'ın başı, Patoloji Profesörü Dr. Emilio Garibay, herkesin Conan diye çağırdığı ABD Konsolosu Abraham Mitchell, Conrado Padilla ve Rene Alvarado adlı iş adamları ve üniversitenin Rektörü Don Pablo Negrete oturuyordu, evli olanlar eşleriyle gelmişti ama evli oldukları halde eşlerinin de davet edilmesine aldırmayıp yalnız gelmeyi seçen bir iki kişi vardı. Bekârlar, evlilerden çok daha neşesiz olsalar da birkaçı bekâr olmaktan memnun görünüyordu. İstisnasız hepsi hikâyeler anlatıp kendi anlattıkları hikâyelere güldüler. Yemek boyunca ana sohbet konusu suç değil, iş (sınır bölgesinde ekonomi iyiye gidiyordu) ve Kessler'in danışmanlığını yaptığı filmlerdi. Kahveden ve masadaki kadınların eşlerinin talimatıyla birdenbire ortadan kayboluşunun ardından, erkekler duvarlardaki silahlar yüzünden kütüphaneden çok lüks bir çiftliğin cephaneliğini andıran kütüphaneye yerleşip

asıl konuyu konuşmaya başladı. Kessler'in ilk sorulara soruyla karşılık vermesi başlangıçta dinleyicilerinden bazılarını şaşırttı. Üstelik yanlış soruları yanlış kişilere soruyordu. Örneğin Conan Mitchell'a bir Amerikan vatandaşı olarak Santa Teresa'da olanlarla ilgili ne düşündüğünü sordu. İngilizce bilenler soruyu diğerlerine tercüme etti. Bazıları işe Amerikalıyla başlamasının kabalık olduğunu düşündü. Conan Mitchell konuyla ilgili hiçbir şey bilmediği yanıtını verdi. Kessler, Konsolos'tan Rektör'e geçti ve Pablo Negrete'ye aynı soruyu sordu. Rektör omuz silkip gülümsemekle yetindi, onun işi kültürleydi, cinayetlerle değil; öksürdü ve kütüphaneyi sessizlik kapladı. Sonunda Kessler, Dr. Garibay'ın ne düşündüğünü öğrenmek istedi. Santa Teresalı olarak mı yoksa adli tabip olarak mı sorunuzu yanıtlamamı istersiniz, diye sordu Garibay. Sıradan bir vatandaş olarak, dedi Kessler. Onca ceset gördükten sonra adli tabipler sıradan vatandaş gibi düşünebilir mi bilmiyorum, diye karşılık verdi Dr. Garibay. Cesetlerin bahsi bile içerdekilerin hevesini kırdı. Sonora Başsavcısı, Kessler'e dosyayı verdi. Yargıçlardan biri cinayetlerin seri katilin işi olduğuna ve doğru adamı hapse attıklarına inanıyordu. Savcı Yardımcısı, Kessler'e Haas'tan ve Los Bisontes Çetesi'nden bahsetti. Diğer yargıç, Kessler'in seri katilleri taklit eden katillerle ilgili ne düşündüğünü öğrenmek istedi. Conan Mitchell *copycat* diye fısıldayana dek Kessler soruyu anlamadı. Üniversitenin Rektörü, yüksek lisans öğrencilerine yönelik bir seminer düzenlemesi için onu üniversiteye davet etti. Belediye Başkanı, onu şehirlerinde ağırlamaktan ne kadar mutlu olduklarını tekrarladı. Belediyenin araçlarından biriyle otele dönerken Kessler, Meksikalıların tahmin ettiği gibi misafirperver çıktıklarını düşünüyordu. O gece yorgunluktan uyuyakaldığında rüyasında bir krater ve kraterin etrafında dolanan bir adam gördü. Adam ben olmalıyım, dedi rüyada kendi kendine ama rüya ona önemli gelmedi ve imge de kaybolup gitti.

Cinayetleri başlatan Antonio Uribe'ydi, dedi Haas. Daniel onunla gidip cesetten kurtulmasına yardım etti. Ama yavaş yavaş Daniel de öldürmekle ilgilenmeye başladı, gerçi *ilgilenmek* doğru fiil değil, dedi Haas. Öyleyse doğru fiil ne, diye sordu gazeteciler.

Odada bayan olmasaydı söylerdim, dedi Haas. Gazeteciler güldü. *El Independiente de Phoenix*'ten gelen kadın muhabir, beni düşünüp lafınızı esirgemeyin, diye karşılık verdi. Chuy Pimentel, avukatın fotoğrafını çekti. Fena görünmüyor, kendince bir hoşluğu var, diye düşündü fotoğrafçı: Hoş bir duruşu var; uzun, gururlu, böyle bir kadın neden hayatını mahkemelerde ve hapishanelerde geçirmek ister ki? Söyle Klaus, dedi avukat. Haas tavana baktı. Doğru fiil *tahrik olmak*, dedi. Tahrik olmak mı, diye sordu gazeteciler. Kuzeninin cinayetlerini izleyen Daniel *tahrik oldu* ve kadınlara tecavüz edip öldürmeye başlaması uzun sürmedi, dedi Haas. Kahretsin, dedi *El Independiente de Phoenix*'ten gelen muhabir.

Kasım ayının başında, Santa Teresa'daki özel okullardan birinin dağcı grubu, Şeytan Tepesi olarak bilinen La Asuncion'un en dik yamacında bir kadının kalıntılarını buldu. Başlarındaki öğretmen cep telefonunu kullanıp polisi çağırdı ama polisler olay yerine gelmeyi başardığında hava kararmak üzereydi. Tepeye tırmanırlarken, polislerden biri, Komiser Elmer Donoso, kayıp iki bacağını birden kırdı. Hâlâ orada olan dağcıların yardımıyla Santa Teresa Hastanesi'ne götürüldü. Ertesi sabah şafaktan hemen önce Komiser Juan de Dios Martinez, yanında başka polisler ve dağcı grubunun başındaki öğretmenle birlikte La Asuncion'a geri döndü, kemikleri kolayca buldular, topladılar ve şehrin adli tıp laboratuarına yolladılar. Orada kemiklerin bir kadına ait olduğu tespit edildi ama ölüm nedeni bulunamadı. Yumuşak doku namına bir şey kalmamıştı, mikroorganizma bile yoktu. Komiser Juan de Dios Martinez kemiklerin bulunduğu yerin yakınlarında paramparça olmuş bir pantolon buldu. Katiller kadını çalıların arasına atmadan önce pantolonunu çıkarmış olmalıydı. Ya da belki kadını tepeye çırılçıplak taşımışlardı, pantolonu bir çantadaydı ve sonradan cesetle beraber onu da tepeye atmışlardı. Doğruyu söylemek gerekirse hiçbir açıklama anlamlı gelmiyordu.

On iki yaşındayken görüşmeyi bıraktık. Mimar birdenbire ölecek kadar görgüsüzdü, Kelly'nin annesi kendini kocasız ve boğazına

kadar borç içinde buldu. Hayatlarında yaptığı ilk değişiklik Kelly'ye yeni bir okul bulmak sonra da Coyoacan'daki evlerini satıp Roma Mahallesi'ndeki bir daireye taşınmaktı. Kelly'yle hâlâ sık sık telefonda konuşuyorduk, belki iki üç kere görüşmüşüzdür. Kısa süre sonra Roma'daki daireden de ayrıldılar ve New York'a taşındılar. O gittiğinde günlerce ağladığımı hatırlıyorum. Kelly'yi bir daha göremeyeceğimi düşünmüştüm. On sekiz yaşına geldiğimde üniversiteye başladım. Sanırım ailemde yüksek eğitim alan ilk kadın benim. Okumaya devam etmeme izin vermelerinin yegâne nedeni beni üniversiteye yollamazlarsa kendimi öldürmekle onları tehdit etmemdi. Önce hukuk sonra gazetecilik okudum. O zaman anladım ki yaşamaya devam etmek istiyorsam, daha doğrusu Azucena Esquivel Plata olarak yaşamaya devam etmek istiyorsam, önceliklerimi yüz seksen derece değiştirmeliydim, o zamana kadar düşüncelerim aslında aileminkilerden çok da farklı değildi. Ben de Kelly gibi tek çocuktum ve aile üyeleri birbiri ardına ölüyordu, kalanlar da kendilerini tüketiyorlardı. Kendini tüketmek veya zamanın boşa geçmesine izin vermek doğama aykırıydı. Hayatı fazlasıyla seviyordum. Hayatın bana sunduklarını hak ettiğime inanmıştım. Üniversitede değişmeye başladım. Farklı insanlarla görüşüyordum. Hukuk fakültesinde genç köpek balıklarıyla tanıştım, gazetecilik okurken ileride dişli gazetecilere dönüşecek arkadaşlarım oldu. Herkesten bir şeyler öğrendim. Profesörlerim beni severdi. Başlangıçta bu durum canımı sıktı. Neden benim gibi birini, on dokuzuncu yüzyıla demir atmış bir aileden gelen genç kızı seviyorlardı? Özel bir tarafım mı vardı? Çekici veya zeki miydim? Aptal değildim ama dahi olduğum da söylenemezdi, öyleyse neden profesörlerim beni seviyordu? Esquivel Plata'ların sonuncusu olduğum için mi? Meksika duygusallığının kökleri üzerine koca bir kitap yazabilirim. Bizler garip insanlarız. Ne kadar basit görünürsek görünelim içten içe hepimiz karmakarışığız. Biz Meksikalılar büyük sahtekârlarız ve hepsi ne için? Bunca numara neyi saklamak için? İnsanları neye inandırmak için?

Sabah yedide uyandı. Yedi buçukta duş aldı, gri takımını ve beyaz gömleğini giyip yeşil kravatını taktıktan sonra kahvaltıya indi. Portakal suyu, kahve, iki dilim kızarmış ekmek, tereyağı ve çilek reçeli ısmarladı. Çilek güzeldi, tereyağı güzel değildi. Sekiz buçukta, suç haberlerine göz attığı sırada iki polis onu almaya geldi. Polisler oldukça boynu büküktü. Pezevenkleri giydirmelerine izin ilk kez verilen iki fahişe gibiydiler ama Kessler fark etmedi. Saat dokuzda, özenle seçilmiş yirmi dört kişilik bir polis grubuna seminer verdi, polislerden bazıları üniformalı olsa da çoğu serbest giyinmeyi tercih etmişti. Saat on otuzda karakolu ziyaret edip bilgisayarları inceledi, yanındaki polislerin tatminkâr bakışları eşliğinde şüphelileri tanımlamakta kullanılan programlara baktı. Saat on bir otuzda karakolun yakınlarındaki Meksika yemekleriyle meşhur bir restorana gittiler. Kessler kahve ve peynirli sandviç ısmarladığında komiserler Meksika yemeklerini denemesinde ısrar etti. Restoran sahibi iki büyük tepside Meksika mezeleri getirdi. Mezeler Kessler'e Çin yemeklerini hatırlattı. Kahvesini bitirdiğinde öyle bir şey ısmarlamamış olsa da önüne bir bardak ananas suyu geldi. İlk yudumla beraber alkol tadını aldı. Miktarı fazla değildi, ananas kokusunu dengeleyecek kadar alkol konulmuştu. Kadehin kalanı parçalanmış buzla doluydu. Mezelerden bazıları kıtır kıtırdı ve içlerinde ne olduğunu söylemek imkânsızdı, diğerleri kaynatılmış sebze gibi yumuşaktı ama içleri etle doluydu. Tepsilerden birine sıcak mezeler diğerine soğuk ve ılık mezeler konulmuştu. Kessler ikinci tepsidekilerden birkaçını denedi. Ne hoş, dedi, hepsi ne kadar lezzetli. Sonra sıcakları denedi ve ananas suyunun kalanını içti. Bu herifler iyi besleniyor, diye düşündü. Saat birde, İngilizce bilen iki komiserle birlikte kendisine verilen dava dosyasını okuduktan sonra seçtiği on mekânı görmeye gitti. İçinde başka komiserlerin yer aldığı ikinci bir araba onlarınkini takip ediyordu. İlk önce Podesta'da durdular. Kessler inip bölgeyi inceledi ve şehrin haritasını çıkarıp birtakım notlar aldı. Ardından komiserlerden onu Buenavista'ya götürmelerini rica etti. Oraya vardıklarında arabadan inmeye gerek duymadı. Haritayı çıkarıp kenarına komiserlerin ne olduğunu anlamadığı notlar aldı ve Estrella Tepesi'ne götürülmeyi talep etti. Güneye dönüp Maytorena

Mahallesi'ne indiler, Kessler mahalleye neden Maytorena adının verildiğini sordu, komiserler ona nedenini söyledi, eski FBI Ajanı arabayı durdurup biraz etrafta dolaşmak istedi. Peşlerinden gelen araba da kenara yanaştı ve şoförü soru sorarcasına öndeki arabadaki komiserlere baktı. Kessler'le beraber sokakta duran komiser omuz silkti. Sonunda herkes arabalardan inip Amerikalının peşine takıldı, mahalle halkı pencerelerden onları izliyordu, gelen grup çoğunu korkutmuştu, bazıları uyuşturucu tüccarları olduklarını zannetti, bazıları en önde yürüyen yaşlı adamın muhteşem FBI Ajanı olduğunu tanıdı. İki blok yürüdükten sonra Kessler açıkta masaları olan mavi beyaz çizgili şemsiyeli bir mekân keşfetti. Zemin yıpranmış ahşaptandı ve içerisi de dışarısı da bomboştu. Biraz oturalım, dedi komiserlerden birine. Dışarıdaki masalardan Estrella Tepesi görülüyordu. Komiserler iki masayı birleştirdi, oturdu, sigaralarını yaktı ve nasıl emrederseniz dercesine birbirlerine bakıp gülümsedi. Genç enerjik yüzleri var, diye düşündü Kessler. O sağlıklı gençlerden bazıları yaşlanmadan, yüzlerinde kırışıklıklar veya korkunun oluşturduğu izler belirmeden ölecekti. Beyaz önlüklü orta yaşlı bir kadın yanlarına geldi. Kessler önceki gibi buzlu ananas suyu sipariş etti, sabahki içeceğinden hoşlanmıştı ama polisler başka bir şey sipariş etmesini söylediler çünkü o mahallenin suyuna güvenilmezdi. İçilebilir ve içilemez su farkını İngilizce anlatmak uzun zamanlarını aldı. Siz ne içeceksiniz, diye sordu Kessler. Bakanora, diye yanıtladılar onu ve Sonora'ya özgü bir içecek olduğunu açıkladılar. O zaman ben de Bakanora deneyeceğim, dedi Kessler. Çocuklar sokak köşelerinden polislere bakıp kaçıştı. Önlüklü kadın beş bardak ve bir şişe Bakanora'yla geri döndü. İçki servisini kadın yaptı ve Kessler içkiyi tadıp onaylayana kadar yanlarından ayrılmadı. Damarlarında akan kanın hızlandığını hisseden Kessler, çok hoş, dedi Meksikalı kadına. Öldürülen kadınlar yüzünden mi buradasınız Bay Kessler, diye sordu kadın. Adımı nereden biliyorsunuz, diye sordu Kessler. Dün sizi televizyonda gördüm. Filmlerinizi de izledim. Ah, filmlerim, dedi Kessler. Cinayetleri durdurabilecek misiniz, diye sordu kadın. Yanıtlaması zor, elimden geleni yapacağıma söz veriyorum, dedi Kessler. Komiserlerden biri dedektifin sözlerini kadına tercüme

etti. Mavi beyaz çizgili şemsiyelerin altından Estrella Tepesi alçıdan bir heykel gibi görünüyordu. Tepeden aşağı uzanan siyah damarlar çöp yığınları olmalıydı. Kahverengi damarlar evler ve garip bir dengeyle yamaçlara dağılmış gecekondulardı. Kırmızı damarlar paslanmış metal yığınları olmalıydı. Bakanora iyi bir içecekmiş, dedi Kessler masadan kalkıp hesap için on dolar bırakırken. Komiserler adama parasını geri uzattı. Siz bizim misafirimizsiniz, Bay Kessler. Kendinizi evinizde hissetmenizi istiyoruz, Bay Kessler. Burada olmanız bir onur. Sizinle devriye gezmek büyük bir şeref. Devriye mi geziyoruz, diye sordu Kessler gülümseyerek. Kadın kapı niyetine asılmış mavi perdenin önünde durup bir heykel gibi hiç kımıldamadan uzaklaşmalarını izledi. Tepede neden o kadar fazla hurda var, diye merak etti Kessler.

Bize anlattıklarını ne kadardır biliyorsun, Klaus? Uzun zamandır, dedi Haas. Neden daha önce bir şey söylemedin? Çünkü aldığım bilgileri doğrulamam gerekiyordu. İnsan hapishanede bir bilgiyi nasıl doğrular, diye sordu *El Independiente de Phoenix*'ten gelen gazeteci. Yine aynı konuya dönmeyelim, kendimce kaynaklarım ve arkadaşlarım var, dedi Haas. Kaynaklarına göre Uribe'ler şimdi nerede? Altı ay önce ortadan kaybolmuşlar, dedi Haas. Santa Teresa'dan gitmişler mi? Evet, Santa Teresa'da olmadıkları söyleniyor ama onları Tucson, Phoenix ve hatta Los Angeles'ta gördüğünü iddia edenler var, dedi Haas. Bu bilgileri nasıl doğrulayabiliriz? Çok kolay: Ailelerinin telefon numarasına ulaşın ve çocukların nerede olduğunu sorun, dedi Haas yüzünde zafer gülümsemesiyle.

On iki Kasım'da Komiser Juan de Dios Martinez polis telsizinden Santa Teresa'da bir kadın cesedinin daha bulunduğunu duydu. Vakaya atanmamış olsa da Felix Gomez Mahallesi'ndeki Caribe Sokağı'yla Bermudas Sokağı köşesindeki olay mahalline gitti. Ölen kadının adı Angelica Ochoa'ydı ve olay yerini kontrol altına alan polislerin söylediklerine göre seks suçundan çok adi bir cinayete benziyordu. Cinayet işlenmeden kısa süre önce iki polis El Vaquero adlı kulübün önündeki kaldırımda şiddetli tartışmaya tutuşmuş bir çift görmüş

ama sıradan bir kavga olduğunu düşünerek müdahale etmemişti. Angelica Ochoa sol şakağından vurulmuştu, kurşun kafatasını geçip sağ kulağından çıkmıştı. İkinci kurşun kadının yanağını delmiş ve boynunun sağından çıkmıştı. Sağ dizine bir kurşun, sol dizine bir kurşun sıkılmıştı. Beşinci ve son kurşun kadının bacağına isabet etmişti. Kurşun deliklerine bakan Juan de Dios Martinez, beşinci kurşunun kadına sıkılan ilk kurşun olduğunu tahmin etti, sonuncusu da şakağa sıkılandı. Silah ateşlenirken çiftin kavga ettiğini gören polisler neredeydi? Sorguya çekildiklerinde doğru düzgün bir açıklama yapamamışlardı. Silah seslerini duyduklarını, dönüp Caribe Sokağı'na saptıklarını ama olay yerine vardıklarında karşılaştıkları tek kişinin yerde cansız yatan Angelica olduğunu söylediler, bir de yakınlardaki işyerlerinin kapılarında belirmiş izleyiciler vardı. Cinayetten bir gün sonra, polis bunun bir aşk cinayeti olduğunu duyurdu, katilin Geyik lakaplı pezevenk Ruben Gomez Arancibia olması muhtemeldi, bu lakap adama geyiğe benzediği için değil düşmanlarını yani ikinci ve üçüncü sınıf pezevenkleri avlayıp boynuzlarını geçirircesine defalarca önden bıçakladığı için verilmişti. Angelica Ochoa adamın fahişelerinden biri değil karısıydı, Geyik, kadının onu terk etmeyi planladığını duymuştu. Direksiyonunun başındaki Juan de Dios Martinez cinayetin kasıtsız olduğunu düşündü. Başlangıçta Geyik kadını incitmek, korkutmak veya uyarmak istemiş, bacaklarına birkaç kurşun sıkmıştı, sonra Angelica'nın yüzündeki acıyı veya şaşkınlığı görünce adamın öfkesi başka bir şeye dönüşmüş ve pezevenk kontrolünü kaybetmişti. Kan beynine sıçrayan Geyik, kadının kafasına da kurşunu sıkmıştı. Juan de Dios Martinez başını direksiyona yaslayıp ağlamayı denedi ama ağlamadı. Polisin Geyik'i bulmaktaki bütün çabaları sonuçsuz kaldı. Adam yer yarılıp içine girmişti.

On dokuzundan itibaren bir sürü sevgilim oldu. Seks hayatım Meksika'da tam bir efsanedir ama çoğu efsanenin yalan olduğu bir ülkede yaşadığımızı unutmayın. Bir erkekle ilk yatışım sadece merakımı gidermek içindi. Doğru. Çoğu kadın gibi aşkımdan, hayranlığımdan veya korkumdan biriyle sevişmedim. Acıdığım

için onunla yattığımı söyleyebilirim çünkü ilk sevişti̇ğim çocuk gözümde zavallının biriydi ama gerçeği itiraf etmem gerekirse asıl neden meraktı. İki ay sonra ondan ayrılıp başkasını buldum, yeni sevgilim kendini devrimci zanneden bir pislikti, Meksika onun gibi pisliklerle doludur. Aptallıkları sınır tanımayan kibirli erkekler, hepsi Esquivel Plata'lardan biriyle tanıştıkları anda onu becermek ister, benim gibi bir kadına sahip olmak demek onlar için Kış Sarayı'nı yerle bir etmek demektir. Bana kalırsa Yazlık Saray'ın çimlerini biçmeyi bile beceremezler. Ondan da kısa sürede kurtulup o dönemde oldukça meşhur olan bir gazeteciyle birlikte olmaya başladım, ne zaman sarhoş olsa hayatımın ilk aşkı olduğundan bahsederdi. Sonraki âşıklarımı hayatıma yatakta iyi oldukları için aldım, bir de canımın sıkıldığı zamanlarda zeki, eğlenceli veya garip tiplerle birlikte oldum. Sadece benim eğlenceli bulduğum, başkalarına aşırı sıra dışı gelen sevgililerim oldu. Eminim bir süre solcu hareketin içinde yer aldığımı biliyorsunuzdur. Küba'yı bile ziyaret ettim. Sonra evlendim ve bir oğlum oldu. Solcu olan kocam PRİ'ye katıldı. Ben de gazeteciliğe başladım. Pazar günleri eve uğrardım, ailemin yavaş yavaş çürüdüğü evi kastediyorum, koridorlarda ve bahçede dolaşır, albümlere bakar, tanımadığım atalarımın günlüklerini okur ve saatlerce avludaki kuyunun başında oturup sigara üstüne sigara içerdim, avluya çıktığım zamanlarda herhangi bir şey okumaya, düşünmeye ve hatta hatırlamaya ihtiyaç duymuyordum. Sıkılıyordum. Başka nasıl ifade edebilirim, bilmiyorum. Yapmak istediğim şeyler vardı ama nasıl yapacağımı bilmiyordum. Aylar sonra boşandık. Evliliğim iki yıl bile sürmedi. Elbette bu kararım ailemin hiç hoşuna gitmedi, beni miraslarından mahrum bırakmakla ve sokağa atmakla tehdit ettiler, kutsal evlilik bağını bozarak günah işleyen ilk Esquivel bendim, akrabalarımdan biri, rahiplik yapan doksan yaşındaki Don Ezequiel Plata, benimle konuşmayı denedi, sıradan bir sohbet olarak başlayan o konuşmanın ortalarında, en beklemedikleri anda, açtım ağzımı yumdum gözümü ve hayatımın dizginlerini elime aldım. Özetlemek gerekirse bu duvarlar arasında şimdi olduğum kişiye dönüştüm ve ölene kadar o kişi olarak kalacağım. Onlara gümüş çatal bıçaklarla yenilen akşam yemeklerinin

sona erdiğini söyledim. Aile üyelerinin saçma sapan sözlerine daha fazla katlanmayacağımı söyledim. Esquivel'lerin servetinin ve mallarının yıllar içinde azaldığını ve böyle devam edersek oğlumun ya da torunlarımın beş parasız kalacağını söyledim. Ben konuşuyorken mızıldanmayı kesip dinleyeceksiniz, dedim. Söylediklerime katılmıyorsanız defolup gidin, kapı açık ve Meksika da hepimizi alacak kadar büyük, diye bağırdım. O fırtınalı gecede –şehrin üzerinde şimşekler çaktığını pencereden görebiliyordum– bize cenneti vadeden ama yüzlerce yıldır kanamamıza yol açan kiliseyi daha fazla tolere etmeyeceğimi söyledim. Yeniden evlenmeyeceğimi duyurdum ve benimle ilgili daha berbat dedikodular duymaya hazırlanmalarını söyledim. Ölüyorsunuz ama ölmenizi istemiyorum, sizi kurtarmaya çalıştığımı görmüyor musunuz, dediğimde bembeyaz oldular, ağızları açık kaldı ama kimsenin kalbine inmedi. Esquiveller eski topraktır. Dün gibi hatırlıyorum, bu olaydan birkaç gün sonra yeniden Kelly'yle karşılaştım.

Kessler, Estrella'ya gittiği gün ayrıca Hidalgo Mahallesi'ni dolaştı, Pueblo Azul otobanını kontrol etti ve otoban kenarına dizilmiş boş ayakkabı kutularını andıran sağlam ama işe yaramaz çiftlikleri gördü. Sınıra yakın mahalleleri gezme isteğini dile getirdi. El Adobe yanındaki Meksika Mahallesi'ne gittiler, ana cadde gelip giden kamyonlarla doluydu, sınırı geçmek isteyen herkes oradaydı, mahallenin barları, restoranları ve otelleriyle küçük bir Amerika olduğu bile söylenebilirdi, sonra peşindeki komiserleri alıp General Sepulveda Caddesi ve Cananea otobanı üzerinden polisin hiç uğramadığı La Vistosa Mahallesi'ne ulaştılar, devriye polislerinin bile oradan geçmediğini söyleyen kişi arabayı kullanan komiserdi, diğeri La Vistosa, Kino ve Remedios Mayor mahallelerinde hiç polis olmamasını kınarcasına başını sallamakla yetindi. Sanki duruma üzülüyordu. Neden? Çünkü suçlar cezasız kalıyor, dediler. İyi de kimin suçları? Tanrı'nın bile unuttuğu bu mahallelerde uyuşturucu trafiğini kontrol eden çetelerin işledikleri suçlar. Bu yanıt üzerine Kessler düşüncelere daldı, camdan gördüğü evlerde yaşayanların uyuşturucu kullandıklarını hayal etmek zor değildi, ama parayı

nerden buluyorlardı? İki komiser başlarını sallamakla yetindi, burada bir sürü kokain var ve onunla beraber bir sürü pislik de geliyor, dediler güçlü, genç çenelerini kasarak ve o zaman Kessler yeniden camdan bakıp gördüğü manzarayı inceledi, sanki bir yapboz tekrar tekrar birleşip bozuluyordu; Santa Teresa'daki en büyük kaçak çöplük olan, şehir çöplüğünden bile büyük olan, sadece fabrika kamyonlarının değil belediyenin çöp araçlarının da çöplerini döktükleri Şili Çöplüğü'ne gitmek istediğini söyledi ve böylece araba yeniden asfalt sokaklara çıktı, geldikleri yoldan geri döndüler, La Vistosa üzerinden otobana çıktılar ama bu sefer saptıkları, önceki kadar ıssız olan, her tarafı toz içinde daha geniş bir caddeydi, kurbanlar dışında kimse yolun ne kadar tozlu olduğunu fark etmemiş, diye düşündü Kessler, ama kurbanların ne düşündüğünün bir önemi yoktu çünkü hâlâ sokaklarda dolaşsalar ve kovboy filmlerinden fırlamış bakışlarını, Kızılderililerin veya kötü adamların yani delilerin ve başka boyutlarda yaşayan insanların, diğer insanlarla iletişim kuramayan kişilere özgü o bakışlarını başkalarının üzerine dikseler ve görmeyen gözlerle baksalar bile çoktan delirmişlerdi veya zaten ölüydüler, biz her şeyin farkındayız ama artık kimse bize dokunamaz, derimize işleyemez, bütün kurşunlar içimizden geçip gider... İşte camı açtığı sırada Kessler bunları düşünüyordu. Lütfen camı açmayın, dedi komiserlerden biri. Neden? Koku yüzünden, burası ölüm kokuyor. İyi kokmuyor. On dakika sonra çöplüğe vardılar.

Tüm bunlar hakkında siz ne düşünüyorsunuz, diye sordu gazetecilerden biri avukata. Avukat önce başını öne eğdi sonra gazeteciye ve Haas'a baktı. Chuy Pimentel kadının fotoğrafını çekti. Nefes almakta güçlük çeken bir kadın, sanki ciğerleri patlamak üzere ama yüzü kıpkırmızı olacağına bembeyaz olmuş. Basın toplantısı Bay Haas'ın fikriydi, benim olanlarla bir ilgim yok, dedi. Ardından Bay Haas'ın durumunun hassasiyetinden, mahkemenin sürekli ertelenmesinden, delillerin kayboluşundan, yalancı şahitlerden ve müvekkilinin yaşadığı belirsizlik durumunun zorluğundan bahsetti. Başkası olsa çoktan delirirdi, diye mırıldandı. *El Independiente*'den gelen gazeteci dalga geçercesine kadını süzdü. Klaus'a âşıksınız,

değil mi, diye sordu. Gazeteci yirmilerinde genç bir kadındı, kaba insanlarla iş yapmaya alışmıştı. Avukat kırklarındaydı ve günlerdir uyumamış gibi görünüyordu. Bu soruya yanıt vermeye tenezzül etmeyeceğim, demekle yetindi.

16 Kasım'da San Bartolome'deki Kusai fabrikasının arkasındaki boş arsada başka bir kadının cesedi bulundu. İlk incelemelere göre kurban on sekiz ila yirmi iki yaşları arasındaydı ve ölüm nedeni boğulma nedeniyle nefessiz kalmaktı. Ceset çırılçıplaktı, genç kadının giysilerinin bir kısmı, siyah çorapları ve kırmızı iç çamaşırı beş metre ötedeki çalıların arasında bulundu. İki gün sonra ailesi on dokuz yaşındaki Rosario Marquina'yı teşhis etti, 12 Kasım günü dans etmek için evlerinin de bulunduğu Veracruz Mahallesi'nin yakınlarındaki Carranza Sokağı'nda yer alan Montana adlı kulübe gitmiş bir daha da kimse tarafından görülmemişti. Hem kurban hem aile üyeleri Kusai fabrikasında çalışıyordu. Adli tabibe göre kurban öldürülmeden önce defalarca tecavüze uğramıştı.

Kelly'yle karşılaşmak Tanrı'nın bir lütfuydu. Karşılaştığımız ilk gece sabaha kadar oturup birbirimize hayat hikâyelerimizi anlattık. Onunki felaketlerle doluydu. New York'ta tiyatro oyunculuğunu, Los Angeles'ta sinema oyunculuğunu, Paris'te mankenliği, Londra'da fotoğrafçılığı ve İspanya'da çevirmenliği denemişti. Modern dans eğitimi almaya başlamış ama daha ilk yılda okulu terk etmişti. Ressam olmaya karar vermiş ama ilk sergisinde hayatının en büyük hatasını yaptığını anlamıştı. Evli değildi, çocuğu yoktu, annesi de uzun bir hastalık sürecinin ardından öldüğü için ailesinden kimse kalmamıştı, gelecekle ilgili hiçbir plan yapmamıştı. Meksika'ya dönmenin zamanının geldiğine karar vermişti. Mexico City'de iş bulması zor olmadı. Arkadaşları vardı ve ben vardım, en iyi arkadaşıydım – bundan bir saniye bile şüphe etmemelisiniz. Ama kimseden yardım istemesine gerek kalmadı çünkü kısa sürede kendini galeri çevresinin içinde buldu. Açılışlar düzenliyor, katalog tasarlayıp basıyor, sanatçılarla yatıyor, koleksiyoncularla sohbet ediyor ve Mexico City'de sanat ticaretinin de yapıldığı günlerde

dört büyük firmanın işlerini yürütüyordu. O dönemde zaten ipleri elinde tutan dört kişi vardı. İşe yaramaz olduğuna karar verip solu desteklemeyi bıraktığımda PRİ'ye yakın durduğumu fark ettim. Bir keresinde eski kocam şöyle demişti: Yazdıklarını yazmayı sürdürürsen seni iğdiş edecek veya daha kötüsünü yapacaklar. Daha kötüsü derken neyi kastettiğini sormadım, yazmayı sürdürdüm. Beni iğdiş etmemekle kalmadılar, üstelik en tepedekiler benimle ilgilendiklerini açıkça belli etti. İnanılmaz günlerdi. Gençtik, hiçbir sorumluluğumuz yoktu, bağımsızdık ve paramız vardı. O günlerde Kelly ona en çok yakışan adın Kelly olduğuna karar verdi. Bir gün bu konuyu açana dek, herkes onu Kelly diye çağırsa da ben hâlâ Luz Maria'yı kullanıyordum. Dedi ki: Azucena, Luz Maria Rivera adını sevmiyorum, kulağa hoş gelmiyor, Kelly adını tercih ediyorum, herkes beni öyle çağırıyor, sen de o adı kullanabilir misin? Tamam dedim. Eğer sana Kelly dememi istiyorsan öyle derim. O günden sonra ben de ona Kelly demeye başladım. Başlangıçta komik geldi. Tipik bir Amerikan özentisi. Sonra bu ismin ona gerçekten yakıştığını kavradım. Belki Kelly'de hafif bir Grace Kelly havası olduğu için. Ya da belki Kelly iki heceli kısa bir isim olduğu için. Ya da belki Luz Maria'nın dini göndermeleri ona yakışmadığından, Kelly adının hiçbir yere hiçbir göndermesi olmadığından veya olsa olsa insanın aklına eski bir fotoğrafı getirdiğinden yeni adının ona uyduğunu düşündüm. Bir yerlerde Kelly R. Parker adıyla imzaladığı mektuplar olmalı. Yanılmıyorsam çekleri bile öyle imzalıyordu. Kelly Rivera Parker. Adlarımızın kaderimizi belirlediğine inanan insanlar tanıyorum. Ben öyle şeylere inanmam. Ama bu inanç doğruysa Kelly yeni adını seçtiğinde görünmezliğe, kâbusa doğru ilk adımı atmış demektir. Sizce adlarımız kaderimizi belirler mi? Hayır ama öyle olsa da fark etmez, dedi Sergio. Neden, diye sordu Kongre Üyesi. Son derece sıradan bir adım var, dedi Sergio ev sahibesinin güneş gözlüğüne bakarak. Kongre üyesi migren ağrısı çekiyormuşçasına elini şakağına götürdü. Bütün isimler sıradandır, bütün isimler kaba sabadır, dedi Kongre Üyesi. Adınızın Kelly veya Luz Maria olması son kertede hiçbir şeyi değiştirmez. Bütün isimler kaybolur.

Çocuklara ilkokulda bunu öğretmeliler ama onlara böyle şeyler öğretmeye korkuyoruz.

Şili Çöplüğü Kessler'i içinden geçtikleri ve kaçırılmaların çoğunun gerçekleştiği mahalleler kadar etkilemedi. Güneydoğuya uzanan Kino, La Vistosa, Remedios Mayor ve La Preciada; batıya giderken Las Flores, Plata, Alamos, Lomas del Toro, Ruben Dario ve Carranza caddelerinin iki tarafındaki sanayi mahalleleri, kuzeybatıya doğru San Bartolome, Guadalupe Victoria, Ciudad Nueva ve Las Rositas. Gündüz vakti bile o sokaklarda dolaşmak korkutucuydu, dedi basın mensuplarına. Şunu demek istiyorum: Benim gibi biri için korkutucuydu. Hiçbiri o mahallelerde oturmayan gazeteciler başlarını sallayarak karşılık verdi. Polislerse gülümsemelerini güçlükle saklıyordu. Kessler'in çok naif olduğunu düşündüler. Tam bir Amerikalı gibi düşünüyordu. Ama iyi bir *gringo*'ydu, zaten kötü *gringo*'ları bir bakışta anlardınız. Bir kadın için geceleri o mahallelerden geçmek son derece tehlikeli, dedi Kessler. Otobüslerin geçtiği anayollar haricinde çoğu sokak ya kötü aydınlatılmış ya da tamamen ışıksız. Belediye Başkanı'nın söylediklerinden anladığım kadarıyla bazı mahallelerde polisler devriye bile gezmiyor – Belediye Başkanı yılan sokmuş gibi irkildi ve yüzünde tam bir pişmanlık ifadesi belirdi. Eyalet Başsavcısı, Yardımcısı ve komiserler sorunun Don Pedro Negrete yönetimindeki polis kuvvetlerinde yatıyor olabileceğini dile getirdi, kendisi Kessler'in akşam yemeğinde karşılaştığı Rektör'ün ikiz kardeşiydi. Kessler, Pedro Negrete'nin nasıl biri olduğunu, onunla tanışıp tanışmadığını sorduğunda her yere onunla birlikte giden iki genç komiser kötü olmayan İngilizceleriyle Bay Kessler ve Don Pedro'nun yollarının şimdilik kesişmediğini dile getirdi. Kessler ilk gün onu görmüş olabileceğini söyleyerek adamı tarif etmelerini istedi, komiserler Emniyet Müdürü'nün vasat bir tarifini yaptı, ağızlarını açtıklarına pişman olmuşlardı, açıkçası Pedro Negrete'den bahsetmek işlerine gelmiyordu. Yaptıkları tasvir Kessler'e kimseyi çağrıştırmadı. Donuk bir tasvirdi, boş kelimelerden oluşuyordu, sert bir adamdır, eski topraktır, dedi genç komiserler. Devriyelikten başlayıp yükselmiştir. İkiz kardeşine, Rektör'e benziyor

olmalı, diye fikir yürüttü Kessler. Komiserler gülüp ona Bakanora'nın son yudumunu ikram ettiler ve, hayır, dediler, Don Pedro'nun Don Pablo'yla hiçbir ilgisi yoktu, Rektör ince uzun bir adamdı, bir deri bir kemikti, Don Pedro ise kısa boylu geniş omuzlu, iyi yemeği sevdiği için bir iki kilo fazlası olan, kısaca kuzey yemeklerine ya da Amerikan hamburgerlerine burun kıvırmayan bir adamdı. Kessler kendi kendine Emniyet Müdürü'yle konuşmalı mıyım, diye sordu, adamı ziyaret etmeli miydi? Ayrıca Emniyet Müdürü'nün neden kendisini görmeye gelmediğini merak etti, geri kalan herkes onunla görüşmüştü. Bu ismi not defterine yazdı. Pedro Negrete, eski devriye yeni Emniyet Müdürü, saygın bir adam, beni karşılamaya gelmedi. Sonra başka konulara döndü. Tek tek cinayetleri inceledi. Bakanora içerek oyalandı, üniversitede yapacağı iki konuşmaya hazırlandı. Ve bir öğleden sonra ilk gün yaptığı gibi arka kapıdan dışarı çıktı, taksiye binip karısına hediye almak için bazılarının yerli pazarı da dediği el işi pazarına gitti. Ve ilk seferinde olduğu gibi, kendisi bilmese de sivil polis arabalarından biri her yerde onu izliyordu.

Gazeteciler Santa Teresa Hapishanesi'nden ayrıldıklarında avukat başını masaya yaslayıp belli belirsiz ağlamaya başladı, o kadar boynu bükük görünüyordu ki o an ona bakan biri olsa beyaz bir kadın olduğunu düşünmezdi. Yerli kadınları öyle ağlardı. Bazıları. Melezler. Ama beyazlar değil, hele üniversitede eğitim görmüş beyazlar hiç değil. Haas'ın şefkatli veya arkadaş canlısı olmayan dokunuşunu omzunda hissettiğinde dezenfektan kokan masaya dökülen birkaç damla yaş kurudu ve kadın başını kaldırıp müvekkilinin, aşığının, arkadaşının solgun yüzüne baktı, Haas'ın suratında hem kibirli hem gevşek bir ifade vardı –insan aynı anda nasıl hem kibirli hem rahat görünebilirdi– ama gözleri başka bir gezegenin sülfürümsü sisinin arkasından bakıyormuşçasına mesafeliydi.

25 Kasım'da otuz iki yaşındaki Maria Elena Torres'in cesedi Ruben Dario Mahallesi, Sucre Sokağı'ndaki evinde bulundu. İki gün önce, 23 Kasım'da Santa Teresalı kadınlar toplanıp üniversiteden belediye binasına yürümüş, kadın cinayetlerinin hâlâ çözülememiş

olmasını protesto etmişti. Yürüyüş kadın derneklerinin ve öğrenci gruplarının ortak çabasıyla gerçekleştirildi. Yetkililere göre katılanlar en fazla beş bin kişiydi. Yürüyüşü organize edenler ise en az altmış bin kişinin Santa Teresa sokaklarına döküldüğünü iddia ediyordu. Maria Elena Torres de onlardan biriydi. İki gün sonra kendi evinde bıçaklandı, boynuna aldığı bıçak darbesi yüzünden kan kaybından öldü. Maria Elena Torres kocasıyla ayrıldıklarından beri tek başına yaşıyordu. Çocuğu yoktu. Komşuların ifadelerine göre o hafta kocasıyla kavga etmişlerdi. Polis kocasının kaldığı evi kontrol ettiğinde adamın çoktan kaçmış olduğunu gördü. Vakaya kısa süre önce Hermosillo'dan gelen Komiser Luis Villasenor atandı ve bir hafta süren soruşturma sonucunda katilin kaçak koca değil Maria Elena'nın bir aydır görüştüğü erkek arkadaşı Augusto veya Tito Escobar olduğuna karar verildi. Escobar denen tip La Vistosa'da yaşayan işsizin tekiydi. Polisler onu almaya gittiğinde çoktan tabanları yağlamıştı. Oturduğu söylenen evde üç kişi daha yaşıyordu. Sorgulamaların ardından, Escobar'ın olay gecesi üzerinde kanlı bir gömlekle eve döndüğünü söylediler. Komiser Villasenor o güne kadar hiç bu kadar pis kokan üç kişiyi sorguya çekmemişti. Bok kokusu derilerine işlemiş, dedi. Bahsi geçen üç adam kaçak Şili Çöplüğü'nden çöp toplayarak para kazanıyordu. Yaşadıkları yerde duş olsa da fark etmezdi çünkü sular akmıyordu. Bu ne biçim iş, dedi komiser Villasenor. Escobar nasıl olmuş da Maria Elena'yı tavlamıştı? Sorgulamanın sonunda Villasenor üç adamı avluya çıkarıp hortumla dövdü, soyunmalarını sağladı, onlara sabun verdi ve on beş dakika üzerlerine su tuttu. Sonradan, tuvalete gidip kusmaya başladığında iki eylem arasında mantıksal bir bağ olduğunu fark etti. Sanki biri diğerine yol açmıştı. Su hortumuyla dayak atmak. Hortumdan fışkıran tazyikli su. Şöyle bir düşününce onları yıkamakla attığı dayağı eşitlediğini hissetti ve toparlandı. Çöp avcılarının verdikleri eşkâl doğrultusunda kaçağın robot resmi yapıldı ve ülkedeki karakollara haber verildi. Soruşturmadan herhangi bir sonuç alınamadı. Maria Elena'nın eski kocasının da yeni sevgilisinin de bir daha izine rastlanmadı.

Elbette bir gün işlerin kökü kurudu. Satıcılar ve galeriler geçicidir, gelirler ve giderler. Meksikalı ressamlar hep aynı yerde kalır. Mariachilerin de dediği gibi Meksikalı ressam neyse odur ve hep öyle olacaktır, ama koleksiyoncular gün gelir Cayman Adaları'na uçar ve galeriler elemanlarının maaşlarını ödeyemez hale gelir. Kelly'nin hikâyesi de aynıydı. Bir süre moda defileleri düzenlemekle ilgilendi, ilk birkaç ay işleri fena gitmedi. Moda, sanat gibidir ama daha kolaydır. Giysiler ucuzdur, elbise alırken kimse kendini saçma sapan hayallere kaptırmaz, dediğim gibi başlangıçta işler iyiydi, Kelly'nin deneyimi ve ona güvenmeseler bile zevkine güvenen arkadaşları vardı. Defileler çok başarılı oldu. Ne yazık ki Kelly kendini ve parasını idare etmekte başarılı değildi. Bildim bileli para saçarak yaşar. Bazen yaşantısı beni o kadar öfkelendirirdi ki büyük kavgalar ederdik. Pek çok kez onu bekâr veya yeni boşanmış erkeklerle tanıştırırdım, seve seve Kelly'yle evlenip ekonomik anlamda ona destek olarak hayat tarzını sürdürmesini sağlarlardı ama Kelly bunun lafını bile duymak istemiyordu. Azize olduğunu söylemiyorum, azizelikle uzaktan yakından ilgisi yoktu. İliğine kadar sömürdüğü erkekler biliyorum – biliyorum çünkü aynı erkekler sonrasında gözlerinde yaşlarla yanıma gelip bana olup biteni anlattı. Ama bunu yaparken Kelly'nin yasal bir kisveye ihtiyacı yoktu. Kendisi, Kelly Rivera Parker, istediği için servetlerini ayağına serdiklerinde kabul etmekte tereddüt etmezdi ama kimsenin sırf karısı olduğu için onun masraflarını karşılaması fikrinden hoşlanmıyordu. Romantik bir beraberlik onun doğasına aykırıydı, kimseye bağlanmamaya özen gösteriyordu ama ciddi bir ilişkisinin olmamasını da kendi eylemlerinin sonucu olarak değil kaderin cilvesi olarak görüyordu. Oscar Wilde gibi ekonomik gücünün çok üzerinde bir hayat tarzı benimsedi. İşin komiği hiçbir zaman hayata kızdığını, tatsız birine dönüştüğünü görmedim. Bir iki kez öfke krizi geçirdi ama hiçbiri birkaç dakikadan uzun sürmedi. En iyi özelliklerinden biri, arkadaşlarına sadık olmasıydı, ben de öyleyimdir. Aslında bunun iyi bir özellik olup olmadığına emin değilim ya, neyse. Kelly öyle biriydi, arkadaşlarını kutsal sayar hangi koşullar altında olursa olsun onları savunurdu. Örneğin PRİ'ye katıldığımda ufak çaplı bir kriz

yaşandı. Yıllardır tanıdığım bazı gazeteciler bana küstü. Diğerleri ise konuşmayı sürdürdü ama çoğunlukla arkamdan. Bildiğiniz üzere ibnelerle dolu maço bir ülkede yaşıyoruz. İmkânsız olaylarla dolu Meksika tarihi ancak bu gerçeği bilirseniz anlam kazanır. Kelly hep yanımdaydı, hiçbir zaman açıklama yapmamı talep etmedi, benden hiçbir şey istemedi, diğerleri bildiğiniz üzere partiye kendi çıkarlarını korumak için katılmıştı. Ben de kendi çıkarlarımı korumak için katıldım ama çıkardan çıkara fark vardır. Boş konuşmalar canıma tak etmişti, güç sahibi olmayı arzuluyordum. Bir kez olsun ülkede olup bitenleri değiştirebilmek için dizginleri elimde tutmayı istedim. Devlet okullarının açılması ve bedava sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması için çalıştım, Meksika'yı yirmi birinci yüzyıla hazırlamak için elimden geleni yaptım. Buna kişisel çıkarları korumak diyorsanız, öyle olsun. Elbette son kertede fazla bir şey elde edemedim. Çabalarımın çoğunun boşa olduğunu anlamam uzun sürmedi. İşin içine girince bir şeyleri değiştirebileceğimi sanmıştım, insan dışarıdan sisteme müdahale etmeyi denerken içerde olsa değişim yaratma şansının daha yüksek olacağını zannediyor. Egemen tarafta olursa en azından eyleme geçebileceğini sanıyor. Ne kadar yanlış. Ne içerden ne dışarıdan değiştirilemeyecek şeyler var. Ama size işin en komik tarafını söyleyeyim. Hikâyenin, Meksika'nın veya Güney Amerika'nın hikâyesinin en inanılmaz kısmı. Kimsenin inanamayacağı kısım. Çemberin içinde hata yaparsanız hatalarınızın bir önemi olmuyor. Hatalarınız hata olmaktan çıkıyor. Hata yapmak, çıkmaza düşmek politik erdemlerdendir, taktiktir, politik anlamda var olmanızı, basının dikkatini çekmenizi sağlar ve politikada haklı olup silinmektense hata yapıp her yerde olmak çok daha iyidir. Varlığınızı, ağırlığınızı koruduğunuz sürece dilediğiniz kadar çuvallayabilirsiniz. Yeter ki orada olun. Nerede? Nerede olacak, olmanız gereken yerde. Ben de böylece, tanınan birinden meşhur birine dönüştüm. Çekici bir kadındım, lafımı esirgemiyordum, PRİ'deki dinozorlar iğnelemelerime gülüyor, PRİ'deki köpekbalıkları beni kendilerinden biri olarak görüyordu, partinin sol kanadı ise arsızlıklarıma çanak tutuyordu. Tüm bunların farkında değildim. Gerçek kafayı bulmuş bir pezevenkten farksız. Sizce de öyle değil mi?

Albert Kessler'in Santa Teresa Üniversitesi'ndeki ilk konuşması eşi benzeri görülmemiş bir başarıydı. İki yıl önce aynı salonda PRİ başkan adayının yaptığı konuşma sayılmazsa bin beş yüz kişilik üniversite salonu ilk kez tıka basa doluyordu. En temkinli tahminler bile Kessler'i dinlemeye üç binden fazla kişinin geldiğini gösteriyordu. Sosyal bir organizasyon olduğu söylenebilirdi çünkü Santa Teresa'da kim varsa Kessler'le tanışmak, elini sıkmak veya en azından onu yakından görmek istiyordu; aynı zamanda politik bir organizasyondu çünkü en radikal gruplar bile şimdilik düşmanca olmayan tavırlar takınmayı seçmişlerdi, örneğin feministler ve kaybolanların ailelerinin oluşturduğu gruplar ön sıralara yerleşmiş modern çağ Sherlock Holmes'ünün gerçekleştireceği bilimsel mucizeyi bekliyordu.

Haas'ın, Uribe'lerin cinayetlerden sorumlu oldukları yolundaki demeci muhabirlerini Santa Teresa Hapishanesi'ne yollayan altı gazetenin altısında da çıktı. Makale yayımlanmadan önce muhabirlerden beşi polisi arayıp görüş istedi, polis kuvvetlerindeki genel hava anlatılanlarda gerçeklik payı olmadığı yönündeydi. Uribe ailesini arayıp görüşen muhabirler, Daniel ve Antonio'nun seyahat ettiklerini/Meksika'da yaşamadıklarını/Meksico City'deki bir üniversitede eğitim aldıklarını öğrendi. *El İndependiente de Phoenix*'in muhabiri Mary-Sue Bravo, Daniel Uribe'nin babasının adresine dahi ulaştı ve adamla röportaj yapmayı denedi ama çabaları sonuçsuz kaldı. Joaquin Uribe ya hep meşguldü ya Santa Teresa dışındaydı ya da biraz önce ofisten çıkmıştı. Mary-Sue Bravo, Santa Teresa'da kaldığı dönemde *La Raza de Green Valley*'in muhabiriyle karşılaştı, Haas'ın basın toplantısına katılıp da resmi açıklama için polisi aramayan tek kişi oydu ve bunu yaparak gazetesini Uribe ailesinin veya Sonora Eyaleti'nin açacağı davalara karşı savunmasız bırakmıştı. Mary-Sue Bravo, *La Raza*'nın muhabirini Madero Mahallesi'ndeki ucuz restoranlardan birinde yemek yerken gördü. Muhabir yalnız değildi, karşısında Mary-Sue'nun polise benzettiği esmer bir adam oturuyordu. Başlangıçta genç kadın omuz silkip yürümeyi sürdürdü

ama birkaç metre gittikten sonra içine doğmuşçasına geri döndü ve *La Raza*'nın muhabirinin artık yalnız olduğunu fark etti. Selamlaştılar, Mary-Sue ona eşlik edip edemeyeceğini sordu. *La Raza*'nın muhabiri, elbette, dedi. Mary-Sue diyet kola ısmarladı ve bir süre Haas'tan ve Uribe ailesinden bahsettiler. Sonra *La Raza*'nın muhabiri hesabı ödedi ve Mary-Sue'yu kendisi gibi çiftçilere ve göçmenlere benzeyen adamlarla dolu restoranda yalnız bırakıp çekip gitti.

1 Aralık'ta on sekiz yirmi iki yaşlarında bir kadının cesedi Casas Negras yakınlarındaki kurumuş dere yatağında bulundu. Cesedi bulan, avlanmaya çıkan Santiago Catalan'dı, dereye yaklaştıklarında köpeklerinin garip davrandıklarını fark etmişti. Görgü şahidinin ifadesine göre köpekler aniden kaplan veya ayı kokusu almış gibi titremeye başlamıştı, ama oralarda kaplan veya ayı olması muhtemel olmadığından bir ayının veya kaplanın *hayaletinin* kokusunu aldıklarını düşünmüştü. Köpeklerimi bilirim, titreyip inlemeye başlamalarının mutlaka bir nedeni vardır, dedi. Meraklandım ve korkaklık etmeyi kesmeleri için köpekleri tekmeledikten sonra dere yatağına ilerledim. Kuru dere yatağına adım attığında Santiago Catalan sıra dışı bir şey görmedi veya sıra dışı bir şeyin kokusunu almadı. Ama ilk dönemeci aştığında bir gürültü duydu ve köpekler yeniden havlamaya başladı. Sineklerden oluşan bir bulut çesedi sarmıştı. Santiago Catalan o kadar şaşırmıştı ki köpeklerin gitmesine izin verdi ve havaya bir el ateş etti. Sinekler dağıldığında yerdekinin kadın cesedi olduğunu gördü. Aynı anda, bölgede bulunan diğer kadın cesetlerini hatırladı. Birkaç saniyeliğine bile olsa katillerin hâlâ orada olmalarından korktu ve havaya ateş ettiği için kendine küfretti. Sonra olay yerini inceledi. Etrafta kaktüslerden başka bir şey yoktu, birbiri içine geçmiş sarı otlar. Casas Negras dışındaki El Jugador adlı çiftliğine döndüğünde polisi arayıp cesedi bulduğu yeri tarif etti. Sonra yüzünü yıkayıp gömleğini değiştirdi, ölü kadını düşünüyordu ve kısa süre sonra adamlarından birini alıp dere yatağına döndü. Polis olay yerine vardığında Catalan, elinde tüfek, omzunda fişeklik nöbet tutuyordu. Ceset sırtüstü yatıyordu, bacağı çıplaktı, pantolonu diğer bacağının bileğinde toplanmıştı. Boynunda

morluklar, karnında dört, göğsünde üç bıçak yarası vardı. Esmer tenli, geniş omuzlu, boyalı siyah saçlı bir kızdı. Birkaç metre ötede ayakkabılarını buldular: Beyaz bağcıklı siyah Converse'ler. Giysilerinin kalanı kayıptı. Polis ipucu bulmak umuduyla dere yatağını araştırdıysa da herhangi bir sonuç elde edilemedi. Dört ay sonra genç kadının kimliği, tamamen şans eseri teşhis edildi. Yirmi bir yaşındaki Ursula Gonzalez Rojo'ydu, ailesi yoktu, son üç yılını Zacatecas şehrinde geçirmişti. Kaçırılıp öldürüldüğünde sadece üç gündür Santa Teresa'daydı. Bu son bilgi Ursula'nın arayıp haber verdiği bir arkadaşından geldi, Zacatecas'ta yaşayan kız son konuştuklarında Ursula'nın sesinin mutlu geldiğini söyledi, anlaşılan fabrikada iş bulmuştu. Kimlik teşhisi Converseler ve kurbanın sırtındaki doğum izi sayesinde yapıldı.

Gerçek, fırtına ortasında kalmış sarhoş bir pezevenkten farksızdır, dedi Kongre Üyesi. Sonra uzaktan gelen gök gürültülerini dinlermişçesine bir süre sustu. Ve ardından, yeniden doldurulmuş olan tekila bardağını eline aldı ve şöyle dedi: Abartmıyorum her gün yapmam gereken işlerin miktarı artıyor, her gün yemeklere, seyahatlere, görüşmelere katılmam ve hiçbir sonuç elde edilmeyen toplantılar düzenlemem gerekiyor – ithamları yalanlamakla, televizyon programlarına çıkmakla, âşıklarım, seviştiğim erkekler ve neden seviştiğimle ilgili açıklama yapmakla uğraşmam gerekiyor. Efsaneyi ayakta tutmak için mi sevişiyorum? Belki, belki hoşlandığım için onlarla sevişiyorum, belki onlarla sevişmek işime geldiği için, belki de nerede ne zaman istersem sevişmek hoşuma gittiği için, başka da hiçbir şeye vaktim yok, işlerim avukatlarımın ellerinde, Esquivel Plata'ların gittikçe artan serveti de avukatlarımın ellerinde, oğlum öğretmenlerine emanet, benim ise çözmem gereken bir sürü problem var: Michoacan Eyaleti'nin su sorunları, Queretaro'nun otobanları, röportajlar, heykeller, kanalizasyonlar, her gün tüm bu pisliklerle uğraşıyorum. Sanırım bunca iş yüzünden arkadaşlarımı ihmal ettim. Düzenli görüştüğüm tek kişi Kelly'ydi. Condesa'daki dairesinde ne zaman ziyaretine gitsem sohbet etmeyi denerdik, ama çoğunlukla o kadar yorgun oluyorum ki insanlarla iletişim kurmak büyük bir

soruna dönüşüyor. Bana hayatıyla ilgili şeyler anlattı, bir iki kere bir şeyler açıklayıp para istediğini ve fazla önemsemeksizin çek defterimi çıkarıp ona bir çek yazdığımı gayet iyi hatırlıyorum. Bazen konuşurken uyuyakalırdım. Başka zamanlar akşam yemeğine çıkar ve iyi zaman geçirirdik ama aklım hep başka yerlerde olurdu. Benim için sohbetleri takip etmek oldukça zordu. Kelly hiçbir zaman dikkatimi ona vermediğim için beni suçlamadı. Ne zaman televizyona çıksam bir buket gül yollar, ne kadar iyi olduğumu söyleyen bir not yazar ve benimle gurur duyduğunu söylerdi. Doğum günlerimde bana hediye yollamayı hiç kesmedi. Bu tür düşünceli hareketleri vardı. Elbette zaman geçtikçe bazı şeyleri fark ettim. Kelly'nin organize ettiği moda defilelerinin sayısı azalmıştı. İşlettiği mankenlik ajansı artık eskisi gibi zarif, iyi iş yapan bir yer değil neredeyse sürekli kapalı tuttuğu karanlık bir ofisti. Bir keresinde Kelly'nin ajansına uğradım, durumu berbattı, Kelly'ye sorunun ne olduğunu sordum. Gülümseyerek bana baktı, tasasız gülümsemelerinden birini takınıp beni rahatlatmayı denedi, Meksikalı mankenlerin iyi olanlarının Amerikalı veya Avrupalı ajanslarla anlaşma yaptığını söyledi. Asıl para onlardaydı. İşlerin nasıl bu kadar kötü gittiğini sordum. O zaman Kelly kollarını iki yana açıp omuz silkmekle yetindi, buraya kadarmış, dedi tozlu ofisi işaret ederek. O an baştan aşağı ürperdim, şeytan yoklamış gibi hissettim, sık ürperen biri değilimdir ama neler olacağı içime doğmuş olmalı. Koltuklardan birine oturup aklını başına getirmeye çalıştım. Ofisini tuttuğu bölgede kiralar çok yüksekti ve işler o kadar kötüye giderken ofisi o bölgede tutması anlamsızdı. Kelly hâlâ defile düzenleyebildiğini söyleyerek bana itiraz etti, modaya hiç uygun olmadığını düşündüğüm birkaç yerin adını saydı, gerçi düzenlediği defileler artık büyük moda şovları değildi, ajansı ayakta tutacak kadar kazandığını söyledi. Ayrıca Mexico City'de olmasa da diğer eyaletlerin başkentlerinde partiler düzenlediğinden bahsetti. Ne demek istiyorsun, diye sordum. Çok basit, dedi Kelly. Aguascalientes'ten zengin bir kadın olduğunu düşün. Diyelim ki vereceğin davetin muhteşem geçmesini istiyorsun. Yani arkadaşlarını etkileyecek bir parti düzenleyeceksin. Partileri unutulmaz yapan nedir? Yemek, garsonlar, orkestra, bir sürü şey,

ama iyi partiyle kötü parti arasındaki farkı tek bir şey belirler. Ne olduğunu biliyor musun? Misafirler, dedim. Evet, misafirler. Eğer Aguascalientesli zengin bir kadınsan ve büyük bir parti verecek kadar paran varsa benimle temasa geçersin. Geri kalan her şeyi ben hallederim. Partilere moda defilesi gözüyle bakıyorum. Yemekle, personelle, dekorasyonla, müzikle ve ne kadar paranın söz konusu olduğuna bağlı olarak misafirlerle ilgileniyorum. En sevdiğin pembe dizinin yıldızının partine gelmesini istiyorsan aradığın kişi benim. Televizyon programlarından birinin sunucusunun gelmesini istiyorsan konuşacağın kişi yine benim. Şöyle diyebiliriz: Ünlüleri topluyorum. Her şey paraya bağlı. Çok meşhur bir şov yıldızını Aguascalientes'e götürmek imkânsız olabilir ama parti Cuernavaca'daysa şöyle bir uğramasını sağlayabilirim. Kolay veya ucuz olacağını söylemiyorum ama deneyebilirim. Pembe dizi yıldızını Aguascalientes'e götürmek kolaydır ama ucuza gelmez. Eğer yıldızı sönmekte olan bir oyuncuysa, diyelim ki geçen bir, bir buçuk yılda herhangi bir dizide rol almamışsa o zaman gelmesi ihtimali artar, üstelik çok pahalıya patlamaz. İşim ne mi? Onları gelmeye ikna etmek. Önce bahsi geçen kişileri arıyor, kahve içmeye davet ediyor, dertlerini dinliyorum. Sonra onlara partiden bahsediyorum. Şöyle bir uğrarlarsa para kazanabileceklerini söylüyorum. Bu noktada genellikle pazarlığa başlıyoruz. Ufak bir miktar teklif ediyorum. Fazlasını istiyorlar. Ortada anlaşıyoruz. Ev sahibesinin adını söylüyorum. Bunlar önemli insanlar diyorum, taşralılar ama önemliler. Partiyi veren kişinin kocasının ya da karısının adını defalarca söyletip ezberletiyorum. Bana orada olup olmayacağımı soruyorlar. Elbette olacağım. Her şeyin yolunda gittiğine emin olmak için orada olmak zorundayım. Aguascalientes'teki otelleri soruyorlar. Tampico, İrapuato. Hoş oteller. Zaten davet edildiğimiz evlerin enfes misafir odaları var. Sonunda anlaşmayı yapıyoruz. Günü geldiğinde yanımda iki ya da üç ünlüyle partiye gidiyorum ve böylece parti başarılı geçmiş oluyor. Bu işten yeterince para kazanıyor musun? Yeterden de fazla ama kimsenin büyük partiler düzenlemekle ilgilenmediği dönemler oluyor, dedi Kelly. Para biriktirmesini bilmiyorum, işler sıkıştığında parasız kalıyorum. Sonra dışarı çıktık, nereye gittiğimizi hatırlamıyorum,

belki bir partiye veya sinemaya veya arkadaşlarımızla yemeğe gittik, bu konu bir daha açılmadı. Hiçbir zaman yakındığını duymadım. Sanırım işleri bazen iyi bazen kötüydü. Derken bir gece beni arayıp bir sorunu olduğunu söyledi. Parayla ilgisi olduğunu düşünüp bana güvenebileceğini söyledim ama sorun para değildi. Başım belada, dedi. Birilerine borcun mu var, diye sordum. Hayır, öyle bir şey değil, dedi. Yataktaydım, yarı uykuluydum, yine de sesinin bir garip geldiğini fark ettim. Kelly'nin sesiydi ama garip bir tınısı vardı, sanki ofisinde tek başınaydı, ışıkları kapatmış, kanepeye yığılmış söze nasıl başlayacağını bulmaya çalışıyordu. Galiba başımı belaya soktum, dedi. Başın polisle beladaysa nerede olduğunu söyle hemen gelip seni alırım, dedim. Öyle bir bela değil dedi. Tanrı aşkına Kelly, açık açık konuş ya da bırak uyuyayım, dedim. Birkaç saniye için telefonu kapatacağını sandım ama kapatmadı. Derken çocuk sesini andıran sesini duydum. Bilmiyorum, bilmiyorum, bilmiyorum, diyordu. Ve bilmiyorum dediği kişi ben değildim, kendi kendine konuşuyordu. Ona sarhoş musun, diye sordum, uyuşturucu mu almıştı? Başlangıçta duymamışçasına sorumu yanıtlamadı, sonra bir kahkaha attı, sarhoş değilim, uyuşturucu da almadım, dedi, olsa olsa iki tane viski soda içmişti, hepsi bu. O kadar geç bir saatte aradığı için özür diledi, telefonu kapatmaya hazırlanıyordu. Bekle, dedim, yanlış giden bir şeyler var, beni kandıramazsın. Yeniden güldü. Bir şeyim yok, yaşlandıkça duygusallaşıyoruz galiba, dedi. İyi geceler diledi. Bekle, telefonu kapatma, sakın kapatma, dedim. Bir derdin var, bana yalan söyleme. Sana hiç yalan söylemedim, dedi. Bir süre sustuk. Çocukluğumuz hariç, dedi Kelly. Gerçekten mi? Çocukken herkese yalan söylerdim, her zaman olmasa da söylerdim işte. Artık söylemiyorum.

Bir hafta sonra Mary-Sue Bravo, *La Raza de Green Valley*'in sayfalarını karıştırırken Haas'ın hayal kırıklığı yaratan açıklamasının haberini yapan gazetecinin ortadan kaybolduğunu öğrendi. Genç kadının çalıştığı gazete de habere yer vermiş ama bir sütundan fazlasını ayırmaya gerek duymamıştı. Anlaşılan muhabirin kaybolmasıyla gerçekten ilgilenen tek yayın organı *La Raza*'ydı. Makaleye

göre Josue Hernandez Mercado beş gün önce ortadan kaybolmuştu. Santa Teresa'da öldürülen kadınlarla ilgili bir makale üzerinde çalışıyordu. Otuz iki yaşındaydı, Sonoita'daki ufak evinde yalnız yaşıyordu. Mexico City'de doğmuş ama on beşinden sonra ABD'de yaşamıştı, Amerikan vatandaşıydı, ikisi de İspanyolca olan iki şiir kitabı Hermosillo'daki ufak bir yayınevi tarafından basılmış, *La Windowa* adlı Teksas dergisinde İspanyol İngilizcesiyle yazılmış bir öyküsü yayımlanmıştı. *La Raza*'nın muhabiri olarak bölgedeki çiftçilerle ilgili pek çok haberin altına imza atmıştı, ailesi de tarımdan para kazandığından çiftlik işlerinden anlıyordu ve kötü bir muhabir sayılmazdı. Bugünlere sıfırdan gelmişti, diye bitiyordu haber ve amaç genç adamı anlatmak olsa da Mary-Sue makalenin ölüm ilanını andırdığını düşündü.

3 Aralık'ta Maytorena Mahallesi'nde, Pueblo Azul otobanı yakınlarındaki boş bir arazide bir kadın cesedi daha bulundu. Ceset giyinikti, şiddete uğradığını gösteren herhangi bir iz yoktu. Sonradan kurbanın Juana Marin Lozada olduğu tespit edildi. Adli tabibe göre ölüm nedeni boyun omurlarının zedelenmesiydi ya da daha amiyane bir tabirle, boynu kırılmıştı. Vakaya Komiser Luis Villasenor atandı, ilk etapta kurbanın kocasını sorguya çekti sonra da başşüpheli olarak gözaltına aldı. Juana Marin, Centeno Mahallesi'nde oturuyor ve bilgisayar dükkânında çalışıyordu. Villasenor'un raporuna göre kapalı bir yerde, muhtemelen kendi evinde öldürülmüş ve sonradan cesedi Maytorena'ya atılmıştı. Ölmeden önce cinsel ilişkiye girmişti ama tecavüz olup olmadığı tespit edilemedi. Yine Villasenor'un raporuna göre Juana Marin çalıştığı bilgisayar dükkânının yakınlarındaki okulda ders veren bilgisayar öğretmeniyle aşk yaşıyordu. Hikâyenin başka bir versiyonunda kadının aşığının Santa Teresa Üniversitesi televizyon kanalında çalıştığı söyleniyordu. Kocası iki hafta gözaltında tutulduktan sonra delil yetersizliğinden serbest bırakıldı. Vaka hiçbir zaman çözülemedi.

Üç ay sonra Kelly, Santa Teresa'da ortadan kayboldu. Yaptığımız telefon görüşmesinden sonra onu hiç görmedim. Ortağı -Kelly'ye

tapan çirkin bir kadın– beni aradı. Defalarca denedikten sonra sonunda bana ulaşmayı başardı ve Kelly'nin kaybolduğunu haber verdi. İki hafta önce Santa Teresa'dan dönmüş olmalıydı ama hâlâ ortalıkta yoktu. Kelly'yi aramayı deneyip denemediğini sordum, çalıyor çalıyor kimse açmıyor, dedi. Kelly birkaç günlüğüne kaçamak yapmaya karar vermiş olabilirdi, ortadan kaybolması da garip değildi, daha önce de kaybolduğu olmuştu ama iş ortağına haber vermemesi garipti. Kelly'nin Santa Teresa'da iş yaptığı insanlarla görüşüp görüşmediğini sordum. Evet, dedi. Onu kiralayan adama göre Kelly partiden bir gün sonra Santa Teresa-Hermosillo uçağına binmek üzere havaalanına gitmişti. Hermosillo'dan Mexico City'ye uçmayı planlıyordu. Parti ne zamandı, diye sordum. İki hafta önce, dedi. Kadının ağlamaktan makyajı akmış hali, telefona uzanışı ve bana ulaşmayı deneyişi gözümde canlandı. İlk kez benimle temasa geçiyordu, ses tonu beni de endişelendirdi. Santa Teresa hastanelerini veya polisi aradın mı diye sordum. Evet, kimse bir şey bilmiyor, dedi. Kelly çiftlikten havaalanına doğru yola çıkmış ve ortadan kaybolmuştu. Çiftlik mi? Parti bir çiftlikteydi, dedi. Öyleyse biri onu havaalanına bırakmış olmalıydı. Hayır, araba kiralamıştı, dedi. Araba nerede? Havaalanının otoparkında bulmuşlar, dedi. Yani havaalanına varmış, dedim. Ama uçağa binmemiş, dedi. Kelly'yi kimin tuttuğunu sordum. Salazar Crespo'nun adını ve telefonunu verdi. Ne yapabileceğime bir bakayım, dediysem de Kelly'nin bir süre sonra ortaya çıkacağına inanıyordum. Biriyle, tahminen evli bir erkekle, kaçamak yaşadığını varsaydım. Los Angeles'ta veya San Francisco'da iyi vakit geçirdiklerini hayal ettim. O iki şehir dikkat çekmek istemeyen sevgililer için idealdir. Sakin olmaya çalıştım ve bekledim. Bir hafta sonra iş ortağı arayıp Kelly'den hâlâ haber olmadığını söyledi. İptal edilen kontratlardan bahsetti, Kelly asla işleri riske atmazdı. Bana kendini ne kadar kötü hissettiğinden bahsetti. Karanlık ofiste tek başına oturduğunu düşününce şöyle bir ürperdim. Santa Teresa'dan haber var mı, diye sordum. Polisle konuşmuştu ama ya bir şey bilmiyorlardı ya da ona söylemiyorlardı. Kelly buhar olup uçtu, dedi. O öğleden sonra ofisimden, arada bir benim için çalışan, güvendiğim bir arkadaşımı arayıp sorunu açık-

ladım. Karşılıklı konuşmamızın en iyisi olacağını söyledi, popüler kafelerden El Rostro Palido'da buluşmak üzere anlaştık, hâlâ öyle bir kafe var mı bilmiyorum, Mexico City'nin gelip geçici modaları işte, mekânlar açıldıkları gibi kapanıyor. Kelly'nin hikâyesini arkadaşıma anlattım. Bana birkaç soru sordu. Salazar Crespo adını not aldı ve beni arayacağını söyledi. Vedalaştık, arabama binerken yerimde kim olsa korkacağını düşündüm, benim hissettiğimse öfkeydi, Esquivel Plata'ların yüzyıllardır biriktirdikleri öfke içime dolmuştu, bir de o öfkenin daha önce ortaya çıkmamış olmasından duyduğum pişmanlık vardı, daha erken harekete geçmeliydim, ayrıca bu öfkeyi tetikleyenin fark ettiğim, yaşadığım onca şey değil de sıradan bir arkadaşlıktan çok daha güçlü olmakla beraber yine de arkadaşlıktan fazlası olmayan ilişkimiz olması canımı sıkmıştı, ama hayır, hayır, hayır, kahrolası hayat böyle bir şey, dedim kendi kendime. O gece arkadaşım, saat on bire doğru beni aradı ve ilk sorduğu hattın güvenli olup olmadığıydı. O anda kötü haber geleceğini anladım. Yeniden tüm soğukkanlılığımı topladım. Hat güvenliydi. O zaman arkadaşım, ona verdiğim ismin (telefonda tekrarlamamaya özen gösterdi) Santa Teresa uyuşturucu kartelinin parasını aklayan bir bankere ait olduğunu söyledi. Anlattığı kadarıyla bu bankerin şehrin dışında bir değil birçok çiftliği varmış ama arkadaşımın kaynaklarına göre Kelly'nin orada olduğu dönemde hiçbirinde herhangi bir parti düzenlenmemiş. Başka kelimelerle ifade etmek gerekirse insanların haberdar olduğu, sosyete sayfalarında fotoğrafları çıkan bir parti söz konusu değil, ne demek istediğimi anlıyor musun? Evet, dedim. O zaman da, kaynaklarından, bahsi geçen bankerin PRİ'yle arayı iyi tuttuğunu öğrendiğini söyledi. Ne kadar iyi, diye sordum. Örnek olacak kadar, diye fısıldadı. Bağlantıları nereye kadar gidiyor, diye ısrar ettim. Derinlere, dedi arkadaşım. Birbirimize iyi geceler dileyip telefonu kapattık. Oturup düşündüm. Derinler demek geçmiş demektir, milyonlarca yıl öncesine dayanan ilişkiler demektir, dinozorlar demektir. PRİ'deki dinozorlar kimdi? Aklıma birkaç isim geldi. İkisi kuzeydendi ve oralarda olup bitenlerle bağlantıları vardı. İkisini de şahsen tanımıyordum. Bir süre onları tanıyan kimleri tanıdığımı düşündüm ama kimsenin başını belaya sokmak istemi-

yordum. Dün gibi hatırladığım o gece gökyüzü zifiri karanlıktı, ne yıldız ne ay vardı ve evim o kadar sessizdi ki iğne atsan duyulurdu, bahçedeki kuşlar bile şakımayı kesmişti, korumamın yakınlarda olduğunu biliyordum, belki şoförle domino oynuyorlardı ve zili çalarsam hizmetçilerden birinin gelmesi uzun sürmezdi, yine de kendimi tedirgin hissettim. Uykusuz geçen gecenin ardından ertesi gün ilk iş Hermosillo uçağına bindim, havaalanında aktarma yapıp Santa Teresa'ya uçtum. Belediye Başkanı Jose Refugio de Las Heras'a Kongre Üyesi Esquivel Plata'nın kendisini beklediği haber verildiğinde işi gücü bırakıp benimle buluştu. Önceden de tanışmış olmalıyız ama emin değilim. Süs köpeği gibi gülümseyerek bana yanaştığında suratına bir yumruk indirmek istediysem de kendimi tuttum. Hani şu gelip insanın bacağına sürtünen köpekleri bilirsiniz. Bilirim, dedi Sergio. Belediye Başkanı, kahvaltı edip etmediğimi sordu. Hayır, dedim. Sonora usulü bir kahvaltı söyledi, kenara çekilip garson gibi giyinmiş iki belediye işçisinin pencerenin önündeki masayı hazırlayışını izledik. Karşıda Santa Teresa Meydanı ve koşuşturan insanlar görülüyordu; işe gidenler, işten dönenler, boş boş dolaşanlar – sıkıcı bir manzara. Güneşin altın rengi ışıltıları bile şehrin korkunçluğunu saklamaya yetmiyordu, hava, günbatımı ve hatta şehrin kendisi toz toprak içindeydi. Kahvaltıya başlamadan önce ona Kelly Rivera yüzünden şehirde olduğumu açıkladım. Arkadaşımın kaybolduğunu ve bulunmasını istediğimi söyledim. Belediye Başkanı sekreterini çağırıp her şeyi not ettirdi. Arkadaşınızın adı neydi Sayın Kongre Üyesi? Kelly Rivera Parker. Ve sorular birbirini izledi: Ne zaman kayboldu, neden Santa Teresa'daydı, yaşı, işi ve sekreter söylediğim her şeyi not aldı, soruları yanıtlamayı tamamladığımda Belediye Başkanı, sekreterine bölge karakolunun başında kim varsa çağırmasını istedi, Ortiz Rebolledo diye bir adammış. Salazar Crespo'dan bahsetmedim. Neler olacağını görmek istedim. Belediye Başkanı'yla baş başa oturup yağda yumurtalarımızı yedik.

Mary-Sue Bravo editöründen *La Raza*'nın muhabirinin kayboluşunu araştırmak için izin istedi. Editörü, Hernandez Mercado büyük ihtimalle kafayı sıyırmıştır, Tubac veya Patagonya eyalet parkla-

rından birinde böğürtlen yiyip kendi kendine konuşuyordur, dedi. O parklarda böğürtlen yok, dedi Mary-Sue. O zaman ağzından salyalar akıtarak kendi kendine konuşuyordur, dedi editörü, yine de haberi araştırması için kadını yolladı. Mary-Sue önce *La Raza*'nın Greenvalley'deki ofisine gitti, editörle görüştü, o da çiftlik işçileri gibi görünen bir tipti ve Hernandez Mercado olayını yazan muhabirle görüştü. Gazetecinin kaybolduğundan bahseden makaleyi yazan, işini çok ciddiye alan on yedi on sekiz yaşlarında bir oğlandı. Birlikte Sonoita'ya gidip Şerif'i ziyaret etmeden önce Hernandez Mercado'nun evine uğradılar, oğlan *La Raza*'dan aldığını söylediği ama Mary-Sue'ya maymuncuk gibi görünen anahtarla kapıyı açtı. Şerif, Hernandoz Mercado'nun büyük ihtimalle Kaliforniya'ya gittiğini söyledi. Mary-Sue Şerif'in neden böyle düşündüğünü öğrenmek istediğinde kaybolan muhabirin bir sürü borcu olduğu yanıtını aldı. Örneğin ev sahibine altı aylık kira borcu vardı ve gazeteden kazandığı parayla güç bela geçiniyordu. Oğlan durumdan hiç hoşlanmasa da Şerif'in söylediklerini doğruladı: *La Raza* muhabirlerine fazla para ödemiyordu çünkü sıradan bir halk gazetesiydi. Bu söz Şerif'i güldürdü. Mary-Sue, Hernandez'in arabası var mıydı, diye sordu. Şerif, hayır, dedi, Hernandez otobüsleri kullanıyordu. Arkadaş canlısı bir adam olan şerif, kadınla beraber otobüs durağına gitti ve insanlara Hernandez'i görüp görmediklerini sordular, ne yazık ki aldıkları bilgiler çelişkili ve işe yaramazdı. Bilet satan gişe memuruna ve her gün otobüse binen birkaç kişiye göre kaybolduğu gün Hernandez otobüse binmiş olabilirdi, ama binmemiş de olabilirdi. Sonoita'dan ayrılmadan önce Mary-Sue bir kere daha muhabirin evini görmek istedi. Her şey düzen içindeydi, kavga izi yoktu, mobilyalar toz tutmaya başlamıştı. Mary-Sue, Hernandez'in bilgisayarına baktınız mı, diye sordu. Şerif bakmadıklarını söyleyince Mary-Sue bilgisayarı açtı ve *La Raza de Greenvalley*'in şair muhabirinin dosyalarını taradı. İlginç bir şeyle karşılaşmadı. Görünüşünden polisiye olduğu anlaşılan bir romanın ilk sayfaları, *Spanglish* denilen İspanyol İngilizcesiyle yazılmış, yayımlanmış makaleler, mevsimlik işçilerin

gündelik hayatlarından kareler. Haas'la ilgili şok edici makaleler. Başka da fazla bir şey yoktu.

10 Aralık'ta La Perdicion çiftliğinin çalışanları, polise çiftlik sınırları içerisinde, Casas Negras otobanının yirmi beş kilometre yukarısında kemikler bulduklarını haber verdi. Başlangıçta hayvan kemiği olduğunu sanmış ama kafatasını görünce hata yaptıklarını anlamışlardı. Adli tıpta kemiklerin bir kadına ait olduğu belirlendi, ölüm nedeni tespit edilemedi. Cesedin üç metre ötesinde bir çift çorap ve spor ayakkabı bulundu.

Santa Teresa'da toplam iki gece geçirdim, El Hotel Mexico'da kaldım ve bana şehri gezdirmeye gönüllü pek çok kişi olsa da dışarı çıkmadım. Ortiz Rebolledo güvenilir birine benzemiyordu, Belediye Başkanı ibnenin tekiydi, Başsavcı Yardımcısı da işe yaramaz bir herifti. Hepsi bana yalan söyledi, birbirini tutmayan bilgiler verdiler. Öncelikle kimsenin Kelly'nin kaybolduğunu polise bildirmediğini söylediler ama iş ortağının polise haber verdiğini biliyordum. Salazar Crespo'nun adı bile geçmedi. Kimse öldürülen kadınlardan bahsetmedi veya Kelly'nin kayboluşunu o korkunç vakalara bağlamadı. Şehirden ayrılmadan önce yerel gazeteleri arayıp otelimde basın toplantısı düzenleyeceğimi haber verdim. Orada Kelly'nin hikâyesini anlattım, sonradan ulusal basına da yansıdı, sadece arkadaşı olarak değil politikacı ve feminist kimliğimle de bu konuyla ilgilendiğimi açıkladım, gerçekleri ortaya çıkarmak hususundaki kararlılığımı dile getirdim. İçimden şöyle diyordum: Kiminle uğraştığınızı bilmiyorsunuz sizi korkaklar sürüsü, hepinizin canına okuyacağım. Basın toplantısından sonra odama dönüp birkaç yere telefon açtım. PRİ'nin başkan yardımcılarıyla görüştüm, desteklerine güvenebileceğimi söylediler zaten başka bir şey söylemelerini beklemiyordum. Kelly'nin iş ortağını arayıp Santa Teresa'da olduğumu haber verdim. Zavallı kız, aşırı çirkin, aşırı aşırı çirkin olan o kız gözyaşlarına boğulup bana teşekkür etti, niye teşekkür etti bilmiyorum. Sonra evi arayıp geçen birkaç gün içinde beni arayan olup olmadığını sordum. Rosita arayanların listesini verdi. Sıra dışı

birileri yoktu. Her şey hep nasılsa öyleydi. Uyumayı denedim ama uyuyamadım. Pencereden şehrin karanlık binalarına ve birkaç araba dışında bomboş olan sokaklara baktım. Odayı turladım. İki ayna olduğuna dikkat ettim. Biri kapının arkasında diğeri odanın diğer tarafında, birbirlerini yansıtmıyorlardı ama odanın belirli bir noktasında durduğunuzda bir aynadan diğerini görebiliyordunuz. Ama o noktada durduğumda kendimi göremiyordum. Ne garip, dedim kendi kendime, üzerime bir ağırlık çöktü, zihnimden hesaplamalar yaptım, çeşitli noktalarda durup aynalardaki görüntüme baktım. Saat beşi vurduğunda hâlâ odada dolanıyordum. Aynaları ve açıları ne kadar incelersem kendimi o kadar huzursuz hissediyordum. O saatte uyumanın aptalca olacağına karar verdim. Duş alıp giysilerimi değiştirdim, valizimi hazırladım. Saat altıda kahvaltı etmek için restorana indim ama daha açılmamıştı. Otel çalışanlarından biri mutfağa gidip bana portakal suyu sıktı ve koyu bir fincan kahve hazırladı. Bir şeyler yemeyi denediysem de lokmalar boğazımdan geçmedi. Yedide taksi beni havaalanına götürdü. Şehrin farklı bölgelerinden geçerken Kelly'yi, şimdi baktığım yerlere bakarken neler düşündüğünü hayal ettim ve o zaman geri geleceğimi anladım. Mexico City'ye döndüğümde ilk işim savcılıkta çalışan bir arkadaşımı ziyaret edip iyi bir dedektifin adını öğrenmek oldu, aklımdaki işi yapabileceği şüphe götürmeyen birini arıyordum. Arkadaşım işin ne olduğunu öğrenmek istedi. Olanları anlattım. Bir zamanlar federal savcı için çalışan Luis Miguel Loya'yı önerdi. Neden işten ayrıldı, diye sordum. Özel sektörde daha iyi para var, dedi arkadaşım. Bana tüm hikâyeyi anlatmadığı izlenimine kapıldım, çünkü Meksika'da özel sektör hiçbir zaman devlet memurluğuyla kıyaslanamaz. Teşekkür edip Loya'yı görmeye gittim. Arkadaşım geleceğimi haber vermişti. Loya garip bir tipti. Kısa sayılırdı ama boksörler gibi yapılıydı, vücudunda bir gram yağ yoktu, en az elli yaşındaydı. Görgülü, iyi giyimli biriydi, büyük bir ofisi ve emrinde çalışan en az on kişi vardı. Bir kere daha Kelly'nin hikâyesini anlattım, banker Salazar Crespo'dan, uyuşturucu tacirleriyle alakası olduğundan ve Santa Teresa'daki yetkililerin tavırlarından bahsettim. Aptalca sorular sormadı. Hiçbir şey not almadı. Bana hangi

numaradan ulaşabileceğini sorduktan sonra bile. Sanırım her şeyi kaydediyordu. Vedalaşırken el sıkıştık, bana üç gün içerisinde bir şeyler öğreneceğini söyledi. Tıraş losyonu ve parfüm kokuyordu. Bildiğim parfümlerden değildi, hafif bir lavanta ve belki ithal kahve kokusu. Beni kapıya kadar geçirdi. Üç gün. O an çok uzun bir süreymiş gibi gelmedi. Ama yaşaması farklıydı, günler geçmek bilmedi. İşe döndüm ama dalgındım. İkinci gün Kelly'nin kayboluşu karşısında takındığım tutumun hayranlık uyandırıcı olduğunu düşünen bir grup feminist beni ziyaret etti, üç kişiydiler ve anladığım kadarıyla derneklerinin üye sayısı fazla değildi. Normalde çabucak onları başımdan savardım ama depresyonda olduğum için sanırım, ne yapacağımı bilemedim. Oturmaları için onları içeri davet ettim. Politika haricinde sohbetlerinin hoş olduğunu bile söyleyebilirim. Aralarından biri Kelly ve benimle aynı okula gitmişti ama bizden iki sınıf küçüktü. Çay içip erkeklerden ve işlerimizden bahsettik, üçü de üniversitede profesördü, ikisi boşanmıştı. Neden yeniden evlenmediğimi sorduklarında güldüm. Çünkü içten içe ben herkesten daha feministim, diye itirafta bulundum onlara. Üçüncü gün gece saat onda Loya beni aradı. Ön raporun hazır olduğunu ve istersem hemen gösterebileceğini söyledi. Ne kadar erken olursa o kadar iyi, dedim. Neredesiniz? Arabamdayım, evden çıkmanıza gerek yok, şimdi size geliyorum, dedi Loya. Loya'nın raporu on sayfaydı. Çalışması Kelly'nin iş hayatının detaylarını da içeriyordu. İçinde bir sürü isim geçiyordu, Mexico City'den birileri, ayrıca Acapulco'da, Mazatlan'da, Oaxaca'da düzenlenen partiler... Loya'ya göre Kelly'nin işi üstü örtülü kadın ticaretiydi. Kaliteli fahişelerle çalışıyordu. Manken dedikleri aslında fahişeydi, düzenlediği partiler sadece erkekler içindi ve aldığı yüzde de seçkin bir *madam*'ın aldığı yüzdeye denk düşüyordu. Yazanlara inanmadığımı söyledim. Kâğıtları suratına fırlattım. Loya yere attığım kâğıtları toplayıp bana geri verdi. Okumayı sürdürün, dedi. Okumayı sürdürdüm. Hepsi zırvaydı. Derken Salazar Crespo'nun adıyla karşılaştım. Loya'ya göre Kelly, Salazar Crespo için daha önce de çalışmıştı, toplam dört kere. 1990'la 1994 arasında Kelly en az on kere Hermosillo'ya uçmuş ve on seferin yedisinde Santa Teresa'ya git-

mişti. Salazar Crespo'yla yaptığı görüşmeler "parti planlama" olarak geçiyordu. Uçuşlara bakılacak olursa Santa Teresa'da iki geceden uzun kaldığı olmamıştı. Yanında götürdüğü mankenlerin sayısı her seferinde değişiyordu. 90 ve 91'de dört beş mankenle seyahat etmişti. Son yolculuklarında sadece iki kız vardı. Belki o seyahatlerde gerçekten parti planlamıştı. Salazar Crespo'nun yanında dikkat çeken bir isim daha vardı, Conrado Padilla, fabrikalarla, nakliyat şirketleriyle ve Santa Teresa mezbahasıyla bağlantısı olan Sonoralı bir işadamı. Loya'ya göre Kelly en az üç kere Conrado Padilla ile iş yapmıştı. Kimdir bu Conrado Padilla, diye sordum. Loya omuz silkip para babası dedi, her işe bulaşmış bir adamdı. Loya'ya Santa Teresa'ya gidip gitmediğini sordum. Hayır, dedi. Birini gönderip göndermediğini sordum. Hayır, dedi. Ondan Santa Teresa'ya gitmesini istedim, her şeyin merkezine gidip araştırmayı sürdürmesini rica ettim. Teklifimi kısa süre düşündü veya belki doğru kelimeleri bulmak için oyalandı, bilmiyorum. Bana paramı ve zamanımı harcadığımı görmek istemediğini söyledi. Ne yani Kelly'nin öldüğünü mü söylemeye çalışıyorsunuz, diye bağırdım. Az çok, dedi duruşunu bozmadan. Ne demek az çok, diye bağırdım. İnsan ya ölüdür ya değildir! Meksika'da insan az ya da çok ölü olabilir, diye yanıtladı bütün ciddiyetiyle. Bakışlarımı üzerine diktim, onu yumruklamak istiyordum. Ne kadar soğuk, ne kadar mesafeli bir adamdı. Hayır, diye fısıldadım ne Meksika'da ne dünyanın başka bir yerinde insan az ya da çok ölü olamaz, turist rehberi gibi konuşmayı bırakın. Arkadaşım ya hayattadır ki öyleyse onu bulmanızı istiyorum ya da ölmüştür, o zaman da onu öldürenleri istiyorum. Loya gülümsedi. Neye gülüyorsunuz, diye sordum. Turist rehberi lafı komikti, dedi. Pedro Paramo'luk yapan Meksikalılardan gına geldi, dedim. Hayat böyle, dedi Loya. Sizi temin ederim, değil, dedim. Loya bir süre konuşmadı. Bacak bacak üstüne atmış söylediklerimi düşünüyordu. Aylarımı, yıllarımı alabilir, dedi en sonunda. Ayrıca, diye ekledi, işimi yapmama izin vereceklerini sanmıyorum. Kimin? Kimin izin vereceğini sanmıyorsunuz? Sizinkilerin, Sayın Kongre Üyesi, meslektaşlarınızın. Sonuna kadar sizi destekleyeceğim, dedim ona. Kendinizi fazla ciddiye alıyorsu-

nuz, dedi Loya. Elbette kendimi ciddiye alıyorum yoksa bugün geldiğim yere gelemezdim, dedim. Loya sessizleşti. Bir an için uyuyakaldığını sandım ama gözleri açıktı. İşi siz kabul etmezseniz başkasını bulurum, dedim ona. Bir süre sonra ayağa kalktı. Onu kapıya kadar geçirdim. İşi kabul ediyor musunuz, ne yapabileceğime bakarım ama hiçbir şey için söz vermiyorum, dedikten sonra korumamın ve şoförümün zombiler gibi domino oynadıkları köşeyi dönüp gözden kayboldu.

Mary-Sue Bravo bir gece rüyasında yatağın ucuna oturmuş bir kadın gördü. Yatağın kenarında kadının ağırlığını hissetti ama ayaklarını uzattığında hiçbir şeye değmediler. O gece uyumadan önce Uribe'lerle ilgili haberleri okumuştu. Mexico City gazetelerinden birinin muhabiri Antonio Uribe'nin gerçekten ortadan kaybolduğunu yazmıştı. Kuzeni Daniel Uribe anlaşılan Tucson'daydı. Muhabir, Daniel'le telefonda konuştuğunda genç adam Haas'ın söylediklerini yalanlamıştı. Antonio'nun yerini bilmiyordu, imalı sözler söylememiş, herhangi bir ipucu vermemişti. Mary-Sue uyandığında odada bir kadın daha olduğu hissini üzerinden atamadı. Mutfağa gidip bir bardak su içti. Ertesi gün Haas'ın avukatını aradı. Kadına ne sormak istediğini, ne duymayı beklediğini bilmiyordu ama avukatın sesini duymaya ihtiyacı vardı. Kendini tanıttıktan sonra avukata müvekkilinin nasıl olduğunu sordu. İsabel Santolaya önceki aylarda nasılsa öyle olduğu yanıtını verdi. Mary-Sue, Daniel Uribe'nin yanıtını okudunuz mu, diye sordu. Avukat okuduğunu söyledi. Onunla röportaj yapmayı deneyeceğim, sormamı istediğiniz bir şey var mı, diye sordu Mary-Sue. Hayır, aklıma bir şey gelmiyor, dedi avukat. Mary-Sue'ya avukat dalıp gitmiş gibi geldi, birdenbire kadına hayatının nasıl gittiğini sordu. Benim hayatımın bir önemi yok, dedi avukat. Bunu yaramaz bir çocuğu azarlarmış gibi ciddi bir ses tonuyla söylemişti.

15 Aralık günü, yirmi dört yaşındaki Esther Perea Pena, Los Lobos dans salonunda vurularak öldürüldü. Kurban üç arkadaşıyla pistin kenarındaki masada oturuyordu. Yan masalardan birinde

oturan siyah takım elbiseli, beyaz gömlekli yakışıklı adam silahını çıkarıp oynamaya başlamıştı. On beş kurşun alan 5906 model Smith&Wesson'du. Bazı şahitler adamın Esther'le ve arkadaşlarından biriyle dans ettiğini söyledi, ortada herhangi bir gerilim yoktu. Başka bir şahidin ifadesine göre adamın iki arkadaşı silahını kaldırması konusunda onu uyarmışlardı. Adam uyarıları dinlememişti. Anlaşılan birilerini muhtemelen kurbanı veya kurbanın arkadaşını etkilemek istiyordu. Başka bir şahidin ifadesine göre adam narkotik birimine atanan devriye polislerinden olduğunu iddia etmişti. Görünüşü devriye polislerini andırıyordu, uzun ve yapılıydı, düzgün bir saç kesimi vardı. Oynadığı sırada yanlışlıkla silah ateş almış ve Esther vurulmuştu. Ambulans geldiğinde kız ölmüş, katil tabanları yağlamıştı. Komiser Ortiz Rebolledo vakayı şahsen üstlendi ve ertesi sabah basına, polis kuvvetlerinin eşkali Esther'in katilinin eşkaline uyan bir adamın cesedini, yanında Esther'i öldürene benzer bir Smith&Wesson'la Pemex futbol sahasında bulduğunu söyledi. Sağ şakağından vurulmuştu. Adı Francisco Lopez Rios olan adamın araba hırsızlığından sabıkası vardı. Özünde katil değilmiş, kaza bile olsa birini öldürmenin fikrine katlanamamış, bu yüzden kendini öldürmüş, dedi Ortiz Rebolledo. Dosya kapandı. Lalo Cura sonradan Epifanio'ya cesedi teşhis etmeleri için kimsenin getirilmemesinin garip olduğunu söyledi. Katilin arkadaşlarının ortaya çıkmamış olmaları daha da garipti. Smith&Wesson polisin delil deposuna kaldırıldıktan hemen sonra ortadan kayboldu. Ama en garibi araba hırsızının intihar etmesiydi. Francisco Lopez Rios'un neye benzediğini biliyor musun, diye sordu Epifanio. Bir kere görmüştüm, yakışıklı biri değildi, dedi Lalo Cura. Hayır, fareyi andıran bir suratı vardı, tüm bunlar çok garip, dedi Epifanio.

Loya, benim için Kelly'nin kayboluşunu iki yıl boyunca araştırdı. O iki yılda yavaş yavaş medyanın zihnine bir imge kazımayı başardım: Şiddete karşı duyarlı bir kadın, partinin kalbini temsil eden bir kadın, köklü bir değişim olmasa da tavırlarımda kendini gösteren bir değişimdi, Meksika gerçeğine önyargısızca yaklaştığım izlenimi yarattım. Aslında içim Kelly'nin kayboluşunun verdiği

öfkeyle doluydu, tüm bu safsataların bedeli onun hayatıydı. Halk veya seçmen dediğimiz insanların görüşlerini daha az umursar oldum, zaten insan içine çıkmıyor, tesadüfen seçmenlerimle karşılaşacak olursam da onları küçümsüyordum. Ne var ki bu süreçte başka vakaların da var olduğunu öğrendim, başka sesler duydum, öfkem halkın öfkesi haline geldi, toplumsal bir öfkeye dönüştü ve onu binlerce kurbanın intikamını almakta kullanabileceğim bir araç olarak görmeye başladım. Dürüst olmak gerekirse delireceğimi sandım. Duyduğum sesler çölden geliyordu. Sadece sesler; yüz veya silüet yok. Elimde bıçak çölde dolandım. Bıçağın çeliğinde kendi yüzümü görüyordum. Saçlarım bembeyazdı, yanaklarım yaralarla kaplıydı. Her yaranın ayrı bir hikâyesi olsa da hiçbirini hatırlamıyordum. Sonunda sinirlerimi yatıştırmak için ilaç kullanmaya başladım. Üç ayda bir Loya'yla görüşüyorduk. Onun isteği üzerine hiçbir zaman ofisine gitmedim. Bazen o beni arardı, bazen ben onu arardım, her zaman güvenli bir hattan konuşsak da telefonda fazla bir şey söylememeye özen gösteriyorduk, Loya hiçbir şeyin yüzde yüz güvenli olmadığını söylüyordu. Onun raporları doğrultusunda zihnimde bir harita oluştu, Kelly'nin kayboluşuyla ilgili parçalar yavaş yavaş yerli yerine oturuyordu. Salazar Crespo'nun düzenlediği partiler toplu seks partileriydi ve Kelly'nin işi bu partilerin gerçekleşmesini sağlamaktı. Loya birkaç ay Kelly için çalıştıktan sonra San Diego'ya taşınan bir mankenle görüşmüştü. Manken Salazar Crespo'nun partilerinin genelde sahip olduğu iki çiftlikten birinde verildiğini söyledi, ne kadar zengin olduğunu göstermek için elinde tuttuğu mekânlardı, ikisinde de tarım veya hayvancılık yapılmıyordu. Uçsuz bucaksız topraklar ve ortalarında kocaman bir salonu, bir sürü yatak odası, bazen bir havuzu olan devasa evler, rahat yerler oldukları söylenemezdi, kadın dokunuşundan yoksundular. Kuzeyde böyle evlere uyuşturucu çiftliği deniyor çünkü uyuşturucu tacirlerinin hemen hepsi karargâh olarak kullandıkları bu tür çiftliklere sahip, çoğu çölün ortasında ve bazılarının gözetleme kuleleri bile var. Uyuşturucu çiftlikleri bazen uzun dönemler boyunca boş kalıyor. Başına evin anahtarlarına sahip olmayan bir bekçi bırakılıyor, zaten adamın üzerine düşen yegâne iş vahşi köpek

sürülerinin çiftliğe yerleşmesini engellemek. Bu zavallı bekçilere birer cep telefonu ve duyduktan iki saniye sonra unuttukları belirsiz talimatlar bırakılıyor. Loya'ya göre işlere burnunu sokan bekçilerin ölmesi sıra dışı bir durum değil veya çölün mitolojik yaratığı Anka kuşu tarafından alınıp götürülüyor, ortadan kayboluyorlar. Derken birdenbire uyuşturucu çiftliği canlanıyor. İlk gelenler Combi'yle seyahat eden üç dört ayakçı, evi diğerlerinin gelişine hazırlıyorlar. Sonra siyah Suburban'lar veya Peregrino'lar içinde fedailer geliyor ve yaptıkları ilk iş bir güvenlik şeridi oluşturmak. Sonunda patron ve sağ kolu, zırhlı Mercedes'leri veya Porsche'leri içinde çölde beliriyor. Geceleri ışıklar asla kapatılmıyor. Her tür arabayla karşılaşmak mümkün, Lincoln Continental'ler ve lüks Cadillac'lar misafirleri çiftliğe getiriyor. Ayak işlerine bakanlar yiyecekleri Chevy Astra'lara yükleyip çiftliğe ulaştırıyor. Bangır bangır müzik sesi bütün gece devam ediyor. Loya'nın bana söylediği kadarıyla Kelly'nin kuzeye yaptığı yolculuklarda düzenlenmesine yardım ettiği partiler bunlardı. Anlattıklarına göre başlangıçta Kelly yanında çabucak büyük paralar kazanmak isteyen mankenleri götürüyormuş. San Diego'da yaşayan kız ona hiçbir zaman üçten fazla manken olmadığını söylemiş. Partilerde Kelly'nin güya tanımadığı başka genç kızlar da oluyormuş, mankenlerden yaşça küçük kızlar, ve ev sahipleri Kelly'den kızları partiye uygun şekilde giydirmesini istiyorlarmış. Santa Teresalı küçük fahişeler sanırım. Gelelim gece neler olduğuna. Her zamanki şeyler. Erkekler sarhoş oluyor veya uyuşturucu alıp uçuyor, futbol maçı izliyor, kâğıt oynuyor, bahçeye çıkıp atış talimi yapıyor, iş konuşuyor. Kimse hiç porno film çekmemiş, en azından San Diego'lu kızın Loya'ya söylediği bu. Bazen yatak odalarından birine geçen misafirler porno izlermiş. Bir keresinde yanlışlıkla bu odalardan birine giren manken karşılaştığı manzarayı hemen tanımış, profilleri ekrandan gelen ışıkla aydınlanan donuk yüzlü erkekler. Hep öyledir. Porno izleyenlerin yüzleri hep donuktur, zannedersiniz ki başkalarının sevişmesini izlemek insanı heykele dönüştürür. Ama mankene göre kimse uyuşturucu çiftliklerinde öyle bir film çekmeye kalkmazmış. Bazen misafirler şarkı söylemeye başlıyormuş, bazen aynı misafirler bahçeye çıkıp

ciğerlerinin yettiğince bağırarak çiftliğin etrafında dolanıyormuş. Bir keresinde neredeyse çırılçıplak dışarı fırlamışlar, üzerlerinde sadece cinsel organlarını örtecek kumaş parçaları varmış, leopar ya da kaplan desenli bir şeyler, sabahın soğuğuna meydan okumuşlar, şarkılar söyleyip kahkahalar atmışlar. Şeytana tapanlar gibi. Bunlar benim kelimelerim değil. San Diego'da yaşayan mankenin Loya'ya anlattıkları. Ama işin içinde porno filmler yokmuş. Sonradan Kelly mankenlerle iş yapmayı bırakmış. Loya'ya göre birlikte çalışmayı kesme kararı mankenlere değil, Kelly'ye aitmiş, mankenler pahalıdır ama Santa Teresalı küçük fahişeler ucuza geliyormuş ve Kelly ekonomik anlamda iyi durumda değilmiş. İlk seyahatleri Salazar Crespo'nun partileri içinmiş ama onun aracılığıyla başka önemli insanlarla tanışmış. Loya, çöp kamyonu filosuna sahip Sigfrido Catalan için bile parti düzenlemiş olabileceğini söyledi, Santa Teresa'daki fabrikaların işlerini yürüten bir adamdı bu. Ve bir de Sonoralı iş adamı Conrado Padilla var. Loya'ya göre Salazar Crespo, Sigfredo Catalan ve Padilla, Santa Teresa uyuşturucu karteliyle, yani kendisi de arada bir bu partilere katılan Estanislao Campuzano'yla bağlantılı. Ortada delil falan yok, en azından jürileri ikna edebilecek bir şey yok ama Loya benim için çalıştığı süre boyunca pek çok kişiyle görüştü. Kimi Campuzano'nun partilere hiç uğramadığını kimi de arada bir uğradığını söylemiş. Ne olursa olsun, Kelly'nin toplu seks partilerine katılan bir sürü uyuşturucu tüccarı varmış, Campuzano'nun yardımcıları olarak görülen Nogales, uyuşturucu tüccarlarının patronu Sergio Munoz Otero ve bir süre Hermosillo'daki uyuşturucu ticaretini idare eden ve sonra Sinaloa-Santa Teresa ve Oaxaca-Michoacan arasında uyuşturucu nakliyatını sağlayan Fabio İzquierdo. İzquierdo'nun elinin Juares kartelinin bölgesi olan Tamaulipas'a kadar uzandığı söylenir. Loya'ya göre Munoz Otero'nun ve Fabio İzquierdo'nun Kelly'nin partilerine katıldığına hiç şüphe yoktu. Yani Kelly, yanında mankenler olmaksızın, fakir kızlar veya fahişeler ve uyuşturucu tüccarlarıyla hiçliğin ortasındaki çiftliklerde parti yapıyordu, bu partilerde Salazar Crespo adlı banker, Catalan adlı işadamı ve Padilla adlı milyoner de vardı. Campuzano'nun kendisi olmasa da en meşhur iki adamı Fabio İzquierdo ve Munoz

Otero suç dünyasından ve politikadan başka karakterlerle birlikte bu partilere katılıyordu. Ne topluluk ama. Ve bir sabah ya da bir gece arkadaşım kayıplara karıştı.

Birkaç gün sonra *El Independiente de Phoenix*'ten Mary-Sue, Daniel Uribe'yle röportaj yapan Mexico Cityli gazeteciye ulaşmayı denedi. Adam neredeyse hiçbir zaman gazeteye uğramıyordu ve konuştuğu kişiler genç kadına gazetecinin cep telefonunu veremeyeceklerini söylediler. Sonunda ona ulaşmayı başardığında sarhoş bir pislik olduğunu kavradığı gazeteci, Daniel Uribe'nin telefon numarasını Mary-Sue'ya vermeyi reddetti. Mary-Sue büyük bir aptallık edip adama meslektaş olduklarını, ikisinin de gazeteci olduğunu hatırlattığında Mexico Cityli gazeteci, sevgili bile olsak fark etmez, kaynaklarımı kimseyle paylaşmam, dedi. *La Raza*'nın kayıp muhabiri Josue Hernandez Mercado'ya ne olduğuyla ilgili kimse bir şey bilmiyordu. Bir gece Mary-Sue, Haas vakasıyla ilgili dosyaları karıştırırken Santa Teresa'daki basın toplantısından sonra Hernandez Mercado'nun yazdığı makaleye denk geldi. Hernandez Mercado'nun tarzı yer yer abartılı yer yer sıkıcıydı, makale klişelerle ve tutarsızlıklarla doluydu, abartılmış ifadeler ve hatta düpedüz yalan olan paragraflar vardı. Hernandez bazen Haas'ı zengin Sonoralıların komplosunun kurbanı olarak resmediyor bazense haşmetli bir intikam meleği gibi zekâsını kullanarak hücresinden cinayetlerin izini süren bir dedektif olarak gösteriyordu. Sabahın ikisinde, gazeteden ayrılmadan önce son kahvesini içen kadın, aklı birazcık çalışan kimsenin birini öldürüp cesedi çöplerin arasına saklamayacağını düşünüyordu. O zaman Hernandez Mercado'ya ne olmuştu? Kendisi gibi geç saatlere kadar çalışan editörü bir sürü yanıt sıraladı. Canına tak eden Hernandez kaçmış olabilirdi. Belki kaçmasının nedeni kafayı sıyırmasıydı. Ya da sadece kaçmıştı, bir gerekçeye ihtiyacı yoktu. Bir hafta sonra Sonoita'daki muhabir oğlan Mary-Sue'yu aradı, yazmayı planladığı Hernandez Mercado haberiyle ilgili herhangi bir gelişme olup olmadığını öğrenmek istedi. Hiçbir şey yazmayacağım, dedi kadın. Oğlan nedenini öğrenmek istedi. Çünkü yazılacak bir şey yok, dedi Mary-Sue. Hernandez büyük ihtimalle Kaliforniya'ya taşınmış, daha iyi para kazandığı bir iş bulmuştur. Hiç sanmı-

yorum, dedi oğlan. Mary-Sue'ya oğlan bağırarak konuşuyormuş gibi geldi. Arkadan kamyon sesleri duyuluyordu, belki de oğlan nakliyat şirketinin önünden telefon açıyordu. Neden Hernandez Mercado'nun gitmiş olabileceğine inanmıyorsun, diye sordu kadın. Çünkü evini gördüm, dedi oğlan. Ben de gördüm ve zorla evden çıkarıldığını gösteren hiçbir şey yoktu. Kendi isteğiyle evden ayrılmış. Hayır, dediğini duydu oğlanın. Kendi isteğiyle evden ayrılmış olsaydı kitaplarını da alırdı. Kitaplar ağırdır, dedi Mary-Sue, her zaman yenilerini alabilirsin. Kaliforniya'da Sonoita'dakinden çok daha fazla kitapçı var, diye espri yapmayı denedi ama kelimeler dudaklarından dökülür dökülmez komik olmadıklarını anladı. O kitapları demiyorum, kendi kitaplarını söylüyorum, dedi oğlan. Ne demek kendi kitapları, diye sordu Mary-Sue. Yayımlanan kitapları. Kıyamet kopsa bile onları arkada bırakmazdı. Mary-Sue, Hernandez Mercado'nun evini hatırlamaya çalıştı. Salonda ve yatak odasında kitaplar vardı. Belki yüz tane. Sağlam bir kitap koleksiyonu değildi ama çiftçi-gazeteci için yüz oldukça yüksek bir sayıydı. Onların arasında Hernandez Mercado'nun yazdığı kitapların da olabileceğini düşünmemişti. Onları almadan gitmiş olamaz mı? İmkânsız, kitaplar onun çocuklarıydı, dedi oğlan. Mary-Sue, Hernandez'in kendi yazdığı kitapların çok da ağır olamayacağını ve Kaliforniya'dan yenilerini almasının imkânsızlığını düşündü.

19 Aralık'ta Kino Mahallesi, Gavilanes del Norte kooperatifi yakınlarındaki boş arsada, plastik torbada bir kadının kalıntıları bulundu. Polis raporuna göre Los Bisontes Çetesi'nin kurbanlarındandı. Adli tabibe göre kurban on beş on altı yaşlarında, 1.55-1.60 boylarında bir genç kızdı ve öldürüleli neredeyse bir yıl olmuştu. Torbada ayrıca fabrika işçilerinin giydiği türden denizci mavisi pantolon, gömlek ve plastik tokalı sahte deri siyah kemer bulundu. Vakaya kısa süre önce Hermosillo'dan transfer edilen komiser, Marcos Arana atandıysa da ilk gün Komiser Angel Fernandez ve Komiser Juan de Dios Martinez de olay yerine geldi. Kendisine vakayı Arana'ya bırakması söylendiğinde yürüyüşe çıkan Juan de Dios Martinez Gavilanes del Norte kooperatifinin kapılarına ulaştı. Ana binanın çatısı ve pencereleri yerindeydi ama diğer binalar fırtınada yerle

bir olmuş gibi görünüyordu. Juan de Dios bir süre hayalet kooperatifte dolaştı, ortalıkta işçi, çocuk veya köpek var mı diye baktı ama köpekler bile bölgeyi terk etmişti.

Sizi neden çağırttığımı mı soruyorsunuz, diye sordu Kongre Üyesi. Bunları yazmanızı istiyorum, bunları yazmayı sürdürmenizi istiyorum. Makalelerinizi okudum, genelde yumruk atmaktan çekiniyorsunuz. Sert yumruklar indirmenizi istiyorum, gölgelere değil insanlara yumruk atmanızı, yumruklarınızın düşmanlarınızı kanatmasını istiyorum. Santa Teresa'ya gidip neler oluyor bir bakın. Dişlerinizi bu habere geçirin. Başlangıçta Santa Teresa'yla ilgili fazla bir şey bilmiyordum. Herkes gibi genel bir fikrim vardı. Dördüncü seyahatimden sonra şehri ve çölü anlamaya başladım. Şimdi ikisini de zihnimden atamıyorum. Herkesin adlarını biliyorum, daha doğrusu neredeyse herkesin adlarını biliyorum. Yasadışı eylemlerden haberim var ama Meksika polisine gidemem. Savcılığa gitsem delirdiğimi düşünürler. Bu bilgileri Amerikan polisine de teslim edemem çünkü vatanseverim, her şeyden önce Meksikalıyım. Üstelik Meksikalı bir Kongre Üyesi'yim. İçişlerimiz bizi ilgilendirir. Canını yakmak istemediğim insanlar var ama incineceklerini biliyorum. Bu durumu kabullendim çünkü çağ değişti ve PRİ'nin de değişmesi gerek. Geriye sadece basın kalıyor. Gazeteci olarak geçirdiğim yıllardan ötürü olsa gerek basına inancım var. Sistem kusursuz olmayabilir ama en azından ifade özgürlüğüne sahibiz. PRİ de hemen her zaman ifade özgürlüğüne saygı duymuştur. Neredeyse her zaman dedim, o kadar şaşırmış görünmeyin, dedi Kongre Üyesi. Burada insanlar ne yayımlamak isterlerse yayımlayabiliyorlar. Bana itiraz mı edeceksiniz? Politik roman dediğiniz bir şey yayımlayıp ona buna asılsız iftiralar attınız, başınıza bir şey geldi mi, hayır. Ne sansürlendiniz ne de size dava açıldı. İlk romanımdı ve gerçekten kötüydü, dedi Sergio. Gerçekten onu okuduğunuzu söylemeyin. Okudum, dedi Kongre Üyesi. Yazdığınız her şeyi okudum. Gerçekten kötü bir romandır, dedi Sergio: Meksika'da kitaplar sansüre uğramaz ama basın için durum farklı. İnsanlar gazeteleri okur. En azından başlıkları okur. Sessizliğin ardından: Loya'ya ne oldu? Loya öldü, dedi Kongre Üyesi. Hayır, yanlış anlamayın öldürülmedi veya ortadan kaybolmadı, sadece öldü. Kansermiş ve kimse bilmiyormuş. İçine

kapanık bir adamdı. Şimdi şirketinin başında başka biri var, belki de artık öyle bir şirket yoktur, belki danışmanlık firmasına dönüşmüştür. Hiçbir fikrim yok. Ölmeden önce Loya, Kelly dosyasıyla ilgili elinde ne varsa bana getirdi. Veremeyeceği şeyleri yok etti. Bir sorun olduğunu sezmiştim ama ne olduğunu söylemedi. Sonra ABD'deki bir kliniğe gitmiş, Seattle'daki klinikte üç ay yatmış, sonra da öldü. Sıra dışı biriydi. Napoles'deki dairesinde tek başına yaşıyordu, onu bir kez ziyaret ettim. Dışarıdan sıradan görünüyordu ama içi tamamen farklıydı, nasıl anlatacağımı bilmiyorum, Loya'nın bitmemiş bir resmi gibiydi, bir sürü plağı ve sanat kitabı vardı. Ve çelik kapıları. Altın çerçevede yaşlı bir kadının fotoğrafı duruyordu. Mutfak baştan aşağı elden geçirilmiş, profesyonel mutfak aletleriyle doldurulmuştu. Fazla ömrü kalmadığını öğrendiğinde Seattle'dan telefon açıp kendine özgü bir şekilde benimle vedalaştı. Korkuyor musun, diye sorduğumu hatırlıyorum. Neden sordum bilmiyorum. Soruma soruyla karşılık verdi. O da bana korkup korkmadığımı sordu. Hayır korkmuyorum, dedim. O zaman ben de korkmuyorum, dedi. Loya'yla benim topladığımız tüm bilgileri kullanıp ortalığı karıştırmanızı istiyorum. Yalnız olmayacaksınız. Beni görmeseniz de sonuna kadar yanınızda kalacağım, her adımda size yardım edeceğim.

1997'nin son vakası, cesedin tıkıldığı torbanın şehrin batısında değil doğusundaki toprak yollardan birinde bulunması sayılmazsa sondan bir önceki vakanın aynısıydı. Adli tabiplerin incelemesi sonucunda kurbanın uzun süre önce öldüğü tespit edildi. On sekiz yaşında, 1.55-1.60 boylarında bir kızdı. Çıplaktı ama torbada bir çift kaliteli topuklu ayakkabı ve beyaz tanga bulundu. Topuklular ve tanga yüzünden polis, kızın fahişe olduğunu varsaydı. Hem bu dosya hem bir önceki dosya, üç günlük üstünkörü bir araştırmanın ardından rafa kaldırıldı. Noel tatili Santa Teresa'da her zamanki gibi kutlandı. İçi şeker dolu *pinata*'lar dövüldü, içkiler içildi, herkes sarhoş oldu. En yoksul mahallelerden bile kahkahalar yükseliyordu. Bu mahallelerden bazılarında kara nehirleri andıran zifiri karanlık sokaklar vardı ve mahalle halkının ve yabancıların o sokaklarda yolunu kaybetmesine engel olan yegâne ışık, nereden geldiği anlaşılmayan o kahkahalardı.

5 ARCHİMBOLDİ'YE İLGİLİ BÖLÜM

Annesinin bir gözü kördü. Saçları sarıydı ve bir gözü görmüyordu. Gören gözünün mavisinin donukluğu, kadının ilk bakışta aptal ama iyi huylu biri olduğunun düşünülmesine yol açıyordu, gerçekten de iyi biriydi. Babası, tembelin tekiydi. Savaşta bir bacağını kaybetmiş, bir ay Düren'deki askeri hastanede yatmıştı, hastanede geçirdiği günler boyunca işinin bittiğini düşünmüş, zamanını, hareket edebilen hastaların (kendisi edemiyordu) diğerlerinden sigara çalışını izleyerek geçirmişti. Yine de biri sigaralarını çalmaya kalktığında bir hamlede hırsızı boynundan yakaladı –zavallı görünüşlü, çıkık elmacık kemikli, geniş omuzlu, geniş kalçalı, çilli bir oğlandı– ve şöyle dedi: Dur! Askerin sigarasıyla oynanmaz, diye bağırdı ona. Çilli oğlan kaçıp gitti, gece oldu ve baba, birinin, kendisini izlediği hissine kapıldı.

Yan yatakta, kara gözleri dipsiz kuyuları andıran bir mumya yatıyordu.

"Sigara ister misin?" diye sordu tek bacaklı adam.

Mumya yanıt vermedi.

"Sigara içmek iyidir," dedi tek bacaklı adam, bir sigara yaktı ve sargıların arasında mumyanın ağzını aradı.

Mumya sarsıldı. Belki sigara içmiyordur, diye düşündü adam. Sigarayı uzaklaştırdı. Ay ışığı, sigaranın küfümsü, beyaz bir şeye bulanmış ucunu aydınlattı. Sonra sigarayı tekrar mumyanın dudaklarına yasladı: Çek, çek, her şeyi unut. Mumyanın gözleri adamın üzerinden hiç ayrılmadı; belki birlikte çarpıştığım biridir, beni tanımıştır, diye düşündü adam. İyi de neden hiçbir şey söylemiyor? Belki de konuşamıyordur. Aniden sargıların arasından dumanlar çıkmaya başladı. Kaynıyor, diye düşündü, kaynıyor, kaynıyor.

Adam sigarayı mumyanın dudaklarından çekene dek, mumyanın kulaklarından, boğazından, alnından, adamın tek bacağına diktiği gözlerinden dumanlar yükseldi, adam mumyanın dudaklarına üfledi ve duman tamamen kaybolana dek mumyanın sargılı kafasına üflemeye devam etti. Sonra sigarayı yere atıp üstüne bastı ve uykusuna geri döndü.

Uyandığında mumya gitmişti. Mumya nerede, diye sordu. Bu sabah öldü, dedi biri. Adam bunun üstüne bir sigara yakıp kahvaltısını beklemeye başladı. Taburcu olunca, topallayarak Düren şehrine gitti. Orada, kendisini başka bir şehirde bırakacak olan trene bindi.

O şehrin garında yirmi dört saat bekleyip ordunun aşevinin çorbasından içti. Çorbayı dağıtan teğmen de kendisi gibi tek bacaklıydı. Teğmen çorbayı teneke tabağa doldururken ve adam ahşap sıraya oturup yemeğini yemeye başladığında bir süre sohbet ettiler. Teğmenin anlattıklarına göre her şey değişmek üzereydi. Savaş sona eriyordu, yeni bir çağ başlayacaktı. Adam, yemeğini yemeye ara vermeye gerek duymadan, teğmene hiçbir şeyin değişmeyeceği yanıtını verdi. Kendileri bile, birer bacaklarını kaybetmiş olmakla beraber, hiç değişmemişlerdi.

Ne zaman konuşsa teğmen kahkahalar atıyordu. Teğmen beyaz derse o siyah diyordu. Teğmen gündüz derse adam için geceydi. Ve teğmen adamın yanıtlarını duyduğunda kahkahalar atıyor, çorbasına tuz isteyip istemediğini, yemeğin tadının iyi olup olmadığını soruyordu. Derken adam, asla gelmeyecekmiş gibi görünen treni beklemekten sıkıldı ve yaya olarak yola koyuldu.

Üç hafta kırlarda dolaştı, kuru ekmek yedi, çiftliklerden meyve ve tavuk çaldı. O ortalıkta boş boş dolanırken Almanya teslim oldu. Haberi aldığı zaman, "güzel" demekle yetindi. Kasabasına vardığında sıradan bir öğleden sonraydı, kendi evinin kapısını çaldı. Annesi kapıyı açtı ama oğlunu tanıyamadı. Kim olduğunu anladıklarında onu kucaklayıp karnını doyurdular. Bir gözü kör olan kızın evlenip evlenmediğini sordu. Hayır, dediler. O gece kızı görmeye gittiler, annesinin en azından tıraş olması yönündeki yalvarmalarına rağmen adam ne giysilerini değiştirdi ne duş aldı. Kız, adamı kapıda gördüğü anda tanıdı. Tek bacaklı adam da daha

pencereden dışarıyı gözetlediği sırada onu görmüştü, selam vermek için elini kaldırdı, gerçi bu hareketi "ne yaparsın, hayat işte" olarak da yorumlanabilirdi. O günden sonra, hikâyesini dinlemek isteyen herkese, kasabadaki herkesin kör, tek gözlü kızınsa körler ülkesinin kraliçesi olduğunu anlattı durdu.

1920'de Hans Reiter doğdu. Doğduğunda, çocuktan çok bir tutam yosuna benziyordu. Birbirinden tamamen farklı iki adam olmakla beraber, Canetti de Borges de, denizin İngilizlerin sembolü ya da aynası olduğunu söylerdi, ormansa Almanların yaşadığı yerin metaforuydu. Hans Reiter doğduğu andan itibaren bu kuralın dışında kaldı. Toprağı sevmiyordu, ormanlarıysa hiç sevmiyordu. Denizi de sevmiyordu, sıradan ölümlülerin deniz dedikleri aslında sadece denizin yüzeyiydi, rüzgârın oluşturduğu ve sonunda yenilginin ve deliliğin metaforu haline gelecek dalgalardı ve Reiter'in onunla bir işi olamazdı, onun sevdiği öteki dünya, denizin keşfedilmemiş vadiler ve ovalarla kaplı olan derinlikleriydi.

Tek gözlü annesi ne zaman küvette onu yıkasa, Hans Reiter kadının sabunlu ellerinden kurtulup gözleri açık halde küvetin içine gömülür ve kadının elleri onu zorla yeniden yüzeye çekene dek orada kalırdı; vücudundan kopan deri parçacıkları dibe çökerken üzerinden çıkan pislik yüzünden siyaha dönen sulara gömülür, siyah ahşaptan yapılma sakin ve karanlık mağarasının tadını çıkarırdı, sakin anlardı bunlar ama aslında sükûnet diye bir şey yoktu, tek var olan, aralarında sükûnetin de olduğu pek çok şeyi maskeleyen hareketti.

Tek bacaklı babası, bir keresinde, tek gözlü annesinin oğlanı yıkayışını izlerken, onu yüzeye çekmemesini söyledi kadına, oğlunun ne yapacağını merak ediyordu. Küvetin içine gömülmüş olan Hans Reiter'in mavi gözleri annesinin mavi gözleriyle buluştu, ardından yan dönen oğlan hareketsiz durup kendi vücudundan kopan deri parçalarının her yöne dağılışını izledi. Nefesi tükenince, vücudundan

kopan küçücük parçacıkların suyun içinde kayboluşlarını izlemeyi bırakıp peşlerine düştü. Kıpkırmızı oldu ve cehennemi andıran bir yerden geçtiğini anladı. Ne ağzını açtı ne küvetten çıkmayı denedi, istese her an kendini kurtarabilirdi çünkü kafası yüzeyin, yani oksijen denizinin sadece birkaç santim altındaydı, ama yapmadı. Sonunda annesinin kolları oğlanı yukarı çekti. Hans Reiter ağlamaya başladı. Askeri parka giymiş olan babası, yere bakıp ateşin içine tükürdü.

Hans Reiter üç yaşına geldiğinde, kasabasındaki diğer bütün üç yaşındaki çocuklardan daha uzundu. Dört yaşındaki çocuklardan da daha uzundu ama beş yaşındakiler arasında ondan uzun olanlar vardı. İki ayağı üzerinde dengede durmakta güçlük çektiği için oğlanı doktora götürdüklerinde, kasaba doktoru, oğlanın boyunun işini zorlaştırdığını söyledi ve kemiklerini güçlendirmek için ona bol bol süt içirmelerini tavsiye etti. Doktor yanılıyordu: Hans Reiter ayakları üzerinde dengede durmakta güçlük çekiyordu çünkü o, dünyanın yüzeyinde hareket eden sıradan biri değil, denizin dibinde yolunu bulmaya çalışan acemi bir dalgıçtı. Yaşadığı yer denizdi, denizin dibinde besleniyor, uyuyor ve oyun oynuyordu. Sorun, yeterince süt içmemesi değildi. Annesinin üç ineği ve bir sürü tavuğu vardı, oğlan çok iyi besleniyordu.

Tek bacaklı babası bazen oğlanın tarlalarda koşturmasını izler ve ailede onun kadar uzun boylu birilerinin olup olmadığını hatırlamaya çalışırdı. Büyük büyükbabasının ya da büyük büyük büyükbabasının kardeşinin, Büyük Federico döneminde, sadece 1.80-1.85 boyundaki askerlerden oluşturulan askeri birlikte görev aldığından bahsedildiğini hatırlıyordu. Bahsi geçen birlik ya da bölük ciddi kayıplar vermişti çünkü o birlikteki askerler, düşman askerleri için kolay hedefti.

Bir gün, diye düşündü oğlunun hantal hantal komşu bahçelerde dolaşmasını izleyen tek bacaklı adam, Prusya birliğinin askerleri kendileriyle benzer özellikler taşıyan bir Rusya birliğiyle karşılaşmıştı, Rusya İmparatorluk Muhafızları'na mahsus yeşil ceketlerden giymiş 1.80-1.85 boyundaki köylülerdi bunlar. Korkunç bir katliam

olmuştu. İki ordu geri çekilmeye başladığında bile devlerden oluşan birlikler çarpışmaya devam etmiş ve en tepedeki generaller kati geri çekilme emri verene dek vuruşmayı sürdürmüşlerdi.

Hans Reiter'in babası, savaşa gitmeden önce 1.68 boyundaydı. Döndüğünde, belki de bir bacağı eksik olduğu için, sadece 1.65'ti. Devlerden oluşan birlik fikri delilik, diye düşündü. Hans'ın tek gözlü annesi 1.60 boylarındaydı ve uzun boylu erkeklerin, diğerlerinden daha iyi olduklarına inanırdı.

Hans Reiter altı yaşına geldiğinde, diğer bütün altı yaşındaki çocuklardan uzundu, yedi yaşındaki çocuklardan uzundu, sekiz yaşındaki çocuklardan uzundu, dokuz yaşındaki çocuklardan uzundu ve on yaşındakilerin de en az yarısından uzundu. Altı yaşındayken ilk kitabını çaldı. Kitabın adı *Avrupa Sahil Bölgelerindeki Hayvanlar ve Bitkiler*'di. Okuldaki kimse kitabın yokluğunu fark etmese de onu yatağının altında saklıyordu. Aynı dönemde su altında vakit geçirmeye başladı. Yıllardan 1926'ydı. Yüzmeyi dört yaşında öğrenmişti, bütün gün kıpkırmızı gözlerle dolaştığı için sürekli annesinden azar işitse de başını suyun altına sokup gözlerini açmayı seviyordu. Annesi, kasabadakilerin oğlanın kırmızı gözlerini görüp ağladığını sanmalarından korkuyordu. Dalmayı altı yaşını doldururken öğrendi. Suyun bir metre dibine yüzer, gözlerini açıp etrafa bakınırdı. Ancak bu kadarını yapabiliyordu. Ama gerçekten su altına inmek farklıydı. Altı yaşında, birkaç metre derinliğin kendine yetmeyeceğine karar verdi ve denizin dibine doğru yola çıktı.

Avrupa Sahil Bölgelerindeki Hayvanlar ve Bitkiler adlı kitap oğlanın beynine kazınmıştı ve ne zaman dibe dalsa kitabın sayfalarını karıştırıyordu. Bu sayede *Laminaria digitata* adlı dev yosunu keşfetti, aynen kitapta yazdığı gibi sağlam kökleri ve parçalı dokusuyla parmaklarını açmış bir eli andıran geniş yapraklı bir yosundu. *Laminaria digitata*, Baltık Denizi, Kuzey Denizi ve Atlas Okyanusu gibi soğuk sularda yetişen bir bitkiydi. Gelgit çekildiğinde kayalık kıyılarda çokça bulunur, bazen suların gerilemesiyle beraber bu yosundan oluşan ormanlar açığa çıkardı. Hans Reiter hayatında ilk

kez yosun ormanıyla karşılaştığında o kadar etkilendi ki denizin dibinde olduğuna aldırmadan ağlamaya başladı. Bir insanın denizin dibindeyken ağlayabileceğine inanmak güç, ama o zamanlar altı yaşında olan Hans'ın nevi şahsına münhasır bir çocuk olduğunu unutmamak gerekiyor.

Laminaria digitata, açık kahverengidir ve daha kalın bir yosun olan *laminaria hyperborea*'ya ve yumrularla kaplı bir yosun olan *saccorhiza polyschides*'e benzer. Ama diğer iki bitki sadece derin sularda yetişirdi ve Hans Reiter bazı yaz öğleden sonralarında, sahilden açıklara ya da giysilerini bıraktığı kayalıklardan uzaklara yüzdükten sonra dibe dalsa da onları görme şansı olmazdı, o sessiz ve dingin ormanları gördüğünü hayal ederdi sadece.

Yaklaşık aynı dönemlerde defterine her tür yosunun resmini çizmeye başladı. İnce dalları olmasına karşın, boyu sekiz metreye kadar uzayabilen *chorda filum*'u çizdi. Yaprakları olmayan yosun, kırılgan görüntüsüne rağmen aslında çok dayanıklıydı. Genellikle gelgit çizgisinde yetişirdi. Ayrıca *laethesia difformis*'i çizdi, bu zeytin yeşili yosun, kayaların ve diğer yosunların üzerinde yaşıyordu. Garip görünüşlü bir bitkiydi. Reiter hayallerini süsleyen bu yosunun gerçeğiyle hiç karşılaşmadı. *Ascophillum nodosum*'u çizdi, toprak rengi, her biri ötekinden farklı bir yosun türüydü ve dalları daire şeklinde izlerle kaplı olurdu. *Ascophillum nodosum*'un dişi ve erkek türleri vardı ve her iki türde de üzümü andıran meyveler yetişirdi ama bu meyveler erkeklerde sarı, dişilerde yeşilimsi olurdu. *Laminaria saccarina*'yı çizdi -kemer şeklinde tek bir dal-, kuruduğunda yüzeyinde mannitol adı verilen kristaller oluşurdu. Kayalık bölgelerde yetişen bu yosun sağlam yüzeylere tutunsa da sık sık dalgalar tarafından kıyıya sürüklenirdi. *Padina Pavonia* adlı ender rastlanan yosunu çizdi. Diğerlerine nazaran oldukça ufak olan bu yosuna Akdeniz gibi sıcak sularda rastlanırdı. Hiçbiri, birbiriyle bağlantılı yosun türleri değildi. *Sargassum vulgare* adlı Akdeniz yosununu çizdi, taşlık kumsallarda rastlanan bu yosunun üreme organları yapraklarının arasındaydı. Hem sığ sularda hem derin sularda yaşayabiliyordu. Akdeniz'de, Atlas Okyanusu'nda ve Manş

Denizi'nde örneklerine rastlanan *Porphyra umbilicalis*'i çizdi, en hoşuna giden yosunlardan biriydi, uzunluğu yirmi santimi bulurdu ve morla kızıl arası bir rengi vardı. Sayısız türü olan Porfira, yenilebilen yosunlardandı ve bu yosunla yapılan yemekler, özellikle Galler bölgesinde sevilirdi.

"Galliler domuz," dedi tek bacaklı adam, oğlunun sorusunu yanıtlamak adına. "Kesinlikle domuzlar. İngilizler de domuz ama Galliler kadar kötü değiller. Öyle olmadığını ispatlamak için büyük çaba harcasalar da aslında ikisi aynı şey ama farklı gibi davranmasını bildikleri için, herkesi ikna etmeyi başarmışlar. İskoçlar, İngilizler'den daha domuz ama Galliler'den biraz daha iyiler, Fransızlar da İskoçlar kadar berbat. İtalyanlar biraz domuz. Kendi domuz analarını mideye indirmeye hazır küçük domuzlar. Aynı şey Avusturyalılar için de söylenebilir: Domuz, domuz, domuz. Asla bir Macar'a güvenme. Asla Bohemyalı'ya güvenme. Elini yalarken bir ısırışta parmağını koparırlar. Asla bir Yahudi'ye güvenme: Başparmağını ısırır ve elini tükürük içinde bırakırlar. Bavaryalılar da domuzdur. Oğlum, bir Bavaryalı'yla konuşurken kemerinin sıkı olmasına dikkat et. Ren civarından olanlarla hiç konuşmamak en iyisi, karga bokunu yemeden bacağını koparmaya çalışırlar. Polonyalılar tavuk gibi görünür ama dört tüy koparırsan altında domuz derisi olduğunu görürsün. Ruslar için de aynısı geçerli. Açlıktan ölmekte olan köpekler gibi görünseler de aslında açlıktan ölmekte olan ve önlerine kim çıkarsa, bir saniye tereddüt etmeden, yiyebilecek domuzlardır, üstelik en ufak pişmanlık duymazlar. Sırplar ufak çaplı Ruslar'dır. Chihuahua kisvesine bürünmüş domuzlardır. Chihuahualar, Meksika'nın kuzeyinden gelme kırlangıç büyüklüğünde köpeklerdir ve bazı Amerikan filmlerinde onlara rastlamak mümkündür. Amerikalılar da domuzdur, elbette. Kanadalılar ise iri yarı acımasız domuzlardır ama nasıl Amerikalı domuzlar arasında en kötüleri İrlanda kökenli Amerikalılarsa, Kanadalılar'ın en kötüleri de Fransız kökenli olanlarıdır. Türkler de onlardan iyi değildir. Saksonlar ve Vestfalyalılar oğlancı domuzlardır. Yunanlılarla ilgili tek söyleyebileceğim, Türkler'le aynı oldukları. Domuz

olmayan tek halk Prusyalılar'dır ama Prusya diye bir yer artık yok. Prusya nerede? Görüyor musun? Ben görmüyorum. Bazen, ben o iğrenç domuz hastanesindeyken, Prusyalılar'ın toplu halde uzaklara göçtüğünü hayal ediyorum. Bazen uçurumun kenarına gidip Baltık Denizi'ne bakıyorum ve Prusya gemilerinin nereye gittiğini tahmin etmeye çalışıyorum. İsveç? Norveç? Finlandiya? Mümkün değil: Onlar domuz toprakları. O zaman nereye gittiler? İzlanda? Grönland? Düşünüyorum, düşünüyorum ama yanıtı bulamıyorum. Öyleyse Prusyalılar nerede? Kayalıklara tırmanıp gri ufukta onları arıyorum. Gri pus her tarafı kaplıyor. Yılda bir kere de değil, ayda bir kere, iki haftada bir kere bunu tekrarlıyorum ama onları görmüyorum, ufka bakıp ne tarafa yelken açtıklarını tahmin edemiyorum. Tek görebildiğim, kıyıya vuran dalgalar arasında belirip kaybolan kafan oluyor ve sonra kayalıklara oturup hiç kıpırdamadan uzun süre seni izliyorum, kayalardan birine dönüşüyorum ve bazen seni gözden kaybetsem ya da kafan, dibe daldığın yerin çok uzağında ortaya çıksa bile hiç korkmuyorum çünkü boğulmayacağını biliyorum. Sudayken tehlikede değilsin. Bazen kayaların üzerinde uyuyakalıyorum ve uyandığımda o kadar üşümüş oluyorum ki seni kontrol etmek aklıma gelmiyor. O zaman ne yapıyorum? Dişlerim takırdayarak kasabaya geri dönüyorum ve ilk sokaklara ulaştığımda, komşular, barda kafayı çekmekten döndüğümü sansın diye ıslıkla bir melodi tutturuyorum."

Genç Hans Reiter, tüm dalgıçlar gibi yürümeyi sever ama şarkı söylemeyi sevmezdi çünkü dalgıçlar asla şarkı söylemez. Bazen doğu yolunu tutup kasabadan uzaklaşır, ormandaki patikaları takip ederek turba yosunu satmaktan başka bir iş yapmayan Kızıl Adamlar'ın köyüne ulaşırdı. Daha da doğuya yürürse yazın kuruyan gölün ortasındaki Mavi Kadınlar'ın yaşadığı köye varırdı. Her iki yer de sadece ölülerin yaşadığı hayalet kasabalar gibiydi. Mavi Kadınlar'ın köyünün ötesinde Şişkolar Kasabası yer alırdı. Pis kokardı, havada kan ve çürümüş et kokusu olurdu, oğlanın kirli giysi ve ter kokan kasabasının kokusundan tamamen farklı, ağır bir kokuydu.

Şişkolar Kasabası'nda, tahmin edilebileceği üzere bir sürü hayvan ve kasap vardı. Bazen su altındaymış gibi hareket etmeyi sürdürerek eve dönüş yolunu tuttuğunda, Şişkolar Kasabası sakinlerinin Mavi Kadınlar Köyü'nde ya da Kızıl Adamlar Köyü'nün sokaklarında dolaştıklarını görür ve köy halkının artık hayalet olanlarının, korkusuz ve acımasız görünüşlü Şişkolar Kasabası insanlarının ellerinde can vermiş olabileceklerini düşünürdü. Sonuncular, öldürme sanatının yorulmak nedir bilmeyen neferleriydi ama dalgıç olduğunu yani aslında onların dünyasına ait olmadığını, kâşif ya da ziyaretçi olarak onların topraklarına uğradığını bildikleri için, oğlanı rahatsız etmezlerdi.

Diğer yürüyüşleri onu batıya götürdü, kayalıklardan her yıl daha da uzaklaşan Yumurta Köyü'nün ana caddesinde yürüdü, sanki evlerin kendi iradeleri vardı ve orman yakınlarındaki daha güvenli bölgelere kaçmaya çalışıyorlardı. Yumurta Köyü ile Domuz Köyü arasındaki mesafe fazla değildi, oğlan, babasının mutlu domuzlarla dolu Domuz Köyü'nü o güne kadar hiç görmediğine emindi. Domuzlar, sosyal statüleri, yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, tüm ziyaretçileri arkadaşça homurtularla karşılardı, bu homurtulara melodik bile denebilirdi ve onlar müziklerini yapmayı sürdürürken, köylüler şapkaları ellerinde, alçakgönüllülüklerinden ya da utançlarından yüzlerini kapatarak kasabadan geçen gezginleri selamlardı.

Daha da uzakta, genç Hans Reiter'in adlarını hemen unuttuğu daha büyük yerlere gidip parti yapan ve eğlenen kızların yaşadığı Geveze Kızlar Kasabası vardı, aynı kızlar sokaklarda sigara içerek şu ya da bu limana demirlemiş gemilerde çalışan denizcilerden bahsederlerdi, genç Hans Reiter tüm o isimleri de duyduğu gibi unuturdu, kızlar sinemalara gidip en yakışıklı aktörlerin ve taklit etmeye çalıştıkları popüler aktristlerin oynadığı en heyecan verici filmleri görürlerdi. Hans Reiter oyuncuların adlarını da duyduğu gibi unuturdu. Geceleri dalan dalgıçlar gibi hava karardıktan sonra eve döndüğünde, annesi günü nerede geçirdiğini sorardı ve genç Hans Reiter ilk aklına gelen şeyi söylerdi – gerçekler dışındaki herhangi bir şeyi.

O zaman annesi mavi gözlerini dikip oğluna bakardı, oğlan kadının bakışlarına aynı şekilde karşılık verir ve mavi gözlerini annesinin gözlerinden ayırmazdı, şöminenin başında oturan tek bacaklı adam mavi gözleriyle ikisini izler ve birkaç saniyeliğine de olsa o maviliklerde Prusya adasının yükseldiğini görürdü.

Hans Reiter sekiz yaşına bastığında okula olan bütün ilgisini kaybetti. O zamana kadar iki kere boğulma tehlikesi atlatmıştı. İlki yaz aylarında yaşanmış ve oğlanı, Berlin'den Geveze Kızlar Kasabası'na tatile gelmiş genç bir turist kurtarmıştı. Genç turist kayalıkların açığında suya dalıp çıkan bir kafa görmüş ve onun bir çocuğa ait olduğuna emin olunca –turist miyoptu ve başlangıçta gördüğü şeyin yosun öbeği olabileceğini düşünmüştü– önemli belgelerini cebine koyduğu ceketini çıkarıp suya dalmıştı. Dört kulaçta oğlanın yanına varmıştı. Yeniden yüzmeye başlamadan önce kıyıyı gözden geçiren adam, en kolay nereye ulaşabileceklerini tespit etmiş ve oğlanı da taşıyarak suya ilk daldığı noktanın otuz metre ilerisine yüzmüştü.

Turistin adı Vogel'di ve dünyadaki en iyimser insanlardan biriydi. Gerçi doğru kelime iyimser değil deli de olabilir, sağlığı için endişelenen doktoru ona Berlin'den ayrılmasını söylemiş, o da Geveze Kızlar Kasabası'na tatile gelmişti. İnsan Vogel'le samimi olduğunda, onun katlanılamaz biri olduğunu keşfediyordu. İnsanoğlunun özünde iyi olduğuna inanırdı; kalbi temiz birinin, haydutların ya da polisin saldırısına uğramadan, Moskova'dan Madrid'e yürüyebileceğini iddia ederdi, gümrük görevlileri bile ona sorun yaratamazdı çünkü böyle bir gezgin, yola çıkmadan önce gerekli önlemleri almayı akıl etmiş olurdu ve bu önlemler arasında gerekirse ana yollardan ayrılıp kimsenin bilmediği taşra yollarını takip etmek de vardı. Çok çabuk âşık olduğu ve kendini garip durumlara düşürdüğü için bir kız arkadaşı yoktu. Bazen kimin duyabileceğine aldırmadan yüksek sesle konuşur ve Kant'ı örnek göstererek mastürbasyonun şifalı yanlarından bahsederdi. Bu sözleri Geveze Kızlar Kasabası'ndaki kızları kahkahalarla güldürüyordu. Oysa adamın Berlin'deki arkadaşları, aynı teorileri tekrar tekrar dinlemekten sıkılmış ve Vogel'in sürekli

aynı şeyleri anlatarak zihnen mastürbasyon yaptığını düşünmeye başlamışlardı.

Ama adamın sahip olduğu iyi niteliklerden biri cesaretti ve başlangıçta yosun zannettiği oğlanın boğulacağını anladığı zaman bir saniye bile tereddüt etmeden tehlikeli sulara daldı. Buraya bir ara not daha düşülmeli, Vogel, oğlanı yosun zannettiği için kendini uzun süre affetmedi ve özellikle o gece, bu hatasını düşünerek kendi kendine işkence etti. Yatma vakti geldiğinde karanlıkta uzandı ve zaman yaptığı gibi günün olaylarını düşündü, başlangıçta kendiyle gurur duydu, derken oğlanın boğuluşu ve kendisinin, insan mı yoksa yosun mu olduğuna karar veremeyerek bu boğuluşu izleyişi aklına geldi. Uykusu kaçtı. Nasıl olur da oğlanı yosun zannederdi? Ve sonra: Nasıl olmuş da oğlanı yosuna benzetmişti? Ve sonra: Bir oğlan çocuğu ile yosunun hiçbir ortak noktası olabilir miydi?

Dördüncü soruyu kurgulayamadan, Berlin'deki doktorun haklı olabileceğini ve belki de gerçekten delirmekte olduğunu düşündü, delilik derken, herkesin anladığı türden bir çıldırma hali değildi yaşadığı ama yavaş yavaş o noktaya da yaklaşıyordu. Bir oğlan çocuğunun yosuna benzeyen hiçbir tarafı yoktur ve bir oğlanı yosun zannetmek, olsa olsa, insanın kafasındaki birkaç tahtanın gevşediğinin göstergesidir, elbette deli bir adamdan bahsetmiyoruz çünkü delilerin bütün tahtaları gevşemiş olur, bizim bahsettiğimizse sadece birkaç tahtası gevşemiş biri. Ve bunları düşündükten sonra akıl sağlığıyla ilgili konulara büyük bir dikkatle yaklaşmaya karar verdi.

Artık uyuyamayacağını bildiği için hayatını kurtardığı oğlanı düşündü. Yaşına göre uzun boylu, cılız bir çocuktu ve ne söylediği pek anlaşılmıyordu. Vogel neler olduğunu sorduğunda oğlan şöyle yanıtlamıştı: Nasao na.

"Efendim?" demişti Vogel, "anlamadım?"

"Nasao na," diye tekrarlamıştı çocuk. Vogel o zaman çocuğun söylediğinin ne anlama geldiğini kavramıştı: *No ha pasado nada.* Hiçbir şey olmadı.

Oğlanın kullandığı diğer kelimeler de Vogel'e garip ve eğlenceli geldiğinden, genç turist, sadece oğlanın verdiği yanıtları duymak

için, bir sürü anlamsız soru sormuştu. Oğlan yakınmaksızın bütün soruları yanıtlamıştı. Buna ne diyorsun, diye sormuştu Vogel ormanı işaret ederek, *destav,* diye yanıtlamıştı çocuk, De Gustav ormanını kastederek; diğer ormanın adı ne, diye sorduğunda çocuk, *dereta,* demişti, De Greta ormanı yerine; De Greta ormanının sağındaki kara ormanın adı ne? *Elosque Sinbre*, demişti oğlan. *El Bosque Sin Nombre*'ydi asıl ismi, yani adsız orman. Vogel'in cebine önemli belgelerini koyduğu ceketi bıraktığı yere gelene kadar soru cevap oyununu sürdürmüşlerdi, Vogel, oğlanın bir daha denize girmesine izin vermeyince oğlan, kıyının diğer ucundaki mağaradan giysilerini almış ve ancak vedalaşırken birbirleriyle tanışmışlardı:

"Benim adım Heinz Vogel," demişti Vogel, aklı kıt birine hitap ediyormuş gibi tane tane konuşarak. "Senin adın ne?"

Oğlan, adının Hans Reiter olduğunu söylemiş, her iki kelimeyi de düzgün telaffuz etmişti, tokalaşıp kendi yollarına gitmişlerdi. Vogel yatakta dönüp dururken tüm bunları hatırladı, ne ışığı açmayı istiyor ne de uyumayı başarabiliyordu. Oğlanın yosun gibi görünmesine yol açan neydi, diye sordu kendi kendine. Zayıflığı mı, yanık teni mi, ince, uzun ve donuk yüzü mü? Kendi kendine şu soruyu sordu: Berlin'e dönmeli miyim, doktorumun söylediklerini daha mı ciddiye almalıyım, özümü bulmayı mı denemeliyim? Sonunda tüm bu sorulardan yorgun düşüp kendini uykunun kollarına bıraktı.

Hans Reiter ikinci kez boğulma tehlikesi yaşadığında mevsimlerden kıştı, Mavi Kadınlar Köyü'nün açıklarında demir atacak balıkçı teknelerinden birine binmişti. Hava kararıyordu ve denizciler, denizin dibindeki ışıklardan bahsetmeye başladı. Biri, onların köylerinin yolunu arayan ve kuru topraklara gömülmek isteyen ölü denizciler olduğunu söyledi. Diğeri liken olduklarını iddia etti, bu yosun ayda bir gün parlar ve daha önceki günlerde biriktirdiği ışığı dışarı yansıtırdı. Bir diğer denizci, ışığın o yöreye özgü anemonlardan geldiğini iddia etti, dişi anemonlar erkek anemonları etkilemek için ışık saçıyordu – gerçi dünyanın geri kalanında anemonlar hermafrodit yani cinsiyetsizdi, daha doğrusu aynı gövdede hem dişi hem erkektiler ve zihinleri derin bir uykuya daldığında, erkek taraf dişi

tarafı becerirdi, belki hepimizin içinde hem dişi hem erkek vardı ya da anemonun steril olduğu durumlarda bir ibne ve bir erkek. Başka biri, ışığın kaynağının elektrikli bir balık olduğunu söyledi ama anlaşılan, ışık saçabilmek için hareket etmesi gerekiyordu çünkü ağlara yakalanan balıklar arasında hiç ışık saçan yoktu.

Balıkçılar kendi aralarında konuşurken Hans Reiter'in bastırılamaz ve bazen yapmaması gereken şeyler yapmasına yol açan merakı çelindi, kimseye bir şey söylemeden tekneden atlayıp balıktan (veya balıklardan) gelen ışığa doğru yüzdü. Balıkçılar başlangıçta telaşa kapılmadı, ne bağırdılar ne çığlık attılar, ne de olsa hepsi Reiter'in garipliklerine alışkındı, yine de aradan birkaç dakika geçmesine rağmen oğlanın kafasını suyun üzerinde görmeyince endişelendiler, çünkü eğitimsiz Prusyalılar olsalar da onlar deniz insanlarıydı ve kimsenin nefesini iki dakikadan uzun süre tutamayacağını bilirlerdi, özellikle de ne kadar uzun boylu olursa olsun, bir oğlan çocuğunun ciğerlerinin baskıya dayanmasına imkan yoktu.

Sonunda denizcilerden ikisi, kurtlar sürüsünün ortasına dalarmış gibi karanlık denize atladı, tekneden uzaklaşmaksızın derinlere dalıp oğlanı aradılar, bulamayınca yeniden dalışa geçmeden önce nefes almak için yüzeye çıktılar ve teknedekilere veledi görüp görmediklerini sordular. Aldıkları olumsuz yanıtın ardından bir kere daha orman canavarlarını andıran karanlık dalgaların arasına dalıp oğlanı aradılar, teknedekilerden biri daha onlara katıldı ve Reiter'in beş metre kadar derindeki yosun gibi yüzen vücudunu fark eden o oldu. Oğlanı koltuk altlarından tutup yukarı çekti ve yuttuğu suları kusmasını sağladı.

Hans Reiter on yaşına bastığında, tek gözlü anasıyla tek bacaklı babasının ikinci bir çocukları oldu. Bu seferki kızdı ve ona Lotte adı verildi. Bu güzel kız çocuğu dünya yüzeyindeki insanlar arasında Hans Reiter'in ilgisini çeken ve onu etkileyen ilk kişi oldu. Annesi ve babası kızı sık sık ağabeyinin gözetimine bırakırdı. Oğlan çabucak bebek bezi değiştirmeyi, süt şişesi hazırlamayı ve uyuyana kadar bebeği kollarında tutmayı öğrendi. Hans için kız kardeşi o güne dek başına gelen en güzel şeydi. Pek çok kez, yosun resimleri çizdiği

deftere kızın resmini çizmeye çalışsa da sonuçtan hiçbir zaman tatmin olmadı, bebek bazen çakıllı kumsala bırakılan bir torba çöpe bazen kayalıklarda yaşayan ve artıklarla beslenen *Petrobius marinus* adlı deniz böceğine bazen de kayalıklar arasındaki birikintilerde yaşayan başka bir böcek olan *Lipura maritima*'ya benziyordu.

Zamanla hayal gücü, zevkleri ya da artistik becerisi gelişen oğlan, kardeşini denizkızı olarak çizmeye başladı, kızdan çok balık, zayıf değil şişman, sürekli gülümseyen bir yaratıktı oğlanın sayfalarını süsleyen. Bakanları gülümsetiyor, insanda her şeye iyi tarafından bakma arzusu uyandırıyordu – ki kızın karakteri de zaten öyleydi.

On iki yaşında Geveze Kızlar Kasabası'nda okula başlayan Hans Reiter, on üçünde okulu bıraktı. 1933 yılıydı, Hitler yeni başa geçmişti. Oğlanın, hepsi de birbirinden mantıklı pek çok gerekçesi vardı, öncelikle okulu sevmiyordu ve ayrıca kendi yoluna gitmek niyetindeydi, düz, engebeli ya da zikzak çizen bir yol izlemek istemiyordu, dikine gitmek istiyordu, evet, evet, dikey bir rota izleyecek, denizin dibine doğru düşecekti ve her şey, ağaçlar, çimenler, hayvanlar, çitler ve bataklıklar, donuk yaşam formları olan deniz böceklerine dönüşecekti, zihni denizin dibine kayarken her şey kaybolacak ve yerlerini deniz yıldızlarıyla mideleri vücutlarına sığmayacak kadar büyük olan, uzun bacaklı deniz örümcekleri alalacaktı, ki örümcekler, uzun bacakları ve küçük gövdeleriyle zaten başlı başına bir muammaydı (en azından Reiter için) çünkü deniz örümceğinin her iki tarafta dörder tane olmak üzere sekiz bacağı vardı ve kafasının altında da, Reiter'in bacaktan çok ellere benzettiği, daha *küçük ve işe yaramaz* iki bacak daha bulunuyordu, sanki evrim sürecinde deniz örümceği sonunda iki ele sahip olmuş ama onlarla ne yapacağını bilemediği için eller kuruyup kalmıştı. Örümcek, ellerin ne işe yaradığını keşfedemeden daha kaç ömür geçirecekti?

"Herhlde bnlerce ömür," dedi genç Reiter kendi kendine, "onbnlerce omur çk çk zun zman."

İşte Geveze Kızlar Okulu'na giderken böyle kendi kendine konuşuyor ve doğal olarak her gün derse geç kalıyordu. Ve zaten aklı sürekli başka yerlerdeydi.

1933'te okulun müdürü, Hans Reiter'in ailesini toplantıya çağırdı. Sadece annesi geldi. Müdür, kadını ofisine alıp oğlanın okula neden uygun olmadığını açıkladı. Ardından sözlerini vurgulamak istermiş gibi kollarını iki yana açtı ve kadına, oğlanı birilerinin yanına çırak olarak vermesini önerdi.

Hitler'in başa geçtiği yıldı. Aynı yıl, Hitler henüz başa geçmeden önce, propaganda komitelerinden biri, Hans Reiter'in kasabasından geçti. Komite önce Geveze Kızlar Kasabası'nda konaklayıp sinemada bir toplantı düzenledi, büyük bir başarı elde ettiler, ertesi gün komite üyeleri Domuz Köyü'ne ve Yumurta Köyü'ne uğrayıp Hans Reiter'in kasabasına ulaştı, çiftçilerin ve balıkçıların gittiği handa bira içip Almanya'da yükselişte olan Nazi hareketini anlattılar, onlara göre Prusya'nın küllerinden yeniden doğmasını sağlayacak olan hareket buydu, sohbetler çoğunlukla arkadaşçaydı, çenesini tutamayan biri, Hans Reiter'in tek bacaklı babasından bahsetti, kasabadan askere gidenler arasında ön cephelerde savaşıp geri dönen sadece o olmuştu, bir kahraman, yaşı geçkin bir gazi, baştan aşağı Prusyalı, gerçi birazcık tembeldi ama anlattığı savaş hikâyeleri insanın tüylerini diken diken ederdi, kasabalılar o hikâyelerin bizzat adamın yaşadığı şeyler olduğunu özellikle vurguladılar, hepsi doğruydu ve sadece doğru olmakla da kalmıyorlardı, hikâyeleri anlatan adam onları bizzat yaşamıştı. Komite üyelerinden biri, havasından geçilmeyen bir adam –bu özelliğini vurgulamak gerekiyor çünkü arkadaşları caka satan tipler değildi, sıradan adamlardı, biralarını içip balık ve sosis yemekten memnundular, kahkahalar atıyor ve şarkı söylüyor ve caka satmıyorlardı, bunu tekrarlamak gerekiyor çünkü bu özellikleri, köy köy dolaşan seyyar satıcılar ve hatta köylülerin kendileri gibi olduklarını gösteriyordu, sıradan insanlar arasında sıradan insanlar olarak yaşayan kişilerdi ve öldüklerinde anılardan silineceklerdi– bahsi geçen askerle tanışmanın ilginç olabileceğini söyledi ve Reiter'in neden handa olmadığını sordu, neden yüreğinde Almanya sevgisi

olan Nazi yoldaşlarıyla sohbet etmeye gelmemişti? Kasabalılardan biri, tek gözlü atına Reiter'in tek gözlü karısına baktığından çok daha iyi bakan bir adam, bahsi geçen kişinin handa olmadığını çünkü bir maşrapa bira alamayacak kadar parasız olduğunu söyledi. Havasından geçilmeyen Nazi, bunun üzerine, kasabalılardan birine Reiter'in evine gidip yaşlı askeri hana getirmesini emretti, kasabalı koşarak handan çıktı ama on beş dakika sonra döndüğünde yanında Reiter yoktu; kasabalı, Reiter'in onlar gibi seçkin komite üyelerinin karşısına çıkacak düzgün giysileri olmamasını bahane ederek gelmeyi reddettiğini söyledi, ayrıca tek gözlü karısı hâlâ işte olduğundan kızıyla yalnızdı ve doğal olarak kızını evde tek başına bırakıp bara gelmesi düşünülemezdi. Bu gerekçe (hepsi domuz olan) komite üyelerinin kalbinin sızlamasına ve gözlerinin dolmasına yol açtı çünkü domuz olmalarının yanı sıra aynı zamanda duygusal domuzlardı ve savaşın sakat bıraktığı bu gazinin kaderi yüreklerine dokunmuştu, öyle ki afra tafra satan adam ayağa kalkıp Muhammed dağa gitmezse o zaman dağ Muhammed'e gider, diyerek kasabalıları ve diğer komite üyelerini yaşlı askerin evine gitmek üzere harekete geçirdi ve böylece Nazi üyeleri, çizmelerinin kirlenmesine aldırmadan kasabanın çamurlu sokaklarından geçip, önden giden kasabalının peşinden, Reiter ailesinin ormanın kenarındaki evine vardılar. Aristokrat havalı adam eğitimli gözlerle evi inceledi, sanki yapının mimarisinden, içinde yaşayan ailenin karakterini çözmeye çalışıyordu ya da belki Prusya'nın o bölgesinde yaygın olan rustik mimari ilgisini çekmişti, her neyse, adamın incelemesi bittiğinde hep birlikte eve girdiler, gerçekten de üç yaşında bir kız tahta karyolasında uyuyordu ve kızın tek bacaklı babası, askeri parkasıyla tek sağlam pantolonu o gün yıkandığı için, paçavralar içindeydi. Verandaya asılmış ıslak parka ve pantolon, yaşlı askerin misafirlerini karşılamasına engel olmadı ve tek bacaklı adam komite üyelerinin kendisiyle tanışmak için onca yolu gelmesinden etkilenerek başlangıçta kendini seçkin ve ayrıcalıklı hissetti ama sonra, aristokrat havalı adamın sorduğu sorularla beraber işler değişti ve hatta tam tersine döndü çünkü afra tafra satan adamın soruları da kehaneti andıran yorumları da yaşlı askerin hoşuna gitmemişti ve sonra

tek bacaklı adam bütün sorulara ters ya da akıl almaz yanıtlar vermeye başladı, diğer adamın yorumlarına o yorumları çürütecek veya üzerlerine gölge düşürecek sorularla karşılık verdi, tek bacaklı adamın sorularını duyanlar, Nazi'nin söylediği şeylerin sağduyudan yoksun ve akıl almaz şeyler olduklarına emin oluyordu, bu durum aristokrat Nazi'yi canından bezdirdi, öyle ki sonunda, ortak bir nokta bulmak umuduyla, tek bacaklı adama savaş sırasında pilotluk yaptığını, on iki Fransız ve sekiz İngiliz uçağı düşürdüğünü ve ön cephelerde çarpışmanın nasıl bir deneyim olduğunu bildiğini söyleme ihtiyacı duydu, kendisi de çile çekmişti. Tek bacaklı adam bu sözlere, asıl çilenin ön cephelerde savaşmak değil Düren'deki lanet olası hastanede yatmak olduğunu söyleyerek karşılık verdi, asker arkadaşları sadece sigaralarını çalmakla kalmamış, ellerine geçirdikleri ne varsa alıp götürmüşlerdi, satmak için diğer adamların ruhlarını çaldıkları bile oluyordu, ne de olsa Alman askeri hastanelerinde sayısız satanist vardı ki bu, tek bacaklı adama göre, son derece anlaşılır bir durumdu çünkü askeri hastanede uzun süre yatmak, insanı sataniste çevirirdi. Bu yorum, kendisi de üç hafta askeri hastanede yatmış olan kendini beğenmiş pilotu çileden çıkardı. Düren'de mi yattınız, diye sordu tek bacaklı adam. Hayır, Belçika'da, diye yanıtladı büyük adam havalarındaki Nazi ve gördüğü tedavi sadece beklenenin üzerinde olmakla kalmamıştı, doktorları da nazik, anlayışlı ve yetenekliydi. Üstelik hemşireler de güzeldi ve o cesaret ve çile havası içinde, Belçikalı rahibeler bile görev bilinciyle üzerlerine düşeni yapıp adamın hastanede geçirdiği sürenin güzel olabilmesi için ellerinden geleni artlarına koymamışlardı, elbette koşulları göz önünde bulundurmak gerekiyordu, hastane, kabare veya kerhane değildi ve sonra başka konulara geçtiler, büyük Almanya'nın doğuşundan, Hinterland'ın yapılandırılmasından, ulusun temizlenmesinin sorumluluğunu üstelenecek bir hükümet kurulmasından, yeni iş imkânları yaratılmasından, modernleşme mücadelesinden bahsettiler. Eski pilot konuşmasına devam ettikçe, Hans Reiter'in babası, küçük Lotte'nin her an ağlamaya başlamasından korkuyormuş veya bu kıymetli konuşmacının kelimelerine layık olmadığını yeni yeni kavrıyormuş gibi, gittikçe gerildi ya da

belki en iyisinin, kendini bu hayalperestin ayaklarının dibine atmak ve açıkça ortada olan cehaletini ve yoksulluğunu affetmesi için ona yalvarmak olacağını düşündü, ama bunları yapmak yerine, karşısındakinin söylediği hiçbir kelimeye ikna olmamış gibi başını iki yana sallayarak karşılık verdi (oysa dehşete düşmüştü), sanki diğer adamın hayalleri onun aklının almayacağı şeylerdi (oysa hepsini gayet iyi anlıyordu), caka satan pilot eskisiyle tek bacaklı yaşlı askerin konuşması, ikisinin de Hans Reiter'in içeri girdiğini fark etmesiyle sona erdi ama oğlan kimseye tek kelime etmeden, kardeşini karyolasından alıp bahçeye götürdü.

"O da kim?" diye sordu pilot eskisi.

"Oğlum," dedi tek bacaklı adam.

"Zürafa balığına benziyor," dedi pilot eskisi ve bir kahkaha attı.

Böylece Hans Reiter 1933'te zaten hoşlanmadığı ve devamsızlık ettiği okuldan ayrıldı, ailesi ona balıkçı teknesinde iş buldu, bu iş üç ay sürdü ve kaptan sonunda, balık tutmaktan çok denizi izlemekle ilgilenen genç Reiter'in işine son verdi, sonra oğlan bir süre işçi olarak çiftliklerde çalıştı ama aylaklık ettiği için her seferinde çiftlikten kovuldu, turba toplayıcılığı yaptı ve Şişkolar Kasabası'ndaki birkaç dükkânda çırak olarak işe girdi, sebzelerini satmak için Stettin'e giden bir çiftçiye eşlik etti ama işe yaramaktan çok yük olduğu için bir kere daha işten atıldı. Ve sonunda Prusyalı bir Baron'un ormanın ortasında, göl kıyısında bulunan malikânesinde çalışmaya başladı, tek gözlü anası da aynı yerde hizmetçiydi, mobilyaların, tabloların, dev perdelerin, goblenlerin ve hepsi de gizli tarikatların törenlerini çağrıştıran gizemli adlar taşıyan odaların tozlarını almakla yükümlüydü ve bir diğer görevi de Baron tarafından hiçbir zaman okunmayan eski kitapların tozunu almaktı. Baron'un babası zamanında iyi bakılmış olan kitap koleksiyonu, Baron'un kitap okumayı seven ve bir gün kendilerinin soyundan gelen birinin aileye özgü kitap sevgisini taşımayacağını akıllarına bile getirmeyen büyükbabası ve geniş ailenin diğer üyeleri tarafından toplanan kitaplardan oluşuyordu. Baron, okuma sevgisini miras almamış olabilirdi ama

kitapları korumakta kararlıydı ve bu sayede kütüphane, Baron'un büyükbabası zamanında nasılsa öyle kaldı, ne büyüdü ne küçüldü.

Ve hayatı boyunca o kadar kitabı bir arada görmemiş olan Hans Reiter, tek tek kitapların tozunu alma işini üstlendi, görevini büyük bir dikkatle yerine getirmesine rağmen, kısmen deniz yaşamını anlatan kitap ona yettiği için kısmen de Baron'un aniden kapıda belirmesinden korktuğu için, hiçbirini okumadı. Gerçi korkusu yersizdi çünkü Berlin'deki ve Paris'teki işleriyle meşgul olan Baron buraya ender olarak gelirdi ama Baron'un merhum kız kardeşinin Güney Fransalı bir ressamdan olan oğlu, arada bir malikâneye uğruyordu. Bu yeğen yirmi yaşlarında bir oğlandı ve her gelişinde yaklaşık bir hafta kalırdı, hep yalnızdı, kimsenin yoluna çıkmaz, kitap okumak için kütüphaneye çekilir ve koltuğuna oturup uyuyana kadar konyak içerdi. Baron'un kızı da bazen eve uğrardı, onun ziyaretleri daha kısaydı, hafta sonları dışında evde kalmazdı ama kızın gelişi, hizmetkârlar için büyük yük demekti çünkü asla tek başına gelmez, her seferinde yanında bir grup arkadaşını getirirdi, sayıları bazen onu geçerdi, hepsi eşcinseldi, hepsi açgözlüydü, hepsi pasaklıydı ve şafağa kadar süren partileriyle evi savaş alanına çevirirlerdi.

Bazen Baron'un kızının gelişiyle yeğeninin gelişi çakışırdı ve çoğu zaman yeğen, kuzeninin ısrarlarına rağmen, hemen evden ayrılırdı, bazen arabanın getirilmesini bile beklemez, ata atlayıp Geveze Kızlar Kasabası'ndaki tren istasyonuna giderdi.

Kuzeninin gelişi, Baron'un zaten çekingen olan yeğeninin hareketlerinin hepten garipleşmesine yol açıyor ve hizmetkarlar yaşananları tartıştıklarında, neredeyse oy birliğiyle, aynı sonuca varıyorlardı: Genç adam, kıza âşıktı veya onu arzuluyor veya onunla olmanın özlemini duyuyordu, Hans Reiter bacak bacak üstüne atıp tereyağlı ekmeğini yerken anlatılanları dinler, tek kelime etmez ve yorumlarını paylaşma ihtiyacı duymazdı, oysa Baron'un Hugo Halder adlı yeğenini, gerçekleri göremeyecek kadar kör olan ve görmek istedikleri şeyi gören diğer hizmetkarlardan çok daha iyi tanıyordu. Diğerleri, iki yetim arasındaki –gerçi Baron'un kızı analı babalıydı ve hepsi bunu biliyordu– acıklı bir aşk hikâyesinin peşindeydi ve sabırsızlıkla, işlenecek günahı ve büyük kefareti bekliyorlardı.

Turba, lahana çorbası ve ormandan esen rüzgâr gibi kokan bir kefaret. Ayna kokan bir kefaret, diye düşündü genç Reiter, boğazına kaçan ekmek parçası yüzünden boğulmak üzereyken.

Nasıl oluyordu da Reiter denen oğlan, yirmili yaşlardaki Hugo Halder adlı genci diğer hizmetkârlardan iyi tanıyordu? Bunun oldukça hassas bir nedeni vardı. Ya da birbiriyle bağlantılı ve Baron'un yeğeninin daha karışık bir portresini ortaya çıkaran oldukça hassas iki nedeni vardı.

Birincisi: Reiter elinde tüy fırçayla kitapların tozunu alırken, gencin kütüphanede zaman geçirmesini, kendisi merdivenin tepesideyken yeğenin uykuya dalmasını, derin derin nefes almasını veya horlamasını ve kopuk cümlelerle kendi kendine konuşmasını izlemişti, tatlı Lotte gibi kelime parçacıkları veya tek heceli sözcükler sarfediyordu, rüyasında biri onu öldürmeye çalışıyormuş gibi nidalar savuruyordu. Ayrıca Baron'un yeğeninin okuduğu kitapların adlarını görmüştü. Çoğu tarih kitaplarıydı, demek ki Baron'un yeğeni tarihi seviyor veya ilginç buluyordu. Reiter başlangıçta genci itici buldu. Konyak ve sigara içip tarih kitapları okuyarak harcanan geceler. Çok itici. Bu yüzden merak etti: Onca sessizliğin nedeni bu mu? Ve en ufak gürültüyle, bir farenin kaçışı veya deri kaplı kitabın yerine konulurken çıkardığı sesle bile uyanan gencin dudaklarından dökülen kelimeleri duymuştu; kafa karışıklığını gösteren kelimeler, sanki dünyanın ekseni değişmişti, onlar, âşık değil, kafası karışık birinin kelimeleriydi, acı çeken bir insanın, tuzağa düştüğünü fark ettiğinde söyleyeceği şeylerdi.

İkinci neden, ilkine göre daha sağlamdı. Hugo Halder, kuzeninin ani gelişinin ardından evden çabucak kaçmaya karar verdiği zamanlardan birinde, valizini taşıması için Hans Reiter'i yanına almıştı. Evden Geveze Kızlar Kasabası'nın tren istasyonuna giden iki yol vardı. İlki ve daha uzun olanı, Domuz ve Yumurta köylerinden geçerdi. Kestirme yolsa meşe ormanının ve kavakların arasından geçip tren istasyonu yakınlarındaki terk edilmiş fabrikaya çıkıyordu.

Sahne şöyle: Hugo Halder elinde şapkası, ağaçların arasını kolaçan ederek Hans Reiter'in önünde yürüyor ve elinde genç adamın çok ağır valiziyle on metre geriden gelen Hans Reiter, arada bir valizi bir elinden diğerine aktarmak için duraksayarak genç adamı takip ediyor. Aniden yaban domuzu sesi duyup ya da yaban domuzu sesi duyduklarını sanıp irkiliyorlar. Belki de bir köpektir. Belki duydukları, kaza yapmak üzere olan bir arabanın motorunun sesidir. İki seçenek de muhtemel olmamakla beraber imkânsız değil. Ne olursa olsun, ikisi de adımlarını hızlandırıyor ve aniden Hans Reiter takılıp düşüyor ve o düştüğünde valiz de düşüp açılıyor, içindekiler karanlık ormandaki patikaya saçılıyor. Hugo Halder hızlı adımlarla yürümeyi sürdürdüğü için oğlanın düştüğünü fark etmiyor ama genç Hans Reiter, Hugo Halder'in yere dökülen giysileri arasında gümüş çatal bıçakların, şamdanların, ufak antika kutuların ve taşradaki malikânenin odalarında unutulmuş pek çok madalyondan bazılarının yer aldığını görüyor, yeğenin onları Berlin'de emanete bırakacağı veya birkaç kuruşa satacağı kesin.

Elbette Hugo Halder, Hans Reiter'in gerçekleri öğrendiğini biliyordu ve çareyi genç hizmetkârla yakınlaşmakta buldu. Verdiği kararı ilk olarak Hans Reiter'in valizi tren istasyonuna taşıdığı öğleden sonra belli etti ve birbirlerinden ayrılma zamanları geldiğinde, Hans'ın eline birkaç bozuk para tutuşturdu (oğlana ilk kez para veriyordu ve Hans Reiter de ilk defa maaşının çok üzerinde bir paraya kavuşuyordu). Halder bir sonraki ziyaretinde Hans'a kazak hediye etti. Kazağın kendisine ait olduğunu ama kilo aldığı için artık kendine olmadığını söylediyse de bunun doğru olmadığı bir bakışta anlaşılıyordu. Özetlemek gerekirse, Hans Reiter artık görünmez değildi.

Bazen, Halder kütüphanede kitap okur veya kitap okuyormuş gibi yaparken Reiter'i çağırtıp oğlanla sohbet ederdi. Bu konuşmalar her seferinde biraz daha uzuyordu. Başlangıçta diğer hizmetkârlarla ilgili sorular sordu, kendisiyle ilgili düşüncelerini öğrenmek istedi, varlığından rahatsız oluyorlar mıydı, varlığına aldırıyorlar mıydı, aralarında ona kin tutanlar var mıydı? Sonra monologlar geldi. Halder, hayatından, ölü annesinden, Baron'dan, kuzeni olan inatçı

kızdan, kendisini baştan çıkaran ve hem sevdiği hem acılarının kaynağı olarak gördüğü Berlin'den, yaşadığı sinir harbinden ve kırılma noktasına geldiğinden bahsetti.

Ardından genç Hans Reiter'in kendi hayatından bahsetmesini istedi, oğlan neler yapıyordu? Ne yapmak istiyordu? Hayalleri nelerdi? Geleceğin ona neler getireceğini düşünüyordu?

Halder'in gelecek konusunda kendine göre fikirleri vardı. Birilerinin yakın gelecekte yapay mideler icat edip satacağına inanıyordu. O kadar akıl almaz bir düşünceydi ki buna ilk gülen kendisi oldu (Hans Reiter gencin kahkahasını ilk kez duydu ve hiç beğenmedi). Halder, Fransa'da yaşayan bir ressam olan babasından hiç bahsetmez ama başkalarının babalarından bahsedişlerini dinlemeyi severdi. Reiter'in bu soruya verdiği yanıt genç adamı çok eğlendirdi. Babasıyla ilgili hiçbir şey bilmediğini söylemişti.

"Haklısın," dedi Halder, "kimse gerçekte babasını tanımaz."

Halder'e göre baba, çıkış yolunu ararken körlemesine içine dalınan, karanlığa gömülmüş bir geçitti. Yine de oğlanın en azından babasının neye benzediğini anlatmasında ısrar etti ama Hans Reiter'den gerçekten bilmediği yanıtını aldı. O zaman Halder, oğlana babasının onlarla yaşayıp yaşamadığını sordu. Doğduğumdan beri bizimle yaşıyor, diye yanıtladı Hans Reiter.

"Söylesene nasıl görünüyor? Onu tarif edebilir misin?"

"Edemem çünkü bilmiyorum," diye yanıtladı Hans Reiter.

Birkaç saniye boyunca ikisi de sessiz kaldı, biri tırnaklarını, diğeri kütüphanenin yüksek tavanını izledi. Bu yanıta inanmak güçmüş gibi gelebilir ama Halder oğlana inandı.

Kelimenin en geniş anlamıyla konuşacak olursak, Halder'in Hans Reiter'in ilk arkadaşı olduğunu söyleyebiliriz. Halder ne zaman taşradaki malikâneye gelse Hans'la vakit geçiriyor, kütüphaneye kapanıyor veya çevrede yürüyüşe çıkıyorlardı.

Hans'ın *Avrupa Sahil Bölgelerindeki Hayvanlar ve Bitkiler*'den başka kitapları da okumasını sağlayan Halder oldu. Oğlana başka bir kitap okutmak kolay olmadı. Halder ilk önce okuma yazma

bilip bilmediğini öğrenmek istedi. Hans Reiter, evet, dedi. O zaman oğlana, o güne kadar iyi bir kitap okuyup okumadığını sordu. İyi kelimesini özellikle vurguladı. Hans Reiter, evet, dedi. İyi bir kitabım var. Halder iyi dediği kitabın ne olduğunu sorduğunda, Reiter ona *Avrupa Sahil Bölgelerindeki Hayvanlar ve Bitkiler*'i gösterdi. Halder, kitabın iyi bir araştırma kitabına benzediğini söyledikten sonra kendisinin romanları kastettiğini açıkladı. Hans Reiter kendisi için iyi araşt (araştırma) ve iyi edyat (edebiyat) arasında fark olmadığını söyledi. Halder, farkları güzelliktir, hikâyenin ve hikâyenin dilinin güzelliğidir, diye yanıtladı oğlanı. Hemen örnekler vermeye başladı. Goethe'den ve Schiller'den bahsetti. Hölderlin ve Kleist'ı anlatıp Novalis'i övdü. Tüm bu yazarları tekrar tekrar okuduğunu ve her okuyuşunda ağladığını söyledi.

"Anlıyor musun, ağladım Hans," dedi oğlana.

Hans Reiter bu sözlere, Halder'i o güne dek sadece tarih kitaplarıyla gördüğünü söyleyerek karşılık verdi. Yanıtı Halder'i hazırlıksız yakaladı. Halder dedi ki:

"Çünkü tarihi iyi kavrayamıyorum ve bilgilerimi tazelemem gerek."

"Ne için?" diye sordu Hans Reiter.

"Boşluğu doldurmak için."

"Boşluklar dolmaz," dedi Hans Reiter.

"Evet dolar," dedi Halder. "Biraz çabayla bu dünyadaki bütün boşluklar doldurulabilir. Ben senin yaşındayken," dedi açıkça abartarak, "bütün yapıtlarını bitirene kadar Goethe okumuştum, gerçi Goethe elbette ki bitirilemez, her neyse, Goethe'yi, Eichendorff'u, Hoffman'ı okudum ama tarihi ihmal ettim oysa zihni keskin tutmak için hem edebiyatı hem tarihi bilmek gerekir." Derken, güneş batarken ve şömineden gelen çıtırtıları dinlerlerken Hans Reiter'in ilk olarak hangi kitabı okuması gerektiğine karar vermeye çalıştılar ama anlaşamadılar. Hava kararmaya başladığında, Halder, bir hafta içinde geri getirmek koşuluyla dilediği kitabı alabileceğini söyledi. Genç hizmetkâr da bunun iyi çözüm olduğunda onunla hemfikirdi.

Kısa süre sonra, Baron'un yeğeninin, kumar borçlarını ödeyebilmek ve eşlik ettiği hanımlara karşı görevlerini yerine getirebilmek için çaldığı ufak tefek şeylerin sayısı arttı. Halder çaldıklarını saklamak konusunda o kadar beceriksizdi ki Hans Reiter genç adama yardım etme ihtiyacı duydu. Yürütülen nesnelerin yokluğunun fark edilmemesi için Halder'e, hizmetkârlara eşyaların yerlerini rastgele değiştirmelerini emretmesini önerdi, odalar havalandırma bahanesiyle boşaltılabilir, tavan arasındaki sandıklar aşağı indirilebilir ve odalardaki bazı eşyalar tavan arasına çıkarılabilirdi. Ev baştan aşağı yeniden düzenlenirse kimse çalınan eşyaların yokluğunu fark etmezdi.

Reiter ayrıca, Halder'e dikkatini az kullanılan nesnelere yöneltmesini önerdi, gerçekten eski ve tamamen unutulmuş antikaları, büyük büyükannesine veya büyük büyük büyük büyükannesine ait değersiz görünüşlü taçları, atalarının Napolyon'un savaşlarında veya Avusturyalılar'la savaşırken kullandıkları kılıçları almasını söyledi.

Buna karşılık Halder de cömertliği ihmal etmedi. Her gelişinde Hans'a ganimetten payını veriyordu, aslında oğlana verdiği hiçbir zaman yüklüce bir bahşişten fazlası değildi ama o kadarı bile Hans Reiter için servet demekti. Oğlan, kendisini hırsızlık yapmakla suçlayacaklarını bildiği için bu serveti ailesine göstermedi. Kendine bir şeyler de almadı. Bir bisküvi kutusu buldu ve paraları içine doldurup üzerine, bu para Lotte Reiter'e aittir, yazdıktan sonra onu ormana gömdü.

Şansa bakın ki Hans Reiter'in okumak için seçtiği kitap, Wolfram von Eschenbach'ın *Persival*'iydi. Halder oğlanı elinde kitapla görünce gülümsedi ve büyük ihtimalle kitabı anlayamayacağını söyledi ama o kitabı seçmesine şaşırmamıştı çünkü hiçbir zaman anlayamayacak olsa da ona en uygun kitap buydu ve Wolfram von Eschenbach da oğlana veya özüne veya olmak istediği ama asla olamayacağı kişiye en yakın yazardı, elbette ona dönüşmek gerçekleşmesi imkânsız bir hayaldi ama yine de bu hedefe şu kadar yaklaşman mümkün,

dedi Halder, başparmağıyla işaret parmağını birbirine yaklaştırıp oğlanın önünde tutarak.

Hans, Wolfram'ın kendisiyle ilgili olarak şöyle dediğini keşfetti: Harflerden kaçıyorum. Wolfram saray şövalyesi arketipini kırmış ve ruhban okulunda eğitim almayı reddetmişti. Hans, Wolfram'ı okurken, diğer trubadurların veya *minnesinger*'lerin[24] aksine adamın bir leydinin hizmetine girmeyi seçmediğini öğrendi. Sanatlar konusunda eğitimsiz olduğunu açıklamış ve eğitimsizliğiyle övünmemekle birlikte, Latince öğrenmekten kurtulduğuna sevindiğini dile getirmişti. Kendi tabiriyle laik ve bağımsız bir şövalyeydi.

Elbette Wolfram von Eschenbach'tan daha önemli olan Ortaçağ Alman şairleri vardı. Örneğin Friedrich von Hausen veya Walther von der Vogelweide. Ama Wolfram'ın gururlu havası (harflerden kaçıyorum, sanatları öğrenmedim), tek başına herkesin karşısına dikilen bu gurur, hepiniz öleceksiniz ama ben yaşayacağım diyen bu ego, şairin baş döndürücü ve gizemli bir ışıltıya bürünmesini sağlıyordu ve genç Hans'ı, çiviyi kendine çeken dev bir mıknatıs gibi ona çeken de bu gizem, bu kayıtsızlıktı.

Wolfram'ın toprağı yoktu. Yani Wolfram başkalarının topraklarında yaşıyordu. Wolfram'ın hamileri vardı ve çoğu, adamlarına, –en azından bazı adamlarına– dikkat çekme şansı bahşeden kontlardı. Halder, Hans'a Wolfram'la ilgili tüm bunları anlatırken Hans, *Parsifal*'i baştan sona okudu, kimi zaman dışarıda, çayırlarda yüksek sesle okuyordu kimi zaman işten eve dönerken ve sonunda metni anlamakla kalmadı, kitap hoşuna da gitti. En beğendiği, ağlamasına ve kahkahalar atarak yerlerde yuvarlanmasına yol açan şeyse, Parsifal'in bazen zırhının altına deli gömleği giyerek ata binmesiydi.

Hugo Halder'le geçen yıllar oğlan için kârlıydı. Hırsızlıklar kimi zaman azalıp kimi zaman şiddetlenerek devam etti ama sonunda çalınanların miktarı iyice azaldı çünkü Hugo'nun kuzeninin veya diğer hizmetkârların dikkatini çekmeden çalabileceği çok az şey

24 Gezici hikâye anlatıcısı. (ç. n.)

kalmıştı. Bütün bunlar olurken Baron tek bir kez malikâneye uğradı. Perdeleri çekilmiş siyah bir arabayla geldi ve tek bir gece kaldı.

Hans adamla karşılaşacaklarını, Baron'un bir ihtimal kendisiyle konuşacağını düşünmüştü ama öyle bir sahne yaşanmadı. Baron, arazisinde tek bir gece kaldı, malikânenin ihmal edilmiş kanatlarını dolaştı, sürekli hareket halindeydi ve sürekli sessizdi, hizmetkârlardan herhangi bir talepte bulunmadı, hayal dünyasında geziyormuş gibi bir hali vardı, sanki kimseyle kelimelerle iletişim kuracak durumda değildi. Akşam buğday ekmeği ve peynir yemeyi tercih etti, içeceği şarabı mahzene inip kendisi seçti ve ertesi gün, güneşin ilk ışıklarıyla malikâneden ayrıldı.

Baron'un kızıyla işler farklıydı. Hans Reiter onu pek çok kez gördü ama yanında her zaman arkadaşları vardı. Hans'ın malikânede çalıştığı aylar boyuca, kızın gelişi Halder'inkiyle üç kere çakıştı ve her seferinde, kuzeninin varlığından rahatsız olan Halder, valizlerini toplayıp malikâneden ayrıldı. Son seferinde, suç ortaklarına mahsus bir sessizliği paylaşarak ormanı geçtikleri sırada Hans, genç adama, kızı görünce neden bu kadar tedirgin olduğunu sordu. Halder'in yanıtı kısa ve öfkeliydi. Hans'a, söylese bile anlamayacağı yanıtını verip uzun adımlarla, yapraklarla kaplı patikada ilerledi.

Baron 1936'da taşradaki malikânenin kapısına kilit vurup kâhya dışında bütün hizmetkârları işten çıkardı. Bir süre işsiz kalan Hans, sonunda Reich'ın otobanlarını yapan işçilere katıldı. Her ay maaşının neredeyse tamamını ailesine yolluyordu çünkü fazla bir ihtiyacı yoktu. İzin günlerinde diğer işçilerle beraber yakın kasabalardaki barlara giderdi ama kalan harcamaları yok denecek kadar azdı. Genç işçiler arasında en iyi içen oydu, bir iki defa başkalarının galeyanına gelip en kısa sürede kimin daha çok içeceği konusunda diğer işçilerle yarışmış olsa da alkolü sevmiyordu. Daha doğrusu yemeyi ne kadar seviyorsa alkolü de o kadar seviyordu. Berlin'e yaklaştıkları sırada istifasını verdi ve işten ayrıldı.

Büyük şehirde Halder'i bulması uzun sürmedi ve yardım istemek için genç adamın kapısını çaldı. Halder ona tezgâhtarlık işi buldu. Hans işçilerle dolu evlerden birinde bir oda kiraladı. Odasını, fabrikada gece bekçiliği yapan kırklı yaşlarda bir adamla paylaşıyordu.

Adamın adı Füchler'di ve tahminen sinirleri gerildiğinde ortaya çıkan ve bazen romatizma ya da kalp sıkışması bazense astım krizi olarak kendini gösteren bir rahatsızlığı vardı.

Füchler gece, Hans gündüz çalıştığı için birbirlerini pek görmüyorlardı ama karşılaştıklarında aralarından su sızmıyordu. Füchler yıllar önce evlendiğini ve bir çocuğu olduğunu itiraf etti. Oğlan beş yaşına basınca hastalanıp ölmüştü. Çocuğun ölümü, Füchler'in katlanabileceğinden ağır bir darbeydi, üç hafta yas tuttuktan sonra kimseye tek kelime etmeden çantasını toplayıp evden ayrılmıştı. Bir süre Almanya'yı dolaşmış, dilenerek veya karşısına çıkan günü birlik işleri kabul ederek geçimini sağlamıştı. Yıllar sonra Berlin'e döndüğünde, arkadaşlarından biri onu tanıyıp iş bulmuştu. Artık yaşamayan o arkadaş, Füchler'in bekçilik yaptığı fabrikanın denetçisiydi. Eskiden tabanca üretimi yapılan fabrika büyük değildi ama önceki yıl üretim ağında değişiklikler yapılmış ve tüfek üretimine geçilmişti.

Bir gece Hans Reiter işten geldiğinde bekçi hâlâ yatağındaydı. Ev sahibeleri adama bir tabak çorba getirdi ama Reiter, oda arkadaşının öleceğini anlamıştı.

Sağlıklı insanlar hastalarla temas etmekten kaçınır. Bu kural, hemen herkes için geçerlidir. Hans Reiter istisnaydı. Ne sağlıklı insanlardan ne hastalardan korkardı. Hiç sıkılmazdı. Her zaman yardım etmeye hevesliydi ve arkadaşlık kavramına –evet o çarpıtılan, sömürülen arkadaşlık kavramına– büyük değer verirdi. Hem zaten hastalar sağlıklı insanlardan çok daha ilginçti. Hastaların söyledikleri, hatta sadece mırıldanmayı başaranlarınki bile, sağlıklı insanların anlattıkları ıvır zıvırlardan daha değerliydi. Ayrıca oğlan, sağlıklı herkesin er ya da geç hastalanacağını biliyordu. Zaman kavramı, hasta insanların zaman algısı, terk edilmiş mağaradaki gizli hazinedir. Ayrıca hastalar gerçekten ısırırken, sağlıklı insanlar ısırıyormuş gibi yapar ama aslında ağızlarını açıp kapatmanın ötesine geçmezler. Sonra bir de, bir de, bir de...

Füchler ölmeden önce, Hans'a isterse onun işine geçebileceğini söyledi. Dükkânda kaç para kazandığını sordu. Hans soruyu yanıtladı. İki kuruş. Füchler yeni denetçiye vermesi için Hans'a bir referans mektubu yazdı ve genç adama kefil oldu, Hans'ı doğduğundan beri tanıdığını ve iyi bir çocuk olduğunu yazdı. Hans bütün gün bu teklifi düşündü ve eve döndüğünde Füchler'e, iş değiştirme fikrinden hoşlandığını söyledi. Aynı gece şehrin öbür ucundaki tüfek fabrikasına gitti ve denetçiyle yaptığı görüşmenin ardından iki haftalık deneme süresinde anlaştılar. Kısa süre sonra Füchler öldü. Eşyalarını bırakacağı kimsesi olmadığı için her şey Hans'a kaldı. Bir palto, iki çift ayakkabı, yün atkı, dört gömlek, birkaç atlet, yedi çift çorap. Füchler'in tıraş bıçağını ev sahiplerine verdi. Yatağın altındaki karton kutudan kovboy romanları çıktı. Oğlan, romanları kendine sakladı.

Fabrikada işe başladıktan sonra, Hans Reiter'in bir sürü boş zamanı oldu. Geceleri fabrikanın bahçesinde ve büyük pencereli odalar arasındaki soğuk koridorlarda dolaşıyor, sabahlarıysa oturduğu işçi mahallesindeki büfede kahvaltı ettikten sonra dört beş saat uyuyordu. Öğleden sonraları boştu, bazen tramvaya atlayıp şehir merkezine gider, Hugo Halder'e uğrardı; birlikte yürüyüşe çıkar veya kafelere ve restoranlara giderlerdi, ne zaman bir yere gitseler Baron'un yeğeni tanıdıklara rastlar ve asla gerçekleşmeyen projeler ortaya atılırdı.

O günlerde Hugo Halder, Himmelstrasse yakınlarındaki bir ara sokaktaki eski mobilyalarla dolu, boyaları dökülen ufak bir dairede yaşıyordu ve Hans'ı saymazsak en yakın arkadaşı, Japon elçiliğindeki tarım işleri sorumlusuydu. Japon'un adı Noburo Nisamata'ydı ama Halder –ve Halder öyle dediği için Hans– onu Nisa diye çağırıyordu. Yirmi sekiz yaşında, iyi huylu biriydi, her an kahkahalarla gülmeye ve en akıl almaz fikirleri bile büyük bir dikkatle dinlemeye hazırdı. Genelde Alexander Meydanı'ndaki Taş Bakire kafesinde buluşurlardı, Halder ve Hans erken gelip sosis veya Alman usulü lahana benzeri bir şeyler atıştırırdı. Bir iki saat sonra Japon, her zamanki gibi mükemmel giyinmiş bir halde onlara katılırdı. Alelacele kafeden

ayrılıp kendilerini Berlin gecelerinin kollarına bırakmadan önce, birer bardak viski içerlerdi.

Sonra Halder ipleri ele alırdı. Taksiye atlayıp Berlin'deki en yeteneksiz sanatçıların gösteri yaptığı Eclipse adlı kabareye gider ve her biri başarısızlık abidesi yeteneksiz yaşlı kadınları izleyerek kahkahalar atarlardı, garsonu tanıyorsanız ayak altında olmayan bir masaya geçip rahat rahat sohbet edebildiğiniz mekânlardandı. Ayrıca ucuzdu, gerçi Halder kendilerini Berlin'in gece hayatına bıraktıklarında parayı düşünüp endişelenmezdi çünkü hesabı hep Japon arkadaşı öderdi. Kabareden çıkınca çakırkeyf halde Cafe des Artistes'e giderlerdi, orada gösteri yoktu ama Reich'ın ressamlarının işlerini görmek ve sanat dünyasının meşhur isimlerinden biriyle aynı masada oturmak mümkündü – ki bu, Nisa'nın çok hoşuna gidiyordu. Halder ise sanat camiasının karakterlerini, bazılarına adlarıyla hitap edecek kadar yakından tanıyordu.

Sabahın üçüne doğru Cafe des Artistes'i bırakıp Danube adlı elit kabareye doğru yola çıkarlardı, dansçıların uzun boylu ve güzel oldukları kabareye girerken, Hans yüzünden kapıda sorun yaşadıkları olmuştu, kilise faresi kadar yoksul olduğu kabarenin kıyafet kurallarına hiç uymayan kıyafetlerinden anlaşıldığı için kapı görevlisi birkaç kere Hans'ın içeri girmesine izin vermek istememişti. Ama Hans için çok önemli değildi. Hafta içinde, saat on civarı arkadaşlarından ayrılıp tramvay durağına koşar ve gece bekçisi olarak çalıştığı fabrikaya ucu ucuna yetişirdi. Bazı günler, hava güzelse lüks restoranlardan birinin terasında oturup vakit öldürür, Halder'in projelerinden bahsederlerdi. Halder bir gün, yeterince zamanı olduğunda, icatlarının patentlerini alıp servet yapacağına yemin ediyor ve bu sözleriyle Japon arkadaşının gülmekten kırılmasına yol açıyordu. Nisa'nın kahkahalarında isterik bir yan vardı. Sadece dudakları, gözleri ve gırtlağıyla değil, elleri, boynu ve zarifçe yere vurduğu ayaklarıyla da gülüyordu.

Bir keresinde Halder, yapay bulutlar üretecek bir makinenin yararlarını açıkladıktan sonra, Nisa'ya Almanya'daki gerçek görevinin ne olduğunu sordu, gerçekten tarımla mı ilgileniyordu yoksa gizli ajan mıydı? O kadar beklenmedik bir soruydu ki hazırlıksız

yakalanan Nisa başlangıçta ne sorulduğunu anlamadı. Sonra Halder ciddi ciddi gizli ajanın ne olduğunu açıklayınca Nisa, Hans'ın o güne kadar görmediği türde bir kahkaha krizine tutuldu ve hatta sonunda bayıldı. Hans ve Halder'in, yüzünü yıkamak için adamı lavabonun yanına taşımaları gerekti.

Nisa, ağzı sıkı olduğu için mi yoksa aksanlı Almanca'sından utandığından mı bilinmez, pek konuşmuyordu. Ama konuştuğunda, söylediği şeyler ilginçti. Örneğin Zen'in, kendi kuyruğunu ısıran bir dağ olduğunu söyledi. İngilizce eğitimi aldığını ama bakanlığın hata yapıp onu Berlin'e atadığını anlattı. Samuraylar şelaledeki balıklar gibidir ama tarihteki en iyi samuray bir kadındır, dedi. Babası, Okinawa yakınlarındaki volkanik kayalardan oluşan Endo Adası'na yerleşen Hıristiyan bir keşiş tanıyordu, bu keşiş, adada içme suyu olmamasına rağmen hiç ayrılmadan on beş yıl orada yaşamayı başarmıştı.

Bunları anlatırken genelde gülümserdi. Halder ise Nisa'nın Şintoculardan olduğunu söyleyerek karşılık verirdi, adamın Alman fahişeleri sevdiği için Almanya'da kaldığını iddia eder ve Almanca ve İngilizcenin yanı sıra Fince, İsveççe, Norveççe, Danca ve Rusça da konuşup yazabildiğini savunarak ona yem atardı. Halder'in sözlerine Nisa kıs kıs gülerek karşılık verirdi –hi hi hi– ve dişlerini ortaya çıkaran bir gülümseme ve parlayan gözlerle Hans'a bakardı

Ne var ki bazen, kafenin terasında ya da karanlık kabaredeki masalarında otururlarken, üzerlerine açıklanamaz bir sessizlik çökerdi. Sersemlemiş görünür, zaman kavramını kaybeder ve kendi içlerine kapanırlardı, sanki gündelik hayatın hafifliği altında eziliyorlardı, insanların hafifliği ve sohbetlerin hafifliği altında ve kendilerini sınırları şafaktan şafağa uzanan, göl kenarındaki romantik bir bölgeye yaklaşmış gibi hissederlerdi, on, on beş, yirmi dakika, sonsuzluk gibi gelen anlar, ölmeye mahkum edilenlerin dakikaları gibi, az önce doğum yapmış ve öleceğini bilen, daha fazla zamanın sonsuzluk demek olmadığını anlasa da biraz daha zaman için yalvaran bir kadının dakikaları gibi uzayıp giden dakikalar geçirirlerdi. Ve derken zihinlerindeki çığlıklar, göl kenarındaki o topraklarda uçuşan kuş-

lara dönüşürdü, ardından üçü birden doğal olarak sessizliklerinden sıyrılır ve yeniden icatlardan, kadınlardan, Fin filolojisinden ve Reich'ın her tarafına yapılan otobanlardan bahsetmeye dönerlerdi.

Gece maceralarını azımsanamayacak kadar sıkça, Halder'in eski arkadaşlarından Grete von Joachimsthaler'in dairesinde noktalıyorlardı, aralarındaki yanlış anlaşmalarla ve dalaverelerle dolu bir ilişkiydi. Halder'in saygı duyduğu, müziğin dördüncü boyut olduğunu iddia eden orkestra şefinin de aralarında yer aldığı müzisyenler, Grete'yi sık sık ziyaret ederdi. Orkestra şefi otuz beş yaşındaydı ama kadınlar ona bayılırdı, yirmi beş yaşındaki gençlerden daha çok ilgi, seksen yaşındakilerden daha çok saygı görüyordu. Kural olarak, geceyi tamamlamak için Grete'nin dairesine geldiğinde piyanonun başına otururdu ve tek bir nota çalmasa bile onun büyüsüne kapılmış arkadaşları ve hayranları, arı sürüsü gibi adamın etrafına doluşurdu.

Dördüncü boyutun diğer üç boyutu kapsadığını ve düzenlediğini söylemekten hoşlanıyordu, yani dördüncü boyut, üç boyutun diktatörlüğünü yok ediyor ve böylelikle, içinde yaşadığımız üç boyutlu dünyayı da yok etmiş oluyordu. Dördüncü boyut, duyuların zenginliği ve Ruh'la doludur, diye söze başladı bir gece, Göz (büyük G ile) yani gözleri yok eden, diğer gözlerin doğum-eğitim-iş-ölüm denkleminde kaybolmuş çamur dolu zavallı delikler gibi görünmesine neden olan, felsefenin, varoluşun ve kaderin (hızla akan) nehrinde yelken açanlara mahsus Açık Göz de dördüncü boyuta aittir.

Dördüncü boyut sadece müzikle ifade edilebilir, dedi. Bach, Mozart, Beethoven.

Orkestra şefine yaklaşmak zordu. Demek istediğim, fiziksel olarak yanına gitmek zor değildi ama onun sizi görmesini sağlamak zordu çünkü orkestrayı kendisinden ayıran ışıklar adamı kör etmişti. Ama bir gece, Halder, Nisa ve Hans'tan oluşan garip üçlü adamın dikkatini çekti ve ev sahibelerine onların kim olduğunu sordu. Kadın, bir zamanlar umut vadeden bir ressamın oğlu ve Baron von Zumpe'nin yeğeni olan Halder'in kendisinin eski bir arkadaşı olduğunu, Japon beyefendinin Japon konsolosluğunda çalıştığını

ve her halinden sanatçı olduğu anlaşılan kötü giyimli uzun boylu hantal gencin de Halder'in koruması altına aldığı genç bir yetenek olduğunu söyledi, belki de bir ressamdı.

Orkestra şefi onlarla tanışmayı istediğini söyleyince, ev sahibesi, şaşkın üçlüyü yanlarına çağırdı ve hepsini dairenin nispeten sakin bir köşesine götürdü. Tahmin edebileceğiniz üzere, bir süre ne söyleyeceklerini bilemediler. Sonra orkestra şefi, o zamanlardaki favori konuları olan müzikten ve dördüncü boyuttan bahsetmeye başladı, birinin nerede bittiği, ötekinin nerede başladığı açık değildi ama orkestra şefinin kullandığı gizemli kelimelere bakılacak olursa kesişme noktaları orkestra şefinin kendisiydi, tüm gizemler ve yanıtlar onda toplanıyordu. Halder ve Nisa başlarını sallayarak adamın tüm söylediklerine hak verdi. Hans öyle yapmadı. Orkestra şefine göre dördüncü boyuttaki hayat gerçek hayattı ve hayal bile edilemez zenginlikler içeriyordu ama en önemli özelliği, insanı dünyevi işlerden uzaklaştırıp bu mükemmel uyuma kendini kaptırmasını sağlaması yani kendini yaratmaya adayacak bir ruhu, ona baskı yapan yapay ve dünyevi sorunlardan kurtarmasıydı, gerçek olan sadece oydu, en azından daha fazla hayat yaratan tek gerçeklikti ve devinim değişkenlik, neşe ve ışık doluydu.

Orkestra şefi konuştu da konuştu, gözlerini bir an bile dinleyicilerden ayırmadan dördüncü boyuttan, yönettiği senfonilerden, yönetmeyi planladığı senfonilerden bahsetti. Gözleri, uçmaktan büyük zevk almasına rağmen dikkatini bir an bile avından ayırmayan bir şahinin gözleri gibiydi, belli ki kendisi yükseklerde olsa da yeryüzündeki en ufak hareketi bile tespit etme becerisine sahipti.

Belki orkestra şefi çakırkeyfti. Belki orkestra şefi yorgundu ve aklı başka yerdeydi. Belki orkestra şefinin kullandığı kelimeler, aklından geçenleri ifade etmeye, varoluşunu veya sanatsal yaratıma yaklaşımını açıklamaya yetmiyordu.

Hans o gece bir soru sordu, ilk kez konuşuyordu, beşinci boyutta yaşayanların veya beşinci boyutu ziyaret edenlerin ne düşünüyor olabileceklerini bilmek istedi. Evden ayrılıp yol işçilerine katıldı-

ğından bu yana Hans'ın Almanca'sı çok ilerlemişti ama orkestra şefi başlangıçta soruyu anlamadı. Sonra oğlanın ne kastettiğini kavradı ve bakışlarını Halder ve Nisa'dan ayırıp şahin gözlerini başka bir soru sormaya hazırlanan genç Prusyalı'nın sakin mavi gözlerine dikti. Altıncı boyuta ulaşanlar, beşinci ve dördüncü boyuttakiler hakkında ne düşünüyordur? Onuncu boyutta yaşayanlar, yani on boyutu algılayabilenler, örneğin müzik hakkında ne düşünüyordur? Beethoven onlar için ne anlam ifade eder? Mozart onlar için ne ifade eder? Bach onlar için ne anlam ifade eder? Büyük ihtimalle müzik, onlar için kuru gürültüden, sayfaların sesinden, yanan kitapların çıtırtısından farklı değildir, diye yanıtladı genç Reiter kendi sorusunu.

O noktada orkestra şefi elini kaldırıp sert bir sesle şöyle fısıldadı:

"Yakılan kitaplardan bahsetmeyin, sevgili genç adam."

Hans ona şöyle karşılık verdi:

"Her şey yakılmış bir kitaptır, sevgili maestro. Müzik, onuncu boyut, dördüncü boyut, beşikler, kurşun ve tüfek imalatı, Vahşi Batı: Hepsi yanmış kitaplar."

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu orkestra şefi.

"Düşüncelerimi dile getiriyorum," dedi Hans.

"Yeniyetmelere özgü düşünceler," dedi Halder, sohbetin eğlenceli bir şekilde noktalanması, herkesin keyfinin yerine gelmesi ve kendisi ve Hans'ın orkestra şefinden kötü ayrılmamaları için elinden geleni yapıyordu.

"Hayır, hayır, hayır," dedi orkestra şefi, "Vahşi Batı derken neyi kastettiniz?"

"Kovboy romanlarını," dedi Hans.

Bu açıklama orkestra şefini rahatlatmış gibiydi, arkadaşça birkaç kelimenin ardından yanlarından ayrıldı. İlerleyen saatlerde ev sahibesine, Halder'in ve Japon'un iyi insanlara benzediklerini ama Halder'in genç arkadaşının tam bir saatli bomba olduğunu söyleyecekti: Eğitimsiz, güçlü bir dimağ, mantıksız, düşünsel anlamda tutarsız, en beklenmedik anda patlamaya hazır. Oysa bu, doğru değildi.

Greta von Joachimsthaler'in dairesindeki geceler, müzisyenler evlerine döndükten sonra, genellikle yatakta veya Berlin'deki hiçbir küvete benzemeyen, iki buçuk metreye bir buçuk metrelik siyah seramik küvette sona ererdi, önce Halder sonra Nisa, şakaklarından başlayıp ayak parmaklarına kadar Grete'ye masaj yapardı, ikisi de giyinik olurdu, bazen Grete'nin talebi üzerlerine paltolarını bile giyerlerdi, Grete ise denizkızları gibi, bazen sırtüstü bazen yüzüstü suya uzanırdı ve çıplaklığını sadece köpükler örterdi.

Bu âşıklar faslı devam ederken, Hans bir şeyler atıştırıp bira içerek mutfağa iner, bir şişe bira alıp kendine yiyecek bir şeyler hazırladıktan sonra, bir elinde bira diğer elinde yemeğiyle dairenin geniş koridorlarından birini turlar veya salonun büyük pencerelerinden birinin yanında durup güneşin doğuşunu izlerdi.

Hans bazen ateşinin çıktığını hisseder ve arzuları yüzünden yüzünün kıpkırmızı olduğunu düşünürdü ama yanılıyordu. Bazen salondaki sigara kokusunun çıkması için pencereleri açar, ışıkları kapatır ve paltosunu giyip koltuklardan birine yığılırdı. Böyle günlerden birinde, yine üşüdüğü için paltosunu giydi ve çok yorgun olduğundan, koltuğa oturduktan sonra dinlendirmek için gözlerini kapattı. Bir saat sonra güneş tamamen doğduğunda, Halder ve Nisa'nın gitme zamanının geldiğini söyleyerek kendisini sarsmalarıyla uyandı.

Grete von Joachimsthaler sabahları ortalıkta görünmezdi. Sadece Halder ve Nisa. Ve her zaman, Halder'in paltosunun altında, saklamaya çalıştığı bir çıkın olurdu. Sokağa çıktıklarında hâlâ yarı uykulu olmasına karşın, arkadaşlarının pantolonlarının ve ceketlerinin kollarının ıslak olduğunu fark ederdi. Nisa, Halder ve Hans, hava kanlarını donduracak kadar soğuk olsa da taksileri geri çevirir ve sağlam bir kahvaltı etmek üzere en yakın kafeye yürürlerdi.

1939'da Hans Reiter askere alındı. Birkaç aylık eğitimin ardından Polonya sınırındaki 310'uncu Piyade Tümeni'ne atandı. 310'uncu Tümen, 311 ve 312'nci tümenler gibi, Reich'ın önde gelen pul koleksiyoncularından General von Bohle idaresindeki 10. Ordu'ya bağlı

olan, General Kruger yönetimindeki 79'uncu Kolordu'nun parçasıydı. 310'un başında Albay von Berenberg vardı ve tümen, üç tugaydan oluşuyordu. Hans, üçüncü tugaydaki askerlerdendi, önce makineli tüfeği kullanan askere yardım etmekle görevlendirildi sonra da hücum birliğine verildi.

Hücuma verilmesinin sorumlusu, Reiter'in boyunun askeri gösterilerde veya tatbikatlarda ona karşı çarpışacak askerlerde saygı ve korku yaratacağına inanan ama tatbikatların aksine gerçek bir çarpışmada aynı uzun boyun genç askerin ipini çekeceğini bilen çünkü en iyi hücum askerlerinin düşman için zor hedef teşkil eden kısa, zayıf ve hızlı askerler olduğunu bilecek kadar çarpışmaya katılmış olan Paul Gercke adlı yüzbaşıydı. Elbette Hans'ın orduyla ilgili başka hayalleri vardı. Hans Reiter, 79'uncu Kolordu'nun 310'uncu Tümeni'nin piyadelerinden biri olmadan önce, denizaltılardan birinde mürettebat olmanın hayallerini kuruyordu. Ordudaki ve hükümetteki –Hans Reiter'in hayalî olduklarını tahmin ettiği– arkadaşlarını arayan veya aradığını iddia eden Halder'in de cesaretlendirdiği bu arzu, Reiter tarafından dile getirildiğinde, Alman Deniz Kuvvetleri'ne asker seçen subayların kahkahalar atmasına yol açtı, denizaltıların ebatlarını ve içlerindeki yaşam koşullarını bilen biri için, 1.90 boyundaki birinin denizaltıya atanabileceğini düşünmesi bile komikti.

Gerçek olsalar da olmasalar da Halder'in bağlantıları hiçbir işe yaramadı ve Hans, Alman Deniz Kuvvetleri tarafından son derece küçük düşürücü bir şekilde reddedildi (hatta dalga geçer gibi, zırhlı birliklerden birine katılmasını söylediler). Sonuçta genç adam, piyade birliğine razı oldu.

Askeri eğitime katılmak üzere şehirden ayrılmasından bir hafta önce Halder ve Nisa onu bir veda yemeğine çıkardı ve gece, kerhanede sona erdi, genç adama, arkadaşlıkları hatırına bekâretini kaybetmesi için yalvardılar. Ona sunulan fahişe, Halder tarafından seçilmişti ve büyük ihtimalle Halder'in arkadaşı ve hatta Halder'in pek çok sonuçsuz projesinden birinin hayal kırıklığına uğramış ortaklarındandı, Bavaryalı bir köylü kızıydı, tatlı ve sessizdi ama konuştuğunda –kelimelerden tasarruf etmek istercesine ender olarak

konuşuyordu– her açıdan pratik bir kadın olduğu ortaya çıktı, buna seks de dâhildi ve Hans'a son derece itici gelen açgözlü bir havası vardı. O gece kimseyle sevişmedi ama arkadaşlarına seviştiğini söyledi. Ertesi gün, adı Anita olan fahişeyi yeniden görmeye gitti. Bu ikinci ziyarette Hans bekâretini kaybetti, fahişeyle iki kere daha yattı ama o kadarı bile, Anita'yı hayata bakışını değiştirmeye ikna etmeye yetti.

Gitme zamanı geldiğinde yalnızdı. Kimsenin onu yolcu etmek için tren istasyonuna gelmemiş olması genç adama garip geldi. Anita'yla önceki gece vedalaşmıştı. Kerhaneye gittiklerinden beri Halder ve Nisa'dan haber almamıştı, sanki iki arkadaşı da oğlanın o gecenin ertesinde şehirden ayrıldığını düşünmüşlerdi. Zaten Halder son bir haftadır ben çoktan gitmişim gibi yaşıyor, diye düşündü. Yola çıktığı gün vedalaştığı tek kişi, ona anavatana hizmet etmenin büyük bir onur olduğunu söyleyen ev sahibesiydi. Çantasında birkaç parça giysi ve *Avrupa Sahil Bölgelerindeki Hayvanlar ve Bitkiler*'den başka bir şey yoktu.

Eylülde savaşa girildi. Reiter'in kolordusu sınıra çıkartma yaptı ve yolu açan panzer birliklerinin arkasından Polonya'ya girdi. Askerler herhangi bir çarpışma olmaksızın Leh topraklarında ilerledi, dikkatsiz davrandıkları bile söylenebilirdi: Üç tümen adeta kutlama havasında ilerliyordu, sanki düşman topraklarını işgal eden ve kaçınılmaz olarak aralarından bazılarının öleceği savaşa doğru ilerleyen askerler değil de kutsal hac yolculuğuna çıkan keşişlerdi.

Yağmalamadan ve askeri düzeni bozmadan kasabaların arasından geçtiler, hiç de kibirli bir havaları yoktu, çocuklara ve genç kadınlara gülümsüyor ve arada bir bazen batıya bazen doğuya giden habercilerle karşılaşıyorlardı. Rüzgâr hızıyla giden motosikletli askerler kolorduya yeni emirleri iletiyordu. Topçu birliklerinin önüne geçtiler. Bazen, tepelerden birine tırmandıklarında, doğuya, sınırın olduğunu hayal ettikleri yöne bakıyorlardı, yaz sonunun toprağı kuşatan renkleri dışında hiçbir şey görülmüyordu. Ama batıdaki manzara farklıydı, onlara yetişmeye çalışan topçu birliklerinin yarattığı toz bulutları, gözden kaçacak gibi değildi.

Hans'ın tümeni yolculuğun üçüncü gününde toprak yollardan birine saptı. Gece olmadan önce nehir kenarına ulaştılar. Nehrin diğer tarafında çam ve kavak ormanı vardı ve askerlere ormanın ötesinde mevzilenmiş bir grup Leh olduğu söylenmişti. Makineli tüfekleri kurup ateş açtılar ama karşılık veren olmadı. İki hücum birliği, geceyarısı nehri geçti. Hans ve arkadaşları ormana girdiklerinde baykuş ötüşü duydular. Ormanın diğer tarafından dışarı çıktıklarında, karanlıktaki kapkara bir yumruyu andıran köyü gözetlediler. İki birlik ufak gruplara ayrılarak ilerlemeyi sürdürdü. İlk evle aralarında elli metre kaldığında yüzbaşı saldırı emri verdi ve hep birlikte köye doğru koştular. Köyün terk edilmiş olduğu keşfedildiğinde askerlerden sadece bir iki tanesi şaşırdı. Ertesi gün tümen, kolordunun büyük kısmının kullandığı ana yola paralel üç ayrı yoldan doğuya ilerlemeyi sürdürdü.

Reiter'in tugayı köprüye ulaştığında Leh askerleriyle karşılaştı. Almanlar, Lehler'e teslim ol çağrısı yaptı. Lehler çağrıya ateşle karşılık verdi. Yaklaşık on dakika süren çarpışmadan sonra askerlerde fazla bir hasar yoktu ama birinin burnu kırılmıştı. Anlattığı kadarıyla, köprüyü geçtikten sonra on askerle beraber ormana doğru ilerlemişlerdi. Tam ormana girdikleri anda Leh askerlerinden biri ağacın dalından Alman askerinin üstüne atlamış ve onu yumruklamaya başlamıştı. Doğal olarak Reiter'in tugayındaki asker ne yapacağını bilememişti, o güne kadar kendisine bıçakla veya süngüyle saldırılacağını ve hatta ateş açılacağını hayal etmiş, bu durumlarda neler yapabileceğini düşünmüş ama yumruklanacağı aklına dahi gelmemişti. Leh askeri suratına yumruk attığında Alman öfkelenmişti elbette, ama şaşkınlık öfkeden daha güçlü olduğu için donup kalmış, yumruk atmayı dahi aklına getirememişti. Öylece durmuş ve önce karnına canını yakmayan bir yumruk sonra da burnuna kendisini tamamen sersemleten ikinci bir yumruk yemişti ve sonra yere düşerken, zekice bir iş yapıp silahını çıkarmak yerine ormana kaçmayı deneyen Leh askerinin belirsiz silüetini ve kendi arkadaşlarının Leh askerine ateş açan silüetlerini görmüştü. Sonra kurşun sesleri duyulmuş ve Leh'in kurşunlarla dolu vücudu yere yığılmıştı. Hans ve tugayın geri kalanı köprüyü geçtiklerinde yolun kenarında

hiç düşman askeri cesedi yoktu ve tugay da iki hafif yaralı asker dışında herhangi bir hasar almamıştı.

Hans'ın Wehrmacht üniforması altına deli gömleği giymiş olduğunu hayal etmeye başlaması da güneş altında veya sonbaharın geldiğini haber veren sonsuz gri bulutların gölgesinde uygun adım yürüyerek köyleri birbiri ardına geride bıraktıkları o günlere rastlar.

Bir öğleden sonra Hans'ın tugayı, kurmay subaylarla karşılaştı. Ne kurmay subayıydılar? Bilmiyordu, kurmay subaylardı işte. Tugay yolda ilerlerken subaylar yakınlardaki tepede toplanıp gökyüzünü izlemeye başladı, bir süre sonra Stukas ya da savaş uçaklarından oluşan hava filosu üzerlerinden doğuya uçtu, subaylardan bazıları işaret parmaklarıyla bazılarıysa Heil Hitler selamı veriyormuş gibi ellerini havaya kaldırarak gökyüzünü işaret etti. Diğerlerinin birkaç adım uzağında duran ve düşüncelere dalmış görünen başka bir subaysa, ilaç şirketlerinin tehlikeli veya daha test edilmemiş ilaçları ya da beyaz eldivenli Alman bilim adamlarının araştırma merkezlerinden birinde ürettikleri ve dünyayı da Almanya'yı da yok etme gücüne sahip maddeleri koydukları özel kutuları andıran büyük siyah kutudan çıkarılan yiyecekleri katlanır masaya yerleştiren görevliyi izliyordu.

Görevlinin ve görevliyi izleyen subayın bir iki metre ötesinde, Luftwaffe üniformalı başka bir subay vardı, diğerlerine sırtını dönmüştü, uçakları izlemekten sıkılmış olacak ki bir yandan sigarasını içip bir yandan diğer elinde tuttuğu kitabı okumaya çalışıyordu. Sigara içip kitap okumanın kolay bir iş olacağı zannedilebilir ama o koşullar altında hiç kolay değildi, öncelikle esmekten bir türlü vazgeçmeyen rüzgâr yüzünden sayfalar uçuşuyor ve subayın kitabı okuması imkânsızlaşıyordu. Subay, sayfaların uçuşmasını engellemek için sigarayı tuttuğu elini kullanmak zorundaydı ama bunu yapması, durumu kötüleştirmekten başka bir işe yaramadı çünkü sigaranın külleri sayfaya döküldü. Subay çareyi başını eğip üfleyerek külleri kitaptan uzaklaştırmakta buldu ama dikkatli olmak zorundaydı

çünkü rüzgâra karşı duruyordu ve küller, kitaptan havalandıkları anda uçup gözüne kaçabilirdi.

Luftwaffe subayının yanında, katlanır iskemlelere oturmuş iki kıdemli asker vardı. Biri kara kuvvetleri komutanına benziyordu, diğeri süvari gibi giyinmişti. Birbirlerine bakıp gülüyorlardı, önce komutan gülüyordu, sonra süvari; sanki hiçbir şey anlamıyorlardı ya da belki kurmay subayların hiçbirinin anlamadığı şeyleri anlıyorlardı. Tepenin eteklerine üç araba park edilmişti. Şoförler arabaların yanında durmuş sigara içiyordu ve arabalardan birinde Hugo Halder'in dayısı Baron von Zumpe'nin kızına benzeyen, en azından Reiter'in ona benzettiği hoş görünüşlü zarif bir kadın oturuyordu.

Reiter'in katıldığı ilk gerçek çarpışma, sayıları az, silahları kötü olsa bile teslim olmaya niyetli olmayan bir grup Leh'in mevzilendiği Kutno eteklerinde gerçekleşti. Çarpışma uzun sürmedi ve sonunda Lehler'in aslında teslim olmayı istedikleri ama nasıl yapacaklarını bilmedikleri için teslim olamadıkları ortaya çıktı. Reiter'in hücum birliği, düşman askerlerinin kalanının konuşlandığı çiftliğe ve ormana saldırdı. Grubun gidişini izleyen Gercke, Reiter'in öldürülme ihtimalinin yüksek olduğunu düşündü çünkü genç askeri izlemek, kurt ve çakallardan oluşan sürüye karışan zürafayı izlemek gibiydi. Reiter o kadar uzun boyluydu ki en beceriksiz Leh askerinin bile onu ıskalamasına imkân yoktu.

Çiftliğe düzenlenen saldırıda iki Alman askeri öldü ve beş asker yaralandı. Ormana düzenlenen saldırıda bir asker daha öldü ve üç asker yaralandı. Reiter'e hiçbir şey olmadı. O gece, gruba liderlik eden teğmen, yüzbaşıya Reiter'in kolay hedef olmak bir yana, düşman askerlerini korkutup kaçırdığını söyledi. Nasıl, diye sordu yüzbaşı, ateş mi etti? Küfür mü etti? Acımasızlığıyla mı korkuttu onları? Çarpışma sırasında değişip korku ve acıma nedir bilmeyen bir Töton Şövalyesi'ne mi dönüşmüştü? Ya da her insanın içinde olan ilkel avcı ruhu devreye girip avına saldırmasını mı sağlamıştı?

Teğmen bu sorulara, bir süre düşündükten sonra, hayır, diye yanıt verdi, öyle olduğu söylenemezdi, ona göre Reiter çarpışmada

hem başka biriydi hem her zaman kimse oydu, herkesin tanıdığı kişiydi, tek fark, çarpışmaya girdiğinde çarpışmada değilmiş gibi davranması, kendisi orada değilmiş veya çarpışma falan olmuyormuş gibi rahat hareket etmesiydi, tüm bunlar, askerin emirlere uymadığı anlamına gelmiyordu, hayır kesinlikle öyle bir şey yoktu, korkudan donup kalan, transa geçen askerler gibi de değildi, kendisi, yani teğmen, genç askerin halini tanımlayacak doğru kelimeleri bulamıyordu ama Reiter'in duruşundaki gariplik her neyse düşman tarafından açıkça görülmüştü ve defalarca ateş etmelerine karşın, tek bir kurşunun dahi ona isabet etmediğini keşfetmişlerdi.

79'uncu Kolordu, Kutno eteklerinde çarpışmayı sürdürdü ama Reiter başka çatışmaya katılmadı. Eylül sona ermeden bütün tümenler, 10'uncu Piyade Birliği'ne katılmak üzere trenle batı sınırına gönderildi.

1939 Ekim'inden 1940 Haziran'ına kadar oldukları yerde kaldılar. Ormanda ve meyve bahçelerinde saklandıkları için her ne kadar göremeseler de Maginot Hattı hemen önlerindeydi. Hayat sakindi, askerler radyo dinliyor, yemek yiyor, bira içiyor, mektup yazıyor, uyuyordu. Bazıları Fransızların siperlerine saldıracakları günden bahsediyordu, onları dinleyenler gergin kahkahalar atıyor, kötü espriler yapıyor ve aileleriyle ilgili hikâyeler anlatıyorlardı.

Bir gece biri, Danimarka'nın ve Norveç'in teslim olduğu haberini getirdi. O gece Hans rüyasında babasını gördü. Askeri parkasına sarınmış tek bacaklı adam, Baltık Denizi'ne bakıp Prusya'nın nereye saklandığını keşfetmeye çalışıyordu.

Yüzbaşı Gercke bazen Hans'la sohbet etmeye gelirdi. Bu sohbetler uzun sürmezdi. Yüzbaşı bir gün Hans'a, ölmekten korkup korkmadığını sordu. Bu ne biçim soru yüzbaşım, dedi Reiter, elbette korkuyorum. Yüzbaşı bu yanıtı aldıktan sonra genç adamı uzun uzun süzdü ve kendi kendine konuşur gibi alçak sesle şunu söyledi:

"Seni kahrolası yalancı, sana inanmıyorum, beni kandıramazsın. Sen hiçbir şeyden korkmuyorsun!"

Yüzbaşı daha sonra diğer askerlerle konuşmaya başlar ve ruh hali, konuştuğu askere göre değişirdi. Aynı günlerde teğmenlerden birine, Polonya'daki çarpışmalarda sergilediği cesaretten ötürü ikinci dereceden demir haç madalyası verildi. Bira içerek kutladılar. O gece Hans, uyduruk barakadan çıkıp çimenlerde yattı. Soğuk onu pek rahatsız etmedi. Sık sık ailesini ve artık on yaşında olan Lotte'yi düşünüyordu. Bazen, tadı kaçtığında, okulu erken bıraktığı için kendine kızardı çünkü belli belirsiz de olsa, eğitimine devam etse daha iyi bir hayatı olacağını hissediyordu.

Yine de mutsuz bir asker değildi, geleceği düşünme ihtiyacı duymuyor, belki de düşünemiyordu. Bazen yalnız kaldığında, dalgıç olduğunu ve denizin dibinde dolaştığını hayal ederdi. Bazen başkalarının yanındayken de aynı hayali kurardı. Kimse hayal kurduğunu fark etmedi elbette, gerçi Reiter'in hareketlerini dikkatli izleselerdi ipuçlarını yakalarlardı. Denizin dibinde olduğunu hayal ettiğinde yürüyüşü değişiyor, üzerine temkinli bir hava çöküyordu. Adımlarını daha dikkatli atıyordu. Solukları daha ölçülüydü, gözleri oksijen yetersizliği çekiyormuşçasına cam gibi parlıyordu ve öyle anlarda bütün soğukkanlığı onu terk ediyor, başka zamanlarda asla dökemediği gözyaşlarını tutamadığı görülüyordu.

Aynı dönemde, bekleyişleri sürerken, Reiter'in tugayındaki askerlerden biri delirdi. Alman tarafından gelen radyo dalgalarını duyabildiğini söyledi, daha da garibi, Fransa tarafından gelen radyo dalgalarını da duyabiliyordu. Askerin adı Gustav'dı, Reiter gibi yirmi yaşındaydı ve o güne kadar hiç tugayın telsiz birliğinde görev almamıştı. Münihli, yorgun görünüşlü bir adam olan doktor, askeri muayene edip Gustav'a gaipten sesler duymak anlamına gelen işitsel şizofreni teşhisi koydu ve bol bol soğuk banyo yapmasını önerdi. Gence sakinleştirici de yazdı. Ne var ki Gustav'ın vakası, diğer işitsel şizofreni vakalarından hayati önem taşıyan bir yönüyle ayrılıyordu: Genelde hastaların duyduğu sesler onlara hitap eder, onlarla konuşur veya onlarla kavga eder, oysa Gustav'ın vakasında sesler sadece emirler yağdırıyordu, askerlerin sesleriydi, günlük raporlarını veren yüzbaşıların, generallerle telefonda konuşan albayların, hava

raporunu aktaran pilotların ve un talep eden karargâh yöneticisinin sesleriydi. Bir haftalık tedavinin ardından, Gustav'ın durumu biraz olsun düzeldi. Hafif sersemlemişti ve hâlâ kendisine soğuk banyo yaptırmak isteyenlere karşı koysa da artık ruhunun zehirlendiğini iddia etmiyor, önüne çıkan askerlere bağırmıyordu. Gustav ikinci haftanın sonunda geçici hastaneden kaçtı ve kendini ağaca astı.

79'uncu Kolordu için batı cephesinde yeni bir gelişme yoktu. Haziranda, Somme Harekâtı'nın ardından sorun yaşamadan Maginot Hattı'nı geçtiler ve Nancy yakınlarındaki kuşatmaya katıldılar, ardından orduya Normandiya'ya gitmesi emredildi.

Hans tren yolculuğu sırasında, Maginot Hattı'nın tünellerinde kaybolan 79'uncu Kolordu askerinin anlatıldığı garip bir hikâye duydu. Tünellerin, askerin kaybolduğu bölümüne Charles Bölümü deniyordu. Askerin elbette çelik gibi sinirleri vardı, en azından hikâyeye göre öyleydi ve dışarı çıkmanın yolunu aramaya devam etmişti. Yeraltında beş yüz metre yürüdükten sonra Catherine Bölümü'ne ulaştı. Catherine Bölümü'nün Charles Bölümü'nden adı dışında hiçbir farkı olmadığını ayrıca belirtmeye gerek yok. Bin metre daha yürüyen asker, Jules Bölümü'ne vardı. Askerin artık sinirleri bozulmaya ve hayal gücü çalışmaya başlamıştı. Sonsuza kadar tünellerde hapis kalacağını, kimsenin yardımına gelmeyeceğini düşünüyordu. Bağırıp yardım isteyebilirdi ama Fransız askerlerinin duyması ihtimaline karşı kendine hâkim oldu ve ancak tüneller iyice dayanılmaz bir hal alınca ciğerlerinin yettiğince bağırdı. Kimse yardımına gelmedi. Asker, çıkışlardan birini bulmayı umarak yürümeyi sürdürdü, Jules Bölümü'nü geride bırakıp Claudine Bölümü'ne girdi. Sonra sırasıyla Emile, Marie, Jean-Pierre, Berenice, Andre, Sylvie bölümleri geldi. Sylvie Bölümü'ne ulaşan asker şunu keşfetti (yerinde başkası olsa çoktan keşfetmiş olurdu): Geçitler belli bir düzenle inşa edilmişti. Sonra geçitlerin işlevini düşünmeye başladı ve askeri anlamda ne kadar işe yaramaz olduklarını fark etti. Hiçbir işe yaramadıklarına göre muhtemelen içlerinde hiç asker yoktu.

O noktada delirdiğine ve hatta ölüp garip bir cehenneme düştüğüne inandı. Yorgun düşen asker çaresizlik içinde yere uzandı ve oracıkta uyuyakaldı. Rüyasında Tanrı'yı gördü. Asker, Alsace

kırlarındaki bir elma ağacının altında uyurken köylülerden biri asasıyla bacağından dürterek askeri uyandırıyordu. Ben Tanrı'yım, diyordu, zaten bana ait olan ruhunu bana satarsan seni tünellerden çıkarırım. Bırak uyuyayım, diyordu uykusuna dönmeye çalışan asker. Derken, lütfen aptallık etme ve teklifimi kabul et, dediğini duyuyordu Tanrı'nın.

O zaman asker uyanıyor, Tanrı'ya bakıyor ve nereyi imzalaması gerektiğini soruyordu. Burayı, diyen Tanrı'nın elinde bir kâğıt beliriyordu. Asker, imzaladığı kontratı okumak istiyordu ama bilmediği bir dilde yazılmıştı, Almanca veya İngilizce veya Fransızca değildi. Neyle imzalayacağım, diye soruyordu asker. Kanınla, bu iş böyle yapılır, diye yanıtlıyordu Tanrı. Asker bıçağını çıkarıp sol avucunu kesiyor ve sağ elinin işaret parmağını kana batırıp kontratı imzalıyordu.

"Tamam, şimdi uyumana dönebilirsin," diyordu Tanrı.

"Bir an evvel tünellerden çıkmak istiyorum," diyordu asker.

"Her şey olması gerektiği gibi olacak," diyen Tanrı dönüp vadideki yeşil beyaz evlerle dolu köyün yolunu tutuyordu.

Asker, dua etmenin bilgece olacağını düşünüyordu rüyasında. Ama ellerini birleştirip bakışlarını gökyüzüne çevirdiğinde ağaçtaki elmaların kuruduklarını görüyordu. Artık üzüme veya belki kayısıya benziyorlardı. Sonra metale çarpan metalin çıkardığı gürültüleri duyuyordu.

"Neler oluyor?" diye bağırıyordu.

Vadiden kara dumanlar yükseliyordu. Derken bir el, omzundan tutup adamı sarsmıştı. Berenice Bölümü'nden tünellere inen askerlerden biriydi. Kayıp asker mutluluktan ağladı, fazla değil, içini dökecek kadar.

O gece yemek yerken en yakın arkadaşına tünellerde gördüğü rüyadan bahsetti. Arkadaşı, öyle durumlarda saçma sapan rüyalar görmenin olağan olduğunu söyledi.

"Saçma sapan bir rüya değildi," diye karşılık verdi asker. "Rüyamda Tanrı'yı gördüm, kurtuldum, arkadaşlarıma kavuştum ama bir türlü rahat edemiyorum."

Ardından daha sakin bir sesle kendini düzeltti: "Artık hiçbir şeyden emin değilim."

Arkadaşı, savaşta kimsenin hiçbir şeyden emin olamayacağını söyledi ve sohbet orada sona erdi. Asker uyudu. Arkadaşı uyudu. Kasabanın üstüne sessizlik çöktü. Nöbetçiler sigaralarını yaktı. Ruhunu Tanrı'ya satan asker dört gün sonra, karşıdan karşıya geçerken bir Alman arabasının altında kalıp hayatını kaybetti.

Reiter, tümeninin Normandiya'da kaldığı dönemde, havanın ne kadar soğuk olduğuna bakmaksızın sık sık yüzdü, zaman yaratıyor, Portbail açıklarında, Ollonde'de ve Carteret kıyılarında yüzüyordu. Tugayı, Besneville kasabasına yerleştirilmişti. Sabahları silahını, peynirini, ekmeğini ve yarım şişe şarabını çantasına koyup sahile yürüyordu. Deniz kıyısına vardığında gözden uzak bir kaya seçiyordu. Saatlerce yüzüp daldıktan sonra o kayaya oturup karnını doyuruyor ve yeniden *Avrupa Sahil Bölgelerindeki Hayvanlar ve Bitkiler*'ini okuyordu.

Bazen denizyıldızlarına rastlar ve ciğerlerindeki hava tükenene kadar onlara bakardı, sonunda kararını verip yüzeye dönmeden hemen önce denizyıldızlarına dokunurdu. Bir keresinde iki kayabalığı gördü, *gobius paganellus*, deniz yosunu ormanının ortasındaydılar, garip, güçlü bir çaresizlik hissi her tarafını sarana dek onları takip etti ama hissettiği umutsuzluk iyice güçlendiğinde çabucak yüzeye çıktı çünkü bir saniye daha kalsaydı çaresizlik onu denizin dibine batıracaktı.

Bazen kendini o kadar iyi hissediyordu ki kayanın üzerinde uyuyakalıyordu, bir daha asla tugaya dönmeyebilirdi. Pek çok kez asker kaçaklığını ciddi ciddi düşündü, evsizler gibi Normandiya'da yaşayabilir, sığınacak bir mağara bulur ve köylülerin sadakalarıyla yaşardı veya kimsenin polise bildirmeye zahmet etmeyeceği ufak tefek şeyler çalarak karnını doyururdu. Karanlıkta görmeyi öğrenebilirim, diye düşündü. Zamanla giysilerim paçavraya dönüştüğündeyse, hayatıma çırılçıplak devam ederim. Almanya'ya hiç dönmem. Sonunda bir gün, mutluluk parıltıları saçarak boğulur giderim.

Aynı dönemde sıhhiye birliği Reiter'in tugayının konuşlandığı bölgeye uğradı. Onu muayene eden doktor, kıpkırmızı olan gözleri dışında çok sağlıklı olduğunu söyledi, gözlerinin neden kızardığını çözememişti ama Reiter, sorunun kaynağını zaten biliyordu: Tuzlu suda geçirilen saatler. Doktora bunu söylemedi çünkü daldığı öğrenilirse cezalandırılacağını veya denize girmesinin yasaklanacağını biliyordu. O günlerde Reiter, dalgıç gözlüğü takmayı günah kabul ederdi. Doktor göz damlası yazdı ve amirine gidip göz hastalıkları uzmanına görünebilmek için belge almasını söyledi. Doktor, kolordunun yanından ayrıldığı sırada, uzun boylu oğlanın uyuşturucu bağımlısı olduğuna kanaat getirmiş, günlüğüne not almıştı: Nasıl olur da ordumuzda morfine, eroine ve çeşit çeşit uyuşturucuya bağımlı genç askerlere rastlanır? Bunun anlamı ne? Bu gençler yeni bir sosyal hastalığın göstergesi mi? Onlar kaderimizin aynası mı yoksa kaderimizi de aynayı da paramparça edecek olan çekiç mi?

Bir gün, önceden hiçbir uyarı yapılmaksızın bütün izinler iptal edildi ve 310'uncu Tümen'in St. Sauveur-Le Viconte ve Bricquebeck'deki iki tugayı, Reiter'in Besneville kasabasındaki tugayına katıldı ve hep birlikte doğuya giden trene bindiler. Trenleri Paris'te 311'inci Tümen'i taşıyan başka bir trenle birleşti ve 3'üncü Tümen'ini kaybetmiş olan kolordu doğuya doğru yola çıktı, Almanya'yla Macaristan'ı geçtikten sonra yolculukları Romanya'da sona erdi. 79'uncu Kolordu'nun yeni görev yeri Balkanlar olacaktı.

Bazı birlikler Sovyet, diğerleri yeni Macar sınırına karargâh kurmaya yollandı. Hans'ın tugayı Karpatlar'da konuşlandı. Artık 10'uncu Ordu'nun değil, yeni kurulan 49'uncu Ordu'nun parçası olan kolordunun yeni karargâhı Bükreş'teydi ama ordunun yeni komutanı General Kruger, yanında albaylıktan generalliğe terfi ettirilen ve 79'uncu kolordunun komutanlığına atanan General von Berenberg'le birlikte tümenleri ziyaret edip hazırlıkları kontrol ediyordu.

Reiter artık denizden uzakta, dağlarda yaşıyordu ve ordudan kaçma fikrini şimdilik bir kenara bırakmıştı. Romanya'da kaldığı ilk haftalarda karşılaştığı yegâne insanlar, kendi tugayının askerleriydi. Sonra, pantolonlarına karıncalar girmişçesine sürekli hareket

halinde olan köylüleri gördü, sırtlarında çıkınlarıyla göç edip duruyorlardı. Peşlerine takılan çocuklar koyun veya keçi sürülerini andırıyordu ve köylüler onlardan başka kimseyle konuşmuyordu. Karpatlar'da günbatımı sonsuzdu ama insan, gökyüzünün fazlasıyla alçak olduğu hissine kapılıyordu –askerlerin kafalarının belki birkaç metre yukarısındaydı– ve bu his insanlar arasında tedirginlik yaratıyordu. Her şeye rağmen gündelik hayat bir kere daha huzurlu ve çoğunlukla olaysızdı.

Bir gün, Reiter'in tugayının askerleri gündoğumundan önce kalkıp iki kamyona doluşarak dağlara gitti.

Askerler, kamyonun arkasındaki sıralara yerleşir yerleşmez yeniden uykuya daldı. Reiter uyuyamadı. Üstlerini örten brandanın kenarını aralayıp dışarıyı seyretti. Her sabah damla damlatmasına rağmen yine de her zaman kıpkırmızı olan gözleriyle iki dağ arasındaki karanlık vadilere baktı. Kamyon, arada bir tehditkâr bir edayla yola uzanan çamların arasından geçiyordu. Uzakta, daha küçük olan dağın tepesinde bir kale gördüğünü sandı ama güneş doğduğunda, gördüğü şeyin orman olduğu ortaya çıktı. Uzaktan bakıldığında batmak üzere olan gemileri veya şaha kalkmış öfkeli atları andıran tepeler gördü. Dağlar, hiçbir yere çıkmayan patikalarla doluydu ve zirvede, leş peşine düşmüş kara kuşlar vardı.

Öğlene doğru bir kaleye vardılar. İçerde sadece üç Romen ve kâhya görevi üstlenmiş bir SS subayı vardı, subay bir bardak soğuk süt ve bazı askerlerin iğrendikleri için yememeyi tercih ettikleri birer parça ekmekten oluşan kahvaltının ardından onları işe koştu. SS subayı tarafından kaleyi düzenleme işine uygun olmadıklarına karar verilerek nöbet tutmaları için seçilen ve aralarında Reiter'in de bulunduğu dört askerin dışındaki herkes, tüfeklerini mutfağa bırakıp süpürme, paspaslama, toz alma ve çarşafları değiştirme işlerine koyuldu.

Saat üçe doğru misafirler geldi. Biri Kolordu Komutanı General von Berenberg'di. Yanında Reich'ın yazarlarından Herman Hoensch ve 79'uncu Kolordu'nun kurmaylarından ikisi vardı. İkinci arabada,

o zamanlar otuz beş yaşında olan ve ülkenin ordusunun parlayan yıldızı kabul edilen Romen General Eugenio Entrescu, yirmi üçündeki genç akademisyen Pablo Popescu ve Romenlerin önceki gece Alman Konsolosluğu'nda verilen davette tanıştıkları Barones von Zumpe vardı. Barones'in normalde General von Berenberg'in arabasıyla gelmesi gerekirdi ama Entrescu'nun şövalyevari tavırları ve Popescu'nun eğlenceli havası, arabada daha fazla yer olduğu gerçeğiyle birleşince, Romenlerle gelmeye ikna olmuştu.

Hiçbir şey, Reiter'i arabadan Barones von Zumpe'nin indiğini görmek kadar şaşırtamazdı. Daha da garibi, kendisinin tam önünde arabadan inen genç Barones'in, gerçek bir ilgiyle, daha önce tanışıp tanışmadıklarını sormasıydı çünkü Hans'ın yüzü kadına tanıdık gelmişti. Hâlâ esas duruşta durmakta olan Reiter, askerlere özgü ifadesiz bir yüzle ufka veya hiçliğe bakmayı sürdürerek, genç kadına, bir zamanlar babasının malikânesinde çalıştığını söyledi ve annesinin de ömrünün yarısını aynı malikânede çalışarak geçirdiğini ekleyerek, annem Bayan Reiter'dı, belki hatırlarsınız, dedi.

"Elbette hatırlıyorum," diyen Barones kahkahalar atmaya başladı, "sen sürekli ayakaltında dolaşan uzun bacaklı oğlansın!"

"Evet, o benim," dedi Reiter.

"Kuzenimin sırdaşısın," dedi Barones.

"Kuzeninizin bir arkadaşıyım," dedi Reiter.

"İyi de Drakula'nın kalesinde ne işin var?" diye sordu Barones.

"Reich'a hizmet ediyorum," diyen Reiter, ilk defa kadının gözlerine baktı.

Genç kadın eskisinden de güzeldi, birkaç adım ötelerinde bekleyen General Entrescu gülümsemesine engel olamadı, genç akademisyen Popescu ise söylemekten hoşlandığı bir deyişi tekrarlama ihtiyacı duydu: Harika, harika, kaderin kılıcı bir kere daha, kötü şans adındaki canavarın kellesini uçurdu.

Misafirler, hafif bir yemeğin ardından kalenin topraklarını keşfe çıktı. Başlangıçta büyük bir hevesle keşif gezisine katılan General von Berenberg kısa süre sonra kendini yorgun hissetti ve geri çekilerek

önden gitme görevini, bir tarafına Barones'i bir tarafına Popescu'yu alan General Entrescu'ya bıraktı. Diğer SS subayı, Reich yazarı Hoensch ve iki kurmay subay da Popescu'nun arkasından geliyordu. Barones'in yanlarına almakta ısrar ettiği Reiter ise en arkadaydı. Reich'a hizmet etmeden önce benim aileme hizmet ediyordu, diyen Barones, Reiter'i yanında tutmak konusunda von Berenberg'i ikna etmekte güçlük çekmemişti.

Kısa süre sonra kayaya kazınmış bir anıt mezara vardılar. Girişte zamanın yıprattığı demir bir kapı vardı. Kalenin sahibiymiş gibi davranan SS subayı, cebinden bir anahtar çıkarıp onları içeri aldı. Ardından fenerinin ışığını yaktı ve Reiter'i kapıda nöbetçi bırakarak hep birlikte anıt mezarı keşfe çıktılar.

Reiter demir kapının yanında durup karanlığa karışan taş merdivenleri ve az önce içinden geçtikleri ıssız bahçeyi seyretti. Kalenin kuleleri, terk edilmiş bir sunağa dikilen iki gri mumu andırıyordu. Ceketinin ceplerini karıştırıp bir sigara çıkardı, yaktı, gri gökyüzüne ve uzaktaki vadilere baktı. Barones von Zumpe'nin yüzünü hayal etti ve sigaranın külü yere dökülürken taşlara yaslanan Reiter yavaş yavaş uykuya daldı. Rüyasında anıt mezarın içini gördü, SS subayının fenerinin aydınlattığı merdivenler bir amfiteatra iniyordu. Rüyasında misafirler kahkahalar atıyordu. Ağlayarak saklanacak bir delik arayan kurmay subay hariç hepsi gülüyordu. Hoensch, Wolfram von Eschenbach'tan bir şiir okuyor ve sonra kan tükürüyordu. Diğerleri, Barones von Zumpe'yi yemek konusunda anlaşıyordu.

İrkilerek uyandı, az kalsın rüyasında gördüklerinin gerçek olmadığına emin olmak için koşarak merdivenlerden aşağı inecekti.

Ziyaretçiler girişe döndüklerinde, en kör gözlemci bile iki gruba ayrıldıklarını görebilirdi, aşağıda korkunç bir şeye şahit olmuş gibi bembeyaz olanlar ve insan ırkının naifliğini yeniden keşfetmiş gibi gülümseyenler.

O gece, akşam yemeği sırasında anıt mezardan bahsettiler, ama başka konular da konuşuldu. Ölümden bahsedildi. Hoensch, ölümün bir yanılsama olduğunu söyledi, gerçekte ölüm diye bir şey yoktu. SS subayı, ölümün gereklilik olduğunu söyledi: Aklı başında hiç kimse

kaplumbağalarla veya zürafalarla dolu bir dünya istemezdi. Yani ölümün işlevi, her şeyi düzenlemekti. Genç akademisyen Popescu, doğu kültüründe ölümün geçiş olarak görüldüğünü söyledi, ama o geçitten geçilip nereye varıldığı açık değildi, en azından kendisi yanıtı bilmiyordu.

"Soru," dedi, "nereye gidildiği. Yanıt ise," kendi kendini yanıtladı, "erdemlerimin beni götürdükleri yere."

General Entrescu tüm bunların hiçbir önemi olmadığı, önemli olan tek şeyin sürekli hareket etmek, sürekli devinmek olduğu görüşündeydi; insanları ve hamamböcekleri dâhil bütün canlıları yıldızlarla aynı seviyeye çıkaran şey devinimdi. Barones Zumpe ölümün büyük bir külfet olduğunu söyledi ve aralarında dürüstçe konuşan sadece oydu. General von Berenberg ve iki kurmay subay herhangi bir görüş belirtmedi.

Sonra cinayetten bahsettiler. SS subayı cinayetin belirsiz, kafa karıştırıcı, muğlâk, şaibeli, yanlış tanımlanmış ve yanlış kullanılan bir kelime olduğunu söyledi. Hoensch ona hak verdi. General von Berenberg kanunları yargıçlara ve mahkemelere bırakmak taraftarıydı, yargıç, bir eylemin cinayet olduğunu söylüyorsa cinayetti. Yargıç ve mahkeme, eylemin cinayet olmadığına karar verirse cinayet değildi, hepsi buydu. Kurmay subaylar da generalin söylediklerine katıldı.

General Entrescu, çocukluk kahramanlarının çoğunun, büyük saygı duyduğu katiller ve suçlular olduklarını itiraf etti. Genç akademisyen Popescu diğer misafirlere canilerin ve kahramanların birbirlerine benzediklerini hatırlattı, her ikisi de, eylemleri insanlar tarafından anlaşılmadığı için, yalnız kalmaya mahkûmdu.

Barones von Zumpe sohbete, o güne kadar hiç katil görmediğini söyleyerek katıldı ama bir suçluyla tanışmıştı, gerçi o adama da suçlu denebilir miydi bilmiyordu, kadınlara çekici gelen gizemli bir havaya sahip iğrenç biriydi ve genç kadının hâlâsı, yani babasının tek kardeşi de o adamın tuzağına düşmüştü. Bunu duyduğunda babam deliriyordu, dedi genç Barones; babası, kız kardeşinin kalbini çalan adamı düelloya davet etmiş ve adam, herkesi şaşırtarak bu meydan okumayı kabul etmişti. Düello, Hotsdam yakınlarındaki

Sonbaharın Kalbi Ormanı'nın ortasında yapılmıştı, Barones Zumpe gri ağaçları ve açıklığı kendi gözleriyle görmek için yıllar sonra ormanı ziyaret etmiş ve babasının, sabahın yedisinde, yanında iki şahit yerine iki serseri, iki ayyaş dilenci olan adamla buluştuğu yere bakmıştı. Babasının şahitleri X Baron'u ve Y kontuydu, rakibin şahitlerini gören X Baron'u öfkeden kıpkırmızı olup Conrad Halder adlı adamla gelen şahitleri öldürmek üzere silahını çekmeye hazırlanmıştı. Conrad Halder, hâlâmın aşığının adı buydu, ben o zamanlar doğmamıştım ama hiç şüphesiz General von Berenberg o zamanlar çok konuşulan bu olayı hatırlayacaktır –general, aslında Barones von Zumpe'nin neden bahsettiğini bilmiyordu ama biliyormuş gibi başını salladı– ve babam o zamanlar hâlâ bekârmış, her neyse, adı son derece romantik olan o ormandaki düellonun hangi kurallara göre yapıldığını bilmiyorum, herhalde iki taraf da aynı anda silahlarını kaldırıp ateş etmiştir, babamın kurşunu Halder'in sol omzunun bir santim yanından geçmiş, kimse Halder'in ateş ettiğini duymamış ama hedefini ıskaladığına eminmişler çünkü babam çok iyi nişancıdır ve düelloyu kaybedecek biri varsa onun babam değil Halder olacağını düşünüyorlarmış, ama sonra babam dâhil herkes Halder'in hâlâ nişan almakta olduğunu fark edip henüz ateş etmediğini, yani düellonun henüz sona ermediğini anlamış. Sonra çok şaşırtıcı bir şey yaşanmış, bahsi geçen adamın kötü şanını unutmamanızı rica ediyorum, hâlâmla evlenmek isteyen bu sahtekâr, babama ateş etmek yerine kendini vurmayı tercih etmiş. Neresini vurduğuna emin değilim, galiba silahı sol koluna yaslayıp tetiği çekmiş.

Sonra ne olduğunu hiç anlatmadılar. Halder'i doktora götürmüş olmalılar ya da belki Halder doktora dilenci şahitleriyle beraber gitmiştir, babamsa öfkeden köpürür halde Sonbaharın Kalbi Ormanı'ndaki açıklıkta kalakalmış, şahitleri böyle insanlardan her tür saçmalığın beklenebileceğini söyleyerek onu sakinleştirmişler.

Kısa süre sonra Halder, babamın kardeşiyle kaçmış. Bir süre Paris'te yaşadıktan sonra ressam olduğu söylenen ama bugüne kadar hiçbir resmine rastlamadığım Halder'in vakit geçirmekten hoşlandığı Güney Fransa'ya taşınmışlar. Ardından evlenip Berlin'e yerleşmişler,

en azından ben öyle duydum. Zor koşullarda yaşıyorlarmış, babamın kardeşi hastalanmış. Babam, kardeşinin öldüğünü bir telgraftan öğrenmiş ve o gece Halder'i ikinci kez görmüş. Adam yarı çıplak ve körkütük sarhoşmuş, Halder'in o zamanlar üç yaşında olan oğlu, yani kuzenimse evin içinde başıboş koşturuyormuş, çırılçıplakmış ve her yanı boya içindeymiş.

O gece ilk kez karşılıklı oturup konuşmuş ve bir anlaşmaya varmışlar. Babam yeğeninin bakımını üstlenecek ve bunun karşılığında Conrad Halder bir daha dönmemek üzere Berlin'i terk edecekmiş. Arada bir onunla ilgili haberler kulağımıza gelirdi, çoğu ufak çaplı skandallardı. Adamın Berlin resimleri babama emanet edilmişti, ne yazık ki onları yakmaya gönlü elvermedi. Bir keresinde resimleri nerede sakladığını sordum ama bana söylemedi. Neye benzediklerini sordum, babam bana baktı ve resimlerde ölü kadınlar olduğunu söyledi. Halamın resimleri mi, diye sordum. Hayır, dedi babam, başka kadınlar, hepsi ölü.

SS subayı dışında, akşam yemeğine katılanların hiçbiri Conrad Halder'in resimlerini görmemişti. O da ressamın yoz bir sanatçı olduğunu ve von Zumpe ailesine kesinlikle yakışmadığını söylemekle yetindi. Böylece masadaki sohbet sanata, kahraman figürlerine, natürmortlara, batıl inançlara ve sembollere kaydı.

Hoensch, kültürün epik sanat eserleri ve batıl inançlı yorumlardan oluşan bir zincir olduğunu söyledi. Genç akademisyen Popescu, kültürün bir sembol olduğunu ve bu sembolün, can simidi imgesiyle örtüştüğünü söyledi. Barones von Zumpe, kültür temel olarak zevk demektir, dedi, kültürü insana zevk veren şeyler oluştururdu ve gerisi şarlatanlıktı. SS subayı, kültürün kanın çağrısı olduğunu ve bu çağrının, geceleri gündüzden daha iyi duyulduğunu söyledi, ayrıca kültür ona göre kaderin sırlarını çözmenin yoluydu. General von Berenberg, kültür Bach'tır, dedi, bu kadarı ona yetiyordu. Kurmay subaylardan biri, kültür Wagner'dir, dedi, o kadarı ona yetiyordu. Diğer kurmay subay, kültür Goethe'dir, dedi ve generalin de dediği gibi, o kadarı yeter, hatta artardı. İnsan hayatı sadece başka

bir insanın hayatıyla kıyaslanabilir, insan hayatı, en fazla, tek bir insanın çalışmalarının tadına varmaya yeter, dedi.

Kurmay subayların söyledikleriyle eğlendiği anlaşılan General Entrescu, kendisi için kültürün, onların iddia ettiklerinin tam aksine, hayat demek olduğunu söyledi, tek bir adamın hayatı veya tek bir adamın çalışmaları değil, genel anlamıyla hayat ve hayatın bütününün dışavurumu. Sanat ve kültür, en kaba şekliyle bile hayatı anlatmaktı ve sonra Rönesans resimlerinin arka planlarından bahsetti ve o manzaraların Romanya'nın her tarafında görülebileceğini söyledi. Meryem'lerden bahsetmeye başladı ve tam o anda bütün İtalyan Rönesans ressamlarının Meryem'lerinden daha güzel bir Meryem'in yüzüne bakmakta olduğunu dile getirdi, (Barones von Zumpe kızardı) son olarak kübizmden ve modern resimlerden bahsetti, ona göre terk edilmiş evlerin duvarları ve hatta bombalarla yıkılmış duvarlar bile en meşhur Kübist ressamların resimlerinden ilginçti, sürrealistler daha da beter, dedi, hiçbiri, okuma yazma dahi bilmeyen Romen köylülerin rüyalarında gördükleri şeylere su dökemezdi. Bu sözlerin ardından kısa ama beklenti dolu bir sessizlik oluştu, sanki General Entrescu küfretmiş veya kaba veya zevksiz bir kelime sarf etmiş veya Alman misafirlerine hakaret etmişti, ne de olsa bu kasvetli kaleyi ziyaret etmek onun (onun ve Popescu'nun) fikriydi. Sessizliği bozan, Barones von Zumpe oldu, son derece masum bir sesle Romen köylülerin rüyalarında ne gördüklerini ve köylülerin rüyalarında ne gördüklerini generalin nereden bildiğini sordu. General Entrescu bu sözlere içten bir kahkahayla karşılık verdi, berrak bir kahkahaydı, Bükreş'in elit çevrelerinde, adamın daha kahkahasından bile ne kadar üstün biri olduğunun anlaşıldığı söylenirdi, sonra Barones von Zumpe'nin gözlerinin içine baktı ve, adamlarıma dair hiçbir şey (çoğu köylü olan askerlerini kastediyordu) bana yabancı değildir, dedi.

"Rüyalarına sızıyorum," diye devam etti. "En utanç verici düşüncelerine bakıyorum, tüm titremelerinde, ruhlarının her kasılmasında varım, kalplerine işliyorum, en köklü inançlarını sarsıp mantıksız dürtülerini, dile getiremedikleri duyguları gözden geçiriyorum, yazları akciğerlerinde, kışları kaslarında uyuyorum ve tüm

bunları yapmak için özel bir çaba harcamam gerekmiyor, sevgim ve kendimi adamışlığım, beni gitmem gereken yere götürüyor."

Yatma vakti geldiğinde misafirler, zırhların, kılıçların ve av ganimetlerinin sergilendiği, içkilerin, küçük pastaların ve Türk sigaralarının onları beklediği diğer odaya geçip geçmemek konusunu tartışırken, General von Berenberg yorgun olduğunu söyleyerek izin istedi ve odasına çekildi. Kurmaylardan biri, Wagner hayranı olan, General'e uydu ama diğeri, Goethe hayranı, geceye devam etmeyi seçti. Barones von Zumpe yorgun olmadığını söyledi. Diğer odaya yapılan seferin başına, Hoensch ve SS subayı geçti. General Entrescu, Barones'in yanına oturdu. Entelektüel Popescu, şöminenin yanında dikilip meraklı gözlerle SS subayını izlemeyi sürdürdü.

Biri Reiter olmak üzere iki asker, misafirlerin ayak işlerine koşturdu. Diğer asker, Kruse adında, kızıl saçlı, şişmanca bir adamdı ve her an uyuyacakmış gibi görünüyordu.

İlk önce pastalara iltifatlar yağdırıldı sonra, herhangi bir bağlantı kurmaya gerek duymaksızın, bütün gece boyunca o anın gelmesini beklemişçesine Kont Drakula'dan bahsetmeye başladılar. İki gruba ayrılmaları uzun sürmedi, bir grup kontun varlığına inanıyor, diğer grup inanmıyordu. İkinci grupta kurmay subay, General Entrescu ve Barones von Zumpe vardı. Kontun varlığına inananlarsa Popescu, Hoensch ve SS subayıydı, gerçi Popescu, asıl adı Vlad Tepes ya da Kazıklı Voyvoda olan Drakula'nın aslında Romen olduğunu iddia ederken, SS subayı ve Hoensch, Drakula'nın Töton soylularından olduğuna inanıyordu, sahte bir ihanet veya sadakatsizlik suçlaması yüzünden Almanya'dan ayrılan soylu, Transilvanya'daki sadık tebaasıyla yaşamak için Romanya'ya gelmişti, tüm bunlar Vlad Tepes doğmadan çok önce yaşanmıştı ve her ne kadar Tepes'in gerçek bir tarihi figür olduğunu veya Transilvanya'da yaşadığını reddetmeseler de, ona verilen lakabın ortaya koyduğu üzere, kullandığı metodun Drakula'nın kullandığı yöntemlerle bir ilgisi yoktu; Drakula ancak boğmak ve belki gırtlak kesmek gibi yöntemlerle özdeşleştirilebilirdi.

Popescu ise Drakula'nın Türklere direnen Romanyalı bir vatansever olduğunu iddia ediyordu ve Avrupa ırkları ona çok şey borçluydu. Tarih zalimdir, dedi Popescu, zalim ve çelişkilidir: Avrupa'ya ilerleyen Türklerin yolunu kesen adam, ikinci sınıf bir İngiliz yazar yüzünden canavar olarak, sadece insan kanı içmekle ilgilenen bir zevk düşkünü olarak tanınıyor. Oysa Tepes'in dökmekle ilgilendiği tek kan, Türklerin kanıydı.

O noktada, yemek sırasında içmeye başlayan, hâlâ içmeyi sürdüren ama en ufak bir sarhoşluk belirtisi göstermeyen –aslında ağzına içki koymayan SS subayı sayılmazsa gruptaki en ayık kişi oydu– Entrescu, tarihin attığı kazığın hiç de beklenmedik olmadığını söyledi, tarih kitaplarına şöyle bir bakılacak olursa kahramanların pek çok kez canavarlara ya da kötü adamlara dönüştürüldüğü, unutulup gittiği ve bazen de kötü adamların veya sıradan insanların geçen yüzyıllar içerisinde bilgelik timsaline dönüştüğü görülürdü, öyle ki bu insanlar, bu hayranlığı hak edecek hiçbir şey yapmamış olmalarına karşın, milyonların aklını çelebiliyordu. İsa, kilisesinin üyelerinin dünyanın en uzak köşelerine dek yayılacaklarını düşünmüş müydü sizce, diye sordu. İsa, bugün anladığımız şekliyle dünyanın nasıl bir yer olduğunu biliyor muydu? Her şeyi bilen İsa, dünyanın yuvarlak olduğundan, doğuda Çinliler'in ve batıda Amerika'nın ilkel halklarının yaşadığından haberdar mıydı? Kendi sorusunu kendi yanıtladı, hayır, gerçi herkesin dünyayla ilgili genel bir fikri vardı ama bu fikir çoğunlukla kişinin köyünden, köyün yer aldığı topraklardan ve gözünün gördüklerinden ibaret olurdu, bu, zavallı bir dünya imgesiydi, bilinenin sınırlarına mahkûmdu ve geçen zamanla beraber kendi içine kapanır, otoriter bir havaya bürünürdü.

Ve sonra beklenmedik bir U dönüşü yapan General Entrescu, Flavius Josephus adlı zeki, korkak ve temkinli kumarbazdan bahsetmeye başladı, insan biraz dikkat ederse onun dünyayı kavrayışının İsa'nınkinden çok daha karışık ve derin olduğunu görürdü, ama asıl iltifat, onun *Tarih* adlı yapıtını Yunanca'ya çevirenlerin, yani yapıtı çevirmeleri için kiraladığı daha değersiz Yunan filozoflarının hakkıydı, onlar Flavius Josephus'un panik ve ölümle ilgili

zarafet yoksunu kaba yazılarını seçkin, zarif ve incelikli metinlere dönüştürmüşlerdi.

Ve sonra Entrescu, bu kiralık filozofları hayal etmeye başladı, Roma sokaklarında ve denize çıkan yollarda boş boş dolaştıklarını düşündü, onları, sırtlarında çıkınlarla, bu yolların kenarında otururken gözünde canlandırdı, zihinlerinde dünya imgesini oluşturuyorlardı, liman kenarındaki balık ve baharat kokan hanlarda yemek yediklerini ve şarap içtiklerini hayal etti, sonunda onlar da, aynen kanlı zırhı ve kanlı giysileriyle solup giden Drakula gibi solup gittiler. Entrescu'nun Drakula'sı şüpheci bir Drakula'ydı, Seneca okuyan veya Alman halk şarkılarını dinleyen ve başarıları ancak *Roland'ın Şarkısı*'nda anlatılanlarla kıyaslanabilecek bir Drakula'ydı. "Sadece tarihsel veya politik açıdan değil, sembolizm ve şiirsellik açısından da," dedi Entrescu iç çekerek.

Bunları söyledikten sonra, kendini kaptırıp gittiği için dinleyicilerinden özür diledi ve sustuğunda konuşma sırası, 1865-1936 yılları arasında yaşamış Romen bir matematikçiden bahsetmeye başlayan Popescu'ya geçti. Matematikçi, hayatının son yirmi yılını gizemli sayılar dediği sayıları aramaya adamıştı, onların insanların dünyasının parçası olduklarına inanıyordu, sayıların kendileri görünmez olsalar da kayalar arasında veya bir odanın içinde veya diğer sayılar arasında yaşayabiliyorlardı, buna bir tür, yediyle sekiz arasına saklanmış, kendisini görüp şifresini çözecek doğru adamı bekleyen alternatif matematik diyebilirdiniz. Sorun şu ki, şifreyi çözebilmek için önce onu görebilmek ve görebilmek için de şifresini çözmüş olmak gerekiyordu.

Popescu'nun anlattığı kadarıyla, matematikçi sayıların şifresini çözmekten bahsederken onları anlamayı kastediyordu ve görmek derken anlatmaya çalıştığıysa onları kullanmaktı, en azından Popescu'nun yorumu böyleydi. Belki de yanılıyorumdur, dedi kararsız bir tavırla. Belki takipçileri olan bizler sözlerini yanlış yorumluyoruzdur, neyse, matematikçi, kaçınılmaz olarak, bir gece tırlatmış ve onu tımarhaneye kapatmaları gerekmişti. Popescu ve Bükreşli iki genç onu ziyarete gitmişlerdi. Matematikçi başlangıçta onları tanımamış ama zaman geçtikçe öfkeli deli havası kaybolmuş ve yerini yenilmiş, yaşlı bir

adamın görüntüsü almıştı, onları hatırlamış ya da hatırlıyormuş gibi yapmış ve gülümsemişti. Bu iyileşmenin gerçek olduğuna inanmayan ailesi, adamın akıl hastanesinde kalmasında ısrarcıydı. Zaten krizleri bitmek bilmediği için, doktorları da onu taburcu etmeye gönüllü olmadı. Bir gün Popescu, matematikçiyi ziyarete gitmişti. Doktorlar matematikçiye ufak bir defter vermişlerdi ve adam bu defteri, hastanenin çevresindeki ağaçları, diğer hastaları ve uzakta görünen evleri çizmek için kullanıyordu. Uzun süre sessizliklerini korumuşlardı, sonunda Popescu açıkça konuşmaya karar vermişti. Gençliğin düşüncesizliğiyle ustasının deliliğinden veya deli olarak kabul edilişinden bahsetmeye koyulmuştu. Matematikçi gülmüş, delilik diye bir şey yoktur, demişti. Ama işte burada, tımarhanedesiniz, demişti Popescu. Matematikçi söyleneni duymamış gibiydi: Tek gerçek delilik, ona da delilik denilebilirse, kimyasal bir dengesizliktir ve ilaçlarla kolaylıkla tedavi edilebilir, demişti.

"Ama buradasınız Sevgili Profesör, buradasınız, buradasınız," diye bağırmıştı Popescu.

"Kendi iyiliğim için," demişti matematikçi.

Popescu adamın ne demek istediğini anlamamıştı. Gerçekten delirmiş olabileceğini, belki de asla iyileşmeyecek bir deliyle konuşmakta olduğunu düşünmüştü. Elleriyle yüzünü örtüp bir süre öylece kalmıştı. Bir an için, uyuyup kalacağını zannetmişti. Ardından, gözlerini açıp ovuşturduğunda, matematikçinin karşısına geçmiş kendisini izlediğini görmüştü, dik duran adam bacak bacak üzerine atmıştı. Popescu, bir şey mi oldu, diye sormuştu. Görmemem gereken bir şey gördüm, demişti matematikçi. Popescu, ne kastettiğini açıklamasını rica etmişti. Eğer açıklarsam yeniden deliririm ve büyük ihtimalle ölürüm, diye yanıtlamıştı matematikçi. Ama sizin gibi bir deha için, buraya hapsedilmek, diri diri gömülmekten farksız, demişti Popescu. Matematikçi nazikçe gülümsemiş, yanılıyorsun, demişti, burada ölümden kaçmak için ihtiyacım olan her şey var: İlaçlar, zaman, hemşireler ve doktorlar, çizim yapabileceğim bir defter, bir bahçe.

Ama bu sohbetin üzerinden uzun süre geçmeden matematikçi ölmüştü. Popescu, cenaze törenine katılmıştı. Her şey bittiğinde

merhumun diğer öğrencileri restorana gidip günbatımına kadar yiyip içmişlerdi. Matematikçiyle ilgili hikâyeler anlatmış, gelecek nesillerden bahsetmişlerdi; biri matematikçinin kaderini yaşlı fahişelerin kaderleriyle kıyaslamış ve başka biri, ailesiyle yaptığı Hindistan tatilinden yeni dönmüş on sekizinde bir çocuk, şiir okumuştu.

İki yıl sonra Popescu, tamamen tesadüf eseri, akıl hastanesinde kaldığı süre içerisinde matematikçiyi tedavi etmiş olan doktorlardan biriyle karşılaşmıştı. Doktor dürüst bir gençti, tam bir Romen kalbine sahipti, yani yüreğinde yalana yer yoktu. Ayrıca partide karşılaştıklarında biraz sarhoş olması da sırlarını dökmesini kolaylaştırmıştı.

Doktora göre, matematikçi hastaneye yatırıldığında şizofreni belirtileri gösteriyordu ama birkaç günlük tedavinin ardından gözle görülür ölçüde düzelmişti. Doktor, nöbetçi olduğu gecelerden birinde matematikçinin odasına gidip onunla sohbet etmişti, matematikçi, uyku ilaçlarına rağmen neredeyse hiç uyuyamadığı için, hastane yönetimi ışıklarını dilediği kadar açık tutmasına izin veriyordu. Doktor ilk sürprizle kapıyı açtığında karşılaşmıştı. Matematikçi yatağında yoktu. Genç doktor bir an için adamın kaçmış olabileceğini düşündüyse de sonra karanlık bir köşede iki büklüm oturduğunu keşfetmişti. Adamın yanına çökmüş, fiziksel bir sorun olup olmadığını kontrol etmiş ve olmadığına kanaat getirince, sorunun ne olduğunu sormuştu. Matematikçi şu yanıtı vermişti: Hiç. Ve doktorun gözlerine bakmış, o zaman doktor, o gözlerdeki korkuyu görmüştü, günlerini her tür delinin arasında geçiriyor olmasına karşın, o güne kadar rastlamadığı türde *gerçek* bir korkuydu.

"Gerçek korku nasıl görünür?" diye sormuştu Popescu.

Doktor irkilmiş, koltuğunda kıpırdanmış ve merhamete benzediğini ama içinin boş olduğunu, arkasında hiçbir şey bırakmadan kaybolup gitmiş bir merhameti andırdığını söylemişti. Merhametin tulumda taşınan su olduğunu düşünün, diyelim ki tulum, bozkırlarda yolculuk eden bir Tatar atlısının elinde, atlı gözden kayboluyor ve geri geldiğinde, yani hayaleti, gölgesi veya imgesi geri geldiğinde, tulum hâlâ elinde ama içinde su yok çünkü yolculuğu sırasında bütün suyu içmiş veya belki de atıyla birlikte içmişler, her neyse,

artık tulum boş, sıradan bir tulum, deri, boş bir deri parçası, normal bir görüntüsü var çünkü asıl anormal olan içi su dolu bir deridir, suyla şişmiş bir deri parçasıdır ama tulum söz konusu olduğunda suyla dolu hali insanı korkutmaz, irkiltmez ama boş hali o etkiyi yaratır, boş deri parçası göreni dehşete düşürür, işte doktor, matematikçinin yüzünde o dehşeti görmüştü.

Ama en ilginci, bir süre sonra matematikçinin iyileşmesi ve yabancılaşmanın bütün izlerinin kaybolup gitmesiydi, demişti doktor, Popescu'ya. Bildiği kadarıyla, matematikçi bir daha o duruma düşmemişti. Popescu'nun kendini anlatmak zorunda hissettiği hikâye buydu ve kendisinden önce Entrescu'nun yaptığı gibi o da çok uzattığı için özür diledi, sizi sıkmış olmalıyım, dediğinde diğerleri hemen sıkılmadıklarını dile getirdiler ama ses tonları inandırıcılıktan yoksundu. O noktadan sonra sohbet sona erdi ve kısa süre sonra herkes odalarına çekildi.

Ama Reiter'i bekleyen daha pek çok sürpriz vardı. Sabahın erken saatlerinde birinin sarsmasıyla uyandı. Gözlerini açtığında Kruse'yi gördü. Kruse'nin ne dediğini, kulağına fısıldanan kelimeleri anlamadı, adamın boynunu yakalayıp sıktı. Başka bir el omzuna dokunarak onu durdurdu. Arkadaşları Neitzke'ydi.

"Canını yakma, seni budala," dedi Neitzke.

Reiter, Kruse'nin boynunu bırakıp önerilerini dinledi. Sonra çabucak giyinip peşlerinden gitti. Askerlerin yatakhanesi olarak kullanılan mahzenden çıkıp Wilke adlı başka bir arkadaşlarının kendilerini beklediği uzun koridora vardılar. Ufak tefek bir adam olan Wilke'nin bilge bir yüzü ve zeki bakışları vardı. Yanına vardıklarında tokalaştılar çünkü Wilke mesafeli biriydi ve arkadaşları, adamın protokole önem verdiğini bilirdi. Merdivenlerden çıkıp kapıyı açtılar. İçine girdikleri oda, Drakula az önce oradan geçmişçesine boş ve soğuktu. İçerdeki tek eşya eski bir aynaydı. Wilke aynayı kenara çekip gizli geçidi açığa çıkardı. Neitzke fenerini Wilke'ye uzattı.

En az on dakika yürüdüler, merdivenlerden inip çıktılar, nerede oldukları konusunda hiçbir fikirleri yoktu, kalenin tepesine mi

çıktıklarını yoksa mahzene mi döndüklerini bilmiyorlardı. Geçit, on metrede bir ikiye ayrılıyordu, önden giden Wilke pek çok kez yolunu kaybetti. Kruse, yürüdükleri sırada, geçitlerde bir gariplik olduğunu fısıldadı. Garip gelenin ne olduğunu sorduklarında Kruse hiç fare görmediklerine dikkat çekti. Güzel, farelerden nefret ederim, dedi Wilke. Reiter ve Neitzke ona hak verdi. Ben de fareleri sevmem ama kalelerdeki geçitlerde, hele de kale eskiyse, mutlaka fare olur, oysa burada tek bir fare bile görmedik, dedi Kruse. Diğerleri Kruse'nin sözlerini tartıp bir süre sonra bunda gerçekten de insanı ürperten bir yan olduğu sonucuna ulaştılar. Tek bir fare bile görmemiş olmaları gerçekten garipti. Sonunda durup fenerin ışığında önlerini, arkalarını, tavanı ve zemini kontrol ettiler. Tek bir fare bile yoktu. Dört sigara yaktılar, hepsi, bir şansları olsa Barones von Zumpe'yle nasıl sevişeceklerini anlattı. Ardından konuşmadan yürümeyi sürdürdüler ama her yanlarını ter basmıştı. Neitzke, nefes almakta zorlandığını söyledi.

O zaman geri dönmeye karar verdiler, öne Kruse geçti ve kısa sürede aynalı odaya ulaştılar, Neitzke ve Kruse diğerlerinden ayrıldı. Vedalaştıktan sonra Wilke ve Reiter labirente geri döndü ama bu sefer, fısıltıların yankısı yüzünden şaşırmamak için hiç konuşmuyorlardı. Wilke ayak sesleri duyduğunu sandı. Reiter bir süre gözleri kapalı yürüdü. Tam çaresizliğe kapılmak üzereyken aradıklarını buldular: Yan tarafta daracık bir geçit, duvarlar kalın görünüyordu ama içleri boştu ve üzerlerine odaların izlenmesini sağlayan gözetleme delikleri açılmıştı.

Böylece SS subayının üç mumla aydınlatılmış olan odasını gördüler, sabahlık içindeki SS subayı şöminenin yanındaki masada bir şeyler yazıyordu. Yüzünde ciddi bir ifade vardı. Şimdilik görülecek başka bir şey olmasa da Wilke ve Reiter birbirlerinin sırtını sıvazladılar çünkü artık doğru yolda olduklarına emindiler. İlerlemeye devam ettiler.

El yordamıyla diğer gözetleme deliklerini buldular. Ay ışığının aydınlattığı veya tamamen karanlıkta olan odalarda bir şey görmek mümkün değildi ama kulaklarını taşa yasladıklarında, uyuyan kişinin horlamalarını veya soluklarını duyabiliyorlardı. Bir sonraki

aydınlık oda General von Berenberg'e aitti. Gece masasındaki şamdanda tek bir mum yanıyordu, mumun alevi biri pencereyi açık bırakmış gibi sürekli titreştiği için odadaki gölgeler sürekli yer değiştiriyor ve ilk bakışta, generalin yerini tespit etmeyi imkânsız kılıyordu. Sonra generalin yatağın kenarına diz çökmüş dua etmekte olduğunu gördüler, Reiter, von Berenberg'in yüzünün, omuzlarında büyük bir yük taşıyormuşçasına kasıldığına dikkat etti, askerlerinin yükü mü? Hayır, ailesinin ve hatta kendi hayatının yükü de değil. Vicdanının yükü. Reiter de Wilke de şaşkınlık veya dehşet içinde delikten uzaklaştı.

Sonunda karanlık odaların ardından varmak istedikleri yere, Barones von Zumpe'nin, yüzünde acı çeken keşişlerinki gibi bir ifade olan bir asker veya savaşçı portresinin önüne yerleştirilmiş olan dokuz mumla aydınlatılan odasına vardılar.

Portrenin altında, her tarafı kıllarla kaplı çıplak bir adamın sırtı görülüyordu, biraz sabredince Barones von Zumpe'nin, adamın sol omzunun arkasında belirip kaybolan yüzünü ve altın buklelerini gördüler. Barones'in çığlıkları Reiter'i alarma geçirdi, başlangıçta onların acı değil zevk çığlıkları olduğunu anlamamıştı. Birleşmeleri bittiğinde General Entrescu yataktan kalktı ve votkanın durduğu masaya doğru yürüdü. Ereksiyon halinde olan veya yarı ereksiyon halinde olan penisi en az –Wilke'nin göz kararı hesabına göre– otuz santimdi.

İnsandan çok ata benziyordu, diye anlattı sonradan Wilke, asker arkadaşlarına. Ve atın enerjisine sahipti çünkü votka içtikten sonra Barones von Zumpe'nin yanına, yatağa dönmüş ve kadının pozisyonunu değiştirdikten sonra onu yeniden becermeye başlamıştı, başlangıçta hareketleri yumuşaktı ama sonra öyle büyük bir şiddetle işine devam etmişti ki yüz üstü yatan Barones çığlık atmamak için kendi avucunu ısırmak zorunda kalmıştı. Genç kadının avucundan kanlar damlarken, Wilke, pantolonunun önünü açıp mastürbasyon yapmaya başladı. Reiter, yanındaki askerin inlediğini duydu. Başlangıçta sesin yakınlardan geçen bir fareden geldiğini sandı, belki bir yavru fareden. Sonra Wilke'nin penisini ve ileri geri hareket eden elini gördü, iğrenip askere dirsek attı. Wilke onu görmezden gelip

mastürbasyonu sürdürdü. Reiter adamın yüzüne baktı: Wilke'nin profili bir garipti. İşçilerin ve zanaatkârların yaptığı oymaları andırıyordu. Asker, rüyadaymış gibi görünüyordu, daha doğrusu, bir anlığına da olsa, gerçek dünyayı uykudan ayıran kalın kara duvarları yıkıp geçmişti. Reiter bu düşüncelerin ardından askeri rahat bıraktı ve bir süre sonra o da kendine dokunmaya başladı, başlangıçta belli belirsiz, pantolonunun üzerinden, sonra açık açık. O da penisini çıkarıp General Entrescu ve artık elini ısırmayı bırakıp çığlık atmaya ve generalin de iki askerin de anlamadığı kelimeler mırıldanmaya başlamış olan Barones von Zumpe'nin ritmine ayak uydurdu; Barones'in mırıldandığı Romanya'nın ötesinden, Almanya'nın ve Avrupa'nın çok ötesinden, taşradaki malikânenin, belirsiz arkadaşlıkların ötelerinden gelen, Wilke ve Reiter'in aşktan, arzudan ve cinsellikten anladıklarının çok üzerinde (ama belki General Entrescu'nun anlayabileceği) kelimelerdi.

Sonra Wilke duvara boşaldı ve bir şeyler mırıldandı, bir tür asker duası ve ardından Reiter de duvara boşaldı ama dudaklarını ısırdı ve hiçbir şey söylemedi. Derken Entrescu yataktan kalktı ve meniyle parlayan penisinin ucunda kan damlaları gördüler veya gördüklerini sandılar. Barones von Zumpe bir bardak votka istedi, Entrescu ve Barones'in ellerinde birer bardak votkayla birbirlerine sarılışını izlediler ve sonra Entrescu kendi dilinde bir şiir okudu ve Barones şiiri anlamasa da melodisi hoşuna gitti, Entrescu o zaman gözlerini kapatıp uzaktan gelen bir müzik sesini dinliyormuşçasına başını yana yatırdı ve gözlerini açtığında yeniden ereksiyona geçmişti (Romen ordusunun gururu meşhur otuz santimlik penis), masaya oturup Barones'i üzerine aldı, çığlıklar ve inlemeler ve gözyaşları devam etti, Entrescu, Barones von Zumpe'yle birleşirken yeni bir şiir okudu, bu seferki şiire havada salladığı kolları da eşlik etti (Barones, generalin boynuna tutunmuştu), yine dinleyicilerin hiçbiri şiirden bir şey anlamadı ama dört mısrada bir tekrarlanan *Drakula* kelimesini duydular, askeri ya da metafiziksel ve hatta Almanya karşıtı bir şiir olabilirdi ama ritmi, o koşullar için biçilmiş kaftandı, Entrescu'nun bacaklarının üzerindeki genç Barones ileri geri hareket ederek şiirin ritmine uydu ve tırnaklarını, Asya'nın

engin bozkırlarında çıldırmış küçük bir dişi çoban gibi aşığının boynuna sapladı, sağ avucundaki ısırık izinden akan kan aşığının yüzüne bulaştı, Entrescu'nun dudaklarının kenarı kana bulandı ama Entrescu her tarafa bulaşan kana aldırmayarak dört mısrada bir *Drakula* kelimesinin geçtiği şiiri okumaya devam etti, hiciv sanatının örneklerinden olmalı, diye düşündü Reiter ve bunu fark ettiği için keyfi yerine geldi, Wilke ise yeniden mastürbasyon yapmaya başladı.

Her şey bittiğinde, gerçi yorulmak nedir bilmeyen Entrescu ve yorulmak nedir bilmeyen Barones için hiçbir şey bitmiş sayılmazdı, sessizce gizli geçitlerden aynalı odaya döndüler, aynayı yerine yerleştirip yeraltı yatakhanesine döndükten sonra silahlarının ve diğer eşyalarının durduğu ranzalarına uzandılar.

Ertesi sabah, önce misafirleri getiren arabalar sonra askerler kaleden ayrıldı. SS subayı, misafirler gittikten sonra, askerlerin her tarafı süpürmelerini, yıkamalarını ve düzenlemelerini kontrol etti. Ortaya çıkan işin yeterli olduğuna kanaat getirdiğinde askerlere toparlanmalarını emretti ve geldikleri gibi kamyonlara doluşup vadiye indiler. Kalede sadece SS subayının arabası kaldı – şoförünün olmaması oldukça garipti. Reiter kaleden uzaklaştıkları sırada subayı gördü: Kale burcuna tırmanmış, uzaklaşan kamyonları izliyordu ve kamyonlar gözden kaybolana dek yerinden kımıldamadı.

Reiter, Romanya'da görev aldığı dönemde, ailesini ziyaret etmek için izin talebinde bulundu ve iki keresinde de izin verildi. Köye döndüğünde bütün gününü kıyıdaki kayalıklara uzanıp denizi izleyerek geçirdi ama ne yüzmek ne de dalmak istiyordu, taşrada, her seferinde Baron von Zumpe'nin artık harabeye dönmüş olan ve sadece kâhyanın yaşadığı malikânesinde noktalanan uzun yürüyüşler yaptı. Birkaç kere kâhyayla sohbet ettiler ama sohbet demeye bin şahit isteyen bu konuşmalar, çoğunlukla sinir bozucuydu. Kâhya savaşın nasıl gittiğini sordu, Reiter omuz silkti. Reiter Barones'i sordu (daha doğrusu köylülerin verdiği isimle "genç Barones"i sordu),

kâhya omuz silkti. Omuz silkme, hiçbir şey bilmediği veya gerçeğin belirsizleştiği ve her şeyin kötüye gittiği bir rüyada yaşadığı ve böyle sorular sormamanın daha iyi olduğu anlamına geliyor olabilirdi.

Kız kardeşi Lotte'yle bolca zaman geçirdi. On yaşındaki kız, ağabeyine bayılıyordu. Bu kendini adamışlık, Reiter'i hem güldürdü hem hüzünlendirdi ve birdenbire kendini, her şeyi anlamsızlaştıran karanlık düşünceler içinde boğulurken buldu, herhangi bir karara varmamaya özen gösterdi çünkü aksi halde kendini vuracağına emindi. Kimse savaş zamanında intihar etmez, diye düşündü yatağında uzanmış annesinin ve babasının horlamalarını dinlerken. Neden? Öncelikle işlerine gelmediği için, kaçınılmaz olanı ertelemek istediklerinden. İnsanoğlu kaderini başkalarının ellerine bırakmaya eğilimlidir. Aslında yanılıyordu, savaş zamanları, intihar oranlarının en yüksek olduğu zamanlardır ama Reiter bunu bilemeyecek kadar gençti. Her iki izninde de ailesinin yanına giderken Berlin'e uğrayıp Hugo Halder'i bulmaya çalıştı ama çabaları sonuçsuz kaldı.

Genç adamı bulamıyordu. Halder'in eski dairesine, dört kızı olan bir devlet memuru taşınmıştı. Önceki kiracının yeni adresini bırakıp bırakmadığını sorduğunda, Nazi partisi üyesi olan devlet memuru bilmediğini söyleyerek kestirip attı ama Reiter daireden ayrılmak üzereyken adamın kızlarından biri, yaşça en büyük ve en güzel olanı, merdivenlerde ona yetişti ve Halder'in nerede yaşadığını bildiğini söyledi. Sonra hızla merdivenlerden indi ve Reiter de peşinden koştu. Kız, onu parklardan birine sürükledi. Orada, gözden uzak bir köşeye ulaştıklarında oğlanın üzerine atladı ve dudaklarına bir öpücük kondurdu. Reiter kızı ittirip ne demeye kendisini öptüğünü sordu. Kız onu gördüğüne çok sevindiği yanıtını verdi. Genç kızın kör kadınların donuk bakışlı gözlerini andıran dalgın mavi gözlerine bakan Reiter, onun delinin teki olduğunu anladı.

Yine de kızın Halder'le ilgili ne bildiğini öğrenmek istiyordu. Genç kız, onu öpmesine izin vermezse söylemeyeceği yanıtını verdi. Yeniden öpüştüler: Kızın dili başlangıçta kupkuruydu ve Reiter, nemlenene kadar diliyle kızın dilini okşadı. Hugo Halder nerede yaşıyor, diye sordu. Genç kız, Reiter kafası yavaş çalışan bir çocukmuş gibi gülümsedi. Tahmin edemiyor musun, diye sordu. Reiter başını iki yana salladı. On altı yaşından büyük göstermeyen kız

kahkahalar atmaya başladı, o kadar yüksek sesle gülüyordu ki Reiter polisin gelmesinden korktu ve kızı susturmanın başka bir yolu aklına gelmediği için onu yeniden öptü.

"Benim adım Ingeborg," dedi kız, Reiter dudaklarını dudaklarından çektiğinde.

"Benim adım Hans Reiter," dedi.

O zaman genç kız çakıl taşlarıyla kaplı patikaya baktı ve her an bayılabilirmiş gibi beti benzi soldu.

"Adım Ingeborg Bauer," diye tekrarladı. "Umarım beni unutmazsın."

O andan sonra fısıldayarak konuştular.

"Unutmayacağım," dedi Reiter.

"Yemin et," dedi kız.

"Yemin ediyorum," dedi Reiter.

"Ne üzerine yemin ediyorsun? Annenin, babanın, Tanrı'nın?" diye sordu kız.

"Tanrı'nın üzerine yemin ederim," dedi Reiter.

"Ben Tanrı'ya inanmam," dedi kız.

"O zaman, annemin ve babamın üzerine yemin ederim," dedi Reiter.

"Böyle yeminlerin aslında anlamı yoktur," dedi kız. "Aileler bir işe yaramaz, herkes anasından babasından kurtulmak ister."

"Ben değil," dedi Reiter.

"Hayır, sen de istersin," dedi kız, "ben de, hepimiz isteriz."

"Ne üzerine yemin etmemi istersen onun üzerine yemin edebilirim," dedi Reiter.

"Tugayın üzerine yemin eder misin?" diye sordu kız.

"Tugayım, tümenim ve kolordum üzerine yemin ederim," dedi Reiter ve sonra ordu üzerine de yemin etti.

"Kimseye söyleme ama, dürüst olmak gerekirse, ben orduya da inanmıyorum," dedi kız.

"Neye inanıyorsun peki?" diye sordu Reiter.

"Fazla bir şeye değil," diye yanıtladı kız, birkaç saniye düşündükten sonra. "Bazen neye inandığımı bile unutuyorum. O kadar az şeye inanıyor ve o kadar çok şeye inanmıyorum ki, inanmadıklarım

inandıklarımı gizliyor. Örneğin şimdi, inandığım tek bir şey bile aklıma gelmiyor."

"Aşka inanıyor musun?" diye sordu Reiter.

"Dürüst olmak gerekirse hayır," dedi kız.

"Dürüstlüğe?" diye sordu Reiter.

"O aşktan da kötü," dedi kız.

"Ya günbatımlarına, yıldızlı gecelere, aydınlık sabahlara?"

"Hayır, hayır, hayır," dedi kız, hoşnutsuzca başını iki yana sallayarak. "Saçma sapan şeylere inanmam."

"Haklısın, dedi Reiter. "Ya kitaplar?"

"Onlar daha da kötü," dedi kız, "zaten bizim evde sadece Nazi kitapları var. Nazi siyaseti, Nazi tarihi, Nazi ekonomisi, Nazi mitolojisi, Nazi şiirleri, Nazi romanları, Nazi oyunları."

"Nazilerin o kadar çok şey yazdığını bilmiyordum," dedi Reiter.

"Anladığım kadarıyla sen hiçbir konuda hiçbir şey bilmiyorsun," dedi kız, "sadece beni öpmesini biliyorsun."

"Doğru," dedi, cahilliğini itiraf etmekten hiçbir zaman çekinmeyen Reiter.

El ele tutuşup parkta dolaştılar, Ingeborg arada bir durup Reiter'i dudaklarından öpüyordu ve onları gören olsaydı birbirlerine âşık genç bir asker ve sevgilisi olduklarını, paraları olmadığı için parka geldiklerini düşünürdü. Yine de bu hayalî gözlemci, çifte biraz dikkatli bakacak olsa, örneğin gözlerini incelese, hemen genç kadının deli olduğunu, genç askerinse bunu bildiğini ama umursamadığını anlardı. Doğruyu söylemek gerekirse Reiter, o noktada kızın deliliğini de Hugo Halder'in adresini de umursamıyordu. Umrunda olan tek şey, Ingeborg'un, üzerine yemin edilecek kadar kıymetli bulduğu şeyleri çözmekti. Soru üstüne soru sordu, tahminler yürüttü: Kız kardeşleri, Berlin şehri, dünya barışı, çocuklar, kuşlar, opera, Avrupa'nın nehirleri, âşık olduğu erkeklerin yüzleri, hayatı, arkadaşlık? Aklına gelen her şeyi sıraladı ve hepsine olumsuz yanıt aldı. Kız sonunda, parkın dolaşmadıkları en ufak bir köşesi kalmadığında, üzerine yemin edilebilecek iki şey hatırladı.

"Neler olduklarını bilmek ister misin?"

"Elbette istiyorum?" dedi Reiter.

"Umarım söylediğimde bana gülmezsin."

"Gülmem," dedi Reiter.

"İlki, fırtınalar," dedi kız.

"Fırtınalar mı?" diye sordu Reiter şaşkınlıkla.

"Büyük olanlar, gökyüzünün kapkara olduğu, havanın grileştiği büyük fırtınalar. Şimşeklerden, yıldırımlardan ve tarlalarda koştururken ölen köylülerden bahsediyorum," dedi kız.

"Şimdi anladım," dedi fırtınalardan hoşlanmayan Reiter. "İkincisi ne?"

"Aztekler," dedi kız.

"Aztekler mi?" diye sordu, bu yanıtı ilkinden de kafa karıştırıcı bulan Reiter.

"Doğru duydun, Aztekler," dedi kız. "Cortes'ten önce Meksika'da yaşayan ve piramitleri inşa eden halk."

"Ah, demek o Aztekler," dedi Reiter.

"Başka Aztek yok ki," dedi kız. "Tenoctitlan ve Tlatelolco'da yaşamış, insan kurban etmiş ve göllerin etrafına iki şehir inşa etmiş olan Aztekler'den bahsediyorum."

"Demek göl kenarına inşa edilmiş iki şehirde yaşıyorlardı," dedi Reiter.

"Evet," dedi kız.

Bir süre hiç konuşmadan yürüdüler. Sonra kız şöyle dedi: O şehirlerin, Cenevre ve Montrö gibi olduklarını hayal ediyorum. Bir keresinde ailemle İsviçre'ye tatile gitmiştim. Feribotla Cenevre'den Montrö'ye geçtik. Sinekler sayılmazsa Leman Gölü yazın harika. Geceyi Montrö'de bir pansiyonda geçirdik ve ertesi gün yeniden feribotla Cenevre'ye döndük. Leman Gölü'nü gördün mü?"

"Hayır," dedi Reiter.

"Çok güzeldir. Gölün etrafında sadece o iki şehir yok, başka bir sürü yer var. Örneğin Montrö'den büyük olan Lozan var, Vevey ve Evian var. Bazıları küçücük, yirmiye yakın yerleşim alanı. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Galiba," dedi Reiter.

"Bunun göl olduğunu düşün." Kız, ayakkabısının ucuyla yere gölü çizdi, "İşte Cenevre burada ve diğer tarafta Montrö var. Kasabalar da kıyı boyunca dizilmiş. Şimdi anlıyor musun?"

"Evet," dedi Reiter.

"Aztekler'in gölünün de buna benzediğini hayal ediyorum," dedi kız, ayakkabısının ucuyla çizdiği gölü bozarken. "Ama onların gölü, Leman gölünden çok daha güzel. Hiç sinek yok, hava yılın her mevsimi açık ve bir sürü piramit var, sayıları o kadar fazla ki hepsini saymak imkânsız, piramit üstüne piramit, hepsi de her gün verilen kurbanların kanıyla kızıla boyanmış. Tüm bunları gözümde canlandırdıktan sonra Aztekler'i hayal etmeye başlıyorum ama belki de bunları dinlemek canını sıkıyordur," dedi kız.

"Hayır sıkmıyor," dedi o ana kadar Aztekler'i hiç düşünmemiş olan Reiter.

"Garip insanlar," dedi kız. "Yüzlerine bakar bakmaz deli olduklarını anlıyorsun. Ama kimse onları tımarhanelere kapatmamış. Ya da belki kapatılmışlardır ama tımarhaneye yatmış gibi görünmüyorlar. Aztekler çok zarif giyiniyor, her gün giyecekleri giysileri seçerken büyük özen gösteriyorlar, doğru giysiyi bulmak için dolaplarının başında saatler geçirdiklerini bile düşünebilirsin. Sonra tüylü şapkalarını, kolyelerini ve mücevherlerle süslü yüzüklerini takıyorlar ve hem erkekler hem de kadınlar yüzlerini boyuyor, sonra göl kıyısında yürüyüşe çıkıyorlar, birbirleriyle hiç konuşmuyorlar, kendilerini, gelip geçen teknelerin görüntüsüne kaptırıyorlar ve teknelerin mürettebatlarından Aztek olmayanlar, onları gördüklerinde bakışlarını kaçırıp balık tutmayı sürdürüyor veya hızla oradan uzaklaşıyor çünkü bazı Aztekler zalimlikleriyle meşhur ve filozoflar gibi göl kenarında dolaştıktan sonra içleri tamamen boş olan ve katedraller gibi görünen piramitlere gidiyorlar. Piramitler sadece tepedeki volkanik kayadan süzülerek gelen ışıkla aydınlandığı için, içerisi karanlık. Yeri gelmişken, hiç volkanik kaya gördün mü, diye sordu kız.

"Hiç görmedim," dedi Reiter. "Ya da belki görmüşümdür de bilmiyorumdur."

"Görsen bilirdin," dedi kız. "Piramitlerdeki volkanik kayalar, feldispatın kara veya koyu yeşil türüdür, aslında oldukça ilginç

bir durum çünkü feldispatlar normalde beyaz veya sarımsı olur. Bil diye söylüyorum, feldispatın önemli türleri ortoklaz, albit ve labradorittir. Ama ben en çok obsidyeni severim. Şimdi, piramitlere dönecek olursak, en tepede kurban taşı yer alır. Neden yapıldığını tahmin edebilir misin?"

"Volkanik kayadan," dedi Reiter.

"Aynen öyle," dedi kız. "O taş, ameliyat masası gibidir, Aztek rahipleri kurbanlarının kalplerini çıkarmadan önce onları o taşa yatırır. Şimdi seni asıl şaşırtacak kısma geliyoruz. Kurbanların üzerine yatırıldığı taş yatak yarı şeffaftır! Özellikle seçilmiş ve şeffaflaşacak şekilde cilalanmış bir taş parçasıdır, böylece piramidin içindeki Aztekler de kurban törenini izleyebilirler, ışık da aynı taştan içeri süzüldüğü için, piramide önce siyah veya gri, loş bir ışık hakimdir ama sonra, kurbanın kanı şeffaf obsidiene yayılınca ışık da kızıla döner, hem de parlak bir kızıla. Böylece başlangıçta sadece silüetleri seçilebilen Aztekler, birbirlerinin hatlarını da görebilmeye başlar, kırmızı ve siyah ışığın çarpıttığı hatlardır bunlar, o ışık, piramidin içindeki her erkeğe ve kadına kişilik kazandırır ve her şeyin özünde yatan da budur, o an zamanın ötesine geçilebilir, başka kanunların hüküm sürdüğü evrenlere kadar bile gidilebilir. Aztekler piramitten çıktıklarında, gün ışığı gözlerini acıtmaz. Güneş tutulmuş gibi davranırlar. Yürüyüşe çıkmak, banyo yapmak ve yeniden yürüyüşe çıkmaktan ibaret olan gündelik işlerine dönerler, böceklerin toprakta oluşturdukları çizgileri inceler, arkadaşlarıyla yemek yerler, ama sessizliklerini korumaya devam ettikleri için, böylesi, tek başına yemekten farksızdır ve bazen savaşırlar. Tepelerindeki gökyüzünde her zaman güneş tutulması yaşanır," dedi kız.

"Demek öyle," dedi yeni arkadaşının genel kültüründen etkilenen Reiter.

Bir süre farkında olmadan Aztekler gibi hiç konuşmadan yürüdüler, sonunda kız, genç adama Aztekler mi fırtınalar mı üzerine yemin edeceğini sordu.

"Bilmiyorum," dedi neye yemin ettiğini çoktan unutmuş olan Reiter.

"Birini seç," dedi kız. "Ama iyi düşün çünkü bu düşündüğünden çok daha önemli."

"Ne önemli?" diye sordu Reiter.

"Yeminin," dedi kız.

"Neden önemliymiş?" diye sordu Reiter.

"Senin için önemini bilmiyorum," dedi kız, "ama yeminin benim için önemli çünkü kaderimi belirleyecek."

O anda Reiter kızı asla unutmayacağına dair yemin etmesi gerektiğini hatırladı ve içi hüzünle doldu. Bir an nefes alamadı, kelimeler boğazına tıkandı. Fırtınaları sevmediği için Aztekler üzerine yemin etmeye karar verdi.

"Aztekler üzerine yemin ediyorum, seni hiç unutmayacağım," dedi kıza.

"Teşekkürler," dedi kız. Yürümeyi sürdürdüler.

Bir süre sonra Reiter, artık umurunda olmasa da Halder'in adresini sordu.

"Paris'te yaşıyor ama tam adresini bilmiyorum," diye karşılık verdi kız.

"Haa," dedi Reiter.

"Paris'te yaşamasından daha doğal ne olabilir?" dedi kız.

Reiter kızın haklı olabileceğini ve Halder'in Paris'e taşınmasının dünyadaki en doğal şey olduğunu düşündü. Hava kararmaya başladığında kızı evinin kapısına kadar götürdü ve koşa koşa tren istasyonunun yolunu tuttu.

Sovyetler Birliği'ne yapılan saldırılar 22 Haziran 1941'de başladı. 79'uncu Kolordu, 11'inci Ordu'ya katılmıştı ve birkaç gün sonra, kolordunun saldırı birlikleri, Almanlar'ın beklediğinden çok daha büyük bir heyecanla onlara katılan Romen askerleriyle birlikte Tuna'yı geçip düşmanla sıcak çatışmaya girdi. Yine de 6'ncı Ordu, 17'nci Ordu ve 1'inci Zırhlı Birlik'ten oluşan Güney Ordusu'nun askerleri kadar hızlı ilerlemiyorlardı, o zamanlar 1'inci Zırhlı Birlik olarak anılan birlik, savaşın ilerleyen aylarında -2'nci Zırhlı Birlik, 3'üncü Zırhlı Birlik ve 4'üncü Zırhlı Birlik'le birleşerek- daha ürkütücü bir isim olan Zırhlı Ordu adını alacaktı. Bölgenin durumu ve yolların azlığı düşünülürse 11'inci Ordu'nun insan ve mühimmat açısından kaynakları oldukça sınırlıydı. Güney ordusu

gibi düşmanı hazırlıksız yakalama avantajına da sahip değillerdi. Yine de Reiter'in kolordusu kendisinden bekleneni yaptı ve komutanların emrettiği gibi Tuna'yı geçip Besarabya tepelerinde savaştı. Ardından Dinyester'i geçip Odessa eteklerine ulaştılar ve Romenler geride kalıp geri çekilen Rus askerleriyle çarpışırken ilerlemeyi sürdürdüler. Arkalarında bıraktıkları Ukrayna köyleri, köylerdeki ambarlar ve uçsuz bucaksız buğday tarlalarının ortasındaki kara adacıkları andıran ormanlar alevler içindeydi, sanki gizemli bir şekilde, kendi kendilerine tutuşmuşlardı.

Ormanları kim yakıyor, diye sorardı Reiter, Wilke'ye arada bir ve Wilke ya da Neitzke ya da Kruse ya da Teğmen Lemke omuz silkerek karşılık verirlerdi, hepsi yürümekten yorgun düşmüştü. Piyade birliklerinden olan 79'uncu Kolordu kendi yağıyla kavrulmak zorundaydı çünkü kolorduda eşeklerden ve askerlerden başka kimse yoktu. Eşekler ağır ekipmanları taşırken, askerlerin görevleri yürümek ve savaşmaktı. Napolyon'dan bu yana orduların düzeninde hiçbir şey değişmemiş sanırsınız, dedi Wilke, uygun adım yürümek, geri çekilmek ve cebrî yürüyüş yapmak, dedi Wilke. Ardından, uzandığı yerden kalkmadan konuşmaya devam etti: Yangınları kimin başlattığını bilmiyorum ama kesinlikle bizden biri değildi, yanılıyor muyum çocuklar? Ve Neitzke, hayır, biz değildik, diye yanıtladı onu; Kruse ve Barz da arkadaşlarına katıldı, Teğmen Lemke bile, hayır, dedi, şuradaki köyü biz yaktık veya sağdaki soldaki şu köyleri biz bombaladık ama ormanları biz yakmıyoruz; bu sözler üzerine adamları başlarını salladı ve kimse ağzını açıp tek kelime daha etmedi, alevleri ve yangının kara adayı turuncumsu kırmızı bir adaya dönüştürmesini izlediler, belki Yüzbaşı Ladenthin'in tugayıdır, bu tarafa gelirken ormanda asilere rastlamışlardır, dedi biri; belki istihkâm birliğidir, dedi başka bir asker ama bölgede kendilerinden başka hiç askere rastlamamışlardı, yakınlarda ne Alman askerleri ne Sovyet askerleri vardı, sadece sarı denizinin ortasında, mavi göğün altındaki kara ormanlar vardı ve onlar da birdenbire kendilerini tamamen tüketen, göz alıcı alevlerin içinde kayboluyordu.

Ukrayna'dan sonra kolordu Dinyeper'i geçip Kırım'a girdi. Reiter, Perakop'ta savaştı ve Perakop yakınlarındaki, adını hiç öğrenemediği

köylerin sokaklarından ceset toplayıp yaşlı kadınlara ve çocuklara evlerine girmelerini ve dışarı çıkmamalarını emretti. Bazen tüm olanlar onu sersemletiyordu. Bazen aniden ayağa kalktığında, gözünün önünde meteor yağmurlarına benzeyen noktacıklardan oluşan siyah bir sis beliriyordu. Bu meteorlar çok garip bir şekilde hareket ediyorlardı. Daha doğrusu hareket etmiyorlardı. Hareketsiz meteorlardı. Bazen diğer askerlerle beraber düşman mevzilerini ele geçirmek üzere saldırıya geçtiklerinde temkinsiz davranıyordu, bu cesaretinden ötürü şanı kolorduya yayılmıştı oysa tek istediği, bir kurşunun kalbine saplanması ve en nihayetinde huzura kavuşabilmekti. Bir gece Wilke'yle konuşurlarken konu, her nasıl olduysa intihara geldi.

"İyi Hıristiyanlar mastürbasyon yapar ama intihar etmez," dedi Wilke ve Reiter uykuya dalmadan önce Wilke'nin söyledikleri üzerine düşündü çünkü bu espride gerçek payı olabileceğini kavramıştı.

Yine de kararlılığı sarsılmadı. 310'uncu Tümen'in ve özellikle Reiter'in tugayının önemli bir rol oynadığı Çornomorske çarpışmasında Reiter hayatını üç kere riske attı, ilki Hirovske eteklerindeki tuğla kaleye yapılan saldırı sırasındaydı. Çernişove, Kirovske ve Çornomorske'nin kesiştikleri noktada yer alan kale, tek bir top güllesine bile dayanacak durumda değildi, kalenin yoksulluğu daha ilk andan Reiter'in kalbini sızlattı, çocuklar tarafından inşa edilmiş gibi baştan savma bir havası vardı.

Bölüğün havan topu olmadığı için kaleyi ani bir saldırıyla ele geçirmeye karar verildi. Askerler arasından gönüllüler toplandı. Reiter, ilk öne çıkanlardandı. Ona cesur bir adam olan veya Reiter gibi intihar etmek isteyen Voss adlı asker ve üç kişi daha katıldı. Hızlı bir saldırıydı: Reiter ve Voss soldan, diğer üçü sağdan kaleye doğru ilerledi. Arada yirmi metre mesafe kaldığında, kaleden üzerlerine ateş açıldı. Sağdan ilerleyen üç kişi yere yattı. Voss tereddüt etti, Reiter koşmayı sürdürdü. Başının bir santim yanından geçen kurşunun vızıltısını duyduğunda bile yere yatmadı. Tam aksine kendisine ateş eden yeniyetmeleri görmek istercesine başını uzattı ama hiçbir şey göremedi. Başka bir kurşun sağ kolunu yaladı. Biri onu ittirip yere devirdi. Reiter'i yere deviren, kendini savaşa kaptırmış olsa da hâlâ sağduyusu yerinde olan Voss'tu.

Bir süre Voss'un emekleyerek kaleye doğru ilerleyişini izledi. Voss'un botlarının altındaki çivileri, yabani çiçekleri, otları, taşları, Voss'un geride bıraktığı toz bulutunu gördü, kendileri için küçük bir buluttu ama Voss doğudan batıya emeklediği sırada kuzeyden güneye giden karıncalar için kum fırtınası sayılırdı. Sonra ayağa kalkıp Voss'un üzerinden kaleye ateş açtı. Kurşunlar bir kere daha vızıldayarak vücudunun yanından geçti, yürümeye ve ateş etmeye devam etti, gezinip fotoğraflar çeken biri kadar rahattı, derken el bombasının isabet ettiği kalede bir patlama oldu, bir patlama daha ve bir tane daha, sağdan ilerleyen askerler kaleye ulaşmıştı.

Çornomorske kuşatması sırasında hayatını ikinci kez tehlikeye attı. 79'uncu Kolordu'nun iki tümeni saldırının başını çekiyordu. Çornomorske'yi Evpatoriya, İnkerman ve Sivastopol'a bağlayan yollar kesilmişti. İlk saldırı geri püskürtüldü. Reiter'in o ana kadar geri planda tutulan tugayı, ikinci saldırıya dâhil edildi. Askerler dikenli tellere doğru koşarken topçular da yerleri tespit edilen Sovyet taramalı tüfeklerini topa tuttu. Saldırı devam ederken Reiter terlemeye başladı, sanki saniyenin binde biri kadar sürede hastalanmıştı. Bu sefer kesin öleceğim, diye düşündü ve denizin yakınlığı onu bu fikre daha da inandırdı. Tarlayı geçip arkasında ufak bir evin yer aldığı sebze bahçesine vardılar, pencerelerden birinde –ufak asimetrik bir pencereydi– saçı sakalı birbirine karışmış yaşlı bir adam durmuş onları izliyordu. Reiter, çenesi kıpırdayan yaşlı adamın bir şeyler yediğini düşündü.

Bahçenin diğer tarafında bozuk bir yol vardı ve daha ileride bir topu sürükleyerek uzaklaşmaya çalışan beş Sovyet askeri gördüler. Beş askeri öldürüp koşmaya devam ettiler. Bazıları yoldan ilerlerken diğerleri çam ormanına daldı.

Çamlığa giren Reiter, yerde bir şekil görüp durdu. Yunan tanrıçalarından birinin heykeliydi ya da o öyle olduğunu düşündü. Saçları tepede topuz yapılmıştı, uzun boyluydu ve yüzü ifadesizdi. Ter içindeki Reiter titremeye başladı ve elini uzattı. Mermer ya da taş, hangisiyse, buz gibiydi. Heykelin orada durması çok saçmaydı çünkü ağaçlar arasındaki gizli bir nokta, kesinlikle heykel dikmek için uygun bir yer değildi. Bir an için, hem cesaretin hem acının etkisiyle, heykele birşeyler sorması gerektiğini düşündü ama aklına

hiçbir şey gelmedi ve acıyla yüzünü buruşturdu. Sonra koşmaya devam etti.

Çamlık, denizin ve limanın görülebildiği bir uçurumla sona eriyordu, deniz boyunca uzanan yolun kenarlarında ağaçlar, oteli andıran üç katlı yapılar ve beyaz evler vardı. Deniz kenarındakiler koyu renk yapraklı, haşmetli ağaçlardı. Tepelerdeki evlerden bazıları yanıyordu ve limanda gemiye doluşan minnacık insanları görmek mümkündü. Gökyüzü masmavi, denizse sütlimandı. Sol tarafta kıvrılıp giden yolun diğer ucunda, Reiter'in tugayından askerler belirdi, Ruslardan bazıları kaçmayı bazılarıysa ellerini kaldırıp teslim olmayı seçti. Reiter'in yanındaki askerler, tepeden başlayıp beyaza boyanmış beş katlı iki evin arasındaki meydana uzanan yolu tuttu. Meydana ulaştıklarında, pencerelerden onlara ateş edildi. Diğer askerler ağaçların arkasına saklandı ama Reiter hiçbir şey olmamış gibi binalardan birinin kapısına varana dek ilerlemeyi sürdürdü. Binanın duvarına, mektup okuyan denizci resmi yapılmıştı. Mektuptaki satırlardan bazıları, resme bakan kişilerin okuyabilecekleri şekilde yazılmıştı ama Kiril alfabesi kullanıldığı için Reiter ne yazdığını anlamadı. Parkeler geniş ve yeşildi. Asansör olmadığından Reiter merdivenleri kullandı. Birinci kata vardığında biri ona ateş etti. Karanlığın içinden birinin fırladığını gördü ve bir şey sağ koluna battı. Merdivenleri çıkmaya devam etti. Ona yeniden ateş ettiler. Olduğu yerde durdu. Yara çok az kanıyordu ve acı katlanılabilirdi. Belki çoktan ölmüşümdür, diye düşündü. Ardından ölmediğine ve biri kafasına kurşun sıkana dek bayılmaması gerektiğine karar verdi. Dairelerden birine dönüp bir tekmede kapıyı açtı. Masayı, dört sandalyeyi, tabaklarla dolu camlı dolabı ve üstündeki kitapları gördü. Odada bir kadın ve iki oğlan çocuğu vardı. Kadın gençti ve korku içinde ona bakıyordu. "Size zarar vermeyeceğim," deyip geri çekilirken gülümsemeye çalıştı. Başka bir daireye daldığında, ellerini kaldırıp teslim olan iki milisle karşılaştı. Reiter milislere bakmadan diğer odaya geçti, açık pencerenin önünde iki tüfek buldu, tüfekleri sokağa atıp asker arkadaşlarına ateş etmeyi kesmelerini işaret etti.

Reiter'in, hayatını üçüncü kez riske atışı haftalar sonraki Sivastopol saldırısında olmuştu. Bu sefer hücum birliği geri püskürtülmüştü. Almanlar ne zaman savunma hattını yarmaya çalışsa şehirdekiler

onları topa tutuyordu. Şehrin çevresi, Alman ve Romen askerlerinin cesetleriyle dolmuştu. Pek çok kez, yumruk yumruğa savaşmak zorunda kaldılar. Saldırı birlikleri Rus denizcilerine ulaştıklarında çarpışma beş dakika sürdü ve taraflardan birinin geri çekilmesiyle sonuçlandı. Ama daha sonra başka Rus denizcileri ortaya çıktı ve zafer nidaları savurarak Alman birliklerine saldırdılar. Denizcilerin saldırısı Reiter için harika bir fırsattı. Onlardan biri elbette genç adamı öldürürdü ve sonra Reiter, Baltık Denizi'nin, Atlas Okyanusu'nun veya Karadeniz'in dibinin yolunu tutabilirdi, bütün denizler sonuçta aynı denizdi ve hepsinin dibinde aynı yosun ormanı kendisini bekliyordu. Ya da belki kaybolup giderdi, her şey noktalanırdı.

Wilke'ye göre hepsi delilikti, Rus denizcilerin nereden çıktığını anlamıyordu. Denizin kilometrelerce uzağında ne işleri vardı? Bunca denizcinin şehirde olması ancak Stukas'ın bütün Rus donanmasını batırmış olmasıyla açıklanabilir, diye fikir yürüttü Wilke ya da belki Karadeniz kurumuştu ama tabii ki bu ihtimal inanılacak gibi değildi.

Bir gece Reiter siperde saklanmayı bırakıp ayağa kalktı ve yıldızları izlemeye başladı. Dikkatini uzun süre gökyüzünde tutması mümkün olmadı, bakışları kaçınılmaz olarak Sivastopol'a kaydı. Şehir, açılıp kapanan kırmızı ağzıyla, uzaktaki kara bir canavardı. Askerler ona kemik kırıcı adını takmışlardı ama o gece Reiter, şehrin, bir makineden çok hayatta kalmaya çalışan mitolojik bir canavarın reenkarnasyon geçirmiş haline benzediğini düşündü. Teğmen Lemke ona yere yatmasını emrettiğinde Reiter adama tepeden baktı, miğferini çıkardı, başını kaşıdı ve miğferini takamadan bir kurşun yedi. Yere düşerken, ikinci bir kurşun da göğsüne saplandı. Gözleri kapanırken bakışları Teğmen Lemke'ye kaydı: Teğmenin devleşen bir karıncaya benzediği geçti aklından. Beş yüz metre ötede yeniden top sesleri duyuldu.

İki hafta sonra Reiter'e demir haç madalyası verildi. Madalyayı ona Novoseliske'ye kurulan hastaneye gelen albay taktı. Albay ayrıca Reiter'in elini sıkıp Çornomorske ve Mikolavka çarpışmalarındaki üstün başarılarından ötürü onu takdir etti. Reiter, kurşun gırtlağını deldiği için konuşamıyordu. Göğsündeki yara çabuk iyileşti ve onu

Kırım'daki Krivoy Rog'a naklettiler, ilkinden daha büyük bir hastaneydi, boğazı yeniden ameliyat edildi. Ameliyattan sonra yeniden yemek yiyebilmeye ve boynunu hareket ettirebilmeye başladı ama hâlâ konuşamıyordu.

Onu tedavi eden doktorlar, Reiter'i terhis edip Almanya'ya yollamak ile Sivastopol kuşatmasına katılan tugayına geri göndermek arasında kararsızdı. Kışın gelişi ve Sovyet karşı saldırıları kararın verilmesini erteledi ve sonunda Reiter ne Almanya'ya yollandı ne de tugayına geri gönderildi.

Hastanede de kalamayacağı için onu 79'uncu Kolordu'dan gelen üç yaralıyla birlikte Dinyeper yakınlarındaki Kostekino köyüne yolladılar. Köy, kimileri tarafından, pınarı sebebiyle Tatlı Pınar olarak anılırdı çünkü bu bölgedeki sular, Dinyeper'in sularının aksine, tatlı ve temizdi. Aslında Kostekino'ya köy demeye bile bin şahit isterdi. Tepelere dağılmış birkaç kulübe, yarı çürümüş tahta çitler, çürümekte olan ambarlar ve kışın kar yüzünden kapanan bozuk yoldan başka bir şey yoktu. Köyün eteklerinde beş Almanın canlandırmaya çalıştığı terk edilmiş bir kolhoz vardı. Evler de benzer durumdaydı; bazıları, köylülerin Alman ordusunun gelişini görüp kaçtıklarını anlatırken diğerleri de Kızıl Ordu tarafından sürüldüklerini iddia ediyordu.

Reiter ilk birkaç gün Komünist Parti karargâhı olduğunu tahmin ettiği yapıda uyudu, köydeki binalar arasındaki tuğla ve çimentoyla inşa edilmiş tek evdi ama kısa süre sonra, Alman mühendislerle bir arada oturmak katlanılamaz bir hal aldı. Sonunda boş çiftlik evlerinden birine taşınmaya karar verdi. İlk bakışta bütün evler birbirine benziyordu. Bir gece tuğla evde kahvesini içerken, köylülerin kayboluşuyla ilgili öncekilerden farklı bir hikâye duydu: Ne sürülmüş ne kaçmışlardı. Köyün insansızlığının nedeni, Einsatzgruppe C Müfrezesi'nin Kostekino'dan geçmesiyle doğrudan bağlantılıydı, müfreze, köydeki bütün Yahudiler'i ortadan kaldırmıştı. Reiter konuşamadığı için bununla ilgili sorular soramadı ama sonraki gününü evleri daha dikkatli inceleyerek değerlendirdi.

Evlerin hiçbirinde, eski sahiplerinin kökenlerini veya dinlerini gösteren nesneler yoktu. Sonunda Tatlı Pınar yakınlarındaki bir eve yerleşti. İlk gecesinde, gördüğü kâbuslar yüzünden defalarca uyandı

ama hiçbir uyanışında rüyasında ne gördüğünü hatırlayamıyordu. Yattığı yatak dar ve yumuşaktı, birinci kattaki şöminenin yanındaydı. İkinci yatağın yer aldığı üst kat, yuvarlak pencereli bir çatı katıydı. Oradaki sandıkta çoğu Rusça ve bazıları Almanca bir sürü kitap buldu. Pek çok Doğu Avrupa Yahudisi'nin Almanca konuştuklarını bildiğinden evin gerçekten de bir Yahudi'ye ait olduğunu düşündü. Bazen, gecenin bir vakti çığlıklar atarak kâbustan uyandığında, her zaman yatağın yanında tuttuğu mumu yakar ve uzun süre kımıldamadan oturup mumun ışığının duvara düşürdüğü gölgeleri izlerdi. Battaniyeyi üzerinden attığı için bir süre sonra titremeye başlar ve çoğunlukla umutsuzluğa kapılırdı. Bazen sabahın erken saatlerinde uyandığında yine kımıldamadan yatar, kerpiç tavana bakar ve evde nedenini çözemese de kadınsı bir hava olduğunu düşünürdü.

Komşuları, Kostekinolu olmayan ve kısa süre önce kolhozda çalışmak üzere köye gelen Ukraynalılardı. Evden çıktığında, Ukraynalılar şapkalarını kaldırıp başlarını eğerek onu selamlardı. İlk birkaç gün Reiter, onların bu hareketlerine karşılık vermedi. Ama sonra, başlangıçta çekine çekine de olsa, elini sallayarak onlarla selamlaşmaya alıştı. Her sabah dere kenarına yürür, bıçağıyla buzda bir delik açar ve kabını fışkıran suların altına tutup soğuk olmasına aldırmaksızın kana kana içerdi.

Kışın gelişiyle birlikte, bütün Almanlar tuğla yapıya doluştu. Geri kalan herkes onları unutmuştu, sanki ön cephelerin dağılışıyla beraber ortadan kaybolmuşlardı. Bazen kadın aramak için köyden ayrılırlardı. Başka zamanlar birbirleriyle sevişirlerdi ve kimse ağzını açıp tek kelime etmezdi. Burası donmuş bir cennet, dedi Reiter'in 79'uncu Kolordu'dan tanıdığı bir asker. Reiter, neden bahsettiğini anlamıyormuş gibi adama baktığında asker genç adamın sırtını sıvazladı ve zavallı Reiter, dedi, zavallı Reiter.

Bir keresinde Reiter, çiftlik evinde bulduğu bir aynada kendini inceledi. O kadar uzun zaman olmuştu ki neredeyse kendini tanıyamayacaktı. Saçı sakalı birbirine karışmıştı, gözleri boş bakıyordu. Kahretsin, diye düşündü. Ardından, boğazındaki sargıyı çıkardı: Yara iyileşmiş gibiydi ama sargı pislik içindeydi, kuruyan kan yüzünden katılaşan kirli bezi ateşe atmaya karar verdi. Sargı bezi olarak kullanabileceği bir şeyler aramaya koyuldu ve böylece

Boris Abramoviç Ansky'nin, şöminenin arkasındaki gizli bölmeye saklanmış olan evraklarını buldu.

Sade bir yapısı olan gizli bölme zekice tasarlanmıştı. Ocak olarak da kullanılan şöminenin içi, çömelen bir insanın sığabileceği kadar genişti ama oraya birinin saklanacağı kimsenin aklına gelmezdi çünkü dışarıdan bakan birinin şöminenin gerçek derinliğini kestirmesi imkânsızdı ve isten siyaha dönmüş duvarlar iyi bir kamuflaj sağlıyordu. Dikkatsiz bir göz, şöminenin arka tarafındaki bölmeyi göremezdi ama bölme bir insanın rahatlıkla sığabileceği büyüklükteydi. Mükemmel bir saklanma yeri, diye düşündü çiftlikte tek başına olan Reiter ama işe yaraması için iki kişi gerekiyordu: Biri saklanırken, diğeri ateşe çorba kazanını yerleştirip sürekli karıştırarak şöminenin kontrol edilmesine engel olmalıydı.

Günlerce bu sorun zihnini kurcaladı çünkü bu bulmacayı çözerse Boris Ansky'nin veya Boris Ansky'nin evraklarını emanet edecek kadar güvendiği kişinin ruh halini veya çaresizliğini daha iyi kavrayabilirdi. Birkaç kere bölmeye saklanıp ateşi içerden yakmayı denedi. Tek bir kez başardı ama su dolu tencereyi ateşe yerleştirmek imkânsız bir işti. Demek ki saklanma yerini her kim tasarladıysa birinin saklanacağını ve başka birinin de onun saklanmasına yardım edeceğini düşünerek inşa etmişti. Kurtarılan ve kurtarıcı, diye düşündü Reiter. Biri sağ kalan diğeri kendini feda eden iki kişi. Biri gece çöktüğünde kaçıyor ve diğeri kalıp teslim oluyor. Bazı öğleden sonraları, yanına sadece Boris Ansky'nin evraklarını ve bir mum alarak gizli bölmeye girer ve eklemleri uyuşup kasları donana kadar adamın yazdıklarını okurdu.

Boris Abramoviç Ansky 1909 yılında Kostekino'da, artık er Reiter'in yaşadığı evde doğmuştu. Köylülerin çoğu gibi onun anne babası da Yahudi'ydi ve geçimlerini babasının Dinepropetrovski'den toptan aldığı gömlekleri komşu kasabalarda satarak sağlıyorlardı. Annesi tavuk besleyip yumurta satardı. Sebzelere para vermelerine gerek yoktu çünkü küçük olmakla birlikte verimli bir bahçeleri vardı. Boris onların tek çocuğuydu, İncil'deki Abraham ve Sarah gibi geç yaşta çocuk sahibi olmuşlardı ve Boris onların en büyük mutluluğuydu.

Abraham Ansky kimi zaman arkadaşlarıyla buluştuğunda bu konuyu açıp diğerleriyle şakalaşır ve oğlundan bahsederken, acaba küçükken onu kurban mı etmeliydim, diye sorardı. Ansky, "Ama ben onu kurban etmek yerine tavuk kurban ettim! Bir tavuk. Ne koyun ne de ilk çocuk. Altın yumurta yumurtlayan tavuğumu kestim!" diyerek cümlesini tamamladığında, köydeki Ortodoks Yahudiler bu sözler üzerine şok geçirir veya şok geçirmiş gibi davranır, diğerleriyse kahkahalar atardı.

Boris Ansky on dördünde Kızıl Ordu'ya yazıldı. İzleyenlerin yüreğini sızlatan bir vedalaşma anı yaşandı. Babası hiç durmadan ağlıyordu. Annesi de Boris onu kucakladığında ağlamaya başladı. Moskova yolculuğu unutulmazdı. Yol boyunca inanılmaz yüzler gördü, inanılmaz sohbetler ve konuşmalar duydu, duvarlara yazılmış inanılmaz yazılarla karşılaştı, önüne çıkan her şey onu derinden etkiledi çünkü babasıyla gömlek satmaya gittiği birkaç yolculuk sayılmazsa köyünden ilk defa ayrılıyordu. Moskova'ya vardığında Kızıl Ordu'nun ofisine gitti ve Wrangel'le savaşmak için orduya yazılmaya çalıştı, ona Wrangel'in çoktan yenildiğini söylediler. O zaman Ansky, Lehlerle savaşmak için orduya katılmak istedi ve Lehlerin de çoktan yenildikleri yanıtını aldı. Bunu duyan Ansky, Kraşnov veya Denikin'le çarpışmak istiyorum, diye bağırdı ve Denikin ve Kraşnov'un da yenildiklerini öğrendi. Tamam, dedi Ansky, o zaman Beyaz Ordu'dan olan Kazaklarla veya Çeklerle veya Kolçaklarla savaşmak istiyorum, dedi ve ona, saydıklarının hepsinin mağlup edildiğini söylediler. Anlaşılan haberler sizin köye geç ulaşıyor, dediler. Ayrıca şu soruyu sordular: Nerelisin evlat? Ansky, Dinyeper yakınlarındaki Kostekino'danım dedi. O zaman, o ana kadar pipo içmekte olan yaşlı asker önce adını, adını duyduktan sonra da Yahudi olup olmadığını sordu. Ansky Yahudi olduğunu söyledi ve yaşlı askerin yüzüne baktı. Ancak o zaman, askerin bir gözünün ve bir kolunun eksik olduğunu fark etti.

"Lehlere karşı çarpışırken yoldaşlarımız arasında bir Yahudi de vardı," dedi yaşlı adam, piposunun dumanını üfleyerek.

"Adı neydi?" diye sordu Ansky. "Belki tanıyorumdur."

"Sovyetler Birliği'ndeki bütün Yahudileri tanıyor musun evlat?" diye sordu tek gözlü çolak asker.

"Hayır, elbette tanımıyorum," dedi Ansky kızararak.

"Adı Dimitri Verbitski'ydi," dedi tek gözlü adam, oturduğu yerden. "Varşova'ya yüz kilometre kala öldü."

Bu sözün ardından tek gözlü adam koltuğunda kıpırdandı, battaniyeyi boynuna kadar çekti ve konuşmayı sürdürdü: Komutanımızın adı Korelenko'ydu ve aynı gün öldü. Ansky, saniyeler içerisinde Verbitski'yi ve Korelenko'yu gözünde canlandırdı, Korelenko'nun Verbitski'yle şakalaşmasını hayal etti, Korelenko'nun Verbitski'nin arkasından söylediklerini duydu, Verbitski'nin geceleri kurduğu hayallere, Korelenko'nun arzularına baktı, her ikisinin de rüyalarında dolaştı, düşüncelerine, at binişlerine, geride bıraktıkları ormanlara ve üzerinden geçtikleri topraklara göz attı, gecenin seslerine ve yeniden atlarına binmeden önce sabahın erken saatlerinde yaptıkları aptalca konuşmalara kulak kabarttı. Köyleri ve çiftlikleri, kiliseleri ve ufukta yükselen toz bulutlarını gördü, sonunda sıra ikisinin de öldüğü güne geldi, Verbitski ve Korelenko ve mükemmel grilikte bir gün, tamamen gri bir gün, toprağın üzerindeki kilometrelerce uzunluktaki sonsuz bir bulutun griye boyadığı bir gün.

Bir saniye bile sürmeyen o anda Ansky, asker olmak istemediğine karar verdi ama aynı an, görevli subayın imzalaması için evrakı ona uzattığı andı. O artık askerdi.

Sonraki üç yılı sürekli hareket halinde geçirdi. Sibirya'ya ve Norilsk'deki kurşun madenlerine gitti, kömür madeni arayan Omsklu mühendislere Tungunska'yı geçerlerken eşlik etti, Yakut'a gitti ve Kuzey Kutup Çizgisi'ni geçip Lena'dan Kuzey Buz Denizi'ne yol aldı ve başka bir grup mühendisle bir nöroloğun Sibirya adalarına yaptıkları yolculuğa katıldı, mühendislerden ikisi delirdi, biri sakin bir deli, diğeri tehlikeli bir deliydi ve o tür deliliklerin tedavisi olmadığını, hele de insanın zihnini bulandıran sonsuz beyazlığın ortasında öyle bir deliliğin kesinlikle tedavi edilemeyeceğini söyleyen nöroloğun emirleri üzerine adamdan kurtuldular. Boris Ansky, kayıp kâşifleri bulmak üzere yollanan mühimmat birliğiyle Okhost Denizi'ne vardı ama birkaç gün sonra mühimmat birliği de kayboldu ve askerler, kâşiflere yollanan mühimmatları yiyerek hayatta kaldı, ardından genç adam kendini Vladivostok'taki hastanede buldu ve sonra Amur'a

ve Baykal Gölü'nün binlerce kuşun yuva yaptığı kıyılarına seyahat etti. Irkutsk şehrinden sonra Kazakistan'da haydut kovaladı ve en sonunda Moskova'ya dönüp başka işlerle uğraşmaya karar verdi.

Bu işler arasında müzeleri gezmek, kitap okumak, parklarda dolaşmak, yine kitap okumak ve takıntılı bir şekilde, gidebileceği bütün konserlere, tiyatrolara, edebi ve politik toplantılara gitmek yer alıyordu, katıldığı toplantılardan pek çok şey öğrendi ve yaklaşık aynı dönemde bir edebiyat kafesinde, Moskova'daki en iyi edebiyat kafesinde, daha doğrusu kafenin terasında, kenardaki masalardan birine oturmuş devasa meşe ağacının dalları altında votka içmekte olan bilimkurgu yazarı Efraim İvanov'la tanıştı, Ansky'nin sıra dışı fikirleri İvanov'un ilgisini çektiğinden ve Ansky, İvanov'un eserlerine olan eğitimsiz ve sınır tanımaz hayranlığını açıkça ortaya koymaktan çekinmediğinden kısa sürede arkadaş oldular. Ansky ayrıca, İvanov'un daha popüler bir etiket olan "fantastik edebiyat" başlığını reddetmesini de saygıyla karşılıyordu, o günlerde devrimin dünyaya kısa sürede yayılacağına tüm kalbiyle inanıyordu çünkü devrimin, gelişimin ve mutluluğun kapısını açtığını ancak bir budala veya nihilist görmezden gelebilirdi. Ansky'ye göre son kertede devrim, ölümün bile üstesinden gelecekti.

İvanov bunun imkânsız olduğunu, ölümün tarihten bile uzun süredir insanoğluna eşlik ettiğini söyleyince, Ansky, meselenin tam olarak bu olduğunu söyledi, şu dünyada önemi olan *tek şey* belki de ölümü dünyadan sürmek, sonsuza kadar ondan kurtulmak ve kendimizi bilinmezin kollarına bırakmaktı. Ölümü yok etmek, yok etmek, yok etmek.

İvanov 1902'den beri parti üyesiydi. O zamanlar Tolstoy, Çehov ve Gorki'nin tarzlarını taklit eden hikâyeler yazıyordu, fazla bir başarı elde edemedi ve bu başarısızlık uzun bir düşünüp taşınma sürecinin ardından (bütün bir yaz gecesi) Odoevski ve Lazeçnikov tarzında yazma kararı almasına neden oldu. Yüzde elli Odoevski, yüzde elli Lazeçnikov. Bu plan fena yürümedi çünkü okuyucuların hafızası zayıftı ve ikisi de aynı yıl ölen zavallı Odoevski (1803-1869) ve zavallı Lazeçnikov'u (1792-1869) çoktan unutmuşlardı ve her zaman

çok zeki olduğunu zanneden edebiyat eleştirmenleri ne aradaki bağlantıyı kurmuş ne de hırsızlığın farkına varmıştı.

1910 yılı geldiğinde İvanov umut vadeden yazarlardan biriydi, ondan büyük şeyler bekleniyordu ama Odoevski ve Lazeçnikov'un tüm malzemelerini kullanmış olduğundan, İvanov'un sanatsal üretimi çıkmaza girdi. Kendini düştüğü açmazdan kurtarmaya çalışan yazar, çaresizce yeni çözümlere başvurdu: Odoevski'nin Hoffmancı taraflarıyla, Walter Scott'un izinden giden Lazeçnikov'u, o günlerde yıldızı parlayan Gorki'nin tarzıyla birleştirmeyi denedi. Hikâyeleri, artık kimsenin ilgisini çekmiyordu. Sonunda ekonomik durumu ve daha da önemlisi özgüveni sarsıldı. İvanov, Ekim Devrimi'nden önce tarım dergileri ve bilimsel dergiler gibi çeşitli yayımlarda düzeltmenlik yapmış, ampul satmış ve hukuk bürosunda sekreter olarak çalışmıştı ama hiçbir zaman parti işlerini ihmal etmedi, broşürlerin elden geçirilmesinden kâğıdın satın alınmasına veya yazarlar ve gezginlerle iletişime geçilmesine kadar her şeyle kendisi ilgilendi. Üzerine yüklenen görevlerden tek bir kez bile yakınmadı ve eski alışkanlıklarının hiçbirinden vazgeçmedi: Moskova bohemlerinin toplandığı barlara gitmek ve votka.

Devrimin zaferi İvanov'un ne edebiyatını ilerletti ne de ekonomik durumunu düzeltti, aksine işler daha da kötüleşti. Üzerindeki yük, iki hatta üç katına çıktı ama İvanov bana mısın demedi. Bir gün ondan 1940'ta Rusya'da hayatın nasıl olacağına dair bir hikâye yazmasını istediler. İvanov, bilimkurgu tarzındaki hikâyeyi üç saatte yazdı. "Ural Treni" adlı hikâyede saatte 200 kilometre hızla Ural Dağları'ndan geçen bir trende yolculuk eden bir çocuğun gözünden Sovyetler Birliği anlatılıyordu: Pırıl pırıl fabrikalar, bakımlı tarlalar, her biri on katlı binalardan oluşan yeni tür köyler, bu gelişmiş teknolojileri kendi ülkelerine de götürebilmek umuduyla Sovyetler'i ziyaret eden yabancı delegeler. Ural Treni'ndeki oğlan, üniversite diplomasını diğer öğrencilere göre geç bir yaşta almış olsa da gizli araştırmalar yapılan bir laboratuarın başına getirilen ve eski bir Kızıl Ordu mensubu olan büyükbabasını ziyarete gidiyordu. El ele tutuşup tren istasyonundan ayrıldıkları sırada, kırk yaşından bir gün bile daha yaşlı görünmeyen ve enerjik bir adam olan büyükbaba, oğlana yeni yaptıkları keşiflerden bahsediyor ama torunu,

ne de olsa bir çocuk olduğu için, savaşı ve devrimi dinlemek istiyordu, elbette yaşlı bir adam olan büyükbaba o hikâyeleri anlatmaya dünden razıydı. İvanov'un hikâyesi bu kadardı ama öyle bir yankı uyandırdı ki sormayın.

Buna en çok şaşıran kişinin yazarın kendisi olduğunu itiraf etmek gerekiyor. Hikâyeyi büyük bir dikkatle gözden geçiren editör de aynı durumdaydı. Dergiye mektuplar yağdı, okuyucular İvanov'un, o "adı sanı bilinmeyen", o "gelecek vadeden" ve "herkesi parlak bir geleceğin beklediğine inanan" ve "uğruna mücadele ettikleri geleceğe duyulan inancı güçlendiren" yazarın başka hikâyelerinin de yayımlanmasını talep ettiler. Mektuplar sadece Moskova'dan ve Petrograd'dan gelmiyordu, ülkenin uzak köşelerindeki savaşçılar ve politik eylemciler de hikâyedeki büyükbaba karakteriyle kendilerini özdeşleştiriyordu; bu durumun, derginin editörünün uykularını kaçırdığı söylenebilir çünkü kendisi diyalektik, metodik ve materyalist bir Marksistti, dogmatik Marksistlerden değildi, iyi Marksistlerdendi, sadece Marx'ı değil Hegel'i, Feuerbach'ı ve hatta Kant'ı okumuş, Lichtenberg'i yeniden okuduğunda kahkahalarla gülmüş ve hatta Montaigne ve Pascal'a bile göz gezdirmişti, Fourier'nin metinlerine aşinaydı ve derginin yayımladığı onca iyi çalışma arasından (sayıları fazla olmasa da gerçekten iyi birkaç yazı vardı) Sovyet vatandaşlarının en çok etkilendikleri metnin bu hikâye, bilimsel hiçbir tarafı olmayan bu aşırı duygusal çalışma, olması onu rahatsız etmişti.

Bir şeyler yanlış, diye düşündü. Doğal olarak, editör uykusuz geceler geçirirken İvanov, Moskova'nın en kötü barlarında içerek ve mahşerin dört atlısına benzeyen dört arkadaşıyla Yazarlar Evi'nde yemek yiyerek başarısını kutluyordu. O günden sonra İvanov'a sadece bilimkurgu hikâyeleri sipariş edildi ve ilk kaleme aldığı hikâyeyi dikkatlice inceleyen yazar, sonrakilerde de büyük ölçüde aynı formülü izleyerek başarısını korudu, kredi mektuplarını, karşılıksız çekleri ve senetleri elden geçiren bankerlerin titizliğiyle gözden geçirdiği kimya, biyoloji, tıp ve astronomi yayımlarını Rus edebiyatının zenginlikleriyle birleştirdi. Bu sayede ünü Sovyetler Birliği'nin her yanına yayıldı ve kısa süre sonra artık sadece kitaplarından kazandığı parayla yaşayabilen, üniversitelerdeki ve fabrikalardaki

toplantılara ve konferanslara katılan ve edebiyat dergilerinin çalışmalarını kapmak için savaştıkları profesyonel bir yazara dönüştü.

Ama her şey eskir, dolayısıyla parlak gelecek artı parlak geleceğe ulaşılmasına yardım eden kahraman artı komünist mucizeleriyle dolu gelecekte yaşayan ve geçmişte yapılan fedakârlıkların meyvelerini toplayan oğlan –ya da kız– çocuğundan oluşan formül de eskidi. Ansky'nin İvanov'la tanıştığı dönemde yazarın kitapları artık eskisi kadar satmıyor ve insanların kıymetli ya da katlanılmaz olduğunu düşündüğü bu kitaplar, ilk zamanlarda yarattıkları heyecanı yaratmıyordu. Ama İvanov yazmayı, yayınevleri de onun kitaplarını basmayı sürdürdükleri için, bahsi geçen cennet kehanetleri hâlâ önemli bir ekmek kapısıydı. Hâlâ parti üyesiydi. Devrimci Yazarlar Derneği'ne üyeydi. Adı, Sovyet sanatçılarının resmi listesinde geçiyordu. Dışarıdan bakıldığında mutlu bir adamdı, Moskova'nın güzel bir semtinde hoş bir evi olan çekici bir bekârdı, arada bir artık genç olmayan fahişelerle yatar ve geceyi genellikle şarkı söyleyerek veya ağlayarak tamamlardı, haftada en az dört kere yazar ve şairlerin gittiği lokantada yemek yerdi.

Oysa İvanov içten içe, bir şeylerin eksik olduğunu hissediyordu. Kararlı bir adım, cüretkâr bir hamle. Tırtılın yüzünde aldırışsız bir gülümsemeyle kelebeğe dönüştüğü an. Derken Yahudi Ansky, Sibirya kehanetleri, lanetli topraklardaki maceraları, sadece on sekiz yaşındaki genç bir adamın sahip olabileceği vahşi deneyimleri ve sıra dışı fikirleriyle İvanov'un hayatına girdi. Gerçi İvanov da bir zamanlar on sekizinde olmanın heyecanını yaşamıştı ama onun maceraları Ansky'ninkilerle kıyas bile kabul etmezdi. Belki de Yahudi olduğu içindir, diye düşündü ama bu fikri kısa sürede zihninden attı. Naif biri olduğu için, dedi kendi kendine. Aklına eseni yaptığı için. Gündelik hayatın sıradanlıklarını ve burjuva hayatını küçümsüyor, dedi kendi kendine. Ve sonra, yeniyetme sanatçıların ve sahtesanatçıların yakından bakıldıklarında ne kadar itici olduklarını düşündü. Şahsen tanıdığı, bir veya belki iki kere sohbet ettiği Mayakovski'yi, kibrini, büyük ihtimalle insanları sevmemesinden, kendi ülkesinin halkıyla ilgilenmemesinden ve şöhret açlığından doğan burnu büyüklüğünü düşündü. Sonra film yıldızları veya operacılar gibi şişinen Lermontov ve Puşkin'i,

Nijinsky'yi, Gurov'u ve Nadson'u düşündü. Blok'la tanışmış ve katlanılamaz biri olduğuna kanaat getirmişti. Hepsi kendilerini güneş zannediyor, her şeyi aydınlattıklarını sanıyorlar ama güneş falan değiller, ölmeden önce son parıltılarını saçan meteorlar olabilirler en fazla. Halkı alevlendirmiyorlar, küçük düşürüyorlar ve sonuçta aslında kendileri küçük düşüyorlar; itilip kakılan, üzerlerine tükürülen, nefret edilen ve burun kıvrılan, haddi bildirilen ve derinden aşağılananlar kendileri oluyor.

İvanov için gerçek yazarlar, gerçek sanatçılar ve yaratıcı kişilikler, belirli bir olgunluk seviyesine ulaşmış, sorumluluk sahibi insanlardı. Gerçek yazar, ne zaman dinleyeceğini ne zaman harekete geçeceğini bilirdi. Yeterince girişken ve yeterince eğitimli olurdu – ama fazla eğitimli olmak iyi değildi çünkü eğitimin fazlası, insanların kıskanmasına ve içerlemesine yol açardı. Girişkenliğin de fazlası iyi değildi çünkü insanları şüphelendirirdi. Gerçek yazar dediğin serinkanlı, sağduyulu olurdu. Yüksek sesle konuşmaz, polemiklere girişmezdi. Düşman edinmemesini bilir ve görünüşüne özen gösterirdi. En önemlisi, herkes bağırmaya başlamadığı sürece alçak sesle konuşurdu. Gerçek bir yazar, arkasında Yazarlar Birliği'nin, Sanatçılar Sendikası'nın ve Edebiyat İşçileri Konfederasyonu'nun olduğunu bilmeliydi. İnsan kiliseye girdiğinde ilk olarak ne yapar, diye sordu Efraim İvanov. Şapkasını çıkarır. İlla haç çıkarması gerekmez. Biz modern insanlarız, artık buna izin var, ama en azından başını açması gerekir! Oysa yeniyetme yazarlar kiliseye giriyor ve sopayla dövülseler bile şapkalarını çıkarmıyor. Sadece şapkalarını çıkarmamakla da kalmıyorlar: Gülüyor, esniyor, aptalı oynuyor, geğiriyorlar, bazıları alkış bile tutuyor.

Yine de, tüm çekincelerine rağmen, İvanov'un, Ansky'nin sunduklarını geri çevirmesi imkânsızdı. Anlaşma, bilimkurgu yazarının odasında imzalandı.

Bir ay sonra Ansky partiye katıldı. Kefilleri İvanov ve İvanov'un eski sevgililerinden biri, Moskova enstitülerinden birinde biyolog olarak çalışan Margarita Afanasievna'ydı. Ansky'nin notlarında olaydan bir düğün gibi bahsediliyordu. Genç adamın partiye girişini

yazarlar lokantasında kutladılar ve Moskova barlarını dolaştılar, yarın yokmuş gibi içen Afanasievna o gece az kalsın alkol komasına girecekti. Meyhanelerden birinde İvanov ve onlara katılan iki yazar, karşılıksız aşklar ve bakışlarla ilgili şarkılar söylerken Afanasievna uyandı ve ufacık eliyle pantolonu üzerinden Ansky'nin penisini yakaladı.

"Artık komünist olduğuna göre bunun çelikten olması gerek," dedi genç adamın gözlerine bakmaktan kaçınarak. Bakışlarını Ansky'nin boynuna dikti.

"Gerçekten mi?" diye sordu Ansky.

"Budala numarası yapma," dedi Afanasievna boğuk bir sesle. "Seni çözdüm. İlk bakışta kim olduğunu anladım."

"Kimmişim?" diye sordu Ansky.

"Arzularıyla gerçeği birbirine karıştıran bir Yahudi veledisin."

"Gerçek ve arzu bazen aynı şeydir," diye mırıldandı Ansky.

Afanasievna güldü.

"Bundan ne anlamalıyım?" diye sordu.

"Ne istersen onu ama dikkatli ol," diye mırıldandı Ansky. "Örneğin kimi insanların halini düşün."

"Hangi insanların?" diye sordu Afanasievna.

"Hastaların," dedi Ansky. "Örneğin tüberküloz hastalarının. Doktorları onlara öleceklerini söyler, bunda tartışılacak bir yan yoktur. Ama hastalar için, özellikle de bitmek tükenmek bilmeyen gecelerde, sahip oldukları tek gerçek yaşama arzularıdır. Ya da iktidarsız insanları düşün."

"Hangi iktidarsızlıktan bahsediyorsun?" diye sordu Afanasievna, Ansky'nin cinsel organını bırakmadan.

"Elbette cinsel açıdan iktidarsız olmaktan bahsediyorum," dedi Ansky. "İktidarsız insanlar tüberküloz hastalarına benzer, arzuyu hissederler. Zamanla arzu, gerçeğe baskın çıkar ve hatta onun yerini alır."

"Sence ölüler de cinsel açlık çekiyor mu?" diye sordu Afanasievna.

"Ölüler değil ama yaşayan ölüler çeker," dedi Ansky. "Sibirya'dayken, cinsel organları parçalanmış bir avcıyla tanışmıştım."

"Cinsel organları mı, birden fazla mı penisi varmış!" dedi Afanasievna dalga geçercesine.

"Penisini ve testislerini kastettim," dedi Ansky. "Dizleri üzerinde, oturarak ya da çömelerek ufak bir çubuktan işerdi."

"Tamam, şimdi anladım," dedi Afanasievna.

"Her neyse, haftada bir, hava nasıl olursa olsun, artık genç biri olmayan bu adam ormana gidip penisini ve testislerini arardı. Herkes bir gün kar fırtınasına yakalanıp öleceğini düşünürdü ama o her seferinde, bazen birkaç aylık yokluğun ardından, köye geri dönerdi, getirdiği haber hep aynıydı: Aradığını bulamamıştı. Bir gün aramaktan vazgeçmeye karar verdi. Aniden yaşlandı. Bir gün önce ellisinde görünüyordu, ertesi gün sekseninde. O sabah, birliğim köyden ayrıldı. Dört ay sonra aynı yerden geçtiğimizde adama ne olduğunu sordum. Evlendiğini ve mutlu bir hayat sürdüğünü söylediler. Yoldaşlarımdan biri ve ben, adamı görmek istedik. Yanına gittiğimizde ormana yapacağı yolculuğa hazırlanıyordu. Seksenlerinde değil yine ellilerinde görünüyordu. Ve hatta kırklarında. Gözleri, dudakları, çenesi gençleşmişti. İki gün sonra köyden ayrılırken, avcının, arzularını gerçeğin yerine koymayı başardığını keşfettim, bu şekilde çevresindeki her şeyi, köyü, köylüleri, ormanı, karı, kayıp penisini ve testislerini de arzularına uygun imgelere dönüştürmüştü. Donmuş bozkırın ortasında duruşunu, bacağını iki yana açıp işeyişini, rüzgârın parkasını uçuşturuşunu ve adamın belirsiz geleceğe ilerleyişini hayal ettim. Kadere meydan okuyordu."

"Hoş bir hikâye," dedi Afanasievna, Ansky'nin cinsel organını bırakırken. "Ne yazık ki böyle hikâyelere inanamayacak kadar yaşlıyım."

"Bunun inanmakla bir ilgisi yok," dedi Ansky, "anlamak ve değişmekle ilgisi var."

Bu olaydan sonra, Ansky ve İvanov'un hayatları, en azından görünürde, farklı yönlere gitti.

Genç Yahudi kendini komünist harekete kaptırdı. Örneğin 1929'da, yirmi yaşındayken Moskova, Leningrad, Smolensk, Kiev ve Rostov'da içinde kendi yazılarından hiçbirinin yayımlanmadığı dergilerin hazırlanmasına yardım etti. Hayalî Sesler Tiyatrosu'nun

kurucu üyelerindendi. Klebnikov'un ölümünden sonra, yazdıklarını yayımlayacak bir yayıncı buldu. Kurulduğu gibi batan bir gazetenin muhabiri olarak General Tukhaçevski ve General Blücher'le röportaj yaptı. Marya Zamyatina adlı kendinden on yaş büyük, doktor bir aşığı oldu, üstelik kadın, parti liderlerinden birinin karısıydı. Çağdaş Alman tarihi uzmanlarından Grigory Yakovkin'le arkadaş oldu, uzun yürüyüşlere çıkıp Alman dili ve İbranice üzerine sohbet ettiler. Zinoviev'le tanıştı. Tolstoy'un sürgünü üzerine Almanca, garip bir şiir yazdı. Yine Almanca, *Evgenia Bosch'un Ölümü Üzerine* başlıklı bir dizi aforizma yazdı. Evgenia Bosch, Bolşevik lider Evgenia Gotlibovna'nın (1879-1924) takma adlarından biriydi, Pierre Buroue onun için şöyle der: "1900'de partiye üye oldu, 1903'te Bolşeviklere katıldı, 1913'te tutuklandı, sınırdışı edildi, 1915'te kaçıp ABD'ye sığındı. Pytakov ve Bukarin'le devrimci eylemler yaptı ve ulusalcılık konusunda Lenin'le çatıştı. Şubat Devrimi'nden sonra geri döndü. Ayaklanmalar sırasında Kiev'deki liderlerden biriydi. Komünizmin önde gelen 46 isminin imzasını taşıyan 1923 tarihli deklarasyonda onun da imzası vardı. Hükümeti protesto etmek amacıyla 1924'te intihar etti." Ansky'nin bir sonraki yapıtı, Finlandiya Komünist Partisi kurucularından İvan Rajia (1887-1920) üzerine yazdığı kaba, barbarlıklarla dolu bir şiirdi, Rajia'nın, liderlik mücadelesi sebebiyle kendi yoldaşlarından biri tarafından öldürülmesini anlatıyordu. Fütüristlerin yazdıklarını, Platonov'un ilk hikâyelerini, Babel'i, Boris Pilnyak'ı ve Andrey Bely'yi okudu, Pilnyak'ı hiç sevmedi ve Bely'nin *Petersburg*'unu ancak dört günde bitirebildi. Edebiyatın geleceği üzerine, "hiç" kelimesiyle başlayıp biten bir deneme yazdı. Bu arada Marya Zamyatina'yla ilişkisinde sorunlar başladı, kadının bir aşığı daha vardı – tüberküloz hastalarını tedavi eden, akciğer hastalıkları uzmanı bir doktor. Adam Kırım'da yaşıyordu ve Marya Zamyatina'nın tarifine göre, İsa'nın reenkarnasyon geçirmiş, sakalsız haliydi. Kadın sürekli adamın giydiği beyaz doktor önlüğünden bahsediyordu ve o önlük 1929'da pek çok kez Ansky'nin rüyalarına girdi. Genç adam Moskova Kütüphanesi'nde çalışıyordu. Bazen, uzun zamandır onları ihmal ettiğini fark ettiğinde, ailesine mektup yazar ve ailesi de ona sevgi dolu, cesaretlendirici mektuplarla karşılık verirdi, Dinyeper'i saran açlıktan ve yoksulluktan, bir zamanlar

verimli olan toprakların nasıl çoraklaştığından bahsetmiyorlardı. Ansky'nin, 1918'de *Yazarlara Mektup*'u yazan ve 1919'da idam edilen Alman yazar Gustav Landauer'in hayatını anlattığı *Landauer* adlı garip bir metin yazacak vakti bile oldu. Yine 1929'da Alfred Döblin'in *Berlin Aleksanderplatz* yapıtını okudu, dikkat çekici ve hatta unutulmaz bir yapıttı, diğerlerinden farklıydı, Döblin'in başka kitaplarını da bulmaya çalıştı ve 1915'te basılan *Wang-Lu'nun Üç Sıçrayışı*'nı, 1918'de basılan *Watzek'in Buharlı Motorla Savaşı*'nı, 1920'de basılan *Wallenstein*'ı ve 1924'te basılan *Dağlar, Denizler ve Devler*'i Moskova Kütüphanesi'nde buldu.

Ansky, Döblin okuyup Tukhaçevsky'yle röportaj yapar veya Petrov'daki dairesinde Marya Zamyatina'yla sevişirken, Efraim İvanov'un ilk gerçek başyapıtı, ona cennetin kapılarını açan, sadık okuyucularını geri kazandıran ve o güne kadar okumamış olanların onu keşfetmesini sağlayan kitap yayımlandı. Hayatında ilk defa, kendisini aralarından biri olarak gördüğü gerçek yazarların, Tolstoy'dan ve Çehov'dan, Puşkin'den ve Gogol'dan meşaleyi devralanların saygısını kazandı, ilk kez fark edildi ve doğruyu söylemek gerekirse, aslında ilk kez bu yazarlar tarafından kabul edildi.

O dönemde henüz Moskova'ya dönmeye karar vermemiş olan Gorki ona İtalya damgalı, hem deneyimli bir yazarın kibrini hem de iyi bir kitap okumuş okuyucunun minnettarlığını taşıyan bir mektup yolladı.

Romanınız bana hoş anlar yaşattı. Sayfalarınızda tartışılmaz bir... inanç ve umut var. Hayal gücünüz kesinlikle... kıt değil. Hayır kimse bunu söyleyemez. Size şimdiden Sovyetler'in Jules Verne'i diyenler var. Uzun uzun düşündükten sonra sizin Jule Verne'den daha iyi olduğunuz... sonucuna vardığımı... itiraf etmeliyim... daha olgun bir kalem. Devrimci... bir kalem. İyi bir kalem. Kimse bir komünistten bundan daha azını beklememeli zaten. Ama dürüstçe konuşalım... Sovyet Sovyete. Proletarya edebiyatı... bugünün insanına hitap ediyor. Kimi zaman... sadece gelecekte çözülebilecek sorunları anlatıyor. Ama hitap ettiği kitle bugünün işçisi... geleceğin işçisi değil. Sonraki kitaplarınızda... bunu da aklınızda bulundurmalısınız.

Stendhal'ın, Balzac'ın *Parma Manastırı* için yazdığı eleştiriyi okuduğunda dans ettiğini söylerler, İvanov ise Gorki'nin mektubunu aldıktan sonra saatlerce sevinç gözyaşı döktü.

Herkesin takdir ettiği romanın adı *Alacakaranlık*'tı ve konusu oldukça basitti: On dört yaşında bir oğlan devrimcilere katılmak için ailesinden ayrılıyor. Kısa süre sonra Wrangel'in birlikleriyle savaşıyor. Çarpışmalardan birinde yaralanıyor ve yoldaşları onu ölümüne terk ediyorlar. Ama akbabalar gelip oğlanın cesedini yiyemeden, bir uzay gemisi savaş alanına inip onu ve ölümcül yaraları olan diğer askerleri götürüyor. Uzay gemisi stratosfere çıkıp dünyanın yörüngesine yerleşiyor. Bütün yaralılar iyileşiyor. Derken aşırı uzun, aşırı zayıf, insandan çok yosunu andıran bir yaratık gelip onlara sorular soruyor: Yıldızlar nasıl yaratıldı? Evren nerede sona eriyor? Evren nerede başlıyor? Elbette kimse bu soruların yanıtlarını bilmiyor. Adamlardan biri, yıldızları Tanrı yarattı ve evren de Tanrı nerede isterse orada başlayıp Tanrı nerede isterse orada bitiyor, diye karşılık veriyor. Onu uzay boşluğuna atıyorlar. Diğerleri uyuyor. Oğlan uyandığında kendini uyduruk bir yatak odasındaki uyduruk yatakta buluyor, uyduruk dolapta uyduruk giysiler asılı. Pencereye gittiğinde New York'u görüyor. Ne yazık ki büyük şehirde oğlanı bekleyen tek şey kötü kader. Düşünebilen ve konuşabilen tavuklardan bahsedip duran bir caz müzisyeniyle tanışıyor.

"Daha da kötüsü hükümet de bunu biliyor, bu yüzden çok sayıda insan tavuk yetiştiriyor," diyor müzisyen, oğlana.

Oğlan tavukların kesilip yenilmek için yetiştirildiklerini söyleyerek itiraz ediyor. Müzisyen, öyle olması tavukların isteği, diyerek sözlerini şöyle tamamlıyor:

"Kahrolası mazoşist yaratıklar, liderlerimizi avuçlarının içinde oynatıyorlar."

Oğlan kabarelerden birinde hipnozcu olarak çalışan bir kızla tanışıp ona âşık oluyor. Kız, oğlandan on yaş büyük, yani yirmi dört yaşında ve pek çok âşığı var. Kız kimseye âşık olmak istemiyor çünkü âşık olursa hipnotizma gücünü kaybedeceğine inanıyor. Bir gün kız ortadan kayboluyor ve oğlan uzun süre onu aradıktan sonra, bir zamanlar Panço Villa emrinde savaşmış Meksikalı bir askeri, dedektif olarak tutuyor. Dedektifin garip bir teorisi var:

Paralel evrenlerde sayısız dünya olduğuna inanıyor. Bu dünyalara hipnoz aracılığıyla ulaşmanın mümkün olduğunu düşünüyor. Oğlan, dedektifin kendisini atlatmaya çalıştığını düşünüp soruşturma boyunca onun yanında kalmaya karar veriyor. Bir gece sokağın ortasında bağırıp çağıran Rus bir dilenciye denk geliyorlar. Dilenci Rusça bağırdığı için, onu sadece oğlan anlıyor. "Wrangel'le savaştım, bana saygı gösterin, Kırım'da savaştım ve beni Sivastopol'dan bir İngiliz gemisine bindirdiler," diye bağırıyor dilenci. Oğlan, dilenciye kendisinin yaralandığı çarpışmaya katılıp katılmadığını soruyor. Dilenci ona bakıp evet, diyor. Ben de oradaydım, diyor oğlan. İmkânsız, o savaş yirmi yıl önceydi ve sen daha doğmamıştın, diye karşılık veriyor dilenci.

Ardından oğlan ve Meksikalı dedektif, hipnozcuyu bulmak üzere yola düşüyorlar. Onu Kansas City'de buluyorlar. Oğlan kızdan kendisini hipnotize edip ölmüş olması gereken savaş alanına yollamasını veya aşkını kabul edip kaçmayı bırakmasını istiyor. Hipnozcu ikisini de yapamayacağını söylüyor. Meksikalı dedektif de hipnoz sanatıyla ilgilenmeye başlıyor. Dedektif hipnozcu kıza bir hikâye anlatırken oğlan yol kenarındaki bardan çıkıp parlayan yıldızları seyrederek dışarıda dolanıyor. Bir süre sonra gözyaşları kesiliyor.

Dört saat yürüyor. Hiçliğin ortasına vardığında yol kenarındaki silüeti görüyor. Yosunu andıran bir uzaylı. Selamlaşıyorlar. Konuşuyorlar. Çoğunlukla anlaşılmaz bir sohbet bu. Konusu değişip duran, havadan sudan sohbetler: Yabancı diller, ulusal anıtlar, Karl Marx'ın son günleri, işçi kardeşliği, değişimin dünya yılı ve uzay yılıyla ölçümü, Amerika'nın keşfi, Doré'nin sanat eserlerindeki haliyle, sonsuz boşluk. Ardından oğlan, uzaylının peşinden gidip yoldan uzaklaşıyor, buğday tarlasından ve dereden geçip tepeye tırmanıyor, tarlaları aşıyor ve alevler içindeki bir çayıra varıyorlar.

Sonraki bölümde oğlan, artık bir oğlan değil, Moskova gazetelerinden birinin yıldız muhabiri olmuş, yirmi beş yaşında genç bir adam. Genç adama Çin'deki komünist liderle röportaj yapma görevi veriliyor. Yolculuğun çok zor olacağı konusunda onu uyarıyorlar. Ve Pekin'e vardıktan sonra hayatı tehlikede olacak çünkü Çinli liderin düşüncelerinin yayılmasını istemeyen pek çok kişi var. Genç adam tüm uyarılara rağmen işi kabul ediyor. Zorlu bir sürecin

ardından, sonunda Çinli liderin saklandığı mahzene varıyor ve sadece röportaj yapmanın kendisine yetmeyeceğini kavrıyor, liderin kaçmasına da yardım etmek zorunda. Mum ışığında, Çinli liderin yüzü, bir zamanlar Panço Villa'nın emrinde çarpışan askerlerden olan Meksikalı dedektifin yüzüne benziyor. Çinli lider ve genç Rus, mahzendeki farelerin bulaştırdığı bir hastalığa yakalanıyorlar. Ateşler içinde yatıyor, terliyor, sayıklıyor, hayal görüyorlar; Çinli lider, Pekin sokaklarında uçan ejderhalar gördüğünü söylüyor, genç adamın gördüğüyse çarpışmalardan biri, hurraa diye bağırarak yoldaşlarını ileri atılmaları için cesaretlendiriyor, ardından ikisi de ölüler gibi kımıldamadan yatıyor ve kaçış günü gelene dek sessizce acı çekiyorlar. Ateşleri neredeyse 39 dereceye çıkmış iki adam, Pekin'den geçip kaçmayı başarıyor. Şehir dışında onları bekleyen atlar ve mühimmat var. Çinli lider daha önce hiç ata binmemiş. Genç adam ona nasıl ata bineceğini gösteriyor. Yolculuk sırasında ormanları ve ulu dağları geçiyorlar. Gökyüzündeki yıldızların doğaüstü bir ışıltısı var. Çinli lider kendi kendine şu soruları soruyor: Yıldızlar nasıl yaratıldı? Evren nerede başlıyor? Evren nerede bitiyor? Bu soruları duyan genç adam savaşta aldığı yarayı, karanlığı ve yolculuğu belli belirsiz hatırlıyor. Ayrıca hipnozcu kızı hatırlıyor ama yüzünü bir türlü gözünün önüne getiremiyor. Gözlerimi kapatırsam onu yeniden görebileceğim, diyor kendi kendine ama gözlerini kapatmıyor. Karla kaplı vadiyi geçiyorlar. Atlar kara gömülüyor. Çinli lider şarkı söylüyor. Yıldızlar nasıl yaratıldı? Başı sonu belli olmayan evrenle kıyaslandığımızda neyiz ki biz? Bizlerden geriye ne kalacak?

Çinli lider birdenbire atından düşüyor. Genç Rus, atından inip lideri kontrol ediyor. Çinli lider, alevler içindeki bir oyuncak bebekten farksız. Genç Rus önce Çinli liderin alnına sonra kendininkine dokunuyor ve ikisinin de ateşinin çıktığını anlıyor. Büyük çabaların ardından Çinli lideri eyerine bağlıyor ve yola çıkıyorlar. Karla kaplı vadiye tam bir sessizlik hâkim. Gece olup yıldızlar gökyüzünde belirdiğinde hâlâ uçsuz bucaksız vadinin ortasındalar. Bir süre sonra karanlığın içinde devasa bir siyah gölge beliriyor. Dağ. Artık genç Rus birkaç saat sonra karla kaplı vadide veya dağı geçerken öleceğine emin. Zihnindeki bir ses gözlerini kapaması için ona yalvarıyor, gözlerini kaparsa hipnozcu sevgilisinin yüzünü görebilecek. Ses,

gözlerini kapatırsa yeniden New York'u göreceğini, hipnozcunun onu beklediği evin yolunu tutabileceğini söylüyor. Genç Rus gözlerini kapatmıyor. Atını sürmeye devam ediyor.

Alacakaranlık'ı okuyan sadece Gorki değildi. Hiçbiri yazara hayranlıklarını dile getiren notlar yazmamış olsalar da başka meşhur insanlar da kitabı okudu ve hiçbiri yazarın adını unutmadı çünkü meşhur olmalarının yanında, hafızaları da iyiydi.

Ansky baş döndürücü bir hızla dört tanesini sayıyor. Profesör Stanislav Strumilin kitabı okudu. Kafa karıştırıcı olduğunu düşündü. Aleksey Tolstoy okudu ve karışık buldu. Andrei Zdanov okudu. Yarısında bıraktı. Ve Stalin okudu. Şüpheli bir yapıt olduğunu düşündü. Elbette bunların hiçbiri, sevgili Gorki'nin mektubunu çerçeveletip duvara asan İvanov'un kulağına çalınmadı.

İvanov'un hayatı büyük ölçüde değişmişti. Moskova dışındaki bir kır evine taşındı. Metroda bazen imzasını istiyorlardı. Yazarlar lokantasında, o gelirse diye her gece boş tuttukları bir masa vardı. Tatillerini, diğer meşhur meslektaşlarıyla birlikte Yalta'da geçiriyordu. Gecelerini bir dönem İngilizler'e sonra Fransızlar'a ve şimdi de Ruslar'a ait olan Kızıl Ekim Oteli'nin terasına çıkıp Karadeniz'e bakarak ve Mavi Volga Orkestrası'nın uzaktan gelen melodisini dinleyip binlerce yıldızın görülebildiği gökyüzünü inceleyerek geçiriyordu. Metalürjik romancının, dönemin popüler oyun yazarlarından birinin zekice yorumlarına kaçamak yanıtlar verdiği o gecelerde, olağanüstü kadınlar sabahın altısına kadar bana mısın demeden votka içerdi. Yazar, öğleden sonralarınıysa Kırım'ın Proleter Yazarları Derneği'nden gelen hevesli gençlere öğütler vererek geçiriyordu.

Bazen, yalnız kaldığında ve hele de karşısında bir ayna varsa, zavallı İvanov hayal görmediğine emin olmak için kendini çimdiklerdi. Ve evet, hepsi gerçekti, en azından görünürde. Üzerinde kara bulutlar toplanmaya başlamıştı ama o sadece uzun zamandır özlemini çektiği rüzgârı fark etti ve şanssızlıkların ve korkunun izlerini yüzünden silip atan esintinin kokusunu aldı.

İvanov neden korkuyordu, diye yazmıştı Ansky defterine. Başına gelebileceklerden korkuyor olamazdı çünkü Bolşeviklerden olduğu için defalarca tutuklanmış, hapse atılmış hatta sınırdışı edilmişti ve cesur bir adam olduğu iddia edilemese de korkak veya omurgasız olduğu da söylenemezdi. İvanov'un korkusu, edebi bir korkuydu. Yani iyi veya kötü günlerinden birinde yazarlıkta şanslarını denemeye karar vermiş çoğu insanın, özellikle de roman yazmaya karar vermiş olanların karşılaştığı korkuydu. İyi olmama korkusuydu. Ayrıca küçümsenme ve göz ardı edilme korkusu. Ama öncelikle, iyi olmama korkusu. Emeklerinin boşa gideceği korkusu. İz bırakamama korkusu. Tesadüflerin ve doğanın, bıraktığınız izleri sileceği korkusu. Tek başına yemek yemek, kimse tarafından fark edilmemek korkusuydu. Adınızın bilinmemesi korkusu. Başarısızlık ve rezil olma korkusu. Ama hepsinin ötesinde, iyi olmama korkusu. Sonsuza kadar kötü yazarlar cehenneminde kalma korkusu. Mantıksız korkular, diye düşündü Ansky. Sanki kötü yazarlara göre, cennetteki bütün iyi yazarlar birbirlerine benziyordu. Sanki bir çalışmayı değerli kılan, iyi kabul edilen diğer çalışmalarla olan *benzerliğiydi*. Bu benzerlikler elbette ülkeden ülkeye, dönemden döneme değişiyordu ama hep bir ortak noktaları vardı: Son kertede hepsi taklitti. *Olan* değil *benzeyen* şeyler, hiçbir derinliği olmayan bir yüzeysellik, sırf gösteriş ve o gösteriş bile benzerlikler denizinde Tolstoy'un saçının, gözlerinin, dudaklarının taklidiydi, at üstünde bozkırı aşan ve kadınların bekaretini bozan Tolstoy'un gösterişine özeniyordu.

Başta da belirttiğimiz gibi, İvanov'un gözü, hayatının o döneminde sadece İvanov'u gördüğü için yazar, başının belaya girmek üzere olduğunu fark etmedi. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Gençlik Kolları'nın edebiyat gazetesinden gelen iki genç, kibrinin doruklarında olduğu bir günde ona, başka pek çok sorunun yanı sıra şu soruyu sordular:

Gençlik Kolları: Sizce işçilerin ve köylülerin hayranlığını kazanan ilk başyapıtınızı neden altmışınızda yazdınız? *Alacakaranlık*'ın konusu üzerinde kaç yıl çalıştınız? Bu kitap, mesleğinin zirvesinde bir yazarın ürünü mü?

Efraim İvanov: Daha sadece 59 yaşındayım. Bir süre daha 60 olmayacağım. Ayrıca sizlere Cervantes'in *Don Quijote*'yi benim yaşlarımda yazdığını hatırlatırım.

Gençlik Kolları: Romanınızın, Sovyet bilimkurgusunun *Don Quijote*'si olduğuna mı inanıyorsunuz?

Efraim İvanov: Bu sözde hiç kuşkusuz gerçek payı var.

Yani İvanov kendini fantastik edebiyatın Cervantes'i olarak görüyordu. Giyotin şeklindeki bulutlara, kafaya sıkılan kurşunu andıran bulutlara baktı ama tek gördüğü, edebi zaferin yollarında, yanında vazgeçilmez Sançe'suyla at koşturmasıydı. Tehlike, tehlike, dedi, mujikler. Tehlike, tehlike, dedi kulaklar, tehlike, tehlike dedi 46'lar Deklarasyonu'nu imzalayanlar, tehlike, tehlike, dedi merhum Ortodoks rahipleri, tehlike, tehlike, dedi İnessa Armand'ın hayaleti ama İvanov hiçbir zaman duyma yetisiyle ya da yaklaşan fırtına bulutlarını hissetme becerisiyle anılan bir adam olmamıştı ve ortalama yazılardan fazlasını yazması istenmediği için harikalar yarattığı ortalama bir köşe yazarlığı işini kabul ettikten sonra kendini Moskova'daki odasına kapadı ve kâğıt stoklayıp daktilosunun şeridini değiştirdikten sonra Ansky'yi bulmaya gitti çünkü dört beş ay içinde yeni romanını editöre teslim etmek istiyordu.

Ansky yaklaşık aynı dönemde, tüm Avrupa'yı kapsayacak ve hatta Sibirya'nın en ücra köşelerine ulaşacak bir radyo projesi üzerinde çalışıyordu. Defterlere göre 1930'da Troçki'yi Sovyetler Birliği'nden sürmüşlerdi (gerçi asıl tarih 1929'du, bu hata Rus basınının şeffaflık sorunundan kaynaklanmış olabilir) ve Ansky'nin hevesi kırılmaya başladı. 1930'da Mayakovski intihar etti ve yine 1930'da, en naif ve en budala insanlar bile Ekim Devrimi'nin başarısız olduğunu açıkça görebiliyordu.

Ama İvanov yeni bir roman istiyordu ve Ansky'yi bulmaya gitti.

1932'de İvanov'un yeni romanı *Öğle Vakti* yayımlandı. 1934'te *Şafak* adlı bir roman daha geldi. Her ikisi de bolca uzaylı, gezegenler arası yolculuk, zaman kırılması, dünyayı düzenli olarak ziyaret eden en az iki ileri medeniyet, medeniyetler çatışması, ihanet, şiddet ve serseri karakter içeriyordu.

1935'de İvanov'un romanları kitapçılardan toplatıldı. Birkaç gün sonra resmi bir yazıyla partiden atıldığı kendisine bildirildi. Ansky'nin dediğine göre İvanov üç gün yataktan çıkamamıştı. Üç romanını tekrar tekrar okuyor, kendisini niye attıklarını anlamaya çalışıyordu. İnledi, sızlandı ve çocukluk anılarına sığınmaya çalıştı. Kitapların sırtlarını okşadı. Bazen ayağa kalkıp pencerenin önüne gidiyor ve saatlerce sokağa bakıyordu.

1936'da, ilk tasfiyeler sırasında tutuklandı. Hapishanede dört ay geçirdi ve önüne konulan bütün evrakı imzaladı. Hapisten çıktığında, edebiyat dünyasından tanıdığı herkes ona vebalıymış gibi baktı, Gorki'ye yazıp araya girmesini rica etti ama o dönemde ağır hasta olan Gorki yanıt yazmadı. Derken Gorki öldü ve İvanov cenazesine gitti. Gorki'nin yakın çevresinden iki genç, bir şair ve bir romancı, cenazeye katıldığını gördüklerinde ona, utanmıyor musun, diye sordular, delirmiş miydi, orada olmasının büyük bir yazarın anılarına hakaret olduğunu anlamıyor muydu?

"Gorki bana mektup yazmıştı," diye yanıtladı İvanov. "Gorki romanımı sevmişti. En azından cenazesine gelebileceğimi düşündüm."

"Yapabileceğin en iyi şey, yoldaş, gidip kendini öldürmek," dedi şair.

"Gerçekten iyi bir fikir," dedi romancı. "Kendini pencereden at, tüm sorunlar çözülmüş olur."

"Ne demek istiyorsunuz yoldaşlar?" diye sordu İvanov, hıçkıra hıçkıra ağlayarak.

Dizlerine kadar uzanan deri palto giymiş bir kız yanlarına gelip neler olduğunu sordu.

"Bu, Efraim İvanov," diye yanıtladı şair.

"Boşverin onu, bırakın gitsin," dedi kız.

"Gidemem," dedi İvanov, gözleri yaşlar içinde.

"Neden yoldaş?" diye sordu kız.

"Çünkü bacaklarım kımıldamayı reddediyor, adım atabileceğimi sanmıyorum."

Genç kız birkaç saniye adamın yüzünü inceledi. Genç yazarların iki kolundan tuttuğu İvanov her zamankinden zavallı görünüyordu, böylece genç kız, mezarlıktan çıkması için ona yardım etmeye ikna

oldu ama sokağa vardıklarında bile İvanov düzelmemişti, genç kız onun tren istasyonuna ulaşmasını sağladı ve İvanov'un hıçkırıkları kesilmeyince onunla trene bindi, ne zaman trenden inmeyi denese adam bayılacak gibi olduğu için gideceği yere kadar İvanov'la gitmek zorunda kaldı, dairesine çıkmasına, odasının kapısını açmasına ve yatağa uzanmasına yardım etti. Gözyaşı seli içinde kaybolan İvanov anlamsız kelimeler sayıklarken genç kız, adamın hiç de etkileyici olmayan kitap koleksiyonunu gözden geçirdi ve tam dışarı çıkmak üzereyken Ansky'yle karşılaştı.

Genç kızın adı Nadja Yurenieva'ydı ve on dokuz yaşındaydı. O gece İvanov, bardak bardak votkanın ardından uyumayı başardığında Anksy'yle seviştiler. Ansky'nin odasını kullandılar ve onları gören olsa yaşayacak birkaç saatleri kaldığını düşünürdü. Aslında Nadja Yurenieva 1936 yılında Moskovalılar nasıl sevişiyorsa öyle, Boris Ansky ise tüm umudunu kaybetmişken hayatının aşkını bulmuş bir adam gibi sevişiyordu. İkisi de ölümü ne düşündü ne düşünmek istedi, hareket ettiler, kasları ve düşünceleri birbirine karıştı.

Şafağa doğru uykuya daldılar ve Ansky öğlene doğru uyandığında Nadja Yurenieva gitmişti. Ansky'nin içini önce çaresizlik sonra korku doldurdu, giyindikten sonra kızın nereye gitmiş olabileceğini öğrenmek için koşa koşa İvanov'a gitti. Arkadaşını mektup yazarken buldu. Her şeyi açıklığa kavuşturmak için yazıyorum, bu karmaşayı çözmeliyim, ancak o zaman kurtulabilirim, dedi İvanov. Ansky, ne karmaşasından bahsettiğini sordu. Kahrolası bilimkurgu romanları, diye bağırdı İvanov, gücünün yettiğince. Bağırışı güçlü bir bağırıştı, sertçe indirilen bir yumruk gibiydi ama Ansky'nin veya İvanov'un düşmanlarına zarar vermekten çok havada asılı kalan bir yumruktu, helyum balonundan farksızdı, dağınık odada ne aradığını, masadaki yaşlı adamın ve yanındaki dağınık saçlı gencin kim olduğunu anlamaya çalışan bir yumruk canavardı, sonunda havası kaçtı, yere düştü ve hiçliğe karıştı.

"Ne bağırıştı ama," dedi İvanov.

Genç Nadja'dan, Nadeşa, Nadiuşka, Nadiuşkina'dan bahsetmeye başladılar ve İvanov herhangi bir yorum yapmadan önce, sevişip sevişmediklerini öğrenmek istedi. Sonra kaç saat seviştiklerini

sordu. Nadiuşka deneyimli miydi? Hangi pozisyonlarda yaptıklarını öğrenmek istiyordu. Ansky tüm soruları hiç tereddüt etmeden yanıtlayınca İvanov duygusal bir çaresizliğin içine düştü. Kahrolası gençler, dedi. Lanet olası, kahrolası gençler, küçük sürtük. Bir çift pislik. Ah aşk. Ve işin duygusal tarafı, sadece hayal edebildiği ama dokunamadığı tarafı, adama çıplak olduğunu hatırlattı, fiziksel anlamda çıplak değildi elbette, üzerinde Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin amblemini taşıyan kırmızı bir sabahlık ve boynunda, konferanslardan birinde tanıştığı eşcinsel Fransız yazarın hediyesi olan ipek fular vardı ama sembolik anlamda ve geri kalan bütün anlamlarda –politik, edebi, ekonomik anlamda– çırılçıplaktı. Bunu fark edince yeniden melankoliye kapıldı.

"Nadja Yurenieva yanılmıyorsam ya öğrenci ya da genç bir şair," dedi. "Büyük bir tutkuyla benden nefret ediyor. Onunla Gorki'nin cenazesinde tanıştım. O ve iki serseri, beni cenazeden attı. Kötü biri değil. Diğer ikisi de kötü insanlar değillerdi. Harika komünistler, iyi kalpli Sovyet vatandaşları olduklarına eminim. İnan bana, onları anlıyorum."

Ardından Ansky'ye yanına gelmesini işaret etti.

"Onlara kalsa beni oracıkta vururlardı," diye fısıldadı oğlanın kulağına. "Sonra da cesedimi toplu mezarlardan birine atarlardı."

İvanov'un nefesi votka ve kanalizasyon kokuyordu, kekremsi ve ağır bir kokuydu, çürüme kokusunu ve bataklık kenarındaki terk edilmiş evleri, öğleden sonra dörtte gece çöküşünü ve yapış yapış çimenlerden yükselen buharların karanlık pencereleri buğulandırışını hatırlatan bir koku... Tam bir korku filmi, diye düşündü Ansky. Her şeyin çürümeye terk edildiği çünkü herkesin onlardan umudu kestiği bir korku filmi.

Ama İvanov, ah aşk, dedi ve Ansky kendince, ah aşk, diyerek karşılık verdi ve yorulmak nedir bilmeden, günler boyunca Nadja Yurenieva'yı aradı. Sonunda, uzun deri paltosu içindeki kızı Moskova Üniversitesi'nin konferans salonlarından birinde otururken buldu, yetimlere, kendini yetim bırakmış birine benziyordu, kendini beğenmiş bir budalanın şiirler ve kafiyeler üzerine attığı boş nutku ve ezbere okuduğu şiirleri dinliyordu, konuşmacı, notlarını

sol elinde tutuyor, arada bir gösteri olsun diye onlara göz gezdiriyormuş gibi yapıyordu, oysa kâğıtlara bakmasına hiç gerek yoktu çünkü kusursuz bir hafızası vardı.

Nadja Yurenieva, Ansky'yi gördüğünde dikkat çekmeden yerinden kalkıp (Meksikalı lirik şairler veya Güney Amerikalı lirik şairler kadar budala, kendini beğenmiş ve cüretkâr olan) vasat Sovyet şairinin, en az döneminin Güney Amerikalı şairleri kadar cahilce, çelik endüstrisiyle ilgili dizeler döktürdüğü salonu terk etti ve peşinde, genç kıza yaklaşmaktansa beş metre geriden gelmeyi tercih eden Ansky'yle birlikte Moskova sokaklarına daldı, zamanla aralarındaki mesafe kısaldı ve yan yana yürümeye başladılar. Ansky ancak o zaman Kazimir Maleviç'in icadı olan süprematizmin ve Maleviç'in Vitebsk'te 5 Kasım 1920'de yazdığı bağımsızlık deklarasyonunun ilk satırının ne anlama geldiğini kavradı: "Beşinci boyut keşfedilmiştir."

1937'de İvanov tutuklandı.

Bir kere daha uzun sorgulamalardan geçirildi ve sonra onu karanlık bir hücreye atıp var olduğunu dahi unuttular. Onu sorgulayanlar edebiyattan hiçbir şey anlamıyordu. Tek ilgilendikleri, İvanov'un Troçkistler'den kimseyi tanıyıp tanımadığıydı.

Hücrede kaldığı süre içinde İvanov, Nikita adlı fareyle arkadaş oldu. Geceleri fare ortaya çıktığında uzun uzun sohbet ediyorlardı. Tahmin edilebileceği üzere edebiyattan veya politikadan bahsetmiyorlardı, favori sohbet konuları çocukluklarıydı. İvanov, fareye sık sık düşündüğü annesinden ve kardeşlerinden bahsetti ama babasından bahsetmekten kaçındı. Bozuk bir Rusçayla konuşan fare, ona Moskova kanalizasyonlarından ve kanalizasyonlar göğünden bahsetti, bazı atıkların parlak doğası yüzünden veya açıklanamaz bir fosfor etkisi sayesinde orada her zaman yıldızlar vardı. Annesinin şefkatinden, kız kardeşlerinin aptallıklarından bahsetti, şimdi bile onları hatırladığında fare yüzünde bir gülümseme beliriyordu. İvanov çaresizliğe kapıldığında başını eline yaslar ve Nikita'ya başlarına ne geleceğini sorardı.

O zaman fare, hüzünlü ve şaşkın gözlerle adama bakardı, o bakış, İvanov'a farenin ondan bile masum olduğunu söylüyordu. Hücreye kapatılmasından bir hafta sonra (o bir hafta İvanov'a bir

yıl gibi geldi) yeniden sorguya çekildi ve belgeleri imzalatmak için kimsenin ona vurması gerekmedi. Onu hücresine geri götürmediler. Doğrudan avluya çıkardılar, kafasına bir kurşun sıkıldı ve cesedi kamyonun arkasına atıldı.

İvanov'un ölümünden sonra Ansky'nin notları karmakarışık bir hal alsa da Reiter bu karmaşanın kendine özgü bir düzeni olduğunu keşfetti. Ansky, yazarlardan bahsediyordu: Kayda değer yegâne yazarlar (kayda değer derken ne demek istediğini açıklamıyordu) aşağı sınıflardan olanlar ve aristokratlar. İşçi ve burjuva yazarları dekor olmanın ötesine geçemiyor. Seksten bahsediyordu. Sade'ı ve on yedinci yüzyılda yaşamış gizemli Rus keşiş Lapishin'i anıyor, keşişin geride iki nehir arasındaki toplu seks eğlencelerini çizimlerle anlattığı bir sürü metin bıraktığından söz ediyordu.

Seks mi? Sadece ve sadece seks mi, diye soruyordu Ansky kendi kendine, sayfaların kenarına aldığı notlarda. Ailesini anlatıyordu. Döblin'i anlatıyordu. Eşcinselliği ve iktidarsızlığı anlatıyordu. Amerika cinsellik kıtası, diyordu. Lenin'in cinsel kimliğiyle ilgili espriler yapıyordu. Moskova'daki uyuşturucu bağımlılarını anlatıyordu. Hastaları, çocuk katillerini... Flavius Josephus'tan söz ediyordu. Tarihçiden bahsedişinde sahte bir melankoli vardı. İyi de bu defterler kimsenin okuması için yazılmış olmadıklarına göre, neden sahte bir melankoliye gerek duymuştu? Devrime katılan genç Rus Yahudilerinin şimdi sinekler gibi döküldüklerini anlatıyordu. (Bu not, 1939'da yazılmış olmalı.) İkinci Moskova Mahkemesi'nin ardından 1937'de idam edilen Yuri Piatakov'dan bahsediyordu. Reiter'in daha önce duymadığı bir sürü isim vardı. Birkaç sayfa sonra aynı isimler yeniden geçiyordu. Sanki Ansky onları unutmaktan korkuyordu. İsimler, isimler, isimler. Devrimi yapan ve devrimin yuttuğu çocukların isimleri, gerçi onları yutan aslında yaptıkları devrim değildi, başka bir devrimdi, rüyanın arkasına saklanmış kâbustu.

Lev Kamenev'den bahsediyordu. Reiter'in bilmediği pek çok isimle birlikte, bu ismi de sayıyordu. Moskova'daki evlerde yaşadıklarından, ona yardım eden arkadaşlarından söz ediyor ama isimlerini vermek yerine güvenli olsun diye, onları numaralarla anıyordu, örneğin: Bugün 5'in evindeydim, çay içip geceyarısına kadar sohbet ettik,

eve yürüdüğüm sırada kaldırımlar karla kaplıydı. Veya: Bugün 9'u gördüm, 7'nin başına gelenleri anlattı, kanserin tedavisini bulmanın iyi olup olmayacağıyla ilgili birşeyler geveledi. Ya da: Bu öğleden sonra metroda 13'ü gördüm, o beni fark etmedi, uyukluyordum, trenin geçip gitmesine izin verdim, 13 komşu sıraya oturmuş görünmez adamlarla ilgili bir kitap okuyordu ve sonra treni geldi, ayağa kalktı ve trenin tıka basa dolu olmasına rağmen kitabını kapatmaya gerek duymadan vagona bindi. Ve şöyle yazıyordu: Göz göze geldik. Kahrolası yılan.

Ve Ansky kesinlikle kendine acımıyordu.

Reiter, Ansky'nin defterinde ilk kez İtalyan ressam Archimboldo'nun yaptığı resmi görüyordu, ressamın adı Giuseppe veya Josef veya Josefo veya Josephus ve soyadı Archimboldo, Archimboldi veya Archimboldus olabilirdi (1527-1593). Hüzünlüysem veya canım sıkkınsa, diye yazıyordu Ansky –gerçi günde yirmi dört saatini kaçmakla geçiren Ansky'nin sıkıldığını hayal etmek güç– Giuseppe Archimboldo'yu düşünüyorum ve bütün hüznüm, sabahın ilerleyen saatleriyle çekilen sis gibi kaybolup gidiyor. Ansky'nin gerçek bir devrimci sanatçı olduğunu düşündüğü Courbet ile ilgili notları da vardı. Sovyet ressamların Courbet taklitleriyle dalga geçiyordu. Courbet'nin, uhrevi yaratıklarla sarhoş rahiplerin toplantısını resmettiği *Toplantıdan Dönüş* tablosunu yapışını hayal etmeye çalışıyordu; tablo, hem resmi Salon hem de Salon des Refusés tarafından reddedilmişti, Ansky'ye göre bu, reddedilenlerin de reddedenlerden farksız olduğunun göstergesiydi. *Toplantıdan Dönüş*'ün kaderi, ona göre, kaçınılmaz ve şiirsel olmanın ötesinde tam bir ibret hikâyesiydi: Zengin bir Katolik resmi satın alıyor ve eve gider gitmez yakıyordu.

Toplantıdan Dönüş'ün külleri sadece Paris'in değil, Moskova'nın, Roma'nın ve Berlin'in üzerinde de süzülüyor, diye okuyordu Reiter, gözyaşları içinde. Ansky, *Sanatçının Atölyesi* resminden de bahsediyordu. Resmin kenarındaki kitap okuyan Beaudelaire figüründen söz ediyor ve Courbet'nin, Beaudelaire, Daumier ve Jules Valles'le arkadaşlığını anlatıyordu. Courbet (sanatçı) ve Proudhon (politikacı) da arkadaşlardı ve Ansky, Proudhon'un düşüncelerini, köylülerinkine tercih ediyordu. Ama söz konusu sanat olduğunda, güç sahibi bir

politikacının, bir sıçrayışta dağları ezebilecek devasa bir köylüden farkı yoktur, güçsüz politikacılarsa köy rahiplerine ya da sıradan köylülere benzer, diyordu.

Courbet'yi 1848 Devrimi'nde ve pek çok sanatçının orada olmayışlarıyla dikkat çektikleri Paris Komünü'nde hayal ediyordu. Ama Courbet oradaydı. Courbet eyleme geçmekten korkmuyordu ve sonrasında tutuklanıp natürmort çizerek oyalandığı Sainte-Pelagie'ye kapatılıyordu. Yapılan suçlamalar arasında Vendome Meydanı'ndaki sütunu yok etmeleri için halkı galeyana getirmek de vardı, Ansky, bu son yazdığından yüzde yüz emin değildi, belki hafızası onu yanıltıyordur. Vendome Meydanı'ndaki Napoleon heykeli, kara kuru bir heykel, Vendome Meydanı'nda Vendome sütunu.

Her neyse, III. Napoleon'un düşüşünden sonra Courbet'ye Paris'teki anıtların korunmasıyla ilgilenme görevi verilmişti, bu çerçeveden bakıldığında olaylar tam bir eşek şakası gibi görülebilir. Ne var ki Fransa, o dönemde şakadan anlayacak durumda değildi, sanatçının tüm mal varlığına el konuldu. İsviçre'ye giden Courbet, 1877'de 58 yaşında orada öldü. Sonra Reiter'in anlayamadığı İbranice satırlar geliyordu. Onların acı dolu cümleler olduklarını varsayıyordu. Sonra Ansky yeniden Courbet resimlerine dönüyordu. *Bonjour, Monsieur Courbet* isimli resmi, eğlenceli başlayıp sonradan korku filmine dönüşen bir filmin açılış sahnesine benzetiyordu. *Seine Kıyısındaki Genç Kadınlar* ona casusları ve kısa süreliğine de olsa rahat bir nefes alan denizcileri hatırlatıyordu ve şöyle diyordu Ansky: Başka bir gezegenden gelen casuslar, ve devam ediyordu: Vücutları diğerlerininkilerden daha çabuk çürüyor, ve ekliyordu: Hastalık, hastalığın bulaşması, ve ekliyordu: Dayanma arzusu, ve ekliyordu: İnsan dayanmayı nereden öğrenir? Dayanmayı öğreten nasıl bir okul veya üniversitedir, ve ekliyordu: Fabrikalar, ıssız sokaklar, kerhaneler, hapishaneler. Ve ekliyordu: Bilinmezler Üniversitesi, ve ekliyordu: Ve Seine akıyor, akıyor, akıyor ve fahişelerin donuk yüzleri, İngres veya Delacroix'nın soylu hanımlarından çok daha güzel.

Sonra birbirine girmiş karalamalar vardı, Moskova'dan ayrılan trenlerin saatleri, Kremlin'e düşen gri öğle ışığı, ölü bir adamın son sözleri, roman üçlemesinin başlıkları: *Gerçek Şafak, Gerçek Günbatımı, Titreşen Alacakaranlık*. Biçimleri ve içerikleri İvanov'un adıyla

yayımlanan son üç romana düzen ve saygınlık kazandırabilirdi, gerçi İvanov büyük ihtimalle onları kanatları altına almaya razı olmazdı ya da belki yanılıyorumdur, diye düşünüyor ve yazıyordu Ansky, belki de İvanov'a haksızlık ediyorum, ne olursa olsun bana ihanet etmedi, o romanların yazarının kendisi olmadığını rahatlıkla söyleyebilirdi ama yapmadı. İşkencecilerin ihanet etmesini istedikleri herkese ihanet etti, eski ve yeni arkadaşlarına, oyun yazarlarına, şairlere ve romancılara, ama bana ihanet etmedi. Benimle ilgili tek kelime etmedi. Sonuna kadar suç ortağı olarak kaldık.

Borneo'da ne hoş bir ikili olurduk, diye dalga geçiyordu Ansky. Derken İvanov'un yıllar önce, o zamanlar çalıştığı derginin bürosunda anlattığı bir fıkrayı hatırlıyordu. Sovyet antropologların Moskova'ya dönüşünü kutladıkları gündü. Yarı gerçek yarı efsane olan olay, Fransız bilim adamlarından oluşan bir grubun, ormanlarla kaplı dağları keşfe çıktığı Borneo'da geçiyordu. Günlerce yürüdükten sonra Fransızlar nehir kenarına varmışlar. Nehrin diğer tarafında, ormanın derinliklerinde, neredeyse taş devrinde yaşayan bir kabile keşfetmişler. Pala bıyıklı şişman bir adam olan Sovyet antropoloğa göre, Fransızların ilk varsayımı, yerlilerin yamyam olduğuymuş ve herhangi bir yanlış anlaşılmaya mahal vermemek için kıyıda yaşayan kabilelerin dillerini ve el kol hareketleri kullanarak kabile üyelerine insan eti yiyip yemediklerini sormuşlar.

Yerliler soruyu anlayıp yemediklerini söylemişler. O zaman Fransızlar yerlilere ne yediklerini sormuş çünkü hayvan proteini içermeyen bir beslenme biçimini akılları almıyormuş. Yerliler, avlandıklarını ama ormanda fazla hayvan olmadığı için çok et yemediklerini söylemişler, temel besin kaynakları, bir ağacın kabuğuymuş, farklı pişirme şekilleri geliştirmişler. Şüpheci Fransızlar, uzun incelemelerin ardından ağaç kabuğunun çok iyi bir protein kaynağı olduğunu keşfetmişler. Yerliler ayrıca yabani meyve ve köklerle besleniyormuş. Tarımla uğraşmıyor, orman ne veriyorsa onu yiyor ve ormanın vermediği şeylerin kendilerine yasak olduğunu düşünüyorlarmış. Ekosistemle tam bir uyum içindeymişler. Belirli ağaçların kabuklarını yolup küçük kulübelerinin tabanına veya tavanına döşeyerek aslında ağaçların da sağlığını koruyorlarmış. Çöpçülere benziyorlarmış. Onlar ormanın çöpçüleriymiş.

Ama dilleri Moskovalı veya Parisli bir çöpçününki gibi kaba değilmiş ve onlar gibi kaslı vücutları veya bezgin bakışları yokmuş, kısa boylu ve sağlam kemikliymişler. Alçak sesle, kuşlarınkini andıran sesler çıkararak konuşuyorlarmış. Yabancıları başlarından atmaya çalışmamışlar, zaman kavramları da Fransızların zaman kavramından tamamen farklıymış ve pala bıyıklı Sovyet antropoloğa göre felaketin kaynağı da buymuş, çünkü yerlilerle beş gün geçirdikten sonra Fransız antropologlar, kabiledekilerin güvenini kazandıklarını varsaymışlar, onları artık ahbapları, arkadaşları gibi görmüşler, dillerine ve geleneklerine el atmaya karar vermişler ve yerlilerin, herhangi birine dokunduklarında asla o kişinin yüzüne bakmadıklarını fark etmişler, dokundukları kişinin Fransız veya kendi kabilelerinden biri olması sonucu değiştirmiyormuş, örneğin bir baba, oğlu kucakladığında başka tarafa bakmaya çalışıyormuş veya küçük bir kız, annesinin kucağında uyuyorsa anne gökyüzüne, ağaçlara, yani kısaca kızı dışındaki her şeye bakıyormuş ve kız da, eğer olup bitenleri anlayacak yaşa gelmişse annesine değil yere bakıyormuş. Kök toplamaya giden arkadaşlar için de aynısı geçerliymiş. Normalde birbirlerinin gözlerine bakıyorlarmış ama şanslı bir günün ardından biri diğerinin omzuna dokununca öteki adam hemen bakışlarını kaçırıyormuş. Antropologlar ayrıca yerlilerin el sıkışırken yan yana durduklarını, sağ ellerini kullanıyorlarsa sağ ellerini sol kollarının altından geçirip öyle tokalaştıklarını keşfetmişler ve solaksalar sol ellerini sağ kollarının altından geçiriyorlarmış, derken Sovyet antropoloğun anlattıklarına göre Fransızlardan biri gülmekten yerlere yatıp kendi halkının nasıl tokalaştığını onlara göstermeye karar vermiş, denizin ötesinde, güneşin battığı yerde yaşayan insanların bu işi nasıl yaptıklarını anlatacakmış ve başka bir antropoloğu çağırıp Paris'te insanların nasıl tokalaştığını göstermiş, tokalaşan iki el, bazen aşağı yukarı sallanıyor bazen sallanmıyordu, yüzler ifadesiz, arkadaş canlısı veya şaşkın olabilirdi, insanlar birbirlerine bakıyor, dudaklar aralanıyordu, Bonjour, Mösyö Jouffroy ya da Bonjour, Mösyö Del Horme ya da Bonjour, Mösyö Courbet (Ansky'nin defterine yazdıklarını okumayı sürdüren Reiter, ortada Mösye Courbet olmadığına emindi, varsa da bu çok rahatsız edici bir tesadüftü), yerlilerin gülümseyerek, sabır ve anlayış göstererek

izledikleri bir pandomim gösterisi sahneleniyordu – en azından antropologlardan biri onlardan birinin elini sıkmayı deneyene kadar.

Pos bıyıklı adama göre tropikal ormanın ortasındaki köyde şunlar yaşanmıştı: Fransız, yerlinin önüne gidip elini uzatmıştı. Yerli boş boş bakıp sağ elini sol kolunun altından uzatmıştı. Ama Fransız, yerliyi hazırlıksız yakalayıp diğer eliyle kendine doğru çevirmiş ve boşta olan elini yakalayıp sıkmıştı. Şaşırmış taklidi yaparak mutluluk içinde şöyle demişti:

"Bonjour, Mösyö Yerli."

Yerlinin elini bırakmamış, gözlerine bakmaya çalışmış, beyaz dişleri ortaya çıkacak şekilde ona gülümsemiş ve yerlinin elini tutmayı bırakmaksızın diğer eliyle nazikçe omzuna vurmuş, çok neşeli bir karşılaşma yaşıyorlarmış gibi, Bonjour, Mösyö Yerli, diye tekrarlamış, derken yerlinin dudaklarından vahşi bir çığlık dökülmüştü. Ne Fransızların ne Fransızların rehberinin anlayabildiği bir sözcüğü haykırmış ve bu sözcüğü duyan yerliler, kendini pedagog zanneden ve hâlâ yerlinin elini bırakmamış olan antropoloğun üzerine atlayıp taşlarla kafasını ezmişlerdi. O zaman antropolog, yerlinin elini bırakmıştı.

Sonuç: Yerliler isyan etmiş ve Fransızlar, ölen arkadaşlarının cesedini almaya dahi fırsat bulamadan nehrin diğer yakasına kaçmış ve kaçarken yerlilerden bazılarını öldürmüşlerdi. Günler boyunca, önce dağlardan geçerken sonra Borneo kıyısındaki kasabanın barında kafa kafaya verdiklerinde, barışçı kabileyi vahşi yaratıklara dönüştüren şeyin ne olduğunu tartışmışlardı. Olayları tekrar tekrar gözden geçirdikten sonra, yerlinin haykırdığı kelime sayesinde aradıkları yanıta ulaşmışlardı, adam tamamen masum olan tokalaşmayı "saldırı" ve "aşağılanma" olarak algılamıştı. Kullandığı kelime *dayiyi* idi, yamyam olarak da tercüme edilebilecek sözcüğün anlamlarından biri de "bana tecavüz eden adam"mış ve baykuş ulumasını andıran bir ulumayla birlikte söylendiğinde "bana arkadan tecavüz eden adam veya bana tecavüz ettikten sonra yiyen adam" anlamlarına da gelebilirmiş, ki bir diğer karşılığı da "bana dokunan (ya da bana tecavüz eden) ve gözlerimin içine bakan (ruhumu yemeye çalışan) adam"mış. Her neyse, Fransızlar kıyıda dinlendikten sonra dağa geri dönmüş ama bir daha yerlilere rastlamamışlar.

Ansky çaresizliğe kapıldığında Archimboldo'ya döndü. Archimboldo'nun resimlerini hatırlamaktan hoşlanıyordu. Ressamın hayatı, bildiği ya da bildiğini iddia ettiği kadarıyla Courbet'ninki gibi inişli çıkışlı değildi ama Ansky, Archimboldo'nun yağlı boya resimlerinde, daha iyi bir kelime bulamadığı için, sadelik olarak tanımladığı bir çekicilik buluyordu – Archimboldo'nun eserlerini inceleyen akademisyenler duysalardı bu kelimenin kullanılmasından kesinlikle hoşlanmazlardı.

Milanolu ressamın tekniği, ona göre mutluluğun somutlaşmış haliydi. Taklit sona eriyordu. İnsandan önce Arcadia geliyordu. Bütün resimlerinde değil elbette, örneğin *Rosto*, tam bir dehşet abidesiydi, iki taraflı asılabilen bir tabloydu, bir taraftan bakıldığında içi rostolarla dolu bir tabaktı, çoğunlukla domuz ve tavşan rostosuyla, bir çift el, bir kadının veya yeniyetmenin elleri, soğumasın diye eti örtmeye çalışıyordu. Resim diğer türlü asıldığında ise miğferli ve zırhlı bir asker büstü görülüyordu, yüzünde eksik dişlerini ortaya çıkaran korkunç bir gülümsemesi vardı, paralı asker doğrudan size bakıyor ve bakışları gülümsemesinden de kötü, sanki en karanlık sırlarınızı dahi biliyor, diye yazıyor Ansky. *Avukat* (kafası et parçalarından ve vücudu kitaplardan yapılmış bir avukatın veya kıdemli devlet memurunun resmi) da korkunç bir resimdi ama *Dört Mevsim* resmi tam bir mutluluktu. Her şey yerli yerinde, diye yazıyordu Ansky. Sanki Archimboldo bulmacalar arasından tek bir tanesini çözmüştü ama çözdüğü, içlerinde en önemlisiydi.

Ve bu noktada Ansky, ressamın hayatına olan ilgisizliğini bir tarafa bırakıyor ve Leonardo da Vinci'nin 1516'da Milano'dan ayrılırken defterlerinden ve çizimlerinden bazılarını öğrencisi Bernardino Luini'ye bıraktığını ve Archimboldo'nun Luini'nin oğlunun arkadaşı olduğunu yazıyordu, yani defterleri incelemiş olabilirdi. Canım sıkkınsa veya üzgünsem gözlerimi kapatıp Archimboldo'nun resimlerini düşünüyorum ve hüzün kaybolup gidiyor, diye yazıyordu Ansky, sanki *mentol kokulu* güçlü bir rüzgâr, Moskova sokaklarını temizliyor.

Sonra kaçışıyla ilgili bölük pörçük notlar geliyordu. Arkadaşlarından bazıları, iki adam ve bir kadın, bütün geceyi intiharın avantajlarını ve dezavantajlarını tartışarak geçirmişlerdi. Bu sohbet sırasında oluşan duraksamalarda konu, her nasılsa, yakın zamanda ortadan kaybolan tanınmış bir şairin cinsel hayatına da kaymıştı (aslında çoktan öldürülmüştü). Sembolist şair ve karısı yoksulluğa mahkûm edilmiş ve korkunç muamelelere tabi tutulmuştu. Çift, yoksulluk ve dışlanmışlığın akabinde son derece basit bir oyun yaratmıştı. Seks oyunu. Şairin karısı başka erkeklerle yatıyordu. Diğer şairlerle yatmıyordu çünkü şair ve dolayısıyla da karısı kara listedeydiler ve diğer şairler, sanki cüzamlılarmış gibi onlardan kaçıyordu. Şairin karısı, çok güzel bir kadındı. Ansky'nin defterinde bahsettiği üç arkadaş bu konuda hemfikirdi. Her biri de hayatlarının bir döneminde kadına rastlamıştı. Baş döndürücü bir kadındı. Etkileyici bir kadındı. Âşık bir kadındı. Şair de başka kadınlarla sevişiyordu. Şairlerle, şairlerin eşleriyle veya kız kardeşleriyle yatmıyordu çünkü hepsi de zehirliymişçesine ondan kaçıyorlardı. Ayrıca yakışıklı bir adam da değildi. Çirkin bile denebilirdi. Şair metroda veya dükkânda sıra beklerken tanıştığı işçi kadınları beceriyordu. Çirkin kadınlar, tatlı dilli bu adam için kolay bir hedefti.

Arkadaşları gülüşüyordu. Evet, şairin hafızası o kadar iyiydi ki o kadınlara en hüzünlü şiirleri ezbere okuyabiliyordu ve genç ve pek de genç olmayan işçi kadınlar, şiirleri duyduklarında ağlıyorlardı. Onunla yatıyorlardı. Şairin, güzel olduğu için iyi hafızaya ihtiyaç duymayan ama aslında hafızası şairinkinden katbekat iyi olan karısı da işçilerle veya izne gelmiş denizcilerle veya ne yapacağını bilmeyen ve bu güzel kadının karşılarına çıkışını mucize olarak değerlendiren dul erkeklerle sevişiyordu. Ayrıca toplu seks de yapıyorlardı. Şair, eşi ve başka bir kadın. Şair, eşi ve başka bir adam. Genelde üç kişi, bazen dört veya beş kişi oluyorlardı. Bazen hafif bir içerlemeyle âşıklarını birbirleriyle tanıştırıyorlardı ve âşıklar bir hafta sonra birbirlerine âşık olup dönmemecesine gidiyor, bir daha asla ufak orjilere katılmıyordu veya belki de katılıyorlardır, kim bilir. Şair tutuklandığında tüm bunlar sona eriyor ve bir daha ondan haber alınamıyordu – çünkü öldürülmüştü.

Sonra arkadaşları başladıkları yere dönüp, güneş doğana kadar intiharın avantajlarından ve dezavantajlarından bahsediyordu, derken aralarından biri, Ansky, o evden ayrılıyor, Moskova'dan ayrılıyordu, hiçbir evrakı yoktu, muhbirlerin merhametine kalmış durumdaydı. Ardından manzaralar, pencereden görülen manzaralar, paramparça olmuş manzaralar ve tali yollar ve genç fahişelerin duvarına dizildiği taşra istasyonları ve kambur yeniyetmeler, burunları akan yeniyetmeler, buharlar, bayat ekmek, önlenen bir hırsızlık geliyordu – Ansky hırsızlığı nasıl önlediğini anlatmıyordu. Sonunda Kostekino Köyü'ne ulaşıyordu. Gece. Rüzgârın sesi. Ansky'nin annesi kapıyı açıyor ama oğlunu tanımıyordu.

Defterdeki son notlar kısaydı. Ansky'nin köye dönmesinden birkaç ay sonra babası, sanki öteki dünyaya geçmek için oğlunun gelmesini beklemiş gibi, ölümüştü. Cenaze işleriyle annesi ilgileniyor ve gece herkes uyurken Ansky gizlice mezarlığa girip babasının mezarının başında oturarak derin düşüncelere dalıyordu. Gündüzleri, battaniyeyi başına kadar çekip kendini karanlığa gömerek tavan arasında uyuyordu. Geceleri birinci kata iniyor ve annesinin yatağının yanındaki şöminenin ışığında kitap okuyordu. Son notlarından birinde evrendeki devinimden bahsediyor ve ancak devinim içindeyken var olabileceğimizi söylüyordu. Başka kelimelerle ifade edecek olursak, evren öldüğünde, zaman ve mekân da onunla birlikte öldüğünde, geriye ne kalacağını merak ediyordu. Sıfır, hiçlik: Bu fikir onu güldürüyordu. Bütün yanıtların arkasında başka bir soru var, dermiş Kostekinolu köylüler. Her tartışmasız yanıtın arkasındaysa daha da karışık bir soru vardı. Ama bu karışık sorular Ansky'yi güldürüyor ve bazen annesi, oğlunun, on yaşındayken yaptığı gibi, tavan arasında kahkahalar attığını duyuyor. Ansky paralel evrenleri düşünüyordu. Hitler'in Polonya'yı işgal ettiği ve II. Dünya Savaşı'nın başladığı günlerdi. Varşova düşüyor, Paris düşüyor, Sovyetler Birliği saldırıya uğruyordu. Sadece kaos içinde var olabiliriz. Bir gece Ansky, rüyasında kandan bir gökyüzü görmüştü. Defterin son sayfasında, gerillaları nerede bulacağını gösteren bir harita vardı.

Yine de şöminenin arkasındaki tek kişilik saklanma yeriyle ilgili hiçbir açıklama yoktu. Orayı kim inşa etti? Orada kim saklandı?

Reiter uzun uzun düşündükten sonra orayı Ansky'nin babasının inşa etmiş olması gerektiğine karar verdi. Yapımı Ansky köye dönmeden önce tamamlanmış olmalıydı. Ansky'nin babasının gizli bölmeyi oğlunun dönüşünden sonra inşa etmiş olması da mümkündü, hatta öylesi daha mantıklıydı çünkü oğullarının devlet tarafından arandığını o zaman öğrenmişlerdi. Ama Reiter, iyi bir işçilik ürünü olan saklanma yerinin yapımının kesinlikle aceleye getirilmemiş olduğunu hissettiği için, Ansky'nin dönüşünden çok önce tamamlanmış olması gerektiğine karar verdi, yani oğlanın babası delilere ya da kâhinlere bahşedilen türden bir seziye sahip olmalıydı. Ayrıca, saklanma yerini kimsenin kullanmadığı sonucuna vardı.

Komünist Parti yetkililerinin kaçınılmaz ziyaretlerini de göz ardı etmiyordu, çiftlik, Ansky'yi bulmak umuduyla defalarca aranmış olmalıydı. Ansky böyle zamanlarda şöminenin arkasındaki bölmeye saklanmış olabilirdi. Hatta öyle olması son derece muhtemeldi. Ne var ki Einsatzgruppe C'nin geldiği o hayati önem taşıyan anda, gizli bölmede kimse saklanmıyordu. Ne Ansky ne annesi. Kadının, oğlunun defterini ve evraklarını güvenli bir yere saklayışını hayal etti ve sonra rüyasında kadının Kostekino'daki diğer Yahudilerle birlikte, Almanların vereceği cezaya katlanmak üzere köyden ayrılışını gördü, ölüme gidiyordu.

Rüyasında Ansky'yi de gördü. Gece vakti kırları geçip batıya giden adsız ve kimliksiz biri. Gece vakti sıkılan bir kurşun, adamın işini bitirmişti.

Reiter günler boyunca Ansky'yi kendisinin vurmuş olabileceği kuruntusuna kapıldı. Geceleri korkunç kabuslar görüyor ve ağlayarak uyanıyordu. Bazen titreyerek yatağına uzanır, karın yağışını dinlerdi. Çoktan öldüğüne inandığı için, artık intiharı düşünmüyordu. Sabahları ilk iş rastgele bir sayfa açıp Ansky'nin defterini okuyordu. Geri kalan zamanlarda karlı ormanda, Ukraynalıların iki Almanın emrinde çalıştıkları kolhozda noktalanan uzun yürüyüşlere çıkıyordu.

Diğerlerinin kaldığı tuğla eve gittiğinde, kendini başka gezegenden gelmiş bir yaratık gibi hissetti. Evin şöminesi sürekli yanık tutuluyordu ve içinde dumanı tüten iki kazan çorba vardı. Ev, lahana ve tütün kokuyordu, askerlerin bazıları gömleklerini çıkarmış bazılarıysa kollarını sıvamakla yetinmişti. Reiter ormanı tercih ediyor, poposu donana kadar kara oturmayı seviyordu. Şömineyi yakıp Ansky'nin defterini okuduğu çiftlik evini diğerlerinin yaşadığı eve yeğliyordu. Arada bir bakışlarını defterden ayırıp şömineye kaydırır ve gölge gibi bir figürün ona baktığını hissederdi. Üzerinde bir ürperti dolaşırdı. Bazen Ansky ailesiyle birlikte yaşadığını hayal ederdi. Genç Ansky'nin, annesinin ve babasının Sibirya yollarında seyahat edişlerini gözünde canlandırdığında, gözlerini kapatma ihtiyacı duyardı. Şöminenin ateşi sönmeye yaklaştığında ve geriye sadece küçük amber parçaları kaldığında sıcacık olan saklanma yerine giriyor ve sabah ayazı onu uyandırana dek orada kalıyordu.

Bir gece rüyasında Kırım'a döndüğünü gördü. Olduğu yeri tanımıyordu ama Kırım'da olduğuna emindi. Gayzerlerden yükselen dumanları andıran sis bulutları arasında ateş etti. Sonra yürümeye başladı ve Kızıl Ordu askerlerinden birinin yüzüstü yatan cesedine rastladı, askerin tüfeği hâlâ elindeydi. Yüzünü görmek için askeri çevirmeye karar verdi, sık sık olduğu gibi o anda da Ansky'nin yüzüyle karşılaşmaktan korkuyordu. Ölü askeri parkasından tutarken şöyle düşündü: Bu yükü taşımak istemiyorum, hayır, hayır, Ansky'nin hayatta olmasını istiyorum. Ölmesini istemiyorum, bilmeden bile olsa, kaza eseri bile olsa onu öldüren kişi olmak istemiyorum. Cesedi çevirdiğinde kendi yüzüyle, Reiter'in yüzüyle karşılaştı ve şaşırması gerekirdi ama şaşırmadı, tek hissettiği, rahatlamaydı. Sabah uyandığında, yeniden sesine kavuşmuştu. İlk söylediği şu oldu:

"Onu vuran ben değilmişim, ne mutluluk."

1942 yazının başlarında biri Kostekino'daki askerleri hatırladı ve Reiter'i kolordusuna geri yolladılar. Kırım'daydı, Kerch'teydi, Kuban kıyılarında ve Krasnodar sokaklarındaydı. Kafkaslardan Budenovsk'a seyahat etti ve tugayıyla Kalmuk bozkırını geçti. Ansky'nin defteri hep yanındaydı, üniformasıyla deli gömleğinin arasında bir yerde taşıyordu onu. Bol bol toz yuttu, düşman askeriyle karşılaşmadı

ama Wilke, Kruse ve Teğmen Lemke'yi yeniden gördü, hiçbirini tanıyamadı çünkü çok değişmişlerdi, sadece görünüşleri değil sesleri de değişmişti. Örneğin Wilke öyle bir şiveyle konuşmaya başlamıştı ki Reiter dışında kimse onu anlamıyordu ve Kruse'nin de sesi değişmişti, artık hadım edilmiş kişilerinki gibi inceydi sesi, Teğmen Lemke ise istisnai durumlar dışında asla bağırmıyordu. Adamlarıyla konuştuğunda sesi çoğu zaman mırıltıdan farksızdı. Sanki yorgun düşmüş veya yaptıkları uzun yolculuklar sırasında bir tür uykunun içine hapsolmuştu. Tuapse çarpışmasında Teğmen Lemke kötü yaralandı ve yerine Teğmen Bublitz atandı. Derken çamuru ve rüzgârıyla sonbahar geldi ve sonbahar sona erdiğinde Ruslar karşı saldırıya geçti.

Reiter'in artık 17'nci Ordu'nun parçası olan kolordusu, Elista'dan Proletarskaya'ya çekildi ve Maniç Nehri üzerinden Rostov'a gönderildi. Batıya doğru geri çekilmeyi sürdürüp Mius Irmağı'nda cephe aldılar. 1943 yazında Ruslar karşı saldırıya geçti ve Reiter'in kolordusu yine geri çekildi. Sayıları, her geri çekilişte biraz daha azalıyordu. Kruse vuruldu. Teğmen Bublitz vuruldu. Cesur Voss, önce teğmenliğe sonra yüzbaşılığa terfi ettirildi ve Voss'un emrinde, zayiat iki katına çıktı.

Reiter satılık bir çiftliği, kır evini veya tarlayı inceler gibi ölüleri incelemeyi alışkanlık haline getirdi, sonra da yiyecek bir şeyler olması ihtimaline karşı ölülerin ceplerini karıştırıyordu. Wilke de aynısını yapıyordu ama Reiter gibi sessiz değil kendi kendine şarkı söyleyerek: Prusya askerleri mastürbasyon yapar ama intihar etmez.

Tugaydaki askerler, onlara vampir diyorlardı. Reiter'in umurunda değildi. Boş zamanlarında bir parça ekmek alıp Ansky'nin defterini çıkarıyor ve okumaya başlıyordu. Bazen Wilke de yanına oturur ama hemen uyuyakalırdı. Bir keresinde Reiter'e, deftere neler yazdığını sordu. Reiter, yanıtlanmayı hak etmeyecek kadar aptalca bir soru sormuş gibi askere baktı. Wilke yeniden deftere ne yazdığını sordu. Reiter, Wilke'nin uykusunda konuştuğunu düşündü. Gözleri yarı kapalıydı, kirli sakalı vardı ve o kadar zayıflamıştı ki elmacık kemikleri dersini parçalayıp yüzünden dışarı fırlayacakmış gibi duruyordu.

"Bir şey yazmıyorum, bir arkadaşın yazdıklarını okuyorum," dedi.

"Ölü bir arkadaşın," dedi Wilke uykusunda.

"Öyle sayılır," diyen Reiter, okumayı sürdürdü.

Silah seslerini dinleyerek uyumayı seviyordu. Wilke de sessizliğe uzun süre katlanamıyordu, gözlerini kapatmadan önce kendi kendine şarkı söylerdi. Teğmen Voss uyuyabilmek için kulaklarını tıkar ve güçlükle uyanırdı, uyandıktan sonra da savaşta olduklarını hatırlaması zaman alıyordu. Bazen uyandırabilmek için onu sarsmaları gerekirdi ve gözlerini açtığında ilk olarak, beni neden uyandırdınız, diye bağırırdı. Voss bir sürü madalya kazandı, Reiter ve Wilke ödül alacağı zamanlardan birinde onunla beraber kolordu karargâhına gidip General von Berenberg'in şahsen teğmenin göğsüne Wehrmacht askerinin alabileceği en büyük onuru iğneleyişine şahit oldular. Voss için mutlu, asker sayısı azalan 79'uncu Kolordu için korkunç bir gündü, aynı öğleden sonra, Reiter ve Wilke kamyonun yanında sosislerini yerken Ruslar saldırıya geçti. Voss'a ve iki askere hemen ön cepheye dönmeleri emri verildi. Direniş kısa sürdü, Almanlar geri çekildi ve bu geri çekiliş sırasında kolordu o kadar kayıp verdi ki artık asker sayısı, aşağı yukarı bir tugay kadardı, üstelik kalan askerler, tımarhaneden kaçmış delilerden farksızdı.

Günlerce batıya yürüdüler, rastgele gruplara ayrılıyor, birleşiyor, yeniden gruplara ayrılıyorlardı.

Reiter yola bir süre tek başına devam etti. Sovyet uçaklarının geçip gittiğini gördü ve bazen bir saniye önce kör edici mavilikte olan gökyüzü saatlerce dağılmayan fırtına bulutları yüzünden bir anda kararıyordu. Tepeye tırmandığında doğuya giden Alman tanklarıyla karşılaştı.

Geceleri yürüyordu. Gündüzleri sığınabileceği bir yer bulup Ansky'nin defterini okuyarak, uyuyarak ve çevresindeki her şeyin büyüyüşünü veya yanışını izleyerek vakit geçiriyordu. Bazen Baltık Denizi'ndeki yosun ormanlarını hatırlayıp gülümserdi. Bazen kız kardeşini düşünürdü ve onu düşünmek de Reiter'i gülümsetiyordu. Uzun zamandır ailesinden haber almamıştı. Babasından hiç mektup almamıştı ama Reiter babasının yazmayı iyi bilmediği için yazmadığına emindi. Annesi mektup yazmıştı. Nelerden bahsetmişti? Reiter hepsi son derece kısa olan mektupların içeriğine dair hiçbir şey hatırlamasa da annesinin el yazısını hatırlıyordu, titrek ve dağı-

nık bir yazıydı, dilbilgisi hatalarıyla doluydu, çıplaktı. Anneler asla mektup yazmamalı, diye düşündü. Kız kardeşinin mektuplarınıysa satırı satırına hatırlıyordu ve onları hatırlamak bile yüzünü çimenlere gömüp kendini uykunun kollarına bırakırken gülümsemesi için yeterliydi. Genç kız mektuplarında başına gelenlerden, köyden, okuldan, giydiği elbiselerden ve Reiter'den bahsederdi.

Sen bir devsin, diyordu küçük Lotte. Başlangıçta bu söz Reiter'i rahatsız ettiyse de çocuk gözüyle, hele de Lotte gibi tatlı ve kolayca etki altında kalan bir çocuğun gözüyle bakıldığında, Reiter'in devlerle kıyaslaması şaşırtıcı değildi. Ayak seslerin ormanda yankılanıyor, diyordu Lotte mektuplarında. Ormandaki kuşlar ayak seslerini duyup şakımayı kesiyorlar. Tarlalarda çalışan işçiler ve karanlık odalarda saklanan insanlar seni duyuyor. Hitler gençliği geldiğini duyuyor ve seni beklemek üzere kasaba yoluna çıkıyor. Herkes çok mutlu. Hayattasın. Almanya hayatta. Vesaire.

Reiter bir gün, nasıl olduğunu bilmese de kendini yeniden Kostekino'da buldu. Köyde Alman kalmamıştı. Kolhoz terk edilmişti ve Almanlar, eski çiftliklerde yaşayan kötü beslenmiş titrek ihtiyarların anlattıkları kadarıyla mühendisleri ve onlar için çalışan genç Ukraynalıları köyden kovmuştu. Reiter o gece Ansky'nin evinde uyudu ve kendini, ailesinin evinde hissedeceğinden çok daha rahat hissetti. Şömineyi yakıp giysileriyle yatağa uzandı ama hemen uyuyamadı. Ansky'nin defterlerinde tartıştığı taklit ve yanılsama konusunu düşündü. Kendini düşündü. Hiç olmadığı kadar özgür olduğunu hissediyordu ve kötü beslenip güçsüz düşmesine karşın bu özgürlük ve bağımsızlık halini uzatabilmek için elinden geleni yapmaya kararlıydı. Yine de hepsinin yanılsama olması fikri kafasını kurcalıyordu. Yanılsama gerçeğin yerini alıyor, dedi kendi kendine. İnsanların ruhlarına ve eylemlerine işliyor, iradelerine, acılarına ve anılarına karışıp insanların önceliklerini yeniden düzenlemelerine yol açıyor. Yanılsamalar hem yeraltı dünyasında hem zengin salonlarında tomurcuklanarak çoğalıyordu. Kuralları belirleyen, kurallara isyan eden (bu isyanlar kanlı olabilirdi ama kanlı olmaları yanılsamadan ibaret oldukları gerçeğini değiştirmezdi) ve yeni kurallar belirleyen yine yanılsamalardı.

Nasyonal sosyalizm bunun en güzel örneğiydi. Genel olarak bakıldığında aşk da bir yanılsamaydı. Ama Lotte'ye olan sevgim bir yanılsama değil. Lotte benim kız kardeşim ve ufacık ve benim dev olduğumu düşünüyor. Ama aşk, sıradan aşk, kadının ve erkeğin aşkı, kahvaltılar ve akşam yemekleri, kıskançlık ve para ve hüzün, canlandırmadan ibaretti, rol yapmaktı, hepsi yanılsamaydı. Güçlü olmak, gençliğin getirdiği yanılsamalardan biridir; aşk, huzurun getirdiği yanılsamalardan biridir. Ben ne genç ne güçlü ne âşık ne de huzurluyum, dedi kendi kendine. Ve bundan sonra bu lütufların hiçbirini kabul edemem. Yalnızca Ansky'nin seyahatleri yanılsama değil, Ansky'nin on dört yaşındaki hali yanılsama değil, diye düşündü. Ansky hayatını delice bir yeniyetmelik içinde yaşamıştı çünkü devrim, o tek gerçek devrim olgunlaşamadan ölmüştü. Bunları düşünerek uykuya daldı ve rüyasında hiçbir şey görmedi. Ertesi gün odun toplamak için ormana gitti ve köye döndüğünde, sadece meraktan, 1942 kışında Almanların yaşadığı ve artık tamamen terk edilmiş olan eve göz attı. Ne dumanı tüten kazanlar, ne pirinç çuvalları, ne battaniyeler, ne şöminede yanan ateş. Pencere pervazları kırılmış ve menteşeler gevşemişti, yerler kirliydi ve üstüne bastığınızda ayağınızın altına bulaşan türde yapışkan bir çamur veya bokla kaplıydı. Duvarlardan birine kömürle "Heil Hitler" yazılmıştı. Diğer duvarda aşk mektubuna benzer bir şeyler vardı. Biri iş olsun diye duvarlara ve hatta tavana, Kostekino'da yaşayan Almanların gündelik hayatından sahneler çizmişti. Bir köşede, ormanın ve miğferlerinden Alman oldukları anlaşılan beş askerin resmi vardı, odun topluyor veya kuş avlıyor olabilirlerdi. Diğer köşede iki Alman, elleri bağlı üçüncü bir Alman onları bir ağacın arkasından izlerken sevişiyordu. Başka bir çizimde akşam yemeğinden sonra uykuya dalmış dört Alman vardı, yanlarına köpek kemiklerinden bir yığın çizilmişti. Son köşede, uzun sarı sakalıyla Reiter'in resmi vardı, Ansky'nin evinin penceresinden önünden geçen fil, zürafa, gergedan ve ördekleri izliyordu. Freskin ortasında –fresk denebilirse– aslında Kostekino'da olmayan hayalî bir meydan vardı, kadınlarla veya belki de kadınların hayaletleriyle doluydu, iki Alman asker, Ukraynalıların ne olduğu anlaşılmayan taştan bir heykeli dikişini denetliyordu.

Çizimler kaba saba ve çocuksuydu, Rönesans öncesi perspektif anlayışıyla çizilmişlerdi ama sahnelerde öyle bir ironi vardı ki hepsinin, ilk bakışta görüldüğünden daha büyük bir ustalıkla çizildiği açıktı. Reiter, Ansky'nin evine döndüğünde ressamı düşündü ve yetenekli olduğuna ama 1942'de Kostekino'da kalan diğer Almanlar gibi onun da çıldırdığına kanaat getirdi. Ayrıca duvar resminde kendini gördüğüne şaşırmıştı. Ressamın, Reiter'in delirdiğini düşündüğü ortadaydı. Fillerin arkasından koşan ördek figüründen bu kadarı çıkıyordu. O dönemde sesine henüz kavuşmamış olduğu aklına geldi. Ayrıca hiç durmadan Ansky'nin defterini okuduğunu, her kelimeyi ezberlediğini ve bazen mutluluğu, bazen gökyüzü kadar engin bir suçluluk duygusunu andıran garip bir hisse kapıldığını hatırlıyordu. Suçluluğu ve mutluluğu kabullenmiş ve hatta bazı geceler onları terazinin iki kefesine koyup sonucun ne olacağına bakmıştı. Mutluluk ağır basıyordu ama sıra dışı bir mutluluktu onunki, yürek burkan ve Reiter'in aslında mutluluk değil, Reiter olmak olarak tanımladığı şeydi.

Bir gece, Kostekino'ya gelişinden üç gün sonra, rüyasında, Rusların köyü ele geçirdiğini ve kendisinin kaçmak için dereye atlamak zorunda kaldığını gördü. Dinyeper'e kadar yüzüyor ama Dinyeper kıyılarının da Rus kaynadığını görüyordu, her iki kıyıdaki askerler de onu görünce kahkahalar atıyor ve ateş açıyorlardı. Rüyasında suya dalarak kurşunlardan kaçtı ve akıntının, kendisini sürüklemesine izin verdi, sadece nefes almak için yüzeye çıkıyor ve hemen dibe dalıyordu. Bu şekilde kilometrelerce yüzdü, bazen nefesini üç dakika hatta dört, beş dakika tuttu, dünya rekoru kırdı ve akıntı onu Ruslardan uzaklaştırana kadar pes etmedi. Dibe daldı, yüzeye çıktı, nefes aldı, yeniden dibe daldı ve nehrin dibi bozuk bir yol gibiydi, arada bir küçük beyaz balıkların gittiği okulları görüyor ve daha da ender olarak iliklerine kadar soyulmuş cesetlerle karşılaşıyordu, Alman da Sovyet de olabilirlerdi, giysileri çürüdüğü ve geriye sadece kemikleri kaldığı için, hangi taraftan olduklarını söylemek imkânsızdı ve Reiter'in rüyası onu da cesetlerle aynı yöne sürüklüyordu ve bazen, özellikle geceleri, su yüzüne çıktığında yüzen bir cesetmiş gibi davranıyor ve böylece nehir onu sürüklerken beş dakikacık

olsun uyuyabiliyordu ve güneş doğduğunda yine dibe dalıyor ve Dinyeper'in derinliklerinde ilerlemeyi sürdürüyordu. Günler geçti, bazen bir şehrin yanından geçiyor veya uzakta şehrin ışıklarını görüyordu, hiç ışık olmadığı halde şehirlerin gürültülerini duyduğu zamanlar da oluyordu, duyduğu ses, umursamaz insanların sağa sola taşığıdı mobilyaların birbirine çarpışını andırıyordu. Ve bazen tombazların altından geçiyor, gece nöbet tutan askerlerin suya düşen donuk gölgelerini görüyordu, derken bir sabah, en sonunda, Dinyeper'in Karadeniz'e döküldüğü, artık var olmadığı, daha doğrusu başka bir şeye dönüştüğü yere ulaştı ve titrek adımlarla nehrin, daha doğrusu denizin kıyısına çıktı, kendini, yüzdükten sonra yorgun argın kumlara yığılan öğrenci gibi hissediyordu, oysa hiç öğrenci olmamıştı, kumlara uzanıp Karadeniz'in sonsuzluğunun tadını çıkarmaya hazırlandığında, dehşet içinde Ansky'nin defterinin su yüzünden kâğıt hamuruna dönüştüğünü gördü, mürekkebi akmış, defterin parçaları giysilerine ve tenine yapışmıştı. Sayfaların bir kısmıysa dalgalar tarafından paramparça edilmiş veya uzaklara sürüklenmişti.

Reiter o anda uyandı ve hemen Kostekino'dan ayrılmaya karar verdi. Çabucak giyindi, eşyalarını topladı, gürültü yapmamaya özen gösterdi, ne ışığı yaktı, ne de ateşi canlandırdı. Sadece o gün ne kadar yol kat etmesi gerektiğini hesapladı. Çiftlikten ayrılmadan önce Ansky'nin defterini büyük bir dikkatle şöminenin arkasındaki gizli bölmeye yerleştirdi. Onu bulma sırası artık başkasında, diye düşündü. Kapıyı açıp temkinli bir şekilde kapattı ve hızlı adımlarla köyden ayrıldı.

Günler sonra eski kolordusundan askerlere rastladı, yeniden, bir süre için cephe oluşturma ve geri çekilmelerin monotonluğuna döndüler, sonunda Pervomaysk'ın batısındaki Bug şehrinde Ruslar tarafından darmaduman edildiler ve 79'uncu Kolordu'dan kalan birkaç asker 303'üncü tümene verildi. 1944'te, peşlerindeki Rus zırhlı birliğinden kurtulmak için Jassy'ye yöneldiler, Reiter ve tümendeki diğer askerler göğe baktıklarında, zırhlı birliğin arkada bıraktığı toz bulutunu görebiliyordu. Sonra bağırışlar ve belli belirsiz bir şarkı sesi duyuldu ve müziği duyduğunda dürbünü eline alan Reiter, arazinin diğer

ucundaki Romen askerlerini fark etti. Almanların takip ettiği yola paralel uzanan bir patikayı kullanarak, dehşet içinde kaçıyorlardı.

Fazla zamanları yoktu çünkü Ruslar birkaç dakika içinde onlara yetişmiş olacaktı, Reiter ve birkaç asker arkadaşı, yine de gidip neler olduğuna bakmaya karar verdi. Tepedeki gözetleme yerlerinden ayrılıp taramalı tüfekli zırhlı araçlardan birini alarak iki yolu birbirinden ayıran çorak araziyi geçtiler. Terk edilmiş bir kır sarayıyla karşılaştılar, pencereleri kapalı olan sarayın ahırlara doğru genişleyen bir avlusu vardı. Avlunun biraz ilerisindeki açıklık Romenlerle doluydu, askerlerin bir kısmı zar atıyor kalanıysa saraydaki resimleri ve mobilyaları, at olmadığı için kendilerinin çekmek zorunda kalacakları at arabalarına yüklüyordu. Tahminen sarayın salonundan sökülen tahtalardan yapılmış dev haç, açıklığın diğer ucuna çakılmıştı ve üzerinde çıplak bir adam vardı. Almanca konuşan Romenler, Alman askerlerine orada ne işleri olduğunu sordu. Almanlar, Ruslardan kaçtıklarını söylediler. Kısa süre sonra buraya varmış olurlar, dedi Romenler.

"Bu ne?" diye sordu Alman askerlerden biri, çarmıha gerilmiş adamı işaret ederek.

"Birliklerimizin generali," dedi Romenler, eşyaları büyük bir hızla arabalara yüklemeyi sürdürerek.

"Asker kaçağı mısınız?" diye sordu Almanlardan biri.

"Evet," diye yanıtladı Romen. "Dün gece, 3. Ordu'nun tüm askerleri kaçmaya karar verdi."

Almanlar birbirleriyle bakıştı, sanki Romenleri vurmak ya da onlarla kaçmak arasında kararsız kalmışlardı.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye sordular.

"Batıya, eve," dedi Romenlerden biri.

"Doğru olanı yaptığınıza emin misiniz?"

"Bizi durdurmaya çalışan herkesi öldüreceğiz," dedi Romenler.

Söylediklerini ispatlamak istercesine çoğu tüfeklerini ellerine aldı ve bir iki tanesi namlularını Almanlara doğrulttu. Bir an iki grup birbirine ateş açacakmış gibi göründü. Tam o anda Reiter zırhlı araçtan indi ve Romenler'e de Almanlara da aldırmadan haçtaki adama doğru ilerledi. Adamın yüzü kurumuş kanla kaplıydı, anlaşı-

lan önceki gece tüfeğin dipçiğiyle indirilen darbe adamın burnunu kırmıştı, gözleri karaydı, dudakları şişmişti ama Reiter o haldeyken bile adamı hemen tanıdı. General Entrescu'ydu, Karpatlar'daki kalede Barones von Zumpe'yle yatan, Wilke'yle birlikte gizli geçitten gözetledikleri adam. Giysileri parçalanıp çıkarılmıştı, henüz canlıyken onu soymuş olmalıydılar, binici çizmeleri dışında üzerinde hiçbir şey yoktu. Entrescu'nun penisi –Wilke'yle ayaküstü yaptıkları hesaba göre ereksiyon halindeyken en az otuz santim uzunluğunda olan o gururlu erkeklik organı– akşam rüzgârında sallanıyordu. Haçın dibinde, General Entrescu'nun misafirlerini eğlendirmek için sakladığı havai fişeklerle dolu bir kutu vardı. Havai fişeklerin ya barutu ıslaktı ya da çok eskiydiler, hiçbiri patlamamıştı, fitilleri tutuşturulduğunda, sadece çabucak havaya karışıp kaybolan mavi dumanlar çıkmıştı üzerlerinden. Reiter'in arkasında duran Alman askeri, General Entrescu'nun erkeklik organıyla ilgili espri yapınca Romenlerden bazıları güldü ve hepsi, bazıları koşarak bazıları yavaş adımlarla, dua edecekmişçesine haçın etrafına toplandı.

Artık kimse kimseye tüfeğini doğrultmuyordu. Askerler tüfekleri dirgen veya tırpan taşır gibi tutuyordu, hepsi de aslında karanlığın kıyısında yürümekten yorgun düşmüş köylülerdi. Rusların yaklaştığını biliyor ve onlardan korkuyorlardı, yine de hiçbiri, çarmıha gerilmiş General Entrescu'ya son bir kez bakma arzusuna karşı koyamadı.

"Nasıl biriydi?" diye sordu Alman askerlerden biri, hiçbir önemi olmadığını bilse de.

"Kötü biri değildi," dedi Romen asker.

Hep birlikte düşüncelere daldılar, bazıları başlarını öne eğdi, diğerleri dalgın gözlerle generali süzdü. Onu nasıl öldürdüklerini sormak kimsenin aklına gelmedi. Döve döve öldürmüş, yere yatırıp tekmelemiş ve öldükten sonra da onu vurmayı sürdürmüş olmalıydılar. Haç kan içindeydi ve örümcekleri andıran siyah lekeler sarı toprakla birleşiyordu. Generali haçtan indirmek kimsenin aklına gelmedi.

"Bir daha, uzun süre bunun gibisine rastlayacağınızı sanmıyorum," dedi Alman asker.

Romenler, Almanın ne demek istediğini anlamadı. Reiter, Entrescu'nun yüzünü inceledi: Gözleri kapalıydı ama yeni kapatılmış

olabilirlerdi. Elleri gümüş çivilerle tahtaya çakılmıştı. Her ele üçer çivi. Ayaklarına demircilerin kalın çivilerinden çakılmıştı. Reiter'in solunda duran on beşlerindeki Romen asker bir dua okudu. Reiter, sarayda başka kimsenin olup olmadığını sordu. Sadece kendilerinin, 3'üncü Ordu'nun, daha doğrusu 3'üncü Ordu'dan kalanların olduğunu söylediler, üç gün önce Litacz istasyonuna varmışlardı ve general, güvende olacakları bir yer bulmak için batıya gitmek yerine, sarayını ziyaret etmeye karar vermişti. Yapı tamamen terk edilmişti. Hizmetkârlar kaçmış veya öldürülmüştü, hayvanlar için de aynısı geçerliydi. General iki gün odasına kapanmış ve dışarı çıkmamıştı. Askerler sarayı araştırmış, mahzeni bulmuş ve kırıp içeri girmişlerdi. Subayların itirazlarına karşın içmeye başlamışlardı. O gece 3'üncü Ordu'nun yarısından çoğu askerden kaçmıştı. Kalanlar özgür iradeleriyle kalmayı seçmişti, kimse onları kalmaya zorlamamıştı. General Entrescu'yu sevdikleri için kalmışlardı. Bazıları komşu köyleri kontrole gitmiş ve geri dönmemişlerdi. Diğerleri, avludan General'e seslenip komutayı ele almasını istemişlerdi. Ne yapacaklarına karar vermeliydi. Ama general odasından çıkmamış, kimseyi de içeri almamıştı. Herkesin sarhoş olduğu bir gece, askerler kapıyı kırıp içeri girmişti. General Entrescu, şamdanlarla çevrili koltukta oturmuş fotoğraf albümlerine bakıyordu. Sonra olan olmuştu. Başlangıçta Entrescu kendini savunmaya çalışmıştı ama açlıktan ve korkudan gözleri dönen askerler onu öldürüp çarmıha germişlerdi.

"Bu kadar büyük bir haç yapmak zor olmuştur," dedi Reiter.

"Onu generali öldürmeden önce yapmıştık," dedi bir Romen. "Neden yaptık bilmiyorum, ama içki içmeye başlamadan önce haçı bitirdik."

Ardından Romenler mobilyaları yükleme işine geri döndü, Almanlardan bazıları onlara yardım etti, diğerleri sarayı kontrole çıktı, asıl öğrenmek istedikleri, mahzende içki olup olmadığıydı ve böylece haçtaki adam yine yalnız kaldı. Kır sarayından ayrılmadan önce Reiter askerlere her zaman generalin yanında olan ve sekreteri olduğunu tahmin ettiği Popescu adlı adamı tanıyıp tanımadıklarını sordu.

"Ah, Yüzbaşı Popescu," dedi Romenlerden biri, başını sallayarak, Yüzbaşı Korkak Tavuk Popescu dese anca bu ses tonuyla söylerdi, "Şimdiye Bükreş'e varmıştır."

Reiter, arkalarında toz bulutu bırakarak çorak araziyi geçerlerken, General Entrescu'nun savaşın gidişatını izlediği tepelerin üstünde, uçuşan kara kuşlar gördüğünü sandı. Almanlar'dan biri kahkahalar atmaktan kendini alamadı, acaba Ruslar çarmıha gerilmiş adamı görünce ne düşüneceklerdi? Sorusunu kimse yanıtlamadı.

Reiter, birbirini takip eden yenilgilerin ardından, sonunda Almanya'ya döndü. 1945 yılının Mayıs ayında, 25 yaşında, iki ayını ormanda saklanarak geçirdikten sonra Amerikan askerlerine teslim oldu ve Ansbach yakınlarındaki savaş esirleri kampına gönderildi. Orada çok uzun zaman sonra ilk defa duş alabildi ve üstelik yemekler de iyiydi.

Savaş esirlerinin yarısı, siyah Amerikan askerleri tarafından inşa edilmiş barakalarda, diğer yarısıysa çadırlarda uyuyordu. İki günde bir denetçiler kampa gelip alfabetik sırayla mahkûmların evrakını kontrol ediyordu. Önceleri dışarıya bir masa kuruluyor, sıraya giren mahkûmlar birer birer masanın önüne gelip soruları yanıtlıyordu. Sonradan siyah askerler, Almanların yardımıyla üç odalı barakalar inşa etti ve savaş esirleri, barakaların önünde sıraya girmeye başladı. Reiter kampta kimseyi tanımıyordu. 79'uncu Kolordu ve 303'üncü Tümen'deki arkadaşları ya öldürülmüş ya Ruslar tarafından esir alınmış ya da onun gibi askerden kaçmışlardı. Ansbach'taki kampta kaldığı süre içerisinde hiç kimseyle ahbap olmamaya çalıştı. Alman askerlerden bazıları, öğleden sonraları şarkı söylüyordu. Siyah askerler nöbet yerlerinden Almanlara bakıp gülseler de kimse şarkıların sözlerini anlamadığı için, ışıklar sönene kadar şarkı söylemelerine izin veriliyordu. Diğer askerler kol kola girip kampın bir ucundan diğerine yürür, tuhaf sohbetler ederdi. Bir süre sonra Sovyetler ve Müttefik Kuvvetleri'nin birbirine düşman olacağı söyleniyordu. Hitler'in nasıl öldüğüyle ilgili bir sürü spekülasyon vardı. Açlıktan ve patates hasadının bir kere daha Almanya'yı felakete düşmekten kurtaracağından bahsediliyordu.

Reiter'in yatağının yanındaki yatak, ellili yaşlarda bir adama aitti, bir Volkssturm askerine. Sakalını tıraş etmiyordu, Almancası, etrafında olup biten hiçbir şeyden etkilenmiyormuş gibi yumuşak ve nazikti. Gündüzleri genellikle diğer iki eski Volksstrum askeriyle sohbet eder, onlarla yürüyüşe çıkar ve onlarla yemek yerdi. Reiter, adamın bazen yalnız kalmayı tercih ettiğine dikkat etti, cebinde taşıdığı kâğıtlara büyük bir dikkatle birşeyler not alıyor ve kâğıtları yine büyük bir dikkatle katlayarak cebine kaldırıyordu. Bir keresinde Reiter, yatma vakti geldiğinde, adama ne yazdığını sordu ve düşüncelerini kâğıda aktarmaya çalıştığı yanıtını aldı. Kolay iş değil, diye ekledi adam. Reiter'in sorduğu tek soru buydu ama o günden sonra, uykuya dalmalarından hemen önce, eski Volksstrum askeri onunla birkaç kelime konuşmaya başladı. Ruslar, Küstrin'i aldığında eşinin öldüğünden ama Ruslar'a karşı kin tutmadığından bahsetti, hepsi savaş yüzünden, dedi. Savaş bittiğinde her iki tarafın da yapacağı en akıllıca şey diğer tarafı affetmek ve her şeye baştan başlamak olacaktı.

İyi de nasıl, diye düşündü Reiter. Sıfırdan başlayarak, diye narin Almancasıyla fısıldayarak karşılık verdiğini hayal etti diğer adamın. Adı Zeller'di, zayıf ve içine kapalı biriydi. Reiter ne zaman yanında diğer iki Volksstrum askeriyle kampı arşınlayan adamı izlese, diğer iki askerin aksine, Zeller'in üzerinden büyük bir saygınlık aktığını düşünürdü. Bir gece Reiter, adama ailesi olup olmadığını sordu.

"Karım," diye yanıtladı Zeller.

"Ama karınız öldü," dedi Reiter.

"Oğlum ve kızım vardı," diye fısıldadı adam, "onlar da öldü. Oğlumu Kursk'taki çarpışmada, kızımı Hamburg bombalandığında kaybettim."

"Başka akrabanız yok mu?"

"İki torunum, ikizler, kız ve oğlan, ama onlar da bombardıman sırasında öldü."

"Başınız sağ olsun," dedi Reiter.

"Damadım da öldü, ama bombardıman sırasında değil, birkaç gün sonra. Karısını ve çocuklarını kaybetmenin acısına katlanamadı."

"Korkunç bir olay," dedi Reiter.

"Fare zehiri içerek kendini öldürdü," diye fısıldadı Zeller karanlıkta. "Ölümlerinin acısına üç gün katlanabildi."

Reiter ne söyleyeceğini bilemedi, zaten iyice uykusu gelmişti, son olarak Zeller'in, hepsi savaş yüzünden, her şeyi unutmak en iyisi, dediğini duydu. Doğruyu söylemek gerekirse, Zeller'in kıskanılası bir dinginliği vardı. Bu dinginlik sadece yeni esirlerin veya onları barakalarda sorguya çekecek olan denetçilerin gelişiyle bozuluyordu. Üç ay sonra sıra, soyadları Q, R ve S ile başlayanlara geldi ve Reiter askerlerin ve sivillerin sorularını yanıtlamak üzere barakaya girdi, sivillerden biri nazikçe önce öne sonra yana bakmasını rica etti ve fotoğraflarla dolu dosyaları karıştırdı. Başka bir sivil, savaş sırasında neler yaptığını sordu. Reiter 79'uncu Kolordu'yla birlikte Romanya'da ve Rusya'da çarpıştığını söylemek zorundaydı. Yaralandığından bahsetti.

Hem askerler hem siviller yaralarını görmek isteyince, soyunup yaralarını gösterdi. Berlin aksanıyla Almanca konuşan bir sivil, kamptaki yemekleri beğenip beğenmediğini sordu. Reiter, krallar gibi besleniyoruz, dedi ve soruyu soran kişi yanıtı tercüme ettiğinde içerideki herkes güldü.

"Amerikan yemeklerinden hoşlanıyor musun?" diye sordu askerlerden biri.

Sivil soruyu tercüme edince Reiter şu yanıtı verdi:

"Amerikan eti dünyanın en iyisi."

Hepsi yeniden güldü.

"Haklısın ama senin yediğin Amerikan eti değil," dedi asker. "Köpek maması."

Bu sefer çevirmen (yanıtı tercüme etmemeyi tercih etmişti) ve askerler gülmekten yerlere yattı. Kapıyı tutan siyah asker, yüzünde endişeli bir ifadeyle içeriyi kontrol ederek esirle sorun yaşayıp yaşamadıklarını sordu. Çıkıp kapıyı kapatmasını emrettiler, sorun yoktu, şakalaşıyorlardı. Adamlardan biri bir paket sigara çıkarıp Reiter'e bir tane uzattı. Sonra içerim, diyen Reiter sigarayı kulağının arkasına koydu. O andan sonra askerler birden ciddileşti ve Reiter'in verdiği bilgileri yazmaya koyuldular: Doğum yeri ve tarihi, anne ve babasının adları, ailesinin yaşadığı yerin adresi, en az iki aile üyesinin veya arkadaşının adresleri, vesaire.

Zeller o gece sorgulamanın nasıl geçtiğini sorduğunda, Reiter her şeyi anlattı. Orduya hangi ay ve yılda katıldığını sordular mı? Evet. Hangi askerlik şubesinde kayıt olduğunu sordular mı? Evet. Hangi kolorduda çarpıştığını sordular mı? Evet. Ellerinde fotoğraflar var mıydı? Evet. Fotoğrafları gördün mü? Hayır. Zeller kendi ufak sorgulamasını tamamladığında battaniyeyi kafasına çekti ve uyuyormuş gibi yaptı ama Reiter adamın karanlıkta bir şeyler mırıldandığını duyabiliyordu.

Savaş esirlerini sorguya çeken görevlilerin bir sonraki ziyareti iki hafta sonra gerçekleşti ve bu sefer ne sıra ne de sorgulama vardı. Askerler tek sıra halinde dizildi ve siyah askerler, aralarında dolaşıp on kadar adamı kelepçeleyerek kamyonlara bindirdi. Kamp komutanı, götürülen askerlerin savaş suçlusu olduklarından şüphelenildiğini açıkladı ve herkese işlerinin başına dönmelerini emretti. Sorgulamayı yapan görevliler bir hafta sonra geldiklerinde sıra T, U, V harflerine gelmişti ve Zeller bu sefer iyice huysuzlandı. Sesi her zamanki kadar nazikti ama konuşmaları ve konuşma biçimi değişmişti: Kelimeler birbiri üstüne biner gibi dudaklarından dökülüyor ve geceleri sürekli bir şeyler mırıldanıyordu. Kontrolü dışında, tam anlayamadığı nedenlerden ötürü kendini aşırı hızlı konuşmak zorunda hissediyordu. Boynunu uzatıp Reiter'e bakıyor, başını dirseğine yaslayıp bir şeyler fısıldıyor, fısıldıyor, fısıldıyor, inliyor ve birbiri üstüne binen karanlık sahneler hayal ediyordu.

Gündüzleri her şey farklıydı. Zeller yine her zamanki gibi saygınlık ve dinginlik abidesiydi ama artık Volksstrum'dan olan iki arkadaşı dışında kimseyle muhatap olmuyordu, hemen herkesin saygı gösterdiği ve düzgün biri olduğuna inandığı bir adamdı. Ne var ki gece yaşanan gerginlikleri bilen Reiter, adamın çöküş içinde olduğuna emindi. Sanki adamın içinde sürekli çatışan iki zıt güç vardı. O güçler neydi? Reiter yanıtı bilmese de ikisinin de aynı kaynaktan beslendiklerini hissediyordu ve o kaynak, delilikti. Bir gece Zeller, adının aslında Zeller olmadığını, Sammer olduğunu ve bu nedenle de askerlerle alfabetik sıraya göre görüşen görevlilerin bir sonraki ziyaretinde, sıraya girmesinin gerekmediğini söyledi.

Reiter'in kendini yorgun hissetmediği gecelerden biriydi ve dolunayın çadırdan süzülen ışığı içeriyi aydınlatıyordu.

"Adım Leo Sammer ve sana anlattıklarımın bazıları doğru, bazıları yalan," dedi sahte Zeller, bütün vücudu acıyormuş gibi yatağında debelenip dururken. "Adım sana tanıdık geldi mi?"

"Hayır," dedi Reiter.

"Gelmesi için de bir neden yok evlat. Ünlü biri değilim, hiçbir zaman da olmadım ama senin evden uzakta olduğun dönemde adım kötü huylu bir tümör gibi büyüdü ve şimdi en olmadık evrakta bile insanın karşısına çıkabiliyor," dedi Sammer, yumuşak ve gittikçe hızlanan bir Almancayla. "Hiç Volksstrum'da olmadım. Çarpışmalara katıldım, katılmadığımı düşünme, bütün iyi Almanlar gibi ben de savaştım ama savaş alanında değil başka alanlarda, örneğin ekonomik ve politik çarpışmalarda ülkeme hizmet etmemin daha uygun olacağı düşünüldü. Tanrı'ya şükür eşim hayatta," diye ekledi uzun bir sessizliğin ardından. "Oğlumun öldüğü doğru. Zavallı oğlum. Spordan ve kitap okumaktan hoşlanan zeki bir çocuktu. Bir insan, oğlundan daha fazla ne isteyebilir. Ciddi, atletik, okumayı seven biriydi. Kursk'ta öldü. Ben o zamanlar, merkezi Polonya'da olan ve Reich'a işçi temin eden kuruluşlardan birinde müdür yardımcısıydım.

Oğlumun ölüm haberini aldığımda savaşa inancım kalmadı. Eşimin yavaş yavaş aklını kaçırması işleri daha da kötüleştirdi. Düşmanımın bile o duruma düşmesini istemem. Hayatının baharında ölmüş bir oğul ve sürekli baş ağrıtan, sürekli konsantre olmayı gerektiren yorucu bir iş. Yöntemli çalışma ve kararlılık sayesinde ayakta kalmayı başardım. Doğrusunu söylemek gerekirse, şanssızlıklarımı unutabilmek için deliler gibi çalışıyordum. Sonuç olarak, çalıştığım kuruluşun başına getirildim. Bir günde işlerimiz üç katına çıktı. Artık sadece Alman fabrikalarına işçi yollamakla kalmıyor, aynı zamanda Polonya'nın o bölgesindeki bürokrasinin de işlemesini sağlıyordum, Almanlaştırmaya çalıştığımız bu zavallı yerde her şey gri, toprak verimsizdi, medeniyet namına hiçbir şey olmadığından, on yaşındaki çocuklar bile kendilerini alkole veriyorlardı, inanabiliyor musun, zavallı çocuklar, hepsi birer vahşiydi ve tek umurlarında olan alkol ve futboldu.

Bazen ofisimin penceresinden onları izlerdim: Sokakta, uydurma bir topun peşinde koşarkenki halleri içler acısıydı, sarhoş olduk-

ları için düşüp duruyorlardı. Neyse, lafı uzatmak istemiyorum. Bu futbol maçlarının sonu çoğunlukla kavgayla biterdi. Yumruklar ve tekmelerle. Şişeler kırılıp rakip takım oyuncularının kafalarına fırlatılırdı. Ve ben de pencereden onları izlerdim, ne yapabileceğimi bilmiyordum. Hastalığı nasıl sona erdireceğimi bilmiyor, o zavallıların durumunu iyileştirmenin yolunu bulamıyordum.

İtiraf etmeliyim ki çok çok yalnızdım. Karıma güvenemezdim. Zavallı kadının karanlık odasından çıkmasının yegâne nedeni, dizlerinin üzerine çöküp Almanya'ya dönmesine izin vermem için yalvarmaktı. Bavyera'daki kız kardeşinin yanına gitmek istiyordu. Oğlum ölmüştü, kızım Münih'te yaşıyordu, mutlu bir evliliği vardı ve bizimle fazla bir teması kalmamıştı. İşler sürekli birikiyor ve iş arkadaşlarımın hevesi kırılıyordu. Savaş iyi gitmiyordu ama bunun beni ilgilendirdiğini söyleyemeyeceğim. Oğlunu kaybeden biri savaşı nasıl umursasın? Kısaca, hayatım kara bulutlarla kaplıydı.

Derken bir emir geldi: Yunanistan'dan gelen bir grup Yahudi'nin sorumluluğunu bana verdiler. Yunanlı olduklarını sanıyorum ama Macar veya Hırvat da olabilirler. Aslında Hırvat olmalarına ihtimal yok çünkü Hırvatlar kendi Yahudilerini öldürmüştü. Belki Sırp'tılar. Her neyse, şimdilik Yunanlı diyelim. Bana bir tren dolusu Yunanlı Yahudi yolluyorlardı. Bana! Onları yerleştirebileceğim hiçbir yer yoktu. Ani ve beklenmedik bir emirdi. Ben sivil bir operasyon yürütüyordum, askerlerle veya SS'le bağlantılı değildim. Elimin altında bu işten anlayan uzmanlar yoktu, tek görevimiz Reich'ın fabrikalarına yabancı işçi yollamaktı, iyi de onca Yahudi'yi ne yapacaktım? Cesaretini topla, dedim kendi kendime ve zamanı geldiğinde, treni beklemek için istasyona gittim. Polis şefi ve son dakikada toplayabildiğim bütün subaylar yanımdaydı. Yunanistan'dan gelen tren istasyona yanaştı. Subaylardan biri bana erkek, kadın ve çocuklardan oluşan beş yüz kişilik Yahudi grubunu teslim aldığımı gösteren evrakları imzalattı. Benden istenilen imzayı attım. Vagona yaklaştım, içinden katlanılmaz bir koku yükseliyordu. Vagonların kapılarının açılmasını yasakladım. Bize hastalık bulaştırabilirler, dedim kendi kendime. Sonra bir arkadaşımı aradım, o da Chelmno yakınlarındaki toplama kampını yöneten adamla temasa geçmemi sağladı. Sorunumu açıklayıp Yahudileri ne yapmam gerektiğini sordum.

Çalıştığımız kasabada hiç Yahudi olmadığını eklemem gerekiyor, sadece sarhoş çocuklar, sarhoş kadınlar ve güneşin altında miskinlik eden ihtiyarlar vardı. Chelmno'daki adam iki gün sonra aramamı, uğraşması gereken bir sürü işi olduğunu söyledi.

Teşekkür edip telefonu kapadıktan sonra istasyona döndüm. Tren görevlisi ve makinist beni bekliyordu. Onlara kahvaltı getirttim. Kahve, sosis, kızarmış yumurta ve sıcak ekmek. Domuzlar gibi yediler. Ben bir şey yiyecek durumda değildim. Vagonları boşaltmaları gerektiğini söylediler, o gece Güney Avrupa'ya gitmek üzere emir almışlardı. Gözlerinin içine bakıp bir çözüm bulacağımı söyledim. Trenin başındaki subay, temizlikte bize yardım edecek birilerini bulursanız vagonları boşaltma işini ben ve adamlarım hallederiz, dedi. Tamam, dedim.

İşe koyulduk. Vagonların kapıları açıldığında yükselen koku, istasyonun tuvaletini temizleyen kadının bile suratını buruşturmasına neden oldu. Sekiz Yahudi yolculuk sırasında ölmüştü. Subay, kalanları sıraya dizdi. İyi görünmüyorlardı. Artık kullanılmayan tabakhaneye götürülmelerini emrettim. Elemanlarımdan birini fırına yolladım ve Yahudilere dağıtılmak üzere bütün ekmekleri satın almasını emrettim. Hesabıma yazsınlar ama acele et, dedim. Sonra diğer acil işlerle ilgilenmek üzere ofisime döndüm. Öğlen, Yunanistan'dan gelen trenin istasyondan ayrıldığı haberini aldım. Pencereden, sarhoş oğlanların futbol oynayışını izledim ve bir an ben de kendimi sarhoş hissettim.

Sonraki saatleri Yahudilerin durumuna çözüm arayarak geçirdim. Sekreterlerimden biri, onları çalıştırmamı önerdi. Almanya'da mı, diye sordum. Burada, dedi. Fena fikir değildi. Elli kadar Yahudi'ye süpürge verilmesini emrettim, on kişilik gruplara ayrılıp hayalet kasabamı süpüreceklerdi. Sonra günlük işlerime döndüm. Reich'daki fabrikalara gönderilmek üzere en az iki bin işçi bulmam gerekiyordu ve hükümetin de çeşitli talepleri vardı. Birkaç yere telefon açtım, elimde beş yüz Yahudi var, dedim ama herkes Leh veya İtalyan savaş esirlerini istiyordu.

İtalyan savaş esiri mi? Hayatımda İtalyan savaş esiri görmüşlüğüm yoktu! Elimdeki bütün Polonyalıları da yollamıştım. Yeniden

Chelmno'yu arayıp elimdeki Yunanlı Yahudilerle ilgilenip ilgilenmediklerini sordum.

'Onların size yollamalarının bir nedeni olmalı,' dedi duygusuz bir ses. 'O Yahudiler sizin sorununuz.'

'Ama burası toplama kampı değil,' dedim. 'Benim bu konularda deneyimim yok.'

'Onlardan siz sorumlusunuz,' diye karşılık verdi ses. 'Sorularınızı, onları size yollayan kişilere sorun.'

'Beyefendi, onları bana yollayan kişi, büyük ihtimalle Yunanistan'dadır,' diye yanıtladım.

'O zaman Berlin'deki Yunan bürosuyla görüşün,' dedi ses.

Bilgece bir yanıt. Teşekkür edip telefonu kapadım. Bir süre Berlin'i aramanın akıllıca olup olmayacağını düşündüm. Dışarıda, birdenbire eli süpürgeli Yahudiler belirdi. Sarhoş oğlanlar futbol oynamayı bırakıp kaldırıma çıktı ve hayvanları izler gibi Yahudileri izledi. Polis memurunun gözetimindeki Yahudiler başlangıçta gözlerini yoldan ayırmıyor, büyük bir dikkatle sokağı süpürüyordu ama sonra aralarından biri başını kaldırıp çocuklara ve önlerindeki topa baktı. Bir an maç yapacaklarını düşündüm. Süpürgeciler ayyaşlara karşı. Ama polis işini iyi biliyordu, kısa süre sonra Yahudiler gözden kayboldu ve oğlanlar uydurma toplarıyla futbol oynamaya döndüler.

Kendimi yeniden evraklara gömdüm. Patates sevkiyatı sorununu çözmeye çalıştım, Leipzig'e gitmesi gereken patatesler, gözetimim altındaki topraklarda kaybolmuştu. Konunun araştırılmasını emrettim. Kamyon şoförlerine oldum olası güvenmem. Pancarlarla ilgili bir meseleyi çözdüm. Bir de havuç sorunu vardı. Kahve sorunu. Belediye başkanını aradım. Sekreterlerimden biri, patateslerin istasyondan kamyonla değil tren yoluyla gönderildiğini gösteren bir evrakla içeri girdi. Patatesler, eşeklerin ve katırların çektiği arabalarla istasyona getirilmişti, hayvanlar duruyordu ama ortada kamyon falan yoktu. Patateslerin gönderildiğine dair bir evrak olmalıydı ama bir türlü bulamıyorlardı. O evrakı hemen bulun, diye emrettim. Diğer sekreterim içeri girip belediye başkanının hasta olduğunu söyledi.

'Ciddi bir şey mi?' diye sordum.

'Üşütmüş,' dedi sekreterim.

'Kalkıp gelsin,' diye emrettim.

Yalnız kaldığımda, odasından hiç çıkmayan zavallı karımı düşündüm ve o kadar üzüldüm ki odamı turlamaya başladım, oturmaya devam edersem inme geçirmekten korkuyordum. Sonra yeniden süpürgecilerin geldiğini gördüm, temiz olan sokağı yeniden süpürüyorlardı, aniden, zamanın kendini tekrarladığı hissine kapıldım.

Neyse ki süpürgeciler aynı değildi. Yahudilerin hepsi birbirine benziyordu benzemesine de onların farklı bir grup olduğunu, başlarında başka bir polis durduğunu görünce anladım. İlk görevli ince uzundu, ikinci görevli kısa ve şişkoydu, altmışlarında olmalıydı ama yetmişlerinde gösteriyordu. Futbol oynayan Leh çocuklar da benimle aynı hisse kapılmış olmalılar, kenara çekilip Yahudilerin geçmesine izin verdiler. Oğlanlardan biri bir şey söyledi. Camın kenarında durmuş sokağı izliyordum, Yahudilere hakaret ettiğini zannettim. Pencereyi açıp polise seslendim.

'Bay Mehnert,' diye bağırdım, 'Bay Mehnert!'

Polis önce kimin seslendiğini anlamadı, şaşkın şaşkın etrafa bakınınca, sarhoş oğlanlar kahkahalara boğuldu.

'Yukarı bakın Bay Mehnert!'

Sonunda beni görüp hazır ola geçti. Yahudiler çalışmayı bırakıp ne olacağını görmek üzere beklemeye başladı. Sarhoş oğlanlar bile pencereme bakıyordu.

'O küçük pisliklerden biri işçilerime hakaret ederse onu vurun Bay Mehnert,' dedim herkesin duyabileceği kadar yüksek sesle.

'Her şey yolunda efendim,' dedi Bay Mehnert.

'Anladınız mı?' diye bağırdım.

'Gayet iyi anladım efendim.'

'Atış serbest, duydunuz mu Bay Mehnert?'

'Emredersiniz efendim.'

Sonra pencereyi kapayıp işimin başına döndüm. Propaganda Bakanlığı'ndan gelen belgeleri incelediğim sırada, sekreterlerimden biri içeri girip ekmeklerin Yahudilere dağıtıldığını ama herkese yetmediğini söyledi. Ayrıca ekmeklerin dağıtılışını denetlerken, Yahudilerden ikisinin daha öldüğünü öğrenmişti. İki ölü Yahudi mi, diye tekrarladım şaşkın şaşkın. Hepsi kendi başlarına trenden

indiklerine göre, böyle bir şey nasıl mümkün olurdu? Sekreterim omuz silkti. Ölmüşler, dedi.

'Ne tuhaf bir çağda yaşıyoruz, sizce de öyle değil mi?' dedim.

'İkisi de yaşlıymış,' dedi sekreterim. 'Kesin konuşmak gerekirse, yaşlı bir kadın ve yaşlı bir adam ölmüş.'

'Ya ekmek?' diye sordum.

'Herkese yetecek kadar yok,' dedi sekreterim.

'Bu işin çaresine bakmamız gerekecek,' dedim.

'Bugünlük yapılacak bir şey yok ama yarın bir çözüm bulmaya çalışırız,' dedi sekreter.

Sesinin tonu iyice moralimi bozdu. Elimi sallayıp çıkmasını işaret ettim. Yeniden işe konsantre olmaya çalıştıysam da başarılı olamadım. Pencerenin önüne gittim. Sarhoş oğlanlar sokaktan ayrılmıştı. Yürüyüşe çıkmaya karar verdim, soğuk havanın sakinleştirici etkisi vardır ve iradeyi güçlendirir, gerçi ayazda dolaşmaktansa eve gidip şöminenin başında oturmayı ve birkaç saat boyunca iyi bir kitap okumayı tercih ederdim. Dışarı çıkmadan önce sekreterime, acil bir durum olursa beni istasyonun barında bulabileceklerini söyledim. Sokağa çıktım, tam köşeyi döndüğümde Belediye Başkanı Tippel Kirsch'le karşılaştım, beni görmeye geliyordu, bir sürü kazağı üst üste giymiş, paltosuna sarınmış ve atkısını, burnunu dahi örtecek şekilde sarmıştı.

'Kırk derece ateşle yatıyordum, o yüzden sizi görmeye gelemedim,' diye açıkladı.

Abartmaya gerek yok, dedim yavaşlamaksızın. İsterseniz doktora sorun, dedi peşime takılan belediye başkanı. İstasyona vardığımızda doğuya gidecek treni bekleyen köylülerle karşılaştık. Trenin bir saat rötar yaptığı konusunda bilgilendirildim. Kötü haber üstüne kötü haber. Tippel Kirsch'le kahve içtim ve Yahudi sorununu anlattım. Olanları duydum, dedi fincanını iki eliyle tutan Tippel Kirsch. Elleri gayet beyaz ve zarifti ama damarları çıkmıştı.

Bir an için aklıma İsa'nın elleri geldi. Resmedilmeye layık ellerdi. Sonra, ne yapmalıyız, diye sordum. Onları geri yollayın, dedi Tippel Kirsch. Burnu akıyordu. Parmağımla, burnundan akan damlayı silmesini işaret ettim. Ne demeye çalıştığımı anlamadı. Burnu-

nuzu silin, dedim. Ah, özür dilerim, dedi ve paltosunun cebinden çıkardığı kirli mendille burnunu sildi.

'Onları nasıl geri yollayacağız?' diye sordum. 'Elimizin altında tren var mı? Varsa da daha yararlı bir işte kullanmam gerekmez mi?'

Belediye başkanı spazm geçiriyormuş gibi titredikten sonra omuz silkti.

'Onları çalıştırın,' dedi.

'İyi de bu Yahudileri kim besleyecek? Kasaba mı? Hayır bayım, bütün seçenekleri değerlendirdim ve yapabileceğimiz tek bir şey var: Onları yetkililere teslim etmeliyiz.'

'Peki,' geçici bir çözüm olarak, bölgedeki tüm köylülere bir çift Yahudi emanet edersek fena mı olur?' diye sordu Tippel Kirsch. 'En azından onları ne yapacağımıza karar verene dek.'

Gözlerinin içine bakıp alçak sesle karşılık verdim:

'Söylediğinizin yasalara aykırı olduğunu biliyorsunuz,' dedim.

'Evet, biliyorum,' dedi, 'ama durumumuz hiç iç açıcı değil ve köylülerin de şikâyetçi olacaklarını sanmıyorum.'

'Hayır, kesinlikle olmaz,' dedim.

Sonradan bu konuyu düşündüm ve düşüncelerim, beni karanlık bir kuyuya sürükledi, o kuyuda, nereden geldiği belli olmayan kıvılcımların ışığında, oğlumun yüzünü gördüm, ölümle yaşam arasında gidip geliyordu.

Tippel Kirsch'in dişlerinin takırtısı beni öfkelendirdi. Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz, diye sordum. Önce yanıt verecekmiş gibi oldu, sonra bayıldı. Bardan ofisimi arayıp araba yollamalarını istedim. Sekreterlerimden biri Berlin'deki Yunanistan Bürosu'yla görüştüğünü söyledi, Yahudilerin sorumluluğunu üstlenmeyi reddetmişlerdi. Araba geldiğinde bar sahibi köylüyle birlikte Tippel Kirsch'i arabaya bindirdik. Şoföre, belediye başkanını evine bıraktıktan sonra beni almaya gelmesini söyledim. Onu beklerken şöminenin önünde köylülerle zar attım. Estonya'dan göç etmiş bir köylü bütün oyunları kazandı. Anlattığı kadarıyla üç oğlu da cephedeydi ve her kazandığı oyundan sonra bana son derece garip gelen bir şeyler mırıldanıyordu. Şans ve ölüm kol kola gider, dedi ve yanımızdan ayrılırken ve gözleri, ona acımamızı bekler gibi hüzünlü bakıyordu.

Yanlış hatırlamıyorsam Estonyalı, köyde popüler bir tipti, özellikle Leh kadınlar ona bayılıyordu, görebildiğim kadarıyla sıradan bir yaşlı adamdı ama çoğu köylü gibi işe yaramazın teki değildi, bir kadına çiftliğinde geçirdiği gece için bir parça yiyecek ya da giyecek hediye edecek tiplerdendi. Tam bir Don Juan. Bir süre sonra oyundan sıkıldım, köylülerle vedalaşıp ofisime döndüm. Chelmno'yu aradım ama telefona yanıt veren olmadı. Sekreterlerimden biri, Berlin'deki Yunanistan Bürosu'ndakilerin SS Genel Karargâhı'nı aramamı önerdiklerini söyledi. Budalaca bir işti çünkü kasabamız ve kasabamızın çevresi, köyler ve çiftlikler de dâhil olmak üzere, Polonya'daki Genel Karargâh'a yakın olsa da idari olarak doğrudan Almanya'ya bağlıydı. Öyleyse ne yapmalıydım? O gün için yeterince başımı ağrıttığıma karar verip dikkatimi başka konulara verdim.

Eve dönmeden hemen önce istasyondan telefon açtılar. Tren hâlâ gelmemişti. Sabırlı olun, dedim. İçten içe trenin asla gelmeyeceğini biliyordum. Eve dönerken kar yağmaya başladı.

Ertesi gün erkenden kalkıp kahvaltı etmek için kulübe gittim. Bütün masalar boştu. Bir süre sonra sekreterlerimden ikisi mükemmel giyinmiş, saçlarını taramış ve tıraş olmuş halde karşıma dikilip önceki gece Yahudilerden iki tanesinin daha öldüğünü haber verdi. Neden ölmüşler, diye sordum. Sekreterler yanıtı bilmiyordu. Ölmüşlerdi işte. Bu seferkiler yaşlı değildi, genç bir kadın ve sekiz aylık çocuğu hayatlarını kaybetmişti.

Yenildiğimi hissederek başımı ellerimin arasına aldım ve birkaç saniye kahvenin karanlık yüzeyindeki yansımama baktım. Belki soğuktan ölmüşlerdir, dedim. Önceki gece kar yağmıştı. Mümkün, dedi sekreterlerim. Başım dönmeye başladı.

'Gidip şu yeri bir görelim,' dedim.

'Hangi yeri?' diye sordu sekreterlerim şaşkın şaşkın.

'Yahudileri koyduğumuz yeri,' diyerek kapıya yürüdüm.

Eski tabakhane tam tahmin ettiğim gibi berbat durumdaydı. Nöbet tutan askerler bile durumdan şikâyetçiydi. Sekreterlerim, geceleri nöbetçilerin çok üşüdüğünü ve vardiyaların düzenli olmadığını söyledi. Ona konuyu polis müdürüyle görüşmesini ve nöbetçilere battaniye dağıtılmasını söyledim. Yahudilere de battaniye verilsin, dedim. Sekreterim hepsine yetecek kadar battaniye bulmanın zor

olduğunu söyledi. Denemesini istedim, Yahudilerin en az yarısına battaniye verilmeliydi.

'Ya diğer yarısı?' diye sordu sekreter.

'Vicdanları varsa her Yahudi battaniyesini başka bir Yahudi'yle paylaşacaktır, paylaşmazlarsa kendi bilecekleri iş, benden bu kadar,' dedim.

Ofise dönerken, sokakların ne kadar temiz olduğu dikkatimi çekti. Günün kalanı her zamanki gibiydi, derken varlığını dahi bilmediğim Yahudi Bürosu'ndan bir telefon aldım. Genç birine ait olduğu anlaşılan bir ses, gerçekten elimde beş yüz Yahudi olup olmadığını sordu. Varşova'dan arıyordu. Bilgiyi doğruladıktan sonra, birdenbire kucağıma bırakılan bu Yahudilerle ne yapmam gerektiğini çözemediğimi söyledim.

'Anlaşılan bir yanlışlık olmuş,' dedi ses.

'Öyle görünüyor,' dedim ve sustum.

Sessizlik bir süre devam etti.

'Trenin yükünü Auschwitz'e bırakması gerekiyordu,' dedi genç adam, 'en azından öyle olduğunu sanıyorum. Emin değilim. Hatta kalın lütfen.'

On dakika telefonda bekledim. Ben beklerken, sekreterim imzalamam için bazı belgeler getirdi, diğer sekreter bölgedeki süt üretiminin düşüşüyle ilgili bir raporu bıraktı ve bir diğeri benimle konuşması gereken bir şey olduğunu söyledi ama onu susturduğum için söyleyeceklerini kâğıda yazmak zorunda kaldı: Patatesler Leipzig'de çalınmış, sorumlusu bizzat yetiştiricilermiş. Buna çok şaşırdım çünkü o patatesler bölgeye yeni yerleştirilen Almanlar tarafından Alman çiftliklerinde yetiştirilmişti.

'Nasıl?' yazdım aynı kâğıda. 'Bilmiyorum, evrak sahteciliği yapmışlardır,' yazdı sekreter.

Duyulmamış şey değil ama benim köylülerim öyle şeyler yapmaz, diye düşündüm. Yapmışlarsa bile, elimden ne gelirdi? Hepsini hapse mi atacaktım? Bundan ne kazancım olurdu? Tarlalardaki ürünlerin çürüyüp gitmesine göz mü yummalıydım? Hırsızlığı yapanları bulup zaten yoksul olan köylülerin ellerinde ne varsa almalı mıydım?

Hiçbirini yapamayacağıma karar verdim. 'Araştırmaya devam edin,' yazdım sekreterin notunun altına ve ekledim: 'Aferin.'

Sekreter bana gülümsedi, elini kaldırıp dudaklarının kımıldayışından Heil Hitler dediğini anladım ve parmak uçlarına basarak dışarı çıktı. Tam o anda telefondaki genç adam yeniden bana bağlandı:

'Hâlâ orada mısınız?'

'Evet, buradayım,' dedim.

'Bakın, şu an için Yahudileri nakletmek için yollayacak aracımız yok. Teknik olarak hepsi Silesia bölgesinin malı. Amirlerimle konuştum, en pratik çözümün onlarla *doğrudan sizin ilgilenmeniz* olduğunda hemfikiriz.'

Karşılık vermedim.

'Anladınız mı?' dedi Varşova'dan gelen ses.

'Evet, anladım,' dedim.

'O zaman sorun çözülmüş demektir, yanılıyor muyum?'

'Haklısınız ama emrin yazılı olarak iletilmesini tercih ederim,' diye ekledim. Telefonun diğer tarafındaki genç bir kahkaha attı. Oğlum yaşıyor olsaydı onun kahkahası da buna benzerdi; insana, taşrada geçirilen öğleden sonralarını, alabalıklarla dolu mavi nehirleri, çiçek ve çimen kokularını hatırlatırdı, diye düşündüm.

'Bu kadar saf olmayın, bu tür emirler asla yazılı olarak verilmez,' dedi genç adam ukala bir sesle.

O gece gözüme uyku girmedi. Ne yapmamı istediklerini anlamıştım, Yunanlı Yahudileri ortadan kaldırmamı ve sorumluluğu üstlenmemi istiyorlardı. Ertesi sabah ofisimden belediye başkanını, itfaiye müdürünü, polis müdürünü ve Savaş Gazileri Derneği başkanını arayıp kulüpte toplanmamızı talep ettim. İtfaiye müdürü, kısrağı doğurmak üzere olduğundan gelemeyeceğini söyledi, ona, sizi zar atmaya çağırmıyorum, çok acil bir mesele, dedim. Sorunun ne olduğunu öğrenmek istedi. Yakında öğrenirsiniz, diye karşılık verdim.

Kulübe vardığımda hepsi oradaydı, masanın etrafına toplanmış, yaşlı garsonun anlattığı fıkraları dinliyorlardı. Masaya taze ekmek, tereyağı ve reçel konulmuştu. Garson beni görünce sustu. Kısa boylu, aşırı zayıf, yaşlı bir adamdı. Boş iskemleye oturup bir

fincan kahve sipariş ettim. Kahvemi getirdikten sonra garsondan bizi yalnız bırakmasını istedim ve odadan çıktığında, diğerlerine içinde bulunduğumuz durumu anlattım.

İtfaiye müdürü hemen toplama kamplarından birini arayıp Yahudileri aldırmamızı önerdi, Chelmno'nun yöneticisiyle konuştuğumu söyleyecek oldum ama itfaiye müdürü sözümü kesip Yukarı Silesia'daki toplama kampıyla temas kurmamı söyledi. Tartışma saatlerce devam etti. Herkes, birilerini tanıyan birilerini tanıyan birilerini tanıyordu. Bıraktım konuşsunlar, sakince kahvemi içtim, bir dilim ekmek alıp ikiye böldüm ve bir yarısına tereyağı diğer yarısına reçel sürüp yedim. Kahve iyiydi. Savaş öncesinde içtiğim kahveler gibi değildi ama iyiydi. Kahvemi bitirince bütün seçeneklerin gözden geçirildiğini ve Yunanlı Yahudileri ortadan kaldırmak dışında bir seçeneğimizin olmadığını çünkü emrin geri çevrilemeyeceğini söyledim. Asıl sorun, bunu nasıl yapacağımız, dedim. Önerisi olan?

Birbirleriyle bakıştılar ama kimse hiçbir şey söylemedi. Belediye başkanı rahatsız edici sessizliği bölmek amacıyla havanın ne kadar soğuk olduğundan bahsetti. Bu kışı atlatabileceğimi sanmıyorum, dedi. Şaka yaptığını düşünerek hep birlikte güldük ama şaka yapmıyordu. Ardından ülke meselelerinden, bir gecede yatağından çıkıp yön değiştiren, açıklanamaz bir şekilde on metre doğuya kayan ve iki tarafında bulunan iki komşu çiftliğin sınırlarının da böylece değişmesine yol açan nehrin yarattığı sınır problemlerinden söz ettik. Bana, kayıp patates soruşturmasının nasıl gittiği soruldu. Konuyu kapatmak için elimden geleni yaptım. Bir yerlerde ortaya çıkarlar, dedim.

Öğlene doğru ofisime döndüm, Leh çocuklar şimdiden sarhoştu ve futbol oynuyorlardı.

Hiçbir karara varmadan iki günün geçip gitmesine izin verdim. Yahudilerden ölen olmadı. Sekreterlerimden biri, beş sokak temizleme timine üç de bahçıvanlık timi ekledi. Her tim, on Yahudi'den oluşuyordu, kasaba meydanlarını temizlemenin yanı sıra yol kenarındaki boş arazilerden birine çekidüzen verdiler. Lehlerin el atmadığı, bizim de zaman ve insan gücü eksikliğinden ötürü doku-

namadığımız bir toprak parçasıydı. Hatırladığım kadarıyla bunlar dışında fazla bir şey olmadı.

İçimi inanılmaz bir can sıkıntısı sardı. Geceleri eve döndüğümde mutfağa geçiyor ve gözlerimi beyaz duvara dikip soğuktan titreyerek tek başıma yemek yiyordum. Artık oğlumun Kursk'taki ölümünü bile düşünmüyor, haberleri takip etmek veya müzik dinlemek için radyoyu açmıyordum. Sabahları tren istasyonunun barında zar atıyor ve hepsini anlamasam da vakit öldürmek için bara toplanan köylülerin kaba şakalarını dinliyordum. Böylece hiçbir şey yapmadan iki gün geçti ve sonra iki gün daha.

Ama işler birikiyordu ve bir sabah, bu sorundan daha fazla kaçamayacağımı kavradım. Sekreterlerimi aradım. Polis müdürünü aradım. Sorunla ilgilenmek için kaç silahlı adam ayırabileceğini sordum. Duruma bağlı ama en az sekiz kişi bulabilirim, dedi.

'Onları ne yapacağız?' diye sordu sekreterlerimden biri.

'Bu problemi hemen çözeceğiz,' dedim.

Polis müdürüne yakınlarda kalmasını söyledim. Ardından sekreterlerimi alıp dışarı çıktım, hep birlikte arabama bindik. Şoför bizi kasabanın dışına götürdü. Bir saat boyunca kamyonlar peşimizde, tali yollarda dolaştık. Bazıları hâlâ karla kaplıydı. Uygun görünen birkaç çiftlikte durup çiftçilerle konuştuk ama hepsi de çeşitli bahaneler uydurup önerime itiraz etti.

Bu insanlara karşı fazla nazik davranıyorum, dedim kendi kendime. Artık yumruğumu gösterme zamanı gelmişti. Ne yazık ki o yapıda biri değildim. Sekreterlerimden biri kasabanın yirmi kilometre ötesinde, ormanın içinde, işimize yarayabilecek bir açıklık olduğunu söyledi. Kontrol etmeye gittik. Fena değildi. Bir sürü çam ağacının ortasında, gözden ırak, kara bir çukurdu. Dibi yapraklarla kaplıydı. Sekreterim, bahar geldiğinde köylülerin burada tavşan avladığını söyledi. Çukur, yoldan fazla uzak değildi. Şehre döndüğümüzde, ne yapılması gerektiğine çoktan karar vermiştim.

Ertesi sabah şahsen polis müdürünün evine gittim. O gün sekiz polis, ofisimin önündeki kaldırımda toplandı, benim adamlarımdan dördü –sekreterlerimden biri, şoförüm, iki memur– ve bu işe katılmak istedikleri için gönüllü olan iki çiftçi de geldi. Onlara temkini

elden bırakmamalarını ve her şey bittiğinde geri dönüp bana rapor vermelerini söyledim. Yola çıktıklarında güneş henüz doğmamıştı.

Öğleden sonra saat beşte, polis müdürü ve sekreterim geri geldi. İkisi de yorgun görünüyordu. Her şeyin plana uygun gittiğini söylediler. Tabakhaneye uğrayıp yanlarında iki süpürgeci timiyle birlikte kasabadan ayrılmışlardı. Yirmi kilometre yürümüşlerdi. Sonra yoldan ayrılıp tedbiri elden bırakmadan çukura gitmişlerdi. Orada, yapılması gereken yapılmıştı. Kargaşa çıkmış mıydı? Her taraf kargaşa içinde miydi? Kargaşa devam edecek miydi? Ortalık biraz karıştı, diye karşılık verdiler omuz silkerek. Daha fazlasını sormamayı tercih ettim.

Ertesi sabah, birkaç küçük değişiklik haricinde aynı operasyon tekrarlandı – iki yerine beş gönüllümüz vardı ve üç polisin yerini, önceki gün görev almayan başka üç polis almıştı. Benim yolladığım adamlar da değişmişti: Diğer sekreterimi yolladım ve bu sefer memurları görevlendirmedim ama şoför, operasyonun bir parçası olmayı sürdürdü.

Öğleden sonranın ortalarına doğru iki süpürgeci timi daha kayboldu. O gece, çukuru görmemiş olan sekreterim ve itfaiye şefi, dört yeni tim oluşturdu. Gece olmadan önce olay yerini ziyarete gittim. Yolda kaza yaptık, daha doğrusu az kalsın kaza yapıyorduk, yolun dışına savrulduk. Şoförüm her zamankinden gergindi. Sorunun ne olduğunu sordum. Açık konuşabilirsin, dedim.

'Bilmiyorum efendim,' diye yanıtladı. 'Biraz tuhafım, uykusuzluktan olmalı.'

'Uyuyamıyor musun?' diye sordum.

'Çok zor efendim, çok zor. Tanrı biliyor ya, elimden geleni yapıyorum ama çok zor.'

Ona endişelenmesi gereken bir şey olmadığını söyledim. Arabayı yola çıkardı ve devam ettik. Gideceğimiz yere varınca, fenerimi çıkarıp ıssız patikalarda ilerledim. Sanki bütün hayvanlar, birdenbire çukurun çevresindeki bölgeyi boşaltmıştı. Bundan sonra burası böceklerin krallığı olacak, diye düşündüm. Şoförüm isteksizce beni takip ediyordu. Islık çaldığını duyunca, ona susmasını emrettim. Çukur, ilk bakışta eskisinden farksızdı.

'Neredeler?' diye sordum.

'O tarafta,' diyen şoför, çukurun uzak ucunu işaret etti.

Daha yakından incelemek için en ufak bir arzu duymadığımdan eve döndüm. Ertesi gün, gönüllülerim yeniden işlerinin başındaydı, akıl sağlıklarını düşünerek her gün gruptaki birkaç kişiyi değiştiriyordum ama operasyona ara vermedim. Hafta sonuna kadar sekiz süpürgeci timi yani seksen Yunan Yahudi'si kaybolmuştu ama pazar gününden sonra yeni bir sorun ortaya çıktı. Yahudilerden kurtulma işi adamlarımı yıpratmaya başladı. Çiftliklerden gelen gönüllülerin sayısı, altıdan bire düştü. Polisler, sinirlerinin buna dayanamayacağını söylüyorlardı ve onları biraz daha zorlamaya çalışınca, kırılma noktasına yaklaştıklarını gördüm. Personelim operasyonlarda aktif olarak rol almaya isteksizdi ve bir kısmı hasta olduklarını bahane ederek işe gelmeyi bırakmıştı. Benim sağlığım da gün geçtikçe kötüye gidiyordu.

Yine de onlardan son bir çaba göstermelerini istedim. O sabah, kayda değer bir gecikmenin ardından, iki time daha çukura kadar eşlik edildi. Adamlarımın dönüşünü beklerken, kendimi işime veremedim. Çalışmayı denedim ama yapamadım. Akşam altıda, hava karardıktan sonra döndüler. Sokaklarda şarkılar söylediklerini duydum, birbirleriyle vedalaşmalarını dinledim. Çoğunun sarhoş olduğu belliydi ama onları suçlayamazdım.

Polis müdürü, sekreterlerimden biri ve şoförüm, ofisime uğradı. Onları beklediğimi biliyorlardı. Şoförün kapının eşiğinde durduğunu, diğerlerinin oturduğunu hatırlıyorum. Yaptıkları işin onları ne kadar yıprattığını bana açıklamalarına gerek yoktu çünkü yüzlerinden anlaşılıyordu. Bir şeyler yapmamız gerekecek, dedim.

O gece eve gidip uyumadım. Arabayla kasabada dolaştım, şoförüm direksiyon başında, ona verdiğim sigarayı içiyordu. Bir noktada battaniyeye sarınıp arka koltukta uyuyakalmış olabilirim, rüyamda oğlumun, 'İleri! Hep ileri!' diye bağırdığını duydum.

Uyandığımda her yanım ağrıyordu. Belediye başkanının evine uğradığımda saat sabahın üçüydü. Kapıyı çaldım ama yanıt veren olmadı. Tekmelerimle neredeyse kapıyı kıracaktım. Sonra ayak sesleri duydum. Belediye başkanıydı. Kimsiniz, diye sordu sansara benzeyen sesiyle. O gece sabaha kadar konuştuk. Sonraki pazartesi

polisler, süpürgecileri kasaba dışına çıkarmak yerine genç futbolcuların gelmesini bekledi. Sonuçta on beş oğlan topladılar.

Onların belediyeye getirilmesini emretmiştim. Ben de sekreterlerim ve şoförümle belediyeye gittim. Futbol ve alkole ihtiyaç duyan aşırı zayıf, aşırı solgun çocukları görünce, onlar adına üzüldüm. Öylece koridora dizilmiş dururken, çocuktan çok çocuk iskeletine, çöpten çocuklara benziyorlardı, vücutları kemikten ibaretti ve onları bir arada tutan et değil irade gücüydü.

Onlara, hepsine şarap, ekmek ve sosis vereceğimizi söyledim. Tepki vermediler. Şarap ve yemekle ilgili sözlerimi tekrarladım ve ailelerine de yiyecek ve içecek götürebileceklerini ekledim. Sessizliklerini, söylediklerimin kabulü olarak yorumladım; beş polis, doldurulmuş on tüfek ve sürekli takıldığı konusunda bilgilendirildiğim bir makineli tüfekle birlikte onları çukura yolladım. Geri kalan polislere ve yaptıkları hırsızlıkları rapor etmekle tehdit ederek operasyona katılmaya zorladığım dört çiftçiye, üç süpürgeci timini çukura götürmelerini emrettim. Ayrıca kalan Yahudilerin tabakhaneden ayrılmalarını yasakladım.

Öğleden sonra ikide, Yahudilere eşlik eden polislerden ikisi geri geldi. Tren istasyonunun barında bir şeyler atıştırdılar ve saat üçte otuz Yahudi'yi daha çukura götürdüler. Saat onda herkes geri döndü: Yahudilere eşlik edenler, sarhoş çocuklar ve sarhoş çocuklara eşlik edip onlara silah kullanmasını öğreten polisler...

Her şey yolunda gitti, dedi sekreterlerimden biri, futbolcu çocuklar kendilerini bu işe adamıştı, kalıp neler olduğunu izlemek isteyenler ve herhangi bir nedenle çukurdan uzaklaşmamış olanlar, her şey bittiğinde çocuklarla birlikte geri dönmüştü. Ertesi gün, Yahudilerin, elimizde yeterli imkânlar olmadığı için ufak gruplar halinde, kendileri için hazırlanmış bir kampa götürüldükleri söylentisini çıkardım, orada düzgün yaşam koşullarına sahip olacaklardı. Çocukları için endişelenen Leh anneleri yatıştırmam gerekti ve ofisimin penceresinden, başka Yahudilerin çukura götürülüşünü izledim. Artık yirmi kişilik gruplar oluşturuyorduk.

Ama kar yağdığında yeni sorunlar ortaya çıktı. Sekreterlerimden birinin söylediğine göre çukurda yer kalmamıştı. Durumu inceleyince sorunu hemen kavradım, mezarlar enine kazılmıştı ve

çukur, üst üste birkaç ceset gömecek kadar derin değildi. Bir grup çiftçiyi toplayıp problemin o gün çözülmesi için harekete geçtim. Kar sayesinde, Yahudilerden en ufak bir iz kalmamıştı. Yeni çukurlar kazdırdım. Kısa süre sonra, Barz adlı yaşlı çiftçinin bir şey bulduğunu söylediğini duydum. Ne olduğuna bakmaya gittim. Evet, bir şey bulmuştu.

'Kazmayı sürdüreyim mi?' diye sordu Barz.

'Aptal olma, üstünü örtüp öylece bırak,' diye yanıtladım.

Çukurun yakınlarındaki bölgeler kazılırken kemiklerle karşılaşıyorduk. Her seferinde aynı şeyi söylüyordum. Bırakın. Üstünü örtün. Gidip başka bir yeri kazın. Onlara sürekli olarak, bir şeyler bulmayı değil bulmamayı amaçladığımızı hatırlatıyordum, ama açıklığın sınırlarına ulaşmıştık ve adamlarım sürekli birşeyler buluyordu. Sonunda sekreterlerimden biri, oralarda hiçbir şey gömecek yer kalmadığını söyledi.

Ama sonunda benim kararlılığım kazandı. Başka bir açık alan bulduk. Bütün adamlarımı işe koştum. Onlara derin bir çukur kazdırdım, her sorduklarında daha derin kazmaları gerektiğini söylüyordum. Sanki cehenneme tünel kazıyorduk. Çukurun, yüzme havuzları kadar büyük olmasını sağladım. Aynı gece, fenerlerin ışığında çalışmayı sürdüren çiftçiler ve memurlar işi zamanında tamamlamayı başardı ve ormandan ayrıldık.

Ertesi gün hava o kadar kötüydü ki sadece yirmi Yahudi'yi yeni çukura götürebildik. Futbolcu çocuklar her zamankinden daha sarhoştu. Bazıları ayakta bile duramıyordu, bir kısmıysa dönüş yolunda kustu. Kamyon onları kasaba meydanında bıraktı, pek çoğu bırakıldıkları yerde, çardağın altında kaldı, üzerlerine yağan kara aldırmadan birbirlerine sarılıp içkiyle şenlenen eski futbol maçlarını hayal ettiler.

Ertesi sabah oğlanlardan beşi zatürreye yakalanmıştı ve kalanlar da o kadar acınası durumdaydı ki çalışmaları imkânsızdı. Polis müdürüne, oğlanların yerine kendi adamlarımızı geçirmesini emrettim, başlangıçta isteksiz olsa da sonunda pes etti. O öğleden sonra sekiz Yahudi'den daha kurtulduk. Bu rakam bana yeterli gelmedi ve düşüncelerimi dile getirdim. Sekiz tane vardı, dedi polis

müdürü ama onlara sekiz yüz kişi gibi gelmişti. Gözlerine bakınca, ne hissettiğini anladım.

Ona, Leh çocuklar iyileşene kadar bekleyeceğimizi söyledim ama şansımız bir türlü dönmedi. Çocuklardan ikisi zatürreden öldü, kasaba doktorunun anlattığına göre, ateşler içinde sayıklarken ağızlarından karlı sokakta yapılan futbol maçları ve içinde topların ve oyuncuların kaybolduğu beyaz deliklerle ilgili anlamsız sözler dökülmüştü. Başsağlığı için çocukların annelerine tütsülenmiş jambon, patates ve havuç yolladım. Ardından bekledim. Hiç durmadan kar yağıyordu. Sürekli üşüyordum. Bir sabah çukura gittim. Oradaki kar yumuşaktı. Koca bir kâse kremanın içinde yürüdüğümü hayal ettim. Çukurun kenarına varıp aşağı bakınca, doğanın, üzerine düşeni yaptığını gördüm. Harika. Hiç iz yoktu, sadece kar vardı. Havalar düzeldiğinde, ayyaş oğlanları yeniden işe koştum.

Onlara, kendilerini cesaretlendirecek bir nutuk attım. İyi bir iş yaptıklarını ve onlar sayesinde ailelerinin karnının doyduğunu söyledim. Hiçbir şey söylemeden suratıma baktılar. Umursamazlıkları ve üzerlerine düşen görevi yapmaya hevesli olmadıkları her hallerinden belliydi. İçmeyi ve futbol oynamayı tercih edeceklerini biliyordum. Bu arada tren istasyonunun barında, Rusların ne kadar yaklaştığı konuşuluyordu. Bazıları Varşova'nın her an düşebileceğinden bahsediyordu. Fısıldayarak konuşuyorlardı ama fısıltıları duyuyordum, ben de fısıldayarak karşılık veriyordum. Lanetler okunuyordu.

Bir öğleden sonra bana oğlanların aşırı sarhoş olduğu ve kara kapaklanıp ayağa kalkmadıkları söylendi. Gidip oğlanları azarladım. Söylediklerimin tek kelimesini dahi anlamadılar. Bir önemi yoktu. Kaç Yahudi kaldığını sordum. Yarım saat sonra sekreterlerimden biri detaylı bir raporla geri döndü. Trenle gelen beş yüz Yahudi'den bazıları yolculuk sırasında, bazıları tabakhanede ölmüştü. Bir de bizim öldürdüklerimiz ve sarhoş çocukların öldürdükleri vardı. Son hesaplara göre hâlâ yüzden fazla Yahudi'nin ortadan kaldırılması gerekiyordu. Herkes tükenmiş durumdaydı, ne polislerin ne gönüllülerin ne de Leh oğlanların iş yapacak hali vardı.

Ne yapmalıydı? Bu iş bize fazlaydı. Adamlarım göreve uygun değildi ve daha fazla dayanamazlardı. Ofisimin penceresinden ufka

bakarken, kendime bunları söyledim. Ben de dayanma sınırıma ulaşmıştım. Elimden geleni yapıyordum ama gücüm tükenmişti. Polisler için de aynısı geçerliydi. On beş, tamam. Otuz, tamam ama elliye ulaştıktan sonra insanın midesi bulanıyor, başı dönüyor, uykusuz geceler ve kâbuslar başlıyordu.

İşi durdurmalarını emrettim. Oğlanlar, sokakta futbol oynamaya geri döndü. Polisler görevlerinin başına geçti. Çiftçiler de çiftliklerine gitti. Dışarıdan kimse Yahudilerle ilgilenmiyordu, sokakları süpürmeleri için yeniden ekipler oluşturulmasını sağladım ve yirmi kadar Yahudi'nin çiftliklerde çalışmasına izin verdim, onlardan çiftçiler sorumluydu.

Bir gece beni uyandırıp acil bir telefon geldiğini söylediler. Arayan, Yukarı Galisya'dan bir memurdu ve o güne kadar hiç konuşmamıştık. Bölgemdeki Almanları tahliye etmeye hazırlanmamı söyledi.

'Trenler çalışmıyor, Almanları nasıl tahliye edebilirim?' diye sordum.

'Orası sizin sorununuz,' dedi.

Telefonu kapamadan önce, elimin altında bir grup Yahudi olduğunu söyledim, onları ne yapmam gerekiyordu? Yanıt vermedi. Ya hat kesilmişti ya araması gereken başkaları vardı ya da Yahudiler onu ilgilendirmiyordu. Sabahın dördüydü. Yatağıma dönemezdim. Karıma kasabadan ayrılacağımızı söyledim, belediye başkanını ve polis müdürünü çağırttım. Ofisime ulaştığımda, uykusuz gözlerle bana bakıyorlardı. İkisi de korku içindeydi.

Hızlı hareket edersek kimsenin tehlikede olmayacağını söyledikten sonra görev dağılımı yaptım. Gündoğmadan önce bölgeyi boşaltmaya başlamıştık. Herkesi batıya yolluyordum. Herkes gidene kadar kasabada kaldım. Her şey bitince, evimde bir gün bir gece daha geçirdim. Uzaktan top sesleri duyuluyordu. Yahudileri görmeye gittim, polis müdürü şahidimdir, onlara kasabadan ayrılmalarını söyledim. Ardından, başlarında nöbet tutan iki polise de görev yerlerini terk etmelerini emrettim ve Yahudileri kaderleriyle baş başa bıraktım. Onları özgür bıraktığım bile söylenebilir.

Şoförüm yolda Wehrmacht askerleri gördüğünü söyledi. Nedenini bilmemekle beraber ofisime uğradım. Önceki gece birkaç saat kanepede uyumuş ve yakılması gereken ne varsa yakmıştım. Pencerelerden bakan kadınlar sayılmazsa kasaba sokakları bomboştu. Sonra merdivenlerden indim, arabama bindim ve oradan ayrıldım," dedi Sammer, Reiter'e.

"Adil bir yöneticiydim. İçgüdülerimi dinleyip iyi işler yaptım ama emirlere uyup kötü işler yaptığım da oldu. Şimdi Leh çocuklar ağızlarını açıp çocukluklarını mahvettiğimi söyleyecek. Ben mi çocukluklarını mahvetmişim? Onların çocukluklarını içki mahvetti! Çocukluklarını futbol mahvetti! Çocukluklarını, işe yaramaz tembel anneleri mahvetti! Ben değil."

"Benim yerimde kim olsa Yahudilerin hepsini birden öldürtürdü," dedi Sammer, Reiter'e. "Ben öyle yapmadım. Öyle biri değilim."

Sammer'in kampta uzun yürüyüşlere çıktığı adamlardan biri polis müdürü, diğeri itfaiye şefiydi. Belediye başkanı, Sammer'in anlattıklarına göre, savaşın sonlarına doğru zatürreden ölmüştü. Şoför de arabanın benzini bitince ortadan kaybolmuştu.

Öğleden sonraları Reiter bazen uzaktan Sammer'i izler ve Sammer'in de göz ucuyla kendisini izlediğini görürdü, adamın bakışlarında çaresizlik, huzursuzluk, ayrıca korku ve güvensizlik vardı.

"Sonradan pişman olacağımız şeyler söyleriz, pişman olacağımız şeyler yaparız," dedi Sammer bir gün, kahvaltı için sıraya girdiklerinde.

Başka bir gün ise şöyle dedi: "Amerikan polisleri geri gelip beni sorguya çektiklerinde, tutuklanacağımı ve teşhir edileceğimi biliyorum."

Sammer, Reiter'le konuşurken, polis müdürü ve itfaiye şefi, eski patronlarının işine karışmak istemiyormuşçasına birkaç adım geride duruyordu. Bir sabah, çadırlarla tuvaletler arasında Sammer'in cesedi bulundu. Biri onu boğmuştu. Amerikalılar, aralarında Reiter'in de yer aldığı on kadar mahkûmu sorguya çekti. Reiter o gece sıra dışı

hiçbir şey duymadığını söyledi. Sammer'in cesedi, Ansbach'taki toplu mezara gömüldü.

Reiter, esir kampından ayrılmasına izin verilince Köln'e gitti. Önce garın yakınlarındaki barakalarda, sonra gazilerle paylaştığı bir mahzende yaşadı; ev arkadaşları, panzer birliğindeyken yüzünün yarısı yanmış, günlerce yemek yemeden durabilen sessiz bir adam ile bir zamanlar gazetede çalıştığını söyleyen ve ötekinin aksine arkadaş canlısı ve geveze olan başka biriydi.

Yüzü yanık gazi otuz otuz beş yaşlarında olmalıydı, eski gazeteciyse altmışlarındaydı ve ikisi de bazen çocuk gibi davranıyordu. Gazeteci savaş sırasında, panzer birliklerinin kahramanlıklarını anlatan makaleler yazmış ve bu yazılardan bazılarını kesip saklamıştı. Panzer birliğinden olan suratsız gazi, bu yazıları okumuş ve beğenmişti. Bir gün gazi, gazeteciye şöyle dedi: "Otto, tankçıların hayatının özünü yakalamışsın."

Gazeteci, alçakgönüllü bir tavırla omuz silkerek şu yanıtı verdi: "Gustav, alabileceğim en büyük ödül, senin gibi bir gazinin bana yazdıklarımın yanlış olmadığını söylemesidir."

"Yazdıklarının hepsi doğru Otto," diye yanıtladı gazi.

"Nezaketin için teşekkür ederim Gustav," dedi gazeteci.

Bazen birlikte çöp toplamak ve buldukları işe yarar çöpleri satmak gibi işlerle uğraşıyordu. Hava güzelse şehir dışına çıkarlardı, o zaman bodrum katı bir iki haftalığına Reiter'e kalırdı. Reiter, Köln'deki ilk birkaç gününü, kasabasına dönmek için tren bileti bulmaya çalışmakla geçirdi. Sonra bir barın kapısında fedai olarak iş buldu, iyi bahşiş veren Amerikalı ve İngiliz askerler için çalıştı. Bazen ona belli mahallelerde daire bulmak, kendilerini kızlarla tanıştırmak, karaborsacılara ulaşmalarını sağlamak gibi ufak tefek başka işler de veriyorlardı. Reiter sonuçta kasabasına dönmek yerine Köln'de kaldı.

Gündüzleri sürekli yazı yazıyor ve kitap okuyordu. Yazmak kolaydı çünkü tek ihtiyacı, kâğıt ve kalemdi. Kütüphaneler kapalı, kitapçılarda satılan kitaplarsa aşırı pahalı olduğu için okumak daha zordu. Reiter

yine de okumaya devam etti, kitap peşinde koşan sadece kendisi değildi: Bazen elindeki kitaptan başını kaldırdığında, etrafındaki herkesin kitap okuduğunu görürdü. Sanki Almanların umursadığı tek şey kitap okumak ve karınlarını doyurmaktı – elbette bu gerçek değildi ama bazen, özellikle Köln'de, öyleymiş gibi görünüyordu.

Bu arada insanların sekse ilgisi oldukça azalmış, diye yazdı Reiter. Sanki savaş erkeklerin testosteronlarını, feromonlarını, arzularını tüketmişti ve kimse sevişmek istemiyordu. Sadece seks yapıyorlardı ve Reiter'in çalışırken gözlemlediği kadarıyla, fahişeler dışındaki kadınlar ilgilerini çekmiyordu. Kadınlar için de durum aynıydı, işgal kuvvetlerinden askerlerle çıkan kadınlar vardı ama onlar için bile arzu başka şeyleri örtmekte kullanılan bir araçtan fazlası değildi: Masumiyet tiyatrosu, buz tutmuş mezbaha, ıssız sokak ve sinema. Reiter'in gördüğü kadınlar, korkunç bir kâbustan uyanmış küçük kızlardan farksızdılar.

Bir gece, Spenglerstrasse'deki barın kapısında beklerken, bir kadının karanlığın içinden kendisine seslendiğini duydu. Etrafa bakınan Reiter kimseyi göremeyince, fahişelerden birinin seslenmiş olabileceğini düşündü. Ama aynı kişi yeniden seslendiğinde, sesin, düzenli olarak bara gelen kadınlardan birine ait olmadığına emindi. Kadına seslendi, ne istediğini sordu.

"Merhaba demek istedim," dedi ses.

Ardından gölgeler hareket etti ve iki adımda sokağı geçip sesin sahibini kolundan yakalayan Reiter, kadını ışığa sürükledi. Kadın değil gencecik bir kızdı. Benden ne istiyorsun, diye sorduğunda, genç kız, Reiter'e onun kız arkadaşı olduğunu söyledi. Adamın kendisini tanımamış olması çok üzücüydü.

"Gözüne çok çirkin görünüyor olmalıyım ama hâlâ Alman askeri olsaydın, böyle düşündüğünü saklamaya çalışırdın," dedi kız.

Reiter büyük bir dikkatle kızın yüzünü inceledi ama ne kadar çabalasa da kim olduğunu çıkaramadı.

"Savaş, çoğu zaman bunamayla kol kola gider," dedi kız.

Sonra şöyle devam etti:

"Bunama, kişinin anılarını kaybetmesi demektir, hiçbir şey hatırlamazsın, ne kendi adını ne kız arkadaşınınkini."

Ve ekledi:

"Bir de kısmi bunama vardır, tek bir şeyi unutursun, hayatındaki en önemli şeyi unutursun ama geri kalan her şeyi hatırlar ya da hatırladığını sanırsın."

Bu kızı tanıyorum, diye düşündü Reiter, kızın anlattıklarını dinlerken. Ama nereden tanıdığını veya kızla hangi koşullar altında tanıştıklarını hatırlamıyordu. Nazik davranmaya ve kızı içki içmeye davet etmeye karar verdi. Kız, göz ucuyla barın kapısına bakıp bir an düşündükten sonra teklifi kabul etti. Girişin yanındaki masaya geçip çay içtiler. Masalarına bakan garson kadın, Reiter'e bu yeni-yetmenin kim olduğunu sordu.

"Kız arkadaşım," dedi Reiter.

Kız, kadına bakıp gülümsedi ve başını salladı.

"Çok hoşmuş," dedi kadın.

"Ayrıca çalışkanım," dedi kız.

Kadın bu söz üzerine duraksadı, yüzünde, girişken bir kız, dercesine bir ifade belirdi. Sonra, göreceğiz, dedi garson kadın ve yanlarından uzaklaştı. Reiter bir süre sonra deri ceketinin yakasını havaya kaldırıp kapının önündeki görev yerine döndü çünkü müşteriler gelmeye başlamıştı. Kız girişteki masada oturmayı sürdürdü, arada bir önündeki kitabı okuyor ama çoğu zaman barı dolduran insanları izliyordu. Kıza çay servisi yapan garson kadın bir süre sonra, müşteriler için masaya ihtiyaçları olduğunu söyledi ve kolundan tutup onu dışarı attı. Kız, kadına nazikçe iyi günler dilediyse de bir karşılık alamadı. Reiter, Amerikalı iki askerle konuşmakla meşgul olduğu için, kız, onu rahatsız etmemeye karar verdi. Karşıya geçti, sokağın diğer tarafındaki evlerden birinin girişine oturdu ve barın kapısını seyretti.

Reiter çalışmayı sürdürürken göz ucuyla sokağın karşısındaki evin basamaklarını izliyordu. Bir çift kedi gözünün karanlıktan kendisine baktığı hissine kapıldı. Barın girişindeki hareketlilik azalınca evin önüne yürüdü ve tam kıza seslenecekken, adını bilmediğini hatırladı.

Bir kibrit yaktı ve onun ışığında bir köşeye kıvrılmış uyuyan kızı buldu. Reiter dizlerinin üstüne çöktü, kibrit parmaklarını yakana dek kızın yüzünü izledi ve o zaman, onun kim olduğunu anladı.

Kız uyandığında Reiter hâlâ yanındaydı ama artık kapı eşiğinde değil, duvarlara asılı resimler ve bebek koleksiyonları yüzünden kadın eli değmiş görünen bir odanın içindeydi. Yerde ise bu manzarayla çelişen viski ve şarap kasaları vardı. Kızın üzerine yeşil bir örtü serilmişti. Biri ayakkabılarını çıkarmıştı. Kız kendini o kadar iyi hissetti ki yeniden gözlerini kapattı ama uykuya dalmak üzereyken Reiter'in konuştuğunu duydu: Sen Hugo Halder'in dairesinde yaşayan kızsın. Genç kız gözlerini açmaya gerek duymaksızın başını salladı.

"Adını hatırlamıyorum," dedi Reiter.

Genç kız yattığı yerde yuvarlanıp adama sırtını döndü ve şöyle dedi:

"Berbat bir hafızan var, ben Ingeborg Bauer'im."

"Ingeborg Bauer," diye tekrarladı Reiter, sanki kader bu iki kelimede saklıymışçasına.

Kız yeniden uykuya daldı ve uyandığında yalnızdı.

O sabah Ingeborg Bauer, Reiter'le birlikte yıkıntılar halindeki şehirde dolaşırken, genç adama garın yakınlarındaki binalardan birinde yaşadığını söyledi. Babası, bombardıman sırasında ölmüştü. Berlin, Ruslar tarafından kuşatılmadan önce, annesi ve kız kardeşleriyle birlikte kaçmışlardı. Önce annesinin kardeşlerinden biriyle köye gitmişlerdi ama tam bir hayal kırıklığıydı, öncelikle başta hayal ettiklerinin aksine yiyecek hiçbir şey yoktu ve köylü kızlar, sürekli dayılarının ve kuzenlerinin tecavüzüne uğruyordu. Ingeborg Bauer'e göre ormanlar, köylülerin yakalayıp soyduğu, tecavüz ettiği ve öldürdüğü kaçak şehirlilerle doluydu.

"Sana da tecavüz ettiler mi?" diye sordu Reiter kıza.

Etmemişlerdi ama kuzenleri, kız kardeşlerinden en küçüğüne tecavüz etmişti, bahsi geçen kuzen Hitler gençliğine katılıp kahraman gibi ölmek isteyen on üç yaşında bir oğlandı. Bu olay üzerine

anneleri köyden ayrılmaları gerektiğine karar vermiş ve Hesse yakınlarındaki Westerwald adlı ufak şehre taşınmışlardı. Hayat sıkıcı ve bazen garipti, dedi Bauer, Reiter'e. Şehir sürekli bombalansa ve erkeklerin çoğu askerde olsa da şehirliler savaş yokmuş gibi davranmayı tercih ediyorlardı. Kızın annesi birahanelerden birinde iş bulmuş ve kızlar da günlük işlerde çalışmaya başlamışlardı, yardım gerektiğinde ofislere gidiyor, fabrikalarda dosyalama işlerine bakıyor veya kuryelik yapıyorlardı. En küçüklerinin, okula gidecek zamanı bile olmuştu.

Sürekli koşturmalarına karşın hayat sıkıcıydı ve barış ilan edildiğinde, Ingeborg o şehirde bir dakika daha kalamayacağına karar vermiş, annesine ve kız kardeşlerine haber vermeye gerek duymadan Köln'e kaçmıştı.

"Seni veya sana çok benzeyen birini burada bulacağıma emindim," dedi Reiter'e.

Parkta öpüşmelerinden bu yana olup biten buydu. Reiter, ilk tanıştıklarında kızın deli olduğunu düşünmüştü, o zaman yanılmışsa bile şimdi haklıydı, kız kesinlikle deliydi. Ayrıca hasta ya da belki de sadece açtı.

Reiter, kızı kendisiyle birlikte mahzende yaşamaya davet etti ama Ingeborg sürekli öksürdüğü ve ciğerlerinde ciddi bir sorun varmış gibi göründüğü için, bir süre sonra, ikisinin birlikte kalabilecekleri yeni bir yer aramaya başladı. Yarı yıkık bir binanın çatı katını buldu. Asansör yoktu, merdivenler sağlam değildi ve hatta bazı basamaklarda delikler vardı. Yine de orada yaşamaktan mutluydular. Ingeborg o zamanlar kırk dokuz kiloydu, Reiter ise uzun boylu olmakla beraber zayıftı ve basamaklar, ikisinin de ağırlığını taşıyacak kadar sağlamdı. Apartmanda yaşayan herkes onlar kadar şanslı değildi. Amerikalılar için çalışan Brandenburger adlı ufak tefek sevimli bir adam, ikinci ve üçüncü katlar arasındaki merdivenin basamaklarından birinin kırılmasıyla, aşağı düşüp boynunu kırdı. Brandenburger ne zaman Ingeborg'u görse ona ilgi ve şefkat gösterir ve her seferinde, yakasına taktığı çiçeği kıza hediye ederdi.

Reiter, anlamsız olduğunu bilse de her gece işe gitmeden önce daireyi kontrol eder ve Ingeborg'un bütün ihtiyaçlarının giderildiğine emin olurdu, kızın, elinde bir mumla merdivenlerden inmesini istemiyordu. Başlangıçta, ilişkilerinde cinselliğe yer yoktu. Ingeborg çok güçsüzdü ve tek yapmak istediği konuşmak ve yalnız kaldığında, yakabileceği mum varsa kitap okumaktı. Reiter bazen barda çalışan kızlarla sevişirdi. Tutkulu sevişmeler değildi bunlar. Tam aksine, futboldan bahseder gibi sevişirlerdi, bazen sigaralarını söndürmeye dahi zahmet etmezlerdi, bazen de ağızlarında şehirde moda haline gelen Amerikan sakızlarından olurdu, herkes böylesinin sinirlere iyi geldiğini söylüyordu. Sakız çiğnemek ve sevişmek; duygusallıktan eser taşımayan, eylemin kendisinin gerektirdiği samimiyetten çok uzak, adeta mekanik sevişmeler: Sanki mezbaha gerçeğini gören insanlar için gerisi kabul edilemez bir tiyatroya dönüşmüştü.

Reiter barda çalışmaya başlamadan önce, Köln ve Solingen garlarında veya Remscheid ya da Wuppertal'da, sağlıklı göründükleri sürece, erkeklerin ağızlarına boşalmasından hoşlanan köylülerle ve fabrika kızlarıyla sevişmişti. Bazı öğleden sonralar Ingeborg, Reiter'den maceralarını –kendisi öyle adlandırıyordu– anlatmasını isterdi ve Reiter bir sigara yakıp kıza yaşadıklarını anlatırdı.

"Solingen'deki o bahsettiğin kızlar menide vitamin olduğuna inanır," dedi Ingeborg, "Köln'de seviştiğin kızlar da öyle. Onları gayet iyi anlıyorum," dedi Ingeborg. "Bir zamanlar ben de Köln garında yaşıyor, onlarla konuşuyor, yaptıkları işi yapıyordum."

"Yabancıların aletlerini emip meninin sana iyi geleceğini mi düşünüyordun?" diye sordu Reiter.

"Evet," dedi Ingeborg. "Ama sadece erkekler sağlıklı göründükleri, kanser veya frengi belirtileri göstermedikleri sürece," diye ekledi. "Garın etrafında dolanan köylü kadınlar, fabrika kızları, evden kaçmış yarı deli kadınlar, hepimiz, meninin değerli bir besin, bir tür vitamin olduğuna inanıyorduk, soğuk algınlığına en iyi gelen şey olduğunu düşünüyorduk," dedi Ingeborg. "Bazı geceler, bir köşeye kıvrılıp uyumadan önce bu saçma sapan fikri ilk olarak hangi köylü kızının bulduğunu düşünürdüm, gerçi bazı saygın doktorların da her gün meni tüketmenin kansızlığa iyi geldiğini söyledikleri

kulağımıza çalınmıştı," dedi Ingeborg. "Ama ben o çaresiz köylü kızını ve bu sonuca nasıl vardığını düşünürdüm. Şehrin sessiz yıkıntılarına hayran hayran bakmış ve kendini, şehri hep böyle hayal ettiğine inandırmaya çalışmış olmalıydı. Gülümseyişini, meraklı bakışlarla sokaklarda dolaşmasını ve gizliden gizliye hep yaşamak istediği şehrin yeniden inşa edilişini izlediğini hayal ederdim. Bazı geceler kızın babası da rüyalarıma girerdi, her halde hastalıktan ölmüştü ama ne uzun bir hastalık süreci ne de ani bir ölümdü ve sonuçta kızın, yabancıların aletini emmeyi bırakıp kendi kozasına, kendi acılarına dönmesini sağlamıştı."

"Neden bu fikrin tek bir kızdan çıktığına inanıyorsun? Belki başkaları da aynı anda aynı şeyi düşünmüştür?" diye sordu Reiter kıza. "Bunun bir kızın, hele de köylü kızının buluşu olduğunu nerden biliyorsun? Bedava seks isteyen, ikna gücü yüksek bir askerin işi olmasın?"

Bir sabah Reiter ve Ingeborg sevişti. Kız oldukça ateşliydi ve geceliğinin altındaki bacakları, Reiter'e o güne kadar karşısına çıkan en güzel bacaklarmış gibi göründü. Ingeborg yirmi, Reiter yirmi altı yaşındaydı. O günden sonra her gün seviştiler. Reiter pencerenin önünde oturmaktan, Ingeborg'un üzerine çıkmasından, Köln'ün yıkıntılarına veya birbirlerinin gözlerine bakarak sevişmekten hoşlanıyordu. Ingeborg yatakta sevişmeyi seviyordu, ağlar, çırpınır ve bacaklarını Reiter'in kemikli omuzlarına dolayıp altı yedi kere boşalırdı. Genç adama, sevgilim, aşkım, prensim gibi Reiter'i utandıran kelimelerle hitap ediyordu. Bu tür kelimeler fazlasıyla değerliydi ve Reiter hayatının o döneminde, değerli olan her şeye, duygusallığa, yumuşaklığa ve aşırılığa savaş açmıştı. Yine de kıza itiraz etmedi çünkü Ingeborg'un gözlerindeki, zevk tarafından bile yok edilemeyen çaresizlik, genç adamın donup kalmasına yol açıyordu, sanki Reiter bir fareydi ve çoktan tuzağa düşmüştü.

Elbette sık sık kahkahalara boğuluyorlardı ama her zaman aynı şeylere gülmüyorlardı. Reiter komşuları Brandenburger'in merdivenden aşağı uçmasını çok komik bulmuştu. Ingeborg ise Brandenburg'un nazik biri olduğunu söylemekle yetindi, adamın kendisine verdiği

çiçekleri unutmasına imkân yoktu. Reiter, kızı nazik kişilere güvenmemesi konusunda uyardı. Onların çoğu, şehir meydanında asılmayı hak eden savaş suçlularıdır, dedi. Bunun düşüncesi bile Ingeborg'un ürpermesine yol açtı. Her sabah yakasına taze çiçekler takan bir adam, nasıl savaş suçlusu olabilirdi?

Ingeborg'u daha soyut şeyler güldürüyordu. Bazen nemin duvarlarda oluşturduğu izlere bakıp gülerdi. Lekeleri tünelden çıkan tırlara benzetiyor, her nedense, o tünelin zaman tüneli olduğunu düşünüyordu. Bazen de tavan arasını keşfe çıkan karafatmalara bakıp güler veya yüksek binaların tepesinden Köln'ü izleyen kuşlara bakıp kahkahalar atardı. Kendi hastalığı bile kızı güldürüyordu, adı konamayan bir hastalıktı (adının olmaması, zaten kızın başlıca eğlencelerindendi) ama gittiği iki doktor da kızın hasta olduğu teşhisini doğrulamıştı. Biri, Reiter'in çalıştığı barın müdavimlerindendi, diğeri teatral sesli, beyaz saçlı, beyaz sakallı bir adamdı ve Reiter, savaş suçlusu olduğundan şüphelendiği adamın muayene ücretini viskiyle ödüyordu. Ona göre hastalık kısmen akciğerlerden kaynaklanıyordu kısmen de psikolojikti.

Kalan zamanlarını beraber geçiriyor, anlamsız şeylerden bahsediyorlardı ve bazen Reiter masanın başına geçmiş ilk romanını yazarken, Ingeborg yatağa uzanıp genç adamın yazdıklarını okuyordu. Temizlik ve alışverişle genelde Reiter ilgileniyordu. Yemek pişirmek Ingeborg'un göreviydi ve bazen iyi bir iş çıkarıyordu. Akşam yemeklerinden sonra yaptıkları sohbetler bir tuhaftı ve arada bir monologlara veya uzun itiraflara dönüşürdü.

Kitaplardan, şiirden –Ingeborg, Reiter'e neden şiir yazmadığını sorduğunda, Reiter romanın şiiri içerdiğini veya içerebileceğini söylemişti–, cinsellikten –olabilecek her şekilde seviştiler, en azından kendileri öyle sanıyordu ve yeni sevişme biçimleri üzerine teoriler ürettiler ama bulup bulabildikleri sadece ölüm oldu– ve ölümden bahsediyorlardı. Sıra ölüm denen yaşlı kocakarıya geldiğinde yemeği çoktan bitirmiş olurlardı. Reiter Prusyalı bir kont edasıyla kenara çekilip sigarasını tüttürür, Ingeborg ise kısa uçlu bir bıçakla elma soyardı.

Ayrıca: Gittikçe daha alçak sesle konuşurlardı ve sonunda sesleri fısıltıya dönüşürdü. Bir keresinde Ingeborg, Reiter'e, kimseyi öldürdün mü, diye sordu. Reiter biraz düşündükten sonra, öldürdüğünü söyledi. Gereğinden fazla uzayan bir sessizlik oldu. Ingeborg, Reiter'i süzdü: İnce dudaklar, dudaklarından çıkık elmacık kemiklerine doğru yükselen duman, mavi gözler, pek temiz olmayan ve kesilme zamanı gelmiş de geçen sarı saçlar, köylü delikanlılarınkini andıran kulaklar, kulakları aksine son derece aristokrat duran burun, örümcek dolaşıyormuş gibi görünen alın. Birkaç saniye önce olsa, adamın savaş sırasında birini öldürdüğünü düşünürdü ama şimdi Reiter'in başka bir şeyi kastettiğine emindi. Kimi öldürdün, diye sordu.

"Bir Alman'ı," dedi Reiter.

Ingeborg'un hayalperest, huzursuz zihni, kurbanın Berlin'deki evin eski kiracısı Hugo Halder'den başkası olamayacağına karar verdi. O muydu, diye sorduğunda Reiter bir kahkaha attı. Hayır, hayır. Hugo Halder, onun arkadaşıydı. Ardından konuşmayı kestiler. Sonunda Ingeborg, Reiter'e pişman olup olmadığını sordu. Reiter herhangi bir anlama gelebilecek bir el hareketi yaptı. Sonra şöyle dedi:

"Hayır."

Uzun bir sessizliğin ardından ekledi: Bazen evet, bazen hayır.

"Onu tanıyor muydun?" diye fısıldadı Ingeborg.

"Kimi?" diye sordu bir an için dalıp giden Reiter.

"Öldürdüğün kişiyi."

"Evet," dedi Reiter, "öyle de diyebilirsin. Pek çok gece yan tarafımda uyudu ve çok konuşurdu."

"Kadın mıydı?" diye fısıldadı Ingeborg.

"Kadın değildi," dedi Reiter ve bir kahkaha attı, "erkekti."

Ingeborg da güldü. Ardından bazı kadınların, kadınları öldüren erkekleri çekici bulduğunu söyledi. Örneğin fahişeler, kadın katillerine saygı duyardı ya da bazı kadınlar, sevdikleri adamın ne yaptığına aldırmayabilirdi. Reiter'e göre bu kadınlar isterik yaratıklardı. Ama bu tür kadınları tanıdığını iddia eden Ingeborg, onların, sonunda

kendilerini öldüren kumarbazlardan veya gangsterler tarafından ucuz otel odalarında öldürülen bahisçilerden farksız olduğunu iddia etti.

"Bazen, sevişirken beni boynumdan yakaladığın için, kadın katili olabileceğini düşünmüştüm."

"Bugüne kadar hiç kadın öldürmedim," dedi Reiter. "Öldürmeyi istediğim bir kadın da olmadı."

Sonraki haftaya kadar bu konu bir daha açılmadı.

Reiter ertesi hafta, Amerikan polisinin, hatta Alman polisinin kendisini arıyor olabileceğinden ve adının şüpheli listelerinden birinden yer alması ihtimalinden bahsetti. İşini bitirdiği adamın adı Sammer'di ve bir sürü Yahudi'yi öldürmüştü. O zaman suç işlemiş sayılmazsın, diyecek oldu genç kız, ama Reiter, kızın sözünü tamamlamasına izin vermedi.

"Tüm bunlar esir kampında yaşandı," dedi Reiter. "Sammer beni kim sandı bilmiyorum ama bana bir sürü şey anlattı. Amerikan polisi tarafından sorguya çekileceği için gergindi. Önlem olarak adını değiştirmişti. Kendine Zeller diyordu. Amerikan polisinin Sammer'i aradığını sanmıyorum. Zeller'i de aramıyorlardı. Amerikan polisleri için Zeller ve Sammer, iki sıradan Alman vatandaşıydı. Amerikalılar prestijli savaş suçlularını arıyordu: Toplama kamplarını işletenleri, SS subaylarını, partinin ağır toplarını. Sammer, sıradan bir devlet memuruydu. Beni sorguya çektiler. Onun hakkında neler bildiğimi öğrenmek istediler, mahkûmlar arasında düşmanları olup olmadığını sordular. Hiçbir şey bilmediğimi, Sammer'in sadece Kursk'ta ölen oğlundan ve karısının migren ağrılarından bahsettiğini söyledim. Ellerime baktılar. Genç polislerdi ve esir kampında zaman kaybetmek istemiyorlardı. İkna olmadıklarını görebiliyordum. Adımı not alıp beni yeniden sorguya çektiler. Nazi olup olmadığımı, tanıdıklarım arasında Nazi olup olmadığını, ailemin ne işle uğraştığını ve nerede yaşadığımı sordular. Elimden geldiğince doğruyu söyledim, dürüst yanıtlar verdim. Ailemi bulmak için yardımlarını istedim. Kamp, yeni askerlerin gelebilmesi için boşaltılıyordu. Beni serbest bırakmadılar. Mahkûmlardan biri, başımızdaki nöbetçilerin göstermelik olduğunu söyledi. Zencilerin aklında başka şeyler vardı ve bize

dikkat etmiyorlardı. Bir sabah mahkûmlar nakledilirken aralarına karıştım ve sorun yaşamadan kamptan kurtuldum.

Bir süre, o şehir senin bu şehir benim dolaştım. Koblenz'e gittim. Yeniden açılan maden ocaklarında karın tokluğuna çalıştım. Sammer'in hayaleti peşimi bırakmıyordu. Adımı değiştirmeyi düşündüm. Sonunda Köln'e vardım ve aniden, daha kötüsünün olamayacağını fark ettim, Sammer denilen pisliğin hayaletinden kaçmam anlamsızdı. Bir kere tutuklandım. Bardaki kavga yüzünden. Askeri polis gelip hepimizi karakola götürdü. Adım dosyalarında çıkmayınca, gitmeme izin verdiler.

O günlerde barda sigara ve çiçek satan yaşlı kadınla ahbap oldum. Her zaman içeri girmesine izin veriyor, bazen ondan bir iki sigara satın alıyordum. Yaşlı kadın, savaş sırasında falcılık yaptığını anlattı. Bir gece ona evine kadar eşlik etmemi istedi. Reginastrasse'de yaşıyordu, büyük bir daireydi ama tıka basa dolu olduğu için, hareket etmek mümkün değildi. Odalardan biri, giysi mağazalarının depolarından farksızdı. Birazdan nedenini anlatırım. İçeri girdiğimizde ikimize birer bardak konyak doldurdu ve bir deste kâğıt çıkardı. Falına bakacağım, dedi. Her tarafta kutular dolusu kitap vardı. Novalis'in *Toplu Eserleri*'ni ve Friedrich Hebbel'ın *Judith*'ini alıp karıştırdığımı hatırlıyorum. Yaşlı kadın, birini öldürdüğümü söyledi. Sana anlattığım şeyleri sıraladı.

"Askerdim," dedim ona.

"Burada, savaş sırasında defalarca ölümün kıyısından döndüğün ama kimseyi öldürmediğin yazıyor, bu da bir şeydir," dedi yaşlı kadın.

Katil olduğum o kadar açık mı, diye geçirdim içimden. O kadar belli oluyor muydu? Kendimi hiç de katil gibi hissetmiyordum.

"Adını değiştirmelisin," dedi yaşlı kadın. "Sözlerime kulak ver. Pek çok SS subayı bana gelirdi. Neden bahsettiğimi biliyorum. İngiliz polisiyelerinde rastlanan türden bir aptallık yapma."

"Neden bahsediyorsun?" diye sordum.

"İngiliz polisiyelerinden," dedi yaşlı kadın, "çekicilikleriyle önce önce Amerikan polisiyelerini, sonra Fransız, Alman ve İsviçre polisiyelerini etkileyen İngiliz polisiye romanlarından."

"Neymiş bu bahsettiğin aptallık?" diye sordum.

"Bir klişe," dedi yaşlı kadın. "Şu kelimelerle özetlenebilir: Katil her zaman olay yerine geri döner."

Güldüm.

"Gülme," dedi yaşlı kadın, "sözümü dinle, ben Köln'de seni gerçekten umursayan az sayıdaki insandan biriyim."

Gülmeyi kestim. *Judith*'i ve Novalis'in *Toplu Eserleri*'ni kaça satacağını sordum.

"Senin olsun," dedi. "Beni görmeye her geldiğinde iki kitap alabilirsin ama şimdi edebiyattan çok daha önemli bir konuya dikkatini ver. Adını değiştirmelisin. Asla suç mahalline geri dönme. Döngüyü kırmalısın. Beni anlıyor musun?"

"Biraz," dedim ama tek anladığım şey, kitapları bana hediye ettiğiydi.

O zaman yaşlı kadın bana annemin hayatta olduğundan ve her gece beni düşündüğünden; kız kardeşimin hayatta olduğundan ve her sabah, her öğleden sonra ve her gece beni hayal ettiğinden, ayak seslerimin, bir devin ayak seslerini andıran ayak seslerimin kız kardeşimin zihninde yankılandığından bahsetti. Babamın adını ağzına almadı.

Güneş doğmaya başladığında şöyle dedi:

"Bülbülün sesini duyuyorum."

Ve sonra, peşinden giysilerle dolu odaya girmemi işaret etti, dağ gibi yığılmış giysileri karıştırıp siyah deri bir ceket buldu.

"Bu ceket senin, uzun zamandır, sahibi öldüğünden beri seni bekliyor," dedi.

Ceketi alıp denedim ve gerçekten de benim için dikilmiş gibi üzerime oturdu.

Bir gün Reiter, yaşlı kadına ceketin önceki sahibinin kim olduğunu sormuştu ama yaşlı kadının yanıtları ya belirsizdi ya sürekli birbiriyle çelişiyordu.

Kadın bir keresinde Reiter'e ceketin Gestapolardan birine ait olduğunu söylemiş, başka bir sefer, âşıklarımdan birinindi, de-

mişti, adam komünistti ve toplama kampında ölmüştü. Ve hatta bir keresinde, ceketin sahibinin İngilizler'in yolladığı casuslardan olduğunu anlatmıştı, 1941'de Köln'e paraşütle atlayan ilk ve tek İngiliz casusuydu, amacı, ayaklanmak üzere Köln halkını örgütlemekti, adamla konuşma fırsatı bulan Köln vatandaşları bu sözlere gülüp geçmişti çünkü o dönemde bütün Avrupalılar gibi onlar da İngiltere'nin savaşı kaybettiğine inanıyordu ve yaşlı kadına göre aslında İngiliz değil İskoç olan bu casusu kimse ciddiye almamıştı. Yine de birkaç kişi buluşup onunla kafa çekti. Kazaklar gibi içiyordu, gözleri bulansa da sarhoş olduğu görülmemişti ama bir süre sonra kadınların bacaklarını süzmeye başlıyordu. Hitabet sanatında yetenekliydi, Köln'ün onurlu anti-faşist vatandaşları cüretkâr ve çarpıcı bir karakter olduğunu düşünmüşlerdi, ne yazık ki 1941, direniş örgütlemek için çok yanlış bir yıldı.

Falcı, casusu iki kere görmüş, en azından Reiter'e öyle söylemişti. İlkinde adamı evine kabul edip falına bakmıştı. Şans adamdan yanaydı. İkicisinde adama giysi ve sahte evrak temin etmişti çünkü İngiliz –ya da İskoç– İngiltere'ye dönüyordu. Casus o gün kadının evinden ayrılırken, deri ceketini geride bırakmıştı.

Reiter adamın konusunu açtığında yaşlı kadın bazen casusun lafını bile duymak istemezdi. Hepsi rüya, derdi, fantezi bunlar, budalaca imgeler, çaresiz bir yaşlı kadının uydurmaları. Öyle zamanlarda deri ceketin Gestapolar'dan birine, 44'ün sonlarında ve 45'in başlarında soylu Köln şehrine sığınan asker kaçaklarının işini bitirmek için gönderilen bir subaya ait olduğunu tekrarlardı.

Ingeborg'un sağlığı kötüleşince gittikleri İngiliz doktor, Reiter'e o tatlı, narin kızın en fazla iki üç aylık ömrünün kaldığını söyledi ve sonra tek kelime etmeden ağlamaya başlayan Reiter'e baktı ama İngiliz doktorun gördüğü Reiter değil üzerindeki kaliteli siyah deri ceketti, deriden anlayan birinin titizliğiyle ürünün kalitesini değerlendirdikten sonra, Reiter ağlamayı sürdürürken, ceketi nereden aldığını sordu, neyi nereden aldım, ceketi, şey, Berlin'den, diye yalan söyledi Reiter, savaştan önceydi, Hahn&Förster'den, dedi ve o zaman doktor Hahn&Förster'deki dericilerin büyük ihtimalle Londra'da da

mağazası olan Manchester'lı ceket üreticileri Mason&Cooper'dan esinlendiğini dile getirdi, 1938'de aynı buna benzeyen ceketler yapmışlardı, aynı yaka, aynı kol kesimi, aynı sayıda düğme, Reiter bu sözlere omuz silkerek karşılık verdi, ceketinin koluyla yanağından akan gözyaşlarını sildi ve o zaman duygulanan doktor bir adım öne çıkıp elini Reiter'in omzuna koydu; kendisinin de bir zamanlar Reiter'inkine benzeyen bir ceketi vardı, tek bir farkla, Reiter'inki Hahn&Förster'den, onunki Mason&Cooper'dandı ama birbirlerine tıpatıp benziyorlardı, Reiter deri konusunda uzman olan doktorun sözüne güvenmeliydi, ceketler birbirinin aynıydı, sanki ikisi de Mason&Cooper'ın 1938'de ceket yapmakta kullandığı deriden yapılmıştı ki o deri tam bir sanat eseriydi, Mason&Cooper kapandığından beri kimse bir benzerini üretmeyi başaramamıştı, doktorun kulağına çalınanlara göre Bay Mason bombardıman sırasında ölmüştü, bomba yüzünden değil, diye açıkladı aceleyle, kalbi zayıfmış, siren seslerine dayanamamış, ya da belki patlamalara dayanamamıştı, kim bilir, her ne olursa olsun Bay Mason kalp krizine yenilmiş ve o günden sonra Mason&Cooper'ın sadece üretimi değil ürettiklerinin kalitesi de düşmüştü, gerçi bunu söylemek biraz abartılıydı, ne de olsa Mason&Cooper'ın o dönemde ürettiği deri ceketlerin kalitesine ulaşmak imkânsızdı, el işçiliklerinin ve modellerinin eşi benzeri yoktu, ürettikleri bütün ceketler zamana meydan okuyan birer sanat eseriydi, bilmem ne demek istediğimi anlatabildim mi, dedi doktor ve o zaman Reiter, ceketini çıkarıp adama verdi, dilediğiniz kadar bakın, dedi ofisteki koltuklardan birine yığılıp ağlamayı sürdürürken ve doktor ellerinde ceketle öylece kalakaldı, ancak o zaman deri ceketlerle dolu rüyasından uyanmış göründü ve Reiter'i teselli edecek birkaç kelime söyledi, oysa hiçbir şeyin, genç adamın acısını azaltmayacağını biliyordu. Ceketi Reiter'in omuzlarına bırakırken düşünceleri yeniden dağıldı, Köln'deki bir fedainin, nasıl kendisininkiyle tıpatıp aynı olan bir cekete sahip olabileceğin düşündü ve bir an, ceketin kendi ceketi olduğu hissine kapıldı, sadece biraz yıpranmıştı, sanki gardırobundan çıkmış, Londra sokakları üzerinde uçmuş, kanalı geçmiş ve sahibini, hastalara seve seve (elbette arkadaşlarını veya arkadaşlarının arkadaşlarını oldukları sürece) bedava

bakan doktoru yeniden görebilmek için Fransa'nın kuzeyini dolaşıp Almanya'ya gelmişti. Bir an, karşısındaki genç Almanın kendisine yalan söylediğinden, ceketi Hahn&Förster'den almadığından, onun gerçek bir Mason&Cooper, hem de Londra'daki Mason&Cooper mağazasından alınmış bir Mason&Cooper ceketi olabileceğinden şüphelendi. Gözyaşları içindeki Reiter'in ceketini giymesine yardım etti (ne kadar tanıdık, ne kadar hoş bir dokunuştu) ve hayat gizemlerle dolu, dedi, genç adamı geçirirken, kendi kendine.

Reiter sonraki üç ay boyunca neredeyse her gününü Ingeborg'la geçirdi. Karaborsadan sebze ve meyve aldı, kızın hoşlanacağı kitaplar buldu, paylaştıkları tavan arasını temizledi, yemek pişirdi, tıp kitaplarını karıştırıp kızı iyileştirebilecek bir şeyler bulmaya çalıştı. Bir sabah Ingeborg'un annesi, yanında Ingeborg'un iki kız kardeşiyle birlikte kapıda belirdi. Ingeborg'un annesi çok az konuştu, mesafeli bir ses tonu vardı ve biri on altı diğeri on sekiz yaşında olan iki kız kardeş, sadece dışarı çıkıp şehri gezmekle ilgileniyordu. Bir gün Reiter onlara Köln'ün en ilginç yerinin, içinde yaşadıkları tavan arası olduğunu söyledi, Ingeborg'un kız kardeşleri bu söze kahkahalarla güldü. Yalnızca Ingeborg'un yanındayken gülen Reiter de güldü. Bir gece kızları çalıştığı bara götürdü. On sekiz yaşındaki Hilde, küçümseyen gözlerle bardaki fahişeleri süzdü ama aynı gece iki Amerikalı askerle birlikte bardan ayrıldı ve ertesi gün geç saatlere kadar eve dönmedi. Kızın annesi, Reiter'i pezevenklikle suçladı.

Bu arada Ingeborg'un hastalığı seks arzusunu körüklemişti ama tavan arası küçücüktü ve herkes aynı odada uyuyordu. Sabahın beşinde veya altısında Reiter işten eve döndüğünde, Ingeborg genç adamla sevişmek istiyordu. Reiter kıza, annesinin onları mutlaka duyacağını, kadının sağır olmadığını açıklamaya çalışınca Ingeborg öfkeleniyor ve adamı artık kendisini sevmemekle suçluyordu. Bir öğleden sonra küçük kız kardeş, on altı yaşındaki Grete, Reiter'le mahalleyi dolaşmaya çıktı ve yürüyüşleri sırasında ablasının Berlin'deki pek çok psikiyatriste ve nöroloğa göründüğünden bahsetti. Genel teşhis, kızın deli olduğuydu.

Reiter genç kızı süzdü: Ingeborg'a benziyordu ama ondan daha dolgun ve daha uzun boyluydu. Aslında o kadar uzun ve o kadar atletik görünüyordu ki mızrak atıcısı olduğunu söylese inanırdınız.

"Babamız Nazi'ydi," dedi Grete, "o zamanlar Ingeborg da Nazi'ydi. Bana inanmıyorsan kendisine sorabilirsin. Hitler Gençliği'ne katılmıştı."

"Yani onun deli olduğunu düşünüyorsun, öyle mi?" diye sordu Reiter.

"Zırdeli," dedi kız.

Bu sohbetten kısa süre sonra Hilde, Reiter'e, Grete'nin ona âşık olduğunu söyledi.

"Demek bana âşık?"

"Hem de deli gibi," dedi Hilde, gözlerini devirerek.

"Ne kadar ilginç," dedi Reiter.

Bir sabah uyuyan kadınları uyandırmamaya dikkat ederek sessizce içeri giren Reiter, yatağa uzanıp Ingeborg'a sarıldığında, hemen Ingeborg'un ateşinin olduğunu anladı, gözleri yaşlarla doldu ve kendini hastalanıyormuş gibi hissetti.

Sonra Ingeborg'un uzanıp penisini tuttuğunu ve okşamaya başladığını hissetti, boşta olan eliyle Ingeborg'un geceliğini beline kadar sıyırdı ve başka şeyler düşünerek de olsa kızı okşamaya başladı, Reiter'in aklı aslında romanında, Prusya'nın denizlerinde, Rusya'nın nehirlerinde ve Kırım açıklarındaki derin sularda yaşayan canavarlardaydı, derken Ingeborg adamdan kendisini arkadan becermesini istedi, hayır istemedi, emretti ve Reiter bu emri ikiletmeden veya eylemlerinin sonuçlarını düşünmeden yerine getirdi, oysa Ingeborg'un nasıl bir tepki vereceğini gayet iyi biliyordu, ama o gece gözü dönmüştü ve bir saniye sonra yaşanacakları düşünmedi. Ingeborg inlemeye başladığında Reiter göz ucuyla, karanlıkta parlayan bir çift kedi gözü gördü ve sonra bir çift göz daha gölgelerin arasındaki gözlere katıldı ve Ingeborg'un gözlere yataklarına dönmelerini emrettiğini duydu, ardından Ingeborg'un vücudu terlemeye başladı, Reiter'in vücudu da ter içinde kaldı, bunun genç kadının ateşini düşürebileceğini düşünerek gözlerini kapatıp Ingeborg'la sevişmeyi

sürdürdü. Gözlerini açtığında, karanlıkta beş çift kedi gözü vardı. Rüya gördüğünü düşündü, üç çift göz mantıklıydı, Ingeborg'un kız kardeşlerine ve annesine ait olabilirlerdi ama beş çift gözün, kız kardeşler o gece yanlarında âşıklarıyla eve dönmemişlerse –ki bu, ne mümkün ne de olasıydı– herhangi bir tutarlılığı yoktu.

Ertesi gün Ingeborg öfke içindeydi, kız kardeşleri ve annesinin yaptığı ve söylediği her şey kızı küplere bindiriyordu. O noktadan sonra işler kötüye gitti, ortam o kadar gerildi ki genç kız okuyamıyor, Reiter de yazamıyordu. Bazen Reiter, Ingeborg'un Hilde'yi kıskandığı hissine kapılıyordu oysa mantıken Grete'yi kıskanması gerekirdi. Reiter bazen işe gitmek için evden ayrılırken, Hilde'nin iki askerinin, sokaktan kıza seslendiklerini duyardı. Pek çok kez aşağı inerken kıza eşlik etmiş ve dikkatli olmasını öğütlemişti. Öğütlere aldırmayan Hilde şu yanıtı vermişti:

"Ne yapacaklar? Beni bombalayacaklar mı?"

Ardından gülmüş ve gülüşü Reiter'i de güldürmüştü.

"Bana yapabilecekleri en kötü şey, senin Ingeborg'a yaptığın," demişti kız bir keresinde. Bu yanıt uzun süre Reiter'in aklına takılmıştı.

Ingeborg'a yaptığım. Ingeborg'u sevmekten başka ne yapmıştı?

Sonunda Ingeborg'un annesi ve kardeşleri, akrabalarının yaşadığı Westerwald kasabasına dönmeye karar vererek Reiter'le Ingeborg'u yeniden baş başa bıraktı. Artık huzur içinde birbirimizi sevebiliriz, dedi Ingeborg. Reiter kıza baktı: Ingeborg yataktan kalkmış, tavanarasını düzenliyordu. Geceliği fildişi rengi, ayakları kemikli ve uzundu, neredeyse elbisesiyle aynı renkteydiler. O günden sonra kızın sağlığı gözle görülür ölçüde düzeldi ve İngiliz doktorun kehanet ettiği gün geldiğinde, kızın sağlığı her zamankinden iyiydi.

Kısa süre sonra Ingeborg eski elbiseleri yeni elbiselere, modası geçmiş elbiseleri son moda elbiselere dönüştüren bir terzinin yanında iş buldu. Dükkânda sadece üç dikiş makinesi vardı ama dükkân sahibinin becerikliliği ve III. Dünya Savaşı'nın en geç 1950'de başlayacağına inanan karamsar kadınlar sayesinde işler açıktı. Başlangıçta Ingeborg'un görevi, Bayan Raab'ın kestiği parçaları birleştirmekten

ibaretti ama dükkân küçük ve iş çok olduğu için, kısa süre sonra, giysi mağazalarını dolaşıp siparişleri alma görevi de ona verildi.

Yaklaşık aynı dönemde Reiter ilk romanını tamamladı. Ona *Lüdicke* adını koydu ve bir daktilo ödünç alacak birini bulabilmek için günlerce Köln'ün arka sokaklarını dolaştı, kendisini tanıyan hiç kimseden daktilo ödünç almamaya veya kiralamamaya karar vermişti, farklı bir şekilde ifade etmek gerekirse, adının Hans Reiter olduğunu bilen herhangi birini kitaptan haberdar etmeyecekti. Sonunda yaşlı bir adamla karşılaştı, eski moda Fransız daktilolarından birine sahipti ve daktilosunu kiralamayı sevmese de bazen yazarlar için istisna yapıyordu.

Yaşlı adam yüksek bir ücret istediği için, Reiter başlangıçta aramaya devam etmeyi düşündü ama mükemmel durumdaki daktiloyu görünce, bu lüksü hak ettiğine karar verdi. Yaşlı adam parayı peşin istiyordu, aynı gece Reiter barda çalışan fahişelerden borç aldı. Ertesi gün gidip yaşlı adama parayı verdi. O zaman adam hesap defterini çıkarıp adını sordu. Reiter aklına gelen ilk ismi söyledi.

"Adım Benno von Archimboldi."

Yaşlı adam Reiter'in gözlerinin içine baktı ve kendisiyle oyun oynamamasını söyledi. Gerçek adınız nedir, diye sordu ona.

"Adım Benno von Archimboldi efendim," dedi, "sizinle dalga geçtiğimi düşünüyorsanız, belki de gitsem daha iyi olur."

Birkaç saniye ikisi de konuşmadı. Yaşlı adamın gözleri koyu kahverengiydi ama çalışma odasının loş ışığında siyah görünüyorlardı. Archimboldi'nin gözleri maviydi ve yaşlı adama bir şairin yorgun ve kızarmış gözleri gibi göründüler, içlerinde bir tür saflık vardı, gerçi yaşlı adam saflığa inanmayı uzun zaman önce bırakmıştı.

"Bu ülke saflık ve irade adına pek çok ülkeyi uçurumdan aşağı sürüklemeyi denedi," dedi yaşlı adam, o öğleden sonra Archimboldi'ye dönüşen Reiter'e. "Bana göre saflık ve irade, palavradan başka bir şey değil, beni anlıyor musunuz? Saf olma arzusu yüzünden hepimiz korkaklara ve serserilere dönüştük, zaten son kertede ikisi aynı şeydir. Şimdi hıçkıra hıçkıra ağlayıp inleyerek, bilmiyorduk! Haberimiz yoktu! Hepsini Naziler yaptı! Biz asla öyle şeyler yapmazdık,

diyoruz. Ancak sızlanmasını biliyoruz. Bize anlayış göstermeleri için yalvarıyoruz. Sonunda acıyıp affettikleri sürece bizimle alay etmelerini umursamıyoruz. Unutkanlıklar denizinde kendimizi kaybetmek için bolca zamanımız olacak, beni anlıyor musunuz?"

"Sizi anlıyorum," dedi Archimboldi.

"Bir zamanlar ben de yazardım," dedi yaşlı adam.

"Ama yazmayı bıraktım. Daktilo babamın hediyesiydi. Tutkulu ve kültürlü bir adamdı, doksan üçüne kadar yaşadı. Özünde iyi biriydi. İlerlemeye inanırdı. Zavallı babam. İlerlemeye inanırdı ve elbette, insanoğlunun özünde iyi olduğunu düşünürdü. Ben de insanoğlunun özünde iyi olduğunu düşünürüm ama bu lafın anlamsızlığını da bilirim. Bir katil de özünde iyi insandır. Geceyi bir katille kafa çekerek geçirebilirim, ikimiz birlikte güneşin doğuşunu izler, belki Beethoven'ın melodilerinden birini mırıldanırız. Katil, başını omzuma koyup ağlayabilir. Doğaldır. Sizin de gayet iyi bildiğin üzere, katil olmak kolay değildir. Hem de hiç. Saflık ve irade gerektirir, irade ve saflık. Kristal gibi saf olmayı ve çelik gibi bir iradeye sahip olmayı gerektirir. Ve ben de başımı katilin omzuna yaslayıp ağlayabilirim, kardeşim, arkadaşım, kader ortağım gibi kelimeler fısıldayabilirim. O anda katil iyi biri, insanoğlu özünde iyidir dememiş miydik, ve ben bir aptalım çünkü özüm öyle ve ikimiz de duygusalız çünkü kültürümüz duygusallığa eğilimli. Ama gösteri bittiğinde ve yalnız kaldığımda katil odamın penceresini açıp içeri girecek ve bir hemşire gibi parmak uçlarında yürüyerek gelip gırtlağımı kesecek.

Zavallı babam. Ben bir yazardım, yazardım ama beynim bağırsaklarımı kemiriyordu. Prometheus'un akbabası veya akbabanın Prometheus'uydum. Kendi kendinin akbabası olan bir Prometheus'tum. Bir gün, en fazla dergilerde ve gazetelerde yazılarımı yayımlatacak kadar ileri gidebileceğimi anladım, yeteneğim sadece kâğıt israfı olan kitaplar yazmaya yeterdi. Asla bir başyapıt yaratamayacaktım. Edebiyatın başyapıtlardan ibaret olmadığını, vasat eserlerle dolu olduğunu söyleyebilirsiniz. Bir zamanlar ben de buna inanırdım. Edebiyat zengin bir ormandır, başyapıtlarsa onu süsleyen göller,

ulu ağaçlar, zarif çiçekler veya gizli mağaralar gibidir ama ormanın sıradan ağaçlara, çimenlere, su birikintilerine, sarmaşıklara, mantarlara ve yaban çiçeklerine de ihtiyacı vardır. Hayır efendim, yanlış. Vasat edebiyat eseri diye bir şey yoktur. Söylemek istediğim şu: Vasat eserin yazarı Bay X ya da Bay Y değildir. Bay X veya Bay Y'nin var olmadığını söylemek istemiyorum, elbette varlar, hayatta kalmaya ve yazdıklarını dergilerde veya gazetelerde yayımlatmaya çalışıyorlar ve bazen kâğıt israfından başka bir şey olmayan kitapları yayımlanıyor. Hayır, benim asıl söylemek istediğim, o kitapların ve yazıların, dikkatli bakarsanız göreceğiniz üzere, aslında onlar tarafından yazılmamış olduğudur.

Her vasat eserin gizli bir yazarı vardır ve o gizli yazarlar, başyapıtların yazarlarıdır. Vasat eseri kim yazar? Vasat bir yazar, en azından görünüşte öyledir. Zavallı adamın karısı buna şahitlik edebilir, adamın çalışma masasının başına geçtiğini, beyaz sayfaların üzerine eğildiğini ve kalemini kâğıdın üzerinde dolaştırdığını görmüştür. Kitabı, adamın yazdığının tartışılmaz ispatı. Ama kadın sadece dışarıdan görüneni bilir. Edebiyatın kabuğunu. Bir yanılsamayı," dedi yaşlı adam Archimboldi'ye ve Archimboldi, Ansky'yi düşündü. "Yani gerçekte vasat eseri yazan, o esere ilham veren, o eseri doğuran başyapıtın yazarıdır.

Zanaatkarımız yazmayı sürdürür. Sayfayı kaplayan harflere kendini kaptırır. Karısı, kendisi farkında olmasa da onu izlemektedir. Daktilonun tuşlarına basan kişi gerçekten de yazardır. Ama karısının X ışınlı gözleri olsaydı, adamın yaşadığının edebi bir yaratım süreci olmadığını görürdü, kadının şahit olduğu, aslında bir tür hipnozdur. Oturup yazan adamın içinde *hiçbir şey* yoktur. Kendinden hiçbir şey yoktur demek istiyorum. Zavallı adam kendini okumaya adasa ne iyi olurdu. Okumak hayatta olmanın zevki ve sevincidir ya da hayatta olmanın hüznüdür ve hepsinden ötesi bilgidir ve sorulardır. Yazıysa boşluğu arzular. Çalışma masasının başına oturmuş yazan adamın içinde *hiçbir şey* olmadığını söylüyorum size. O, birinin söylediklerini not alır gibi yazıyor. Yazdığı eli yüzü düzgün bir roman veya şiir kitabı, zavallıcığın inandığı gibi çok çalışmanın veya iradesinin ürünü değil, üstünü örtme becerisinin, gerçeği gizleme

becerisinin ürünüdür. Birçok kitap olması bir gerekliliktir, vasat kitaplardan bahsediyorum çünkü onlar gerçekten önemli olan kitapları, şanssızlığımızın lanetli mağaralarını, kışın açan o sihirli çiçekleri aç gözlerden korurlar.

Kullandığım benzetmeler için beni affedin lütfen. Bazen heyecanlanıp romantik oluyorum ama söylediklerimi iyi dinleyin. Başyapıt olmayan her eserin, devasa bir kamuflajın parçası olduğunu söyleyebiliriz. Bir zamanlar asker olduğunuzu tahmin ediyorum, ne demek istediğimi anlıyor olmalısınız. Başyapıt olmayan her kitap, öne sürülen piyade veya topçu eri gibidir, feda edilebilecek bir piyondur çünkü başyapıtın taklidinden ibarettir. Bunu kavradığım anda yazmayı bıraktım. Yine de aklım çalışmayı bırakmadı. Yazdığım zamankinden çok daha iyi çalıştığını eklemeliyim. Kendi kendime şu soruyu sordum: Bir başyapıtın neden saklanması gerekir? Bu gizliliğin ve gizemin kaynağı nedir?

Artık yazmanın anlamsızlığını kavradığım günlerdi. Daha doğrusu, insan ancak bir başyapıt yaratabilecekse yazmaya değer, diye düşünüyordum. Çoğu yazar kendi yarattıkları yanılsamaların kurbanıdır veya oyun oynuyordur, belki kendini yanılsamalara kaptırmak ve oyun oynamak aynı şeydir, aynı madalyonun iki yüzü. Ne de olsa hepimiz çocuğuz, yaralarla, düğümlenmiş damarlarla, tümörlerle, kahverengi lekelerle kaplı çocuklarız, ama çocuk çocuktur, hayata tutunmayı asla bırakmayız çünkü hayatın kendisiyiz. Şöyle de denebilir: Tiyatroyuz, müziğiz. Bu yüzden, çok az yazar yazmaktan vazgeçer. Ölümsüz olduğumuza inanma oyunu oynarız. Kendimizi, kendi işlerimizi övüp başkalarının işlerini küçümseyerek kandırırız. Nobel töreninde görüşürüz, der yazar. Oysa bu, cehennemde görüşürüz, demekle aynı şeydir.

Bir gün Amerikan gangster filmlerinden birine gittim. Sahnelerden birinde dedektif, kötü adamı öldürdü. Ateş etmeden önce şöyle dedi: Cehennemde görüşürüz. İşte, oyun oynamak dediğim bu. Dedektif oyun oynuyordu ve kendini bir yanılsamaya kaptırmıştı. Ölmeden önce dedektife bakıp küfreden kötü adam da oyun oynuyordu ve kendini bir yanılsamaya kaptırmıştı ama onun oyun alanı ve yanılsaması, bir saniye sonra öleceği için, neredeyse sıfıra

indirgenmişti. Filmin yönetmeninin yaptığı da oyun oynamak, senaristin yaptığı da. Nobel töreninde görüşürüz. Tarih yaptık. Alman halkı bize minnettar. Sonraki kuşakların hatırlayacağı cesur bir mücadele. Ölümsüz bir aşk. Mermere kazınmış bir isim. Esin perilerinin zamanı. *Yunan edebiyatının yankıları* gibi masum bir ifade bile oyundan ve yanılsamadan ibaret.

Oyun ve yanılsama, vasat yazarların gözünü bağlayan bağdır. Ayrıca: İnanmayı tercih ettikleri bir mutluluk vaadidir. Kimsenin, akademisyenlerin bile büyümesini durduramayacağı bir ormandır, aslında onun durmadan büyümesini en çok akademisyenler ve yüzsüz insanların üreme mekânları olan üniversiteler ve devlet kurumları ve sponsorlar ve kültürel organizasyonlar ister –hepsi, ormanın büyümesine yardım ederek gizli kalması gerekeni saklar, hepsi sürecin kaçınılmaz olduğunu varsayarak yeniden üretilmesi gerekenin yeniden üretilmesine yardım eder, ama hiçbiri yeniden üretilenin özünde ne olduğunu, yansıtılanın ne olduğunu açık etmez.

Entelektüel hırsızlık mı? Evet, bir anlamda bütün vasat yapıtlar, büyük yapıtlardan çalıntıdır, vasat yazarın kaleminden çıkan bütün eserler, başyapıtların parçalarının devşirilmesinden başka bir şey değildir. Şimdi bahsettiğimiz şeyle gerçek hırsızlık arasındaki tek fark, bizim bahsettiğimiz hırsızlığın sistem tarafından desteklenmesidir.

Tek kelimeyle ifade etmek gerekirse: Deneyim edinmek daha iyi. İnsanın kütüphanelerde dolanarak deneyim edinemeyeceğini söylemiyorum ama kütüphane, gerçek deneyimlerle, deneylerle kıyaslandığında ikinci sıradadır. Deney, sık sık söylendiği gibi bilimin anasıdır. Gençken, kelimeler dünyasında kariyer yapabileceğimi düşündüğüm dönemde, büyük yazarlardan biriyle karşılaşma şansım oldu. Aslında tek bir başyapıtı var ama o zamanki halimle, adamın bütün yapıtlarının başyapıt olduğuna inanıyordum.

Size adını söylemeyeceğim. Bilmenizin ne size, ne anlatacaklarıma yararı var. Alman olduğunu ve konuşma yapmak için Köln'e geldiğini söylemek yeterli. Elbette üniversitedeki konferanslarından hiçbirini kaçırmadım. Sonuncusunu en ön sıradan dinledim. Daha doğrusu zamanımı, yazarı dinlemekten çok incelemekle geçirdim çünkü ilk iki konferansta söylediklerinin aynılarını söylüyordu.

Enerjik biriydi, kemikli bir yapısı vardı, boynu yaşlı bir adamın boynuydu, sarkmıştı, elmacık kemikleri Slavlarınki gibi çıkıktı, dudakları soluk renkli ince çizgiler gibiydi, şakakları ağarmıştı ve gözlerinin çevresi kırışıklıklarla doluydu. Gözbebekleriyse yıkılmak üzere olan, terk edilmiş iki sonsuz tünel gibiydi.

Konuşmasını tamamladığında şehrin önde gelenleri adamın etrafını sardığı için elini sıkma ve ona hayran olduğumu söyleme şansı bulamadım. Zaman su gibi aktı. Yazar öldü ve tahmin edebileceğiniz üzere eserlerini tekrar tekrar okudum. Derken yazma sevdamdan vazgeçtim. Pes ettim. Sarsıcı değil, beni özgür kılan bir karardı. Aramızda kalsın ama bekâretimi kaybetmek gibiydi. Yazma sevdasından vazgeçip kendimi sadece okumaya vermek büyük bir rahatlamayı da beraberinde getirdi.

Ama bu ayrı bir hikâye. Daktilomu geri getirdiğinizde bundan bahsederiz. Her nedense büyük yazarı ve ziyaretini unutamıyordum. Aynı dönemde gözlük fabrikasında çalışmaya başladım. Durumum fena değildi. Bekârdım, param vardı, her hafta sinemaya, tiyatroya, sergilere gidiyor, İngilizce ve Fransızca öğreniyor, kitapçıları dolaşıp ilgimi çeken kitapları topluyordum. Rahat bir hayat. Ama büyük yazarın ziyareti aklımın bir köşesine kazınmıştı, dahası sadece üçüncü konferansı hatırladığımı fark ettim, gözümün önünde hep yazarın yüzü vardı, sanki bana bir şey söylemeye çalışıyordu. İyi de ne? Bir gün, şimdi bahsetmemize gerek olmayan nedenlerle üniversitenin morgunda çalışan doktor bir arkadaşımı ziyarete gittim. Oraya yolunuzun düştüğünü sanmıyorum. Morg, yeraltındaki beyaz fayanslı, ahşap tavanlı, ince uzun bir odadan ibarettir. Ortada otopsi masası yer alır. Arka tarafta, biri adli tıp fakültesi dekanına diğeri profesörlerden birine ait olan iki ufak ofis vardır. İki tarafta, cesetlerin tutulduğu soğutulmuş odalar bulunur, kurbanların veya kimliği belirlenemeyen kişilerin cesetleri, ucuz otel odalarını andıran o odalarda tutulur.

Doktor arkadaşım, o günlerde böyle yerlere ilgim olduğunu bildiği için büyük bir nezaket örneği gösterdi ve bana morgu gezdirdi. Günün son otopsisine bile katıldık. Sonra arkadaşım, dekanın ofisine girip beni koridorda yalnız bıraktı. Öğrenciler birer birer morgdan

ayrılıyordu. On dakikalık bir bekleyişten sonra, soğutulmuş odalardan birinden gelen gürültülerle irkildim. O günlerde, inanın bana, bu kadarı bile bir insanı korkudan öldürmeye yeterdi, ama korkak biri olmadığım için, sesin kaynağını kontrol etmeye karar verdim.

Kapıyı açtığımda, soğuk yüzüme çarptı. Odanın arka tarafında, sedyenin durduğu yerde bir adam duruyordu, ilk bakışta cesetlerin tutulduğu dolaplardan birini açmaya çalışıyormuş gibi görünüyordu, ama ne kadar uğraşsa da dolabın kapağını oynatamadı. Kapının eşiğinde durarak yardıma ihtiyacı olup olmadığını sordum. Doğrulduğunda, uzun boylu bir adam olduğunu gördüm, çaresiz gözlerle bana baktı. Belki de o çaresizlik yüzünden ona yaklaşmaya cesaret ettim. Bunu yaparken, kendimi sakinleştirebilmek için bir sigara yaktım ve adamın yanına vardığımda ilk olarak ona da sigara ikram ettim, belki de sahte bir arkadaşlık havası yaratmaya çalışıyordum.

Ancak o zaman morg görevlisi yüzüme baktı ve benim için o bakış, zamanda yolculuk yapmak gibiydi. Gözleri, Köln'deki konferanslarına katıldığım yazarınkilerden farksızdı. O an, birkaç saniyeliğine bile olsa delirdiğimi düşündüğümü itiraf ediyorum. Beni paniğe kapılmaktan kurtaran, morg görevlisinin, yazarın sıcak sesine hiç benzemeyen sesi oldu. Burada sigara içmek yasaktır, dedi.

Ne söyleyeceğimi bilemedim. Ekledi: Sigara ölülere zararlıdır. Güldüm. Önceki cümlesini açıklamak için dipnot düştü: Sigara dumanı, cesedin korunmasını etkiler. Boşver, dercesine elimi salladım. Son bir kez açıklamaya çalıştı: Filtrelerden ve nem seviyelerinden bahsetti, saflık kelimesini vurguladı. Ona yeniden sigara ikram edince, canından bezmiş olarak, sigara içmediği yanıtını verdi. Ona uzun zamandır morgda çalışıp çalışmadığını sordum. Duygusuz ve hatta kişiliksiz bir sesle, 1914 savaşından önce üniversitede çalışmaya başladığını söyledi.

'Hep morgda mıydınız?' diye sordum.

'Başka hiçbir yeri bilmem,' diye karşılık verdi.

'Size komik gelebilecek bir şey söyleyeceğim, yüzünüz, özellikle de gözleriniz bana büyük Alman yazarlarından birini anımsattı.' dedim. Bu noktada yazarın adını andım.

'Bugüne kadar adını bile duymamıştım,' diye karşılık verdi.

Eskiden olsa bu yanıt beni öfkelendirirdi ama artık yeni bir hayat yaşıyordum. Morgda çalıştığınız için, insanoğlunun kaderi üzerine orijinal ve felsefi düşünceler üretme şansınız olmuştur, dedim. Dalga geçiyormuşum ya da Fransızca konuşmuşum gibi suratıma baktı. Israr ettim. Burası, dedim, morgu işaret ederek, hayatın kısalığı ve insanoğlunun öngörülemez kaderi üzerine düşünmek için en uygun yer.

O anda dehşete düştüm. Onunla, büyük Alman yazarıyla konuşur gibi konuştuğumu kavramıştım, sanki konferans günü yazarla yapamadığım konuşmayı şimdi bu adamla yapmaya çalışıyordum. Boş işlere ayıracak vaktim yok, dedi. Yeniden gözlerinin içine baktım. Hiç şüphe yoktu: Kahramanımın gözlerine sahipti. Ya verdiği yanıt: Boş işlere ayıracak vaktim yok. O yanıt zihnimde ne kapılar açtı! Birdenbire önümde uzanan yolları bütün açıklığıyla gördüm!

Boş işlere vaktim yok, cesetleri taşımam gerek. Boş işlere vaktim yok, nefes almam, yemek yemem, su içmem, uyumam gerek. Boş işlere vaktim yok, çarkları yağlamam gerek. Boş işlere vaktim yok çünkü yaşamakla meşgulüm. Boş işlere vaktim yok çünkü ölmekle meşgulüm. Tahmin edebileceğiniz üzere, başka soru sormadım. Dolabı açmasına yardım ettim. Cesedi dolaba kaldırmasına yardım etmek istedim ama o kadar sakardım ki çarşaf kenara kaydı ve cesedin yüzü ortaya çıktı. Gözlerimi kapatıp başımı önüme eğdim ve morg görevlisini çalışması için rahat bıraktım.

Arkadaşım ofisten çıktığında, kapının eşiğinde durup hiçbir şey söylemeden beni izledi. Her şey yolunda mı, diye sordu. Verecek bir yanıtım yoktu veya ne yanıt vermem gerektiğini bilmiyordum. Belki 'hiçbir şey yolunda değil' demişimdir ama asıl söylemek istediğim bu değildi."

Çaylarını bitirdiler ve Archimboldi daireden ayrılmadan önce, daktiloyu kiralayan adam şöyle dedi:

"İsa, bir başyapıttır. Hırsızlar ise vasat yapıtlardır. Peki, neden oradalar? Bazı saf ruhların inandıkları gibi haçın arka planını oluşturmak için değil, onu saklamak için."

Archimboldi kendisine daktilo kiralayacak birini bulmak umuduyla şehrin sokaklarını dolaşırken bir zamanlar yaşadığı mahzeni paylaştığı iki serseriyle yeniden karşılaştı.

Kader ortaklarının hayatında fazla bir şey değişmemişti. Eski gazeteci Köln'deki gazetede iş bulmaya çalışmış ama Nazi geçmişi yüzünden onu işe almamışlardı. Davalar bitip tükenecekmiş gibi görünmediği için ve artık yaşlanmanın etkilerini hissetmeye başladığından adamın neşesi ve iyimserliği yavaş yavaş kaybolmuştu. Savaş gazisi ise motosiklet tamirhanesinde çalışıyordu ve komünist partiye üyeydi.

Mahzende sadece ikisi olduğunda sürekli kavga ediyorlardı. Savaş gazisi, gazeteciyi Nazilik ve korkaklıkla suçluyordu. Gazeteci dizlerinin üzerine çöküp ciğerlerinin yettiğince bağırıyordu, evet, kendisi bir korkaktı ama hiçbir zaman Nazi olmamıştı. En azından gerçek bir Nazi değildi. Yazmamızı söylenenleri yazdık, yazmasak işten atılırdık, söyleneni yazmak zorundaydık, diye sızlanıyordu ama savaş gazisi bu sızlanmalardan etkilenmiyor, suçlamalarına inkâr edilemez başka gerçekleri de ekliyordu: Kendisi ve asker arkadaşları bozulup alev alan panzerlerde savaşırken, gazeteci ve gazeteci gibiler propaganda yapmakla, hükümetin yalanlarını yaymakla meşguldü, tankçıların, tankçıların annelerinin ve hatta tankçıların nişanlılarının duygularını görmezden geliyorlardı.

"Bu yüzden seni asla affetmeyeceğim Otto," dedi tankçı.

"Benim suçum değil," diye yakındı gazeteci.

"Zırlak, zırlak," dedi tankçı.

"Şiir yaratmaya çalışıyorduk," dedi gazeteci, "vakit öldürmeye ve geleceğin neler getireceğini görmek için hayatta kalmaya çalışıyorduk."

"Eh, şimdi geleceğin neler getirdiğini görüyorsun, seni pis domuz," diye yanıtladı tankçı.

Gazeteci bazen intihar edeceğinden söz ederdi.

"Başka bir çıkış göremiyorum," dedi Otto, Archimboldi onları ziyarete geldiğinde. "Gazeteci olarak işim bitti. Fabrika işçisi olarak işe yaramam. Devlet memuru olmaya çalışsam her zaman geçmişim ayağıma dolanacak. Başka da bir şey yapmasını bilmiyorum. Neden acı çekmeyi sürdüreyim?"

"Topluma borçlarını ödemek için, yalanlarının kefaretini ödemek için," diye bağırdı, masanın başına geçmiş gazete okuyor gibi yaptığı halde aslında konuşmayı dinlemekte olan tankçı.

"Ne dediğini bilmiyorsun Gustav," diye karşılık verdi gazeteci. "Sana söyledim, tek suçum korkak olmak ve bunun için ağır bir bedel ödüyorum."

"Daha da ağır bedeller ödeyeceksin Otto. Bundan çok daha ağır bedeller."

Archimboldi o ziyaret sırasında gazeteciye başka bir şehre taşınırsa şansının dönebileceğini söyledi, Köln'den daha iyi durumdaki, kimsenin onu tanımadığı ufak şehirlerden birinde işleri yaver gidebilirdi. Bu ihtimal gazetecinin aklına bile gelmemişti ama o andan sonra taşınmak konusunu ciddi ciddi düşünmeye başladı.

Romanını daktilo etmek, Archimboldi'nin yirmi gününü aldı. Ardından yeniden açılan halk kütüphanesinde bir kopyasını çıkardı ve taslakları gönderebileceği yayınevleri aradı. Uzun uzun inceledikten sonra, en sevdiği kitapları basan yayınevlerinin uzun zaman önce ortadan kalktıklarını keşfetti, bazıları iflas etmiş veya sahiplerinin ilgisizliği yüzünden kapanmıştı, diğerlerini Naziler kapatmış veya editörleri hapse atarak kapanmalarına yol açmıştı. Yayınevlerinden bir kısmı ise müttefiklerin bombardımanı sırasında yerle bir olmuştu.

Kütüphanecilerden biri, Archimboldi'yi tanıyan ve yazar olduğunu bilen bir kadın, yardıma ihtiyacı olup olmadığını sorunca, Archimboldi, kitabını basacak bir yayınevi aradığını söyledi. Kütüphaneci ona yardımcı olabileceği karşılığını verdi. Önündeki kâğıtları karıştırdı, birkaç telefon açtı. İşi bittiğinde Archimboldi'nin eline üzerinde yirmi yayınevinin adının yer aldığı bir liste tutuşturdu,

yayınevlerinin sayısının, romanını daktilo etmekle geçirdiği günlerin sayısıyla aynı olması kesinlikle iyiye işaretti. Sorun şu ki, elinde sadece orijinal metin ve bir kopya vardı, yani seçenekleri ikiye indirmek zorundaydı. O gece barın kapısında dururken fırsat buldukça listeyi çıkarıp inceledi. Yayıncıların adları daha önce hiç bu kadar güzel, bu kadar seçkin bu kadar umut dolu gelmemişti. Yine de temkinli olmaya ve kendini kaptırmamaya karar verdi. Orijinal metni Köln'deki bir yayınevine bizzat bıraktı. Akıllıca bir seçimdi çünkü kitabı reddedecek olurlarsa, metni geri alıp başka bir yayınevine yollayabilecekti. Metnin kopyasını Hamburg'daki bir yayınevine yolladı, 1933'e kadar Alman edebiyatından kaliteli örnekler basan solcu bir yayıneviydi, Naziler başa geçtiklerinde yayınevini sadece kapatmakla kalmayıp editörü Jacob Bubis'i de toplama kampına yollamaya çalışmışlardı. Jacob Bubis erken davranıp ülkeden kaçmış olmasa işi bitmiş olurdu.

Romanını bırakmasından bir ay sonra, Köln'deki yayınevi onunla temasa geçti ve her ne kadar seçkin bir yapıt olsa da romanı *Lüdicke*'nin kendilerine uygun olmadığı konusunda Archimboldi'yi bilgilendirdi. Archimboldi, Ingeborg'a olanları anlatmamayı tercih etti, aynı gün romanını geri almaya gitti ama bu iş saatler sürdü çünkü yayınevindeki hiç kimse romanın nereye kaldırıldığını bilmiyordu ama Archimboldi onu almadan yayınevinden ayrılmayacağını açıkça ortaya koydu. Ertesi gün yine şahsen romanı Köln'deki başka bir yayınevine götürdü ve o yayınevi de aşağı yukarı aynı kelimelerle bir buçuk ay sonra romanı reddetti, belki yolladıkları notta fazladan birkaç sıfat kullanmış, belki ilk yayınevinin yazdıklarına ek olarak yazara iyi şanslar da dilemişlerdi.

Artık Köln'de Archimboldi'nin başvurmadığı tek bir yayınevi kalmıştı, arada bir roman veya şiir kitabı yayımlasa da çoğunlukla kullanma kılavuzları basan bir yayıneviydi, *Bahçenize Nasıl Daha İyi Bakarsınız, İlk Yardım Nasıl Uygulanır, İnşaatçılığın Sırları* gibi kitaplar basıyorlardı. Yayınevinin adı *El Consejero*'ydu ve ilk iki yayınevinin aksine burada, yayıncı bizzat gelip romanı teslim aldı. Elimin altında bu işi yapacak adam olmadığından değil, dedi Archimboldi'ye, onun için çalışan en az beş editör vardı, kendi gelmişti çünkü kitaplarının onun yayınevinden çıkmasını uman

yazarların yüzlerini görmekten hoşlanıyordu. Yaptıkları sohbet, Archimboldi'nin hatırladığı kadarıyla oldukça garipti. Editör yüzü gangsterlerinkini andıran genç bir adamdı, Archimboldi'den birkaç yaş büyüktü, iyi kesimli olmakla beraber ona dar gelen bir takım elbise giymişti.

Savaş sırasında paraşütçü birliğinde görev almış ama hemen eklediği üzere hiç aktif göreve gönderilmemişti. Askeri kariyeri İtalya ve Normandiya'da yapılan tatbikatlardan ibaretti. Amerikan uçaklarının yaylım bombardımanından sağ çıktığını, böyle bir saldırıdan sağ çıkmanın sırlarını bildiğini iddia ediyordu. Archimboldi savaş boyunca doğuda görev aldığı için, yaylım bombardımanının ne olduğunu bilmiyordu ve bunu editöre de söyledi. Adı Michael Bittner olan ama arkadaşları tarafından çizgi filmdeki fare gibi Mickey diye çağrılmayı tercih eden editör, yaylım bombardımanının bir sürü düşman uçağının, inanılmaz sayıdaki düşman uçağının, bütün bombaları belirli bir bölgeye atmaları anlamına geldiğini söyledi, o bölge tek bir çimen dahi kalmayacak şekilde dümdüz ediliyordu.

"Bilmem ne demek istediğimi açıklayabildim mi Benno," dedi gözlerini Archimboldi'ye dikerek.

"Sizi gayet iyi anladım Mickey," dedi Archimboldi, o ara bahsi geçen tipin hem can sıkıcı hem saçma sapan biri olduğunu düşünüyordu. Adamınki, tarihçilere veya hayatlarını melodrama dönüştürmeyi seven, tarihteki önemli anlardan birine şahitlik ettiklerine inanan zavallılara özgü bir boş kafalılıktı; oysa tarihin, fahişenin teki olduğunu herkes bilir, diye düşündü Archimboldi. Önemli karar anları yoktur, saniyelerin çoğalmasından ve canavarlıkları birbirine bağlayan kısa anlardan ibarettir tarih.

Ama kendine dar gelen takım elbise içindeki Mickey Bittner adlı zavallının anlatmaya çalıştığı, aslında yaylım bombardımanının askerler üzerindeki etkisi ve kendisinin bununla baş etmek için geliştirdiği yöntemdi. Gürültü. Her şeyin başında gürültü geliyordu. Siperdeki asker aniden gürültüyü duyar. Uçakların gürültüsü. Ama savaş uçaklarının veya bombardıman uçaklarının hızla geçip giden ve alçaktan gelen gürültüsü değil. Bu ses gökyüzünün yukarılarından gelir, keskin, kükremeyi andıran bir sestir, fırtınanın yaklaştığının

habercisidir, bulutlar bir araya toplanıyormuş gibidir, sorun şu ki ne fırtına vardır ne bulut. Asker yine de başını göğe çevirir. Hiçbir şey görmez. Piyadeler yukarı bakar ve hiçbir şey görmez. Topçular yukarı bakar ve hiçbir şey görmez. Makineli tüfeklerin başındakiler, sıhhiyeciler, saldırı birlikleri başlarını kaldırır ve hiçbir şey görmez. Zırhlı araçların şoförleri, tankçılar yukarı bakar. Onlar da hiçbir şey görmez. Yine de önlem olarak araçlarını yoldan çekerler. Tankı ağaçların altına yanaştırır veya üzerini kamuflaj örtüsüyle kapatırlar. Derken, ilk uçaklar gökyüzünde belirir.

Askerler uçakları izler. Bir sürü uçak vardır ama askerler, onların ön saflardaki şehirlerden birini bombalamaya gittiklerini düşünür. Bir şehri, köprüleri veya tren yollarını... Sayıları çok fazladır, o kadar fazladır ki gökyüzü kararır, hedefleri elbette Almanya'nın sanayileşmiş bölgelerinden biri olmalıdır. Büyük bir şaşkınlıkla uçakların ilk bombalarını bıraktıkları görülür. Bombalar, sınırları önceden belirlenmiş bir alana düşer. İlk dalgayı ikinci dalga izler. Gürültü, kulakları sağır eden boyutlara ulaşır. Bombalar düşer ve yerde krater oluşur. Ormanlar yanar. Normandiya'yı kaplayan bodur ağaçlar yok olmaya başlar. Çalılar parçalara ayrılır. Setler çöker. Pek çok asker geçici olarak sağır olur. Birkaçı buna katlanamaz ve koşmaya başlar. Üçüncü dalga başladığında, uçaklar bombaları hedefe bırakır. İmkânsız gelse de gürültü daha da şiddetlenir. Gürültü, garip bir kelime seçimi. Kükreme, çınlama, haykırış veya tanrıların hışmı da denebilirdi ama gürültü kelimesi, adı olmayan o sesi açıklamak için kullanılabilecek en sade kelime. Makineli tüfekçi ölür. Başka bir bomba doğrudan, adamın zaten ölü olan vücuduna düşer. Et ve kemik parçaları, otuz saniye sonra başka bombalar tarafından yerle bir edilecek olan toprağa saçılır. Sıhhiyeciler parçalanır. Zırhlı aracın şoförü motoru çalıştırır ve sığınacak bir yer aramaya başlar ama kaçmaya çalışırken üzerine bomba düşer, ilk bombayı araca takla attıran başka bombalar takip eder ve şoför kendini hurdaya dönmüş şekilsiz bir kütlenin içinde bulur. Derken dördüncü ve beşinci dalga gelir. Artık her şey alevler içindedir. Manzara, Normandiya'ya ait olmaktan çıkar, artık ayın kraterlerle kaplı yüzeyi gibidir. Bombardıman uçakları, hedefleri

olan toprak parçasına bomba yağdırmayı bıraktıklarında, geriye hiçbir şey kalmamıştır, tek bir kuşun bile şakıması duyulmaz.

Derken düşman kuvvetleri karşıda belirir. Dumanların arasından kraterlerle kaplı çelik grisine dönmüş topraklara adım atmak, onlar için de dehşet vericidir. Ender olarak da olsa, sislerin arasından, bakışlarından delirdiği anlaşılan bir Alman askeri fırlar. Bazıları ağlayarak teslim olur. Bazıları, Wehrmacht gazileri, SS birlikleri, ateş açıp emir komuta zincirini yeniden oluşturmaya, düşmanın ilerlemesini engellemeye çalışır. Bu askerlerden birkaçının, kafayı çekmiş oldukları her hallerinden bellidir. Aralarında paraşütçü birliğinden Mickey Bittner de vardır, onun hangi tip bombardıman söz konusu olursa olsun kurtulmak için kullandığı reçete bellidir: Şnaps içmek, konyak içmek, grappa içmek, viski içmek, hangi tür sert içki el altındaysa onu içmek ve sadece şarap varsa, şarapları birbiri ardına kafaya dikmek, çünkü insan ancak bu şekilde gürültüyü sarhoşlukla gelen beyin zonklamasının ve baş dönmesinin altında gömebilir.

Mickey Bittner, Archimboldi'nin romanının neyle ilgili olduğunu, ilk romanı olup olmadığını, yayımlanmış eserleri bulunup bulunmadığını öğrenmek istedi. Archimboldi bunun ilk romanı olduğunu söyledikten sonra konusunu genel hatlarıyla açıkladı. Umut vadediyor, dedi Bittner. Hemen arkasından ekledi: Bu yıl yayımlamamız mümkün değil. Ve şöyle dedi: Elbette avansın sözü bile edilemez. Sonra konuya açıklık getirdi: Size satıştan yüzde beş veririz, adil bir rakam. Sonra itiraf etti: Almanlar eskisi gibi okumuyor, artık düşünmeleri gereken başka şeyler var. O zaman Archimboldi, adamın boş konuştuğuna emin oldu, belki de bütün paraşütçüler, General Student'in köpekleri, sırf konuşmuş olmak için, kendi seslerini duymak ve işlerinin bitmediğine emin olmak için konuşuyordu.

Archimboldi sonraki birkaç gün boyunca Almanya'nın iç savaşa ihtiyacı olduğunu düşündü. Edebiyattan hiçbir şey anlamayan Bittner'ın, romanını basacağına inanmıyordu. O kadar gergindi ki iştahı kapandı. Neredeyse hiç kitap okumuyor ve okudukları da onu rahatsız ediyordu. Pek çok kitabı kapaklarını açıp birkaç satır

okuduktan sonra kapadı çünkü ne zaman bir şeyler okusa kontrolsüz titremeler bütün vücudunu sarıyor ve evden çıkmak için dayanılmaz bir arzu duyuyordu. Sevişiyordu ama bazen sevişmelerin ortasında kendini başka bir dünyada, Ansky'nin defterlerinden hatırladığı karlı gezegende buluyordu.

"Neredesin?" diye sordu Ingeborg, yine böyle bir sevişmenin ortasında.

Sevdiği kadının sesi bile çok uzaklardan geliyormuş gibiydi. İki ay sonra, olumlu ya da olumsuz herhangi bir yanıt gelmediğini gören Archimboldi, yayınevine gidip Mickey Bittner'le görüşmek istedi. Sekreteri ona Bay Bittner'ın artık ithalat ihracat işine girdiğini ve yayınevine ender olarak uğradığını söyledi, yayınevi hâlâ onundu ama adam işe gelmiyordu. Uzun ısrarların ardından Archimboldi, Bittner'ın yeni ofisinin adresini öğrenmeyi başardı. Ofis, 19. yüzyıl fabrikalarıyla dolu mahalledeki depolardan birinin üst katındaydı. Bittner orada da yoktu.

Bittner'ın ofisinde eski paraşütçü üç asker arkadaşı ve platin sarısı saçlı bir sekreter vardı. Paraşütçüler, Mickey Bittner'ın muz nakliyatını kontrol etmek için Antwerp'e gittiğini söyledi. Ardından hep birlikte gülmeye başladılar. Ona değil muz lafına güldüklerini anlamak, Archimboldi'nin birkaç saniyesini aldı. Derken paraşütçüler filmlerden bahsetmeye başladı, sekreter de dâhil ofisteki herkes sinemaya gitmeyi seviyordu, Archimboldi'ye hangi cephede, hangi kolorduda savaştığını sordular, Archimboldi doğudaydım, dedi, hep doğudaydım. Paraşütçüler batıda, İtalya'da ve Fransa'da çarpışmıştı, bir tanesi Girit'e bile gitmişti, hepsinin üzerinde batı cephesinde savaşmış kozmopolit savaş gazisi havası vardı, rulet oyuncuları, şarap tadımcıları, gece gezginleri, kerhaneleri ziyaret edip fahişelere adlarıyla hitap eden adamlar; doğu cephesinde çarpışanlar farklı olurdu, yaşayan ölülere benzerlerdi, mezar kazıcılarına. Gözleri ve ağızları olmayan, penisleri olan askerler, diye düşündü Archimboldi, çünkü penis, cinsel arzu, ne yazık ki bir erkeğin kaybettiği son şeydi, oysa ilk giden o olmalıydı, ama hayır, insanlar birbirlerini becermeye devam ederdi, son nefeslerine kadar aynı şeyi tekrarlayıp dururlardı, cesetlerin altında sıkışıp kalmış askerin karda bir çukur kazıp zamanını mastürbasyon yaparak geçirmesi gibi, çünkü ilk

anların şaşkınlığı ve korku ortadan kaybolduğunda geriye sadece ölüm korkusu ve can sıkıntısı kalır, can sıkıntısından kurtulmanın tek yolu önce köylü kızını baştan çıkarır gibi utangaçça sonra büyük bir kararlılıkla mastürbasyon yapmaktır; bahsi geçen asker, cesetlerden ve kardan oluşan mağarada on beş gün bu şekilde yaşadı, yiyeceğini idareli kullandı ve ilkel dürtülerine teslim oldu, bu teslimiyet onu güçsüz düşürmedi, besledi, sanki çıldırdıktan sonra yeniden akıl sağlığına kavuşmanın bir yolunu bulmuştu. Derken Alman birlikleri karşı saldırıya geçti ve askeri buldular, sonrası daha ilginç, diye düşündü Archimboldi, adamı dağ gibi tepesine yığılan cesetlerin ve karın altından kurtaran askerlerden biri, onun bir tuhaf koktuğunu söylemişti, pis kokmuyordu, başka bir deyişle ifade etmek gerekirse bok ya da çiş kokmuyordu, çürümüş et de kokmuyordu, asker güzel kokuyordu, sert bir kokuydu ama ucuz parfüm kokusu gibiydi, Çingene parfümü gibi, köklerden yayılan koku bu kokuya karışmıştı ama baskın olan köklerin kokusu değil onu kurtaran askerlerin, cesetleri gerçek Hıristiyanlar gibi gömebilmek için çukurlar kazan askerlerin hepsini şaşırtan öteki kokuydu, Kızıldeniz'in sularını ikiye bölen Musa gibi aralarından geçmesine izin verdiler, nereye gidiyordu? Kim bilir, çarpışmalardan uzağa gidiyor, belki de ev dediği tımarhaneye dönüyordu.

Kötü insanlar olmayan paraşütçüler, Archimboldi'ye o gece yapacakları işe katılma fırsatı sundu. Archimboldi işin ne zaman biteceğini sordu çünkü bardaki işini kaybetmek istemiyordu, paraşütçüler işin saat on bire kadar biteceğini garanti etti. Sekizde gar yakınlarındaki barda buluşmayı kararlaştırdılar, Archimboldi ofisten çıktığı sırada sekreter ona göz kırptı.

Sarı Bülbül adlı bir barda buluştular ve paraşütçüler içeri girdiğinde Archimboldi'nin ilk dikkatini çeken, hepsinin kendisi gibi siyah deri ceketler giydikleri oldu. İş, ABD ordusunun fırınlarıyla dolu nakliye aracını boşaltmaktı. Tenha bir yere çekilen nakliye aracının yakınlarında önce parayı görmek isteyen Amerikalıyla buluştular, adam parayı son kuruşuna kadar saydıktan sonra, geç anlayan çocuklara anlatıyormuş gibi tane tane konuşarak onları

uyardı, sadece o nakliye aracından, sadece PK yazılı kutuları alacaklardı.

Adam İngilizce konuşuyordu, paraşütçülerden biri İngilizce, endişelenmemesini söyledi. Ardından Amerikalı karanlığa karıştı ve başka bir paraşütçü, farlarını söndürdüğü ufak kamyonla yanlarında belirdi. Nakliye aracının kilidini kırdıktan sonra işe koyuldular. Bir saat sonra işleri bitmişti. İki paraşütçü öne, Archimboldi ise diğer paraşütçüyle kamyonun arkasına, kutuların yanına geçti. Karanlık arka sokaklardan geçerek Mickey Bittner'ın sanayi mahallesindeki ofisine vardılar. Sekreter bir termos sıcak kahve ve bir şişe viskiyle onları bekliyordu. Malları boşaltmayı bitirdiklerinde ofise geçip Orgeneral Udet'e uzanan bir sohbet ettiler. Paraşütçüler kahvelerine viski katıp geçmişten bahsetmeyi seviyordu, başlangıçta konuşmalar sık sık kahkahalarla bölünüyordu, sanki biz her şeyi gördük, bizi kandıramazsınız, diyorlardı, insan doğasını ve iradelerin sonsuz çatışmasını biliriz, anılarımız ateşten harflerle yazıldı, tek birikimimiz onlar, diyorlardı ve böylece Udet'ten bahsetmeye başladılar: Orgeneral Udet, Göring yüzünden kendini öldüren kahraman.

Archimboldi, Udet'in kim olduğunu bilmiyordu, sormadı da. İsmi bütün isimler gibi tanıdıktı, hepsi bu. Paraşütçülerden ikisi, askerlik yaptıkları dönemde Udet'le karşılaşma şansına erişmişti ve ondan övgüyle bahsediyorlardı.

"Luftwaffe'nin en iyi adamlarındandı."

Üçüncü paraşütçü, diğer ikisini dinleyip başını sallıyordu, onlarla aynı fikirde değildi ama tartışmak gibi bir niyeti yoktu. Archimboldi ise dehşet içinde anlatılanları dinliyordu çünkü savaşın insanı intihara sürükleyebilecek pek çok gerekçe sunduğuna inansa da Göring gibi küçük bir pislik, bunlardan biri değildi.

"Yani Udet dediğiniz o adam, Göring'in entrikaları yüzünden mi kendini öldürmüş?" diye sordu. "Yani toplama kampları, ileri saflarda yaşanan katliamlar veya alevler içindeki şehirler yüzünden değil de Göring beceriksiz dediği için mi intihar etmiş?"

Üç paraşütçü, varlığının yeni farkına varmış gibi Archimboldi'ye baktı.

"Belki Göring haklıydı," dedi Archimboldi kendine viski koyarken. Sekreter bardağa kahve dökmeye yeltendiğinde, eliyle bardağın

üstünü örterek kadını engelledi. "Belki adam özünde beceriksizin tekiydi," diye devam etti. "Belki sinir krizinin eşiğindeki bir zavallıydı," dedi. "Belki Hitler'in kendilerini becermesine izin veren çoğu Alman gibi ibnenin tekiydi," dedi.

"Avusturyalı mısın?" diye sordu paraşütçülerden biri.

"Hayır ben de Alman'ım," dedi Archimboldi.

Üç paraşütçü Archimboldi'yi öldürmekle dövmek arasında kararsız kalmış gibi bir süre sessizliklerini korudu. Archimboldi'nin kendine güveni ve pek çok anlama gelebilecek ama kesinlikle korkunun kırıntısını dahi içermeyen öfke dolu bakışlar atıyor olması onları saldırgan bir tepki vermekten vazgeçirdi.

"Şunun parasını öde," dedi paraşütçülerden biri, sekretere.

Kadın metal dolabı açıp alt tarafından ince uzun bir kutu çıkardı. Archimboldi'ye verdiği para, adamın Spenglerstrasse'de bir ayda kazandığının yarısı kadardı. Archimboldi parayı ceketinin cebine koyarken, paraşütçüler ürkmüş gözlerle onu izledi, silahı, en azından bıçağı olduğuna emindiler. Archimboldi'nin gözleri viski şişesini aradı ama bulamadı. Şişenin nerede olduğunu sordu. Kaldırdım, bu gece yeterince içtin ufaklık, dedi sekreter. Archimboldi kadının ona ufaklık diye hitap etmesinden hoşlandı ama biraz daha viskide ısrar etti.

"Son bir kadeh içebilirsin, sonra gitmen gerek çünkü yapacak işlerimiz var," dedi paraşütçülerden biri.

Archimboldi başını salladı. Sekreter ona iki parmak viski doldurdu. Archimboldi yavaş yavaş, tadını çıkararak içkiyi yudumladı. Ardından kalktı ve iki paraşütçünün eşliğinde kapıya gitti. Dışarısı zifiri karanlıktı ve her ne kadar ne yöne gittiğini gayet iyi biliyor olsa da, sokaklardaki su birikintilerine ve çukurlara basmaktan kaçınması imkânsızdı.

İki gün sonra Archimboldi yeniden Mickey Bittner'ın yayınevine uğradı ve onu tanıyan sekreter, kendilerine teslim ettiği müsveddeyi bulduklarını söyledi. Bay Bittner ofisindeydi. Sekreter, Archimboldi'ye onu görmeyi isteyip istemediğini sordu.

"O beni görmek istiyor mu?" diye sordu Archimboldi.

"Sanırım," dedi sekreter.

O birkaç saniye içinde Archimboldi'nin aklından Bittner'ın romanı basma ihtimali geçti. Belki de iki gece önce yaptığına benzeyen yeni bir ithalat ihracat işi teklif edecekti. Ama adamla karşılaşacak olurlarsa, büyük ihtimalle burnunu kıracağına karar verdi ve hayır, demeyi tercih etti sekretere.

"İyi şanslar," dedi sekreter.

"Teşekkürler," dedi Archimboldi.

Aldığı kopyayı Münih'teki bir yayınevine yolladı. Onu postaya verip eve döndüğünde birdenbire uzun zamandır hiçbir şey yazmadığını fark etti. Sevişirlerken bu konuyu Ingeborg'la konuştu.

"Ne zaman kaybı," dedi kadın.

"Nasıl oldu bilmiyorum," dedi adam.

O gece, barın kapısında dururken iki ayrı zaman çizgisini düşünerek vakit öldürdü, biri çok yavaştı, insanların ve nesnelerin hareketini algılamak neredeyse imkânsızdı, diğeri ise çok hızlıydı, her şey, hareketsiz nesneler bile, ışık hızıyla kayıp gidiyordu. İlki cennet, ikincisi cehennemdi ve Archimboldi ikisinden de uzak durabilmeyi diliyordu.

Bir sabah Hamburg'dan mektup geldi. Büyük editör Bubis'in imzasını taşıyordu ve iltifatlarla doluydu, en azından satır aralarını okumasını bilen biri, iltifatları fark ederdi, Benno von Archimboldi henüz bir yayıncı bulmadıysa, *Lüdicke*'yi basmak istediğini dile getiriyordu, Archimboldi kendine bir yayıncı bulduysa çok üzülecekti çünkü roman sadece başarılı olmakla kalmıyordu, Bay Bubis'in değerlendirmesine göre aynı zamanda son derece orijinaldi, bu kitap üzerine kumar oynamaya hazırdı, Alman yayıncılığı kötü durumda olduğu için ancak şu kadar avans teklif edebilecekti, saçma bir rakam olduğunu biliyordu, on beş yıl önce olsa böyle bir rakam önermeyi aklına bile getirmezdi ama günün koşulları bunu gerektiriyordu. Bubis kitaba büyük bir özen göstereceklerini ve kitabın sadece Almanya'daki değil Bubis adının saygıyla anıldığı Avusturya ve İsviçre'deki kitapçılarda da satılacağını garanti ediyordu.

Bay Bubis, mektubu arkadaşça samimi bir tonla noktalamış, Hamburg'a yolu düşerse mutlaka uğramasını rica etmişti. Zarftan yayınevinin broşürü de çıktı, ucuz kâğıda basılmış olsa da hoş bir yazı karakteri kullanılmıştı ve iki muhteşem yapıtın yakında raflarda olacağını duyuruyordu, biri Döblin'in ilk yapıtları, diğeri ise Heinrich Mann'ın *Denemeler*'iydi.

Archimboldi, mektubu Ingeborg'a gösterdiğinde genç kadın çok şaşırdı çünkü Benno von Archimboldi'nin kim olduğunu bilmiyordu.

"Benim," dedi Archimboldi.

"Neden adını değiştirdin?" diye sordu kadın.

Archimboldi bir an düşündükten sonra, adını güvende olmak için değiştirdiğini söyledi.

"Amerikalılar beni arıyor olabilir," dedi. "Belki Amerikan ve Alman polisi, ikiyle ikiyi toplamayı başarmıştır."

"Savaş suçlusunun katilini bulmak için bu kadar zahmete gireceklerini mi sanıyorsun?" diye sordu Ingeborg.

"Adaletin gözü kördür," diye hatırlattı Archimboldi.

"İşine geldiği zaman," dedi Ingeborg. "Sammer'in kirli çamaşırlarının açığa çıkması kimin işine yarar? Kimsenin!"

"Hiç belli olmaz," dedi Archimboldi. "Her koşulda benim için en güvenlisi, Reiter'in unutulması."

Ingeborg şaşkın gözlerle adama baktı.

"Yalan söylüyorsun," dedi.

"Yalan söylemiyorum," dedi Archimboldi ve Ingeborg adama inandı ama daha sonra, adam işe gitmeden hemen önce, yüzünde kocaman bir gülümsemeyle karşısına dikildi:

"Bakıyorum da meşhur olacağına bayağı eminsin!"

Archimboldi o ana kadar ün meselesini düşünmemişti. Hitler meşhurdu. Göring meşhurdu. Kendisinin hatırladığı veya sevdiği insanlar arasında meşhur kimse yoktu, hepsi çeşitli ihtiyaçlarını gideren kişilerdi. Döblin'de teselli buluyor, gücünü Ansky'den alıyordu. Ingeborg mutluluğunun kaynağı, kayıp Hugo Halder ise eğlence timsaliydi. Hiç haber alamadığı kız kardeşi, adamın masumiyetini simgeliyordu. Elbette hepsi aynı zamanda başka şeylerdi

ve bazen kendisi için her şeydiler ama hayallerden ve yalanlardan beslenen ünle ilgileri yoktu. Ayrıca ün insanı eksiltirdi. Ünlü olan her şey ve ünden doğan her şey, kaçınılmaz olarak tükenirdi. Ün ve edebiyat, uzlaşamaz iki düşmandı.

Bütün gün, adını neden değiştirdiğini düşündü. Bardaki herkes onu Hans Reiter olarak tanıyordu. Köln'deki arkadaşları onu Hans Reiter olarak tanıyordu. Polis peşine düşmeye karar verirse onu rahatlıkla bulurdu. Öyleyse neden bir takma isim seçmişti? Belki Ingeborg haklıdır, belki içten içe meşhur olacağıma eminim ve adımı değiştirerek kendimi koruma yolundaki ilk adımı atıyorum, diye düşündü Archimboldi. Belki de tüm bunların başka bir anlamı vardı. Belki, belki, belki...

Archimboldi, Bay Bubis'in mektubunu aldığının ertesi günü bir mektup yazıp herhangi bir yayıncıyla anlaşma yapmadığını ve Bay Bubis'in önerdiği avansı tatmin edici bulduğunu dile getirdi.

Kısa süre sonra Bay Bubis'ten karşılıklı görüşebilmeleri için onu Hamburg'a davet eden bir mektup aldı, böylece kontrat imzalayabileceklerdi. Böyle durumlarda Alman postasına, dakikliğine ve kusursuzluğuna güvenmem. İngiltere'den döndüğümden beri yazarlarla şahsen görüşmeyi tercih ediyorum, diyordu Bay Bubis.

1933'ten önce, gelecek vadeden pek çok Alman yazarın kitaplarını yayımladım, diye devam ediyordu, 1940'ta, Londra'daki otel odamda tek başıma otururken, ilk kitabını bastığım kaç yazarın Nazi partisine üye olduğunu, kaçının SS'e katıldığını, kaçının Yahudi karşıtı gazetelerde korkunç makaleler yazdığını ve kaçının Nazi bürokrasisi içinde kariyer yaptığını hesapladım. Ulaştığım sonuç, beni intihara sürükleyebilirdi, diye yazıyordu Bay Bubis.

İntihar etmek yerine, kendime vurdum. Derken otelin ışıklarını söndürdüler. Ben, kendime vurmayı sürdürdüm. Dışarıdan bakan biri olsa çıldırdığımı düşünürdü. Aniden nefes alamaz oldum ve pencereyi açtım. Karşımda savaş denilen gece tiyatrosu belirdi: Londra bombardımanını izledim. Bombalar nehir tarafına düşüyordu ama karanlık yüzünden birkaç metre öteme yağıyormuş gibi görünüyorlardı. Spot ışıkları gökyüzünü tarıyordu. Bombaların sesi gittikçe şiddetlendi. Arada bir duyulan zayıf patlamalar ve savunma amaçlı

balonların bulundukları yönde çakan kıvılcımlar gerçek olmasa bile, Luftwaffe uçaklarının düştüğü intibası uyandırıyordu. Etrafımı saran dehşete rağmen kendime vurmayı ve hakaret etmeyi sürdürdüm. Budala, salak, moron, gerizekâlı, aklıma ne gelirse sıraladım.

Derken biri kapımı çaldı. Gelen İrlandalı genç komiydi. Deliliğin de etkisiyle bir an James Joyce'u gördüğümü sandım. Ne akıl almaz.

"Panjurları kapatmak gerek babalık," dedi.

"Neleri?" diye sordum kıpkırmızı bir yüzle.

"Panjurları ihtiyar. Aşağı inmeliyiz."

Onunla birlikte mahzene inmemi istediğini anladım.

"Bir dakika bekleyin genç adam," dedikten sonra, avucuna bahşişi bıraktım.

"Beyefendi çok nazik," dedi kapının önünden ayrılmadan önce. "Şimdi acele edin, sığınaklara tüyme zamanı."

"Önden gidin, ben size yetişirim," diye yanıtladım.

Odadan çıktığında yeniden pencereyi açıp rıhtıma yağan bombaları izledim ve kaybettiğim hayatı ve felaketten kıl payı kurtuluşumu düşünerek ağladım.

Archimboldi bu mektup üstüne işten izin istedi ve Hamburg trenine atladı.

Bay Bubis'in yayınevi 1933'e kadar hangi binadaysa, yine o binadaydı. Komşu iki bina bombardıman sırasında dümdüz edilmişti, sokağın karşısındaki binalar da aynı durumdaydı. Yayınevi çalışanlarından bazıları, Bay Bubis'in arkasından, şehre yapılan bombardımanı bizzat onun idare ettiğini söylerlerdi. En azından o mahalleye yapılan bombardıman onun işiydi. Archimboldi, Bay Bubis'le tanıştığında yayıncı yetmiş dört yaşındaydı ve insanda çabuk öfkelenen, huysuz, güvenilmez, edebiyatla ilgilenmeyen açgözlü bir adam olduğu izlenimi uyandırsa da aslında kesinlikle öyle biri değildi: Bay Bubis sağlığının tadını çıkarıyor veya kıskanılası sağlığının tadını çıkarıyormuş gibi yapıyordu, asla hasta olmazdı, her zaman gülümserdi, çocuklar kadar saftı ve kesinlikle huysuz biri değildi ama çalışanlarına yüksek ücretler ödediği söylenemezdi.

Bütün işlerle ilgilenen Bay Bubis dışında, yayınevinin bir editörü, aynı zamanda halkla ilişkiler uzmanı olan bir muhasebecisi, işi muhasebeciye ve editöre yardım etmek olan bir sekreteri ve binanın bodrumunda yer alan, sürekli inşaat halindeki depoya asla gitmeyen bir depo görevlisi vardı, hep su basıyor, diyordu görevli, her taraf nem içindeydi, hem kitaplar için hem orada çalışanların sağlığı için zararlı bir ortamdı.

Dört elemanın yanı sıra, sık sık yayınevine gelen saygın görünüşlü bir de kadın vardı, Bay Bubis'le aynı yaşlardaydı ve 1933'e kadar yayınevinde çalışmıştı, Bubis'in en sadık elemanı Bayan Marianne Gottlieb o kadar sadıktı ki yayıncıyı ve eşini Hollanda sınırına götüren arabayı o kullanmıştı. Bubis ve eşi Amsterdam'a bu sayede gidebilmişlerdi.

İyi de Bubis ve eşi sınırdaki kontrolü nasıl atlatmıştı? Kimse yanıtı bilmese de herkes Bayan Gottlieb sayesinde atlattıklarına emindi.

Bubis 1945 Eylül'ünde Hamburg'a döndüğünde, Bayan Gottlieb yoksulluk içinde yaşıyordu. Eşini bir süre önce kaybetmiş olan Bubis, kadının halini görünce onu yanına almıştı. O dönemde politikayla ilgileniyor, vaktinin çoğunu belediyede geçiriyordu. Bayan Gottlieb, Bubis'in de ilgisiyle yavaş yavaş kendine geldi. Akıl sağlığına kavuştu. Bir sabah Bubis'e baktı ve eski işverenini tanıdı. Hiçbir şey söylemedi. O gece, Bubis belediyeden döndüğünde Bayan Gottlieb'in yemeği hazırlamış kendisini beklediğini gördü. Akşam yemeği, Bay Bubis'in sürgünde yaşadıklarını ve Bayan Bubis'in ölümünü anlatışıyla sonuçlansa da Bay Bubis ve Bayan Gottlieb için mutlu bir geceydi. Yaşlı kadın, Bayan Bubis'in Londra Yahudi mezarlığına gömüldüğünü öğrenince, gözyaşlarına hâkim olamadı.

Günler aylara dönüştü ve Bayan Gottlieb'in sağlığı daha da iyiye gitti. Sonunda, insan emeğinden çok doğa sayesinde kendini toparlayan kadın, parka bakan ufak bir daireye taşındı ve bir süre sonra eski patronundan kendisine bir iş bulmasını istedi çünkü Bayan Gottlieb boş boş oturmaya dayanamıyordu. O zaman Bubis onu sekreteri yaptı ama Bayan Gottlieb, kâbustan payına düşeni aldığı için bazen sağlığı birdenbire bozuluyor ve iyileştiği hızla yeniden hastalanıyordu. Aklı da gidip geliyordu. Bir keresinde Bubis'in önceden belirlenmiş bir yerde İngiliz yetkililerle buluşması gerekiyordu

ve Bayan Gottlieb onu tamamen farklı bir şehre yollamıştı, bir keresinde de Hamburg belediyesinde işe girmeye çalışan ikiyüzlü bir Nazi'ye randevu vermişti. Ayrıca başını masaya yaslayıp uyuyakaldığı bile oluyordu.

Bay Bubis bu yüzden kadına Hamburg arşivlerinde yeni bir iş buldu, Bayan Gottlieb kitaplar ve dosyalarla ilgilenecekti, hepsi alışkın olduğu işlerdi, en azından Bay Bubis öyle olduğunu varsaydı. Ama rahatsız edici tavırların daha kolay görmezden gelindiği arşivde bile Bayan Gottlieb'in garip hareketleri tepki çekmeyi sürdürdü. Yaşlı kadın, kendisine ihtiyaç duyulması ihtimaline karşı, sık sık Bay Bubis'i ziyarete geliyordu. Sonunda Bay Bubis politika ve belediyeyle ilgili işlerden sıkıldı ve dikkatini yeniden Almanya'ya dönme gerekçesine verdi: Yayınevini toparlamak.

Neden geri geldiği sorulduğunda, Tacitus'tan alıntı yapardı: *Vatanı burası olmasa, kim öfkeli ve bilinmez denizleri aştıktan sonra Asya, Afrika veya İtalya'yı bir kenara bırakıp sadece vatandaşlarına kucak açan, görünüşü kaba, iklimi sert Almanya denen bu topraklara gelmek ister?* Bu sözleri duyanlar başlarını sallayıp gülümser ve kendi aralarında şöyle konuşurlardı: Bubis bizden biri. Bubis bizi unutmadı. Bubis bize kin tutmuyor. Bazıları hiçbir şey anlamadıkları halde sırtını sıvazlardı. Diğerleri ciddi ifadeler takınır ve Romalının sözlerinde gerçek payı olduğunu dile getirirlerdi. Tacitus, ne büyük adam, aynı sevgili Bubis'imiz gibi, ikisi de birbirinden değerli, elbette!

Gerçek şu ki Bubis, Latince sözde ne deniyorsa, birebir onu kastediyordu. Kanalı geçmek, her zaman korktuğu bir şey olmuştu. Bubis'i deniz tutardı ve seyahat boyunca kusmuştu, yani Tacitus öfkeli ve bilinmez bir denizden bahsederken, Baltık Denizi'ni veya Kuzey Denizi'ni kastediyor olsa bile, Bubis'in anladığı kanalı geçişi ve bu deneyimin midesi ve sağlığı için ne kadar korkunç olduğuydu. Aynı şekilde Tacitus, İtalya'yı bırakmaktan bahsettiği yerde, Bubis Amerika'yı, özellikle pek çok yayınevinden teklif aldığı New York'u bırakışını düşünüyordu ve Tacitus Asya ve Afrika'dan bahsettiğinde, Bubis'in aklına gelen bir sürü iş yapabileceğine inandığı İsrail'di, ayrıca yeniden görmeyi dilediği pek çok eski arkadaşı artık orada yaşıyordu.

Ama o Almanya'ya gelmeyi seçmişti. Neden? Vatanına duyduğu sadakat duygusundan ötürü değil, Bay Bubis kendini Alman olarak görse de milliyetçilikten hazzetmezdi, ona göre elli milyondan fazla insan, milli gurur denilen anlamsız kavram yüzünden ölmüştü. Hayır, Almanya'ya dönme nedeni yayınevinin orada olmasıydı, yeniden bir yayınevine sahip olma fikriydi, Alman bir yayınevi, merkezi Hamburg'da olan ve Almanya'daki bütün eski kitapçıları birbirine bağlayacak bir yayınevi. Yıllardır aynı işi yapan kitapçıların çoğunu şahsen tanıyordu, birlikte iş seyahatine çıkar, çay kahve içmek için buluşur, kitapçıların köşelerinde oturup sohbet ederlerdi; zor zamanlardan yakınır, halkın kayıtsızlığından bahseder, kâğıt fiyatlarından şikayet eder, okumayan bir ülkenin geleceği için birlikte yas tutarlardı. Bisküvilerini kemirip kahvelerini bitirdikten sonra Bay Bubis ayağa kalkar ve kitapçının yaşlı sahibiyle, diyelim ki Bay İserlohn'la tokalaşır ve Bochum'a giderdi, Bochum'un yaşlı sahibini ziyaret edip adamın, kendisi için ayırdığı eski basımları alırdı, 1930'da veya 1927'de basılan ve kanun gereği –Schwarzwald Kanunu gereği– en geç 1935'te yakılmış olması gereken kitaplar, ama görüştüğü yaşlı kitapçı, sadece ve sadece onları sevdiği için kitapları yakmak yerine saklamayı tercih etmişti ve Bubis bu tercihi gayet iyi anlıyordu (oysa eskiden olsa bu cesaret gösterisine, kitapların yazarları da dâhil olmak üzere, çok az kişi anlam verirdi) ve çok az insanın bildiği bir sırrı, efsaneleşen veya efsanenin kapılarını açan bir sırrı paylaşırlardı: Edebiyattan çok daha fazlasını içeren bu yapıyı ayakta tutan sütunlar, kitapçı ve editördü – mutsuz sonları ve hayalî kahramanlarıyla kaprisli yazar değil, hayır, efsaneyi ayakta tutan, kitapçı, editör ve sonradan Flaman okulundan bir ressam tarafından çizilecek olan zikzaklı uzun yoldu.

Bay Bubis'in politikadan çekilip yayınevini yeniden açması kimse için sürpriz olmadı çünkü içten içe adamın tek ilgilendiği, kitap basma ve satma macerasıydı.

Bu arada, hakkı olduğu için kendisine geri verilen binaya taşınmadan önce Mannheim'daki Amerikan bölgesinde yaşarken, otuzlu yaşlarda, iyi bir aileden gelen, güzel bir mülteciyle tanıştı ve kimse nasıl olduğunu çözemese de birbirlerine âşık oldular. Bu ilişkinin

adamı değiştirdiği açıktı. Yaşına göre zaten inanılmaz olan enerjisi üç katına çıktı. Yaşamaktan büyük bir zevk alıyordu. Yeni yayınevinin (gerçi Bubis yeni yayınevi lafını başkaları kullandığında mutlaka düzeltiyordu, onun için bu yayınevi, aynı yayıneviydi, küllerinden yeniden doğmuştu) başarısına olan inancı tamdı.

Yayınevinin açılış törenine Hamburg'un önde gelenlerinin hepsi davetliydi, sanatçılar ve politikacıların yanı sıra kitapsever İngiliz yetkililer (gerçi çoğunun tek okuduğu tür polisiyelerdi) bile açılışa katıldı ve Alman basınının yanı sıra Fransız, İngiliz, Hollanda, İsviçre ve hatta Amerikan basını açılıştan bahsetti, Bubis'in kendi tabiriyle "hanım arkadaşıyla" halk karşısına ilk çıkışıydı ve açıkçası pek çok kişi şaşkınlığını saklayamadı çünkü herkes ellilerinde veya altmışlarında, daha entelektüel bir kadın bekliyordu, bazıları Bubis aile geleneği gereği kadının Yahudi olacağını varsaymış, diğerleriyse kadını gördüklerinde, deneyimlerine dayanarak, bunun Bay Bubis'in şakalarından biri olduğunu düşünmüştü. Ama parti sırasında her şey netleşti. Kadın Yahudi değil yüzde yüz ari ırktandı, otuzlu yaşlardaydı ama en fazla yirmi yedisinde gösteriyordu ve iki ay sonra Bubis şakaya son noktayı koydu, şehrin kim kimdir listesindeki herkesin katıldığı büyük bir düğünle genç sevgilisiyle evlendi. Düğünü bizzat Hamburg belediye başkanı yönetti, Bubis'i iltifatlara boğdu ve örnek bir vatandaş olduğunu söylemekten geri kalmadı.

Archimboldi, Hamburg'a geldiğinde, yayınevi Bay Bubis'in kendine ikinci hedef olarak belirlediği seviyeye ulaşmamış olsa da (birinci hedef, kâğıt kıtlığı çekmemek ve ucuz kâğıt temin edip Almanya'ya dağıtımını yapabilmekti; Bay Bubis'in bildiği kadarıyla bu işi yapan sekiz firma kalmıştı) ağır ve düzenli adımlarla o yöne doğru ilerliyordu.

Almanya'da Bay Bubis'in çok olmasa da ilgisini çeken yazarlar ortaya çıkmaya başlamıştı –ne sayıları fazlaydı ne Bubis'in çok ilgisini çekmişlerdi– dilinden hoşlandığı yazarlar vardı, kâr getirebileceğini düşündüğü yazarlar vardı ama hiçbiri yeni Döblin, yeni Musil, yeni Kafka veya yeni Thomas Mann olarak gözünde canlandırabildiği yazarlar değildi (ya da belki öyleydiler de Bubis gözünde canlandıramıyordu). Yayınevinin listesi çoğunlukla eskiden bastıkları kitaplardan oluşuyordu ama Bubis'in araştırıp bulduğu

yeni isimler ve İngiliz ve Fransız edebiyatından çeviriler de vardı, ki o günlerde, yıllarca devam eden Nazi sansüründen sonra, bu çeviriler başarının garantisiydi ve yayınevinin zarara girmeyecek kadar para kazanmasını sağlıyorlardı.

İşler harika olmasa da iyiydi ve Archimboldi yayınevinin kapısından içeri adım attığında, meşgul görünen Bay Bubis'in kendisine zaman ayıramayacağını düşündü. Ama Bay Bubis on dakika beklettikten sonra onu, Archimboldi'nin hiçbir zaman unutmayacağı her tarafı kitaplarla dolu ofisine aldı. İçeriye dışarıdaki dünyanın karmaşasını yansıtan bir karmaşa hâkimdi, Almanya savaşa ve adaletsizliklere rağmen ne kadar zengin ve muhteşemse Bubis'in odası da öyleydi, Archimboldi'nin okuyabilmek için her şeyi vereceği kitaplara ev sahipliği yapıyordu: Büyük yazarların eserlerinin birinci baskıları, imzalı nüshalar, diğer yayınevlerinin yayımladıkları yoz sanat kitapları, İngiltere ve Fransa'da basılan, New York'tan, Boston'dan ve San Francisco'dan gelen kitaplar ve mistik adları olan Amerikan dergileri. Kısaca Bubis'in ofisi, Archimboldi için, Ali Baba'nın bulduğu mağaradan farksızdı.

Archimboldi, tanışmalarının hemen ardından, Bubis'in sorduğu ilk soruyu da asla unutmayacaktı:

"Gerçek adınız nedir? Çünkü bana verdiğiniz isim, gerçek adınız olamaz."

"Adım bu," diye itiraz etti Archimboldi.

Bubis buna şöyle karşılık verdi:

"İngiltere'de geçirdiğim yılların veya yaşlanmış olmamın beni aptallaştırdığını mı sanıyorsunuz? Kimsenin böyle bir adı olamaz. Benno von Archimboldi. Bir insanın adının Benno olması bile şüphe uyandırır."

"Neden?" diye sordu Archimboldi.

"Gerçekten bilmiyor musunuz?"

"Yemin ederim bilmiyorum," dedi Archimboldi.

"Benito Mussolini yüzünden be adam! Sizin aklınız nerede?"

Archimboldi o an, Hamburg'a gelmek için harcadığı paraya ve zamana yazık olduğunu düşündü. O gece Köln trenine binebilir ve şansı yaver giderse sabaha evde olurdu.

"Bana Benito Juarez yüzünden Benno diyorlar," dedi Archimboldi. "Herhalde Benito Juarez'i biliyorsunuzdur."

Bubis gülümsedi.

"Benito Juarez demek," diye mırıldandı gülümsemeyi sürdürerek. "Demek Benito Juarez, öyle mi?" diye sordu biraz daha yüksek sesle.

Archimboldi başını salladı.

"Benno adının size Aziz Benedict onuruna verildiğini söyleyeceğinizi düşünmüştüm."

"O adda bir aziz olduğunu bilmiyordum," dedi Archimboldi.

"Ben üç tanesini biliyorum," dedi Bubis. "Benedict tarikatını yeniden düzenleyen Anianeli Aziz Benedict, IV. yüzyılda kendi adını taşıyan tarikatı kuran ve Avrupa'nın babası olarak anılan -sizce de tehlikeli bir unvan değil mi?- Nursialı Aziz Benedict ve siyah olan, Emevi kökenli Aziz Benedict, 16. yüzyılda Sicilya'da yaşayıp ölmüştür ve Fransisken rahiplerindendir. Üçünden hangisi hoşunuza gitti?"

"Benito Juarez," dedi Archimboldi.

"Gelelim soyadınıza, Archimboldi, ailenizde gerçekten bu soyadını taşıyan birilerinin olduğuna inanmamı mı bekliyorsunuz?"

"Benim adım bu," dedi öfkesine yenilmek üzere olan Archimboldi, her an veda bile etmeden kalkıp gitmeye hazırdı.

"Kimsenin Archimboldi diye soyadı olamaz," diye karşılık verdi Bubis. "Soyadınızı Giuseppe Archimboldo'dan aldığınızı varsayıyorum, iyi de Tanrı aşkına, 'von' nereden çıktı? Benno, sadece Benno Archimboldi olmaktan tatmin olmadı mı? Benno illa Alman olduğunu göstermek mi istiyor? Almanya'nın neresindensiniz?"

"Prusyalıyım," dedi ayağa kalkıp gitmeye hazırlanan Archimboldi.

"Bekleyin bir dakika," diye itiraz etti Bubis, "otelinize dönmeden önce eşimle tanışmanızı istiyorum."

"Otele gitmiyorum," dedi Archimboldi, "Köln'e dönüyorum. Lütfen kitabımı bana geri verin."

Bubis yeniden gülümsedi.

"Buna zamanımız olacak," dedi.

Ardından zili çaldı ve kapıyı açmadan önce son kez sordu:

"Bana gerçek adınızı söylemeyecek misiniz?"

"Benno von Archimboldi," dedi Archimboldi, adamın gözlerinin içine bakarak.

Bubis alkışlar gibi ellerini iki yana açıp bir araya getirdi ama onları birbirine çarpmadı. Sekreteri, başını kapıdan içeri uzattı.

"Bu beyefendiyi Bayan Bubis'in ofisine götürün," dedi Bubis.

Archimboldi sarı kıvırcık saçlı kızı süzüp yeniden Bubis'e döndüğünde, yaşlı adam başını çoktan kitaplara gömmüştü. Sekreterin peşinden Bayan Bubis'in koridorun sonundaki ofisine gitti. Sekreter kapıyı çalıp yanıt verilmesini beklemeden açtı.

"Anna, Bay Archimboldi geldi."

Bir ses, içeri girmelerini söyledi. Sekreter kolundan tutup adamı içeri ittirdi ve gülümseyerek yanlarından ayrıldı. Bayan Anna Bubis, Bay Bubis'inkiyle kıyaslandığında bomboş görünen bir masanın arkasında oturuyordu, masada kül tablası, İngiliz sigaraları, altın bir çakmak ve Fransızca bir kitap vardı. Archimboldi aradan geçen yıllara rağmen kadını hemen tanıdı. Barones von Zumpe'ydi. Yine de öylece durdu, en azından o an için hiçbir şey söylememeye karar verdi. Barones gözlüğünü çıkardı –Archimboldi'nin hatırladığı kadarıyla önceden gözlük kullanmıyordu– ve dikkatini okuduğu kitaptan ayırmakta zorlanıyormuş gibi dalgın gözlerle ona baktı.

"Benno von Archimboldi?" diye sordu.

Archimboldi başını salladı. Barones birkaç saniye hiçbir şey söylemeden adamın yüzünü inceledi.

"Çok yoruldum," dedi kadın. "Benimle yürüyüşe çıkmak, belki bir fincan kahve içmek ister misiniz?"

"Olur," dedi Archimboldi.

Binanın loş merdivenlerinden indikleri sırada Barones onu tanıdığını ve onun da kendisini tanıdığına emin olduğunu söyledi.

"Hemen tanıdım Barones," dedi Archimboldi.

"Uzun zaman oldu," dedi Barones von Zumpe, "çok değiştim."

"Görünüşünüz değişmemiş Barones," dedi kadının peşinden merdivenleri inen Archimboldi.

"Ama adın tanıdık gelmiyor," dedi Barones, "çalışanlarımızdan birinin çocuğu olduğunu hatırlıyorum, annen köy evinde hizmetçiydi, ama adın yabancı."

Archimboldi kadının taşradaki malikâneden köy evi diye bahsetmesini oldukça komik buldu, duyan olsa ormanın kenarında ufak bir kulübeden, bir bebek evinden, sığınaktan veya hayalî bir çocukluğa ait, zamanın eskitemediği bir anıdan bahsedildiğini sanırdı.

"Adım artık Benno von Archimboldi, Barones," dedi Archimboldi.

"Zarif bir isim seçmişsin, abartılı ama zarif," dedi Barones.

Hamburg sokakları, Archimboldi'nin görebildiği kadarıyla Köln sokaklarından daha berbat durumdaydı ama Hamburg'daki inşaat çalışmaları daha hızlı ilerliyormuş gibi görünüyordu. Yürürken birbirlerine Karpatlar'dan beri olup bitenleri anlattılar. Archimboldi detaylara girmeden savaştan, Kırım'dan, Sovyetler Birliği'nin nehirlerinden, konuşamadığı aylardan ve üstü kapalı olarak ve adını belirtmeksizin Ansky'den bahsetti.

Savaş döneminde Barones de Archimboldi gibi dört bir yana seyahat etmişti ama onunkiler önceden planlanmış, kendi arzusuyla yaptığı gezilerdi, egzotik ve mutlu maceralardı, Bulgaristan'a, Türkiye'ye ve Karadağ'a gitmiş, İtalya, İspanya ve Portekiz'deki Alman konsolosluklarında davetlere katılmıştı. Bazen başkaları acı çekerken geçirdiği iyi zamanların kefaretini ödemesi gerektiğini düşünüyordu, ama entelektüel anlamda ve özellikle ahlaki açıdan başkaları savaşırken gününü gün etmeyi yanlış bulsa da, gerçek şu ki o günleri düşündüğünde hâlâ zevkten titriyordu.

"Ne demek istediğimi anlıyor musun? Beni anlıyor musun?" diye sordu kahve içip pasta yedikleri sırada.

O zaman Archimboldi kadını anlayıp anlamadığını söylemek yerine Romen General'e, Entrescu'ya ne olduğunu bilip bilmediğini sordu. Hiçbir fikrim yok, dedi Barones.

"Benim var," dedi Archimboldi, "öğrenmek isterseniz anlatabilirim."

"İyi bir hikâye olduğunu sanmıyorum," dedi Barones. "Yanılıyor muyum?"

"Emin değilim," diye itiraf etti Archimboldi, "bakış açınıza bağlı, çok kötü olduğunu ya da fena olmadığını düşünebilirsiniz."

"Onu gördün demek," diye mırıldandı Barones, nehirden geçmekte olan, biri denize doğru giden, diğeri denizden gelen gemilere bakarak.

"Evet, onu gördüm," dedi Archimboldi.

"Neler olduğunu şimdi anlatma," dedi Barones. "İleride bunları konuşmaya zamanımız olacak."

Garsonlardan biri onlara taksi çağırdı. Barones şoföre bir otelin adını söyledi. Resepsiyona vardıklarında, Benno von Archimboldi adına çoktan rezervasyon yapılmıştı. Görevlinin peşinden birlikte odaya çıktılar. Masalardan birinin üzerinde radyo olduğunu gören Archimboldi şaşırdı.

"Eşyalarını yerleştir," dedi Barones, "dinlenip üstüne başına çeki düzen ver. Bu akşam kocamla yemek yiyeceğiz."

Archimboldi çoraplarını, gömleğini ve iç çamaşırlarını dolaba kaldırırken, Barones caz çalan bir kanal buldu. Archimboldi banyoya girip tıraş oldu, yüzünü yıkayıp saçlarını taradı. Banyodan çıktığında, komodindeki ufak lamba dışında bütün ışıklar kapalıydı ve Barones giysilerini çıkarıp yatağa girmesini emretti. Emre uyan Archimboldi yatak örtüsünü çenesine kadar çekti ve üzerinde sadece siyah külotuyla yatağın kenarında duran Barones'in, klasik müzik çalan bir radyo istasyonu bulana dek radyonun düğmesiyle oynamasını izledi.

Archimboldi, Hamburg'da toplam üç gün kaldı. İki kere Bay Bubis'le yemeğe çıktı. İlkinde kendinden bahsetti, ikincisinde meşhur editörün arkadaşlarıyla tanıştı ve aptalca bir şeyler söylemekten korktuğu için hiç ağzını açmadı. Bay Bubis'in yakın çevresinde, en azından Hamburg'da hiç yazar yoktu. Bir banker, beş parasız bir soylu, 17. yüzyıl ressamlarının resimlerini kopyalayarak para kazanan bir ressam, bir çevirmen. Hepsi kültürel konularla ilgiliydi, hepsi zekiydi ama aralarında hiç yazar yoktu.

Yine de Archimboldi ağzını açmaya cesaret edemedi.

Bay Bubis'in ona olan tavırları büyük ölçüde değişmişti. Archimboldi bu değişimin kaynağının, sevistikleri sırada gerçek adını söylediği Barones olduğuna inanıyordu. Ama General Entrescu'ya

neler olduğunu anlatmasını istediği zamanki tavırları garip, bir bakıma da aydınlatıcıydı. Archimboldi kadına Romen'in kendi askerlerinin elinde öldüğünü, dayak yediğini ve çarmıha gerildiğini söylediğinde, Barones, sanki İkinci Dünya Savaşı sırasında çarmıha gerilerek ölmek çok sıradan bir şeymiş gibi, ilk olarak çarmıhtaki vücudun çıplak mı giyinik mi olduğunu öğrenmek istemişti. Archimboldi, üniformanın parçaları adamın vücuduna yapışmış olsa da cesedin çıplak sayılabileceğini söyledi, peşlerindeki Rus askerleri malikâneye vardıklarında, Romen askerlerinin onlara bir general hediye ettiğini kalan kumaş parçalarından anlamış olmalıydılar. Ama ceset, Ruslar'ın, Romenlerin uzuvlarının büyüklüğünü görebilecekleri kadar çıplaktı, gerçi General Entrescu insanı yanıltan bir örnekti, dedi Archimboldi, kendisi Romen askerlerini çıplak görmüştü ve genel olarak Alman askerlerinden farklı olmadıklarını biliyordu, oysa General Entrescu'nun penisi gevşek ve morarmış haldeyken bile normal bir Romen ya da Alman ya da örneğin Fransız penisinin üç katıydı.

Archimboldi bunu söyledikten sonra sustu. Barones, bu ölüm cesur General'e yakışmış, dedi ve Entrescu, savaş alanında elde ettiği zaferlere rağmen berbat bir stratejistti, diye ekledi. Bir âşık olarak ise, kadının hayatı boyunca sahip olduğu en iyi sevgiliydi.

"Penisinin büyüklüğü yüzünden değil," diye açıkladı Barones, Archimboldi'nin yanlış bir izlenime kapılmasını istemiyordu, "şekil değiştirebildiği için; konuştuğunda kurnaz bir karga, yatakta kaplan olabildiği için."

Archimboldi bu sözlere, Entrescu'nun Karpatlar'daki kalesinde kaldığı kısa sürede gözlemlediği kadarıyla, asıl karganın Entrescu'nun sekreteri Popescu olduğunu söyleyerek karşılık verdi ama Barones hemen itiraz etti, ona göre Popescu papağanın tekiydi, aslanın peşinden giden bir papağandı. Ne yazık ki bahsi geçen aslanın pençeleri yoktu, varsa da kullanmaya hazır değildi, düşmanlarını parçalayacak keskin dişleri de yoktu, sadece kaderi vardı ve kaderinin bilincindeydi, generalin kaderi ve kader anlayışı, Byron'ın kaderine ve kader algısına benziyordu. Halk kütüphanesinde tesadüfen Byron'ın kitabını bulup okumuş olan Archimboldi, şairin hiçbir açıdan General Entrescu'ya benzemediğini düşündü, zaten kişinin kaderi, hele de

lanetlenmiş bir kişinin kaderi, kader algısından ayrıştırılamazdı, bu ikisi özünde birdi: Kaçınılamaz noktaya gelene kadar ulaşılamaz olan kader, her bireyin kendi kaderini algılayışıyla zaten aynı şeydi.

Barones gülümsedi ve bu sözlerin, Archimboldi'nin Entrescu'yla hiç sevişmediğini açıkça ortaya koyduğunu söyledi. Archimboldi bu yoruma bir itirafla karşılık verdi, Entrescu'yla hiç yatmamış olabilirdi ama generalin en meşhur fetihlerinden birine şahit olmuştu.

"Beni kastettiğini varsayıyorum," dedi Barones.

"Doğru varsayıyorsun," dedi Archimboldi.

"Neredeydin?" diye sordu Barones.

"Gizli bir bölmede," diye yanıtladı Archimboldi.

O zaman Barones gülmeye başladı ve kahkahalar arasında adama Benno von Archimboldi mahlasını seçmesinin hiç şaşırtıcı olmadığını söyledi. Archimboldi kadının bu gözlemle ne demek istediğini anlamadı ama iltifat olarak kabul etti ve bunu kadının kahkahalarına eşlik ederek gösterdi.

Archimboldi çok doyurucu üç günün ardından, koridorlarında bile insanların uyuduğu gece treniyle Köln'e döndü ve tavan arasına varır varmaz Ingeborg'a Hamburg'dan getirdiği harika haberleri verdi, ikisinin de içi mutlulukla doldu, şarkı söyleyip dans ettiler, ayaklarının altındaki zeminin çökmesinden bir an bile korkmadılar. Archimboldi, seviştikten sonra yayınevini anlattı; Bay Bubis, Bayan Bubis, Lessing'in kullandığı dilbilgisini bile düzeltebilecek kadar titiz olan Uta adlı editör, reklam işlerine de bakan ve tüm Alman yazarlarını bilse de sadece Fransız edebiyatından hoşlanan Anita adlı muhasebeci, adama kitap hediye eden edebiyat fakültesi mezunu Martha adlı sekreter, gençliğine rağmen şimdiden tam bir şair yüzüne sahip olan depo görevlisi Rainer Maria.

Kadına ayrıca Bubis'in arkadaşlarından ve Bubis'in yazar listesinden bahsetti. Archimboldi ne zaman cümlesini tamamlasa, Ingeborg'la beraber kahkahalara gömülüyorlardı, sanki adam çok komik bir hikâye anlatıyordu. Derken Archimboldi ikinci kitabını yazmaya başladı ve üç aydan kısa sürede bitirdi.

Bay Bubis, *Sonsuz Gül*'ün müsveddesini aldığında, *Lüdicke* baskıdan yeni çıkmıştı, müsveddeyi iki gecede okudu ve gecenin bir yarısı derinden sarsılmış olarak karısını uyandırıp Archimboldi'nin yeni kitabını basmaları gerektiğini söyledi.

"İyi mi?" diye sordu Barones, yarı uykulu bir sesle.

"İyiden de öte," dedi heyecandan odayı turlamaya başlayan Bubis.

Ardından odayı turlamayı kesmeden, Avrupa'dan, Yunan mitolojisinden ve polis soruşturmalarını andıran bir şeylerden bahsetti ama Barones yeniden uykuya dalmış olduğu için, adamın anlattıklarını duymadı. Gecenin kalanında, uykusuzluktan nasıl yararlanacağını bilecek kadar sık uykusuzluk çeken Bubis başka roman taslaklarını okumaya, şirketin hesaplarını incelemeye, dağıtımcılara mektup yazmaya çalıştı ama tüm çabaları boşunaydı. Sabahın ilk ışıklarıyla yeniden eşini uyandırdı ve ölümünden sonrasını ima ederek, kadından yayınevinin başına geçtiğinde, asla Archimboldi'yi yarı yolda bırakmayacağına dair söz vermesini istedi.

"Yarı yolda bırakmak derken ne demek istiyorsun?" diye sordu hâlâ yarı uykulu olan Barones.

Bubis bir an yanıt vermedi.

"Onu korumalıyız," dedi.

Birkaç saniye sonra ekledi:

"Yayıncıları olarak, onu gücümüz yettiğince korumalıyız."

Barones von Zumpe son kelimeleri duymadı çünkü yeniden uykuya dalmıştı. Bubis bir süre kadının Ön-Raffaeloculuk akımına ait resimleri andıran yüzünü inceledikten sonra sabahlığını giyip mutfağa gitti, kendine soğan turşulu ve peynirli sandviç hazırladı, bu tarifi İngiltere'deyken sürgündeki Avusturyalı bir yazardan öğrenmişti.

"Bu sandviçte son derece yalın ve insanı kendine getiren bir yan var," demişti Avusturyalı.

Yalın olduğu şüphesizdi. Sıra dışı bir lezzeti vardı. Ama insanı kendine getirdiği söylenemezdi, öyle bir sandviçi yiyebilmek için, insanın çelik gibi bir midesi olmalıydı. Ardından oturma odasına gidip perdeleri açtı ve gri sabah ışığının içeri girmesine izin verdi. İnsanı kendine getiren... İnsanı kendine getiren, diye düşündü Bay

Bubis sandviçini kemirirken. Kendimize gelmek için soğan turşulu, peynirli sandviçten daha fazlasına ihtiyacımız var. İyi de yanıtı nerede aramalı, nerede bulmalı ve bulduğumuzda ne yapmalı? O anda arka kapının açıldığını duydu ve gözlerini kapatıp gürültülere kulak verdiğinde, her sabah gelen hizmetçinin yumuşak adımlarını tanıdı. O gelmese Bubis, saatlerce olduğu yerde durabilirdi. Bir heykel. Ama sandviçi bırakıp odasına geri döndü ve giyinip yeni bir iş gününe hazırlandı.

Lüdicke, iki olumlu bir olumsuz eleştiri aldı ve ilk baskı üç yüz sattı. Beş ay sonra çıkan *Sonsuz Gül*, bir olumlu üç olumsuz eleştiri aldı ve iki yüz beş kopya sattı. Başka bir editör olsa Archimboldi'nin üçüncü kitabını basma riskine girmezdi ama Bubis, üçüncü, dördüncü, beşinci ve daha kaç kitap yazarsa o kadar kitap basmaya hazırdı. Archimboldi emin ellerdeydi.

O dönemde Archimboldi'nin ekonomik durumu biraz düzeldi, ama sadece biraz. Köln Kültür Merkezi, iki farklı kitapçıda yapılacak iki okuma için ona para ödedi, söylemeye gerek yok, kitapçıların sahipleri Bay Bubis'in arkadaşlarıydı. Her iki etkinlik de fazla ilgi çekmedi. Yazarın *Lüdicke*'den pasajlar okuduğu ilk etkinlikte, Ingeborg da sayılırsa on beş kişi vardı ve sadece üçü kitabı satın aldı. İkinci etkinlikte *Sonsuz Gül*'den parçalar okudu, salonda Ingeborg da sayılırsa dokuz kişi vardı ve okuma bittiğinde topu topu üç kişi kalsa da salon küçük olduğu için o kadar vurucu bir darbe olmadı. O üç kişiden biri Ingeborg'du ama o bile, bir noktadan sonra kitapçıdan ayrılmayı düşündüğünü, sonradan Archimboldi'ye itiraf etti.

Bir süre önce kurulan Aşağı Saksonya Kültür Konseyi ve Köln Kültür Merkezi'nin işbirliğiyle başka köyleri ve kasabaları içeren bir dizi okuma etkinliği düzenlendi, Archimboldi, Oldernburg'den başlayarak tek tek her yeri dolaştı, gittiği yerler gittikçe küçülüyordu ve sonunda kendini daha önce hiçbir yazarın ziyaret etmeyi kabul etmediği, Tanrı'nın unuttuğu Frisia'da buldu, şaşırtıcıdır ki Archimboldi en kalabalık dinleyici kitlesine orada kavuştu ve onu dinlemeye gelenlerin çok azı, okuma etkinliği bitmeden salonu terk etti.

Archimboldi'nin kalemi, yaratım süreci veya bu süreci kapsayan günlük rutin geliştikçe güçlendi ve yazar, daha iyi bir kelime olmadığından, özgüven olarak tanımlanabilecek bir rahatlığa kavuştu. Bu "özgüven", kendinden ve eserlerinden şüphe etmediği anlamına gelmiyordu elbette, çünkü Archimboldi'nin bakış açısıyla edebiyat (bakış açısı tabiri aslında fazla kibirli kalıyor) üçe bölünmüştü, bu üç bölüm, ince ipliklerle birbirine bağlıydı: İlk bölümde, tekrar tekrar okuduğu ve muhteşem olduklarını düşündüğü kitaplar vardı; hâlâ en sevdiği yazarlardan biri olan Döblin'in eserleri ya da Kafka'nın yapıtları gibi. İkinci bölümde, *sürü* olarak adlandırdığı ve düşman kabul ettiği yazarların eserleri yer alıyordu. Üçüncü bölümse kendi eserlerini ve yazmayı planladığı kitapları içeriyordu, onları hem bir tür oyun hem de iş olarak görüyordu, oyundu çünkü yazmaktan zevk alıyordu, onları yazarken katili yakalamak üzere olduğunu bilen bir dedektifin yaşadığı tatmine benzeyen bir tatmin duygusu yaşıyordu, ama yazmak, aynı zamanda işti çünkü kitaplarından gelen para hayatlarını kolaylaştırıyordu.

Barın kapısında çalışmaktan vazgeçmedi elbette, hem işe alıştığı için hem de barda durmanın mekanik doğasıyla yazmanın mekanik doğası birbirine uyum sağladığı için, zaten bırakması da gerekmiyordu. Üçüncü romanı *Deri Maske*'yi bitirdiğinde, daktiloyu ona kiralayan ve Archimboldi'nin *Sonsuz Gül* romanının bir kopyasını hediye ettiği yaşlı adam, makineyi uygun bir fiyata ona satmayı teklif etti. İstediği fiyat, eski yazara göre, özellikle de kimsenin daktilo kiralamadığı düşünülecek olursa, son derece uygundu, ama Archimboldi için çok yüksek bir rakamdı. Bu yüzden birkaç gün alacak verecek hesabı yaptıktan sonra Bubis'e yazıp ilk kez, yazmaya dahi başlamadığı bir kitap için avans istedi. Doğal olarak mektupta parayı neden istediğini açıklıyor ve yeni kitabı altı ayda teslim edeceğine söz veriyordu.

Bubis'in yanıtı, tamamen beklenmedikti. Bir sabah Olivetti'nin Köln şubesinden bir teslimatçı, Archimboldi'ye yepyeni bir daktilo getirdi. Tek yapması gereken, malı teslim aldığını gösteren belgeleri imzalamaktı. İki gün sonra yayıncının sekreterinden bir mektup aldı, patronun emirleriyle daktilonun ısmarlandığı ve gerekli bütün düzenlemelerin yapıldığı söyleniyordu. Yayınevinin size hediyesi,

diyordu sekreter. Archimboldi birkaç gün boyunca mutluluktan havalara uçtu. Bana inanıyorlar, diye tekrarladı kendi kendine, insanlar sessizce veya onun da yaptığı gibi kendi kendilerine konuşarak yanından geçerlerken – kış günlerinde olağan bir Köln manzarası işte.

Deri Maske sadece 96 tane sattı, Bubis muhasebe defterlerini incelerken kendi kendine bu rakamın çok az olduğunu söyledi ama Archimboldi'ye verdiği desteği asla kesmedi. Tam aksine, aynı dönemde Bubis, Frankfurt'a seyahat etmiş ve oradayken Mainz'a gidip edebiyat eleştirmeni Lothar Junge ile görüşmüştü. Eleştirmenin şehrin dışında, orman kenarında her yanda kuş seslerinin duyulduğu ufak bir evi vardı, Bubis manzaranın muhteşem olduğunu düşündü, dinle, kuş seslerini bile duyabilirsin, dedi Barones von Zumpe'ye, ağzı kulaklarına vararak, sanki Mainz'ın o kesiminde son karşılaşmayı beklediği şey kuşların şakıdığı bir orman ve peri masallarından fırlamış gibi görünen beyaz duvarlı iki katlı bir evdi, kirişler kara çikolata parçaları gibi evi süslüyor, çiçeklerle dolu bahçe ve matematiksel bir kesinlikle biçilmiş çimenler, eve daha da etkileyici bir hava kazandırıyordu. Bahçe kapısından eve uzanan yol çakıl taşlarıyla kaplıydı ve her adımda çıkan sesin insanın sinirlerini gerdiği söylenebilirdi, ama her şey büyük bir düzen içinde, diye fısıldadı Bubis, Barones'e, domuz kafası şeklindeki kapı tokmağını kaldırıp ahşap kapıya vurmadan önce.

Kapıyı bizzat Lothar Junge açtı. Elbette onları bekliyordu ve Bay Bubis ve Barones için masaya, yöreye özgü tütsülenmiş jambon ve bisküvi yerleştirilmişti. İki şişe de içki vardı. Eleştirmen en az 1.90 boyundaydı ve evin içinde, her an başını çarpmaktan korkuyormuş gibi iki büklüm dolaşıyordu. Ne şişman ne zayıftı, Heidelberg'deki, kravatlarını hiç çıkarmayan profesörler gibi giyinmişti. Bir süre ordövrlerin tadını çıkarıp Alman edebiyatının durumunu tartıştılar, Lothar Junge patlamaya hazır mayınlarla dolu bir arazide dolaşıyormuş gibi temkinli konuşuyordu. Derken Junge'nin eleştirilerinin yayımlandığı gazetede çalışan başka bir eleştirmenle beraber Mainzlı genç bir yazar ve eşi de onlara katıldı. Tavşan yahnisi yediler. Mainzlı yazarın eşi yemek boyunca tek bir

kez konuştu, Barones'e elbisesini nereden aldığını sordu. Paris'ten, diye yanıtladı Barones. Yazarın eşinin sesini bir daha duymadılar. Yine de yüzünde beliren ifadelerden ne düşündüğü anlaşıldığından kelimeler gereksizdi. Suratının asıklığı ve sürekli kaşlarını çatması duruma ne kadar içerlediğinin, kocasına duyduğu yavaş yavaş şekillenen nefretin ve masadaki herkesi zihninde ne kadar değersiz bulduğunun açık birer göstergesiydi. Willy adlı uzmanlık alanı felsefe olan, dolayısıyla felsefe kitaplarının eleştirilerini yazan ve bir gün kendisi de felsefe kitabı yazabilmeyi uman diğer eleştirmen dışındaki herkes bu durumu fark etti.

Yemek bittiğinde kahvelerini ve çaylarını içmek için oturma odasına döndüler ve insanı çıldırtan bebek evinde bir dakika daha geçirmek istemeyen Bubis, bunu fırsat bilip dışarı sürüklenmeye dünden razı olan Junge'yi çiçeklere bakmak bahanesiyle arka bahçeye çıkardı, bu bahçe de ön bahçe kadar bakımlıydı ama diğerinden daha büyüktü ve ormana bakıyordu. Başlangıçta eleştirmenin yazılarından bahsettiler, Junge onların Bubis tarafından yayımlandığını görmeye ne kadar istekli olduğunu dile getirdi. Yayıncı birkaç aydır yeni bir seri hazırlamayı düşündüğünden bahsetti ama detaylara girmedi. Sonra Bubis tarafından eserleri basılan yeni yazarlardan ve yayıncının Münih, Köln, Frankfurt ve Berlin'deki meslektaşlarından söz ettiler. Zürih, Bern ve Viyana'da yeni yeni yayınevleri kuruluyordu. Sonunda Bubis, Junge'ye elinden geldiğince olağan bir ses tonuyla, örneğin Archimboldi konusunda ne düşündüğünü sordu. Bahçesinde de evinde olduğu gibi temkinli adımlarla dolaşmayı tercih eden Lothar Junge, başlangıçta omuz silkti.

"Yazdıklarını okudunuz mu?" diye sordu Bubis.

Junge karşılık vermedi. Başını öne eğip vereceği yanıtı düşündü ve ormana yaklaştıkça düzensizleşen çimenleri, dökülmüş yaprakları, dalları ve hatta böcekleri izlemekle yetindi.

"Eserlerini okumadıysanız lütfen söyleyin, size hemen yollatırım," dedi Bubis.

"Yazdıklarını okudum," diye itiraf etti Junge.

"Ne düşünüyorsunuz?" diye sordu meydan okurcasına, bahçenin kenarında duran meşe ağacının yanına giden yaşlı editör. Orası belki de Junge'nin topraklarının bittiği, orman krallığının başladığı yer

olduğundan Junge yerinden kıpırdamadı ve yaşlı adamın birkaç adım ötesinde durmayı sürdürdü.

"Bilmiyorum, bilmiyorum," diye mırıldandı.

Ardından yüzünde Mainzlı yazarın eşinin yüz ifadelerini andıran ifadeler ve mimikler belirdi, Bubis, bir an abla kardeş olabileceklerini düşündü, bu durum yazarın ve eşinin neden yemeğe davet edildiğini açıklardı. Kardeş değil âşık olmaları da mümkün, diye düşündü Bubis, sevgililerin mimiklerinin, gülümsemelerinin, düşüncelerinin, bakış açılarının zamanla birbirine benzediği herkesçe bilinirdi – hepsi insanoğlunun ölene kadar taşımak zorunda olduğu yüklerdi bunların, aynı Sisyphos'un kayası gibi, evet o Sisyphos, insanoğulları arasında en yeteneklisi, Aiolos ve Enarethe'nin oğlu, Korinthos şehrinin kurucusu, kaderin her sillesini satranç problemi veya çözülmeyi bekleyen bir polisiye olarak görmeye eğilimli olan o adam, kahkahalara, esprilere, ağdalı hareketlere, hıçkırıklara, eşek şakalarına, vurucu cümlelere, dolandırıcılıklara, hikâyelere, ironilere ve alaycılığa eğilimli o adam, hırsızlığa yöneldi, başka kelimelerle ifade etmek gerekirse, geçip giden herkesi mallarından arındırmanın en iyisi olacağına karar verdi ve hatta hırsızdan çalana yüz elli yıllık bağışlanma sunulacağına dair belli belirsiz bir umutla kendisi gibi bir hırsız olan komşusu Autolykos'tan bile çaldı veya belki de komşusunun kızı Antikleia'nın etkisinde kalmıştı çünkü Antikleia çok güzeldi ama kız anlı şanlı Laertes'e söz verilmişti yine de tüm bunlar kızın babası, hırsız Autolykos'un işbirliğine güvenen Sisyphos'u durdurmadı, haklıydı da. Autolykos'un Sisyphos'a hayranlığı, bir sanatçının kendinden daha yetenekli olduğunu kabullendiği başka bir sanatçıya duyduğu hayranlığa dönmüştü, öyle ki onurlu bir adam olarak Laertes'e verdiği sözü tutsa da Sisyphos'un romantik girişimlerini görmezden geldi ve gelecekteki damadına yapılmış hakaretler olarak görmedi. Kızı sonunda gerçekten de Laertes'le evlendi, en azından öyle olduğu söylenir, ama düğün günü gelmeden Sisyphos'a bir veya iki veya beş veya yedi hatta on on beş kez teslim olmuştu ve kızının rahmine Sisyphos kadar zeki bir torunun tohumunun atılmasını isteyen Autolykos'un hepsinden haberi vardı, ki bu gecelerden biri meyve verdi ve artık Laertes'in karısı olan Antikleia dokuz ay sonra bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi, Sisyphos'un

oğlu, ona Odysseus veya Ulysses adını verdiler, gerçekten de babası kadar kurnazdı ama Sisyphos'la bir alakaları olmadı, Autolykos'un komşusu sefa içindeki hayatını sürdürdü, büyük şölenler düzenledi, kendini zevklerin kucağına bıraktı ve ölümlünün tekiyle, üstelik de sefil bir ölümlüyle, sefil bir hırsızla, hayatını aşırılıklara adamış, aşırılıklar yüzünden gözü kör olmuş bir serseriyle evlendiği için Pleiad'ların en sönük yıldızı olarak görülecek olan Merope'yle evlendi ama evlilik de Sisyphos'u durdurmadı, kardeşi Salmoneus'un kızı Tiro'nun peşine düştü, ilgilendiği için veya Tiro çekici bir kız olduğu için değil, kardeşinden nefret ettiği ve onun canını yakmak istediği için kızının peşine düşmüştü ve bu yaptığının cezası, ağır bir kayayı sonsuza kadar tepeye taşımak oldu, zirveye vardığında kayanın aşağı yuvarlanışını izliyor ve onu yeniden yukarı çıkarmak zorunda kalıyordu, sonsuza kadar aynı şeyi tekrarlamayı sürdürecekti, suçlarının ve günahlarının cezası buydu, Zeus'un onu bu cezaya çarptırdığı söylenir çünkü Baş Tanrı yanında kaçırdığı bir su perisiyle Korinthos'tan geçerken, tilki gibi kurnaz olan Sisyphos bunu fırsat bilmiş ve kızın babası Asopos çaresizlik içinde kızını aramaya geldiğinde, Korinthos şehrinde bir pınar yaratması karşılığında ona kızını kimin kaçırdığını söylemeyi teklif etmişti, ki bu da Sisyphos'un kötü bir vatandaş olmadığının göstergesidir ya da belki çok susamıştı, kim bilir, Asopos pınarı yaratmayı kabul eder ve berrak sular topraktan boşalırken, Sisyphos, Zeus'a ihanet eder, o da öfkeden gözü dönmüş olarak kurnaz tilkiyi Tanathos'un yani ölüm cininin kollarına atar, ama Sisyphos, Tanathos'a fazladır, ustaca bir hamleyle, zekâsı ve espri yeteneğiyle Tanathos'u alt eder ve onu zincire vurur, çok az kişinin ortaya koyabileceği bir ustalık sergiler, Tanathos'u uzun süre esir tutar ve o süre boyunca dünyada tek bir insan dahi ölmez, insanların ölüm korkusu olmadan yaşadıkları yani zaman korkusu olmadan yaşadıkları bir altın çağdır, herkesin dilediğince zamanı vardır, bir sürü boş zaman, okumak için zaman, düşünmek için zaman, derken Zeus bizzat duruma müdahale eder, Tanathos'u özgür bırakır ve Sisyphos ölür.

Ama Junge'nin suratındaki ifadenin Sisyphos'la bir ilgisi yok, diye düşündü Bubis. Adamın mimikleri rahatsız ediciydi ve Bubis, *çok* çirkin olmasa da güzel denemeyecek o ifadeyi pek çok Alman

entelektüelinin yüzünde görmüştü, sanki savaş sonrası şok kendini bu şekilde ortaya koyuyordu, sanki her biri savaş sırasında katlanılamaz işkencelere maruz kalmış ve savaş bittiğinde geriye bu garip ama zararsız mimikleri bırakmıştı.

"Archimboldi hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye tekrarladı Bubis.

Güneş tepenin arkasında kaybolurken, Junge'nin yüzü önce kırmızıya sonra çam ağaçlarının iğne yaprakları gibi yeşile döndü.

"Hımm," dedi, "hımm." Ardından gözleri ilham veya yardım almak istermiş gibi oyuncak evine ve düzgün biçilmiş çimenlerine kaydı. "Dürüst olmak gerekirse," diye söze başladı. Ve sonra ekledi: "Gerçekten... düşünceme göre..." Ve son olarak: "Ne söylememi bekliyorsunuz?" dedi.

"Herhangi bir şey," dedi Bubis. "Eleştirmen olarak görüşünüz nedir? Okuyucu olarak görüşünüz nedir?"

"Pekala," dedi Junge. "Onu okudum, bu bir gerçek."

Bu söz ikisini de güldürdü.

"Ama onda birşeyler var," diye devam etti eleştirmen, "Bir şey.... Demek istediğim, Alman olduğuna şüphe yok, anlatımı Alman, kaba ama Alman, yine de bana Avrupalı bir yazarmış gibi gelmiyor."

"Amerikalı havası mı var?" diye sordu tam da o günlerde Faulkner'ın üç yapıtının haklarını almakla ilgilenen Bubis.

"Hayır, Amerikalıdan çok Afrikalı gibi," dedi Junge ve dalların altında suratını buruşturmaya devam etti. "Hatta Asyalı," diye mırıldandı.

"Asya'nın neresini kastediyorsunuz?"

"Kim bilir?" dedi Junge. "Hindiçin, Malezya ya da en iyi ihtimalle İran."

"Ah, İran edebiyatı," dedi aslında İran edebiyatı hakkında hiçbir şey bilmeyen Bubis.

"Malezya, Malezya," dedi Junge.

Ardından Bubis'in yapıtlarını bastığı ve eleştirmenin daha kaliteli bulduğu, en azından daha çok ilgilendiği diğer yazarlardan bahsedip eve döndüler. Kısa süre sonra Bubis ve Barones kahkahalar atıp arkadaşça sözler sarf ederek eleştirmenin evinden ayrıldı ve

evdekiler onları kapıya kadar geçirmekle kalmadı, Bubis'in arabası gözden kaybolana dek evin önünde durup el sallamayı da sürdürdüler.

O gece, Junge ile adamın bebek evini andıran evinin birbiriyle ne kadar uyumsuz olduğundan bahsettikten sonra, Frankfurt'taki yatak odalarında yatağa girmeden önce Bubis, Barones'e, eleştirmenin Archimboldi'nin kitapları hakkında söylediklerini aktardı.

"Bir önemi var mı?" diye sordu, bağımsız olsa da kendine özgü bir şekilde editörü seven ve düşüncelerine saygı duyan Barones.

"Bakış açısına bağlı," dedi perdelerin arasındaki boşluktan görünen karanlığa bakan Bubis. "Bizim için bir şey fark etmez ama Archimboldi için çok şey fark eder."

Barones, Bay Bubis'in anlamadığı birşeyler mırıldandı. Dışarısı ne kadar karanlık, diye düşündü Bubis. Perdeleri azıcık araladı, sadece birazcık. Görülecek bir şey yoktu. Sadece kendisi, kırış kırış yüzü ve sonsuza uzanan karanlık.

Archimboldi'nin dördüncü kitabının yayınevine gelmesi uzun sürmedi. Adı, *Avrupa'nın Nehirleri* olsa da aslında tek bir nehirle, Dinyeper'le ilgiliydi. Dinyeper'in kahraman, diğer nehirlerinse koro olduğu söylenebilirdi. Bay Bubis'in çalışma odasında kitabı okurken attığı kahkahalar bütün evde yankılandı. Bu sefer Archimboldi'ye yolladığı avans, öncekinden çok daha yüksekti, aslında o kadar yüksekti ki sekreteri Martha çeki Köln'e postalamadan önce Bay Bubis'in ofisine gidip bir değil tam iki kere miktarın doğru olup olmadığını sordu, Bay Bubis, evet doğru, dedi, miktar, diye düşündü yeniden yalnız kaldığında, her zaman görecelidir, doğru miktar, doğru rakamlar diye bir şey yoktur, sadece Naziler ve ilkokul matematik öğretmenleri, sekreterler, fal bakan numerologlar ve vergi memurları doğru sayılara inanır. Bilim adamları ise sayıların her zaman yaklaşık olduğunu bilir. Büyük fizikçiler, matematikçiler, kimyacılar ve yayıncılar, zifiri karanlıkta el yordamıyla yol bulunmak gerektiğini bilirler.

Aynı dönemde, sıradan bir kontrol için doktora giden Ingeborg'un ciğerlerinde sorun olduğu teşhis edildi. Kadın, başlangıçta Archimboldi'ye hiçbir şey söylemedi. Çok parlak biri olmayan doktorun üstünkörü

yazdığı ilaçları almakla yetindi. Kan tükürmeye başlayınca, Archimboldi kadını İngiliz doktorun ofisine sürükledi ve o da genç kadını akciğer uzmanı bir Alman'a yolladı. Alman doktor Ingeborg'a savaş sonrası Almanya'sında yaygın olan tüberküloz teşhisi koydu.

Uzman doktorun tavsiyesiyle ve Archimboldi'nin *Avrupa'nın Nehirleri*'nden kazandığı parayla, Bavyera Alpleri'ndeki ufak bir kasaba olan Kempten'e gittiler, soğuk ve kuru iklimin Ingeborg'un iyileşmesine yardımcı olacağını umuyorlardı. Ingeborg iş yerinden hastalık izni aldı ve Archimboldi, bar fedailiğinden istifa etti. Sonuçta Ingeborg'un sağlığı düzelmedi ama Kempten'de geçirdiği günler mutlu günlerdi.

Ingeborg, tüberkülozdan ölmeyeceğine emin olduğu için hastalıktan korkmuyordu. Archimboldi daktilosunu yanına aldı ve günde sekiz sayfa yazarak bir ayda *Bifurcaria Bifurcata* adlı beşinci kitabını bitirdi, adından da anlaşılacağı üzere kitap, yosunlarla ilgiliydi. Bu kitapta Ingeborg'u en çok şaşırtan şey, günde üç, en fazla dört saatini daktilo başında geçiren Archimboldi'nin onu tamamlama hızı, daha doğrusu Archimboldi'nin daktiloda yazmaktaki yeteneğiydi, yüz yıllık sekreterler kadar hızlı yazıyordu adam, sanki Ingeborg'un küçük bir kızken, Berlin'deyken babasının çalıştığı ofise gittiğinde tanıştığı Bayan Dorothea adlı sekreterin reenkarnasyon geçirmiş haliydi.

O ofislerde hiç durmadan yazı yazan bir sürü sekreter vardı, dedi Ingeborg, Archimboldi'ye. Ayak işlerine bakan yeşil gömlekli, kahverengi şortlu oğlanlar ellerinde belgelerle ortalıkta koşturur, sekreterlerin masalarında biriken evrakı toplarlardı. Her sekreter farklı bir belgeyi daktiloya geçiriyor olsa da daktilolardan aynı ses yükseliyordu, dedi Ingeborg, Archimboldi'ye, sanki hepsi aynı şeyi, aynı hızda yazıyordu. Bir tanesi hariç.

Ingeborg bu sözün ardından, bahsi geçen sekreterlerin masalarının dört sıra halinde dizildiğini anlattı. Dört sıranın tam karşısında onlara dönük duracak şekilde yerleştirilmiş tek bir masa vardı, yöneticilerin masalarını andırıyordu ama orada oturan sekreter, herhangi bir şeyin yöneticisi değildi, tek özelliği, sekreterlerin en yaşlısı olmasıydı, ofistekiler veya babasının kızı götürdüğü bakanlıktakiler arasında en kıdemlisiydi.

Kız ve babası odaya adım attıklarında, gürültü kızın dikkatini çekmiş, babası da kızın merakını gidermek veya onu şaşırtmak için sekreterleri göstermişti, en baştaki masa boştu ve tek görülebilen, aynı hızda yazı yazan sekreterler ve sıralar arasında koşturan kısa pantolonlu çocuklardı, odanın diğer ucuna, sekreterlerin arkasına, büyük boyutlarda bir Hitler resmi asılmıştı, bu Hitler'in, çenesinin, kulaklarının, saçlarının fütüristik bir havası vardı, tavandan sarkan ışıklar kızın babasının söylediğine göre yirmi dört saat yanık tutuluyordu çünkü pencerelerden gelen ışık daktiloyla yazmak için yetersizdi, aslında o kadar zayıftı ki o odanın dışında da bir dünya olduğunu hatırlatmaktan başka hiçbir işe yaramıyordu. Ingeborg ve babası masalardan oluşan sıranın sonuna gidip geri döndükleri anda, Bayan Dorothea kapıdan içeri girmişti, siyah giysili ufak tefek bir kadındı ve hava soğuk olmasına karşın terlik giymiş, beyaz saçlarını başının arkasında topuz yapmıştı. Yaşlı kadın masasına geçmiş ve başını öne eğmişti, sanki dünyada ondan ve sekreterlerden başka bir şey yoktu ve işte tam o anda bütün sekreterler hep bir ağızdan, günaydın Bayan Dorothea, demişti, evet, hepsi aynı anda ama gözlerini önlerindeki işten ayırıp Bayan Dorothea'ya bakmaksızın; Ingeborg bu manzaranın inanılmaz olduğunu düşünmüştü, çok mu güzeldi yoksa çok mu korkunçtu emin değildi, ama hangisi olursa olsun, koro halindeki bu karşılamanın ardından, Ingeborg adlı küçük kız şimşek çarpmış ya da en nihayetinde törenlerin ve kurbanların gerçek olduğu kutsal bir kilise görmüş gibi donup kalmıştı, karşısındakiler acı çekiyordu ve kalpleri, Aztek kurbanlarının paramparça kalbi gibi çarpıyordu. Bu, o kadar etkileyici bir manzaraydı ki Ingeborg adlı küçük kız sadece sessizliğini korumakla kalmamış, elini parçalanmış gibi kalbine götürmüştü ve tam o anda Bayan Dorothea kumaş eldivenlerini çıkarıp kemikli ellerini daktilonun üzerine yerleştirmiş ve bakışlarını yanındaki belgeye ya da el yazmasına dikerek yazmaya başlamıştı.

O anda, dedi Ingeborg, Archimboldi'ye, müziğin her şeyin içinde olduğunu anladım. Bayan Dorothea o kadar hızlı, o kadar özgün bir şekilde yazıyordu ki aynı anda daktiloların tuşlarına basan altmış sekretere rağmen, onun daktilosundan yükselen sesler ayırt ediliyordu, yazışının meslektaşlarının çıkardıkları seslerin toplamını

bastıran bir melodisi vardı, kendi ritmini onlara dayatmıyor ama yazarak onların yazışını düzenliyor, onlara yol gösteriyordu. Bazen yarattıkları melodi gökyüzüne ulaşıyor bazen yerlerde sürünüyor, ziyaretçilerin ve koşuşturan oğlanların bileklerine sürtünüyordu. Bazen kendilerine biraz olsun yavaşlama imkânı tanıyorlardı ve öyle zamanlarda Bayan Dorothea'nın daktilosundan yükselen sesler sisin ve karmaşanın ortasında çarpan bir kalbin gürültüsü gibi öne çıkıyordu. Ama öyle zamanlar enderdi. Bayan Dorothea hızdan hoşlanıyor ve genelde geri kalan herkesten hızlı yazıyordu, sanki karanlık bir ormanda yolu açıyordu, dedi Ingeborg, hem de çok çok karanlık bir ormanda...

Bay Bubis, *Bifurcaria Bifurcata*'yı beğenmedi, kitabı okumayı bitirmedi ama elbette yayımladı, belki Lothar Junge denilen budala, bu kitaptan hoşlanırdı.

Baskıya göndermeden önce kitabı Barones'e verip ne düşündüğünü sordu. Barones iki gün sonra dördüncü sayfaya gelmeden uyuyakaldığını söyledi, bunu duymak bile Bay Bubis'in hevesini kırmadı, zaten karısının edebiyatla ilgili düşüncelerine fazla önem vermezdi. Archimboldi'ye, *Bifurcaria Bifurcata*'nın kontratını yolladıktan sonra, yazardan, yollanan avansla ilgili hoşnutsuzluğunu dile getiren bir mektup aldı. Bay Bubis nehre bakan restoranda yemek yediği sırada, yaklaşık bir saat boyunca Archimboldi'ye nasıl bir yanıt yazacağını düşündü. Mektubu okuduğunda gözlerine inanamamıştı. Ardından mektup onu güldürdü ve sonunda hüzne boğdu, gerçi bu hüznün suçlusu kısmen yılın o zamanı altın rengi yapraklarla kaplı olan nehirdi ve geri kalan her şey parçalanıyormuş gibi görünüyordu, nehir, tekneler, tepeler, ağaçlar, her şey kendi yoluna gidiyor, farklı zamanlara ve farklı mekânlara dağılıyordu.

Hiçbir şey sonsuza kadar sürmez, diye mırıldandı Bubis. Hiçbir şey sonsuza kadar bizimle kalmaz. Archimboldi mektubunda, en az *Avrupa'nın Nehirleri* için aldığı miktarda avans almayı beklediğini dile getirmişti. Haklı, diye düşündü Bay Bubis, romandan sıkılmış olmam, onun kötü olduğu anlamına gelmez, onu satamayacağım ve kıymetli depomda yer işgal edeceği anlamına gelir. Ertesi gün

Archimboldi'ye, yazarın *Avrupa'nın Nehirleri* için aldığından daha yüksek bir avans yolladı.

İlk konaklamalarından sekiz ay sonra Ingeborg ve Archimboldi, Kempten'e geri döndüyse de bu sefer kasaba gözlerine eskisi kadar güzel görünmedi ve iki gün kaldıktan sonra arabaya atlayıp dağlardaki bir köye doğru yola çıktılar.

Avusturya sınırındaki köyde yirmiden az köylü yaşıyordu. Sütçünün evinde oda kiraladılar, adam bir oğlunu Rusya'da diğerini Macaristan'da kaybetmiş, karısı acıdan ölmüştü, en azından kendisi öyle söyledi ama köy dedikodularına göre sütçü, kadını uçurumdan aşağı itmişti.

Adı Fritz Leube'ydi ve misafir ağırlamaktan memnun görünüyordu, gerçi Ingeborg'un kan kustuğunu görünce, tüberkülozun bulaşıcı olduğunu düşünüp biraz korktu. Aynı evde yaşasalar da pek karşılaşmadılar. Leube geceleri, inekleri otlattığı kırlardan geri döndüğünde kendisine ve misafirlerine birkaç gün yetecek kadar çorba hazırlardı. Acıktıklarında yemeleri için, peynir ve tütsülenmiş et vardı. Adam köylü kadınların birinden iki üç kiloluk ekmekler alıyor veya Kempten'e gittiğinde oradan ekmek getiriyordu.

Leube bazen konyak şişelerinden birini açıp Ingeborg ve Archimboldi'yle sabahlara kadar sohbet eder, onlara büyük şehirle ilgili sorular sorardı. Otuz binden fazla insanın yaşadığı her yer, adam için büyük şehirdi. Ingeborg'un verdiği yanıtları, kaşlarını çatarak dinlerdi. Böyle gecelerin sonunda Leube içkinin mantarını yerine takar, masayı temizler ve yatağına gitmeden önce, köy hayatı gibisi yok, derdi. O günlerde Ingeborg ve Archimboldi, son günlerini yaşıyormuşçasına sürekli sevişiyordu. Leube'den kiraladıkları karanlık odada seviştiler, salonda seviştiler, Leube inekleri otlatmaya gittiğinde ocağın önünde seviştiler. Özetlenecek olursa, Kempten'deki günlerini sevişerek geçirdiler. Bir gece de Leube ve köylüler uyurken ahırda, ineklerin arasında seviştiler. Sabahları uyandıklarında, gece boyunca kavga etmiş gibi görünürlerdi, ikisinin de her tarafı çürük dolardı ve gözlerinin altında, Leube'nin sağlıksız yaşamlar süren şehirlilere özgü olduğunu söylediği morluklar olurdu.

Kendilerine gelmek için, tereyağı sürülmüş esmer ekmek yiyip sıcak süt içerlerdi. Bir gece Ingeborg uzun süre öksürdükten sonra, Leube'ye eşinin nasıl öldüğünü sordu. Acıdan, diye yanıtladı Leube, her zaman yaptığı gibi.

"Köylüler, onu sizin öldürdüğünü söylüyor," dedi Ingeborg.

Dedikodulardan haberdar olan Leube şaşırmadı.

"Onu öldürmüş olsaydım, beni şimdiye kadar çoktan hapse atarlardı," dedi. "Bütün katiller, haklı gerekçelerle cinayet işlemiş olanlar bile, er ya da geç hapsi boylar."

"Yanılıyorsunuz," dedi Ingeborg. "Birilerini öldürdükleri halde hapse girmeyen pek çok kişi var, özellikle de karılarını öldüren erkekler."

Leube bir kahkaha attı.

"Sizin dediğiniz ancak romanlarda olur," dedi.

"Roman okuduğunuzu bilmiyordum," diye yanıtladı Ingeborg.

"Gençken okurdum," dedi Leube. "Annemler hayattayken bir sürü boş vaktim vardı. Karımı nasıl öldürmüşüm?" diye sordu köylü, sadece şömineden yükselen çıtırtıların duyulduğu uzun bir sessizliğin ardından.

"Onu uçurumdan aşağı ittiğinizi söylüyorlar," dedi Ingeborg.

"Hangi uçurumdan?" diye sordu bu konuşmayı gittikçe daha eğlenceli bulan Leube.

"Bilmiyorum," dedi Ingeborg.

"Buralarda pek çok uçurum vardır hanımefendi," dedi Leube, "Kayıp Kuzu Uçurumu var, Çiçek Uçurumu var, hep karanlık olduğu için Gölge Uçurumu denilen uçurum var, Kreuze'nin Çocukları uçurumu var, Şeytan Uçurumu var, Bakire Uçurumu var, Aziz Bernardo Uçurumu var, buradan sınıra kadar yüzden fazla uçurum var."

"Bilmiyorum, karınızı herhangi birinden atmış olabilirsiniz," dedi Ingeborg.

"Hayır, herhangi birinden atmış olamam, belirli bir uçurumdan aşağı atmış olmalıyım, herhangi birinden aşağı itmiş olabileceğimi söylemek, onu öldürmediğimi söylemekle aynı şey; belirli bir uçurum olmalı, herhangi biri olmaz," diye tekrarladı Leube. "Ayrıca

altlarından nehir geçen uçurumlar var, bahar geldiğinde oraya atılan veya düşen veya oralarda saklanan her şey vadiye sürükleniyor. Kenardan uçan köpekler, kayıp buzağılar, odun parçaları," diye devam etti Leube alçak sesle. "Komşularım başka neler söylüyor?" diye sordu bir süre sonra.

"Hepsi bu," dedi adamın gözlerinin içine bakan Ingeborg.

"Yalan söylüyorlar," dedi Leube. "Yalan söylüyorlar ve dillerini tutuyorlar, söyleyebilecekleri başka pek çok şey var ama dillerini tutup gerçeği söylemek yerine yalan söylemeyi tercih ediyorlar. Hayvanlar gibiler, sizce de öyle değil mi?"

"Hayır değil," dedi o ana kadar birkaç köylüyle üstünkörü sohbet etmiş olan Ingeborg. (Köylüler yabancılarla hoşbeş edemeyecek kadar meşguldü.)

"Yine de size hayatımı anlatmaya vakit bulmuşlar," dedi Leube.

"En geniş hatlarıyla," dedi Ingeborg ve ardından öksürüklerle sona eren acı bir kahkaha attı.

Kadının öksürüklerini dinleyen Leube gözlerini kapattı.

Ingeborg mendili ağzından çektiğinde, üzerinde, açılan bir gülü andıran koca bir kan lekesi vardı.

Ingeborg o gece seviştikten sonra köyden ayrılıp dolunayın ışığında, karla kaplı dağ yoluna saptı. Rüzgâr olmadığı için katlanılamaz bir soğuk yoktu ama Ingeborg en kalın kazağını, ceketini ve çizmelerini giymiş, başına yün beresini takmıştı. Köy, ilk kavşağın ardından görüş alanından çıktı, artık tek görebildiği, çam ağaçları ve dünyadan elini eteğini çekmiş rahibeleri andıran karla kaplı dağlardı.

Archimboldi on dakika sonra irkilerek uyandı ve Ingeborg'un yatakta olmadığını fark etti. Giyinip banyoya, mutfağa, salona baktı ve kadını hiçbir yerde bulamayınca Leube'yi uyandırmaya gitti. Adam, ölü gibi derin bir uykuya dalmıştı, Archimboldi defalarca sarsıp Leube'yi uyandırdı.

"Karım kayıp," dedi Archimboldi.

"Git, bul o zaman," dedi Leube.

Archimboldi adamı geceliğinden tutup öyle bir sarstı ki az kalsın gecelik parçalanacaktı.

"Aramaya nereden başlayacağımı bilmiyorum," dedi Archimboldi.

Ardından odasına döndü, çizmelerini ve ceketini giydi. Alt kata döndüğünde, Leube'nin de hazırlanmış olduğunu gördü. Leube, köyün ortasına vardıklarında, adamın eline bir fener tutuşturdu ve birbirlerinden ayrılıp aramalarının daha akıllıca olacağını söyledi. Archimboldi dağ yoluna saparken, Leube vadinin yolunu tuttu.

Archimboldi ilk virajı geride bıraktığında, bir bağırış duyduğunu sandı. Duraksadı. Bağırışı yeniden duydu, aşağılardan geliyor gibiydi, Archimboldi bağıranın Leube olduğunu anladı, köylü vadiye doğru yürürken Ingeborg'un adını haykırıyordu. Karımı bir daha göremeyeceğim, diye düşündü soğuktan titreyen Archimboldi. Aceleyle evden ayrılırken eldivenlerini ve atkısını almayı unutmuştu. Sınıra vardığında elleri ve yüzü o kadar üşümüştü ki ne parmaklarını ne burnunu hissediyordu, arada bir durup ellerine üflüyor, ellerini ovuşturmayı deniyor ya da yüzüne çimdik atıyordu ama hiç faydası yoktu.

Leube'nin bağırışlarının arasındaki boşluk uzadı ve sonunda adamın sesi duyulmaz oldu. Archimboldi bazen yolun kenarında Ingeborg'u gördüğünü sanıyordu. Ne var ki gördüğü şeyin yanına gidince, kaya veya kenara devrilmiş bir ağaç olduğu ortaya çıkıyordu. Yolun yarısında fenerinin pili bitti, içinden feneri karlara fırlatmak gelse de cebine koyup yola devam etti. Ay ışığı yolu aydınlattığı için, fenere gerek yoktu. İntihar ve kazalarla ilgili düşünceler zihninde dolaştı. Yoldan çıkıp karın yumuşaklığını kontrol etti. Bazı yerlerde dizine, uçurumların yakınlarındaysa neredeyse beline kadar kara batıyordu. Ingeborg'un önünü görmeden karda ilerleyişini hayal etti. Uçurumlara yaklaştığını, yalpaladığını, düştüğünü hayal etti. Uçuruma yaklaştı ama ay ışığı sadece yolu aydınlatıyordu, uçurumun dibi zifiri karanlıktı, ne olduğu kestirilemeyen gölgeler dışında hiçbir şey görülmüyordu.

Yola dönüp tırmanmayı sürdürdü. Bir süre sonra ter içinde kaldı. Bütün gözeneklerinden ter sızıyor ve damlalar dışarı çıkar çıkmaz donarak yüzünün etrafında daha fazla terlemesine yol açan soğuk bir tabaka oluşturuyordu. Artık üşümüyordu. Sınıra varmak üzereyken ağacın dibinde durmuş gökyüzüne bakan Ingeborg'u gördü.

Ingeborg'un boynu, çenesi, yanakları delice bir beyazlık tarafından yutulmuş gibiydi. Kadının yanına koşup ona sarıldı.

"Burada ne arıyorsun?" diye sordu Ingeborg.

"Çok korktum," dedi Archimboldi.

Ingeborg'un yüzü buz parçası kadar soğuktu. Archimboldi, kadın onu ittirene kadar eşinin yanaklarına öpücükler kondurdu.

"Yıldızlara bak Hans," dedi kadın.

Archimboldi söyleneni yaptı. Gökyüzü yıldızlarla doluydu, gece vakti Kempten'den görülebilecek olandan çok daha fazla ve Köln'de havanın açık olduğu bir gecede dahi görülebilecek olandan çok çok çok daha fazla yıldız vardı. Gökyüzü çok hoş hayatım, dedi Archimboldi ve sonra kadını elinden tutup köye geri götürmeye çalıştı ama Ingeborg ağaca tutundu ve adamın onu geri götürmesine izin vermedi.

"Nerede olduğumuzu biliyor musun Hans?" diye sordu Ingeborg, kırılan buz parçalarının sesini andıran bir kahkaha eşliğinde.

"Dağdayız hayatım," dedi adam kadının elini bırakmaksızın ve boşu boşuna yeniden ona sarılmaya çalışarak.

"Dağdayız, ama aynı zamanda geçmişin çevrelediği bir yerdeyiz," dedi Ingeborg. "Bütün bu yıldızlar," diye devam etti, "o kadar zeki biri olmana karşın, anlamıyor olabilir misin?"

"Neyi?" diye sordu Archimboldi.

"Yıldızlara bak," dedi Ingeborg.

Adam başını kaldırdı: Bir sürü yıldız olduğu doğruydu, ardından bakışlarını Ingeborg'a çevirip omuz silkti.

"O kadar da zeki biri olmadığımı biliyorsun," dedi.

"Bunlar ölü ışıklar," dedi Ingeborg. "O ışıklar milyonlarca yıl önce ortaya çıktı. Hepsi geçmiş, görmüyor musun? O yıldızlar ışıklarını yolladıklarında biz yoktuk, dünyada yaşam yoktu, dünya bile yoktu. Bu ışık çok uzun zaman önce yola çıktı. O, geçmiş. Geçmiş tarafından kuşatılmış durumdayız, artık var olmayan veya sadece anılarda var olan şeyler, üzerimizde, dağların ve karların üzerinde parlıyor ve yapabileceğimiz hiçbir şey yok."

"Eski bir kitap da geçmiştir," dedi Archimboldi, "1789'da yazılıp yayımlanmış bir kitap geçmişin parçasıdır, ne yazarı ne yayıncısı

ne de ilk basıldığında onu okuyanlar hayattadır, yazıldığı çağ geçip gitmiştir ama kitap, kitabın ilk baskısı hâlâ buradadır. Azteklerin piramitleri gibi," dedi Archimboldi.

"İlk baskılardan ve piramitlerden ve kana susamış Azteklerden nefret ediyorum," dedi Ingeborg. "Ama yıldızların ışığı başımı döndürüyor. Ağlamak istiyorum," dedi gözleri delilikten nemlenmiş olan Ingeborg.

Ardından kendisini durdurmaması için Archimboldi'yi ittirip iki katlı bir kulübeden ibaret olan sınır karakoluna ilerledi. Kulübenin bacasından tüten kara duman gecenin karanlığına karışıyordu ve önündeki direğin üzerinde, sınırın oradan geçtiğini gösteren bir tabela asılıydı.

Kulübenin yanında, içine bir kamyon park edilmiş, üstü kapalı, yanları açık ufak bir garaj vardı. İkinci kattan süzülen mum ışığı dışında hiç ışık yoktu.

"Bakalım bize ikram edebilecekleri sıcak bir şeyleri var mı?" diyen Archimboldi kapıyı çaldı.

Yanıt veren olmadı. Terar, bu sefer daha kuvvetlice kapıya vurdu. Sınır kulübesi terk edilmiş görünüyordu. Verandanın bir iki adım ötesinde adamı bekleyen Ingeborg, kollarını göğsünde kavuşturdu. Yüzü o kadar solgundu ki neredeyse karla aynı renkteydi. Archimboldi kulübenin etrafını dolaştı. Arkada, odun yığınlarının yanında orta büyüklükte bir köpek kulübesi buldu ama köpek yoktu. Kulübenin önüne döndüğünde, Ingeborg yine başını kaldırmış yıldızlara bakıyordu.

"Galiba sınır görevlileri gitmiş," dedi Archimboldi.

"Işık var," diye karşılık verdi Ingeborg, adama bakmaksızın. Archimboldi, kadının yıldızlardan mı yoksa ikinci kattaki mum ışığından mı bahsettiğinden emin olamadı.

"Pencerelerden birini kıracağım," dedi.

Yerde fırlatabileceği bir şeyler aradı ama tek bir taş bile bulamadı. Sonunda ahşap panjuru açıp kulübenin camını dirseğiyle kırdı. Ardından cam kırıklarını temizleyip elini içeri sokarak pencereyi açtı.

Yüzüne çarpan ağır kokuya aldırmadan içeri süzüldü. Şömineden yayılan soluk parıltı dışında, kulübenin içi zifiri karanlıktı. Sınır

nöbetçisi, şöminenin yanındaki koltuktaydı, ceketinin düğmelerini çözmüş ve uyuyormuş gibi gözlerini kapatmıştı ama uyumuyordu, ölmüştü. Yerde birini daha buldular, beyaz saçlı, beyaz atletli, beyaz paçalı don giymiş olan yaşlıca bir adamdı.

İkinci katta, dışarıdan mumun görüldüğü odada kimse yoktu. İçinde yatak, masa, koltuk ve çoğu kovboy romanı olan kitapların dizildiği ufak kütüphanenin yer aldığı sıradan bir oda. Temkini elden bırakmasa da hızlı hareket eden Archimboldi bir süpürge ve gazete bulup cam kırıklarını süpürdü ve pencereden dışarı attı, içerdeki iki ölü adamdan biri camı kırmış –dışarıdan değil içerden kırılmış– gibi görünmesini sağladı. Ardından başka hiçbir şeye dokunmadan dışarı çıktı, kolunu Ingeborg'un omzuna attı ve o şekilde, kollarını birbirlerine dolamış olarak, evrenin geçmişi tepelerinde ışıldamayı sürdürürken köye geri döndüler.

Ingeborg ertesi gün yataktan çıkamadı. Ateşi kırk dereceye yükseldi ve akşama doğru sayıklamaya başladı. Archimboldi öğle vakti, kadın uykuya daldığında, pencerenin kenarına gidip sınır kulübesine giden ambulansı izledi. Kısa süre sonra bir polis arabası ambulansın peşinden dağ yoluna saptı ve üç saat sonra ambulans, cesetleri yüklenmiş olarak Kempten'e döndü ama polis aracı onunla değildi, polisler akşama doğru yeniden köye geldiler ve kasabaya inmeden önce durup köylüleri sorguya çektiler.

Tahminen Leube'nin müdahalesi sayesinde, Archimboldi ve Ingeborg'u sorgulayan olmadı. Ingeborg akşam halüsinasyon görmeye başladı ve aynı gece Kempten Hastanesi'ne kaldırıldı. Leube onlarla gitmedi ama Archimboldi ertesi sabah hastanenin girişinde sigara içerken, yıpranmış yün ceketi içindeki Leube'nin kendisine doğru geldiğini gördü.

Birkaç dakika sohbet ettiler. Leube köydeki hiç kimsenin Ingeborg'un gecenin bir vakti ortadan kaybolduğunu bilmediğini ve soru sorulacak olursa, en akıllıca işin Archimboldi'nin hiçbir şey anlatmaması olacağını söyledi. Ardından hastanın –bu kelimeyi kullanmıştı: hasta– iyi bir tedavi görüp görmediğini sordu ama soruş şeklinden, aksinin mümkün olmadığını düşündüğü açıktı, hastane yemeklerinden ve kadına verilen ilaçlardan bahsettikten sonra, geldiği gibi

birdenbire hastaneden ayrıldı. Ama gitmeden önce, herhangi bir açıklama yapmadan, Archimboldi'nin eline ucuz kâğıda sarılmış, içinde bir parça peynir, ekmek ve her akşam yedikleri tütsülenmiş etlerden olan bir paket tutuşturmuştu.

Archimboldi aç değildi ve peynirle tütsülenmiş eti gördüğünde içinden kusmak geldi. Ama yiyecekleri atmak istemediği için, sonunda onları Ingeborg'un odasındaki masanın çekmecesine bıraktı. Kadın gece boyunca sayıklamayı sürdürdü ve Archimboldi'yi tanımadı. Şafakta kan kustu ve röntgenini çekmeye götürdüklerinde, Archimboldi'ye kendisini yalnız bırakmaması için yalvardı, böyle sefil bir hastanede ölmesine izin vermemesini istedi. Söz veriyorum, dedi Archimboldi, hemşireler sedyeyle hayatta kalmak için savaşan Ingeborg'u götürürlerken. Üç gün sonra kadının ateşi düşmeye başladı ama ruh halindeki gelgitler daha da belirginleşti.

Kadın, Archimboldi'yle hiç konuşmuyor, konuştuğunda da kendisini hastaneden çıkarmasını istiyordu. Onunla aynı odada akciğer sorunu yaşayan iki kadın daha kalıyordu ve kısa sürede Ingeborg'un baş düşmanları oldular. Ingeborg'a göre Berlinli olmasını kıskanıyorlardı. Dört gün sonra Ingeborg'la ilgilenen hemşirelerin canına tak etti ve doktorlardan en az biri, kadını intikam tanrıçasının yeniden doğmuş hali olarak görüyordu. Kadının taburcu edilmesinden bir gün önce Leube yeniden hastaneye geldi. Odaya girip Ingeborg'a birkaç soru sorduktan sonra, ona da günler önce Archimboldi'ye verdiğinin aynısı olan bir paket verdi. Odada olduğu süre boyunca sessizdi, koltukta oturdu ve arada bir diğer hastaları ve ziyaretçilerini meraklı gözlerle süzmekten başka bir şey yapmadı. Dışarı çıkarken Archimboldi'ye onunla konuşmak istediğini söyledi, Archimboldi, Leube'yle konuşmak istemiyordu, bu yüzden kantine inmek yerine koridora çıktılar ama bu durum daha gözden uzak bir yerde konuşabilmeyi uman Leube'nin hiç hoşuna gitmedi.

"Size genç bayanın haklı olduğunu söylemek istedim," dedi. "Karımı öldürdüm. Onu uçurumdan attım. Bakire Uçurumu'ndan. Aslında artık hatırlamıyorum, Çiçek Uçurumu da olabilir. Ama onu uçurumdan aşağı ittirdim ve vücudunun kayalara çarpa çarpa düşüşünü izledim. Gözlerimi kapayıp öylece durdum, ardından gözlerimi açıp onu aradım. Uçurumun dibindeydi. Uzun süre öy-

lece durup ona baktım. Sonra aşağı inip karımı omzuma attım ve yukarı tırmandım, tüy gibi hafifti, odun taşıyarak tırmanmak gibiydi. Onu arka kapıdan eve soktum. Kimse beni görmedi. Dikkatlice yıkayıp üzerine temiz giysiler giydirdim ve yatağa yatırdım. Nasıl oldu da kimse kemiklerinin kırık olduğunu fark etmedi, bilmiyorum. Karım öldü, dedim. Neden öldü, diye sordular. Acıdan, dedim. Acıdan öldüğünde vücudundaki bütün kemikler kırılmış gibi olur, her tarafın morluklar içindedir, kafatasın parçalanır. Acı budur. Bir gecede tabutu yaptım ve ertesi gün karımı gömdüm. Ardından evrakı Kempten'e götürdüm. Memurların her şeyi normal bulduğunu söyleyemem. Bazıları durumdan şüphelendi. Bana nasıl baktıklarını gördüm ama hiçbir tepki vermedim ve sonunda karımın ölümünü kayıtlara geçirdiler. Ardından köyüme dönüp hayatıma devam ettim. Sonsuza kadar yapayalnız," diye fısıldadı, uzun bir duraksamanın ardından. "Olması gerektiği gibi."

"Bana bunları neden anlatıyorsunuz?" diye sordu Archimboldi.

"Genç bayana söyleyebilmeniz için. Bilmesini istiyorum. Onun iyiliği için size anlatıyorum. Söylediklerimi ona aktaracak mısınız?"

"Tamam," dedi Archimboldi, "ona anlatacağım."

Hastaneden ayrılıp trenle Köln'e döndüler ama üç günden uzun kalmadılar. Archimboldi, Ingeborg'a annesini ziyaret etmeyi isteyip istemediğini sordu. Ingeborg hayattaki en büyük planlarından birinin, annesini ve kız kardeşlerini bir daha asla görmemek olduğunu söyledi. "Seyahat etmek istiyorum," dedi. Ertesi gün Ingeborg pasaport almak için başvuru yaptı ve Archimboldi, arkadaşlarından para topladı. Önce Avusturya'ya sonra İsviçre'ye ve İsviçre'den İtalya'ya geçtiler. Venedik'i ve Milano'yu gezdiler, iki şehir arasında Verona'ya uğrayıp Shakespeare'in uyuduğu yerin yakınlarındaki bir pansiyonda kaldılar, Shakespeare'in yediği lokantada yemek yediler, adı Shakespeare Lokantası'ydı, Shakespeare'in oturup dua ettiği veya rahiple satranç oynadığı –çünkü Shakespeare de onlar gibi İtalyanca bilmiyordu ama satranç oynamak için İtalyanca veya İngilizce veya Almanca ve hatta Rusça bilmek gerekmezdi– kiliseye gittiler.

Verona'da görülecek başka bir şey olmadığı için, Milano-Venedik tren yolu üzerinde yer alan Padua, Brescia ve Vicenza gibi şehirlere uğradılar, Mantua'ya, Bologna'ya ve Pisa'ya gittiler. Pisa'da üç gün

kalıp deliler gibi seviştiler, Cecina ve Piombina'da yüzdüler, Elbe Adası'na baktılar ve sonra Floransa üzerinden Roma'ya ulaştılar.

Nasıl yaşadılar? Büyük ihtimalle Spenglerstrasse'deki barda çalışırken pek çok şey öğrenen Archimboldi, ufak tefek hırsızlıklara başvurdu. Amerikalı turistleri soymak kolaydı. İtalyanları soymak biraz daha zordu. Archimboldi yayınevinden bir avans daha istemiş olabilir ve belki postayla çekini ona yollamışlardır, belki de eski hizmetçisinin hayat ortağını merak eden Barones von Zumpe çeki bizzat getirmiştir.

Buluşma halka açık bir yerde gerçekleşti ve Archimboldi yalnız geldi. Bir bira içti. Parayı aldı. Kadına teşekkür edip yanından ayrıldı. En azından Barones, Senigallia'da on beş gün kaldığı, güneşlenip yüzerek –Ingeborg'un ya da Archimboldi'nin göze alamayacağı, Ingeborg'un sağlığı bozulmaya başladığı için başka bir hayata ertelediği uzun yüzmeler– vakit geçirdiği kaleden kocasına yazdığı uzun mektupta, olanları böyle anlattı. Ingeborg yeniden hastaneye kaldırılma veya dağlara dönme önerilerini tartışmaya bile gerek duymadan reddetti. Sonbahar onları Roma'da yakaladı, ikisi de yer altı mezarlarında kaybolmuş Hıristiyanların hayaletleri gibi, çöl sarısı şortlar içindeydi. Ama onların kaçtıkları yer altı mezarlarında, borulardan damlayan suyun sinir bozucu sesi ve Ingeborg'un öksürükleri dışında bir şey duyulmuyordu.

Kısa süre sonra Floransa'ya doğru yola çıktılar ve oradan yürüyerek ya da otostopla Adriyatik'e geçtiler. O sırada Barones von Zumpe, Milanolu editörlerin davetlisi olarak Milano'ya geçmişti ve Roma katedrallerini andıran bir kafede oturmuş Bubis'e mektup yazıyordu. Torinolu iki editörle tanışmıştı. Biri Bubis'i dava arkadaşı olarak niteleyen yaşlı bir adam, diğeri editörlerin dünyayı değiştirmek için üzerlerine düşeni yapmaları gerektiğini söyleyen yakışıklı, genç, solcu bir tipti. Aynı seyahatte o davetten bu davete dolaşan Barones, bir sürü İtalyan yazarla tanıştı ve bazılarının kitaplarının çevrilmeye değer olduğunu düşündü. Günleri dolu dolu geçtiğinden okumaya fazla zamanı olmasa da Barones elbette İtalyanca okuyabiliyordu.

Her gece başka bir davet vardı. Davet yoksa da ev sahipleri onun şerefine parti veriyordu. Bazen Desenzano'da deliler gibi dans ettikten sonra, dört beş arabalık konvoylar halinde Milano'dan ay-

rılır, Garda Gölü kıyısındaki Bardolino kasabasına gidip güneşin doğuşunu oradan seyrederlerdi.

Barones von Zumpe bir sabah, Bubis'ten, Archimboldi'nin karısının öldüğünü bildiren telgrafını aldı. Nedenini bilmese de kız kardeşini kaybetmiş gibi ağladı ve aynı gün ev sahiplerine Milano'dan ayrılıp kadının öldüğü kasabaya gideceğini haber verdi, seyahat rehberinde o köyden bahsedilmediği için nasıl gitmesi gerektiğine emin değildi, trene veya otobüse mi binmeli yoksa taksi mi tutmalıydı? Torinolu solcu editör, kadını götürmeyi teklif edince, adamla birkaç kere cilveleşen Barones, bu iyiliğe editörü şaşırtan minnet doldu cümlelerle karşılık verdi.

Yolculuk, cenaze havasında geçti. Barones'in ve editörün ailelerinin merhum üyelerinden ve ölüp ölmediğini bilmedikleri kayıp arkadaşlarından oluşan bitmek bilemeyen listeden yorgun düşmüş olarak gizemli köye ulaştılar. Yine de eşi ölen Alman'ı soracak dirayetleri vardı. Balık ağlarını ve teknelerini onarmakla meşgul olan köylüler gerçekten de birkaç gün önce Alman bir çiftin köye geldiğini ama kadın boğulduğu için adamın tek başına köyden ayrıldığını söyledi.

Adam nereye gitmişti? Bilmiyorlardı. Barones ve editör köyün rahibiyle konuştu ama o da bir şey bilmiyordu. Mezar kazıcıyla konuştuklarında o da aynı şeyleri tekrarladı: Alman adam kısa süre önce köyden ayrılmıştı ve Alman kadın mezarlıkta gömülü değildi çünkü boğulmuştu ve cesedi de bulunamamıştı.

Barones o akşam, köyden ayrılmadan önce arabayla dağa çıkmakta ısrar etti. Tepeden manzaraya baktılar. Barones bir süre birbirine giren ve yeşilliğin ortasında kaybolan sarı yolları, yağmurla ıslanmış yaprakları, zeytin ağaçlarıyla kaplı tepeleri ve garip bir yavaşlıkla hareket eden noktacıkları seyretti, hepsi son derece dünyevi görünseler de hiçbiri ona gerçek gelmediler.

Archimboldi'den uzun süre haber alınamadı. Şaşırtıcı bir şekilde *Avrupa'nın Nehirleri* hâlâ satıyordu ve bir süre sonra ikinci baskıyı yaptı. *Deri Maske* için de aynı şey geçerliydi. Archimboldi'nin adı, yeni Alman edebiyatını konu alan iki makalede geçti. Gençler onu okuyordu. Kitapları kült nesnelere dönüşmüş ve üniversite öğrencileri arasında popüler olmuştu.

Bubis, Archimboldi'nin ortadan kayboluşundan dört yıl sonra, beş yüz sayfalık *Miras* romanının okunamayan notlarla dolu, tuğla kalınlığındaki taslağını aldı.

Paket Archimboldi'nin bahçıvan olarak çalıştığı ya da bahçıvan olarak çalıştığını iddia ettiği Venedik'ten yollanmıştı, Bubis bunun bir tür şaka olduğunu düşündü çünkü İtalya'da, hele Venedik'te bahçıvan olarak iş bulmak imkânsız denecek kadar zordu. Yayıncının yanıtı kısaydı. Aynı gün bir mektup yazıp Archimboldi'ye ne kadar avans istediğini sordu ve dört yıldır biriken parasının gönderilebilmesi için güvenilir bir adres vermesini istedi. Archimboldi'nin yanıtı daha kısaydı. Cannaregio'da bir adres verdi ve nazik bir iki cümleyle mektubu tamamladı, Bubis'e ve eşine mutlu yıllar diledi çünkü aralık sonu yaklaşıyordu.

Sonraki birkaç gün Avrupa'da çok soğuk geçti. Bubis, *Miras*'ı okudu ve karışık bir metin olmasına rağmen, bitirdiğinde içini büyük bir tatmin duygusu kapladı. Archimboldi ona bağladığı bütün umutları gerçekten haklı çıkarmıştı. Bütün beklentilerini yerine getirmişti. Ne gibi beklentilerdi bunlar? Bubis bilmiyor ve çözmeye çalışmıyordu. Archimboldi'nin düzenli olarak bir şeyler üretmesiyle veya hikâye anlatma becerisiyle ilgili değildi, Bubis, *Sonsuz Gül*'ü okuduğu anda adamın hikâye anlatmasını bildiğini kavramıştı, Alman edebiyatına yeni kan sağlamakla da bir ilgisi yoktu, Bubis, iki şair ve kendi keşfi olan üç dört yazarla bunu zaten yapmıştı. Hayır, Archimboldi'den beklediği bunlar değildi. Neydi o zaman? Bubis bilmiyordu ama Archimboldi'nin özel olduğunu hissediyor ve belki de bilginin sadece bela getirdiğini öğrendiği için, nedenini bilmemekten herhangi bir rahatsızlık duymuyordu, kendisi bir yayıncıydı ve Tanrı'nın yöntemlerine akıl sır ermezdi.

Barones o sırada âşığıyla beraber İtalya'da olduğu için, Bubis kadını arayıp Archimboldi'yi ziyaret etmesini istedi. Elinde olsa kendi giderdi ama yıllar etkisini göstermeye başlamıştı ve Bubis eskiden olduğu gibi seyahat edemiyordu. Bu yüzden, yanında bazen doktor bazen mimar diye hitap ettiği ama aslında sıradan bir mühendis olan, Romalı genç ve yakışıklı bir adamla dolaşan Barones, bir sabah

yazarın Venedik'teki evinin kapısında belirdi. Romalı mühendis, tutkulu bir Moravia okuyucusuydu, Barones'i Moravia'yla tanıştırmış, onu Moravia'nın evindeki davetlerden birine götürmüş ve adamın tapınak kalıntılarına bakan dairesinden güneşin batışını ve kalıntıları aydınlatarak Moravia'nın kahkahalar atan veya ağlamak üzere olan misafirlerini karanlığa gömen spot ışıklarının yanışını izlemişlerdi. Roman yazarı Barones'i etkilememişti, daha doğrusu adamın yazdığı her kelimenin pırlanta olduğuna inanan âşığının umduğu kadar etkilememişti ama kadın, sonraki birkaç gün, özellikle de kocasının mektubunu alıp yanında Moraviacı mühendisle yola çıktığında, yazarı düşünmekten kendini alamamıştı. Danieli'de bir oda tutmuşlar ve Barones duş alıp üstünü değiştirdikten sonra, açıklanamaz bir dürtünün etkisiyle kahvaltı etmeye gerek duymaksızın, tek başına dışarı çıkmıştı.

Archimboldi'nin verdiği adres, Cannaregio'daki Turlona Sokağı'ndaydı ve Barones'in doğru tahmin ettiği üzere tren istasyonundan ve Tintoretto'nun hayatı boyunca çalıştığı Ortolu Meryem Kilisesi'nden fazla uzak değildi. Böylece San Zaccaria'dan bir Vaporetto'ya bindi ve Grand Kanal üzerinden, düşüncelere dalmış olarak tren istasyonuna gitti, istasyona vardıktan sonra birilerine adresi sordu ve yaya olarak yoluna devam etti, bir yandan evi arıyor bir yandan Moravia'nın hoş gözlerini ve Archimboldi'nin nasıl olduğunu hatırlayamadığı gözlerini düşünüyordu, ayrıca bu iki adamın birbirinden ne kadar farklı olduğunu düşündü, Moravia ve Archimboldi, ilki tam bir burjuvaydı, dünyeviydi ve dünyevi şeylerle ilgileniyor ama incelikli esprilerle dinleyicilerini hoş tutmayı biliyordu, oysa ikincisi, özellikle ilkiyle kıyaslandığında, alt tabakaydı, tam bir barbardı, Bubis'in de dediği gibi sürekli yanıp tutuşan bir sanatçıydı, hiçbir zaman Moravia'nın balkonundan görülen manzarayı, spot ışıklarının aydınlattığı kalıntıları göremeyecek, Moravia'nın çaldığı müzikleri dinleyemeyecek, Moravia gibi gece vakti arkadaşlarıyla, şairler, film yapımcıları, çevirmenler, öğrenciler, aristokratlar ve Marksistlerle Roma sokaklarını turlayamayacaktı, Moravia gibi nazik sözler söylemesini, zekice yorumlar yapmasını bilmeyecekti, Archimboldi, uzun monologlar atmakta usta olsa da, diye düşündü Barones, Spagna'dan Campo San Geremia'ya yürü-

yüp Guglie Köprüsü'nü geçerken, bir hizmetçinin oğlunun ya da ifritlerle dolu bir cehennem olan Rus topraklarında dolanan baldırı çıplak bir askerin sayıklamayı andıran monologlarıydı bunlar. Derken Barones, hangi nedenle bilinmez, gençliğinde Berlin'deki bazı insanların, özellikle taşradan gelen köylü kızlarının, eşcinsellere ifrit dediklerini hatırladı ve gözlerini kocaman açıp korkmuş numarası yaparlardı. Ailelerini terk edip zengin mahallelerindeki büyük malikânelerde çalışmaya gelmiş küçük hizmetçiler, günü atlatmalarını sağlayan uzun monologlar atmayı alışkanlık haline getirmiş kız çocukları, diye düşündü Barones.

İyi de Archimboldi'nin yaptığı gerçekten monolog atmak mıydı, diye sordu kendin kendine Ghetto Vecchio'ya saparken; yoksa başkasına mı hitap ediyordu? Archimboldi başkasına hitaben konuşuyorsa o kişi kimdi? Ölü biri miydi? Bir Alman iblisi miydi? Prusya'da çalışırken keşfettiği bir canavar mıydı? Archimboldi küçük bir çocukken, çalışmak için annesiyle birlikte malikâneye geldiğinde, kadının evinin mahzeninde yaşayan bir canavar mıydı? Von Zumpe ormanında yaşayan bir canavar mıydı? Eski zamanların hayaleti miydi? Balıkçı köyleri arasındaki kayalık sahillerin ruhu muydu?

Hepsi saçmalık, diye düşündü ne hayaletlere ne ideolojilere inanan Barones. O, sadece kendi vücuduna ve başkalarının vücutlarına inanırdı. Nuovo Mahallesi'nden geçip Fondamenta Degli Ormesini'ye ulaştı ve sol tarafta kalan Turlona Sokağı'na saptı, her taraf eski evlerle doluydu, binalar Alzheimer hastaları gibi birbirine yaslanmıştı, uzaktan sesler duyuluyordu, soru soran endişeli sesler ve yanıtlayan başkaları, derken Archimboldi'nin kapısına vardı, evin girişinde kimin hangi katta oturduğuna, hatta orada birinin yaşayıp yaşamadığına dair en ufak bir işaret yoktu, üçüncü kat mı, dördüncü kat mı, belki üç buçuğuncu kattır.

Kapıyı Archimboldi açtı. Saçları uzun ve karmakarışıktı, sakalı boynunu kaplıyordu. Yün bir kazak ve toprak lekeleri içinde kalmış leş gibi bir pantolon giymişti – taştan ve sudan ibaret Venedik için sıra dışı bir manzara. Archimboldi kadını hemen tanıdı ve Barones içeri girdiğinde, adamın burun deliklerinin genişlediğini fark etti, sanki Barones'in kokusunu içine çekiyordu. Adamın dairesi, uydurma bir duvarla ayrılan iki küçük odadan ve yakın zamanda yapıldığı

anlaşılan küçücük bir banyodan oluşuyordu. Tek pencere, mutfak ve salon olarak kullanılan odadaydı ve kanala bakıyordu. Dairenin içindeki her şey koyu kahverengi ve siyah tonlarındaydı –köylü siyahı, diye düşündü Barones–, ikinci odada sadece Archimboldi'nin yatağı ve giysileri vardı.

O gün ve sonraki gün ne yaptılar? Barones o gece Danieli'ye dönmediğine göre konuşup sevişmişlerdir, çok sevişip az konuşmuşlardır, bu arada mühendis büyük bir tedirginlik içinde odasına kapanıp Venedik'teki gizemli kayıp vakalarıyla ilgili romanlar okumuştur, bu romanlarda etin çağrısına uyan güçsüz kadınlar, Venedikli pezevenklerin libidolarıyla hipnotize oluyor, efendilerinin yasal eşleriyle aynı dört duvar arasında yaşamaya mahkûm ediliyorlar, hepsi birer köle, adamların eşleri ise ağzı bozuk, bıyıklı şişman yaratıklar, mağaralarını sebze ve balık almaya çıkmak dışında asla terk etmiyorlar, Neanderthal erkekleriyle evlenmiş kromagnon kadınlar, köleleriyse Oxford'da veya İsviçre'deki yatılı okullarda eğitim görmüş elit bir Avrupalı, bacağından yatağa zincirlenmiş bir halde Gölge'nin kendisini almasını bekliyor.

Her neyse, Barones o gece odasına geri dönmedi ve mühendis de Danieli'nin barında zil zurna sarhoş oldu, polise kayıp ihbarında bulunmadı çünkü kendini aptal durumuna düşürmekten korkuyor ve Alman âşığının, yalvarmalara veya taleplere aldırmayacak türde bir kadın olduğunu seziyordu. Zaten o gece Gölge falan yoktu, Barones birkaç soru sormakla yetindi ve Archimboldi'nin sormayı uygun bulduğu soruları yanıtladı.

Adamın bahçıvan olarak çalışmasından bahsettiler, Archimboldi gerçekten bahçıvanlık yapıyordu, Venedik şehrinin ve bazı seçkin vatandaşların bahçelerine bakıyordu, bu bahçelerden bazıları muhteşemdi. Sonra yeniden seviştiler. Venedik'in ne kadar soğuk olduğundan bahsettiler, Archimboldi'nin çözümü, battaniyelere sarılmaktı. Sonra uzun uzun öpüştüler. Barones en son ne zaman bir kadınla birlikte olduğunu sormamayı tercih etti. Bubis'in kitaplarını bastığı Amerikalı yazarlardan bahsettiler, Archimboldi onları ne duymuş ne okumuştu. Sonra sıra Barones'in ortadan kaybolan kuzeni kader kurbanı Hugo Halder'e ve Archimboldi'nin sonunda bulduğu ailesine geldi.

Ve tam Barones, ailesini nerede ve nasıl bulduğunu, hangi koşullar altında yaşadıklarını soracakken, Archimboldi yataktan kalktı. Şöyle dedi kadına: Dinle. Ve Barones dinlemeye çalıştı ama hiçbir şey duymadı, sadece sessizlik, hem de katlanılmaz bir sessizlik. O zaman Archimboldi şöyle dedi: Her şey bununla ilgili, sessizlikle, duyuyor musun? Ve Barones, insanın sessizliği duyamayacağını, sadece sesleri duyabileceğini söyleyecekti ki bu yorumun ukalaca olacağına karar verip vazgeçti. Çırılçıplak olan Archimboldi o zaman gidip pencereyi açtı, belinden dışarı sarktı ve atlamayı düşünüyormuş gibi kanala baktı. Atlamak niyetinde değildi. Yeniden içeri girdi, Barones'e gelip dışarı bakmasını söyledi. Ve Barones yataktan kalktı, çırılçıplak, pencerenin önüne gitti ve birlikte Venedik'e yağan karı izlediler.

Archimboldi, yayıncısını son kez *Miras*'taki düzeltmeleri gözden geçirmek ve orijinal metne yüz sayfa daha eklemek için ziyaret etti. Birkaç yıl sonra ölen Bubis'i son görüşü bu oldu, yayıncı ölmeden önce, dört Archimboldi romanı daha yayımladı.

Barones'le de son kez o zaman görüştüler, en azından Hamburg'daki son görüşmeleri buydu.

Bubis o dönemde, Doğu ve Batı Almanya yazarlarıyla ilgili tartışmalara gömülmüştü, gün boyu ofisine mektuplar ve telgraflar yağıp duruyor, geceleri hiçbir sonuca ulaşmayan uzun telefon görüşmeleri yapıyordu. Yayınevinin atmosferinden, ne kadar yoğun bir çalışma içinde oldukları görülüyordu. Yine de bazen her şey duruyor, editör kendine ve Archimboldi'ye birer fincan kahve ve yeni grafikere bir fincan çay hazırlıyordu, o dönemde yayınevi artık iyice büyümüştü ve pek çok çalışanı vardı, yakınlardaki masada İsviçreli genç bir düzeltmen çalışıyordu, adamın niye Hamburg'a taşındığı herkes için bir sırdı, Barones ve pazarlama müdürü, arada bir ofislerinden çıkardı, bazen sekreterler de diğerlerine katılırdı ve grupça akıllarına ne gelirse ondan bahsederlerdi, mesela son izledikleri filmden, Dirk Bogarde adlı oyuncudan, sonra muhasebeci ve hatta Marianne Gottlieb uğrardı ve o zaman editörlerin çalıştığı odadan yükselen kahkahaları duymuş gibi Bubis de elinde çay fincanıyla dışarı gelirdi, o zaman Dirk Bogarde'dan bahsetmeyi

bırakıp politikadan, Hamburg'daki devlet görevlilerinin pis işlerinden veya ahlak nedir bilmeyen yazarlardan ve ünlü olmak için her şeyi yapacak kişilerden bahsederlerdi, yazarlar ünü ve refahı birbiriyle bağlantılı görmeye başlamıştı, her tür refahı kabul etmeye hazırdılar ve bu durum editörleri de yayınevinin çalışanlarını da güldürmeye yetiyor hatta Bubis'i bile gülümsetiyordu, çünkü hepsi refah denilen şeyin sadece ön sıralarda oturanların duyabildiği bir bulvar tiyatrosu şakası olduğunu iyi biliyorlardı, sonra kalem sürçmelerinden bahsederlerdi, en bilinen örnekler, uzun zaman önce Paris'te basılan *Hatalar Müzesi* adlı kitapta toplanmıştı, diğerleriyse tam bir hata avcısı olan Max Sengen tarafından derlenmişti ve editörlerden biri bir keresinde, ne *Hatalar Müzesi* ne de Sengen'in kitabı olmayan ama Archimboldi'nin adını göremediği için ne olduğunu bilmediği bir kitap çıkarıp kültürel inciler döktürmeye başladı:

"Zavallı Marie! Ne zaman yaklaşan atın sesini duysa ben olduğunu sanıyor." *Rancé'nin Hayatı*, Chateaubriand.

"Dalgaların yuttuğu geminin tayfası yirmi beş kişiden oluşuyordu, bu felaket yüzlerce kadını dul bıraktı." *Les Cages Flottantes*, Gaston Leroux.

"Gidelim, dedi Peter, gözyaşlarını silmek için şemsiyesini arayarak." *Lourdes*, Zola.

"Dük, peşinde kendisinden önce içeri giren hizmetkârlarıyla salona adım attı." *Değirmenimden Mektuplar*, Alphonse Daudet.

"Ellerini arkasında birleştiren Henri, arkadaşının romanını okuyarak bahçede dolaştı." *Le Cataclysme*, Rosny.

"Bir gözüyle okuyup diğeriyle yazdı." *Ren Kıyıları*, Auback.

"Ceset sessizce otopsiyi bekliyordu." *Şansın Favorisi*, Octave Feuillet.

"William kalbin nefes almaktan başka bir işe yarayabileceğini hayal bile edemiyordu." *Ölüm*, Argibache.

"Bu onur kılıcı hayatımın en mutlu günü." *Sanatçının Onuru*, Octave Feuillet.

"Artık iyi göremiyorum, dedi zavallı kör kadın." *Beatrix*, Balzac.

"Kafasını kestikten sonra onu diri diri gömdüler." *Mongomer'in Ölümü*, Henry Zvedan.

"Eli, yılanınki kadar soğuktu." Ponson du Terrail – Kalem sürçmesinin hangi esere ait olduğu belirtilmemişti.

Max Sengen'in eser veya yazar adı belirtmeksizin derlediği hatalar arasında şunlar vardı:

"Ceset kendisine yaklaşanlara baktı."

"Ölümcül bir kurşunla öldürülen insan ne yapabilir?"

"Şehrin yakınlarında yalnız ayılardan oluşan bir sürü dolanıyordu."

"Ne yazık ki düğün on beş gün gecikti, bu süre zarfında gelin geminin kaptanıyla kaçıp sekiz çocuk doğurdu."

"Her gün üç dört günlük geziler yapılıyordu."

Sonra sıra yorumlara geldi. İsviçreli genç, Chateaubriand'dan yapılan alıntının, cinsel göndermeleri nedeniyle son derece şaşırtıcı olduğunu söyledi.

"Evet, cinsellik kokuyor," dedi Barones.

"Chateaubriand'dan geldiğine inanmak güç," dedi editör.

"Atın neye gönderme olduğu çok açık," dedi İsviçreli.

"Zavallı Marie!" dedi pazarlama müdürü kadın.

Sonra Rosny'nin Henri'sinden bahsettiler, Bubis'e göre kübist bir metindi. Okuma sevdasının verdiği tedirginliğin mükemmel bir ifadesi, dedi grafiker, çünkü Henri sadece elleri arkada okumakla kalmıyor, aynı zamanda bahçeyi de turluyordu. İsviçreli gence göre hoş bir deneyim olabilirdi – sohbet edenler arasında, arada bir de olsa yürürken kitap okuyan tek kişinin o olduğu ortaya çıktı.

"Henri'nin, kitabı elinde tutmasına gerek kalmadan okumasını sağlayan bir alet keşfetmiş olması da mümkün," dedi editör.

"İyi de sayfaları nasıl çeviriyor?" diye sordu Barones.

"Çok kolay," dedi İsviçreli genç. "Ağzında tuttuğu metal bir çubuk yardımıyla çeviriyordur, çubuk da boynuna astığı tepsi benzeri bir kitap okuma düzeneğinin parçası olmalı. Henri'nin mucit olduğunu unutmamalıyız, üretken insanlardan oluşan bir grubun üyesi, arkadaşının romanını okuduğunu hatırlatırım, bunu yapmak büyük sorumluluk ister çünkü bahsi geçen arkadaş romanı sevip sevmediğini, sevdiyse ne tarafını sevdiğini, çok mu sevdiğini az mı sevdiğini, çok sevdiyse yapıtın bir başyapıt olduğunu düşünüp düşünmediğini bilmek isteyecektir ve Henri onun bir başyapıt ol-

duğunu itiraf ederse, arkadaşı Fransız edebiyatının en muhteşem eserlerinden biri olup olmadığını sorar, zavallı Henri'nin sabrı tükenene kadar onu soru yağmuruna tutmayı sürdürür oysa zavallı Henri'nin eminim ki boynuna astığı saçma sapan bir cihazla bahçede aşağı yukarı turlayıp kitap okumaktan daha önemli işleri vardır."

"Her neyse," dedi pazarlama müdürü, "her şey Henri'nin okuduğundan hoşlanmadığını gösteriyor. Tedirgin, arkadaşının kitabının iyi olmamasından korkuyor, açıkça ortada olanı kabullenmekte isteksiz: Arkadaşının yazdığı şey, çöpten farksız."

"Bu sonuca nasıl ulaştın?" diye sordu editör.

"Rosny'nin tasvirinden. Ellerini arkada birleştirmiş: Yani huzursuz, düşüncelere dalmış. Ayakta, yani sürekli hareket ederek okuyor: Gerçeklere direniyor, tedirginlik göstergesi."

"Ama okuma makinesini kullanma eylemi onu kurtarıyor," dedi grafiker.

Sonra Daudet'ye geçtiler, Bubis'e göre *lapsus calami*, yani kalem sürçmesi değil yazarın espri anlayışının göstergesiydi. Feuillet'nin hatasına geldiklerindeyse İsviçreli genç, zamanının en önemli yazarlarından olan ama eserleri unutulup giden Feuillet'nin yazdığı cümlede, bir bakıma kendi kaderini dile getirdiği yorumunu yaptı. "Ceset sessizce otopsiyi bekliyordu."

"Feuillet'nin feuilleton[25] kelimesiyle bir ilgisi var mı?" diye sordu yaşlı Marianne Gottlieb. "Sanki ikisi de gazetenin edebi parçaları."

"İkisi büyük ihtimalle aynı şeydir," dedi İsviçreli genç.

"Feuilleton kelimesinin elbette Feuillet'den geliyordur," dedi Bubis. "Feuillet, zamanında tefrika halinde basılan romanların prensiydi." Kendinden emin bir sesle konuşmuştu ama aslında verdiği bilgiden o kadar da emin değildi.

"Benim favorim Auback'inki," dedi editör.

"Kesin Alman'dır," dedi sekreter.

"Aslında cümle hoş: 'Bir gözüyle okuyup diğeriyle yazdı', böyle bir cümle Goethe'nin biyografisine yakışır," dedi İsviçreli genç.

"Goethe'yi bu işe karıştırma," dedi pazarlama müdürü.

25 (Fr.) Tefrika. (ç. n.)

"Auback, Fransız da olabilir," dedi yıllarca Fransa'da yaşamış olan düzeltmen.

"Ya da İsviçreli," dedi Barones.

"'Eli yılanınki kadar soğuktu,' cümlesine ne diyorsunuz?" diye sordu muhasebeci.

"Benim favorim Zvedan. 'Kafasını kestikten sonra onu diri diri gömdüler,'" dedi İsviçreli genç.

"Aslında kendine özgü bir mantığı var," dedi editör. "Önce kafasını kesiyorlar. Katiller kurbanın öldüğünü sanıyor ve bir an evvel cesetten kurtulmaları gerek. Mezarı kazıyor, cesedi atıyor üstünü toprakla örtüyorlar. Ama kurban ölmemiş. Kafası giyotinle uçurulmamış. Bu cümlede, kafasını kesmek, boğazını kesmek anlamına geliyor olabilir. Bir sürü kan akar. Kurban bayılır. Saldırganlar öldüğünü varsayar. Bir süre sonra kurban uyanır. Üstüne atılan toprak sayesinde kanama durmuştur. Böylece canlı canlı gömülmüş olur. İşte bu kadar," dedi editör. "Sizce de mantıklı değil mi?"

"Hayır değil," dedi pazarlama müdürü.

"Haklısın, değil," diye itiraf etti editör.

"Aslında imkânsız değil hayatım," dedi Marianne Gottlieb, "tarih, sıra dışı olaylarla doludur."

"Ama benim anlattığımın hiçbir mantığı yok," dedi editör. "Bana kendimi iyi hissettirmeye çalışmayın Bayan Marianne."

"Bence kendine özgü bir mantığı var," dedi kahkahalarına engel olamayan Archimboldi, "ama benim favorim o değil."

"Favorin hangisi?" diye sordu Bubis.

"Balzac'ınki," dedi Archimboldi.

"Ah, muhteşem bir örnek," dedi editör.

İsviçreli genç, alıntıyı tekrarladı:

"Artık iyi göremiyorum, dedi zavallı kör kadın."

Archimboldi'nin, *Miras*'tan sonra Bubis'e yolladığı metin, *Aziz Thomas*'tı, Nazi döneminin en büyük yazarlarından birinin biyografisini yazan biyografi yazarının şaibeli biyografisiydi, bazı eleştirmenler bahsi geçen yazarı Ernst Jünger'e benzetse de Jünger değil kurgu bir karakter olduğu açıktı. Archimboldi o zamanlar,

Bubis'in bildiği kadarıyla hâlâ Venedik'te yaşıyor ve yayıncının düzenli olarak yolladığı avanslar ve çekler, bütün zamanını yazmaya ayırmasına yetecek olsa da büyük ihtimalle bahçıvanlık yapmaya devam ediyordu.

Sonraki romanın, Archimboldi'nin denizi gören ufak bir ev kiraladığı İkaria adlı Yunan adasından gelmesi herkesi şaşırttı. Sisyphos'un hayatının son dönemlerini geçirdiği yer gibi, diye düşünen Bubis, bu düşüncesini metnin ellerine geçtiğini teyit etmek amacıyla Archimboldi'ye yazdığı mektupta da dile getirdi, aynı mektupta, Archimboldi'nin kendisine en uygun olanı seçmesi için üç ödeme şekli öneriyordu.

Archimboldi'nin yanıtı Bubis'i şaşırttı. Mektupta, Sisyphos'un, öldükten sonra düzenin kurallarını kendi lehine kullanarak cehennemden kaçtığını hatırlatıyordu. Zeus, Thanatos'u yollamadan önce, Sisyphos ölümün kendisini almaya geleceğini bildiği için, karısına cenaze töreni yapmamasını tembihlemişti. Mezarsız, törensiz, çırılçıplak bir halde Hades'in karşısına çıktığında, Hades onu azarlamış ve cehennemin efendileri gökyüzüne ya da cehennemin kubbesine bakıp saçlarını başlarını yolmuşlar, ama Sisyphos ah vah edip karısından yakınmış, uygun bir şekilde ölüme yollanmamış olmasının kendisinin değil karısının suçu olduğunu söyleyerek dünyaya dönüp karısını cezalandırmak için izin istemişti.

Bu teklif Hades'i düşündürmüştü: Sisyphos'un söyledikleri mantıklıydı ve üç dört günden uzun kalmaması koşuluyla talep ettiği özgürlük ona bağışlanmıştı, intikamını alması ve cenaze törenini tamamlaması için bu kadarı yeterdi. Elbette kendisine sunulan fırsatı kaçırmayan Sisyphos –ona boşu boşuna dünyadaki en kurnaz adam demiyorlardı– dünyaya dönmüş, uzun ve mutlu bir hayat sürmüş ve vücudu iflas edene kadar cehenneme geri dönmemişti.

Bazılarına göre kayayı tepeye taşıma cezasının tek bir gerekçesi vardır: Sisyphos'u oyalamak ve yeni dolaplar çevirmesini engellemek. Ama en beklemedikleri anda Sisyphos yeni bir numara bulacak ve dünyaya dönecek, diye bitiriyordu Archimboldi mektubunu.

Archimboldi'nin İkaria'dan Bubis'e yolladığı roman, *Kör Kadın*'dı. Tahmin edilebileceği üzere kör olduğunu bilmeyen kör bir kadın ve geleceği gördüklerini bilmeyen ama geleceği gören dedektiflerle

ilgiliydi. Adadan Hamburg'a başka kitaplar da geldi. Oyun biçiminde yazılmış bir roman veya tiyatro oyunu olarak nitelenebilecek, Karadeniz'in gündoğmadan önce Atlas Okyanusu'yla yaptığı sohbeti anlatan *Karadeniz*; III. Reich'ın hikâyesini, bütün tanrıçalardan güzel olduğuna inanan ve sonunda kocası Oleus'la birlikte taşa dönüştürülen Letea'nın hikâyesi olarak anlattığı açık saçık romanı *Letea*; New York'ta piyango bileti satan sakat bir Almanın hayatını anlattığı *Piyangocu* ve son olarak *Baba*, psikopat bir katil olan babasının işlediği cinayetleri hatırlayan oğlun hikâyesi.

Archimboldi bir süre İkaria'da yaşadı. Sonra Amorgos'a taşındı. Sonra Santorini'ye. Sonra Sifnos, Siros ve Mikonos'a. Ardından Naksos Adası yakınlarındaki Hekatombe veya Süperego adını verdiği ufak adada yaşadı, hiç Naksos'ta yaşamadı. Sonra adalardan ayrılıp kıta Avrupası'na döndü. O günlerde üzüm ve zeytin yiyerek besleniyordu, toz bulutları kadar tutarlı ve leziz kuru zeytinler. Beyaz peynir ve zeytin yaprakları içinde satılan tütsülenmiş keçi peyniri yiyordu, beyaz şarapla yumuşattığı taşlaşmış esmer ekmekler yiyordu, balık ve domates yiyordu. İncirler. Su. Suyu kuyudan çekiyordu. Bir kovası ve orduda kullanılanlar gibi bir matarası vardı. Sık sık yüzüyordu ama deniz yosunu oğlan çoktan ölmüştü. Yine de güçlü bir yüzücüydü. Bazen dalıyordu. Kalan zamanlarda çalılarla kaplı tepenin yamacında oturup gündoğumunu veya günbatımını izliyor, düşünüyor veya düşündüğünü iddia ediyordu. Oysa hiçbir halt düşündüğü yoktu.

Kıta Avrupası'na taşındıktan sonra Missolonghi'nin balkonunda oturmuş, Alman gazetelerinden birini okurken Bubis'in öldüğünü öğrendi. Bubis ofisinde oturmuş Dresdenli genç bir yazarın gülmekten iki büklüm olmasına yol açan kitabını okurken, Thanatos Hamburg'a, avucunun içi gibi bildiği o şehre gelmişti. Pazarlama müdürünün anlattıklarına göre, yayıncının kahkahaları lobiden, muhasebecinin ofisinden, editörlerin ofisinden, toplantı odasından, okuma odasından, banyodan, mutfak olarak kullanılan odadan, holden ve hatta patronun eşinin yayınevinin en uzak köşesinde yer alan ofisinden bile duyuluyordu.

Kahkahalar birden kesilmişti. Yayınevindeki herkes, şu ya da bu nedenle saati hatırlıyordu, sabah 11:25. Biraz bekleyen sekreter, Bubis'in kapısını çaldı. Kimse karşılık vermedi. Yayıncıyı rahatsız etmek istemeyen kadın, biraz daha beklemeye karar verdi. Kısa süre sonra patronuna telefon bağlaması gerekti. Bubis'in ofisindeki telefonu açan olmadı. Önemli bir görüşme olduğu için, sekreter defalarca kapıyı çaldıktan sonra içeri girdi. Bubis yere yığılmıştı, etrafı yere saçılmış kitaplarla doluydu, ölmüştü ama yüzünde mutlu bir ifade vardı.

Cesedi yakıldı ve külleri Alster'in sularına serpiştirildi. Dul eşi, Barones, yayınevinin başına geçti ve şirketi satmaya niyeti olmadığını duyurdu. Dresdenli genç yazarın kitabıyla ilgili hiçbir şey söylenmedi, zaten o dönemde yazarın başı çoktan, sansür yüzünden devletle belaya girmişti.

Archimboldi gazetedeki haberi ikinci kez ve sonra üçüncü kez okudu, ayağa kalktığında titriyordu, Byron'la özdeşleştirilen yerlerle dolu olan Missolonghi'de dolaştı, zannederdiniz ki Byron, işi gücü yokmuş gibi han han, taverna taverna Missolonghi'yi gezip durmuştu, (oysa herkes, şehre geldiğinde yatağından çıkamayacak kadar hasta olduğunu biliyordu), Missolonghi'yi gezip notlar alan aslında Thanatos'tu, gelmişken Byron'ı aramakla kalmadı, şehri de gezdi, ne de olsa Thanatos dünyanın en büyük turistidir.

Archimboldi yayınevine taziyelerini bildiren bir mektup yazıp yazmamayı düşündü. O mektuba neler yazabileceğini kurgulamaya çalıştı. Hangi kelimeleri kullanacaktı? Kurduğu cümlelerin hiçbiri kulağına anlamlı gelmedi, hiçbir şey yazmadı ve yollamadı.

Archimboldi İtalya'ya döndüğünde, Bubis'in ölümünün üzerinden bir yıldan uzun zaman geçmişti. Son romanı *Dönüş*'ü yayınevine yolladı. Barones von Zumpe'nin romanı okumak gibi bir arzusu yoktu. *Dönüş*'ü editöre verdi ve üç ay içinde yayına hazırlamasını söyledi.

Ardından zarfın üzerindeki adrese bir telgraf çekti ve uçağa atlayıp Milano'ya gitti. Havaalanından gara tam zamanında vardı ve Venedik trenine bindi. O gece Cannaregio'daki bir lokantada

Archimboldi'yle buluştular, adama yeni romanı için avans ve önceki romanlarından biriken telif ücretini ödedi.

Oldukça yüklü bir rakam olmasına karşın, Archimboldi herhangi bir yorum yapmadan çeki ceketinin cebine kaldırdı. Sohbet ettiler. Venedik sardalyesi yiyip beyaz şarap içtiler. Kalkıp yürüyüşe çıktılar, son buluştuklarında karlar altında olan Venedik, gözlerine tamamen farklı göründü. Barones o günden beri Venedik'e ilk kez geldiğini itiraf etti.

"Ben de daha yeni geldim," dedi Archimboldi.

Fazla konuşmaya ihtiyaç duymayan iki eski arkadaş gibiydiler. Sonbaharın başlarıydı, hava yumuşaktı ve ince bir kazak insanı sıcak tutmaya yetiyordu. Barones, Archimboldi'nin hâlâ Cannaregio'da yaşayıp yaşamadığını öğrenmek istedi. Evet, dedi Archimboldi, ama Turlona Sokağı'nda değil.

Planları arasında güneye göçmek vardı.

Archimboldi yıllarca evini sırtında taşıdı, sahip olduğu her şey ufak bir valize sığıyordu, birkaç parça giysi, kâğıtlar, o sırada okuduğu iki üç kitap ve Bubis'in hediyesi olan daktilo. Valizi sağ elinde taşırdı. Daktiloyu sol elinde. Giysiler eskidiğinde atar, yenilerini alırdı. Elindeki kitabı okumayı bitirdiğinde ya birine verir ya masada bırakırdı. Uzun süre bilgisayar almadı. Bazen bilgisayar satan dükkânlara girer ve satıcılara bilgisayarların nasıl çalıştığını sorardı, ama parasını harcamaya isteksiz bir köylü gibi hep son anda caydı. Derken diz üstü bilgisayarlar piyasaya çıktı. O zaman bir bilgisayar edindi ve kısa sürede kullanmasını öğrendi. Modemli dizüstü bilgisayarlar çıktığında eski bilgisayarını yenisiyle değiştirdi ve saatlerini internet başında geçirmeye başladı, kimsenin hatırlamadığı isimleri, unutulmuş olayları araştırıyordu. Bubis'in ona verdiği daktiloyu ne mi yaptı? Uçurumdan aşağı attı elbette!

Bir gün internette dolaşırken, Hermes Popescu'yla ilgili bir habere rastladı ve hemen bahsi geçen kişinin 1944'te, Alman ordusu Romanya'dan çekilirken, çarmıha gerilmiş cesedini gördüğü General Entrescu'nun sekreteriyle aynı kişi olduğunu anladı. Amerikan arama motorlarından birini kullanıp adamın hayat hikâyesini buldu.

Popescu savaştan sonra Fransa'ya göç etmişti. Paris'te sürgündeki Romenlerle vakit geçiriyor, Seine Nehri'nin batı yakasında yaşayan entelektüellerle arkadaşlık ediyordu. Derken bir gün, kendi kelimeleriyle ifade edilecek olursa, Popescu yavaş yavaş tüm bunların tam bir komedi olduğunu keşfetmişti. Romenler anti-komünistti ve Romence yazıyorlardı, gelecekleri belirsizdi, ilgilerini çeken tek şey din ve cinsellikti.

Popescu sorunlarına pratik bir çözüm bulması uzun sürmedi. Yeraltı dünyasının pis işlerine bulaştı – casusluk, kilise ve çalışma izinleri ile ilgili karanlık anlaşmalar. Para su gibi akıyordu. Çuvallar dolusu para kazandı ama çalışmayı sürdürdü. Kaçak Romenlerden çeteler kurdu. Sonra Macarlardan ve Çeklerden. Kuzey Afrikalılardan. Bazen kürk paltosunu giyip çetelerin yaşadığı viraneleri ziyarete giderdi. Zencilerden yayılan koku başını döndürüyordu. Erkek dediğin bu pislikler gibi olur, demekten hoşlanırdı. Oysa kokunun, içten içe kürküne ve ipek eşarbına sinmemesini diliyordu. Bir baba gibi gülümserdi. Bazen ağlardı. Gangsterlerle iş yaparken farklıydı. Onu diğerlerinden ayıran, ciddi görüntüsüydü. Ne yüzük ne kolye takardı, parıltılı şeylerden hoşlanmazdı, altın takılarla işi yoktu.

Para kazandı. Daha çok para kazandı. Romen entelektüeller ayaklarına kapanıp ondan borç istedi, paraya ihtiyaçları vardı, çocuklarına süt alacak, kira ödeyecek, eşlerinin katarakt ameliyatının masrafını karşılayacaklardı. Popescu hepsinin yalvarmalarını dinledi ve kendisinden ne istiyorlarsa tek bir koşulla verdi: Romence değil Fransızca yazacaklardı. Bir gün Entrescu'nun komutasındaki 3. Kolordu'da savaşmış sakat bir yüzbaşı Popescu'yu ziyaret etti.

Popescu yüzbaşının içeri girdiğini gördüğünde, oğlan çocukları gibi yerinde duramaz oldu. Masasından kalkıp Karpat halk dansları yaptı. Köşeye gidip işemeyi denedi ama sadece birkaç damla çıktı. Bir tek, halıda yuvarlanmadığı kaldı. Sakat yüzbaşı Popescu'nun yaptıklarını taklit etmeye çalıştı ama sakat olduğu için (kolunu ve bacağını kaybetmişti) başaramadı.

"Ah Bükreş geceleri," dedi Popescu. "Ah Piteşti'de sabah vakti, Kluj'un gökleri, Turnu-Severin'in boş dükkânları. Kostantza'nun dulları."

Kol kola girip Popescu'nun güzel sanatlar fakültesi yakınlarındaki Verneuil Sokağı'ndaki dairesine yürüdüler, sohbet edip içki içtiler ve sakat yüzbaşı, Popescu'ya hayatını anlattı, kahramanca ama zorluklarla dolu bir hayattı. Sonunda Popescu gözünden akan yaşı silip adamın lafını böldü ve Entrescu'nun çarmıha gerilişine şahit olup olmadığını sordu.

"Oradaydım," dedi sakat yüzbaşı. "Zırhlı birlikleri kaybetmiş Rus tanklarından kaçıyorduk, cephanemiz tükenmek üzereydi."

"Demek cephaneniz tükenmek üzereydi," dedi Popescu. "Ve sen orada mıydın?"

"Oradaydım," dedi sakat yüzbaşı, "vatanın kutsal toprakları uğruna savaşıyorduk, 3. Kolordu'dan kala kala bir alay asker kalmıştı, ne subay, ne doktor, ne hemşire. Savaşı az da olsa medeni kılan her şey tükenmişti. Kala kala bir avuç yorgun adam kalmıştı ve kafayı sıyıranların sayısı günbegün artıyordu."

"Demek kafayı sıyıranların sayısı artıyordu," dedi Popescu. "Ve sen orada mıydın?"

"Oradaydım elbette," dedi sakat yüzbaşı, "General Entrescu'nun emirlerine göre hareket ediyorduk, parlak bir fikre, nutka, dağa, bulutsuz gökyüzünde çakan şimşeklere, düşen yıldırımlara, şefkatli sözlere ihtiyacımız vardı."

"Demek şefkatli sözlere ihtiyacınız vardı?" dedi Popescu. "Ve orada o şefkatli sözleri mi bekliyordun?"

"Nisan yağmurlarını bekler gibi," dedi sakat yüzbaşı. "Ben bekliyordum, albaylar bekliyordu, bizimle oturan generaller bekliyordu, teğmenler bekliyordu, kafayı sıyıran adamlar bekliyordu, çavuşlar ve deliler, yarım saat içinde kaçacak olanlar ve kaçma hazırlığı içindekiler, doğuya mı batıya mı gittiklerini bilmeden yola çıkanlar ve geride kalıp, iyi bir Romence'yle ölümlerinden sonra yayımlanacak şiirler, annelerine mektuplar, bir daha asla görmeyecekleri sevgililerine gözyaşlarıyla ıslanmış notlar yazanlar – hepimiz şefkate susamıştık."

"Demek mektuplar ve notlar, mektuplar ve notlar," dedi Popescu, "sen de bu şiirselliğe kapıldın mı?"

"Hayır, ne kâğıdım ne kalemim vardı," dedi sakat yüzbaşı. "Emrimdeki askerlere karşı sorumluluklarım vardı, bir şeyler yapmam gerektiğinin farkındaydım ama ne yapacağımı bilmiyordum. 3. Kolordu, taşradaki malikânelerden birine varınca durdu. Malikâne de değil, saray sayılırdı. Sağlıklı askerleri ahırlara, hastaları samanlığa yolladım. Delileri ambara yerleştirdim ve delilerin delilikleri sıradan deliliğin ötesine geçerse diye ambarın kolayca ateşe verilebilmesi için gerekli önlemleri aldım. Komuta subayıyla konuşup malikânede yiyecek olmadığını bildirmem gerekiyordu. Komuta subayım da generalle konuşmalı ve hasta olan general sarayın ikinci katına çıkıp General Entrescu'ya haber vermeliydi, durum üstesinden gelinecek gibi değildi, çürüme kokusu her yanı sarmıştı, en akıllıcası, uygun adım batıya gitmek olacaktı ama General Entrescu çoğunlukla kapıyı açmıyor, kendisine söylenenleri dinlemiyordu.

"Demek bazen kapıyı açıyor bazen açmıyordu," dedi Popescu, "ve sen tüm bunlara şahit mi oldun?"

"Şahit oldum olmasına da her şeyi gördüğümü iddia edemem," dedi sakat yüzbaşı, "daha çok duydum. Benim ve geri kalan subayların kafası karışmıştı, şaşkındık, bazıları ağlıyor, diğerleri gözyaşlarını güçlükle bastırıyordu, bazıları verdiği kurbanlar ve sahip olduğu erdemlerle parlayan bir yıldız olması gereken Romanya'yı bu hale düşüren kötü kadere beddualar okuyordu, ötekiler tırnaklarını kemiriyordu, zavallılar, zavallılar, derken bir gün kaçınılmaz kader kapımızı çaldı. Neler olduğunu bizzat görmedim. Delilerin sayısı, aklı başında olanları geçmiş. Ambardan çıkmışlar. Boşta olan subaylar, haçı yapmaya başlamış. General Danilescu çoktan yanına sekiz adamını alarak, şafak vakti saraydan ayrılıp kuzeye doğru yola çıkmış. Bütün bunlar olurken sarayda değildim. Bir grup askerle birlikte asla kullanmayacağımız siperleri kazıyordum. Kazarken kemiklere rastladığımızı hatırlıyorum. İnek kemiği bunlar, dedi askerlerden biri. İnsan kemiği, dedi bir diğeri. Kurban edilen buzağıların kemikleri, dedi ilk asker. Hayır insan kemikleri. Kazmaya devam edin, dedim, ne olduğunu boşverin, kazmaya devam edin. Ama kazdıkça kemik bulduk. Bu da ne demek oluyor, diye haykırdım. Ne biçim toprak burası? Askerler siper kazmayı bıraktı. Saraydan bağrışlar geldiğini duyduk ama gidip neler olduğuna bakamayacak kadar yorgunduk.

Erlerden biri, belki yiyecek bulmuşlardır, kutlama yapıyorlardır, dedi. Ya da şarap. Doğru, şarap bulunmuştu. Mahzen boşaltılmıştı ve herkese yetecek kadar şarap vardı. Derken, siperlerden birine inip kemikleri incelerken haçı gördüm. Bir grup deli, dev haçı sarayın avlusunda dolaştırıyordu. Mezarlık gibi göründüğü ve belki de mezarlık olduğu için toprağı kazamayacağımızı söylemek için saraya döndüğümüzde çoktan olan olmuştu."

"Demek olan olmuştu," dedi Popescu, "ve sen generalin çarmıha gerilmiş vücudunu gördün."

"Evet gördüm," dedi sakat yüzbaşı, "hepimiz gördük ve sonra sanki General Entrescu her an canlanıp yaptıklarımız için bizi cezalandıracakmış gibi çabucak oradan ayrıldık. Saraydan ayrılmadan önce, kaçmakta olan Alman askerleriyle karşılaştım. Rusların yaklaştığını ve kimseyi sağ bırakmadıklarını söylediler. Ardından Almanlar geldikleri gibi gitti ve biz de yola düştük."

Bu sefer Popescu hiçbir şey söylemedi.

Bir süre ikisi de konuşmadı, sonra Popescu mutfağa girip sakat yüzbaşıya biftek pişirdi, az pişmiş mi iyi pişmiş mi olsun, diye seslendi mutfaktan.

"Orta pişmiş," dedi o korkunç günün anılarına gömülmüş olan sakat yüzbaşı.

Popescu biber soslu bifteği adamın önüne koydu ve onun için kesmeyi teklif etti. Sakat yüzbaşı dalgın bir şekilde teşekkür etti. Yemek boyunca sohbet etmediler. Popescu telefon açması gerektiğini söyleyerek birkaç saniyeliğine dışarı çıktı, döndüğünde yüzbaşı, etinin son lokmasını çiğniyordu. Popescu yüzünde tam bir tatmin duygusuyla gülümsedi. Yüzbaşı elini alnına götürdü, sanki bir şeyi hatırlamaya çalışıyordu veya belki birden başı ağrımaya başlamıştı.

"Çekinme, geğir sevgili arkadaşım," dedi Popescu.

Sakat yüzbaşı geğirdi.

"En son ne zaman böyle bir et yedin?" diye sordu Popescu.

"Yıllar önce," dedi sakat yüzbaşı.

"Tadı tanrılara layıktı, değil mi?"

"Kesinlikle öyleydi," dedi sakat yüzbaşı, "ama General Entrescu'dan bahsetmek, zihnimde uzun zamandır kapalı olan bir kapıyı açtı."

"Dök içini," dedi Popescu, "dostlar arasındasın."

Popescu çoğul konuştuğu için irkilen yüzbaşı etrafı kolaçan etti ama içerde ikisinden başka kimse yoktu.

"Bir plak koyacağım," dedi Popescu, "Gluck dinlemek ister misin?"

"O müzisyeni bilmiyorum," dedi sakat yüzbaşı.

"Ya Bach?"

"Evet, Bach severim," dedi sakat yüzbaşı, gözleri kapanıyordu.

Yüzbaşının yanına dönen Popescu, ona Napolyon konyak doldurdu.

"Seni rahatsız eden bir şey mi var yüzbaşı, bana anlatmak istediğin, sana yardımcı olabileceğim bir konu var mı?"

Yüzbaşının dudakları aralandı ama hiçbir şey söylemedi. Başını iki yana salladı.

"Hiçbir şeye ihtiyacım yok."

"Hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey," diye tekrarladı koltuğa oturan Popescu.

"Kemikler, kemikler, kemikler," diye mırıldandı sakat yüzbaşı. "Neden General Entrescu, bizi toprakları kemiklerle dolu bir saraya götürdü?"

Sessizlik.

"Belki öleceğini anlamıştı ve evinde ölmek istedi," dedi Popescu.

"Nereyi kazdıysak kemik bulduk," dedi yüzbaşı. "Topraklar insan kemikleriyle doluydu. Neden? Orada neler oldu acaba ve delilerin yaptığı haç, uzaktan baktığımızda, neden bayrak gibi sallanıyordu?"

"Göz aldanmasıdır," dedi Popescu.

"Bilmiyorum," dedi sakat yüzbaşı. "Çok yorgunum."

"Evet yüzbaşı, çok yorgunsun, kapat gözlerini," dedi Popescu ama yüzbaşının gözleri zaten bir süredir kapalıydı.

"Çok yorgunum," diye tekrarladı yüzbaşı.

"Dostların arasındasın," dedi Popescu.

"Uzun bir yolculuk oldu."

Popescu sessizce başını salladı.

Kapı açıldı ve iki Macar içeri girdi. Popescu, adamlara bakmadı. Başparmağı, işaret parmağı ve orta parmağıyla Bach'a eşlik ediyordu. Macarlar durup kendilerine işaret verilmesini bekledi. Yüzbaşı derin

bir uykuya daldı. Müzik bittiğinde Popescu ayağa kalkıp parmak uçlarına basarak yüzbaşının yanından ayrıldı.

"Bir Türk'le fahişenin oğlu," dedi Romence, ama ses tonu kaba değil düşünceliydi.

Macarlara yaklaşmalarını işaret etti. Her biri bir koluna girip sakat yüzbaşıyı sürükleyerek kapıdan çıkardı. Yüzbaşı horlamaya başladı ve sürüklenirken, takma bacağı yerinden çıkıp halıya düştü. Macarlar adamı yere bırakıp bacağı takmaya çalıştı ama beceremedi.

"Sizi beceriksizler," dedi Popescu, "bana bırakın."

Bir dakika sonra, hayatı boyunca bu işi yapmış gibi adamın bacağını yerine takmıştı. Takma kolu da kontrol etti.

"Yolda hiçbir parçasını kaybetmeyin," dedi.

"Endişelenme patron," dedi Macarlardan biri.

"Her zamanki yere mi götürelim?"

"Hayır," dedi Popescu, "bunu Seine'e atın ve orada kaldığına emin olun!"

"Emredersin patron," dedi aynı Macar.

O anda yüzbaşı sağ gözünü açıp boğuk bir sesle şunları söyledi: "Kemikler, haç, kemikler."

Diğer Macar, temkinli gözlerle adama baktı.

"Endişelenmeyin." Popescu güldü." Hâlâ uyuyor."

Popescu uzun yıllar sonra, serveti iyice arttığında Orta Amerikalı Asuncion Reyes adlı bir oyuncuya âşık oldu ve evlendi. Akıl almaz güzellikte bir kadındı. Asuncion Reyes'in Avrupa'daki sinema kariyeri kısa sürdü ama katıldığı partiler bitmek bilmedi. Bir gün Asuncion Reyes, Popescu'dan ihtiyacı olan bir ülkeye yardım etmesini istedi, adam, başlangıçta kadının Romanya'yı kastettiğini sandı ama sonra Honduras'tan bahsettiğini anladı, böylece aynı yıl, Noel'de karısıyla birlikte Tegucigalpa'ya gittiler, zıtlıklardan ve garipliklerden hoşlanan Popescu şehirde birbirinden kalın çizgilerle ayrılan üç grubun yaşadığını tespit etti: Halkın çoğunluğunu oluşturan hastalar ve yerliler, bir de beyaz denilse de aslında melez olan ve gücü elinde tutan azınlık.

Hepsi arkadaş canlısı ve yoz insanlardı, hepsini sıcak ve yedikleri yiyecekler çarpmıştı –daha doğrusu yiyemedikleri yiyecekler–, sürekli bir kâbusun içinde yaşamaya alışkın insanlardı.

Popescu'nun hemen fark ettiği bir sürü iş imkânı vardı ama Honduraslılar, Harvard'da eğitim almış olanları bile hırsızlığa eğilimliydi ve şiddet uygulamaktan kaçınmıyordu, bu yüzden Popescu ülkede iş yapma fikrini bir tarafa bıraktı. Ama Asuncion Reyes o kadar ısrarcıydı ki Popescu ikinci Noel seyahatlerinde, ülkenin dini liderleriyle, yani güvendiği tek lider grubuyla temasa geçti. İlk temasın ardından Tegucigalpa'dan pek çok piskoposla görüşüp nerelere yatırım yapması gerektiğini sordu. Ne yazık ki işleyen ve kâr getiren tüm sektörler çoktan Amerikalılar tarafından ele geçirilmişti. Bir akşam başkanın ve başkanın eşinin verdiği davette, Asuncion Reyes'in aklına harika bir fikir geldi. Tegucigalpa'nın da Paris metrosu gibi bir metrosu olsa ne kadar hoş olacağını düşündü. Hiçbir şeyden gözü korkmayan ve en akıl almaz fikirlerde bile kâr fırsatı gören Popescu, Honduras Başkanı'nın gözünün içine baktı ve metroyu inşa edebileceğini söyledi. Proje herkesi heyecanlandırdı. Popescu işe koyuldu ve epey para kazandı. Başkan, bakanlar ve bakanlıkta çalışanlar çok daha büyük paralar kazandılar. Kilise bile bu işten kârlı çıktı. Çimento fabrikaları için açılış törenleri düzenlendi, Fransız ve Amerikan şirketleriyle kontratlar imzalandı. Ön çalışmalar on beş yıldan uzun sürdü. Popescu, Asuncion Reyes'le mutluluğu bulmuştu ama sonra kaybetti ve boşandılar. Tegucigalpa metrosunu unuttu gitti. Ölüm, onu Paris'teki bir hastane yatağında uyurken yakaladı.

Archimboldi'nin diğer Alman yazarlarıyla en ufak bir teması olmadı, yurt dışına çıktıklarında kaldıkları otellerle Archimboldi'nin kaldığı yerler birbirinden farklıydı. Ama seçkin bir Fransız yazarla tanıştı, denemeleriyle meşhur olmuş ve başkalarının saygısını kazanmış yaşlı bir adamdı ve ona, ortadan kaybolmak isteyen yazarların sığınabilecekleri bir evden bahsetti. Fransız'ın kendisi de ortadan kaybolmaktan hoşlanan yazarlardandı, yani neden bahsettiğini biliyordu. Archimboldi evi ziyaret etmeyi kabul etti.

Gece vakti, kendi kendine konuşan bir şoförün kullandığı taksiyle eve vardılar. Şoför söylenenleri tekrarlıyor, küfrediyor, bir şeyler sayıklıyor, kendi kendine kızıyordu. Sonunda Archimboldi dayanamadı ve adama sesini kesip yola konsantre olmasını söyledi. Şoförün monoloğundan rahatsız olmuş görünmeyen yaşlı deneme yazarı, azarlarcasına Archimboldi'ye baktı, sanki şoförün –ne de olsa kasabadaki tek taksiydi– alınmasından korkmuştu.

Kayıp yazarların yaşadıkları ev, ağaçlar ve çiçeklerle dolu büyük bir bahçeyle çevriliydi, hemen önünde etrafında demir masaların, şezlongların ve şemsiyelerin yer aldığı bir havuz vardı. Arkada, yüzlerce yıllık meşeler arasında, *petanque*[26] oynamak için ufak bir açıklık bulunuyordu. Gerisi ormandı. Eve vardıklarında, kayıp yazarlar, salonda, televizyondaki haberleri izleyerek akşam yemeklerini yiyordu. Bir sürü yazar vardı ve neredeyse hepsi Fransız'dı, bu durum, Fransa'da o kadar fazla kayıp yazar olduğunu tahmin etmeyen Archimboldi'yi şaşırttı, ama asıl çarpıcı gelen, kadınların sayısıydı. Hepsi yaşlıcaydı, bazıları çok hoş, çok zarif giyinmişti, diğerleri kirli elbiseler, dizlerine kadar gelen çoraplar ve terlikler içindeydi, bunlar kesin şairdir, diye düşündü Archimboldi. Bazıları gri saçlarını yün berelerin altında toplamıştı – hepsini kendileri örmüş olmalıydılar.

Masalara, teoride beyazlar içindeki iki garson baksa da yemek düzeninin açık büfe tarzı işlediği anlaşılıyordu, her yazar kendi tepsisini taşıyor, hangi yiyeceği almak isterse onu alıyordu. Ufak topluluğumuzu nasıl buldunuz, diye soran yaşlı Fransız, yumuşak bir kahkaha attı çünkü tam o anda, odanın diğer ucundaki yazarlardan biri bayılmış veya kriz geçirdiği için yere yığılmıştı ve iki garson adamı kendine getirmeye çalışıyordu. Archimboldi, bir şey söylenemeyecek kadar erken, dedi, boş bir masa bulup patates püresi ve ıspanağa benzeyen bir şeyle tabaklarını doldurdular, haşlanmış yumurta ve ızgara et aldılar. İçecek olarak da ağır kokulu yöresel şarabı tercih ettiler.

Beyaz giysili bir grup genç adam, garsonlar ve beş kayıp yazarla birlikte yerdeki yazarı izliyordu. Deneme yazarı, yemeklerini bitir-

26 Metal toplarla oynanan bir oyun. (ç. n.)

dikten sonra Archimboldi'yi resmi olarak kaydolması için girişteki masaya götürdü ama orada kimseyi bulamayınca kayıp yazarların uyukladıkları televizyon odasına geçtiler, sunucunun teki modadan ve Archimboldi'nin o güne kadar adını bile duymadığı Fransız sinema ve televizyon yıldızlarının aşk hayatlarından bahsediyordu. Deneme yazarı ona yerleşebileceği bir oda gösterdi, tek kişilik bir yatak, masa, iskemle, televizyon, dolap, ufak bir buzdolabı ve banyodan oluşan, işlevselliğin öne çıktığı sıradan bir odaydı.

Pencere, bahçeye bakıyordu. Çiçeklerden yükselen koku ve ıslak çimen kokusu odayı doldurdu. Uzakta bir köpek havlıyordu. Archimboldi odayı incelerken kapının eşiğinde duran deneme yazarı ona anahtarları uzattı ve o evde aradığı mutluluğu bulamasa da –ki zaten mutluluk diye bir şey yoktu–, huzur ve sükûneti bulabileceğini söyledi. Ardından birlikte deneme yazarının birinci kattaki odasına gittiler, ilk odanın tıpatıp aynısıydı. Dışarıdan bakan biri, deneme yazarının da eve yeni taşındığını düşünür, diye geçirdi Archimboldi içinden. Odada ne kitap, ne ortalığa fırlatılmış giysi, ne kâğıtlar ne de kişisel eşyalar vardı, komodindeki beyaz tabaktaki elma dışında, ikinci odayı ilkinden ayıran hiçbir şey yoktu.

Deneme yazarı düşüncelerini okumuş gibi Archimboldi'nin gözlerine baktı. Yüzündeki ifade şaşkındı. Ne düşündüğümü biliyor ve kendisi de aynı şeyi düşünüyor, benim gibi o da bunun nasıl olabileceğini anlayamıyor, diye düşündü Archimboldi. Aslında yüzlerindeki ifade, şaşkın değil hüzünlüydü. Neyse ki beyaz tabaktaki elma var, diye düşündü Archimboldi.

"Gece ışığı kapattığımda elmanın kokusunu alıyorum," dedi deneme yazarı. "Sesli harfler şiiri gibi kokuyor.[27] Ama her şey er ya da geç çürür," dedi deneme yazarı. "Her şey acıya gömülür. Belagat sanatı acıdan beslenir."

Anlıyorum, dedi Archimboldi ama hiçbir şey anlamıyordu. Tokalaştılar ve deneme yazarı kapıyı kapattı. Archimboldi, yorgun olmadığı için (Archimboldi bazen on altı saat aralıksız uyusa da normalde çok uyumazdı) evi dolaşmaya çıktı.

27 Rimbaud'ya gönderme. (ç. n.)

Televizyon odasında sadece üç kayıp yazar kalmıştı, hepsi uyukluyordu ve televizyonda, öldürülmek üzere olan bir adam vardı. Archimboldi bir süre filmi izledikten sonra sıkıldı ve artık bomboş olan yemek salonuna döndü, bir sürü koridordan geçti ve bir tür spor salonuna veya masaj odasına ulaştı, beyaz tişörtlü, beyaz pantolonlu genç bir adam ağırlık çalışıp pijamalı yaşlı bir adamla sohbet ediyordu, ikisi de içeri girdiğinde göz ucuyla Archimboldi'yi süzüp sonra, orada değilmiş gibi konuşmalarına devam etti. Ağırlık kaldıran genç, anlaşılan çalışanlardan biriydi ama pijamalı yaşlı adam kayıp bir yazardan çok unutulmuş bir yazarı andırıyordu, belki kötü talihli klasik Fransız romancılarındandı ve yanlış zamanda yanlış yerde doğma şanssızlığını yaşamıştı.

Archimboldi arka kapıdan verandaya çıktığında baş başa oturan iki yaşlı kadınla karşılaştı. Biri tatlı ve melodik bir sesle konuşuyor, diğeri *petanque* sahasına bakarak onu dinliyordu. Archimboldi konuşanın lirik şairlerden olabileceğini düşündü, sessiz olansa amaçsız cümlelerden ve anlamsız kelimelerden sıkılmış seçkin bir romancıya benziyordu. İlk kadın, genç işi, çocuksu kıyafetler giymişti, ikincinin üzerinde ucuz bir sabahlık, spor ayakkabı ve kot vardı.

Archimboldi hanımlara Fransızca iyi akşamlar dilediğinde, onlarla oturması için davet edercesine gülümseyerek karşılık verdiler, Archimboldi'nin ısrara ihtiyacı yoktu.

"Evdeki ilk geceniz mi?" diye sordu, yeniyetmeler gibi giyinmiş olan yaşlı kadın.

Archimboldi yanıt veremeden, o ana kadar sessiz kalan yaşlı kadın araya girdi ve havaların ısındığını, yakında herkesin kısa kollu giysilerle dolaşacağını söyledi. Archimboldi kadına hak verdi. Yaşına uygun giyinmemiş olan yaşlı kadın, yaşına uygun olmayan bir kahkaha attıktan sonra –belki dolabındaki giysiler aklına gelmişti–, adama ne iş yaptığını sordu.

"Romancıyım," dedi Archimboldi.

"Ama Fransız değilsiniz," dedi sessiz yaşlı kadın.

"Haklısınız, Alman'ım."

"Bavyera'dan mı?" diye sordu genç ruhlu yaşlı kadın. "Bavyera'ya gitmişliğim var, çok beğenmiştim. Çok romantik bir yerdi."

"Hayır, kuzeydenim," dedi Archimboldi.

Yeniyetmeler gibi giyinmiş olan yaşlı kadın baştan aşağı ürperdi. "Hannover'e de gittim," dedi, "oralı mısınız?"

"Öyle sayılır," dedi Archimboldi.

"Yemekler korkunçtu," dedi genç yaşlı.

Archimboldi ne iş yaptıklarını sorduğunda, genç ruhlu yaşlı kadın evlenene kadar Rodez'de kuaförlük yaptığını ama sonra kocası ve çocukları yüzünden işi bırakmak zorunda kaldığını anlattı. Diğer kadın terziydi ama işten bahsetmekten nefret ediyordu. Ne garip kadınlar, diye düşündü Archimboldi. Yanlarından ayrılıp bahçeyi dolaşmaya çıktı, evden uzaklaştı, boş boş dolaştı, gecenin ve orman kokusunun tadını çıkardı, geniş bir daire çizip dileyen herkesin rahatlıkla açabileceği büyük, ahşap bir kapı olan ön kapıya geldi. Yan tarafta, deneme yazarıyla beraber geldiklerinde dikkatini çekmeyen bir tabela olduğunu fark etti. Koyu renkli, ufak harflerle şöyle yazıyordu: Mercier Kliniği. Huzurevi-Nöroloji Merkezi. Deneme yazarının onu bir akıl hastanesine getirdiğini anladığında, aslında fazla şaşırmadı. Bir süre sonra eve geri döndü, üst kattaki odasına çıktı, valizini ve bilgisayarını aldı. Akıl hastanesinden ayrılmadan önce, deneme yazarıyla vedalaşmak istedi. Kapıyı tıklattı ve herhangi bir yanıt almasa da içeri girdi.

Deneme yazarı uyuyordu, odanın ışıkları kapalıydı ama perdelerin arasından süzülen ışık içeriyi aydınlatmaya yetiyordu. Örtülerin altındaki deneme yazarı, üstüne mendil atılmış sigaraya benziyordu. Ne kadar yaşlı, diye düşündü Archimboldi. Ardından ses çıkarmadan odadan çıktı ve bahçeyi geçerken, beyazlar içindeki bir adamın bahçe boyunca koşup ağaçların arkasına saklandığını gördüğünü sandı.

Klinikten çıkıp yola varıncaya kadar adımlarının hızını kesmedi ve ancak yola varınca soluklandı. Ağaçların arasından tepelere uzanan toprak bir yoldu. Arada bir esen rüzgâr, ağaçların dallarını sallıyordu. Rüzgâr ılıktı. Archimboldi bir köprüden geçti. Kasabaya ulaştığında köpekler havlamaya başladı. Tren istasyonunun önündeki meydana varınca, kendilerini kliniğe götüren taksiyi gördü. Şoför içinde değildi ama Archimboldi arabanın yanından geçerken, arka koltukta arada bir kıpırdanan ve bağıran bir ka-

raltı gördü. Tren istasyonunun kapıları açıktı ama bilet gişesi daha açılmamıştı. Banklardan birine oturdu ve içki içip sohbet eden üç Kuzey Afrikalıyı izledi. Başlarını sallayarak selamlaştılar. Ardından Archimboldi vagonlara bakmaya gitti. Hangarın önünde iki tren vardı. Bekleme salonuna döndüğünde, Kuzey Afrikalılar gitmişti. Odanın karşı köşesine yerleşip gişenin açılmasını bekledikten ve açıldığında şehirden ayrılan ilk trene bilet aldı.

Archimboldi'nin seks hayatı, yaşadığı farklı şehirlerde yattığı fahişelerden ibaretti. Bazıları ondan para almıyordu. Başlangıçta alıyorlardı ama sonra, Archimboldi içinde yaşadıkları manzaranın parçası olmaya başladığında para almayı kesiyor veya sadece arada bir para alıyorlardı, ki bu da çoğu zaman şiddetle çözülen yanlış anlamalara yol açıyordu.

Tüm o yıllar boyunca Archimboldi'nin bağını koparmadığı tek kişi Barones von Zumpe oldu. Barones, arada bir Archimboldi'nin yaşadığı şehirlere uğrasa da ve artık anlatacak sırları kalmamış eski sevgililer gibi kol kola şehrin sokaklarında uzun yürüyüşlere çıksalar da aralarındaki bağ genelde yüzeyseldi. Archimboldi, Barones'le yaptıkları uzun yürüyüşlerin ardından kadını oteline bırakır, yanağa kondurulan bir öpücüğün veya melankolik bir günse kısa süren bir sarılışın ardından birbirlerinden ayrılırlardı. Barones ertesi sabah günün ilk ışıklarıyla beraber, Archimboldi uyanıp ona bakmaya gelmeden çok önce şehirden ayrılırdı.

Ama mektuplarında her şey farklıydı, Barones, ileri yaşlara kadar aktif bir şekilde sürdürdüğü cinsel hayatından, gittikçe zavallılaşan sevgililerinden, on sekiz yaşındayken hoşlandığı kadar hoşlandığı partilerden, Barones'e göre Almanya'nın ve Avrupa'nın en önemli isimlerinden olsalar da Archimboldi'nin adını bile duymadığı insanlardan bahsederdi. Archimboldi televizyon izlemiyor, radyo dinlemiyor ve gazete okumuyordu. Berlin Duvarı'nın yıkıldığını, o gece Berlin'de olan Barones'in yazdığı mektuptan öğrendi. Bazen kendini duygusallığa kaptıran kadın, adamdan Almanya'ya dönmesini istiyordu. Almanya'ya döndüm, diye yazıyordu Archimboldi. Temelli dönmeni istiyorum, diye yanıtlıyordu Barones. Daha uzun kal. Artık meşhursun. Bir basın toplantısı düzenle, gerçi o kadarı

senin için fazla olabilir, ama en azından popüler gazetecilerden biriyle röportaj yap. Ancak kâbuslarımda, diye yazdı Archimboldi kadına.

Arada bir azizlerden bahsederlerdi çünkü Barones de cinsel hayatı hareketli bazı kadınlar gibi mistisizme eğilimliydi, gerçi onun ilgisi zararsızdı ve ihtiyaçlarını, Ortaçağ işlemelerine ve dini konulu resimlere duyduğu koleksiyonculara özgü heves aracılığıyla rahatlıkla tatmin edebiliyordu. 1066'da ölen tövbekâr Edward'dan ve bağlılığının göstergesi olarak kraliyet yüzüğünü Evangelist Aziz John'a verişinden ve Aziz'in kutsal topraklara yapılan haccın ardından yüzüğü iade edişinden bahsederlerdi. Antioquia'lı Pelagia veya Pelaya adlı oyuncudan konuşurlardı, İsa yolundan gitmeye başladığında defalarca adını değiştirmiş, erkek kılığına girmiş ve pek çok kimliğe bürünmüştü, sonunda kadının, belki de deliliğin etkisiyle, bütün Akdeniz'i tiyatro sahnesi ve oynanacak en büyük tiyatro oyununu da Hıristiyanlık olarak gördüğünde hemfikir oldular.

Geçen yıllarla beraber Barones'in yazısı –her zaman el yazısı kullanıyordu– zaman zaman titrekleşmeye başladı. Mektupları okunaksızlaştı. Archimboldi tek tük kelimeleri çıkarabiliyor ama gerisini okuyamıyordu. Ödüller, sertifikalar, adaylıklar, onurlandırılmalar. Ne ödülü, kime verilen ödül, kendisine mi, Barones'e mi? Ödüller herhalde kendisine veriliyordu çünkü Barones kendine özgü bir alçakgönüllülüğe sahipti. Ayrıca şu kelimeleri çözmeyi başardı: İş, baskı, yayınevinin ışığı, yayınevinin ışığı demek Hamburg'un ışığı demekti, herkes evine gittiğinde ve sadece kadın ve sekreteri kaldığında, sekreteri kadının merdivenlerden inmesini ve onu bekleyen arabaya binmesine yardım ederdi. Ama Barones her zaman toparlanırdı. Titrek mektupları Jamaika'dan veya Endonezya'dan yollanan kartpostallar izlerdi, Barones'in el yazısı her birinde her zamanki kadar düzgün olurdu, Archimboldi'nin Amerika'ya veya Asya'ya gidip gitmediğini sorardı. Oysa adamın Akdeniz'den hiç ayrılmadığını gayet iyi biliyordu.

Bazen mektuplar arasında uzun boşluklar olurdu. Archimboldi her taşınışında, ki sık sık taşınıyordu, kadına yeni adresini yollardı. Bazen geceleri birdenbire uyanıyor ve ölümü düşünüyordu, ama kadına yazdığı mektuplarda bundan bahsetmekten kaçındı. Barones

ise belki de daha yaşlı olduğundan sık sık ölümden ve tanıdığı ama artık ölmüş olan insanlardan bahsediyordu, bir zamanlar sevdiği ama şimdi kemik yığınına ve küllere dönüşmüş onca insan, tanımadığı ama tanımayı ve kollarında sallamayı isteyeceği ölü çocuklar. Bunlardan bahsettiği zamanlarda, başkası olsa kadının delirdiğini düşünürdü ama Archimboldi Barones'in dengeyi korumak konusunda ne kadar becerikli olduğunu bilirdi, kadın her zaman dürüsttü, açık konuşurdu. Aslında Barones hayatı boyunca neredeyse hiç yalan söylememişti. Taşradaki aile malikânesine yaptığı ziyaretler, arkasında bıraktığı toz bulutu, arkadaşları, Archimboldi'nin arabaya binişlerini ve malikânenin penceresinden kahkahalar atışlarını uzaktan izlediği cahil ve gururlu Berlin gençliği – kadın her şeyiyle açık bir kitap gibiydi, hiç değişmemişti.

Archimboldi, o günleri hatırladığı zamanlardan birinde kadına, kuzeni Hugo Halder'e ne olduğunu bilip bilmediğini sordu. Barones hiçbir şey bilmediğini, savaştan sonra Hugo Halder'den bir daha haber alınamadığını söyledi. Archimboldi bir süre kendini Hugo Halder'in yerine koymayı denedi. Başka bir sefer, yazdığı kitaplardan bahsederken, Barones hiçbirini okumaya zahmet etmediğini itiraf etti, adamın yazdığı gibi zor ve karamsar romanları okumaktan hoşlanmıyordu. Zamanla bu alışkanlık iyice kök salmış ve yetmişine bastığında sadece moda ve haber dergilerini okumaya karar vermişti. Archimboldi, okumuyorsa neden kendisinin kitaplarını basmaya devam ettiğini öğrenmek istedi, yanıtı bildiği için, aslında retorik bir soruydu, Barones şöyle yanıtladı.

A) Kitapların iyi olduğunu biliyordu.

B) Bubis öyle yapmasını söylemişti.

C) Zaten çok az yayıncı, yayımladıkları kitapları okurdu.

Bu noktada, Bubis'in ölümünden sonra çok az kişinin Barones'in yayınevinin başında kalacağını düşündüğünü belirtmek gerek. Yayınevini satması, kendini âşıklarına ve seyahatlerine adaması bekleniyordu. Ama Barones dizginleri eline almıştı ve yayınevi kalitesinden hiçbir şey kaybetmemişti. Kadın, iyi okuyucuları etrafına toplamasını biliyordu ve ticari konularda kendisinden beklenmeyecek kadar becerikliydi. Özetlemek gerekirse: Bubis Yayınevi daha

da büyüdü. Bazen Barones, yarı şaka yarı ciddi, daha genç olsaydı Archimboldi'yi varisi ilan edeceğini söylerdi.

Gerçekten de Barones seksenine bastığında, Hamburg edebiyat çevrelerinin en sık sordukları sorulardan biri buydu. Kadının ölümünden sonra Bubis'in Yayınevi'nin başına kim geçecekti? Kadının resmi varisi kim olacaktı? Barones'in vasiyeti var mıydı? Bubis, servetini kime bırakıyordu? Çocukları yoktu. Akrabaları yoktu. Barones, von Zumpe'lerin sonuncusuydu. Bubis'e gelince, İngiltere'de ölen eşi dışında, bütün akrabaları toplama kamplarında kaybolmuştu. İkisinin de ne kardeşi ne kuzeni vardı. (Hugo Halder hariç ama o da çoktan ölmüş olmalıydı.) Yeğenleri de yoktu. (Elbette Hugo Halder'in çocuğu olmadıysa.) Barones'in, yayınevi dışındaki her şeyi, yardım derneklerinden birine bırakacağı söyleniyordu, yardım derneklerinin temsilcileri sık sık Vatikan'ı veya Deutschbank'ı ziyaret eder gibi kadının ofisini ziyaret ederdi. Barones'in varisi olmaya hevesli bir sürü aday vardı. Adı en çok anılan, yüzü Mann'ın Tadzio'suna, vücudu ise yüzücülerinkine benzeyen yirmi beş yaşında bir genç adamdı, hem şairdi hem de Göttingen Üniversitesi'nde yardımcı profesördü ve eserleri Barones tarafından yayınevinin şiir kitapları listesine alınmıştı. Ama tüm bu anlatılanlar, son kertede dedikodudan ibaretti.

"Ölmeyeceğim," dedi Barones, Archimboldi'ye. "Veya doksan beşimde öleceğim ki bu da ölmemekle aynı şey."

Birbirlerini son kez İtalyan şehirlerinden birinde gördüler. Barones von Zumpe beyaz bir şapka giymişti ve bastonla yürüyordu. Nobel edebiyat ödülünden söz etti ve ortadan kaybolmanın, Avrupalı yazarlardan çok Amerikalı yazarlara yakıştığına dair acı bir espri yaptı. Archimboldi kısa kollu gömlek giymişti, ilgisinden ötürü değil de sağırlaşmaya başladığı için, kadını yakından dinliyor ve gülüyordu.

Nihayet Archimboldi'nin kız kardeşi Lotte Reiter'e geldik.

Lotte 1930'da doğdu, ağabeyi gibi sarışın ve mavi gözlüydü ama boyu onun kadar uzamadı. Archimboldi askere yazıldığında Lotte dokuz yaşındaydı ve en büyük dileği, ağabeyinin askerden izin alıp her tarafı madalyalarla dolu olarak eve dönmesiydi. Bazen

genç adamı rüyasında görüyordu. Devin ayak sesleri. Wehrmacht botları içinde koca ayakların çıkardığı sesleri duyuyordu ağabeyi her zamankinden güçlüydü, kendisi için özel yapılmış botlarıyla çamur birikintilerine veya çalılara aldırmaksızın ilerliyor, kızın ve ailesinin kaldığı eve çabucak ulaşıyordu.

Genç kız bu rüyalardan uyandığında içini öyle bir hüzün basardı ki ağlamamak için kendini zor tutardı. Bazen rüyasında kendisinin de savaşa gittiğini görürdü, savaş alanına vardığında ağabeyinin kurşun delikleriyle kaplı cesedini bulurdu. Bazen anne ve babasına rüyalarından bahsederdi.

"Bunlar sadece rüya," derdi tek gözlü annesi, "rüyanda böyle şeyler görmemeye çalış yavrum."

Ama tek bacaklı babası detayları, örneğin ölü askerlerin yüzlerini sorardı, neye benziyorlardı? Nasıldılar? Uyuyormuş gibi mi görünüyorlardı? Ve Lotte evet, uyuyormuş gibi görünüyorlardı, derdi, ve o zaman babası başını iki yana sallardı: Demek ki ölü değillerdi, küçük Lotte, açıklaması zor ama ölü askerlerin yüzleri her zaman pislik içindedir, bütün gün çalışmış ve günün sonunda yüzlerini yıkamaya vakit bulamamış insanlar gibi görünürler.

Kızın rüyalarında ağabeyinin yüzü tertemizdi, yüzünde sanki ölü olsa da hâlâ her şeyi yapabilirmiş gibi hüzünlü ama kararlı bir ifade vardı. Lotte, kalbinin derinliklerinde, ağabeyinin her şeyi yapabileceğine inanıyordu. Her zaman ayak seslerini, köye yaklaşan devin ayak seslerini, eve gelişini, kendisinin onu beklediği bahçeye yaklaşmasını ve savaşın bittiğini haber verdiğini duymayı bekliyordu. O andan sonra her şey değişecekti. Tam olarak ne değişecekti? Küçük kız yanıtı bilmiyordu.

Zaten savaş sonsuzdu ve ağabeyinin ziyaretleri arasındaki boşluklar gittikçe uzuyordu. Sonunda ağabeyi eve dönmez oldu. Bir gece annesi ve babası battaniyesini çenesine kadar çekmiş uyuyormuş gibi yapan kızın kendilerini dinlediğini bilmeden ağabeyinden bahsettiler, onunla ilgili neler söylediklerini, ağabeyi çoktan ölmüş gibi konuştuklarını duydu. Ama Lotte, ağabeyinin ölmediğini biliyordu, çünkü devler asla ölmez, diye düşündü veya ecelleriyle ölürlerdi ve kimse öldüklerini fark etmezdi, evlerinin kapısının

eşiğinde oturur veya bir ağacın dibine çöker ve uyuyakalırlardı. Devlerin ölümü öyle olurdu.

Bir gün, köyden ayrılmak zorunda kaldılar. Ailesine göre başka seçenekleri yoktu çünkü savaş kapıya dayanmıştı. Lotte savaş geliyorsa ağabeyim de geliyor olmalı, diye düşündü çünkü bebekler nasıl şişman kadınların içinde yaşıyorsa, ağabeyi de savaşın içinde yaşıyordu. Ailesiyle gitmemek için saklandı çünkü Hans'ın eve döneceğine emindi. Saatlerce kızı aradılar ve günbatımına doğru tek bacaklı babası onu ormanda saklanırken buldu. Kıza okkalı bir tokat atıp peşi sıra sürükledi.

Sahil yolu üzerinden batıya giderlerken iki askeri birliğin yanından geçtiler, Lotte askerlerin arkasından seslenip ağabeyini tanıyıp tanımadıklarını sordu. İlk birlikte her yaştan asker vardı, babası gibi yaşlı adamlar ve uyduruk üniformalı on beş yaşında oğlanlar. Hiçbiri gidecekleri yere gitmekten memnun görünmüyordu ama Lotte'nin sorusuna nazikçe karşılık verdiler, ağabeyini tanımıyor, nerede olduğunu bilmiyorlardı.

İkinci birlik hayaletlerden, dirilip mezardan kalkmış cesetlerden oluşuyordu. Gri üniformaları ve çelik miğferleri vardı, onları Lotte dışında kimse görmedi, küçük kız sorusunu tekrarladığında, iskeletlerden sadece bir iki tanesi yanıt vermeye zahmet etti, evet, dediler, oğlanı Sovyet topraklarında korkaklar gibi kaçarken görmüşlerdi, veya Dinyeper'de yüzerken gördüklerini ve hak ettiği gibi boğulduğunu söylediler. Bir tanesi onu Kalmuk bozkırında susuzluktan ölürken gördüğünü, bir diğeri Macaristan ormanlarında kendi tüfeğiyle kendini vurduğunu söyledi. Zavallı pislik, mezarlığın kenarında duruyordu, içeri girmeye cesaret edemiyordu, gece olana kadar mezarlığın girişini arşınlayıp durdu, dediler. Ancak bütün akrabalar mezarlıktan çıktığında, küçük korkak ortalıkta dolanmayı bırakıp mezarlığın duvarına tırmanmış ve duvarın tepesinden Groteler'in, Kruseler'in, Neitzkeler'in, Kunzeler'in, Barzeler'in, Wilkeler'in, Lemkeler'in, Noacklar'ın, alçakgönüllü Ladenthinler'in ve cesur Vosslar'ın yattığı mezarlığa bakmaya cesaret edebilmişti ve sonra ölülere dil çıkarmış, miğferini aşağı fırlatmış ve ellerini şakaklarına bastırıp gözlerini kapatarak ciğerlerinin yettiğince

ulumuştu, hayaletler Lotte'ye bunları söyledi ve sonra kahkahalar atarak, marş adımlarıyla yaşayan askerlerin arkasından yürüdüler.

Önceleri Lotte'nin ailesi diğer köylülerle birlikte Lübeck'te durdu, ama sonra babası Ruslar'ın oraya da geleceklerini söyleyip ailesini aldı ve batıya ilerlemeye devam ettiler. Lotte zaman kavramını tamamen kaybetti, gündüzler gecelerden, geceler gündüzlerden farksızdı ve bazen ne gündüzler ne geceler bir şeye benziyordu, her şey kör edici parlaklıktaki bir devinimin içinde kaybolup gitmişti.

Bir gece Lotte, radyoyu dinleyen gölgeleri gördü. Bir gölge babası, diğer gölge annesiydi. Gözlerini, burunlarını, ağızlarını tanımadığı başka gölgeler de vardı. Çatlak dudaklı havuç ağızlar ve patates burunlar. Hepsinin kafaları ve kulakları bez ve battaniyelerle örtülüydü ve radyodaki ses Hitler'in artık var olmadığını, Hitler'in öldüğünü söyledi. Var olmamakla ölmek aynı şey değil, diye düşündü Lotte. O zamana kadar adet görmemişti ama aynı gün, daha erken saatlerde kanaması başladı ve kendini kötü hissetti. Tek gözlü annesi kanamanın normal olduğunu, er ya da geç bütün kadınların başına geldiğini söyledi. Ağabeyim, dev, yok ama olmaması, öldüğü anlamına gelmiyor diye düşündü Lotte. Gölgeler kızı fark etmedi. Bazıları iç çekiyor, diğerleri ağlıyordu.

"Führerim, Führerim," diye ağladılar, henüz adet görmeye başlamamış kadınlar gibi seslerini yükseltmeye korkarak.

Babası ağlamadı. Annesi ağladı ve gözyaşları, sağlam gözünden aşağı süzüldü.

"Artık yok," dedi gölgeler, "o öldü."

"Asker gibi öldü," dedi gölgelerden biri.

"Varoluşu sona erdi."

Sonra Lotte'nin tek gözlü annesinin kardeşinin yaşadığı Paderborn'a doğru yola çıktılar ama oraya vardıklarında, adamın evi mülteciler tarafından işgal edilmişti. Kendisinden herhangi bir iz olmasa da eve yerleştiler. Komşulardan biri, adamı büyük ihtimalle bir daha asla göremeyeceklerini söyledi. Bir süre, İngilizler'in verdiği sadakalarla yaşadılar. Derken Lotte'nin tek bacaklı babası hastalanıp öldü. Son dileği, askeri törenle köyüne gömülmekti, eşi ve Lotte bu dileği yerine getireceklerine yemin etti, evet evet, söz veriyoruz, dediler ama adamın cesedi Paderborn mezarlığına gömüldü. Tören

yapacak zaman yoktu oysa törene, şatafatlı hareketlere ve detaylara özen göstermeye galiba en çok böyle zamanlarda gerek var, diye düşündü Lotte.

Mülteciler gittiğinde, kardeşinin evi Lotte'nin tek gözlü annesine kaldı. Lotte iş buldu. Bir süre okula devam etti. Uzun süre değil. Yeniden işe girdi. İşten ayrıldı. Bir süre daha okula gitti. Başka bir iş, daha iyi bir iş buldu. Son kez okulu bıraktı. Tek gözlü anne, bir sevgili buldu, Naziler iktidardayken devlet memurluğu yapan yaşlı bir adamdı ve savaş sonrası Almanyası'nda da işini korumuştu.

"Alman bir devlet memuru bulmak, Almanya'da bile kolay değildir," dedi yaşlı adam.

Kurnazlığının, zekâsının, becerisinin sınırı buydu. Ve bu kadarı ona yetiyordu. Lotte'nin tek gözlü annesi artık Sovyet topraklarında olan köye dönmek istemiyordu. Bir daha deniz görmek istemiyordu. Oğlunun kaderiyle de ilgilenmiyordu. Onu Rusya'da bir yerlere gömmüşlerdir, dedi omuz silkerek. Lotte, erkeklerle çıkmaya başladı. İlk olarak İngiliz askerlerden biriyle çıktı. Asker başka bir yere atandığında, Paderbornlu bir oğlana geçti, oğlanın burjuva ailesi, oğullarının sarışın köylü kızla ilişkisinden pek hoşlanmadı çünkü Lotte o günlerde bütün popüler dansları biliyordu. Umursadığı tek şey mutlu olmaktı, ailesiyle değil oğlanla ilgileniyordu ve oğlan üniversiteye gidene dek beraberlikleri devam etti, sonra ayrıldılar.

Bir gece ağabeyi kapıda belirdi. Lotte mutfakta elbisesini ütülüyordu, derken ayak seslerini duydu. Gelen Hans, diye düşündü. Zil çalındığında koşa koşa kapıya gitti ve genç adamı içeri aldı. Ağabeyi kızı tanımadı çünkü artık kadın olmuştu ama kız, ağabeyini hemen tanıdı, ona sarıldı ve uzun süre bırakmadı. O gece güneş doğana kadar sohbet ettiler, Lotte'nin sadece elbisesini değil bütün temiz giysileri ütülemeye vakti oldu. Geldikten birkaç saat sonra Archimboldi başını masaya yaslayıp uyuyakaldı ve ancak annesi omzuna dokunduğunda uyandı.

İki gün sonra ağabeyi yanlarından ayrıldı ve her şey normale döndü. O dönemde Lotte'nin tek gözlü annesi, devlet memurundan ayrılıp neşeli bir araba tamircisiyle birlikte olmaya başlamıştı, adamın kendi tamirhanesi vardı ve askeri araçların yanı sıra çiftçilerin kamyonlarını da onardığı için, işleri iyiydi. Kendi kendine

istese daha genç, daha güzel bir kadın bulabileceğini söylerdi ama kanını emmeyecek, düzgün ve çalışkan bir kadını tercih ediyordu. Tamirhane büyüktü ve adam, kadının ricası üzerine, Lotte'ye iş teklif etti. Ama genç kız tamirhanede çalışmayı istemedi. Lotte, annesi araba tamircisiyle evlenmeden kısa süre önce, adamın çalışanlarından Werner Haas'la tanıştı, birbirlerinden hoşlandıkları ve hiç kavga etmedikleri için çıkmaya başladılar, ilk önce sinemalara sonra danslara gittiler.

Lotte bir gece rüyasında, ağabeyinin yatak odasının penceresinde belirdiğini ve annelerinin neden evleneceğini sorduğunu gördü. Bilmiyorum, diye yanıtladı Lotte yatağından kalkmadan. Sen de evlenecek misin, diye sordu ağabeyi. Lotte başını salladı ve sonra ağabeyinin yüzü gözden kayboldu ve geriye sadece buğulu cam ve devin ayak seslerinin yankısı kaldı. Archimboldi, anneleri evlendikten sonra Paderborn'a geldiğinde, Lotte onu Werner Haas'la tanıştırdı ve birbirlerinden hoşlanmış göründüler.

Annesi evlenince, iki kadın tamircinin evine taşındı. Tamirci, Archimboldi'nin serserinin teki olduğunu düşünüyor, hırsızlık yaparak veya karaborsacılıkla geçimini sağladığına inanıyordu.

"Dolandırıcıların kokusunu bir kilometre öteden alırım," dedi tamirci.

Karısı hiçbir şey söylemedi. Lotte ve Werner Haas bu konuyu tartıştı. Werner'e göre asıl dolandırıcı, sınırdan araba parçaları kaçıran ve sık sık, tamir etmediği halde, tamir ettim, diyerek arabaları geri yollayan tamirciydi. Lotte, Werner'in iyi biri olduğuna, insanların iyi taraflarını görmeye çalıştığına inanıyordu. Lotte, yaklaşık aynı dönemde kendisinin, Werner'in ve 1930'da ya da 1931'de doğan bütün gençlerin sonsuza kadar mutsuz olmaya mahkûm olduklarını keşfetti.

Bütün sırlarını paylaştığı Werner, genç kızın söylediklerini herhangi bir yorum yapmadan dinlerdi, ardından sinemaya gidip Amerikan veya İngiliz filmlerinden birini izlerler ve dans ederek geceyi tamamlarlardı. Werner bozuk bir motosikleti alıp tamir ettiğinde haftasonlarında kırlara gitmeye başladılar. Lotte, pikniğe çıkacakları zaman esmer ve beyaz ekmekle sandviç hazırlar ama sepete asla üçten fazla bira koymazdı. Werner ise bir matara su ve

bazen de şeker ve çikolata getirirdi. Arada bir ormanda dolaşıp yemek yedikten sonra battaniyeyi yere serer ve el ele tutuşarak uyuyakalırlardı.

Lotte'nin kırda gördüğü rüyalar rahatsız ediciydi. Ölü sincaplar, ölü geyikler, ölü tavşanlar görüyordu ve bazen çalıların arasında yaban domuzu gördüğünü sanıyor, yavaşça çalıya yaklaşıp dalları ittiriyor ve ölü yaban domuzu yavrularıyla çevrelenmiş ölü bir dişi yaban domuzuyla karşılaşıyordu. Bu rüyayı gördüğünde irkilerek uyanır ve ancak yanında huzur içinde uyuyan Werner'i görünce sakinleşirdi. Bir süre vejeteryan olmayı düşündü ama bunu yapmak yerine sigaraya başladı.

O zamanlar Paderborn'da ve bütün Almanya'da kadınların sigara içmesi olağandı ama Paderborn'dakiler insan içindeyken sigara içmemeyi tercih ederdi ve içlerinden çok azı, yürüyüşe çıktıklarında veya işe giderken sigara içerdi. Lotte onlardan biriydi. Sabahın erken saatlerinde ilk sigarasını yakar ve otobüs durağına yürürken, çoktan ikinci sigarasına geçmiş olurdu. Werner sigara içmiyordu ve Lotte sigaraya başlaması için ısrar etse de bütün yaptığı, kızı mutlu etmek için sigarasından birkaç nefes çekmek ve öksürük krizine tutulmak oldu. Lotte sigaraya başladığında, Werner kızdan onunla evlenmesini istedi.

"Bu konuyu düşüneceğim," dedi Lotte, "ama haftalara ve aylara ihtiyacım var, birkaç gün yetmez."

Werner dilediği kadar düşünebileceğini söyledi, evliliklerinin sonsuza kadar sürmesini istiyordu ve kararı aceleye getirmemenin ne kadar önemli olduğunun farkındaydı. O günden sonra Lotte ve Werner birbirlerini daha az görmeye başladı. Werner durumu fark ettiğinde, beni sevmekten vazgeçtin değil mi, diye sordu, Lotte ise evlenip evlenmemek konusunda karar vermeye çalıştığını söyledi. Genç adam soruyu sorduğuna dahi pişman olmuştu. Artık eskisi gibi kırlarda yürüyüşe çıkmıyor, sinemaya ya da dansa gitmiyorlardı. Lotte aynı sıralarda, şehre yeni kurulan boru fabrikasında çalışan bir adamla tanışıp onunla görüşmeye başladı, asıl evi Duisburg'da olduğu için şehir merkezindeki pansiyonlardan birinde kalan Heinrich adlı bir mühendisti bu.

Çıkmaya başlamalarından kısa süre sonra Heinrich evli olduğunu itiraf etti, bir de çocuğu vardı ama karısını sevmiyor ve boşanmayı planlıyordu. Lotte adamın evli olmasını umursamadı ama çocuk sahibi olması işleri değiştirirdi çünkü genç kız çocukları seviyor ve dolaylı olarak da olsa onları incitecek bir şey yapma fikrini korkunç buluyordu. Buna rağmen iki ay daha görüştüler. Bazen Lotte, Werner'le görüşüyor, Werner kıza yeni erkek arkadaşıyla işlerin nasıl gittiğini soruyor ve Lotte, her zamanki gibi, diye yanıt veriyordu. Sonunda Heinrich'in karısından asla ayrılmayacağı ortaya çıktı, Lotte adamdan ayrıldı ama arada bir yemeğe çıkıp sinemaya gitmeyi sürdürdüler.

Lotte bir gün işten çıktığında, Werner kapının önünde motosikletiyle onu bekliyordu. Bu sefer evlilikten veya aşktan bahsetmek yerine kızı kahve içmeye davet etti ve sonra evine bıraktı. Yavaş yavaş yeniden görüşmeye başladılar, Lotte'nin annesi ve tamirci buna sevindi, ama özellikle tamirci çünkü Werner'den hoşlanıyor, ciddiyetini ve çalışkanlığını takdir ediyordu. Lotte'nin çocukluğundan beri gördüğü kâbuslar seyrekleşti ve sonunda tamamen kayboldu, genç kız artık rüya görmüyordu.

"Rüya gördüğüme eminim," dedi Lotte, "herkes rüya görür ama uyandığımda hiçbirini hatırlamayacak kadar şanslıyım."

Lotte, Werner'e teklifini yeterince düşündüğünü ve onunla evlenmeye karar verdiğini söylediğinde genç adam ağlamaya başladı ve hıçkırıklar arasında hayatının en mutlu anını yaşadığını itiraf etti. İki hafta sonra evlendiler ve Lotte, restoranın terasında yapılan kutlamalar sırasında ağabeyini hatırladı. Bir an için, belki de içkiyi fazla kaçırdığından, onu düğüne davet edip etmediklerine emin olamadı.

Balaylarını Ren kıyısında ufak bir kaplıcada geçirdikten sonra işlerinin başına döndüler ve hayat eskisi gibi sürüp gitti. Tek odalı bir dairede yaşasalar da Werner'le hayat kolaydı çünkü adam eşini mutlu etmek için her şeyi yapıyordu. Cumartesi günleri sinemaya, pazarları kırlara giderlerdi. Werner bütün gün deliler gibi ter dökmesine karşın, hiçbir zaman ev işlerine yardım etmeyi ihmal etmiyordu. Beceremediği tek şey, yemek yapmaktı. Her ay sonu kıza hediye alır ya da onu Paderborn çarşısında alışverişe çıkarırdı.

Werner, karısının yeni ayakkabılar, bluzlar veya şallar alabileceği kadar para kazanabilmek için fazla mesai yapmaya ve bazen tamircinin arkasından iş kabul etmeye başladı, çiftçilerin traktörlerini veya arabalarını tamir ediyor, karşılığında sosis, et ve bazen de un alıyordu. Lotte'nin mutfağı ambara dönmüştü, gören olsa, gelecek yıl için yiyecek depoladıklarını sanırdı.

Bir gün tamirci, herhangi bir hastalık belirtisi göstermemesine karşın ölüp gitti ve Werner tamirhaneyi devraldı. Bazı akrabalar ve uzak kuzenler mirastan paylarını istedilerse de Lotte'nin tek gözlü annesi ve avukatları işleri oldubittiye getirdi, sonuçta köyde yaşayan kuzenler birkaç kuruştan fazlasını göremedi. Werner şişmanlamış ve saçları dökülmeye başlamıştı, fiziksel anlamda daha az çalışması gerekse de sorumluluklarının artması onu her zamankinden sessiz bir adama dönüştürmüştü. Çift, tamircinin, büyük olmasa da tamirhanenin üst katında olduğu için hayatı kolaylaştıran dairesine taşındı, böylece iş ve ev arasındaki sınır kayboldu. Werner artık hep çalışıyordu.

Werner'e kalsa tamircinin ölmemiş olmasını veya Lotte'nin tek gözlü annesinin, garajın başına başka birini geçirmesini tercih ederdi. Elbette yeni işin avantajları da vardı. O yaz Lotte ve Werner bir haftalığına Paris'e gitti. Lotte seyahat etmeyi sevdiği için Noel'i Lotte'nin annesiyle birlikte Constanza Gölü'nde geçirdiler. Paderborn'a döndüklerinde hayatlarında bir değişiklik daha oldu, ilk defa çocuk yapmaktan bahsettiler ama ekonomik durumları iyiye gitmiş olsa da soğuk savaş ve nükleer saldırı ihtimali yüzünden ikisi de çocuk yapmaya istekli değildi.

İki ay boyunca çocuk sahibi olup olmamak konusunu tartıştılar, derken Lotte bir sabah kahvaltıda, Werner'e hamile olduğunu söyledi ve tartışılacak bir şey kalmadı. Bebek doğmadan önce bir araba satın alıp neredeyse on gün Güney Fransa'yı, İspanya'yı ve Portekiz'i dolaştılar. Lotte eve dönerken Köln'e uğramalarını istedi ve birlikte, kızın ağabeyinin bıraktığı adrese gittiler.

Archimboldi'nin bir zamanlar Ingeborg'la yaşadığı yerde yeni bir bina vardı ve orada yaşayanların hiçbiri, Archimboldi'nin tarifine uyan uzun boylu ve sarışın, eski bir asker, bir dev tanımıyordu.

Yolun kalanında Lotte sessizdi, yol kenarındaki lokantada mola verene kadar somurttu ama sonra, gezip gördükleri şehirlerden bahsetmeye başladıklarında kızın neşesi yerine geldi. Üç ay sonra, oğlu doğmadan önce Lotte işi bıraktı. Bebek dört kilodan ağırdı ve doktorlara göre ters geliyordu ama doğum normal geçti. Anlaşılan bebek son anda dönmeye karar vermişti.

Lotte bir süre bebeğe ağabeyinin adını vermeyi düşündüyse de sonunda annesinin babasının adı olan Klaus'ta karar kıldılar. İsmin bir önemi yok, diye düşündü Lotte, önemli olan kişilik. Daha ilk andan itibaren büyükanne ve baba, Klaus'un üzerine titredi ama oğlan en çok Lotte'yi severdi. Kadın oğluna baktığında ağabeyine benzediğini düşünürdü, sanki Klaus, Hans'ın yeniden doğmuş haliydi, onun minik bir versiyonuydu, bu düşünceler Lotte'yi mutlu ediyordu çünkü şimdiye dek ağabeyini sadece aşırı büyük şeylerle özdeşleştirmişti.

Klaus iki yaşındayken Lotte yeniden hamile kaldı ama dört ay sonra düşük yaptı. Bir şeyler yanlış gitmiş olacak ki bir daha çocuğu olmadı. Klaus, Paderborn'daki orta sınıf ailelerin çocukları nasıl bir çocukluk geçiriyorsa öyle bir çocukluk geçirdi. Arkadaşlarıyla futbol oynamayı severdi ama okulda basketbol oynuyordu. Eve tek bir kez gözü morarmış olarak döndü. Sınıf arkadaşlarından biri tek gözlü büyükannesiyle dalga geçtiği için kavga etmişlerdi. Parlak bir öğrenciydi ama makineleri seviyordu, tamirhanede oturup saatlerce babasını izleyebilirdi. Neredeyse hiç hastalanmazdı ama birkaç kere ateşi çıkmış, sayıklamaya başlamış ve başka kimsenin göremediği şeyler görmüştü.

Klaus on iki yaşına bastığında, büyükannesi Paderborn hastanesinde kanserden öldü. Kadına sürekli morfin veriliyordu ve Klaus ne zaman onu ziyarete gitse, kadın oğlanı Archimboldi'yle karıştırır ve ona oğlum diye hitap eder ya da Prusya şivesiyle hikâyeler anlatırdı. Bazen tek bacaklı babasından, yaşlı askerin ordudaki günlerinden ve Prusya birliğine katılacak kadar uzun boylu olmadığı için duyduğu üzüntüden bahsederdi.

"Ufak tefek olsa da cesareti sınır tanımayan bir adamdı," derdi büyük annesi, morfin kokan gülümsemesiyle.

O zamana kadar kimse Klaus'a dayısından bahsetmemişti. Büyükannesinin ölümünden sonra Lotte'ye onu sordu. Aslında dayısıyla ilgilendiği yoktu ama kendini çok üzgün hissediyordu ve bundan bahsetmenin kafasını dağıtabileceğini düşünmüştü. Lotte uzun zamandır ağabeyini düşünmediği için, Klaus'un sorusu onu hazırlıksız yakaladı. O dönemde Lotte ve Werner emlak işine girmişti, ikisi de emlakçılıktan anlamadıkları için, paralarını kaybetmekten korkuyorlardı. Bu yüzden Lotte üstünkörü bir yanıt vermekle yetindi: Ağabeyi ondan yaklaşık on yaş büyüktü ve örnek alınmaması gereken işler yaparak hayatını kazanıyordu. Uzun zamandır ondan haber almamışlardı çünkü ortadan kaybolup gitmişti.

Sonradan Klaus'a küçükken ağabeyinin bir dev olduğunu düşündüğünü anlattı, küçük bir kızın hayal gücü işte.

Başka bir sefer Klaus, Werner'e dayısını sordu ve Werner'den sessiz ve nazik bir adam olduğu yanıtını aldı. İyi bir gözlemciydi. Lotte'ye göre ağabeyi eskiden öyle biri değildi, savaş, makineli tüfek ve top sesleri onu sessiz birine dönüştürmüştü. Klaus, dayısına benzeyip benzemediğini sorunca Lotte, evet, dedi, bir benzerlik vardı, ikisi de uzun ve inceydi ama Klaus'un saçları daha sarı, gözleri daha maviydi. O zaman Klaus soru sormayı bıraktı ve hayat, tek gözlü büyükannenin ölümünden önce nasılsa öyle devam etti.

Yeni iş girişimleri, Lotte ve Werner'in umduğu kadar başarılı olmadı, ne para kaybettiler ne de zengin oldular. Tamirhane son hızla çalışmaya devam etti ve köşeyi dönmeseler de kimse işlerin kötü gittiğini söyleyemezdi.

On yedi yaşında Klaus'un başı polisle belaya girdi. İyi bir öğrenci değildi ve ailesi, oğullarının üniversiteye gitmeyeceğini çoktan kabullenmişti. Ama on yedisinde, iki arkadaşıyla birlikte araba hırsızlığına karıştı ve ilk davayı, ilaç fabrikasında çalışan İtalyan kızın açtığı cinsel taciz davası takip etti. Klaus'un iki arkadaşı hapse atıldı çünkü yasaya göre yetişkindiler. Klaus dört aylığına ıslahevine yollandı. Bu süre içinde ıslahevinin tamirhanesinde çalıştı ve buzdolabından miksere kadar her tür ev aletini tamir etmeyi öğrendi. Serbest bırakıldığında, babasının tamirhanesinde çalışmaya başladı ve bir süre beladan uzak durdu.

Lotte ve Werner birbirlerini, tek oğullarının doğru yolunu bulduğuna inandırmaya çalıştılar. Klaus, on sekiz yaşına bastığında, fırında çalışan kızla çıkmaya başladı ama ilişki üç ay bile sürmedi, Lotte'ye göre bunun nedeni, kızın güzel olmamasıydı. O kızdan sonra oğlan hiçbir kız arkadaşını ailesiyle tanıştırmadı. Onlar da Klaus'un kız arkadaşı olmadığını veya onları kendileriyle tanıştırmak istemediğini düşündüler. Aynı günlerde Klaus içmeye başladı, her iş günü bitiminde, tamirhanede çalışan diğer işçilerle beraber kafayı çekmek için Paderborn'un birahanelerine gidiyordu.

Birçok kere, özellikle cuma ve cumartesi günleri başını belaya soktu, sıradan şeylerdi, kavgalara karışıyor veya başkalarının malına zarar veriyordu. Werner her seferinde parayı bastırıp oğlunu hapse düşmekten kurtardı. Bir gün Klaus, Paderborn'un kendisine dar geldiğine karar verdi ve Münih'e taşındı. Arada bir para istemek için annesini arıyordu, sadece işi düştüğünde arasa da bu zorunlu sohbetler Lotte'nin içini rahatlatmaları açısından önemliydi.

Birkaç ay sonra Lotte oğlunu yeniden gördü. Klaus'a göre Almanya'da veya Avrupa'da gelecek yoktu, Amerika'da şansını denemeye karar vermişti ve parayı biriktirir biriktirmez gitmeyi planlıyordu. Tamirhanede birkaç ay çalıştıktan sonra Kiel'den New York'a giden Alman gemilerinden birine bindi. Paderborn'dan ayrıldığı sırada, Lotte gözyaşlarını tutamadı: Kadın, uzun boylu ve iri yapılı bir genç olan oğlunun, erkeklerin ne uzun ne de sarışın olduğu yeni kıtada mutlu olamayacağını hissettiği için ağlıyordu, gittiği yerdeki insanlar kurnaz ve genelde kötü niyetliydi, Avrupa'nın çöpleriydi, kimsenin güvenmediği insanlardı.

Klaus'u, Kiel'e Werner götürdü ve Paderborn'a döndüğünde Lotte'ye oğlanın bindiği geminin sağlam bir gemi olduğunu, batmayacağını söyledi, oğlan yol boyunca garsonluk yapacaktı ve yolculara hizmet etmenin tehlikeli bir yanı yoktu. Bu sözler, oğlunu geçirmek için Kiel'e gitmeyi reddeden Lotte'nin içini rahatlatmadı.

Klaus, New York'a vardığında annesine, üzerinde Özgürlük Anıtı resmi olan bir kart attı. Bu hanım benim tarafımı tutuyor, diye yazdı. Aradan aylar geçti ve oğullarından haber alamadılar. Derken bir yıl geçti. Sonunda oğulları yeni bir kart atıp Amerikan vatandaşlığına başvurduğunu haber verdi, iyi bir iş bulmuştu. Zarfın üzerindeki

adres, Georgia, Macon'du ve Lotte de Werner de ayrı ayrı oğullarına mektup yazıp sağlığını, ekonomik durumunu ve gelecek planlarını sordular. Klaus ikisine de yanıt yazmadı.

Zamanla Lotte ve Werner, Klaus'un yuvadan uçtuğu ve işlerinin yolunda gittiği fikrine alıştı. Lotte bazen oğlunun Amerikalı bir kadınla evlendiğini, ferah bir Amerikan evinde yaşadığını ve televizyondaki Amerikan filmlerinde görülenlere benzer bir hayat sürdüğünü hayal ediyordu. Ne var ki Lotte'nin hayallerinde, Klaus'un Amerikalı eşinin yüzü yoktu. Lotte kadını her zaman arkadan görüyordu, sarışındı, saçları Klaus'unkilerden sadece bir ton koyuydu, bronz tenli ve ince uzun biriydi. Klaus'un kimi zaman ciddi, kimi zaman beklenti dolu olan yüzü gözünde canlanıyor ama asla eşinin veya çocuklarının yüzünü göremiyordu. Aslında annelerinin aksine, çocukları arkadan bile görmemişti. Orada olduklarını biliyordu, odalardan birindeydiler ama onları ne görüyor ne duyuyordu, oldukça garip bir durumdu çünkü hiçbir çocuk o kadar uzun süre sessiz kalamazdı.

Lotte bazı geceler bütün vaktini Klaus'un hayatının nasıl olduğunu hayal ederek geçirir ve uyuyakaldığında, rüyasında oğlunu görürdü. Rüyadaki Klaus, Amerikan evine benzemeyen bir Amerikan evinde yaşıyordu. Kadın, eve yaklaştığında başlangıçta iğrenç gelen bir koku alır, sonra şöyle düşünürdü: Klaus'un eşi Hint yemeği pişiriyor olmalı. Ve böylece, saniyeden kısa sürede, başlangıçta iğrenç gelen koku, egzotik ve hoş bir kokuya dönüşüyordu. Rüya, kadının masaya oturmasıyla devam ederdi. Ortada bir sürahiden, boş bir tabaktan, plastik bir bardaktan, bir de çataldan başka bir şey olmazdı ama kadın buna aldırmıyordu, kafasındaki tek soru, kendisini içeri kimin aldığıydı. Ne kadar düşünürse düşünsün, içeri nasıl girdiğini hatırlayamıyor ve bu durum onu çok rahatsız ediyordu.

Rüyanın, daha doğrusu kâbusun verdiği acı, kara tahtaya sürtünen tebeşirin çıkardığı ses gibiydi. Sanki bir oğlan çocuğu, sırf o iğrenç sesi çıkarmak için tebeşiri kara tahtaya sürtüyordu. Belki de sesi çıkaran tebeşir değil oğlanın tırnaklarıydı ve hatta tırnakları da değil, dişleri. Zaman geçtikçe bu kâbusu, kendi verdiği adla Klaus Kâbusu'nu, sürekli görmeye başladı. Bazen, sabahları Werner'in kahvaltıyı hazırlamasına yardım ederken şöyle derdi:

"Yine kâbus gördüm."

"Klaus Kâbusu mu?" diye sorardı Werner.

Ve Lotte bakışlarını adamdan kaçırarak, dalgın bir ifadeyle başını sallamakla yetinirdi. Gizliden gizliye ikisi de Klaus'un bir gün para istemek için geri dönmesini umuyordu ama yıllar geçti ve Klaus Amerika'da kaybolup gitti.

"Klaus'u tanıyorsam, şimdiye Alaska'ya taşınmıştır," diyordu Werner.

Bir gün Werner hastalandı ve doktorlar ona çalışmayı yasakladı. Para sorunları olmadığı için, tamirhaneyi deneyimli tamircilerden birine devredip seyahate çıktılar. Nil Nehri'nde gemi yolculuğu yaptılar, Kudüs'ü gördüler, araba kiralayıp Fransa'nın güneyini dolaştılar, Floransa'dan, Roma'dan, Venedik'ten geçtiler. Ama ilk rotaları Amerika'ydı. New York'a uğrayıp Georgia, Macon'a gittiler ve büyük bir üzüntüyle, Klaus'un dairesinin, zenci mahallesi yakınlarındaki eski bir binada olduğunu keşfettiler.

Bu seyahat sırasında, belki de izledikleri Amerikan filmlerinin etkisiyle akıllarına bir dedektif tutmak geldi. Atlanta'da bir dedektif bulup sorunu açıkladılar. Werner az da olsa İngilizce biliyordu ve polis emeklisi dedektif, girişken biriydi. Onları ofisinde bırakıp İngilizce-Almanca sözlük almaya gitti, koşarak geri geldi ve sohbete kaldıkları yerden devam ettiler. Dedektif, paralarının peşinde değildi, daha en baştan, Amerika'da sıradan bir Amerikan vatandaşını bulmanın, samanlıkta iğne aramaya benzeyeceği konusunda onları uyarmıştı.

"Adını bile değiştirmiş olabilir," dedi.

Ama dedektiften şansını denemesini istediler ve bir aylık ücretini peşin ödediler. Dedektif, edindiği bilgileri Almanya'ya yollamayı kabul etti. Bir ay dolduğunda, dedektifin makbuzlarını ve araştırmanın detaylarını içeren kalın bir zarf Paderborn'a vardı.

Bulduklarını özetlemek gerekirse: Hiç.

Klaus'u tanıyan birini (Klaus'un ev sahibi) bulmayı başarmış, onun sayesinde Klaus'un işverenine ulaşmıştı. Ama Klaus Atlanta'dan ayrılırken, ikisine de nereye gitmeyi planladığını söylememişti. Dedektif araştırmasına devam edebileceğini ama daha fazla paraya

ihtiyacı olduğunu yazıyordu, Lotte ve Werner zahmetleri için adama teşekkür edip şimdilik bu dosyayı burada kapamaya karar verdiler.

Werner birkaç yıl sonra kalpten gitti ve Lotte tek başına kaldı. Başka bir kadın olsa yıkılırdı ama Lotte, kaderin kendisini ezmesine izin vermedi. Dayandı ve her gün yaptığı işleri iki katına çıkardı. Sadece eski yatırımlarından kâr etmekle kalmadı, daha da büyük kârlar getiren yeni yatırımlar yaptı ve tamirhaneyi düzene soktu.

İş ve aşırı çalışmak kadını gençleştirmişti. Her şeye burnunu sokuyor, bir saniye bile yerinde durmuyordu, çalışanlarından bazıları ondan nefret etmeye başlamıştı ama Lotte'nin umurunda değildi. Asla bir bir buçuk haftadan uzun sürmeyen tatillerini İtalya'nın veya İspanya'nın sıcağında geçiriyor, kumsalda uzanıp güneşleniyor veya ticari romanlar okuyordu. Bazen tesadüfen tanıştığı insanlarla yürüyüşe çıkardı ama çoğunlukla tek başınaydı, sokağı geçip kumsala iner, garsonun eline şemsiyenin gölgesindeki şezlonglardan birini ayarlaması için birkaç kuruş tutuştururdu. Uzandıktan sonra bikinisinin üstünü çıkarmaktan çekinmezdi, göğüslerinin eskisi gibi olmaması umurunda değildi, öylece güneşin altında uyurdu. Uyandığında şemsiyenin gölgesine göre yer değiştirir ve kitabını okumaya devam ederdi. Şezlongları ve şemsiyeleri kiralayan oğlan yanına geldiğinde, romlu kola veya bol buzlu sangria ısmarlardı. Bazen, geceleri otelin terasında oturur veya giriş katındaki gece kulübüne giderdi, müşterilerin çoğu onunla aynı yaşlardaki Alman, İngiliz ve Hollandalılar'dı. Dans eden çiftleri izler ve bazen 60'lardan parçalar çalan müzik grubunu dinlerdi. Uzaktan bakan biri, yaşına göre hoş, zarif ve hüzünlü bir kadın olduğunu düşünürdü. Daha yakından bakmayı isteyenler çıkardı, dul veya boşanmış biri yanına gelip dansa kaldırmayı veya sahilde yürüyüşe çıkmayı teklif ederdi, ama Lotte gülümser ve teşekkürler ama hayır, derdi, yeniden genç köylü kızına dönüşürdü, bütün seçkinliği kaybolur ve geriye sadece hüzün kalırdı.

Lotte 1995'te, Meksika'daki Santa Teresa diye bir yerden, Klaus'un hapiste olduğunu haber veren bir telgraf aldı. Gönderen Klaus'un avukatı Victoria Santolaya'ydı. Lotte o kadar büyük bir şok geçirdi ki koşa koşa ofisten ayrıldı, merdivenleri çıktı ve yatağına sığındı. Demek Klaus hayattaydı. Kadın için önemli olan tek şey buydu.

Telgrafa yanıt yazdı, telefon numarasını avukata iletti ve dört gün sonra, iki santral operatörünün ödemeli aramayı kabul edip etmediğini sormalarının ardından kendisiyle İngilizce konuşan kadının sesini duydu, avukat yavaş, her heceyi vurgulayarak konuşsa da Lotte hiçbir şey anlamadı çünkü hiç İngilizce bilmiyordu. Sonunda kadın sesi, bozuk bir Almanca'yla: "Klaus iyi," ve, "Çevirmen," dedi. Sonra Almanca'yı andıran, daha doğrusu kendisinin Almanca zannettiği ama Lotte'nin anlamadığı bir şeyler söyledi. Ve bir telefon numarası verdi, Victoria Santolaya numarayı İngilizce söyledi, defalarca tekrarladı ve Lotte rakamları kâğıda not alabildi çünkü herkes rakamların İngilizcelerini bilir.

Lotte o gün çalışmadı. Sekreterlik okulunu arayıp mükemmel İngilizce ve İspanyolca bilen birini aradığını söyledi, gerçi tamircilerden bazıları İngilizce biliyordu ve istese kadına yardım ederlerdi. Sekreterlik okulundakiler ona, ellerinde tam istediği gibi bir kız olduğunu ve ne zaman isterse yollayabileceklerini söylediler. Hemen yollayın, dedi Lotte. Yirmi beş yaşındaki kız üç saat sonra tamirhanenin kapısında belirdi. Düz kahverengi saçları vardı, kot giymişti ve Lotte'nin ofisine çıkmadan önce tamircilerle şakalaştı.

Kızın adı Ingrid'di, Lotte, oğlunun Meksika'da hapiste olduğunu ve kendisinin Meksikalı avukatla konuşmak istediğini ama kadının sadece İngilizce ve İspanyolca bildiğini açıkladı. Lotte cümlesini tamamladıktan sonra, her şeyi bir kere daha açıklamak zorunda kalmaktan korktu ama Ingrid zeki bir kız olduğu için buna gerek kalmadı, telefon açıp Meksika'yla saat farkını öğrendikten sonra avukatı arayan genç kız, kadınla on beş dakika konuştu, arada bir kullanılan terimlerden emin olmak için İngilizce'ye geçiyordu ama konuşmanın geneli İspanyolca'ydı. Avukatın söylediklerini not aldı. Sonunda, sizi ararız, dedi ve telefonu kapattı.

Lotte masasının başında oturuyordu ve Ingrid telefonu kapattığında, kendini en kötüsüne hazırladı.

"Klaus, Kuzey Meksika'da, Amerika sınırı yakınlarındaki Santa Teresa'da hapiste," dedi, "ama sağlığı yerindeymiş."

Lotte oğlunun niye hapiste olduğunu soramadan, Ingrid çay veya kahve içmelerini önerdi. Lotte iki fincan çay hazırladı ve mutfakta koştururken, notlarını gözden geçiren Ingrid'i izledi.

"Bir sürü kadını öldürmekle suçlanıyor," dedi çayından bir yudum alan genç kız.

"Klaus kimseyi öldürmüş olamaz," dedi Lotte.

Ingrid anlayışlı bir tavırla başını salladıktan sonra avukatın, Victoria Santolaya'nın paraya ihtiyacı olduğunu söyledi.

Lotte o gece, yıllar sonra ilk kez rüyasında ağabeyini gördü. Archimboldi, kafasında hasır şapkayla çölde yürüyordu, ufka kadar her yanı kumlarla kaplıydı. Lotte ağabeyine seslenmeye çalışıyor, dur, gidecek yer yok, diyor ama Archimboldi, çölün içinde kaybolup gitmek istiyormuşçasına yürümeye devam ediyordu.

"Bu topraklar belalı," diyordu Lotte, ağabeyine ve bir anda yeniden orman ve deniz arasına sıkışmış olan Prusya köyünde yaşayan küçük kıza dönüştüğünü kavrıyordu.

"Hayır," diye fısıldıyordu Archimboldi, kızın kulağına, "sadece sıkıcı, sıkıcı, sıkıcı, sıkıcı..."

Lotte uyandığında, bir dakika bile kaybetmeden Meksika'ya gitmesi gerektiğine karar vermişti. Öğlen olduğunda Ingrid geldi. Lotte ofisin penceresinden kızın tamirhaneye yürüyüşünü izledi. Kız, gençliğinin doğası gereği, ofise çıkmadan önce tamircilerle şakalaştı. Lotte kızın hayat dolu bir kahkahası olduğunu düşündü. Ingrid, Lotte'yleyken farklı davranıyordu, daha ciddiydi. Avukatı aramadan önce çay içip bisküvi yediler. Lotte yirmi dört saattir hiçbir şey yememişti, bisküviler ona iyi geldi. Ingrid'in varlığı da rahatlatıcıydı: İyi niyetli, mantıklı bir kızdı, ne zaman dalga geçilmesi, ne zaman ciddi olunması gerektiğini biliyordu.

Lotte, avukatı aramadan önce, Ingrid'e aklından geçenleri açıkladı ve işleri halletmek için kendisinin bizzat Santa Teresa'ya gideceğini kadına söylemesini istedi. Sesi yataktan yeni çıkmış gibi uykulu gelen avukat, Ingrid'e birkaç adres yazdırdıktan sonra telefonu kapattı. Lotte o öğleden sonra avukatını ziyaret edip durumu açıkladı. Avukat birkaç yere telefon açtıktan sonra kadını dikkatli olması konusunda uyardı, Meksikalı avukatlara güven olmazdı.

"Biliyorum," diye karşılık verdi Lotte.

Avukat ayrıca yurt dışındayken parasını nasıl çekebileceğini anlattı. O gece Lotte, Ingrid'i arayıp kendisiyle Meksika'ya gelip gelemeyeceğini sordu.

"Elbette ücretini ödeyeceğim," dedi.

"Çevirmen olarak mı gelmemi istiyorsunuz?" diye sordu Ingrid.

"Çevirmen, eşlikçi, sekreter, hangi sıfatla gelmek istersen," diye karşılık verdi Lotte.

"Tamam geleceğim," dedi Ingrid.

Dört gün sonra Los Angeles aktarmalı olarak Tucson'a uçtular ve araba kiralayıp Santa Teresa'ya geçtiler. Lotte, Klaus'u gördüğünde, oğlunun ilk söylediği, kadının ne kadar yaşlandığı oldu ve bu söz kadını çok utandırdı.

Uzun zaman oldu, diye karşılık verebilmeyi isterdi ama ağlamaktan konuşamadı. Dördü, Lotte, Klaus, avukat ve Ingrid, beton duvarlı bir odadaydılar. Zemin de betondu ve ortada, ahşap görüntüsü verilmiş, yere sabitlenmiş plastik bir masa ve yine yere sabitlenmiş iki sıra vardı. Lotte, Ingrid ve avukat bir sırada, Klaus masanın diğer tarafındaki sırada oturuyordu. Elleri kelepçeli değildi, ona kötü davranıldığını gösteren herhangi bir işaret yoktu. Lotte, son gördüğünden bu yana oğlunun kilo aldığını düşündü ama onu en son yıllar önce görmüştü ve Klaus o zamanlar genç bir adamdı. Avukat, işlemekle suçlandığı cinayetleri sıraladığında Lotte, bu insanlar çıldırmış olmalı, diye düşündü. Aklı başında hiç kimse, bu kadar kadını öldürmüş olamaz, dedi.

Avukat gülümsedi ve aklı başında olsun ya da olmasın Santa Teresa'daki birinin o kadınları öldürdüğünü söyledi.

Avukatın ofisi şehrin kalburüstü mahallelerinden birindeydi, arada birkaç duvar olmakla birlikte, ofisiyle dairesi aynı yerdi ama ikisine iki ayrı kapıdan giriliyordu.

"Ben de böyle bir yerde yaşıyorum," dedi Lotte ve avukat, kadının ne kastettiğini anlamayınca Ingrid, tamirhaneyi tarif edip Lotte'nin eviyle ofisinin iç içe olduğunu açıkladı.

Avukatın tavsiyesiyle, Santa Teresa'nın en iyi oteli olan Las Dunas'e yerleştiler, otelin adı kum tepeleri anlamına gelse de Ingrid, Lotte'yi şehrin yakınlarında kum tepesi olmadığına dair bilgilendirdi. Lotte

başlangıçta iki oda tutmayı planlamıştı ama Ingrid daha ucuz olacağını söyleyerek onu tek bir oda tutmaya ikna etti. Lotte odasını herhangi biriyle paylaşmayalı uzun zaman olmuştu ve ilk birkaç gece uyumakta güçlük çekti. Zaman geçirmek için televizyonu açıp sesini kapatarak yatağında televizyon izledi: Ekrandaki insanlar konuşup el kol işaretleri yaparak, başka insanları tahminen önemli olan bir şeylere ikna etmeye çalışıyorlardı.

Bir sürü dini program vardı. Meksikalı televizyon rahiplerini diğerlerinden ayırmak kolaydı: Esmer tenliydiler ve sürekli terliyorlardı, takım elbiseleri ve kıravatları yeni bile olsa ikinci elmiş gibi duruyordu. Ayrıca: Vaazları daha melodramatikti, daha bir gösteri havasında geçiyordu, seyircilerse uyuşturucu almış gibi görünüyorlardı ve mutsuzluk damarlarına işlemişti, Amerikan programlarına katılan seyiciler de onlar kadar kötü giyimliydi ama en azından çoğunun işi gücü vardı.

Belki de bana öyle geliyor, diye düşündü Lotte, belki Amerikalılar beyaz olduğu için böyle düşünüyorum, bazıları Alman veya Hollanda kökenli oldukları için, onları kendime daha yakın buluyorum.

Sonunda televizyon açık halde uyuyakaldığında, rüyasında Archimboldi'yi gördü. Paçavralar içindeki adam, elinde baltayla volkanik kraterin içinde duruyordu. Ağabeyim ölmüş olabilir, ama oğlum hâlâ hayatta, diye düşündü Lotte rüyasında.

İkinci gün Klaus'u görmeye gittiğinde, alıştıra alıştıra, Werner'in öldüğü haberini verdi. Klaus annesinin anlattıklarını dinledi ve başını salladı ama yüz ifadesi değişmedi. İyi bir adamdı, dediğinde, sesinde duygudan eser yoktu.

Üçüncü gün Ingrid bir köşede sessizce kitabını okurken, Klaus, dayısıyla ilgili sorular sordu. Ona ne olduğunu bilmiyorum, dedi Lotte. Ama Klaus'un sorusu onu şaşırtmıştı ve elinde olmadan, Santa Teresa'ya geldiğinden beri rüyasında ağabeyini gördüğünü söyledi. Klaus, kadından rüyayı tarif etmesini istedi. Lotte rüyayı anlatınca, kendisinin de uzun zamandır rüyalarında dayısını gördüğünü ama hiçbirinin iyi rüyalar olmadıklarını itiraf etti.

"Öyleyse ne tür rüyalar?" diye sordu Lotte.

"Kâbuslar," dedi Klaus.

Sonra gülümsedi ve başka konulara geçtiler.

Ziyaret saati bittiğinde, Lotte ve Ingrid arabayla şehri geziyordu ve bir keresinde pazara gidip yerlilerin sattığı incik boncuklardan aldılar. Lotte onların büyük ihtimalle Çin'de veya Tayland'da yapılmış olduğunu söyledi ama Ingrid takılardan hoşlanmıştı. İncik boncuğa ek olarak, üç toprak biblo aldı, üçü de kaba sabaydı, boyanmamış ve cilalanmamış baba, anne ve oğul figürleriydi, sonra onları şans getirsin diye Lotte'ye verdi. Bir sabah Tijuana'daki Alman konsolosluğuna gittiler. Arabayla gitmeyi planlıyorlardı ama avukat, uçakla gitmelerini tavsiye etti. Tijuana'nın turist bölgesindeki otellerden birinde kaldılar. Lotte'ye göre çok gürültülüydü ve turiste benzemeyen insanlarla doluydu, aynı sabah konsolosla görüşmeyi başardı ve oğlunun durumunu anlattı. Konsolosun zaten olup bitenden haberi vardı ve söylediğine göre, memurlarından biri Klaus'u ziyarete gitmişti oysa Klaus'un avukatı böyle bir ziyaretin gerçekleştiğini inkâr ediyordu.

Belki de avukatın ziyaretten haberi yoktur, dedi konsolos. Belki o zamanlar Klaus'un avukatı o değildi ya da Klaus bu ziyaretten kadına bahsetmemeye karar vermişti. Zaten tüm bunların bir önemi yoktu çünkü Klaus Amerikan vatandaşıydı ve bu durum, başka sorunları da beraberinde getiriyordu. Bu koşullar altında durumu dikkatlice ele almalıyız, diye sözünü tamamladı konsolos. Her koşulda konsolosluk, işe çoktan el atmıştı ve Lotte'yle Ingrid, Santa Teresa'ya içleri rahatlamış olarak döndüler.

Son iki gün Klaus'u ziyaret etme veya arama şansları olmadı. Avukat, hapishane kuralları gereği bunu yapamayacaklarını söyledi ama Lotte, Klaus'un cep telefonu olduğunu ve bazen bütün gününü başkalarıyla konuşarak geçirdiğini biliyordu. Yine de olay çıkarmak veya avukatla ters düşmek istemediği için, o günleri, hiç ilgisini çekmeyen ve karmakarışık olduğunu düşündüğü şehri gezerek değerlendirdi. Tucson'a dönüp kendisini otel odasına kapatmadan önce oğluna uzun bir mektup yazıp kendisi şehirden ayrıldıktan sonra iletmesi için avukata verdi. Ingrid'le birlikte, Klaus'un Santa Teresa'daki evini görmeye gittiler, kadın, evin Kaliforniya tarzı hoş bir ev olduğunu düşündü. Sonra Klaus'un sahibi olduğu bilgisayar dükkânına gittiler ve avukatın söylediği gibi kapısına kilit vurul-

duğunu gördüler. Mülk Klaus'a aitti ve mahkemeden önce serbest bırakılacağına emin olduğu için, dükkânı kiraya vermemişti.

Lotte Almanya'ya döndüğünde, seyahatin kendisini tahmin ettiğinden de çok yorduğunu fark etti. Günlerce yataktan çıkmadı, ofise adım atmadı ama ne zaman telefon çalsa Meksika'dan olabileceğini düşünerek hemen açıyordu. Rüyalarından birinde sevgi dolu, yumuşak bir ses, kulağına, oğlunun gerçekten de Santa Teresa'nın seri katili olabileceğini fısıldadı.

"Çok saçma," diye bağırdı kadın ve hemen uyandı.

Bazen Ingrid arıyordu. Fazla konuşmuyorlardı. Genç kız, yaşlı kadının halini hatırını soruyor ve Klaus'un davasında herhangi bir gelişme olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Dil sorununu, telefon değil e-posta aracılığıyla iletişim kurarak çözmüşlerdi, Lotte için çalışan tamircilerden biri, gelen elektronik postaları tercüme ediyordu. Ingrid bir öğleden sonra tamirhaneye uğrayıp kadına hediye getirdi: Lotte'nin teşekkür edip alsa da asla kullanmayacağına emin olduğu bir Almanca-İspanyolca sözlük. Ne var ki, kısa süre sonra, avukatın kendisine verdiği dava dosyasındaki fotoğrafları incelerken, Ingrid'in getirdiği sözlüğe ihtiyaç duydu ve bazı kelimelerin anlamlarına baktı. Birkaç gün geçtiğinde şaşkınlıkla, dil öğrenmeye karşı büyük bir yeteneği olduğunu keşfetmişti.

Lotte 1996'da Santa Teresa'ya dönmeye karar verdi ve Ingrid'den kendisiyle gelmesini istedi. Ingrid mimarlık bürosunda çalışan ama mimar olmayan bir gençle birlikteydi ve bir gece ikisi, kadını yemeğe çıkardılar. Oğlan Santa Teresa'da olanlarla çok ilgileniyordu ve Lotte başlangıçta, Ingrid'in oğlanı da yanında getirmek istediğinden şüphelendi ama Ingrid aralarının o kadar ciddi olmadığını söyledi ve Lotte'yle gitmeyi kabul etti.

1996'da görülmesi gereken dava ertelendi, Lotte ve Ingrid Santa Teresa'da dokuz gün kalıp olabildiğince sık Klaus'u ziyaret ettiler, arabayla şehirde dolaştılar ve otel odalarında oturup televizyon izlediler.

Bazı geceler, Ingrid içki içmek için otelin barına veya dans etmek için otelin kulübüne gidiyor ve Lotte'yi odada yalnız bırakıyordu. Öyle zamanlarda yaşlı kadın kanalı değiştirirdi çünkü Ingrid her zaman İngilizce konuşulan kanalları açıyordu oysa kendisi Meksika

televizyonunu tercih ederdi, böylece kendini oğluna daha yakın hissediyordu.

Ingrid'in dönmesi iki kere sabahın beşini buldu ve her iki seferde de Lotte yatağının kenarına veya koltuğa oturmuş televizyon izliyordu. Ingrid'in odada olmadığı gecelerden birinde Klaus aradı ve Lotte'nin ilk aklına gelen, oğlunun hapisten kaçmış olabileceğiydi. Klaus son derece normal, hatta rahat bir sesle, annesine nasıl olduğunu sordu. Lotte iyi olduğunu söyleyerek karşılık verdi ve sonra ne söyleyeceğini bilemediği için sustu. Kendini toparlamayı başardığında, oğlunun nereden aradığını öğrenmek istedi.

"Hapisten," dedi Klaus.

Lotte saate baktı.

"Bu saatte telefon açmana izin veriyorlar mı?" diye sordu.

"Kimsenin bir şeye izin verdiği yok," diyen Klaus bir kahkaha attı. "Cep telefonumdan arıyorum."

O zaman Lotte avukatın, Klaus'un cep telefonu olduğunu söylediğini hatırladı ve başka konulara geçtiler. Derken, Klaus gördüğü rüyadan bahsetmeye başladı ve ses tonu değişti, Lotte elinde olmadan şiir okuyuşunu duyduğu Alman bir oyuncuyu hatırladı. Şiiri hatırlamıyordu, herhalde klasiklerden biriydi ama oyuncunun sesini unutması mümkün değildi.

"Rüyanda ne gördün?" diye sordu Lotte.

"Bilmiyor musun?" diye sordu Klaus.

"Bilmiyorum," dedi Lotte.

"O zaman, söylemesem daha iyi," diyen Klaus telefonu kapattı.

Lotte oğlunu arayıp konuşmaya devam etmek istedi ama Klaus'un numarası onda yoktu. Beş dakika kendi kendiyle mücadele ettikten sonra, o kadar geç bir saatte aramanın kabalık olduğunu bilse de, Victoria Santolaya'yı aradı ve avukat telefonu açtığında Almanca, İspanyolca ve İngilizce karışımı bir dille Klaus'un cep telefonu numarasına ihtiyacı olduğunu açıkladı. Avukat uzun bir sessizliğin ardından, Lotte'nin doğru yazdığına emin olana kadar numarayı tekrarladı ve telefonu kapadı.

O uzun sessizlik, Lotte'ye sorularla doluymuş gibi gelmişti, avukat telefonu bırakıp Klaus'un numarasını yazdığı defteri almaya gitme-

mişti, telefonun diğer ucunda kalıp sessizliğini korumuş ve belki düşüncelere dalmıştı, numarayı verip vermemeye karar vermeye çalışıyordu. Lotte kadının, cümlenin tam ortasında iki seçeneği değerlendirmek istercesine nefes aldığını duymuştu. Numarayı aldıktan sonra Klaus'un cep telefonunu aradı ama hat meşguldü. On dakika sonra yeniden aradı, hat hâlâ meşguldü. Klaus gecenin bu saatinde kiminle konuşuyor olabilir, diye sordu kendi kendine.

Ertesi gün oğlunu ziyarete gittiğinde konuyu açmamayı ve herhangi bir şey sormamayı tercih etti. Klaus ise hapiste olan kendisi değilmişçesine, her zamanki gibi mesafeli ve soğuktu.

Lotte, Meksika'ya yaptığı bu ikinci ziyarette, her şeye rağmen, kendini ilk seferki kadar kaybolmuş hissetmedi. Bazen, hapishanede beklerken, diğer mahkûmları ziyarete gelen kadınlarla sohbet ediyordu. Çocuklu kadınlara *bonito nino* ve *lindo chamaco* demesini öğrendi; oğullarıyla veya torunlarıyla görüşebilmek için saatlerce sıra bekleyen anneleri ve büyükanneleri gördüğünde, *buena viejita* veya *simpatica viejita* diyordu. Onları örnek alıp üçüncü gün kendine bir şal aldı. Bazen Ingrid'in ve avukatın peşinden hapishaneye girerken gözyaşlarına engel olamıyor ve öyle zamanlarda biraz olsun gizlenmek amacıyla şalı kaldırıp yüzünü saklıyordu.

1997'de Meksika'ya döndü ama bu sefer yalnızdı çünkü Ingrid iş bulmuştu. Lotte'nin İspanyolcası artık fena değildi, telefonda avukatla konuşabiliyordu. Seyahat kazasız belasız geçti ama Santa Teresa'ya iner inmez, Victoria Santolaya'nın yüzündeki ifadeden neler olduğunu anladı. Ve sonra gereğinden uzun süren sarılmaları sırasında avukat, yaşlı kadına garip şeyler döndüğünü söyledi. Göz açıp kapayana kadar biten mahkemenin sonucunda, Klaus dört cinayetten suçlu bulunmuştu.

O gece avukat, kadını oteline bıraktı ama ayrılmak için pek hevesli görünmeyince, Lotte kadının söyleyecek bir şeyleri olduğu ama nasıl söyleyeceğini bilemediği hissine kapıldı, bu yüzden, yorgun olmasına ve uyumaktan başka hiçbir şey istememesine karşın, kadına bir içki ısmarlamayı teklif etti. Camın arkasından, ağaçlarla süslü yoldan geçen arabaların farlarına bakıp içkilerini yudumladıkları sırada Lotte kadar yorgun görünen avukat, İspanyolca küfretmeye başladı, en azından Lotte kadının küfrettiğini düşündü ve sonra

avukat ağlamaya başladı. Bu kadın oğluma âşık, diye düşündü Lotte. Santa Teresa'dan ayrılmasından önce, Victoria Santolaya kadına davanın usulsüz olduğunu ve düşmesi ihtimali bulunduğunu söyledi. Her koşulda temyize gideceğim, dedi. Lotte dönüş yolunda mahkemenin kararından hiç etkilenmemiş gibi görünen oğlunu ve avukatı düşündü, ikisi, garip bir şekilde birbirlerine yakışıyorlardı.

1998'de, ilk mahkemenin geçersiz olduğu kararı çıktı ve ikincisi için hazırlıklara başlandı. Lotte bir gece, Victoria Santolaya'yla Paderborn'dan telefonda konuşurken, kadına Klaus'la aralarında bir şeyler olup olmadığını sordu.

"Var," dedi avukat.

"Çok acı çekmiyor musunuz?" diye sordu Lotte.

"Sizden çok değil," dedi Victoria Santolaya.

"Sizi anlamıyorum," dedi Lotte, "ben onun annesiyim, ama sizin seçme şansınız var."

"İnsan kime âşık olacağını seçemez," dedi Victoria Santolaya.

"Klaus da size âşık mı?" dedi Lotte.

"Yatmayı seçtiği kişi benim," diye karşılık verdi Victoria Santolaya.

Lotte önce kadının ne demek istediğini anlamadıysa da sonra Meksika'da da, Almanya'da olduğu gibi mahkûmların, sevişmek için eşleri veya sevgilileri tarafından ziyaret edilebildiklerini hatırladı. Televizyonda bununla ilgili bir program görmüştü. Mahkûmların eşleriyle birlikte oldukları odaların, katlanılamaz ölçüde hüzünlü yerler olduklarını hatırlıyordu. Kadınlar odaları güzelleştirmeye çalışır, ama koydukları çiçekler ve örtülerle oraları daha da korkunç yerlere dönüştürürlerdi, kişiliksiz odalar, ucuz kerhane odalarına dönerdi. Üstelik benim gördüklerim, hoş Alman hapishanelerinin odalarıydı, diye düşündü Lotte, aşırı kalabalık olmayan temiz hapishanelere aitti. Santa Teresa Hapishanesi'nde, bu işe ayrılmış olan odayı düşünmek bile istemiyordu.

"Oğlum için yaptıklarınız hayranlık uyandırıcı," dedi Lotte.

"Klaus'un bana verdikleri karşısında, benim yaptıklarımın hiçbir değeri yok," dedi avukat.

Lotte o gece uykuya dalmadan önce, Victoria Santolaya'yı ve Klaus'u düşündü, ikisinin Almanya'da veya Avrupa'nın başka bir

ülkesinde yaşadıklarını hayal etti, Victoria Santolaya'nın hamile halini gözünde canlandırmaya çalıştı ve o gece bebekler gibi uyudu.

1998'de Lotte iki kere Meksika'ya gitti ve Santa Teresa'da toplam kırk beş gün geçirdi. Mahkeme, 1999'a ertelendi. Los Angeles'tan Tucson'a uçtuğunda, araba kiralama şirketinde sorun yaşadı, yaşından ötürü ona araba kiralamayı reddettiler.

"Yaşlı olabilirim ama araba kullanmasını biliyorum," dedi Lotte İspanyolca, "üstelik şimdiye kadar hiç kaza yapmadım." Sabahın çoğunu tartışarak harcayan Lotte, kendisini Santa Teresa'ya götürmesi için bir taksi tuttu. Şoförün adı Steve Hernandez'di, İspanyolca konuşuyordu ve çölü geçerken, kadına neden Meksika'ya geldiğini sordu.

"Oğlumu görmeye geldim," dedi Lotte.

"Gelecek sefer oğlunuza söyleyin, gelip sizi alsın," dedi taksi şoförü, "çünkü ucuz bir yolculuk olmayacak."

"Keşke yapabilse," dedi Lotte.

1999'da Meksika'ya döndüğünde, avukat onu almaya Tucson'a geldi. Lotte için iyi bir yıl değildi. Paderborn'da işler iyi gitmiyordu ve yaşlı kadın tamirhaneyi ve içinde kendi dairesinin de yer aldığı binayı satmayı düşünüyordu. Sağlığı iyi değildi. Muayene eden doktorlar sorunun ne olduğunu çözemedi ama Lotte, bazen en basit işleri bile yapamayacak duruma geliyordu. Ne zaman hava bozsa soğuk algınlığına yakalanıyor ve bazen günlerce yataktan çıkamıyordu.

2000 yılı geldiğinde Meksika'ya gidecek durumda değildi ama haftada bir kez avukatla konuşup gelişmeleri öğreniyordu. Telefonla konuşmadıkları zamanlarda e-postalar aracılığıyla haberleşiyorlardı ve hatta Lotte, yasal evrakların yollanabilmesi için eve faks bile almıştı. O yıl Lotte, yeniden seyahat edebilmek için sağlığını kazanmaya zorladı kendini. Vitamin aldı, fizik tedavi uzmanı tuttu, haftada bir Çinli bir akupunkturcuya gitmeye başladı. Bir sürü meyve ve bol salata içeren özel bir rejim uyguluyordu. Artık et yerine balık yemeyi tercih ediyordu.

2001 geldiğinde, bütün çabalarına rağmen sağlığı eskisi gibi değildi ve sinirleri çok yıpranmıştı. Yine de Meksika'ya seyahat etmeye karar verdi.

Frankfurt Havaalanı'nda Los Angeles uçağını beklerken, kitapçıya girip bir kitap ve birkaç dergi satın aldı. Lotte'nin iyi bir okuyucu olduğu söylenemezdi ama arada bir, işi bitmiş oyuncuların yazdığı türden kitaplar alır veya ünlü insanların ilginç hikâyelerle dolu olduğu varsayılan ama aslında hiçbir şeye benzemeyen biyografilerini okurdu.

Bu sefer acelesi olduğu için, yanlışlıkla *Ormanlar Kralı* isimli kitabı satın aldı, Benno von Archimboldi diye biri tarafından yazılmıştı. Yüz elli sayfalık kitap, tek bacaklı baba, tek gözlü anne ve iki çocuklarıyla ilgiliydi – yüzmeyi seven bir oğlan ve ağabeyinin peşinden kayalıklara giden küçük kız. Uçak Atlas Okyanusu'nu geçerken, Lotte büyük bir şaşkınlıkla kendi çocukluğunu okuduğunu anladı.

Kitabın tarzı bir garipti. Yazılanlar şeffaf denecek kadar açıktı ama birbiri ardına sıralanmış hikâyeler hiçbir yere bağlanmıyordu: Sadece çocuklar, aileleri, hayvanlar ve birkaç komşu vardı, en sonunda, geriye sadece doğa kalıyordu ve o bile yavaş yavaş buharlaşıp gidiyordu.

Yolcular uykuya dalarken, Lotte romanı yeniden okumaya başladı, ailesiyle, eviyle, komşularıyla veya bahçeleriyle ilgili olmayan kısımları atladı ve bitirdiğinde, Benno von Archimboldi'nin ağabeyi olduğu konusunda en ufak bir kuşkusu kalmamıştı, gerçi yazarın, ağabeyiyle konuşup bunları yazmış olması da mümkündü ama Lotte bu ihtimali hemen eledi çünkü kitapta yazanlar, ağabeyinin kimseye anlatmayacağı şeylerdi. (Adamın onları yazarak bütün dünyaya anlatmış olduğu gerçeğini görmezden gelmeyi tercih etti.)

Kapakta yazarın fotoğrafı yoktu ama doğum tarihi yazılmıştı, 1920, ağabeyinin doğduğu yıl, ve yazarın aynı yayınevinden çıkmış diğer eserlerinin listesi vardı. Benno von Archimboldi'nin kitaplarının pek çok dile çevrildiğinden ve adının Nobel adayları arasında anıldığından bahsediliyordu. Los Angeles'ta Tucson uçağını beklerken kitapçıya gidip Archimboldi'nin kitaplarını aradı ama sadece uzaylılarla, kaçırılan insanlarla ve ufolarla ilgili kitaplar vardı.

Tucson'a indiğinde avukat onu bekliyordu ve Santa Teresa'ya giderken, avukata göre sarpa sarmış olan davadan bahsettiler, Lotte nedenini anlamasa da avukat, işlerin çıkmaza girmesinden iyi bir

şeymiş gibi bahsediyordu. Avukatla tartışmamayı tercih edip manzaranın tadını çıkarmaya koyuldu. Arabanın camları açıktı ve içeri süzülen tatlı ve ılık çöl havası, uçak yolculuğunun ardından Lotte'nin tam ihtiyaç duyduğu şeydi.

Aynı gün hapishaneyi ziyaret etti ve yaşlı kadınlardan biri kendisini tanıyınca çok mutlu oldu.

"Şükürler olsun geri döndünüz hanımefendi," dedi yaşlı kadın.

"Ah Monchita, nasılsınız?" diye sordu Lotte, kadına sarılırken.

"Gördüğünüz gibiyim, güçlükle dayanıyorum," dedi yaşlı kadın.

"İnsan evladını seçemez," diye karşılık verdi Lotte ve yeniden birbirlerine sarıldılar.

Klaus her zamanki gibi mesafeli ve soğuktu, zayıflamış olmasına karşın, güçten düşmüş görünmüyordu. Havadan sudan konuştular, Almanya'dan bahsettiler (aslında Klaus, Almanya'yla ilgili hiçbir şeyle ilgilenmiyordu), Lotte, seyahatini, tamirhanenin durumunu anlattı ve avukat hapishane yetkilileriyle görüşmeye gittiğinde, Lotte oğluna Archimboldi'nin kitabından bahsetti. Klaus başlangıçta kitapla ilgilenmedi ama Lotte, *Ormanlar Kralı*'nı çantasından çıkarıp altını çizdiği bölümleri okumaya başlayınca, Klaus'un yüzündeki ifade değişti.

"İstersen kitabı sana ödünç verebilirim," dedi Lotte.

Klaus başını sallayıp kitabı hemen almak istedi ama Lotte izin vermedi.

"İzin verirsen önce bir şeyi not almak istiyorum," dedi ve not defterini çıkarıp yayınevinin telefonunu yazdı. Ardından kitabı oğluna uzattı.

O gece Lotte portakal suyu eşliğinde bisküvi yiyip Meksika televizyonunda gece geç saatlerde yayımlanan programları izlerken, Bubis'in Hamburg'daki ofisini aradı. Yayıncıyla görüşmeyi talep etti.

"Bayan Bubis henüz gelmedi, lütfen daha sonra arayın," dedi sekreter.

"Tamam," dedi Lotte, "daha sonra yeniden ararım." Telefonu kapatmadan önce ekledi: "Ona Lotte Haas'ın, Benno von Archimboldi'nin kız kardeşinin aradığını söyleyin."

Ardından telefonu kapatıp resepsiyonu aradı ve kendisini üç saat sonra uyandırmalarını istedi. Giysilerini çıkarmadan yatağa uzandı. Koridorda sesler duydu. Televizyon açıktı ama sesini kısmıştı. Rüyasında bir mezarlık ve devin mezarını gördü. Mezar taşı ikiye bölündü ve devin önce bir eli, sonra diğer eli ve son olarak başı göründü, dev, toprağı ittirerek mezardan çıktı. Yaşlı kadın, resepsiyonun aramasına fırsat kalmadan uyandı. Televizyonun sesini açıp odayı arşınlayarak, amatör şarkıcılarla ilgili bir programı izledi.

Telefon çaldığında resepsiyon görevlisine teşekkür etti ve yeniden Hamburg'un bağlanmasını talep etti. Telefonu aynı sekreter açtı, yayıncı gelmişti. Lotte birkaç saniye bekledikten sonra, eğitimli olduğu tonlamasından anlaşılan bir kadının hoş sesini duydu.

"Yayınevinin sahibi siz misiniz?" diye sordu Lotte. "Ben Benno von Archimboldi'nin, daha doğrusu Hans Reiter'in kız kardeşiyim," dedi ve sustu çünkü başka ne söyleyeceğini bilemiyordu.

"İyi misiniz? Sizin için yapabileceğim bir şey var mı? Sekreterim Meksika'dan aradığınızı söyledi."

"Evet, Meksika'dan arıyorum," dedi gözleri yaşlarla dolan Lotte.

"Meksika'da mı yaşıyorsunuz? Meksika'nın neresinden arıyorsunuz?"

"Almanya'da, Paderborn'da yaşıyorum, bir araba tamirhanem ve birkaç mülküm var."

"Ah, anlıyorum," dedi yayıncı.

Lotte ancak o zaman, yayıncının kendisinden yaşlı bir kadın olduğunu anladı, nasıl olup da bu sonuca vardığını bilmiyordu, belki kendini ifade ediş biçimi veya sorduğu sorular yüzündendi, ama bunu anlamasıyla beraber Lotte kalkanları suya indirdi ve ağabeyini son görüşünün üzerinden ne kadar uzun zaman geçtiğinden, oğlunun Meksika'da hapiste olduğundan, kocasının öldüğünden, kendisinin yeniden evlenmediğinden, çaresizlikten ve zorunluluktan İspanyolca öğrendiğinden, yine de bu dille sorun yaşadığından, annelerinin ölümünden ağabeyinin büyük ihtimalle haberinin bile olmamasından, tamirhaneyi satmayı planladığından, uçakta ağabeyinin yazdığı kitabı okuduğundan ve az kalsın kalp krizinden öleceğinden bahsetti, çölü geçerken tek düşünebildiği şey, ağabeyi olmuştu.

Sonra özür diledi ve aynı anda ağladığını fark etti.

"Ne zaman Paderborn'a dönmeyi planlıyorsunuz?" diye sorduğunu duydu yayıncının.

Ve sonra:

"Bana adresinizi verin," dediğini.

Ve sonra:

"Sarışın soluk tenli bir çocuktunuz, malikânede çalışacağı zamanlarda anneniz bazen sizi de yanında getirirdi."

Lotte kadının hangi malikâneden bahsettiğini çözmeye çalıştı ve düşündü: Nasıl hatırlayabilirim ki? Ama sonra, köylülerin çalıştıkları yegâne malikânenin Baron von Zumpe'nin malikanesi olduğunu hatırladı, annesiyle oraya gidip toz aldığını, gümüşleri parlattığını, yerleri cilaladığını hatırlıyordu. Ama herhangi bir şey söylemeye fırsatı olmadı, yayıncı konuşmaya devam etti: "Umarım yakında ağabeyinizden haber alırsınız. Sizinle konuşmak büyük bir zevkti. İyi günler."

Ve telefonu kapattı. Meksika'daki Lotte, telefonu bir süre daha kulağına tutmayı sürdürdü. Duyduğu sesler, boşluğun sesleriydi. Boşluğa düşen bir insanın duyduğu seslerdi.

Bir gece, Almanya'ya dönüşünden üç ay sonra, Archimboldi kapıda belirdi.

Kapı çaldığında Lotte geceliğini giymiş, yatmaya hazırlanıyordu. Diyafondan kapıdakinin kim olduğunu sordu.

"Ben geldim," dedi Archimboldi, "ağabeyin."

O gece güneş doğana kadar konuştular. Lotte, Klaus'tan ve Santa Teresa'da öldürülen kadınlardan bahsetti. Ayrıca Klaus'un gördüğü rüyaları anlattı, rüyasında bir devin onu hapisten kurtardığını gördüğünden bahsetti, gerçi artık deve benzer bir yanın kalmamış, dedi Archimboldi'ye.

"Hiçbir zaman dev olmadım," dedi Lotte'nin salonunu ve yemek odasını turlamayı bitirip üzerinde kendi kitaplarının yer aldığı rafın önüne gelen Archimboldi.

"Ne yapacağımı bilmiyorum," dedi Lotte, uzun bir sessizliğin ardından. "Hiç gücüm kalmadı. Hiçbir şey anlamıyorum, anladığım kadarı da beni korkutuyor. Hiçbir anlam veremiyorum," dedi Lotte.

"Sadece yorgunsun," dedi ağabeyi.

"Yaşlı ve yorgunum. Torun özlemi çekiyorum," dedi Lotte. "Sen benden de yaşlısın. Kaç yaşındasın?"

"Sekseni geçtim," dedi Archimboldi.

"Hastalanmaktan korkuyorum," dedi Lotte. "Nobel'i kazanabileceğin doğru mu?" diye sordu. "Klaus'un ölmesinden korkuyorum. O çok gururlu biri, bilmem ki kime çekmiş. Werner hiç öyle değildi," dedi Lotte. "Sen ve babam da değildiniz. Babamdan, neden tek bacak diye bahsediyorsun? Anneme neden tek göz diyorsun?"

"Çünkü öyleydiler," dedi Archimboldi, "hatırlamıyor musun?"

"Bazen unutuyorum," dedi Lotte. "Hapishane korkunç bir yer," dedi Lotte, "ama insan alışıyor. Vücudun, bulaşan bir mikroba alışması gibi," dedi Lotte. "Bayan Bubis bana karşı çok nazikti, uzun konuşmadık ama çok kibardı," dedi Lotte. "Onu tanıyor muyum? Onunla hiç tanıştım mı?"

"Evet," dedi Archimboldi, "ama çok küçüktün ve artık hatırlamıyorsun."

Ardından parmaklarını kitaplarının üzerinde dolaştırdı. Hepsi farklı baskılardı: Ciltli, ikinci hamura, cep kitabı.

"Hatırlamadığım pek çok şey var," dedi Lotte. "İyi şeyler, kötü şeyler, berbat şeyler. Ama kibar insanları unutmam ve oğlumun Meksika Hapishanesi'nde çürüdüğünü anlatmama karşın, o kadın bana çok kibar davrandı," dedi Lotte. "Oğluma kim bakacak? Öldüğümde onu kim hatırlayacak?" diye sordu Lotte. "Oğlumun çocuğu yok, arkadaşı yok, kimsesi yok," dedi Lotte. "Bak, güneş doğuyor. Çay, kahve veya bir bardak su ister misin?"

Archimboldi bacaklarını esnetti. Kemikleri çatırdadı.

"Her şeyi halledecek misin?" diye sordu Lotte.

"Bira alırım," dedi.

"Biram yok," dedi Lotte. "Her şeyi halledecek misin?"

Fürst Pückler.

İyi bir çikolatalı, vanilyalı, çilekli dondurma istiyorsan Fürst Pückler ısmarlayabilirsin. Sana üç çeşit dondurma getirirler ama rastgele üç çeşit değil, çikolata, vanilya ve çilek. Fürst Pückler budur.

Archimboldi kardeşinin yanından ayrıldıktan sonra Meksika'ya uçmak amacıyla Hamburg'a gitti. Bir sonraki uçak ertesi sabah olduğu için vakit öldürmek amacıyla bir parkta yürüyüşe çıktı, bildiği parklardan biri değildi, çok büyük ve ağaçlarla dolu bir parktı ve patikalarından bebek arabalı kadınlar, kaykaylı gençler ve bisikletli öğrenciler geçiyordu. Parktaki barın bahçesindeki masalardan birine oturdu, bahçe, bara oldukça uzaktı ormanın ortasında olduğu bile söylenebilirdi ve okumaya başladı ve sonra sandviç ve bira ısmarladı ve parayı peşin ödedi ve sonra Fürst Pückler ısmarladı ve onun da parasını peşin ödedi çünkü bahçede oturanların, her şeyin parasını peşin ödemeleri gerekiyordu.

Bahçede, onun dışında tek bir müşteri daha vardı, yaşlıca ama Archimboldi kadar yaşlı olmayan bir adam, dergi okuyup kapuçinosunu yudumluyordu. Archimboldi dondurmasını bitirmek üzereyken, yaşlı beyefendi, beğenip beğenmediğini sordu.

"Beğendim," dedi Archimboldi gülümseyerek.

Gülümsemeden cesaret alan beyefendi, iskemlesinden kalkıp Archimboldi'nin yan masasına geçti.

"Kendimi tanıtmama izin verin," dedi. "Ben Alexander Fürst Pückler. Nasıl diyeyim, o dondurmanın yaratıcısı," dedi, "atalarımdan biri, Fürst Pückler ailesinin en parlak üyelerinden olan meşhur bir gezgindir, aydın bir adamdı, en büyük ilgi alanı botanikti. Herhalde bu konuyu düşünmüşse ileride yapıtlarıyla, yazdığı kitaplarla, seyahat günceleriyle hatırlanacağını varsaymıştır, günce derken, şimdi kullanılan anlamıyla günlüklerden değil, gezilerinde tuttuğu notları içeren her biri belirli bir bahçeyi, kimi unutulmuş, kimi kaderlerine terk edilmiş bahçeleri incelemeye yönelik ufak defterlerden bahsediyorum. Seçkin atam, ihmal edilmiş, ot bürümüş bahçelerin bile güzelliğini görmesini bilen bir adamdı. Hep botanikle ilgili olmalarına karşın, ufak defterleri zekice gözlemlerle doludur ve insan onları okuduğunda, o dönemin sürekli çalkantı halinde

olan Avrupası'yla ilgili genel bir fikir edinmiş olur, bahsettiğim fırtınalar arada bir Görlitz yakınlarındaki aile şatosuna kadar ulaşırdı. Elbette atam fırtınalardan habersiz değildi, insanların düştüğü kötü durumdan da haberdardı. Böylece düzgün bir Almanca'yla yazdığı eserleri yayımlayarak, kendine özgü alçakgönüllü bir tavırla adaletsizliğe karşı sesini yükseltti. Vücut öldüğünde ruhun nereye gittiğiyle pek ilgilendiğini sanmıyorum ama bu konuda bile yazdı. Asıl ilgilendiği, erdem ve bitkilerdi. Mahrem ve belki de hain bir konu olduğunu düşündüğünden olsa gerek, mutlulukla ilgili tek kelime bile yazmamıştır. Harika bir espri anlayışı vardı ama bazı kitaplarından bu çıkmaz. Aziz ve hatta cesur biri olmadığı için, para kazanmayı umarak onları yazmış olmalı. El yazmalarının çoğu kütüphanelerden birinde duruyor. Anlayacağınız çok düşünen bir adamdı ama eminim ki First Pückler adının tarihe dondurmayla geçeceği aklının ucundan bile geçmemiştir, siz ne dersiniz?"

"Ne düşüneceğimi bilemiyorum," dedi Archimboldi.

"Kimse botanikçi Fürst Pückler'i hatırlamıyor, kimse örnek bahçıvanı hatırlamıyor, yazdıklarını okuyan kimse yok. Ama herkes öyle ya da böyle, tadı en iyi ilkbaharda ve sonbaharda çıkarılan Fürst Pückler'i denemiştir."

"Neden yaz değil?" diye sordu Archimboldi.

"Çünkü yazın vıcık vıcık olur. Yazın sütle yapılan dondurmalar değil, buzlu meyve çubukları daha iyi gider."

Birdenbire parkın ışıkları yandı ama ışıklar yanmadan hemen önce, sanki biri Hamburg'un üzerine siyah bir örtü örtmüş gibi her yanı kaplayan bir karanlık oluşmuştu.

Yaşlı adam iç çekti, yetmişlerinde olmalıydı ve sonra şöyle dedi:

"Hayat sizce de gizemlerle dolu değil mi?"

"Aslında haklısınız," dedi Archimboldi, ayağa kalkıp Fürst Pückler'in soyundan gelen adamın yanından ayrılırken.

Kısa süre sonra parktan ayrıldı ve ertesi sabah Meksika'ya doğru yola çıktı.

Çevirmenin Notu

Bolano'nun *2666*'sı, Durrell'in *İskenderiye Dörtlüsü*'nde olay akışına yaptığını karakter devinimine yapan, sık sık perspektif değiştirmenize neden olan bir metin. Cümleler kısaltılacak, bölünecek ve belki noktalama işaretleri yerli yerine konulacak olsa, diyaloglar satırlara yayılsa ve cümleler birbiri üstüne binmese çok daha rahat okunur bir kitap olurdu. Metni okuyanlardan en sık duyduğum öneri "tırnak içine alsak mı acaba?" oldu. Ben, işleri hepimiz için kolaylaştırmaktansa yazarın tercihlerine sadık kalmayı seçtim.

Metnin yazar öldükten sonra yayımlanmasından doğan bazı sorunlar var. Bunlardan biri de karakterlerin isimleri. Avukatın adı dördüncü kitapta İsabel veya Victoria Santolaya ve beşinci kitapta Victoria Santolaya olarak geçiyor. İsim birliği adına hepsini Victoria Santolaya tutmayı tercih ettim. Ordu ve tümen numaralarıyla ilgili olarak da benzer düzeltmeler yapmamız gerekti. (İngilizce çeviride de bu değişiklikler yapılmış. Ancak Natsaha Wimmer'ın İsabel seçiminin aksine ben kronolojik açıdan ilk kitap olan beşinci kitabın tamamında geçen Victoria ismini tercih ettim.)

2666'nın çevirisinin tamamlanmasında emeği geçen pek çok kişi oldu: Eduardo Diez, üşenmeden İspanyolcayla ve Meksika argosuyla ilgili sorularımı yanıtlayarak beni büyük bir yükten kurtardı, Alex Espin, Reuben Simpson, Gülcan Zengin, Seray Taştan ve Tarkan Çeper olmasaydı büyük ihtimalle bu metni şimdiki haliyle okuyabiliyor olmazdınız.

İyi okumalar,

Zeynep Heyzen Ateş

Birinci Baskı İçin Not
İgnacio Echevarria

2666 ilk olarak yazarının ölümünden hemen hemen bir yıl sonra yayımlandı. Bu nedenle okuyucunun elindeki metnin, yaşasaydı Roberto Bolaño'nun yayımlayacağı metinle ne kadar örtüştüğünü sormak olağan. Yanıtın herkesi tatmin edeceğini umuyorum: Bolaño'nun geride bıraktığı, romanın neredeyse tamamlanmış haliydi. Elinde olsa Bolaño'nun kitabın üzerinde çalışmayı sürdüreceğine hiç şüphe yok, ama birkaç aylık bir süreçten söz ediyoruz çünkü yazarın kendisi romanı tamamlamaya yaklaştığını açıklamıştı. Her koşulda *2666*'nın sadece temelleri değil bütün yapısı ortaya çıkmıştı ve ne şekli ne boyutları ne de genel olarak içeriği bugün yayımlanan halinden çok farklı olamazdı.

Bolaño 'nun ölümünden sonra, büyük *2666* projesinin beş romanlık bir seriye dönüştürüleceği söylentisi başladı. Aslında son aylarında projeyi tamamlayabileceğinden şüpheye düşen Bolaño, *2666*'nın beş roman halinde basılması fikrine sıcak bakıyordu. Ancak bu arzunun şöyle bir varsayımdan kaynaklandığını belirtmek gerekiyor: Ölümünün kaçınılmaz olduğunu anlayan Bolaño, hem yayıncısı hem mirasçıları için beş ayrı romanla uğraşmanın daha kolay ve daha kârlı olacağını düşündüğü için bu karara varmıştı.

Ama metin okunduktan sonra bütün olarak tutulmasının daha uygun olacağı düşünüldü. *2666*'yı oluşturan 5 kitap birbirinden bağımsız olarak okunabilecek olsa da sadece ortak unsurlar içermekle kalmıyor, aynı zamanda ortak bir amaca hizmet ediyorlar. Ayrıca *Vahşi Hafiyeler*'den sonra, bu beş romanın görece "açık" bir yapı içerisinde yer aldıklarını gerekçelendirmeye gerek bile yok. Eğer o roman da yazarın ölümünden sonra yayımlansaydı, tamamlanmamış olduğu yönünde dedikodular çıkmaz mıydı?

2666'nın tek bir cilt halinde yayımlanmasının nedenlerinden biri de orijinal haliyle yayımlanmasının ardından bölümlerin tek tek ya-

yımlanabilecek olmaları. Böylece okuyucu, onları dilediği sırayla okuyabilecek – ki romanların açık yapıtlar olarak tasarlanmış olması bunu teşvik ediyor. Mükemmel bir öykü yazarı olan ve ustaca yazılmış kısa romanlara imza atan Bolaño, bir keresinde *2666*'ya başladığını ve devasa bir proje olduğunu dile getirmişti. Bu noktada *2666*'dan bir parçayı hatırlamakta fayda var; romanın kahramanlarından biri, Amalfitano, kitapsever eczacıyla konuştuktan sonra, Kafka'nın *Değişim*'ini ve *Kâtip Bartleby*'yi örnek göstererek, kısa romanlar prestij kazanırken *Dava* ve *Moby Dick* gibi uzun ve hırslı çalışmalara olan ilginin azalmasının verdiği hayal kırıklığını dile getiriyor.

Ne üzücü bir ikilem, diye düşündü Amalfitano. Kitapsever eczacılar bile, bilinmeze uzanan yollar sunan muhteşem kitaplara el atmaya korkuyor. Büyük ustaların antrenman niyetine yazdığı kitapları tercih ediyorlar ya da daha kötüsü, büyük ustaların ustalığını görmek isteseler de bunun için çaba harcamaya hevesleri yok, gerçek mücadeleden, ustaların hepimizi korkutan mücadelesinden kaçıyorlar, oysa büyük yazarlar, ölümcül yaralar almaya ve kan kaybetmeye aldırmaksızın bizleri korkutan canavarlarla savaşmayı sürdürüyor.

Bir de başlık meselesi var. Gizemli sayı, *2666* –aslında bir tarih– romanın farklı parçalarının yeri yerine oturmasını sağlayan bir birleşme noktası. Bu nokta olmasa dünyanın perspektifi alt üst olurdu, eksik kalırdı, hiçliğe gömülürdü.

2666 ile ilgili sayısız notundan birinde Bolaño, "gizli" bir odaktan, romanın gözle görünen "fiziksel" odağından farklı bir odak noktasının varlığından söz ediyor. Bahsi geçen fiziksel odağın Meksika-ABD sınırındaki Juarez'in bir yansıması olan Santa Teresa olduğunu düşünmek için geçerli nedenlerimiz var. Romanın beş parçası orada birleşiyor; romanın arka planını oluşturan suçlar orada işleniyor (ve roman karakterlerinden birinin açıkladığı üzere "dünyanın sırrı orada saklı"). Gizli odağa gelince... romana adını veren gizemli tarih, 2666 olamaz mı?

Bolaño hayatının son yıllarını *2666*'yı yazarak geçirdi. Ama romanı tasarlayışı ve şekillendirişi çok daha önceki zamanlara dayandığından önceki romanlarında, özellikle Sonora Çölü'nde sona erişi hiç de tesadüfi

olmayan *Vahşi Hafiyeler*'den sonraki yapıtlarında *2666*'nın izlerini görmek mümkündür. Şimdilik 2666 sayısının anlamına dair sahip olduğumuz yegane ipucunu sunan *Amulet* örneğini vermek yeterli. *Amulet*'in kahramanı Auxilio Lacouture (*Vahşi Hafiyeler*'de izine rastladığımız bir karakter) Mexico City'deki Guerrero Mahallesi'nde Arturo Belano ve Ernesto San Epifanio'tu takip edişini anlatırken şöyle der:

Onları takip ettiğim sırada hızlı adımlarla Bucarelli'den Reforma'ya gittiklerini gördüm ve yeşil yanmasını beklemeden Reforma'dan karşıya geçtiler, gecenin o saatinde karanlık bir geçitten farksız olan Reforma'dan esen rüzgâr kahverengi saçlarını uçuşturuyordu. Ardından Guerrero Caddesi'nden aşağı indik; adımları artık eskisi kadar hızlı değildi ve ben de kendimi onları takip etmeye çok hevesli hissetmiyordum. Guerrero, gecenin o vakti sokaktan çok mezarlığa benzer, 1974'teki veya 1968'deki veya 1975'deki bir mezarlığa değil ama 2666 yılındaki bir mezarlığa, doğmamış bir bebeğin veya cesedin gözkapaklarının altındaki, belirli birşeyi unutmaya çalışırken kendini her şeyi unutmuş bulan gözün duygusuz sıvılarına ev sahipliği yapan unutulmuş mezarlığa benzer.

Elinizdeki metin, romanın farklı "bölümlerinin" son hallerini içeriyor. Bolaño taslaklar arasından hangilerinin metinlerin son hali olarak kabul edilmesi gerektiğiyle ilgili kesin talimatlar bırakmıştı. Buna rağmen boşlukları doldurmak ve hataları düzeltmek amacıyla önceki taslaklar da gözden geçirildi. Bu detaylı inceleme ne yazık ki fazla bir yarar sağlamadı ve metnin zaten son şekline bürünmüş olduğuna dair içimizde herhangi şüpheye yer kalmadı.

Bolaño ne yazdığının bilincinde olan bir yazardı. Metinlerinin pek çok taslağını hazırlar, ilk önce hızlı notlar alıp sonra onlar üzerinde çalışarak metni geliştirirdi. Birkaç yer haricinde *2666* açık ve netti; başka kelimelerle ifade etmek gerekirse bütün kelimeler dikkatle seçilmişti. Değişiklik veya düzeltme yapmaya ender olarak ihtiyaç duyduk ve düzelttiklerimiz de bariz hatalardı; roman, yazarın "zayıflıkları" ve "takıntıları" konusunda uzman olan ve dahası ona suç ortaklığı etmeye hazır editörlerin ellerine teslim edildi.

Bu noktada belki de son bir gözlemimi dile getirmem gerekiyor: Bolaño'nun *2666* ile ilgili notları arasında bir satır dikkat çekiyor: "*2666*'nın anlatıcısı Arturo Belano." Ve başka bir yerde Bolaño ekliyor: "*2666*'nın sonu için": "Ve hepsi bu, dostlarım. Yapabileceğim her şeyi yaptım, her şeyi yaşadım. Eğer ağlayacak gücüm olsaydı ağlardım. Şimdi sizlere veda ediyorum, Arturo Belano."

Ve bu kelimelerle, hepinize iyi günler...

Eylül 2004